Omnes homines natura scire desiderant. Signum autem est sensuum dilectio: preter enim utilitatem propter seipsos diliguntur: et maxime aliorum qui est per ipsos oculos. non enim solum ut agamus: sed et nihil agere debentes: ipsum videre pre omnibus ut dicam aliis eligimus. causa autem est quia hic maxime sensuum cognoscere nos facit: et multas rerum differentias demonstrat. Animalia quidem igitur sensum habentia natura fiunt. ex sensibus autem quibusdam quidem ipsorum memoria non fit: quibusdam vero fit: et propter hoc alia quidem prudentia sunt: alia vero disciplinabiliora non potentibus memorari. Prudentia quidem sunt sine addiscere quecunque so nos audire non potentia sunt ut apes. et utique si aliquod aliud genus animalium huius est. addiscunt autem quecunque cum memoria: et hunc habent sensum. Alia quidem igitur imaginationibus et memoriis vivunt: experimenti autem parum participant: hominum autem genus arte et rationibus. Fit autem ex memoria hominibus experimentum: eiusdem namque rei multe memorie unius experientie potentiam faciunt: et fere videtur scientie et arti simile experimentum esse. hominibus autem scientia et ars per experimentum evenit. experientia quidem enim artem fecit: ut Polus recte dicens: sed inexperientia casum. Fit autem ars cum ex multis experimentalibus conceptionibus una fit universalis velut de similibus acceptio. acceptionem enim quidem habere: quod callie et socrati hac egritudine laborantibus hec contulit: et ita multis singularium experimenti est. Quod autem omnibus huiusmodi secundum unam speciem determinatis hac egritudine laborantibus contulit: ut phlegmaticis aut cholericis: aut estu febricitantibus artis est. Ad agere quidem igitur experientia nihil ab arte differre videtur: sed et expertos magis proficere videmus sine experientia rationem habentibus. causa autem est: quia experientia quidem singularium est cognitio: ars vero universalium. actus autem et omnes generationes circa singulare sunt. non enim hominem medicus sanat nisi secundum accidens: sed aut calliam aut socratem aut aliquod sic dictorum: cui esse hominem accidit. Si igitur sine experimento quis rationem habeat: et universale quidem cognoscat: in hoc autem singulare ignoret:

Experti sunt vero certi.

Experientia ut dicit: sed inexperientia casum.

Actus et omnes generationes circa singulare sunt.

multotiens quidem curatione peccabit: singulare namque magis curabile est. Sed tamen scire et obviare magis arte quam experimento esse arbitramur: et artifices expertis sapientiores esse opinamur: tanquam magis secundum scire sapientia omnia sequentem. hoc autem est: quia hi quidem causam sciunt: illi vero non. experti quidem enim sciunt ipsum quia: sed propter quid nesciunt: illi autem propter quid et causam cognoscunt. unde et architectores circa quodlibet quidem huiusmodi honorabiliores et magis scire manu artificibus putamus et sapientiores: quia factorum causas sciunt: illi vero sicut quedam inanimatorum faciunt quidem: non scientia autem faciunt que faciunt: ut ignis quod exurit. inanimata quidem igitur natura quadam unumquodque horum: sed manu artifices propter consuetudinem est tanquam non secundum practicos esse sapientiores sunt: sed secundum quod rationem habent ipsi et causas cognoscunt. Et omnino scientis signum est posse docere: et ob hoc artem magis experimento scientiam esse existimamus. Possunt autem hi: hi autem docere non possunt: amplius autem sensuum neque unum sapientiam esse ponimus cum hiis singulorum cognitiones maxime proprie sint: sed propter quid de nullo dicunt ut propter quid ignis calidus: sed quia calidus solum sit. Primum quidem igitur conveniens est qualibet artem invenientem ultra omnes sensus ab hominibus mirari non solum propter aliquam inventorum utilitatem: sed sicut sapientem et ab aliis distinguentem. pluribus autem repertis artibus et aliis quidem ad necessaria: aliis vero ad introductionem existentibus: tales illis sapientiores esse arbitrandum est propter id quod illorum scientie ad usum non sunt. unde iam omnibus talibus institutis que non ad voluptatem neque ad necessitatem scientiarum reperte sunt. et primum in hiis locis ubi vacabant. unde circa egyptum mathematice artes primum constiterunt: ibi namque gens sacerdotum vacare dimissa est. In moralibus quidem igitur que sit artis et scientie differentia et similium generum dictum est. cuius autem gratia nunc sermonem facimus hoc est: quia nominatam sapientiam circa primas causas et principia existimant omnes. Quare sicut dictum est prius expertus quidem quemcunque sensum habentibus sapientior esse videtur. artifex enim expertis: architector autem manu artifice: speculativi autem magis activis. quod quidem igitur sapientia et circa quasdam causas et principia sit scientia manifestum est.

Omnino scientis signum est posse docere.

Conditiões reqsite ad sapientem.

QUoniá aũt scientiá hanc querimus circa quales causas ꝛ circa qualia pricipia sciẽtia sapiẽtia sit hoc vtiq3 erit cõsiderandũ. ¶ Si itaq3 accipiat aliquis existimatiões quas de sapiente habem⁹ fortassis ex his manifestius fiet: itaq3 primũ existimam⁹ sapiẽtẽ oĩa maxime scire vt cõtingit. accipim⁹.n. nõ singularẽ scientiá eoꝝ habentẽ. ¶ Postea difficilia cognoscere potentẽ: nec leuia homini noscere hũc dicimus sapientẽ. sentire.n. oĩum est cõe: q̃re facile ꝛ nõ sophon. ¶ Adhuc certiorẽ. ¶ Et magis cãm dicentẽ sapientẽ circa oẽm scientiá eẽ. ¶ Et sciẽtiarũ aũt ea q̃ suijpsius causa: ꝛ sciendi gr̃a eligibilis est magis est sapiẽtia q̃ȝ q̃ euenientiũ gratia. ¶ Et principaliorẽ subseruiẽte magis eẽ sapientẽ. nõ.n. ordinari: ȝ ordinare o3 sapientem: neq3 hũc ab altero: ȝ ab hoc minus sapientẽ persuaderi. tales qdẽ igit̃ existimationes ꝛ tot de sapientia ꝛ sapientib⁹ habemus. ¶ Istoꝝ aũt hec qdẽ oĩa scire vl'em sciẽtiá maxime haberi inesse necesse est. hic .n. nouit oĩa aliqual'r subiecta. ¶ Fere aũt ꝛ difficillima sunt hominib⁹ ad cognoscendum q̃ maxime sunt vl'ia: na3 a sensib⁹ sunt remotissima. scientiaꝝ vero certissime sunt q̃ maxime prioꝝ sunt: nã q̃ sunt ex paucioribus certiores sunt his q̃ ex additione dicuntur vt arithmetica: geometria at vero ꝛ doctrina q̃ causarũ est speculatrix magis. nãq3 hi docẽt qui cãs de singulis dicũt. Et noscere ꝛ scire sui gr̃a maxime inest ei q̃ maxime scibilis sciẽtie. nãq3 qui scire ꝑpter se desiderat ipã3 maxime sciẽtiá desiderabit. talis aũt est q̃ maxime scibilis. maxime aũt scibilia principia cause: nam ꝑpter hoc ꝛ ex his alia dinoscunt̃: ȝ hec ꝑ subiecta. Maxime vero principalis scientiarũ ꝛ magis principali subseruiẽte q̃ cognoscit cui⁹ causa sunt agẽda singula: hoc aũt est bonũ vniuscuiusq3: totaliter aũt optimũ in nã omni. Ex oĩbus ergo q̃ dicta sunt in eandẽ cadit scientiam quesitũ nomẽ. o3.n. hãc primoꝝ principioꝝ ꝛ causarũ eẽ speculatiuá. etenĩ3 bonũ ꝛ qȯ cui⁹ gr̃a vna causarũ est. Quare vero nõ actiua palá ex primũ phantib⁹: nã ꝑpter admirari hoĩes ꝛ nũc ꝛ primũ inceperunt phari. a principio qdẽ per pauciora dubitabilium mirãtes. deinde paulatim procedentes ꝛ de maiorib⁹ dubitãtes vt de lune passionibus: ꝛ de his que circa sole3 ꝛ astra ꝛ de vniuersi generatiõe: qui vero dubitat ꝛ admirat̃ ignorare videt̃: quare ꝛ Phylomites aliqual'r phs est. fabula nanq3 ex miris cõstituit̃: quare si ad ignorantiá fugiẽdã phari sunt palá: q2 ꝑpter scire studere persecuti sunt ꝛ nõ ad vsus alicui⁹ causa. Testat̃ aũt ipsu3 qȯ accidit: nã fere cunctis existentibus q̃ sunt necessarioꝝ ad voluptatẽ ꝛ eruditionẽ talis prudẽtia inquiri cepit. palá igitur q2 ꝑpter nullá ipsa3 querim⁹ aliá necessitatẽ: ȝ vt dicim⁹ homo liber qui suimet ꝛ nõ alteri⁹ causa est: sic ꝛ hec sola libera est scientiarũ: sola nãq3 hec sui causa ẽ: ꝑpter qȯ ꝛ iuste nõ humana putet̃ eius possessio. multipl'r.n. hoĩu3 nã serua est: q̃re s̄m Symonidẽ solus qdẽ de⁹ hũc h3 honorẽ. virũ vero nõ dignũ querere q̃ s̄m se est scientiá. si aũt dicũt illi qdẽ poete q2 diuinũ natu3 est inuidere: ꝛ hoc cõtingere maxime verisimile ꝛ infortunatos oẽs superfluos eẽ. ȝ nec diuinũ inuidũ eẽ cõuenit: ȝ s̄m ꝑuerbia multa mentiunt̃ poete. nec tali aliá honorabiliorem o3 existimare: nã maxime diuina ꝛ maxime honoranda. Talis aũt dicit̃ vtiq3 erit solũ: quá.n. maxime deus habet. dea scientiarũ est: ꝛ vtiq3 si sit diuinoꝝ aliqua: sola aũt ista ambo hec sortita est. deus.n. videt̃ oĩbus causa eẽ ꝛ principiũ quoddá: ꝛ tale3 solus aut maxime de⁹ h3: nectio res qdẽ igitur oẽs ipsa vero dignior nulla. Op3 át aliqual'r constituere ordinẽ ipsius ad cõtrariũ nobis q̃ a principio qõnũ. incipiũt qdẽ.n. vt diximus oẽs ab admirari si ita habent quẽadmodũ anthonomata nondũ speculantibus cãm vt circa solis cõuersiones aut diametri cõmensurationẽ. mirũ.n. videt̃ eẽ oĩbus siqd numeroꝝ nũc mensurat̃. o3 aũt in cõtrariũ vt ad dignius iuxta ꝑuerbiũ cõfirmare: quẽadmodũ ꝛ in his cũ didicerit. nihil.n. ita mirabit̃ vir geometricus q̃ȝ si diametri cõmensurabilis fiat. Que qdẽ igit̃ sit nã scie q̃site dictũ est: ꝛ q̃ sit itẽtio q̃ o3 adipisci qõnẽ ꝛ totá methodũ.

QUoniá aũt manifestũ ꝙ earũ q̃ a principio causaꝝ o3 sumere sciẽtiá. tũc.n. scire dicimus vnũqȯq3 qñ prima3 cãm cognoscere putamus. ¶ Cause ꝟo quadrupl'r quaꝝ vná quidem cãm dicim⁹ eẽ suba3 ꝛ qȯ qd erat eẽ. reducit̃ eni in ipsa3 q̃re primũ ad rõnẽ vlti-

Singulorum nõ ẽ scientia.

Ulia st difficillima ad cognoscendũ.

Propt' admirari homĩnes ꝛ nunc ꝛ p'm ceperunt phari.

Qui dubitat ꝛ admiratur ignorare vi.

Sola h scientiarũ libera ẽ. Hominũ nã multipliciter sua est.

Mentiunt multa poete.

De⁹ oĩb⁹ vi cã eẽ ꝛ pu'.

mā: causa aūt τ principiū ipsius q̄re primū. ¶ Unā ꝟo māam τ subʒ: tertiā āt vñ principiū motus: quartā ꝟo ei cām oppositā: τ qḋ est cuiꝰ cā τ bonū. finis .n. gn̄ōnis τ motus oīs est. sufficiēter .n. qdē igit̄ de his speculatū est in his q̄ sunt de nā. accipiamꝰ tñ a nobis priores ad entiū pscrutationē venientes τ de veritate phantes. palā eni qꝛ τ illi dicūt principia q̄dā τ cās: si igit̄ illoꝝ sniās in mediū attulerimꝰ aliqd eueniet sane qḋ ad ꝓpositū doctrine huiꝰ accōmodabitur. ¶ Aut enim aliud aliqḋ cōmune genus inueniemꝰ: aut modo magis dictis credemꝰ. ¶ Primū igr̄ phantiū plurimi solas cās q̄ in māe specie putauerūt oīuʒ eē principia: nā ex quo sunt oīa entia: τ ex quo fiūt pmo et in qd corrūpet̄ vltimo: sūba qdē manēte in passionibꝰ ꝟo mutata: hoc elemētū: et id principiū dicunt eē eoꝝ q̄ sunt: et pp hoc nō gn̄ari qcq̄ putāt: neqʒ corrūpi q̄si tali nā sp ꝯseruata sic̄ neqʒ dicimꝰ Socratē: neqʒ generari simplr̄ qñ fit bonꝰ aut musicus: neqʒ corrūpi qñ deponit habitꝰ istos: ꝓpterea qꝛ sbʒ maneat Sortes ipse sic̄ nec alioꝝ nihil. Opʒ igit̄ eē aliquā māʒ aut vnā aut plures vna ex quibꝰ fiūt alia cōseruata. pluralitatē tñ τ spēm talis principij nō idē oēs dicūt: ſʒ Thales qdē talis phie pnceps aquā ait eē. vñ τ terrā eē sup aquā asserebat: forsā opinionē hāc accipiēs: qꝛ cūctoꝝ nutrimentuʒ humidū videbat eē τ ipm calm ex h̄ factū: τ aial h̄ viuē ex quo fit vero h̄ est pncipiuʒ oīuʒ: pp h̄ igit̄ eā ē accipiēs existimationē: τ qꝛ cūctoꝝ spermata māam hn̄t hūidaʒ: aq̄ ꝟo nā principiū ē hūidis. Sūt aūt aliq antiquiores τ multū añ eā q̄ est nūc gn̄ationē τ primos theologiʒātes sic putāt ꝺ nā existimandū. Occeanū .n. τ Tethym gn̄ationis parētes fecerunt sacr̄m deoꝝ aquā stygem ab ipsis poetis vocatā. honorabiliꝰ .n. qm̄ antiqs: sacr̄m aūt qḋ honorabiliꝰ. siqdē igr̄ antiquoꝝ aliq̄ ista τ senior fuit de nā opio: forsan vtiqʒ icertū erit. Thales qdē ſʒ hūc modū ꝓnunciasse dr̄ ꝺ pma cā. Hyponē qdē eni oīuʒ n̄ vtiqʒ aliqs dignificabit posuisse cū his pp sui intellecꝰ prauitatē. ¶ Anaximenes aūt τ Diogenes aerē prioreʒ aqua: τ maxie pncipiū simpliciū corporū ponūt. ¶ Hypasus aūt methapōtinus τ Heraclitus effesius ignē. Empedocles ꝟo q̄tuor cū dictis addēs terrā quartuʒ: ea nāqʒ dixit semp manere τ nūq̄ fieri nisi pluralitate τ

Opiones circa cās māle.

Talētis opio ponētis aquā pncipiū.

Anaximēdis τ Dyogenis opinio.

Hypasi τ heraclitu opio. Empe. opio.

paucitate ꝯgregata τ disgregata in vnū ex vno. ¶ Anaxagoras ꝟo clazomenius isto qdē etate prior: factis ꝟo posterior: īfinita dicit eē pncipia. nā fere oīa corpa ꝑtiū cōsimiliū: vt ignē: aut aquā: ita gn̄āri aut corrūpi ait cōgregatiōe τ disgregatiōe solū: alr̄ āt nec gn̄āri nec corrūpi: ſʒ manere sempiterna. Ex his qdē igit̄ solā qs cām itelliget eā q̄ in māe spē dr̄. ¶ Procedētibꝰ āt sic ipsa res viā ꝟbi fecit τ cogit querere. si .n. quā maxime oīs corruptio τ gn̄ātio ex aliquo vno aut pluribꝰ ē: q̄re hoc accidit τ q̄ cā: nō vtiqʒ facit ipm subm trāsmutare seipm. dico aūt veluti neqʒ lignū neqʒ es alterutrum hoꝝ ꝑmutādi ē cā: neqʒ .n. lignū facit lectuʒ neqʒ es statuā: sed aliud qd mutatiōis cā ē. hoc āt q̄rere est aliud pncipiū querere: vt si nos dicamꝰ vñ pncipiū motꝰ. Igit̄ oīno q talē a pncipio viā tetigerūt τ vnuʒ eē subm nihil difficultatis sibimet fecerūt. verū qdē vnū oē dicētuʒ q̄si ab ea qōne deuicti ipsuʒ vnū imobile dicūt eē: τ nām totā nō solum ſm gn̄ātionē τ corruptōeʒ. hoc .n. antiquū est τ qḋ oēs eē cōfessi sunt: veꝝ τ ſʒ aliquā mutationē oē est: τ h̄ eoꝝ est ꝓpriū. vnuʒ ġ soluʒ dicētū ipʒ esse nulli talē itelligere caʒ ꝯuenit nisi forte Parmenidi τ hoc i tm̄ qꝛ nō solū vnaʒ cām sed τ duas aliq̄liter ponit esse cās. pluꝛa ꝟo faciētibꝰ magis conuenit dicere vt ipm calm τ frigidū: aut ignē: aut terrā: vtunt̄ .n. q̄si motiuā hn̄te māam ignē: aq̄ ꝟo τ terra τ hꝰ ecōuerso. Post hos āt τ talia pncipia tanq̄ nō sufficiētibꝰ existētuʒ gn̄āre māʒ. iterū ab ipsa veritate velut aiebamus coacti habitū q̄sierūt pncipiū. ipsiꝰ eni τ hn̄ hoc qdē eoꝝ q̄ sunt hr̄ illa non fieri forsan neqʒ ignē neqʒ terrā neqʒ aliḋ nihil: nec verisile cām esse nec illos ꝯueniēs existimare: neqʒ iterū ipsi automatho τ fortune tantā cōmittere rē hn̄ hie: dicens τ aliquis itellectuʒ iesse queādmoduʒ ēt in aialibꝰ τ nā cām τ mūdi τ ordinis totius vt extitās apparuit priores oīa ꝑter ꝯuēiēria dicētes. Palā qdem igit̄ Anaxagoraʒ scimus hos sermōes tetigisse: attñ hʒ prius Hermitinꝰ clazomenius cām dicēdi. Siqdem igit̄ opinātes silis ipsius hn̄ causaʒ principiū existētium esse posuerunt: τ tale vñ motus existētibus inest. Suspicabit̄ aūt vtiqʒ aliqs Hesiodum primū quesiuisse hꝰ: τ vtiqʒ siquis alius amorē aut desideriuʒ inexītibꝰ quasi principiū posuisset τ Parmenides etenim

Anaxagoras opinio.

Opiniones ꝺ eā efficiētē.

Hesiodus.

Dicti gn̄ alicu.

hic tentãs mõstrare vniuersi gnãtionẽ: primũ qdeꝫ ait deoꝝ amorẽ fore ꝓuidentẽ oĩbus. Hesyodus vero oĩuꝫ primũ chaos fuisse: deinde terrã latã ⁊ amorẽ qui oĩa cõdocet imortalia q̃si necĩuꝫ sit in existẽtibꝰ cãm q̃ res ipsas moueat vt ꝯgreget. His qdẽ igitur quõ oporteat distribuere de hoc qs primus liceat iudicare posteriꝰ. Qm̃ aũt cõtraria bonis inesse videbanẽ in nã: ⁊ nõ solũ ordinatio ⁊ bonũ: ꝫ iordinatio ⁊ turpe ⁊ plura mala melioribꝰ ⁊ praua bonis: sic aliꝰ aliqs amorẽ introduxit ⁊ litẽ: singula singulorũ cãm hoꝝ. siqs. n. assequaẽ ⁊ accipiat ad intellectũ ⁊ nõ ad q̃ balbutit dicẽs Empe. iuenit amorẽ qdẽ cãm eẽ agatoꝝ bonoꝝ: litem ꝟo maloꝝ. q̃re siq̇s dixerit quodãmõ dicere Empedoclẽ bonũ ⁊ malũ principia forsan bñ dicet si bonoꝝ oĩuꝫ ei bonũ est cã ⁊ maloꝝ maluꝫ. isti qdẽ igit sicut diximꝰ ⁊ vsq3 ad hoc duas cãs tetigerũt: quas i physicis determinauimꝰ mãꝫ qdẽ: ⁊ id vñ motus principiũ obscure qdẽ ⁊ nõ manifeste. Sed qualr̃ in bellis ineruditi faciũt: etenĩꝫ illi circũducti sepe bonas plagas faciunt. at nec illi ex scia: nec isti sunt assilati sciẽtibꝰ dicere qõ dicũt. his. n. fere vsi videnẽ nihil nisi paruꝫ. Anaxagoras aũt artificialr̃ vtiẽ ad mũdi gnõnẽ intellectu: nã qñ dubitat q̃ causa ex necessitate inest: tũc tradit ipm: in alĳs ꝟo oĩa magis causaẽ eoꝝ q̃ fiũt q̃ꝫ itellectũ. Empe. plus qdẽ vtiẽ causis: ꝫ tñ nec sufficiẽter: nec in his iuenĩẽ ꝙ cõfessũꝫ est. a multis igiẽ arguiẽ in locis apud ipm amor disgregat: lis aũt cõgregat: nã cũ in elemẽta qdem ipm eẽ a lite distrahiẽ: tũc ignis in vnũ ⁊ elemẽtoꝝ alioꝝ singula cõcernunẽ. cũ aũt iterũ in vnũ ab amore cõueniũt neẽe est rursuꝫ vt ex singulis pticulare secernanẽ. Empedocles qdẽ igiẽ pter priores priꝰ hãc cãꝫ diuidẽs induxit nõ vnũ faciẽs motus principiũ: ꝫ diuersa ⁊ cõtraria. Ampliꝰ aũt q̃ in m̃ ĩe specie dicunẽ elemẽta q̃ttuor: primus dixit. nõ tñ vtiẽ q̃ttuor: ꝫ vt duobꝰ existentibus solũ igne qdẽ ꝭm se: oppositis vero q̃si vna nã terra ⁊ aere ⁊ aqua. sumet aũt vtiq3 aliqs id speculãs ex versibꝰ. hic qdẽ igiẽ sicut diximꝰ sic ⁊ tot dixit principia. ¶ Leucippus ꝟo ⁊ collega eius Democritꝰ elemẽta qdẽ plenũ ⁊ inane dicũt eẽ dicẽtes velut. hoc qdẽ ens: illud ꝟo nõ ens. hoꝝ aũt: plenũ q̇dẽ ⁊ solidũ ens: inane qdẽ nõ ens: ꝓpter qõ ⁊ nihil magis ens nõ ente: qr̃ eẽ dicunt: q2 nec inane corpe. cãs aũt entiũ hec vt mãꝫ. Et queãdmodũ qui vnũ faciũt subiaꝫ sbãꝫ alia passiõibꝰ eiꝰ gnãnt. rarũ ⁊ spissuꝫ prinª passionũ ponẽtes: eodẽ mõ ⁊ hi dcãs cãs alioꝝ dicũt eẽ: has ꝟo tres dicũt eẽ figuram: ordinẽ: ⁊ positionẽ. differre enĩ aiunt ens: ⁊ rhythmo: ⁊ dyathigi: ⁊ tropi soluꝫ. hoꝝ aũt rythmus figura est: ⁊ dyathigi est ordo: ⁊ tropi positio. differt enĩ a. a b. figura. an aũt a na. ordine. ꝫ. aũt ab n. positione. De motu ꝟo vñ ⁊ quõ inest existẽtibꝰ ⁊ hi aliĳs: ⁊ silr̃ negligẽter dimiserũt. De duabꝰ q̇dẽ igiẽ causis vt diximus intm̃ videẽ q̃situ eẽ prius. ¶ In his aũt ⁊ añ hoc vocati pythagorici mathematica tangẽtes. primi aũt ꝓduxerunt: ⁊ in eis nutriti hoꝝ principia eẽ oĩa putauerũt. hoꝝ aũt qm̃ numeri nã sunt primi: ⁊ in numeris videbanẽ multas speculari silitudines ⁊ existentibꝰ ⁊ factis magis q̃ꝫ in igne ⁊ aqua ⁊ terra: q2 talis numerorum q̇dẽ passio iusticia: talis aũt aĩa ⁊ intellectus: alia vero tp̃s ⁊ alioꝝuꝫ vt est dicere vnũq̃dq3 silr̃. amplius aũt ⁊ armoniarũ in numeris speculantes passiones ⁊ rõnes: qm̃ ⁊ alia quidẽ numeris ꝭm nãm oẽm videbanẽ assimilata eẽ: numeri aũt oẽs nã primi elemẽta numeroꝝuꝫ existentiuꝫ elemẽta cunctoꝝuꝫ eẽ existimauerat ⁊ totuꝫ celum ⁊ armoniã eẽ ⁊ numerũ ⁊ queciq3 habebanẽ confessa mõstrare: ⁊ in numeris ⁊ armonĳs ad celi passiones ⁊ ad partes: ⁊ ad ornatuꝫ totuꝫ hoc colligentes adaptant: et siquid alicui deficiebat annectebãt vt ipsis totuꝫ negociuꝫ esset cõnexuꝫ. dico ãt puta: qm̃ perfectꝰ denariꝰ eẽ videẽ: et oẽm cõprehẽdere nãm nuõꝝuꝫ: et q̃ ꝭm celum ferunẽ: decẽ qdẽ eẽ dicũt. solis ãt nouẽ existẽtibꝰ manifestis: ideo ãtichanã decimã faciunt. De his ãt certiꝰ est a nobis in alĳs determinatũ ¶ Sed cuiꝰ q̇dẽ gr̃a superuenimꝰ hoc est vt accipiamꝰ et de his q̃ possunt eẽ principia: et quõ in dictas cadunt cãs videnẽ: et hi numeruꝫ putare principiuꝫ eẽ: et q̃si mãꝫ existẽtibꝰ: et q̃si passiões et habitꝰ. numeri ꝟo elemẽta par et impar: et hoꝝ hoc qdẽ finitũ illud ꝟo infinitũ. vnũ ãt ex his vtrisq3 eẽ: et .n. parẽ et imparẽ: numerũ ãt ex vno nuõs: sicut dictũ est totũ celũ. Eoꝝdẽ ãt alĳ decem dicũt eẽ principia ꝭm correlationẽ dicta finitum et infinitũ: par et ipar: vnũ plurale: dextrũ sinistrũ: masculinũ femininũ: quiescẽs motũ rectũ curuũ: lucẽ tenebras: bonũ ma-

Alia ista corpa ⁊ hecslie

Leucippi et Democ. opio

Alcmeō crotoniates.

lū:longiꝰ alēa pte q̄drāgulare:quēadmodū Alcmeō crotoniates suscipe existimat. aut hic ab illis: aut illi ab hoc hūc sermonē acceperunt: eteniꝫ fuit etate Alcmeon sene existēte pythagora. his vo ꝯsilr enūcrauit. nā ait eē duo multas hūanoꝝ dicēs cōtrarietates nō sicut hi determinatas: ſꝫ qualescunqꝫ: vt albū nigrū: dulce amarū: bonū malū: magnū paruū: hic qdē indeterminate ꝓiecit de ceteris. ¶ Pythagorici vo ꝛ quot ꝛ q̄ cōtrarietates enunciarūt. ab his ergo ambobus tm̄ est accipe: q2 cōtraria sunt existētiū principia: quot vo ab alijs: ꝛ q̄ hec sint: qliter tm̄ ad dictas cās ꝯuenit adducere: plane qdē nō est dearticulatū ab illis. vident aūtē in mãe specie elemēta ordinare. ex his.n. vt ex eis q̄ insunt cōstitui ꝛ plasmari dicūt substantiā. antiquoꝝ qdē igit elemēta nãe plura dicētiū: ex his sufficiēs est intellectui speculari. Sūt aūt aliq q de oi q̄si vna existente nã enūciauerūt. mō vo nō codē oēs: neqꝫ ipsius hñ: neqꝫ ſm nãꝫ. ad presentē qdē igit causarū ꝑscrutationē nullatenꝰ cōgruit de ipsis sermo: nō.n. vt phorū qdā qui vnū posuerūt ipsuꝫ eē ens: tm̄ gnãnt ex mã q̄si ex vno: ſꝫ alio dicūt hi mō. illi nanqꝫ motū apponūt ipsuꝫ eē gnãntes: hi vero imobile dicunt eē: attamen tm̄ cōueniēs est ꝑsenti speculatiōi. Parmenides qdē eni vr̄ vnuꝫ ſm rōnem tāgere. Mellissus vo ipꝫ ſm mãꝫ: quare ꝛ hic qdē infinitū: ille vo infinitū id ait esse. Xenophanes vo primꝰ hoꝝ vnū dixit. Parmenides eniꝫ q huiꝰ dr̄ discipulus nihil explanauit: neqꝫ de nã hoꝝ neuter visus est tāgere: ſꝫ ad totū celū respiciēs ipsuꝫ vnū dicit esse deū. Hi qdē sicut diximꝰ ꝑtermitēdi sunt ad p̄ntēꝫ inq̄sitionē: duo qdēꝫ ꝛ penitus tāq̄ȝ existētes paꝝ agrestiores, Xenophanes ꝛ Mellissus. Parmenides aūt nihil vidēs visus ē dicere: nā ꝑter ens nihil dignat eē ex necītate ens opinat eē vnuꝫ: ꝛ aliud nihil de quo manifestiꝰ in physicis diximus: coactꝰ vo apparētia seq: ꝛ vnū qdē ſm rōnem: plã vo ſm sensum opinãs esse duas cās ꝛ duo pricipia. Rursus ponit calidū ꝛ frigidū: vt ignē ꝛ terram dicēs. hoꝝ autē qm̄ ſm ens calidum ordinat: alterum vero ſm non ens.

Ex dictis qdē igit de rōni ꝯsenticntibꝰ tā sapiētibꝰ h accepimꝰ: a primis quidē principiuꝫ esse corporeū: aq̄ nāqꝫ ꝛ ignis et similia corpora sunt: et ab his quidēꝫ vnū: ab illis vero plura pricipia corporea: vtrisqꝫ tamen hec nihil materie specie ponentibus ꝛ cum hac illaꝫ vnde motus: ꝛ hāc ab his qdem vnā: ab illis vo duas.

¶ Posuerūt pricipiū cuiuslꝫ spēi corporuꝫ vnū q̄si spēs mãe. qdā aūt posuerūt istā cāꝫ ꝛ cōiunxerunt illud ex quo fit motꝰ: ꝛ qdaꝫ posuerūt ista duo: et quidā vnū.

Quia antiq ꝑmi nãles ꝯuenīūt in hoc q ꝑncipiū oium gnãbiliū est vnū q̄tuor elntoꝝ: ꝛ quidam ponūt ipꝫ ignē: ꝛ qdā aerē: ꝛ qdā aquā. ꝑter terraꝫ nisi ponētes leges. ¶ D. de ipsis narrādo posuerūt ꝑnᵐ ꝛc. i. antiq vo posuerūt ꝑncipiū vnū ex q̄libꝫ spērū corpoꝝ simpliciū. s. q2 qdā posuerūt ignē: qdaꝫ aquā: qdā aerē. ¶ Et dixit q̄si spēs mãe: q2 mã est in potētia. ista aūt in actu: ꝛ q2 mã in rei vitate nō generat neqꝫ corrūpit: ista aūt sunt gnãbilia ꝛ corruptibilia: ꝛ isti nō ꝑceperūt de causis nisi mãlēꝫ. ¶ D. d. qdā aūt posuerūt ꝛc. i. qdā aūt dixerūt cām mãlē eē: ꝛ addiderūt cām mouentē ꝛ agentē: ꝛ istoꝝ quidam ponūt istam cām esse vnam: ꝛ quidā duas.

1\. Quo aliq posuerūt aliqd elntū ꝑ pnᵒ excepta tra ꝑter ponentes leges. Jō. j. t co. 12 t. 14. Jdē ꝑ d aia tex. cō. 32.

Mã i rei vitate nō gnãt nō corrūpit. Jō ꝑ ph. 12 ſꝫ vnō opposi tū ꝑ ph. c. 60

¶ Igit vsqꝫ ad italicos ꝛ absqꝫ illis mediocrꝰ dixerūt alij de ipsis: attñ vt diximꝰ duabus sūt cāis vsi: ꝛ haꝝ alterā: hi qdē vnam illi vo duas faciunt: illaꝫ vñ motꝰ.

¶ Usqꝫ ad tempus italoruꝫ ꝛ locuti sunt de istis alij modicum. sed sicut dixi qui ponūt causas duas diuersant in alia causa. qdam enim dicunt ipsam esse vnaꝫ: ꝛ qdaꝫ duas .s. illud ex quo fit motus.

2\. ¶ Pōt itelligi per hoc qō. d. vsqꝫ ad tps italoꝝ q hi sciuerūt has duas cās tm̄. s. mãlē ꝛ agenteꝫ. D. d. ꝛ locuti fuerūt de ista alij modicū. s. de cā formali: narrauit eni h in alio tractatu de Empe. s. q volebat dēmōstrare qd est os: ꝛ qd est caro: sed nō ꝓpalauit q forma rei dꝫ eē ꝑncipiū aliud a sex ꝑncipijs. s. q̄tuor elntis ꝛ lite ꝛ amicitia q̄ ipe ponebat. D. d. ſꝫ sic dixit ꝛc. ꝛ intuit Anaxa. q ponebat intellectū eē motorē tm̄. ꝛ Empe. q ponebat duos motores. s. amicitiā ꝛ litē.

¶ Pythagorici vo duo qdem principia faciūt ſm eūdē modū: tm̄ aūt addiderunt q ꝛ ꝓprium coꝝ est: q2 finitū ꝛ ifinitū ꝛ vnū nō aliquas alias putauerunt etiam naturas vt ignem aut terrā aut aliud aliqd tale: sed infinitū ipm et vnū hoꝝ esse subaꝫ de qbꝰ ꝑdicant: quapp ꝛ nūeꝝ eē subaꝫ oium.

¶ Pythagorici aūt dixerūt duo pricipia eē ſm hūc modū: ꝛ est illud qd declaratū fuit eis ꝛ est ꝓpriū eis dicere finē: ꝛ vnū et infinitū: ꝛ nō sunt assueti aliud appellare nãm. U. g. ignem ꝛ terrā ꝛ silia: sed ipm infinitū et vnum est substãtia: et ex istis ea q̄ ponūt et numerant in greco album.

3\. ¶ D. Pythagorici aūt ꝯueniūt cū nãlibꝰ in hoc q dicūt q pnᵒ sunt duo: ſꝫ ſm modū q appuit eis nō ſm modū q appuit nãlibꝰ. ¶ Et cū. d. hoc in q̄ cōueniūt

he due secte. d. ꝙ est ꝓpriũ pythagoricis. ⁊ d. ⁊ est ꝓ-
priũ eis dicere ⁊c. i. pythagorici ponũt hec duo pñ⁹.
vnũ aũt eoꝝ finẽ ⁊ vnũ q̃ signt eãdẽ intẽtionẽ apud
eos. Scd̃z aũt pñ̃ ponũt infinitũ. Et hec duo sm̃ istos
sunt sm̃ mãz ⁊ formã nõ sm̃ mãz ⁊ agẽs sic erãt apd̃
ãtiq̃s nãles. ¶ D. d. ⁊ nõ sunt assueti appellare ⁊c. i.
⁊ isti hoĩes cũ hoc ꝙ ponũt hec duo pñ⁹ cõia oĩb⁹ nã-
lib⁹ nõ ponũt pñ̃ nãle reb⁹ nãlib⁹: sicut fecerũt nãles
de hoc ꝙ ponũt pñ̃ nãle rerũ nãliũ. U. g. ignẽ ⁊ ter-
rã: ⁊ inuit ꝑ hoc diminutionẽ eaꝝ cũ nõ posuerũt re-
rũ nãliũ pñ̃ nãle. Nõ. n. posuerũt hec duo pñ⁹ nisi sꝫ
ꝙ opinabant̃ illa eẽ pñ⁹ rerũ: ⁊ ꝙ nũer⁹ est suba reꝝ
nãliũ: ⁊ ꝙ pñ⁹ sube sunt sube: ⁊ hoc intẽdebat cũ. d. ⁊
ipm̃ infinitũ: ⁊ vnũ est suba. i. sꝫ nõ posuerũt ipm̃ infi-
nitũ: ⁊ ipsꝫ vnũ pñ̃ entiũ nisi sm̃ ꝙ est sube: ⁊ sm̃ hec
duo pñ⁹: sunt ẽt sube: q꞉ sunt pñ̃ nũeri q est suba en-
tiũ: pñ̃. n. sube dꝫ eẽ suba. ¶ D. d. Sꝫ ex istis ⁊c. i. ex
istis duob⁹ ꝑncipijs posuerũt entia q̃ dñt eẽ nũeꝝ. i.
cũ existimauerũt entia eẽ nũerũ: ⁊ ꝙ pñ⁹ nũeri sunt
vnũ ⁊ mltũ: dixerũt ꝙ hec duo pñ⁹ sunt entiũ.

¶ De his igit̃ sm̃ hunc enũciauerũt modũ:
et de eo qd̃ quod quid est dicere et diffinire ce-
perũt: valde aũt simplr̃ tractauerũt: sufficia-
liter aũt diffinierũt: ⁊ cui p̃rio inerat termin⁹
dictus hoc eẽ subaꝫ rei putauerunt: vt siqs
existimet rõne ideꝫ eẽ duplũ ⁊ dualitatẽ: eo
ꝙ inest primo duob⁹ duplũ: sꝫ fortasse du-
plo ⁊ dualitati nõ idẽ est eẽ. si aũt nõ multa
ipsiꝫ vnũ erit qd̃ ⁊ illis accidit. de priorib⁹
qd̃ igit̃ ⁊ alijs tot est accipere.

¶ Et vsi sunt cõsideratiõe valde simplici in
diffiniẽdo manifestũ: ⁊ primũ eñs ꝑ diffini-
tionẽ quã dixerũt: ⁊ B ẽ qd̃ existimauerũt eẽ
subam rei: sicut hõ existimat ꝙ duplum ⁊
dualitas est idẽ: q꞉ duplũ prius est dualita-
te: sed nõ sm̃ modũ sm̃ quẽ aliqd ẽ dupluꝫ
est duo. si igit̃ nõ fuerit ita vnuꝫ erit multũ:
⁊ hoc est qd̃ accidit illis. ⁊ inueniuntur de
priori ⁊ posteriori alia talia.

4. ¶ Idest. ⁊ cũ isti hoĩes. s. Pythagorici voluerũt cõsi-
derare de entib⁹ posuerũt istã ꝯsiderationẽ in eis: in
eo qd̃ est valde simplex cũ diffinierũt p̃m̃ ens: ⁊ illud
qd̃ est magis mani̇m̃: ⁊ est magis dignũ in eẽ: ⁊ cogni-
tiõe. s. suba ꝑ diffõnẽ quã dixerũt. s. q꞉ dicũt ipm̃ eẽ i-
finitũ: ⁊ vnuꝫ: ⁊ nũerũ. ¶ D. d. ⁊ hoc est qd̃ existima-
bãt ⁊c. i. ⁊ hoc qd̃ existimabãt ꝙ nã entiũ est nã nũe-
ri: q꞉ nũeri ꝑdicant̃ de entib⁹ est sicut existimatio eoꝝ
q existimãt duplũ ⁊ dualitatẽ eẽ idẽ. i. eiusdẽ nãe: q꞉
duplũ est vltĩus dualitate: ⁊ pri⁹ ea nãlr̃: qd̃ describit̃
sic: qd̃ cũ auferẽ: auferẽ aliõ: ⁊ nõ ecõuerso: ⁊ cũ aliõ
est erit illud. ¶ D. d. sꝫ nõ sm̃ modũ. i. sꝫ nõ sm̃ mõꝫ
sꝫ quẽ aliqd est duplũ ẽ duo. i. ꝙ cũ de aliq̃ aliq̃ plu-
ra vno ꝑdicant̃ nõ est nec̃e vt eodẽ mõ ꝑdicent̃ de eo
neqꝫ vt ꝑdicatũ demõstret subaꝫ illi⁹. ¶ D. d. si igit̃
nõ fuerit sic erit vnũ multũ. i. si igit̃ nã posterioris n̄
fuerit alia a nã p̃oris: tũc nã vni⁹ ⁊ nã pluris erũt ea-
dẽ: ⁊ intẽdebat ꝑ hoc ꝙ si entia eẽnt nũeri: q꞉ nũer⁹ ẽ
p̃or entib⁹: tũc plus eẽt vnũ: ⁊ vnũ plus. ¶ D. d. ⁊ hoc
est qd̃ accidit illis. i. ⁊ ipoĩe accĩs dicentib⁹ entia eẽ
nũerũ est sicut ipoĩe accĩs opinãtib⁹ eẽ vnũ plus. i. ꝙ

Pri⁹ nãr B scribit sic ꝙ cũ auferẽ auferẽ aliõ ⁊ ñ eꝯ. J B. 5. metaphisice. ca. d p̃ori. ⁊ . 6. ph. c. 35. ⁊ q̃ ibi.

ꝯtraria sunt vnũ: q꞉ sunt in vno. D. d. ⁊ inueniunt̃ de p̃ori
⁊ posteriori alia talia. i. ⁊ multa alia talia sunt priora
sensibilib⁹ hoc mõ p̃oritatis sicut est nũer⁹. Q꞉ igit̃ fe-
cerũt nũerũ eẽ subaꝫ sine illis alijs priorib⁹ nãlib⁹: ⁊
oĩa ista reducunt̃ ad B qd̃ prius sm̃ diffõnẽ nõ dꝫ eẽ
pri⁹ nã sm̃ eẽ: ⁊ B magis declãbit̃ i tractatib⁹ sube.

¶ Post dictas vero phias platonis superue-
nit negociũ: in multis qd̃ hos sequẽs alias
vero pter italicoꝝ phiam hñs. naꝫ ex nouo
cõsentiẽs Cratyli ⁊ Heracliti opinionibus
sensibilibus oĩbus sp̃ defluentib⁹: ⁊ scia de
eis nõ existẽte hoc quidẽ ⁊ posteri⁹ ita susce-
pit. Socrate vero circa moralia negocian-
te: ⁊ de tota natura nihil.

Socrates circa moralia negociat⁹ ẽ: ⁊ circa nãlia nihil.

¶ Et post B qd̃ dcm̃ fuit d modis phie inuẽ-
ta fuit phia Platõis: ⁊ seq̃bat̃ illos i multi-
tudine. in vnitatib⁹ aũt erat sꝫ opiõnẽ Ita-
loꝝ. ⁊ prim⁹ q ꝯtigit post Democ. fuit opio
heraculeoꝝ. s. ꝙ oĩa entia sũt sp̃ in fluxu ⁊ ꝙ
nulla ẽ in eis scia. istas igit̃ opiones sꝫ B ac-
cepim⁹ in postremo. Socrates aũt locut⁹
fuit in moralib⁹: ⁊ nihil dixit de nã.

5.

¶ D. ⁊ postq̃ inuẽti fuerũt isti modi phie. s. pythagori-
coꝝ: ⁊ vlr̃ q ponebãt mathematica pñ⁹ entiũ ⁊ nãliũ
. s. Anaxagore: ⁊ Empedoclis: ⁊ Democriti inuẽta fu-
it phia Platonis. ⁊ d. ꝙ ꝯsequebat̃ illã in multitudi-
ne. i. ꝙ Plato ꝯseq̃bat̃ in plurib⁹ suis opionib⁹ opio-
nẽ pythagoricoꝝ: ⁊ i paucioribus opionẽ italoꝝ: ⁊ fue-
rũt p̃mi nãles in Italia. s. Anaxa. ⁊ Empe ⁊ Demo.
¶ Et. d. ꝙ Plato seq̃bat̃ in maiori pte phie sue eos q
ponebãt mathematica cãs rerũ sensibiliũ: q꞉ Plato
dicebat formas eẽ: ⁊ opinabat̃ nãz formarũ: ⁊ nũeri
nãz eẽ eãdẽ: vt declarãtũ erit in tractatib⁹ sube: ⁊ opina-
bat̃ ꝙ. iiij. elñta sunt ꝯposita ex sup̃ficieb⁹ eq̃liũ late-
rũ ⁊ anguloꝝ: ⁊ sunt qnqꝫ dicta corpa in vltimo Eu-
clidis: ⁊ cõseq̃bant̃ nãles in dicẽdo eẽ p̃m̃ mãz ⁊. iiij.
elñta eẽ. ¶ D. d. ⁊ p̃m̃ qd̃ ꝯtingit post Demo. fuit opi-
nio heraculeoꝝ q faciebãt dubitare oẽs dantes se ad
phiaꝫ in illo tp̃e: ⁊ dicebant ꝙ nulla est scia. Scia. n.
est nec̃ia ⁊ semꝑ. ⁊ nihil est hoc de quo pendeat scia:
nisi sensibilia q̃ sunt semꝑ in trãsmutatiõe: ⁊ cũ scituꝫ
est semꝑ in trãsmutatiõe: igit̃ ⁊ scia semꝑ est in trans-
mutatiõe: ⁊ scia trãsmutata nõ est scia: g nulla ẽ scia.
¶ D. d. ⁊ istas opiones ⁊c. i. iste igit̃ opiones ꝑdicte
ꝑuenerũt ad nos de ꝯsiderãtib⁹ in phia vsqꝫ nũc. So-
crates vero fuit p̃mus eoꝝ qui locuti fuerũt de phia
morali: ⁊ nihil addidit eis q̃ dicta fuerint ab antiqs
in phylosophia speculatiua.

Primi nãles in italia fuerũt Ana. Empe. ⁊ Democritus.

Plato opinabat̃ nãz formarũ ⁊ nũeri eãdeꝫ eẽ. vidꝫ ꝑ B. 6. me. tex. cõ. 10.

Nõ negãtũ sciaꝫ: o q̃ latius i. 4. h⁹.

¶ In his tñ vlr̃ q̃rẽte: ⁊ de diffõnib⁹ primo
itellectũ firmãte illũ suscipiẽs ꝑꝑ tale puta-
uit: q̃si d alijs B factuꝫ et nõ d sensibiliũ ali-
quo. ipossibile nãqꝫ est cõem rõnẽ eẽ alicui
sensibiliuꝫ semꝑ trãsmutãtiũ. sic itaqꝫ talia
quidẽ entiũ ideas et spẽs appellauit: sensibi-
lia ꝟo ꝑꝑ B: et sm̃ B dici oĩa: nã sm̃ pticipa-
tionẽ esse multa vniuocoꝝ spẽbus: pticipa-
tione ꝟo sm̃ nomẽ trãsmutatũ. Pythago-
rici qdẽ. n. existẽtia dicũt eẽ nũeroꝝ imitatiõe.

Plato vero pticipatiōe nomē trāſmutās pticipationē tm̄ aut imitationē q̄ ſit vtriqꝫ ſpērū dimiſerūt in cōi q̄rere. amplius aūt p̄ter ſenſibilia: ⁊ ſpēs mathematica rerū iter media dicit eē. ⁊ dr̄ia a ſenſibilibus qdē: q2 ſempiterna ſunt ⁊ imobilia a ſpēbꝰ: eo ꝙ hec qdē multa q̄dā ſilia ſint. ſpēs aūt ipſꝫ vnū vnaq̄qꝫ ſolū: qm̄ āt ſpēs cāe ſūt alijs. Elīta illarū oīuꝫ q̄ ſunt elīta eē putauit. Magnū igr̄ ⁊ paruū vt māꝫ eē principia. vnum autēꝫ vt ſubſtantiā dixit.

¶ Et h̄ fuit dictū q2 fuit acceptuꝫ ꝙ eē illius fuit ad modū eē aliaꝝ reꝝ: ⁊ in ſenſibilibus nō ē aliqd fixuꝫ: neqꝫ ēt eſt poſē vt ſenſibilia hēant aliquē terminū cōem: cū ſp ſint i trāſmutatiōe. ⁊ vocauit illa q̄ ſūt entiū eadē formis: oīa aūt ſenſibilia dr̄r ꝑ iſta: ⁊ ꝓpterea multa vniuoca ſūt cōia in ſpē: ſed ipſe addidit equocationē. Pythagorici vero ꝫ ſilitudinē dixerūt ꝙ entia ſunt vnū. Plato vero addidit equocationē. cōicatio vero aut ſilitudo q̄ ē inter ſpēs dimiſerunt ꝑſcrutationeꝫ vlēm de eis: ⁊ nō ꝯdixerūt niſi in ſenſibilibꝰ ⁊ in ſpēbus mathematicis q̄ dicūt eſſe media iter ſenſibilia. ſenſibilia aūt q̄daꝫ ſunt ſp nō mobilia. ſpēs aūt ſunt ea q̄ inueniunt̄ ad multa: ⁊ ſpēs eſt illud qđ inueniť cuilibꝫ: ⁊ ſpēs ēt eſt cauſa aliaꝝ rerum.

¶ Q2 dubitatio heracleoꝝ mouit Platonē ad dicendū formas eē: icepit h̄ declare qūo illud mouit eum ad credēdū h̄. ¶ Et.d.q2 accepit ⁊c. i. ⁊ mouit Platonē ad dōm formas eē: q2 iuenit in vnoq̄qꝫ gn̄e ⁊ in vnaq̄qꝫ ſpē ꝙ eſſe iſtiꝰ idiuidui in illo eſt ſm̄ modū eſſe alioꝝ idiuiduoꝝ in illo gn̄e. ⁊ h̄ eſt ipoſē vt eēt accitalr̄. Et opinatꝰ fuit ꝙ nihil in ſenſibilibꝰ eſt fixum: ⁊ ꝙ īpoſſibile eēt ēt vt ſenſibilia hērēt diffōnē in qua cōicarēt cū ſp ſint in trāſmutatiōe. iō opinatꝰ eſt ꝙ intētiōes q̄ iueniunt̄ in idiuiduis vniuſcuiuſqꝫ ſpēi eedē ſūt: ⁊ diffōnes reꝝ ſunt res ne'cie eē aiam: ⁊ vocauit eas formas ⁊ exēplaria. ſ. formas reꝝ ſenſibiliū. ⁊ exēplaria q̄ aſpicit ſic artifex inſpicit formas artificiati: ⁊ ſi nō: tūc q̄libꝫ eſſet a quolibꝫ: ⁊ nō eſſet ex ſꝑmate hoīs hō ſp: neqꝫ a ſꝑmate equi equꝰ ſemꝑ ¶ D.d. oīa aūt ſenſibilia ⁊c. i. ⁊ opinati ſūt ꝑp hoc ꝙ oīa ſenſibilia diffiniunt̄ per iſtā nām ⁊ iueniunt̄ per illā ſicut res a ſuo exēplari. D.d. ⁊ multa vniuoca ⁊c. ideſt ſed noīa vniuoca ſignificāt de multis rebꝰ eādē cōem itentionē in eis: ⁊ ſm̄ ſmonē in formis nō erit hec itētio eadē cōis multis: ⁊ ſic fient noīa ſpēꝝ cōia ⁊ nō erit intentio vl'is niſi tm̄ nomen. ⁊ iō.d.q2 addidit equocationē. ¶ D.d. Pythagoras vero ⁊c. i. pythagorici iducti ad dicēdū entia eē nūeros ꝑ ſilitudinē q2 aſſimilauerūt nūeros entibꝰ ⁊ crediderūt eos eſſe entia: ⁊ iō nō cōtingit eis hr̄e nomē cōe iter nūeros ⁊ entia neqꝫ fuerūt coacti ad dicēdū nomē in arabico vocatū nomē equocū cōe in ſpēbus. Plato aūt addidit nomē cōe. ¶ Et forte inuit ꝑ hoc antiquos opinantes ꝙ cōe entiū ſūt gn̄a vl'ia ſicut vnū ⁊ ens. Iſti enī nō credebāt nomē hoc equocū eē: ⁊ ex h̄ errauit Parmenides cū nō diſtinxit inter hoc nomē ens qđ ſignificet vnū in numero: aut vnū in gn̄e: ⁊ credidit dē ens eſſe vnū in numero. ¶ D.d. cōicatio aūt ⁊ ſilitudo ⁊c. ⁊ innuit ꝑ h̄ Platonē: q2 qm̄ cū fuit ꝑſcrutatus de cōicatiōe inter indiuidua debebat ꝑſcrutari de ꝯiunctiōe inter ſpēs: ⁊.d. h̄ q2 ꝯtingit ei cū dixit in vltimis ſpeciebꝰ eſſe formas: dicere hoc i alijs ſpeciebꝰ: ⁊ ſic forme hērent formas: ⁊ ſic in infinitū: aut diceret ꝙ oēs ſpēs ſunt res intellecte exñtes in aīa: ⁊ nō hnt eē ex̄ aīaꝫ. ¶ D.d. ſed nō ꝯdixerūt niſi in ſenſibilibꝰ ⁊c. i. ⁊ cā in hoc ꝙ ꝯſiderauerūt de nā ſpēꝝ ⁊ nō de nā generꝝ eſt: q2 ꝑſcrutatio eoꝝ fuit ꝫ ꝯdictionem nō ſm̄ ꝑſcrutationē: iō cū q̄dā ꝯdixerūt heracleoꝝ q̄ōni in ablatiōe ſcie a ſenſibilibꝰ dixerūt fo2as eſſe ⁊ nāꝫ mediā inter fo2as ⁊ ſenſibilia vt diſſoluat̄ ab eis ꝑ hūc ſermōem qđ in vtroqꝫ: ⁊ ſi ꝯſideraſſent in re ſm̄ nām eiꝰ: tūc rñſio eſſet eadē in ſenſibilibus ⁊ mathematicis. ¶ Et q2 iſta ꝯdictio fuit corrupta: incepit dicere ꝯdictiōem iſtaꝫ ꝯ iſtos: ⁊.d. ſenſibilia aūt q̄dā ſunt ⁊c. i. dicere aūt ꝙ ſenſibilia ſemꝑ ſunt ī tranſmutatiōe: ꝯdicit̄ ſic: qm̄ entia ſenſibilia q̄dā ſūt nō trāſmutabilia eſſentialr̄ ſꝫ ꝑmanentia. ſ. forma: ⁊ quedā ſunt tranſmutabilia ſemꝑ. ſ. mā: ⁊ h̄ qđ.d. ſpēs aūt ſunt illa que inueniunt̄ ⁊c. ꝯdicit opponēdo ſermoni de formis: ⁊ opponēdo dicētibꝰ ꝙ nulla ē res ī qua cōicāt indiuidua niſi nomē tm̄: ⁊ iſti ſunt illi qui deſtruūt ſciam: qm̄ cū manifeſtuꝫ eſt de diffōne ſpēi ꝙ eſt intētio exñs in ꝑlibꝰ ſm̄ nūeꝝ ſm̄ ꝙ vnūqđqꝫ eoꝝ eſt ens: manifeſtū eſt ꝙ forme abſtracte impoſē eſt vt ſint in ſenſibilibꝰ: ita ꝙ ſint eedē: nedū vt demonſtrēt eſſentiā eoꝝ: ⁊ ſilr̄ appet ex iſta diffōne ꝙ illa multa de quibꝰ ꝑdicātur ſpēs cōicant in eadem intētiōe nō in eadē dictiōe. ¶ D.d. ⁊ ſpēs ē cā aliaꝝ reꝝ. i. cā ſcie indiuiduoꝝ nō cā indiuiduoꝝ.

¶ Ex illis.n. ſm̄ pticipatiōe vniꝰ ſpēs eē nūeros: vnū tm̄ ſubaꝫ ⁊ nō aliqd aliud ens dici vnū. ꝯſilr̄ pythagoricis: dixit: ⁊ nūeros eē cauſas māe ſube ſilr̄ vt illi.

¶ Et q̄ ſunt ex illis ſm̄ cōicationē in vno ſūt ſpēs. qui aūt dixit. ꝙ vnū eſt ſuba ⁊ nihil aliud eſt ens qđ dicat̄ eē vnū dixit ſmonē propinquū ſmoni pythagoricoꝝ. ſ. ꝙ nūeri ſūt cāe ſube aliaꝝ reꝝ. iſta.n. ē opio illoꝝ.

¶ Forte intēdit facere dr̄iaꝫ inter indiuiduū ⁊ ſpēm: ⁊ cū dixit: ⁊ q̄ ſunt ex illis inuit idiuidua: ⁊. q.d. intētio aūt vna q̄ eſt in iſtis rebꝰ idiuidualibꝰ ſm̄ ꝙ nō cōicāt in ea: ſꝫ appropriat̄ vnicuiqꝫ eoꝝ eſt vnū indiuiduale: itētio vero vna in qua cōicāt dr̄ ſpēs. ¶ D.d. q̄ āt dixit ꝙ vnū eſt ſubſtantia: ⁊ nihil aliud ⁊c. i. qui aūt dixit ꝙ vnū in nūō eſt ſuba: ⁊ nihil aliud eſt ens de quo dr̄ eē vnū alioꝰ ab vno in nūō dixit ꝓpinquū ſmōi pythagoricoꝝ. ¶ Et.d. ꝓpinquū: q2 iſti ſūt dicentes ꝑtē eē indiuiſibilē: q2 apud iſtos nō eſt ſuba ⁊ vnū niſi iſta pa: ⁊ iō ꝯtingūt eis ipoſſa q̄ ꝯtingūt dicētibꝰ ꝙ ſube reꝝ ſunt vnū: vtraqꝫ.n. ſecta nō pōt dicere qūo ex iſtis fit cōicatio: neqꝫ qūo iſtud vnū idiuiſibile eſt cā paſſiōis ⁊ actiōis ⁊ alteratiōis: qm̄ ſi reciperēt tranſmutationē erit cōpoſitū ex mā ⁊ forma: ⁊ oē cōpoſitū ex mā ⁊ forma eſt diuiſibile.

¶ Pro infinito āt vt vno dualitatē facere: ⁊ infinitū ex magno ⁊ ꝑuo hoc ꝓpriū ipſiꝰ ē.

Pro dedu ctiōe iſtiꝰ ꝯclu ſionis. vide cō. pt. ſeptimi ſupra.

6

7

amplꝰ hic qdē nuōs pter sensibilia: illi vo nuōs eē dicūt res ipas: τ mathematica intmedia hoꝝ nō ponūt: vnū qdē igit τ nuōs pter res facere τ nō vt pythagorici τ spēꝝ introductio pp eā q̄ in rōnibꝰ perscrutationē euēit: priores.n. dialectica nō pticipauerūt. dualitatē āt facere alterā nāz: q2 nūeri eē pri mos nālr ex ea gnānt velut ex aliquo exbimagio.i.sigillo eqdē eōrio ɔtingit. nō.n.rōnabile ita. nunc qdē.n. ex mā multa faciūt: species vo semel generat solū: videt aūt ex vna materia vna mensura.

Priores dialectica nō participauerūt.

Et qdā posuerūt loco infiniti duo sīc vnitatem: τ qdā posuerūt infinitū ex magno τ paruo: τ hoc est ꝓpriū: τ qdā posuerūt numerū ex sensibilibꝰ. τ qdā dixerūt ꝙ iste res sunt vnū: τ nō ponūt mathematica int ista. q āt posuerūt vnū: τ nuōs alia a rebꝰ: τ nō sīc fecerūt pythagorici venerūt ad spēs per ꝑscrutatiōes de diffōnibꝰ: τ nō habuerunt primi antiq artē diffōnis. q āt fec nāz scdaz aliaz: q2 nūeri sunt alij a principijs gnānt ex eis gnōne nāli: sīc res gnāt a suo exēplari. q̄ āt accidūt ei sūt ecōtrario. dicere igit q2 ista sunt ex mā currit recto in greco albū.

8 Dixit. ꝙ illi qui posuerūt duo pnª: vnū.s.τ infinitū qdā posuerūt finitū gnāri a dualitate: τ nō posuerūt dualitatē contrariā sicut illi qui posuerūt eā ex magno τ paruo: τ hoc intendebat cū.d.sicut vnitatē vel sicut dualitatē. D.d.τ qdaꝫ posuerūt cām infiniti magnū τ paruū: τ hoc est ꝓpriū.i.τ qdā posuerūt causaꝫ infiniti dualitatē q̄ est magnū τ paruū q̄ ꝓcedūt in magnitudinibꝰ in infinitū. τ.d.τ hoc est ꝓpriū: q2 isti posuerūt pnª tria: vt antiqui contraria.s. magnū τ paruū: τ subm recipiens qō est vnū. Qui aūt posuerunt pnª vnū τ infinitū generāt ex dualitate nō posuerūt cōtrarijs.s.vnū τ infinitū aliqō subꝫ. D.d. τ qdā posuerūt τc̄.i.τ istoꝝ dicentiū.s.ꝙ pnª sunt numeri: quidā etiā posuerūt numeros ex sensibilibꝰ.i. formas sensibiliū: τ isti sunt dicētes formas τ numeros: τ qdā etiā dicūt ꝙ sensibilia sunt ipsi nūeri: τ sūt pythagorici. Et q2 qdā dicentiū formas eē ponūt numeros: τ vlr subm mathematicoꝝ naturas medias inter formas: τ sensibilia: τ pythagorici neutꝝ dicūt sꝫ dicūt ꝙ ex numeris componunt entia. d. τ nō ponunt mathematica inter ista. Et forte inuit dicentes numeros eē formas. Iste.n. sunt due secte: qdā.n. dicūt ꝙ numeri τ forme sunt eiusdē nāe: τ quidā dicunt ꝙ natura numeroꝝ est alia a natura formarū. τ ꝙ est natura media inter formas τ sensibilia vt habetur in.3.istius libri. D.d.qui aūt posuerūt vnū τ numeros τc̄.i. qui aūt posuerūt vnū τ numeros eē partes rerū sensibiliū: τ nō dixerunt ꝙ numerus est ipsa entia sicut dixerunt pythagorici.s.partē formalem venerunt ad dicendū formas τ ad dicendū eas eē numeros per perscrutationē de natura diffinitionum.s.vnde venerunt forme in eis τ res diffinite extra animā sunt transmutabiles: quapropter necesse fuit apud eos ponere subiectū diffinitionū: aut ipsas

p iffōnes formas eē: τ ꝓpter hoc q2 forme sunt apud nos coiuncte cū materijs: indicauerūt ꝙ natura earum nō est alia a natura numeri. Forme eniꝫ si sint impossibile est vt natura eaꝝ sit alia a natura numeri. D.d.qui aūt posuit aliā naturā dualē.i.qui aūt posuit dualitatē q̄ est ex natura materie: nō ex natura forme: q2 ex ea generant numeri partes: nō generatiōe naturali sicut res generant a suo exemplari: τ ꝙ est causa infiniti recte dixerūt: qm si hoc esset accidens dualitati nō semper inueniretur ei ista actio. Quod enim inuenitur in aliqua re accidētaliter est econtrario.s.ꝙ raro inuenitur: τ hoc intendebat cuꝫ dixit. que aūt accidunt ei sunt ecōtrario.

Nō accidentaliter inuenit aliquid cui raro inueniatur. Vide.2.phy.cō.48.

Spēm āt quā iducit vnus ex eis multa facit: silr quoqꝫ sic se hꝫ masculuꝫ ad feminā hec aūt ab vno implet coitu: masculus vo multas iplet: q̄uis hec imutatiōes principiorū illoꝝ sunt. Plato qdē igr de q̄sitis ita diffinit. palā igit ex dictis: q2 duabꝰ causis solū est vsus ipsa q̄ est eius qō qd est τ ipsa mā. spēs.n.eiꝰ qō qd est eā sunt: alijs spēbꝰ vo vnuꝫ: τ q̄ mā subiecta de qua spēs. hec qdē in sensibilibꝰ: hec āt in spēbꝰ. vnū vo in spēbꝰ dr: q2 hec dualitas est magnū τ paruū. amplꝰ bnū τ male cām dedit elemētis singulis. singulare qdē magis dicimꝰ priores inuestigare quosdā phoꝝ vt Empe. τ Anaxa.

Et spēs diuersant in hoc qō est vnū: τ facit multitudinē esse silr masculus ex quo fit multitudo. ista igit sunt exēpla τ silia principioꝝ q̄ illi dicebāt. Plato āt diffinit ea sꝫ hūc modū in suo libro de qōnibꝰ. τ manifestuꝫ est ex illo qō dixit: ꝙ ipse nō vtebat nisi duabꝰ cāis.s.qditate rei τ ea q̄ est fm māꝫ. spēs.n. sunt cāe qditatis aliaꝝ rerū. spēs.n. sunt vnū: τ illud qō est mā subiecta in qua sūt spēs: τ q̄dā dr eē in spē. qdditatis.n. dualitatis est magnū τ paruū: τ ēt dedit ꝙ cā in bono τ laudabili sunt elemēta vnūquodqꝫ coꝝ ceteris: τ sunt ea de quibꝰ diximꝰ ꝙ ꝑscrutatio cecidit in principijs.

Dixit. ꝙ species diuersant τc̄. ita cecidit abscissum de libro greco: τ est vna significationum quam dicebant dicentes formas esse facientes indiuidua: quia natura rerum assimilatur nature masculi qui facit multitudinē. Et quia ista significatio etiam fuit vna multarum que ceciderunt a libro. d. igitur ista sunt exempla: τ similia principiorum.idest.iste igitur cōsimilitudines sunt quas inuenerunt inter spēs τ vera principia ex quibus existimauerunt ꝙ species sunt principia. Plato vero diffinit species ꝙ sūt principia fm formam τ fm agens. Et etiam est manifestuꝫ ꝙ posuit quidditates rerum τ diffinitiones earum formas rerum τ posuit materiam res in quibꝰ sunt forme. D.d. species enim sunt scilicet forme sunt apud ipsuꝫ quidditas aliarum rerum que nō sunt forme. D.d. species vo ē vnū τc̄.i. spēs aūt q̄ vere dr sunt illud qō ɔgregant ex forma vli τ mā. U.g. ꝙ spēs hois 9

Plato diffinit spēs ꝙ sūt principia fm formā τ fm agēs. vid. 2. d gnōne cō.52.

Spēs hois non est forma eiꝰ vlis vt intēdebat plato: sꝫ ɔgregatum ex mā τ forma: sꝫ vid. cpª.7.met. cō.21.

nō est forma eius tñ fm ꝙ intēdebat Plato: sed cōgregatū ex mã ꝛ for'. ¶ D.d. ꝛ q̄dã dīr eē i spēb' ꝛc̄.i. ꝛ signū ꝙ forme nō sunt spēs est ꝙ qdditas rei q̄ ē forma est in spē fm ꝙ ē ps eius sicut dualitas: qm̄ qdditas eius apud dicētes eã esse principiū est magnum ꝛ paruū: ꝛ magnū ꝛ paruū sunt alia a dualitate. ¶ D.d. ꝛ etiã dedit ꝛc̄.i. ꝛ signū ꝙ ipse dicit mãm ꝛ formã ē qꝛ dedit cãm boni ꝛ laudabilis ꝛ ēt suoꝝ oppositoꝝ: ꝛ h nō ē nisi mã ꝛ forma. ¶ D.d. vnūqδqꝫ eoꝝ ceteris .i. qꝛ ipse dedit cãm reꝝ ceteraꝝ apparētiū in entibus de laudabili ꝛ bono fm vtrūqꝫ elmtoꝝ q̄ posuit.s. materiã ꝛ formã. d. exposuit q̄ sunt illa alia cetera: ꝛ.d. ꝛ sunt ea de qb' diximus ꝛc̄.i. ꝛ ista sunt res posteriores que appent in entib': ꝛ sunt ea quoꝝ cãe sunt dande p principia ꝛ vt pricipia verificenꝭ pp h.d.h. Qꝛ apud qōnem principioꝝ querendum est vt sint cōuenietia oibus appentib' inexistib': qm̄ tūc vīr esse vera: ꝛ h non demonstrat necessario ea esse p̄ncipia: donec res manifeste significēt ea.s. ꝙ qñ posteriora significant priora: tunc verificabunꝭ ꝙ sunt principia eoꝝ.

¶ Quod sequiꝭ nō inueni in aliquo volumine: nec hꝭ in trãslatiōe arabica textus q huic corrñdeat neqꝫ ēt cōmentū: sed qꝛ inueniꝭ in trãslatiōe Joãnis Argiropili bizantij: cuius auctoritas apud latinos ꝛ grecos nō vulgaris est: ideo inferendū fore existimaui.

¶ Breuibus igiꝭ sūmatimqꝫ narrauimus: quinã ꝛ quo pacto de principijs veritateqꝫ dixerūt. verūtñ tm̄ ex his hēmus: neminem inquã de principio cãqꝫ dicentiū: pter ea q̄ i hisce: q̄ de nã sūt a nobis determiata dixisse: sed oēs obscure quidē illa tñ tetigisse videri.

¶ Quidã eni vt mãꝫ principiū dnt: siue vnū siue plura supponãt: ꝛ siue corpus siue icorporeū idipm ponãt: veluti Plato quidē magnū dicēs ac paruū: italici aūt infinitū. Empedo. vo ignē terrã aerē atqꝫ aquã: ꝛ Anaxagoras eoꝝ que sunt silium ptiū infinitiōes. Hi igiꝭ oēs talē cãm tetigerūt: ꝛ isup q aerē aut ignē aut aquã: aut igne qdē densius: aere vo subtilius posuere. Sunt eni q primū elementū tale esse dixerūt: atqꝫ hi solū hāc cãm tetigere. Quidã aūt ꝛ eã vñ est principium motus: vt q cōcordiã discordiãue vel mētēꝫ vel cupidinē principiū faciūt. Quidditatem vo sōstãtiãue dilucide qdē nemo reddidit. Maxie vo ij dicunt q formas ponūt. Neqꝫ eni vt mãm sensibiliū neqꝫ vt cãm vñ ē principiū motus formas ipsas: ꝛ ea q̄ sunt in formis esse existimãt: imobilitatis eni cãm magis ꝛ vt res sint ingrere formas inquiūt eē: sed quidditatē forme qdē ceteroꝝ cuiqꝫ prestent: ipm autē vnū formis: id vo gr̄a cuius actiōes mutatiōes motusqꝫ fiūt: aliquo qdē mō cãm esse dicūt. Sic aūt nō dicunt: nec eo mō quo sua nã flagitat: qui nãqꝫ mentē aut cōcordiã dicūt: vt bonū quidē hasce cãs ponunt: nō tñ vt boꝝ gr̄a quicq̄ sit eoꝝ que sūt: aut fiat. Sed vt ab his boꝝ pfluant motus. Silr ꝛ ij qui ꝛ id qδ ē aut ipm vnū talē nãꝫ inquiūt esse. Cãm quidē illδ eē sube: non tñ huiusce gr̄a eē vel fieri dicūt. Quare partim dicūt: partim nō dicūt ipm bonū cãm eē: nō eniꝫ simplr: sed per accñs dicūt.

¶ Quod quidē igiꝭ recte determinatū est de causis: ꝛ quot ꝛ q̄ nobis testimoniūꝫ p̄bere videnꝭ: ꝛ hi oēs aliã cãm tangere non valentes. Adhuc aūt qꝛ querenda sunt principia: aut sic omnia: aut hoꝝ aliquo modo.

¶ Et videꝭ ꝙ oēs isti testantur nobis: qꝛ nō possunt addere aliã cãm. Et cū hoc manifestum est ꝙ perscrutatio cadit de principijs: aut fm oēs istos modos: aut fꝫ quosdã.

¶ D. ꝛ vr̄ ꝙ sermo istoꝝ de numero cãꝝ testaꝭ nobis cū nō pñt addere quintã cãm causis quas diximus: ꝛ cū hoc manifestū est ꝙ cū declaratū est ꝙ antiqui nō potuerūt addere aliud principiū ꝙ pscrutatio aut cadet sup oĩa illa principia que diximus. aut sup quedã in vnoquoqꝫ entium.

¶ Palã qūo ēt hoꝝ vnusquisqꝫ dixit: ꝛ qūo hñt de principijs. Contingentes aūt dubitationes post hoc ptrãseamus de ipsis. Quicunqꝫ qdē igiꝭ vnū ipm esse ꝛ vnã quãdam nãꝫ esse vt mãꝫ ponūt: ꝛ eã corporeã ꝛ magnitudinē hñteꝫ palã: qꝛ multiplr delinquūt corporū.n. elmta ponūt solū: incorporeoꝝ vo nō existibus ꝛ incorporeis. De gñatiōe quoqꝫ ꝛ corruptiōe cãm dicere conãtes: ꝛ de oib' physice tractãtes motus cãm auferunt. Ampli' aūt substantiã nullius ponere causam nec quod quid est.

¶ Qūo aūt locutus fuit vnusqsqꝫ eoꝝ i eis: ꝛ qūo dubitãdū est per dubitatiōes possibiles in principijs intendēduꝫ est post. Et oēs ponētes toti eãdē nãm quasi mãm: ꝛ ponētes eã corpalē hñteꝫ magnitudineꝫ: manifestum ē ꝙ errãt mōis erroris: qꝛ nō posuerūt nisi elmta corporū tñ: nō corpoꝝ aūt nō. Et voluerūt loqui de causis gñationis ꝛ corruptionis: ꝛ locuti fuerūt ēt de alijs reb' nālr: sed abstulerūt cãm motus. Et ēt non posuerunt substãtie causam oino: neqꝫ fuerunt locuti de quidditate illius.

¶ Opiniones aūt istoꝝ de principijs iã dicte sunt: qūo aūt posuit vnusqsqꝫ eoꝝ p̄ncipiū illδ qδ posuit: ꝛ rō q̄ induxit illū ad illδ: ꝛ qōnes ꝯtingētes eis dōm ē post. ¶ D. incepit dicere qōnes ꝯtingētes eis: ꝛ qōnes q̄ p̄ dixit: ꝛ.d. oēs ponētes ꝛc̄.i. ꝛ mãifestū ē ꝙ ãtiq q posuerunt toti eãdē nãm q̄si mãꝫ: ꝛ fecerūt eã corpaleꝫ: aut ignē: aut aerē: aut aq̄ꝫ errãt mōis error. ¶ Errãt a.n. p̄ qꝛ posuerūt p̄m elm corp': ꝛ nō posuerūt ip̄ꝫ subaꝫ non corpeã. corp' vo vr̄ eē ꝯpositū: ꝛ iō ꝯtingit ei gnō ꝛ corruptio: ꝛ p̄m elm nō dꝫ dici gñari neqꝫ corrūpi. ꝯtigeret

Marginalia (left): Ordino reg̃ ista apd qō nem princi pioꝝ.

Marginalia (right): ii a Errãt ãtiq qꝛ posuerūt primū elmū corpus: ꝛ nō posuerūt ip̄s sbam nō corporeã. vñ idē.z. de generatiōe.t.c. 3. ꝛ.t.12. met. cō 14. ꝛ hic ꝛ.t.c 17.

eul elm hre elm: ⁊ sic i ifinitū. ¶ D.ódit diminutionē ꝯtingētē eis ex h ꝙ posuerūt p^m pn^m corp^s: ⁊.d.⁊ voluerūt loq ⁊c.i.⁊ voluerūt ex hac qōne loq ō cāis gnōnis ⁊ corruptionis ⁊ nō potuerūt:q2 vera gnātio ⁊ corruptio nō inueniūtur nisi in corruptibilib^s: sed cū h posuerūt loq in aliq pter gnātionē: ⁊ q̄si laudat eos ex h mō qð nō pñt facere illi qui posuerūt principiū reruꝫ nālium mathematica. ¶ D.d. sed abstulerūt cāꝫ motus.i.ſꝫ cū h ꝙ g posuerūt cāꝫ mālē: ⁊ ꝯcesserūt motū dimiserūt cāꝫ mouētē māꝫ: cū mā nō mouet p se: ⁊ cū h omiserūt cāꝫ agētē dimiserūt cāꝫ sbaꝝ singulariū p quā sunt hec in actu: ⁊ existēs p se: ⁊ ē cā formalis.

Mꝫ nō mouet p se. vide 5.phy.8.

¶ Et ad hoc facile esse quodcūqꝫ simpliciuꝫ corporum principium: excepta terra: nō cōsiderantes caꝫ que exinuicē generationē: aliqualiter faciunt. Dico aūt ignes ⁊ aquam ⁊ terrā ⁊ aerem. Hec quidem eniꝫ congregatione: illa vero disgregatione ex adinuicē fiūt. Hoc aūt ad prius esse ⁊ posterius plurimū differunt.

¶ Et cum hoc dicit facile ꝙ corpora simplicia sunt principiū: q2 non fuerunt sustentati apud perscrutationē coꝝ de generatiōe coꝝ ex inuiceꝫ preter terrā.s.ignis ⁊ aqua ⁊ aer: nisi super hoc ꝙ quedam generant a quibusdam ſm cōgregationem: aut ſm segregationem. Et ista fuit dispositio coꝝ in primo: in postremo aūt diuersant magna diuersitate.

iz ¶ Et oēs antiq dixit ꝙ facile esset ꝙ elementū est vnuꝫ istoꝝ triū.s.aeris ⁊ ignis ⁊ aq̄ pter terrā: ⁊ h ꝙ sustentate sunt in h dicit vnusquisqꝫ coꝝ est elm sup vnam viā. Et cū in h est q2 vadūt p viā cōeꝫ q̄ nō significat hoc esse elm magis q̄ hoc: ⁊ vnusqsqꝫ coꝝ dicit h esse elm: q2 alia gnant ex eo: aut ſm ꝯgregationē: aut ſm segregationē.s.dēsitatē ⁊ raritatē q̄ accidūt eis pter partes ex qb^s cōponūtur. Qui eni dixit ꝙ elm ē ignis: intendebat ꝙ cetera gnant ex eo ſm spissitudinē. Fingebat.n.ꝙ qñ ignis inspissat fit aer: ⁊ cū aer inspissat fit aq̄. Qui aūt posuit aerē eē elntū intendebat duos modos.s.cū aer rarefit fit ignis: ⁊ cū inspissat fit aqua. ¶ Qui aūt dixit ꝙ elm est aq̄: intēdebat ꝙ cū īspissat fit terra: ⁊ cū rarefit fit aer: ⁊ nullus dixit ꝙ terra est elm. Et bñ potuit dicere ſꝫ hūc modū: ⁊ intēdebat ꝙ ponere gnationē eē ſm hūc modū facit vnūqðqꝫ coꝝ esse elm alioꝝ. ¶ Et p h qð dixit: in postremo aūt diuersant intēdit ꝯdicere eis vt vr in h ꝙ ponūt modū diuersitatis inter elm ⁊ elntatū ſm spissitudinē ⁊ raritatē: qm̄ si ꝯcessum fuerit hoc in q̄ttuor primis corporib^s: forte erit modus g poterit dici: sed cū q̄situ fuerit ab eis de diuersitate q̄ fit in postremo inter entia: ⁊ ista corpa simplicia nō poterit aliqs dare cām eius p densitatē ⁊ raritatē. Res.n.q̄ vñr gnari ex q̄ttuor elementis dñt maxie ab elntis: ⁊ dñt inter se adinuicē maxie adeo ꝙ nullus poterit dicere ꝙ h accidit p raritatē ⁊ densitatē: q2 oia ista differūt ab inuicē i q̄ddi tate ⁊ diffōne. V.g. caro ab osse: ⁊ ista a q̄ttuor elntis. Et forte iste sermo ē excusatio a qōne ꝯtingēte eis in hoc qð dixit: in postremo aūt diuersant multū: ⁊.q.d. diuersitas coꝝ inter se ē parua: q2 nō diuersantur nisi ſm densitatē ⁊ raritatē simplicē nō duplicē. In postremo aūt qñ entia gnant ex eis multiplicatur raritas ⁊ densitas: tūc diuersant entia magis: ſꝫ tñ pportio cuiuslibet istoꝝ entiū ē ad nām quā vnusqsqꝫ istorum opinabat eē elm demōstrat ꝙ nō excusarēt se tali excusatione.s.ꝙ qui dicebat ꝙ elm est ignis: dicebat ꝙ quidditas oīum entium est ignis: ⁊ in postremo fiunt ignis: ⁊ silr g dicebat ꝙ elm est aer aut aqua.

Res q̄ vidētur gnari ex q̄ttuor elntis differūt abinuicē in q̄ddi tate ⁊ diffōne a q̄ttuor elntis. Jō p̄ de aīa.c.77. ⁊.7.met.cō.60. ⁊ p̄ de generatiōe.64. ⁊.2. de gnatiōe ⁊ corruptiōe .t.c.48. ⁊ in 4. methauroꝝ. cap. vlti. sed nūc vr oppo^m p cap. de sbā orbis. vbi vr ꝙ vnū cōpositum nō hꝫ nisi vnā formā sbalem.

¶ Aliqualiter eniꝫ vtiqꝫ videbit maxime elementare esse oīum ex quo primo fit congregatione. Tale vero est quod minutissime partis ⁊ subtilissimū est corpoꝝ. Unde quicūqꝫ ponunt ignē principiū: maxime cōfesse rōni hic dicunt. Tale vero ⁊ alioꝝ vnusquisqꝫ cōfitet elntum esse quoddam corpoꝝ.

¶ Opinio vero que magis consequit ordineꝫ est queadmodū fuerint ex prima mixtiōe: ⁊ hoc de minimis corporib^s. Et iō oēs dicentes ꝙ principiū est ignis ꝯcedunt hoc. Et ſꝫ hunc modū concedit vnusquisqꝫ coꝝ ꝙ diffinitio elemēti est ista.s.ꝙ est illud de corporibus: cuius ordo est vltimus.

iz ¶ Opinio vo q̄ est melior de elntis ⁊ magis ꝯueniens apparētib^s est dicere ꝙ ista elnta sūt cōposita ex prīa mixtiōe q̄ fit in corpib^s indiuisibilib^s. ¶ D.d. ⁊ ideo oēs dicētes ꝙ principiū ⁊c.i.⁊ oēs dicētes ꝙ pncipiuꝫ est ignis: cōtingit eis ꝯcedere ꝙ elm est corpa indiuisibilia: qm̄ apud eos ignis est pncipiū: q2 est subtilius ⁊ est subtilius pp paruitatē prium ex quo cōtingit ꝙ partes pue sunt pncipiū. ¶ D.d. ⁊ ſm hūc modū concedit ⁊c.i.⁊ ſm sermonē dicentē ptes esse indiuisibiles: cōcedit vnusqsqꝫ dicētiuꝫ h ꝙ diffō elemēti ē illð cuius ordo ē vltim^s in esse: ⁊ prim^s in tpe ⁊ gnatiōe: nō qui dixit ꝙ elm est vnū corporū simpliciū: q2 nō ē ordo alicuius istoꝝ corpoꝝ vltimus in esse. Et intendit ꝙ qui nō dicit ptes esse indiuisibiles non pōt dicere diffinitionem elementi.

Diffō elmi.

¶ Nullus eniꝫ posterioꝝ ⁊ vnuꝫ dicentium terram elementū esse voluit: palā q2 pp magnitudinē partialitatis. Quodlibꝫ aūt trium elementoꝝ indicem quēdaꝫ accepit: hi nāqꝫ ignē: illi vero aquā: alij aerem hoc eē dicunt. Sed quare terram non dicunt queadmodū hoiꝫ multi: oia nāqꝫ terrā esse dicūt. Dicit aūt ⁊ Hesiodus terrā primā corpoꝝ factam esse. Sic enim antiquā ⁊ popularē cōtingit existimationem esse. Scdm igit hanc rōneꝫ nec siquis hoꝝ aliquid dicit preter igneꝫ: nec siquis aereꝫ quidē spissius hoc ponit: aq̄ vero subtilius: non recte vtiqꝫ dicet. Si vero ē qð gnātione posteri^s nā pri^s: ⁊ qð est digestū ⁊ contectū posterius gnātiōe. Hoꝝ vtiqꝫ erit ꝯriū. Aqua q̄dē aere prior: ⁊ terra aqua.

Hesiodus posuit terrā reꝝ pncipiū.

¶ Dicentes aūt elementum esse vnum: ⁊ ꝙ est terra videtur dicere hoc pter magnitudinem partium. Qm̄ vnusquisqꝫ coꝝ dicit vnūquodqꝫ coꝝ. Quidā igitur dicit ignē: ⁊ quidā aquā: ⁊ quidam aerē: ⁊ non dicūt ꝙ

ex terra fit aliquid: sicut dicebāt multi hoīes φ oīa sunt terra tm̄. ¶ Et Hesiodus dixit φ terra ē pmū pricipiū corpoꝝ: et opinabaī φ h̄ eēt famosū: et ꝫ h̄ nullus eoꝝ q dixerūt ignē tm̄: et eoꝝ q posuerūt φ aer ē dēsioꝛ igne et sbtilioꝛ aq̄ dix̄ recte. si igr̄ illō cui⁹ gnō ē prima ē postremū in eē nālr̄ ⁊ coctū ⁊ distinctū gnātio eius est postrema: tunc dicēs φ aq̄ ē añ aerē ⁊ terrā añ aquā dixit ecōuerso.

14 ¶ Dicentes aūt φ terra est elm̄ vīr dicere hoc ppter magnitudinē partiū: qm̄ sbtilitas fit fm̄ puitatē ptiū: ergo ⁊ grossities fm̄ magnitudinē: ⁊ isti dixerūt in elemento ē3rio ei qō dꝫ esse: illud. n. cuius ordo est vltimus nāliter ē minus. ¶ D. d. elm̄ta aūt tria vnusqsqꝫ eoꝝ ⁊c̄. i. qꝛ fugiēdū est a positiōe elm̄ti alicui⁹ nō conuenientis diffōni elm̄ti: iō nullus nālium dixit φ terra est elm̄tum: sed dixerūt tria tm̄. Quidā igr̄ dixerūt ipꝫ esse ignē: ⁊ h̄ est magis ppinquū diffōni elm̄ti: ⁊ qdam dixerūt aerē ⁊ aquā: ⁊ ille vir qui dixit terrā est vir famosus imponēdo leges apud nos ¶ D. d. ⁊ fm̄ hunc sermonē ⁊c̄. i. ⁊ fm̄ sermonē dicentis φ terra est elm̄: qꝛ est magnaꝝ partiū nō erit sermo dicētis φ elm̄ est ignis: aut aer: aut aqua sermo rectus. Sermo eni dicētis ipm̄ esse ignē ꝫ3rius est huic sermōi. Sermo aūt dicētis φ ipm̄ est alterū duoꝝ elm̄toꝝ residuoꝝ non est verus: qꝛ ex paruo fit magnū ⁊ ex magno fit paruū: ⁊ est sermo ꝫdicēs sibi. ¶ D. d. si igr̄ illud cui⁹ esse est primū ⁊c̄. i. si igr̄ illud cui⁹ esse ē primū ī tpe ⁊ postremum in nā est elm̄: ⁊ illud cui⁹ eē est postremū in tpe est gnātum ⁊ distinctū ex elm̄to: aut decoctū ex eo: aut quō voluerit dicere: tūc dicēs φ aer est elm̄ ignis: aut aqua elm̄ aeris: ⁊ vīr spissius elm̄ subtilioris: dicit ecōuerso diffinitiōi elm̄ti: qꝛ cū aq̄ est añ aerē in gnātione ⁊ aq̄ est in maiorib⁹ ptib⁹ q̄ꝫ aer sicut posuit maius añ minus in gnātiōe ⁊ elm̄ ei: ⁊ est manifestū qꝛ minus ē ante maius in gnātione cū maius dissoluaī ī min⁹.

¶ De ponētib⁹ qdē igr̄ cām vnā q̄lē diximus sint h̄ dicta idē igr̄ ⁊ siqs h̄ plā ponit velut Empe. q̄ttuoꝛ dicit eē corpa vel ꝫ nāꝫ. etenī huic h̄ qdē eadē: alia vo ꝓpria accidere necessariū est: ex adinuicē. n. gnāta cernim⁹ φ nō semp igne ⁊ terra eodē corpe pmanente: dictū aūt ē de eis in physicis: ⁊ de mouentiū cā vtrū vnū aut plā ponēdū: nec recte nec irrōnabilr̄ putandū esse dictū oīno est: ⁊ ex toto alteratiōnē auferri aut necē sic dicētibus: nō eni ex calido frigidū nec ex frigido calidū erit. qd eni ex h̄ patieī h̄ ꝫtraria: ⁊ que ē vna natura que fit ignis ⁊ aqua: qō ille nō ait.

¶ Sint igr̄ ea q̄ dicenī ponētib⁹ eandē cāꝫ q̄ fit añ isti sermōes dicti: ⁊ p istā viaꝫ eamus cū ponētib⁹ cā plēs vna sicut Empedo. dicēni φ corpa māli̇a sunt q̄ttuoꝛ: ꝫtingēt eni ei ista eadē ⁊ alia ꝓpria ꝫtingentia necio: ⁊ iaꝫ locuti fuim⁹ de reb⁹ q̄ videnī alterari adinuicem cū nō remancāt in eadē dispōne semp sicut ignis ⁊ terra ⁊ ipm̄ corpus: ⁊ ēt locuti fuimus in eis in nālib⁹: ⁊ in cā mobiliū ḋ ponēte vnā cāꝫ aut duas: ⁊ nō recte dixit: neqꝫ ēt bn̄ dixit q abstulit alteratiōnē vīr. Contingit eni dicētib⁹ hoc vt ex calido nō fiat frigidum: neqꝫ ex frigido calidū. Idē. n. non recipit ꝫria. Quapp nā gnāta vlis dꝫ eē vna: aut ignis: aut aqua quod nullus dixit.

15 ¶ Cum igr̄ istis ꝫdictionib⁹ ꝫdicamus alijs dicētib⁹ φ ca māli̇s est vnū corpus istoꝝ q̄ttuoꝛ: ⁊ sicut cōtingit dicētibus vnū elm̄. ⁊ illō elm̄ fit cōpositum ex alio sicut ꝫtingit Empedocli: qm̄ vterqꝫ eoꝝ facit gnātionem p ꝫgregationē ptiū ⁊ corruptiōem p segregationem eaꝝ: ⁊ sic ꝫtingit eis vt aliqd sit prius elm̄to: ⁊ cā in h̄ est qꝛ nullus eoꝝ dicit alteratiōnē eē. ¶ D. d. ꝫtingūt. n. ei ⁊c̄. i. cōtingunt. n. Empedocli impoīa ista que ꝫtingūt dicētib⁹ φ elm̄ est vnum q̄ttuoꝛ: ⁊ ēt alia propria. ¶ D. d. ⁊ iā locuti fuimus ⁊c̄. i. ⁊ iā declaratū est in scia nāli: qꝛ cū ista q̄ttuoꝛ corpa vīr alterari adinuicē in accñtibus ⁊ formis substātialib⁹ remanētibus illis in hac corporeitate singulari declaraī φ generatio eoꝝ nō est p ꝫgregationē ⁊ segregatiōeꝫ. i. per densitatē ⁊ raritatē. ¶ Dēsitas. n. ⁊ raritas nō faciūt trāsmutationē in suba neqꝫ in q̄litate: cū sint de situ. ¶ Et silr̄ dicētib⁹ φ elm̄ta sunt corpa indiuisibilia cōtingit nō esse alteratiōeꝫ in suba: neqꝫ in q̄litate: neqꝫ trāsmutationē in eodē corpe ex puo ī magnū. s. in q̄titate ꝫtinua fm̄ φ ꝫtinuū est: neqꝫ ex vna for⁹ in aliaꝫ: ⁊ ista ꝫdictio est cōis Empedocli ⁊ dicētib⁹ φ ista q̄ttuoꝛ corpa sunt pria elm̄ta: ⁊ qꝛ gnātio fit p ꝫgregationem ⁊ segregatiōem. ¶ D. d. ⁊ iā locuti fuim⁹ ēt ī nālibus ⁊c̄. i. φ locutus fuit in scia nāli ī istis reb⁹: qm̄ a in hac scia inducit illō qō declaratū fuit illic fm̄ rememorationem. D. ꝫsiderat de eis in hac scia fm̄ φ sunt entia: ⁊ illō est fm̄ φ sunt pncipia sube: nō fm̄ φ sunt principia nālis corpis. Sunt enī in hac scia aliqua de quib⁹ perscrutaī h̄: ⁊ demōstratio erit ḋ scia nāli. v. g. qꝛ in hac scia q̄riī vtrū est suba pria prioꝛ substantijs sensibilib⁹. D. ponit h̄ qō declaratū fuit ex nāli scia. s. primū motorē esse nō motū oīno: ⁊ φ ē principiū corporis qō circlariter moueī. ¶ D. d. ⁊ nō bn̄ dixit ⁊c̄. i. ⁊ isti nō recte dixerūt cū abstulerūt alteratiōnē in q̄litate ⁊ suba ab elm̄tis: qꝛ cū posuerunt φ elm̄ta aut elm̄ sunt simplicia: fuit impoīe vt calidū ex his in frigiduꝫ mutareī: neqꝫ frigidū ī calidū. ¶ Idē. n. impoīe b est vt recipiat passionē ⁊ vt trāsmutareī de ꝫrio in ꝫriuꝫ: ⁊ hoc est ꝫriū ei qō cōprehēdiī visu. Et silr̄ ipoīe est in elm̄to si fuerit corpus ⁊ simplex vt trāsmutaī de magno in paruū: aut de paruo in magnū. ¶ D. d. quapp nā ⁊c̄. i. quapp cū illic nō est alteratio ī suba. s. in elm̄to aut in elm̄tis: necē est vt nā reꝝ ꝫpositaꝝ ex eis fit nā elm̄ti: ita φ si elm̄ fuerit ignis: erit nā oīum reꝝ ignis: ⁊ si aqua aqua: ⁊ nullus eoꝝ dixit hoc. s. φ cōposita ex elm̄tis cōueniūt cum elm̄to noīe ⁊ diffinitione.

Dēsitas ⁊ raritas sunt de pdicamento situs vīd oppositū. 7. ph. com. 15. ⁊. 4. phy 84.

Diuersitas modoꝝ cōsiderationis in hac scia ⁊ in nāli phia. p quo vīd ēt. s. com. 19. ⁊ 7. meth. 5. ⁊. 9. ⁊. 39. ⁊ cō. p ⁊. 5. ⁊. 6. 12. meth. ⁊ in. 9. meth. cō. 4. ⁊ in. 4. met. 7. p. ⁊. 6. me. p. 1. ⁊. 2. ph. cō. 4. ⁊. 21.

a Ariste. in hac scia inducit illō quod declaratum fuit ī scia naturali fm̄ rememorationem.

b Idē. n. īpoīe est vt recipiat passionē: ⁊ vt trāsmutareī ḋ ꝫrio in ꝫriū: ꝫ cōsidera instantiā ḋ mā prima.

¶ Anaxagorā vo siqs susceperit elm̄ta duo dicere suscipiat: maxie fm̄ rōnem quā ille qdē nō dearticulauit. Secutus est. n. ex necēitate dicētes eā. Nā absurdo exñte taliter dicē p mixta eē a principio oīa: ⁊ φ oꝫ accidere φ ī pmixta pcēstāt: ⁊ qꝛ nō aptū ē cuilibꝫ pmisceri qōlibꝫ. Adhuc aūt qꝛ passiōes ⁊ accidētia sepantur a substātijs. Eoꝛdē. n. permi-

ptio ē τ sepatio. Tñ siqs ꝓseqt̄ dearticulās q̄ vult dicē forsā appebit mirabili⁹ dicēs.

Anaxagoras v̄o q dicebat elīta esse duo opinabat̄ hoc ꝓpter de sermōe quē ipse non intellexit: τ ꝯsequebat̄ q̄sdā sophisticatiōes que induxerūt eū ad h̄: τ turpe est vt faciat ens in alia dispōne: τ s̄mo d̄ eo fit ecōuerso. Oia.n. sunt admixta cū principio. Quapp necē est vt primo sint nō admixta. Et admixtio rerū nō est pp puitatē: τ cū hoc passiōes τ accn̄tia sepant̄ a substātijs. admixtio.n. τ sepatio sūt sil': τ q corū diligit ꝯseq verū in eo q̄ sit dicēs verū: appet in suis sermōibus.

16 Anaxagoras v̄o qui opinabat̄ q̄ cāe sunt due i actu: scʒ cā agens τ corpus cōsimiliū partiū que sunt in mixtiōe nō s̄m ordinē in id.s. qr nō declarauit q̄litatem existem corpo⁊ cōsimiliū in mixtiōe: neq̄ ēt dixit illud p augmentū sufficiēs: sed p sophisticatiōes inducētes eū ad illō. D.o. τ turpe est ⁊c.i. turpe est dicere aliquid in p̄ncipio entiū: qm̄ appet q̄ entia sūt i dispositiōe diuersa ab eo qd̄ dictum fuit de suis principijs. D.o. τ oia admixta sunt cū principio τ narrat s̄monem Anaxagore: τ intēdit per principiū illō qd̄ vocat admixtionē: τ per admixta corpa cōsiliūm partium. D.o. cōtingit igit̄ vt primo nō sint admixta.i. contingit igit̄ Anaxagore cū dixit q̄ res in p̄ncipio sunt admixte vt an̄ nō sint admixte. Quapp mixtio n̄ erit principiū. Mixtio eni nō intelligit̄ nisi post segregationē. D.o. aliud impol'e cōtingēs Anaxagore in h̄ q̄ dicit ꝯsimiles ptes admixte sunt valde minime: τ dicit ꝯ ip̄m q̄ mixtio vera nō fit p paruitatē partiūʒ. Illa eni mixtio nō est nisi apd̄ sensum. Mixtio autē vera est vt mixta alterent̄ abinuicē donec fiat ex eis forma media. V.g. for^a oximellis q̄ fit ex mixtiōe mellis τ aceti. D.o. aliud impol'e τ.o. τ cū passiones τ accidētia ⁊c.i. τ cū hec accn̄tia sepentur a substantijs quādo sub̄e admiscent̄: ita q̄ mixtio subā⁊ τ sepatio accidentiū fit in sil': τ sub̄e cū sint erūt extra passiōes τ accn̄tia. D.o. τ qui diligit cōseq verū ⁊c.i. innuit q̄ Anaxagoras volebat p istos sermōes facere fimbrias sibi: aut ōfendere aliā opinionē famosam: sed melius est dicere q̄ hoc faciebat pp laudē: qr in suo tempore non erat lex quam defenderet.

Mixtio vera ē vt mixta alterētur adinuicē: donec fiat ex eis forma media. vide po generatioe.56. t.89.t.90.t. 2. de gnōne 48.

Qm̄ naq̄ nihil erat discretū palā: qr nihil erat verū dicē d̄ s̄ba illa. Dico āt q̄ neq̄ albū neq̄ nigrū: aut fuscū: aut aliū colorē: s̄ nō colorata erat ex necītate. Ho⁊.n. colorē aliquē haberet. Silr aūt τ sine sapore eadē hac ratione: nec aliud silium gcq̄. Nec eni q̄le aliquid id pol'e cē nec q̄ntū nec qd. Aliqua.n. in parte dicta⁊ spē⁊ inesset vtiq̄ ei: s̄ h̄ impol'e permixtis oibus. Iā eniʒ discreta essent.

In fūdamēto nāc: nihil est distinctū.

Qm̄ aūt in fundamēto nāc nō est aliqd distinctū: manifestū est: qr nō vere d̄r i illa s̄ba q̄ est alicui⁹ dispōnis. Dico neq̄ albe neq̄ nigre neq̄ alterius coloris. Sed sine colore necīo: τ in eo ē negatio isto⁊ oium colo⁊: et silr est sine aliq̄ admixtiōe: et silr nō erit i eo aliquid ꝯsimiliū partiū: et nō existimatur h̄re qualitatē: aut quātitatē: aut aliud oino. Qm̄ illō qd̄ d̄r de aliquo pticulariū illa sunt spēs illius: quod est impossibile.

17 Qm̄ aūt manifestū est q̄ in principio ex quo ē generatio.s. principiū s̄m nām non d̄ʒ esse aliqd co⁊ q̄ generant̄ ex eo in actu: manifestū est q̄ illud p̄n^m nō d̄ʒ esse in aliqua dispōne ea⁊ q̄ fiūt ex eo: qm̄ si ex eo fiūt oēs dispōnes subales τ accn̄tales: τ gn̄atio nō est ex eo qd̄ est ens: sed ex eo qd̄ est nō ens: manifestū est q̄ illō prin^m nō d̄ʒ esse in aliq̄ dispositiōe: neq̄ s̄m qualitatē accn̄talē neq̄ subaleʒ neq̄ s̄m q̄ntitatē. Qm̄ si diceret̄ de eo aliqd̄ isto⁊: tūc esset an̄q̄ gn̄aret̄ ex eo: τ manifestū est q̄ nō gn̄atur nisi illud qd̄ nō est: τ id̄o necē est sicut dixit: vt in eo sit negatio colo⁊ τ negatio oium forma⁊. Et h̄ itēdebat cū dic̄. τ silr ē sine mixtiōe .i. q̄ cū eo nō admiscet̄ aliq̄ nā: τ id̄ sic d. nō erit in eo aliqd̄ corpus ꝯsimiliū ptium. D.o. τ non existimat̄ habere q̄ntitatē ⁊c.i. τ nō est pol'e existimare ip̄m predicari d̄ aliquo ente. v.g. vt hēat q̄litatē: aut q̄ntitatē: aut aliud generū entiū. Qm̄ si ita cēt: tunc esset genus entiū de quib⁹ p̄dicat̄. Et si ita esset: tunc cēnt illa entia spēs: τ ip̄m esset genus co⁊. Et dixit h̄: qr declaratū est post: qr genus est aliud a m̄ā. Genus enim est for^a vlis: m̄ā aūt s̄m q̄ in ea nō d̄ʒ cē in actu aliqd oino: τ ex eis q̄ recipit nullā h̄ʒ formā oino: neq̄ vlē⁊: neq̄ pticularē: sed p̄mo recipit formas vlem: τ postea mediāte for^a vli recipit formas alias vsq̄ ad indiuiduales. τ est vna in numero s̄m q̄ est subm formaruʒ indiuidualiū: τ multa s̄m formas: qr diuidit̄ p eas: τ ē vlr silis gn̄i: s̄ differt a gn̄e qr est vna in nūero in multis s̄m q̄ cē eius ē in po^a. Genus aūt est vnū in forma media inter actū τ potētiā in multis. Et id̄o habʒ gen⁹ predicari de plurib⁹ spēb⁹ τ de indiuiduis illa⁊ spē⁊. M̄ā aūt nō pōt p̄dicari de spēb⁹ gn̄ātis ex ea. Antiq aūt τ maxime Alex. scripserūt demōstratiue q̄ genus est aliud a materia.

Documētum hic digressio q̄ ostēdit mām a genē differre: p q̄ vide.12.met. cō.14. τ .8. meth cō.6. τ 7.met.p.45 τ.46. vid oppo^m in.10. met.t.p.24.

Mā ē nō h̄s oino aliquā formā ex eis q̄ recipit: s̄ p̄ recipit formaʒ vlēʒ: τ ea mediāte recipit alias vsq̄ ad iduiduales.

Mā ē vna nūero s̄m q̄ ē sbm formaʒ iduidualiū: τ multa s̄m formas: qr diuidit̄ p eas. vide idē .12. met t.1.t.14. cō. τ p̄ de generatoe.22. t.1.p.29. Et 4.phy.t cō. 94.

Dicit aūt pmixta oia preter intellectū: hūc aūt impmixtū solū et purū. Ex his itaq̄ accidit ei dicere principia ip̄m vnū. Hoc eni simplex et impmixtū: et alterū q̄le ponim⁹ indeterminatū: an̄q̄ determinet̄: et q̄dā spē pticipet. Quare d̄r qdē nō recte nec plane: vlt tn̄ aliqd dicere sil'e posterius dicētib⁹: et nūc apparētib⁹ magis. Ue⁊ hi quidē his q circa generationē sermonib⁹ et incorruptionē et motum ꝓprij sūt solū. Ue⁊ nāq̄ circa talis s̄be principia τ cās querūt solū. Quicūq̄ v̄o de oib⁹ exn̄tib⁹ faciūt theoricā: exn̄tiuʒ aūt hec quidē sensibilia: illa v̄o isensibilia ponūt: palam qr de vtrisq̄ generib⁹ pscrutationē faciunt. Propter qd̄ magis vtiq̄ imorabitur aliquis de eis quid est bn̄ aut nō bn̄ dicitr: ad p̄ntem nobis ꝓposito⁊ pscrutationē.

Oia autē sunt admixta: et rursus dicit oia quidē preter intellectū. purus.n. ē nō mixt⁹: et in istis rebus contingit dici quo ad principia q̄nq̄ cē vnū et simplex sic posuim⁹ ip̄m

esse indeterminatũ anq̃ determinet̃ alio mõ: qui igit̃ dicit aliũ sermonẽ: aut ɔsilem nõ recte dicit: ꝛ ꝑcipue illi quos diximꝰ. Sed isti sermones nõ ɔueniũt nisi in gñatione ꝛ corruptiõe ꝛ motu tm̃: ꝛ ista ꝑscrutatio de sba ꝛ principijs ꝛ causis sufficit ei q ponit suaꝫ consideratiõem in oi ente. dicit entiũ: quedã sensibilia: quedã insensibilia. Et manifestuꝫ est quidẽ ꝫm hunc modũ queꝫ posuerant in vtroqꝫ genere: ꝛ iõ si aliquis voluerit experimentari h qd̃ dixerũt verũ recte dixerũt: aut non poterit hoc facere ex perscrutatiõe quã diximus modo.

18. ¶ Ex his igitur q̃ diximus cõtingit dicere in ꝑncipijs qñqꝫ esse determinata: qñqꝫ esse nõ determiata. Sũt enim nõ determinata ꝛ in potẽtia: qꝛ si non essent sic nõ esset generatio. Sunt aũt determinata: qꝛ si non essent sic tunc generatũ nõ eẽt determinatũ. ¶ D.d. qui igit̃ dixerũt aliũ sermonẽ ꝛc̃. i. ꝛ qui dixerũt aliuꝫ sermonẽ. s. ꝙ elmtum ꝛ principiũ est in actu ex nã rerũ quarũ est principiũ: nõ dixit recte: ꝛ innuit oẽs. Unusquisqꝫ eniꝫ eoꝝ nõ posuit principiũ mãle aliqd̃ extra ea que generãtur ab eo: ꝛ sic nõ erit illic gñatio. Generatio eni est ab eo qd̃ est in potẽtia nõ in actu. ¶ D.d. ꝛ ꝑcipue illi quos mõ diximus: ꝛ innuit Empedoclẽ qui ponebat elemẽta esse in actu: ꝛ ꝙ nõ alterãtur adinuicẽ. Et qꝛ ꝑscrutatio de elemẽtis reꝝ mobiliuꝫ est propria sciẽtie naturali: ꝛ cõsideratio de eis in h loco nõ est nisi ꝫm ꝙ sunt principia substãtiaꝝ existẽtiũ ꝑ se: ꝛ tm̃ locutus fuit hic cũ illis sermõe nãli. ¶ Et.d. ſꝫ isti sermões nõ ɔueniũt ꝛc̃. i. ꝙ sermo verus ɔueniens huic ꝑncipio est sermo acceptus ex rebus naturalibꝰ. ꝑscrutatio aũt de hoc principio qd̃ mõ diximus: ꝛ perscrutati sumus sine distinctiõe sufficiens est in hoc loco ꝫm ꝙ opꝫ in ɔsideratiõe hac. ¶ Et cũ dixit hoc: voluit demõstrare cãm cogentẽ hoies ad dicendũ ꝙ ista cõsideratio est duaꝝ ɔsiderationũ nõ vnius: cuꝫ etiam multi hoies reputẽt naturalẽ sciẽtiã ꝛ diuinam esse eãdem. ¶ Et.d. qui ponit suã ɔsideratiõem i oibꝰ entibus ꝛc̃. i. qꝛ quidã antiquoꝝ apd̃ quos diuisa sunt entia in duo. s. sensibile ꝛ insensibile cũ ɔsiderauerũt in vtroqꝫ genere: ꝛ posuerũt ea vnũ genus: iõ sermo ɔ eos erit ꝓprius huic scie: ꝛ isti sunt qui posuerũt mathematica esse ꝑncipia sensibiliũ. ¶ D.d. ꝛ iõ si quis voluerit experimẽtari ꝛc̃. i. ꝛ qꝛ iste sermo ꝓprius est contra eos: ideo si quis voluerit scire vtrum verũ aut non verũ dixerũt: poterit hoc facere ꝑscrutatiõe quã mõ ꝑscrutati sumꝰ: ꝛ ex istis ſmõibus q̃s inuenimꝰ.

Cõsideratio de elmtis reꝝ mobiliũ ẽ ꝓpria scie nãli ꝛ ɔsideratio de eis i h loco non ẽ nisi vt sũt sbe. vide idẽ. 5. cõ. 15. ꝛ que ibi.

Multi hoies reputant ꝙ nãlis pħia ꝛ scia diuina sit eadẽ scia.

¶ Pythagorici igit̃ vocati principijs ꝛ elementis extranee a physiologis sũt vsi. causa ṽo qꝛ acceperunt ea ex non sensibilibꝰ. Nã mathematica existentiũ sine motu sunt extra ea que sunt circa astrologiam: disputãt tm̃ ꝛ tractant omnia de natura. Generant enim celum: ꝛ quod circa huiꝰ partes ꝛ passiões ꝛ operatiões accidit obseruãt. Et principia ꝛ cãs in hec dispensant: quasi alijs physiologis ɔsentientes. Quia ens h est qd̃cũqꝫ sensibile est: ꝛ cõprehendit vocatuꝫ celũ. Causas ṽo ꝛ principia sicut diximus.

¶ Qui ṽo vocantur pythagorici vtunt̃ principijs ꝛ elementis modo diuerso ab eo quo vtunt̃ loquentes in naturis. Et cã illius ẽ qꝛ non acceperũt ista ex sensibilibꝰ. Mathematica. n. sunt sine motu: preter ea que sunt in astrologia. Et isti sunt q semꝑ disputãt ꝛ loquuntur de nã: ꝛ cõsiderant celuꝫ: ꝛ partes eius: ꝛ actiões ꝛ passiões: ꝛ ɔsequẽtia ista: ꝛ dant illi principia ꝛ causas ꝛ numerentur in naturalibus. Entia eni non sunt nisi sensibilia: et accipiũt illud qd̃ dicit̃ celum. Et dicunt in causis et principijs multos sermões sicut diximus.

Mathematica sine motu sunt ꝑter ea q̃ sunt in astrologia.

19. ¶ Cum declarauit ꝙ ex perscrutatiõe ista põt hõ errorẽ scire istoꝝ qui admiscent duo genera entiũ. s. sensibile ꝛ intelligibile: ꝛ ponũt intelligibile cãm sensibilis: incepit dclarare h. ¶ Et.d.q aũt pythagorici ꝛc̃. i. qꝛ pythagorici posuerũt cãs reꝝ nãlium res nõ ɔuenientes ꝛ nõ essentiales rebus nãlibus. ¶ D.d. ꝛ cã in hoc est ꝛc̃. i. ꝛ cã in hoc ꝙ ponũt rebꝰ naturalibus ꝑncipia incõuenientia est: qꝛ nõ querũt ꝑncipia sensibiliũ ꝫm ꝙ sunt sensibilia ꝛ mobilia: sed q̃rũt ꝑncipia eoꝝ ex rebus nõ mobilibꝰ. s. mathematicis in quibꝰ non est motus ꝑterq̃ꝫ in astrologia. ¶ Et debes scire ꝙ licet subiecta astrologie sint mota. s. corꝑa celestia: nõ tamẽ cõsiderat in eis astrologus ꝫm ꝙ sunt mota: sed cõsiderat de figuris ꝛ sitibꝰ eoꝝ ꝫm qualitatẽ motuũ ꝛ ꝫm velocitatẽ ꝛ tarditatem: ꝛ ɔsiderat ẽt de q̃titate eoꝝ: naturalis ṽo cõsiderat de naturis eoꝝ ꝫm ꝙ sũt mobilia: ꝛ declarat qualis modus motuũ est possibilis in eis ꝛ qualis nõ. ¶ D.d. ꝛ isti disputãt ꝛc̃. i. pythagorici cũ hoc ꝙ in rebꝰ naturalibꝰ nõ vtunt̃ principio naturali volũt se assimilari nãlibus ꝛ loquunt̃ de nã etiã: ꝛ in motibus celi: ꝛ ẽt suis ꝑtibus: sicut nãles loquuntur de actionibꝰ ꝛ passiõibus in rebus q̃ sunt sub celo: ꝛ laborãt i oibꝰ istis i dãdo cãs eoꝝ ꝑ mathematica. s. numeros. ¶ D.d. vt numerẽtur in nãlibus ꝛc̃. i. ꝛ locuti sunt in istis rebꝰ: ꝛ vt numerẽtur in loquẽtibꝰ de natura. cõcedebãt eni ꝙ entia sunt sensibilia: ꝛ ꝙ sunt alia insensibilia. s. substantie abstracte que sunt principia sensibiliũ. ¶ D.d. ꝛ accipiũt illud qd̃ dr̃ celum. i. ꝙ isti ponebãt celũ de nã reꝝ que sunt sub celo: ꝛ dicũt in causis apparẽtiũ in eo multos sermones: ꝛ innuit per hoc ponẽtes spẽs numeroꝝ cãs entiũ. v.g. qꝛ ponebãt numerũ parẽ cãm entiũ quibꝰ accidit esse paria. Et ponũt impares cãs entium imparium. v.g. qꝛ ponunt ternariũ cãm oium entiũ quibꝰ accidit esse tria similiter quaternarium ꝛ quinarium. Ista enim opinio est famosa ꝛ credita apud istos hoies.

Documentũ q̃do sola astrologia inter mathematicas disciplinas motũ ɔsideret. vide etiã. 12. met. cõ. 44. ꝛ. 2. phy. cõ. 18. ꝛ. 2. celi. cõ. 57.

¶ Dicũt sufficiẽtia ꝑtingere vsqꝫ ad ea q̃ sũt entiũ supiora: et magis q̃ꝫ de nã rõnibꝰ ɔueniẽtia. Ex quo tm̃ mõ motꝰ inerit finito et infinito solũ suppositis: et pari et ipari ñ dicũt.

¶ Ascẽdamus igit̃ ad illũ qd̃ ẽ altiꝰ de entibꝰ et ꝑcipue ad illũ cui cõuenit sermo nãlis: et dicamus ꝙ motus quoquo modo quidam est finitus et quidam infinitꝰ: et nihil de subiecto pari et impari.

20 ¶ Quoniam omnes antiqui conueniüt in hoc ꝙ principia sunt 𝔷ria: ⁊ pythagorici q opinabant̄ ꝙ entia sūt numeri: dicebant ꝙ 𝔷traria q̄ sunt p̄ncipia numeroꝝ sunt finitū ⁊ infinitū: incepit 𝔷dicere eis. Et.d. ꝙ hec duo 𝔷ria inueniunt̄ in motu: quapp motus est numerus. Et qꝛ oīa duo cōtraria indigent subiecto: ⁊ isti cū dixerūt de finito ⁊ īfinito nō dixerūt d̄ sbiecto eoꝝ.d. ⁊ nihil dicūt de subiecto: ⁊ qꝛ 𝔷rietas in numeris est par ⁊ impar: ⁊ melius est opinari numerū eē cōpositū ex cōtrarijs: ⁊ opinari ꝙ ista 𝔷rarietas ē par ⁊ impar: dixit: ⁊ nihil dicūt de subiecto pari ⁊ impari.

¶ Et quomodo sine motu ⁊ trāsmutatione possibile generatiōez ⁊ corruptionē eē: aut eoꝝ que feruntur opera circa celū. Amplius aūt: siue quis det eis ex his eē magnitudinē: siue ostendat̄ hoc tamē q̄uo erūt hec corporum leuia: illa 𝔳o grauitatem habentia. Ex quibus eniz supponūt ⁊ dicunt: nihil magis de mathematicis corporib⁹ dicūt q̄z de sensibilibus. Unde de igne ⁊ terra ⁊ alijs h⁹ corporibus nihil dixerunt: sicut nihil de sensibilibus vt existimo dicentes proprium.

¶ Et q̄uo pōt esse generatio ⁊ corruptio sine motu ⁊ alteratione: ⁊ actionib⁹ diuersis q̄ sunt ex celo: ⁊ cum fuerit cōcessum aut fuerit declaratū ꝙ ex istis rebus fuerit magnitudo: quomō igit̄ videtur fieri. Corpoꝝ enim hoc est leue: hoc est graue: preter illa que ponet: dicunt ꝙ nihil est magis dignū eis. s. corpora mathematica ⁊ sensibilia: ⁊ ideo non dixerunt de igne ⁊ suis sensibilibus corpoꝝ: neqꝫ videntur etiā dicere de sensibilibus sermonem conuenientem.

21 ¶ Et cū oīa fuerint numeri: nō erit illic motus oīno ⁊ cum motus non fuerit: nec alteratio: neqꝫ motus celestis diuersi nō erit gn̄atio ⁊ corruptio. ¶ D.d. ⁊ si fuerit 𝔷cessum ⁊c̄. i. ⁊ impoſſē 𝔷tingens eis est: qꝛ 𝔷gregāt ex discreta q̄titate. s. vnitatib⁹ magnitudinē 𝔷tinuaꝫ: sed si hoc fuerit 𝔷cessum: aut ponat̄ ꝙ impoſſe est declarari: q̄uo ḡ erit diuersitas istoꝝ corpoꝝ naturaliū. ¶ D.d. corpoꝝ eni hoc est leue: ⁊ h̄ est graue ⁊c̄. i. manifestū est eni ꝙ corpoꝝ sensibiliū: hoc ē graue: ⁊ hoc est leue: q̄uo p̄nt dare cām ⁊ leuitatis ⁊ grauitatis cū hoc ꝙ ponūt corpus graue ⁊ leue: ⁊ vlt corp⁹ sensibile idem cū mathematico. Nō eniz idē ponūt corpa mathematica esse priora sub̄a ⁊ diffōne corpib⁹ sensibilibus: sicut faciūt ponētes corpa mathematica p̄ncipia corpoꝝ sensibiliū s̄m diffinitionē ⁊c̄. Isti aūt nō ponunt aliqḋ coꝝ esse prius scḋo. Immo ponūt corpora mathematica. s. 𝔷posita ex numeris idē cū sensibilib⁹: ⁊ iō non possunt dare cām quare quedā sunt grauia ⁊ quedam leuia. ¶ Et 𝔷tingit * eis nō dicere sermonez conuenientē in sensibilibus: qꝛ intromiserunt se dare causas rerum mobilium ex non mobilibus.

* Cōtigit antiquis nō dicere sermōeꝫ conuenietē in sensibilibus qꝛ intromiserunt se dare cās reꝝ mobiliū ex imobilib⁹. Idez d. 1 c. 19. ⁊ 3. celi. co. 61. Idē hic cō. ⁊ 1. sequēti. ⁊ 2 celi cō. 59. ⁊ hic 3. c. 25.

¶ Amplius autem quomō oportet accipere eas quidem esse numeri passiones: ⁊ numerum circa celum existentium ⁊ factoꝝ: ⁊ ab initio: ⁊ nunc. Numerum 𝔳o alium nullum esse p̄ter numeꝝ hūc: ex quo 𝔷stituit mūdū.

¶ Et etiā quomō intelligendum ꝙ passiones numerorum sunt cause ⁊ numeri qui sunt ex celo sunt existentes ⁊ proprij: ⁊ in eternum ⁊ nunc: ⁊ nullus alius est numerus ex quo fit constitutio mundi.

22 ¶ Et q̄uo possumus intelligere ꝙ passiōes numeroꝝ sunt par ⁊ impar: ⁊ alie sint cause passionū reꝝ sensibilium: sicut albedinis ⁊ nigredinis. Nulla eni ꝓportio est inter passiones numeroꝝ ⁊ passiōes entiū nāliuꝫ Et si entia mobilia eēnt numerus: tunc inuenirentur in eis passiōes numeroꝝ necessario. ¶ D.d. ⁊ numeri qui sunt ex celo ⁊c̄. i. ⁊ numeri ex q̄bus fit celuꝫ in quo differunt a numeris ex quib⁹ fiūt alia q̄ sunt sub celo. Celum eniꝫ h̄ꝫ nām existētem sibi ꝓpriā aliā ab ea que est gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū: cū celū semp est in p̄nti ⁊ preterito ⁊ futuro. Et oīa gn̄abilia ⁊ trāsmutabilia sūt corruptibilia ⁊ natura numeroꝝ apud eos ex quibus constituitur mundus est eadē natura.

Celū h̄ꝫ nām existētē sibi ꝓpriā aliaꝫ ab ea q̄ ē gn̄abiliū ⁊ corruptibiliuꝫ. vid̄ 2. phy. cō. 3. ⁊ 3 celi. 2. 5.

¶ Nam cum in hac parte opinio ⁊ tempus fit eis parti 𝔳o desup aut subtus iniusticia: aut discretio: aut p̄mixtio. Demonstratiōez aūt dn̄t: qꝛ hoꝝ vnumquodqꝫ numerus est. Accidit aūt s̄m hunc locū iam pluralitatem esse constitutarum magnitudinū: qꝛ passiones he sequuntur singula loca. Utrum ideꝫ est numerus qui in celo est quē oportet accipere. qꝛ hoꝝ vnūq̄dqꝫ ē: aut p̄ter hūc alius.

¶ Et cū existimauerūt in aliquo particulari aliqua existimatione erit s̄m illā existimationem: ⁊ dn̄t ꝙ hoc quod est superius ⁊ inferius: ⁊ mixtio ⁊ distinctio est demonstratio ꝙ q̄libet istoꝝ est numerus. Quapp contingit vt magnitudines s̄m hūc moduꝫ constituātur ex multis. passio eni cuiuslibꝫ coꝝ sequitur vnūquenqꝫ locoꝝ. Quādo igitur erit iste numerus q est in celo: ⁊ hoc est opinandum ꝙ ē vnūq̄dqꝫ istoꝝ aut ꝓprie.

23 ¶ Idest ⁊ 𝔷tingit huic opinioni vt scia particulariū sit necessaria nō trāsmutabilis: qꝛ ē ex nō transmutabili: quapp neċe est vt sensibilia sint nō transmutabilia in suis subiectis cū sint numerus. ¶ D.d. ⁊ dicūt ⁊c̄. i. qꝛ entia in maiori p̄te sunt paria. v.g. superius ⁊ inferius ⁊ alia 𝔷ria significāt ꝙ entia sunt numeri. Contingit ḡ huic opiniōi vt oīa corpa sint cōposita ex multitudīe nūerali: q̄pp nā coꝝ oīuꝫ ētiū erit eadē nā: ⁊ diffōnes eedē que sunt in eis: ⁊ passiōes pp qḋ diuersant̄ in nominibus ⁊ diffōnibus: adeo ꝙ quoddā corpoꝝ dicat̄ celū: ⁊ quoddā aquā: ⁊ quoddā aer: ⁊ quoddā ignis: ⁊ nō acq̄rūtur ab istis corpib⁹ nisi pp loca: nō qꝛ hn̄t dr̄ias substātiales dantes eis ista loca: sed ecōuerso qḋ ē impossibile. Contingit eni huic positiōi vt ideꝫ corpus ⁊ eiusdē nāe qḋ fuerit superius erit celū ⁊ eternū ꝓpter locū: ⁊ qḋ īferi⁹ erit ignis: aut terra: aut aqua: aut aer: aut gn̄abile: aut corruptibile ꝓpter locū. ¶ Et qꝛ ista impossibilia nō aperte fuerūt dicta ab eis dixit: ⁊ hoc est opinādū ⁊c̄. i. ⁊ hoc qḋ cōtingit eis est opinandū in vnoquoqꝫ corporum s̄m opinionem eoꝝ.

Dr̄ie substātiales corpoꝝ sūt pp loca. ꝫ opp̄m ꝫ Aris. vide 3 celi. cō. 5. ⁊ que ibi.

¶ Plato nãq3 aliđ ait esse: existimat etiã quidem et ille numeros hoc esse et hoꝝ causas: illos vero intelligibiles: hos vero sensibiles. de pythagoricis ergo dimittat̃ ad p̃sens: sufficit enim ea tangere tm̃.

¶ Plato aũt dicit eẽ aliud: opinat̃ eni ꝙ ista et sue cãe sunt numeri. Sed cause sunt intellecte: et ista sunt sensibilia. Dimittamus nũc sermones pythagoricos: et sumus contenti in hoc quod diximus.

24. ¶ Plato aũt dicebat ꝙ numeri qui sunt cause sensibilium sunt alij a numeris qui sunt res sensibiles. Opinatur eni ꝙ numeri qui sunt cause sunt nature intelligibilis: et numeri quoꝝ alij sũt nãe sunt cãe sensibilia. ¶ Et cũ vidit ꝙ hoc qđ dixit in ꝯdictiõe pythagoricoꝝ est sufficiens: et ꝙ post h̃ opz ꝯdicere dicentibus numeros esse causas sensibiliũ. d. dimittat̃ nũc ꝛc.

¶ Qui vero ideas posuerũt. Primũ qdẽ existentiũ accipe cãs querẽtes alia his eq̃lia numero attulerũt: vt siquis numerare volens paucioribus quidẽ existẽtibus putet non posse: plures vero faciens numerare. nã vere equales aut non pauciores his sunt spẽs.

¶ Qui aũt posuerũt spẽs eẽ cãs: p̃io q̃runt cãs existẽtibus: et secũdo accipiunt ꝙ numeri istoꝝ sint eq̃les: adeo ꝙ si hõ voluerit numerare nõ poterit facere entia minus: sicut non põt ea magis. Spẽs igr̃ sũt eq̃les aut ñ minus.

25. ¶ Qui aũt posuerũt spẽs cãs entiũ sensibiliũ p̃mo peccant pctõ: querentes scire cãs vniuscuiusq3 entis ex alio ente: et nõ q̃rit cãm eius ex suo itellectu vl̃i. ¶ Et d. hoc ꝙ cũ perscrutati fuerint de necẽitate q̃ inuenit̃ in scientijs reꝝ imposuerũt alterã spẽm entiũ et sunt q̃ dicunt̃ forme: et deberent dare cãm in hoc sm̃ ꝙ i eis est intellecta intentio cõis nõ per aliđ ens cũ quo nõ habet cõicationẽ: et sic nãm abstulerũt speciei q̃ ẽ intẽtio vl̃is. Et qꝛ fecerũt entia oĩa ꝯria in noie solũ: et abstulerũt nomẽ vniuocũ et abstulerunt scias. ¶ D. d. et scđo accipiũt ꝛc. i. et scđo peccãt: qꝛ ponũt i q̃libz specie spẽꝝ entiũ numeruz parẽ: et ꝙ nulla spẽs est imparis: adeo ꝙ si hõ voluerit numerare non poterit nũerare ex spẽbus minus q̃ par: sic nec poterit magis q̃ par. ¶ D. d. si spẽs igit̃ ꝛc. i. spẽs igit̃ sunt equales aut non magis neq3 minus: et intẽdit p eq̃litatẽ paritatẽ.

¶ De quibus q̃rentes cãs ab his ad illas puenerunt: sm̃ vnũquodq3 eni equiuocũ hõ genericũ aliquid est et circa substãtias alioꝝ est i multis vnũ: et in his et in sempiternis.

¶ Et isti dimiserũt illud ex quo q̃runt̃ cause et declinant ab eo: qm̃ in vnoquoq3 istoꝝ ẽ nomen cõe: et in substantijs reꝝ erit in multitudine vnũ et in istis: et in eternis etiam.

26. ¶ Et isti dimittunt viã ex q̃ queruntur cause reꝝ: et est consideratio in nã eoꝝ speciali nõ ex ꝯsideratione in natura alioꝝ entiũ: et cũ quibus nõ hñt cõicationẽ. ¶ D. d. qm̃ in vnoquoq3 istoꝝ ꝛc. i. qm̃ in vnoquoq3 indiuiduoꝝ spẽꝝ est nomẽ cõe: et intentio cõis: ita ꝙ cõtingit vt in substantijs q̃ sunt hic sit vna intẽtio cõis: et si sint substantie eterne q̃ faciũt eas intelligi: et dãt diffinitiões eaꝝ vt in eo sit intentio cõis vna et vl̃r nã spãlis que nullum habet esse nisi sm̃ ꝙ est in intellectu.

¶ Amplius aũt sm̃ quos modos ostẽdimus: qꝛ sunt spẽs sm̃ nullũ intellectũ vident̃ hoꝝ. ex quibusdã vero nõ est necẽ fieri syllogismũ: ex q̃busdã vero est: et nõ quoꝝ putamus: hoꝝ fiunt spẽs: qꝛ sm̃ rões eas q̃ ex sciẽtijs spẽs oĩum erunt quorũcunq3 sunt scie: et sm̃ vnũ in multis et negationibus: et sz intelligere aũt aliqđ corruptibiliũ: phãtasma. n. aliqđ hoꝝ ẽ.

¶ Et etiã nõ declarant modũ qui declarat eẽ specieꝝ: et ꝙ ista habẽt esse. ex quibusdã eni nunq3 fit syllogismus necessario: et ex q̃busdam nõ declarant̃ nobis ea que existimant̃ esse spẽs. Secundũ aũt sermones acceptos ex scientijs species nõ sunt nisi reꝝ que sunt scientie: aut ex vno in pluribus ex affirmatiuis entibus: ex imaginatione aũt alicuius corruptibilis reꝝ corruptibilium: hec non ẽ nisi imago aliqua istis rebus.

27. ¶ Et etiã nõ est manifestũ ꝙ suba vl̃is hz eẽ eodẽ mõ sm̃ quez hec suba singularis hz: suba. n. indiuidualis non fit ex ea syll̃s oĩno: qm̃ syllogismus non fit nisi ex suba vl̃i: et suba vl̃is nõ fit syll̃s ad eaz oĩno: due g̃ substantie ille sunt diuerse. ¶ D. d. sm̃ aũt sermões ꝛc. i. sermões aũt q̃ sũt demõstrationũ partes: et dicunt̃ scie nõ sunt aliud q̃ spẽs: et ista sunt q̃ ꝯstituunt̃ ex vl̃i qđ sic describitur: qđ est vnũ p̃dicatũ de pluribus. ¶ Et ex affirmatiuis que describunt̃ sic. aliquid predicari de aliquo. ¶ Et cũ distinxerit inter particularia et spẽs: vult mõ distinguere inter nãm imaginatiõis et intellectus: et d. ex imaginatiõe ꝛc. i. ex imaginatiõe vero alicuius corruptibilis hoc est imago nõ res intellecta. ¶ Et intẽdebat p corruptibilia indiuidua que collocant̃ sub generibus q̃ sunt scie sicut collocant̃ sub vl̃i qđ predicatur de pluribus: et si collocant̃ sub affirmatiõe et negatione. Uniuersale. n. nõ hz eẽ nisi sm̃ ꝙ est scia. i. sm̃ ꝙ est in aĩa: et silr̃ affirmatiuũ et negatiuum. ¶ Et intendit ꝙ cõprehensiões q̃ dicũr scie sunt reꝝ q̃ sunt in sensibilibus nõ gñabiles nec corruptibiles nisi accñtalr̃: et sunt intentiones vl̃es q̃s intellectus cõprehẽdit i eis: et sunt forme. Cõprehensiões vero q̃ sunt corruptibiliũ et generabiliũ. s. indiuiduoꝝ cõpositoꝝ nõ sũt scie sed imaginatiões eoꝝ. ¶ Et q̃si intẽdebat ꝙ ista sensibilia hñt duos modos cõprehensiõis: modũ qui nõ ẽ scia eoꝝ: sed imago: et modũ q̃ est scia eoꝝ: et ẽ itellecta vl̃ia.

¶ Amplius autem rationum certissime: alie quidem eoꝝ que ad aliquid ideas faciunt: quoꝝ non dicunt esse sm̃ se genus. Alie vero tertiuz hominẽ dicunt esse: et oĩno que sunt de speciebus rationes auferunt ea que magis esse volunt dicentes esse species q̃ ipsas ideas. Accidit autẽ ei dualitatem nõ esse primam sed numerũ: et ad aliquid ipso qđ sm̃ se: et omnia quecunq3 aliquid de speciebus opiniones sequẽtes opposuerũt principijs.

Nã specialis nullaz hz eẽ nisi sm̃ ꝙ ẽ intellecta cõtra ponentes vl̃ia realia. vide idẽ p̃o aĩa ꝯ. 8. et. 7. 3 aĩa ꝯ. 60. et 3. de aĩa. co. 18. et 12 met. cõ. 4. Et q̃ ibi. idez hic cõ. sequenti.

Ul̃is describitur.

Ul̃e nõ hz eẽ nisi sm̃ ꝙ ẽ scia i. sm̃ ꝙ est in aĩa.

Ista non sũt generabilia et corruptibilia: et nisi per accidens.

Sensibilia habẽt duos modos comprehẽsionis. vide aliã diuisiões. 3. de aĩa. cõ. 33.

¶ Verificantes aūt sermones qdā ponūt spe cies de relatiuo: ꝛ nō opinātur ꝙ aliqd p se est genus: ꝛ quidā dicūt tertiuȝ hoīem esse: ꝛ isti auferunt p vnitatē sermones q sunt in spēbus: ꝛ precipue q opinant̄ dicentes esse spēs quot sunt ista. Et ꝯtingit ex hoc vt dualitas nō sit prior nūero: ꝛ h̄ ēt ē relatiuum ad aliqd: deinde dr̄ de se: ꝛ alia q̄ dicūt quidā d opiōnib⁹ i foris: ꝛ errauerūt i eis p pncipia.

28 ¶ Dicit ꝙ p̄hi verificātes sunt illi qui opinant̄ ꝙ spēs sunt relatiue: ꝛ ꝙ nō sunt existes p se: cū manifestum est de relatiuo ꝙ nō dr̄ nisi in respectu alicuius: ꝛ cum relatiuuȝ auferet̄: auferet̄ illud: qm̄ aūt spēs sunt coꝝ relatiue manifestū est ex diffōne sua: spēs eni est illud qd est magis ꝓpriū duoꝝ vlium qd pōt respōderi ad quid. ¶ D.d. ꝛ quidā dicūt tertiū ꝛc.i. ꝛ quidā dicunt ꝙ si hō sensibilis hȝ hoīem intellectū sic hō intellect⁹ dȝ hr̄e hoīeȝ 3ᵐ. ¶ D.d. ꝛ auferūt p vnitatē ꝛc.i. ꝛ p h̄: q2 ponūt formas esse easdē in numero auferūt diffini tiones spēꝝ: vnū.n. in numero nō p̄dicat̄ de plibus: ꝛ spēs est vna intentio f̄m formā: ꝛ iō diffinit̄ ꝙ est vle predicabile de plurib⁹ f̄m qd: ꝛ hoc ꝯtingit magis di centibus ꝙ nā spēꝝ abstracta ē eadē cū nā sensibiliū. ¶ D.d. ꝛ ꝯtingit ex hoc ꝙ dualitas ꝛc.i. q2 cum gn̄a ꝛ spēs sunt res existētes per se: ꝯtingit vt sint priora ele mentis ex quib⁹ cōponūtur illa q̄ collocantur sub illo genere. Intellectū eniȝ vle est prius f̄m cām ꝛ t̄pe eo ꝙ est sub eo. Dualitas igit̄ ex qua cōponit̄ numerus est posterior nūero: ꝛ cōposita ex quattuor elm̄tis sunt priora elm̄tis. ¶ D.d. ꝛ hoc est relatiuū ꝛc.i. ꝛ qūo nu merus erat prior dualitate: ꝛ dualitas ē exn̄s p se. nu merus aūt est ex relatiōe. ¶ D.d. ꝛ dr̄ de se.i. ꝙ cū nu merus ponat̄ abstractus ꝛ fuerit semp dictuȝ de alio: contingit vt dicat̄ de se: qd est ipōle. ¶ D.d. ꝛ alia di cta ꝛc.i. ꝛ hec ipossibilia cōtingunt oībus opinionib⁹ dictis a ponentibus formas ꝛ errātibus in hoc in per scrutatione principiorum.

Unuȝ nūero nō p̄dicat̄ d plurib⁹. Idē Porphiri⁹ capitulo d ge nere: ꝛ i p̄dica mētis. ca. de sba.

Intellectum vle est prius f̄m cāȝ: ꝛ t̄pe eo qd est sub eo. oppo^m. p̄ de aīa.t.c.8.

¶ Amplius aūt f̄m existimationē quideȝ f̄m quā eē dicim⁹ ꝛ ideas eē nō solū subaꝝ spēs ꝫ multoꝝ alioꝝ. eteni cōceptus vn⁹ nō solū circa subam: ꝫ ꝛ de aliȷs est. Et scie nō solū sunt ipsius substātie: sed ꝛ alioꝝ. Accidunt autem ꝛ mille talia alia.

¶ Et ēt f̄m intelligere de quo dicebant eē for marum cōtingit vt forme nō sunt tm̄ subaꝝ: ꝫ ꝛ nō subaꝝ: ꝛ silr̄ scie: ꝛ nō sūt tm̄ subaꝝ ꝫ aliaꝝ reꝝ: ꝛ talia mlt̄a inserata q̄ ꝯtigūt eis.

29 ¶ Idest ꝛ ēt ꝯtingit eis cū dixerūt ꝙ intelligere ē for marum existentiū p se vt forme nō sunt substātiaꝝ ꝫ accn̄tiū. Intelligere eni nō est tm̄ sbaꝝ ꝫ accn̄tiū.

¶ Scd̄m v̄o necessitatē ꝛ opiniōes de eis si sunt pticipabiles spēs subaꝝ: necesse ē ideas esse solū: non.n. f̄m accn̄s pticipant̄: sed oȝ hac vnuſquisqȝ participare inq̄ȝtum non de subiecto dicunt̄. Dico aūt vt si qd per se du plo participat hoc ꝛ sempiterno participat: sed f̄m accidēs. Accidit eni duplo sempiter num esse: quare suba erit spēs. Hec v̄o subaȝ

h̄ significant ꝛ ibi. Aut quidē erit ipȝ esse di cere aliqd preter hoc vnū in multis. Et siq dem eadē spēs ideaꝝ ꝛ participātium aliqd erit cōe. quid enim magis incorruptibilibus dualitatibus: ꝛ dualitatibus qdeȝ multis ꝫ sempiternis dualitas vnū ꝛ ideȝ: qm̄ in hac ꝛ aliq̄: si v̄o nō eadē spēs equiuocatio erit ꝛ silr̄: vt siquis vocat hoīem calliā ꝛ lignum: nullam illaꝝ cōitatem inspiciens.

¶ Scd̄m aūt nec̄iuȝ ē: ꝛ qd existiat̄ i eis f̄m illū vtꝝ spēs subaꝝ sint admixte. Nec̄iuȝ est vt spēs sint singlares. Q2 dterminatio coꝝ n̄ est p accn̄s. Sȝ nec̄e ē vt qōlȝ coꝝ i se sit de terminās cū nec dicat̄ d sbiecto. Dico vt in aliquo sit duplū i illo: igit̄ erit eternitas: ꝫ p accn̄s. Accidit.n. duplo ꝙ fuit eternū: ꝛ res q̄ꝝ spēs s̄t sube: s̄t i h̄ loco significātes sbas. Illic v̄o q̄lecūqȝ sit ens dr̄ eē aliqd: et cū hoc vnū de plib⁹. Si igit̄ ē spēs spēꝝ et determi nata hn̄t aliqd i aliquo cōicāt. qd ē igit̄ illud qd ē ꝓpriū dualitatib⁹ cōruptibilib⁹. Et dua litas ē ꝓpriū dualitatib⁹ cōruptibilib⁹: et dua litas ē mltitudis. Dualitas.n. ē eterna et est eadē. dr̄ ḡ i respectu alicui⁹ et de se: et si spēs nō fuerit eadē: tūc erūt equoca. v.g. vt aliqs vocet hoīeȝ chilū et lignū sine ꝯsideratiōe ad intentionem in qua cōmunicant.

¶ Scd̄m aūt illū qd vr̄ esse nec̄iuȝ in formis: ꝛ qd ꝯse quitur ex eo est credendū ꝙ spēs que dant diffōnes ꝛ subas coꝝ que sub eis debēt esse adunate cū eis d qb⁹ predicātur. p̄dicatio.n. coꝝ de illis q̄ sunt sub eis non est accn̄taliter sicut p̄dicatio accn̄tium de substātijs ꝛ accidentiū de se adinuicē. ¶ Et dixit h̄ q2 pp hoc ꝙ iste scie sunt nec̄ie opinati sunt dicētes formas esse: ꝙ scie sunt forme abstracte: ꝛ vocauerūt eas formas ab stractas. ¶ Et.d. ꝛ necessariū est vt sint singularia.i. ꝛ ꝓpter h̄ ꝙ sunt nec̄ie oȝ vt sint cū eis de quib⁹ predi cantur eedē in actu. ¶ D. dedit cām in h̄ ꝛ.d. q2 deter minatio coꝝ nō est p accn̄s.i. q2 determinatio q̄ est in predicatiōe accn̄tiū de substantijs: aut accn̄tiū de se a subiectoꝝ ab vli qd dicit̄ de eis non est sicut determi natio adinuicē: ꝛ.d. h̄: q2 necessarie sunt scie oplati sūt. ¶ D.d. sed nec̄e est ꝛc.i. sed nec̄e est vt qōlibȝ p̄dicabi lium formaꝝ sit determinās subam sui subiecti essen tialr̄ cū nō predicet̄ de eo sicut accn̄s de suo subiecto. Accn̄tia.n. determināt sua subiecta accn̄talr̄. ¶ D.d. exēpluȝ: ꝛ dixit. dico vt in aliquo ꝛc.i. V.g. vt aliqd sit duplū ꝛ sit eternū. Tunc.n. cōtinget vt alteꝝ coꝝ di catur de aliquo accn̄talr̄. dicit̄.n. ꝙ duplū est eternuȝ: sicut dr̄ ꝙ musicus ē medic⁹ q2 accidūt eidē subiecto. ¶ D.d. ꝛ res quaꝝ sunt spēs ꝛc.i. ꝛ iō spēs q̄ sunt sube significāt de sensibilib⁹ subas: ꝛ spēs q̄ nō sunt sube si gnificant de sensibilib⁹ nō subas. ¶ D.d. illic aūt ꝛc.i. illic aūt qdcūqȝ sit de formis abstractis dr̄ esse aliqd ꝛ ens i sba sicut dr̄ de quocūqȝ sit h̄ ꝙ est aliqd ꝛ ens. ¶ D.d. si igit̄ est spēs spēꝝ ꝛc.i. si igit̄ dicere aliqd ꝛ vnū ꝛ ens qd p̄dicat̄ de abstracto ꝛ sensibili est deter minās oīa q̄ inueniunt̄ in aliquo esse: ꝛ est forma for

30

Accidentia determināt sua subiecta ac cidentaliter.

marum τ determinata: hñt aliqd in quo cōicāt: ɔtingit vt illa q̄ sūt illic τ q̄ hic sunt hēant aliqd in q̄ cōicāt. V.g. si p⁹ dualitas cōis oīb⁹ dualitatib⁹ fm̄ sm̄one dicētiū h̄ eē dualitatē absolutā determinātē oēs dualitates in quo igit̄ cōicāt: τ qd̄ ē ꝓpriū corruptibili: τ qd̄ est ꝓpriū eterno: τ h̄ intēdebat cū dixit qd̄ igit̄ est ꝓpriū τc̄. i. qd̄ igit̄ ē ꝓpriū p̄mis dualitatib⁹ corruptibilib⁹: τ qd̄ ē ꝓpriū icorruptibilib⁹: cū dualitates sint multe: τ posuim⁹ cū h̄ q̄ p̄ma dualitas ē vl̄is vtroq̄z mō. Accidit igit̄ dualitati eterne vl̄ oībus dualitatib⁹ corruptibilibus τ eternis vt dicatur q̄nq̄z de se fm̄ q̄ ē eterna: τ q̄nq̄z in respectu aliarū fm̄ q̄ determināt illa τ notificāt subas aliaꝝ. ℂ D. d. τ si spēs nō fuerit eadē τc̄. i. si nō fuerit eadē itētio in qua cōicāt corruptibilia τ eterna: tūc hec dualitas q̄ dr̄ de corruptibilib⁹ τ eternis dicet̄ equoce: τ itendit cū dualitas fuerit dicta de eterna τ d̄ corruptibili nō erit forma ei⁹ neq̄z demōstrās ei⁹ subāz: τ vl̄r si spēs nō fuerit: τ ē illud qd̄ p̄dicat̄ de plurib⁹ diuersis fm̄ qd̄: tunc nomen dictū de illis formis: τ de illo qd̄ hic est erit equiuocum τ destruent̄ sciētie.

Corruptibili τ eterno nil ē cōe vniuocū. ē. 10 meta. t. c. vlt. τ h̄ ce. ɔ. s. τ ī li. ō sba orb

ℂ Omnium aūt dubitabit aliqs maxie qd̄ cōferūt spēs sempiternis sensibiliū: aut his q̄ fiunt τ corrūpunt. Nec. n. mot⁹ nec trāsmutatiōnis nulli⁹ sūt cā eis. At v̄o nec ad sciam q̄ꝫ auxiliat̄ eis q̄ est alioꝝ. Nec. n. ille horū suba. Nā in his eēnt. Nec ad eē ɔferūt: cū nō insint pticipātib⁹. sic. n. forsan cā videbit̄ esse albū ꝑmixtū albo: h̄ hec quidē rō valde mobilis est quā Anaxa. prius τ Hesiodus posteri⁹: τ alij qdā dixerūt. Facile nāq̄z colligere multa absurda τ ipossibilia ad talem opionē. At vero nec ex spēbus sunt alia fm̄ vllum modum consuetorum.

ℂ Et ambigit hō magna ambiguitate ī h̄ q̄ acq̄sīt res sensibiles: τ corruptibiles: τ generabiles de spēb⁹ eternis: cū nō sint cāe alicui⁹ mot⁹ τ alteratiōis: τ talis est dispō earū in scia: neq̄z ēt adiuuāt in alijs reb⁹: neq̄z sube illoꝝ sunt de substātijs istoꝝ sensibiliū. Et ista ēt si vnū in vlitate nō fuerint nō erūt: vt aliqs existimat q̄ cā in albo est qꝛ albedo fuit mixta cū albo: h̄ h̄ est bone motiōis: τ Anaxa. prio τ posteri⁹ Hesiodus: τ alij dixerunt q̄ facile est cōgregare multa. Sz h̄ est ipossibile fm̄ hanc opionē. Immo neq̄z alie res fiunt ex spēbus fz aliquē modorum qui assueti sunt dici.

31. ℂ Et cū manifestū est q̄ cāe reꝝ gnābiliū τ corruptibiliū τ vl̄r trāsmutabiliū sūt corpa nālia que sūt pn̄ trāsmutatiōis in reb⁹ sensibilib⁹: mirat̄ hō qd̄ induxit eos ad iducēdū formas abstractas: qd̄. n. ē abstractū q̄uō adaptat̄ vt ex eo transmutent̄ entia nālia: qd̄ eniz ē nāle nō trāsmutat̄ nisi ab alio nāli. ℂ D. d. τ talis est dispō eaꝝ in scia. i. τ nihil coget ad ponēdū eas ꝓp sciam: τ nō appet q̄ hñt iuuamentū in esse rerū sensibiliū. i. qꝛ nō gnānt res sensibiles. Indiuiduū eni nō gnātur nisi ab alio idiuiduo: neq̄z etiam adiuuāt in gnātiōe idiuiduoꝝ sicut corpora celestia iuuant. ℂ D. d. neq̄z sube illoꝝ sūt de substātijs istorum. i. neq̄z sube illaꝝ formaꝝ abstractarū sunt de substātijs istarum reꝝ sensibiliū cū ille sint eterne: τ iste gnābiles τ corruptibiles: τ iō non pñt eē cāe eorum: neq̄z fm̄ formas neq̄z fm̄ agētes. ℂ D. d. τ ista ēt τc̄. i. τ ista ēt insensibilia si in eis nō fuerit intētio vl̄is vna admixta eis nō erunt entia quēadmodū si albedo nō eēt mixta cū re alba nō eēt aliqd albū omnino. ℂ Et per h̄ qd̄ dixit: sed hoc bone motiōis innuit q̄ mixtio intētiōis vl̄is subalis cū pticularib⁹ ē fortior mixtiōe accidentiū cum suis subiectis. ℂ D. d. τ Anaxa. τc̄. i. τ manifestū est q̄ nos possum⁹ accipe facile in rebus multis vnā intentionē vlem existēz in eis: τ si ista intētio esset vna in nūero. i. abstracta sic̄ dxīt dicentes formas esse: tūc ipossibile esset vt inuenirent̄ in plurib⁹. Unū. n. in nūero nō inuenit̄ in plurib⁹. τ sic cōgregare plura ad vnum est impossibile. ℂ D. d. neq̄z alie res τc̄. i. τ ipossibile ē vt forme sint cause transmutatiōis: τ gnātiōis: τ corruptiōis τ vl̄r cause sensibiliū fm̄ aliquem modoꝝ qui assueti sunt dici ab eis. V.g. hoc qd̄ dicunt q̄ sunt exēplaria eoꝝ τ q̄ sunt cause scientie eorum.

Nō est nāle q̄ trāsmutat̄ nisi ab alio nāli. Idē 7 meta. ɔ. 31.

Indiuiduū nō gnāt̄ nisi ab alio idiuiduo. vid̄ idez 7. me. ɔ. 31.

Cogita q̄o istę abstracte nō pñt eē cāe agētes τ formales istoꝝ corruptibiliū.

Documentū Mixtio itētōis vl̄is subal̄ cū pticularib⁹ ē fortior mixtiōe accidētiū cum suis subiectis.

ℂ Dicere v̄o exēplaria eē τ eis alia pticipare vaniloquiū ē τ metaphoras dicere poeticas. Quid. n. est qd̄ agit̄ ad ideas respiciēs. Cōtigit. n. τ eē τ fieri sil'e qd̄cūq̄z: τ nō assimilatū ad ideā. Quare τ existēte Socrate: τ nō Socrate existēte fiet q̄lis Socrates. Sil'r āt palā qꝛ si sit Socrates sempitern⁹: erunt eiusdē exēplaria pl'a: q̄re τ spēs: vt hois aialis aut bipedis. sil'r aūt anthropos.

ℂ Dicere aūt spēs ɔtinētes se est fm̄o vacu⁹ silis sermonib⁹ versificatoꝝ. Et qd̄ est illud qd̄ nō agit absq̄z eo q̄ aspiciet formam. pōt. n. eē ens τ nō ens: τ si nō assil'at̄ alicui adeo q̄ Socrates erit τ nō erit nisi exemplar sit So. τ fm̄ hūc mōz d̄clarat̄ q̄ So. ē etnū: τ hz mlta exēplaria: sicut spēs. Sicut hō hz aial τ bipedale: τ hō idē est in vtroq̄z.

ℂ Idest dicere aūt spēs cōtinētis se nō spēs idiuiduorū sed formas existētes p se. V.g. si aliqs dixerit q̄ hō est sine carne τ osse est sermo fabulosus. ℂ D. d. τ qd̄ est illud qd̄ nō agit τc̄. i. faciētes exēplaria q̄rūt dicētes q̄ res gnāns entia ipossibile est vt generet aliqd idiuiduoꝝ nisi aspiciat exēplar illi⁹ idiuidui: q̄rūt. s. de nā illi⁹ gnāte rei τ gnāntis. Qm̄ si fuerit gnāta et gnāns per quācūq̄z nāz sit. s. q̄ nullā hz nām ꝓpriaꝫ tūc possibile erit vt sit ens τ non ens eq̄lr. τ si fuerit ens tūc possibile erit vt aspiciat exēplar: τ nō aspiciat τ si aspexerit ens possibile erit vt assimilet̄: τ nō assimilet̄: τ sic gnātio erit a casu: τ itelligit gnātionē esse casu q̄ gnāns sit de nā gnāti: τ si nō. tūc gnāns nō generabit sibi sil'e. V.g. hō hoiez. Et fm̄ hoc generans nō idigebit exēplari. ℂ D. d. non sicut Socrates. i. τ idiuiduū eēntialr̄ nō gnātur nisi ab idiuiduo sue spēi quapp necesse est vt gnāns Socratez sit aliud idiuiduū sibi sil'e. ℂ D. d. τ fm̄ hunc modū declarabit̄ q̄ socrates sit eternus. i. τ ēt si posuerim⁹ h̄ exēplaria cōtingit vt sit aliqd idiuiduū qd̄ Socrates gnāt' debit

32

Indiuiduū eēntialr̄ non gnāt̄ nisi ab ididuo eiusdē spēi. vide idē. 8. ɔ. 31.

Socratē eternū: ⁊ ſm hoc cōtingit vt īdiuiduū hēat nām vl'ez: ⁊ ſic ɔpoſitū ex naturis v'ib⁹ ſicut eſt ſpecies: ⁊ hoc intēdebat cū.d. ſicut hō habet anial ⁊c̄.i. ⁊ indiuiduū hȝ diffōnē ſicut habet ſpecies.

¶ Amplius aūt nō ſenſibiliū ſpēs exēplaria: ſȝ ēt ipſaꝝ vt gen⁹ ſpēꝝ q̄re ideȝ erit exēplar ⁊ imago. Amplius videbit̄ eē vtiqȝ ipoſe ſepataȝ ſubāȝ ⁊ cui⁹ ē ſubā q̄re quō idee reꝝ ſube erūt exītes ſepatiȝ. In phedrone ṽo ſic dr̄ q̄ſi ipſi⁹ eſſe ⁊ fieri cauſe ſint ſpēs.

¶ Et ēt ſpēs nō ſunt exēplaria reꝝ ſenſibiliū: ſȝ ⁊ ſui ipſaꝝ ēt ſicut gen⁹ qȯ ē gen⁹ multaꝝ ſpēꝝ: ⁊ ſic idē erit exēpluū ⁊ forma ſuiipſi⁹. ⁊ ēt ipoſſibile eſt vt exiſtimētur eſſe entia abſtracta a ſubſtantijs ⁊ ſubſtantie nō: et ſi nō q̄uo erūt ſpēs ſube rerum abſtractarū ab illis: et hoc dictum fuit in cadon. ſ. ꝙ ſpecies ſunt cauſe eſſe generationis.

33. ¶ Ideſt ⁊ cū illud qȯ p̄dicat̄ ḋ aliquo ⁊ notificat eēntiaȝ ei⁹ ſi fuerit forma abſtracta tūc ſpēs nō erūt exēplaria reꝝ ſenſibiliū ſed ſuiipſoꝝ: qm̄ ſicut īdiuidua hn̄t exēplaria pp̄ ſpālitatē q̄ eſt in eis. V.g. īdiuidua hoīs pp̄ hūanitatē ita ſpēs abſtracte hn̄t exēplaria p̄ gn̄alitatē q̄ eſt in eis ſicut ſpēs ſenſus hn̄t exēplaria p̄ ſenſuȝ qȯ eſt gen⁹. ¶ D.d. ⁊ ēt ipoſſibile eſt ⁊c̄.i. ⁊ ēt ipoſſibile ē exiſtimare formas eē abſtractas a ſubſtātijs quaꝝ ſūt forme ⁊ ſubas non eſſe. ſ. qȯ eſt ipoſe. ſ. formas remanere ⁊ deficere res q̄ruȝ ſūt forme: qm̄ tūc nō eēt gn̄ātio neqȝ corruptio. ¶ Et qꝛ pōt aliq̄s dicere ꝙ Plato nō dixit eas eſſe cās gn̄ōnis ⁊ corruptiōis: nȝ p̄tes formales reꝝ ſenſibiliū: notificauit ꝙ Plato dixit h̄ in li° Cadon: ⁊ dixit: ⁊ h̄ dcm̄ fuit ⁊c̄.

Impoſe eſt exiſtimar̄ formas eſſe abſtractas a ſubſtātijs q̄rum ſūt forme.

¶ Et ēt in exn̄tib⁹ ſpēb⁹ cū nō fiunt p̄ticipantia ſi ſit qȯ mouit. Et multa alia vt dom⁹ et ānulus quoꝝ nō dicim⁹ ſpēs eſſe q̄re palaȝ quia cōtingit alia eſſe et fieri: et p̄pter tales cauſas quales et nūc dicte ſunt.

¶ Et ēt cū ſpēs ſūt entia nō hēbunt determinās ſi nō fuerit illud qȯ ē lect⁹ cū alijs multis reb⁹ ſic̄ dom⁹ et ānulus et res q̄s nō diximus eſſe entia: manifeſtū eſt ꝙ poſſibile eſt vt ſint: et vt ſint res a talib⁹ iſtis cauſis que modo fuerant dicte.

34. ¶ Et cū ſpēs fuerint res exītes extra aīam nō hn̄t genus qȯ determinat eas. ⁊ ꝙ notificet itentionē vl'eȝ per quā ſunt entia: ⁊ cū nō habuerint hāc itētionē nō erūt entia: quēadmodū ſi dom⁹ ⁊ ānulus ⁊ lect⁹ non eēt aliqȯ iſtoꝝ p̄ticularuū: ⁊ h̄ itēdebat cū dixit ⁊ alie res quas nō diximus eſſe entia. ¶ D.d. manifeſtum eſt ⁊c̄.i. ſi igit̄ habuerint tales ſpēs ⁊ genera: manifeſtum eſt ꝙ ille ſunt cauſe ex quib⁹ cōponunt̄ res ſenſibiles: ⁊ ideo nō ſunt h̄ alie cauſe: ⁊ intēdit ꝙ contingit ex hoc vt res ſenſibiles ſint compoſite ex talibus cauſis. i. ex rebus compoſitis ex formis ⁊ materijs. ¶ Et dedit exemplū in artificialibus: qꝛ nullus dicit ꝙ vniuerſalia coꝝ nō habent eſſe extra animaȝ: ⁊ ideo forte intendebat cum.d. ⁊ res quas nō diximus eſſe entia iſtū modū vniuerſaliū. ſ. artificialiū.

¶ Amplius ſi ſint nūeri ſpēs q̄uo cāe erūt vtꝝ qꝛ alij nūeri ſunt exn̄tia ipſa: vt hic q̄dē nūerus hō: ille ṽo Sortes: et ali⁹ Callias: quid igit̄ his ſunt cāe ille: nec eniȝ ſi hi quidē ſempiterni: illi ṽo non differunt.

¶ Et ēt ſi ſpēs ſint nūeri q̄uo erūt cāe. primo ṽo qꝛ nūeri entiū ſūt diuerſi. V.g. ꝙ iſte numerus eſt hō et iſte Socra. et iſte Hyllus: q̄re igit̄ erūt cāe iſtoꝝ: et non adiuuant ēt in hoc ſi quedaȝ fuerint eterna: et q̄dā nō.

35. ¶ Cū deſtruxit formas eē ſȝ opinionē dicentiū ꝙ nā formaꝝ eſt alia a nā nūeroꝝ reuerſus eſt ad opionē dicentiū ꝙ natura nūeroꝝ ⁊ formaꝝ eſt eadem: ⁊ eſt opinio Platonis. ¶ Et.d. ⁊ etiā ſi ſpēs ⁊c̄.i. ⁊ ēt ſi forme fuerint nūeri quō erūt cāe rerū ſenſibiliuȝ. p̄mo ṽo qꝛ cōtingit vt idē ens ſit cōpoſitū ex multis nūeris diuerſis ſm formā. V.g. ꝙ iſtud ens īdiuiſibile ē aīal ⁊ eſt hō ⁊ eſt ſocrates. Quapp̄ dȝ hr̄e nūeruȝ per quē eſt aīal: ⁊ numerū per quē eſt hō: ⁊ nūerū p̄ queȝ eſt ſocrates. Et ſilr̄ hyllus dȝ hr̄e tales nūeros: ⁊ cum hoc ipoſſibile eſt in nūeris: in quo igit̄ erūt nūeri cāe iſtoꝝ. ¶ D.d. ⁊ nō adiuuant ⁊c̄.i. ꝙ numer⁹ q̄ eſt q̄ſi genus de iſtis ſenſibilib⁹ nō adiuuat in nūero qui eſt quaſi indiuiduū. Ille. n. q̄ eſt q̄ſi gen⁹ ē eternū ⁊ eternū nō pōt eſſe pars gn̄ābilis rei ⁊ corruptibilis.

¶ Si ṽo qꝛ rōnes nūeroꝝ ⁊ hic vt ſymphonia palā qꝛ eſt vnuȝ q̄dē quoꝝ ſunt rōnes. ſi itaqȝ h̄ mā manifeſtū: qꝛ ⁊ ipſi numeri aliq̄ rōnes ſunt al'⁹ ad aliud. dico aūt vt ſi ē Callias rō in nūeris ignis ⁊ terre ⁊ aq̄ ⁊ aere: ⁊ anthō anthropos: ſiue nūer⁹ q̄s exn̄s: ſiue nō: tn̄ erit rō in nūeris quoꝝdā ⁊ nō numerus: ⁊ nō erit quis p̄pea numer⁹.

¶ Et cū diffōnes nūeroꝝ fuerint cōuenientes illis q̄ ſunt añ: manifeſtū ē ꝙ aliq̄d ē cui⁹ ſūt iſte diffōnes: ⁊ manifeſtuȝ eſt ꝙ h̄ eſt mā. iſti. n. numeri ſunt diffōnes illoꝝ adinuicē. V.g. ꝙ ſi diffinitio hylli fuerit in numeris ignis: et terre: et aq̄: tunc iſte hō aut erit aliquis numer⁹: aut non quouſqȝ ſit diffinitio aliquoꝝ numeroꝝ et non numerus: et non erunt iſta etiaȝ aliquis numerus.

36. ¶ Et cū numerus eſt ens exn̄s extra aīaȝ habuit diffinitionē ſicut alia entia manifeſtū eſt ꝙ diffō numeri dȝ eſſe cōueniēs ei qȯ eſt ante. i. diffinito: ⁊ ſic nūerus erit cōpoſitus ex mā ⁊ forma: ⁊ diffō nūeri nō erit numerus: ſicut diffō hoīs nō eſt hō. ⁊ iō.d. ⁊ manifeſtuȝ eſt ꝙ eſt hoc mā. i. ꝙ mā eſt recipiēs diffōnes. ¶ D.d. iſti. n. nūeri ⁊c̄.i. cōtingit ex hoc ꝙ quedā entia ſūt p̄ora ſeinuicē. i. ꝙ quedaȝ coꝝ accipiunt̄ in diffōnib⁹ quoꝝdā ⁊ ex hoc ꝙ ponūt ea numerū vt iſti numeri cōtingit ex hoc vt ſint diffōnes ſuiipſoꝝ adinuicem. ¶ D.d. exē^m ⁊ ipoſe ɔtingēs ex eo. ⁊.d. V.g. ⁊c̄.i. v.g. ꝙ ſi nūeri aque: ignis: ⁊ terre: ⁊ aeris fuerit accepti ī diffōne hoīs: tūc hō ſi fuerit aliq̄s nūer⁹ nō erit ſic do nec illa q̄ ſūt accepta ī diffōne ei⁹ ſint diffō nūi ⁊ hoīs nō aliq̄s nūerus. Diffō eniȝ nūeri nō eſt nūerus: quēadmodū diffinitio aīalis nō eſt animal: ⁊ ſm hoc iſta

Diffō nūeri nō eſt nūer⁹ ſic̄ diffō aīalis nō ē aīal

elementa accepta in diffinitione hominis nō erit nūerus: et iam posuimus ea esse numerū: quod est inconueniens. aut homo non erit numerus.

¶ Amplius ex multis nūeris vnus fit nūerus: ex spēb9 aūt vna spēs qliter: s3 si nec ex ipsis sed ex vnis vt in millenario qūo se hīit vnitates: siue. n. eiusdē spēi multa icōueniētia accidit: siue nō eiusdē speciei nec eedē sibi inuicē: nec alie oēs oībus.

¶ Et ēt ex plurib9 nūeris fit vn9 nūerus: qūo igit ex plurib9 spēb9 fit vna spēs: et si nō fuerit ex eis s3 ex nūeris sicut mille qūo igit sunt iste vnitates: qm̄ si sunt cōsiles in spē cōtingūt multa ipossibilia: et si vnaqueq3 fuerit p se in aliqua specie non erunt diuersoꝝ: neq3 diuersa omnia sunt oīno.

37 ¶ Et etiā manifestū est q ex plurib9 nūeris fit vnus nūerus: et si spēs sunt nūeri qūo ex plurib9 spēbus fit vna spēs: et cōtingit sicut dixit qdā si sit vnitas pūctus: et dualitas sit linea: et trinitas supficies: et quaternitas sit corpus: vt superficies sit cōposita ex linea et pūcto et corpus sit cōpositū ex supficie et linea et pūcto: qd ē ipossibile. ¶ D. d. et si nō fuerit ex eis etc. i. q numeri formales nō insurgūt ex nūeris diuersis: sed ex nūeris cōuenientib9: sicut centū ex denarijs: et mille ex cētenarijs: tunc vnitates istoꝝ: aut erūt cōuenientes in qditate et forma: aut diuerse. si igit fuerint cōuenientes in forma cōtingunt multa ipossibilia. Quoꝝ vnū est vt oēs spēs sint cōuenientes in forma. Et si fuerit diuerse in spē cōtingit vt sit nō numerus: et ideo. d. et sicut vnaqueq3 etc. i. et si vnaqueq3 vnitatū numerorum formaliu3 fuerit diuersa ab alia nō erit nūerus. Diuersa eni3 nūerant se adinuicē. Nūerus aūt nūerant se adinuicē: aut per vnitatē: aut per nūerū.

¶ Quō nāq3 dixerūt ipassibiles existentes: nec eni rōnabilia hec nec itelligere cōfessa. Amplius aūt aliud aliqd gen9 nūeri facere ē necesse circa qd sit aritbmetica.

¶ Et qd pficit cu3 nō sint passiua: et hoc nō est de rectis sermonib9 neq3 itelligit. de necessitate igitur est ponere alium numeru3 et est subiectum aritbmetice.

38 ¶ Et qd coget vt cāe rerū nō passiuaꝝ sicut nūer9 sit necessariū in esse reꝝ passiuaꝝ. Passiua. n. necessario cōponunt ex passiuis. ¶ D. d. de necessitate igit etc. i. et cū manifestū est q ipossibile est vt nūerus mathematicus sit suba reꝝ sensibiliū: necesse est si aliqs numerus qui dat subam reꝝ sensibiliū vt sit ali9 a mathematico. ¶ Sunt igit tres spēs nūeroꝝ. est. n. numerus mathematic9 q nō multiplicat p multiplicationē numeratoꝝ: et est nūerus formalis q diuersificat p numerationē entiū: et est nūerus cuius iste numerus est forma: et sunt sensibilia. et qr hoc cōtingit huic positioni: et dicentes q forme sunt alie a numeris ponūt numerum naturā mediā inter formas et sensibilia: et dixit etiam contradicendo eis.

Tres sūt species nūeroꝝ.

¶ Et oia itermedia dicta ab aliqbus simplr ex qbus sūt principijs: aut qr iter media eorum que hic et ipsorum erunt.

¶ Et oia media: aut sunt ex rebus simpliciter aut ex aliqb9 pricipijs: aut ex illo ex quo est ordinatū post media.

39 ¶ Idest et cū nūerus mathematicus est medi9 iter formas et sensibilia: et omne mediū aut ē cōpositū ex rebus simplicib9 simplr: aut ex reb9 simplicib9 i respectu medioꝝ: aut ex formis ipsoꝝ medioꝝ. S3 qr media facta a medijs priorib9 eis nō sūt fm q sūt media sed s3 q sūt forme diuerse: qm̄ si mediū eēt ex medio fm q est mediū: tūc media pcederēt in ifinitū: iō. d. in loco ei9. q. d. ex formis medioꝝ cōpositis ex illo ex quo est ordinatū post media. Res. n. ordiate sub medijs s3 q sūt media. s. s3 q mediū ē gen9 eoꝝ sūt spēs medioꝝ. et iō dr q spēs sūt ordinate sub gñe. ¶ Et intendebat p hūc smonē q nūerus mathematic9 ē cōpositus ex nūero formali et sensibili: et manifestū ē q hoc ē ipossibile in nūero mathematico: et ē māifestu3 q illi nō itēdebāt p hoc qd dicūt q nūer9 mathematicus est medi9 iter formas et sensibilia s3 istū modū: s3 itēdūt q nā nūeri ē qsi nā media inter formas abstractas et formas sensibiles māles. ¶ S3 notu3 ē p se q nulla nā ē media iter eē abstractū et māle: hec. n. duo 2ria. i. eternū et corruptibile māi9 ē q sūt imē[ia].

Oē mediū aut ē cōpositū ex reb9 simplicibus simplr aut ex rebus simplicib9 in respectu medioꝝ aut ex formis medioꝝ.

Notū ē p se q nulla nā ē media inter eē abstractū et māle. vide istud de forma hoīs vlti ma. 2. phys. cō. 26.

¶ Amplius vnitates q sūt in dualitate vtraq3 est ex aliq priore dualitate qd vis ipolē amplius qre vnū numerus est collect9.

¶ Et ēt vnitates cuiusl3 eorū sunt ex aliquo euenit igit hoc ex dualitate: qd est ipolē: et ēt nō erit numerus vnū iteratū.

40. ¶ Et cū dualitates fuerint dualitas nūeri medij ɔtinget vt dualitas sit ex aliq: et vt dualitate aliqd sit prius. ¶ D. d. et nō erit nūerus vnū iteratū etc. i. et si nūerus fuerit ab vno abstracto: tūc in eo nō iuenit vnū iteratū. Dualitas. n. in vna re est pp māa3: cā. n. iteratiōis eorūdē numeroꝝ est iteratio vni9 nūeralis. et vnū qd est immāle nō iterat fm iduiduū. ¶ Et pōt itelligi sic: et ēt qūo vn9 numer9 vlis erit iterat9: et silr vnū intellectū: et vlia inata sunt nō iterari. Intellectū eni3 oialis nō inuenit magis vno: sed ex itellectu vni9 inueniunt multe vnitates: et silr in terno et qterno iueniunt infinite trinitates: et ifinite qternitates.

Dualitas in vna re no inuenit nīsi pp materiam.

¶ Amplius cū dictis si sint differētes vnitates oportebit vtiq3 dicere queādmodu3 qcūq3 elemēta quatuor aut duo dicūt. etenī3 horum qlibet nō cōe dicit elemētū eē vt corpus: sed ignem et terram siue sit cōe corpus ipm siue nō: nunc aūt dr qsi vno existēte queādmodū igne aut aqua siliu3 partiū. si vero sic non erūt sube numeri sed palam: quia si cōe est aliquid vnum ipsu3: et hoc est principium: quare multipliciter dr ipm vnu3. aliter. n. impossibile est: volentes aute3 subas ad principia reducere.

¶ Et silr dicimus in vnitatib9 quas diximus: si fuerint nō diuerse fm hūc modū: et ē modus dicentiū q elementa sūt qtuor aut duo: oēs eni illi nō opinant q elemētū est cōe eis. s. corpus: sed ignis et terra siue corpus sue

rit cõe eis aut nõ. vnũ igit̃ nunc dicim⁹ de illo q̃d est cõsimilium partium sicut ignis ⁊ aqua: ⁊ cum ita sit numeri non erunt sube: sed manifestuȝ est q̃ si vnum est q̃ illud est principium: ⁊ vnũ dicit̃ multis modis: sed illi volunt eleuare subas ad principia ꝑm q̃ non est possibile.

41 ¶ Et nos dicim⁹ ⁊c̃.i. ⁊ nos dicimus q̃ via dicẽtiuȝ q̃ sube entiũ sũt ꝯposite ex vnitatib⁹ nõ diuersis in spẽ est eadẽ cũ via dicẽtiũ q̃ elñta sunt res singulares.s. ĩdiuiduales: nõ vl'es: sicut ꝑmo dicẽtiũ q̃ elñta sunt q̃tuor.s.aq̃: ⁊ ignis: terra: ⁊ aer. aut duo eorum. isti nõ opinant̃ q̃ vle cõe istis est elñtuȝ.s.corp⁹: sed ignis: ⁊ terra. ⁊ ĩdifferenter apud eos siue istud cõe habuerit esse: aut nõ habuerit eẽ. ¶ Et h̃ q̃d.d.est ꝯtingẽs eis: q̃ cũ vnitates nũerales fuerint ex aiaȝ erũt .in mã: ⁊ erit vna ꝑm formã: ⁊ multe ꝑm nũeꝝ: ⁊ ista est dispõ vnitatũ q̃ significãt ea q̃ sunt ꝯsiliũ ptiũ: ⁊ dispõ multitudinis exñtis in eis. Et h̃ intẽdebat cũ.d. vnũ igit̃ nũc ⁊c̃. ¶ D.d. ⁊ cũ ita sit nũeri nõ sunt sube.i. ⁊ cum vnitates nõ sũt nisi elñta vnitatũ sensibiliũ ꝫ q̃ sũt vnitates ĩdiuiduales ꝯsiliuȝ partiũ: manifestũ est q̃ nũeri q̃ sunt spẽs nõ sũt sube abstracte.s. forme. Sed manifestũ ẽ q̃ si fuerit declaratũ aliq̃d vnũ exñs per se ex aiam: q̃ illud est pn̄ᵐ oĩum entiũ. ¶ D.d. ⁊ vnũ dr̃ multis modis.i. ⁊ possibile ẽ vt in quolȝ p̃dicamẽtoꝝ sit vnũ.s. ĩdiuisibile in illo p̃dicamẽto: sicut est in q̃titate discreta: q̃ vnũ dr̃ multis modis. ¶ Et.d. h̃ ĩnouẽdo errorẽ antiquoꝝ opinãtiũ vnũ dici de vna intẽtiõe.s. suba ĩdiuiduãli: sic dicebãt de h̃ noĩe ens. D.d. ꝫ illi volũt ⁊c̃.i. p̃ h̃ q̃ ipsi q̃rũt pn̄ᵃ sube: rectum fuit: ꝫ eleuãt subas: aut q̃ non ẽ posse vt sit pn̄ᵐ sube: sic̃ forme nũerales: ⁊ magnitudines geometrice.

¶ Longitudinẽ q̃dem ponim⁹ ex p̃ducto ⁊ breui ⁊ ex aliquo p̃uo ⁊ magno: ⁊ planũ ex lato ⁊ arcto: corp⁹ ṽo ex p̃fundo et hũili.

¶ Linea aũt componit̃ ex lõgo et breui et ex p̃uo et magno et sup̃ficies ex lato et stricto: et corpus ex profundo et imo.

42 ¶ Q̃m antiq̃ dicebant q̃ p̃ncipia p̃ma sunt ꝯ̃ria: ⁊ isti sũt dicẽtes nũeros dñt q̃ p̃ma ꝯ̃rietas in nũeris est multũ ⁊ paucuȝ. Et in magnitudinib⁹ p̃ma ꝯ̃ria sunt apud eos p̃ncipia: narrat sermones eoꝝ in h̃. ¶ Et d. sed isti ponunt p̃ncipia linee hanc ꝯ̃rietatẽ.s. lõguȝ ⁊ breue ⁊ magnũ ⁊ paruum: ⁊ ponunt cõtrarietatem ex qua fit superficies latum ⁊ strictũ: ⁊ ex qua fit corpus profundum ⁊ imum.

¶ Q̃uãuis q̃õ hẽbit aut planũ lineã: aut solidũ lineã: et planũ. aliud aũt gen⁹ est et latuȝ et arctũ et p̃fundũ et humile: queãdmoduȝ ergo nec numer⁹ ẽ in eis: q̃ multum et paucũ ab his alteꝝ: palaȝ q̃ nec aliud nihil superioꝝ inerit ĩferiorib⁹. At ṽo nec genus p̃fundi latũ: esset.n. planum aliq̃d corpus. Ampli⁹ puncta ex quo existunt huic q̃dẽ generi. et Plato oppugnabat tãq̃ exñte geometrico dogmate: ꝫ linee principiuȝ vocabat. hic ãt multotiẽs ĩdiuisibiles lineas posuit q̃uis necẽ sit t̃minũ aliq̃d hoꝝ esse. q̃re ex qua rõne linea est ⁊ pũct⁹ est.

¶ Et ẽt q̃õ sup̃ficies ẽ linea aut corp⁹ linea ⁊ sup̃ficies: gen⁹.n. lati ⁊ stricti aliud ẽ a genere p̃fundi ⁊ imi: nõ igit̃ inueniunt̃ in eis ꝯ̃ria. Q̃m aũt multuȝ ⁊ paucum differũt ab istis manifestũ est neq̃ aliud sup̃i⁹ inuenit̃ in eis q̃ sunt ĩferi⁹: imo neq̃ gen⁹ lati ẽ genus p̃fundi. sup̃ficies.n. est aliq̃d ex corpore: ⁊ puncta sũt ex aliquo: ⁊ istud gen⁹ cõsiderat Plato ꝫ opiones geometricas: sed vocat eas principiũ linee: et multotiens posuerunt hoc ex lineis nõ discretis: et hoc necessarium est vt sit ꝑm hunc modum. vbi enim est linea est punctus.

43 ¶ Plato opinabat̃ q̃ vnitas est p̃ncipiuȝ puncti ⁊ q̃ dualitas est forma linee: ⁊ trinitas forma sup̃ficiei. ⁊ quaternitas forma corporis: ⁊ opinabat̃ cũ h̃ q̃ corpus cõponit̃ ex superficieb⁹: ⁊ sup̃ficies cũ lineis: ⁊ linea ex pũctis: ⁊ dicebat cuȝ h̃: q̃ linea cõponebat̃ ex duob⁹ cõtrarijs: q̃ sunt magnũ ⁊ paruũ: ⁊ sup̃ficies ex stricto: ⁊ lato: ⁊ nũerus ex multo ⁊ pauco. Dicit ergo. ei q̃õ est possibile vt sup̃ficies sit ex lineis ita q̃ sit pars eius ⁊ linea ex lõgo ⁊ breui: ⁊ corpus ex sup̃ficie ⁊ linea: ⁊ superficies ex stricto ⁊ lato: ⁊ corpus ex pro̅fũdo ⁊ imo: ⁊ oĩa ista sunt cõtinua: ⁊ nũerus est ex multo: ⁊ pauco. ⁊ oĩa ista nõ ꝯgregant̃ ĩ vno gñe. ¶ Et si esset sic: cõtingeret vt oĩa reducerent̃ in vnũ genus. .s. ꝯ̃ria ex quib⁹ surgunt iste magnitudines tres. ⁊ ex quib⁹ surgunt nũeri qui illaꝝ p̃ncipia sunt magnitudinũ: ⁊ h̃ intẽdebat cũ.d. genus.n. lati ⁊c̃.i. q̃ ꝯ̃rietas superficiei nõ cõgregat̃ cuȝ ꝯ̃rietate sup̃ficiei in vno genere: neq̃ iste cuȝ ꝯ̃rietate nũeri que est paucuȝ et multũ: impossibile est igit̃ vt sint pars nũeri. ⁊ ideo.d. postq̃ aũt paucuȝ ⁊ multa ⁊c̃.i. q̃m oĩa ista nõ vident̃ cõgregari in eodẽ genere sup̃iori istis generib⁹ dict).

¶ D.d. superficies eniȝ est aliq̃d ex corpore ⁊c̃.i. ⁊ h̃ q̃d cõtingit eis: q̃ ponũt superficiẽ partẽ corporis: ⁊ punctũ partẽ linee. D.d. ⁊ istud gen⁹ ⁊c̃.i. ⁊ Plato sollicitus fuit ad declarãdũ hunc sermonẽ: q̃ opinabatur q̃ magnitudines geometrice sunt p̃ncipia corporũ cum nũeris. D.d. sed vocat ⁊c̃.i. ⁊ vocat eas p̃ncipia linee: ⁊ nõ dicebat eas apte partes linee: q̃ cõtingent ei vt cõtinuũ esset de nã discreti: ⁊ ideo dicebat q̃ linea cõponit̃ ex lineis indiuisibilib⁹: ⁊ h̃ intendebat cum.d. ⁊ multotiẽs ⁊c̃.i. q̃ p̃p̃ istã ꝯdictionẽ ꝯ ponẽtes eas pũcta: ⁊ iõ plures eoꝝ vocabãt eas lineas indiuisibiles: ⁊ existimauerũt q̃ linea cõponat̃ ex lineis nõ discretis nõ ex pũctis: q̃ necesse vt cuȝ linea recipiat diuisionẽ ꝫ totũ: vt ẽt diuidat̃ in nõ lineas: aut in lineã nõ diuisibilẽ: aut in nõ lineã: q̃d est impossibile. ḡ necesse est vt diuidat̃ in lineas ĩdiuisibiles: et huic positiõi ꝯdictũ fuit in lib⁹ gñãtiõis. ¶ D.d. ⁊ h̃ necẽm est ⁊c̃.i. p̃pter hoc q̃ ponũt lineas nõ discretas nõ euadunt etiã cuȝ iste diuidant̃ ꝑm totũ in pũcta. Ubi enim linea est necesse vt ibi sit punctus.

Ptio de generatiõe. t.c. 7. ⁊. 8. ⁊ 9. ⁊ inde.

¶ Omino aũt sapiẽtia de manifestis cãȝ inq̃rẽte: h̃ quidẽ p̃termisim⁹: nihil.n. de cã dixim⁹ vñ p̃ncipiũ est trãsmutatiõis. hoꝝ ṽo subaȝ dicere putãtes ipsoꝝ alias q̃dẽ subas

eẽ dicimus qđo ẽe ille sube supuacance dicimus. Nã ꝛ pticulare sicut pri⁹ dixim⁹ nihil est: necq̃ in scientijs videm⁹ extñs cã pp quã itellect⁹ ois ꝛ ois nã facit: nec hãc cãm quã mõ dicim⁹ eẽ vnũ pricipioꝝ nihil tãgũt spẽs: sed facta ẽ mathematica p̃sentib⁹ phia dicentiũ alioꝝ grã ea oportere tractari.

¶ Et cũ phia ɔsideret ð reb⁹ apparẽtib⁹ hoc non collocat in ea. ꝛ nihil dicem⁹ ð cã q̃ est principiũ alteratiõis. cũ igit̃ itẽdim⁹ ſmonẽ ð suba: dicem⁹ ꝙ sube istorũ sunt alie ita ꝙ si dixerim⁹ ꝙ illa sunt sube eoꝝ eẽt falsum. Qm̃ aũt sunt ɔtinẽtes: iã dixim⁹ prio ꝙ nihil est neqꝫ videm⁹ ẽt ꝙ sunt cause sciaꝝ. ꝛ iõ nõ videm⁹ aliquẽ itellectũ ꝛ nãm qui ponãt hanc cãꝫ. ergo spẽs nõ assimilant̃ alicui principioꝝ: ꝛ doctrina est per illas: qꝛ phia quãdo locuta fuerit in aliqua hora ð aliquo vtetur istis propter illa.

44 ¶ Et cũ phia ꝛc̃. i. ꝛ cũꝫ phia nõ cõsideret nisi de reb⁹ entib⁹ ex aiam. spẽs aũt nõ sunt de reb⁹ entib⁹ extra aiam. iõ phia nõ cõsiderat de istis spẽbus. ꝛ pp hoc si aliquis consideraverit de istis sensibilibus per istas subas nõ poterit dare per eas p̃ncipiũ alteratiõis et trãsmutatiõis istaꝝ subaꝝ. Et cũ ita sit si ɔcesserim⁹ has esse dicem⁹ eas esse alias subas. dicere aũt ꝙ iste sunt sube istoꝝ trãsmutabiliũ est falsũꝫ. ¶ Et. d. hoc qꝛ ipse destruxit eas pp hoc ꝙ ponũt eas cãs sensibiliũm ꝛ scie. Et cũ destruxit eas cãs esse nõ ɔtingit ex hoc ꝙ destruant̃ in se: ꝛ iõ. d. qm̃ aũt sũt cõtinẽtes ꝛc̃. idest. qm̃ hoc ꝙ ponũt ꝙ iste sube sunt cõtinẽtes sensibilia q̃ sunt h̃: vt spẽs q̃ cõtinet ea q̃ sub illa sunt: iaꝫ dixim⁹ ꝙ nihil est. Determinãs eni ꝛ determinatuꝫ sunt idẽ nũero cum spẽ. ꝛ iõ si iste spẽs fuerint abstracte nõ erũt ſm ꝙ determinãt sensibilia: neqꝫ ſm ꝙ sunt cause istoꝝ ita ꝙ sint cãe scie cõprehẽse in sensibilibus. ¶ Et iõ. d. post: ꝛ ideo nõ videmus ꝛc̃. i. ꝛ iõ nõ possum⁹ ponere hãc cãm alicui intellectuũ q sunt in rebus sensibilib⁹ ꝛ alicui p̃ncipioꝝ existentiũ hic. ¶ D. d. ꝛ spẽs ꝛc̃. i. ꝛ manifestũ est ꝙ spẽs nõ assimilãtur p̃ncipijs sensibilib⁹. ergo manifestũ est ꝙ nõ sunt p̃ncipia istoꝝ sensibiliũ. ¶ D. d. ꝛ doctrina est ꝛc̃. i. ꝙ phia vtit̃ rebus vlib⁹ vt pueniat ad res existẽtes: sicut vtit̃ eis in diffinitiõib⁹ ꝛ demõstratiõib⁹: cũ scia eoꝝ ducit ad intellectũ ꝛ rectuꝫ apud consideratione de entib⁹ vlibus: ꝛ ideo demõstratiões accepte hoc mõ sunt ex ꝓpõnibus logicis cõibus nõ ex ꝓpositiõib⁹ essentialibus ꝛ convenientibus.

Que sunt rõnes logice. vide cõ pce. 2. 70. ꝛ 4. ph. 87. ꝛ 8. phy. 70.

¶ Amplius aũt subam subiectã vt mãꝫ magis mathematicã aliquis suscipiet ꝛ magis p̃dicari ꝛ dr̃iam esse sube ꝛ materiei vt magnũ ꝛ parvũ: sicut physiologi rarũ ꝛ spissũ primas subiecti dicentes esse dr̃ias has. hec nãqꝫ sunt superabũdantia q̃dã ꝛ defectus. ꝛ de motu siquidẽ hec erit cã motus palã: qꝛ movent̃ spẽs: sinaũt vnde venit.

¶ Et ẽt si aliquis accepit subam ð qua loquimur q̃si mãm mathematicaꝫ h̃ nõ faciet ꝓprie nisi qñ voluerit dare dr̃iaꝫ inter subam ꝛ mãꝫ: sicut magnũ ꝛ parvũ: sicut dicũt nãles ꝙ prime dr̃ie subiecti sunt raritas ꝛ densitas: ꝛ ista nõ sunt nisi additio ꝛ diminutio in motu. si igitur. s. ista sunt motus manifestum est ꝙ species sunt mobiles.

45. ¶ Idest si aliquis acceperit ista intellecta logica ꝓpositiones vsitatas in demõstrationib⁹ ſm mãꝫ demonstrationẽ: ꝛ cõsideraverit p illa in entib⁹ sensibilibus: hoc nõ accidit nisi qñ perscrutat⁹ fuerit in primis differẽtijs vniversalib⁹ sube: sicut pscrutatio de duabus differẽtijs p̃me sube in quas dividit̃ ens: quarum vna est quasi mã: ꝛ alia quasi forma: sicut declaratio eoꝝ qui voluerũt declarare ꝙ he sũt due sube. s. magnũ ꝛ parvũ: aut rarum ꝛ densuꝫ: ꝛ qꝛ hoc facit existimare ꝙ rõ dicentiũ ꝙ intellecta sũt entiũ sube: qm̃ cũ illud qđ notificat nãm sube est suba. ergo itellecta sunt sube. ¶ Et. d. ꝛ ista nõ sunt nisi additio ꝛc̃. idest. si igit̃ intellecta istaꝝ rerum demõstrãt subas: sunt sube rerũ sed qꝛ oia cõtraria reducunt̃ in diminutionẽ ꝛ additionẽ: ꝛ additio ꝛ diminutio reducit̃ ad motũ: tunc eni si intellecta istaꝝ rerũ essent sube earũ intellectuũ motus esset motus. Et si itellectuꝫ motus qđ est genus spẽꝝ motus esset motus: tũc oẽs spẽs essent mote. ꝛ si spẽs essent mote ꝛ essent sube rerum nihil esset fixũ. ¶ Et. d. oia ista ad cõfirmandũ qm̃ notũ est per se ꝙ intellect⁹ motus nõ est motus: ꝛ est cõtingẽs dicentib⁹ ꝙ intellecta reruꝫ sunt sube earum. Arist. eni opinabatur ꝙ intellecta rerũ notificant subas rerum: ꝛ nõ sunt sube earum.

Arist. opinabat ꝙ itellecta reꝝ notificãt subas rerũ ꝛ nõ sunt sube earũ.

¶ Tota nãqꝫ de nã auferet̃ perscrutatio: ꝛ qđ vr̃ facile esse mõstrare ꝙ vnũ oia nõ fiũt. ex disgregatiõe nãqꝫ oia vnũ nõ fiũt: ſꝫ id aliquid vnũ siquis dat oia ꝛ nihil h̃ si non genus dat vle esse: h̃ aũt in quibusdã ipossibile. nullã neqꝫ rõnem hñt nãe q̃ sunt post numeros lõgitudines latitudines ꝛ solida: nec q̃ mõ sunt: aut futura sunt: nec si aliquã hñt virtutẽ: h̃ eni nec spẽs possibile esse. non. n. sunt nũeri nec intermedia: sunt eni illa mathematica nec corruptibilia.

¶ Et ois magna pscrutatio ð nã nõ cadit nisi apud existimationeꝫ ꝙ declaratio est facilis: ꝛ vnũ nõ erit oẽ. qm̃. n. nõ est in actu oia vnũ sed ſm intẽtionẽ: quã si homo posuerit ipsam in esse h̃ nõ erit nisi si cõcesserit ꝙ ẽ genus illius ois: ꝛ h̃ ẽt ipossibile est in qbusdã rebus: non. n. invenit̃ vna diffinitio cõis eis que sũt cũ numeris ꝛ lineis ꝛ superficieb⁹: ꝛ qđ erit: ꝛ qđ iam fuit: ꝛ qđ hꝫ aliquã potẽtiaꝫ. ista. n. non sunt inata vt sunt spẽs: neqꝫ sũt ẽt nũerus neqꝫ q̃ sũt medioꝝ: illa. n. sunt mathematica neqꝫ corruptibiliũ.

46. ¶ Et pscrutatio antiquorum de nãlibus fuit qꝛ opinabant̃ ꝙ declaratio nõ tñ est possibilis sed etiã facilis ꝛ cũ vle ex quo fit pscrutatio est vnũ numero in plurib⁹ ſm ꝙ dicũt dicẽtes formas eẽ: vnũꝫ aũt numero in plurib⁹ spẽb⁹ impoẽ est vt sit: ergo ipoẽ est vt sit

demõstratio aut disciplina. ¶ Et hoc itendebat cũ d. ⁊ vnum nõ erit oẽ ⁊c̃.i. ⁊ ipossibile est vt genus vlẽ oibus reb⁹ sit vnũ numero. Qm̃ si ita esset tunc esset possibile vt vnũ nũero esset in quolibꝫ: qd̃ est ipossibile. tũc.n. oia essent vnũ in actu.s. idiuiduale. ¶ D.d. sed intẽtio ⁊c̃.i. si aliquis opinat⁹ fuerit q̄ in oi est vna intẽtio: hoc nõ erit verũ nisi posuerit ipaꝫ eẽ genus oium nõ vnã itẽtioné in actu. ¶ D.d. ⁊ hoc ipossibile est ⁊c̃.i. ⁊ ponere vnũ cõe plurib⁹ reb⁹ ita q̄ sit genus videt̃ eẽ ipossibile in quibusdã nedũ vt sit vnũ numero cõe oibus. Impossibile.n. est vt nũer⁹ ⁊ superficies ⁊ linea habeãt vnũ genus cõe oib⁹ nõ equoce. V.g. quãtitatẽ. Manifestũ est.n. q̄ hoc nomẽ quãtitas dr̃ de eis equoce neqꝫ ẽt inuenit̃ vna intẽtio i eo qd̃ iam fuit: ⁊ erit: qd̃ est potentia: ⁊ qd̃ est actu. Et id artes doctrinales cõsiderãtes de eis nõ sunt vnũ sed plures. ¶ D.d. ⁊ ista nõ sunt inata vt spẽs sint ⁊c̃.i. ⁊ ista intellecta q̄ sunt genera ⁊ spẽs non sunt inata vt sint forme per se exñtes ⁊ exẽplaria: vt qdam dicũt: neqꝫ sunt media inter formas ⁊ sensibilia sicut qdaꝫ dicũt in itellectis mathematicoꝝ: q̄ sunt mathematica.i. q̄ mã nõ appet in diffõnib⁹ eoꝝ neqꝫ sũt ẽt forme reꝝ corruptibiliũ vt fingit dicẽtes formas esse: declaratũ est eni ⁊ oia ista ipossibilia sunt.

Quãtitas ẽ gen⁹ equocũ ad nũeꝝ superficiẽ ⁊ lineã.

¶ Sed rursus videt̃ aliud h̃ gen⁹ ⁊ oio existentiũ q̄rere elĩta nõ diuidentem multipliciter dicta iuenire ipossibile est: ⁊ presertim s̃m hũc modũ q̄rentes ex quibus sunt elementis ex quib⁹ eni facere aut pati aut ipm̃ rectum nõ esse accipere: sed siquidẽ subarũ solũ esse cõtingit. tunc q̄ existitiũ oium elemẽta aut q̄rere aut putare hẽre nõ est veꝝ. qm̃o aũt aliquis dicet oium elemẽta palam est: q̄ nõ ẽ possibile p̄existere cognoscẽtez prius: sicut eni geometrizare dicẽtez alia quidẽ oꝫ prescire quoꝝ est scia: ⁊ d̃ quibus d̃bet discere nõ prenoscit ita ⁊ in alijs. q̄re siqua est oiuꝫ scia vt quidaꝫ aiunt nihil vtiqꝫ preexisteret hoc cognoscens.

Que p̄cognoscim⁹ nõ adiscimus.

¶ Et ẽt existimat̃ h̃ esse aliud genus quartũ qd̃ querit d̃ elemẽtis oiuꝫ entiũ absqꝫ eo q̄ aufert vel negat q̄ dicta multis modis ipossibile est vt sint: sed querunt h̃ mõ d̃ reb⁹ ex quibus sunt elemẽta. in quibusdã ṽo ex actione ⁊ passiõe aut cõuenientia: ⁊ h̃ nõ ẽ in quolibet: sed tm̃ in suba ita q̄ p̄scrutatio ẽ d̃ elementis oium entiũ ⁊ q̄rere d̃terminationẽ eoꝝ: ⁊ h̃ non est veꝝ. ⁊ qm̃o põt hõ scire elementa oium entiũ: ipossibile est.n. vt aliqs addiscat aliqd̃ nisi p̄sciat pricipia ei⁹. V.g. q̄ aliqs addiscat geometriã: h̃ ante dꝫ scire aliq̃ illius scie quã vult adiscere: aut nesciet aliqd̃ eoruꝫ ⁊ sic est dispositio d̃ alijs: ita q̄ ars d̃ q̄ hoies reputant q̄ doctrinat oẽ nihil notificat s̃m hunc modum.

47. ¶ Et ẽt existimat̃ ⁊c̃. ⁊ cũ posuimus q̄ spẽs ⁊ vlr̃ itellecta vlia sunt res exñtes extra aiam: ⁊ q̄ sũt forme entiũ. cõtinget vt hoc genus entiũ sit quartũ genus aliud a trib⁹ generib⁹: ⁊ q̄ in eo cõsiderat q̄rta ars.s. alia a trib⁹ cõsiderãtib⁹ in mathematicis ⁊ nãlib⁹: ⁊ diuinis: ⁊ cõtingit eis vt hoc gen⁹ perscrutet̃ de elĩtis oium entiũ: qm̃ cũ iste spẽs sint elĩta.i. forma entium oium: ⁊ ois ars perscrutet̃ de causis suoꝝ subiectorum: ⁊ subiecta istius artis sunt elĩta reꝝ: cõtingit vt ista ars quarta perscrutet̃ de elemẽtis elemẽtoꝝ. ¶ D.d. sed querũt hoc mõ ⁊c̃.i. sed cum iste spẽs exñtes extra aiam sint sube subiectoꝝ triũ sciaruꝫ: ⁊ ars que cõsiderat de spẽb⁹ perscrutat̃ de causis cãꝝ: necesse est vt ois ars istarũ triũ perscrutet̃ de causis suaꝝ cãrum. ¶ D.d. in quibusdã ⁊c̃.i.s. ipossibile est hoc in trib⁹ artib⁹.s. perscrutari de causis cãrũ nisi in arte que perscrutat̃ de causis actiõis ⁊ passiõis ⁊ conuenientie inter formã ⁊ mãm. ¶ D.d. ita q̄ perscrutatio ⁊c̃.i. ⁊ illud qd̃ cõtingit a p̄ma positione nõ est vt aliqua istaꝝ triũ artium perscrutet̃: de causis suaruꝫ cãrũ: sed vt vnaqueqꝫ istaꝝ triũ artiũ perscrutet̃ de causis suarũ causaꝝ: ⁊ hoc nõ est verũ. ¶ D.d. ⁊ qm̃o põt hõ ⁊c̃.i. ⁊ qm̃o põt esse ars que notificat elementa oium entiũ. Impossibile est eniꝫ scire aliqd̃ eoꝝ que sunt posita in artib⁹ nisi p̄sciant̃ intellecta p̄ma in illa arte: qm̃ si indiguerit adiscẽs adiscere p̄ncipia scie in illa arte cõtinget q̄ adiscet p̄ncipia p̄ncipioꝝ. ⁊ sic in infinitũ. Quapp̄ cõtinget vt ille qui vult adiscere aliquã sciam vt nesciat illam. V.g. q̄ si adiscẽs geometriam nõ põt adiscere nisi p̄sciat p̄ncipia illi⁹ scie quã vult adiscere: tunc nesciet illaꝫ. ¶ D.d. ⁊ silr̃ est dispõ in alijs ⁊c̃.i. ⁊ sic cõtingit in alijs scientijs a geometria: ita q̄ scia in qua hoies reputant adiscere oia q̄ cõtinent̃ in ea per disciplinã nihil notificat.

¶ Quãuis sit ois disciplina p̄ p̄cognita aut oia aut q̄dã aut p̄ d̃mõstrationẽ aut p̄ diffinitiões. opꝫ.n. ex qb⁹ ẽ diffõ p̄scire ⁊ eẽ nota. silr̃ aũt ⁊ que per iductionẽ.

Ois disciplina ẽ p̄ p̄cognita.

¶ Et ẽt ois doctrina sit ex priorib⁹ aut oib⁹ aut quibusdã: ⁊ silr̃ illud qd̃ d̃clarat̃ p̄ d̃mõstrationẽ ⁊ diffõnem d̃bent p̄sciri in eo p̄positiões per quas fit illa d̃claratio: ⁊ silr̃ illud qd̃ scitur per inductionẽ.

48. ¶ Et ẽt ois ⁊c̃. cũ declarauit q̄ artes demõstratiue nõ declarãt ignota nisi ex notis in illis artib⁹: vult d̃clarare q̄ ista p̄positio est vlis in artibus operatiuis: ⁊ cõsideratiuis. ¶ Et.d. sicut fecit in p̄ncipio analeticoꝝ ⁊ etiã ois doctrina ⁊c̃.i. ⁊ ẽt manifestũ est q̄ ois doctrina in artibus opatiuis que adiscunt̃ per exemplar nõ fit nisi per cognitionẽ reꝝ notarũ per se in illo artificio: aut omniũ aut quorũdã. D.d. ⁊ similr̃ qd̃ declarat̃ per demonstrationẽ ⁊ diffinitionez.i. artes que adiscunt̃ per rõnem siue fuerint operatiue siue cõsideratiue. D.d. ⁊ silr̃ qd̃ scitur per iductionẽ: ⁊ intendit illud qd̃ scit̃ per artem disputatiuam.

¶ At ṽo si existit cõnãlis mirũ qm̃o latemus hñtes potissimã sciaꝝ. amplius aũt qm̃o aliquis cognoscit ex quibus est: ⁊ qm̃o erit manifestũ: eteni h̃ hꝫ dubitationẽ. ambiget enim aliquis queadmodũ ⁊ circa quasdaꝫ syllabas. hi naqꝫ syma ex.s. ⁊.y. ⁊.m. ⁊.a. dicũt eẽ alij ṽo quẽdã aliũ sonũ dicũt eẽ ⁊ cognitoꝝ nullũ. amplius aũt quoꝝ est sensus qm̃o

aliqs nõ hñs sensũ cognoscet: q̃quis oporte bat si oium sint elinta ex qbus queadmodũ cõposite voces sunt ex ꝓprijs elintis.

¶ Si igit scia est in nostra natura mirũ est qõo euadet a nobis aliqd cum in nobis est firmissima sciarum: ⁊ etiã qõo scitur res q̃ fit ex rebus: ⁊ qõo erit hoc mãifestũ. ambiguitas eni accidit in istis rebus: ⁊ qdaʒ ripati sũt in hoc sicut in pedibus. qdaʒ igit dixerunt in septa littera grecorũ. s. ʒ. que est huiꝰ forme q̃ est cõposita ex c. ⁊ d. ⁊ a. ⁊ alij dixerūt: imo est littera per se nõ ex litteris notis: ⁊ etiã illud qḋ est ex hñtibus sensũ qõo scitur a carẽti sensu: ⁊ ẽt ista semp sũt elemẽta cuiuslibet queadmodũ voces composite fiunt ex elemẽtis sibi ꝓprijs.

45. ¶ Si igit scia ⁊c̃. i. q̃ dicere formas esse contingit ex eo vt oẽs scie sint note a nobis in nã: qm̃ si hic sũt forme ad quas intellectꝰ aspicit sicut sensus aspicit ad sensibilia. ⁊ cõprehẽsio sensibiliũ est nãlis in nobis cũ nõ acquirit ex cognitiõe añcedẽti: necesse ẽ vt intellecta sint nãlia: in nobis: nõ vt quedaʒ sint nãlia: quedã aũt accepta per doctrinã. ¶ D. d. ⁊ ẽt qõo scit res ⁊c̃. i. ⁊ sm̃ hoc deberemus scire equalr rem ⁊ cãʒ eius: ⁊ non deberet cadere dubitatio in causis inter hoies. Proportio. n. itellectorum esset sicut ꝓportio sensibiliũ. ¶ D. d. ⁊ quidaʒ ripati sunt in hoc ⁊c̃. i. ⁊ si ita esset nõ litigarẽt hoies in elemẽtis multaꝝ reruʒ sicut accidit grãmaticis sui temporis vt ripati sũt de lr̃a. ʒ. vtꝝ sit composita an simplex. ¶ D. d. ⁊ etiaʒ q est ex hñtibꝰ sensum ⁊c̃. i. ⁊ cõtingit huic positiõi. s. q̃ forme itellecte sunt cõprehẽse per se sicut sensibilia que nõ indigẽt in acquirẽdo eas sensu. ⁊ si ita eẽt tũc sciret naturas sensibiliũ qui hʒ lesionẽ in istrumẽtis sensuum adeo vt nãliter cecus cognosceret naturas coloꝝ: ⁊ nãliter surdus vocum. ¶ D. d. ista. n. sunt sp elemẽta ⁊c̃. i. ⁊ cõtingit si cognitio istarũ formaꝝ fuerit naturalis in nobis vt cognitiões oium reruʒ sint nãles in nobis ꝓpter hoc q̃ iste forme sunt elemẽta ꝓpria oium entiũ: sicut oẽs voces fiunt ex elemẽtis ꝓprijs: ⁊ intẽdit q̃ cũ forme sint elinta oium entium ꝓpria eis cõtinget vt nõ idigeãt i cognitiõe sensu.

¶ Aḋ qdeʒ igitur dictas in physicis causas q̃rere nisi sint oẽs ⁊ extra has nullã habemꝰ dicere palaʒ est ex prius dictis: sed tenuiter he ⁊ modo quodam oẽs prius dicte sunt: modo vero quodã nullatenus.

¶ Qm̃ aũt illud qḋ dictuʒ fuit de causis naturalibus perscrutati sũt de eo oẽs cõsiderantes ⁊ q̃ nos nõ iduximus vnam cãm extrinsecam ab eis manifestũ est ex p̃dictis. ⁊ dignum est vt prima philosophia perscrutet de oibus rebus. cõtinet enim omnia principia ⁊ ea que sunt prima.

50 ¶ Qm̃ aũt qḋ nos diximus in modis causaꝝ nãlium dictũ est ab antiquis manifestũ est ex p̃dictis ab eis. Et silr manifestũ est q̃ nos nõ addidimus cãʒ in modis cãꝝ quas antiqui dixerũt. ¶ Et inuit q̃ antiqui sciuerũt quattuor causas in suo tẽpore. ⁊ hoc qḋ. d. de antiquis manifestũ est q̃ ipsi cõcesserũt cãm mãlez ⁊ formalez ⁊ agẽtez: finalẽ aũt nõ videntur cõcedere ex eis que narrauit de eis in hoc tractatu: sed possumus dicere in hoc q̃ qui cõcedit cãm agẽtẽ dʒ concedere finalẽ: agẽs. n. nõ est agẽs nisi pp aliqd: ⁊ videt inuere per hoc Socratẽ ⁊ Platonẽ. Dicit aũt in alio loco q̃ in tẽpore Socratis perceperũt hoies cãm finalem: ⁊ iõ inceperũt regere ciuitates: ⁊ intendit sm̃ q̃ opinati fuerũt in fine hois. ¶ D. d. ⁊ videt q̃ p̃ma phia ⁊c̃. i. ⁊ dignũ est vt apparet ex istis rebꝰ q̃ phia perscrutatur de istis principijs ⁊ maxime de his que sunt prima in esse ⁊ cognitione.

¶ Balbutiẽs eniʒ visa est prima phia de oibus velut nouum existens circa principiuʒ ⁊ primũ: qm̃ Empedocles has dicit eẽ rationes: h aũt est qḋ quiderat esse et suba rei. At vero silr necessarium et carnis et aliorũ singulorum esse rõneʒ aut nihil: ꝓpter hoc enim et caro et os est: et aliorũ vnumqḋqʒ: et nõ ꝓpter mãm quã ille dicit ignem: et terram: et aerem: et aquam: sed h alio dicente qdeʒ similiter dixit ex necessitate manifeste vero nõ dixit. De talibus qdem igitur ostẽsum est prius; quecunqʒ vero de ipsis his dubitabit aliquis resumamus iterum. nam forsan. ex ipsis abũdabimus aliquid ad posteriores dubitationes.

¶ Et qa Empedocles dicit q̃ diffinitio est os et est illud per qḋ res est id qḋ est ⁊ suba rei. sm̃ hunc modum erit etiã caro necessaria ⁊ vnumqḋqʒ aliorũ: aut nullum eoruʒ erit caro ⁊ os: ⁊ vnũquodqʒ ceteroꝝ; ⁊ h nõ est ꝓpter mãm quã ille dicit q̃ est terra ignis ⁊ aq̃ ⁊ aer ⁊ nõ ponit cãm in h q̃ dicit istas res sed cogetur vt dicat alia: sed nõ dixit illud qḋ dixit apte. ⁊ declaratũ est priꝰ de istis ⁊ de suis similibꝰ et nos reuertemur post ad dicenduʒ in oibus q̃stionibꝰ cõtingentibus in eis: nunc aũt incipiẽdum est in dicendo aliquid de questionibus contingẽtibus in alijs rebus.

¶ Quia antiq loquẽtes de rebꝰ nãlibꝰ locuti sunt in maiori pte de mã ⁊ nõ de forma ꝓpria rebꝰ mobilibus nisi Empedo. q inuit cãm formalẽ ⁊ nõ dixit eaʒ apte: sed tñ apꝑet de suis smonibꝰ incepit hic dicere vñ apꝑet hoc. ¶ Et. d. ⁊ qr Empe. dicebat ⁊c̃. i. sed qr Empedo. dicebat in osse q̃ hoc qḋ est os est diffõ per quã diffinit ab alijs rebꝰ cõpositis. diffõ aũt est illud qḋ notificat formã ⁊ subam eiꝰ: manifestũ est q̃ ɔtingit ex hoc vt hoc nomẽ caro ⁊ alia cõposita ex elintis significẽt intẽtionẽ additã mãe: aut nihil ex eis q̃ significãt ista noia sit diffõ reꝝ. ¶ D. d. ⁊ iõ erit caro ⁊ os ⁊c̃. i. ⁊ pp hunc sermonẽ quẽ Empedo. dicit in osse cõtingit ei in carne in vnaqqʒ reꝝ ɔpositaꝝ vt illud qḋ noia significãt nõ sint pp mãm tñ quã ipse dixit: sed necesse est ei ponere cãm additã mãe. s. formaʒ. s.

Antiq sciuerũt q̃tuõ cãs i suo tpe. opꝫ ʒ. ph. ʒ. d.

Qui cõcedit cãʒ agẽtẽ dʒ ɔcedẽ cãʒ finalẽ. Idẽ. ʒ cap. de suba orbis.

ꝙ necesse est ei dare aliā cām ꝑter mām ⁊ dare istaȝ cām vnicuiqȝ gnābiliū reꝝ:⁊ qꝛ nō fecit B.d.ſȝ nō.d. illud apte qd.d.i.ſed nō ꝗ p̄ualuit istā cām eſſe vlem vnicuiqȝ entiū cōpoſitoꝝ ex quatuor elmtis.℄ D.d. ⁊ declaratuȝ eſt ꝑus in iſtis rebus.i.in ſcia nāli. Illic enī declaratū eſt de formis.⁊ qꝛ q̄ōnes cōtingētes illic diſſoluunť in hac ſcia.d. ⁊ nos reuertemur ad ſermonē in oībus q̄ōnibus cōtingētib⁹ illis.d.narrauit intentionē ſuam in tractatu ꝯſequēti. ⁊.d.incipiēdū eſt ⁊c̄.i.incipiendū eſt dicere de q̄ōnib⁹ cōtingētib⁹. idest de q̄ōnib⁹ difficilibus iſtius ſcie.

℄ Ariſtotelis liber ſecūdus prime philoſophie incipit.

De veritate aūt theoria ſic quidem difficilis eſt: ſic ṽo facilis eſt. ℄ Signuȝ aūt eſt neqȝ digne nullū adipiſci ipſaȝ poſſe:nec oēs errores eſſe: ſȝ vnūquemqȝ aliqd de natura dicere. ⁊ ſm vnum qdeȝ nihil aut parū ei imitte re:ex oībus aūt coarticulatis fieri magnitudinem aliquā:q̄re ſic videť habere vt ꝓuerbialiter dicimus:i foribus quis delinquet: ſic qdem vtiqȝ erit facilis: habere autēȝ totum aut parteȝ non poſſe: difficultatē eius oſtendit.forſan aūt ⁊ difficultate duob⁹ modis exiſtēte nō in rebus ſed in nobis eſt eius cauſa.ſicut.n.noctícoracum oculi ad luceȝ diei ſe hñt:ſic ⁊ anie noſtre itellectus ad ea q̄ ſunt oīum nature manifeſtiſſima.

Vt̄ nicticoracū ocli ad lucem diei ſe hñt:ſic ⁊ aie nr̄e itellꝰ ad ea q̄ ſūt oīuȝ nāe manifeſtiſſima.

Conſideratio qdem in veritate difficilis eſt vno modo: ⁊ facilis alio modo. ⁊ ſignū eius eſt ꝙ nullus hoīum potuit peruenire in ipſam ſm ꝙ opȝ: neqȝ deuiauit ſe ab hoīb⁹:ſed vnuſquiſqȝ hoīum locutus fuit de nā: ⁊ vnuſquiſqȝ eorum aut nihil cōprehendit de veritate: aut modicū. ⁊ cum aggregatū fuit illud qd̄ cōgregatuȝ fuit ab hoībus q comprehenderunt ex eo:tunc cōgregatuȝ erit alicuius q̄titatis.eſt igiť facilis ſm hūc modum: ⁊ eſt modus ſm quē habem⁹ in cōſuetudine iducere in ꝓuerbio dicēdo ꝙ nullus ignorat locum ianue in domo: ⁊ demōſtrat difficultatem eius hoc qd̄ non fuit cōprehenſa ſm totum:neqȝ ēt maior pars eius: ⁊ cū difficultas eius ſit duobus modis: dignū eſt vt ſit difficilis nō ꝓpter res ſed ꝑꝑ nos.diſpō enī intellectus in aīa apud illud qd̄ eſt in nā valde manifeſtū ſimilis eſt diſpōni oculoꝝ veſpertilionis apud lucē ſolis.

i. Quia iſta ſcia perſcrutať de veritate ſimplr:icepit notificare diſpōnē vie iducētis ad ipaȝ ſm difficultatē ⁊ facilitatē cū ſit manifeſtuȝ apd̄ oēs ꝙ cōprehēſio veritatis nō eſt ipoſſibilis in multis rebus.Credim⁹ enī neċio nos ſcire veritatē in multis reb⁹:⁊ ſignū eius eſt ꝙ habem⁹ deſideriū ad ſciēdaȝ veritatē:q̄ꝛ ſi cōprehēſio eſſet ipoſſibilis:tūc deſideriū eſſet ocioſuȝ.Et cōceſſuȝ eſt ab oīb⁹ ꝙ nulla res ē ocioſa in fundamēto nāe ⁊ creature: qꝛ igiť cōceſſuȝ ⁊ maxime a ꝓuenientib⁹ ad hāc ſciam nos hēre viaȝ ad ſciendā veritatē.℄ D.cōſideratio quidē ⁊c̄.i.via inducēs ad veritateȝ vno mō eſt difficilis ⁊ alio mō facilis.℄ Et ſignū difficultatis eius eſt ꝙ nullus ſine cōicatiōe alterius ſciuit de ea aliquā q̄titatē ſm ꝙ opȝ.℄ Et ſignū facilitatis eius eſt hoc ꝙ nō ignorauerūt eam oēs hoīes: q̄ꝛ ſi inueniremꝰ ꝙ oēs homines de qb⁹ audiuimus loq nihil ſcirent de veritate:tunc iudicaremus ipam eſſe difficilē ⁊ nō ipoſſibilem ꝑꝑ longitudinē tēporis qd̄ eſt neċiū in ſciēdo veritatem:⁊ quaſi breuitas tēporis in quo ſcita fuit veritas aut tota aut aliqua q̄titas indicat facilitatem eius.℄ D.d.ſȝ vnuſquiſqȝ locut⁹ fuit in nā ⁊c̄.i. ⁊ diximus hoc qd̄ diximus de mō ꝯprehēdēdi veritatē: qꝛ cuȝ nos cōſiderauerimus oēs antiquos in ſciētijs inuenim⁹ fuiſſe eos ſm alteꝝ duoꝝ:aut hoīem qui nihil cōprehēdit de veritate:aut hoīem q paruȝ aut modicū cōprehendit de ea.℄ Deide.d.eſt igiť facilis ſm hunc modū ⁊c̄.i.cuȝ poſitū eſt ꝙ eſt facilis ſȝ hunc modū ⁊ difficilis ſm aliū moduȝ : neceſſe eſt vt ſit facilis ſm hunc modū:⁊ eſt ꝙ in quolibȝ genere entiū ſunt aliq̄ in reſpectu eoꝝ quaſi ianua dom⁹ in reſpectu dom⁹ in hoc ꝙ nō latet aliquē ſicut locuȝ forte dom⁹ nō latet aliquē.⁊ iſta ſunt p⁹ cognita nāliter habita a nobis in quolȝ genere entiū.℄ Deinde reuerſus ē ad dicēdū modū difficultatis: ⁊.d. ⁊ dmōſtrat difficultatē eius ꝙ nullus ꝯprehēdit eā ſȝ totū nec magnā partē ei⁹.i.a tpe a quo ipſe audiuit loq de ſcia.° ℄ Et q̄ſi inuit ſe ꝯprehēdere veritatē ſimplr: aut in maiori pte ſȝ ꝙ eſt poſſe in hūana nā.℄ D.d. ⁊ cā difficultatis eſt duob⁹ modis ⁊c̄.i.cū difficultas ꝯphenſiōis entiū ē duob⁹ modis: rectū eſt difficltas in reb⁹ q̄ ſunt in fine veritatis ſ.in p̊ p̄n°:⁊ in p̊ncipijs abſtractis a mā ſit.ſ.ex defectu ex nobis non ex illis: q̄ꝛ cū abſtracta ſint itellecta in ſe nālr: ⁊ non itellecta:qꝛ nos facim⁹ ea eē itellecta:ſed qꝛ ſūt in ſe itellecta ſicut forme māles:difficltas.n.in iſtis ē ex ſe magis q̄ȝ a nobis.℄ Et qꝛ diſpō itellect⁹ de re itelligibili eſt ſicut diſpō ſenſus de re ſenſibili aſſimulauit virtutē itellect⁹ in ꝯprehēdēdo itellecta abſtracta a mā mō debiliſſimo viſu in ſentiēdo.ſ.veſptilionis nō cōprehēdēdo maximū ſenſibiliū.ſ.ſolē.℄ Sed hoc nō demōſtrat res abſtractas itelligere eſſe ipoſſibile nobis:ſicut inſpicere ſolem eſt ipoſſibile veſpertilioni: q̄ꝛ ſi ita eſſet tūc ocioſe egiſſet:qꝛ fecit illud qd̄ eſt in ſe nāliter intellectuȝ nō intellectuȝ ab alio:ſicut ſi feciſſet ſolem nō cōprehenſuȝ ab aliquo viſu.

Cōceſſuȝ eſt ab omnib⁹ ꝙ nulla res eſt ocioſa in fundamēto nāe. Ideȝ ꝑ ce.i. c.32.⁊.2.ce. 50.⁊.59.⁊.3. d aīa.t.c.45

Prīa cognita a nobis nāliter in q̄lȝ gñe ennū ſūt ſic locᵒ ianue i domo quē nll⁹ ignorat. ꝯſile 3. de aīa.ꝯ. 36 ⁊.19. a Vide.3.de aīa.ꝯ.14.⁊ p̄ de gnōe 36.⁊ in ſuo ꝓlogo ſup p̊ phy. ⁊ que ibi.

Non ē ipoſſe nobis itelligē abſtracta nec ē ipoſſe veſpertilioni iſpicē ſolē. Idē.3. de aīa.ꝯ.36. ⁊.9.meta.ꝯ. 22.⁊.12.me. 50.⁊ 39. Cōſidera īſtā ꝯiſā rōeȝ ex 7.met.ꝯ.56.

℄ Nō ſolū aūt his dicere grām iuſtū ē quoꝝ opionib⁹ aliqs cōicauerit ſȝ ⁊ his q adhuc ſupficialius enūciauerūt.etenī hi cōferūt aliqd:nā habitū qdē noſtrū ꝑexercitari ſūt. Nā ſi Timeus nō fuiſſet multā melodiā nō haberem⁹:ſi aūt nō phrinis:Time⁹ nō fuiſſet: eodē aūt modo ⁊ de enūciantib⁹ veritatē.a qbuſdā vero opiones quaſdā accepimus: ſȝ alij vt hi forent forte cauſa fuerūt.

¶ Et iustum ē nō tantū reddē gratias illis cū quibus habuimus cōicationē in consideratione: sed et ēt illis q habēt i hoc aliqd digni tatis modicū: q2 iuuerūt nos in hoc aliquantulum: q2 pcesserūt et exercitauerūt nostrū intellectū. quoniā si Timeus nō eēt tunc carerēmus multū de intellectu musicali: et si Hierofinus nō esset: nō eēt Timeus: τ sic ē de loquētibus in veritate. nos aūt accepimus quasdā locutiōes ab antiqs qbusdam τ alij fuerūt cā in esse istorum.

2 ¶ Addit q nō tm̄ opȝ reddere gratias eis qui docuerunt nos veras opiones: τ sunt illi q ↄuenīūt nobiscū in opionib9. sed ēt illis cū qb9 nō ↄuenim9. Isti.n.cū h qd dixerūt de pscrutatiōe rerū exercitauerūt nostrū intellectū: τ fecerūt nos pquirere p hoc virtutē ad cōprehēdēdū. ¶ Et quod dixit in hoc ca. māifestū est. Nullus.n.potest per se inuenire artes opatiuas aut ↄsideratiuas in maiori parte: q2 nō complentur nisi per iuuamentum prioris ad sequentem: τ nisi prior fuisset non esset sequens.

Null9 p se pse inuēire artes opatiuas aut ↄsideratiuas i maiori pte. Uide idē i ii ne c 34. tercij de aia.

¶ Uocari vero phiam vitatis sciaȝ recte habet. nam theorice finis est vitas: τ practice opus: etenim. si quomodo se habent intendunt non tamen sm se ȝ ad aliquid τ nunc speculanť practici.

¶ Et rectū est vocare sciaȝ vitatis phie philosophiā speculatiuā. finis.n. sciētie speculatiue ē vitas: τ finis sciētie operatiue ē actio. opantes enim licet cōsiderēt in eo qd agunt tm̄ non pscrutanť de causa pp seipsam: ȝ respectu eius quod agunt.

Finis speculatiue scie est vitas. τ pcti ce opus.

3 ¶ Et rectum est vocare τc.i.τ q2 scie attribute philosophie sunt due quarū vna est cuius finis est scire tm̄: τ altera opari. Et q2 ista scia est supior dixit: τ rectum est vocare cognitionē acqsitam ex hac scia sciam speculatiuam. Sciētia enim opatiua qūuis vtatur rociniatione: τ speculetur de causis: tamē nō est digna vocari scia speculatiua: q2 nō perscrutať de causis rerū τ de diffinitionibus earū nisi vt sciētes eam agant: τ non vt sciant sicut est in scientijs speculatiuis: τ smo eius in h capitulo manifestus est.

¶ Nescimus aūt verū sine causa: vnūquodqȝ ho maxime ipsum alioȝ dicitur sm q ēt alijs iest vniuocatio: puta ignis calidissim9: etenim ē causa alijs hic caloris: quare τ vissimū q posterioribus est causa vt sint vera: quapp semp entium principia semp esse verissima necesse est: nō.n. qnqȝ sunt vera qnqȝ nō: nec illis causa aliquid est vera vt sint: ȝ illa alijs: quare vnumquodqȝ sicut se habet vt sit: ita τ ad veritatem.

Unumqdqȝ maxie alioȝ ē pp qd alijs iest vniuocatio.

¶ Et nos non scimus veritatem absqȝ eo q sciamus causam eius: τ vnūquodqȝ principiorum ppric est cā eorum sm q sunt alie res que conueniunt in nomine τ intentione v.g. ignis in fine caliditatis ex quo opȝ vt illud qd est maximū verum sit illud qd est cā veritatis rerum q̄ sunt post: τ ideo necesse est vt principia rerū q̄ sunt semp sint semp: τ in fine veritatis: q2 nō sunt vera in aliquo tempore τ in alio non: neqȝ hn̄t causam in essendo vera in eo q sunt vera: sed illa sunt causa in hoc aliaruȝ rerum: quapropter necesse est vt dispositio cuiuslibet rei in esse sit sua dispositio in rei veritate.

Dispō cuiuslibet rei i eē ē sua dispo in veritate.

4 ¶ Qm̄ declarauit q hec scia ē de genere sciarū veritatis: τ q est pars phie speculatiue: vult declarare suum ordinē in veritate: τ i sciētijs speculatiuis. ¶ Et d. τ nō scimus veritatē absqȝ hoc q sciamus suā cām .i. τ q2 nos nō scimus rē vera scia nisi qn̄ scimus eam cū sua cā: vt dictuȝ est in posterioribus: τ ē manifestū p se: q vnūqdqȝ principiorū i vnoquoqȝ genere ē ppric cā eoȝ q̄ dicunť de alijs reb9 collocatis i illo genere ƀ dispositionib9 i qb9 ↄueniūt ille res noie τ diffinitiōe: cū principia in vnoquoqȝ genere sint cāe eē eoȝ generȝ: τ cāe oīuȝ q̄ dicūť illoȝ generū sȝ q sunt i illis generib9. Et cū ita sit manifestū est q primum in quolibet genere magis ē dignū hēre hoc nomē eē τ eius diffinitionē q̄ ea quorū ē cā sm illud genus τ oīum diffinitionum: τ intentionū q̄ sunt i oībus reb9 q̄ sunt in illo generē sȝ q sunt i illo genere. ¶ U.g. q2 ignis est cā i rebus calidis iō est magis dignus hēre hoc nomen calidum τ eius intentionē q̄ oīa calida. ¶ Et cū cōclusit hoc. d. ex q̄ oȝ vt maxime veruȝ sit illud qd ē causa vitatis rerū q̄ sunt post.i. τ cū declaratū ē q cā i q̄libet genere entiū ē magis digna in eē τ i vitate q̄ illa quoȝ ē cā i genere illo: māifestū ē q si ē h pma cā oīm entiū vt declaratū ē in scia nālium q illa cā ē magis digna τ in eē τ i vitate q̄ oīa entia. ¶ Oīa.n.entia nō acqrūt esse τ veritatē nisi ab ista cā. Est igiť ens p se τ verū p se: τ oīa alia sunt entia τ vera p esse τ veritatē ei9. ¶ D.d. τ iō necesse ē vt pncipia rerū τc.i.τ pp hoc qd diximus necesse ē vt pncipia reȝ q̄ sunt semp i fine essendi τ vitatis sint semp: ista.n.entia q2 nō sunt in aliquo tpe sine alio: sȝ sunt i oībus tpibus: iō cause eorū nō sunt cause eis i aliquo tpe sine alio: pp qd indigēt se i eēndo cās alijs cāts. ¶ Et innuit p hoc dispositionē pncipiorū corpoȝ celestiū cū corpibus celestib9: τ intēdebat p hoc notificare nobilitatē veritatis i qua cōsiderat ista vlīs ars q̄ considerat ƀ principijs vltimis. ¶ D.d. quapropter necesse ē vt dispositio τc.i. q quāto magis fuerit pfectum in esse tāto magis erit pfectū i essendo verum.

Uidē.io.me. i.c.3.

Uide p h posterioȝ τc. c.5 vbi dr pp qd vnūqdqȝ tale τc. τ.6. met.cō.7.

Oīa entia a acqrūt eē τ vitate nisi a pma cā.

Quāto aliqd fuerit magis pfectū i eē tanto magis erit pfectū i eēndo verū. Idē h de aia. i c. pmi. τ.6.me. te.c.2.

Et manifestū est q res hn̄t pncipiū τ q causc rerū entiū nō sunt infinite: neqȝ sȝ rectitudinem: neqȝ sm speciē. s. vt spēs eaȝ sint plusq̄ possint nūerari in infinituȝ. ipossibile enim est sm naturaȝ vt aliqd sit ex alio in infinitum. U.g. caro est ex terra: τ terra ex aqua τ aq̄ ex aere: τ aer ex igne: τ hoc in ifinitū: τ non cesset in aliquo: neqȝ etiā est possibile sm illud ex quo est principiū motus. U.g. q hō

a Cāe reȝ entiū no sūt ifinite neqȝ sȝ rectitudinē neqȝ sȝ spēm.

moueť ab aere ⁊ aer a sole: ⁊ sol a luce: ⁊ sic in infinitū: ⁊ silr ēt est in eo qđ est pp qd: impossibile est.n.in hoc ēt pcedere in infinitū. U.g. vt cursus pp sanitatē: ⁊ sanitas pp fortunam: ⁊ fortuna pp aliud: ⁊ sic in īfinitū: ⁊ sic est in eo quod est.s.essentia.

¶ At vero q̄ sit pricipium quoddā: ⁊ non infinite cause existentium: nec in directum nec fm speciem: palam: nec enim vt ex materia hoc ex hoc in īfinitum progredi possibile ē: veluti carnē quidem ex terra: terram vero ex aqua: aquam vero ex aere: aerem autem ex igne: ⁊ hoc non stare. Nec vnde principium motus: vt hoīem ab aere moueri ⁊ hūc a sole: solem vero a luce: ⁊ huiusmodi nullum esse finem. Similiter autē nec id cuius causa in infinitū ire possibile est. iter quidem sanitatis causam: illam vero felicitatis: ⁊ felicitatem alius: ⁊ ita semp aliud alius cām esse: ⁊ in quodquiderat esse similiter.

5 ¶ Sermo eius in hoc capitulo est māifestus: ⁊ est q̄ īpossibile est inuenire aliquā cārum quattuor pcedere in infinitū.s.vt aliqua res habeat materiam ⁊ illa mā habeat aliā mām ⁊ sic in īfinitū. Aut vt aliqd hēat cām mouentē: ⁊ illō mouēs habeat aliud mouēs ⁊ sic in infinitū. ¶ Et intēdit p fm rectitudinem: vt cause sint existētes insimul q̄si in vna linea recta. ¶ Et intendit p fm spēm vt cause sint vna post aliam nō insimul ad modū rerum attributarū vni speciei.s.vt vna earum sit post aliā.s.vt qñ fuerit posterior: vt prior corrūpať. ¶ Et forte intēdit per rectitudinē ea que sunt vnius spēi. U.g. vt homo sit ab hoīe per fm spēm: ⁊ ea que sunt de diuersis speciebus collocatī sub vno genere. U.g. vt ignis sit ex aere: ⁊ aer ex aqua: ⁊ aqua ex terra. Oīa enim ista sunt cause cōuenientes in genere. q2 oēs sūt eiusdē māe: ⁊ diuersificāť in forma.

Pria expō.

Seda expō.

¶ Mediorum.n. extra que est aliquid vltimum et primū necesse est qđ prius est causam ipsorum eē post se. nam si dicē nos oporteat vnum triū causam qđ primum est dicimus: non.n. quod est vltimū. nullius.n. qđ finale est. sed nec medium. nam vnius. nihil enim differt vnum aut plura esse nec infinita aut finita. infinitorum enim fm istum modum et omnino infiniti ptes oēs medie sunt: silr autē vsq3 mō: q̄re si ex toto nihil est aliquid primum nec ex toto cā nulla est.

¶ Res enim medie etiam sunt ea in quibus sunt prius et posterius necesse est vt sit causa eius quod est postremum. si enim quesitum fuerit a nobis que est causa trinitatis dicemus: primum. postremum enim non est causa alicuius eorum: et similiter etiā medium non est causa eius q2 nō est causa nisi vnius tantū. et indifferenter siue fuerit vnum medium siue plura: siue finita siue infinita. et ptes rerum infinite q̄ currunt fm hunc modum: et vniuersaliter ptes infiniti oēs sunt fm modum vnū vsq3 ad nūc: quapropter necesse est si aliqua res non fuerit prima vt vniuersaliter non sit causa omnino.

6 ¶ Quum dixit q̄ impossibile est vt cause sint infinite: incepit demonstrare hoc in causis agentibus. ¶ Et dixit: res enim medie sunt ⁊c̄.i. ⁊ signū eius q̄ cāe mouentes se fm ordinem sunt finite est q̄ in istis causis inueniunť tria genera.s. prius: ⁊ mediū: ⁊ posterius: primū igiť est cā omnium quum moueat se ⁊ sine medio moueat mediū: ⁊ moueat postremū p mediū: ⁊ medium est cā postremi: ⁊ postremū nō est causa alicuius. ¶ Et hoc intēdebat quū dixit: si enim quesitū fuerit a nobis ⁊c̄.i. ⁊ cum hoc nō potest imaginari in paucioribus q̄3 trib9: ⁊ fuit necesse vt oīa habeāt vnam cām. ⁊ si nō tūc esset in eis aliqd sine causa. si quesitū fuerit a nobis qd ē cā vniuersi ex istis tribus: nō possumus dicere postremū: q2 nō est causa alicuius eorum: neq3 etiam possumus dicere medium: medium enim est cā postremi tantū: nō vniuersi. necesse est igiť si omnia habeant cām in motu vt primum sit causa omnium scilicet causa suiipsius: ⁊ causa duorum residuorum scilicet vt primū moueat se ⁊ moueat medium per se ⁊ postremum p mediū: ⁊ indifferenter siue in primo fuerit motor idem cū moto vt intendit Plato: aut cōpositum ex moto ⁊ motore non moto vt intendit Arist. ¶ D.d. ⁊ indifferēter siue mediū fuerit vnū aut plura: ⁊ si plura siue finita siue infinita. fm enim q̄ est medium necesse est vt sit causa postremi nō vniuersi. sed si posuerimus media eē infinita tunc vniuersum non habebit causam mouentē: media enim mouēt postremum tantū: quapropter vniuersum moucbiť sine motore. ⁊ declaratū est in naturalibus q̄ omne motum habet motorē: ⁊ hoc intendebat quum dixit: ⁊ partes rerum infinitarum ⁊c̄.i. ⁊ partes rerum infinitarum q̄ ponuntur moueri insimul omnes sunt medie.i. medie fm vnum modū vsq3 ad nunc. ¶ Deinde dixit: quapropter necesse est si aliqua res non fuerit primū vt vniuersum nō habeat causam omnino: ⁊ hoc manifestum est in motis que mouent se adinuicem habentibus situm.s. que sunt insimul: ista enim impossibile ē vt sint infinita essentialiter aut accidentaliter. si autē hoc fuerit positum in vniuerso carenti situ: tunc erit impossibile essentialiter q2 vniuersum non habebit motorem omnino: sed est necessarium accidentaliter quādo primus motor fuerit positus nō motus omnino: q2 tunc erit eternum: ⁊ mouebit vnum post aliud in eternum: ⁊ omnia hec sunt declarata in. viij. physi. ¶ Et cōsideratio vniuersalis in omnibus causis in eo q̄ sunt cause est huius scientie. ⁊ Arist. q̄uis vtatur hic demonstrationibus scientie naturalis: tamen inducit eas vniuersalius: quoniā quanto fuerit demonstratio vniuersalior: tāto magis erit proprior huic scientie. ⁊ Arist. obseruat se in hac intentione scilicet inducēdo demōstrationes vniuersales alio mō q̄3 ī sciā nāli: ⁊ hec est cā in iteratiōe illarum demōstrationū in hac sciētia: vt fecit in tractatu primo.

Uide. 8. phy. 37. 38. 39. 40. 42. 44.

Octauo ph. 33. ⁊ 37.

Uide. 7. ph. 4. 5. ⁊ 6.

Octauo. ph. cō. 15.

Cōsideratio vlis ī oibus cāis ī eo q̄ sīt cāe ē h9 scie.

¶ At vero neq3 in deorsum possibile est in infinitū ire ipso sursum habēte principiū: vt ex

igne quidē aquā: et ex hac vero terram: ⁊ ita semp aliqđ fieri aliud genus. dupliciter enī fit hoc ex hoc: nō vt hoc dicitur post hoc vt ex hyschimis olympia: ſʒ aut ex puero mutato vir. aut ex aqua aer: vt quidem igitī ex puero fieri virum dicimus: quō ex eo qđ fit ⁊ qđ factuʒ est: aut ex eo qđ perficit̄ perfectum: semp. n. est mediū inter esse ⁊ non eē generatio: ⁊ ita qđ fit existēns ⁊ nō existentis. est aūt addiscēs qui fit sciēs ⁊ hoc est qđ dicit̄ qđ fit ex addiscēte sciens. hoc vero vero vt ex aere aqua corrupto altero: propter qđ illa quidē nō reflectūtur adinuicē: nec fit ex viro puer. nō enim fit ex gnātione qđ fit sed est post gnātionē. sic enim est dies ex aurora q: post hanc: propter quod nec aurora ex die. altera vero reflectuntur: vtroqʒ autē modo impossibile est in infinitum ire. existētium enim intermediorum necesse est finem eē: quedaʒ vero ad se inuicē reflectuntur. alterius enim corruptio est generatio alterius. similiter autē īpossibile est primū sempiternum corrumpi: quoniā enim non est īfinita generatio in sursuʒ necesse est ex quo corrupto p̄io aliqđ factū est nō sempiternū eē.

⁋ Et etiā impossibile est vt quod habet principium ex superiori ꝓcedat in infinitū ad inferius. V. g. ex igne aqua: ex aqua terra: ⁊ similiter fit genus a genere semp in infinitū fit enim diuisio ex alio duob' modis: vnus non ſm ꝙ aliquid fit post aliquid: vt dicitur ꝙ nebula fit ex vapore: sed vt dicit̄ ꝙ ex puero fit vir. secūdus autē quū dicit̄ ꝙ ex aqua fit aer. Quum autē dicimus ꝙ ex puero fit vir: intēdimus ꝙ ex re que erit fit res que iā est: aut ex re que cōplebitur fit res que iam completa est: quoniā queadmodū inter esse ⁊ non eē ē generatio ita id quod generatur est semp inter id quod ē ens ⁊ id quod non est ens. addiscēs enim ē generatum sciēs. ⁊ hoc intēdimus quum dicimus ꝙ ex addiscēte fit sciēs: quuʒ vero dicimus ꝙ ex aere aq̄ fit: ⁊ illud ē p corruptionē alterius. s. aeris: ⁊ ideo nō reuertuntur res huius dispositionis adinuicē: neqʒ ex viro fit puer: quoniaʒ ex existente non fit illud quod erit: licet post existēs fit illud quod erit. ſʒ igitur hunc modum dies fit ex mane: q: fit post: ⁊ ideo non dicitur ꝙ mane fiat ex die. alia vero reuertūtur ad inuicem: ⁊ ſm hos duos modos impossibile est vt res procedant in infinitum. ea. n. que sunt inter duo necesse est esse finita. ista autem reuertuntur ad inuicem. corruptio. n. vnius est generatio alterius. ⁊ eē hoc impossibile est vt primum eternū corrumpatur: qm̄ q: generatio ex superiori nō procedit in infinitum necesse est vt primuʒ qđ corrumpitur ⁊ fit aliud non sit eternuʒ.

⁋ Quum cōpleuit demōstrationem de finitate causarum mouentium ⁊c: vult etiam dare demonstrationem de finitate causarum materialiuʒ que sunt etiā diuerse in specie. ⁊ q: notum est de causis mouentibus eas habere vltimum. ⁊ quesitum est ab eis vtrū habeat principium a superiori. de causis aūt mālib' est conuersio. i. ꝙ hūt principium a superiori. ⁊ est q̄situm vtrum ab inferiori habeant vltimum an non. ⁋ D. etiā impossibile est ⁊c̄. i. ⁊ etiā q: manifestū est de generatiōe ipsam esse finitam ex parte superiori: impossibile est vt illud cuius gnātio iam cōpleta est habeat principiū māle: ⁊ illud principiuʒ hēat aliud māle: ⁊ sic in infinitum adeo ꝙ nō inueniatur postremū. ⁋ V. g. ꝙ ex igne nō fiet aliud: ⁊ ipse fiet ex aere ⁊ aer ex aqua: ⁊ aqua ex terra: ⁊ ꝓceditur sic in corporibus diuersis ab inuicem ſm formam in infinituʒ. ⁋ Et cum posuit hoc dedit demonstrationē: ⁊. d. fit enim aliquid ex alio ⁊c̄. i. ⁊ demonstratio sup hoc ꝙ materie sunt finite est ꝙ aliquid dī fieri ab alio duobus modis: quorum vnus est sicut dicimus ꝙ ex puero fit vir: non sicut dicimus ꝙ aliqd fit post aliqđ: sicut dicimus ꝙ ex vapore fit nebula. i. post vaporem. secundus aūt est sicut dicimus ꝙ ex aere fit aqua: ⁊ incipit exponere hunc modū generatiōis: ⁊. d. cum aūt dicimus ⁊c̄. i. cum aūt dicim' ꝙ ex puero fit vir intendimus ꝙ ex diminuto fit perfectū: ⁊ hoc intēdebat cum. d. ex illo qđ erit fit illud qđ est. ⁋ Et cum d. ꝙ generatio fit ex illo qđ erit ⁊ nō ex illo qđ iā cōpletum est: incepit ratiocinari sup hoc: ⁊. d. qm̄ quemadmodū inter esse ⁊ nō esse ⁊c̄. i. generatio est ex illo qđ generat̄. i. ex illo qđ est in via generatiōis: q: esse qđ est in actu cuius generatio iaʒ pfecta est: opponit̄ in rei veritate ad nō esse: ⁊ ex nō esse nō fit generatio i. impossibile est vt sit generatū neqʒ etiā illud cuius generatio iā cōpleta est īpossibile est vt sit generatū remanet igitur vt sit generatum illud cui' eē est medium inter non esse ⁊ esse in actu: ⁊ est illud quod est in via generationis. ⁋ Deinde dedit exempluʒ ⁊ dixit: addiscens enim ⁊c̄. i. V. g. ꝙ sciens dicitur fieri ex addiscentē: ⁊ non dicimus ꝙ sciens fiat ex se neqʒ ex nō esse sciētie: sed ex medio inter scientiam ⁊ ignorantiam que est principium scie: ⁊ est adiscēs. ⁊ hoc intēdimus cum dicimus ꝙ sciens fit ex illo qđ erit sciēs. i. ex illo qđ venit ad sciam. s. addiscente. ⁋ D. d. secūdum modū ⁊ dixit: cum vero dicimus ꝙ ex aere fit aqua ⁊c̄. i. cum vero dicimus ꝙ aliquid in actu fit ex alio in actu. V. g. ꝙ ex aere fit aqua: intēdimus ꝙ ex aere corrupto fit aqua ſm ꝙ aer corrumpitur non ſm ꝙ remanet: neqʒ ſm ꝙ est in via generationis: sicut dicimus ꝙ ex adiscente fit sciēs. ⁋ D. d. ⁊ ideo non reuertuntur ⁊c̄. i. ⁊ generatio in primo modo nō conuertitur sicut conuertitur in secundo: quoniam si ex viro esset puer tunc quod erit esset ex illo quod iam est scilicet tunc diminutum esset ex perfecto: qđ est impossibile. ⁋ D. d. ⁊ secundum hos duos modo ⁊c̄. i. ⁊ ſm hos duos modos generatiōis īpossibile est vt generatio sit in infinitum: quoniam q: modus

7

De cās mālib' ē dubius vtz ex pte superiori hēant vltimū. Tex. 3. ph. c. 60.

Illud cui' generatio ē cōpleta ipossibile ē vt fit gnātū. Unde p̄ ō generatōe. 55 ⁊ z. de generatione. 51.

gnãtionis que ẽ trãſmutatio ex nõ eẽ ad eẽ.ſ. de potẽtia in actum ẽ iter duo finita.ſ.eẽ ⁊ nõ eẽ: neceſſe ẽ vt illud quod ẽ iter ea ſit finitum. alter autẽ modus in quo dicim⁹ φ gnãtuʒ fit ex illo qđ ẽ in via corruptionis reuertiẽ adinuicem ⁊ reciprocatur: ⁊ nõ procedit ſm rectitudinẽ. reciproca autẽ ſunt finita neceſſario ❡ U.g. φ ex terra fit aqua: ⁊ ex aqua fit aer: ⁊ ex aere ignis. d. ex igne aer: ⁊ ex aere aqua: ⁊ ex aqua terra: ⁊ ſic eſt in rebus finitis: hoc idẽ accidit in cõpoſitis ex elemẽtis. ſ. φ ɔponunẽ qñqʒ ex eis ⁊ diſſoluunẽ qñqʒ in ea. ❡ D.d. ⁊ cum hoc ĩpoſe eſt vt primũ ⁊ eternuʒ corrũpaẽ. i. ⁊ ẽt ſi poſuerim⁹ φ gnãtio coꝝ adinuicẽ ſm huc modũ eſt ſm rectitudinẽ ɔtinget vt in eis ſit ꝑmuʒ eternũ ⁊ vt ſit hoc corruptibile. ❡ D. dedit cãʒ in hoc. ⁊. d. qñ qꝛ generatio eſt ex pte ſupiori ⁊c. i. qñ cum videm⁹ φ generatio nõ ꝓcedit ex ſuperiori i infinitum cuʒ in corporib⁹ ſimplicib⁹ peruenerit. U.g. ad ignem neceſſe eſt vt gnãtio elementoꝝ vnius ex alio habeat ꝑncipiũ ꝑmuʒ qđ non generatur ex alio: qñ ſi illic non eſſet ꝑmuʒ ꝑn^m nõ eſſet finis: principiũ enim nõ itelligiẽ niſi in re que hʒ fineʒ: ⁊ quod habet finem neceſſario hʒ principiũ: quod. n. nõ incepit nõ deſinit. ſed illic eſt deſitio: ergo ꝑmum ꝑncipiuʒ: ⁊ qđ nõ habet principiũ eſt eternũ neceſſario: ſit igiẽ hoc. U.g. terra aut aliqd prius terra: ſʒ qꝛ quodlibet iſtoꝝ non generat aliquid niſi ꝑ ſuam corruptionẽ: neceſſe eſt vt illud ꝑmuʒ ꝑncipiũ corrũpaẽ qñ ex eo aliqd generatur: ⁊ ſi corrumpiẽ nõ erit eternũ: ſed iã ponitur eſſe eternũ: quod eſt inconueniens.

Pricipiũ ñ itelligiẽ niſi i re q hʒ finẽ.

❡ Amplius aũt ⁊ qđ eſt cui⁹ cã finis eſt. Tale vero qđ nõ eſt ali⁹ cã: ſed ⁊ alia illi⁹. Quare ſiquidẽ fuerit tale ipſum vltimũ nõ erit infinitũ. Sed ſi nihil tale non erit qđ cuius cã. Sed q infinitũ faciũt latẽt auferẽtes boni naturam. ⁊ null⁹ conabiẽ aliqd facere ad terminũ niſi futurus venire.

Null⁹ cõabiẽ ad ẽminũ aliqd facerẽ ñ ſ futur⁹ venire.

❡ Et etiam illud qđ eſt ꝓpter qđ fiunt res ẽ finis. ⁊ hoc eſt cui⁹ eſſe nõ eſt ꝑꝑ cõſequens aliud: ſed eſſe alioꝝ ꝑꝑ illud. Neceſſe eſt igiẽ ſi aliqd ſit tale vt vltimũ non ſit infinitũ. Si igiẽ nihil fuerit tale nõ erit illud ꝑꝑ qđ fiunt cetera. ⁊ illi qui faciũt cãs infinitas auferunt naturã boni: ⁊ nõ percipiunt. Quãuis nihil incepit agere aliquam actionem quãcunqʒ non intendendo finem.

8 ❡ Quum declarauit finitatem diuerſarum cauſarum ſcilicet agentis ⁊ materie incepit declarare finitateʒ cauſe finalis: ⁊. d. ⁊ ẽt ⁊c. i. ⁊ eſt manifeſtum cauſam finalem eſſe per quam fit vnumquodqʒ entium: ⁊ eſt illud cuius eſſe nõ eſt in re propter aliam cauſam in illa: ſed omnes cauſe exiſtentes in re ſunt propter iſtã ſcilicet agens ⁊ materia: ⁊ forma in habentibus agẽs ante materiã aut formam. ❡ Et cum poſuit hanc eẽ cauſam. d. neceſſe eſt igitur ⁊c. i. neceſſe eſt igiẽ vt omnes cauſe ſint propter illam in quolibet ente: ſi talis cauſa eſt in vnoquoqʒ ente neceſſe eſt vt iſte cauſe q̃ ſunt poſteriores in generatione ⁊ priores in eſſe non ſunt infinite dedit ſignuʒ ſuper hoc. ❡ Et. d. ſi igitur nihil fuerit tale ⁊c. i. ſi igitur non fuerit vltimus finis tunc nihil habebit cauſam finaleʒ. Jam enim deſcripſimus φ cauſa finalis in re qualibet eſt cauſa poſtrema. Si igitur omnes cauſe non habuerint talem ſcilicet vltimam nõ erit hec cauſa finalis omnino: ſcilicet φ ſi finis habuerit finem: ⁊ ſic in infinitum non erit hec cauſa alicui rei. Deſcriptio enim iſtius cauſe ẽ vt non ſit propter aliam cauſam. Si ergo fuerit infinita deſtruetur eius deſcriptio: ⁊ auferetur ſuum eſſe: ſed iam poſuimus eaʒ eſſe: ⁊ hoc tunc eſſet inconueniẽs. ❡ D.d. ⁊ faciẽtes cauſas infinitas ⁊c. i. ⁊ faciẽtes cauſas finales eſſe infinitas deſtruunt finem ſicut dixim⁹: ⁊ qui deſtruunt finem deſtruunt omne bonum: ⁊ nihil percipit: nihil enim dicitur eſſe bonuʒ niſi per cauſas finales. ❡ D.d. qñuis nihil incipit agere ⁊c. i. ⁊ mirum eſt de negantibus iſtam cauſam: cum concedant φ nullus facit actionem aliquam niſi intendendo finem ⁊ vltimum: ⁊ ſic debet eſſe in natura in hoc ſicut in artificio: ⁊ in omnib⁹ actionibus voluntariis. ❡ Et. d. hoc qꝛ multi antiqui negabãt hãc cãm eẽ. ⁊ iam locutus fuit cõtra eos in. ij. phyſi.

Vide idẽ. 2. phy. 89.

Deſcriptio cãe final' ẽ vt nõ ſit ꝑꝑ aliã cauſam.

Nihil dẽ eſſe bonũ niſi per cãs finales.

Vide phy. 2. te c. 75. vſqʒ in finem.

❡ Neqʒ vtiqʒ erit itellectus practicus in talibus. nã cauſa alicui⁹ ſemp facit qui itellectũ hʒ. Hec. n. eſt termin⁹. Finis. n. termin⁹ ẽ.

Agẽs ꝑ itellectũ ſp agit ꝑꝑ finem.

❡ Et cũ hoc etiã ſm φ diciẽ nõ eſt intellect⁹ in entibus Habẽs eniʒ intellectũ nõ agit qđ agit: niſi ꝑꝑ aliquã re q̃ eſt vltimum actiõis. Ultimũ. n. eſt finis ad quẽ intẽdiẽ.

9 ❡ Et faciẽtes cauſas finales eſſe infinitas negant intellectum operatiuum: intellectus nõ agit qđ niſi ꝑꝑ aliud: ⁊ illud eſt propter quod opus eſt finitum. Ultimum enim eſt finis ſcilicet quod intẽdũt actiões: ⁊ ſi non: tunc actio eſſet ocioſa.

❡ Sed nec qđ quid erat eſſe cõuenit reduci ad aliã diffinitionẽ multiplicantem rõnem. Semper. n. que añ eſt cõmunior eſt: ⁊ que poſterior eſt non eſt: cuius autem primum non eſt: nec habitum eſt.

Q đ añ ẽ cõmunior ẽ eo qđ poſteri⁹ eſt.

❡ Et etiã diſpoſitio in eo de quo queriẽ per quid ĩpoſſibile eſt vt ſmo de eo ſit extra terminos. Prius. n. ſp eſt magis dignũ i eſſe: poſteri⁹ aũt nõ ſic. ⁊ illud cui⁹ primũ nõ ẽ: qđ cõſequiẽ illud primũ non eſt.

10 ❡ Quum declarauit finitatem triuʒ cauſaruʒ incepit facere ħ in cã formali. ❡ Et. d. ⁊ etiaʒ diſpoſitio ⁊c. i. ⁊ ẽt ſermo de diſpoſitione eius de quo queritur per quid eſt: ⁊ eſt forma rei impoſſibile vt ſit diuerſus a natura diffinitionum: ſcilicet φ ſi apparuit φ natura diffinitionum eſt finita neceſſario erit vt ita ſit de formis. ❡ D.d. prius eniʒ ſemper ⁊c. i. in diffinitiõe eniʒ eſt ps prior ⁊ poſterior: ⁊ por ẽ magis digna in eẽ: ⁊ ſi prior nõ fuerit: poſterior non erit. ſi igitur pars prior U.g. genus habuerit diffinitionem: ⁊ pars prior illi⁹ diffinitionis habuerit diffinitionem: ⁊ ſic in infinituʒ non erit illic prius: quapropter neqʒ poſtremum. Poſterius enim non eſt poſterius niſi prioris: ⁊ ſic auferuntur diffinitiones: ⁊ deſtruuntur cognitiões: ſi forme que attribuunẽ diffinitionibus ſint ĩfinite. ❡ Et ħ intendebat cum. d. ⁊ illud cuius primũ non eſt ⁊c. i. ⁊ illud cuius eſſe conſequitur eſſe primi ⁊ eſt poſtremum non erit qñ primũ nõ fuerit ⁊ econuerſo: ⁊ cum poſtremũ nõ fuerit: primum non erit.

Poſteri⁹ ñ ẽ poſteri⁹ niſi prioris.

Cum poſtremũ nõ fuerit nõ erit primũ.

¶ Amplius scire destruxit omnes qui ita dicunt. Non enim possibile scire antequam ad individua perveniatur. Et cognoscere nō est: nam que sic sunt infinita quomodo contingit intelligere. Non enim simile in linea que secundum divisiões quidē nō stat. Intelligere vero nō est nō statuētē. Propter quod nō enumeravit sectiones qui per infinita procedet.

¶ Et etiā qui hoc dicit destruit sciētiam: scire enim impossibile est vt sit sine perventu ad illa que non patiuntur divisiōem. Et erit sciens secundum hoc nō sciens. Res enim infinite que sunt huiusmodi dispositiōis impossibile est vt cōprehendantur ab intellectu. Dispositio enim de linea nō est talis. s. quod et si nō adaptatur stare super divisiōes suas impossibile est vt cōprehendantur per intellectum nisi per suum statum. Et ideo qui in sua imaginatione acceperit lineam infinitam non determinabit divisiones eius.

ii ¶ Hoc est cōplemētum prime declarationis in qua posuit postremā formā: et postremā diffinitionem: et declaravit quod necesse est vt prima forma sit in re diffinita: et quod impossibile ē quod forma procedat de inferiori ad superius in infinitum. Hic autem ponit primā superius esse: et declarat posterius esse. ¶ Et. d. sciētia. n. nō erit sine perventu etc. i. quod cū posuimus postremū nō esse et primū esse destruitur scientia diffinitionum que fit secundum dissolutionē: sicut destruitur scientia diffinitionum que fuerit per compositionē: cū posuimus postremū esse: et primum nō esse: quando enim in vna re fuerit prima forma divisibilis in differentias infinitas: nō perveniemus per divisionē ad cognoscēdum naturam illius speciei. Sciētia. n. alicuius non fit nisi quando pervenitur ad speciē postremā. ¶ D. d. secundum inopinabilitatē et sciēs secundum hoc nō erit. i. et si sciētia nō fuerit contingit valde inopinabile. s. quod sciēs nō erit: et causa in hoc est quod res cognite sunt ea que determinantur ab itellectu: infinita igitur nō determinātur ab intellectu: ergo nō sunt cognita. ¶ D. d. linea enim etc. i. et nō debet contradicere aliquis nobis per divisionē linee quia nō possumus pervenire in sua divisiōe ad partē vltimā: assimilādo divisionē generis in species divisiōi linee in medietates: et medietatum in medietates: et sic in infinitum. Impossibile est. n. nos itelligere lineā infinitā nisi quando accepimus eā finitā: et iterādo eā infinities: et hoc nō facit itelligere infinitū: et ideo qui imaginatus fuerit lineā infinitā nō poterit intelligere eā: et hoc itēdebat cū dixit: sed qui acceperit in sua imaginatione lineā infinitam non determinabit divisiones eius. idest nō poterit intelligere eam.

¶ Sed materiam in eo quod movetur intelligere necesse ē: et infinito nihil ē esse aut nō. Si vero nō est infinitū: quid est infinito esse.

¶ Et etiam materia necesse est vt imaginetur in re mota. Et impossibile est vt sit in aliquo infinito in actu. Et si sic non erit illud quod est in infinito: tunc non erit infinitum.

iii ¶ Hec est alia declaratio de natura generati: et dicit quod materia necesse ē vt sit conclusa in moto quod est generatum compositum ex materia et forma: aut formis. Si igitur in illo composito fuerint forme infinite contingeret sit infinitum: et quia generatum est illud cuius generatio iam completa est: et est in actu. Si igitur in moto cuius magnitudo est infinita fuerit aliquid in actu: et est illud quod fit in moto infinito: et forma est illud quod terminat generatum: continget vt illud quod est in actu determinet infinitum: quod est impossibile. Manifestum est enim quod illud quod determinat infinitum si possit determinari necesse ē vt sit infinitum: et ex hac positione sequitur destructio istius: scilicet vt infinitum non determinetur ab infinito. ¶ Et hoc intendebat cum. d. si igitur non fuerit tunc illud quod est in infinito non erit infinitum. i. quod si finitum determinat infinitum: tunc illud quod terminat infinitum non est infinitum cum illud quod equabitur infinito debeat esse infinitum: aut quocumque modo appelles. sive equalitatem: sive terminationem: sive superpositionem.

¶ Sed si infinite essent pluralitate species causarum: nō esset ita cognoscere. Tunc enim scire putamus cum causas ipsas noverimus. Infinitum vero secundum adiectionem non est pertransire in finito tempore.

¶ Et etiam si species causarum essent infinite in numero non esset scientia secundum hunc modum. Nos. n. nō videmus nos pervenire ad sciencia nisi quando scimus causas.

¶ Potest intelligi quod si genera diversarum causarum essent infinita in genere non esset scientia omnino. Nō enim videmus nos scire aliquid nisi quando scimus ipsum per omnia genera causarum existentium in eo: quando habuerit plus vno genere causarum quorumque declarabitur in quinto quod impossibile est invenire in causis plus quam quattuor genera causarum famosa. ¶ Et potest esse demōstratio vniversalis super infinitatem vniuscuiusque generum. Et cum. d. quod impossibile est vt finitum comprehendat infinitum: intendit quod intellectus qui est finitus nō potest determinare infinitum: ita quod comprehendat illud in actu non in potentia. Et diximus in actu: quia vniversale cōprehēdit res infinitas: sed in potētia: non in actu.

¶ Contingunt autem auditiōes secundum consuetudines entibus. Nā vt consuevimus ita dignamur dici. Et que preter ea nō similia videntur: sed propter incōsuetudinē minus nota et magis extranea. Nam consuetum notius. Quantā vero vim habeat quod cōsuetum est leges ostēdunt: in quibus fabularia et puerilia magis quidē valēt cognitiōe de eis propter consuetudinem.

¶ Sed obedire ei quod audiuimus est secundum consuetudinē. Dicimus enim quod consueti sumus audire: et quod videmus extra illud est inconveniēs imo videmus illud ad quod nō sumus assueti esse inopinabile. Illud enim ad quod sumus assueti est magis applicabile animo et magis notū. Et tu potes scire quantum facit consuetudo in hoc considerādo in legibus. Iuvenes. n. appologos et fabulas propter consuetudinē plus applicabiles alio quam summe veritates.

Infinitū nō est pertrāsire ī finito tēpore.

iiii. Prima expō.

Secūda expō.

Nil cōprehēdit res infinitas ī potētia sed nō ī actu. 3 de a. 3. de aīa c. 19. et 11 met. 14. et 5t cō.

Ut consuevimus ita dignamur dici. et consuetū notius est.

14 Intendit in h ca. declarare que impediunt scire veritatem: et fortissimum eorum est consuetudo in pueritia in rebus legis et maxime in hac scientia qr plures opiniões huius scientie sunt radices legum: et ponuntur in legibus nõ ad sciendũ: sz ad ingrẽdũ bonitatẽ. Et cã in h est qp ɔplementũ hoïuz nõ ɔplet nisi p congregationes: et cõgregatio p bõitatẽ: esse ergo bõi est nec̃ariũ et nõ est nec̃ariũ eos scire vitatẽ: et h nõ accidit tñ i legib⁹: sed i p̃mis cognit sic accidit hoïb⁹ q in p̃n⁹ audierũt scientiã loquentiũ. Isti.n. pp consuetudinem negãt nãm esse: et ẽt vitatẽ: et negãt etiã necessarium esse: et ponũt oia possibilia eẽ: et iduxit hoc pp qd locutus fuit de causis. Multe.n. leges ponũt hic esse cãs sciẽtes res ifinitas: et qp ab eis p̃uenũt res ifinite: et cũ.d. ipedimẽta pp ɔsuetudinẽ induxit ẽt aliud ipedimẽtũ quod accidit p humanã nãm.

Cõplemẽtũ hoïuz ñ ɔplet nisi p congregationẽ: et ɔgregatio p bõitatẽ. Idẽ 3. de aia. c. 5. et 36.

Aliĩ aũt si nõ mathematice qs dicet nõ recipiẽt dicẽtes. Aliĩ si nõ exẽplariter. Et hi teste induci dignant poetã. Et illi qdẽ oia certe. Hiis vero flebilis est certitudo: aut pp impotẽtiã ɔplectẽdi: aut pp micrologiã. Habet eni aliqd qd certũ est tale. Ut queadmodũ in symbolis et ratiocinatiõib⁹ nõ liberuz qd quibusdã esse videtur. Propter qd oz erudiri q̃o singula sunt recipiẽda. Et absurdũ est q̃rere simul scientiã et modũ sciendi. Est aute neutrum facile accipere.

Absurdũ est q̃rer̃ sil sciaz et mõz sciẽdi.

Et qdã hoïes si hoïo nõ locut⁹ fuerit cũ eis mathematice nõ recipiũt illud qd dixit. Et qdã q̃runt testimoniũ multoz hoïuz. Et qdam q̃runt testimoniũ v̓sificatoris. Et qdam q̃runt p̓scrutationẽ maximã. Et qdaz tristant p s̃monẽ p̓scrutatũ et odiũt illũ: aut qr nõ possũt retinere ipm: aut qr assimulatio eius est mala. Scatinizãdo.n. in hoc est q̃si scatinizãdo in mercatiõe. Et sicut scatinizando in mercatiõe est vile: ita est in s̃mone. Et iõ opz hoïez instrui in cognitionẽ vie cuiuslibet rei quã vult declarare. Malũ.n. ẽ simul querere aliquã sciam: et modũ s̃z quẽ declarat. Et nõ est facile aliqd istoz.

15 Vult declarare in h ca. qd accidit hoïbus i sciẽtijs pp diversitatẽ nãe: et pp paucitatẽ istructiõis in logica. Et.d. qp qdã hoïes q̃rũt in oi sciẽtia demõstratiões de genere demõstrationũ mathematicoz: et h accidit pluries in his q nõ istructi sũt p logicã. Et iã vidim⁹ aliquos qb⁹ accidit h p nãz. Et qdã q̃rũt testimoniũ multoz: et h accidit p nãz: multi.n. hoïuz prit ptrãsire s̃mões pbabiles et demõstrãtes: et isti cũ ɔcedũt prima itellecta nõ ɔcedũt ea nisi iquãtũ sunt famosa ita qp si acciderit qp ɔ̃ua coz sint famosa negabũt ea sic accidit loquẽtib⁹ q negabãt ipossĩe eẽ aliqd de nihilo lz ppositio sit ɔcessa ab oibus. s. ipossibile eẽ magnitudinẽ ex nõ magnitudie: ita qp vidi multos hoïes dãtes se ad phiam et negabãt illã ppõnẽ eẽ p̃mã: et silr̃ negabãt formas specificas eẽ pprias materias necessario: adeo qp Auicẽ. cũ sua famositate i philosophia dicit hoïez generari ex terra eẽ possĩe sicut murem et alia multa q̃ dixit. Et accidit ẽt qbusdã hoïbus q̃rere testimoniũ v̓sificatoris et h ẽt accidit p nãz eis in qb⁹ v̓tus imaginatiua dominat sup v̓tutẽ cogitatiuã: et iõ videm⁹ istos nõ credere demr̃atiõib⁹ nisi imaginatio ɔcomitet eas. Nõ.n. prit credere nõ plenũ eẽ aut vacuũ aut tps ex̃ mundũ: neqz credere hec entia eẽ nõ corpora: neqz i loco: neqz i tpe: et accidit h multis ɔsiderãtib⁹ in phia Auicẽ. et ista attribuunt ei sed nõ ẽ vez qp eius fuit. Et qdã hoïes q̃rũt p̓scrutationẽ maximã: et ista est nã philosophie. Et qdaz ɔtristant p s̃monẽ valde p̓scrutabilẽ: et cã in h ẽ aut qr intellect⁹ eoz nõ põt retinere et ɔprehẽdere ipsuz: et isti ipossĩe est vt addiscãt: aut pp segnitiẽ: aut pp errorem ɔtingẽtẽ eis qr assimilant disputationẽ cuz mercatiõe: et credũt qp ptervire in s̃mone est malũ: sicut malũ est ptervire in mercatiõe. Et iõ dixit Arist. qp necesse est vt hõ istruat in cognitiõe vie cuiuslibet rei quã vult declarare et dixit h qp ars logica q̃dã est v̓lis oib⁹ sciẽtijs: et q̃dã ppria vnicuiqz sciẽtie et hõ nõ põt eẽ istruct⁹ in q̃libet arte nisi sciẽdo v̓lia et pp̃ria de eis. Et cũ dixit h dedit p̃ceptũ valde [a] vtile: et ẽ vt hõ nõ addiscat illã cũ adinuentiõe aliaz sciaz: qm̃ tũc neqz addiscẽt hãc neqz istã sicut dixit: qm̃ malũ est q̃rere aliquã sciam et modũ s̃m quẽ declarat: h.n. simile est ei q docet hoïes viã cũ addiscit eã: aut q intẽdit medicari hoïez: et itez adiscit medicinã: sic de quodã dr̃ q cũ ad ifirmũ accessit: et ppinauit medicinã ei et ispexit post librũ: et mortu⁹ est infirmus.

Uide p̃ ph. t. c. 34. et 3. celi 37.

Aut d. hoïez posse generari ex t̃ra. Uide. 8. ph. c. 46.

Uiõ p̃ ce. 100

Nã phĩ ẽ q̃rẽ maximã perscrutationez.

Uide ce. 34

Ars logica duplx. vlis et ppa. Idẽ p̃. ph. c. 6. et. 35. et. 8. ph. c. 70. et. 7. met. c. 2. et p̃ elẽchorũ cap. tertio.

a Unde p̃ea plũ. h.

Acrobologia vero mathematica non in omnibus est expetenda sed in non habentibus materiam. Propter qd non naturalis est modus. Omnis enim forsan natura materiam habet. Ideoqz primum perscrutandum quid est natura. Ita namqz et de quibus est physica manifestum erit. Et si vnius scientia aut plurium est causas et principia considerare.

Acrobologia mathẽatica ñ i oïb⁹ est expetenda.

Et non oportet querere in qualibet scientia perscrutationem sicut in mathematicis: hoc enim nõ oportet querere nisi in eis que non miscentur cum materia. Et ideo iste modus non est naturalis: quia videtur qp tota natura fere admiscetur cum materia. Et ideo oportet nos primo perscrutari de natura quid sit: hoc enim facto apparebunt nobis ea de quibus perscrutamur naturaliter. Et vtrum considerãdum sit de causis principioz in vna scientia aut in pluribus vna. Uidetur enim qp quelibet natura habeat materiam. Et ideo oportet querere naturam primo quid sit. Et tunc declarabuntur nobis ea ex quibus declaratur scientia naturalis. 16

Et nõ oz q̃rere. i. et nõ oz hoïez q̃rere vt mot⁹ fidei in demõstratiõib⁹ nãlib⁹ sit sic mod⁹ fidei in mathematicis. [b] Demõstratiões.n. mathẽatice sũt i p̃mo ordie certitudis: et demr̃atiões nãles ɔsequũt eas i h. Cer

b Demõstrationes mathematice sunt i p̃mo ordie certitudinis et nãles ɔsequũt eas i h. Uide idẽ p̃ de aia t. co. primo.

titudo.n.diuersat̃ i eadē scia. V.g. s3 demr̃ationē simpliciter: z s3 demr̃ationē qꝛ: z cū diuersat̃ in eadē sciē tia magis diuersat̃ in sciētijs diuersis s3 genꝰ. ¶ Deinde declarauit in quo gnē oꝫ hō q̄rere certitudinē q̄ ē i p̄io ordie: z.d. s3 oꝫ hō q̄rere h̃ i eis q̄ nō admiscēt cum materia scilicet mathematicis: z iō.d. z iste modus nō est nālis.i. z iō ꝯsideratio i hac scia nō est nālis ꝯsideratio cū sit de rebus nō admixtis cū mā. Et si ꝯsiderauerit in rebꝰ admixtis cū mā tn̄ in mō s̄m quē nō admiscēt̃ cū mā. V.g. res nāles diuidi in potētiā z actū vnū z mltitudinē z subaz z accidēs. ¶ D.d. vr̃.n. qꝙ tota nā fere admiscet̃ cū mā.i. z iste modꝰ nō est nālis: qꝛ entia in qbꝰ ꝯsiderat nō admiscet̃ cū mā z oīa nālia fere sūt admixta cū mā. ¶ Et dic̃ fere ꝓꝑ itellectū: itellectꝰ.n. q est postrema ꝑfectio hoīs ē abstractꝰ a mā. ¶ Et dubitat̃ in hoc quō.d. fere z dispō itellectꝰ q est postrema ꝑfectio hoīs ē dispō itellectuū oīum abstractoꝝ in corꝑibꝰ celestibꝰ. Isti.n. sunt postrema ꝑfectio corꝑoꝝ celestiū. ¶ Et rn̄dendū est qꝙ ipse.d. fere i respectu corꝑoꝝ gnābiliū z corruptibiliū. Ista.n. dic̃ magis nālia s3 famositatē q̄ illa. ¶ D.d. z iō opꝫ p̄mo ꝑscrutari zc̃.i. qꝙ qn̄ hō: sciuerit nām qd sit declarabunt̃ ei nālia a nō nālibus: nā.n. vlr est sic dictū est p̄ncipiū trāsmutatiōis in rebꝰ trāsmutabilibus ꝑ se: z p̄nᵐ ꝑuatiōis trāsmutatiōis in rebꝰ q̄ qn̄q3 trāsmutant̃ z qn̄q3 nō. Illa aūt q̄ semꝑ remanēt i eodē mō modoꝝ trāsmutatiōis.s. in motu locali: eq̄uoce dicit̃ de eis nā z de alijs. ¶ D.d. z vtrū est ꝯsiderā dū in cāis p̄ncipioꝝ zc̃.i. z oꝫ p̄mo ꝑscrutari q volue rit ꝯsiderare in hac scia vtrū ꝯsideratio in oībꝰ quattuor p̄ncipijs est vniꝰ scie aut pluriū sciaꝝ: qm̄ si fuerit multaꝝ sciaꝝ tūc oīa p̄ncipia n̄ erūt oīum entiū: s3 q̄dā p̄ncipia. ¶ D.d. videt̃.n. qꝙ q̄libet nā h3 mā3.s. videt̃.n. qꝙ oē ens h3 cām mālē: z si ita est nulla est scia alia a scia nāi. D.d. z iō oꝫ ꝑscrutari p̄mo de nā qd sit: z dixit hoc: qꝛ scia nālis declarat̃ ꝑ duas ꝑscrutatiōes quaꝝ vna est ꝑscrutatio de nā qd sit sicut dixit: z scḋa est ꝑscrutatio de nā cuiuslibet entis qd sit: z h̃ manifestū est ꝑ se: z Arist. ꝑscrutatur de hoc in alio libro qui dicitur Analectica.

Ad Ȝo met. si de rebꝰ nō admixtis cū mā.

Dubium.

Solutio.

Sublūlia s3 famositatē dicunt̃ magis nālia q̄ cēa.

Vid. z. ph. c. 3 z. 5. m. ph. com. 5.

¶ Aristotelis liber tertius prime phylosophie incipit.

Necesse est autem ad q̄sitā sciaꝫ nos aggredi primū de qbꝰ dubitare primū oꝫ. Hec autē sunt quecūq3 de ipsis aliter suscepe runt q̄dam: z si quid extra hoc pretermissum est. Inest autem inuestigare volentibus pre opere bene dubitare. Posterior enim inuestigatio priorū ē solū dubitatoꝝ. Soluere v̓o non est ignorātis vinculū: sed mētis dubitatio hoc de re demōstrat. Inq̄tū.n. dubitat in tm̄ silr ligatis ē passus. Impossibile.n. vtrisq3 ꝓcedere ad id qḋ est ante: Propter qḋ z difficultates opꝫ speculari oēs priꝰ z hoꝝ causas. Et qꝛ q̄rētes sine dubitatione prio siles sūt quo opꝫ ire ignorātibꝰ. Et adhuc neq3 qn̄ q̄situ̅ inuenit aut nō cognoscit. Finis.n. huic ē nō māifestꝰ. Predubitāti vero māifestꝰ. Amplius meliꝰ: necesse ē.n. hr̃e ad iudicādū eu3 qui audiuit velut aduersariorum z dubitantium omnes rationes.

Posterior inuestigatio priorū ē solū dubitatoꝝ.

Soluer̃ nō ē ignorātis vinculum.

Meliꝰ iudicat qui audit vtraq3 ptē.

Necesse est nobis ꝯsiderare primo q̄ōnes difficiles dicēdas i hac scia. In qbusdā existimauerūt existimatiōes diuersas: z alia q̄ dimiserūt. Prima enim actio coꝝ q voluerūt ꝯprehendere sciaꝫ reꝝ ē ꝑscrutari de difficilibꝰ q̄ōnibus. Nō.n. ꝯprehēdunt̃ ea q̄ sunt post nisi ꝑ dissolutionē q̄ōnū difficiliū q̄ sunt ante. Et nō pōt dissoluere q ignorat ligamētū. Et hebetudo itellectꝰ demōstrat qꝙ hoc est sic: hebeti aūt ꝯtingit simile ei qḋ ꝯtigit ligato. Hebes aūt nō pōt itelligere: neq3 ligatꝰ ire. Et ideo ꝑscrutādū est prius de oībꝰ difficilibꝰ z ꝓꝑ hoc qḋ diximꝰ: z qꝛ q querit cognoscere aliquid. antequā ꝑscrutet̃ primo de difficultate eiꝰ: assimilat̃ ei q ignorat locū pedū ꝑ vias equalē. Et cū h̃ q nō scit quesitū nescit ipsu3 qn̄ inuenit. Finis coꝝ igit̃ qui nō ꝑscrutant̃ de difficilibꝰ ē ignotus. Et finis coꝝ qui ꝑscrutant̃ de eis est māifestus notus. Et est bonū vt apud audientē oīum sermonū: z cōfirmātiū z negantium sint propositiōes necessarie z sufficientes.

Intēdit i h̃ tractatu iducere s̄mōes disputatiuos q affirmāt z d̃struūt idē i oībꝰ q̄ōnibꝰ difficilibꝰ huiꝰ scie: z ista ē ꝯsuetudo Aris. oībꝰ sciētijs.s. i q̄ōnibus difficilibus. Iste.n. q̄ōnes hn̄t s̄mōes disputatiuos: z nullꝰ scit q̄tū sīt difficiles nisi sciat eas ꝑ s̄mōes disputatiuos. ¶ S3 in scia nāli vidit qꝙ melior doctrina est pōere disputatiuā ꝑscrutationē i singulis q̄ōnibus qn̄ vult facere disputationē sup illam q̄ōne3. In h̃ aūt li. vult ponere s̄mōes disputatiuos i oibus q̄ōnibꝰ difficilibꝰ q̄ sūt i hac arte: z pōere s̄monem in eis ꝑ se. D. iducit demōstratiōes ꝓprias vnicuiq3 q̄ōni in loco ꝯuenienti tractatui huiꝰ scie: z forte iste ordo est melior in doctrina huiꝰ scie: qꝛ cōicāt scie disputatiue in vlitate ꝯsideratiōis. Subiectū.n. vtriusq3 scie est idē.s. ens simplr̃. Et qꝛ nā s̄monū disputatiuoꝝ facit vt ꝓponat̃ in ordine s̄monibꝰ demōstratiuis: vidit Aris. qꝙ iste modus ꝯsideratiōis oꝫ poni ꝑ se ꝑ se in hac scia sicut fecit in oibus significātibꝰ itētiones huius scie ꝯ̄rio ei qḋ fecit in alijs sciētijs.s. qꝙ in alijs scientijs expōit nomina apud ꝯsiderationē in vnaquaq3 q̄ōne: in hac aūt scientia exponit nomina in vno tractatu nō ad distinguēdū nomē equiuocu3: sed numerādo intentiōes: de qbus ꝯsiderat ista scientia. ¶ Nicolaus autē ordinauit sermonē cōtra illud qḋ fecit Arist. in istis duabꝰ intētionibus.s. qꝙ ordinauit ea s̄m qꝙ fecit Arist. in sciētia naturali: z putauit se incedere per viam meliorem: z melius est qḋ Ari. fecit propter causam quā diximus. ¶ Et.d. necesse est nobis zc̃.i. qꝛ necesse est omni volenti scire res quesitas in vnoquoq3 genere sciaꝝ inspicere: p̄mo q̄ōnes

.1.

Consuetudo Aris ē iducē i oībꝰ sciētijs s̄mōes disputatiuos añ s̄mōes demōstratiuos. Vid idē .4. phy. cō. 3 z. si. oppon̄ tū ꝑ celi c. 2.

Ens simplr̄ ē sb̄3 vtriusq3 scientie s. met. z logice. Vd istā c. 2.

illius scie: ꝛ ꝑscrutari de eis:opꝫ nos facere h̄ in hac scia. ¶ D.d.q̄ q̄ōnes sunt iste:ꝛ.d. ꝛ sunt ille de quibus qdā existimauerūt ꝛc.i.ꝛ iste q̄ōnes sunt in qbus hoies diuersant̄ in hac scia ꝑꝑ difficultatē eaꝝ:ꝛ alie q̄ōnes difficiles de qbus ꝑmiserūt ꝑscrutari. ¶ D.d.cām in h̄ ꝛ.d.ꝑma.n.actio ꝛc.i.ꝛ necesse ē icipere a ꝑscrutatiōe de istis difficilibus q̄ōnibus:q2 scia quesita q̄ post acquiritur ex eis est scientia per quā dissoluunt̄ difficultas q̄ erit i illis q̄ōnibus per dubitatiōes aduenietes i eis. ¶ Et cū.d.ꝙ cā ꝑꝑ quā incipiēdū est ꝑscrutari de rebus difficilibus est ꝙ aduētus difficultatis ꝑcedit ablationē eius:ꝛ modus ex quo aduenit difficultas est alius a modo ex quo auferī. Modus.n.ex quo aduenit est silis ligamēto:ꝛ modus ex quo auferī est silis dissolutiōi ligamēti:ꝛ iō.d.ꝛ nō pōt dissoluere ex mō ligamēti q ignorat ligamentū ꝛc.i.ꝛ q2 notū est per se ꝙ nullus pōt dissoluere ligamētū qd̄ fit i mēbris motus ex illo mō ex quo cecidit ligamētū: ꝛ illud qd̄ accidit intellectui simile ē ei qd̄ accidit ligato:qm̄ quēadmodū ligatū nō pōt moueri aliq̄ mō ad finē queꝫ intēditaīta est de itellectu qn̄ acciderit ei ꝑmōes ꝯrq: ꝛ iō necesse est vt via ex q̄ dissoluunt̄ q̄ōnes sit alia a via ex q̄ accidūt questiones : quēadmodū modus ex quo dissoluit̄ ligamētū est alius a modo ex quo aduenit ligamētū. ¶ Et.d.ꝛ ideo ꝑscrutādū est de oibus difficilibus ꝑꝑ hoc qd̄ diximus ꝑmo q2 est via ad acgrēdū scientiā. ꝓportio.n.questionū ad aiam silis est ꝓportioni ligamēti ad mēbra:ꝛ ꝓportio scie acgsite post alias q̄ōnes est silis ꝓportiōi motus q̄stri post dissolutionē ligamēti. ¶ D.d.aliā cām ꝑꝑ quā incipiendum est ꝑscrutari de difficultate que est in questiōibus:ꝛ.d. qui.n.querit cognoscere aliquid ꝛc.i.qui.n.cognoscit aliqd anteq̄ cognoscat quātitatē difficultatis eius assimilat̄ eis quoꝝ pedes sunt ꝑ viā rectā : ꝛ nesciūt ꝙ sui pedes sunt in illa via. ¶ D.d.ꝛ cū hoc q nescit q̄stiū ꝛc.i.ꝙ q nescit quātū querit:nescit ipse qn̄ inuenerit eū:ꝛ cū hoc ꝑscrutatus est de aliquo ꝛ nescit quātū est difficile illud qd̄ querit est ignotū apud ipsum:ꝛ sic si inuenerit ipsuꝫ: nesciet vtrū inuenerit aut nō:qui aūt scit difficultatē rei scit finem quē querit:ꝛ sic si inuenerit illū sciet illud qd̄ querit:quesitū.n.erat apud illuꝫ scitū determinate. ¶ D.d.ꝛ bonū est ꝛc.i.ꝛ et melius ē volentibus iudicare inter duos homines diuersantes in aliquo vt sint cognoscentes propositiōes quibus vtitur affirmans ꝛ negans.

Proportio q̄stionum ad aiaꝫ silis ē ꝓportiōi ligamēti ad mēbra.

Q̄ncogninētes ad modū ꝯsideratiōis istius scie.

Q̄ō ꝑma. Utrum vnius aut multaꝝ ē sciaꝝ cās speculari.

¶ Est aūt dubitatio prima qdē de qbus ꝓemialiter dictis dubitauimus. Utꝝ vnius aut multaꝝ est sciētiaꝝ causas speculari. ¶ Et vtꝝ sbe principia pria est scie huius scire solu3. Aut ēt de pricipijs de qbus ondūt oēs. Ut vtꝝ ꝯtingit vnū ꝛ idē simul dicere ꝛ negare aut nō: ꝛ de alijs talibus. ¶ Et si est circa sbam: vtrū vna circa oēs aut plures sunt. ¶ Et si plures: vtru3 oēs cognate: aut eaꝝ he quidē sapiētie. Ille ṽo aliqd aliud dicende sunt. ¶ Et h̄ idē quoq3 necessariū est q̄rere: vtrū sensibiles substātie eē solū sūt dicēde: aut ꝑter has alie. ¶ Et vtꝝ vnice sūt aut plura genera substātiaꝝ: vt faciētes spēs: ꝛ mathematica iter ista ꝛ sensibilia dixerunt. De his ergo vt diximus ꝑscrutādū est. ¶ Et

Q̄ō scda.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Sexta.

vtrū circa substātias solū est speculatio: aut circa q̄ accidunt ꝑm se substātijs. ¶ Adhuc aūt de eodē ꝛ diuerso: sili ꝛ dissimili: ꝛ ꝯrietate: ꝛ de priore: ꝛ posteriore: ꝛ de alijs oibus talibus: ꝛ de qbuscūq3 dialectici intēdere tētant: ex ꝓbabilibus solū ꝑscrutationē facientes: quoꝝ theorica est de oibus. ¶ Amplius aūt his eisdē q̄cunq3 ꝑm se accidūt: ꝛ nō solū qd est hoꝝ vnūqdq3: ꝫ vtꝝ vni est vnū ꝯriū. ¶ Et vtꝝ pricipia ꝛ elīta gnā sunt: aut in q̄ diuidit̄ existētiū singulū. Et si genera: vtru3 q̄cunq3 dr̄ de idiuiduis finalia: aut prima: vt vtꝝ hō aut aial principiū est magis q̄ singulare. ¶ Materie ṽo q̄rendū est ꝛ tractādū vtꝝ est aliqd ꝑter materia3 cā ꝑm se aut nō. ¶ Et hoc sepabile aut n̄: ꝛ vtꝝ vnū aut plura numero. ¶ Et vtꝝ est aliqd ꝑter synolō. Dico āt synolō qn̄ ꝑdicat̄ aliqd de mā: aut nihil: aut hoꝝ qdē: hoꝝ vero nō. ¶ Amplius aūt vtꝝ pricipia numero aut spē determinata: ꝛ q̄ in rōnibus: ꝛ q̄ in subiecto. ¶ Et vtꝝ corruptibiliū ꝛ icorruptibiliū eadē ꝛ diuersa. Et vtꝝ icorruptibilia oia: aut corruptibilia corruptibiliū. ¶ Amplius āt ꝙ oīu3 difficillimū est: ꝛ plurimā hꝫ dubitationē: vtru3 vnū aut ens quēadmodum Pythagorici ꝛ Plato dicebāt nō alteꝝ aliqd est: ꝫ entium substātia: aut nō: ꝫ aliqd alteꝝ ip3 subiectū. vt Empe. amorē dicit: alius ṽo ignē: alius aquā: aut aerē. ¶ Et vtꝝ principia sint vlia aut singularia reru3. Et potestate aut actu. ¶ Amplius āt vtꝝ aliter: aut ꝑm motū. Hec eni3 dubitationē ꝑstat magnā. ¶ Adhuc āt numeri: ꝛ lōgitudies: ꝛ figure: ꝛ ꝑucta substātie q̄dam sunt: aut nō. ¶ Et si substantie vtrū separate a sensibilibus: aut in eis. De his enim omnibus nō solū difficile veritatē ipsa3 ingrere: sed nec rōne qdē bene dubitare facile est. ¶ Et prima qō q̄ōnu3 difficiliū est de q̄ q̄siuimus in ꝓlogo istius libri primi: vtꝝ ꝯsideratio de omnibus generibus cāꝝ est vnius scie: aut pluriū. Scda est vtrū ꝯsideratio de pricipijs substātie tm̄: aut est etiā eius ꝯsiderare de pricipijs ex quibus fit demōstratio cuiuslibet. U.g. vtrū possit idē eē affirmatiuū ꝛ negatiuū isimul: aut nō: ꝛ talia silia. U.g. vtꝝ eq̄lia eidē sint eq̄lia. Tertia est si sciētie cōsideratio est de substātia vtrū illa sciētia ē eadē omnibus scientijs: aut plures. Quarta est ꝛ si sint plures substātie vtrū natura eaꝝ est cōsimilis in genere: aut debet q̄dam dici philosophia: ꝛ q̄dam aliud. Quinta est ꝛ

Septima.

Octaua.

Dialectici tētāt de oibus ꝛ eoꝝ theorica est de oibus.

Nona.

Q̄ncogninētes ad res de qbus ista scia ꝯsiderat.

Scda.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Sexta.

Septima.

Octaua.

Nona.

Decima.

Undecima.

Duodecia.

Tertia decia

Quarta decima.

etiam illud querendū est necessario vtrum opꝫ dicere ꝙ sube sunt sensibilia tm̄:aut sūt alie sube ab istis sensibilib⁹. Sexta est vtrū sube habeāt vnuꝫ genus aut plura:sicut dixerunt ponētes formas ⁊ mathematica:q̄ sunt inter ista ⁊ sensibilia. Opꝫ.n.nos pscrutari de oībus istis reb⁹sicut diximꝰ. Septima est pscrutari vtrū hec cōsideratio est de substātijs tm̄:aut ēt de accn̄tibus. Octaua est ⁊ cū hoc pscrutāduꝫ est de eodē ⁊ de diuerso:⁊ de dissimili ⁊ sili. Nona est de cōtrarijs. Decima est de ante ⁊ post. Undecima est.⁊ de oib⁹ alijs reb⁹ ꝯsimilib⁹istis de qbus logici pscrutant̄:q ponūt opiones suas de opionibus laudabilib⁹:⁊ nobilib⁹. Duodecima.⁊ ēt pscrutāduꝫ est de oibus accn̄tibus que accidūt oibus istis. Tertiadecima.⁊ de vnoquoqꝫ coꝝ qd sit:⁊ nō de hoc tm̄:ꝫ vtrū ꝯtradicāt sibi adiuicē. Quartadecima.⁊ vtrū pricipia ⁊ elm̄ta ⁊ gn̄a sint p se aut sint per singularia in que diuidunt̄. Decimaqnta.⁊ si sint gn̄a vtrum gn̄a q̄ dicunt̄ de iduiduis sint pria gn̄a aut vltima. U.g.vtrū anial aut hō est magis primū:q̄ȝ iduidua singularia:aut nō. Decimasexta.⁊ ēt opꝫ nos multū pscrutari vtrū sit alia cā p se preter mā̄ꝫ:aut non. Decimaseptima.⁊ vtrū ista cā differat a mā:aut nō. Decimaoctaua ē.vtrū ista cā est vna in numero:aut plures. Decimanona.⁊ vtrū est aliqd p̄ter totum:⁊ dicere est totū illud p qȯ disponitur mā:aut nō est aliud:aut in qbusdā reb⁹ est aliud a toto:⁊ in qbusdā non:⁊ que sūt illa entia. Uigesima.⁊ ēt vtruꝫ ista pricipia sint determinata in numero:aut ⁊ rōne:⁊ loco. Uigesimapria ⁊ vtrū pricipia corruptibiliū sint pricipia icorruptibilium aut diuersa:⁊ vtrū oia pricipia nō corrūpunt̄:aut corrūpunt̄ pricipia corruptibilium. Uigesimasecūda.⁊ ēt pscrutāduꝫ est de qōne magis difficili oibus istis qōnibus:vtrū vnuꝫ ⁊ idem est suba oium entiū:⁊ nō est aliud:sicut dixerunt Pythagorici ⁊ Plato:aut nō. Sed est aliud subm:sicut dixit Empe. amicitiā:⁊ alius ignē:⁊ alius aquā:⁊ alius aereꝫ. Uigesimatertia.⁊ vtruꝫ pricipia sint vlia:aut sint sicut singularia reꝝ pricularium. Uigesimaqrta.⁊ vtrū sint potētia vel actu. Uigesimaqnta.⁊ vtꝝ pricipia sint alio mō:aut sunt pricipia p motū. Iste enī qōnes sūt difficiles ⁊ valde intricate. Uigesimasexta.⁊ cum hoc ēt pscrutāduꝫ est vtꝝ numerus ⁊ longitudo ⁊ ēt figura ⁊ puncta sunt substātie:aut nō. Et si sunt sube:vtrum sint diuerse a sensibilib⁹:aut sint eis. Difficultas enī nōrm̄ est in cōprehendere veritatē istaꝝ reꝝ oium:ꝫ nō est facile querere de eis ꝫm difficultatē eaꝝ ꝫm sermonē valde.

¶ Utrum cōsideratio ⁊c.⁊ itendit per gn̄a causarum causas diuersas diuersoꝝ:cause enī diuersoꝝ generū sunt diuerse. U.g.pncipia reꝝ nāliuꝫ ⁊ pncipia reruꝫ mathematicaꝝ:⁊ pncipia reruꝫ abstractaꝝ. ¶ D.d.⁊ vtrum est scie ꝯsideratio ⁊c.i.⁊ si cōsideratio in oibus pncipijs est vnius scie vtrum illa scia dꝫ considerare in pncipijs substātie ⁊ vniuersalium entiuꝫ tm̄:aut cum hoc dꝫ cōsiderare in pncipijs cognitionis q̄ sunt pma itellecta. U.g.ꝯsiderare in ꝫmone dicētiuꝫ posse esse vt affirmatiua ⁊ negatiua isimul sunt vere:⁊ in sermone negātiuꝫ ꝙ equalia sunt eidē equalia:⁊ vlr in sermone negantium pncipia. ¶ D.d.⁊ etiam si scie est cōsideratio ⁊c.i.ēt si scia debet considerare de substantijs vtrum illa scia est vna aut plures. Si enim sube fuerint diuersoꝝ pmoꝝum pncipioꝝ continget ꝯsideratio de eis fit plurib⁹ q̄ȝ vni scie:⁊ si fuerit cōuenientium pmoꝝ pncipioꝝ vtruꝫ cōsideratio de eis erit vnius scie. ¶ D.d.⁊ si fuerint plures scie vtrum ⁊c.i.⁊ si ꝯsideratio de entibus fuerit pluriuꝫ sciaꝝ vtrum oēs sint spēs vnius generis.s.ptes vni⁹ scie:aut sunt diuersaꝝ sciaꝝ adeo ꝙ quedā dr̄ phia:⁊ quedaꝫ scia naturalis:⁊ q̄dam doctrinalis. ¶ D.d.⁊ ēt pscrutādum est vtrum oporteat nos dicere ꝙ substantia ⁊c.i.⁊ necesse est nobis pscrutari vtrum sint alie sube a substātijs sensibilib⁹:aut nulla est substātia preter istas. ¶ D.d.⁊ vtrum substātie habent genus ⁊c.i.⁊ si aliq̄ est suba alia a substātijs sensibilib⁹ vtrū illa suba est eadē nā aut ptes nāe:sic dicūt illi ꝙ sube sunt res abstracte.s.⁊ sunt forme nō abstracte:⁊ sunt res sensibiles:⁊ medie iter formas ⁊ res sensibiles:⁊ sunt mathematice. ¶ D.d.⁊ vtrum ꝯsideratio est tm̄:de suba ⁊c.i.⁊ ēt pscrutādum est vtrū pscrutatio in hac scia est de substātijs tm̄:aut de accn̄tibus:aut de vtroqꝫ. ¶ D.d.⁊ cū hoc opꝫ nos pscrutari de eodē ⁊ de diuerso.i.⁊ opꝫ nos pscrutari ēt de ꝯsequētibus essentialibus q̄ appropriantur enti in eo ꝙ est ens. U.g.idem ⁊ diuersum:⁊ sile ⁊ dissimile:⁊ ꝯriurn ⁊ non cōtrarium. Omne enī ens qn̄ fuerit cōparatuꝫ ad aliud:aut erit idē:aut diuersuꝫ:aut sile:aut dissile:aut ꝯtrariū:aut nō ꝯtrariuꝫ. ¶ Et vlr opꝫ pscrutari de oibus de qbus disputatores assueti sunt disputare p ꝫmones famosos laudabiles. ᵃ Phs enī ⁊ logic⁹ cōueniūt in pscrutatione de istis rebus:qꝛ vterqꝫ cōsiderat de ente simplr. ¶ D.d.⁊ ēt pscrutāduꝫ est de oibus accn̄tibus ⁊c.i.⁊ pscrutanduꝫ est in istis qōnibus de rebus:quaꝝ est pma qd est vnūqdqꝫ coꝝ:⁊ q̄ sunt accn̄tia ppria eis:⁊ nō de hoc tm̄:sed de illis que sunt cōtraria eis:aut non cōtraria. Per oia eniꝫ ista complet̄ perscrutatio de istis que itendunt sciri.s.p cognitionē trium.s.prioruꝫ ⁊ posterioꝝ ⁊ oppositoꝝ. ¶ D.d.⁊ vtrum pncipia ⁊ elemēta ⁊c.i.⁊ pscrutāduꝫ est vtrum reꝝ pncipia ⁊ elemēta eorum sint genera aut iduidua in que diuidunt̄ in postremo genera:⁊ si genera sint digniora vt sint pncipia q̄ȝ indiuidua:vtrum genera remotissima ab iduiduis sint magis digna:aut genera ppinqua ita ꝙ dignissimuꝫ coꝝ sit spēs que diuidit̄ in iduidua. U.g.pscrutari qd ē magis pmū:aial:aut hō:aut iduiduum aialis:aut hois.

Et si aial ꝛ homo sint priora sunt indiuiduis: vtrum hō sit pōr aiali: aut aial hoie. ¶ D.d. ꝛ opꝫ nos multū pscrutari. i. ꝛ opꝫ nos q̄rere vtrū in indiuiduis sube ē alia cā preter mām: ꝛ ē forma aut nō. ꝛ d. hoc: qꝛ ista cā fuit nota ab eo solo in rei v̄itate īter oēs antiquos. ¶ D.d. ꝛ vtrū ista cā differat a mā aut nō: ꝛ d. hoc ne aliqs existimet ipsaꝫ eē manifestā quoquo mō. D.d. ꝛ vtrū ista cā sit vna. i. forma. D.d. ꝛ vtrū est aliqd p̄ter totū. i. vtrū est aliqd additū corporibus nālibus. aut nihil est hōꝫ: aut hoc est in qbusdā: ꝛ in qbusdam nō: ꝛ intuit p hoc aiam ꝛ res additas corpibus nālib⁹ ꝯsimiliū qtiū. ¶ D.d. ꝛ vtrū pncipia ꝛc̄. i. ꝛ ēt pscrutandū est de pncipijs reꝝ cōpositaꝝ: vtrū sint vnum sm formā: aut sint plura numero: ꝛ dico vnū sm formā: vnū sm diffōnē: ꝛ dico sm numeꝝ ea q̄ sunt numerata sm locū. ¶ D.d. ꝛ vtruꝫ pncipia corruptibilium ꝛc̄. i. ꝛ ēt pscrutāduꝫ est vtrū pncipia reꝝ corruptibiliū sint pncipia icorruptibiliuꝫ: aut alia: ꝛ si alia vtrū oia nō corrūpanī: aut solūmō nō corrūpanī illa que sunt pncipia icorruptibiliū: pncipia v̄o corruptibilium corrūpunī. ¶ D.d. ꝛ ēt pscrutāduꝫ est de qōne magis difficili ꝛc̄. i. ꝛ ēt pscrutāduꝫ est vtrū vnum qd est pncipiū numeri sit vnū qd est suba vniuscuiusqꝫ entiū sensibiliū: aut sm q̄ dicit Pythagoras q̄ illud est elītū entiū: aut q̄ entia numeri: aut sm q̄ dicit Plato q̄ est suba vl̄is oibus entibus: aut vnū numerale est accn̄s ꝛ vnū qd est suba ꝛ elemētuꝫ oium entium est natura alia a natura vni⁹: sicut dicit Empedocles: q̄ vnū qd est substantia entiū est amicitia: aut lis. Et sicut antiqui nāliuꝫ dicebāt q̄ vnūquodqꝫ qd est substātia entiuꝫ: est ignis: aut aer: aut aqua. ¶ Deinde d. ꝛ vtrum pncipia sunt vniuersalia ꝛc̄. i. ꝛ vtrum pncipia reꝝ sint vniuersalia aut singularia: ꝛ vtrū sint potētia in actu. ¶ D.d. ēt vtrum sint pncipia alio mō ꝛc̄. i. ꝛ ēt pscrutandū est de pncipijs vtrū sint pncipia sm q̄ sunt mouētia aut sm aliū moduꝫ ceteraꝝ causaꝝ. ¶ Et itendit qōnem cōtingētem in pmo motore. Deinde dixit. ꝛ cuꝫ hoc oportet nos pscrutari vtruꝫ numerus ꝛ lōgitudo ꝛc̄. i. ēt pscrutādū est de rebus mathematicis. Uerbi grā. de numero ꝛ magnitudine: vtrum sint substantie an accn̄tia. Et si sint sube vtruꝫ sint abstracte a substātijs sensibilib⁹: aut sint existētes in eis tali mō q̄ nullā habeāt constitutionē: nisi p substantias sensibiles. ¶ D.d. difficultas eni ꝛc̄. i. oēs eni iste qōnes nō tm̄ sūt difficiles pp difficultateꝫ cōprehēsionis in eis: imo difficile est ēt scire difficultatē eaꝝ q̄ta sit. Et cū cōpleuit numerationē illarū qōnum: icepit iducere sermones logicos in singulis questionibus. Cap. II.

Solus Ari. cognouit cās mālē i rei v̄itate. Jdeꝫ p̄ phy. co. 79.

Uide p̄ phy. cō. 6. ꝯsile.

Rimum ergo de qbus in primis diximus vtrum vnius aut pluriū sciaꝝ sūt speculāda oia gn̄a caꝝ. Uni⁹ eni scie qūo erit non ꝯtraria pricipia existētia cognoscere. ¶ Ampli⁹ aūt multis existētiuꝫ non isunt oibus oia. Quo nāqꝫ mō posse est motus pricipiū eē in imobilib⁹ aut boni nāꝫ: siqdē oē qd ē bonū sꝫ se: ꝛ pp suaꝫ nām finis est: ꝛ ita cā q̄ illius cā ꝛ fiūt ꝛ sunt cetera. Finis aūt ꝛ cui⁹ cā actus cuiusdā est finis. Sꝫ act⁹ ois cū motu. Quare in imobilib⁹ nō ꝯtingit hoc eē pricipium.

Ad ptē negatiuam prime questionis.

Secūda ad idem rō.

Jn imobilibus nō ē efficiēs nꝫ finis.

Act⁹ ois cū motu.

Nec eē aliqd aut hōagaton. i. p se bonū. Ubi ꝛ in mathematicis p hanc nihil ōndit cām. Nec est demonstratio nulla eo q̄ meli⁹ aut deterius. Sꝫ nec oino nullus taliū alicuius reminiscit. Quapp ꝛ sophistarū qdam vt Aristippus ipsas preneglexit. Jn alijs eniꝫ artib⁹ ꝛ illiberalibus vt tectonica ꝛ coriaria eo q̄ meli⁹ vel deteri⁹ dici oia. Mathematicas v̄o nullam de bonis ꝛ malis facere rōnē. ¶ At v̄o si scie causarū sūt plures: ꝛ altera alterius pricipij q̄ earū est dicēda q̄ querit. Aut qs maxime rē quesitam ē sciēs eam habētium. ¶ Contingit eni eideꝫ omnes modos causaꝝ inesse vt domus. Unde qdē motus ars ꝛ edificator. Cuius v̄o causa opus. Et materia terra: ꝛ lapides. Spēs v̄o rō. ¶ Igit ex dudū determinatis quaꝫ decet vocare sciaruꝫ sapiam. Habꝫ rationē qualibꝫ appellari: inq̄tuꝫ senior qdē: ꝛ pricipalior: cui veluti huiētes non contradicere scias alias certum ē: q̄ finis eni boni talis est: sunt enim huius cā cetera. ¶ Inq̄tum v̄o primaꝝ causaꝝ ꝛ maxime scibilis diffinitiua ē esse: que sube vtiqꝫ erit talis. Multis. n. modis idem sciētibus: magis qdē scire dicimus eum q nouit in ipso eē qd res q̄ in non eē. Et hoꝝ eorūdem alium alio magis. Sꝫ maxime qd ē: ꝛ non q̄tuꝫ: aut q̄le: aut qd facere: aut pati apta nata ē. Ampli⁹ aūt ꝛ in alijs scire singula: ꝛ quoꝝ demonstrationes sunt: tunc putamus existere: qn̄ scimus qd ē vt tetragonizare qd est: qꝛ medie iuentio. ¶ Silr aūt ꝛ i alijs. Circa gn̄ationes v̄o: ꝛ actus: ꝛ circa omnē trāsmutationē opinanī nos pfecte cognoscere qn̄ cognoscim⁹ pricipiū motus. Hoc aūt alteꝝ ꝛ oppositū fini. Quapp vī alterius eē scie causarum harū singulas speculari.

¶ Dicamus nunc primo de prima qōne. s. vtrū consideratio de omnib⁹ gnibus causarum est vnius scie: aut pluriū. Qūo posse ē vt vna scia pricipia sciat: que non sunt contraria. Notū. n. q̄ multa principia non sunt pluriū entium: qꝛ non dicimus quomō pōt eē principium motus in rebus non mobilibus: ꝛ quomō natura boni est in oibus rebus imobilibus: si omne qd est bonuꝫ p se est: ꝛ p suam naturam est finis ꝛ complemētum: ꝛ est sm hūc modū causa. Res. n. sunt pp illud. Finis. n. ꝛ illud pp qd fit aliud est complemētum alicuius actionum. Et actiones oēs fiūt p motū. Ergo manifestū

Jn mathematicis nihil ōndit q̄ cām finalem.

Questio interposita.

Solo scie partis

De a cā finali sapientia dicatur.

De a causa formali.

De a causa efficiente.

est q ipossibile est q ista causa sit in rebus que non mouentur erga pfectioné: τ in eis aliqd bonu p se non est. Et io in sciétijs mathematicis nihil declarat p istam cám. Et nulla demóstratio fit p illam: nec qz est melior neqz qz est vilior. Et vlr nullus hominum inuenit istam talé causam in mathematicis scientijs. Unde qdam sophistarum dimiserût sicut fecit Olsticus. In alijs aút vilibus artificijs. V.g. carpétaria: sutoria: illis dr melius τ vilius. Et artifices isti⁹ artis nó pscrutant oino de bonis τ malis. Manifestú est igit q scie causarum multe sunt: τ ois causa τ principiuz habz aliam sciam: τ est pricipiú alterius scie. Querédum est igitur qlis scia istarum est digna vt dicatur phia: τ qlis sciés est dignus vt vocet phus: τ sic notificabit illud qd querédum est hic. Impole est eni vt spés omniu rerum vel causarum sint eiusdé rei: sicut domus. Causa eni domus ex qua fit motus est artificiú τ edificator. Et causa pp quá fit domus est opatio. Et materia domus est lutú τ lateres. Et forma dom⁹ est terminus eius. Scdm igitur q distinximus τ diximus qlis scia dz vocari phia: cótinget vt omnis scia vocetur philosophia. Philosophia aút alia: τ prior: τ nobilior: quá scie alie cósequútur: necé est vt sit causa complemẽti τ boni. Alie eniz cause sunt ppter istá causam. Et iam diximus primo q scia primaruz causarum: τ illud qd est valde scitum: est scia substátie. Res enim multis modis scitur. Et plus qd scit est de sua substátia cú voluerim⁹ notificare vnáquáqz rerum habétiuz demóstrationé nos extimabimus notificare eas: quádo sciemus qd sunt. V.g. qd est quadratura. Dicem⁹ igitur q qdratura est medium inuenire. Et similr de alijs. Colores aút τ actiones τ omnis trásmutatio sciunt a nobis quando sciuerimus principium motus. Et ista causa est alia τ diuersa a causa cóplemẽti. Manifestú est igit q cognitio vniuscuiusqz istarum cárum hz aliam sciam.

3. **Dicamus** nunc de pmo τc. intendit per omnia genera causarum quatuor causas: τ q.d. vtrum pscrutatio de generibus causarum entium est vnius sciétie aut pluriú. ¶ D.d. τ quomó est pole vt sciat pncipia que nó sunt ɔtraria: τ ista ppositio est pbabilis. s. dicés q scia cótrarioruz est eadem: τ non segtur ex hoc dicere q sciétia contrariorum est eadem: q sciétia eorum non cótrariorum non est eadem: nisi supficietenus τ fm q apparet exteri⁹:

Ista ppo est pbabilis: q scia ɔtrariorum est eadem.

τ ideo iste sermo est logicus fm q fuit dictum q sermones vsitati in hoc tractatu sunt logici. Iste autem sermo esset verus si esset verum q illa quorum scia est eadem sunt cótraria. ¶ D.d. manifestum est igitur q oia pncipia τc. i. τ ét manifestum est p se q non inueniunt ocs cause quatuor in oibus generibus entiuz. V.g. q in rebus imobilibus nó debet aliqs querere cám mouétem: neqz potest dicere quó est pole vt in eis sit causa mouéns: τ itendebat mathematica: qm lz sint in re mota: tn non mouent nisi accñtalr. ¶ D.d. τ quó nã boni est τc. i. quomó causa que est finis inuenitur in rebus imobilibus: cú illud qd é per se τ nãliter finis est illud ad qd mouet illud qd inatum est pfici per illud. ¶ Et cuz pposuit has ppositiones pro veris accepit cóuersas earú pro veris. Deinde d. τ ét fm modú hunc eque τc. i. τ ista causa. s. finalis est fm hunc modú causa. i. fm q mouet ad illaz illud qd pficitur per illá. Illud enim qd est ante ppter illam: τ hoc manifestú est de causa finali. Deinde d. finis eni τ illud ppter qd τc. i. τ necessarium est vt finis sit in rebus mobilib⁹: qz finis est finis actióis τ motus: qd igit caret motu caret fine sine equoce. ¶ D.d. notuz est igitur q impole est q iste finis sit in rebus imobilibus τc. i ppter ipsos smones quos diximus: τ dixit per se: qz pót ɔtingere vt in rebus imobilibus sit bonuz: sed nó per se. ¶ Et debes scire q illud qd disponit per bonú est cá finalis: bonú enim est desiderabile: τ causa finalis est desiderabilis. ¶ D.d. τ ideo in sciétijs mathematicorum τc. i. qz ista causa non inuenitur in mathematicis: ideo non datur in eis aliqua re quesita finalis cá: neqz fit in eis demóstratio cui⁹ terminus medius sit ista causa: τ ipse d. i tractatu de quo logtur in pncipijs mathematicorum q ordinatio τc. i. ordinatio numerorum τ magnitudinuz inuenit in eis: τ idiget hoc pscrutatione. ¶ D.d. τ ideo qdaz sophistarum τc. i. negabant eam esse in oibus scientijs: qz nó reperierunt eam in firmissima sciarum. s. mathematicis. D.d. in aligs aút artificijs τc. i. i artificijs aút ɔcedebant causam finalé esse: melius. n. aut vili⁹ ɔueniunt ab hac causa. D.d. τ artifices istius. i. artis mathematicoruz. ¶ D.d. manifestum est igit q scia causarum τc. i. q cuz quedá entia habent ppria: quedam generum causarum τ nó quedaz: necesse est vt scie diuersientur ppter diuersitaté earum in pncipijs: τ vt sint modi demonstrationú vsitatarú in alia arte alij a modis demóstrationú alterius: ergo artes τ scientie sunt plures. ¶ D.d. querédú est igitur qualis sciétia τc. i. τ cum declaratú est plures scias esse: τ est iaz famosum hic esse sciam que dr philosophia: querendum est que est illa scie: qm si vna scia esset oium rerum: tunc illa scia deberet dici philosophia. ¶ D.d. impole est eni vt spés causarum τc. i. τ necesse é vt quedam scie sint pprie ad dádam aliquá cám sine alia. Quoniá non qdlibet genus de quo scia cósiderat hz quatuor cás sicut domus hz. Et itendit q hoc nó inuenitur nisi in scia nãli tm. ¶ D.d. fm igit q narrauim⁹ τc. i. τ cause sunt plures: τ phia est cognitio causarum: τ in omni scia cótinet cognitio causarum que sunt in illo genere: cótingit vt ois scientia debeat dici philosophia: sed nos posuimus h esse sciétiam aliá a scientijs pticularibus que dicit philosophia: qd est dubitatio. D.d. philosophia auté altera τc. i. sed si cócesserimus q omnis scientia dicit philosophia: tamé necesse est vt sciétia que dr philosophia simplr sit illa que cósiderat in causa finali vltima oium entium.

Mathematica lz sint in re mota: tn̄ mouent nisi p accidens.

Pót ɔtingere q i reb⁹ imobilibus sit bonú: sed nó per se.

Omnes autem cause sunt propter istam cām. ¶ D. d. ⁊ iam diximus pmo φ philosophia causarū ⁊c̄.i.φ illud qd dr philosophia est que notificat cāz cā finali pma cām pmam que est forma ⁊ substātia etiam. scia enim que attribuit cognitioni causarū pmarum est scia que est magis digna vt dicatur philosophia. Res enim vt dixit notificat multis modis: ⁊ magis qd notificat est p suā substātiaz: ⁊ ppter hoc ista scia debz dici philosophia: ⁊ nō naturalis scia. ¶ Sciētia eni naturalis cōsiderat ēt de duabus pmis causis.s. motore ⁊ mā. Ista autē de duabus causis vltimis.s. forma ⁊ fine. Et qz he due cause sunt meliores illis: ideo ista scia est melior nāli. Finis aūt ē melior alijs causis: qz alie cause sunt pp illā. Forma aūt ē melior alijs: qz scia rei per illaz est pfectior q̄ scia rei p aliā. ¶ D. d. testimoniū super hoc φ scia substātie est pfectior scia que fit per aliam rem oium rez exitiuz in re. ¶ Et d. ⁊ cū voluerimus scire vnāquāqz rez ⁊c̄.i. ⁊ signum eius φ scia substātie est pfectior omni scia est: φ cum nos quesiuerimus scire aliqd per demonstrationem nō reputamus ipsum eē scitū. nisi qn̄ nos intellexerimus in nobis φ scim⁹ illud fm qd. i. p suaz subam ⁊ diffōnem. ¶ D. dedit exemplū ⁊ d. V. gra.i. quadratura ⁊c̄.i. V.g. φ nos non videmus nos scire quadratum equale superficiei: nisi qn̄ sciuerimus φ est illud cuius latus mediū inter duo latera superficiei cui est equale. ¶ D. d. gnōnes āt ⁊ actiōes ⁊c̄.i. gnātiones aūt ⁊ actiones non sciunt vere nisi qn̄ sciuerimus nām motus ⁊ agens eum. D. d. ⁊ ista cā est alia a cā complemētu: ⁊ itendit cām que est pncipiuz passionis.s. subm ⁊ mām. D. d. manifestum est igit φ cognitio ⁊c̄.i. declaratuz est igitur ex hoc φ cognitio vniuscuiusqz genez istaz cāz bz sciam ppriā: ⁊ φ ē hec vna scia que dr philosophia: que pprie cōsiderat de pma forma ⁊ primo fine.

Scia nālis cōsiderat d dua b⁹ pmis causis.s. motore ⁊ mā. ista aūt de duab⁹ vltimis.s. fōa ⁊ fine. Idē in suo plogo sr p phy. ⁊ 4° met. cō. p Et 7. met. cō. 5. ⁊ 12. me. c. 6.

Pria phia pprie pšiderat de pria fōa ⁊ p fine.

¶ At vo de pricipijs demfonis vtrū vnius scie ē aut pliuм dubitatio ē. Dico aūt dmōstratiuas cōes opiones ex qbus oēs dmonstrāt. Ut qm̄ oē necūum ē aut dicere aut negare. Et ipoße idem sil'esse ⁊ nō eē: ⁊ q̄cūqz alie tales ppōnes. Utz haz vna scia ⁊ sube aut alia. Et si nō vna ē quā oz appellare que nūc est quesita. ¶ Uni⁹ igit eē nō est rōnabile. Quid.n. magis geometrie q̄z qlišcūqz d his ppriū est audire. Si igit silr qdē qualiscūqz ē. Oiuz vo nō 2uenit. Sic nec aliarū: ita nec ipsas subas cognoscētis: ppriū est d ipsis cognoscere. Siml' aūt ⁊ qūo erit ipsoruz scia. Quid qdē.n. ⁊ vnūqdqz hoz existit ens ⁊ nūc nouim⁹. Utunt igit eis vt notis artes alie. Si aūt dmrātio de eis ē: oportebit aliq d igit eē subm. Et hec qdē passiones: illa vo dignitates eoz. Naz d oib⁹ esse demfonez ipoße est. Necē est.n. ex aliqbus eē: ⁊ circa aliqd: ⁊ aliquoz dmfonē. Quare accidit oiuz eē gen⁹ vnū aliqd dmrātoz. Oēs.n. demonstratiue dignitatib⁹ vtunt. At vo si alia q̄ sube: ⁊ q̄ de his q̄ eaz pricipalior ⁊ prior est. Ulr.n. maxie oium principia sunt dignitates. Et si non est philosophi cuius erit alterius de eis speculari veritatem ⁊ falsitatem.

Ad quā sciē tiaz ptinet de pncipijs cōsiderare?

Ut si sit vni⁹ scie de pncipijs pšiderat

De oib⁹ esse demfonē est impossibile.

¶ Et ēt vtrū pricipia dmrātionis sunt vni⁹ scie aut plurīū est dubiuz. Et dico pricipia demrātionis illud qd est acceptū de ppōnibus vlibus ex qbus querit dmrātio sup oē qd. V. g. dicere φ d quolibz affirmatio vl negatio. Et impoße est affirmare ⁊ negare insimul: ⁊ alie ppōnes siles sibi. Nos igr pscrutabimur vtrum scia istoz pricipioz: ⁊ scia sube sunt eedē: aut diuerse. Et si nō sint eedem q̄ scia istarū dz dici noie scie q̄site in hoc loco. Non.n. necē est vt oia sint vnius scie: ⁊ cū hoc qūo erūt ista vni⁹ scie. Scim⁹ eniz eē modo vniuscuiusqz eoz. Et alie scie vtunt eis sicut cognitione nota. Si igr hūt dmonstrationē opz vt habeāt aliq d genus subm eis: ⁊ q̄dam sint magis latētia: ⁊ quedam manifesta vlia. Impoße est eniz vt oia habeāt dmrātionē: qz necē est vt dmōstratio fiat ex qbusdā reb⁹: aut qbusdaz: aut vni eoz. Manifestū est igit φ accidit vt vnū genus sit subm oiuz rez hūtiū dmfonē. Oēs eni modi dmfonis vtunt ppōnib⁹ manifestis vlib⁹. Et ēt si sube scia est alia a scia pricipioz dmrātionis. Que igit scia istarū est prior alia nobilitate ⁊ q̄ eaz est fixa p suam nām. Propōnes.n. vles sūt pricipia oium sciaz. Si igit cognitio istoz pricipioz non fuerit primi phi: cui⁹ erit igitur?

¶ Et ēt ⁊c̄. cum notificauit φ scia que dr philosophia vere est illa que cōsiderat de cā formali ⁊ finali vltimis: vult mō pscrutari vtruz 2sideratio de pncipijs demōstrationis est huius scie: aut alterius: si aliqua scia dz cōsiderare de pncipijs: ⁊ qs est modus cōsiderationis in eis: ⁊ cui⁹ generis est. ¶ Et d. ⁊ ēt vtrum pncipia demōstrationis sint vnius scie ⁊c̄.i. ⁊ si dixerimus φ in pncipijs sciaz est cōsideratio: vtrum cōsideratio illa est vnius aut pluriū. ¶ D. d. ⁊ dico pncipiuz demfonis ⁊c̄.i. ⁊ dico pncipia demōstrationis pmas ppōnes vles ex qbus adaptat nobis querere demōstrationez sup oē cuius cognitio est querenda. ¶ D. d. nos igit pscrutabimur ⁊c̄.i. nos igit pscrutabimur si pncipia habēt sciaz: vtrū scia istoz pncipiorum ⁊ scia sube que est forma sit eedē aut diuerse: ⁊ si scia pncipioz sciarū est vna: ⁊ scia substantie est alia: que earum debet dici phia simplr: nō enim est necē vt omnes scie rerum sint vnius scie. ¶ D. d. ⁊ cum h quomodo ⁊c̄.i. ante h pscrutādum est si ista pncipia habeāt sciam cui⁹ sciam habēt. esse.n. eoz notum est nobis nāliter: ⁊ alie scie ponūt ea fm hūc modū.s. fm φ sunt nota p se. ¶ D. cōfirmauit hāc dubitationez ⁊ d. si igit habent demōstrationē ⁊c̄.i. si habēt demōstrationē necesse est vt habeant genus subiectum de quo cōsiderat ars cōsiderās in eis: ⁊ vt quedā eorum sunt manifestiora qbusdā.s. vt in eis sint aliqua nota

per se: et alia declaranda per illa nota. D. d. impossibile est enim ut omnia habeant demonstrationem &c. i. sed necesse est ut demonstratio sit a quibusdam: et ad quedam: aut ad unum eorum ad minus. Ista enim demonstratio est ex principiis notis per se secundum quod dictum est in sua diffinitione quod syllogismus est compositus ex propositionibus necessariis. ¶ D. d. manifestum est igitur quod accidit &c. i. quoniam erit hoc: et manifestum est quod necesse est ut sit genus substantiarum omnium harumque demonstrationem: et ut demonstratio in illo genere habeat principia nota per se: et alia non nota que demonstrantur ab illis principiis: sed in primis propositionibus non accidit hoc. s. ut quedam sint manifeste per se et quedam non: sed si in hoc est unde fuit acquisita scientia earum. ¶ D. d. et etiam si scientia substantie &c. i. et si scientia principiorum substantie est alia a scientia principiorum scientiarum: que igitur scientia istarum duarum est prior alia et omnibus scientiis nobilitate et que scientia est primo naturaliter et nota per se. Existimatur enim quod universales propositiones sunt hec cum sint principia omnium scientiarum. ¶ D. d. si igitur iste propositiones non sunt physice cuius sunt igitur. i. quoniam si consideratio in istis primis propositionibus universalibus non fuerit philosophi: non videtur esse alicuius omnino: quod est impossibile. ¶ Et in hoc loco accidit in translatione diminutio: et hoc quod diminuitur est perscrutatio de questione consequenti questionem predictam secundum quod dinumeravit in principio istius tractatus ubi dixit: et si scientie est consideratio de substantia utrum illa scientia &c. i. et dubitatio accidat in hac questione sic: quoniam si scientia substantie fuerit una contingeret ut omnes substantie sint unius generis: et si erunt omnes res generabiles et corruptibiles: quod est inopinabile. Existimatur enim quod principia corruptibilium sunt incorruptibilia: et si scientie substantie sint plures: contingeret ut nature substantiarum sint diverse: et si fuerint diverse: aut erunt consimiles: aut nomen substantie dicetur de eis equivoce. Si igitur fuerint consimiles: contingeret ut scientie substantiarum sint species unius scientie. Et si fuerint non consimiles: tunc hoc nomen substantia dicetur equivoce pure: et si hoc fuerit tunc scientie substantiarum non reducuntur in unam scientiam: quod est inopinabile. ¶ Et potest intelligi utrum via logicalis per quam cognoscuntur substantie sit una. s. per diffinitiones: aut plures. Si una oportet dicere que est illa una: et si plures oportet dicere que sunt et quot: et hoc magis apparet secundum intentionem: quia ista eadem perscrutatione perscrutatus est in libro anime et in posterioribus analecticis: et ista perscrutatio est logicalis: et propter hoc magis appropriatur huic scientie. ¶ D. post hoc induxit multas questiones quas non numeravit in capitulo questionum: et incepit dicere questionem cuius initium est diminutum in libro sic.

Prima expo. — *Secunda expo.* — *Rationes logice magis appropriant huic scientie quam alijs. Idem post phy. com. 35. Utrum omnium substantiarum sit una scientia.*

¶ Totaliter quod substantiarum utrum una omnium est aut plures scientie. ¶ Si quidem ergo non una cuius substantie ponenda est scientia ista. ¶ Unam vero omnium non est rationabile. Et enim demonstrativa una de omnibus erit utrique per se accidentibus. Si quidem omnis demonstrativa circa aliquod subiectum speculatur per se accidentia ex communibus opinionibus. Et circa idem igitur genus accidentia per se eiusdem est speculari ex eisdem opinionibus. Nam circa ipsum quia unius: et ex quibus unius: sive eiusdem sive alius. Quare et accidentia sive he speculabuntur: aut ex his una.

¶ Et omnia accidentia habent unam scientiam scientiarum demonstrationis. Cum omnis demonstratio ex universalibus propositionibus notificat accidentia singularia in aliquo subiecto. Manifestum est igitur quod scientia demonstrationis notificat ex propositionibus universalibus accidentia singularia que accidunt uni generi. Quoniam si scientie est cognitio demonstrationis. et alterius scientie est cognitio ex quibus rebus est illud. et illa est aut scientia demonstrationis: aut alia. Manifestum est quoniam cognitio accidentium est aut scientia demonstrationis universalis: aut unius modi modorum demonstrationis.

¶ Et omnia &c. apparet mihi quod ista questio est quod dicens: utrum scientia accidentium existentium in unoquoque generum entium est unius scientie scientiarum artium speculativarum aut plurium una. ¶ D. d. omnia enim accidentia habent unam scientiam &c. i. et apparet quod cognitio accidentium est unius scientie non plurium et est scientia considerans in genere in quo existunt accidentia. ¶ D. dedit causam in hoc et d. cum omnis demonstratio &c. i. cum omnis demonstratio que fit de accidentibus notificat accidentia singularia ex universalibus propositionibus que existunt in re subiecta illis accidentibus. ¶ D. d. manifestum est igitur quod scientia demonstrationis &c. i. et cum ita sit manifestum est quod scientia demonstrationis non notificat ex propositionibus universalibus nisi accidentia singularia que accidunt uni generi. i. scientia ergo accidentium est unius scientie generum scientiarum. D. d. quoniam si scientie fuerit cognitio demonstrationis &c. i. et quedam demonstrationes dant quia et quedam propter quid. manifestum est quod scientia accidentium aut erit modorum demonstrationis universalis: aut unius modi eorum. Cognitio igitur accidentium est unius scientie. ¶ Et ex hoc sermone accidit sermo contradicens illi qui diminuitur in principio capituli: et est quod nos videmus quod quedam scientie dant de illis accidentibus unius generis quia tantum: et quedam de illis accidentibus propter quid. et sunt scientie que sunt subalternantes et subalternate. Verbi gratia aspectiva ad geometriam: et musica ad arithmeticam. Si ergo sermo fuerit acceptus in omni scientia et universaliter erit logicus: et si determinate erit verus.

¶ Amplius autem utrum circa substantias solum est theorica: aut et circa ipsis accidentia. Dico autem ut si solidum quadam substantia est: et linea: et superficies: utrum et eiusdem scientie est ea cognoscere et accidentia circa unumquodque genus de quibus mathematice ostendunt aut alius. Nam si demonstrativa quedam eiusdem erit et que est substantie. Non autem videtur eius quod quid est esse demonstratio. ¶ Si vero diverse: que erit speculans circa substantiam accidentia. Hoc enim reddere est valde difficile.

¶ Et etiam perscrutandum est utrum scientie huius quesite hic sit consideratio de substantiis tantum: aut est eius consideratio et de accidentibus contingentibus substantiis. Verbi gratia si corpus est aliqua substantia: et linee: et superficies: utrum cognitio substantiarum et cognitio accidentium que accidunt unicuique generum que declaravit scientiam mathematice sunt unius scientie: aut cognitio accidentium est scientia alterius a scientia substantie: quoniam si cognitio eorum unius scientie fuerit. Tunc scientia substantiarum etiam erit ex scientiis demonstrationis. Sed non existimamus quod sermo in quo dicitur quid est hoc habet demonstrationem aliquam.

5. — *Documentum.* — *Idem post poste.* — *Utrum hec scientia sit solum circa substantias. Ad partem negativam.* — *Ad affirmativam.*

Et si scia accñtiuz est alia a scia subaꝝ. Tũc
expõ istius sermonis est valde difficilis.

6\. ¶ Cum perscrutatus est vtrum cognitio substãtiaruz
est vnius scie aut plurium: ⁊ vtrum cognitio accidẽ-
tium est vnius aut plurium: vult etiam perscrutari
vtrum cognitio substãtiarum ⁊ accidẽtiuz est vnius
scie .s. scie in qua mõ cõsideratur. ¶ Et d. ⁊ etiã per-
scrutanduz est ⁊c. i. ⁊ si ista sciẽtia considerat de sub-
stantijs que opponuntur accidẽtibus vtrum cuz cõ-
sideratione de substãtijs considerat etiam de accidẽ-
tibus suis: aut sciẽtia substãtiarum est alia a scientia
accidẽtium. Deinde dedit exemplũ sicut diximus si
corpus est substãtia ⁊c. i. Uerbi grã. si corpus ⁊ supfi-
cies ⁊ linee sint substãtie vt qdam dicunt: vtrum co-
gnitio istarũ rerum ⁊ cognitio accidẽtium que acci-
dunt vnicuiqꝫ istoꝝ generum in qbus considerant
scie mechanice sunt vnius scientie. i. vnius artis: aut
per vnã viam: aut cognitio accidẽtium istaruz rerũ
est sciẽtie alterius a sciẽtia istarum rerũ. s. corporum
⁊ supficieruz ⁊ lineaꝝ quas posuimus eẽ substãtias.
¶ D. d. dubitationẽ ꝯtingẽtem si posuerimus ꝙ co-
gnitio coꝝ est vni⁹ artis: ⁊ d. qm̃ si cognitio coꝝ fue-
rit vnius scie ⁊c. i. sed si posuerimus ꝙ cognitio coꝝ
est vnius artis tunc diffõnes coꝝ cognoscunt̃ per de-
monstrationes simplices. ¶ D. d. sed nos nõ existi-
mamus ⁊c. i. sed existimamus ꝙ demõstratio nõ po-
test fieri de qditate substãtiarum. s. de diffõne earuz:
⁊ sic de qditate accidẽtiuz. ¶ Et cũ dedit dubitatio-
2\. nẽ ꝯtingentẽ si posuerimus ꝙ scia coꝝ est vna dedit
ẽt iopinabile ꝯtingẽs si posuerim⁹ ꝙ scia coꝝ sũt due
⁊ d. ⁊ si scia accñtiũ ⁊c. i. ꝙ dicere quõ differũt he due
scie valde est difficile. s. dicere ꝙ ars que ꝯsiderat de
suba est alia ab ea que cõsiderat de accñtibus.

Utrũ sole sbe sensibiles inveniantur.

¶ Amplius aũt vtrum sensibiles sube eẽ so-
le sint dicende: aut preter eas alie. Et vtruz
vnice: aut plura genera subarum sunt: vt di-
cẽtes spẽs ⁊ itermedia circa que mathema-
ticas dicunt esse scias. Quõ ergo dicimus
spẽs causasqꝫ ⁊ subas fm se deñi est i prio-
ribus de ipsis sermonibus. Multis autem
modis habẽtibus difficultatẽ nullo minus
absurdum dicere qdem alias eẽ naturas p̃-
ter eas que sunt in celo. Has aũt easdem di-
cere sensibilibus: nisi q: hec qdem sempiter-
na: illa vero corruptibilia. Nam p se dicũt
hoiez esse ⁊ equũ ⁊ sanitatẽ. Aliud ãt nihil
simile faciẽtes deos esse dicentibus: ⁊ hu-
mane speciei esse. Nihil eni aliud fecerunt
illi q̃ꝫ hoies sempiternos. Nec hi spẽs nisi
sensibiles sempiternas. ¶ Amplius autem
siqs preter spẽs ⁊ sensibilia itermedia po-
nat multas habebit dubitationes. Palam
eni q: silr linee p̃ter ipsas ⁊ sensibiles erũt:
⁊ vnũqdqꝫ aliorum generum. Igitur qm̃
astrologia haꝝ vna est erit qddaz celũ pre-
ter sensibile celũ: ⁊ sol ⁊ luna: ⁊ alia similr
celestia. Et quomõ his credere opꝫ. Neqꝫ
eni imobile rõnabile esse. Mobile vero oi-
no ipoẽ. Silr autem de qbus perspectiua
tractat ⁊ in mathematicis armonica. Et. n.
hoc ipoẽ preter sensibilia esse propter eas-
dem causas. Nam si sint sensibilia iterme-
dia: ⁊ sensus: palaꝫ q: ⁊ aialia erunt iterme-
dia ipsorum ⁊ corruptibilium.

¶ Et ẽt perscrutãdum est vtrum opꝫ dicere
ꝙ sube sensibiles habeant esse tm̃: aut alie
sube sunt ab illis sensibilibus: ⁊ vtrum ge-
nus subarum est vnum: aut plura: sicut illi
dicunt ꝙ illa que sunt iter formas ⁊ sensibi-
lia sunt substãtie: ⁊ ꝙ scie mathematice sũt
iste sube que sunt iter formas ⁊ sensibilia.
Nos aũt diximus iaꝫ in sermonibus quos
diximus de formis: quomõ dicimus ꝙ for-
me sunt sube ⁊ cause. Sermonibus autem
istorum cõtingit inopinabilitas multis mo-
dis: ⁊ maxime sermonibus dicentiũ ꝙ alie
sunt substãtie a substãtijs que sunt itra ce-
lum: ⁊ ꝙ ille sube sunt sicut sube sensibiles:
preter q̃ꝫ ꝙ ille sunt eterne: he autem sensibi-
les sunt: ⁊ corruptibiles. Fingunt eni ꝙ ho-
mo in illis substãtijs est sicut homo sensibi-
lis hic: ⁊ silr equus: ⁊ taurus. Sermo eni
istoꝝ est silis sermoni fingentium deos eẽ:
⁊ ꝙ forme coꝝ sunt sic̃ forme hoium. Illi
eni nihil dixerũt aliud q̃ꝫ ꝙ hoies sunt eter-
ni: ⁊ isti ẽt sic dixerũt. Et ẽt si aliquis finxe-
rit substantias eẽ inter formas ⁊ subas sen-
sibiles alias a formis sensibilibus ꝯtingunt
ei q̃stiones multe difficiles: qm̃ si alie sube
sunt inter formas ⁊ sensibilia alie ab eis ma-
nifestũ est ꝙ sic ẽt erunt linee alie a lineis for-
marum: et a lineis sensibilibus. Et silr vnũ-
qdqꝫ alioꝝ generuz. Et si scia stellarum est
vna istarum reꝝ: erit ẽt aliud celũ a celo sen-
sibili: et alius sol: et alia luna: et sic de alijs q̃
sunt in celo sensibili. Sed quomõ opꝫ nos
credere istis: non eniꝫ ẽ rectum vt illud ce-
luz ꝙ fingũt sit imobile: et ẽt impoẽ est oi-
no vt sit mobile. Et similr de rebus qbus
vtitur ars aspectiua: ⁊ qbus vtitur musica.
Impossibile eni est vt iste res sint alie a re-
bus sensibilibus propter causas quas dixi-
mus: qm̃ si sunt res sensibiles iter formas ⁊
res corporeas: manifestũ est ꝙ sunt ẽt sen-
sus ⁊ aialia iter formas ⁊ res corpales.

7\. ¶ Et ẽt perscrutãduz est verũ sint sube abstracte alie
a substãtijs sensibilibus: aut nõ sint nisi sube sensibi-
les tm̃. Et si sube alie a sensibilibus sunt: vtrum sint
vnum genus aut plura: sicut dicunt qdaz ꝙ sube sũt
tres. s. sensibiles ⁊ forme: ⁊ ea q̃ sunt iter eas: de qbus
dicũt ꝙ scie ꝯsiderãt mathematice. ¶ D. d. nos autẽ

iam diximus zc̄.i.nos aūt locuti sumus qūo verꝫ est dicere formas eē:ꝛ qūo sunt cāe alioꝝ entium:ꝛ qūo nō:ꝛ h̄ est in tractatibus sube istius libri.℄ D.d.sermonibus aūt istoꝝ ꝯtingūt zc̄.i.dicētibus aūt subas abstractas eē que sunt forme reꝝ ꝯtingūt multa inopinabilia:ꝛ maxīe dicētibꝰ ꝙ ille sube ꝛ iste q̄ sunt h̄ sunt eedē noīe ꝛ diffōne:ꝛ ꝙ nō differūt nisi qꝛ ille sūt eterne:ꝛ iste gn̄abiles ꝛ corruptibiles. Ponūt enim ꝙ hō qui est in illis substātijs abstractis est sicut hō q est h̄ sine aliqua dr̄ia in nomīe aut diffōne.℄ D.d.sermo igiꝰ istoꝝ zc̄.i.ꝙ dicētes formas eē siles sunt fingētibus deū aut deos eē in formis hoīum: sicut inueniꝰ in legibus mahumeti:ꝛ isti eni ꝯueniunt in h̄ ꝙ ponunt hoīes eternos ꝛ gn̄abiles ꝛ corruptibiles: cum h̄ ꝙ cōueniunt in diffōne ꝛ in noīe.℄ Et cū dedit inopinabilitatē contingētez dicentibꝰ formas eē: īcepit dare iopinabilitatē cōtingētem dicētibus formas medias esse iter sensibilia ꝛ formas abstractas: ꝛ d.ꝛ ēt si aliqs sinxerit zc̄.i.ꝙ sermoni eius ꝯtingūt multe questiones quas non pōt dissoluere.℄ D.d. qm̄ si alie sube fuerit iter zc̄.i.qm̄ si forme medie fuerint iter formas abstractas ꝛ formas sensibiles:tunc corpꝰ ꝛ supficies ꝛ linea ꝛ alia subiectoꝝ mathematicoꝝ habebūt tres modos formaꝝ.s.formas abstractas ꝛ sensibiles:ꝛ formas medias iter abstractas ꝛ sensibiles:erunt igiꝰ tres modi corpoꝝ ꝛ tres modi supficierū:ꝛ tres modi lineaꝝ: ꝛ silr de alijs generibus de qbus ꝯsiderat mathematicus.℄ D.īcepit dicere alia iopinabilia ꝯtingentia huic pōni:ꝛ d.si igiꝰ scia stellaꝝ zc̄.i.ꝛ si ita fit ꝛ scia stellaꝝ est de mathematicis sciētijs:tūc erit h̄ aliud celū a celo sensibili: ꝛ alia luna:ꝛ alius sol:ꝛ sic est de alijs stellis ꝛ orbibꝰ.℄ Et qꝛ manifestū est p se ꝙ iste s̄mo est falsus.D.sꝫ qūo opꝫ credere zc̄.i.ꝙ sermo eoꝝ esset credibilis si eēt posse vt celū qd̄ fingūt abstractū eēt imobile:ꝛ h̄ nō pnt dicere:qꝛ ponūt celū abstractū cōueniēs cuꝫ h̄ celo noīe ꝛ diffōne:ꝛ abstractum non pōt moueri.℄ D.d.ꝛ silr dicimus de rebus zc̄.i.ꝛ talia iopinabilia ꝯtingunt eis in sciētijs aspectiuis:ꝛ in sciētijs musice.s.in h̄ ꝙ ponūt radios eē ꝛ sonos alios a sensibilibus. Impossē est eni vt iste scie cōsiderēt de alio aliquo nisi de istis sensibilibꝰ.℄ D.d. ꝛ dedit maximū īpossē ꝯtingēs in h̄:qm̄ si fuerit res sensibiles iter formas zc̄.i.ꝛ ꝙ h̄ ꝯtingit eis:qꝛ cōcedunt ꝙ mathematici considerāt de rebus sensibilibus: ꝛ ponūt ꝙ iste res sūt medie iter formas itellectas abstractas ꝛ formas sensibiles ꝛ generabiles ꝛ corruptibiles: vn̄ cōtingit eis sensibilia eē eterna alia a sensibilibus gn̄abilibus ꝛ corruptibilibꝰ:ḡ ꝯtingit sensus eē alios ab istis sensibus ꝛ vt sint eterni: sensus eniꝫ est in caplo relatiōis:ꝛ si sunt sensus eterni:sunt ēt aīalia eterna: necessario ēt hec inopinabilia ꝯtingūt istis.

Contra legē mahumeti.

Scia stellaꝝ est de mathematicis sciētijs. J dē.12. meta.44.

Abstractum nō potest moueri.

Sensus ē in caplo relatiōis. Uide. 5.me. com.20.

℄ Dubitabit aūt aliqs ꝛ circa que existium q̄rere opꝫ has scias. Naꝫ si in h̄ differt geometria a geodosia solū:qꝛ hec qdē hoꝝ est que sentimꝰ:illa uo nō sensibiliū. Palaꝫ qꝛ ꝛ p̄ter medicinalez ꝛ alia erit scia:ꝛ preter vnāquāqꝫ aliaꝝ iter ipsaꝫ medicinalē ꝛ hāc medicinalē. Sed qūo hoc posse. Et.n.salubria q̄dā vtiqꝫ erūt p̄ter sensibilia ꝛ ipsuꝫ ēt sanū. Silr aūt nec hoc veꝝ:qꝛ geodosia sensibiliū ē magnitudinū ꝛ corruptibiliū. Corrupta eniꝫ eēt vtiqꝫ corruptis. At vero nec sensibiliuꝫ erit magnitudinū:nec circa celū hec astrologia. Nec eni sensibiles linee tales sunt quales dicit geometer. Nihil eni rectum sensibiliuꝫ ita nec rotunduꝫ. Tangit eni regulam non s̄m punctuꝫ circulus: sed vt pythagoras ait geometras redarguens. Nec motꝰ nec reuolutiones celi similes de qbus astrologia facit s̄mōes:nec astris pūcta naturā habent eandeꝫ.

℄ Et rectuꝫ ē ꝙ aliqs querat qōneꝫ difficilē ꝛ dicat in qbus opꝫ q̄rere istas scias. Qm̄ cuꝫ fuerit dr̄ia iter geometriaꝫ ꝛ medicinā ꝙ vna eaꝝ est scia media rerū sensibilium: ꝛ alia isensibiliuꝫ: manifestū erit ꝙ erit alia ars medicine ab arte medicie sensibili:ꝛ erit alia medicia iter medicinā que ē in formis: ꝛ hanc medicinā sensibileꝫ. Et silr de vnaquaqꝫ aliarum sciaꝝ. Sed quomō pōt esse hoc:qm̄ si posse fuerit vt medicina alia sit a medicina sensibili:ꝛ vt sit ēt agēs sanitateꝫ aliud ab agente sensibili. Necesse est vt sint res recipientes sanitatē:alie a rebus sensibilibus:ꝛ vt sit ēt aliud pricipiū a pricipio sensibili. Et cuꝫ hoc dicimus ꝙ sermo dicentiuꝫ ꝙ medicina est scia coruꝫ corpoꝝ sensibiliuꝫ corruptibiliuꝫ non est verus. Qm̄ si ita esset tunc corrūperentur per corruptioneꝫ corruptibiliū. Neqꝫ eni scia stellaruꝫ ꝛ celi istius ē corpoꝝ sensibiliu. Non eni sunt linee sensibiles sic̄ disponit geometer. Nulla eni res reꝝ sensibiliuꝫ ē linea recta aut rotunda:sicut dicit geometer. Circulus enim nō tangit mēsurā per punctū:ꝫ per lineam: sicut dixit Pythagoras in sua redargutiōe ꝯtra geometras. Neqꝫ motꝰ celi ꝛ circulus eiꝰ sunt sicut disponit scia stellarū. Neqꝫ cōueniunt puncta cum stellis in natura.

℄ Et rectum est zc̄.in h̄ cap.īducit rōnes ꝯrias in hac qōne dicētē ꝙ mathematici cōsiderāt de nā media.℄ Et d.in qbus rebus opꝫ q̄rere zc̄.i.pscrutāduꝫ est que sunt subiecta istaruꝫ sciaꝝ de qbus ꝯsiderāt mathematici. Scd̄m eni sermonē dicētiuꝫ ꝙ cōsiderant de nā media:appet ꝙ necesse est vt consideratio de eodeꝫ sit in diuersis subiectis.℄ D.d.qm̄ si dr̄ia iter geometriaꝫ zc̄.i.qm̄ ꝛ cuꝫ fuerit positum ꝙ dr̄ia iter sciam ꝯsiderāteꝫ de rebus sensibilibus:ꝛ iter cōsiderantē in istis rebus mathematicis est ꝙ ꝯsiderans ī mathematicis in istis rebus ꝯsiderat de nā media iter sensibilia ꝛ formas:cōtinget necessario vt cōsideratio de oī sensibili sit duplex.s.ꝯsideratio ī nā sensibilis s̄m ꝙ est sensibile:ꝛ cōsideratio in nā media iter formas ꝛ sensibilia. Omne igiꝰ sensibile habebit duas nās.s.nām sensibilē ꝛ nām mediā: ꝛ sic erit ars medicine alia a medicina sensibili.℄ D.d.sꝫ quō po

8.

test h eē 7c.i. 7 ꝯtingit huic positioni.s. si fuerit h medicina sensibilis alia ab ista medicina vt sint he medicine recipiētes sanitatē alie ab istis medicinis sensibilibus: 7 vt sit h agens sanitatē aliud ab agēte sensibili.

2\. ¶ Et cū īduxit inopinabilia ꝯtingentia huic opioni: icepit ēt iducere rōnes mouētes eos ad dicēdum nām mediā esse: 7 d. 7 cū h dicimus ēt ꝙ sermo dicētiū 7c.i. et cū h īuenimus ēt quasdam rōnes ex qbus pendēt dicētes nās medias eē. U.g. qm̄ si scia mathematicoꝝ ꝯsiderat de rebus sensibilibus gnābilibus 7 corruptibilibus: tūc scia eoꝝ corrumpetur cū corruptione illaꝝ rerum sensibiliū: sed nos videmus sciam ꝑmanere 7 nō trāsmutari cū h qḋ est in rebus sensibilibus: ergo necesse est vt sit reꝝ nō trāsmutabilium. ¶ D.d. neqꝫ ēt scia 7c.i. neqꝫ ēt scia formaꝝ orbium 7 motuū stellaꝝ est istoꝝ corporum sensibilium. Circuli eni qbus vtitur astrologus 7 linee nō sunt linee sensibiles: remanet igit̄ aut vt illi circuli de qbus ꝯsiderat astrologus sint ficti: aut falsi: aut habeāt esse aliud ab eē reꝝ sensibiliū. ¶ D.d. sicut ponit geometer 7c.i. 7 existimabit̄ ꝙ subm de quo considerat mathematicus nō est reꝝ sensibilium: qm̄ illḋ qḋ demōstrat̄ in scia mathematicoꝝ nō est verum in rebus sensibilibus. U.g. ꝙ linea recta non inuenit̄ in sensibilibus sm̄ ꝙ ponit mathematicus. Geometer eni demōstrat ꝙ linea recta tāgit circulum in pūcto: sed linea sensibilis nō tāgit circulū sensibilē nisi in linea. Et silr ponit ꝙ spera tāgit supficies in pūcto: sed spera sensibilis nō tangit supficiem sensibilē nisi in superficie: 7 iō Pythagoras sophista redarguebat geometras: 7 dixit ꝙ scia eoꝝ est falsa ꝑꝑ hoc qḋ accidit eis. Remanet igit̄ alteꝝ duoꝝ: aut enim iste scie sunt false: aut subiecta eaꝝ sunt res īsensibiles. ¶ D.d. neqꝫ motus celi 7c.i. 7 affirmat opionē dicētiū subm sciarū mathematicaꝝ est aliud a reb⁹ sensibilib⁹: hoc est ꝙ motus celi 7 circuli ei⁹ nō ꝯueniūt cū motib⁹ quos ponit astrologus loco istoꝝ: neqꝫ nāe stellaꝝ sunt nature punctoꝝ: q̄ astrologus ponit loco stellaꝝ.

Geometer demōstrat ꝙ linea recta tangit circulū in puncto: sꝫ linea sensibilis nō tāgit circulū sensibilē nisi i linea. Cōsule ꝑ celi cō.32. Et 5. ph. cō.30. Et ꝑ de aīa.tex. com.13.

¶ Sunt aūt 7 aliq q dicunt eē qdem itermedia hec iter spēs 7 sensibilia: nō tn̄ sine sensibilibus: ꝫ in his qbus accītia ipossia oia q̄dē pluris est orōnis ptransire. Sufficit aūt 7 talia speculari. Non eni in talib⁹ ꝯgruum est hēc sic solū: ꝫ palam qꝛ 7 spēs contingit in sensibilibus esse: eiusdem.n. rōnis vtraqꝫ hec sunt. Amplius aūt duo solida in eodem necesse ē eē loco: 7 non esse imobilia in motis existētia sensibilibus. Totalr aūt cuius cā qs ponet vtiqꝫ eē qdem ipsa eē aūt in sensibilibus. Eadē eni ꝯtingent iconueniētia eis q̄ predcā sunt. Erit eni aliqḋ celū preter celū: tn̄ nō extra: ꝫ in eodem loco: qḋ magis est ipole. De his ergo dubitatio multa quomō oportet positum habere veritatem.

¶ Et fingunt qdam ꝙ ista que dicunt̄ esse iter formas 7 sensibilia habēt esse: ꝫ nō sunt separata a sensibilibus: imo sunt i sensibilibus. Cū igitur voluerimus numerare oia ipolia cōtingentia sermonibus illoꝝ idigebimus multis sermonibus. Sed contēti sumus in hoc qḋ diximus. Non eni est necē vt ista media sint in sensibilibus tm̄: sed manifestū ē ꝙ si fuerit pole vt ista media sint i sensibilibus: pole ēt erit vt forme sint i sensibilibus. Sermo eni de formis 7 medijs ē idē. Et ēt si ita sit continget duo corpora eē i eodē loco: aut vt sint media imobilia i sensibilibus mobilib⁹. Et dicimus vlr ꝑꝑ quā cām fingit aliqs hec media eē: 7 esse i sensibilibus. Et cum hoc qḋ diximus ꝙ ꝯtingit sermonibus istoꝝ: accidit ēt eis aliud ipole scꝫ vt celum sit aliud ab hoc celo: non separatum ab eo: sed cū eo in eodem loco: 7 hoc difficile potest esse magis eo qḋ diximus. Ista igitur sunt valde difficilia in comprehendendo veritates eorum.

9\. ¶ Et fingunt qdam 7c.i. qdam fingūt formas medias esse nō abstractas: sicut ꝑdicta secta dicebat formas medias eē nō abstractas sed existētes in sensibilib⁹. ¶ D.d. sed si voluerimus 7c.i. sed si voluerim⁹ dicere oia ipossibilia cōtingentia istis ꝓlongabit̄ sermo: sed cōtenti erimus in hoc qḋ sufficit in destructione eoꝝ. D.d. nō est eni necesse vt hec media 7c.i. 7 ꝑmū ipossibiliū ꝯtingētium ē ꝙ si fuerit pole vt forme medie sint in sensibilibus: nō solūmodo erit necē vt iste sole sint in sensibilibus: sed ēt vt forme sint in sensibilibus: vtreqꝫ eni sunt eterne nō gnābiles: neqꝫ corruptibiles: 7 sermo de his est idem. ¶ D.d. 7 ēt si ita fuerit cōtinget vt duo corpa 7c.i. corpus sensibile 7 corpus mediū sint in eodem loco. D.d. 7 vt sint media 7c.i. 7 cōtingit ex pōne mediaꝝ formarū in materijs vt imobilia sint in rebus mobilibus: qḋ ē valde iopinabile. Et cōtingit h: qm̄ illḋ qḋ est abstractū est imobile. ¶ Et d.d. 7 dicimus vlr 7c.i. 7 ēt dicens hūc sermonē non pōt inuenire cām ꝑ quam fingat formas medias eē: 7 ꝙ dꝫ eē in corpibus sensibilib⁹: ponere eni eas trāsmutabiles ꝯdicit pōni earum in re trāsmutabili. D.d. 7 cū h qḋ diximus 7c.i. ꝙ continget dicētibus h vt duo celi sint insil' in eodē loco. 7 d. ꝙ difficilius pōt esse q̄ꝫ predicta: innuit.n. ipossibilia cōtingentia dicētibus illas formas esse abstractas 7 nō in sensibilibus. D.d. iste igit̄ res sunt valde difficiles: 7 itendit istam qōnem 7 alias.

¶ Et de pricipijs vtrum opꝫ genera elemēta: 7 pricipia suscipere. Aut magis ex qbus cum īsunt est vnūquodqꝫ primis: vt vocis pricipia 7 elemēta videntur eē ea ex qbus cōponuntur voces oēs primis: sed nō cōe vox. Et dyagramatum ea dicimus elementa: quoꝝ demōstrationes īsunt in alioꝝ demōstrationibus: aut oium: aut plurimorum. Amplius autem corpoꝝ q dicunt eē plura elemēta: 7 vnum: ex qbus cōponuntur 7 constant pricipia esse dīt. vt Empe. ignem: 7 aquā: 7 que cū his: hec elementa dicit esse ex qbus sunt entia in existibus. Sꝫ

non vt genera dicit ea corum que sunt. Et adbuc autez ⁊ alioꝝ si qs vult naturaz speculari: vt lectus ex qbus ptibus est: ⁊ quomodo cópositus: tunc cognoscet eius naturam. Ex qbus qdez igitur rónibus nó vtiqꝫ erunt pricipia genera exñtiuz hec sunt. Inquátum eni cognoscimus vnũquodqꝫ per diffõnes: pricipia autez diffõnum sunt ipsa genera: necesse ⁊ diffinitoruz pricipia genera esse. Et si est coruz que sunt accipe sciaz: spẽruz sciam accipere: ſm quas dicunt entia. Spẽruz autẽ pricipia genera sunt. Videntur autẽ qdam dicentiũ elenta exñtium vnũ: aut ens: aut magnuz: aut paruũ: vt generibus eis vti. ¶ At vero neqꝫ vtrobiqꝫ poſſe dicere principia. Ratio náqꝫ ſubẽ est vna: diuersa vero erit que est per gña diffõ: ⁊ que dicit ex qbus est in exñtibus. ¶ Adhuc autẽ si q̃ maxime pricipia genera sunt: que opꝫ existimare pria generꝫ pricipia: aut vltima predicá de idiuiduis. Et.n. hoc dubitationẽ hꝫ. Ná si qua vlia sunt magis pricipia: palá q2 suprema generꝫ. Hec náqꝫ dicuntur de oibus. Tot ergo erũt entiũ principia quot genera prima. Quare erũt ens ⁊ vnũ pricipia ⁊ ſubẽ. Hec náqꝫ de oib⁹ maxime dicunt exñtibus. Non est aũt poſſe genus exñtiuz vnũ esse: neqꝫ vnum: neqꝫ ens. Naz necẽ dñias cuiuslibet gñis eẽ: ⁊ vnam esse q̃libet. Impoſſe aũt predicari: aut spẽs gñis de ꝓprijs differẽtijs: aut gen⁹ sine suis spẽbus. Quare si ẽ vnũ genus: aut ens: nulla dñia: nec vnũ: nec ens erit. At ꝟo si ñ ens ⁊ vnũ gña: nec pricipia erũt si pricipia gña.

Vlia principia sũt spẽꝝ.

Diffõ data p gen⁹ est alia a diffõne data p mãs. Idez p hui⁹ cõ.17. ⁊ que ibi.

Vtruz gña ⁊ spẽs sint magis pncipia.

Ex hꝫ sumi solet genus p se nõ pdicari de dñijs.

¶ Et difficultas est ẽt in cognitione principioꝝ: Perscrutáduz est.n. vtrũ existimádũ sit q elnta ⁊ pricipia sunt gña: aut sunt illa ex qbus fiũt oia. V.g. vtꝝ elnta vocis ⁊ pricipia ei⁹ sunt ista ex qbus cóponunt oẽs voces: aut sunt voces vlẽs. Et vtꝝ elnta propõnũ sint ꝓpões: quaꝝ demõstratio hꝫ eẽ cum demõstratione aliaꝝ ꝓpõnuꝫ: aut elemẽta coꝝ est demõstratio q̃ est oiuꝫ ꝓpõnũ aut pluriũ. Et ẽt q dicũt.s. q fingũt q elnta sunt plã: ⁊ q fingũt elnta esse vnũ. Dicũt q pricipia corpoꝝ sunt ea ex qbus cóponunt ⁊ ꝯstituunt: sicut dicit Empe. Fingit.n. q elnta sint aqua ⁊ ignis nõ vlia coꝝ. Et q cõposita sunt ex eis. Sꝫ non dicit q ista elnta sunt sicut genera entiũ. Et cũ hoc si aliqnis voluerit scire naturas reꝝ dꝫ perscrutari ex qbus cóponunt. V.g. si aliqs voluerit scire nãm lecti pscrutabitur ex quibus ꝯponitur lectus. Cum igit sciuerit ex qbus ptibus cõponit: ⁊ qũo cõstituit: tũc sciet nãm ei⁹. Ex istis igit ſmonib⁹ declarabit q gña entium nõ sunt pricipia. Si aũt scim⁹ oia ex diffõnibus: tũc necesse est vt gña sint pricipia rerũ diffinibiliuꝫ. Et si poſſe est entia cognoscátur p formas p q̃s disponunt entia: ⁊ genera sunt pricipia formaꝝ: tũc genera erũt pricipia scie entiũ. Et qdam coꝝ qui fingũt q elnta entiũ sũt vnũ ⁊ ens: ⁊ magnũ ⁊ puũ: faciũt ea q̃si gña. Sꝫ ipoſſe est vt pricipia dicant duob⁹ modis. Diffõ.n. ſubẽ est eadez. Et si fuerit dcm̃ q pricipia sunt duob⁹ modis: ꝯtinget vt diffõ que est ex generibus sit alia a diffõne q̃ diffinit rẽ ex rebus ex quib⁹ est: ⁊ sunt in diffõne ei⁹. Et cuꝫ hoc dicam⁹ q si genera sint pricipia ꝯsiderãduz est que genera sunt pricipia: vtruꝫ pria: aut vltima qui numerant numero. Hꝫ eni dubiũ. Qm̃ si vlia sunt magis pria q̃ alia: manifestũ est q principia sunt gña altissima. Hec eni gña côueniũt.i. vniuoce dicunt de oibus q̃ sunt sub eis. Numerus igit pricipioꝝ entiuꝫ erit ſm numeꝝ prioꝝ generꝝ. Et erũt vnũ ⁊ ens pricipia ⁊ ſubẽ entiuꝫ. Hec.n. in maiori predñr de oibus entibus. Et ipoſſe est vt gen⁹ entiũ sit vnũ aut ens. Dñe ꝟo oium generꝝ reꝝ hñt esse necẽo. Et ois differẽtia est vna numero. Impoſſe est vt forme pdicent de gñe: neqꝫ de differẽtijs ꝓprijs: neqꝫ gen⁹ pdicat nisi de formis q̃ sunt ei. Manifestum est igit q si vnũ ⁊ ens sunt gña: nõ necẽ est vt aliqua differẽtia sint vnum ⁊ ens. Sꝫ si vnuꝫ ⁊ ens nõ fuerint gña nõ erũt pricipia: cum principia sint genera.

¶ Et in cognitione pncipioꝝ ⁊c̃.i.⁊ in cognitiõe pncipioꝝ est qõ difficilis.s. vtruꝫ pncipia ⁊ elnta reꝝ sint gnã ⁊ vlia coꝝ: aut sunt cãe idiuiduales ex qbus constituunt res pticulares q̃ sunt in illis gnĩbus nõ vlia gnã illaꝝ cãꝝ. V.g. vt elnta dictionũ sũt lr̃e idiuiduales.s. voces audibiles q̃ dñr lr̃e ex qb⁹ ꝯstituunt dictiões aut vox vlis: ⁊ lr̃a vlis q̃ est q̃si gen⁹ istarũ. D.d. ⁊ vtrũ elnta ꝓpõnũ ⁊c̃.i.⁊ silr̃ q̃rit ẽt vtrũ pn⁹ ꝓpõnum sint ꝓpões pticulares qbus vtunt in vnaq̃qꝫ demfone: aut demr̃o simplr̃ vlis q̃ est ex ꝓpõnibus vlib⁹. ¶ D. icepit dicere dicẽtes pn⁹ eẽ pticularia: nõ vlia: ⁊ d. ⁊ ẽt q fingunt ⁊c̃.i. q antiq fingẽtes elnta eẽ plura: ⁊ fingentes elemẽtuꝫ ẽt eẽ vnum: opinati sunt pncipia eẽ idiuidualia: ex qbus ꝯstituunt sensibilia vt Empe. q fingit q elnta cõpositoꝝ sunt aq̃ ⁊ ignis: ⁊ aer: ⁊ terra.s. ista idiuidualia non vlia corum. V.g. corpus: ⁊ q oia composita idiuidualia ex istis cõponunt ⁊ p ea ꝯstituunt: ⁊ nõ opinant q gnã istoꝝ aut vniuersalia eorum intellecta sunt elemẽta vniuersalia. Et h itendebat cum d. ⁊ non dicit q ista elemen-

io.

ta &c.i.sed non dicit q̄ ista sunt elementa:sed q̄ sunt quasi genus oium generabiliū. ¶ Et cum d.istos dicentes q̄ pncipia sunt pncipia singularia nō vniuersalia:icepit dicere ēt rōnes eoꝝ: & d.& cum h̄ si aliqs voluerit &c.i.& rōcinando dicētium singularia eē pncipia non intellecta:& q̄ si aliqs voluerit scire qd est lectus pscrutabitur de his de qbus cōponit lectus: cum eni sciuerit ea ex qbus componit:& quomō componitur statim sciet naturā lecti. ¶ D.d.ex istis ergo sermonibus &c.i.ex istis igitur rōcinationibus & eis silibus apparet q̄ vniuersalia reꝝ non sunt pncipia

2. earum. ¶ D.icepit ēt dicere rōcinationes iducētes vlia esse pncipia:& d.si autē scimus omnia ex diffōnibus &c.i.& ista rō est sufficiens ēt.qm̄ cum fuerit positum q̄ scia rerum est per diffōnes earum:& fuerit positum q̄ diffōnes sciuntur per genera:manifestū est q̄ cōtingit ex h̄ q̄ scia rerum fit per gnā earum:& cū cōiungetur ei q̄ scia rei est per pncipia eius ɔcludetur ex h̄ q̄ genera rerum sunt pncipia. ¶ D.d.& q̄ ipoſe est vt entia &c.i.& iste sermo est manifestus:qm̄ cum fuerit positū q̄ entia cognoscuntur per suas formas per quas disponunt̄ sm̄ qd:& fuerit positum q̄ genera sunt pncipia istarum formarū: cōcludetur q̄ entia cognoscunt̄ per sua genera. Et cum cōiungetur huic q̄ ea per que cognoscunt̄ res sunt pncipia earū concludetur q̄ genera que sunt pncipia cognitionis non sunt pncipia essendi. ¶ D.d.& qdam eorum qui fingunt &c.i.q̄ dicētes genera faciūt ea que sunt eis: sicut vnū & ens:& magnū & pauū:vlr gnā que dicunt̄ vniuoce esse pncipia.& d.h̄ vz:qz qdaꝫ istoꝝ non ponūt gnā esse pncipia nisi ea q̄ dicunt̄ vniuoce. D.d.ſꝫ ipoſe est vt pncipia &c.i.& ipoſe est ɔgregare.i.facere ɔuenire istos sermones sibi cōtradicētes ita q̄ pncipia iueniantur duobus modis insil:pncipia eni sunt subē & suba est vna nā:vle autē & idiuiduale sunt due nature. h̄.n.itellm̄ h̄ aūt sensibile. ¶ D.d.& si dictuꝫ fuit &c.i.& cōtingit vt diffōnes pncipioꝝ diuersificētur:diffō eniꝫ pncipioꝝ sm̄ q̄ pncipia sunt genera & vlia:est alia a diffone eoꝝ sm̄ q̄ sunt ptes rei diffinibilis. ¶ Et cuꝫ dedit dubitationes ɔtingētes ponentibus pncipia eē aut nō esse gnā:icepit dicere ēt difficultatē ɔtingētē in pōne eoꝝ eēndi gnā: & d.& cū h̄ si fuerit gnā pncipia &c.i.& cuꝫ h̄ si ɔcesserimus q̄ gnā sunt pncipia nascet̄ h̄ locus pscrutationis & difficultatis.s.vtruꝫ pncipia sint altissima gnā.s. gnālissima: aut vltima q̄ diuidunt̄ in idiuidua.i.spālissima.D.d. hꝫ eni dubiū &c.i.qm̄ si pncipia generum sunt magis pma gnā:neċe est vt gnā gnālissima sint pncipia:cuꝫ pncipia geneꝝ sūt gnā gnālissima. Ista.n.gnā predicant̄ de oibus q̄ sunt sub eis vniuoce.i.sm̄ qd. D.d.& erunt vnū & ens pncipia.i.& cōtingit sm̄ h̄ vt vnuꝫ & ens sint pncipia entiuꝫ. Ista eni sunt vlioza geneꝝ q̄ pdicant̄ de oib⁹ sm̄ ɔueniētiaꝫ. ¶ D.d.ſꝫ ipoſe est vt genus entiū &c.i.ſꝫ ipoſe est vnū & ens sint gnā oium reꝝ. Sūt.n.gnā altissima quoꝝ neutrū collocat̄ sub altero:& vtruqꝫ hꝫ dr̄iam vnā ppriaꝫ absqꝫ eo q̄ cōueniūt in vnā nām. Hoc nomen igit̄ ens dcm̄ de eis nō notificat de eis vnā nām cū nāe eoꝝ sint diuerse. D.d.& ipoſe ē vt genus pdicet̄ de formis &c.i.& ipoſe est vt aliqd pdicet̄ predicatiōe gnīs de reb⁹ hn̄tibus formas diuersas que nō cōicant in vna forma numero:ſꝫ genus nō pdicat̄ nisi de formis q̄ cōicant numero. ¶ D.d.manifestū est igit̄ q̄ si vnū & ens &c.i.q̄ si vnū & ens fuerūt gnā vlia decez pdicamētis.s.q̄ dicant̄ d̄ eis vniuoce:neċe eēt vt itellta nō hr̄ent dr̄ias

Vlē & idiuiduale sūt due nāe. h̄ itellm̄ h̄ āt sēsibile.

Hoc nomen ens dictū de decem pdica. non notificat de eis vnam nām:cuꝫ nāe eoꝝ sint diuerse. Idem.10. me.cō.8. Idē 12.meta.19.& 20.cō. Et 3̄ ph.13. Et.4. me.2.& i has

gb⁹ differrēt abiuiceꝫ in oib⁹ suis naturis:adeo q̄ nā sube & q̄litatis sit eadē. D.d.ſꝫ si vnū & ens nō sūt genera &c.i.& h̄ ēt ɔtingit eis si vnū & ens nō fuerint genera &c.i.ſꝫ ɔtinget istis si vnū & ens nō fuerit gnā q̄ vnū & ens nō sint pncipia ponūt eni q̄ pn⁹ sūt gnā:& h̄ ēt ɔtinget fingētib⁹ q̄ pncipia sunt vnū & ens.

¶ Amplius autē itermedia & coaccepta cuꝫ differētijs erunt genera vsqꝫ ad indiuidua. Nunc aūt hec qdē videtur eē:illa vō nō videtur. Adhuc aūt magis dr̄e sunt pricipia q̄ꝫ gn̄a. Si autē & hec pricipia: ifinita vt ita dicatur erūt pricipia. Aliter & si qs primū: genus pricipium ponat. At vō & si magis pricipij spēm habēs ē vnum: vnum aūt idiuisibile est. Indiuisibile vō omne: aut sm̄ q̄titatem: aut sm̄ spēm. Prius aūt qd̄ sm̄ spēm. Gn̄a vō diuisibilia in spēs. Magis vtiqꝫ vnū vltimum erit pdicatum. Non.n. est genus homo aliquoꝝ hoium. Amplius in qbus prius & posterius ē: non ē poſe in his aliqd esse p̄ter ipsa. Ut si prima numeroꝝ est dualitas nō erit numerus aliqs p̄ter spēs numeroꝝ. Silr̄ autē nec figura aliqua p̄ter spēs figuraꝝ. Si aūt non hoꝝ sola aliquoꝝ erunt gn̄a p̄ter spēs. Hoꝝ.n.maxime gn̄a eē videtur. In idiuiduis vō non est hoc prius & illud posterius. Amplius vbi hoc qdē melius: illud vō vilius: semp qdē est melius prius. Quare nec hoꝝ erit vtiqꝫ genus. Ex his qdē igitur eo q̄ de idiuiduis pdicantur magis q̄ꝫ gn̄a: pricipia esse videntur. Iteꝝ aūt quomō oꝫ hec existimare pricipia nō facile dicere. Pricipium.n. & causaꝫ opꝫ esse: p̄ter res quaruꝫ pricipium ē: & poſe ab eis separatuꝫ eē. Tale vō aliqd p̄ter singularia eē pp̄ quod vtiqꝫ aliqs suscipit: nisi qz vlr̄ & de oibus pdicatur. At vō si pp̄ hoc. Magis vlia magis ponēda sūt pricipia. Quare pricipia prima erunt gn̄a.

¶ Et ēt pscrutanduꝫ ē de eis q̄ sciunt̄ cū differētijs: & sunt iter altissimū genus & idiuidua vtrum sint gn̄a. Aut existimat̄ q̄ quedam sunt gn̄a: & quedam non. Et cum hoc vtruꝫ dr̄e sunt magis prime q̄ꝫ gn̄a. Si.n. dr̄e fuerit pricipia: erunt pricipia sm̄ hunc sermoneꝫ ifinita. Et iste sermo non contingit dicētibus q̄ pricipia sunt prima genera. Et ēt si vnū ē magis primū q̄ꝫ aliud: & vnū est indiuisibile. Et oē diuisibile diuidit̄: aut sm̄ q̄titatē: aut sm̄ formā. Et qd̄ diuiditur sm̄ q̄titatē est ante illud qd̄ sm̄ formā diuiditur. Et gn̄a sm̄ formaꝫ diuidunt̄. Et forma sm̄ quātitatē. Erit igit̄ vnuꝫ predicabi-

Oē idiuisibile aut est sm̄ q̄titateꝫ aut sm̄ speciem.

In indiuiduis nō est hoc prius & illud posterius.

le postremum magis vnum q̄ aliud. Homo eni non est magis cuiuslibet hominuz. Et ēt dicamus q̄ generibus rex habētium primū τ ante impoīe est vt sit aliud: nisi forme illarum rex. V.gr̄a. q̄ si primus numerox est dualitas: tunc numerus nihil aliud est q̄ forme numerox. Et sil'r nulla figura est nisi forma figurax. Et si ita est tunc gn̄a nihil aliud erunt nisi forme cox. Existimabitur eni in maiori q̄ genera sūt forme. Indiuidua aūt nō sunt ante adiuicem. Et ēt ea quox quedam sunt nobiliora τ quedaz viliora semp nobilius est ante vilius. Manifestum est igit̄ q̄ genus nō est primum fm hāc itentionez ēt. Immo declaratur nobis ex istis itentionibus q̄ p̄dicabilia de iduiduis sunt pricipia generuz. Et ēt dicamus quomō opz existimare q̄ iste forme sint pricipia. Iste eni sermo nō est facilis. Primū eni τ cā debet esse aliud ab eis quox est primū τ cā: τ vt habeant essentiam qn̄ fuerint sepata a rebus. Sz q̄uo pōt aliqs existimare aliq̄d tale p̄ter genus vl'e predicabile de oibus. Si igitur rectuz est dicere q̄ vniuersalia sunt pricipia qz sunt vniuersalia: tunc necesse est vt pricipia sint ea que sunt magis vniuersalia q̄ forme. Et fm hoc erunt pricipia genera prima.

ii. ¶ Cum iduxit sermones probātes q̄ vl'ia sunt principia τ cōtradicentes illis. s. q̄ particularia sunt p̄ncipia: vult modo perscrutari de vl'ibus que sunt inter generalissimū τ iduiduū: vtrum sint genera aut nō: cum illi qui ponūt vl'ia esse p̄ncipia: non ponunt esse ea nisi fm q̄ sunt genera. ¶ Et d. τ ēt perscrutādum est τc̄. τ d. in istis medijs q̄ sunt illa que cognoscunt̄ cum differētijs: qz genus altissimū est simplex: τ illa media sunt ɔposita ex genere superiori τ ex dr̄ia per quaz diuidit̄ istud genus. Sunt igit̄ sicut d. cognita cum differētijs. i. cum differētijs adiunctis cum eis: τ p̄scrutatur vtrū oia sint genera aut quedam. ¶ Et d. h̄ qz spēs specialissima non est genus. Et icepit in hac p̄scrutatione perscrutari vtrum dr̄ie sunt magis p̄ncipia q̄ genera: aut ecōuerso. Ista eni media componunt̄ ex generib⁹ τ differentijs. Si igitur dr̄ie sint priores generibus; tunc ista media erunt p̄ora altissimo genere τ quāto genus fuerit magis compositum differētijs: tāto magis p̄muz erit. Si autē genus fuerit prius dr̄ia erit ecōuerso: τ d. qn̄ si dr̄ie fuerint p̄ncipia erunt fm h̄ p̄ncipia ifinita. ¶ Et pōt itelligi q̄ nō habebim⁹ viaz ad numerāduz p̄ncipia: τ sic erit ignota apud nos: dr̄ie eni l3 non possint numerari a nobis: tamen non dubitamus eas esse finitas apud nām. ¶ Et forte posuit ea ifinita fm q̄ est famosum scz. ⁹ sermo eni eius in hoc loco est fm p̄babilitatez hoīum. ¶ Et forte itelligit q̄ si fuerit positū q̄ illō qō est magis particulare est magis p̄ncipium q̄ vl'e: cōtinget vt forme iduiduox sint p̄ncipia: τ sic p̄ncipia erunt ifinita. ¶ D. d. τ iste sermo seq̄tur dicentes q̄ principia sunt genera: ita inuenitur in exemplari: τ forte diminuit̄ ibi hec particula non: τ tunc sermo erit fm suū manifestū. Et si exemplar est verū debz tunc legi sic: τ istum sermonē sequunt̄ dicentes q̄ p̄ncipia sunt genera τ sustentat̄ sup hanc questionem: qm̄ cum p̄ncipia fuerint finita: τ differētie fuerint ifinite: τ genera fuerint finita: cōtinget ei necessario vt p̄ncipia sint genera. ¶ D. iduxit rōnem dicētium q̄ dr̄ie sunt magis p̄ncipia q̄ p̄ma gn̄a: τ d. τ ēt si vnum est magis p̄muz τc̄. i. qz illud qō diuiditur fm formā τ est p̄mum genus diuidit̄ in aliqd qō est vnum fm formā: τ vnū fm formā p̄uenit diuisio in eo ad vnuz fm quātitatem: ideo illud qō est idiuisibile fm quātitatem est magis vnum q̄ illud qō est indiuisibile fm formā. Et cum ita sit illud qō est minoris diuisibilitatis est propinquus nature vnius: qō est cā multitudinis: qō igitur est mioris diuisibilitatis est p̄us illo qō est pluris diuisibilitatis. spēs igitur vltima ē prior oibus sup̄ioribus. V.g. hō q̄ diuidit̄ in hoīes iduiduales nō in spēs. ¶ D. d. τ ēt dicamus q̄ genera rerū habētium ante τ post ipoīe est τc̄. i. q̄ genera p̄ora suis differētijs non habēt eē nisi in suis differētijs: τ sunt forme in quas diuiduntur. V.g. q̄ aial nō habet esse in actu nisi in suis speciebus in quas diuiditur: sil'r color non h3 esse nisi in speciebus coloruz: τ numerus nō habet esse nisi in p̄mo numerorum. s. in dualitate; deinde in alijs speciebus numeri: τ dualitas est p̄ma forma formaruz numerox. ¶ D. d. τ si ita sit ipoīe est vt genera sint aliud nisi forme sue. i. q̄ gn̄a non habēt eē nisi cum formis. D. d. idiuidua autē nō sunt ante adiuicez. i. quapropter cōtinget eis vt eēnt in se adiuicez s3 vnūqōq3 eorum est exn̄s in actu p̄ se nō est i eis posteri⁹ qō ɔstituat̄ p̄ p̄us. ¶ D. iduxit tertiaz rōnē τ d. τ ēt ea quox quedā sunt nobiliora τc̄. i. τ ēt qz manifestū est q̄ nobilius est p̄us viliori: τ spēs vr̄ nobilior eē gn̄e: manifestū est q̄ spēs ē p̄or genere: p̄us aūt magis est p̄ncipiū q̄ posterius: τ dixit h̄: qz spēs est p̄fectio generis. Manifestum est igit̄ ex hoc sermone q̄ genus nō dz esse prius specie: imo apparet nobis ex hac itentione τ predictis q̄ vltima species dz esse prior: τ hoc itendebat cum dixit. q̄ predicabilia de indiuiduis sunt p̄ncipia. i. vltime spēs. ¶ Et cū iduxit rōnes q̄ spēs est p̄or gn̄e: ēt iduxit rōnem q̄ genus est p̄us specie. Et dixit. τ ēt dicamus q̄uo est existimāduz q̄ iste forme τc̄. i. s3 potest aliqs dicere q̄uo possum⁹ dicere q̄ forme speciex sūt digniores ad eēnduz p̄ncipia q̄ gn̄a. Principia eniz debēt eē alia ab eis quox sunt p̄ncipia: τ vt sint habētes nām sepatam per se. ¶ D. d. sed q̄uo potest aliqs existimare τc̄. i. sed quomō potest aliqs existimare in istis q̄ p̄ncipiuz est aliud ab eo cuius p̄ncipium fm diffōnem p̄mā: τ non existimat̄ hoc in genere cū specie. i. species eni cum est p̄ncipiū non existimat̄ esse aliud fm diffōnem ab eo cuius est p̄ncipiū: p̄muz igit̄ genus vniuersale predicabile de oibus est p̄ncipiuz. ¶ D. d. si igit̄ rectum est dicere τc̄. i. si igitur necesse est vt vl'ia sint magis p̄ncipia fm q̄ sūt vniuersalia: necesse ē vt forme magis vniuersales sint magis p̄ncipia q̄ ille q̄ sunt minus vl'es. ergo gn̄a sunt magis p̄ncipia q̄ spēs: τ fm hoc ɔtinget vt p̄ma gn̄a sint p̄ncipia: cum sint vniuersaliora oibus.

Gen⁹ gn̄alissimū est simplex: τ genera subalterna sunt ɔposita.

Dr̄ie rerū l3 nō possint numerari a nobis tn̄ nō dubitamus eas eē finitas apud nām.

a Sc̄do Ar. i h̄ loco ē fm p̄babilitatez hominuz.

Gen⁹ nō h3 eē nisi in suis spēbus. Idē 7. metha.

Spēs ē p̄fectio generis.

Prin⁹ debēt eē alia ab eis quorū sunt p̄ncipia.

¶ Est aūt habita his dubitatio τ oium difficillima: τ ad ɔsiderāduz maxie nec̄ia de q̄ oro nunc existit. ¶ Nā si non est aliqd p̄ter

Negatiue.

Ex hoc sumit ꝙ pl'a vt vnū itelligi pñt. Affirmatiue.

singularia: singularia vero infinita: quomō ꝯtingit accipere sciaȝ. ¶ Nam inq̄tuȝ vnū aliq̄d ⁊ idem: ⁊ inq̄tum vl'e aliq̄d ē: in tm̄ oīa cognoscimus. ¶ At vero si hoc ē necē: ⁊ opȝ aliq̄d esse preter singularia: necesse vtiqȝ erit gn̄a esse p̄ter singularia: aut vltima: aut prima: hoc autēȝ qꝛ impoı̄e: nuper ostēdimus dubitādo.

Utrū vl'e separatum sit ꝯposi tum ex mā ⁊ forma.

¶ Amplius aūt si q̄ꝫ maxime ē aliq̄d preter simul totū: qm̄ predicatꝛ aliq̄d de mā: vtrum si ē aliq̄d: preter oīa oȝ aliq̄d eē: aut preter q̄dā esse: ⁊ preter q̄dam nō eē: aut p̄ter nihil. ¶ Si q̄dē igr̄ nihil ē p̄ter singularia: nihil vtiqȝ erit itellectuale: ſȝ oīa sensibilia: ⁊ nullius scia: nisi q̄s dicat eē sciam sensuum.

Utrū vl'a sint separata vel ꝯiuncta ⁊c̄.

Amplius aūt nec sempiternum ē aliq̄d: nec imobile: naȝ sensibilia oīa corrūpuntur ⁊ in motu sunt. At vero si sempiternuȝ nihil ē: nec gn̄ationem esse poı̄e ē. Necesse ē eniȝ aliq̄d esse qđ fit: ⁊ ex quo fit: ⁊ hoꝝ vltimuȝ igenitum si statur: ⁊ ex non ente generari impoı̄e. Amplius aūt cum sit gn̄atio ⁊ motus fineȝ eē necesse ē. Motus eniȝ nullus est īfinitus sed motionis oīs est finis. Generari eniȝ non poı̄e qđ impoı̄e ē factum esse. Qđ autē est generatum necessarium ē esse quādo primū factuȝ est. Amplius autē si materia est qꝛ igenita est: multo rōnabilius est subam quando illa fit esse. Nam si hec nō erit: nec illa: nihil erit oīno.

In oppo'.

¶ Sed si hoc est ipossibile necesse est aliq̄d esse preter synolon. s. formaȝ ⁊ spēm: sed si hoc iterū q̄s ponit: dubitatio ē in q̄bus hoc ponet: ⁊ in q̄bus nō. Nam ꝙ in oībus non poı̄e sit manifestuȝ ē. Nō eni vtiqȝ ponem' domū aliquam p̄ter singulares domos.

¶ Et seq̄tur hanc q̄ōnem difficilē alia difficilior oībus q̄ necessario est cōsideranda: ⁊ est ista: qm̄ si nihil aliud est q̄ꝫ particularia: ⁊ p̄ticularia sunt īfinita: quomō est possibile vt comp̄rehēdatur scia infiniti? Scimus eni oīa per vl'e vnuȝ p̄manens in sua dispōne. Si igitur iste sermo ē necessarius vt aliud sit a p̄ticularibus: necesse ē vt vltima genera ⁊ prima sint alia a p̄ticularibus: ⁊ iam diximus ꝙ hoc ē impoı̄e. Et ēt quādo opȝ affirmare aliquod vniuersale aliud ab oībus particularibus. Dicamus igiꝛ quando aliq̄d dicetur de materia: vtrū illud sit aliud ab omnibus particularibus: aut est aliud a q̄busdam: aut nō est aliud a q̄busdā: aut nō est aliđ ab aliquo coꝝ. Qm̄ si nō fuerit aliđ a p̄ticularib' nihil erit itelligibile: ſȝ oīa erūt sensibilia: ⁊ ipoı̄e erit vt aliq̄d sciaꝛ p̄ sciam nisi aliq̄s fingat ꝙ sensus ē scia. Et ēt erit ipoı̄e aliq̄d eē eternū: ⁊ imobile. Oīa. n. sensibilia sunt corruptibilia. Sed si nihil fuerit eternū ⁊ imobile: ipoı̄e est gn̄ōneȝ eē: necē eni erit gn̄ōneȝ eē: vt ex quo fit gn̄atio: ⁊ vt primū istoꝝ sit ingn̄abile si cessent. Et est ipoı̄e vt aliq̄d fit ex nihilo: qm̄ si gn̄atio est: necē ē vt mot' hēat finē. Nullus eni motus est īfinitus: ſȝ oīs motus hȝ finē ⁊ ꝯplemētū. Et ipoı̄e est vt fit illud qđ impoı̄e est vt fiat. Illud aūt qđ fit est poı̄e i primo qđ fit necīo. Et ēt si res vl'is est mā qꝛ non generaꝛ necē est vt suba sit magis prima q̄ꝫ mā: qm̄ si vl'e non est mā neqȝ suba comp̄rehēsibilis nihil erit oīno. Si igiꝛ hoc non fuerit erit vniuersale qđ est aliud ab istis p̄ticularibus forma ⁊ figura necīo. Si igiꝛ finxerit aliq̄s hoc: cōtinget ei aliquod inopinabile. Non enim pōt dicere ꝙ hoc est poı̄e in oībus rebus sed in q̄busdaȝ esse: in q̄busdam non. Manifestū est igiꝛ ꝙ impoı̄e est h̄ esse in oībus rebus. Non enim dicimus ꝙ domus sit aliud a domibus singularibus.

ix.

¶ Intendit in hoc cap. iducere sermones probantes sufficienter: ꝙ vl'ia sunt existētia per se q̄ mouerūt Platoneȝ ad dicēdum formas esse. ¶ Et d. qm̄ si nihil fuerit aliud a reb' p̄ticularib' ⁊c̄. ¶ Et iste s'mo manifestus est: ⁊ abbreuiatio ei' est ꝙ si non fuerit h̄ vl'ia nō trāsmutabilia: nȝ corruptibilia q̄ dterminēt p̄ticularia nō erit scia necīa alio mō: neqȝ scia determinans ꝯtinēs scituȝ oīum: qꝛ p̄ticularia sunt īfinita: ⁊ īfinita sunt īdeterminabilia: ⁊ iō scia nō erit determinans: sicut ēt neqȝ necīa: qꝛ p̄ticularia sunt īfinita: ⁊ semꝑ in trāsmutatione. ¶ D. d. scim' eni oīa ⁊c̄. i. qm̄ manifestuȝ est ꝙ nos scimus oīa p̄ticularia p̄ vnum vl'e trāsmutabile determināꝯ ea. Si igiꝛ vl'e nō fuerit: tūc scia erit falsa. ¶ Et hoc itendebat cuȝ d. si igr̄ iste sermo ⁊c̄. i. si igitur fuerit necīum h̄ qđ diximus ꝙ in scia p̄ticulariuȝ necessariū est vnū qđ est vl'e intrāsmutabile necē vt extra aīaȝ sit aliud q̄d a rebus p̄ticularib'. ¶ D. d. necē est igiꝛ ⁊c̄. i. ⁊ cū fuerit necessariū aliq̄d eē aliud a p̄ticularib' qđ est cā scie ⁊ vl'e ē hꝫ: necē ē vt p̄ma gn̄a ⁊ vltie spēs ⁊ q̄ sunt iter ea sint existētia extra aīaȝ alia a reb' p̄ticularib': ⁊ vt p̄ncipia eaꝝ sint p̄ma gn̄a: sed iā dixim' p̄us ipossibilia ꝯtingētia pōni vl'iuȝ abstractoꝝ. ¶ D. d. ⁊ ēt q̄n opȝ affirmare vl'e eē: qꝛ eē vl'e nō hȝ dubiū: qm̄ dubiū nō ē nisi de natura eius q̄d ipsa sit. Deīde d. dicamus igitur quando aliq̄d dicetur ⁊c̄. i. dicamus igitur ꝙ manifestum est ꝙ vnum q̄d p̄dicatur de materia particularium. Cum igitur aliq̄d fuerit p̄dicatū de rebus particularium materialium: vtrū illud q̄d est aliud ab omnibus particularibus de q̄bus p̄dicatur: aut est aliud a q̄busdam: aut non est aliud a q̄busdaȝ: aut est oīa coꝝ. Si posuerimus ꝙ nihil est aliud a particularibus: nihil erit scitum oīno nisi aliq̄s vocet cōp̄rehēsionem sensus scientiam: ⁊ etiam contingit vl'e expositione ꝙ nihil aliud est q̄ꝫ p̄ticularia sensibilia

Nō est dubium vl'e eē: ſȝ est dubiū q̄d sit nā ipsius.

vt nihil sit eternum ꝛ imobile: qm̄ omnia sensibilia sunt corruptibilia. ¶ D. dedit impossibile contingens si eternum ꝛ imobile non est: ꝛ dixit: sed si nihil fuerit eternū ꝛ imobile nō erit gn̄atio: qm̄ si gn̄atio est semper necesse est vt sit aliqd qd̄ agat gn̄ationem p̄mo: ꝛ qd̄ sit ingenerabile: ꝛ aliqd ex quo sit primo generatio: qd̄ est ēt nō generabile. D. d. ꝛ vt sint p̄ncipia istorum ꝛc̄. i. necesse est eni vt p̄ncipia gn̄ationis nō sint generabilia: cū nihil fiat ex nihilo neqꝫ in īfinitum. Et cum ita sit necesse est vt generatio cesset: ꝛ vt incipiat ēt a causa sine motore. ¶ D. d. qm̄ si gn̄atio erit necesse est vt motus habeat finē: qm̄ si motus generationis fuerit īfinitus nō erit gn̄atum. i. nō complebitur sua gn̄atio. D. d. ꝛ impossibile est vt sit illud qd̄ impossibile est vt fiat. i. ꝛ signum eius ꝙ impossibile est motum rectū infinitum ēē est: ꝙ iste motus impossibile est vt fiat. s. vt cōpleat̄: ꝛ illud cuius ēē nō complet̄ nō incipit fieri: neqꝫ est possibile vt incipiat fieri. ¶ Et istud signum dictū est ēt ab eo in 6° phys. cum dixit illic. V. gr̄a. q2 impossibile est inveniri hoiem in stadio. i. impossibile est vt iste hō sit in gn̄atione: ꝛ ista est dubitatio in cōtinuatione generationis: ꝛ iam soluit istaꝫ q̄ōneꝫ in physicis: vbi determinauit ꝙ est impossibile in motu reciprocabili s̄m gn̄ationem s̄m ꝙ generabile fit ex corruptibili: ꝛ corruptibile ex gn̄abili. ¶ D. d. ꝛ ēt si res vl̄is est mā̄ ꝛc̄. i. ꝛ ēt si vl̄e nō trāsmutabile dꝫ esse mā̄: q2 vtrūqꝫ est igenerabile: tunc forma ē magis digna esse h̄: q2 nō generat̄ neqꝫ corrumpit̄: ꝛ ens in actu: ꝛ mā̄ in potentia. ¶ D. d. qm̄ si vl̄e non fuerit mā̄ ꝛc̄. ꝛ dixit hoc. q2 vl̄e cū est suba: ꝛ cuiꝫ nulla suba est preter hec duo s̄m famositateꝫ: ꝯtinget ꝙ si vl̄e nō fuerit aliqd̄ istorum ꝙ nō erit aliqd̄ entium. Deinde d. si igitur nō fuerit hoc ꝛc̄. i. si igitur vl̄e nō fuerit mā̄: necesse ē vt vniuersale qd̄ est aliud a particularibus sit forma ꝛ figura. ¶ D. d. si aliqs sim perit h̄ ꝛc̄. i. ꝛ si aliqs posuerit ipsum ēē exn̄s extra aiaꝫ ita ꝙ suba sit existēs per se: cōtingēt ei impossibilia. Nō eni pōt ponere oīa vl̄ia ēē talia sed q̄dam: ꝛ inuit exceptionē vl̄ium reꝝ artificialium ꝛ vniuersalium accn̄tium: que nullus pōt ponere subas abstractas. Hoc. n. nō pōt dici nisi in substātijs reꝝ n̄aliuꝫ. Nullus eni pōt dicere domū esse vl̄em existentem extra aiam artificis aliā a domibus particulariū ꝛ litterā vl̄em esse aliam a litteris particularibus.

¶ Adhuc aūt vtrum suba vna erit oium: vt hoiuꝫ. Sꝫ icōueniēs ē: nō. n. vnū oia quoꝝ suba vna: sed multa ꝛ dr̄ia: sed ꝛ hoc extra rōnem est. Simul aūt ꝛ qūo fit mā̄ horum vnūquodqꝫ ꝛ est synolon ambo hec.

¶ Et cū hoc ꝑscrutādū est: vtrū suba oiuꝫ hoium est vna aut non. Si. n. dixerimus ꝙ suba coꝝ est vna ꝯtinget iopinabile: qm̄ oia quoꝝ suba est vna sunt vnū. Et si dixerim⁹ ꝙ sube coꝝ diuerse sunt: hoc ēt erit impossibile. Et cū hoc quomō pōt esse vt materia sit in aliqua hora quelibꝫ istarum: cum omne sit vtrūqꝫ. s. materia ꝛ particularia.

13. ¶ Et ꝑscrutādū est ēt vtrū suba oiuꝫ entiū ē vna suba aut pl̄es. Si igr̄ vna auferē m̄ltitudo ꝛ erit ens vnū: qd̄ est ꝯ sensuꝫ. Et si suba entiū fuerint pl̄es nihil erit in sp̄e oino i quo cōicent duo: qd̄ est impossibile. ¶ Et si dixerim⁹ ꝙ nihil ē vnū oio qūo ē possibile: vt mā̄ sit in aliqua hora eadē cū oibus ꝑticularibus in qbus existit ꝛ hoc est omne vtrūqꝫ. s. materia: ꝛ qd̄ recipit mām̄. ¶ Et itendit si dixerimus ꝙ nihil est vnū oino: pōt enim aliqs dicere ꝙ materia īuenit̄ distincta in aliqua hora ab indiuiduis quoꝝ est materia.

¶ Amplius aūt de p̄ricipijs ꝛ hic dubitabit aliqs. Nā si sp̄ē sunt vnū nihil numero erit vnuꝫ: nec iteꝝ vnū ip̄m ꝛ ens. Et scire qūo erit: si non aliqd erit vnū in oibus. At x̄o si vnū numero: ꝛ vnū qd̄libet p̄ricipiorum: ꝛ non queādmodū in sensibilib⁹ alia alioꝝ: vt in hac syllaba sp̄ē eadē existe: ꝛ p̄ricipia sp̄ē eadē: ꝛ eni hec sunt numero diuersa. Si āt non ita: ꝫ q̄ sunt existium p̄ricipia numero sunt vnū: non erit p̄ter elm̄ta aliud q̄cq̄ꝫ. Nā numero vnū aut singulare dicere nihil dr̄t. Sic eni dicimus singulare numero vnum: vl̄e x̄o qd̄ in his est. Sicut igr̄ si vocis elementa numero ēēnt determiata tot omnes lr̄as esse nec̄e ēēt quot elemēta: non existib⁹ q̄dem duobus eisdem: nec pluribus.

¶ Et querēdum est ēt q̄ōnem difficilē d̄ p̄ricipijs: qm̄ si p̄ricipia sint vnuꝫ in forma: nihil ē vnuꝫ in numero: neqꝫ vnū gn̄abile. Et si ita sit ꝛ nullū vnū sit p̄dicatū de oibus rebus: qūo est scia: aut cognitio. Si auteꝫ oia p̄ricipia sunt vnū in numero: ꝛ nō fuerit p̄ricipia quorūdā alia a p̄ricipijs quorūdaꝫ: sicut p̄ricipia reꝝ sensibiliū. V. g. ꝙ ista littera ꝛ alia est vna in forma: ꝛ p̄ricipia eaꝝ sūt vna in forma: ꝛ diuersa in numero. Si igit̄ principia entiū nō fuerint talia: ꝫ vnū numero: non erit aliud ab elm̄tis. Nulla eni dr̄ia est inter dicere sermonē dicēteꝫ vnū in numero: ꝛ dicēteꝫ vnū ꝑticulare. Ab vno ēt ꝑticulari non nisi vnū ꝑticulare: q̄re nec ab vno numero nō nisi vnū numero. Dicim⁹ eni in oē ēē ꝑticulare in eo qd̄ est vnū in n̄io: ꝛ dicimus vl̄e d̄ illo qd̄ p̄dicat̄ de istis ꝑticularibus. V. g. ꝙ si elm̄ta vocis ēēt terminata in n̄ūo: tūc oēs littere ēēnt s̄m numeꝝ elm̄toꝝ: neqꝫ multiplicarent̄ neqꝫ magis essent.

14. ¶ Et querēdū ꝛc̄. ista qd̄ est dicēs: vtrū p̄n° sensibilia sūt oia vnū in for°: aut vnū in nūero. ¶ Et d. ꝙ si oia fuerit vnū s̄ꝫ formā: nihil erit h̄ s̄ꝫ nūeꝝ: nꝫ vnū gn̄abile erit vnū s̄m nūeꝝ: qd̄ ē valde iopinabile: ꝛ cū h̄ nō fuit vnū ꝑticulare nō erūt m̄lta ꝑticl̄aria. ꝛ sic nō erit vl̄e: ꝛ sic nō erit scia: h̄ igr̄ ꝯtigit si p̄n° fuerit vnū s̄m formā. ¶ D. d. si aūt p̄ncipia ꝛc̄. i. si aūt vnūqd̄qꝫ p̄n° reꝝ sensibiliū fuerit vnū in numero: ꝛ nō fuit q̄dā vnū s̄m formā nꝫ diuersa s̄ꝫ formā: sicut est disp̄ō in p̄ncipijs reꝝ sensibiliū: ꝛ i reb⁹ ipsis sēsibilib⁹: ꝛ n̄ fuit illic vnū s̄m formā oino: ꝛ oia p̄n° fuerit vnū s̄ꝫ nūeꝝ nihil erit aliū ab ipsis elm̄tis. i. si igr̄ p̄n° entiū nō fuerint talia nihil erit aliū ab elm̄tis. ¶ D. d. cūꝫ i h̄ ꝛ d.

Idez 8 phys. 33. 7. 34.

Tex. cō. 92.

Nullus pōt fingere vl̄e separatū i artificialibus.

Vtrū sit vna sba oiuꝫ existentiū in vna specie.

Vtrū p̄n° rerum sunt eadeꝫ numero.

Unus nūero synonimū est cū pticulari.

nulla enim est differentia rē.i.r hoc necesse est: qm̄
vnū numero synonimū est cū pticulari: r cū ista prī
cipia nō fuerint nisi pticularia nō erit vniuersale oi
no.i.forma: r cum ita sit nihil erit aliud a pncipijs cū
posuerimus q nihil est h aliud a pticularib⁹: qm̄ ex
vno nō fit cōpositum. ¶ Et qz aliqs potest dicere q
pncipia sunt vnū i numero tm̄ r generata ex eis sunt
multa in numero: dedit iopinabile cōtingēs ex hoc
r est qm̄ tūc gnābilia eēnt fm̄ numerū pmorum pnci
pioꝝ r nō magis: r d.U.g.rē.i.qm̄ si elīta vocis eēnt
terminata in numero.i.pticularia: tūc voces eēnt fz
numeꝝ coꝝ: r nō generarent a lr̄is plus suo nūero.

Utrū corruptibiliū r icorruptibiliū eadē sint prīcipia.

¶ Non enim minor dubitatio modernis r
prioribus relinqtur. Utrū eadē corrupti
bilium r icorruptibiliū sint pricipia aut di
uersa. Nam si eadē sint qm̄o hec qdem icor
ruptibilia: illa vo corruptibilia: r pp quam
cām. ¶ Qui qdē igit circa Hesiodū r oēs

Hesiodi solo

qcūqz theologi solū ad ipsos psuasionē cu
rauerūt: nos aūt neglexerunt. Deos eni fa
ciētes pricipia: r ex deis dnt eē fcā: que vo
non gustauerunt nectar r māna mortalia
facta eē dicunt. ¶ Palā q hec oia sibi no

Improbatio

ta dicentes eqdem de allatione harū causa
rum super nos dixerunt. Nam si grā volu
ptatis vt ipsi tangūt non ē causa existēdi ne
ctar r māna. Si vo existēdi qm̄o erunt sem

Egens cibo non est sempiternum.
De fabulose sophisticantib⁹ nō ē dignū cū studio intendere.

piterni cibo egētes. Sed de fabulose sophi
sticantibus non ē dignū cum studio itende
re. A dicētibus vo p demrationē opz scisci
tari: iterrogantes qre ex eisdem extītia: hec
qdem sempiterna fm̄ naturā sunt illa vero
corrumpunt existētiū. Qm̄ autem nec cau
sam dicunt nec rōnabile ē sic hēre: palam q
nec eadē pricipia nec cāe ipsoꝝ erunt. ¶ Et

Empe.solo.

eni r Empedocli: quem maxie sibi cōsona
sibi dicere qspiā arbitrabit: idē sane conti
gisse vr. Ponit.n.pricipiū qddā cām cor
ruptiōis odiū. Uidebit nihilominus r ex
vnum hoc gnare: nā oia ex hoc alia sunt p
ter deū. dic ergo ex qb⁹ oia: r quecūqz erāt:
r quecūqz erūt: r arbores pullulauerūt: r
viri r femie: bestieqz r vultures: r aq̄ nutri
ti pisces: r dei lōgeui: r pter hec palā: qz si
nō eēt i reb⁹: eēnt vnū oia vt ait. Nā qm̄ cō
uenerūt tūc vltimū oiū stabat odiū. Pro

Ex h sumi solet deū iferiora cognoscere fm̄ Arist.

pter qd r accidit ipsi felicissimū deū minus
prudentē eē alijs. Nō.n.cognoscit elīta oi
um: nā odiū nō hz. Notitia vo siīt silis fiat.
Terrā nāqz aūt p terrā cognoscimus: r p
aquā aquā: r p affectū affcm̄: r adhuc odiū
p odiū triste. Sz vn̄ rō hec ēt palam: qz acci
dit ei odiū nō magis corruptionis q̄ exnd
causam esse: silr autem nec amorē existendi
magis q̄ corruptionis: colligēs eni in vnuz
corrumpit alia. Silr ipsius trāsmutationis
cām nullā dic: nisi qz sic aptū natū fuit. At
vtiqz magnū odium in mēbris nutritum ē:
r ad honorē itendebat pfecto tēpore q mu
tabilis dissoluit sacramētuz: qre necessariuz
ens trāsmutari: cām vero necītatis nullam
ondit. Attamē tm̄ solus dic confesse. Non
eni existium hec qdem corruptibilia illa ve
ro icorruptibilia facit: sed oia corruptibilia
pter elemēta. Dcā vo nunc hec dubitatio ē
cur hec qdem: illa vero nō: si ex eisdē sunt.
Qd qdem vtiqz nō erunt eadem principia
tot dcā sunt. ¶ Si vo diuersa pricipia vna

Ad partem negatiuam.

qdem dubitatio: vtruz r icorruptibilia hec
erūt: aut corruptibilia. Nā si corruptibilia
manifestum qz necīum r ea ex aliqbus eē.
Oia eni corrumpuntur in ea ex qbus sunt.

Oia corrumpunt in ea ex qb⁹ sūt. Idē p phy t c.65. Et 5 ph.45

Quare cōtingit pricipioꝝ alia pricipia esse
priora. Hoc aūt r ipole: siue stet: aut in ifini
tū vadat. Amplius aūt qm̄o erūt ipsa corrupti
bilia si destruent pricipia: si vo icorruptibi
lia cur ex his qdez icorruptibilib⁹ existibus
corruptibilia erunt: ex diuersis vero icorru
ptibilia: Hoc.n.nō rōnabile ē. Sz aut ipole
aut mlta orōne eget. Amplius aūt nec conat⁹
ē aliqs diuersa dicere: sz eadē oium pricipia
oēs dicūt. Uerū primū dubitatū pcedūt tan
q̄ hoc puum aliqd accipiētes.
¶ Et nos dimisim⁹ pscrutari de qōne nō mi
nus difficili pdictis. Et ē vtrū pricipia cor
ruptibiliū sint pricipia icorruptibilium aut
alia. Qm̄ si pricipia icorruptibiliū fuerit pri
cipia corruptibiliū: qm̄o qdā erūt corruptibi
lia r qdā icorruptibilia: r qre. Epicuri āt r
oēs loquētes de reb⁹ diuinis laborāt rōcinan
do vt sufficerēt aie sue tm̄; r nō nobis. Po
nūt.n.pricipia eē deos: r ex deis: r finxerūt
q pricipia q nō potauerūt de sublimatōe: r
nō gustauerūt de māna r nectare moriunt.
Manifestū est igr̄ q ipsi dixerūt ista: r sūt
nota apud eos. Sed h qd posuerūt de istis
causis qm̄ gustāt r potāt est extra rōnes no
stras. Qm̄ si receptio eoꝝ est pp voluptatē
tūc nec nectar nec māna est cā alic⁹ pmanē
tie. Et si illa receptio ē vt eēntie eoꝝ rema
neant: qm̄o erūt eterna r indigēt cibo. Et iō
non opz pscrutari de sermonib⁹ eoꝝ: quorū
philosophia ē similis picture. Sz debem⁹
pscrutari r qrere dicentes illud qd dixerūt
fm̄ demonstrationem. Quare si principia
reꝝ sunt cōuenientia: accidit q quedam sunt

semp pmanētia: τ qdam corruptibilia: τ nō est necē vt ista sint sic: cū non dabit cām in hoc. Manifestū est igit φ pricipia entium nō sunt ꝯueniētia: Si igit aliqs existimanerit se dicere aliqd in hoc: ꝯtinget ei qd ꝯtingit Empedocli. Empe. n. finxit φ lis est cā corruptionis: τ pricipiū eius: τ existimat φ ista lis gnat oia pter deū facta sūt ab hac lite. Et. n. fingit in suo fmone manifestū eē φ ex lite ē gnatio oium q fuerūt: τ q sunt: τ q erunt: τ φ ex ea nascitur arbores: viri: τ mulieres: τ pisces: quoꝝ nutrimētū est in aqua: τ dij quoꝝ vita ē longissima: τ alia. Et fingit φ si lis non eēt in rebus oia essent vnū. Lis. n. cū fuerit cum rebus disperget eas τ nō dimittet qescere. Contingit igit ex hoc fmone vt deus q ē perfectus in forma: sit minoris scie φ aliud: cum nesciat omnia elemēta: qꝛ lis nō est in eo: τ simile cognoscit p simile. V. gfa. terra p terram: τ aqua p aquā: τ amicitia p amicitiam: τ lis p litē. Manifestū est φ accidit in suo fmone vt lis sit cā corruptionis non cā gnōnis: τ fm hūc modū accidit vt amicitia nō sit cā gnationis: qm quādo aliqua fuerint cōgregata in vnū corrūpunt alia. Et cū hoc Empedo. nō narrauit q est cā trāsmutationis rerum. Sꝫ finxit φ natura eaꝝ ē ita: τ finxit φ cum lis que ē maxima fuerit itercisa in mēbris: τ admixta in eis: erit gnans i fine tēporis illud qd transmutat: τ transmutat res τ abstrahit eas a termino. Et fm hūc fmonem apparet φ trāsmutētur res necessario: τ nō dat nob cām huius necītad. Sꝫ tantū dic hūc modū fmonis quasi esset manifestus. Et nō fingit φ qdam entia corrumpūtur τ qdam nō corrūpunt: ꝫ fingit φ oia entia sūt corruptibilia pter elementa. Nostra aūt pscrutatio τ questio difficilis ē: quare qdam corrumpūtur: τ qdaꝫ non: si sint ex eisdem pricipijs. Et hoc quod diximus sufficit in h φ pricipia reꝝ non sunt eadē. Si aūt principia sunt diuersa ꝯtingit ēt qd difficilis: vtrū ista pricipia corrūpanf: aut non. Manifestum est. n. φ si corrumpanf φ sunt ex alijs necio. Oia. n. corrupta vadūt ad ea ex qb sunt. Et si accidit vt principia habeant alia principia: quod ē impoīe. Hoc. n. procedit in īfinitū. Et ēt si principia corrūpunt τ cōfundanf: quō erit gnatio reꝝ corruptibiliū. Et si principia nō corrumpunt: quomō ex qbusdam principijs nō corruptibilibus sūt corruptibilia: τ ex qbusdā incorruptibilia. Hoc. n. nō est rectum: ꝫ aut impoīe est hoc eē: aut indiget multo fmone ad confirmandum hoc. Et dicam φ nullus dixit φ principia sunt diuersa: sed omnes finxerūt principia omniū sunt eadem: τ voluerunt perscrutari de predicta questione: vt illi q perscrutati sunt de hac questione.

¶ Et nos dimisimus τc. ista qd fit ponēdo esse aliqua eterna τ aliqua corruptibilia: τ vtraqꝫ hntia pncipia. ¶ Et d. qm si pncipia rerum corruptibiliū τc. i. si eni dixerimus φ pncipia reꝝ icorruptibiliū τ corruptibiliū sunt eadē: quō ex eisdē pncipijs sūt corruptibilia τ icorruptibilia: τ cā i eternitate τ corruptōe sunt pnᵃ. ¶ D. d. Epicuri aūt τ oēs loquētes in diuinis τc. τ itendit p loquētes in diuinis loquētes fmonē extra itellm hois: τ iō d. φ isti in fmone suo sufficiūt sibi nō nobis: qꝛ ipsi itelligūt p apologos aliqs itentiones p qs sunt ꝯtenti. ¶ D. d. ponūt eni pnᵃ deos τ ex deis. i. ponūt eni pnᵃ eiusdeꝫ nāe τ faciūt ea diuina: τ est nā reꝝ ingnābiliū: τ faciūt deos corruptibiles ex icorruptibilib⁹. ¶ D. d. cām coꝝ in h τ d. τ fingūt φ pncipia q nō potāt τc. i. dnt φ dij q potāt aquā de tali loco noto: τ gustāt de tali sūt imortales: τ dij q non gustāt sūt mortales. ¶ D. d. mani⁹ est igit φ isti dnt ista τc. i. τ diximꝰ φ sollicitudo eoꝝ fuit vt sufficerēt sibi qꝛ dixerīt ista: τ ipsi itelligūt itētiōes qs ipsi apologizauerūt i h. ¶ D. d. ꝫ h qd posuerūt de istis causis τc. i. τ h qd posuerūt de dria iter corruptibile τ icorruptibile est ex itellm hois: qm si potāt aquā d illo loco: τ recipiūt cibū ab illo loco alio pp dlectationē: tūc delectatio fm φ ē delectatio nō est cā pmanētie alicui⁹ rei. D. d. qm si receptio τc. i. τ si accipiūt potū ab illo loco τ cibū ab alio vt nō moriant: mꝫ est quō q idiget cibo τ potu remaneat in eternū: cib⁹ eni τ pot⁹ nō sunt nečij nisi vt restaurēt corruptuꝫ. Quō igit remanet eternū illud qd est inatū corrūpi. ¶ Et qꝛ iste sermo nō est dignus vt pscrutef de eo in scientijs. d. τ iō non opꝫ pscrutari τc. D. d. sed opꝫ pscrutari τc. i. ꝫ oꝫ qrere de h ab eis q dicūt illō qd dicūt fꝫ demrōnē. i. quō oia sūt ex eisdē pncipijs i nā: τ qdaꝫ sūt eterna τ qdā corruptibilia cū cā pmanētie τ non pmanētie nihil aliud sit nisi nā illi⁹ qd est cā. ¶ D. d. manifestū est igit φ pnᵃ entiū nō sūt ꝯueniētia. i. manifestū est igit: qm cū pncipia reꝝ corruptibiliū fuerint p suā nām: τ pmanētia reꝝ eternaꝝ sint ēt p suā nām: τ natura coꝝ nō est nisi cause ex qbus componunf: manifestū est φ cāe gnābiliū τ corruptibiliūꝫ alie sūt a causis eternoꝝ. ¶ D. d. si igit aliqs existimauerit se dicere τc. i. τ iō si aliqs voluerit dare rōnē in h ꝯtiget ei qd silis ꝯtingēti. Empedocli. Empe. n. d. i h φ lis ē cā corruptōis: τ φ amicitia ē cā gnōnis: τ φ entiū quedā sūt fcā ex qtuor elntis τ lite τ amicitia: τ sunt gnābilia τ corruptibilia: τ quedam sunt fcā ex quatuor elemētis τ amicitia sine lite: τ h est celum: qd est deus apud ipsum. ¶ Et cū narrauit sermoneꝫ Empe. iduxit fmonē eius ne aliqs fingat φ diminutus erat Aris. in illo: τ d. τ fingit eni in suo fmone eē manifestū τc. i. qm Empe. in h φ ponit litē cām corruptiōis ꝯdicit sibi in h φ ponit eaꝫ nečiaꝫ in gnōne oiuꝫ gnābiliū. ¶ D. iduxit cām pp quā ponebat litē esse necessariā i oibus gnābilib⁹: τ d. τ fingit φ si lis nō eēt τc. i. τ Empe. opinabaf φ amicitia qñ dnatur

15.

Delectatio fm φ ē delectatio nō ē cā permanētie alicuius rei.

Cib⁹ τ pot⁹ nō sunt nečij nisi vt restaurēt corruptū.

2.

facit entia esse vnũ: ⁊ ideo lis est necessaria in multi-
plicãdo ⁊ dispergẽdo: ⁊ amicitia in adunando. ¶ D.
dedit iopinabile ↄtingẽs ex illis ⁊ d. accidit igit̃ ex h
s̃mone vt deus ⁊c̃. i. ⁊ ↄtingit Empedocli in hac opi-
nione vt deus sit minoris ꝑcẽ ⁊ s̃cie aliis. Scia enim
apud ipsum: ⁊ alios antiquos fit ꝑ sil̃e. Dicit eniʒ ꝙ
terra cognoscit̃ ꝑ terrã que est in nob: ⁊ aqua ꝑ aquã:
⁊ amicitia ꝑ amicitiã: ⁊ lis ꝑ liteʒ: ſʒ in deo nõ est lis.
ergo nõ cognoscit litẽ neqʒ qd̃ fit ex ea. ergo est mino-
ris s̃cie oĩbꝰ entibꝰ. ¶ D. d. Maniꝰ est igit̃ ꝙ accit ex
suo s̃mõe ⁊c̃. i. ↄtingit igit̃ ex s̃mõe Empe. dicẽtis ꝙ
lis ẽ cã corruptõis vt lis sit cã corruptõis ipa ⁊ amici-
tia. D. dedit cãʒ ꝑꝑ quã accit vt amicitia sit cã corru-
ptiõis: ⁊ d. qñ cũ ↄgregata fuerint aliq̃ in vnũ corrũ-
pent̃ alia. ¶ D. d. ⁊ cũ h Empe. nõ narrauit ⁊c̃. i. ⁊ cũ
h ꝙ iste hõ ponit cãs mouẽtes tñ nõ põt dare nobis
cãs gnõnis ⁊ corruptionis. Querit̃ enim ab eo quare
amicitia agit in aliqua hora ⁊ lis in alia: tũc eni coge-
tur ad dicẽduʒ s̃moneʒ negãtiuʒ cãm agẽteʒ: q dicit
ꝙ nã entium querit de necitate gnõneʒ ⁊ corruptio-
nem. ¶ D. incipit sermonẽ eius ex quo ↄtingit h ⁊
d. ⁊ fingit ꝙ cũ lis maxima ⁊c̃. i. ⁊ iste sermo in rei ve-
ritate nullã cãʒ dedit i gnõne. D. eni ꝙ cuʒ lis maxia
imposita est in mẽbris aĩaliuʒ: tũc mẽbra eiꝰ fuerunt
gnãta qꝛ distinguit vnũ ↄgregatũ: deide in fine tpis
veniẽt oĩa ad corruptionẽ ꝑꝑ litẽ. Scdm̃ igit̃ hũc ser-
monẽ ↄtingit vt res generent̃ ꝑ se ⁊ corrũpent̃ ꝑ se: ⁊
sic nihil ꝓdest ponere hãc cãm mouẽtem in gnõne ⁊
corruptione: sed erunt sicut illi q nõ ponũt in gnõne
neqʒ in corruptione cãm motorẽ oĩno: ⁊ sunt dicẽtes
nãm. ¶ D. d. neqʒ narrauit que est cã huiꝰ necessi-
tatis ⁊c̃. i. ⁊ s̃m hoc sermo eius erit iperfectior s̃mone
dicẽtium necessitatẽ esse. Illi eni dicũt necessitatem:
⁊ dant cãm necessitatis ⁊ est nã. iste aũt nullaʒ cãm
dedit: quasi cã necessitatis esset manifesta ꝑ se. D. d. ⁊
nõ fingit ꝙ quedã entia nõ corrũpunt̃ ⁊c̃. i. ⁊ non est
opio Empedoclis ꝙ q̃daʒ entia sunt corruptibilia ⁊
quedã nõ. sed opinat̃: qꝛ oĩa corrumpunt̃ preter ele-
mẽta: ⁊ de hoc qꝛ qd̃ de quo loquebat̃ nõ accidit nisi
ponẽtibus duos modos entiũ. s. corruptibilẽ ⁊ incor-
ruptibilẽ: ⁊ cause eoꝝ sunt eedẽ. ¶ Et cũ declarauit
ꝙ ista qõ nõ ↄtingit Empedocli nisi inq̃tũ ponit prĩ-
cipium ꝑmuʒ icorruptibile. qꝛ in eo nõ est lis longo
tẽpore: nõ incorruptibile simplr̃: reuersus est ad qõ-
nem ꝑdictaʒ. ⁊ d. nostra aũt ꝑscrutatio ⁊c̃. i. ⁊ cũ s̃mo
edux̃it nos a qõne itenta ꝑꝑ h qd̃ accidit ex verbis
cũ Empedocle. Reuertamur mõ ad qõnem nr̃am. s.
quare quedã entia sunt corruptibilia: ⁊ q̃daʒ nõ: cuʒ
hẽant eadem ꝑncipia: ⁊ qd̃ diximus de ipossibilibus
ↄtingẽtibus huic põni sufficit. ¶ D. icepit dicere im-
possibilia ↄtingẽtia s̃moni ↄdicenti. s. si ꝑncipia fue-
rint diuersa ⁊ d. si autẽ ꝑncipia ⁊c̃. i. ⁊ si posuerimꝰ ꝙ
ꝑncipia reꝝ icorruptibiliũ sunt alia a ꝑncipiis reruʒ
corruptibiliũ ↄtinget nobis qd̃ difficilis ⁊ est. Utruʒ
ꝑncipia corruptibiliũ sint corruptibilia aut icorru-
ptibilia. Manifestũ est eniʒ ꝙ si ꝑncipia corruptibi-
liũ fuerint corruptibilia ꝙ sunt ex aliis ꝑncipiis ne-
cessario. Qm̃ oẽ corrupteʒ dissoluit̃ in ea ex qbus cõ-
ponit̃. Si igit̃ ꝑncipia rerũ corruptibiliũ fuerint cor-
ruptibilia necessario hñt ꝑncipia: ⁊ acciditex hoc im-
posse: ⁊ est ꝙ ꝑncipia habẽt ꝑncipia: ⁊ hoc procederet
in ifinitũ ⁊ facient entia ifinita eẽ in actu essentialr̃.
¶ D. d. et si ꝑncipia nõ corrumpant̃ ⁊c̃. i. ⁊ si ꝑncipia
reꝝ corruptibilium sunt icorruptibilia sicut ꝑncipia
icorruptibiliũ: quã de cã fiunt a ꝑncipiis icorruptibi-

3.

Oẽ corruptũ dissoluit̃ i ea ex quibus componitur.

libus quedaʒ icorruptibilia ⁊ quedaʒ corruptibilia:
hoc eni aut est ipose: aut idiget maximo sermone in
cãm illius dãdam: ⁊ qꝛ d. difficultateʒ ↄtingẽtem po-
sitioni ꝑncipioꝝ reꝝ corruptibiliuʒ ⁊ icorruptibiliũ
eẽ diuersa. d. ⁊ et nullus dixit ⁊c̃. i. ⁊ ꝑꝑ apparentiam
iposiuum ↄtingẽtiuʒ põni ꝑncipioꝝ diuersoꝝ. s. icorru-
ptibiliũ ⁊ corruptibiliũ ita ꝙ quedã agãt corruptio-
nẽ ⁊ quedã ꝑmanẽtiaʒ: iõ nullus antiquoꝝ dixit hoc
esse: sed dixerunt ꝙ ꝑncipia oĩum sunt eadem: ⁊ labo-
rauerũt perscrutãdo de qõne difficili quaʒ diximus:
⁊ dixit hoc vilipẽdendo dicentes duos deos ẽẽ quo-
rum vnus agit bonum: ⁊ alius malum.

Uilipẽdendi sunt illi duos diis: quoꝝ vnꝰ agit bonum alius malũ.

¶ Omniũ aũt difficillimũ ad ↄsiderãduʒ ⁊
ad cognoscẽduʒ veritatẽ maxime necẽium:
vtrum vnũ ⁊ ens sube entiuʒ sunt. Et vtrũ
ipsoꝝ nõ alteꝝ aliqd ens: hoc vnũ qdeʒ hoc
aũt ens est. Aut opʒ querere qd est ipsum
ens ⁊ vnum: quasi subiecta alia nã. Hi nã-
qʒ illo mõ: illi hoc mõ putant nãm se habe-
re. Plato nãqʒ ⁊ Pythagorici non aliud
aliqd ens nec vnũ sed hoc ipsorum nãm eẽ
quasi existẽte substãtia ipsum vnum eẽ ⁊ ens
aliqd. ¶ Alij vero de natura vt Empedo-
cles vt ad notius reducẽs dicit qꝛ vnuʒ ens
est: videbit̃ enim vtiqʒ dicere hoc amorem
esse: cã nãqʒ est. Hec oĩbus vnũ eẽ. ¶ Alij
vero igneʒ: alij aerem dicũt esse vnũ hoc ⁊
ens: ex quo entia esse ⁊ fcã esse. Silr̃ autem
⁊ q plura ponũt elñta. Necesse nãqʒ ⁊ his
tot dicere ens ⁊ vnũ quot pricipia dicũt eẽ.
¶ Accidit aũt siqdem qs nõ ponit eẽ q̃ldaʒ
substãtiam vnũ ⁊ ens nec alioꝝ esse vniuer-
salium nullũ: hec nãqʒ vniuersalia sunt ma-
xime oĩum. Si vero non est aliqd vnũ ipsuʒ:
neqʒ ipsuʒ ens: nihil alioꝝ aliqd erit preter
ea que dicta sunt singularia. ¶ Ampliꝰ autẽ
non existẽte vnius substãtia: palam. qꝛ nec nu-
merus erit quasi nã alia ab existẽtibus separa-
ta. Numerus eni vnitates. Unitas vero qd
vere vnũ aliqd est. Si autẽ aliqd est ipsum
vnũ ⁊ ens. necesse est subam ipsoꝝ esse qd
sit ens ⁊ ipsum vnũ. Non enim aliqd aliud
vlr̃ predicat̃: sed hec ipsa. ¶ At vero si erit
aliqd ens ipsum ⁊ ipsuʒ vnũ multa erit du-
bitatio: qũo erit diuersuʒ aliqd preter hoc.
Dico autẽ qũo erunt vno plura entia. Qd
eni diuersum est ab ente nõ est. Quare s̃m
parmenidis rõnem accidere est necesse vnũ
oĩa esse entia ⁊ hoc eẽ ens. Utrobiqʒ vero
difficile: siue nãqʒ nõ sit vnum suba: siue sit
ipsum vnũ: subam esse numerum est ipose.
Siqdem igit̃ non sit: dcm̃ est prius ꝑꝑ qd.
Si autem fuerit eadẽ est dubitatio ⁊ de en-
te. Ex aliquo nãqʒ ⁊ preter vnũ erit ipsum

Utrũ vnũ ⁊ ens sint sube entium.

Plato. pythagorici. Empedocles

Aliorum alia opinio.

Rõ ꝓ opione platonis ⁊ pythagoꝝ.

Scda ratio

Ad opposiũ questionis.

aliqđ aliud vnū. Nihil eniz esse est necesse. Oīa aūt entia aut vnū sunt aut multa quoꝝ est vnū vnūqđqꝫ. ¶ Ampli⁹ si indiuisibile est vnū ipm̄ ſm zenonis dignitatē nihil vtiqꝫ erit. Qđ.n.nec additū nec ablatū fac̄ ma ius nec min⁹:nō aūt hoc eē existētiū. Tanqꝫ palā ꝙ existēte magnitudine ipso ente: ꝛ si magnitudo corpalis. hoc.n.oīno ens. Alia vero aliqualr̄ qdē addita faciūt mai⁹:aliqualiter aūt nihil: vt supficies: ꝛ linea. Punctū vero ꝛ vnitas nullaten⁹. ¶ Sꝫ qm̄ hic speculat̄ onerose: ꝛ ꝯtingit eē indiuisibile: vt ꝛ sic ad illū aliq̄ habeat̄ r̄nsio: mai⁹ eni nō faciet: ſꝫ plus additū tale. Sꝫ qūo ex vno tali: aut plurib⁹ erit magnitudo. Silē nāqꝫ est: ꝛ lineā ex pūctis eē dicere: at vero ꝛ siqs ita putat fact⁹ sit: vt qdā dicūt: ex vno ipso: ꝛ alio: nō vno aliquo numer⁹:nihil min⁹ est q̄rendum:q̄re: ꝛ qūo: qn̄qꝫ qdeꝫ numer⁹.qn̄qꝫ aūt magnitudo erit qđ factū est:si nō vnū inequalitas: ꝛ eadē nā erat. Nec eniꝫ qūo ex vno ꝛ hac:nec qūo ex nuō aliquo: ꝛ hac fient vtiqꝫ magnitudines palā.

[margin: Zenonis rō.]

[margin: Solo ad rō zenonis.]

¶ Et nos videm⁹ ꝙ difficilior istaꝝ qōnū ꝛ magis nec̄ia ad sciēdū veritatē est vtrū ens ꝛ vnū sint sube entiū: ꝛ vtrū nō attribuitur alij.ſꝫ hoc est ens: ꝛ hoc est vnū:aut opꝫ q̄rere quid est ens: ꝛ qđ vnuꝫ tali qōne quasi alia natura eēt eis subiecta. quidā.n. hoīes existimauerūt ꝙ nā eoꝝ est talis: ꝛ qdā aliter. Plato vero et Pythagorici nō finxerūt ens ꝛ vnū esse aliud:sed finxerūt ꝙ nā eorū hec est ꝛ substātia eoꝝ vt sint vnuꝫ: ꝛ ens. Nālis aūt sicut Empedo. attribuit vnum alij manifestiori. ꝛ fingit ꝙ vnum est ens: ꝛ forte dicit ꝙ illud vnuꝫ est amicitia. Fingit eni ꝙ amicitia est cā per quā oīa sunt vnuꝫ. Alij vero finxerūt hec vnū ꝛ ens esse ignē: ꝛ alij aerē ex quo facta sunt oīa entia: ꝛ ēt finxerunt dicētes elīta esse plura. isti.n.coacti sunt ad dicēdū ꝙ vnū ꝛ ens sunt plura ſm numeꝝ principioꝝ q̄ dicunt esse. Et si aliqs finxerit ꝙ vnū ꝛ ens nō sūt sube rei alicui⁹: accidit vt nihil alioꝝ vlīuꝫ sit suba alicuius rei: vnum.n. ꝛ ens sunt vlīa magis q̄ꝫ alia. Si aūt vnū nō est exn̄s p se: sīlr̄ neqꝫ ens est exn̄s per se. Nulluꝫ.n.aliud est exn̄s per se nisi particularia. Et ēt si vnum nō sit suba: manifestū est ꝙ non est nūerus abstract⁹ a nūeris:quasi aliq̄ natura separata ab entibus. Numerus.n.est vnitas. Vnū aūt est aliqđ per se existēs solitariuꝫ. Si igit̄ aliqđ ē vnū ꝛ ens necesse est vt sit suba. Qm̄ de eis nō dicet̄ aliquid vlē: ſꝫ illa dicent̄ de se. Nec ē possibile vt aliqs dixerit ꝙ vnū ꝛ ens sunt ideꝫ. Multe.n. sūt qōnes difficiles ꝯ illum. Quaꝝ vna est qūo est possibile vt aliquid aliud ab istis sit. s. qūo est possibile vt generatiōes sint plures vna. Generatio.n.nō est nisi entis. Et iō accidit vt entia sint vnū necessario sicut dixit Parmenides. ꝛ vt istđ vnū sit ens. Scđm igit̄ quēcūqꝫ istoꝝ duorum modorū dicat̄ hoc difficile ē ꝛ graue: qm̄ si dixerim⁹ ꝙ vnū suba nō est: ꝛ si diximus ꝙ vnuꝫ est aliqđ exn̄s p se:īpossibile erit vt nūerus sit suba:si vnū nō fuerit suba. Si aūt aliqs dixerit ꝙ nūerus est suba:in hͦ qdem erit qō difficilis. Et est q̄stio q̄rēs de ente vtrū sit aliud ab vno:aut est vnū: ꝛ necesse est vt ens oē nō sit vnuꝫ: ꝛ nec̄e ē ēt vt sit. Et qꝛ oīa aut sunt vnū:aut plura cōposita ex vnis. Et ēt si hoc vnum ē īdiuisibile: erit ſm hoc qđ zeno opinabat̄ nihil eē oīo. Fingit.n.ꝙ illud qđ nō augmētat̄ apđ additionē neqꝫ diminuit̄ apud diminutioneꝫ nō est entiū. Manifestum ē igit̄ ꝙ entia ſm figmētū eius sūt magnitudīes. Si igr̄ entia sūt magnitudīes: sūt magnitudīes corporales: qm̄ magnitudo corpalis est ens oīb⁹ modis. Aliarū aūt rerū q̄dam sūt q̄ quādo cōponunt̄ fit ex eis magnitudo: ꝛ quedam sunt que qn̄ cōponūtur non fit magnitudo ſm ꝙ dixim⁹. Finxit.n.ꝙ supficies ꝛ linea qn̄ cōponūtur faciūt magnitudinē: pūctus aūt ꝛ vnū nō faciūt magnitudinē. Quia igr̄ iste Zeno errat ī suo sermōe ꝛ tenet opinionem tortuosam: ꝛ possibile est vt aliqđ sit indiuisibile:opꝫ nos respōdere isti sermoni aliquātulū. Et dicamus qn̄ vni addit̄ aliqđ nō maius erit sed plus: ꝛ iō nō erit magnitudo:qm̄ qūo fit magnitudo ex tali vno: ꝛ ex plurib⁹ que nō sunt vnū. Et dicens hoc similis est dicenti lineam cōponi ex pūctis: ꝛ si aliquis existimauerit hoc esse: ꝛ ꝙ numerus sit ex hoc vno: ꝛ ex alio quod nō est vnum:sicut quidam dicunt. Querat̄ ab eo quare hoc non est in numero in quibusdaꝫ generibus numerus: ꝛ in quibusdam magnitudo: si illud quod nō ē vnū: est equale vni: ꝛ habeat eandem naturam. Non eniꝫ est manifestuꝫ qūo numeri fiunt ex vno: ꝛ ex alio quod non est vnū:neqꝫ qūo est possibile vt magnitudines sint ex aliquo numerorum: ꝛ ex hoc quod nō est vnum.

D

16. ¶ Et nos vidimꝰ ⁊c̃. vtrū ens ⁊ vnū ⁊c̃.i. ⁊ iſta qđ eſt vtrū ens ⁊ vnū ſignificēt ſubas entiū:⁊ vnūqđq; eo꜡rū qđ ſignt nō attribuit̃ alicui aliȷ entiū:ita ꝙ ſubm eiꝰ qđ ſignt hec noia vnū ⁊ ens nō ſit aliud:aut ſignt de entibꝰ aliq̄ conſtituta ꝑ aliq̄ alia .i. aliq̄ in ſubto. ¶ Et hoc intēdebat cū.d.aut oꝫ q̄rere qđ eſt ens ⁊c̃. .i.ꝙ cū q̄ſiuerimꝰ diffōnē entis:⁊ vniꝰ diffinientꝰ illa ſm ꝙ diffiniunt̃ res q̄ ꝯſtituunt̃ ꝑ aliā nāꝫ. ¶ D.d. qdā.n.exiſtimāt ⁊c̃.i.qdā.n.hoīes reputāt vnū ⁊ ens ſignare nās exñtes ꝑ alia:⁊ qdā exiſtimāt ea ſignificare nās exñtes ꝑ ſe.d.d. Plato āt ⁊ Pythagorici ⁊c̃. .i. Plato ⁊ Pythagorici opinati nō ſunt ꝙ vnū ⁊ ens ſignificēt de entibꝰ nās ꝯpoſitas: ſꝫ fingūt ꝙ vtrūq; eo꜡ ſignificet vnā intētionē.ſ.ſimplicē nō ꝯpoſitā.i. nō vnū ꝯpoſitū ſicut ſignt noia determinatiua.d.d.nālis aūt ſic Empe.⁊c̃.i.nālis aūt.ſ.Empe. ⁊ aliȷ ꝯueniunt cū Platōe ⁊ Pythagoricis ꝙ hec noia vnū ⁊ enſ ſignificēt de rebꝰ vnas nās ⁊ ſimplices. ¶ Sꝫ tñ nāles dicūt in hoc vno ſmone manifeſtiorē q̄ʒ dixerūt Pythagorici:⁊ dixit hoc: qꝛ Pythagorici dicebāt ꝙ vnuꝫ ⁊ ens qđ eſt ſuba entiū eſt ipſe nūerꝰ. Plato vero dicebat ipm eē formas nuāles. Nāles aūt poſuerūt vnū ⁊ ens eē elñtū rerū ſenſibiliū:aut ignē ſm ſmonem quorūdā:aut aerē:aut aquā. Et qꝛ Empe.ponit cām ſenſibilis vniꝰ eē amicitiā:⁊ hoc eſt ꝓpriū ei inter oēs nāles. d. ⁊ finxit ꝙ hoc vnū eſt amicitia ⁊c̃.i. qm̄ cū opinatꝰ eſt ꝙ amicitia eſt cauſa q̄ facit oīa eē vnū.ideo eſt magis digna vno: qꝛ qđ eſt cauſa vnitatis eſt vnū eēntialr ⁊ p̄. ¶ D.d.⁊ aliȷ fingūt ⁊c̃.i. ⁊ innuit ꝑ hoc illos qui fuerūt añ Empe. q nō poſuerūt cām agentē.d.d.⁊ ſilr illi qui finxerūt elñta eē plura .i.ꝙ qm̄ iſti ēt opinant̃ ꝙ hoc nomē vnū ⁊ ens qđ dr̃ multiplr̃ ſignt de rebꝰ nūerū elñto꜡ : ⁊ qꝛ iſtis ꝯtingit dicere ꝙ hoc nomē vnū ⁊ ens nō ſignt idē vnū ſicut antiq fingebāt adeo ꝙ Parmenides ꝓpter hoc dixit.ꝙ nulla eſt multitudo oīno:⁊ ꝙ ens eſt ſimplr̃ nō cōpoſitū ⁊ vnū:⁊ ꝙ nō hꝫ elñtū.⁊.d.iſti eni coacti ſunt ad dōm ꝙ vnū ⁊ ens ſignt.i. iſti.n.qui ponebāt vnū ⁊ ens eē p̄nꝰ rerū:⁊ poſuerūt p̄nꝰ eē multa cōtingit eis dicere ꝙ hec noia vnū ⁊ ens ſignificāt plures intētiōes. U.g.ignē ⁊ aerē:aquā ⁊ terrā apud opināt̃es ꝙ iſta elñta ſunt p̄nꝰ oīuꝫ entiū. ¶ Et cū ꝯpleuit ſmonē in dicētibꝰ ꝙ vnū ⁊ ens ſignificāt ſubas exñtes.ſ.qua꜡ nā eſt alia a nā vniꝰ:incepit dicere qōneſ cōtingētes ēt dicētibꝰ ꝙ nō ſignificāt de rebꝰ ſubas. ⁊.d.⁊ ſi aliqs finxerit ⁊c̃.i. ⁊ ſi aliquis finxerit ꝙ hoc nomē vnū p̄dicabile de oībus:⁊ ens nō ſignificāt de rebꝰ ſubas:ꝯtinget vt nihil ex vlibus ſignificet ſubaſ rerū.⁊ ſic deſtruent̃ demōſtrationes ⁊ diffōnes; vnū .n.⁊ ens ſicut dixit magis vlia ſūt q̄ʒ oīa alia.D.d. ſi aūt vnū nō fuerit ⁊c̃.i. ⁊ ēt ſi vnū vle ⁊ ens nō ſignificent ſubas exñtes ꝑ ſe nō erit hic vnū qđ eſt ſuba rerum ꝑticulariū. ¶ D.d.⁊ ēt ſi vnū nō fuerit ſuba ⁊c̃. .i.⁊ ēt ſi poſuerimꝰ ꝙ vnū nō ſignificat ſubaꝫ:ſꝫ nām ſenſibilē: manifeſtū eſt eē impoſſibile vnū eē abſtractū exñs ꝑ ſe ſolitariū a rebꝰ nūerabilibꝰ.i.ſm ꝙ poſuerūt ponētes nuōs exiſtētes ꝑ ſe abſtractos a nūerabilibus. ¶ D.d.⁊ dedit cām in hoc exēplo:⁊ dixit. numerꝰ.n.vnitas eſt ⁊c̃.i. cauſa in hoc eſt ꝙ numerꝰ coacervatio eſt vnitatū. Si igit̃ vnitates nō ſignificant aliqđ ens : tūc numerꝰ nō erit aliqđ ne dum ſit abſtractꝰ.

3. ¶ D.incepit dicere qōnes cōtingētes ponentibꝰ vnū ſubale eē ſignificās intētionē vlem:⁊.d. vnū aūt eſt aliqđ exiſtēs ꝑ ſe.i. vnū aūt intelligit̃ ꝙ eſt intētio exiſtēs ꝑ ſe nō habēs ſubꝫ neq; ſitū:eſt igitur vna ſuba.i.particularis.D.d.⁊ cū aliqđ ſit vnū ⁊ ens ⁊c̃.i.⁊ cū hoc nomē vnū ⁊ ens ſignificāt vnā intētionē nuō;neceſſe eſt vt ens ⁊ vnū ſignificēt vnā ſubſtātiā particularē in nuō.D.d.qm̄ de eis nō dicet̃ ⁊c̃. .i.⁊ cū vnū ⁊ ens fuerint ſube : ⁊ nullū hñt vle ſubalr qđ p̄dicet̃ de eis ſm qđ eſt manifeſtuꝫ ꝙ vnū ⁊ ens ſignificāt vnā ſubaꝫ nuō. ¶ D.d.⁊ nō eſt poſſibile ſi aliqs dixerit ⁊c̃.i. ⁊ ipoſſibile eſt dicere ꝙ vnū ⁊ ens ſignificāt ſubaꝫ vnā nuō: dicētibꝰ.n.hoc ꝯtingūt qōnes graues ad diſſoluēdū: qm̄ ſi vnū ⁊ ens ſignificarent ſubaꝫ vnā nuō: q̄uo erunt res gnābiles in ſuba: gnābile enī aliud eſt ab ente vno.⁊ ſic vnū erit duo: aut plus : qm̄ gnōnes nō ſunt niſi in ſubſtātijs nō in accidētibꝰ. ¶ Et intēdebat ꝙ ſi eēt in accidētibꝰ nō cōtingeret eis vt ens eēt vnū. ens.n.nō dr̃ apud eos niſi de ſuba.d.d.ſm igit̃ vtrūlibet iſto꜡ modo꜡ ⁊c̃. .i.⁊ cū dixerimꝰ ꝙ ſignificat vnū nuō.ſ.nō plura.ſm igit̃ vtrūlibet iſto꜡ modo꜡ fuerit dictū erit difficile .ſ.ſiue fuerit dictū ꝙ ſignificat ſubaꝫ : aut nō ſubam. Qm̄ ſi fuerit dictū de ſuba auferet̃ multitudo: ⁊ ſi nō de ſuba auferunt̃ vnitates q̄ ſunt ſube:⁊ erit ipoſſibile numerū eē ſubaꝫ ſm opiōnē dicētiū hoc:⁊ fuit cōtentus in hac cōtradictiōe in poſitione opinantiū ꝙ numerꝰ eſt ſuba:qꝛ lꝫ dicēs hoc nō opinet̃ ꝙ numerꝰ eſt ſuba : tñ cōtingit ei vt nō inueniat̃ vnū qđ ſit ſuba: neq; aliud in ſuba oīno: qđ eſt cōtrariū ſenſui. ¶ Et ſi poſitū fuerit numerū eē ſubaꝫ ⁊ ens : ꝯtinget eadē qđ:ꝑ quā dixerūt ꝙ vnū ſignificat vnā intētionē numero:⁊ eſt vt nulla multitudo ſit oīno: qm̄ hoc nomē ens:aut ſignificat vnū nuō:aut multitudinē. Si igit̃ ſignificat vnū nuō ens erit vnū in nūero.⁊ eſt ſermo Parmenidis: ⁊ ſi multitudinē tūc erit multū qđ eſt ipoſſibile:oē.n.aut eſt vnū:aut plura. ¶ Et hoc intēdebat cū. d. ſi āt aliqs dixerit ꝙ numerꝰ eſt ſuba ⁊c̃. ⁊ iſte oēs qōnes cōtingūt antiqs : qꝛ nō intellexerūt de hoc noīe vnū niſi vnā intētionē dictaꝫ vniuoce:⁊ Parmenides itelligebat ꝑ hoc ipm eē vnū particulare : ⁊ iſte qōnes diſſoluunt̃ ꝑ hoc ꝙ hec noia vnū ⁊ ens dr̃r multiplr̃ ſm ꝙ Ari.cōtradixit Parmenidi in p̄ phy. ¶ Et qꝛ qdā eo꜡ ēt deſtruxerūt vnū eē: incepit loq ꝯtra illos:⁊ dixit:⁊ ēt ſi hoc vnū ⁊c̃.i. ꝙ iſte hō.ſ. Zeno dicebat ꝙ manifeſtū eſt vnū eē indiuiſibile:⁊ oē tale nō augmētat̃ apud additionē in eo neq; diminuit̃:qꝛ neq; diuidit̃:ergo nō recipit additionē:neq; diminutionē ⁊ ens eſt illđ qđ recipit augmētū ⁊ diminutionē:ergo nō eſt ens. ¶ D.d.⁊ icepit cōtradicere ei.⁊.d. māifeſtū eſt igit̃ ꝙ entia ſm ſuū figmentū ſunt magnitudines ⁊c̃.i.⁊ ꝯtinget ſm ſmonē iſtiꝰ vt ens nō ſit aliud q̄ʒ magnitudo cū ens eſt illđ qđ recipit additionē ⁊ diminutionē.D.d.ſi igitur entia ⁊c̃.i. ⁊ dicebat ſup hoc ſi ens eſt illud qđ recipit diuiſiōes:tūc illud qđ recipit diuiſionē in oībus partibus ⁊ eſt corpꝰ:eſt ens in rei veritate.D.d.alio꜡ āt q̄dā ſunt ⁊c̃.i.⁊ dicebāt ꝙ ea q̄ ſunt ꝓter corpꝰ ex qbꝰ nō ꝯponit̃ corpꝰ nō eſt ens:⁊ hoc eſt diſpō vniꝰ ⁊ pūcti ⁊ ſupficies:aut linea ſunt apud eū entia cū ex illis vt dicebat ꝯponit̃ corpꝰ. ¶ Et cū narrauit eiꝰ ſmonē incepit diſſoluere eū: ⁊.d.qꝛ igit̃ iſte Zeno ⁊c̃.i.qꝛ ſmo iſtiꝰ hoīs eſt valde dubitatiuꝰ ⁊ tortuoſus ex q̄ exiſtimauit ꝙ oē qđ nō diuidit̃ nō eſt ens oꝫ nos rñdere illi.d.d.⁊ dicamꝰ ꝙ qm̄ vni ⁊c̃.i.ꝙ ſmo Zenōis ꝙ nihil addit̃ vni:qꝛ tūc eēt maiꝰ ⁊ diuideret̃ oīno ⁊ nō remanet vnū nō eſt verꝰ. imo dicimꝰ ꝙ addit̃ ei ⁊ fit plus nō maiꝰ. ⁊ iđ nō oꝫ fieri linea ita ꝙ recipiat diuiſionē ſic finxit ille. ¶ D.d.cāꝫ ꝑꝑ quā fuit neče

Margin notes:

Noia dnoīatiua ſignificāt vnū ꝯpoſitū. vid p̄ phy. cō. 25. ⁊ vid opꝰ .5.me ꝯ. 14. ⁊ 7.me. cō.48.

Nō ē cā vnitatis ē vnū eſſentialr ⁊ p̄.

De opiōne pmēidis. vid p̄ phy. 25.

Unum ⁊ ens ſi magis vlia aliis.

Numerꝰ eſt coacervatio vnitatū.

Tex.cō.4.

vt ex eo nō fit magnitudo. ⁊ c. q̄n quō est possibile vt magnitudo ⁊c̄. i. magnitudines. n. impossibile est vt generent̄ ex vno: neq₃ ex multis rebꝰ aliqs ab vno .s. q̄ ex vno neq₃ cū vno neq₃ cū alia re fit magnitudo. Magnitudo. n. est de nā ptinui: vnū aūt est d̄ nā discreti. ¶ D. d. ⁊ dicēs h̄ est filis ⁊c̄. i. dicēs q̄ additio vni facit vt ex vno ⁊ addito fiat magnitudo: est sicut dicēs q̄ magnitudines fiūt ex pūctis ⁊ ex indiuisibilibꝰ qd iā destructū est. d. d. ⁊ si aliqs existimauerit hoc eē ⁊c̄. i. si aliqs dixerit ptradicēdo Zenoni q̄ iam assueti sunt hoīes qdā ad dōm .s. q̄ numerꝰ ⁊ magnitudo sunt cōpositi ex vno ⁊ ex aliquo nō vno. dicat̄ ei quare pponunt̄ ex vno ⁊ ex nō vno duo gnā diuersa: quorū vnū est numerꝰ ⁊ aliud magnitudo. ⁊ nā vniꝰ ⁊ nō vniꝰ: ex quibꝰ pponit̄ numerꝰ est equal̄ nāe vniꝰ ⁊ nō vniꝰ: ex qbꝰ pponit̄ magnitudo. ¶ Et intēdit q̄ ptingit huic positioni q̄ eēntia rerū diuersarū in specie sunt puenictia in specie: qd est inopinabile. d. d. nō. n. est manifestū ⁊c̄. i. q̄n q̄n dixerimꝰ q̄ intētio nō vniꝰ est qd nō h₃ nā₃ vniꝰ: s₃ cōtrariā: tūc impossibile erit vt ex eo pponat̄ magnitudo: aut numerus. talia. n. cōtraria nō admiscent̄.

Magnitudo ē d̄ nā ptinui. vnū āt ē d̄ nā discreti.

Utrū nūerꝰ ⁊ magnitudo sint sube rey

¶ Hic āt habita ē dubitatio vtꝝ nūeri ⁊ corpora: ⁊ supficies: ⁊ pūcta sube aliq̄ sint aut nō. Nā si nō sint diffugit nos qd nā₃ sit ipm ens: ⁊ q̄ nā entiū sube. Passiōes. n. ⁊ motꝰ: ⁊ ad aliqd: ⁊ dispōnes: ⁊ oōnes nulliꝰ vident̄ subā₃ significare. Dr̄r. n. oīa d̄ subto aliquo: ⁊ nihil hoc aliqd. Que vō maxime subam significare vr̄r: aq̄: ⁊ ignis: ⁊ terra ex qbꝰ cōposita corpa pstant. Hoꝝ calores qdē ⁊ frigiditates ⁊ silēs passiōes nō sunt sube. Corpus vō hoc patiēs solū remanet vt ens aliqd ⁊ suba aliq̄ exn̄s. At vō corpꝰ ē minꝰ suba supficie ⁊ hec linea: ⁊ hec vnitate: ⁊ pūcto. His. n. diffinit̄ corpꝰ. Et hec qdē sine corpore pcigere vr̄r eē. Corpꝰ vō sine his est ipoſſe. Propterea multi qdē et priores subam ⁊ ens putabāt corpus: alia vō hꝰ passiōes. Quare ⁊ pīcipia corporū entiū esse pīcipia. Posteriores vō ⁊ sapiētiores his esse opinabant̄ nūeros. Quēadmodū ergo dicebamus: si nō sint suba hec: oīno nulla suba est: nec ens nullum. Nō. n. hoꝝ accñtia dignū₃ est vocare entia. ¶ At vō si hoc qdē confessū₃ est: q₂ magis sunt suba lōgitudines corporibꝰ: ⁊ puncta. Hec aūt nō videmꝰ q̄liū vtiq₃ erūt corpoꝝ: nā in sensibilibꝰ ipoſſe esse nō vtiq₃ erat suba nulla. ¶ Ampliꝰ hec oīa vr̄r dimēsiōes eē corporis: hoc qdē ad latitudinē: hoc vō ad pfunditatē: illud ad lōgitudinē. ¶ Adhuc āt silr̄ inest i solido quecūq₃ figura. Quare si nec in lapide mercuriꝰ: nec medietas cubi in cubo sit vt segregata: igit̄ nec supficies: nam si quecūq₃ ⁊ vtiq₃ hec erit determinās medietatē: eadem aūt rō est ⁊ in linea: ⁊ in pūcto: ⁊ vnitate. Quare si maxie qdē suba est corpꝰ: hoc aūt magis hec. Nec sūt aūtē hec: nec substātie alique diffugit qd ē ens: ⁊ q̄ substātia entiū. ¶ Nam cū dictis ⁊ circa gnātionē ⁊ corruptionē accidūt irrōnabilia. Videt̄. n. suba nō ens priꝰ nūc esse aut prius exn̄s: posteriꝰ tm̄ nō per fieri ⁊ corrūpi hoc pati. Pūcta vō ⁊ lineas: ⁊ superficies nō cōtingit neq₃ fieri neq₃ corrūpi. q̄nq₃ qdē exn̄tes: q̄nq₃ vero nō exn̄tes. Nam q̄n copulant̄ aut diuidūt̄ corpora sil̄: q̄nq₃ quidē vna copulatoꝝ: q̄nq₃ vō due diuisorum fiūt. Quare nō cōpositoꝝ est: sed corruptū est diuisorum. q₂ sunt priꝰ nō exn̄tes. Non. n. idiuisibile punctū diuisū₃ ē in duo. Et si generant̄ ⁊ corrūpunt̄ ex aliquo generant̄. silr̄ aūt se h₃ circa nūc in tpe. Nō enim hoc cōtingit fieri ⁊ corrūpi. attn̄ vr̄ aliquid semp esse: nō suba aliq̄ exn̄s. Silr̄ aūt palā q₂ se habet ⁊ circa pūcta: ⁊ lineas: ⁊ supficies. Eadē. n. ratio. Nam oīa similiter aut termini aut diuisiones sunt.

In oppositū

2° ad idem.

3° ad idem.

4° ad idem.

¶ Et istam q̄ōnem cōsequit̄ alia difficilis ⁊ est vtrum numeri: ⁊ corpora: ⁊ supficies: ⁊ linee: ⁊ pūcta sunt substātie aut nō. Quoniā si non fuerint substātie: tūc recedet a nobis cognitio que sit subiecto: ⁊ que est substantia entium. Motus aūt ⁊ passiones: ⁊ species relationis: ⁊ dispositionū: ⁊ dictionū₃ existimātur non significare substātiam alicuius. Omnia eni dicuntur de subiecto: ⁊ nihil coꝝ dicitur qd est hic. Illd aūt qd existimat̄ in maiori pte significare substātiam est aqua: ⁊ terra: ⁊ aer: ⁊ ignis: ex quibus cōstituunt̄ oīa cōposita corpa. Caliditates vō ⁊ frigiditates in istis rebꝰ: ⁊ sibi similia sunt passiones substātie. Corpus vō ē illd quod determinat istas passiōes solū: q₂ est ens aliqd: ⁊ alia substātia. Sed corpus est minus superficie in substātialitate: ⁊ supficies minus q̄₃ linea: et linea minus q̄₃ punctum: ⁊ vnū corpus diffinit̄ per ista. Ista eni existimātur esse sine corpe: et hoc poſſe. Corpus aūt impoſſe est vt sit sine istis. Vn̄ antiqui phoꝝ existimauerūt substātiam: et ens esse corpus: et q̄ alia sunt passiōes istiꝰ corporis. Et ideo isti existimauerūt q̄ principia corporū sunt principia entiu₃. alij aūt qui reputauerunt se sapientiores illis existimauerunt q̄ substātia et ens est numerus. Sicut igitur diximus si ista que diximus

nõ sunt sube: nulla est suba oino: neqꝫ ens. Qm̄ rectū nõ est vt accidētia que accidunt istis substātijs dicanᷣ sube ⁊ entia. Sed cū manifestū est ꝙ magnitudines ⁊ puncta q̄ sunt corporis: sunt maioris substātialitatis q̄ꝫ corpus: ⁊ nõ videm⁹ ea eē subas: ex quibus igiᷣ corporib⁹ sunt sube entiū. Et iposs sibile est vt sint ex corporib⁹ insensibilibus. aut forte nulla suba oino est. Et etiaꝫ videmus ꝙ oia ista sunt dimēsiones corporis. Quedā eniꝫ sunt latitudinis. Quedā spissitudinis. Et quedā longitudinis. Et cū hoc diciᷣ ꝙ ista sunt in corporibus sicut figure sunt in eis. Corpus eniꝫ necesse est vt habeat aliquā figuraꝫ. Si igiᷣ possibile fuerit vt corp⁹ nõ habeat figuraꝫ: possibile erit vt nõ habeat dimensionē. V.g. qm̄ si fuerit possibile vt figura mercurij nõ sit in ydolo mercurij: possibile est vt figura semigrādinis sit in tota figura grandinis. ⁊ cuꝫ hoc q̄ꝺ diximus accidit istis error cū perscrutati fuerimus de rebus quib⁹ contingit generatio ⁊ corruptio. existimāt eniꝫ ꝙ suba nõ primo fuit: deinde fuit: aut fuit primo: deinde corrumpiᷣ. ⁊ ꝙ passiones cōtingūt ei apud generationē ⁊ corruptionē. Puncta aūt ⁊ linee ⁊ sup̄ficies impossibile est vt habeāt generationē ⁊ corruptionē: aut vt sint quādoqꝫ: ⁊ quādoqꝫ nõ. Corpora eniꝫ ꝯtinua discreta apud cōtinuationē adunanᷣ: ⁊ apud discretionē fiūt duo: ⁊ nihil corrumpiᷣ nisi corruptio accidat ei. ⁊ res que diuiduntᷣ nõ sunt sine generatiōe. Punctus aūt si nõ diuiditur nõ fit duo pūcta: ⁊ si generaᷣ ⁊ corrumpitur necessario est ex aliquo.

17 ¶ Et istaꝫ q̄ōnē ⁊c. ⁊ est q̄ꝺ difficilis p̄scrutāda in hac scia. vtrū nūeri: ⁊ corpa: ⁊ sup̄ficies: ⁊ linee: ⁊ puncta: sunt sube entiū. s. q̄ dicunᷣ ſm q̄d sicut q̄dā dicūt: aut nõ. Existimaᷣ. n. ꝙ si ista nõ fuerint q̄dditates subarū entiū ꝙ recedat a nobis cognitio nãrū eaꝝ. s. entiū existētiū ꝑ se: q̄ꝛ oēs ꝯueniūt in hoc q̄ꝺ appellant eas subas. ¶ D. d. motus āt ⁊ passiōes ⁊c. i. ⁊ ista existimanᷣ eē sube: q̄ꝛ illa q̄ sunt p̄ter ista. V.g. motus: ⁊ accidētia: ⁊ relatiōes: ⁊ dispōnes manifestū est ꝙ nõ notificāt subas entiū. s. q̄ vocanᷣ sube: ⁊ intēdit ꝑ passiones qualitates attributas sensibus. V.g. calorē ⁊ frigus: ⁊ ꝑ dispōnes modū qualitatis q̄ diciᷣ dispositio ⁊ habitus: ꝑ dictiōes aūt fortes intēdebat intellecta. ¶ D. dedit cām ꝓpter quā oēs ꝯueniūt in hoc ꝙ ista nõ sunt sube: ⁊ d. q̄ꝛ oēs dicunᷣ ⁊c. i. q̄ꝛ oia ista sūt in hoc idiuiduali q̄ꝺ est idiuiduū sube: ⁊ nulluꝫ corꝝ dᷣ ex hoc. D. d. illud aūt q̄ꝺ existimaᷣ ⁊c. i. illud autē q̄ꝺ vᷣ eē ſm existimationē suba entiū ꝯpositoꝝ indiuidualiū sunt. iiij. elīta: ex q̄b⁹ ꝯponunᷣ sube sensibiles. ⁊ intēdit ꝙ ista videnᷣ eē sube ꝯpositoꝝ ſm nãꝫ nõ ſm illud q̄ꝺ dᷣ in r̄ſiōe ad q̄d. ¶ D. d. corp⁹ vō ē illud q̄ꝺ terminaᷣ ⁊c. i. q̄m diffiniunᷣ ista accidentia corp⁹ determinat nãm coꝝ. s. ꝙ est de diffōnib⁹ coꝝ. q. dñe coꝝ sunt determinātes nãꝫ entis ⁊ distinguētes ip̄m ab alijs. ¶ D. d. ſꝫ corp⁹ est min⁹ ⁊c. i. ſꝫ cū feceris ꝯparationē inter ista videbis ꝙ corp⁹ est minoris subalitatis q̄ꝫ sup̄ficies: ⁊ sup̄ficies q̄ꝫ linea: ⁊ linea q̄ꝫ pūct⁹. D. d. cām in hoc: ⁊ d. corp⁹. n. post ista inuenitur in diffōne: q̄ꝛ corp⁹ diffiniᷣ ꝙ est illud q̄ꝺ est diuisibile in tres sup̄ficies: aut illud q̄ꝺ ꝯtineᷣ a sup̄ficie: aut sup̄ficieb⁹: ⁊ ēt q̄ꝛ ista videnᷣ p̄ora corpe nãlr: ⁊ hūit modū p̄oritatis ſm ꝯ̄nãꝫ: aut intēdit vt corpus. Impoſſe. n. est vt intelligaᷣ sine sup̄ficie. sup̄ficies āt ipoſſe est vt intelligaᷣ sine corpe: silr est de linea cuꝫ sup̄ficie: ⁊ de pūcto cū linea. ¶ Et cū dedit rōnes sufficiētes ꝙ corp⁹ est suba absqꝫ sup̄ficieb⁹ ⁊ lineis. d. ⁊ iō existimant antiq̄ p̄hoꝝ ꝙ suba ⁊ ens est corp⁹: ⁊ ꝙ alia nõ diffiniunᷣ ꝑ diffōnē corpis ⁊c. i. q̄ꝛ opinati sūt ꝙ corp⁹ est suba crediderūt ꝙ p̄n̄a corpoꝝ ex q̄b⁹ cōponunᷣ sunt corpa q̄ sunt p̄n̄a oium entiū: si. n. corpa sunt p̄n̄a. ergo p̄n̄a corpoꝝ sunt p̄n̄a entiū. ¶ D. d. alij vō q̄ reputabanᷣ ⁊c. i. illi aūt q̄ reputabanᷣ sapiētiores istis dixerūt ꝙ suba ſm hāc cōsiderationē dꝫ eē nūeri. s. q̄ꝛ sunt p̄oreꝫ in imaginatiōe alijs entib⁹: ⁊ q̄ꝛ sunt p̄ores nãlr: ⁊ q̄ꝛ sūt sicut magis liberati a mã q̄ꝫ corp⁹. ¶ D. d. sicut igiᷣ diximus ⁊c. i. cōtingit igiᷣ ſm hūc ſmonē si ista nõ fuerint sube existimari nullā eē subaꝫ oio entiū: ipoſſe. n. est vt posteriora ab istis substantijs. s. accidētia sint sube alicui⁹ coꝝ: de q̄bus oēs cōueniūt vt sint sube sensibiles. ¶ D. dedit dubitationē sup̄ hoc: ⁊ d. ſꝫ cū sit mani^m ꝙ lōgitudines ⁊c. i. ſꝫ ista cōsideratio faᷣ ꝙ sup̄ficies ⁊ linee ⁊ pūcta sint sube: ⁊ appet de istis ꝙ nõ sūt sube: ⁊ sūt p̄ora corpib⁹ mathematicis: ergo corpa mathematica nõ sūt s̄be. Ex q̄b⁹ igiᷣ sunt sube entiuꝫ ipoſſe. n. est vt sint corpa sensibilia. Ista. n. sunt quoꝝ sube querunᷣ cū dicim⁹ in eis q̄ sunt ens ⁊ vnū: querim⁹. n. q̄ est ista suba quā significat hoc nomē ens: ⁊ vnū: ⁊ nullū corp⁹ est nisi mathematicū: aut sensibile. ¶ D. d. aut forte nulla suba est. i. oꝫ vt dicam⁹ ſm hāc q̄ōnē ꝙ ꝯtingit vt suba nõ sit alicui⁹ rei. i. ꝙ cū sit destructū ꝙ q̄dditates entiū sunt corpa recte vᷣ opinari ſm hoc ꝙ entia nõ sunt: neqꝫ hñt q̄dditates: ⁊ q̄ꝛ declaratio ꝙ corp⁹ mathematicū nõ est suba fundaᷣ sup̄ hoc ꝙ lōgitudo ⁊ latitudo sunt accidētia ⁊ differentie ip̄sius corpis. d. ⁊ ēt videm⁹ ꝙ ista ⁊c. i. ⁊ declarat ꝙ corp⁹ mathematicū est accidēs ꝙ diffinitio corpis ꝯstituiᷣ ex trib⁹ dimēsionib⁹: ⁊ videm⁹ cū hoc ꝙ dimēsiōes sunt corpi. q. figure. s. differētie ei⁹. ¶ D. declarauit hoc. ⁊ d. corp⁹. n. neċe est vt habeat aliquā figurā ⁊c. i. figura. n. talem hꝫ dispōnē de corpe sicut dimēsio in hoc ꝙ corpus nõ p̄ōt denudari ab eis nisi corrumpaᷣ: sicut est dispositio de differētia rei subali. ¶ D. dedit exemplū: ⁊ dixit. V.g. q̄m si fuerit possibile ⁊c. i. q̄m si figura nõ fuerit subalis corpi possibile erit vt figura propria auferaᷣ ⁊ remaneat res. V.g. vt figura hois auferaᷣ ⁊ remaneat homo: aut figura ydoli mercurij. i. remanēte ydolo mercurij. Et si eēt possibile vt figura ꝓpria rei auferreᷣ: tūc possibile eēt vt semifigura rei auferreᷣ remanēte tota figura: ⁊ hoc itēdebat cū d. possibile est vt semifigura grādinis sit in tota figura grādinis. ¶ Et dedit exemplū de tunica: q̄ꝛ tunica est de rebus q̄ nõ habēt hoc nomē nisi ſm figurā habēdā. Figura igiᷣ eius est differētia eius q̄ distinguit eā ab alijs indumētis. ¶ Et intēdit declarare ex hoc caplo ꝙ cū posuerim⁹ ꝙ dimēsiones sunt ac-

Nullū corp⁹ ē nisi mathematicū: aut sensibile ꝯ ponētes corp⁹ metaphẏsicū.

Cōsiłeꝫ mōs argūēdi. vid̄ ꝑ ph. cō. 29.

cidentia: tunc corpus erit accidens: τ si posuerimus φ corpus est substātia: tunc ista erunt sube. ⁋ D.d. τ cū hoc qđ diximus τč.i. τ cū istis inopinabilib⁹ cōtin gentib⁹ huic positioni.s. corpa eē substātias: accidūt .n. talia inopinabilia ex apparentib⁹ in reb⁹ generabilibus τ corruptibilib⁹. ⁋ D.d. existimāt.n. φ substātia τč.i. existimat̄ .n. τ ponit̄ τ est ↄcessū ab oibus φ suba generat̄ τ corrūpit̄: τ accidūt ei passiōes apd gnōnē τ corruptionē.s. φ cū generat̄ fit suba q̄ nō fuit: τ cū corrūpit̄: corrūpit̄ illud qđ fuit. D.d. pūcta āt τ linee τč.i. pūcta aūt τ linee τ supficies nec generantur nec corrūpunt̄: neq₃ sunt qñq₃ τ qñq₃ nō: cū linea nō corrūpit̄ in nō lineā: neq₃ generat̄ ex nō linea: τ silr est de corpib⁹. ⁋ D. icepit declarare hoc: τ. d. corpora.n. cōtinua τ discreta τč.i. τ. d. φ nihil corrūpit̄ nisi corruptio ↄtingat.i. τ nō ois cōpositio est gnātio: neq₃ ois dissolutio est corruptio vt qdā antiquoꝝ dicūt.s. φ ↄgregatio est gnātio: τ segregatio corruptio: ſ₃ gnātū est vt illud in quo fit suba q̄ nō fuit: τ corruptū est illud ex quo corrupta est suba que fuit. ⁋ D.d. τ ea q̄ diuidunt̄ nō sunt sine gnōne.i. ea q̄ diuidunt in partes nō ↄuenictes fm nomē τ diffōnē nō sunt sine gnōne: τ qꝛ accidit ei in hac intētiōe pūctus: pūct⁹ .n. nō diuidit̄ τ nō h₃ gnōnē: τ dixerūt ēt φ illud qđ diuidit̄ in talia semp fm noīa τ diffōnē nō h₃ gnōnē. d. τ illa q̄ nō diuidunt̄ ex re diuisibili nō sunt sine generatiōe. minima.n. partiū corpis sensibilis q̄ nō diuidit̄ fm φ est illud corp⁹ est ↄposita. ⁋ U.g. φ minima ps ignis est ↄposita ex mā τ forma. ⁋ D.d. pūctus aūt si nō diuidit̄ τč.i. pūct⁹ aūt si est indiuisibilis nō generabit̄: cū pūctus nō diuidit̄ in duo pūcta ergo nō h₃ gnōnē: qm̄ si hr̄et gnōnē eēt ↄposit⁹: τ hoc intendebat cū. d. est necessario ex aliquo illud.i. τ cū punctus generatur τ corrūpitur necessario: generat̄ ex aliquo. τ sic erit diuisibilis quod est impole.

Utrū p̄ ca. de suba oibꝫ.

Minima ps ignis ē ↄposita ex mā τ forma.

⁋ Omnino vo dubitabit aliquis: q̄re τ oꝫ querere alia q̄dam preter sensibilia τ intermedia: vt quas ponim⁹ spēs. Nā si ideo qꝛ mathematica a p̄ntib⁹ in aliquo quodā differūt: inesse vo p̄la silis spēi nihil differunt. Quare nō erūt ipsoꝝ pricipia numero determinata. Queadmoduꝫ: τ p̄ntium lraꝝ nūero qdem oium nō sunt principia determinata: sed spē. Si vo sumat huius qs sile aut hui⁹ vocis haꝝ erunt τ nūero determinata. Similiter aūt τ itermediis. Infinita nāq₃ sunt τ illic q̄ eiusdē spēi. Quare si non sūt p̄ter sensibilia τ mathematica alia q̄daꝫ qualia dicūt spēs ipsas qdā: nō erit vna numero τ spē suba. Nec pricipia entiū nūero erūt quāta aliqua: ſ₃ spē. Ergo si hoc est necessariū: τ spēs est necessariū ꝓpter hoc eē. Etenī si non bn̄ dearticulāt dicētes: ſ₃ hoc est qđ volūt τ hoc ipsos necesse dicere: qꝛ spēꝝ vnaq̄q₃ suba quedā ē: τ nihil ſ₃ accn̄s. At vo si ponim⁹ spēs esse τ vnū numero principia: τ non specie: diximꝰ que contingere necesse est impossibilia.

⁋ Et rectū est querere de qōne difficili quare querēde sunt alie sube a sensibilibus: τ a mediis.s. forme que fingunt̄ eē. Si.n. querimus istas subas ꝓpter h.s. φ mathematica distinguunt̄ a sensibilib⁹ per aliud τ non distinguunt̄ ab eis per hoc φ sūt multe forme. sicut iste forme: manifestū ē φ pricipia istoꝝ non erūt terminata in nūero: queadmodū pricipia q̄litatis que sūt hic: non sūt t̄minata in nūero. Principia.n. cuiusl₃ q̄litatis non sūt terminata in nūero: ſ₃ forma: nisi pricipia littere ↄposite ex duab⁹ litteris: aut pricipia vocis ↄposite ex duab⁹ vocib⁹. Principia.n. isti⁹ lr̄e sunt terminata forma τ nūero. τ silr erit ēt in reb⁹ mediis. Si igit̄ non fuerit alie sube alie a substātiis sensibilib⁹: τ a substātiis mathematicis: sicut qdaꝫ dicūt: manifestū ē formā non eē. Sꝫ si ↄcesserimus formas eē τ pricipia eē t̄miata nūero non forma: iā narrauim⁹ qđ ↄtingit ex h necessario: τ qđ est ipossibile oino.

⁋ Et querēdū est q̄ de cā fuit necesse in positiōe cum substātiis sensibilib⁹ τ mathematicis q̄s vocāt medias subas q̄s dicūt formas. cā.n. ꝓp quā fuit necesse formas medias ponere manifesta ē: τ est qꝛ nos vidimus mathematicas formas differre fm diffōnem a formis sensibilib⁹. ⁋ Et h itēdebat cuꝫ. d. qm̄ si q̄rimus: τč. D.d. τ nō distiguit̄ ab eis τč.i. τ isti non ponūt ista media disticta a reb⁹ sensibilib⁹: ita φ vnūquodq₃ eoꝝ sit vnū nūero tm̄: sicut ponūt facictes formas sed distiguunt̄ ab eis fm φ sūt silia eis.s. multa ſ₃ formas: τ multa ſ₃ nūeꝝ. D.d. māifestū ē igr̄ τč.i. τ dicere formas eē ↄtingit ex eo vt p̄n⁹ reꝝ q̄ sūt hic sint determiata nūero.i. diuersa nūero tātū τ nō forma: τ h itendebat cū. d. manifestū ē igit̄ p se φ res q̄ sunt hic diuerse nūero τ forma sūt dispō in q̄litate.i. manifestū ē igit̄ p se φ sūt res tales. ⁋ Et h itendebat cū. d. q̄ sūt hic. qꝛ sūt diuerse forma τ nūero: sicut littere cōposite ex litteris: τ voces cōposite ex vocibus: qꝛ necesse est vt p̄n⁹ istoꝝ sint diuersa nūero: et sic ponūt media dicētes ea.s. diuersa nūero τ forma: τ h itēdebat cū. d. τ sic erūt in reb⁹ mediis. D.d. si igr̄ nō fuerint sube alie τč.i. τ cū determinatuꝫ ē ex hoc s̄mone φ nō sūt nisi due sube sensibilis τ mathematica: māifestū ē φ forme nō sūt. D.d. ſ₃ si ↄcesserim⁹ τč.i. iā narrauim⁹ qđ accidit ex h de ipossibili qōne de q̄ pscrutati sumus vtꝝ sit vna nūero aut forma.

18.

⁋ His aūt affine est q̄rere: vtꝝ ptāte sūt elinta aut alio aliquo mō. Naꝫ si alr̄ aliq̄lr̄ pri⁹ erit aliqđ pricipiis aliud. Prior.n. erit potestas cā illa. Possibile aūt nō necīū est illo mō se hr̄e. si vo ptāte sint elinta nihil entiuꝫ esse ↄtingit. Nā possibile est eē qđ nonduꝫ est ens. Fit.n. non ens. Nihil aūt fit ipossibilium esse. Has igit̄ dubitationes necessarium est dubitare de principiis.

Utꝝ p̄n⁹ sint in potentia.

Nihil ipossibile fit.

⁋ Et assimilat̄ istis questionibus dictis ista q̄stio: vtꝝ elinta sint potētia aut alio modo.

Si igiẽ alio modo qño est posse vt aliqd sit añ elinta: ⁊ sunt pricipia. Potẽtia.n.est añ illã aliã cãm. Illud.n.qd nõ hȝ potentiã nõ est añ potẽtiã necio. Si aũt elinta sunt potẽtia: tũc posse erit vt elinta nõ sint aliqd entiũ. Illud.n.qd hȝ potẽtiã vt sit: nõdũ est. ⁊ nõ fit nisi illud qd nõ hȝ eẽ: ⁊ nihil erit qd non habet potentiã vt sit. Hec igiẽ qõnes sunt difficiles: de quib⁹ perscrutandũ est in cognitione principiorum.

19. ℭ Et assilaẽ ⁊c. querit vtrũ elinta p⁹ ⁊ pn⁹ oium entiuȝ sint potentia aut actu: ⁊ hoc intẽdebat p aliũ modũ. ℭ D.d.si igiẽ alio⁹ ⁊c.i.si igiẽ elinta sunt actu hñt elemẽta. potẽtia.n.est añ actũ.i. illud qd est in potentia aliqd est ante illud qd est in actu illud gd: ⁊ sic elinta habebũt elinta. ℭ D.d.illud ãt qd nõ hȝ potẽtiã ⁊c. .i.illud ãt in quo nõ est potẽtia vt ex eo fiat aliqd nihil fit ex eo qd fit in potẽtia oino: quapp nõ erit elintũ alicui⁹ rei aliquo mõ. ℭ Et abbreuiatio ei⁹ est q si elinta sunt actu fm q sunt elinta: ⁊ fuerit potẽtia p̃or eis: cũ sint in actu: ɔtingit q elinta habeãt elinta: ⁊ si potentia non fuerit prior eis: nõ erit in eis potentia oino ad aliqd. ⁊ sic nõ erit elntũ alicui⁹ rei. ℭ Et cũ.d. ipõe cõtingẽs positioni elntoꝝ in actu: incepit dicere etiã gd ɔtingit positioni coꝝ in potẽtia: ⁊.d.si aũt elinta fuerint potentia ⁊c.i. possibile.n.erit vt oia entia q̃ sunt actu dstruant: ⁊ nihil remaneat nisi illd qd est in potentia. D.dedit cãȝ in hoc. ⁊.d.illud.n.qd hȝ potẽtiã ⁊c.i. illud.n.qd est in potẽtia est aliud gd i actu cũ ẽ i po⁹ ipõe est vt illud fit in actu. act⁹.n. ⁊ po⁹ sũt ɔria. D.d. ⁊ ñ fit nisi illd qd ñ hȝ eẽ .i. ⁊ ñ fit nisi illd qd ñ hȝ eẽ i actu: ⁊ nihil fit qd ñ hȝ po^{am} vt fiat.

Actus ⁊ põa sunt ɔria.

Utꝝ pn⁹ sint vlia: aut singularia.

ℭ Et vtrũ vlia sint aut vt diximus singularia. Naȝ si vlia nõ erũt subẽ. Nihil.n.cõiuȝ hoc aliqd significat: ȝ quale: suba vo hoc aliqd est. Sȝ si est hoc aliqd ⁊ poniẽ q cõiter predicaẽ multa erit aialia Socrates: ipseqȝ hõ ⁊ aial: si signat vnũqdqȝ hoc aliqd ⁊ vnũ.

Negatiue.

In oppositũ

ℭ Si igiẽ vlia sunt principia hec ɔtingunt. Si aũt nõ vlia: ȝ qsi singularia nõ erũt scibilia. Ulẽs.n.sunt oiuȝ sciẽtie. Quare erũt principia diuersa priora principijs vlr predicata: si futura est eẽ coꝝ sciẽtia.

ℭ Et etiã perscrutãdũ est vtrũ principia sint vlia: aut particularia. si vlia non sunt sube: cõia.n.non dicunẽ eẽ hoc singulare. Si igiẽ p̃dicabile de reb⁹ diciẽ modo cõi qd est hoc Tũc Socrates erit mlta aialia .s. Socra. ⁊ homo: ⁊ aial: qm vnũqdqȝ eoꝝ significat q est hoc vnũ. Ista igiẽ accidentia accidũt si pricipia fuerint vlia. Si ãt nõ fuerint vlia ⁊ fuerint sicut principia exẽplaria principioꝝ particulariũ: tũc sciẽ nõ habebit eẽ. Sciencie.n.oiuȝ sunt vles. Manifestũ est igiẽ q si fuerit posse vt ista principia cognoscanẽ q alia principia sunt vlia añ particularia q̃ p̃dicanẽ de particularib⁹.

20

ℭ Et etiã perscrutandũ est vtrũ pn⁹ sint vlia aut particularia: si aũt vlia nõ erũt sube. Ulia eni sunt cõia: qr sunt in plurib⁹: ⁊ cõe nõ est hoc singulare quod est suba: ȝ est exẽplar huic singulari.s.forme cõis eis: ⁊ oibus indiuiduis habentibus illã formã. Suba aũt diciẽ eẽ hoc singulare qd ɔcludiẽ in z⁹ figura q substantia nõ est vle. ℭ D.d.si igiẽ diciẽ p̃dicabile ⁊c.i. si igiẽ vle est cõe fm q est singulare existẽs in pluribus: tũc Socrates erit cõpositũ ex multis aialib⁹: in Socrate.n. erit humanitas existẽs in oibus hoibus qr est hoc singulare in nuõ: ⁊ sic Socra. ⁊ oia indiuidua hois erũt ɔposita ex vna re: ⁊ silr erit cõpositus cũ oibus aialib⁹. Aialitas.n.hec indiuidualis existit in oibus indiuiduis aialiũ: aut indiuidua aialiũ existunt in ea. iste igiẽ qõnes accidũt si pn⁹ fuerũt vlia. ℭ D.d.si aũt nõ fuerint vlia ⁊c.i. si aũt nõ ponãtur hic eẽ vlia entia ɔtingit vt sciẽtie necie nõ sint: ⁊ hoc mouit Platonẽ ad dõm formas eẽ. D.d.sciẽtie.n.oiuȝ sunt vles: ⁊ intẽdit sciẽtias speculatiuas necias. ℭ D.d.mani^m est igiẽ ⁊c.i. ⁊ cũ nec̃e est vt pn⁹ pticularia cognoscanẽ nõ gnãbili cognitiõe: neqȝ corruptibili: nec̃e est hic eẽ pn⁹ vlia añ pticularia.

Cõe ñ ẽ singulare: ȝ ẽ exẽplar oib⁹ singulib⁹ hñtib⁹ illam formã. I dẽ.12.me. ɔ.4. ⁊ q ibi.

ℭ Explicit liber tertius.

ℭ Incipit liber quartus prime phie.

Est autẽ sciẽtia qdã q̃ speculaẽ ens inqȝtũ ens: ⁊ q̃ huic insunt fm se: hec aũt nulli in parte dictarũ eadẽ est. Aliaꝝ eni nulla intẽdit vlr de ente inqȝtũ ens: veꝝ partẽ eius abscindẽtes aliquã circa hãc speculanẽ ipm accidẽs: velut scientiaꝝ mathematice. qm aũt principia ⁊ extremas querim⁹ cãs: palã qr nãe cuiusdã ipsas fm se esse necesse est. Si ergo ⁊ entiũ elinta querẽtes hec quesierũt principia: necesse ⁊ entis elinta eẽ nõ fm accidẽs: ȝ inqȝtuȝ entia. vnde ⁊ nobis entis inqȝtũ est ens prime cause sunt accipiende.

ℭ Unius qdẽ sciẽtie sciẽtiaꝝ est cõsideratio de ente: ⁊ de rebus q̃ sunt entis p se. Et ista sciẽtia nõ est vna eaꝝ q̃ dicunẽ particulares qm nõ est alicui⁹ sciẽtie particularis cõsideratio de ente vli. Sed sciẽtiaꝝ particulariũ ẽ ɔsideratio d accidẽti q accidit alicui parti partiũ entis diuise ab eo: sicut faciũt sciẽtie mathematice. Si igitur qd principioꝝ ⁊ cãrũ vltimarũ est a nobis: manifestuȝ est q necesse est vt ista principia sint sicut principia alicui⁹ nãe p se. Et cũ quesierit ista principia illi qui querebant elinta entis: nec̃e est vt nõ sint elinta entis mõ accñtali: ȝ sint eẽntialr. ⁊ ideoȝ nos q̃rere cãs q̃ sũt in ente.

Iste tractat⁹ ɔtinet duas ptes. p⁹ igiẽ est in diffiniẽdo subȝ isti⁹ artis ⁊ accidẽtia ⁊ cãs eius: ⁊ vlr in reb⁹ logicis q̃ appropriant huic scie. ℭ In z⁹ ãt disputat cũ sophistis q negãt p^{ma} ppõnes ⁊ destru-

i.

Disputare 3 negātes pri/mas ppōnes ⁊ 3 destruen/tes scire spe/crat ad dñm istiꝰ arti. vide idē. 3. co. c. 4.

unt scire: plus declarādo ꝙ dn̄s huiꝰ artis oȝ disputa/re cū istis. Qꝛ igit̄ intētio eiꝰ est loq̄ de mō cōsidera/tiōis istiꝰ artis: ⁊ iā ꝑscrutatꝰ est in tractatu ꝓcedēti ꝙ scīa q̄ dr̄ phīa: q̄ scīa sit. ⁋ Et. d. ꝙ si scīa oīuȝ cāɼū est vna illa scīa dȝ dici phīa. D. declarauit ꝙ ꝯsideratio de causis oīum entiū nō est vniꝰ scīe cū entia sint di/uersa: qm̄ in qbusdā iueniunt̄ de causis. iiij. ꝙ nō iue/niunt̄ in qbusdā: hoc. n. eēt posse si entia eēnt vnīꝰ ge/nus. ⁋ D. induxit ipse s̄monē ꝙ phīa forte est illa q̄ ꝯsiderat de nobilissima cāɼū. s. de p̄ fine ⁊ forᵃ pᵒ: ice/pit in hoc tractatu declarare hoc s̄m demōstrationē ⁊ declarationē ꝑfectā. ⁋ Et. d. vniꝰ qdē scīe ⁊c̄. i. dica/mus igit̄ ꝙ maniᵐ est ꝑ se hoc eē aliquā sciaȝ q̄ ꝯside/rat de ente inq̄tū est ens: ⁊ de accidētibꝰ eēntialibꝰ enti in eo qḋ est ens. D. d. ⁊ ista scīa ⁊c̄. i. ⁊ apparet ꝙ ista cōsideratio nō est alicuiꝰ sciētie sciētiaꝝ particu/lariū. Manifestū est. n. ꝙ nō est alicuiꝰ sciētie sciētia/rum particulariū cōsideratio de ente s̄m ꝙ est ens: sed tm̄ est sciētiarū particulariū cōsideratio de acci/dentibus: que accidunt alicui parti partiū entiū: ac/cipiendo illā partē quasi distinctā ab ente: sicut faci/unt sciētie mathematice q̄ accipiūt numeros ⁊ ma/gnitudines distinctos ab ente: ⁊ cōsiderat de eis ⁊ su/is accidentibꝰ essentialibus. Et silr̄ etiā sciētie nāles cōsiderant de quadā parte entis. s. de ente mobili ⁊ de accidentibꝰ eēntialibꝰ eidē s̄m ꝙ est mobile ⁊ de motu. D. d. si igit̄ inquisitio ꝑncipioꝝ ⁊c̄. i. ⁊ cū mani/festū est ꝙ nos querimꝰ in hac arte p̄nᵃ vltima que sunt principia simplr̄ manifestū est ꝙ querendū est ista p̄nᵃ istoꝝ ꝑncipioꝝ sensibiliū s̄m istū modū s̄m quē querimꝰ p̄nᵃ nāe existētis per se. ⁋ Et intendit ꝙ p̄nᵃ simplr̄ debēt queri de entibꝰ q̄ sunt simplr̄ ⁊ si acciderit quibusdaȝ vt sint sensibiles nō simplices: tunc nō querūtur ista eis pꝛīcipia nisi s̄m ꝙ sunt en/tia simpliciter nō s̄m ꝙ sunt entia. V. g. mobilia aut mathematica. ⁋ D. d. ⁊ cū q̄siuerit ista ꝑncipia ⁊c̄. i. ⁊ ꝓpter hoc qḋ diximus quādo antiqui querunt p̄n/cipia prima entiū s̄m ꝙ sūt entia: ⁊ nō querūt ea en/tium que sunt hꝰ: tūc questio eoꝝ hominū in causis est accidentaliter. ⁋ Et intēdit ꝙ cum quesiuerunt causas entis ⁊ nō quesiuerūt causas entiū trāsmuta/biliū. V. g. tunc questio eoꝝ fuit essentialis: ⁊ si que/rerent cās entiū ꝓprioꝝ: tūc eēt qḋ accn̄talis.

Porta phīa cōsiderat de nobilissima cāꝝ. s. de p̄ fine ⁊ forᵃ p̄ma. Jd. 3. me. 3. 3. ⁊. 12. me. c. 6. ⁊ i ꝓlogo suo sup̄ p̄ ph.

Scīe mathe/matice sūt de nūis et ma/gnitudibꝰ: ⁊ scīa nāl ē de ente mobili sȝ ꝙ ē mobi/le: sȝ vid. opᵐ 12. me. cō. 5. vbi. d. ꝙ ē de corpe mobili ⁊ i ꝓlogo p̄/mi ph. dr̄ ꝙ ē de rebꝰ sen/sibilibꝰ tanq̄ de subis.

Si acciderit vt in metha/phyſica de sē/sibilibꝰ ꝑnci/pia q̄rant: h nō ē inq̄tuȝ sensibilia sed inq̄tū entia. Jdē. 6. met. com. ꝓ. ⁊. 12. meth. cō. 5. ⁊ 6. ⁊. 7. met. cō. 9. ⁊ p̄ me. cō. 15. ⁊. 16. ⁊ 2. ph. cō. 21.

⁋ Ens aūt multis modis dicit̄: sed ad vnū: ⁊ ad vnam aliquaȝ naturā: ⁊ non equoce. Sed quēadmodū salubre omne ad sanita/tem: hoc quidem in conseruatiōe: aliud vo in actione: aliud vo qꝛ est signuȝ sanitatis: hoc aūt qꝛ illius est susceptibile: ⁊ medica/bile ad medicinam. Hoc enim in habendo medicinam dicitur medicabile: illud vo in existendo bene natum ad ipsam: ⁊ aliud ꝑ actus medicatiue. Similiter autē ⁊ alia su/memus his dicta. Jta vero ⁊ ens multipli/citer dicitur quidem: sȝ omne ad vnū prin/cipium. Hec qꝛ substantie entia dicuntur: illa vero qꝛ passiones substantie: alia vero qꝛ via ad substantiā: aut corruptiones: aut priuationes: aut qualitates: aut effectiua: aut generatiua substātie: aut ad substantiā dictorum: aut horū cuiusdam negationes: aut substātie. Quapropter ⁊ nō ens esse nō ens dicimus. Quēadmodum ergo ⁊ salu/briū omniū vna est sciētia ita hoc ⁊ in aliijs. Non enim soluȝ eorū que s̄m vnū dictorū est vnius sciētie speculari: sed ⁊ dictorū ad vnam naturā: etenim hoc modo quodam s̄m vnū dicunt̄. Palam ergo quia ⁊ entia vnius est sciētie speculari inquantuȝ entia. Vbiqȝ vero proprie primi est sciētia: ⁊ ex quo alia pendent: ⁊ ꝓpter qḋ dicunt̄. ergo si est hoc substātia substātiarū oportȝ princi/pia ⁊ causas habere phm̄. omnis aūt gene/ris vnius sensus est vnꝰ atqȝ sciētia vt grā/matica vna ens omnes speculatur voces. Quapropter ⁊ entis inquātuȝ ens quascū/qȝ species speculari vnius est scientie gene/re: species aūt specierum.

Ex h sumit metaphysicꝰ cum nō ꝯsi/derare qddi/tates rez in particulari. vide pro h p̄ phy. cō. 11. ⁊ que ibi.

Nō solū eoꝝ q̄ s̄m vnū di/ctoꝝ est vniꝰ scīe specłari: sȝ ⁊ dictoꝝ ad vnā nām.

Omis gnīs vniꝰ sensus ē vnus.

⁋ Ens igitur dicit̄ multipliciter: ⁊ nō dicit̄ equiuoce sed attribuitur vni rei: ⁊ vni natu/re: sicut oē sanās attribuit̄ sanitati. Quod/dam enim dicit̄ sanuȝ: qꝛ cōseruat sanitatē: quoddā aūt sic: qꝛ facit sanitatem: ⁊ qddaȝ qꝛ significat: ⁊ quoddaȝ qꝛ recipit. ⁊ similr̄ esse medicum medicine. Quoddā eni dici/tur medicū: qꝛ acquirit medicinaȝ: ⁊ quod/daȝ qꝛ conuenit medicine: et quoddā quia est actiuum medicine. Et s̄m hunc moduȝ possibile est nobis iuenire res que attribuū/tur vni rei sicut ista que diximus. Et silr̄ ēt ens dr̄ multis modis: sed oēs illi modi attri/buunt̄ vni rei. Quedā. n. dicunt̄ entia quia sunt substātie: ⁊ quedā ēt qꝛ sunt passiōes: et quedam accidentia: et quedā qꝛ sunt vie ad subam: aut ad relationē: aut qꝛ sunt non ens: aut qualitates: aut agentes: aut facien/tes substantiā: aut aliud eorū que dicunt̄ eē in suba: aut qꝛ negant aliquod istoꝝ accidē/tiuȝ: aut suba. Et silr̄ dicimꝰ ēt de eo qḋ nō est ens vnū qḋ nō est ens: quēadmodū igit̄ scīa sanoꝝ est vna sic scīa alioꝝ siliuȝ. Non eni est vniꝰ scīe cōsideratio de rebꝰ que dn̄r de vno tm̄: sed ēt cōsideratio de rebꝰ q̄ attri/buunt̄ vni nāe. Jsta. n. dicūt̄ de vnoquoqȝ modo. manifestū est igit̄ ꝙ vniꝰ scīe est cō/sideratio de entibꝰ vlr̄: ⁊ scīa que est scīa in rei veritate in oībꝰ rebꝰ est scīa rei prioris ꝑ quā cōtinuant̄ alie res: et ꝑ quā vocant̄ et dn̄r. Si igit̄ hoc prius sit suba manifestū ē ꝙ cognitio principioꝝ: et cāɼū sube dȝ eē in pho: et vnūquodqȝ genꝰ hȝ vnā sciam. V. g. scīa vocis est vna. et dȝ ꝯsiderare in oībꝰ

vocibus. Et ideo dicimus q̄ ↄsideratio de oib⁹ formis entis vlr est vni⁹ scie fm gen⁹: forme aūt sunt forme formaꝝ.

z ¶ Cū aūt declarauit q̄ vna sciētia dz considerare de ente fm q̄ ens est vult declarare q̄ hoc nomen ens nō est equiuocū: si.n.eēt equiuocū nō cōsideraret de eo vna ars. ¶ Et. d. ꝛ ens dicit̄ multis modis rc̄.i. ꝛ nomen ens dicit̄ multis modis: ꝛ nō equiuoce sicut canis qui dicit̄ de latrabili ꝛ marino: neqꝫ vniuoce: vt aial de homine ꝛ asino: sed est de noibus q̄ dicunt̄ de rebus attributis eidē: ꝛ sunt media: inter vniuoca ꝛ equiuoca. ¶ Et hoc intēdebat cū.d. sz attribuit̄ vni rei rc̄.i. ꝛ ista q̄ attribuunt̄ eidē nō attribuūtur eodē modo: sz modis diuersis: ꝛ q̄dā attribuunt̄ eodem mō: sed diuersant̄ fm magis ꝛ minus. sicut hoc nomē suba q̄ dicit̄ de formis ꝛ de idiuiduo. ¶ Et qꝛ sana attribuunt̄ sanitati modis diuersis: sicut nouē p̄dicamēta attribuunt̄ ad eē: qꝛ sunt in vero ente qđ est suba modis diuersis: incepit notificare diuersitatem modoꝝ qui inueniunt̄ in talib⁹ nominib⁹ ad demōstrandū q̄ ita est est de hoc nomine ens cū suba ꝛ cū alijs p̄dicamētis. ¶ Et. d. qđdā.n. dicit̄ sanū rc̄. .i. q̄dā.n. dicunt̄ sana: qꝛ attribuunt̄ sanitati hoc mō .s. qꝛ cōseruāt sanitatē: sicut dicimus q̄ exercitiū est sanū: qꝛ cōseruat sanitatē: ꝛ q̄dā attribuunt̄ sanitati: qꝛ faciunt eā sicut dicimus q̄ potio accepta est sana. Et silr dicimus sanū signū qđ nunciat sanitatē sicut dicimus de creticis laudabilib⁹. Et silr dicim⁹ sanuz illud qđ cito recipit sanitatē sicut corpus mūduz ab humorib⁹. ¶ Et cū idūxit ea q̄ attribuunt̄ vni fini: īduxit exemplū etiā de reb⁹ q̄ attribuunt̄ vni agēti. Et. d. ꝛ silr attribuit̄ eē medicū medicie.i. ꝛ silr oē adiuuās actionē medicie attribuit̄ medicine. ¶ Et intēdebat p hoc declarare q̄ attributa ei: aut attribuunt̄ eidē fini: aut eidē agenti: aut eidē subto: sicut nouē p̄dicamēta sube. ¶ D. d. qđdā.n. dr̄ medicū rc̄. .i. qđdā.n. dicit̄ medicū: qꝛ acquirit artez medicine. U.g. homo medicus: ꝛ qđdā qꝛ cōuenit actioni medicine. U.g. dieta. D. d. ꝛ q̄dā q̄ facit actionē medicine lz nō sit medicus. vetula eni q̄ medicabat cū illa herba sicut dicit̄ agebat actionē medicalē lz nō erat medica. ¶ D. d. ꝛ silr ens ēt dr̄ multis modis: sz illi modi attribuūt̄ vni p̄.i. ꝛ silr hoc nomē ens lz dicat̄ multis modis: tn̄ in oibus dr̄ ens: qꝛ attribuit̄ p̄enti sube: ꝛ iste attributiōes in vnoquoqꝫ eoꝝ sunt diuerse. Predicta.n. attribuunt̄ sube: nō qꝛ est agēs aut finis eoꝝ: sz qꝛ ↄstituunt̄ p illā: ꝛ subz est eoꝝ: ꝛ vlr nō dicunt̄ entia: nisi qꝛ sunt dispōnes entis: ꝛ multi homines negāt ea eē: albedo.n. nō ēst: sz albū. ¶ D. incepit declarare modos fm quos attribuunt̄ sube. ꝛ .d. q̄dā.n. dr̄ ens rc̄.i. qđdā dr̄ ens: qꝛ est exn̄s p se ꝛ est suba: ꝛ qđdā dr̄ ens: qꝛ est passio sube: ꝛ intendit p viā ad subaz motū ad subaz: mot⁹.n. dr̄ ens: qꝛ est via ad verū ens. ¶ Et itēdit p relationē: qꝛ est ↄparatio entis ad ens: ꝛ itēdit relationē q̄ dr̄ ens fm q̄ determinatū est in alijs locis: ꝛ dr̄ ēt ens illud qđ ē p̄uatio entis: ꝛ h̄ nomē ēt ens dr̄ mō ↄsilitudinis. Dr̄.n. suba illđ qđ fac̄ subaz: sic̄ dicētes hic eē virtutes ꝛ formas faciētes subaz. Et silr dr̄ q̄ clīta sube sunt sube. ꝛ h̄ itēdebat cū.z.d. aut gnātia subaz. ¶ D. d. aut aliđ.i. ꝛ dr̄ ēt ens illđ qđ existit in suba: ꝛ h̄ vlr est ceteris p̄dicamētis. D. d. aut qꝛ negāt rc̄.i. qm̄ queadmodū hoc nomē ens dr̄ de oib⁹ istis modis: ita ēt dr̄ de negatione ꝛ affirmatiōe. ¶ Et itēdebat p h̄ q̄ h̄ nomē ens dr̄ de p̄mis itelligibilib⁹ ꝛ z[is]: ꝛ sunt res logice. ¶ Et cū declarauit q̄ h̄ nomē ens dr̄ oib⁹ modis istis: incepit declarare q̄ cognitio eoꝝ q̄ dn̄r tali mō est vnius scie: ꝛ. d. queadmodū scia vna ↄsiderat de reb⁹ attributis sanitati .s. medicina: ita vna scia dz cōsiderare de oib⁹ attributis enti. D. d. qm̄ nō est vni⁹ scie cōsideratio rc̄.i. res.n. q̄ hn̄t vnā sciaz nō tm̄ sunt quaꝝ subz est vnū genere: aut specie dicto vniuoce. sz quaꝝ eē attribuit̄ vni fini: aut vni agēti: aut vni subto. ¶ Et dixit hoc: qꝛ est dispō entiū.i. q̄ attribuunt̄ vni fini: aut vni ↄplemēto: ꝛ h̄ est q̄situ in hac scia. ¶ D. d. ꝛ qꝛ ista dn̄r rc̄.i. ꝛ qꝛ declaratū est q̄ h̄ nomē ens dr̄ mō modoꝝ rerū: de qb⁹ dr̄ h̄ nomē vnū: mani[m] ē q̄ vna scia ↄsiderat de ente: ꝛ dispō in hoc mō gn̄is ē sic dispō i gn̄e qđ dr̄ vniuoce: qꝛ p̄dicabilia eēntialia inueniunt̄ in hoc gn̄e qđ dr̄ multiplr: sic inuenit̄ in gn̄e qđ dr̄ vniuoce: sz h̄ nō inuenit̄ in gn̄e qđ dr̄ equiuoce: ꝛ lz inueniat̄ in q̄dā aliqđ verū: tn̄ nō est eēntialr. Post est.n. vt aliqđ p̄dicabile p̄dicet̄ vc̄ de aliq̄ noie equiuoco. v.g. ois canis est pulcher: sz nō inuenit̄ in eis p̄dicabile eēntiale oio. ¶ D. d. ꝛ scia q̄ est scia in rei veritate rc̄.i. ꝛ mani[m] ē q̄ vā scia in talib⁹ rebus q̄ dn̄r p attributionē est scia p̄mi q̄ est in illo genere: p cui⁹ cōtinuationē cū alijs attribuunt̄ illa alia ei: ꝛ a suo nomine denominant̄. ¶ D. dedit aliā ꝓpositionē manifestam. ꝛ. d. si igit̄ hic p̄us suba rc̄.i. si igit̄ p̄us decē entiū est suba vt post declarabit̄: ꝛ ph̄s est ille qui scit p̄mas causas oium necesse est vt cognitio p̄ncipioꝝ sbe sit accepta in diffōne ph̄i. Dicit̄.n. q̄ ph̄s est ille qui scit p̄n[a] ꝛ cās sube: ꝛ ista est declaratio p̄dicte qōnis i qua dr̄ vtrū vni⁹ scie est ↄsideratio de suba: aut nō. ¶ D. d. sz vnūquodqꝫ gen⁹ rc̄.i. ꝛ etiā manifestū est q̄ qđlibet genus entiū hz vnā artē ꝛ vnā scientiā cōsiderātē in oibus sp̄ebus illius generis. U.g. q̄ sonus ē vnū gen⁹: ꝛ hz vnā sciaz cōsiderātē in oib⁹ speciebus sonoꝝ .s. musicā. D. d. ꝛ ideo dicim⁹ q̄ cōsideratio rc̄.i. ꝛ hoc qđ.d. mani[m] est ex p̄dictis. Posuit.n. q̄ qđlz vnū gen⁹ hz vnā sciaz: ꝛ mani[m] est q̄ ens ē vnū gen⁹: g̊ ens hz vnā sciaz. D. d. for[e] āt sūt for[e] formaꝝ.i. for[e] āt q̄s q̄dā dicūt ↄsiderāde sunt in hac scia: sic̄.n. apđ dicētes eas for[e] formaꝝ entiū: ꝛ ita hec scia ↄsiderat đ formis: g̊ ↄsiderat de formis formaꝝ. Ca. II.

Si igit̄ ens ꝛ vnū idem: ꝛ vna nā. eo q̄ se adinuicē ↄsequunt̄ sicut principiū ꝛ causa: sz nō vt vna rōne ostensa. Nil aūt differt: nec si silr suscipiam⁹: sz ꝛ p̄pter magis. Idez.n. vnus homo: ꝛ hō: ꝛ ens homo: ꝛ nō diuersuz aliqd oñdit fm dictionē repetitā: homo: ꝛ ens hō: et vnus hō. Palā aūt qꝛ nō separant̄: nec in gn̄one: nec in corruptiōe. Silr aūt ꝛ in vno. Quare palā qꝛ additio in his idē ostēdit: ꝛ nihil aliud vnū p̄ter ens. Amplius aūt cuiuscuqꝫ suba est vnū nō fm accidēs: silr aūt et q̄ quidem ens aliqd. Quare quotcuqꝫ vni⁹ sunt sp̄ēs tot et entis: de quib⁹ qđ qđ est eiusdez sciētie genere speculari. Dico aūt de eodē et sili et alijs talibus. Fere aūt oia reducuntur contraria in principiū.

De equoco nō cōsiderat vna ars.

Predicamēta accñnuz q̄ attribuūt sbe qꝛ sit agens aut finis eoꝝ sz qꝛ ↄstituūt p illā ꝛ sbz ē eoꝝ: sed vide op[m]. z. đ aia 36.

Mot⁹ dicit̄ ens: qꝛ ē via ad verū ens.

Hoc nomen ens dr̄ đ p̄mis itelligibilib⁹ ꝛ sc̄dis

Res q̄ hn̄t vnā sciaz: nō tm̄ sit q̄rū subz ē tm̄ vnū gn̄e aut sp̄ē dicto vniuoce: sz q̄rū eē attribuitur vni fini aut vni agēti aut vni sbo.

Analogia facit p̄dicatū eēntiale.

Post est vt aliqđ p̄dicatū p̄dicet de aliq̄ noie equoco. sz n̄ inuenit̄ i eis p̄dicatū eēntiale oino.

Idē ē vn⁹ hō et hō et ens homo.

Quotcunqꝫ vni⁹ sūt sp̄ēs tot ꝛ entis.

Ens ⁊ vnū significāt eādē nām i sbōs sed vide op⁹ 8 z. met. c. zi. c. zz. vbi. d. ꝙ nullā nāꝫ significant.

¶ Unū aūt ⁊ ens cum sint idem: ⁊ hñt eādē nām: cōsecutio vtriusqꝫ ad alterꝫ est: sicut cō secutio principij ⁊ cause vni⁹ ad alterꝫ: nō qꝛ eadē diffinitio significat vtrūqꝫ. Nulla autē dr̄ia est inter ea: ⁊ si existimātes fuerim⁹ tali existimatiōe. Sermo. n. dicētis hō vnus: aut hō est: aut hō iste: idē significat: ⁊ nō diuersa significat apd̄ iterationē. Manifestū ē. n. ꝙ sermo dicēs hō iste: ⁊ hō vn⁹: ⁊ hō ē: non significat diuersa: cū nō sit dr̄ia inter dicere hō iste: ⁊ hō: neqꝫ in gn̄atiōe: neqꝫ i corruptiōe. ⁊ silr̄ ē ēt de vno. Maīfestū ē igiẗ ꝙ additio in istis significat idē: ⁊ nō significat vnū aliō ab ente: ⁊ ēt dicam⁹ ꝙ sbā ē vna nō mō accidētali: ⁊ iō dicim⁹ ꝙ sbā cuiuslꝫ ē ens. Manifestū ē igiẗ ꝙ forme vni⁹ sunt sm̄ nūerꝫ formaꝫ entis: ⁊ vni⁹ scie ē ꝯsideratio simplr̄ de istis formis. s. ꝙ vni⁹ scie ē ꝯsideratio de ꝯueniēti: ⁊ simili ⁊ de alijs rebus similibus: ⁊ vniuersaliter omnia contraria attribuuntur huic prime scientie.

3. **Cum** declarauit ꝙ vnius scientie est cōsideratio de ente ⁊ de causis suis. s. substantia: ⁊ ō causis substātie: vult etiā declarare ꝙ istius sciētie etiam est ꝯsideratio de vno. ¶ Et dicit: vnū eniꝫ ⁊ ens ⁊c̄. i. cōsideratio aūt de eo qḋ significat vnū est istius scie etiam. Quoniā vnū ⁊ ens: aut significat idē oībus modis. s. diffinitione ⁊ subiecto: aut vtrūqꝫ ꝯuertiẗ super alterū: ⁊ cōsequitur illū: qꝛ significant eādem naturā subiecto ⁊ duas diffinitiōes: sicut principium ⁊ causa. Nulla enim est differētia in hoc qḋ intēdimus inter ista duo. s. ꝙ quocunqꝫ sit illud: qui cōsiderat de ente debet cōsiderare de vno: ⁊ si existimātes fuerimus ꝙ diuersas hñt diffinitiōes: tamē manifestū est per se ꝙ perfecte ꝯsequuntur adinuicē. Omne enī ens est vnū ⁊ ecōuerso: ⁊ ista est ꝯsecutio quā dixit. ¶ Et cū dixit ꝙ nulla est differentia inter has duas opiniones de vno ⁊ ente. s. in hoc ꝙ sciētia vna debꝫ considerare de eis: incepit declarare ea significare eandem naturam in forma: lꝫ diuersificenẗ sm̄ modū: ⁊. d. sermo enī dicentis ⁊c̄. i. ⁊ est necesse vt vnū ⁊ ens significēt eandeꝫ naturam nō duas naturas diuersas: qꝛ eadem natura intelligitur cuꝫ dicimus vnus homo aut hō est. i. ens: aut iste homo: qꝛ iste dictiones iterātur: lꝫ importent dispositiōes diuersas. ¶ Deinde cōfirmauit hoc: ⁊. d. sermo enī ⁊c̄. i. qm̄ queādmodū manifestū est ꝙ nulla differentia est inter dicere iste homo: ⁊ homo: neqꝫ in generatiōe: neqꝫ in corruptiōe: ita est inter dicere hō: ⁊ iste hō vnus. s. ꝙ queādmodū nō numeraẗ subiectū quādo dicim⁹ iste homo ⁊ homo: neqꝫ in generatiōe: neqꝫ in corruptiōe: qꝛ dicere nec in generatiōe nec in corruptiōe ē duplex negatio hoīs: itā etiā ē cū dicim⁹: iste hō: ⁊ iste hō vnus: hoc enī nomē vnū significat ex eo negationē ⁊ est priuatio diuisibilitatis. ¶ Auicen. aūt peccauit multū i hoc ꝙ existimauit ꝙ vnū ⁊ ens significāt dispositiōes additas essentie rei: ⁊ mirū est de isto hoīe quō errauit tali errore: ⁊ iste audiuit loquentes in nostra lege cū quoꝫ sermōibus admiscuit ipse suam sciētiā diuinā. dixit. n. ꝙ dispositionū quedam sunt intētionales: ⁊ quedā aīales siue eēntiales: ⁊ dixit: ꝙ vnū ⁊ ens reducitur ad essentiā dispositam per illas: ⁊ nō sūt dispositiōes addite essentie: sicut ē dispositio in albo ⁊ nigro ⁊ vno. ¶ Et iste hō rōcinatur ad suam opinionē dicēdo: ꝙ si vnuꝫ ⁊ ens significant idem: tunc dicere ens est vnū esset nugatio q̄si dicere vnum est vnum: aut ens ē ens. ¶ Et hoc nō sequereẗ nisi diceremus ꝙ dicere de aliquo ꝙ est ens ⁊ vnū ꝙ significāt eandē intētionem ⁊ eodem mō. ¶ Nos auteꝫ dicimus ꝙ significāt eandem essentiaꝫ sed modis diuersis: nō dispositiōes diuersas essentie additas: ⁊ sm̄ hoc nō est differētia apud istū hominē inter significationes que significāt eandem naturā modis diuersis absqꝫ eo ꝙ significēt intētiōes additas illi: ⁊ inter significatiōes que significāt in eadē essentia dispositiones additas illi. s. diuersas ab ea in actu. ¶ Et fecerūt errare illū hominē res quaꝫ quedā est qꝛ innuit hoc nomē vnum de genere nominum denominatiuoꝫ: ⁊ ista nomina significāt accidens ⁊ substātiam. ¶ Et ēt qꝛ existimauit ꝙ hoc nomē vnū significat intentiōeꝫ in re carente diuisibilitate: ⁊ ꝙ illa intētio est alia ab intentione que est natura illius rei. ¶ Et etiā qꝛ existimauit ꝙ vnū dictū de oībus predicamētis est illō vnū quod est principiū numeroꝫ: numerus aūt ē accidens: vnde opinatus fuit iste ꝙ hoc nomē vnum significat accidēs i entib⁹: ⁊ nō intellexit ꝙ vnū qḋ est principiū numeroꝫ est ex entib⁹ de quibus diciẗ hoc nomen vnū: lꝫ sit magis dignū hoc sicut scies in nono tractatu isti⁹ libri. ¶ D. d. manifestū ē ꝙ additio ⁊c̄. ⁊ intendit per additionē hoc qḋ addimus vnum ⁊ ens eidem. V. g. quādo dicimus iste hō ⁊ iste homo vn⁹: ⁊ qn̄ dicimus iste homo ⁊ iste hō: nec in generatiōe nec in corruptiōe: ⁊ iste due significatiōes sūt idē: qꝛ dicere iste hō significat vnū hoiem per ꝯsignificationē: ⁊ cū propalatur hoc nomē vnum nō erit differentia inter duas significationes: nisi qꝛ in illo significaẗ vnū per consignificationē: ⁊ hic per ꝓpalationē. ¶ D. induxit aliā rōcinationē ad declarādū ꝙ vnū significat de re disposita suā nāꝫ nō rē additā illi: ⁊. d. ⁊ ēt sbā cuiuslibet ⁊c̄. i. ⁊ ēt appet ꝙ vnū nō dr̄ ō re addita nāe disposite ex h̄ qꝛ substātia cuiusqꝫ rei ē vna eēntialiter: non per rem additam illi. ¶ Qm̄ si res esset vnū per aliquā rē additā sue nature sicut credit Auicēna: tunc nihil esset vnū per se ⁊ per suā substātiam: sed ꝑ rem additam sue substantie. ¶ Et illa res que ē vna si dr̄ ꝙ est vna per intētionem additā sue eēntie quereretur etiam de illa re per quam fit vna: ⁊ per quid fit vna: si igitur fit vna per intētionem additā illi reuertiẗ qḋ ⁊ procedetur in infinitū. ¶ D. d. ⁊ ideo dicimus ꝙ substantia cuiusqꝫ vnius cōis est esse eius. i. ⁊ iō dicimus ꝙ substantia cuiuslibet vnius per quā est vnū est suū esse per quod est ens. ¶ D. d. manifestū est igiẗ ꝙ forme vnius sunt sm̄ numerū formaꝫ entis. i. declaratū est igitur ex hoc sermōe ꝙ forme quas significat vnū sunt sm̄ numerū formaꝫ ⁊ naturaꝫ quas significat ens. s. ꝙ vtrūqꝫ significat decē predicamēta. ¶ D. d. ⁊ vnius scie est consideratio ⁊c̄. i. ⁊ manifestuꝫ etiā ꝙ vnius scie est consideratio de oībus istis formis ⁊ de proprijs eis ⁊ ꝯsequentib⁹ ipsas: ⁊ iam diximus prius ꝙ vnius scie est cōsideratio ⁊c̄. i. ꝙ ista scia considerat de conueniēti ⁊ de diuerso: ⁊ simili ⁊ dissimili ⁊ eodeꝫ ⁊ equali ⁊ inequali: ⁊ vlr̄ de oībus ꝯtrarijs ꝯsiderat: ⁊ reducit ea ad prima ꝯtraria. oīa enī cōtraria sunt cōsequentia ens sm̄ ꝙ est ens: ⁊ ꝯsideratio istius sciētie est de primis causis in vnaquaqꝫ istaꝫ reꝫ.

Digressio. Opīo Auic.

Ob rōnem Auicēne.

Solō com.

Et errorē Auicenne.

Denoiatiua significant sbāꝫ ⁊ accn̄s. Jō. 3. met. cō. 16. Et que ibi.

Qꝫ ens nō ē vnū p rē additaꝫ contra Auicē.

Unius ē opposita speculari.

¶ Speculata sunt autē a nobis ⁊ in egloga cōtrariorꝫ: ⁊ tot partes sunt phie quot subē: quare necessariū est aliquā primam ⁊ habitam ipsis. statim.n. existunt genera habentia ens ⁊ vnum: quapropter ⁊ scientia hec sequunt̄. Et eni phs vt mathematic⁹ dictus. etenī hoc partes h3: ⁊ prima q̄dam ⁊ scđa est sciētia ⁊ alie ꝯñr i mathematicis. ¶ Qm̄ aūt vnius est opposita speculari: vni aūt opponitur pluralitas: negationē aut ⁊ priuationem vnius est speculari ꝑpter vtroq3 modo speculari vnū: cui⁹ negatio aut priuatio aut simpliciter dicta: q2 nō inest illi aut alicui generi. huic quidē ergo vni differētia adest ꝑꝑ quod in negatiōe illius eni absentia negatio est: in priuatione ꝟo subiecta quedā fit nā d̄ qua priuatio dr̄. vni aūt pluralitas opponit̄: quare ⁊ opposita dictis diuersumq3 ⁊ dissimile ⁊ inequale: ⁊ quecūq3 alia dn̄r aut ŝm eadem: aut ŝm pluralitatē ⁊ vnū est dicte cognoscere scie: quorꝫ vnū q̄dē aliq̄d ꝯrietas ē: dr̄ia.n. q̄dā ꝯrietas ē. dr̄ia aūt diuersitas: q̄re qm̄ vnum multipliciter dicit̄: ⁊ hec multipliciter quidem dicētur: attamē vnius oīa cognoscere est. nō alterius eni si multipl'r: ŝ3 si nec ŝm vnū nec ad vnū rationes referant̄ alterius ēēc. Qm̄ ꝟo oīa ad primū referūtur: vt quecūq3 vnū dicitur ad primū vnum: silr dicēdum est de eodē ⁊ d̄ diuerso ⁊ ꝯtrarijs se habere: ergo diuisum quotiēs dicit̄ singulum sic reddendū est ad primum in singulis predicamētis q̄io ad illud dicit̄: hoc enim in habēdo illud. illa ꝟo in faciēdo: alia ꝟo ŝm aliquos dicentur tales modos. palā ergo ꝙ in dubitationibus dictū est: q2 vnius est de his ⁊ de substātia sermonē habere: hoc aūt erat vnum eorꝫ que in dubitationibus.

¶ Et nos perscrutabimur de hac opinione cū distinguerim⁹ cōtraria: ⁊ diuisiōes ⁊ ꝑtes phie sunt ŝm nūerū substātiarꝫ. manifestum est igit̄ ꝙ iste substātie habēt vnā substātia3 priorē illis ⁊ altiorē oībus necessario: cuius prima genera sunt vnū ⁊ ens: ⁊ ideo scientie consequunt̄ hec genera. physicus eni assimilatur mathematico. sciētia .n. mathematica habet partes: ⁊ istarꝫ scientiarꝫ mathematicarum: hoc est primū: ⁊ hoc est scđm: ⁊ silr de alijs ŝm hunc modū: ⁊ cum vna scientia debet ꝯsiderare de substātijs ŝm oppositionem equaliter: ⁊ equale oppositū vni in situ est multitudo. manifestū est ꝙ vnius sciētie est consideratio de negatione ⁊ priuatione: consideratio eni3 de vtroq3 est vna ⁊ vni⁹: aut erit negatio: aut erit priuatio que dicitur simpliciter: quod non est hoc: aut alicui generi. Inter igitur vnum ⁊ negationē ē differentia: q2 negatio est ablatio vnius. priuatio autem habet natura3 subiectam sibi de qua dicitur. cum igitur opponatur in situ multitudo vni: manifestū est ꝙ opponetur i loco diuersum ⁊ non dissimile ⁊ non equale: ⁊ alia que dicitur hoc modo: aut modo multitudinis: ⁊ cum scientie quam diximus est cognitio vnius ⁊ contrarietas est vnū istorꝫ: ⁊ vnum dicitur multis modis: manifestu3 est ꝙ hec contraria dicitur etiam de multis speciebus: ⁊ vnius scientie est cognitio oīu3 sicut est cognitio vnius: qm̄ si ista dicuntur de multis speciebus: tunc cognitio omniu3 non est plurium scientiarū: sed cognitio eorꝫ erit plurium scientiarum: cū non fuerit proprium eis sicut diximus aliquid vnu3: ⁊ nō dicentur de vno. cum igitur attribuant̄ omnia vni primo quod est primum eoru3. v.g. ꝙ omnia que dicuntur vnum attribuuntur vni priori: ⁊ similiter dicimus de illo quod dicitur idem ⁊ diuersum ⁊ de contrarijs: oportet igitur determinare primo ŝm quot modos dicitur vnūquodq3 istorum: ⁊ attributio eorum suis principijs: ⁊ narrare quomodo attribuitur eis omnia predicamēta. quoddam enim dicitur primum: q2 h3 primum quoquo modo: ⁊ quoddam dicitur primum: q2 agit aliqua3 actionē primi quoquo modo: ⁊ quoddam dicitur primū alio modo istorum modorum: manifestum est igitur ꝙ oportet scire ista ⁊ declarare diffinitionem eorum et diffinitionem substātie: et ista questio est vna earū de quib⁹ perscrutati fuimus in capitulo questionū.

¶ Et nos perscrutabimur ⁊ declarabimus ꝙ cognitio omnium contrariorꝫ attribuit̄ huic sciētie prime cu3 distinguimus ŝm quot modos dicūtur ꝯria. ¶ D.d. ⁊ diuisiones philosophie ⁊c̄. i. ⁊ si diuisiōes ⁊ ꝑtes scientie istius que dicitur ꝑma philosophia sint ŝm numerum specierꝫ substātie: ⁊ substātie sunt multe: manifestum est ꝙ iste substantie habēt vnā substātiam ꝑorē ⁊ altiorem oībus eorꝫ necessario. ¶ D.d. ⁊ prima genera eius sunt ⁊ vnū ⁊ ens. i. ⁊ manifestū est ꝙ genera prima istius scientie sunt vnu3 ens: ⁊ ideo cōsequunt̄ genera partium vnius sciētie eorꝫ genera entiū. i. ŝm numerum eorꝫ erit ⁊ consequuntur partes scie vnius earum partes entium que sunt in illa scia: ⁊ ideo numerus partium istius sciētie erit ŝm numerum sp̄ērꝫ substātiarꝫ. ¶ D.d phs.n. assimilat̄ mathematico ⁊c̄. idest ⁊ dispositio in partibus phie prime est sicut est dispositio partium mathematicarꝫ: quēadmodū eni3

Hic ſciētias medias enumerat inter mathematicas ſciās.oppoſitū vt po. ni.2.phy.t.cōmē.20.

Methaphyſica diuidit in duas ptes. Idē.12.methaphy.cō.primo t.29.

mathematicaꝝ quedā eſt pars prima. U.g. arithmetica ⁊ geometria:⁊ ꝗdā ſcđa. U.g. aſpectiua ⁊ muſica. ❡ Ita eſt diſpoſitio in partibus iſtius ſcientie. Pars eniꝫ prima eius conſiderat de ſubſtātijs abſtractis .ſ. non prima in doctrina ſed prima in eſſe. Secūda aūt conſiderat de ſubſtantia ſenſibili: ⁊ hoc eſt ſm in eſſe. primum autem in cognitione eſt ſubſtantia ſenſibilis. conſideratio enim de ſubſtantia ſenſibili ⁊ accñtibus ſuis eſt prima in cognitiōe. cōſideratio aūt in ſubſtantia abſtracta eſt poſtrema in cognitiōe ⁊ prima in eē: ⁊ iō dr̄ ſcia metaphyſica. ❡ Et cū declarat̄ ꝙ iſta ſcia conſiderat de vno cui opponit̄ multitudo ⁊ cōſideratio de oppoſitis eſt vnius ſcie: incepit declarare hoc. ❡ Et.d.⁊ cū vnius ſcie ē ꝯſideratio ⁊c̄.i.⁊ cū nec̄e ē vt eadem ſcia ꝯſideret de oppoſitis i ſubſtātijs: ⁊ multitudo opponit̄ vni: manifeſtū ē cū iſta ſcia conſideret de vno: ꝙ dꝫ conſiderare de multitudine. ❡ D.d. manifeſtū ē igit̄ ⁊c̄.i. neceſſe eſt vt ꝯſideratio iſtius ſcie ſit in affirmatiuo ⁊ negatiuo: vt ꝯſideret ēt de vno ⁊ multitudine: q2 vnū aut ſignificat negationē mltitudinis aut priuationē ei⁹.ſ. priuationē abſolutā nō priuationem que eſt alicuius in aliq̄ hora ⁊ nō i alia ⁊ i aliquo ſubiecto ⁊ nō in alio. ❡ D.d. inter igit̄ vnū ⁊ negationem ⁊c̄.i.⁊ diximus ꝙ vnū ⁊ multū: aut opponuntur ſm negationē ⁊ affirmationē: aut ſm habitū ⁊ priuationē: q2 dr̄ia ē inter priuationē ⁊ negationeꝫ. negatio enī eſt ablatio alicui⁹ negati ſimplr̄. priuatio aūt ē ablatio eius a natura terminata: ⁊ cū illa nā fuerit diſpoſita p priuationē erit illud in forma affirmatiōis: ⁊ h̄ intēdebat cū dixit: de q̄ dr̄ priuatio: ⁊ dr̄ia inter negationem ⁊ priuationē declata eſt in logica. modus aūt ſm quē vnū ⁊ multū ſunt oppoſita declarabit̄ in tractatu in quo loquit̄ de vno ⁊ multo ⁊ de alijs ꝯtrarijs. ❡ D.d. cum igit̄ fuerit oppoſitū in ſitu vnum multo manifeſtū eſt ⁊c̄.i.⁊ manifeſtū ē ꝙ cū oppoſitū vnius eſt multū ꝙ idē opponit̄ diuerſo: ⁊ ſile opponit̄ diſſili: ⁊ eq̄le opponit̄ ad nō eq̄le: ⁊ talia ſilia q̄ opponuntur ſibi hoc mō: aut mō vnius ⁊ multi. ❡ D.d. ⁊ cū ſciētie quā diximus ē cognitio ⁊c̄.i. manifeſtū ē igit̄ ꝙ iſtius ſcie eſt ſcire vnū: ⁊ hoc nomē vnū dr̄ de ꝯ̄uo ſꝫ ꝙ vnū dicit̄ ꝯ̄uum: ⁊ vnū dicit̄ de multo: manifeſtū ē ꝙ hoc nomē ꝯtrariū dicit̄ de multis reb⁹. ❡ D.d.⁊ vni⁹ ſcie eſt cognitio oīum ⁊c̄.i.⁊ nec̄e eſt ꝓpter oīa iſta vt vni⁹ ſcie ſit cognitio oīum modoꝝ ꝯ̄uoꝝ: ⁊ eſt iſta ſcia. eſt eniꝫ eius cognitio modoꝝ vnius. ❡ D.d. qm̄ ſi iſta dicantur de multis reb⁹: tūc cognitio eoꝝ nō erit multaꝝ ſciaꝝ. multa enī que ſunt multaꝝ ſciaꝝ ſūt multa que non attribuunt̄ vni. iſta aūt q̄ attribuunt̄ vni ſūt vnius ſcie ſicut prius declarauimus. ❡ D.d. cū igitur attributio oīum ꝯ̄uoꝝ eſt primo. qđ eſt primū eoruꝫ. U.g. ⁊c̄.i.⁊ cū oīa iſta hn̄t primū cui attribuunt̄: ⁊ fuit neceſſe in hac ſcientia ſcire primū in vnoquoqꝫ: ⁊ quō attribuunt̄ ei ea que ꝯtinentur in illo genere. U.g. ꝙ neceſſe eſt ſcire vnū cui attribuunt̄ oīa que dicuntur vnū: ⁊ ſilr̄ eſt diſpoſitio de ꝯ̄uijs ⁊ de eodē ⁊ de diuerſo opꝫ igit̄ ꝑſcire ſꝫ quot modos iſtoꝝ dr̄ vnūqđqꝫ eoꝝ: deinde ſcire attributionē eoꝝ ad ſua principia: ⁊ hoc fecit in tractatu quinto. in illo eniꝫ tractatu poſuit intentiones oīum nominū de quib⁹ ꝯſiderat iſta ſciētia. ❡ D.d.⁊ narrare quō attribuunt̄ ⁊c̄.i.⁊ narrandū eſt quid eſt primum in vnoquoqꝫ gn̄e iſtaꝝ reꝝ. iſta eniꝫ inueniūtur plus q̄ꝫ in vno tractatu. U.g. q2 vnū inuenitur in quanto ⁊ in quali ⁊ in ſubſtantia: ⁊ primo q̄rendum eſt primum in predicamēto ſubſtātie: deinde in vnoquoqꝫ alioꝝ predicamētoꝝ. ❡ D.d. qđdam.n. dr̄ primū qđ habꝫ primū ⁊c̄.i.⁊ ſilr̄ opꝫ ſcire ſm quot modos dicit̄ primū. quoddā enī dicit̄ primū: q2 hꝫ ſpēm ſpēꝝ primi: ⁊ qđdam dicit̄ primū: nō q2 habꝫ aliquaꝫ ſpēm ſpēꝝ primi: ſed q2 hꝫ aliquā actionē aut paſſiōeꝫ primi.i. aut agit aut recipit actionē aliam actionum primi. ❡ D.d. manifeſtū eſt igit̄ ꝙ opꝫ ſcire ⁊c̄.i.⁊ cuꝫ ita ſit ē manifeſtū ꝙ opꝫ pħm ſcire diffinitiōes iſtaꝝ reꝝ ⁊ diffinitiones ſubſtātie que ē cauſa oīum iſtoꝝ. ❡ D.d.⁊ iſta qđ eſt vna caꝝ ⁊c̄.i.⁊ iſta que hic declarauimus eſſe ꝯſiderāda in hac ſcia eſt vna qōnū difficiliū de qb⁹ ꝑſcrutati ſuim⁹ in tractatu ꝓcedēti.

Phi eſt de oībus poſſe ſpeculari.

❡ Et phi eſt de oībus poſſe ſpeculari: naꝫ ſi non philoſophi quis erit qui inueſtigabit: ſi idem Socrates et Socrates ſedens: aut ſi vnū vni ꝯtrarium: aut qd eſt cōtrarium: aut quotiens dicit̄: ſilr̄ aūt et ď alijs talibus: qm̄ ergo vnius inquātum eſt vnū: et entis inq̄tū eſt ens eedem ſm ſe paſſiōes ſunt: ſed nō inquātum vnū aut linee: aut ignis: palā q2 illi⁹ ſciētie eſt: et qd ſunt cognoſcere et accidētia ipſis: et ſic nō peccāt q de ipſis intendebant quaſi nō philoſophātes: ſed q2 primū ē ſuba de qua nihil audiūt: quare ſubē oīno obliuiſcuntur: qm̄ ſicut ſunt et numeri et inquātuꝫ numerus ꝓprie paſſiōes: vt imparitas: paritas: cōmenſuratio: eq̄litas: excedētia: et defectio: et hec ſm ſe: et adīuicē inſunt numeris. ſimiliter aūt et de ſolido: et imobili et mobili: et leui et graui: ſūt alia ꝓpria: ſic et enti inquātum eſt ens ſunt quedam propria: et ea ſunt de quib⁹ eſt philoſophi perſcrutari veritati. ❡ Signū aūt dialectici nāqꝫ et ſophiſte eādem ſubinduūt figuram philoſopho: q2 ſophiſtica apparens ſolum eſt ſophia: et dyalectici de oībus diſputāt: oībus aūt ens cōe eſt. diſputāt aūt ď his: videlꝫ q2 phie ſūt ipſa ꝓpria: nam circa idē genus verſantur et ſophiſtica et dyalectica cuꝫ phia: ſed differt ab hac qdeꝫ mō prātis: ab illa ꝟo vite ꝓhereſi. eſt aūt dyalectica tētatiua de qbus phia eſt ſciens: et ſophiſtica qdē viſa: ens ꝟo nō.

Unius inq̄tū vnū: ⁊ entis inq̄tum ens eedem ſunt paſſiones. Euſdē ſcie eſt ꝯſiderare ſbām ⁊ per ſe accñtia ſbē.

Circa idem gen⁹ verſant̄ dyalectica ſophiſtica ⁊ philoſophia.

❡ Et opꝫ pħm habere poſſe conſiderandi in oībus iſtis: qm̄ ſi hoc nō eſt phi quis igit̄ debet perſcrutari vel ꝯſiderare de ſermōe dicentis ꝙ Sortes eſt ſedens: et de ſermōe dicentis ꝙ Sor. eſt ſtans: et ſi iſti duo ſermones ſunt idem: et ſi vnum eſt cōtrariū alteri: quid eſt contrariū et ſm quot modos dicit̄: et ſilr̄ de alijs ſilibus. cū igit̄ iſta et ſilia ſint per ſe paſſiones vnius ſolius: et paſſiōes entis ſimplr̄ et non ſunt paſſiōes vni⁹ et entis ſm ꝙ ſunt numerus: aut linea: aut ignis: manifeſtū eſt ꝙ ſciētia que notificat vnū et ens

debet scire quid sit vnum et ens: et que sunt accidentia q̄ accidunt eis: perscrutantes igit̄ de talibus reb⁹ non peccāt: q̄ȝ nō pscrutant̄ de rebus phie: sed peccant q̄ȝ non perscrutantur de substātijs istaꝝ reꝝ q̄ sunt priores. quēadmodū eni numer⁹ fm q̄ numerus hȝ accñtia ꝓpria scȝ par ⁊ impar: ⁊ eq̄le ⁊ inequale: ⁊ addēs ⁊ diminuens: ⁊ ista sunt numeri per se ⁊ sibi adinicē: ⁊ silr sbstātia mobilis ⁊ imobilis: ⁊ graue ⁊ nō graue habēt alia accidētia ꝓpria: sic ⁊ ens simplr hȝ accidentia ꝓpria de quibus phm opȝ pscrutari. Et signū eius ē q̄ logici ⁊ sophiste laborāt i h̄ q̄ phs dȝ laborare. Scia eni sophistice ē scia deceptoria tm̄. Logici aūt loquunt̄ de oibus reb⁹: ⁊ ens est scia cōis oibus. Et manifestū est q̄ isti loquuntur de istis reb⁹ q̄ sunt proprie phie. Sciētie eni sophistice ⁊ logice reducitur in vnū genus .s. genus phie. Sed differt phia ab altera illaꝝ modo virtutis. ab alia aūt p ꝯsiderationē regiminis vite. Logicus eni scit illud q̄d scit phs. Sophista autē existimat scire ⁊ nescit i rei veritate.

§ ❡ Et opȝ ⁊c. Phs debȝ pscrutari de talib⁹ istis q̄ōnib⁹ scȝ que ꝯtingūt enti in eo q̄ est ens: q̄ꝛ si phs nō debȝ pscrutari de sermōe dicētis .v.g. q̄ Sortes est sedens aut nō sedēs aut stās: vtrū isti duo diuidant falsum ⁊ veꝝ aut nō. Quis igit̄ dȝ. ❡ Et silr q̄ dȝ pscrutari d̄ cōtrario: vtꝝ hēat vnū ꝯriū: aut plus: ⁊ q̄d est ꝯrium: ⁊ fm quot modos dr̄ ꝯrium: ⁊ silr de aliqs rebus q̄ assimilant̄ istis. ❡ Et intendebat q̄ꝛ cū manifestuȝ ē q̄ iste q̄ōnes pscrutāde sunt in aliq̄ arte: ⁊ est manifestū q̄ scie pticulares nō pscrutātur de eis necē ē vt ista scia vl̄is pscrutet̄ de eis. ❡ D.d. cū igitur ista sunt accñtia vnius ⁊c. i. ⁊ cū iste q̄ōnes ⁊ sui siles sunt accñtia vni⁹ in eo q̄ ē vnū ⁊ accñtia entis in eo q̄ ē ens: nō accñtia vnius in eo q̄ est vnū aut nūerus: aut linea: aut vnus ignis: neq̄ȝ accñtia eius fm q̄ ē ens numerus: aut ens linea: aut ens ignis: manifestū est q̄ scia que dȝ declarare ens fm q̄ ē ens: ⁊ vnū fm q̄ vnuȝ dȝ scire q̄d est vnū fm q̄ ē vnū: ⁊ quid ē ens fm q̄ est ens: ⁊ que sunt accñtia eēntialia ꝓpa eis. ❡ D.d. pscrutātes igit̄ ⁊c. i. q̄ illi q̄ opinātur q̄ perscrutatio de istis rebus nō est necēia: nō solū peccāt q̄ȝ dimittūt pscrutationē de reb⁹ de q̄b⁹ phs hȝ perscrutari: sed ⁊ q̄ȝ p hoc q̄ dimittunt perscrutationē de istis: dimittūt pscrutationē de aliqs rebus q̄ sunt principia oīum entiū: ⁊ sic accidit eis vt nullum ens sciant q̄d sit i rei veritate. ❡ Deinde dedit rōnem sup hoc: ⁊ d. quēadmodū eni numerus fm q̄ est nūerus ⁊c. i. ⁊ ēt manifestum est q̄ quēadmodū numerus fm q̄ numerus ē hȝ accñtia ꝓpria de q̄bus considerat arithmeticus. v.g. parē ⁊ imparē: ⁊ addēs ⁊ diminuēs: ⁊ q̄dā istoꝝ accidētiū sunt accñtia ꝓpria quibusdā: ⁊ silr suba mobilis hȝ accñtia ꝓpa: silr suba immobilis: ⁊ suba grauis ⁊ nō grauis hnt accñtia sibi propria: sic ens fm q̄ est ens hȝ accidentia ꝓpria sibi. ❡ D.d. ⁊ ista accñtia sunt ⁊c. i. ⁊ de istis accñtib⁹ que sunt entis fm q̄ est ens dȝ phs pscrutari. ❡ D.d. Et signū eius ē q̄ꝛ logici ⁊c. i. ⁊ signū ei⁹ q̄ phs dȝ pscrutari de ente ⁊ de suis accñtib⁹ ē: q̄ꝛ illi q̄ volūt assimilare se phis laborāt in pscrutādo de istis intētiōibus sicut phs dȝ laborare: ⁊ hoc fuit ita q̄ isti ēt ꝯsiderant de ente ꝯsideratiōe vli. ❡ D.d. scia eni sophistica ⁊c. i. scia aūt sophistaꝝ est scia: q̄ existimat̄ esse scia: sed non est sic. Logici aūt loquunt̄ de his oibus de quib⁹ sophista ⁊ phs: ⁊ cōe ē eis loqui de ente. ❡ Et cum .d. q̄ȝ isti cōueniūt in subiecto dedit modū fm quē differūt: ⁊ d. scia .n. sophistaꝝ ⁊ logicoꝝ ⁊c. i. genus .n. istaꝝ triū in quo ꝯsiderāt ē vnū ⁊ est ens simplr: sed phia vero differt a logica per modū scie. phia .n. ꝯsiderat de ente consideratiōe demōstratiua: logica aūt ꝯsideratione probabili. Sophista vo diuidit̄ ab eis p itētionē intētam in vita. Sophista .n. intēdit se videri phm vt acq̄rat gl̄iam: aut aliud gr̄aꝝ humanaꝝ: phs aūt tm̄ intēdit scire veꝝ. ❡ D.d. Logicus scit illud q̄d scit phs. i. ⁊ .d. q̄ phia ⁊ logica differūt mō scie: q̄ȝ logicus scit illō q̄d scit phs: sed vnus eoꝝ scit q̄d scit demonstratiue ⁊ alius ꝓbabiliter. Sophista aūt nullā hȝ sciam: sed tm̄ facit existimari se esse scientem ⁊ nō est.

Qui opinantur scias istā nō eē necias accidit eis vt nullū ens sciant i rei veritate.

Ex hoc patȝ ens hre proprias passiones.

Cōe ē logico sophiste ⁊ methaphysico loq̄ d̄ ente. 3 def. 3. met. cō. 5. ⁊ 2.

Phia vero differt a logica p modū scie. Sophista vo diuiditur ab eis p intētionē intentā in vita.

❡ Amplius aūt ꝯrioꝝ altera coelementatio priuatio: ⁊ oia referunt̄ ad ens: ⁊ nō ens: ⁊ ad vnū: ⁊ pluralitatē: vt status vnius ⁊ motus pluralitatis. Entia vo ⁊ subam ꝯsitent̄ ex ꝯtrarijs fere oēs ꝯponi. Oēs eni pricipia dicūt ꝯria. hi nāq̄ȝ par ⁊ impar: illi calidū ⁊ frigidū: alij aūt finitū ⁊ infinitū: alij amorē ⁊ odiū. Oia vo ⁊ alia videt̄ reductiua ad vnū ⁊ pluralitatē. Sumat̄ eni ipsa reductio a nobis. principia vo ad oia q̄ ab alijs ⁊ in gn̄a h̄ cadūt. ❡ Palā igit̄ ⁊ ex his q̄ȝ vni⁹ est scie ens inq̄ntum ens speculari. Oia nāq̄ȝ aut cōtraria aut ex ꝯrijs. pricipia vo ꝯtrarioꝝ vnū ⁊ pluralitas. Hec aūt vni⁹ scie: siue fm vnū dicunt̄ siue non: vt forsan hȝ veritas. Attñ ⁊ si multiplr dr̄ vnū ad primū: tñ alia dicitur: ⁊ cōtraria silr: ⁊ ꝓpter hoc: ⁊ si non est ens aut vnū vlr: ⁊ inde in oibus aut sepabile vt forsan nō est: ȝ hoc q̄dem ad vnū: illa vo in eo q̄ ꝯsequunt̄. Et iō nō est geometre speculari q̄d ꝯtrariū: aut pfectū: aut vnū: aut ens: aut idē: aut diuersum: nisi ex suppositione. Q̄ d̄ q̄dē igit̄ vnius scie est ens inquātū ens speculari: ⁊ que insunt ei inq̄tū est ens manifestū. Et q̄ȝ nō solū subaꝝ ȝ ⁊ existitium eadē est theorica: ⁊ de dictis: ⁊ d̄ priore: ⁊ posteriore: ⁊ de genere: ⁊ specie: ⁊ toto: ⁊ parte: ⁊ alijs talibus.

Oēs principia dicūt cōtraria. 3 dēs ꝓ ph. c. 41.

Nō ē geometre speculari quid ꝯrium aut perfectū.

❡ Et ēt q̄ȝ priuatio est vna diuisionū ꝯrioꝝ: ⁊ oium que attribuunt̄ enti: ⁊ nō enti: ⁊ vni ⁊ multo: sicut quies attribuit̄ vni: ⁊ motus multo. Et oēs ꝯcedūt q̄ entia ⁊ sba ꝯponūt̄ ex ꝯrijs: et oēs loq̄ntes dn̄t et pricipia sūt ꝯria. Quoꝝ q̄dā dn̄t pricipia sūt par et ipar: et q̄dā calidum ⁊ frigidū: ⁊ quidā finitū ⁊ infinitū: ⁊ quidā litē ⁊ amiciciam. Et in h̄ apparet q̄

oia ista τ alia attribuütur vni τ mlto. Et iō sciēdum ē cui attribuütur ista: principiorum aūt aliorꝫ ab istis ista sunt quasi gña. Et manifestū ē ex his ꝙ vnius sciē ē cōsideratio de ente. Oia.n. aut sunt ꝯtraria: aut ex ꝯtrarijs. Et principia ꝯtrariorꝫ sunt vnū τ multuꝫ: τ vnius sciē ē consideratio de istis: τ si dñr de vno: τ si nō dñr: τ vr̄ ꝙ iste s̄mo ꝯuenit veritati. Sed si vnuꝫ dr̄ multis modis: tūc oēs modi eius attribuütur vni primo: sicut alia contraria attribuütur primo: ꝙ iste sermo ē possibilis. Et si ens τ vnū nō fuerint idē vl̄e predicabile de oibus ēt: τ si nō differunt ab alijs: vr̄ ꝙ nō ē sic: ꝫ quedā attribuütur vni τ quedā ei ꝙ ꝯsequit̄ vnuꝫ. Et iō geometer non hꝫ dicere quid ē ꝯtrariū: τ quid ē vnuꝫ: τ quid pfectū: τ idē τ diuersuꝫ: nisi s̄m modum arocentē. Manifestū ē igit̄ ꝙ vna scia hꝫ considerationeꝫ de ente simpl̄r: τ ꝙ ista scia habꝫ ꝯsiderare nō de substātijs tm̄: ꝫ de his q̄ sūt sbaꝝ ēt.s. p̄dictis τ an̄ τ post: τ gn̄e τ forma: τ vl̄i τ pticulari: τ alijs s̄ilib⁹.

6. ¶ Et qꝛ priuatio ⁊c̄.i. τ opꝫ ēt phm considerare de priuatiōe τ de modis eius. Priuatio eni est vna diuisionum oppositoꝝ: τ declaratū est ꝙ ista scia ꝯsiderat de oppositis: τ etiā ista scia ꝯsiderat de oib⁹ rebus: τ oia aut sunt ens: aut nō ens: τ priuatio ē nō ens. ¶ Et intendebat declarare ꝙ he due dñe sunt vliores rerū opinabiliū sicut vnū τ multū reꝝ entiū: τ.d. sicut qs attribuit̄ vni: τ itēdebat ꝙ oē indiuisibile ē imobile: τ oē mobile est corpus: τ oē diuisibile hꝫ multitudinē. ¶ D.d. τ oēs dñt ꝙ entia ⁊c̄.i. τ oēs ꝯueniūt in hoc ꝙ principia sūt ꝯtia: ꝫ qdā dñt ꝙ sūt par τ ipar. ¶ D.d. τ hoc appet ⁊c̄.i. τ appet de istis ꝙ oib⁹ istis cōia sunt vnū τ multū: τ iō sciendū est a pho prima ꝯtia qbus attribuunt̄ oia ꝯtia. ¶ D.d. p̄ncipioꝝ aūt alioꝝ ⁊c̄.i. principioꝝ aūt q̄ sunt sub istis p̄ncipijs ista principia sunt quasi gña. ¶ D.d. τ manifestū est de istis ꝙ vna scia ⁊c̄.i. τ manifestū est cū ista scia ꝯsiderat de ꝯtrijs ꝙ hꝫ ꝯsiderare de ente in eo ꝙ ē ens. Entia.n. aut sūt contraria aut ꝯposita ex ꝯtrijs τ caput hui⁹ ꝯrietatis ē vnū τ mltū. ¶ Et ista diuisio ē s̄m pbabilitatē: τ si nō s̄m necessitatem. Corpus eni gnatū nec est ꝯtriū nec ex cōtrario: τ silr̄ appet ecōuerso.s. ꝙ q cōsiderat de ente debꝫ ꝯsiderare de ꝯtrijs. ¶ D.d. τ vna scia hꝫ considerare ⁊c̄.i. τ vna scia hꝫ ꝯsiderare de vno τ ente: si dicātur de vno aut plurib⁹. Et vr̄ ꝙ iste sermo ꝯueniat veritati.s. ꝙ ens τ vnū dñr multis modis: sed τ si dicant̄ multis modis attribuuntur tm̄ alicui p̄io in eis: sicut alia ꝯtria attribuunt̄ alicui primo in eis. ¶ Et.d. hoc: qꝛ si non essent attributa alicui vni nō cōsideraret de eis vna ars: τ.d. hanc qōneꝫ pp̄ errorē dicētis ens esse vnū. ¶ D.d. τ iste sermo est possis ⁊c̄.i. ꝙ dicere vnum significare multū est posse τ si ens τ vnū nō significāt nisi vnā intentionē vl̄em in oib⁹ reb⁹ dictā vniuoce: neqꝫ etiā fuerit diuersuꝫ ab oib⁹ rebus. ¶ Et.d. ꝫ: qꝛ isti duo modi sunt ipossiꝫ: τ iō dixit: vr̄.n. ꝙ nō ens.i. ꝙ vnū nō ē hꝫ.s. ꝙ significet vnā intētionē in oib⁹ reb⁹: neqꝫ est ēt intentio diuersa in oib⁹ rebus. ¶ D.d. sed quedā attribuunt̄ ⁊c̄.i. τ veꝝ ē ꝙ quedā de qbus vnū dr̄ attribuūt̄ p̄ vni: τ qdā vni ꝯsequēti p̄m: τ quedā vni ꝯsequēti scdm: τ sic de alijs. ¶ D.d. τ iō geometra ⁊c̄.i. τ iō geometra nō hꝫ declare qd ē ꝯtriū: τ pfectū: τ vnū: τ idē: τ diuersum: nisi declararet ꝙ aliqd istoꝝ est negatum ab aliquo. aut affirmatū cū aliquo.s. s̄m ꝙ appropinquat illō in quo ꝯsiderat. ¶ Deinde dicit: manifestum est igit̄ ꝙ vna scia hꝫ ⁊c̄.i. manifestū est igit̄ ex istis reb⁹ predictis ꝙ vna scia: τ ē ista: dꝫ ꝯsiderare de ente: s̄m ꝙ est ens τ de accidētib⁹ eius: τ est ēt manifestū ex predictis ꝙ ista scia hꝫ ꝯsiderare non tm̄ in substantijs: sed in eis que accidūt sube s̄m ꝙ est suba. V.g. de eis q̄ iam numerata sunt τ de ente τ post: τ de gn̄e τ forma: τ de toto τ parte: oia eni ista sunt accn̄tia essentialia enti s̄m ꝙ est ens: sed quedam sunt opinabilia: τ quedam entia. Cap. III.

Dicendū aūt vtꝝ vni⁹ sciē: aut diuerse: de vocatis i mathematicis dignitatib⁹ τ de substantia. ¶ Palā aūt qꝛ vni⁹ ē: τ eius q̄ est phi: que de his pscrutatio. Oibus.n. insunt extātib⁹ ꝫ non gn̄i alicui sepatim ab alijs: τ vtuntur oēs: qꝛ entis sūt inq̄tū ē ens. vnūqdqꝫ aūt gn̄s ens. In tm̄ āo vtūtur inq̄tū eis sufficiēs ē: h aūt est q̄tū cōtinet genus de quo demōstrationes fert. Quare qm̄ manifestū ꝙ inq̄tum sunt entia insunt oibus: hoc eniꝫ ē eis cōe de ente inquātum ē ens cognoscētis: et de eis ē speculatio. ¶ Unde nullus pticulariter intēdentiū nititur dicere de eis aliqd: si vera: aut nō: nec geometer: nec arithmeticus: nisi phisicoꝝ quidā merito faciētes hoc. Soli nāqꝫ putātur de tota nā intēdere et de ente: ꝫ qm̄ adhuc phisico aliquis ē superior. vnū.n. aliquod genus entis ē nā. vl̄is sane et circa primam subaꝫ theorizātes: τ de his vtiqꝫ perscrutari habebūt. Est aūt sophia quedā phisica: sed non prima.

¶ Querēdū ē igit̄ vtꝝ vna scia hꝫ cōsiderare de vlib⁹ qb⁹ vtūtur sciē matematice: τ ꝯsiderat de sbijs: aut scia de pris ppōnib⁹ ē alia a scia sbaꝝ: māifestū ē igit̄ ꝙ ꝯsideratio d̄ istis est vni⁹ sciē.s. sciē phic. Ista.n. sūt oiuꝫ entiū: et nō sūt vni⁹ gn̄is ppꝛij: et oēs sciē vtūt̄ istis: qꝛ sūt entē simpl̄r et gen⁹ cuiuslꝫ istoꝝ ē ens: et sciē vtūtur istis hꝫ q̄titatē sufficiētē: et ista q̄titas ē s̄m modū eoꝝ q̄ ꝯtinētur sb̄ gn̄e qd volūt dm̄rare. Māifestū ē igit̄ ꝙ iste dignitates vl̄es sūt oiuꝫ sciaꝝ vl̄r: τ ens cōicat istis.s. ꝙ illud qd notificat ens simpl̄r notificat ista etiā. Cognitio eni eoꝝ ē vna: τ iō nullus ꝯsiderātium de particularib⁹ intromittit se ad dicendum in eis aliquid: neqꝫ vere: neqꝫ nō vere: neqꝫ geometer: neqꝫ aspectiuus: sed

Priuatio ē non ens. vid̄ 5. phy. c. 79.

Oē indiuisibile ē imobile: τ oē mobile ē corpus. Idē. 6. phy. 32.

Documētū. Corpus gnatū nec ē ꝯtriū nec ꝯpositū ex ꝯtrijs. Iō p̄ celi. 20. Et in lib. de sba orbis fere p totum.

Documētū.

Utrū eadem scia ꝯsideret de oibus p̄ncipijs.

quidaȝ nãles diſerũt in hoc aliqđ: qꝛ iſti ſoli exiſtimãt ſe ꝑſcrutari de cognitiõe vlis nãe: ⁊ entis. Sed tñ alia ſcia eſt magis alta nãli ſcia. Nã eni eſt vnũ gen⁹ generum entis. Et conſiderãdũ ẽ de iſtis ab eis q ꝑſcrutãtur de cognitiõe totius ⁊ de prima ſbãꝝ. Scia eniȝ naturalis eſt vnius modoꝝ ſcientiaꝝ: ſed nõ eſt prima ſcientia.

7\. Cum declarauit ꝙ iſta ſcia ꝯſiderat de ente ⁊ oib⁹ attributis ei: vult ꝑſcrutari ẽt vtrũ iſta ſcia hẽat ꝯſiderare de primis ꝓpõnibus vlib⁹ q̃ ſunt pñcipia oĩs demõſtrationis: ⁊ ſi hȝ quõ vtiť in eis ⁊ qb⁹ ꝓpoſitionib⁹ ⁊ eſt vna qõnum ꝑdictaꝝ in tractatu precedenti. ¶ Et.d. ⁊ querẽdũ eſt vtꝝ ⁊c̃.i. ⁊ oȝ perſcrutari pħm: vtꝝ vna ſcia hẽat ꝯſiderare de pñcipijs vlibus oib⁹ ſciẽtijs ſpeculatiuis ⁊ ꝯſiderare de ſuba: ⁊ ſic erit iſta ſcia ꝯſiderãs de hoc ſicut ꝯſiderat đ ſuba: aut ſcia que ꝯſiderat de principijs cognitiõis vlis ẽ alia a ſcia que ꝯſiderat de principijs ſube. ¶ D.d. manifeſtũ eſt igiť ⁊c̃.i. dicamus igiť ꝙ manifeſtuȝ eſt ex h̄ qđ dico ꝙ conſideratio de iſtis principijs eſt vnius ſcie.ſ. iſti⁹ que eſt ſcia pħi. Iſta.n. pñcipia ſũt cõia oib⁹ generib⁹ entiũ: de quib⁹ ꝯſiderãt artes ſpeculatiue: ⁊ qđ ẽ cõe oibus gñib⁹ entis eſt accidentiũ entis ſm ꝙ eſt ens: ⁊ qđ ẽ tale dȝ ꝯſiderari ab eo q ꝯſiderat đ ente ſimplr.ſ. pħo. ¶ Et qꝛ oĩs ſcia vtiť aliquo ꝓprio: ⁊ iđ.d. ꝙ oẽs ſcie vtunť iſtis: incepit dicere modũ ſm quẽ ſcie ꝑticulares vtunť iſtis pñcipijs vlib⁹: ⁊.d. oẽs ſcie vtũtur iſtis ⁊c̃.i. ⁊ ſcie ꝑticulares vtunť his principijs: qꝛ ſunt entis ſm qđ eſt ens qđ eſt gen⁹ oium: ⁊ qꝛ aliqͤ poteſt dicere: ⁊ quõ ſcie ꝑticulares vtunť re q̃ nõ eſt ſui gñis: incepit declarare modũ quẽ declarauit in poſteriorib⁹: ⁊.d. ⁊ ſcie vtunť iſtis ſm q̃titatẽ ⁊c̃.i. ⁊ ſcie ꝑticulares vtunť quolȝ iſtoꝝ pñcipioꝝ vliuȝ nõ ſm ꝙ ſũt vlia: ſed ſm q̃titatẽ ſufficientẽ illi ſcie: ſm ꝙ arctanť ad ſubm ꝓpriũ: de quo ꝯſiderat illa ars ſicut dicit i poſteriorib⁹. v.g. qꝛ geometer dicit i loco huius de nullo ſimul affirmatio ⁊ negatio: illud qđ eſt appropriatuȝ ſuo ſubo ꝙ.ſ. oĩs linea eſt ſimetra: aut aſſimetra ⁊ eq̃lis aut ineq̃lis: nõ ſunt ſm collocationẽ ſpẽꝝ ſub vno gñe: ſed ſm collocationẽ ꝓpꝛij ſub cõi: ⁊ h̄ ſicut declaratum eſt in poſterioribus. ¶ D.d. manifeſtũ eſt igiť ꝙ iſte dignitates ⁊c̃.i. ⁊ cũ oĩs ſcia ꝯſiderat de iſtis pñcipijs mõ ꝓprio: manifeſtũ eſt ꝙ ſcia q̃ vtiť eis ꝑ ſe: ⁊ gñalr eſt vlis in oib⁹ ſciẽtijs: ⁊ ẽ pħia. ¶ D.d. ⁊ cõicat enti ⁊c̃.i. ⁊ cõicat iſtis principijs in cognitiõe eius. qui eni ſcit ens: ſcit illđ ex iſtis pñcipijs. Neceſſaria eni ẽ in cognitiõe entis pñcipioꝝ cognitio. ¶ D.d. ⁊ iõ nullus intromittit ſe ⁊c̃.i. ⁊ qꝛ ſcia iſtoꝝ eſt vlis nullus loquentiũ in ſcientijs ꝑticularib⁹ intromiſit ſe ad loquẽdum de eis: ſȝ tñ quidã nãles locuti ſunt de iſtis. Exiſtimant eni ꝙ ſua ſcia eſt vlis q̃ dȝ ꝯſiderare de ente ſm ꝙ eſt ens: ⁊ cã huius exiſtimatiõis eſt.ſ. ꝙ nulluȝ eſt ens niſi nãle. ¶ D.d. ſed cũ aliq̃ ſcia fuerit magis alta.i. ſed cũ declaratũ eſt ꝙ alia ſcia eſt magis alta ⁊ magis cõis ſcia nãli: ⁊ illa dȝ ꝯſiderare de ente abſtracto ⁊ de entib⁹ abſtractis: qm̃ ſcia nãlis non ꝯſiderat niſi in quibuſdã gñib⁹ entiũ.ſ. mobilib⁹. Nec̃e eſt vt iſta ſcia ꝑſcruteť de iſtis pñcipijs ⁊ ꝓpõnib⁹: ⁊ h̄ intendebat cũ.d. ⁊ iõ ꝯſiderãdũ eſt de iſtis ⁊c̃. ¶ Et intẽdit per primã ſubam p̄m pñm ſubaꝝ: ⁊ eſt deus: ⁊ ſcia nãlis nõ eſt iſta ſcia: qꝛ nõ ꝯſiderat đ pmo ente. Primũ aũt hic eſt illud qđ eſt prius: ⁊ nobilitate ⁊ cãlitate.

¶ Quicũqꝫ ṽo conãtur dicẽtiũ qđem de veritate quo opȝ mõ recipe ꝑꝑ ignorãtiaȝ analecticoꝝ h̄ faciũt: opȝ.n. de his ꝑſciẽtes venire: ſȝ non audiẽtes q̃rere: qđ igiť pħi: ⁊ de oi ſuba ſpeculãtis: inq̃tũ ꝯgruit: ⁊ de oib⁹ ſyllogiſticis principijs ẽ perſcrutari palã. Congruit aũt maxĩe cognoſcentẽ circa vnũqđqꝫ genus hr̃e dicere firmiſſima rei pricipia: q̃re ⁊ de entib⁹ inq̃tũ ſũt entia oium firmiſſima. Eſt aũt h̄ pħs ipſe. Firmiſſimũ aũt pricipiũ oium eſt circa qđ impoſſe ẽ mentiri. notiſſimum.n. eẽ tale eſt nec̃e. Nã circa ea q̃ ignorant decipiũtur oẽs: ⁊ nõ ꝯditionabile. Qđ eni nec̃ium hr̃e qđcũqꝫ entiũ intelligẽtẽ: hoc ṽo non ꝯditionale. Qđ aũt cognoſcere ẽ neceſſariũ quẽcũqꝫ cognoſcẽtẽ ⁊ venire ad habentem ẽ nec̃e. Qđ quidẽ igiť tale principiũ oium eſt firmiſſimum palam. Quod ṽo ſit illud poſt dicamus.

¶ Quidã aũt loq̃ntes itromittũt ſe ad declarandũ veritatẽ: ⁊ q̃o ſciẽda ẽ veritas: ſȝ non pñt h̄ qꝛ neſciunt analectica. opȝ.n. addiſcentes veꝝ prio ſcire iſta: ⁊ nõ q̃rere ea: cũ q̃reť ab eo de eis. mãifeſtũ ẽ igiť ex iſtis pricipijs ꝙ pħs dȝ ꝯſiderare de reb⁹ q̃ ſũt magis alte oib⁹ ſbijs in rei veritate: ⁊ debȝ ꝑſcrutari de principijs ſyllogiſmi: ⁊ qui hȝ cognitionem alicuius gñis dȝ poſſe narrare q̃ ſunt principia illius gñis ꝑmanentia in rei veritate: ⁊ iđ opȝ illũ q hȝ cognitionẽ entiũ ſimplr vt poſſit narrare q̃ ſint principia eoꝝ in rei veritate. pħs aũt habȝ cognitionẽ entiũ ſimplr: ⁊ ipſe põt narrare principia ṽa: ⁊ veꝝ principium qđ eſt magis ꝑmanẽs q̃ȝ alia principia ẽ illđ in quo deceptio nõ ẽ poſſis. nec̃e ẽ eni vt iſtđ principiũ ſit valde manifeſtũ ⁊ notũ. Hoĩes eni nõ decipiunť niſi in eo qđ neſciũt: ⁊ opȝ illũ q hȝ cognitionẽ alicui⁹ entis ſcire primũ veritatẽ ſine anarõ. hoc eni primũ non habȝ anarõ. ſed de neceſſitate opȝ ꝯcedẽ illđ illuȝ qui hȝ cognitionẽ entis: h̄ eni nec̃ium eſt ei. Manifeſtũ ẽ igiť ꝙ primũ in rei ṽitate ꝑmanens magis q̃ȝ alia pricipia ẽ qđ narrauim⁹: ⁊ paulopoſt narrabimus qđ ẽ primũ.

8\. ¶ Cum declarauit ꝙ iſta ſcia hȝ ꝯſiderare de pñcipijs cognitiõis: vult đclarare modũ cognitiõis q eſt poſſis principijs ⁊ modũ qui ẽ impoſſis. ¶ Et.d. qdã aũt loquentes ⁊c̃.i. quidã aũt loq̃ntes i ſciẽtijs ſpeculatiuis volũt demonſtrare pmas ꝓpõnes: ⁊ iſti ſunt quos dixit in poſteriorib⁹: qbus ꝯtingit: aut circulo: aut demõſtrationẽ ꝓcedere i infinitũ. ¶ D.d. ⁊ quõ ſciẽda ẽ veritas.i. q̃rebant qb⁹ ꝓpõnib⁹ ⁊ qbus pñcipijs oȝ ſcire verũ exiſtens in primis ꝓpõnib⁹: ⁊ hoc non pñt: qꝛ nõ inueniũt ꝓpões manifeſtiores pmis: ⁊ ẽt qꝛ ꝯtingit

p̄ poſterioꝝ. tex. cõ. 24.

Nãlis nõ cõſiderat de p̄ ente: qđ quo intelligendũ ſit. vid p̄ pħ. cõ. viii. ⁊. 2. pħyſ. 26.

Firmiſſimũ eſt principiũ circa qđ impoſſe eſt mentiri.

p̄ poſterioꝝ. tex. cõ. 6.

eis: aut circulo: aut demõstrationẽ pcedere in ifinitũ. ¶ Et cã erroris eo℞ fuit q2 nesciũt qd dictũ ẽ in analecticis de disputatiõibus pma℞ ppõnum: ꝛ dr̃ia illi᷒ qd est notũ per se: ꝛ illius qd est notũ per aliud. ¶ D.d. modũ qui sciẽdus est ab addiscente veritatẽ de istis principijs: ꝛ.d. sꝫ opꝫ addiscẽtem ꝛc.i. sed q̃rẽs veritatem de istis pncipijs dꝫ scire modos eo℞: ꝛ in quo differũt ab alijs: ꝛ h̄ erit cũ fuerit parata ꝛ nota apd ipm cum quesitus fuerit de eis: ꝛ nõ fuit indigẽs q̃rere ea. ¶ D. incepit dicere q phs dꝫ ꝯsiderare de istis: ꝛ.d. manifestũ est igit̃ ex istis ꝛc.i. manifestũ est q queãdmodũ phs dꝫ ꝯsiderare de pma suba q̃ est altior oib᷒ substãtijs sic hꝫ ẽt ꝯsiderare de reb᷒ q̃ sũt magis vere q̃ alte ꝛ magis alte.s. de pncipijs syllogismi: syll's enim est vnũ entiũ de qb᷒ ꝯsiderat phs: ꝛ phs dꝫ ꝯsiderare de pncipijs entiũ. ¶ D. incepit declarare h̄ alio mõ: ꝛ .d. ꝛ opꝫ illũ q habet cognitiõem ꝛc.i. ꝛ queãdmoduꝫ opꝫ habẽtem cognitionẽ alicuius gñis vt hẽat posse ad sciendũ principia cognitiõis in illo gñe: ꝛ ordines eo℞ in cognitiõe: sic opꝫ ꝯsiderãtem in ente fm q est ens hr̃e posse ad sciẽdũ pncipia cognitiõis i eo q ẽ cognitio nõ pncipia alicui᷒ cognitiõis. ¶ D.d. pmũ i rei veritate qd est ꝛc.i. ꝛ opꝫ scire primuꝫ ex istis pncipijs qd est magis manifestũ oibus: ꝛ illud primũ est in q̃ ẽ impoſſe decipi aut errare. ¶ Et hoc qd dixit manifestum est. queãdmodũ eni opꝫ phm attribuere qdlibꝫ genus generũ entiũ alicui post in illo gñe: ꝛ scire qd ẽ illud primũ: ita opꝫ ipm cum ꝯsideraueri de primis propositiõibus attribuere oia q̃ sunt in illo gñe alicui primo in eis: ꝛ scire quid ẽ illud pmũ qd est cã fidei in oibus. ¶ D.d. necẽ ẽ eni vt illd primũ ꝛc.i. ꝛ descripsimus primũ in cognitiõe qd est illd in quo impoſſe est decipi: q2 necẽ est vt illd pmũ sit valde manifestum ꝛ clarũ nobis magis q̃ alia: ꝛ qd est tale impoſſe est vt aliquis decipiat̃ i eo. Oẽs.n. hoies nõ decipiũtur nisi in eo q nesciũt: aut in eo cuius cognitio non est valde manifesta. ¶ D.d. ꝛ opꝫ hñtem cognitionẽ ꝛc.i. ꝛ opꝫ illũ qui scit primũ sciat verũ: q2 nõ hꝫ ꝯdictoriũ: ꝯdictoriũ.n. primi ẽ falsum. ¶ D.d. sꝫ necẽ ẽ ꝯcedere ꝛc.i. q2 ex eo acq̃rit̃ cognitio entiũ: ꝛ vl'r oĩs hñs sciam aut fingẽs se hr̃e: necẽ est ei ꝯcedere h̄ pn᷑ eẽ. ¶ D.d. manifestũ ẽ igit̃ q p᷑ ve℞ ꝛc.i. ꝛ cũ h̄ dclaratũ ẽ: mãifestũ est q pri᷑ ve℞ qd ẽ magis ve℞ oĩbus alijs dꝫ disponi fm q diximus.s. q sit ipoſſe vt declaret̃ p aliud: ꝛ vt sit manifestũ: maxime ita q nulla deceptio accidat i eo: ꝛ post declarabitur q principiũ est tale

Jd. lib. 2. met. comen. prio.

Hoies non decipiuntur nisi in eo qd nesciũt: aut i eo cuius cognitio nõ est valde manifesta.

¶ Jdẽ eni sil' eẽ: ꝛ nõ ieẽ eidẽ: ꝛ fm idẽ ipoſſe: ꝛ quecũqꝫ alia dtermináremꝰ vtiqꝫ sic dterminata ad logicas difficultates: h̄ aũt oium firmissimũ ẽ pricipio℞. Hec.n. dictã dterminationẽ. Jmpoſſe nãqꝫ q̃cũqꝫ idẽ existiare eẽ ꝛ nõ eẽ: queãdmodũ qdẽ qdã putãt dicẽ heraclitũ: nõ.n. ẽ necẽ q̃ aliqs dicit h̄ existiare. si ħo nõ ꝯtingit sil' iesse eidẽ ꝯria. Determinata sint aũt a nob ꝛ huic ppõni ꝯsueta: ꝯria ħo est opio opioni q̃ ꝯdictõis. Palã: q2 impoſſe sil' existimare eũdẽ esse ꝛ nõ esse idẽ: sil' eni hẽbit ꝯrias opiniões q de h̄ est mẽtitus. Quapp oẽs demõstrãtes i hãc reducũt vltimam opinionẽ: Nã nãqꝫ principiũ ꝛ aliarũ dignitatum hec omniũ. Cap. IIII.

Nõ est necẽ que aliquis dicit hoc existimare.

SUnt aũt quidã q vt diximus dicebãt ꝯtingere idẽ eẽ ꝛ nõ eẽ ꝛ existimare ita. vtuntur aũt rõne hac multi eo℞ q de nã. Nos ãt nunc accipimꝰ q̃si impoſſe existẽte simul eẽ ꝛ nõ esse. Et pp h̄ oñdimus q2 firmissimũ id pricipio℞ oium ẽ. Volũt aũt ꝛ h̄ demõstrare qdã pp ineruditionẽ. est.n. ieruditio nõ cognoscere: quo℞ opꝫ q̃rere demõstrationẽ ꝛ quo℞ nõ opꝫ. Totalr̃ qdẽ enim oium esse demr̃ationẽ ẽ ipoſſe: nã nõ i infinitum pcederet: vt nec ita foret demõstratio: si ħo quorũdã nõ opꝫ q̃rere demr̃ationẽ: qd volũt magis esse tale pricipiũ nõ hñt dicere: est aũt demõstrare elẽchice ꝛ d h̄: q2 ipoſſe si solũ aliqd dicit q dubitat: si ħo nihil derisio est q̃rere rõnem ad nullã hñtem rõnẽ: inq̃ztũ non hꝫ rõnem: silis.n. plãte talis inq̃ztũ talis iam ẽ. Elẽchice aũt demõstrare vtiqꝫ videbitur paruũ differre ꝛ demõstrare: q2 dmõstrãs quidẽ qd i pricipio: sꝫ nec tali existẽte cã elenchus vtiqꝫ erit ꝛ nõ demr̃atio.

Ineruditio est nõ cognoscere: quo℞ opꝫ querere demõstrationem: ꝛ quo℞ non opꝫ.

¶ Sed opꝫ nos distinguere prio q ipoſſe est vt vnũ sit i duobus insil': ꝛ oi mõ: ꝛ alia silia istis q̃ erũt distincta a nr̃a indigẽtia i q̃ónibꝰ logicis difficilibꝰ. h̄ igit̃ est primũ magis firmum q̃ oia principia. in eo eni est distinctio dicta. Nullus eni hoium possꝫ existimare q affirmatio ꝛ negatio sint idẽ: sicut qdã existimant q Heraclitus dicebat. h̄ eni nõ eẽ necẽ q illd qd aliqs dicit existimet̃ eẽ ve℞ necẽio. Qm̃ si h̄ eẽt poſſe: poſſe eẽt vt ꝯria eẽnt i eodem: ꝛ iõ opꝫ nos prio distinguere i hac ppositiõe ẽt q assueti sumꝰ distinguere: qm̃ si cõtradictoria opponitur sibi adinuicẽ: manifestũ ẽ q impoſſe est vt aliqs existimet vt affirmatio ꝛ negatio sint insil': ꝯtingit.n. peccãtibꝰ h̄ pcõ opinari: q2 ꝯrietas ẽ sil': ꝛ iõ oẽs q vtunt̃ hac demõstratiõe puenĩũt ad hãc dignitatẽ p vltimã. Jsta eni dignitas prior est oibus dignitatibꝰ vlibꝰ cõibꝰ. quidã eni sicut diximus fingũt poſſe esse existimare q affirmatio ꝛ negatio sint sil': ꝛ idẽ sic narrauimꝰ ꝛ dñt h̄ multi nãles. Nos aũt iaꝫ diximꝰ q impoſſe est vt affirmatio ꝛ negatio sint sil': ꝛ iõ declarauimꝰ q h̄ principiũ ẽ firmissimum oium principio℞: ꝛ quidã laborãt ad declarandũ hoc primũ per demonstrationem pp suã ignorantiã ꝛ paucitatẽ sue instructiõis. Est eni male instructus qui nescit in qbꝰ opꝫ querere demõstratiõeꝫ: ꝛ in qbꝰ nõ opꝫ: impossibile eni est vt demõstratio sit i oibꝰ rebꝰ

vlr:qm̄ ſi h eſſet poſſe:tūc res eēnt infinite: ⁊ ſm hūc modū nō erit demōſtratio ēt. Neqꝫ ſi ex rebꝰ eſſet aliqd in quo nō opꝫ q̄rere demonſtrationē:neqꝫ pōt aliqs dicere ꝙ aliud principiū eſt ſicut iſtō principiū: ſꝫ neqꝫ aliō prius eo: ⁊ poſſe eſt vt aliqs accipiat demonſtrationē ſm modū erroris ꝙ hoc ē impoſſe ſi aliqs dicat a quo q̄rit in hoc. Si aūt nihil dicit rectū eſt deridere illū querentē ſmonē a quo nullū ſermonē habꝫ. Qm̄ qui eſt talis ſimilis eſt plātis in hac diſpōne ſm quā eſt. Et ſi ſinxerit ꝙ drīa eſt inter demōſtratiōes ſꝫ hūc modū erroris: ⁊ demōſtrationē ſimplicē. Quia ille qui inducit demōſtrationē: ſi exiſtimauerit ꝙ inducit eā ex prīo noto:cā eſt aliud:hoc erit error: ⁊ nō erit demōſtratio. Et oīa iſta ſunt ɔceſſio:ꝙ ſmo aut affirmat aliqd aut negat aliquid.

9. Cum diſpoſuit primum qō eſt manifeſtius oībus diſpōnibꝰ ꝓprijs ſꝫ ꝙ ē pꝰ ī cognitiōe:icepit notificare qd eſt h primū. ¶ Et.d.ſed opꝫ nos ⁊c.i. ⁊ cū declaratū eſt ꝙ phs dꝫ ɔſiderare in ṗncipijs cognitionis:manifeſtū eſt ꝙ ṗmo dꝫ diſtinguere ṗmuꝫ ꝙ ſi hō nō ɔceſſerit ipoſſe eſt ꝓbari:⁊ ē ꝙ impoſſe ē vt duo oppoſita ſint inſil:⁊ eodē mō alia ṗncipia ſilia iſti ī cognitiōe.v.g.ꝙ dictiōes hn̄t ſignificatiōes determinatas:⁊ ꝙ diffōnes ſunt neceſ. ¶ D.d.h igit̄ eſt primū qō eſt magis firmū oībus principijs ⁊c.i.⁊ ṗncipiū dicens ꝙ duo oppoſita nō ɔgregātur ſil̄ in eadē re ⁊ eodem mō eſt ṗmū ⁊ manifeſtius oībꝰ ṗncipijs. illō enī contingit diſpōnibꝰ qbꝰ pꝰ diſponit̄. Eſt enī manifeſtius oī ꝓpoſitione:⁊ nullus decipit̄ in ea: ⁊ nulla demonſtratio eſt demōſtratio niſi ɔcedēdo iſtā ꝓpōnē. ¶ D.d.nullus.n.hoīum ⁊c.i.⁊ dixit ꝙ illud primū ē illud primū qō poſuimus:q2 impoſſe eſt vt aliqs decipiat̄ in hoc prīo.ſ.ꝙ affirmatio ⁊ negatio ſunt idē:vt dr̄ ꝙ Heraclitus opinabat̄ h. ¶ D.d.nō.n.ē neceſ ⁊c.i. ⁊ ſermo iſtius hoīs nō eſt verꝰ.nō enī oē qō exiſtimat̄ ⁊ dr̄ dꝫ eſſe verū:adeo ꝙ hoīes credātur in duobus in vtroqꝫ ɔdictorio. ¶ D.d.qm̄ ſi hoc fuerit ſic ⁊c.i. qm̄ qn̄ aliqs exiſtimauerit aliqd eſſe: ⁊ alius exiſtimauerit illō nō eſſe ⁊ vtrūqꝫ fuerit verū: tūc negatio ⁊ affirmatio erūt ſil̄ in eodē. ¶ D.d. ⁊ iō oꝫ nos diſtinguere prīo ⁊c.i.⁊ iō opꝫ nos dicere in defendēdo hāc ꝓpōnē illud qō aſſueti ſumus dicere: qm̄ manifeſtū eſt ꝑ ſe ꝙ affirmatio ⁊ negatio nō ɔgregant̄ inſil. ¶ D.d.contingit peccāti ⁊c.i.ɔtingit igit̄ dicēti h opinari ꝙ duo cōtraria exiſtāt ſil̄ in eodē actu.v.g.ꝙ idē eſt calidū ⁊ frigidū ſil:⁊ ens nō ens:qō eſt impoſſe. ¶ D.d.⁊ iō oēs qui vtunt̄ demōſtr[illegible]ōe ⁊c.i.⁊ teſtat̄ huic opinioni h ꝙ oīs q vtit̄ demōſtr[illegible]e:⁊ vlr ſyllo ponit hāc dignitatem .ſ.ꝙ ɔdictorie nō ɔgregant̄:⁊ iō iſta dignitas ē prior oībus dignitatibꝰ:⁊ cōis nāliter oībꝰ. impoſſe .n. eſt vt diſputatio aut rōcinatio fiat ſine illa. ¶ D.d. ⁊

z. quidā ſicut diximꝰ ⁊c.i.⁊ ſicut diximꝰ qdā exiſtimant ꝙ idē eſt negatio:⁊ affirmatio ⁊ negatio:⁊ iō declarauit ꝙ h ṗnꝰ eſt firmius oībꝰ ṗncipijs.ſ.ꝙ ſi iſti nō negarēt h ṗncipiū nō loquerētur de eo: ſed q2 deſtruēs h ṗnꝰ deſtruit phiā:opꝫ ſollicitari in defendēdo ipꝫ: ⁊ q2 hoc nō pōt demōſtrari ſꝫ tn̄ hō vtit̄ in defenſiōe eius ſermōibus veris:⁊ valde ꝓbabilibꝰ:quos nullus pōt negare:⁊ qdā errāt in h ⁊ exiſtimāt ipm̄ poſſe demonſtrare: ⁊.d.⁊ quidā laborāt ⁊c.i. ⁊ qdā exiſtimant poſſe eē demonſtrare hāc ꝓpōnē dicētem ꝙ duo ɔtria nō ɔgregātur:⁊ h cōtingit eis q2 nō fuerūt inſtructi ꝑ dialecticā:⁊ q2 ignorāt drīaꝫ inter ea q̄ indigēt demōſtratiōe:⁊ inter ea q̄ nō indigēt demōſtratiōe. ¶ D.d. impoſſe ē ⁊c.i. ⁊.d.ꝙ ipoſſe eſt h ṗnꝰ demōſtrari: qm̄ ſi hoc ṗnꝰ qō eſt manifeſtiſſimū oīum ṗncipioꝝ fuerit demōſtratū:neceſ eſt vt oīa vlr hēant demōſtratiōes. Et ſi ṗncipia demōſtratiōis hēant demōſtrationes: ⁊ oīs demōſtratio fiat ex ṗncipijs:neceſ eſt vt oīs demōſtratio hēat demōſtrationē:⁊ vt ꝓcedat h in infinitū: ⁊ ſic nulla demōſtratio erit:⁊ iō dixit: ⁊ ſm hūc modū nō erit demōſtratio.i.ſm ꝓceſſum in infinitū. ¶ D.d. ſi aūt ſūt aliq̄ de qbꝰ oꝫ querere ⁊c.i.ſi aūt poſuerimꝰ ꝙ quedā ſunt de qbꝰ fit demonſtratio: ⁊ q̄dā de qbus impoſſe eſt vt fiat demōſtratio:impoſſe eſt vt aliqs iducat demōſtrationē ꝙ h ṗnꝰ eſt verū niſi ſit demōſtratio errans:ſi ille q hoc dicit:dicat aliqd.i.aliqō intelligibile. ¶ Et.d.h:q2 cū dixit aliqō intelligibile ponit hoc fundamētum.ſ.ꝙ duo oppoſita nō ɔgregant̄ inſil. ¶ D.d.⁊ ſinxerūt ⁊c.⁊ dicit hoc: q2 qui nō ɔcedit hoc fudamētū nō pōt dare fundamētū verū neqꝫ errās: q enī intelligit demōſtrationē errātem tn̄ errat in hoc q2 accipit hoc qō nō eſt cā ꝓ cā:⁊ iō negās hoc fundamentum nō pōt facere demōſtrationē neqꝫ mō erroris:⁊ cū ita ſit:tūc inter iſtas duas demōſtratiōes nō eſt drīa in hoc:adeo ꝙ aliqs finget eē poſſe demōſtrationē fieri de h fundamēto ſm modū erroris :qm̄ cū duo oppoſita fuerit vera: nullꝰ erit oīno demōſtrator.

Sine ꝑ prīci pio impoſſe ē ꝓbari.

¶ Principiū vo ad oīa talia nō velle aut eſſe aliqd dicē aut nō eē. Hoc.n.forſan vtiqꝫ qs opinabit̄ ꝙ a pncipio petē:ſꝫ ſignificare qdē ⁊ aliqd ⁊ ipi ⁊ alij. h.n.neceſ ē ſi dicat aliqd: ſi enī nō cū tali nō vtiqꝫ erit ſmo: nec ipſi ad ſeipm̄:nec ad aliū. Si qs aūt hoc ɔdderit erit demonſtratio. Jā.n.erit aliqd diffinitū: ſꝫ nō demōſtrās:ſꝫ ſuſtinēs. Interimēs enī rōnem:ſuſtinet rōneꝫ. Primū qdē igit̄ manifeſtū ꝙ h idē verū eſt qō ſignificat nomē eē:aut nō eſſe:q̄re nō vtiqꝫ oē ſic ⁊ ſi ſic hēbit. Amplius ſi hō ſignificat vnū ſit h aīal bipes. Dico aūt ſignificare h:ſi h eſt hō:ſi ſit aliqd hō: hoc eſt hoīeꝫ eē. Nil aūt differt nec ſi plā qs dicat ſignificare:ſoluꝫ aūt diffinita. Ponet̄ enī vtiqꝫ ſingulis rōnibꝰ alterū nomē. Dico aūt vt ſi n̄ dicat hoīeꝫ vnū ſignificare:ſꝫ multa:quoꝝ vniꝰ qdē vna rō aīal bipes. Sint aūt ⁊ alie plēs ſꝫ diffinite numero. Ponet̄ eniꝫ ꝓpriū nomē ſm vnāq̄ꝫqꝫ rōnem:ſi aūt non ponat̄:ſꝫ infinita ſignificare dicat:palā q2 nō vtiqꝫ erit rō. Nā nō vnū ſignificare: nihil ſignificare eſt. Nō ſignificātibꝰ aūt noībꝰ auferet̄ adinuicē diſputare:ſm ỽitatē aūt ⁊ ad ſeipm̄. Nihil.n.ɔtingit intelligere nihil intelligentē vnum. Si aūt contingit ponat̄ huic rei nomen vnum.

Non vnū ſignificare nihil ſignificare ē. hinc ſumi ſolꝫ ꝙ nō cōtingit intelligere duo vt duo. ⁊ ex h eād ſumit̄ ꝙ ſignificare ſ quit intelligere. Idem 7. metha.c.c. 54.

¶ Primũ igit̃ oĩũ istoꝝ est cõcedere ꝙ sermo aut negat aliqd aut affirmat aliqd: ⁊ dignũ est opinari q̃ d lĩbz hoc esse primũ solũ manifestũ. Et necẽ est vt fmo loquẽtis sit signũ de aliquo apud ipm: ⁊ apud aliũ: si aliqd dicit. Qm̃ si h̃ nõ fuerit nõ poterit disputare: neqz secũ: nec cũ alio. Si igit̃ aliqs ꝯcesserit h̃ erit demõ̃atio: ꝯcedet.n. aliqd eẽ terminatũ finitũ: ⁊ cã cẽndi h̃ ẽ iducẽs dẽmõ̃strationẽ. Immo ille cui ꝯtingit ꝯcedere qz negat loq̃lã: ⁊ cõtigit ei ꝯcedere loq̃lã. Manifestũ ẽ igit̃ p̃io ꝙ iste fmo ẽ ver⁹: nomẽ .n. ẽ signũ ad affirmãdũ aliqd aut negãdũ: ⁊ si ita sit: affirmatio alicui⁹ ⁊ negatio nõ ẽ sil̃r. Et ẽt si h̃ nomẽ hõ significat vnũ: sit illud vnũ aĩal bipedale: ⁊ dico ꝙ h̃ nomẽ vnũ significat hãc vnã itẽtionẽ: si d̃r h̃ eẽ hoĩez: sz ꝙ est hõ in rei vitate. ⁊ si aliqs dixerit ꝙ nomẽ significat multa: sz illa sũt fminata: non erit d̃ria iter fmonẽ ei⁹: ⁊ iter primũ fmonẽ. Impoſe.n.ẽ.ponere mlta noĩa de vnaq̃qz reꝝ nomẽ ꝯueniẽs diffõni rei. V.g. si aliqs dixerit ꝙ h̃ nomẽ hõ nõ significat vnũ sz mlta ⁊ ꝙ vnũq̃dqz illoꝝ multoꝝ hz diffõnẽ: ⁊ hz rõnẽ dicentẽ: aĩal bipes ⁊ finxerit ꝙ hoc nomẽ hõ significat illud q̃d diffinit̃ p hanc rõnẽ: ⁊ alia multa q̃ diffiniunt̃ per alias rõnes: sed illa sũt terminata nũero: dicem⁹ ꝙ poſe ẽ ponere nomẽ ꝓpriũ vnicuiq; istoꝝ: fm ꝙ ꝯtigit sue diffõni. Si aũt aliqs dixerit ꝙ ipoſe est ponere nomẽ ꝓprium vnicuiqz istoꝝ sz ꝙ ꝯuẽit diffõni ei⁹: ⁊ finxerit ꝙ vnũ nomẽ significat multa infinita: manifestũ est ꝙ illud nomẽ nõ ẽ diffõ oĩno. Q̃d.n.nõ significat vnũ nihil significat: ⁊ si noĩa nihil significãt destruit̃ sermo ⁊ loq̃la iter nos: ⁊ in rei vitate d̃struit̃ nr̃a ꝯsideratio. Qui .n. nõ itelligit aliquid q̃d ẽ vnũ: ipoſe est vt aliquid itelligat oĩno. Si aũt itellexerit aliquid esse vnũ: possibile erit vt ponat vnum nomẽ huic alicui intellecto.

10. ¶ Primũ ⁊c. ⁊ dignũ est existimare ꝙ h̃ ⁊c.i. fmo ꝙ negare ⁊ affirmare nõ ꝯgregant̃ sil̃r. D.d. rõnẽ sup h̃ a q̃ aliq̃ mõ nõ põt negãs h̃ euadere. ¶ Et.d. ⁊ necẽ est vt fmo loquẽtis ⁊c.i. dicam⁹ igit̃ ꝙ necẽ ẽ hoĩ cõcedere ꝙ fmo dicẽtis.i. ꝙ sua loq̃la signat illud q̃d ẽ in ei⁹ aĩa apud ipz: ⁊ apud ipm cũ q̃ loq̃t̃: sz ille q̃ loq̃tur dicit̃ aliq̃d itelligibile: ꝙ si illud q̃d dic̃ nõ fuerit itelligibile apud ipz ⁊ apud audiẽtẽ nõ fit disputatio neqz ad ipz neqz ad alteꝝ. ¶ D.d. si igĩ aliqs ꝯcesserit h̃ ⁊c.i. si igit̃ aliqs ꝯcesserit ꝙ dictiões hñt ꝓpas significatões ꝯcedit dẽmõ̃ationẽ eẽ ⁊ h̃ p̃n̄ eẽ sup q̃d fundat̃ demõ̃atio. ꝯcedit.n. ꝙ dictiões significãt res terminatas finitas ⁊ nõ diuersas res non oppositas: sicut ꝯtingit dicẽti ꝙ affirmatio ⁊ negõ sũt idez. v.g. hõ ⁊ nõ hõ. ¶ D.d. ⁊ cã cẽndi ⁊c.i. ⁊ cã fidei h⁹.s. hoc p̃n̄ eẽ est ille q̃ iducit demõ̃ationẽ ad negãduz ipm: q̃m negãdo demõ̃ationẽ ꝯtigit ipz dicere demõ̃ationẽ eẽ. D.d. sz ille cui ꝯtigit ꝯcedere ⁊c.i. sz ꝯtigit ei cõcedere illud q̃d negauit: q̃.n. negat loq̃laz cõtingit ei ꝯcedere loq̃lã eẽ. Nõ.n. negat loq̃laz nisi p loq̃lã. Loquela.n. nõ signat aliqd nisi ꝯcedẽdo ꝙ due ꝯdictorie nõ ꝯgregant̃: ⁊ ꝙ noĩa significãt res terminatas. ¶ D.d. manifestũ ẽ igit̃ ꝙ iste fmo ⁊c.i. ⁊ si dictiões nõ h̃rent significatiões itelligibiles: necẽ ẽ vt dictio sit q̃ significat affirmationẽ alicui⁹: ⁊ dictionẽ q̃ significat negõnẽ ei⁹: ⁊ sic affirmatio ⁊ negõ alic⁹ non erit sil̃r.i. nõ signãt idẽ. ¶ Et qz disputatio istoꝝ fundatur sup h̃ ꝙ dictiões hñt significatões terminatas ꝓp hoc ꝙ itẽtiões sũt termĩate icepit declare hoc. ⁊.d. ⁊ ẽt si h̃ nomẽ hõ ⁊c.i. ⁊ si h̃ nomẽ hõ signat vnã itentionẽ ⁊ illa itẽtio hz diffõnẽ. sit igit̃ illa diffõ aĩal bipes. ⁊ qz hoc nomẽ hõ d̃r p trãsũptionẽ de hoĩe picto. d. ⁊ dico ꝙ nomẽ hõ ⁊c.i. ⁊ dico ꝙ hoc nomẽ hõ significat vnã itẽtionẽ cũ fuerit acceptũ fm verã itẽtiõez ad quã fuit positũ.s. ad aĩal rõnale: cũ nõ fuerit acceptũ fm trãsũptionẽ. tũc.n. significabit itẽtiões plẽs vna. ¶ D.d. ⁊ si aliqs dixerit ꝙ hoc nomẽ ⁊c.i. ⁊ si aliquis dixerit ꝙ vnũq̃dqz noĩuz hz plẽs itẽtiões: sz ille intẽtiões sũt termĩate in nũero: nulla erit d̃ria iter hũc fmonẽ: ⁊ fmonẽ dicẽtẽ ꝙ vnũq̃dqz oĩuz signat vnã itẽtionẽ. q̃m q̃ñ aduersari⁹ ꝯcesserit noĩa nõ eẽ significantia multa: sed terminata in nũo: poſe erit vt vnũ nomẽ ꝓpriũ significet vnũq̃dqz illorum multoꝝ. ⁊ sic erũt noĩa q̃rũ vnũq̃dqz signat vnã intẽtionẽ ꝯuenientẽ sue diffõni. ¶ D.d. exẽ̃. ⁊.d. v.g. ⁊c. idest. v.g. vt aliqs dicat ꝙ hoc nomẽ hõ signat multas itentiões nõ vnã. ⁊ vna aliaꝝ itentionũ diffinit̃ ꝙ est aĩal bipes: ⁊ vnaq̃qz illaꝝ itẽtionũ q̃s signat h̃ nomẽ hõ hz diffõnẽ. dicem⁹ ꝙ fm hoc poſe est ponere vnicuiqz illaꝝ itẽtionũ nomẽ fm suã diffõnẽ: ⁊ sic erũt itẽtiões quas significãt noĩa ⁊ diffõnes vne. D.d. si aũt aliqs dixerit ⁊c.i. si aũt aliqs dixerit ꝙ ipoſe est vt nomẽ significet vnã intẽtionẽ: sz ifinitas: manifestũ ẽ ꝙ ꝯtigit ei dicere ꝙ noĩa nõ hñt diffõnes oĩo. D.d. q̃d.n. nõ signat vnũ nõ significat aliqd.i. q̃m q̃d significat ifinitũ nõ hz nãm terminatã: ⁊ q̃d ẽ tale nõ est terminatũ: ⁊ q̃d nõ terminat̃ nõ signat aliqd. D.d. ⁊ si nomẽ ⁊c.i. ⁊ cũ nos nõ itelligim⁹ vnã itẽtionez: tũc nullũ nomẽ significabit vnã itẽtionẽ: ⁊ cũ noĩa nõ significabũt vnas itentiões destruit̃ cõsideratio ⁊ disputatio: ⁊ sil̃r cũ nõ itellexerim⁹ vnã itẽtionem destruit̃ ꝯsideratio iter nosmet apud cognitionem. Qui.n. nõ itelligit aliqd eẽ vnũ ipoſe est vt itelligat aliqd oĩo. aut vt cogitet in aliquo oĩo. ¶ D.d. q̃ aũt intelligit aliqd eẽ vnũ ⁊c. ⁊ h̃ q̃d dixit manifestũ ẽ: q̃m q̃ ponit nomẽ q̃d signat intẽtionẽ vnã itelligit vnaz intẽtionẽ esse: ⁊ q̃ intelligit vnã intentionẽ eẽ põt ponere nomẽ significãs illã itentionẽ. Qui aũt nõ itelligit vnã intentionẽ nõ põt ponere nomẽ oĩo.

¶ Sit itaqz sic a p̃cipio dcm̃ est significãs aliqd nomẽ: ⁊ signãs vnũ. Nõ itaqz ꝯtingit hoĩ eẽ signare: q̃d q̃dẽ nõ eẽ hoĩ si hõ significat nõ solũ de vno sz ⁊ vnũ. Nõ.n. hoc sigt̃ vnũ significare q̃d de vno: q̃m sic vtiqz musicũ ⁊ albũ ⁊ homo vnũ significarẽt: q̃re vnũ oĩa erũt. Sinonyma nãqz ⁊ nõ erũt eẽ

τ nō eē idē nisi fm equocationē: vt si quem nos hoies vocam⁹ alij nō hoiez vocēt. Du bitatū ṫo hoc nō ē si ɔtigit idē eē τ non esse hoiez fz nomē: fz fm rē. Si aūt nō significet alterz hō τ non hō: palā q: non eē hō: ab esse hoi nō erit alterz: q̄re erit hoi eē non hoi eē: vnū.n.erit. h.n. sigt eē vnū: vt vestimētū τ idumētū si rō vna. Si ṫo erit vnū τ vnū sigt hoi eē τ nō hoi: fz ōnsuz ē q alterz sigt. Ne cesse itaqz si verz qd ē dicere: q: hō aial ē bi pes. h.n. erat qd signābat hō. Sz si h neēe nō ɔtingit non eē h ipm aial bipes.

¶ Sit igr̄ nomē signans: aliqd sic̄ dixim⁹ pri mo: τ sit nomē alicui vni. Et si ita sit: ipoīe ē vt h nomē hō: fm q ē hō: significet nō ho minē. Cū h nomē hō non sigt vnā itētionez tm̄: fz significet ēt aliqd vnū. Nō dico q pdi cet de vno: qm̄ fm hūc modū sigt music⁹ τ alb⁹ τ hō idē: τ sic efficiunt hec noīa vnus isil τ nō erit vnū nomē nisi reb⁹ ɔuenientib⁹ noie. τ diffōne: τ ipoīe est vt vnū sit: τ non sit sil: nisi fm equocationē. V.g. q: poīe est vt alij vocēt nō hoiez illud qd nos vocam⁹ hoiez. Sz illd de quo nos mō pscrutamur nō ē vt nomē hois sit et nō sit sil: et in eadez dispōne. Sz pscrutamur verz sit poīe vt hō sit et nō sit sil: et in eadē dispōne. Si igit nō fuerit ita: et vnū nomē significet hoiez: et nō hoiem: manifestū ē: q nomē qd sigt nō ho minē sigt hoiem. Et erit fmo dicētis hoiez significās nō hoiez: et erūt isti duo fmones vnū. Multa.n. nō sūt vnū: nisi qn̄ diffōnes et rōnes coz sūt vnū: vt tunica: et vestis. Si igit isti duo fmōes: sūt vnū: tūc dicē hoiez: et nō hoiem sigt vnū. Sz iā dclauim⁹ q isti duo fmōes sigūt diuersa. Ergo neēe est vt oē qd noiat hō in rei ṽitate sit anial bipes: q: hoc nomē hō sigt hoc. Et cū hoc ē neēiū: ipoīe est vt sit aliud ab aiali bipede.

¶ Cū declarauit hoc nomē eē significās vnā itētionē *li.* d. si igit nomē τc̄.i. ponam⁹ igitur q nomē significet aliqd vnū: τ cū hoc positū fuerit ipoīe ē vt ponat q noīa ɔdictorioz sigūant vnā itētionē. V.g. vt nomē hois τ nō hois significet vnā itentionē. ¶ D.d. τ nō dico q pdicet de vno τc̄.i. τ nō itēdim⁹ cū diximus q hō sigūat vnū q pdicat de vno: noīa.n. q̄ pdicant de vno τ sunt denoiatiua nō significāt vnā intētionem. V.g. albū τ musicū: sed itēdim⁹ significationē noiuz nō denoiatiuoz. ¶ D.d. qm̄ fz hūc modū τc̄.i. qm̄ si intēderem⁹ cū dicim⁹ q hō sigūat vnū qd pdicat de vno: tūc fm hūc modū illud qd sigūat h nomē albū: τ h nomē musicū eēt vnū: q: predicant de vno: τ sic efficerent illa q̄ significāt h noīa vnū. τ h itendebat cū.d. ista igit noīa efficiunt vnū nomē isil. ¶ D.d. τ nō sunt vnū nomē nisi in reb⁹ ɔuēiētib⁹ noie τ diffō ne.i. τ vnuz nomē nō erit multis reb⁹ nisi qn̄ ille res fuerint ɔuenientes noie τ diffōne: τ sūt ille q̄ dr̄ vni uoca. D.d. τ ipoīe τc̄.i. τ dicere q aliqd est τ nō ē non est verz isil nisi aliqs vocet ens qd est nō ens τ qd est nō ens ens. Sz nos videm⁹ q q̄dam gēs ponit dictio nē ppriā affirmationi: τ dictionē ppriā negōni: τ sic ipoīe est vt he due dictiōes significēt apud eos idez: q: ista pscrutatio ē de grāmatica. d. sed illud de quo pscrutat mō nō est τc̄.i. fz ista pscrutatio quā intēdi mus nō est verz poīe sit vt nomē affirmatiōis τ nega tiōis sit vnū apud aliquā gentē. fz verz poīe sit vt in tentio affirmatiōis τ negōnis sit eadē: adeo q idem itelligat de hoie τ nō hoie. s. q hoc nomē hō τ nō hō sint sinonyma: τ diffō hois τ nō hois sit eadē. τ h itē debat cū. d. si igit nō fuerit ita τc̄.i. si igit illud qd si gnificat hō nō fuerit illud qd sigūat nō hō: fz potētia coz fuerit sicut potētia vni⁹ nois: sicut ē dispō in no minib⁹ sinonymis: manifestū ē q h nomē nō hō τ hō significāt idē. ¶ D. īcepit dicere q accidit h i noīb⁹ .s. vt diuersa noīa significēt idē. τ.d. τ noīa multa sūt vnū. i. noīa multa significāt vnū qn̄ ea q̄ significāt il la multa noīa fuerint in diffōne vnū. V.g. vestis τ tu nica q̄rū diffō est vna lz nomē non sit vnū. ¶ D.d. si igit isti duo fmōes τc̄.i. si igit diffō hois τ nō hominis fuerit eadē tūc sigūatio h⁹ nois hō τ nō hō erit eadē τ erūt duo noīa sinonyma significātia vnā itētionē. ¶ D.d. sed iā declarauim⁹ τc̄.i. sed iā declarauim⁹ q diffō quā sigūat hō ē alia a diffōne quā sigūat nō hō ex eo qd dixim⁹. Qm̄ si diffō eēt vna destrueret locu tio. D.d. necesse ē igit τc̄.i. τ cum diffinitio quā signi ficāt alterum istoz: alia est a diffinitione quā signifi ficat alterum. necesse est vt nomen hois veri sp signi ficet aial bipes: qd est diffō eius: τ vt nō significet in aliqua hora aliud ab aiali bipede.

¶ Hoc.n. sigt neēe eē ipoīe nō eē hoiez. Nō igit ɔtigit sil verz eē dicē idē hoiem eē: et nō eē hoiez. Eadē aūt rō et in nō eē hoiez. Nāz eē et nō hoi eē alterz sigt. Siqdē albū esse et hoiem eē alterz; multū.n. opponit illud ma gis: q̄re significat diuersuz. Si aūt et albuz dixerit significare et vnū rōne cū hoie et lapi de idē dicem⁹ qd et pri⁹ dcm̄ ē: q: vnuz oia sūt: et nō solū opposita. Si aūt h nō ɔtigit: ɔtigit qd dcm̄ ē si rn̄deat ad iterrogatū. Si aūt opponat iterrogāte simplr̄ et negatiōes nō rn̄det ad iterrogatū. Nihil.n. phibz esse idē et hoiez: et albū: et alia mille fz pluralitatē Atm̄ iterrogāte si verū ē dicere hoiem hoc eē: aut nō. rn̄dēdū est vnū significatū et non addēdū: q: et albū et magnū. Etenī ipoīe ifi nita entia accn̄tia pnumerare. Aut igit oia per mceē aut nullū. Silr̄ āt et si millies est idez hō τ non hō: nō ē corrn̄dēdū iterroganti: si hō est: q: ē sil τ non hō: si non τ alia q̄cūqz acciderēt sūt corrn̄dētia q̄cūqz sūt: aut non sunt. Si aūt hoc non fecerit: non disputat.

¶ Si igit aliqs dixerit q neēe ē dicē vt hoc nomē hō significat h qd ipoīe est vt non sit hō. Si igit ita sit ipoīe ē vt sit verz dicere q

Noīa denoīatiua q̄ pdicā tur d vno nō sigūant vnaz intentionē.

Rn̄dē vnū q̄ū sit vna rño.

idem est hō ꝛ non hō infiī. Et iste ſmo poſſibilis est ēt in ſmone dicētiū nō hoīez. Dicere.n. hoīez significat aliud ab eo qđ significat dicere non hoīez. ſic dicere albū significat aliđ ab eo qđ significat hō. Sʒ hec noīa hō ꝛ non hō sūt ꝯria in situ valde magis q̄ʒ hec noīa albū ꝛ hō. Manifestū igiť ꝙ vtrūqʒ eoꝝ significat aliud. Si igiť aliqs dixerit ꝙ h̄ noīa albū ꝛ hō significāt idē: dicemꝰ ei ēt qđ prīo diximꝰ. Oīa.n. ſm hūc ſmonem sūt idē: non ꝯria tm̄ sed oīa. Si igiť non fuerit h̄ sic: accidit qđ diximꝰ: si loquens r̄ndere t de eo qđ q̄riť ab eo. Si aūt q̄rereť ab eo simplr̄ de negatiuis non r̄nderet ad q̄situʒ: qm̄ sic poſſe est vt idē sit hō: ꝛ album: ꝛ alia multa. Sʒ cū q̄situ fuerit ab aliquo verū sit veꝝ dicere h̄ esse hoīem: aut non eē veꝝ: dʒ r̄ndere p nomē qđ significet vnū eoꝝ de q̄bus q̄riť: ꝛ non addere in suo ſmōe dicēdo ꝙ h̄ dr̄ hō: ꝛ albū: ꝛ magnū. Impoſſe.n. est nūerare oīa accn̄tia cū sint infinita. Et iđ oʒ ipm aut nūerare oīa infinita: aut non dicere aliqd eoꝝ. Et silr ēt si quesitū fuerit semel: siue multotiens: verū aliqd vnū sit hō: ꝛ nō hō: opʒ r̄ndere si illud est homo: ꝙ ē homo aut ꝙ non est hō: si nō est hō. Et silr cū hoc opʒ r̄ndere de aliīs si sunt aut non sunt: qm̄ qui hoc facit non querit nāliter.

ix. ¶ Si igiť aliqs ꝛc. cū igiť aduersariꝰ ꝯcesserit ex istis q̄ diximꝰ ꝙ nec̄e est vt dicere hoīem signat ꝙ ipoſſe ē vt nō sit hō ꝯtigit ei nec̄io vt nō sit veꝝ dicere in eodem ꝙ est hō ꝛ ꝙ nō ē hō. D.o. ꝛ iste ſmo ꝛc.i. ꝛ cum nō fuerit veꝝ dicere hoīez ꝛ nō hoīez de eodē. silr nō erit veꝝ ēt dicere nō hoīem de aliquo p̄ter hoīez. U.g. vt nō hō accipiať p albo: albū.n. nō est hō. ¶ D.o. d̄riaʒ īter affirmationē ꝛ negōnē ꝛ alia noīa diuersa. ꝛ.d. sʒ h̄ noīa ꝛc.i. sed negatio ꝛ affirmatio simplices magis sunt ꝯria in situ q̄ʒ negatio ꝛ affirmatio q̄ sunt ſm modū īfiniti. U.g. cū aliquis dixerit in aliquo p̄ter hoīem ꝙ est nō hō: poſſibile enī est vt idē sit hō ꝛ albū ꝛ nō est poſſibile vt sit hō ꝛ nō hō infiī. ¶ D.o. si igiť aliquis dixerit ꝛc. qm̄ sicut cōtingit dicētibus ꝙ affirmatio ꝛ negatio simplr̄ significāt qdē eē ꝛ nō esse idem: sic ēt cōtingit dicentibꝰ ꝙ affirmatio ꝛ infinitatio significēt idem.s. vt oīa entia significāt idem nō tm̄ cōtingit h̄ in rebꝰ oppositis: sed ēt in nō oppositis.s. vt oīa sint ideʒ. ¶ D.o. si igiť hoc nō fuerit ꝛc. idest. si igiť h̄ ipoſſia nō fuerint: ꝯtingit nec̄io vt affirmatio ꝛ negatio diuidāt veꝝ ꝛ falsuʒ. ꝛ nec̄e est vt qđ sit per negationē ꝛ affirmationē: sed dicēs vult r̄ndere ei per vnū sermonē de eo qđ queriť. ¶ D.o. si aūt querit simplr̄ ꝛc.i. si aūt querēs quesierit p affirmationē ꝛ infinitationē: tūc nō poſſemꝰ r̄ndere ei. infinitatio.n. signat multa que oīa sūt cū homie. U.g. hō ꝛ nō hō. Hō.n. inueniť cū multis nūeratis que vere dicunť nō hoīes. U.g. albo ꝛ pluribꝰ rebꝰ alioꝝ accidētium. ¶ D.o. sed cū quesitū fuerit veꝝ est veꝝ dicere de hoc ꝙ est hō: aut ꝙ nō est hō: nos tūc debemus r̄ndere ꝙ est verū: aut ꝙ nō est veꝝ: ꝛ nō dicimus ꝙ vere dr̄ de eo ꝙ est hō ꝛ albuʒ ꝛ oīa exn̄tia in eo: ꝛ qđ nō est vere dr̄ de eo tale ꝛ tale. Ista enim ipoſſe est vt numerenť: sed cū ipoſſe est determinare ꝛ numerare infinita oʒ vt nō intromittat se ad dōm aliqđ eoꝝ.s. ꝙ cum aliqs quesierit per īfinitationē opʒ querēteʒ aut nūerare oīa que sunt diuersa a noīe hn̄tes: aut nō r̄ndere in talibus istis q̄ōnibus ꝛ in h̄ꝯ questionum. ¶ D.o. ꝛ silr ꝛc.i. ꝛ cūʒ ita sit quādo aliqs quesiuerit verū hoc est hō: aut non hō: videbit r̄ndens: si fuerit homo dicet ꝙ est hō: ꝛ si non fuerit hō dicet ꝙ non: ꝛ nō debet dicere ꝙ est hō: ꝛ nō hō insimul ītēdendo p non hō aliqđ ens de quo dr̄ non hō: ꝛ istā actionē inuenit cū.d.q igiť hoc facit nō nāliter querit.i. qui aliquod ens demonstrat per negationem.

¶ Oīno ħ destruūt q hoc dicūt subam ꝛ qđ qd erat eē. Oīa nāqʒ dicere accidere eis est nec̄e. Et ħ hoī eē: aut aīali eē non esse. Nā si erit qđ ħ hoī eē h̄ non erit nō hoī eē: aut nō eē hoī: q̄ʒuis he negationes hꝰ. Unū .n. erat qđ significabat ꝛ erat h̄ alicuiꝰ suba. Significare ħ subaʒ est: q: non aliqd aliud ipsi. Si aūt erat ipsi qđ ħ hoī eē: qđ ħ non hoī eē: aut qđ ħ non eē hoī. aliđ erit. Quare dicere eos ē nec̄e: q: nullius erit talis rō: sʒ oīa ſm accn̄s. Hoc.n. determinata est suba ꝛ accn̄s. Albū.n. accidit hoī: q: est albus. sʒ non qđ ħ album.

¶ Et vlr̄ dicētes hūc ſmonē negant subam quā declarat diffō manifeste diffōnis q̄ sit. Et cogunť ad dōm ꝙ oīa sūt accn̄tia. ꝛ dicere de hoīe ꝙ est hō: ꝛ de aīali ꝙ ē aīal ꝛc. ꝛ ꝙ nō est ēt. Qm̄ si aliqd fuerit hoīs sʒ ꝙ est hō: h̄ non erit eiꝰ: cū non fuerit hō: aut sʒ ꝙ non ē hō. Negatiōes.n. istiꝰ sūt alia. Qm̄ si significat vnū aliqd: ꝛ illud ē suba alicuiꝰ: ꝛ non est significās nisi aliquā subaʒ.s. ꝙ significat eēntiā eiꝰ: ꝛ non eēntiā eiꝰ. Si igiť hʒ qđ hʒ eēntiā hoīs. ergo aliđ ab eo hʒ qđ aliud ab hoīe: aut qđ hʒ eēntiā eiꝰ qđ non ē hō. Nec̄io igř dr̄ ꝯ ꝙ nulla ē diffō talis: sed oīa sunt mō accn̄tali. Per h̄.n. differt suba ab accn̄te. Qm̄ albedo accidit hoī: q: est albū: non q: est illud qđ est albedo.

¶ Et vlr.i. ꝛ vlr dicētes ꝙ duo ꝯdictoria congregant insimul negāt subam quā signat diffō ꝛ declarat que sit. ¶ D.o. ꝛ cogunť ꝛc.i. ꝛ.d. h̄: q: diffō nō inueniť in rei veritate nisi in suba ꝛ cum diffōnes significantes subam fuerint negate oīa erunt accn̄tia: qm̄ si nulla fuerit dispō nec̄ia in re: tūc oēs dispōnes erūt accn̄tales: ꝛ nulla erit dispō subalis. ¶ D.o. ꝛ dicere de homine ꝛc.i. ꝛ illud per qđ disponiť homo in eo qđ ē homo ꝛ per qđ disponiť illud qđ est nō hō: differūt etiā ſm diffōnem ab eo per qđ disponiť hō. D.o. qm̄ si aliquis est hoīs ꝛc.i. ꝛ cā hꝰ esse ipoſſibile est ꝙ manifestū per se ꝙ siqd est hoīs ſm ꝙ est hō illud nō erit ei cum nō fuerit homo. qđ.n. est nō hoīs ſm ꝙ est nō

iz. Diffō in rei ūitate nō inuenit nisi i suba. ꝯ dē. 7. c. et. 14. 17. 19.

homo aliud est ab eo qd est hois sz q est hō. ¶ D.d. negationes.n.istius sunt tales.i.dispōnes.n.rez cum suis negatiōib⁹ hñt talem dispōnez q nō cōgregant aliquo mō in eodē. D.d.qm si signat aliqd vnuz rc.i. qm si nomē signat aliqd vnuz in noiato qd est ei necessariū r qd est cū noiato vnū in nūero:tūc illd significat subam r si signat de re noiata aliqd non necessarium:neqz est cū eo vnū illud est accñs:r h itēdebat cum.d.r nō signat subam aliquā.i.subam hois.idest. qz signat ppōnē non mutabilem. ¶ D.d.i.qz signat essentiā eius nō essentiā.i. itendim⁹ cū diximus q nomen significās aliqd vnū est significans subam.i.qz signat essentiā illius rei per quā est ens nō dispōnem mutabilē:r si est ɔ̃rio noibus accidētiū que significant duas essentias:quoꝝ vnū est mutabile. ¶ Et cū h posuit pconcesso.d.si igit hz qd hz eentiā hois rc. idest.r cū h signat illud qd hz eentiā hois est r eentia eius idem.g nō hō hz essentiā eius qd non est hō: aut essentiā eius qd nō est hō:r est illud qd est non hō: vnū etiā r non cōpositū:r h ɔ̃claratū est ēt in tractatibus sube perfecte. ¶ D.d.necio igit dicere rc.i.necessario igit cū non cōcesserint noia esse que nō significant res simplices r vnas dicerēt q nulla res habz dispōnez que signat subaz eius:sed cōtingit eis vt oia sint accidētia.s.vt oēs dispōnes reruz sint accidentales non eentiales. ¶ D.d.r in h differt suba ab accidente.s.q suba est necessaria nō est sic accidēs:r ideo suba hz dispōnē r accidēs nō. D.d.albedo enīz est accidens rc.i.albedo enīz est accñs existens in homine: qz dicit albus r nō disponit per albedinē fm q res disposita est ipsa albedo.s.q homo non disponit per albedinez: quia substātia hominis est albedo: qm si ita esset tunc albedo r hō esset idē: r tūc idē significaret dicere hō r albus de homine.

¶ Si vo oia sz accñs dñr nullū primuz erit vlē. Si aūt sp accñs de subo aliquo sigt pdicationē:in ifinitū igr ire necē est: sz ipoīe: neqz.n.plura duob⁹ ɔplectit. Accñs.n.nō accñti accidet:nisi qz ābo eidē accidūt. Dico aūt vt albū musicū r hō alb⁹:qz ābo hoi accidūt. Sz non. Socrates musicus ita:qz ambo accidūt alicui alteri.qm igr h qdē ita: illa vo mō dñr accñtia q̄cūqz sic dñr vt albū Socrati:non ɔtigit ifinita eē in supi⁹ vt socrati albo alterū aliqd sit accñs. Non.n.fit aliqd vnuz ex oib⁹. Nec albedo itaqz aliqd aliud erit accñs vt musicū. nihil.n. magis illi q̄ illud huic accidit. Et sil' ɔ̃terminatū ē:qz h qdē ita accidūt: hec aūt vt musicū Socrati:q̄cūqz vo sic nō accñti accidūt: sz q̄cūqz illo mō q̄re nō oia sz accñs dñr. Erit igit aliqd r vt subam signās. Si aūt h ostēsuz ē: qz ipossibile predicari ɔdictiones.

Accidēs nō acciden̄ accidet nisi quia ambo eidem accidūt.

¶ Et si oia dñr mō accñtali nihil erit primū vlē. Et si accñs sp predicat de aliquo subo necio exibit h in ifinitū: sz h ē ipoīe:non igit ɔgregabunt in vno. Accñs.n.nō p accñs ē accñs sed vtrūqz accidit ei. Et h est sic dico q albū est music⁹: r music⁹ albū:qz vtrūqz accidit hoi. So. autē nō est music⁹. h mō.s. qz vtrūqz accidit eidez. Cū igr q̄dā accñtia dñr sz hūc modū: r q̄daz fm aliū modū. Oia.n.q̄ dñr sic albū So. dr ipoīe ē aūt vt sint ifinita in supioribus sic accñs qd accidit Soc. de albedie. Est.n.aliud r nō erit vnū ex oib⁹: r non erit aliud accñs ex eis q̄ sunt alba:sicut music⁹. Hoc.n.p accñs nō ē magis q̄ illud:neqz illud q̄ istud: r hñt dñiaz. Quedā.n.accidūt sz hūc modū: r q̄dā accidūt sic music⁹ socrati. Qd igit ē sz hūc modū nō ē accñs mō accñtali: sz qd ē sz illū modū.non igr oia dñr mō accñtali: sz aliqd est qd sigt significationē sube. Et cū ita sit manifestum est q ipossibile est vt contradictoria pdicentur de eodem.

14.

¶ Idest r si oia pdicabilia fuerint accñtia nullū erit vlē pdicabile subale r pmū ex qbus cōponunt dispōnes. ¶ D.d.r si accñs est semp pdicabile de aliq rc.: idest.si oia sint accñtia:r accñs nāliter hz nām vt pdicetur de aliquo necesse est vt accñs fm q est accidens pdicet de accñte:r sic in infinituz: qd est ipoīe. ¶ D.d.sed h est ipoīe.i.sz ipossibile est vt accñs pdicet de accñte absqz eo q congregent in eodē subo pse:r qz accñs nō pdicat de accidēte nisi per accñs qz ambo existūt in eodem.s.subo. U.g.dicere q album est musicū. D.d.accñs eni non per accñs ē accñs rc. idest.accñs eni nō existit in suba per accñs:in alio aūt accidēte existit per accñs:qm si accñs pdicaretur de accñte non ppter h q ambo existūt in suba tūc accidens esset per accñs nō eentialiter:r ipoīe est vt aliqd sit per accñs nisi per aliqd qd est eentialiter.qd enīz est eentialiter est pus eo qd est per accñs.nō igit existentia cuiuslibz accñtium eentialr in suba esset nisi essent quedā in quibusdā per accñs. ¶ Et h intēdebat cum.d.r h est sicut dico rc.i.q dicere musicū est albū est per accidēs:qz ambo sunt in eodem.s.Soz.r non est dicere q Soz.est musicus r albus h mō.s.q Soz.r musicus sunt ambo in eodē:sed qz vnū eoꝝ existit in altero essentialr.s.qz musica existit in Soz. essentialr. ¶ D.d.cū igit quedā accñtia rc.i.r cū accidentia dicant duobus modis:quoꝝ vn⁹ est eentialiter. U.g.Soz.est albus r alius accñtaliter. U.g.album est musicū:que enīz sunt eentialiter ipossibile ē vt pdicet in infinitū ad superi⁹:que aūt sunt accñtaliter possibile est de eis h:sicut accidit Soz. vt sit musicus r albus r alia multa:r h intēdebat cuz dixit sicut accidēs qd accidit Soz.rc.i. q vnū est eorū pdicatum de altero per accidēs.s.albedo exñs in Soz.r aliud accidens qd accidit ei. U.g.q est medic⁹ r musicus. ¶ D.d.r nō erit vnum ex oibus.i. r nō erit de subo r accñte vnū quid r ex accidentib⁹ existētib⁹ in vnoquoqz nisi dicat vnū per accidēs. D.d.r nō erit accidens aliud rc.i. r pdicatio accñtis de accñte inquātū est pdicatio accñtalis nō differt a pdicatione accidētis de suba neqz illud magis q̄ illud nec econuerso.s.quātū ad h q notificant de eo de quo pdicantur subam eius. ¶ D.d.r habēt dñiam rc.i. r habent dñiam:qm quedā sunt accñtia essentialr. U.g.musi-

Qd ē essentialr est prius eo qd ē p accidēs. Idez 2.ph.t.c.66. r 4.ph.cō. 43.r q ibi.

ca in Sor. ꝛ quedā accñtia per accñs. V.g. medicine in musica. D.d. qd̄ igit̃ est fm̄ hūc modū nō est accñtale modo accñtali ꝛ qd̄ est sicut albedo in musico ē accñs modo accñtali. D.d. nō igit̃ music⁹ dr̄ mō accidentali. s. q2 nō pdicant̃ de hoīe modo accñtali sicut albū pdicat̃ de eo. ¶ D.d. sed aliqd est qd̄ signat substantiā signatōe sube: ꝛ forte dixit h̄ q2 pdicatio ista ↄuenit cū predicatōe subali in h̄ qd̄ est fm̄ cursum nālem. s. accñtia pdicabilia de suba: accñtia eniȝ existunt in substātijs per se ꝛ attribuuntur eis eēntialr: ꝛ fm̄ q̄ sube disponunt̃ per illa sunt accñtia substantiarum: attributio aūt accñtis ad accidēs nō ē essentialis. ¶ D.d. ꝛ cuȝ ita sit manifestū est ꝛc̄. i. ꝛ cū oīa ista sint ipossibilia. s. cōtingētia positioni q̄ duo ↄdictoria dr̄r vere insil' de eodē manifestū est q̄ ipossē ē vt duo ↄdictoria pdicent̃ de eodem.

Attributio accidētis ad accidēs nō est essentialis.

¶ Amplius si ↄdictiones sil' de eodē vere sūt oēs palam: qm̄ oīa erūt vnū. Erat. n. idem triremis: ꝛ mur⁹ ꝛ hō: si de oī aliqd aut affirmare aut negare ↄtingit: queādmodū est necē dicētib⁹ rōnē Pythagore. Naȝ alicui si vr̄ non eē triremis hō. palā q2 non ē triremis. Quare ꝛ est si ↄdictio vera. ꝛ fit vtiq3 qd̄ Anaxagore sil' res oēs eē vt nihil vere vnū sit. Indefinitū igit̃ vident̃ dicere ꝛ putātes ens dicere de non ente dicūt: nā ptāte ens ꝛ non endelechia idefinitū ē. At vero dicēda ē ipsis de oī affirmatio aut negatio. Incōueniēs. n. si vnicuiq3 sua negatio qdē īest: que vero alteri⁹ qd̄ non īest ei non īerit. Dico aūt vt si verū ē dicē hoiem q2 non hō. palaȝ q̄ ꝛ non triremis. g̃ si affirmatio necē ꝛ negatio nē. si aūt non existat affirmatio negatio īerit magis q̄3 q̄ sua. ergo si ꝛ illa īest: īerit ꝛ que ipsi⁹ triremis. Si aūt h̄ ꝛ affirmatio. Hec g̃ ↄtingūt hāc dicētib⁹ rationē: ꝛ q2 non necē aut dicē aut negare: naȝ si verū: q2 hō ꝛ non homo palā q2 nec homo nec nō hō erit: naȝ duoꝝ due negatiōes. si aūt vna ex vtrisq3 illi ꝛ h̄ vna vtiq3 erit opposita.

¶ Et ēt manifestū est q̄ fm̄ hūc fmonem oīa erūt idē si h̄ igit̃ nauis: ꝛ longitudo: ꝛ homo ꝛ possibile est ēt vt affirmatiua dicat̃ de oībus reb⁹: ꝛ silr̄ negatiua: sic coget̃ ad d ōm q dicit fmonē pythagore. Isti. n. dicunt q̄ hō nō existimat eē nauis: ꝛ mãifestū ē q̄ hō nō ē nauis: ꝛ si duo extrema ↄdictiōis sunt vera ē nauis. Vñ cōtigit qd̄. d. Anaxa. q̄ oīa sūt sil': ꝛ nihil est in rei vitate: ꝛ isti vnr̄ dicē fmonē sine tmio: ꝛ existimāt dicē q̄ ē: ꝛ dicūt q̄ nō est. Illud. n. qd̄ ē in potētia ꝛ nō ē in actu ē sine tmio. Queram⁹ igr̄ ab eis vtꝝ affirmatiua ꝛ negatiua dicant̃ in oīb⁹ d eodē. Nō. n. oꝫ. in oīb⁹ vt dicant̃ de eodē: sed affirmatiua dr̄ de aliquo: ꝛ q̄ non dicat̃ de alio. V.g. q̄ si dicē q̄ hō nō hō fuerit verū: mãifestū ē ēt q̄ nō ē nauis. qm̄ si affirmatiua est necē ē vt negatiua sit ēt: ꝛ si negatiua nō fuerit negatiua qd̄ ē ei⁹ dignior est vt sit. Si igit̃ illa fuerit erit ēt ei⁹ qd̄ est nauis ꝛ si ita fuerit erit ēt affirmatiua. Hoc. n. accidit dicētib⁹ hūc fmonē: ꝛ accidit vt dicāt q̄ nō ē necēiū vt affirmatiua ꝛ negatiua sint de oībus reb⁹: qm̄ si verꝫ fuerit q̄ hō ꝛ q̄ non hō est: mãifestū est q̄ ē verꝫ q̄ nō ē hō: q̄ hō nō hō: ambe. n. sunt negatiue. Si igit̃ vna ē illa duaꝝ: ista ēt est vna opposita in situ.

¶ Idest cōtinget huic positiōi vt oīa sint idē. D.d. sit igit̃ nauis ꝛc̄. i. ponam⁹ igit̃ q̄ h̄ est nauis ꝛ lōgitudo ꝛ hō. s. itētiōes diuerse. D.d. ꝛ possē est ēt dicere ꝛc̄. i. ꝛ ponam⁹ ēt q̄ affirmatiua dr̄ de oībus: ꝛ silr̄ negatiua ista. n. positio cōtingit dicētib⁹ fmonem Pythagore. ¶ D.d. isti. n. dr̄t q̄ hō nō existimat̃ ꝛc̄. i. cōtingit. n. dicētib⁹ fmonē Pythagore q̄ oē qd̄ hō existimat est verꝫ. s. q̄ affirmatiua ꝛ negatiua sūt vere: ꝛ sic cōtigit eis vt nauis ꝛ hō ꝛ de⁹ sūt idē lȝ nō dicāt. h̄ ēt cū in h̄ apud eos est: q2 nullus existimat q̄ hō est nauis: aut qd̄ est de⁹: qm̄ apud eos nō iudicat̃ affirmatiua ꝛ negatiua insil' de eodē nisi qñ existimatiōes fuerint diuerse in eo. ¶ V.g. q̄ si aliqs existimauerit h̄ eē nauem ꝛ aliud nō eē nauem: tūc dr̄t q̄ affirmatiua ꝛ negatiua cōgregant̃ in eodeȝ. Si aūt aliqs existimauerit q̄ hō est nauis: ꝛ ali⁹ existimauerit q̄ nō est nauis nō dr̄t h̄. ¶ D. icepit dicere quō cōtingit eis h̄ ꝛ dixit: ꝛ si duo extrema ꝛc̄. i. ꝛ ↄtingit eis vt hō sit nauis: qm̄ cū cōcesserit q̄ hō nō est hō. cōtingit eis vt hō sit nauis. ¶ D.d. cōtingit igit̃ ex h̄ qd̄. d. Anaxago. ꝛc̄. i. cōtingit igit̃ Pythagore ꝛ dicētib⁹ fmonē ei⁹ necīo dicere fermonē Anaxagore. s. q̄ oīa sūt existētia insil' ꝛ q̄ ↄriū existit in ↄrio: ꝛ si nō. nō haberēt itellectū verba Pythagore dicētis q̄ oē qd̄ existimat hō est verꝫ: existimatio. n. hoīs seq̄t̃ ens: ens aūt nō sequit̃ existimationē: si entia nō hērent eē in aīa. ¶ D.d. ex isti vident̃ dicere ꝛc̄. i. ꝛ Anaxagoras ꝛ dicētes suū fmonē laborāt in dicēdo de entibus fmonē determinatū ꝛ dr̄t q̄ nō hn̄t terminuȝ: ꝛ existimāt dicere aliqd̄ terminatū ꝛ aliqd̄ ens: ꝛ qd̄ dr̄t nō hȝ terminū neq3 est ens. ¶ Et dixit h̄ q̄ noīa q̄ sunt ↄria nō sūt existētia insimul actu: sed potētia ꝛ qd̄ nō est actu nō ē ens. ꝛ iō dixit q̄ cū voluerit terminare ens per qd̄ est: determinauerūt ipm per qd̄ nō est: termin⁹ enī nō ē nisi eius qd̄ ē in actu. Et cū isti terminauerūt entia q̄ sūt insil' ꝛ sunt sil' potētia. ꝛ potētia est ei⁹ qd̄ nō ē. g̃ illi terminauerūt entia per qd̄ nō ē existimādo illō qd̄ terminabant illa per qd̄ est. ¶ Et iō. d. post. qd̄. n. est potentia ꝛc̄. i. q̄ ipsi q̄rebāt terminare ens qd̄ est in actu et terminauerūt illud qd̄ est potētia: ꝛ existimabāt terminare ens qd̄ est in actu. ¶ D. icepit dicere quō cōtingit eis dicere fmonē Anaxagore. s. q̄ oīa sunt idē: ꝛ. d. queram⁹ igit̃ ab eis ꝛc̄. i. q̄ram⁹ igit̃ a pythagoricis vtrū affirmatio ꝛ negatio ↄgregent̃ in q̄lȝ: aut in q̄busdā: ↄcedet. n. ipossē eē vt affirmatio ꝛ negatio cōgregent̃ in q̄lȝ: cū q̄dā sūt in q̄b⁹ nullus existimat existimatiōib⁹ diuersis. ¶ Et h̄ itēdebat cū dixit sȝ affirmatiua dr̄ ꝛc̄. i. ꝛ ipsi ↄcedūt h̄ in essentijs diuersis ꝛ nō dtermināt h̄ nisi in eadē eēntia. ¶ D. icepit notificare quō ↄtingit eis vt oīa sint idē. ꝛ. d. V.g. si di-

15.

Existimatio seq̄t̃ ens. ens aūt non seq̄t̃ existimatiōes si entia non hn̄t esse in anima.

Nō ē ens nō ē ens. vid' p h̄. 9. meta. ↄ. 7. ꝛ vid' ēt p h̄ cō. xi. ix. huius.

cere ꝛc.i.qm̄ q̄ ponit ꝙ hō ꝛ nō hō ē veꝛ: ponit ꝙ hō nō ē nauis.s.ꝙ ē veꝛ ēt sic isti faciūt. D.o.qm̄ si affirmatiua fuerit ꝛc.i.ꝛ cū isti ꝯcesserint ꝙ affirmatiua ꝛ negatiua ꝯgregant̄ in eodē ꝯtigit ꝙ affirmatiua cuꝫ nō fuerit in aliq̄ digni⁹ ē vt negatiua nō sit in eo.v.g. ꝙ si fuerit veꝛ dicere de hoīe ꝙ nō ē hō si fuerit falsum de eo dicere ꝙ ē nauis digni⁹ ē vt veꝛ dicat̄ de eo qḋ ē nō naui. ¶ D.o.si igit̄ illa fuerit ꝛc.i.si igitur fuerit veꝛ dicere de hoīe ꝙ est nō hō: digni⁹ ē vt dicat̄ veꝛ de eo ꝙ ē nō nauis: dicere.n.nō hō ꝛ nō nauis sūt negatiue hoīs due:cū igit̄ vna negatiua fuerit v̄a cū h̄ qḋ est hō.s.cū affirmat: digni⁹ est vt alia negatiua sit ēt v̄a:ꝯst ꝙ nō est nauis cū falsitate affirmatiue qḋ est nauis. ¶ D.o.ꝛ si ista fuerit erit affirmatiua.i.ꝛ si veꝛ dicat̄ de hoīe ꝙ nō est nauis:ꝛ apud eos veꝛ dr̄ ēt de naue ꝙ nō ē nauis: ꝯtiget vt veꝛ dicat̄ de hoīe ꝙ ē nauis: sic hō nō est nauis:ꝛ qḋ nō ē nauis est nauis.ḡ hō est nauis: ꝯtigit igit̄ ex h̄ vt hō sit nauis ꝛ nō nauis sic dn̄t: ꝙ vere dr̄ de eo ꝙ ē hō ꝛ nō hō insil̄. ¶ D.o.h̄.n.accidit dicētib⁹ hūc s̄monē.i.h̄ enī ꝯtigit dicētib⁹ h̄ in oīb⁹ reb⁹ vn̄ oīa erūt idē s̄m hoc. ¶ D.icepit dicere aliud ipoīe:ꝛ.o.ꝛ accidit vt dicāt ꝙ nō est nec̄e vt affirmatiua ꝛ negatiua vere dicant̄ insil̄ de q̄lībꝫ sed vere dr̄ de aliqb⁹ reb⁹ alia q̄ nō est affirmatiua neqꝫ negatiua: vtraqꝫ.n.hꝫ ꝯ̄dictoriaꝫ.s. vt nō affirmatiuā:ꝛ nō negatiuā: ꝛ h̄ itēdebat cuꝫ.d. qm̄,si fuerit veꝛ ꝙ hō ꝛ nō hō ꝛc. D.o.si igit̄ illa fuerint vna ꝛc.i.qm̄ si oppositio iter affirmatiuā ꝛ negatiuā fuerit inter duo:tunc oppositio de istis erit etiā inter q̄tuor.s.qm̄ nō affirmatiua ꝛ nō negatiua opponunt̄ affirmatiue ꝛ negatiue.

¶ Ampli⁹ aūt circa oīa ita se hꝫ: ꝛ ē albuꝫ: ꝛ nō albū: ꝛ ens ꝛ nō ens: ꝛ circa alias dictiones negatiōesqꝫ mō sil̄: aut nō: ꝫ circa q̄sdā qdē: ꝛ circa q̄sdā nō: ꝛ siqdē non circa oēs: he vtiqꝫ erūt ꝯfesse: si ꝟo circa oēs iteꝝ aut de qbusciqꝫ dicere ꝛ negare: ꝛ de qbusciqꝫ negare ꝛ dicere: aut de qb⁹ qdē dicere ꝛ negare: ꝫ de qbuscūqꝫ negare nō de oīb⁹ dicere. Et si sic erit aliqd firmiter non ens: ꝛ hec erit firma opio: ꝛ si ipm̄ nō eē firmū aliqd sit: ꝛ notū: notior vtiqꝫ erit dictio q̄ opposita negatio: si ꝟo negādo sil̄r ꝛ q̄cunqꝫ negare dicere necesse de his: aut veꝛ diuidētes dicere: vt ꝙ albū: ꝛ iteꝝ ꝙ nō album aut nō. Et siqdē nō veꝛ diuidētē dicere nō dicet hoc: ꝛ nō ē nihil: nō entia aūt q̄o vtiqꝫ pn̄ciabūt: aut ibūt. et oīa vtiqꝫ erūt vnum vt et pl⁹ dcm̄ ē: et idē erit: et hō et de⁹ et triremis ꝛ ipsoꝝ ꝯdictiōes. Si aūt sil̄r de vnoquoqꝫ nihil differt aliḋ ab alio. Nā si differret erit h̄ veꝝ ꝛ ꝓꝓriū. sil̄r aūt et si diuidēdo cōtingit veꝝ eē: accidit qḋ dcm̄ ē. Adhuc aūt q: oēs veꝝ dicēt: et oēs mētient̄: et ipse idē seipsuꝫ falsuꝫ dicere cōfitet̄. sil̄ aūt palā q: de nullo est adhuc ꝑscrutatio. Nihil.n.dicet: nec.n. ita nec nō ita dicit: sed ita et nō ita. et iterū h̄ negat ambo q: nec ita nec nō ita. nā si nō: iā erit vtiqꝫ aliqd ꝺterminatū.

Affirmatio notior est negatione.

¶ Et ēt aut erit i oīb⁹ s̄m hāc dispōnē: et erit albū et nō albū: et ens et nō ens: et s̄m hunc modū i aliīs affirmatiuis et nō erit. ꝫ erit in qbusdā: et in qbusdā nō. Si aūt nō fuerit in oīb⁹ h̄ ē cōcessuꝫ. Si in oīb⁹: dicem⁹ ēt aut negatiua dicet̄ ꝺ oīb⁹ ꝺ qb⁹ affirmatiua dr̄: et affirmatiua ēt dicet̄ ꝺ oīb⁹ ꝺ qb⁹ dr̄ negatiua: aut in qbusdaꝫ reb⁹ dicet̄ ꝺ oīb⁹ ꝺ qb⁹ affirmatiua: et nō dicet̄ ꝺ oīb⁹ ꝺ qb⁹ dr̄ negatiua oīo. Et si fuerit ꝫ hāc dispōnē tunc erit aliqd qḋ nō ē ens: et ista opio est fixa et firma. Et si illud qḋ ē ꝑ negatiuā ē aliqd firmū et notū: tūc sermo ꝯrius ꝫ sitū erit manifestior eo. et si affirmatiua dr̄ ꝺ oīb⁹ ꝺ qbus dr̄ negatiua ēt nec̄e est vt s̄mo diuidentis et dicētis. V.g. oē albū non est verū qḋ dcm̄ est ꝑ hāc diuisionē nō dn̄t h̄ et nō. ꝙ nō sunt entia et erit dcm̄ et noiatū idem. Et sic oīa erūt idē: sic dixim⁹ pl⁹: et erūt idē hō: et nauis: et dus: et negatiue istoꝝ. Et si sermo ꝺ vnoquoqꝫ istoꝝ fuerit ideꝫ: tunc nō differet aliqḋ eoꝝ ab altero et aliquo modo. Qm̄ si differet erit illud i rei veritate sp̄: et accidit h̄ qḋ dixim⁹ si fuerit possibile vt diuisio sit ēt v̄a. Et cū hoc accidit ēt vt oēs veridicēt: et oēs falsent: ꝛ loquēs cōcedit ēt super se qḋ falsat. Et manifestū est ēt cū hoc ꝙ disputatio cū isto ē in eo qḋ nō ē: qm̄ nō dicit h̄ esse: ꝛ hoc nō eē: ꝫ dicit hoc ꝛ nō hoc insil̄: ꝛ negat: ꝛ oīa ista: ꝛ si hoc nō esset: esset sciēs ꝙ oīa hn̄t aliquid terminatum.

14.

16.

¶ Et ēt aut erit in oīb⁹ s̄m hāc dispōnē: ꝛ erit albuꝫ ꝛ nō albū: ꝛ ens ꝛ nō ens: ꝛ ꝫ hūc moduꝫ in aliīs affirmatiuis ēt ꝛc.i.aut ē ꝛ negatiua ꝛ affirmatiua erūt in oīb⁹ reb⁹ ꝫ hāc dispōnē.s. vtraqꝫ sit v̄a ita ꝙ sit veꝝ dicere albū ꝛ nō albū: ꝛ ens ꝛ nō ens: ꝛ sil̄r i aliīs affirmatiuis ꝛ negatiuis: vel ꝫ affirmatiua ꝛ negatiua erūt in qbusdā reb⁹ veridice insil̄: ꝛ in qbusdaꝫ diuidētes falsum ꝛ veꝝ nihil possum⁹ dicere in h̄. ¶ D.o.ꝛ si fuerint in oīb⁹ ꝛc.i.ꝛ si affirmatiua ꝛ negatiua ꝯgregent̄ tūc dictio nec̄io erit talis: aut oē de quo dr̄ affirmatiua ꝛ de eo dicet̄ negatiua: ꝛ eꝯ.s.ꝙ oē de quo dr̄ negatiua dicet̄ de eo ēt affirmatiua: ꝛ affirmatiua ēt dicetur de quo negatiua: ꝛ ista diuisio ipoīs est s̄m ꝙ declaratuꝫ est: aut oē de quo dr̄ negatiua dicet̄ ēt de eo affirmatiua: ꝛ non dicet̄ affirmatiua de oī de quo dr̄ negatiua: ꝛ ecōuerso.s. vt dicat̄ affirmatiua de oī de quo negatiua. Si igit̄ illud de quo dr̄ negatiua nō ꝺ eo dr̄ affirmatiua: tūc erūt nō eē nec̄io: ꝛ qḋ nō ē trāsmutabit̄ in aliqḋ. ¶ Et h̄ intēdebat cū dixit: ꝛ si fuerit s̄m hanc dispōneꝫ ꝛc.i.ꝛ si illud de quo dr̄ negatiua nō dicet̄ de eo affirmatiua oīo: tūc erit aliqḋ qḋ ē nō ens: ꝛ erit opio nr̄a in eo qḋ est nō ens opio firma .s.ꝙ ipoīe est vt nō opinet̄ in eo qḋ ē nō ens. ¶ D.o.

Nō ens non intelligit nisi sm cōparationē ad ens vide ꝑ pp. 69 t. 3. d aia. 25

⁊ si illud qd̄ est ꝑ negatiuā ⁊c̄.i. q̄ si fuerit manifestū h̄ eē nō ens.s.nō ens necēo:tūc manifesti⁹ ē apud nos suū ꝯriū ⁊ suū oppositū ens. Nō ens.n.nō itelligit̃ nisi sm̄ cōparationē ad ens. Si igitur apud nos fuerit opio firma in nō ente necēo est vt apud nos sit opio firma in ente:⁊ sic nō ꝯgregat̃ negatiua ⁊ nō eē i aliquo oino:⁊ silr̄ si apud nos fuerit opio firma in ente: tūc apud nos erit opio in negōne firma:⁊ est q̄ aliqs fingit q̄ oē de quo dr̄ negatiua de eo dicet̃ affirmatiua:sed negatiua nō dr̄ de affirmatiua. ⁋ D.d.⁊ si affirmatiua dr̄ de oib⁹ de qb⁹ dr̄ negatiua:ꝯtiget necēo aut vt s̄mo diuidētis ⁊ dicētis q̄ oē qd̄ nō ē h̄ dr̄ q̄ ē hoc:sit s̄mo verus:aut nō ver⁹.si igr̄ ꝯgregatio istorū duoꝝ oppositoꝝ nō est veꝝ.s.dicere veꝝ ⁊ nō verū: ⁊ fuerit veꝝ dicere q̄ oē affirmatiuū ē negatiuū:⁊ nō erit dr̄ia in h̄.s.iter negationē cōditionalē ⁊ negōnē simplr̄.s.in h̄ q̄ affirmatio vere dr̄ de oi negōne.s.affirmatio simplr̄ de negōne simplr̄: ⁊ affirmatio cōditionalis de negōne cōditiōali: oia erūt idē sicut ꝑus fuit dcm̄.de⁹ ⁊ hō ⁊ nauis ⁊ noꝝ.cū igit̃ dixit: ⁊ si non fuerit veꝝ qd̄ dcm̄ fuit ꝑ hāc diuisionē:itēdit: ⁊ si nō fuerit va ꝯgregatio isti⁹ diuisiōis.s.vt sit veꝝ ⁊ nō verū insil. ⁋ D.d.⁊ nō dicant̃ ista ⁊ nō q̄ sūt entia.i.⁊ negatio ꝯditiōalis ꝑ quā res negāt abinuicē:⁊ ē tanq̄ negatio ei⁹ qd̄ ē ꝑ se.s.non ens. ⁋ Et itē debat per oia ista q̄ cū h̄ fuerit positū ꝯtiget vt oia sint idē:⁊ vt nō sit aliqd oino. D.d.⁊ si s̄mo de vnoquoqꝫ istoꝝ ⁊c̄.i. ⁊ si negatio vniuscuiusqꝫ entiū nō diuersat̃ tūc de negatiōe nō dicet̃ affirmatio:⁊ sic entia oia erūt idē ⁊ nō diuersabūt̃ aliquo mō:⁊ erit oē ens vnū ⁊ nō vnū. ⁋ D.d.qm̄ si diuersat̃ ⁊c̄.i. qm̄ si aliqd̄ ens diuersat̃ ab aliquo ente ꝑ aliquā dr̄iā semꝑ diuersabit̃ ab eo .s.necēo ⁊ eterno. D.d.⁊ accidit h̄ qd̄ ꝑus diximus ⁊c̄.i. ⁊ accidit ēt cū hoc vt oēs hoies veridicēt ⁊ falsent insil. dicere.n.q̄ oēs hoies veridicēt veꝝ est dicere cū eo q̄ oēs hoies falsent:⁊ sic disputātes falsant ⁊ veridicant isil.⁊ ēt nō falsant neqꝫ veridicāt. ⁋ D.d.⁊ loquēs ꝯcedit ⁊c̄.i.⁊ cōtingit loquēti dicēti aliqd̄ iudicium cōcedere qd̄ falsat:cōcedet ēt q̄ oppositū illius iudicii videt̃. D.d.⁊ manifestū est ⁊c̄.i. ⁊ manifestū ē q̄ disputatio cuꝫ opinātib⁹ h̄ est in nihilo.q.n.nō dic̄ q̄ hoc est hoc:⁊ q̄ hoc ē hoc nō ita q̄ hꝫ in altero eoruꝫ aliqd̄ firmū nihil dicit. ⁋ D.d.sed dicit hoc ⁊ nō hoc insimul ⁊c̄.i.⁊ disputatio cum istis non est in aliquo intellecto aut ente qꝛ dr̄ir in eodem q̄ est hoc ⁊ nō est hoc:⁊ negatiōes istorū entiū.s. q̄ nō est hoc neqꝫ nō est hoc. D.d.⁊ si hoc nō esse ⁊c̄.i.⁊ nisi dubitatio nes que mouerūt istos essent tūc scirent ꝑma scia q̄ res habēt naturas terminatas. Cap. V.

Amplius siqñ affirmatio ē va negatio falsa:⁊ si h̄ va affirmatio falsa.nō erit vtiqꝫ silr̄ idē dicere ⁊ negare vere: ꝫ forsan dicet vtiqꝫ h̄ eē qd̄ a pricipio positū ē.ampli⁹ qd̄ē igit̃ q aut existimās hr̄e aliqlr̄ aut nō hr̄e mētit⁹ est:q aūt ambo veꝝ dicit:nā si veꝝ dicit qd vtiqꝫ erit qd̄ dr̄:qꝛ talis ē entiū nā. si vero nō veꝝ dicit: ꝫ magis veꝝ dicit:q illo mō existimat iā aliqualr̄ se hēbūt entia:⁊ h̄ veꝝ vtiqꝫ erit ⁊ nō silr̄ ⁊ nō veꝝ. Si aūt silr̄ ⁊ oēs mētiūt̃: ⁊ vera dicūt:nec ꝑnūciādū nec dcm̄ est tali. silr̄ enī hoc:⁊ nō hoc dicit. Si aūt nihil suscipit:sed similr̄ existimat ⁊ nō existimat: quid vtiqꝫ differenter habebit a plātis.

⁋ Et ēt si affirmatiua fuerit vera: negatiua erit falsa:⁊ cuꝫ ista fuerit vera et affirmatiua erit falsa:tūc nō est veꝝ vt affirmatiua et negatiua dicant̃ de eodē isil̄. Et rectū est dicere h̄ esse primū subm̄.et ēt si ille q existimat qsio sunt res:et qsio nō sūt:ꝯtingit ei falsum:et q existimat vtrūqꝫ veridicat:tūc s̄mo de h̄ est q̄ nā entiū ē talis:et si nō veridicat: sed verificat magis q̄ꝫ ille q opinat̃ hac opione: ille q existimat qsio sūt entia.tūc h̄ ēt erit veꝝ:et nō veꝝ:et oēs falsant eq̄lr̄:et nō dr̄t veruꝫ: tūc dicēs tale nō hꝫ sermonē. dicit.n.aliqd: et nō dicit aliqd insil̄:et si nō existimat aliqd sed existimatio ei⁹ et nō existimatio idē est: in quo igit̃ differt a plantis.

⁋ Et cū declaratū est ex istis q̄ cū affirmatiua fuerit va negatiua erit falsa:nō vere dicet̃ q̄ affirmatiua ⁊ negatiua insil̄ vere dicent̃ de eodē. ⁋ D.d.⁊ videnc̄ dicere h̄ ꝑmū subm.i.⁊ dignū est oi disputāti cōcedere hoc esse ꝑmū cōpositū.s.q̄ affirmatiua ⁊ negatiua diuidūt verū ⁊ falsuꝫ. ⁋ Deīde reuersus est ad ipossibilia cōtingētia.⁊.d.⁊ ēt si ille q existimat q̄ alterū oppositoꝝ est veꝝ:aut q̄ h̄ est tale:aut nō:⁊ q existimat vtrūqꝫ verificat necē est vt nā entium sit talis dispōnis.s.q̄ vt sint entia ⁊ nō entia isil̄. D.d.⁊ si non veridicat ⁊c̄.i.⁊ si nō veridicat solūmō ille q opinat̃ q̄ affirmatio et negatio verificent̃ insil̄: imo magis veridicat q̄ꝫ ille q opinat̃ q̄ affirmatio ⁊ negatio diuidūt veꝝ ⁊ falsuꝫ:⁊ opposita q̄ sunt veꝝ ⁊ nō veꝝ veridicant insil̄:tūc s̄mo vniuscuiusqꝫ eorū erit ver⁹:⁊ nō verus:⁊ falsant eq̄liter:⁊ verificāt equalr̄:⁊ cū ita fuerit nulla erit rō:⁊ tūc hō erit q̄si plāta. ⁋ Et h̄ itē debat cū.d.⁊ falsant oēs equalr̄ ⁊c̄.i.⁊ si opinati sunt q̄ ois affirmatio ⁊ negatio cōgregant̃:⁊ q̄ ois sermo verificat ⁊ falsificat equalr̄: tūc q opinat̃ nullum hꝫ sermonē. Dicit.n.⁊ nihil dic̄.i.ꝑfert.n.sed nihil dicit: qm̄ si dixerit aliqd nō dicit aliqd. D.d.⁊ si nō existimat aliqd ⁊c̄.i.⁊ si nō existimat aliqd eē nō aliqd: in quo igit̃ differt a plantis ⁊ ab aniatis. Rōnale enim nō diuidit̃ ab aiatis nisi ꝑ cōprehēsiōes ⁊ existimatiōes termiatas.s.h̄ eē tale:aut nō esse tale.

67

Rōnale nō diuiditur ab aiatis nisi ꝑ ꝯphēsiōes ⁊ existimatiōes terminatas.

⁋ Vñ et maxie mālfestuꝫ ē:qꝛ nullus ita disponit̃:nec alioꝝ:nec dicētiū hanc rōnē: q̄re nāqꝫ vadit domū et nō qescit putās ire. Nec qꝫ stati neqꝫ diluculo vadit i puteū aut torrentē si ꝯtigit: ꝫ vr̄ timēs tāq̄ nō silr̄ putās: nō bonū eē icidere et bonū.palā q̄ qꝛ h̄ qdēꝫ meli⁹ existimāt:h̄ autē nō meli⁹. Si aūt h̄ in bono:et nō bono:necē ē silr̄ eē et i aliis:et h̄ qdē hoieꝫ hoc aūt nō hoieꝫ et h̄ qdē dulce: illd̄ āt nō dulce putare necē ē.nō.n.ex equo oia q̄rit et existimat.qñ.n.putās meli⁹ aquā bibere et hoiem vidē:deinde ea q̄rit quāuis oportebat si idē erat:silr̄ hō: et nō homo: ꝫ

queadmodū dcm̄ ē nullus q nō vr̄ h qdē ti-
mēs: illa vo nō. q̄re sic vr̄ oēs existimāt hr̄e
simplr̄: h nō circa oīa: h circa meli⁹ et dteri⁹
Si aūt nō sciētes: h opinātes: multo magis
curādū vtiqȝ erit d veritate. queadmodū īfir
mo existēte q̄ȝ sano d sanitate. Et.n. opinans
ad sciētē nō salubrit̄ dispōit̄ ad veritatē. Am-
pli⁹ si q̄ȝ maxie se oīa sic hn̄t: et nō sic: h ma-
gis et min⁹: vez ē i nā entiū. nō.n. vtiqȝ silr̄
dicim⁹ duo eē paria et tria. Nec silr̄ mētit⁹
ē q q̄tuoz pente opinat⁹ ē et q mille. Si igit̄
nō silr̄: palā qz alter min⁹: q̄re magis vez di
cit. Si g̃ qd magis affinius: erit vtiqȝ aliqd
vez: cui affini⁹ qd magis vez. et vtiqȝ si nō
ē: h iam aliqd est firmius: et verius et rōne
remoti vtiqȝ erimus incōdita: et phibente
aliqd mente detereminare.

Ignarus dȝ curare d veritate sicut īfirmus de sanitate tc̄.

Nō ē p̄ bo affinius ē ē magis verum.

¶ Et ex hoc dclarabit̄ q nullus opinat̄ hoc
neqȝ de ceteris hoib⁹: neqȝ de eis q hoc di-
cūt. q.n. ambulat: ambulat ⁊ nō stat: q opi
natur qz ambulandū est ⁊ nō vadit per vnā
viā ad puteum stantē in via: manifestum q
euitabit ip̄m: scit.n. q casus in puteo ⁊ non
casus nō est idē: ⁊ existimatio ei⁹ nō ē eadeȝ
in malo ⁊ in bono isti⁹. declaratū est igit̄ q
ipse opinat̄ q quoddā illi⁹ est bonū ⁊ qddā
nō bonū. Et cū ita sit: scit igit̄ q q̄dā sūt bō:
⁊ q̄dā nō bō: ⁊ q̄dā dulcia: ⁊ q̄dā nō dulcia.
Nō.n. existimat oīa eē idē: neqȝ eq̄liter q̄rit
in oibus: h existimat q pot⁹ aq est melior:
⁊ aspicere hoieȝ si h q̄rit: ⁊ si idē esset nec io
bō ⁊ nō bō. Sȝ sicut dcm̄ fuit nihil videret
nisi ad cōseruādū se ab hoc ⁊ nō ab h. Cuȝ
igit̄ declaratū est q cognitio vlr̄ ē in oib⁹ re
bus: ⁊ si nō fuerit in oib⁹ reb⁹: h est in eo qd
est bonū: ⁊ qd est malū ē ens: ⁊ si ista cogni
tio nō fuerit p sciam: h p existimationeȝ: tūc
digni⁹ ē pscrutari de veritate queadmodū ap
paret infirmū pscrutari d sanitate magis q̄ȝ
sanū. existimās.n. nō ē cert⁹ in respectu sciē-
tis. ⁊ etiā si oīa in maiori pte sunt fm hanc
dispōnē aut fm aliā. sed maius ⁊ min⁹ sunt
de nā entiū. tūc nō dicem⁹ q duo ⁊ tria sūt
cōsimilia in pari. Et nō est error existiman-
tis q̄tuoz esse quinqȝ sicut error existimātis
ipsuȝ esse mille. Manifestū est igit̄ q error
alterius est minor. ergo est maioris verita-
tis. ⁊ si illud qd est magis ppinquū magis
tunc erit aliquid de veritate: de quo appro-
pinquatur verum maius. Et si nō fuerit il-
lud sed erit magis firmum: ⁊ magis veruȝ:
⁊ quiescemus ab hoc sermone: qui nihil

determinat: et impedit intellectum vt ter-
minet aliquid.

¶ Cū declarauit īpossibilia ɔtingētia dicētib⁹ q affir
matiua ⁊ negatiua cōgregant̄ insil per opiones eorū
in entib⁹. īcepit declarare cōtingētia eis per opatio-
nes eoz in mūdo. ¶ Et.d. ⁊ ex hoc dclarabit̄ tc̄. i. ex
hoc qd dicā ⁊ ex pdictis declarabit̄ q nullus opinat̄
hoc neqȝ ex laicis neqȝ ex clericis. D.d. q ābulat tc̄.
idest. q.n. videt q ambulādū est ad aliqd ambulat ⁊
nō stat: ⁊ si viderit q ambulatio operet̄ ⁊ nō operet̄
ad illud nō ambularet: ⁊ si videret q ābulatio ⁊ sta-
tus eēnt equales nō ambularet neqȝ staret. ¶ D.d.
⁊ nō iret tc̄. i. q si aliqs existimasset q casus in puteo
⁊ nō casus essent idem: tūc nullus euitaret ie a via in
puteū timēdo ne caderet in ip̄m. ¶ D.d. ⁊ existima-
tio eius in bono ⁊ malo alicui⁹ nō est idem. i. ⁊ existi-
mare aliqd esse bonū ⁊ aliqd malū nō est ideȝ: qm̄ si
essent idē nō quereret̄ bonū ⁊ fugeret̄ maluȝ. ¶ Et
ex hoc appet q q̄dā sunt bona ⁊ q̄daȝ mala: nō tm̄ in
reb⁹ diuersis nūeratis: sed ēt in partib⁹ eiusdē rei cū
fuerint diuersaz virtutū. ¶ D.d. ⁊ cū ita sit tc̄. i. ⁊ cū
scia eius in reb⁹ vtilibus ⁊ inutilib⁹ sit determinata
⁊ nō opinant̄ duo ɔdictoria insil sicut dȝ eē in sciētijs
speculatiuis. V.g. q qdā est bō ⁊ qdā nō ē bō nō opi-
nari q oē qd nō est bō est bō: ⁊ ēt q q̄dā sunt gustabi
lia dulcia nāliter: ⁊ q̄daȝ nō dulcia nālr̄ in his q sunt
sani gustus. ¶ D.d. nō.n. existimat̄ q oīa sūt ideȝ tc̄.
idest. nullus.n. existimat q oīa sunt idē: ⁊ iō nō eq̄li-
ter querit hec oīa: sed q̄dā querit: ⁊ q̄dā nō. V.g. q cū
existimauerit q melius est potare aquā q̄ȝ vinū: tūc
quereret aquā ⁊ nō vinū: ⁊ si viderit q ideȝ est potare
aquā ⁊ nō potare nō quereret aquā: ⁊ silr̄ nō equaliter
esse aspiciēdū ⁊ nō aspiciēdū aliquē hoiem sanatum.
¶ D.d. ⁊ si essent idē bō ⁊ nō bō tc̄. i. et si existimare-
mus q bō ⁊ nō bō essent idē nō diligerem⁹ quosdam
hoies et odiremus alios vel tueremur nos ab alijs ⁊
nō eēt dr̄ia apud nos iter amicos et inimicos. ¶ D.
d. cū igit̄ declaratū est q cognitio tc̄. i. cū igit̄ decla-
ratum est cognitionē necessariā esse: aut in oib⁹ reb⁹:
aut bonis: aut malis: manifestū est cognitionē neces
sariā esse. D.d. et si ista cognitio fuerit per sciam tc̄. i.
et si hō non habuerit de istis rebus nisi existimatio-
nem tunc iste hō magis dȝ perscrutari de veritate si-
cut infirmus de sanitate. ¶ Et intēdebat q si scim⁹
non habere scientiā de rebus opȝ nos perscrutari et
scire eas: et si videmus q illud qd habemus de pnci
pijs cōsiderationis est existimatio: tūc magis debe-
mus pscrutari quō accidit nobis ista existimatio in
reb⁹ q sunt pncipia cōsiderationis: ⁊ vnde accidunt.
¶ D.d. et si oīa in maiori pte tc̄. i. et si aliquis existi-
mauerit q oēs opiones hois sunt existimationes: tm̄
existimatiōes diuersant̄ fm magis et min⁹ in rei ve
ritate: et q magis et min⁹ sunt de nā entis: est igitur
aliqd qd est verū in se. D.d. nō eni diximus q duo et
tria sunt nūerus par tc̄. i. qm̄ manifestū est nobis q
duo est par et tria ipar et q nō cōueniūt in paritate:
et h est de pmis cognitionib⁹ necessarijs. ¶ Et etiaȝ
est manifestū nobis peccatū ⁊ errorē esse maioreȝ q̄ȝ
aliud peccm̄: nō eniȝ equalr̄ peccat q existimat q̄tuoz
qnqȝ: et q existimat q̄tuoz esse mille. D.d. si igr̄ error
eoz tc̄. i. et si nō equalr̄ peccat manifestū est q min⁹
peccat qui opinat̄ quatuoz esse qnqȝ q̄ȝ ali⁹. ¶ D.d.
et maius est min⁹ tūc erit aliqd de veritate cui ē p-
pinquū vez mai⁹. i. et si ē aliqd minoris peccati: tūc

18.

Bonū ⁊ malū nō solū sūt in reb⁹ diuersis nūeratis. sed ēt i ptib⁹ eiusdē rei cū fuerit diuersarū virtutū.

erit aliquid maioris veritatis τ minoris peccati: τ sic necesse est vt sit aliquid verum cui appropinquat illud qd est maioris vitatis τ minoris falsitatis. ℂ Et h necesse est: quoniā si aliquid fuerit maioris veritatis q̃ aliud: τ minoris falsitatis: τ necesse est aliquid verum simpliciter. ℂ D.d. τ si h nō fuerit erit firm9 sicut inuenitur in scriptura τ sic exponitur τ si nō fuerit hoc verum simpliciter in cuius respectu dicitur illud quod est magis verum: necesse est aliquod verū esse magis verum q̃ illud in cuius respectu dicitur magis verum: τ hoc procederet in infinitū: aut perueniret ad aliquod verum simpliciter. idest aut quiescemus ab hoc sermōe τc̃. i. τ cū declaratū ē eē aliquod verū simpliciter tūc quiescem9 a smōe ex quo nullū scitū terminat: τ ipedit vt aliqd habeat terminū.

Si aliqd fuerit maioris vitatis q̃ aliō necesse ē aliqd verū simplr.

ℂ Est aūt τ ab eadē opione protagore rō: τ necesse silr ipsas ambas aut eē τ apparētia: necesse oia silr vera τ falsa eē. multi namq3 ɔtraria inuicē existimāt τ nō eadē opinātes sibiipsis mētiri putāt: quare necesse idē eē τ nō eē. τ si est hoc necesse putata oia vera eē: opposita nāq3 inuicē opinant mētiētes τ verum dicētes: ergo entia si sic se hnt verū dnt oēs. q qdē igr ab eodē sunt itellectu vtreq3 rōnes palā. est aūt nō idē modus omelie ad oēs: hi nāq3 psuasiōe egēt: illi vi. qcunq3. n. dubitasse existimauerunt: hoz bene curabilis ignorātia: nō. n. ad orationē s3 ad mētē obuiatio est eoz. qcunq3 vero oratiōis cā dnt horum argutio curatio. τ ei9 q i voce oratiōis τ ei9 q̃ i noib9. Uēit āt dubitātib9 h opio ex sēsibilibus. que qdē eius qd silr ɔdictiōes τ cōtraria existere vidētib9 ex eodē fcā cōtraria: ergo si nō ɔtingit fieri nō ens pexistit. silr res ambo ens: vt τ Anaxagoras mixtū oē i omni ait. τ Democri. eteni inane τ plenū silr s3 quācūq3 ptē pexistē: quāuis hoc qdē hoz eē nō ens. illud vo ens.

Ca Argy. Disputatōis aut iteratiōis alia. ordinare dispositionis.

ℂ Et sermo ptagore est de smōibus eoz q opinant h τ cogunt ad dicēdū res eē aut q nihil est: qm̄ si oēs existimatiōes sunt vē necesse ē vt oia sint vera τ falsa insil: multi. n. hoies existimāt ɔriū eoz q̃ existimant alij: τ opinant q q nō opinant illud qd illi opinant peccāt: necesse ē igr vt idē sit τ nō sit: τ cū ita sit necesse ē vt oēs existimationes sint vere. errātes. n. existimāt cōtraria: τ si entia sunt hmōi dispositionis tūc verificant oēs: māifestum ē igitur q isti smones et similes sunt ab vna cognitione et ars in disputatione cū oibus istis nō est vna: s3 quidam indigēt sufficiētia. et qdā. n. existimāt h pp difficultatē ɔprehēsiōis et suū errorē i ea tūc sua ignorātia habebit medicinā. disputatio enī3 cū eis nō erit p verificationē smonis sed p verificationē ratiōis. q autē dicit p vificationem smonis mediū coz erit p vificationē smonis vocis et noium. et ista existimatio accidit de mouētibus se a sēsibilib9 qbus cōtingit dicere cōtradictoria eē et cōtraria esse insimul: q2 opinabantur q contraria erāt ex vno: et si ipossibile est vt fiat illud q non est necesse vt res fuerit prius cōis ex vtroq3 sic dixit Anaxagoras dixit ēt q oē sit admistū cum oi: et silr dixit Democritus. talē3 enī3 sermonē dixit in pte que est ex vacuo et pleno licet hoc sit ens et hoc non ens.

ℂ Et protagoras est illorum qui opinantur hoc scilicet q affirmatiua τ negatiua sunt insimul: τ omnes dicentes hoc coguntur ad dicendū q res sunt τ q nihil est: quoniam qui dicit q omnis existimatio est vera τ q res cōsequuntur existimatiōes: cōtinget ei dicere q res sunt vere τ false insimul. ℂ Deinde declarat hoc τ dixit: multi enim homines τc̃. i. τ necesse est vt res sint vere τ false si consequuntur existimatiōes: q2 multi homines existimant in eodē existimatiōes cōtrarias scilicet q vnus existimat quod est affirmatiuum τ alius negatiuū τ alter existimat alium peccare: ex quo contingit q idem sit verum τ falsum: q2 cōsequitur vtranq3 existimationē quapropter necesse est sm hunc sermonē vt idē sit ens τ nō ens: τ h itelligatur accidere in omni ente: scilicet q oē ens quod aliquis existimat esse possibile ē vt aliquis existimat ipsum nō esse. ℂ D.d. τ si ita sit necesse est τc̃. i. τ si negatiuum τ affirmatiuum sunt vera insimul: necesse ē vt oēs existimationes sint vere. existimātes. n. aliqd eē τ alij q falsant illā existimationē existimāt existimationes cōtrarias. ℂ D.d. τ si entia sunt hui9 dispōnis τc̃. i. τ si entia cōsequunt dispōnes hoium: ɔtingit vt oēs hoies vere dicāt. ℂ D.d. τ māifestū ē q isti sermōes τc̃. i. τ māifestū q cognitio τ opio eoz est vna: s3 ars p quā remouēt ab hac opione nō ē vna. qdā. n. remouent ab hac opione p smōes sufficiētes in dissolutiōe dubitationū: qb9 accidit eis opio: τ qdā nō remouent p discolitatē. ℂ Et ars i h ē vt cogat ad ɔcedēdū aliqd positū q̃usq3 videat suus defect9. iste enī nō vult ɔcedere p rōnem itrīsecā quapp necē ē vt faciāt ips3 ɔcedere violēter p vbera. ℂ D.d. q igit existimauerit h pp dubitationē ɔtigētē ei ex debilitate cerebri pōt curari ab hac egritudie dissoluēdo illā dubitationē. D.d. disputatio ē cū istis τc̃. i. ɔdictio. n. ɔtra istos nō erit p istitutionē significatiōis dictionū τ vtī disputatiōe cū eis dōec vificant: s3 p vificationē itentiōis i q̃ errauerit dissoluēdo illā qōnē q̃ accidit eis i illa itentiōe. ℂ D.d. q āt dixit vificationē smōis τc̃. i. sophiste aūt fingētes q res nō firmant nisi p verum sermonē τ q̃rūt a nobis verificare h pn̄ nō possum9 loqui cū eis in hac qōne nisi pus verificemus significatiōes noium: τ cū cōcesserint q noia hnt significatiōes pprias tūc possibile erit disputare cū eis: τ h fecit ipse in pncipio isti9 sermōis τ h itēdebat cū dixit: τ icipiam9 i vificatiōe significatiōis vocis τ nois. ℂ D.d. τ accidit ista existimatio τc̃. i. τ accidit ista existimatio obediētibus smoni τ nō cōsiderātibus vtrū smo cōueniat sensui aut nō: τ q hoc facit ɔtinget ei ɔdictio in rebus τ opinari q ɔria sunt insil: τ. d. q2 opinant q ɔria τc̃. i. τ mlti antiq oplabant h q2 videbāt q ɔria

generanť ex eodem: τ opinabanť cum hoc φ non sit gnātio ex nihilo.s.ex nō ente. vñ dixerūt φ ɔ̄ria existunt insimul in codē.s.in eo ex quo generanť: τ hoc intēdebat cum dixit:necesse est vt res:aut sit cōis ex vtroqȝ.i.φ res ex qua est gnātio sit cōposita ex vtroqȝ.s.ex ente τ non ente. ℭ D.d.sicut dixit Anaxagoras τč.i.pp hāc opionē dixit Anaxagoras φ ptes cōsimiles q̄ sunt cūcta apud ipsuȝ sunt admixte cū toto.s.qꝛ oēs sunt admixte cū oibus: τ ſmo Democriti ē ꝓpinquus isti cū dixit ptē eē idiuisibilē q̄.est apud ipm ex vacuo τ pleno admixtis: τ sic opinatur φ plenum est ens τ vacuum est non ens.

De h. vide 3 phy. t.c. 32.

ℭ Ad eos qdē igiť q ex his existimāt dicem⁹ qꝛ mō quodā recte dixit: τ mō quodā ignorāt. Ens.n.dupl'r dr̃.est ergo quō contingit fieri aliqd ex nō ente: est āt quō nō: τ sil' esse idē ens τ nō ens: ȝ nō ſȝ idē ens. potestate namqȝ ɔtingit simul idē eē ɔ̄ria: actu vō nō. Ampli⁹ āt dignificem⁹ ipsos existimare τ aliam substātiā eē entiū cui nec mot⁹ existit nec corruptio nec gnātio oino.

Contraria pñt sil' eē potētia ñ actu.

ℭ Nos igiť dicam⁹ cū istis q existimāt istas turpes existimatiōes φ ſmo coꝝ est verus aliquo mō τ aliquo mō ipolis. ɔ̄rietas.n.dr̃ duob⁹ modis.est igiť aliquo mō pōle vt aliqd fiat ex nihilo τ pōle est vt nō fiat aliquo mō: τ pōle ē vt insil' ens τ nō ens diuidanť duob⁹ modis nō ens qđ fit ens existēs.s.φ hō fiat terra: neqȝ ens sic entia ȝ nō sūt idē. pōle.n.ē vt ɔ̄ria sint i eodē insil' potētia: actu āt nō. τ ēt diceť eis ad opinādū φ entia hñt aliam substantiā ēt q̄ nō hñt motū neqȝ corruptionē neqȝ gnātionem oino.

20 ℭ Et q existiauerit ex hac dubitatiōe φ ɔ̄ria sūt insil' nos dicem⁹ in hoc φ ſmo coꝝ est verus aliquo mō: τ aliquo mō nō est verus. ɔ̄rietas.n.nō dr̃ vno mō eē ȝ duob⁹ modis: potētia.s. τ actu. dicere āt φ ɔ̄ria existūt insil' in eodē: potētia est veꝝ: actu āt est falsuȝ. ℭ D.d.est igiť aliquo mō τč.i. τ sil'r h qđ dr̃ φ ipōle est vt ens genereť ex nō ente: dr̃ ēt duob⁹ modis: quoꝝ vno pōle est vt fiat: alio āt nō. ℭ D.d. τ pōle ē vt sit ens τ nō ens τč.i.qꝛ vtrūqȝ istoꝝ.s.ens τ nō ens diuidiť in duo.s.in ens actu τ ens potētia. τ sil'r nō ens diuiditur in duo.s.in nō ens actu: τ in nō ens potētia. hō hic singularis cū fiet terra nō est iste hō in actu neqȝ potentia ꝓpinq̄ aut remota sic entia: ȝ si ista terra fuit hō potētia erit ali⁹ hō nūero: nō ille idē homo corrupt⁹. ℭ D.d.sed nō sunt idē.i.sed ɔ̄riū qđ est ens in potentia τ qđ ē actu nō sūt idē. ℭ D.d.pōle ē.n.vt ɔ̄ria τč.i. isti.n.hoies errauerūt τ nō potuerūt distiguere inter potētiā τ actū.s.qꝛ iuenerūt ɔ̄ria eē insil' in eodē: existimauerūt φ pōle est ea iuēiri in actu ȝ actu ē ipōle potētia āt est necessariū pp generationē. ℭ D.d.deť igiť eis τč.i. τ iō meli⁹ est vt nō ꝓhibeāť pōere subaȝ aliā eē a sensibili carētē motu τ gnātiōe τ corruptiōe omnino: sicut Plato dicebat.s.substantiaȝ de qua pēdet sciētia necessaria. τ hec est quasi cā p accńs τ mutatio de errore maiori ad maiorē errorē.

Vid. p h cō. 6. t. 52. gnti phyſ.

Idē. 2. de generatiōe t.c. vltimi.

ℭ Similiter aūt τ q̄ circa apparētia veritas qbusdā ex sēsibilibus vēit. veꝝ.n.nō pluralitate iudicari putāt oportere nec paucitate. idē vō his qdē dulce gustātib⁹ eē vr̃: illis vō amaꝝ: q̄re si oēs laborauerit aut oēs dsipuerint: duo āt vel tres sani sint aut itellectū habeāt: hos qdē videri laborare τ desipe: alios vō nō. Ampli⁹ āt multis alioꝝ aialiū ɔ̄ria videri τ nobis τ ipsi aūt vnicuiqȝ ad seipȝ nō eadē ſȝ sēsum sp videri q̄ igiť hoꝝ vā vl' falsa non manifestū. nihil.n.magis h q̄ȝ illa vā sed sil'r: propter quod Democrit⁹ ait: aut nihil eē verum. aut nobis non manifestum. omnio vō propter existimare prudētiaȝ q̄dē sēsum: τ hunc aut eē alterationē quod videtur. his.n. Empedo. τ Democri. τ aliorum verisimile est dicē vnusquisqȝ talibus opionibus facti sunt obnoxij. etenim Empedo. ꝑmutantes habitum permutare dicit prudētiam. ad p̄sens.n. consilium augetur in hominibus: τ in alijs dicit qꝛ quantū alteri transformati sunt tantum ipsis τ semp sapeř altera affuit Parmēi. vō enūciat eodē modo: vt.n.quicunqȝ habuerūt membroꝝ complexionem multe flexionis τ itellectus hominibus adest: idē.n.est qđ qdē sapit mēbrorum natura hoibus τ omnibus τ omni. quod eniȝ plus est intelligētia Anaxagore quoqȝ ꝓnūciatio recordať ad quosdam sociorūȝ eius: qꝛ talia ipsis erunt entia qualia vtiqȝ existimauerūt ipsi. dicūt aūt τ Homerum videri hanc habentem opinionem qꝛ facit Hectorem tanquam in extasi fuerit a plaga iacere aliud sapientem tanq̄ȝ sapientes qdem τ desipientes sed non eadē. palaȝ ergo φ si vtreqȝ prudentie τ entia simul sic τ non sic se habēt quare τ grauissimuȝ accidens est. nam si qui maxime contingēs vūȝ viderunt: hi autem sunt maxime querentes ipsum τ amantes: hi tales habent opiniōes et talia enunciant de veritate: quomodo nō est dignū et respuere philosophari conātes: nam volantia persequi erit veritatem vtiqȝ inquirere.

ℭ Et similiter non crediderūt quidam veritatem cognitionis in rebus manifestis sensibilibus: et impossibile iudicare verum per multitudinem aut paucitatem. idem enim sentitur a quibusdam dulce et a quibusdam amarū: et si oēs hoies essent ifirmi aut trāsmutati itellect⁹: sani āt eēnt duo vl' tres: aut hñtes itellectum eēnt duo aut tres tunc ex-

stimarent isti eē ifirmi ꝛ trāsmutati itell's: ꝛ ꝙ residuū nō sūt ita. ꝛ ēt plib⁹ aialib⁹ appent res cōtrio illi fm ꝙ sunt ꝛ nobis apparent ita: ꝛ vnicuiqȝ in se apparent aliqua in sensu eē cōtrario illi qd̄ existimatur ꝛ non sunt ita ꝛ non declaratur eis vtrum sint vera aut falsa: ista.n.non redduntur ꝯtraria magis q̄ȝ illa: sed sunt cōsimilia in eo ꝙ reddunt: ꝛ ideo dixit Democritus ꝙ aut nihil est veruȝ oīno: aut nō manifestatur nobis: ꝛ vniuersaliter cum existimauerit ꝙ itellectus est sensus ꝛ sēsus ē certitudo: dixerūt ꝙ veꝝ necessario apparet ꝑ sensum. ꝛ ex istis opionib⁹ crediderunt existimatiōes Empedocles ꝛ Democritus ꝛ vnusquisqȝ alioꝝ. Empedocles.n. dixit ꝙ ille cuius cōpositio trāsmutatur: trāsmutabit̄ sensus ꝛ itellectus. Parmenides ēt dixit ꝙ itellectus appropriatur homini fm cōplexionē membroꝝ vniuscuiusqȝ hoium: ꝛ quidam de nostris socijs dixerunt fmonē Anaxagore in quo dicit ꝙ entia apud hoies sunt fm existimationē coꝝ: ꝛ dicitur ꝙ Homer⁹ prius videbat̄ opinari h̄. dixit.n. in suis versibus Hectorē: ꝛ dixit ꝙ cū fuit percussus valde timuit ꝛ amisit itellectum proprium: ꝛ intellexit alio intellectu: quasi videret ꝙ qui ꝑdit suū itellectū itelligit ēt nō eē ita: ꝛ est manifestum ꝙ si in vtraqȝ dispositiōe habebat intellectum: tamen itelligebat ꝙ entia sunt simul ꝛ ꝙ sunt in aliqua dispōne ꝛ in suo contrario insimul ꝛ accidit ex vtraqȝ dispōne aliquid difficile: qm̄ si isti viderunt ꝙ est possibile de veritate magis q̄ȝ alij sunt solliciti in querendo eā ꝛ si existimatiōes istoꝝ fȝ hāc diuersitatē ꝛ sermōes eoꝝ sunt tales in cognitiōe ṽitatis: q̄ↄ non opȝ illū qui vult incipere in ph̄ia ꝙ quiescat sua volūtas: qm̄ si ita fuerit tūc q̄rere ṽitatē est sile ad currere ad volantē.

21 ¶ Quum dissoluit dubitationē inducētē ad dicēdum cōtraria existere isimul: icipit dicere aliā dubitationem ex q̄ ēt accidit q̄busdā negare sciās ꝛ dicere nullam eē veritatē. ¶ Et dixit: ꝛ sili' nō crediderūt ꝛc̄.i. ꝛ sili' dixerūt q̄dā ꝙ illud qd̄ sensus cōprehēdit et sensibilib⁹ nullā hȝ ṽitatē: ꝛ dicūt rōcinando ꝙ q̄dā sentiunt̄ a q̄busdā dulcia ꝛ a q̄busdā amara: ꝛ non differūt nisi in hoc ꝙ illi q̄ sentiūt ea dulcia sunt plures.s. sani: ꝛ qui ea sentiūt amara sunt pauciores.s. infirmi: ꝛ nō est iudicādū aliq̄d esse verū ꝑ testimoniū pluriū absqȝ paucioríb⁹. ¶ D.d. ꝛ si oēs homines essent infirmi ꝛc̄.i. ꝛ dixerūt ꝙ nō opȝ credere existimationē sanorū: q2 infirmi hn̄t trāsmutatos sensus ꝛ itellectus. cā.n. in hoc nō est nisi multitudo ꝛ paucitas: qm̄ si po fuerimus ꝙ plures sunt ifirmi ꝛ pauciores sunt sani tunc diceret̄ qd̄ sani sunt infirmi: ꝛ ꝙ intellect⁹ ꝛ sensus coꝝ sunt trāsmutati: ꝛ ꝙ alij sunt sani. ¶ D. dedit aliā rōnem ꝛ dixit: ꝛ ēt plurib⁹ aialib⁹ ꝛc̄.i. ꝛ etiaȝ dabāt aliā rōcinationē sup hoc dicēdo ꝙ plura aialia vidēntur cōprehēdere in eodē sensibili ꝯtraria. videntur enim q̄dā fugere idē tanq̄ȝ nociuū: ꝛ q̄dā seq̄ tāq̄ȝ delectabile. ꝛ simile huic accidit ēt nobis cū aialib⁹ plura.n. aialia vidēntur iuuari a rebus nocētibus nobis: ꝛ noceri a rebus delectabilib⁹ nobis. ¶ D.d. ꝛ nobis ēt apparet hoc ꝛc̄.i. ꝛ sicut accidit hoc aialib⁹ ita etiā accidit homini. q̄dā.n. delectat̄ in hoc in quo cōtristat̄ alius: ꝛ nō tm̄ hoc accidit diuersis hoībus: sed ꝛ idē homo videt̄ cōprehēdere in eodē ꝑ sensum contrariū illius qd̄ hȝ ꝑ existimationē. ꝛ cū ita sit: tūc sensibilia nō hn̄t in se ṽitatē cōprehensibilē sed sunt fm cōprehēdēs. ¶ D.d. ꝛ nō sunt ita.i. ꝛ manifestū est ꝙ nō sunt fm ꝙ sentiunt̄. ¶ D.d. ꝛ non manifestat̄ eis vtrum sint vera vel falsa.i. ꝛ dicebāt ꝙ ꝑꝑ oīa ista nobis nō declarabit̄ q̄d sit veꝝ ꝛ q̄d sit falsum. ¶ D. dedit cām in hoc ꝛ dixit: ista enim ꝛc̄.i. iudiciū.n. sensus in eadē re esse alteꝝ ꝯtrioꝝ nō est firmi⁹ iudicio alterius sensus in illa re esse aliud ꝯtriuȝ. V.g. ꝙ iudiciuȝ sensus alicui⁹ aialis ꝙ hoc est delectabile nō est firmius iudicio sensus hoīs illud esse ꝯtristabile. ¶ D.d. ꝛ ideo dixit Democrit⁹ ꝛc̄.i. ꝛ ideo dubitauit Democritus ꝛ dixit: ꝙ ꝯtingit ex hoc alteꝝ duoꝝ: aut vt nihil habeat veritatē in se extra aiam: aut vt nō cōprehendat̄ aliquo mō. ¶ D.d. ꝛ vlr cum existimauerit ꝛc̄.i. ꝛ cā erroris eoꝝ est q2 existimabāt ꝙ itellect⁹ est sensus: ꝛ ꝙ nō differūt in aliquo: ꝛ opinabātur ꝙ scia necessaria cōprehēdit̄ sensu. ꝛ cū viderūt ꝙ sēsibilia vident̄ habere dispōnes diuersas apud sensuȝ crediderunt ꝙ nulla scia est necessaria oīno. ¶ D.d. ꝛ ex istis opionib⁹ ꝛc̄.i. ꝛ ex istis dubitatiōibus ꝑdictis existimauerūt isti hoies istas existimatiōes. Empedocles enim dicebat plures itellectus esse hn̄tes iudicia diuersa: ꝛ ꝙ q̄libet intellect⁹ sequit̄ cōplexionē ꝓpriā: ꝛ ideo dixit ꝙ q̄ mutat̄ de aliq̄ cōplexiōe in aliā: transmutabit̄ de aliquo itellectu in aliū: ꝛ rōcinat̄ sup hoc ꝑ hoc qd̄ apparet de trāsmutatiōe itellectus in infirmis ꝑꝑ trāsmutationē cōplexiōis. ¶ D.d. ꝛ Parmenides etiā dicit ꝛc̄.i. qm̄ iste dicebat ꝙ itellectus appropriat̄ hoībus fm cōplexiōes ꝛ ꝯpositiōes eoꝝ. ¶ D.d. ꝛ q̄dā socij ꝛc̄.i. ꝛ isti etiā opiabant̄ ꝙ entia ꝯsequūtur existimatiōes hominum: ꝛ ꝙ nō habēt esse extra animā nisi fm ꝙ hoies intelligūt. ¶ D.d. ꝛ dicit̄ ꝙ Homerus.i. ꝛ existimabat̄ ꝙ Homerus opinabatur plures itellectus eē q̄ ꝯsequunt̄ modos ꝯplexionis. Deinde induxit vnā narrationē scitam inter illos de vno versu. ¶ D.d. ꝙ vidēs ꝛc̄.i. ꝛ ex hoc fmone apparet ꝙ Homer⁹ opinabat̄ ꝙ q̄ſqs amisit suū itellectuȝ ꝑꝑ trāsmutationē ꝯplexiōis ꝙ itelliget alio itellectu a primo. ¶ D.d. ꝛ nō est ita ꝛc̄.i. ꝛ hoc qd̄ existimant nō eē veruȝ. māifestū ē.n. ꝙ ꝛ si in vtraqȝ dispositione itelligit diuerso itellecto: tm̄ neqȝ h̄ itelligit ꝙ entia sunt eadē aut ꝙ entia sunt in aliq̄ dispōne ꝛ in sua ꝯtraria insimul. ¶ Et intēdebat ꝑ hoc qm̄ nullus intellect⁹ itelligit ꝙ entia ꝯtraria existūt isimul: aut sūt idē. ¶ D.d. ꝛ accidit ex vtraqȝ dispōne ꝛc̄.i. qm̄ ipossibile accidit: siue itellect⁹ fuerit posit⁹ fȝ dispōnē itellect⁹ istius existētis: aut fȝ aliud ꝯtrariū. ¶ D.d. si igitur isti ꝛc̄.i. si igit̄ isti vident̄ magis q̄rere ṽitatē q̄ȝ alij: ꝛ fmones eoꝝ in ṽitate sunt tales ipossibiles: q̄uo non accidit audiētibus illos vt volūtas ꝛ sollicitudo eoꝝ q̄escat ingrēdo ṽitatē: qm̄ tūc q̄ q̄rit ṽitatē silis ē cur

Vide.z. de aia t.c.150. de opinione empedoclis ꝛ homeri.

Nullus intellectus intelligit ꝙ entia ꝯtraria sint simul aut ꝙ sint idē. Unde ꝯtra male h̄.i.c.9. cogitata istiūs de vnitate intellectus.

a Qui erpe/ crat veritatē vi cētib⁹ ꝟmōes falsos. Alio ē currēti ad ꝯp bēdēdū volē tem qō nūꝗ fiet.

rēti ad ꝯprebēdēdū volentē quod nunꝗ fiet.

¶ Huius aūt opinioīs causa est q2 de entib⁹ quidē veritatē itendebant: entia aūt putauerunt eē sensibilia solū: in his vero multa que idetermiati natura existit: ⁊ eius qō est hoc pacto: queādmodū diximus est: pp qō decenter qdem dicūt nō vera aūt dicūt. sic. n. congruit magis dicere ꝗ̄ sicut Epicharm⁹ in Xenophanē. ¶ Amplius āt oēm vidētes hāc motā naturā de pmutatiōe aut nihil verū dicim⁹: circa vo oino pmutās ñ ꝯtigē verū dicere: ex hac existimatione pullulauit opinio dictorum summa que est dicentium heraclizare: ⁊ qualem Cratilus habuit qui tandē nihil opinatus est oportere dicere: sed digitum mouebat solum ⁊ Heraclitum icrepuit dicentem bis in eodem flumine non est itrare: ipse. n. existimauit nec semel. ¶ Nos aūt ad hāc questionē dicemus q2 pmutans qñ pmutat habet quandā ipsius veram rōnem non existimari esse equidem est dubitatissimū. abijciēs. n. habet aliqd eius qō abijcitur: ⁊ eius quod fit iam necesse aliquid eē oino: qō ⁊ si corrūpitur existet aliqd ens: ⁊ si fit ex quo fit ⁊ a quo generatur necesse est eē ⁊ nō eē ifinitū. ſ3 hꝰ ptermittētes illa dicamus: q2 nō ē idē pmutare ꝟ3 ꝗ̄titatē ⁊ ꝟ3 q̄litatē. ꝟ3 ꝗ̄titatē qdē igiꝰ sit idē nō manēs: sed ꝟm speciem omnia cognoscimus.

¶ Causa aūt in existimationibus istoꝝ est q2 querebāt pscrutari de ꝟitate entiū: ⁊ existimabant ꝙ entia sunt sensibilia tm̄: ⁊ nature istoꝝ sensibiliū nō sunt termiate ⁊ maximā hñt diuersitatē: ⁊ oīa entia q̄ sunt eiusdē dispositiōis ēt ⁊ iō assimilanꝰ dicere ꝟitatē ſ3 non dñt ꝟitatē. op3. n. hoc dicere sicut dixerunt errātes in Xenocrate ⁊ ēt quūz viderūt totā istā naturā moueri: ⁊ ꝙ nihil dicit i rei ꝟitate de rebus q̄ nō trāsmutanꝰ existimauerūt ipoſſe eē aliqd dici in rei ꝟitate aliquo mō de rebus q̄ trāsmutanꝰ ꝟ3 totū. ⁊ ex ista opiniōe ramificate sunt opiones Heracliti. Heraclit⁹. n. in fine vite sue opinabaꝰ ꝙ non op3 aliqd dicere: ſ3 tm̄ mouebat digitū ⁊ rephēdebat Sricū in hꝰ qō dixit ꝙ poſſe est tāgere aquā fluminis currētis bis: dicebat. n. ꝙ nec semel hoc sensibile. Nos āt dicimus i hoc ꝟmōe ēt ꝙ illud qō trāsmutaꝰ h3 apō trāsmutationē aliquē ꝟmonē q ꝟe diceꝰ de eo ⁊ existimaꝰ qō nō ē ⁊ si i eo ē dubiū. q. n. negat aliquid necesse est vt habeat aliquod esse quod poſſe est negaꝰ: ⁊ necesse ē vt aliquod eē hēat illud quod ē: ⁊ vlr si aliqd corrumpitur h3 eē ⁊ si gnātur necesse ē vt hēat eē illud ex quo gnātur illud quod ex eo gnātur: ⁊ illō p quod gnātur: ⁊ ꝙ hoc nō sit ifinitū. ſ3 dimittamus ista ⁊ dicam⁹ ꝙ trāsmutatio ꝟm ꝗ̄titatē nō ē eadē cū trāsmutatione ꝟm qualitatē: ⁊ scia non ē tantū p quātitatē sed oīa cognoscuntur per formas.

23

¶ Causa autē ⁊c. i. cū dixit dubitatiōes iducētes quosdā ad dōm oia eē vera: ⁊ quosdā ad negandū sciam: mō dat cāz erroris istoꝝ. ¶ Et dicit: ⁊ cā in existimationib⁹ ⁊c. i. ⁊ cā erroris istoꝝ est q2 isti volebāt pscrutari de ꝟitate entiū ⁊ nō intēdebāt intētionē sophisticā: ⁊ existimabāt cū hoc ꝙ entia sunt sensibilia tm̄: ⁊ nāe sensibiliū sunt trāsmutabiles ⁊ nō pmanentes. sciētia autē si est d3 esse pmanēs ⁊ ex rebus pmanētibus: ⁊ pp hoc ambigebāt ⁊ negabāt sciētiā: ⁊ hoc intēdebat quūz dixit: ⁊ maximā hñt diuersitatē ⁊c. i. ⁊ diuersitas in oībus sensibilib⁹ est maxia: ⁊ silr in oībus entibus q̄ sunt p res sensibiles. ¶ D. d. ⁊ ideo assimilanꝰ ⁊c. i. ⁊ ꝟmo eoꝝ vꝰ verus vno mō. s. in hoc qō dicunt ꝙ sensibilia sunt trāsmutabilia ⁊ ꝙ in eis nō sit scia: sed in hoc qō dicūt ꝙ scita sunt sensibilia falsant. ¶ D. d. op3. n. hoc dicere ⁊c. i. op3. n. euitare hanc dubitationē sicut euitauerūt eā errātes in ꝟmōibus Xenocratis. ¶ D. d. ⁊ ēt quūz viderūt ⁊c. i. ⁊ vlr sustētati sunt sup duo. quoꝝ vnum est q2 viderūt istā nām sensibilē transmutabilē p se. 2^m aūt est q2 opinati sunt ꝙ nulla res est q̄ vere dicaꝰ de reb⁹ trāsmutabilib⁹ ꝟm totū pp velocitatē trāsmutatiōis eoꝝ: ⁊ ꝟm hoc nulla erit scia pmanens nec semp nec aliq̄ hora. ¶ D. d. ⁊ ex ipsa opione ⁊c. i. ⁊ ex ista opinione ramificate sūt opiniones Heracliti opinantis ꝙ nō op3 respondere ad aliquā q̄stionē sic aut nō: qz erit falsuz. anteqꝫ enim cōpleat respōsionē trāsmutabiꝰ res in ꝯtrariū. ⁊ ideo cū ille q̄rebat de aliquo innuebat p digitū ⁊ nō loquebaꝰ. ¶ D. d. ⁊ rephendebat ⁊c. i. ⁊ rephendebat quēdā viꝝ antiquū q opinabaꝰ hoc in hꝰ qō dicebat ꝙ ipoſſibile ē tāgere aquā fluuij bis. dicebat. n. ꝙ debebat dicere ꝙ ipoſſe est tāgere aquā fluuij semel nedum bis. ¶ Et intēdebat p hoc ꝙ ista est dispositio entiū in cursu: ⁊ ꝙ nulla scia acgriꝰ de eis neqꝫ in minimo tpe. ¶ D. d. nos aūt dicam⁹ ⁊c. i. nos āt dicam⁹ ꝯtradicēdo istis ꝙ quicqd trāsmutaꝰ h3 ꝟmonē q vere dꝰ de eo ꝟm ꝙ est trāsmutatū. V. g. dꝰ ꝙ non est pmanēs ⁊ aliū q falsat sup ipsuz. V. g. dicere ꝙ ē pmanens ⁊ hoc intēdebat cū dixit: existimaꝰ. n. ꝙ nō est: idest ⁊ pōt iudicari ꝙ est nō pmanēs: ⁊ erit iudicium nō trāsmutabile. ¶ D. d. ⁊ si hoc est dubiū ⁊c. i. ⁊ vlr q negat aliqd de aliquo: necesse est vt negatum habeat aliquā nām terminatā: ⁊ vlr necesse est vt aliqō ens sit. ¶ Et itēdit qō ꝯtigit negātib⁹ sciaz vt scia apō eos habeat aliquā nām terminatā: ⁊ sic erit aliquod ens: ⁊ si nō: nihil eēt negatū oino. ¶ D. d. neēe est igiꝰ ⁊c. i. ⁊ vlr oē qō generaꝰ necesse est vt habeat ens ex quo generēꝰ ꝟm nām ⁊ ens p qō generēꝰ: ⁊ ꝙ illud nō sit corruptibile: ⁊ vt hoc nō pcedat i ifinitū: ⁊ similiter corruptum debet peruenire ad aliquod incorruptibile. ¶ D. d. sed dimittamus ista ⁊c. i. sed dimittēda est ista contradictio ⁊ procedamus ad magis māifesta: ⁊ est: ꝙ transmutatio quā fingunt esse ppetuā in enti/

2.

bus est i q̃titate nō in q̃litate: τ forma τ scia necīa nō erit p q̃titates rex tm̄ sȝ τ p formas: sic igr̄ forme sūt pmanētes: ḡ scientia erit pmanens.

Locus circa nos solū i generatiōe τ corruptiōe pseuerat.

C Amplius aūt dignū est icrepare sic existimātes q̄ sensibiliū in minorib⁹ numex sciētes sic habēre de toto celo silr̄ enūciauerūt. nā circa nos sēsibilis locus in gnātiōe τ corruptiōe pseuerat soluȝ ens: sȝ iste vt dicatur nulla ps est ois: q̃re iustius vtriqȝ pp illa hoc reuerti fuisse: q̃re pp hoc de illis errauerūt. Ampli⁹ aūt palā q: τ ad hos eadē oliȝ dcis dicem⁹. q̄ð .n. est imobilis nā q̄dā ōndēduȝ ipsis τ credēdū eis. equidē ɔtingit sil̄ dicētibus esse τ nō esse: quiescere magis dicere omnia q̃ȝ moueri nō .n. est aliqd in quod pmutet̄: nam omnia insunt oibus.

C Et ēt ɔdicēdi sunt existimātes istas existimatiōes: qm̄ quū viderūt in reb⁹ sensibilib⁹ q̄ pauciores sunt talis dispōnis iudicauerūt de toto celo. locus eniȝ sensibilis in quo est gnātio τ corruptio est ille q ɔtinet nos tm̄: τ iste possibile est vt aliqs pōt dicē vt nō sit in respectu toti⁹ ps sensibilis: meli⁹ est igitur negare a toto qð est in istis paucis q̃ȝ affirmare in toto qð affirmat̄ de eis. τ māifestū est ēt q̄ dicēdū ē de istis qð prius diximus in alijs τ demōstrem⁹ eis sufficiēter nām esse imobilē. τ si accidit q̄ digni⁹ ē dicētib⁹ affirmare τ negare insil̄ dicē q̄ oia sunt q̄escētia q̃ȝ dicē mobilia: nō .n. ē aliqd i quo trāsmutetur aliqd qm̄ in quolibet ē qðlibet.

23 C Et etiā ɔtradicēdi rē. i. τ ɔdicendum est istis hominibus postq̃ȝ viderūt quedā entia pauciora. s. q̄ sunt in generatione τ corruptione in dispositione trāsmutabili iudicauerūt q̄ plura. s. celi sunt hui⁹ dispositionis. locus autem in quo est generatio τ corruptio est insensibilis respectu toti⁹: τ hoc si ɔcessuȝ fuerit eis q̄ ista in q̄bus est generatio τ corruptio nō hn̄t sciētiā. C D. rectius est negare a toto rē. i. recti⁹ igit̄ est non iudicare de toto illud qð iudicat̄ de pte insensibili: τ negare ab eo toto trāsmutationē existentē in pte. D. D. τ manifestū est rē. i. τ isti digni sunt vt sufficiamus eis p illud p qð sufficim⁹ alijs declarādo eis nām immobilē esse. C Et intēdit p istā nām species τ genera τ forte substātias abstractas. C D. D. τ si accidit dicētibus rē. i. τ licet dignius est ponētib⁹ q̄ affirmatio τ negatio sunt insimul in oibus rebus vt oia sunt q̄escētia magis q̃ȝ mobilia. Deinde dedit cām in hoc τ dixit: nō est .n. aliqd rē. i. fm̄ eniȝ istos non distinctū est ab aliquo in qð trāsmutat̄: sed oia sūt admixta: τ qðlibet quolibet: quapp opȝ hoc vt oia q̄escētia sint.

C De v̄itate aūt q̄ nō oē apparēs vex primū qdē q: neqȝ sensus falsus ppriȷ ē sȝ phātasia nō idē sensui. Deide dignū mirari si hoc dubitāt vtx tāte sunt magnitudines τ colores tales q̃les a remotis vident̄ aut q̃les ḋ ppe: τ vtx q̃lia sanis: aut q̃lia laborantib⁹: τ grauiora vtx q̃lia debilib⁹: aut q̃lia robustis: τ vera vtrū q̃lia dormiētib⁹: aut q̃lia vigilātibus. qð qdem .n. nō putāt palā: nullus ergo si putauerit se de nocte athenis esse ens in lybia vadit ad odeū. Ampli⁹ āt de futuro vt τ Plato dicit nequaquā: similiter ppria medici opinio τ ignorantis velut de futuro sanos fore aut nō de futuro.

C Sermo aūt eox in sensus v̄itate nō oē qð apparet ē verū. primo q: falsitas nō appropriat̄ sensui sȝ phātasie q̄ nō ē eadē cū sensu: τ cū hoc mirādū ē de eis q ambigūt in istis rebus τ q̄runt vtx magnitudines τ colores sint i illa dispōne in q̄ vident̄ ex remoto: aut in illa dispositiōe in q̄ vident̄ ex ppinquo: τ vtx sint fm̄ q̄ sani vidēt aut ifirmi: τ in grauitate vtrū sint fm̄ debiles aut fm̄ fortes: τ in veritate aut in falsitate: vtrū sint fm̄ q̄ sūt apud dormiētes aut apud vigilātes. τ māifestū ē q̄ ipolē ē hoc: nullus .n. pōt existimare mō albū sicut Plato τ ɔsiliū medici sapiētis in rei v̄itate nō ē silē ɔsilio nesciētis in eo q̄ sanat de ifirmitate τ i eo q̄ nō sanat.

24 C Dixit: sermo autem rē. i. q̄ omne quod apparet non est verū est falsum: τ hoc destruit̄ multis modis. Primo autem quoniam falsitas nō est ppria sensui: quoniam falsitas non accidit sensui nisi per accidēs. illud autem cui falsitas est propria est imaginatio. in hac enim debet aliquis dicere quia illud quod ex ea fit non est verum. C Et dixit hoc: quia per istam virtutem imaginantur res que precise videntur impossibiles esse. C Deinde dixit: mirandum est igitur: τ quia sunt dispositiones in quibus opinātur sensum esse verum: τ alie in quibus opinantur sensum esse falsum. V. g. sicut dispositio rerum apparentium visui ex remoto τ propinquo: τ in sanitate: τ in infirmitate: τ vigore: τ debilitate: τ magis in somno τ vigilia: mirandum etiam verum de querentibus vtrum vera qualitas corporis est que apparet in propinquo: aut que in remoto: idem enim apparet magnum in ppinquo τ paruum in remoto. Et similiter querentibus vtruȝ verus color apparet in propinquo aut in remoto: τ vtrum verus sapor comprehenditur a sanis: aut ille qui comprehenditur ab infirmis: τ vtrū verum pondus est illud quod comprehendit̄ a fortibus aut qð a debilibus. Et maior questio est vtrum quod dormiens videns est verum aut quod vigilans. C Deinde dixit: manifestum est quod hoc est impossibile: nullus enim potest modo: τ hic abscinditur sermo Arist. quia diminutus est. C Et intentio eius est q̄ nos habemus primam cognitionē per quam distinguimus inter illud in quo sensus falsat τ in quo veridicat: quoniam qui dubitat diuidere inter sensibilia falsa τ sensibilia vera est sicut qui dubitabit in istis rebus scilicet vtrum simus dormientes aut vigilantes τ vtrum simus aut non simus: τ similiter nullus dubitat q̄ vere quātitates τ veri colores sunt q: apparēt ex ppinquo nō ex remoto: τ qð appet sanis est veruȝ

Falsitas ppria ē imaginatiōi sȝ sēsui nō cōpetit nisi per accidens.

nõ qd appet egris: τ idõ icipiũt curari. ¶ Et si oẽ qd vĩ est verũ sicut gdã dicũt ẽt nõ esset dĩa inter s̃mones nesciẽtis τ sapiẽtis. V.g. platonis τ tũc ɔsiliũ medici sapiẽtis esset silẽ ɔsilio nesciẽtis sanare aut nõ sanare ifirmos: τ oĩa ista sunt ipossibilia.

¶ Amplius aũt τ in sensibilibus nõ silr ppria alicui: τ ppriũ aũt ppinq τ ei⁹ φ ipsi⁹. s; d colorib⁹ qdẽ visus nõ gust⁹. d saporib⁹ gustus non visus. quorũ vnusqsq; in eodẽ tpe circa idẽ nunq̃ dic̃: silr ita τ nõ ita hr̃e: s; nec i altero tpe circa passionẽ dubitauit. s; circa id cui accidit passio. dico aũt puta idẽ qdẽ vinũ videbit̃ vtiq;: aut mutatũ: aut corpe mutato qñq; qdẽ eẽ dulce qñq; aũt nõ eẽ dulce: s; qd nõ dulce q̃le est qñ fuerit nunq̃ mutauit: s; sp d ipso verũ dic̃: τ ẽ ex necessitate futurũ tale dulce. q̃muis τ hẽ rõnes oẽs destruant: queadmodũ τ subaz nõ eẽ nulli⁹: ita nec ex necessitate nihil. necẽiũ. n. nõ ɔtingit aliter τ aliter se hr̃e. q̃re τ siqdẽ est ex necessitate nõ hẽbit ita τ nõ ita totalr̃: qr si est sẽsibile solũ: nihil vtiq; erit solũ nõ existẽtib⁹ aĩatis. sensus eni nõ erit: neq; igit̃ sẽsibilia eẽ neq; sẽsationes forsan verũ: sẽtiẽtis. n. passio hẽ est. subtrãto nõ eẽ q̃ sensuz faciũt: τ si nõ sensu ipoĩe. nõ. n. sensus suimet est: s; ẽ aliqd alterũ pter sensum qd pri⁹ ẽ sensu ẽ necẽ. mouẽs. n. moto prius est natura τ vtiq; si adinuicẽ dicuntur hec ipsa nihil minus.

Necẽiũ nõ ɔtingit aliter τ aliter se habere.

Mouẽs est prius nã moto ɔdẽ. 3. d aĩa te. co. 19.

¶ Et ẽt dicam⁹ hoc in ipsis sensibus: qm̃ sensus pprius rei non est silr in rei vitate ei q est alterius: τ non est simul sensus ppinquus rei pprie remoto alterius. visus enim est colorũ non saporũ: gustus autẽ est saporũ non colorum: τ vterq; eorũ sentit aliqd in vno tpe: τ nunquã firmat aliquis sensus vt aliquid sit in sua dispositione τ alia ɔtraria insimul: neq; in alia ɔtraria ẽt: neq; in alio tpe etiã: ripa autẽ d passionibibus. V.g. qm̃ existimatur φ trãsmutatio est ex eodẽ sicut vinum ex sapore: τ existimat̃ φ trãsmutatio ẽ pp diuersitatẽ ɔplexionis corporis gustantis: τ sic existimatur φ vinũ qñq; est dulce τ qñq; non dulce: τ ripa nõ est in ipso dulci cũ fuerit dulce: nec qñq; trãsmutat̃: s; si sermo verus est in eo τ erit necessario dulce illud qd erit s̃m hãc dispositionẽ. Et si isti sermones negãt s̃m hec oĩa: τ similiter negant vt non sit substãtia etiam alicuius rei: τ vt nihil sit necessario oĩno. Quod. n. est necessario ipoĩe est vt sit alio modo. Omne eniz qd necessario est: ipossibile est vt sit in hac dispositione: τ in sua ɔtria: τ alio mõ. Si sẽsibile est relatiuũ tunc sensibile solũ non est. alicuius si non est aĩatorũ: qm̃ non erit sensibile: τ est verũ: queadmodũ non erunt sensibilia etiã: sunt. n. passiua sentiẽtes. Et ipoĩe est vt subiecta facientia sensum sint si sensus non fuerit. Sensus. n. nihil aliud recipit nisi sensum: τ est prior sensu necessario. Motor. n. est prior moto nã. Et si ista dicunt̃ relatiue: tũc neutrum eorũ erit sine altero.

¶ Intendit in hoc s̃mone dissoluere dubitatiões contingentẽ eis ex sensibus. ¶ Et dicit. dicam⁹ ẽt dubitãtibus in sensib⁹ τ ponẽtib⁹ oĩa appentia eq̃liter in vitate: qm̃ iudiciũ alicui⁹ sensus in pprio sensibili non est silẽ sui iudicio de sensibili alteri⁹. s. cõi: verior eniz est in pprio q̃ in sẽsibili cõi τ aliũ. ¶ D. d. τ sensus ppinquus rei pprie τc̃. i. τ magis isto est φ nõ eq̃lis est ɔprehẽsio sensibilis pprij a sensu cũ fuerit ppinquũ ɔprehẽsiõi cõi ab eo sensu cũ fuerit remotũ illud sensibile cõe. ¶ D. incepit dicere sẽsibilia ppria vnicuiq; sensui. τ. d. visus. n. est colorũ τc̃. i. visus. n. est ppri⁹ coloribus in vificãdo de eis: τ silr gustus saporũ: τ auditus sonorũ: τ olfatus odorũ: τ tact⁹ tãgibiliũ. ¶ D. d. τ vnusquisq; eorũ τc̃. i. τ vnusquisq; quinq; sensuũ hz ppriũ vnũ sensibile qd ɔprehẽdit vno tpe. s. subiecto. ¶ D. d. τ nunq̃ affirmat τc̃. i. τ nunq̃ videm⁹ φ aliqs sensus iudicat in suo pprio sẽsibili diuersas dispõnes in eodẽ tpe aut in duob⁹ tpibus diuersis. ¶ Et qr accidit in hoc s̃mone aliqd ex hẽ φ appet in sensu gust⁹ in sanitate τ in ifirmitate. d. ripa aũt τc̃. i. dubitatio aũt q̃ accidit in passiõe q̃ dr̃ gustus. V.g. φ aliqs dicat̃ φ idẽ vnũ mõ vr̃ dulce τ alia hora amarũ. dubitat̃ qm̃ hoc forte accidit ex trãsmutatiõe gustãtis τ forte ex trãsmutatiõe ɔplexiõis gustãtis vñ nullo mõ nõ possumus pcise dicere hẽ eẽ dulce in sua nã in aliq̃ hora. ¶ D. dedit rñsionẽ τ. d. τ nõ est ripa in ipso dulci τc̃. i. τ ista dubitatio nõ opz vt sit dulcis nãliter: qm̃ si fuerit amarũ ex sua trãsmutatiõe mãifestũ ẽ φ nã dulcis trãsmutata est τ hz nãm ppriã: τ φ erit dulce qñ illa nã reuertet̃ ad illud. si aũt ex trãsmutatiõe cõplexiõis gustãtis hẽ erit mãifestius. s. φ dulcedo hz nãm ppriã sed ista ripa nõ est illa in qua eramus in s̃mo: sed ista ripa est vtrũ ɔuersio dulcis in amarũ est ex sua transmutatiõe: aut ex trãsmutatiõe cõplexiõis gustãtis: τ hoc intẽdebat cũ. d. τ ripa nõ est in ipso dulci τc̃. i. τ ripa nõ est in dulci cũ trãsmutat̃ in amarũ vtrũ sit p suã trãsmutationẽ aut p trãsmutationẽ cõplexiõis gustãtis: τ si sit p illã trãsmutationẽ qñ trãsmutat̃: necesse est eniz vt sit dulce dum hũit istã nãm anteq̃ trãsmutetur: τ hẽ itẽdebat cũ. d. sed si s̃mo verus est τc̃. i. sed si verum est dicere ipsuz esse dulce in aliq̃ hora necessario erit dulce omne qd fuit i illa dispositiõe aut erit. ¶ D. d. τ si isti s̃mones τc̃. i. τ si isti s̃mones sicut necessario negãt oĩa entia ita negãt vt aliqd hẽat subaz: τ ita negãt aliqd eẽ necessario oĩno. ¶ D. d. qd. n. est necessario τc̃. i. isti. n. s̃mones faciũt vt oẽ sit alio mõ ab eo qd est: τ φ est ipoĩe vt sit alio mõ. ab eo quod ẽ. ¶ D. d. si igit̃ aliqd fuerit necessario τc̃. i. qm̃ si aliqd fuerit necessario ipoĩe est vt sit in alio mõ s̃m quẽ est in alio. Sẽsibile. n. ẽ relatiuũ cũ nullã hz i se nãz nisi relatiuã. Cõtingit. n. vt sensibilia nõ hẽant eẽ si aĩalia sensibilia nõ fuerint. Sẽsibile. n. nõ est relatiuum ad

alíud nisi ad sensum: ꝛ si sensus nõ fuerit nõ erũt sensi bilia. ❡ D.o. ꝛ est verũ quẽadmodũ ꝛc̃.i. ꝛ hoc qd̃ ↄtingit verũ est et alio mo.s. cũ posuerim⁹ ꝙ sensibilia sunt relatiua. ↄtingit.n. vt sensibile sit sensus: ꝛ sensus sit passio.i. accidẽs in sentiẽte: vñ necesse ẽ vt sẽsibile nõ sit nisi sentiẽs sit: accñs.n. ĩpole ẽ vt sit sine suo subto. ❡ D.o. ꝛ ĩpole est vt suba ꝛc̃.i. ꝛ ↄtingit huic sermoni vt sensibilia nõ sint nisi sensus sint. D. dedit cãm ꝛ.o. sensus enim nihil aliud recipit ꝙ̃ sensum.i. sensus enĩ nõ est sensibiliũ: sed alterius a sensibilibus. ❡ D.o. ꝛ prius sensus necessario.i. sed sensus ẽ alteri⁹ qd̃ ẽ prius sensu nec̃io.s. prius nãliter. ❡ D. dedit cãm i hoc ꝛ.o. motor.n. ꝛc̃.i. ꝛ cã in hoc ẽ ꝙ sensibilia mouẽt sensus: ꝛ mouẽs est prius nãliter moto. ❡ D.o. ꝛ si ista dicũr relatiue ꝛc̃.i. ꝛ si sensus ꝛ sensibilia ẽẽnt relatiua tũc sensibilia non essent sine sensibus: quemadmodũ sensus nõ sunt sine sensibilibus.

Actio ĩpole est vt sit sine suo subto. 3o ph 14. 39. ꝛ 7 me. t.c. 1

Cap. VI.

Sunt autẽ quidã qui dubitãt hoc psuasor: ꝛ has ratiões solũ dicentium. Querũt.n. quis ẽ qui iudicat sanũ. ꝛ oio circa singula recte iudicãtẽ. Tales vo dubitatiões similes sũt dubitatiõi vtrũ dormim⁹ nũc aut vigilam⁹. Possunt ãt dubitatiões oẽs tales idẽ. Oium.n. rationẽ hi dignificãt esse. Principiũ.n. querunt: ꝛ hoc p demõstrationẽ accipere: quicꝗ̃ quidem nõ psuasi sunt ꝛ mãifesti sunt in actib⁹. Sꝫ qd̃ dixim⁹ hec ipsor passio est. Rationẽ enĩ querunt quor nõ est ratio. Demõstratiõis enim pricipij nõ est demõstratio. Hi quidẽ igr̃ facile hoc credũt. est.n. nõ difficile sumere. In smone ãt vim solũ querẽtes ĩpole q̃runt. Cõtraria nãqꝫ dicere dignificãt statĩ ↄtraria dicẽres. si aũt nõ oia sunt ad aliquid. sed q̃dã sunt ꝛ ipsa sm se: nõ vtiqꝫ est oẽ qd̃ apparet. nã qd̃ apparet alicui appet. Quare q dicit oia que appent esse vera: oia q̃ sũt facit ad aliqd. Propter qd̃ ꝛ obseruandũ vim in smone querẽtibus simul ãt ꝛ sustinere smonẽ dignificãtib⁹ qd̃ nõ apparet est: sed qd̃ appet cui appet: ꝛ qñ appet: ꝛ inquãtum: ꝛ vt. Si ãt sustineãt qdem smonẽ: nõ sic ãt sustineãt accidit ipsis ↄtraria cito dicere: ↄtingit.n. eidẽ sm visũ mel appere: gustui vero nõ. Et oculis duobus existẽtibus nõ eadẽ vtriqꝫ visui si sunt dissimiles. Oñ ad dicentes pp olim dictas cãs qd̃ appet verũ esse: ꝛ pp hec oia similiter esse falsa: ꝛ vera. Neqꝫ.n. oibus eadẽ appere ↄtingit: neqꝫ ipsi semp eadẽ. sed multotiẽs ↄtraria sm idẽ tps. Tactus.n. duo dicit in digitor variatiõe: visus ãt vnũ: sed nõ qdẽ idẽ: ꝛ sm idẽ sensui: ꝛ similiter: ꝛ in eodẽ tpe.

Demõstratiõis pricipij nõ ẽ demõstratio.

Qui dicit oia q apparẽt vera eẽ oia q̃ sũt facit ad aliqd.

❡ Et quidã ↄtenti sunt p ista: ꝛ dicunt istos smones: querũt qs est ille q querit ꝛ veridicat. ꝛ scit oia sm veritatẽ: ꝛ iste questiones ambigue sunt siles questiõibus ambigẽtiũ in hoc tpe i vigilia ꝛ somno: ꝛ istarũ omniũ questionũ vna est. Isti.n. dicunt ꝙ oia hñt cãs: pmo.n. querũt quid: deinde querunt cõprehẽdere hoc p demõstrationẽ. Oñ ãt nõ sunt ↄtenti mãifestũ est ex suis opationibus. Sed ĩfirmitas istor ẽ qz querũt terminum in quo nõ hꝫ terminũ. Nõ.n. hꝫ demõstrationẽ pricipiũ demõstratiõis. Et facere istos qescere facile ẽ: ꝛ cõprehẽdere hoc nõ est difficile. Qui.n. pseruãtur smonẽ tãtũ ꝛ querũt victoriã: querũt ĩpole. Volũt enĩ dici smones ↄrios. ꝛ illi in illa hora dicunt smones ↄrios. Si aũt nõ oia dicũtur relatiue: sed q̃dã sunt p se et tũc non oia q̃ appent sunt vera. Quod.n. apparet aliqd apparet. Qui ergo dicẽ ꝙ oia appentia sunt vera facit oia entia relatiua. et iõ pseruare opꝫ nos ab eis qui querũt victoriã p disputationẽ: et cũ hoc dicũt ꝙ illud qd̃ appet nõ appet illõ qd̃ est sed appet illud qd̃ est: sm illud cui appet ꝛ in hora in qua appet. ꝛ existimãt aliqd dicere: sed nõ est ita. Accidit.n. eis a ppinquo dicere ↄrium. Possibile.n. est idẽ appere visui esse mel ꝛ gustui nõ mel. ꝛ silr oculi duo cum fuerint diuersi nõ videbũt vnũ. Qui igitur dixerũt istis que apparẽt cãs pdictas albedinẽ ista appent ꝛ nõ apparẽt eadem sm vnũ apparere multotiẽs in eodẽ tpe. Tact⁹ enim ꝛ sensus existimãtur duo apud mutationẽ digitor: et visus idẽ: et nõ illõ qd̃ inuenit terminat. Et qd̃ ẽ p vnũ sẽsuꝫ: et vno mõ: et sꝫ vnã dispõnem: et i eodẽ tpe: et hoc ẽ verũ.

❡ Dicit ꝙ illi qui vtunt istis smonibus sunt bipartiti: q̃dã.n. q̃rũt p illos victoriã ꝛ dñiũ: ꝛ q̃dã ambigũt ex dubitatiõibus ↄtingẽtib⁹ istis reb⁹: ꝛ querũt scire distinguere quis iudicat vere apud ↄphẽsiões ↄrias: ꝛ medicina istor sicut post dicet ab hac ĩfirmitate ẽ facilis. ❡ D.o. ꝛ iste q̃ões ambigue ꝛc̃.i. ꝛ q ambigit in similibus questiõib⁹ ꝛ dubitat vtrũ illud qd̃ sani cõprehẽdũt est verũ: aut illud qd̃ infirmi cõprehendunt: ꝛ ẽt illud qd̃ appet ex remoto aut illud qd̃ apparet ex ppinquo sile est dubitãti vtrũ nos cũ dicimus hoc sim⁹ in somno: aut i vigilia. ❡ D.o. ꝛ vis oiuꝫ istaruꝫ ꝛc̃.i. ꝛ vis oium istarum questionum in eo ꝙ dant de dubitatiõe ꝛ ambiguitate est eadẽ. Cã enim ambiguitatis earũ est eadẽ.s. qz opinanẽ oia hñe cãs ex q̃bus cognoscunẽ: ꝛ querunt principia ex q̃bus demõstrenẽ: ꝛ si dixerit qd̃ ẽ cognitũ p se: ab eo qd̃ nõ est tunc iste error auferẽ ab eis. ❡ D.o. qm̃ autẽ nõ sunt cõtenti ꝛc̃.i. qm̃ iste modus hominum nõ negat ista proteruiẽdo ꝛ pp gloriam sicut faciũt logici. sed qz accidit eis nõ hñe certitudinẽ: hoc.n. manifestũ ẽ ex smonibus istor hoium: sed infirmitas eor est qz q-

26

Cõtra sophistas.

runt terminū in eo qḋ nō habet terminū ⁊ demōstratione in pncipio demōstrationis. ¶ D.d. ⁊ medicinatio istoꝝ est facilis.i.qꝛ nō querūt ista intēdēdo victoriam. ⁊ ideo questiōe dissoluta abscindet̄ illa dubitatio ab eis. D.d. illi autē qui querunt ⁊c̄.i. illi qui dubitant in istis ⁊ querūt nō ad aliud nisi ad vincēdū aduersarios ꝗrunt ipo͂ſe: ⁊ qḋ non possunt facere. ꝗrunt deinde facere vt ꝯtingāt illis sermones ꝯrꝫ: ⁊ cum laborāt in hoc statim inducūt ſmones ꝯrios: ⁊ iō ꝯtingit eis cōclusio quā volebāt inducere sup aduersarios. ¶ D.d. si aūt nō oīa dnr relatiue ⁊c̄.i. sed manifestum est ꝙ si non oīa cōprehensibilia p sensus sunt relatiua: sed ꝗdā eoꝝ sunt per se non in respectu ad sensum: tūc nō oīa apparētia erunt vera sicut isti opinabant̄. ¶ D.d. qḋ enim diximus ꝙ oīa ⁊c̄.i. contingit enim dicentib⁹ ꝙ oē quod apparet cuilibet hominū est verū vt oīa entia apud ipsum sint relatiua. D.d. ⁊ ideo oportet pseruare ⁊c̄.i. ⁊ pp corruptionē istius hominis. ⁊ qꝛ multū nocet in phīa oportet nos pseruari ab istis ꝗrētib⁹ intētione victoriā ⁊ diliꝫ in ꝯdictione. ꝯdicunt.n. sibi: qm̄ dnt ꝙ illud qḋ apparet res nō est illud qḋ est: sed illud qḋ est ſm videntē: ⁊ in eo tpe in quo apparet: ⁊ sic negāt vt res extra animā eē habeant oīo. ¶ D.d. ⁊ existimāt aliqḋ ⁊c̄.i. ⁊ accidit eis cum voluerūt dicere in aliquo qḋ sit vt dicāt statim in eo qḋ nō est. D. declarauit quomodo cōtingit h̄ in eis: ⁊ d. possibile enim est vt idē apparet ⁊c̄.i. cōtingit enim istis iudicare idē esse mel p visum ⁊ nō eē p gustū. ⁊ sic ꝯdicēt sibi. D.d. ⁊ similiter duo oculi ⁊c̄.i. qn̄ alter oculoꝝ fuerit diuersus ab altero in situ: tunc.n. accidit eis idē apparere duo qn̄ exprimit̄ oculus intantum ꝙ situs sit diuersus. D.d. illi igitur q dixerūt causas pdictas h̄ abscinditur sermo Aris. ¶ Et potest intelligi sic. declaratū est igit̄ ꝙ illi qui dixerūt i istis rebus illas cās predictas ⁊ illas rationes: accidit eis vt duo ꝯdictoria vera sint insimul non ſm diuersos homines tm̄: sed ſm eundē hoīem. Isti.n. vt reputo non cōcedunt ꝙ ꝯria apparēt eidē homini in eodem tpe ⁊ in eadē dispositiōe: ⁊ ideo dixit ista apparēt ⁊ nō apparēt in eodē. Fingit.n. ꝙ ꝯria apparēt insimul: sed nō eidē homini ⁊ in eodē instāti: sed duob⁹ hoībus in duobus tpib⁹. ¶ D.d. sed apparēt ꝯria multotiēs in eodē tpe ⁊c̄.i. sed ꝯtingit eis vt ꝯria appareāt mltotiens in eodē tpe ⁊ eidē homini. D.d. sēsus.n. existimat̄ apud itētionē ⁊c̄.i. ⁊ cā erroris in h̄ licet sensus sit idē ⁊ sensatū idē est: qꝛ qn̄ visus videt vnā rem. Et quādo videt illā duo nō est in eadē dispōne. cū aūt senserit rē eandē in dispōne eadē ⁊ eodē sensu tūc erit vnū: ⁊ h̄ intēdebat cū d. ⁊ nō qḋ terminatur ⁊c̄.i. comprehensio aūt que fit vno sensu ⁊ vno mō sensus ⁊ in eadem dispositiōe est vera semp ⁊ nunquā diuersatur.

Cōphēsio q̄ fit vno sēsu ⁊ vno mō sēsus ⁊ i eadē dispōne ēvā sp.

¶ Quare hec vtrīqꝫ erit verū: sed forsan pp hoc necesse dicere his q nō pp dubitationē: sed orationis cā dicentib⁹ ꝙ hoc nō est verūꝫ sed huic veꝝ ⁊ sicut prius dictū est necesse ad aliquid facere oīa. ⁊ ad opinionē: ⁊ sēsuꝫ quare nō fcm̄ ē: nec erit nihil: nullo ꝓopināte. Si vero fcm̄ est aut erit palā qꝛ nō erunt oīa ad opinionē. Amplius si vnū ad vnum aut ad determinatū. ⁊ si idē ⁊ dimidium: ⁊ equale: sed nō eq̄le ad duplū neqꝫ dimidiuꝫ ad eq̄le ad opinās itaqꝫ: si idē est hō: ⁊ opiatum nō est hō opinās: ſꝫ opinatuꝫ. Si vero vnūquodqꝫ fuerit ad opinās: ad ifinita erit spē opinās. Quod qdē igit̄ firmissima opinio oīum nō eē simul veras oppositas dictiōes ⁊ qd accidit ita dicētib⁹: ⁊ q̄re ita dicāt: tot sunt dcā. ¶ Qm̄ āt ipo͂ſe est ꝯdictionem simul esse verā de eodē. Palā qꝛ nec ꝯtraria simul esse eidē ꝯtingit. Cōtrarioꝝ.n. alteruꝫ est priuatio nō minus: sbē aūt priuatio negatio ē ab aliquo determinato genere. Si igit̄ ipo͂ſe est simul affirmare ⁊ negare vere impossibile: ⁊ cōtraria simul inesse nisi aut aliqua ex pte ambo: aut alterū qdeꝫ aliq̄ ex pte alterū vero simpliciter. Ca. VII.

Cōtraria ad pte eidē iij ̄ esse.
Contrarioꝝ alterū ē priuatio.

At vero nec ꝯtradictionis medium esse ꝯtingit: sed necessariū: aut dicē aut negare vnū d̄ vnoquoqꝫ. Palā aūt primū diffinietib⁹ quid verū ⁊ qd falsuꝫ. Dicē naqꝫ ens nō eē aut si ens esse falsuꝫ: ens āt esse: ⁊ nō ens nō esse veꝝ. Quare ⁊ dicēs esse: aut nō esse: veruꝫ dicet aut mētietur: sed neqꝫ dicit ens non esse aut esse: neqꝫ nō ens. Amplius āt mediū erit cō tradictiōis quēadmodū pallidū albi ⁊ nigri: aut quēadmodū neutrū hoīs ⁊ equi. Siqui dē igit̄ sic nō pmutabit̄ nā ex nō bono in bonum: pmutatur āt ex bono in nō bonū. nunc āt nō semp videt̄. Nō est.n. pmutatio nisi in ꝯtraria ⁊ media. Si āt est mediū: ⁊ sic vtiqꝫ erit aliquo in albū nō ex nō albo gn̄atio: nūc āt nō videt̄. Amplius āt oē itellectuale ⁊ intelligibile mēs aut affirmat aut negat: h̄ aūt ex diffinitiōe palā est: cū verū dicit aut mētitur. Qn̄ āt sic cōponit dicēs aut negās verum dicit. Qn̄ āt nō sic mētitur. Amplius pter oēs opꝫ esse ꝯdictiōes nisi orōnis cā dicatur: q̄re ⁊ nec veꝝ dicet aliqs: nec nō veꝝ dicet: ⁊ pter ens ⁊ nō ens erit: q̄re ⁊ pter gn̄ationē ⁊ corruptionē trāsmutatio qdam erit. Amplius in qbuscūqꝫ generibus negatio: ⁊ ꝯrium insunt: ⁊ in his erit vt in numeris: neqꝫ impar neqꝫ nō ipar numer⁹ erit: ſꝫ ipo͂ſe: ex diffinitiōe vero palā. Amplius in ifinitū vadet ⁊ nō soluꝫ emiologia que sunt erunt sed plura. Iterū enim est hoc negare ad dictionem ⁊ negationem: ⁊ hoc erit aliquid: nam substantia est quedaꝫ ipsius alia. Amplius interrogante si est album: dicit qꝛ non: nihil aliud negauit ꝙ̄ ipsuꝫ esse. Negatio vero est que non esse.

Nō ē pmutatio nisi i ꝯria ⁊ media.

¶ Et dignum est vt cogatur ad dicendum hoc qui nō dicit ambigēdo: sed disputādo tm̄: q̄ hoc nō est verū: sed verū per hoc. Et sicut prius fuit dictū: necesse est vt dicens hoc faciat oīa relatiua ad existimationē ⁊ sensum esse. ergo non fuit aliquid nec erit si aliquis prius nō existimauerit. ⁊ si res generate sunt: aut erunt: manifestū est q̄ nō oīa referunt̄ ad existimationē: ⁊ etiā aut referet̄ vnū ad vnū: ⁊ ad terminatū: ⁊ ad idem: ⁊ simil̄r duplū: ⁊ equale: ⁊ nō refert̄ equale: ad duplū. Et cū hoc si refertur homo ⁊ existimant per illum ad suam existimationē ad illud qd̄ existimat̄: ⁊ fuerint ambo idē: tūc illud qd̄ existimat nō est hō: sed existimat̄ p illū ēt. Et si vnaq̄qz rer̄ refertur ad illud qd̄ existimat̄: tūc illud qd̄ existimat̄ refert̄ etiā ad res īfinitas in forma. Iste igit̄ est sermo noster in istis sermonib⁹ suis: ⁊ q̄re sermo eor̄ est h⁹. Et si est ipo͛le vt duo ɔ̄dictoria vera insimul sint in eodē: manifestū ē qd̄ si ipossibile vt ɔ̄ria sint isil̄ in eodē ēt. Alterū enī eor̄ est: nō esse: ⁊ nō esse non est minus sub̄a: ⁊ nō eē est negatiuū de aliquo genere terminato. Si igī ipossibile ē dicere q̄ affirmatiua ⁊ negatiua sunt isil̄: rectum vr̄ vt sit ipossibile vt ɔ̄ria sint insil̄. Sed forte dicet̄ aliqd ex vtroqz: ⁊ forte dicet̄ alter̄ eor̄ mō simplici. ⁊ ēt ipo͛le est vt aliqd sit inter duo ɔ̄dictoria: sed nec̄io aut affirmatiua: aut negatiua altera ear̄ erit d̄ aliquo vno: postq̄ ver̄ ⁊ falsum pri⁹ d̄terminātur. Dicere. n. q̄ ens nō est: aut illud qd̄ nō est: est falsum: ⁊ dicere q̄ illud qd̄ nō est: est ver̄. ergo dicens q̄ hoc ē: ⁊ nō est: veridicat ⁊ falsat: ⁊ q̄ dicēs hūc sermonē nō dicit q̄ ens nō est neqz illud qd̄ nō est. ⁊ ēt si aliqd est iter cōtraria. V. g. pallidū iter albū ⁊ nigrū: ⁊ hoc erit ver̄ in hoīe. Nō. n. s̄m hāc dispōnē erit trāsmutatio. ⁊ vr̄ q̄ illud qd̄ nō trāsmutat̄ in bonū aut hoc in eo qd̄ nō est bonū. ⁊ hoc nō ē māifestū mō: q̄m nō ē trāsmutatio nisi ad res oppositas in situ: ⁊ media ēt. ⁊ si medium fuerit s̄m hāc dispōnē: tūc erit aliqd qd̄ trāsmutat̄ in albū ex nō albo: ⁊ hoc non vr̄ mō. ⁊ ēt oē cogitatū ⁊ itellectū aut affirmat̄ aut negat̄: ⁊ hoc manifestū ē ex diffōne ver̄ sit ver̄ aut falsū. Cū. n. cōuenit aut affirmatiue aut negatiue erit ver̄: cū aūt nō cōuenit erit falsum: ⁊ etiā op̄z vt sit hoc in oīb⁹ ɔ̄dictorijs si nō fuerit dict⁹ s̄mo tm̄. Si igit̄ cōtinget vt aliq̄s nō veridicet: neqz credat̄ ēt: ⁊ erit hoc in ente ⁊ nō ente etiā: ⁊ erit transmutatio nostra alia a gn̄atione ⁊ trāsmutatione. ⁊ etiā op̄z vt hoc sit in oīb⁹ generib⁹ in q̄bus accidit ɔ̄riū ex negatiua. V. g. i numeris: ⁊ vt in eis sit numerus: neqz par: neqz impar: qd̄ est ipossibile. ⁊ manifestū est q̄ de nūero p̄cedit̄ in īfinitū: ⁊ erūt res neqz totū: neqz medietas tm̄: albū cum q̄rit̄ si est albū: ⁊ dicit q̄ nō est aliud cū dicet negatiua nō q2 est negatiua: aut q̄ nō est.

¶ Dicit ⁊ rectū ē vt q nō dicit hūc s̄monē p̄p dubitationes cōtingētes ei ⁊ ambiguitatē: sed dicit p̄teruiēdo ⁊ ɔ̄dicēdo. s. h nō esse verū vt cogat̄ ad dicēdum ipossibile cōtingēs ei p̄us. D. dedit illud ipo͛le. ¶ Et d. ⁊ sicut prius fuit dictū ⁊c̄. i. ɔ̄tingit eniz dicētū h: vt oīa entia sint relata ad sensuz ⁊ ad cognitiōez: ⁊ hoc intēdebat cū. d. ad existimatiōem. ¶ D. d. ḡ nō erit aliqd ⁊c̄. i. ⁊ ɔ̄tingit huic s̄mōi h. s. q̄ nūq̄ fuit aliqd ⁊ nūq̄ erit si aliqs prius nō existimauerit illd̄. ¶ Et d. h: q2 entia s̄m opinionē hāc nō erūt p̄ter existimatiōes hoīum. ¶ D. d. ⁊ si res sunt iaz gn̄ate ⁊c̄. i. s̄z q2 manifestū ē aliq̄ generata esse ⁊ existia ex̄ animā: l3 aliquis nūq̄ existimauerit in eis aliq̄ existimatiōe: manifestū est q̄ entia nō sunt existimatiōes: tūc enī nulla generatio eēt oīno: ⁊ tūc loquēs loquēdo si aliquis nō existimaret ip̄m eē nō esset. ¶ D. d. q̄m autē refert̄ vnū ad vnū ⁊c̄. i. ⁊ ēt si oīa entia sunt relatiua ad existimatiōes hoīum: ⁊ relatiuū refert̄ ad aliqd terminatū: nec̄e est vt hō ad cui⁹ existimationē referunt̄ entia sit ens p se: ⁊ nō relatiuum oīno. ¶ D. d. ⁊ cū h ⁊c̄. i. si igit̄ hō existimās nō est ens p se: sed relatiuum ad suā existimatiōem: tūc ēt existimatio erit relata ad aliquā existimationē ⁊ p̄cedit in īfinitum: ⁊ h itēdebat cū. d. ⁊ si vnaq̄qz rer̄ refert̄ ⁊c̄. ¶ D. d. iste igit̄ est sermo ⁊c̄. i. istis igit̄ sermonib⁹ ɔ̄tradicemus ⁊ demōstrabim⁹ cās erroris eor̄. ¶ D. d. ⁊ si est impo͛le ⁊c̄. i. cū manifestū est p se ⁊ ɔ̄cessuz apud negantes illud per istos sermones p̄dictos: manifestū est q̄ impo͛le est q̄ affirmatiua ⁊ negatiua ɔ̄gregent̄ in eodē: ergo ⁊ impo͛le est vt duo ɔ̄ria ɔ̄gregentur in eodē. ¶ Et cā in hoc est: q2 alter̄ duor̄ ɔ̄rior̄ ē priuatio alterius: ⁊ istud inq̄tū est opp̄m enti nō est minus q̄ nō esse qd̄ opponit̄ s̄bstātie. ¶ Et i alia trāslatione loco huius dicit: ɔ̄trarior̄ aūt alter̄ est nō esse nō ɔ̄tradictorior̄ nō esse enī substātia. ¶ D. d. ⁊ non esse est negatiuū de aliquo genere terminato. i. ⁊ cā i hoc q̄ istud nō esse est equale ad nō esse qd̄ ē in sub̄a in hoc q̄ ipossibile est vt sit cū illo cui⁹ est. D. d. ⁊ si impo͛le est vt affirmatio ⁊ negatio ⁊c̄. i. q2 ɔ̄riū est negatio p̄pria alicui⁹ gn̄is sicut est dispositio in p̄uatione sub̄e. quoniam q̄cq̄d negat̄ a specie. s. negatione simplici negabitur a specie. s. negatiōe p̄pria. ¶ Deinde d. ⁊ forte ⁊c̄. i. s̄z forte vtraq̄ iuenit̄ i eodē: ⁊ hoc erit in ɔ̄rijs h̄ntib⁹ mediū: s̄z in potētia sicut albedo ⁊ nigredo iueniunt̄ in pallore: s̄z nō in actu nec perfecte. ¶ D. d. ⁊ forte alterū dicet̄ mō simplici. i. ⁊ forte alterū iuenit̄ in re simpl̄r. i. p̄fecte: ⁊ tūc nō iuenit̄ in eo alter̄ nisi in diuersis t̄pib⁹. ¶ Et in alia trāslatione loco toti⁹ isti⁹ est aliud manifesti⁹ sic: ⁊ si ipo͛le est insil̄ neget̄: ⁊ affirmet̄: ipo͛le est. n. vt ɔ̄ria sint insil̄: s̄z q̄sq̄ hoc ⁊ q̄nq̄ hoc. D. d. ⁊ ēt ipo͛le est vt aliqd sit inter duo ɔ̄dictoria postq̄ iuenit̄ verū ⁊ falsuz. i. q2 diffinitio veri est illud qd̄ nō est falsuz: ⁊ diffinitio falsi

Margin notes: 27 — Alter̄ duor̄ ɔ̄trarior̄ est priuatio. 3 6. ph. cō. 15. ⁊ que ibi. — Vid. 5. ph. c. 19. 52. ⁊ 6. ph. 52.

est illud qđ nō est verū: vñ manifestū est ex hoc q̄ cō gregent̃ in eodē est ipōle. ¶ D.d.dicere.n.q̄ ens nō est ꝛc̃ i.ꝛ cū declaratū est q̄ diffinitio veri est diuersa a diffōne falsi: tūc q dicit in eo qđ est q̄ nō est falsat: ꝛ qui dicit in eo qđ nō est: q̄ est falsat ēt. ¶ Et itēdit p verū eē siue affirmatiuū siue negatiuū est illud qđ est ex̄ aīaȝ fm q̄ est in aīa: falsuȝ āt si ecōuerso. ¶ D.d.dicēs igit̃ q̄ hoc est ꝛ nō est veridicat ꝛ falsat .i. cū ipōle est q̄ verū ꝛ falsuȝ ꝯgregent̃ in eodē: tūc dicēs in aliq̄ q̄ est hoc: aut nō est hoc nec̄io: aut veridicat: aut falsat: qm̄ si illud qđ veridicauerit fuerit fm id qđ est ex̄ aīaȝ siue eē siue nō eē erit verū: sin aūt falsuȝ. ¶ D.d.ꝛ dicēs hoc nō erit ꝛc̃.i. ꝛ qui hoc opinat̃ nō opinat̃ q̄ ens est nō ens: ꝛ neq̄ q̄ nō ens est ens. D.d.ꝛ ēt si aliqd est iter ꝯria sicut pallidū ꝛc̃.i. ꝛ si ꝯria hñt mediū: tūc inter hoīem ꝛ nō hominē erit mediū. D.d. qm̄ fm hāc dispōnē erit trāsmutatio ꝛc̃.i. et si iter hominē ꝛ ei᷒ p̄uationē est mediū ꝛ opposita inter q̄ est mediū sunt illa q̄ trāsmutant̃ adinuicem. tūc erit trāsmutatio: ex nō eē in eē. V. g. vt sit trāsmutatio ex nō bono ad bonū. D.d.ꝛ hoc nō est mani[m] ꝛc̃.i. qm̄ cognitū est p̄[m] q̄ trāsmutatio est ex oppositis q̄rū vtrūq̄ ē ens: ꝛ q̄ maxie distāt in eē: aut ex medijs q̄ sunt inter illa. ¶ D.d. si igit̃ mediuȝ fuerit fm hāc dispōnē ꝛc̃.i. si igit̃ mediū fuerit inter affirmationeȝ ꝛ negationē: tc̃ mutatio ei᷒ qđ mutat̃ ad albū nō erit ex albo: sȝ ex nigro: ꝛ ex p̄uatōe albi: ꝛ hoc est ipōle. s. vt nō eē alteret̃ in eē: ꝛ eē in nō eē. ¶ D.d.ꝛ ēt oē cogitatū ꝛc̃.i. ꝛ ēt mani[m] est q̄ oē imaginatū: aut affirmat̃ de eo aliqd: aut negat̃ de eo aliqd: aut ipȝ affirmabit̃: aut negabit̃. D.d.ꝛ hoc manifestū est ex diffinitione ꝛc̃.i. ꝛ manifestabit̃ ex diffōne: veri ꝛ falsi q̄ nō hñt mediū: qm̄ cū ꝯuenerit ꝛc̃.i. qm̄ cū cōuenerit affirmatiue: aut negatiue illud qđ est ex̄ aīaȝ erit verū: ꝛ si nō ꝯuenerit erit falsuȝ. ¶ D.d.ꝛ ēt oȝ vt illud sit in oībus ꝛc̃.i. ꝛ ēt si fuerit nec̄e vt inter ꝯtradictoria fm affirmationē ꝛ negationē sit mediū: oȝ vt hoc sit in oībus cōtradictorijs: qđ.n. īuenit̃ in aliq̄ nāli: nō inuenitur in quodā eius: ꝛ quodaȝ nō: nisi hoc sit verbis tm̄: non ratione. ¶ D.d.ꝛ si hoc contingit vt aliquis nō veridicet ꝛc̃.i. ꝛ si contradictoria habeāt mediū cōtinget vt nullus homo veridicet in altero ꝯdictorioꝝ: ꝛ falset in altero: sȝ pōt falsare in ambobus: sicut in duobus oppositis: q̄ hñt mediū. D.d.ꝛ erit trāsmutatio alia a gnōne ꝛ corruptiōe .i. ꝛ contingit fȝ h̄ vt alia trāsmutatio sit a trāsmutatiōe q̄ dr̃ gnō: ꝛ vltr ab alijs .iij. trāsmutatiōib᷒. ¶ Et in alia trāslatiōe est inter gnōnē ꝛ corruptionē. ¶ D.d.ꝛ oȝ ēt vt hoc sit in oīb᷒ gnīb᷒ ꝛc̃.i. ꝛ ꝯtingit fm hāc dispōnē vt īueniat̃ inter ꝯria quoꝝ vnū est vis affirmatiue ꝛ negatiue adeo q̄ inter parē ꝛ iparē sit numer᷒ neuter. ¶ D.d.ꝛ est mani[m] ꝛc̃.i. ꝛ hoc est ipōle: qm̄ si iter parem ꝛ iparē fuerit nūer᷒: tūc ille nūer᷒ diuidet̃ in parē ꝛ iparē: inter quos erit nūer᷒ neuter. ꝛ sīlr ille neuter diuidet̃: ꝛ sic in infinitū. ¶ D.d.ꝛ erūt res nō totū neq̄ medietas tm̄ ꝛ in alia trāslatiōe: sic. ꝛ nō erit nūer᷒ medietas toti᷒ tm̄: nec alij modi ēt: ꝛ iste fmo est difficilis ad intelligendū: ꝛ p hoc intēdit vt mihi vr̃ q̄ fm hūc fmonē cōtingit vt nā nūeri diuidat̃ in infinitū sicut q̄titas ꝯtinua diuidit̃ in medietatē. s. q̄ cōpositū fuerit aliqđ totū cōtinuū diuidet̃ in duo media: ꝛ vtraq̄ medietas illarum diuidet̃ ēt in duo media: ꝛ sic in infinitū. ꝛ est manifestū. q̄ numer᷒ nō diuidit̃ sic semp: h̄.n. nō īuenit̃ nisi in ꝯtinuo. ¶ D.d. cū querit̃ si est albū ꝛc̃.i. ꝛ ille a quo querit̃ in aliq̄

Cognitū est p̄[m] q̄ trāsmutatio ē ex oppositis: aut ex medijs inter ipsa. Idē ȝ p̄ ph. a. 43. vsq̄ ad. 50. Jd p̄ d gnōe. 50. Jdē. 10. me. 23. ꝛ. 2. d aia ꝯ. 44. 5. ph. 6. ꝛ. 12. me. i. cōmē. 6.

Qđ īuenit̃ i aliq̄ nālr̄ n̄ īuenit̃ in q̄dā ei᷒ ꝛ q̄dā nō Jd. 2. ce. cō. 59. ꝛ p̄ poste. tex. cō. 8.

Documentū

qđ est albū: ꝛ dixerit q̄ nō est aliud cōcedit q̄ nō est aliud ab albo: ꝛ ista est concessio q̄ affirmatiua ꝛ negatiua nō habent mediū.

¶ Venit aūt hec opinio qbusdā sicut ꝛ alie inopinabiliū. Qn̄.n. soluere nō possunt oīōnes cōtētiosas: ānuētes oīoni cōfirmāt verū eē qđ est syllogizatū. Hi qdē igit̃ pp talē cām dicūt. Illi vo pp oīuȝ rōnē inquirere. Principiū aūt ad hos oēs ex diffōne. Diffinitio vo fit ex ipso significare ad nec̄iuȝ eē. Ratio nāq̄ cui᷒ nomen est signū diffinitio fit. Videt̃ aūt heracliti qdē rō dicēs oīa eē ꝛ nō eē oīa vera facere. Que vero Anaxagore eē aliqd mediū ꝯtradictiōis. quare oīa falsa. Nā qn̄ miscent̃ nec bonū nec nō bonū est mixtū: q̄re nihil dr̄ verū. Cap. VIII.

R ō quā sig͞t nom̄ ē diff͞o.

Determinatis aūt his palaȝ q̄ vno mō dicta: ꝛ de oībus: impossibile est eē sicut qdā dicūt. Hi qdē nihil dicētes veꝝ eē: nihil.n. p̄hibere dicūt sic oīa eē sicut diametrū cōmēsurabileȝ eē. Illi vero oīa vera fere nāq̄ ipsis rōnes eedeȝ Heraclito. Nam qui dicit q̄ oīa sunt vera: ꝛ oīa falsa: ꝛ seorsuȝ dicit rōnē vtrāq̄ q̄re si sunt ipossibilia illa: ꝛ hoc ipossibile ē. Amplius aūt euidenter cōtradictiōes sunt: quas nō est possibile simul eē veras nec falsas oēs: ꝛ hoc qdē putabit̃ magis cōtingere ex dictis. Sed ad oēs tales oīones oȝ q̄rere queādmodū in supiorib᷒ sermonib᷒ dictum est: aut eē aliqd: aut nō eē: sȝ significare aliqd. Quare ex diffōne disputādū: accipiētes qd significat eē verū aut falsuȝ.

¶ Et contingit ista existimatio hoībus sicut alie opīones mirabiles: q2 nō potuerūt dissoluere fmones aduersarioꝝ: ꝛ ideo dixerunt fmōes illoꝝ: ꝛ verificauerūt argumētationes illoꝝ. Quidā igit̃ dicūt istos fmones pp̄ter istā cām: ꝛ qdā qui querūt rōnē in oībus reb᷒: ꝛ principiū in oībus istis rebus erit ex diffōne. ꝛ diffinitio ē illa q̄ significat rem nec̄io. Ratio.n. quā nomē significat est diffinitio. Et videt̃ q̄ sermo Heracliti affirmat q̄ oīa sūt va: ꝛ q̄ nō oīa sunt vera. Sermo aūt Anaxagore affirmat aliqd eē inter duo ex̄ cōtradictoria: sūt igit̃ oīa falsa: qm̄ cū admiscent̃ mixtū nō erit bonū: neq̄ nō bonuȝ. Ergo ipossibile est vt aliqd dicat̃ vere. ꝛ cū igit̃ distincta sūt ista. declaratum est q̄ȝ ipossibile ē vt res sint illa q̄ dicunt̃ eodē mō: ꝛ neq̄ q̄ dicunt̃ de oī: sicut

qdã dixerũt. Quidã.n.dixerũt ꝙ nihil ẽ verũ: ꝛ nullũ albũ nigro. In greco isti ſmões sunt sicut sermones Heracliti. Qui.n.dicit eos esse veros ꝛ falsos: nõ diuidit iter istos duos sermões: ꝛ dicit vtrũqȝ esse. Illa igit̃ ĩpossibile est vt sint ista: ꝛ manifestũ est ꝙ ĩpossibile est: ꝛ hoc d̃clarabit̃ ẽt ex h̃ ꝙ ꝯdictoria sunt illa q̃ ĩpoſſe est vt sint insil' vera: aut falsa oĩa: ꝛ si existimet̃ ex p̃dictis h̃ esse ĩpoſſe: sed opȝ vt sint ꝯdictiões sup oẽs qui sunt: sicut isti ſm ꝙ p̃dictũ fuit in sermõib⁹ p̃dictis aliqd eẽ ꝛ nõ eẽ: ſȝ significat aliqd. ꝛ tunc disputabimus cũ eis ex diffinitione cũ inuenerimus ꝙ significat verũ.

38 ¶ Idẽ ꝛ accidit ista existimatio mirabilis qbusdam hoĩb⁹ sicut accidũt alie opiones mirabiles q̃ nõ existimant̃ dici ab aliquo hoĩe: ꝛ ex hoc qꝛ nõ potuerũt dissoluere qõnes hoĩuȝ ꝯrentiũ ꝛ dicentiũ hãc opionẽ eẽ: ꝛ ideo dixerũt ſmões eorũ.i. ꝛ ideo opinati sũt hãc opionẽ ꝛ studuerũt in cõfirmãdo ꝛ verificando argumẽtatiões eoꝝ. ¶ D.d. qdã igit̃ dicũt ꝛc̃.i. qdã igit̃ dicebãt istos ſmões pp dubitatiões cõtingẽtes eis: ꝛ qdã pp hoc opinabant̃ ꝙ necesse est verũ sit vt oĩa habeãt diffõnes nãles: ꝛ cũ viderũt ꝙ sensibilia nõ hñt diffõnes nãles negãt sciaȝ: ꝛ inuit Heraclitũ. ¶ D.d. ꝛ p̃n̄ in oĩbus istis rebus erit ex diffõne.i. ꝛ p̃n̄ disputatiõis cũ istis in oĩbus istis ſmonib⁹ erit ex verificatiõe diffõnũ ſm ꝙ res diuerse hñt diuersas diffõnes: qm̃ si hoc ꝯcesserint destruent̃ ſmones eoꝝ: ꝛ si hoc nõ ꝯcesserint disputatio cũ eis destruet̃: qm̃ si diffõnes nõ sunt noĩa nõ erũt: et sic auferretur sermo. ¶ D.d. ꝛ diffinitio est illa ꝛc̃.i. ꝛ diffinitio est illa q̃ significat illud qd̃ nomẽ significat. ſmo.n.qui significat illud est diffinitio necio: ꝛ hoc est in speciebus ꝛ nõ in idiuiduis. ꝛ.d. hoc ad declarãdũ ꝙ cum fuerit cõcessuȝ ꝙ spẽs hñt noĩa ꝓpria ꝙ ꝯtigẽt vt habeat diffõnes ꝓp̃as ꝛ necessarias ꝛ cũ ita fuerit diffõ affirmatiue erit alia a diffõne negatiue: ꝛ iõ ĩpoſſe est vt affirmatiua ꝛ negatiua sint idẽ ꝛ vt qdlibȝ sit lq̊libet: quẽadmodũ ĩpoſſe est ẽt vt oẽs scie sint false. nõ enĩ oĩa sũt sp in trãsmutatõe: sicut finxerũt existimãtes ꝙ nulla res hȝ diffõnẽ necessariã pp hoc ꝙ semp sũt in trãsmutatõe. ¶ D.d. ꝛ vĩ ꝙ ſmo Heracliti ꝛc̃. idest. ꝛ videt̃ ꝙ sequit̃ ex ſmõe Heracliti in quo dixit ꝙ oĩa sunt semp in trãsmutatiõe: qꝛ oẽs sermões sunt veri: ꝛ oẽs ẽt sunt falsi. nõ tñ ꝙ oẽs sũt falsi sicut fingebat heraclit⁹. trãsmutatio.n. media est iter esse ꝛ nõ esse: ꝛ iõ trãsmutatũ põt dici ens ꝛ nõ ens: ꝛ erit ens ꝛ nõ ens insimul. Motus.n.cõponit̃ ex eẽ ꝛ nõ esse. ꝛ iõ describit̃ sic motus: est pfectio eius qd̃ est in potẽtia in eo qd̃ est in po᷑. ¶ D.d. sermo aũt Anaxagore ꝛc̃.i. qꝛ mediũ est neutrũ extremoꝝ: ꝛ Anaxagoras dicebat mixtũ eẽ qd̃ nõ est ens neqȝ nõ ens videbat̃ dicere mediũ iter ens ꝛ nõ ens. D.d. oĩa igit̃ sũt falsa ꝛc̃.i. qm̃ affirmatiua ꝛ negatiua falsant insil' in mixto: quapp oẽs existimatiões erũt false. ¶ D.d. ꝛ cũ ista sint distincta ꝛc̃.i. declaratũ est igit̃ ꝙ ĩpoſſe ẽ vt res sint pticulares aut vlẽs: sicut qdã dicebant ꝙ nullũ eoꝝ est verũ: ꝛ ꝙ oĩa sunt falsa. ¶ Et iuenim⁹ in vno loco aliter in alia trãslatõe sic. illa aũt oĩa sũt vera.i. declaratũ est igit̃ ꝙ ſmo dicẽtis ꝙ oĩa sũt falsa est falsus: ꝛ siĩr ſmo dicẽtis ꝙ oĩa sũt v̾a. ¶ Et vĩ mihi ꝙ diminuit̃ etiã a libro hoc.s. ꝙ cũ falsuȝ ẽ oĩa esse falsa: ꝛ oĩa esse v̾a. ergo falsuȝ est dicere oĩa eẽ falsa ꝛ vera insil': sicut ſmo heracliti. ¶ D.d. q.n. dic̃ ꝛc̃. idest. q.n. dicit hoc cõgregat duos ſmões: ꝛ nõ reputat eos esse ꝯrios. D.d. ꝛ cũ illa ĩpoſſe est ꝛc̃.i. ĩpoſſe est vt vera sint falsa vel eꝯ. D.d. ꝛ hoc declarabit̃ ẽt ꝛc̃. idest. ꝛ dicere in eis q̃ sũt v̾a ꝛ falsa insil' d̃clarabit̃ ex hoc qd̃ diximus ꝛ declarauim⁹ ꝙ duo ꝯdictoria diuidũt verũ ꝛ falsuȝ: ꝛ ꝙ necesse est vt alteꝝ sit veruȝ ꝛ alteꝝ sit falsuȝ: lȝ existimet̃ de p̃dictis dubitatiõib⁹ hoc esse possibile.s. ex dubitatõib⁹ dicẽtiũ ꝙ oĩa ꝯdictoria sunt v̾a. ¶ D.d. sed opȝ vt sint ꝛc̃.i. ſȝ opȝ cum voluerim⁹ disputare cũ istis in istis trib⁹ opionibus ponere cũ eis pacta q̃ aut negabũt aut sustinebũt sic̃ fecimus p̃us q̃rẽdo ab eis: vtꝝ dicere in aliquo ꝙ ẽ ꝛ ꝙ nõ est vtꝝ.s. alteꝝ istoꝝ dicere significet itẽtionẽ q̃ hȝ diffõnẽ aliã a diffõne intẽtiõis quã significat alteꝝ: aut neutrũ significet ſm intẽtionẽ. Si igit̃ cõcesserint ꝙ significat aliã itentionẽ q̃rem⁹ ab eis de illa intentiõe ꝛ disputabim⁹ cũ eis: ꝛ iõ dixit: ſȝ significat aliqd ꝛc̃.i. cũ igit̃ cõcesserint ꝙ dictiões significant res terminatas disputabimus cũ eis de diffõnibus.s. de diffinitionibus veri ꝛ falsi.

¶ Si aũt nihil aliud veruȝ dicere q̃ȝ negare falsuȝ: impossibile oĩa falsa eẽ. Est.n. necesse cõtradictiõis partẽ alterã eẽ verã. Amplius si oẽ: aut dicere: aut negare est necesse: vtraqȝ falsa eẽ impossibile est: altera namqȝ pars cõtradictiõis est falsa. Accidit itaqȝ ꝛ qd̃ famatũ est de oĩbus talib⁹ orõnib⁹ ipsa seipsas destruere. Nam qui oĩa. Vera dic̃ orõnis sue cõtrariã verã facit: quare ꝛ suã nõ verã. Contraria.n. nõ dicit ipsaȝ eẽ verã. Qui vero oĩa falsa ꝛ ipse seipsuȝ. si aũt accipiat: hic qdẽ cõtrariã ꝙ nõ vera sola est: ille v̾o suã ꝓpriã ꝙ nõ falsa: nihilominus infinitas accidit ipsis petere orões veras ꝛ falsas. Nam qui dicit verã orõnẽ ver⁹ est: hoc aũt in infinitũ vadet. Palaȝ aũt hoc: qꝛ nec qui omnia quiescere dicũt vera dicunt: nec qui oĩa moueri. Nã si qescũt oĩa semp hec v̾a ꝛ falsa erũt. Videt̃ aũt hoc trãsmutatũ: nã q dici aliqñ ipse nõ erat. ꝛ iterũ nõ erit. si v̾o oĩa mouent̃ nihil erit verũ: ergo oĩa falsa: ſȝ hoc oñsuȝ est: qꝛ impossibile est. Amplius ens pmutari est necesse: nã ex aliquo in aliqd est pmutatio. At v̾o nec oĩa quiescũt: aut mouent̃ aliqñ. semp aũt nihil. Etenĩ est aliqd qd̃ semp mouet q̃ mouent̃: ꝛ primũ mouẽs imobile ipsum.

¶ Dicamus igit̃ ꝙ nõ est veruȝ aliud nisi ꝙ cũ affirmatiua sit v̾a: ꝛ negatiua sit falsa: g̊ ĩpossibile est vt oĩa falsa: qm̃ necesse est vt alteꝝ duoꝝ extremoꝝ ꝛ cõtradictiõis sit veruȝ. Et ẽt si affirmatiua ꝛ negatiua dicunt̃ de oĩbus rebus necio: necesse est vt nõ oĩa

Trãsmutatio ẽ media iter eẽ ꝛ ñ eẽ.

Mot⁹ ꝯpõit ex eẽ ꝛ ñ eẽ.

3. phy. t.c. 6.

Si vna orõ sit v̾a ꝯtigit infinitas v̾as eẽ.

sunt vera. Qm̄ alterū duorū extremorū cōtradictorie est falsum: ablatio in greco: ꝛ in alia trāslatiōe inuenit̄ loco huiꝰ diminuti sic: ꝫ q dicit cōtraria eē existimat ꝙ oē qđ dicit est verū: ꝛ q̄ sunt cōtrariorū oia sūt falsa: ꝛ ipse veridicat se. Si igit̄ destruūt sermōes cōtrarios necesse est sermonē nō eē: ꝛ ipse affirmat suū sermonē qui nō est falsus. Et qđ accidit nō est diminutū si fuerit quesitū ab eis oia infinita vera ꝛ falsa. Et qui dicit in sermone ꝙ est verus illud qđ dicit est verū: ꝛ hoc pcedit in infinitū. Manifestū est igit̄ ꝙ neqꝫ qui dicit ꝙ oia sunt vera dicit verū: neqꝫ qui dicit ꝙ oia mouent̄. Qm̄ si oia mouent̄ ꝛ semp sunt idē: qꝛ vident̄ ab isto trāsmutari. ꝛ ille qui dicit ꝙ nō: ꝛ ipoſſe est qui dicit ꝙ oia ꝛ nihil est verū. Oia igit̄ sūt falsa. Et etiā declaratū est hoc eē ipoſſe: necesse est.n. ens trāsmutari: ꝛ transmutatio est ex aliquo: neqꝫ si etiam quiescant ꝛ mouentur: ꝛ post album. Finis libri q̄rti.

29 ¶ Dicit. ꝛ cū ꝯuenerint cū nobis in hoc ꝙ nomē ꝯtrariū significat aliqd terminatū: ꝛ est ꝙ verū sit illud cui opponit̄ falsuꝫ: dicemꝰ eis nihil aliud verū nisi ꝙ cū affirmatiua fuerint vera negatiua erit falsa: qm̄ ipossibile est eē alicuiꝰ: ꝛ nō eē cōgregari insil' in eodē tpe. ¶ D.d. ipoſſe est igit̄ vt oia sint falsa ꝛc̄. i. ipoſſe ē igit̄ dicere ꝙ oēs sermōes sunt falsi. alterū.n. extremorū ꝯdictorij neeē est vt sit verū. D.d. ēt si affirmatiua ꝛ negatiua ꝛc̄. i. ꝫ q opinat̄ ꝙ oia opposita sunt vera opinat̄ cū hoc ꝙ ꝯdictoriū istiꝰ est falsuꝫ: ꝛ cū hoc ēt credidit ꝙ oia opposita sunt vā: ğ ꝯdicit sibi in sermone dicēti ꝙ oia opposita sunt vā: oppositū.n. istiꝰ non est verū apud ipsuꝫ. ¶ D.d. si ğ destruūt ꝛc̄. i. si ğ dicentes ꝙ oia opposita sunt vā destruūt sermonē oppositū isti: ꝛ est ꝙ nihil est verū manifestū est ꝙ sermo dicēs ꝙ oia sunt vā nō est verꝰ: dicēs.n. ꝙ oia opposita sunt vā: aut falsa nō ꝯfirmat suū sermonē nisi p hoc ꝙ sermo oppositꝰ isti est falsus. ¶ Et hoc intēdebat cū.d. qm̄ q affirmat suū sermonē sm ꝙ est nō falsus. i. qm̄ q verificat suū sermonē nō verificat illū nisi p hoc ꝙ est falsus: q.n. ponit ꝙ oia opposita sunt vā accidit ei vt nō oia sint vā. ꝛ q ponit ꝙ oia sunt falsa accidit ei vt nō oia sint falsa. ¶ D.d. ꝛ hoc qđ accidit nō est diminuēs ꝛc̄. i. ꝛ qđ accidit istis hoībꝰ de hoc ꝙ cōcedūt ꝯdictoriū eiꝰ qđ posuerūt nō phibet cū quesitū fuerit ab eis de diffōne veri vt ꝯcedāt sermōes oppositos eē veros ꝛ falsos infinitos. ¶ D. declarauit quō ꝯtingit eis hoc de diffōne veri: ꝛ. d. q dic̄ in sermōe ꝛc̄. i. qm̄ q opinat̄ in aliquo sermōe ꝙ est verus opinatur ꝙ ista opinio est vera. ꝛ opinat̄ in ista scđa opiōne ꝙ est vera: ꝛ sic in infinitū: ꝛ vnaqueqꝫ istarū opinionū ꝙ est vā: ꝛ ꝙ oppositū vniuscuiusqꝫ est falsuꝫ. Opinat̄.n. sermōes falsos eē infinitos: cū hoc qđ opinatur ꝙ oēs sermōes sunt veri: ꝛ hoc est valde iprobabile ꝛ ipossibile. ¶ D.d. manifestū est igit̄ ꝛc̄. i. ꝛ manifestū est ꝙ neqꝫ dicēs ꝙ oia opposita sunt vera: qꝛ oia entia sunt quiescētia dicit verū: neqꝫ dicēs ꝙ oia sunt falsa: qꝛ oia mouent̄ dicit ēt verū. D.d. qm̄ si oia mouent̄ ꝛ semp sunt idē. i. ꝛ q dicit ꝙ entia sunt semp nō est veruꝫ: dicēs ꝙ oia sunt vera: qm̄ entia semp vident̄ qñqꝫ vera cū fuerint in aliqua dispōne: ꝛ qñqꝫ falsa cū fuerint in alia dispōne. ¶ D. dedit cām in hoc ꝛ.d. qm̄ vr̄ hoc trāsmutari. i. qm̄ iste res pticulares trāsmutant̄ semp ab vna dispōne in aliā. D.d. qꝛ dicimꝰ qđ nō est erit. i. qꝛ videmꝰ multa in quibꝰ dicimus aliqn̄ ꝙ nō sunt: deinde tn̄ erūt. D.d. ꝛ ēt ipoſſe est ꝛc̄. i. ꝛ neqꝫ est ēt verꝰ sermo dicētis ꝙ oia opposita sunt falsa: qꝛ oia sint mota. ¶ D.d. ꝛ declaratū est ꝙ hoc est ipoſſe. i. ꝛ causa i hoc est. s. ipoſſe vt oia sint mota: qꝛ trāsmutatio erit ex aliq̄ quiescēte ꝛ i aliqđ quiescens. s. trāsmutatio recta. D.d. neqꝫ si ēt q̄scāt ꝛ mouent̄: neqꝫ est veruꝫ ēt vt oia entia moueant̄ qñqꝫ ꝛ q̄scāt qñqꝫ: ꝛ intēdit ꝙ q̄dā sunt talia: ꝛ q̄dā quiescētia semp: ꝛ q̄dā mouent̄ semp: ꝛ hoc manifestū est in scīa nāli: ꝛ sic ꝯpletus est q̄rtus tractatꝰ.

8. phy. t. c. 21. vsꝫ ad. 27

¶ Incipit liber quintus prime phīe.

Principiū dicitur aliud qdē vn̄ vtiqꝫ aliqd rei mouebitur primū: vt lōgitudinis: ꝛ vie. Hic qdē hoc pricipiū. ex opposito aūt alterū aliud vn̄ vtiqꝫ optie fiet vnūqđqꝫ: vt doctrine nō a primo rei principio aliqn̄ inchoādū est: ꝫ vn̄ facillime adiscet. Aliud vn̄ primū gñat̄ in existēte: vt nauis sedile: ꝛ domus fundamentū: ꝛ aialiū aliȷ̄ cor: aliȷ̄ cerebrū: aliȷ̄ qđcūqꝫ sortiant̄ tale putāt. Aliud vn̄ fit primū nō iexñte: ꝛ vn̄ principiū motꝰ natus initiari ꝛ pmutatio: vt puer ex p̄re ꝛ m̄re: ꝛ bellum ex ꝯuicio. Aliud sm cuiꝰ volūtatē mouent̄ q̄ mouent̄: ꝛ mutant̄ q̄ mutant̄: vt sꝫ ciuitates principatꝰ: ꝛ potestates: impia: ꝛ tyrānides. Principia dicunt̄ ꝛ artes ꝛ harū architectonice maxie: amplꝰ vn̄ cognoscibilis res primū: ꝛ hoc dr̄ principiū rei vt demōstrationū suppōnes. totiēs autē ꝛ cāe dicunt̄: oēs.n. cāe principia. Oiuꝫ igit̄ principiorū cōe est primuꝫ eē vn̄: aut est: aut fit: aut cognoscit̄. Horū aūt: hec qdē inexistētia sunt: illa vo ex quapp ꝛ nā principiū: ꝛ elementū: ꝛ mens: ꝛ volūtas: ꝛ suba: ꝛ qđ cuiꝰ cā: multorū.n. ꝛ cognitionis: ꝛ motus principium est bonū: ꝛ malū.

Nō a p̄ rei pn̄cipio aliqn̄ inchoādū ēt ꝫ vn̄ facillime adiscet.

Oia cā pn̄cipiū est. Oium pn̄cipiorū cōe ē p̄mū eē.

¶ Initiū dicit̄ illud ex quo prius mouet̄ aliqd. V.g. principiū longitudinis: ꝛ dr̄ ēt illud ex quo meliꝰ est aliqd fieri. V.g. doctrina: qm̄ forte nō recipit̄ de principio rei: ꝫ ď illo de quo facilior est disciplina: ꝛ dr̄ ēt illud ex quo priꝰ fit res: ꝛ est in re. V.g. fundamētū nauis: ꝛ domꝰ ꝛ sicut q̄dā dicunt cor in aiali: ꝛ q̄dā cerebrū: ꝛ q̄dā aliud sm existimationē vniuscuiusqꝫ. ꝛ dr̄ ēt illud ex quo fit res priꝰ ꝛ nō ē in eo ex quo fit initiū

motus: ⁊ trāſmutatiõis. V.g. filiꝰ a parētibus: et lis ab odio. et dr̄ ēt illud ꝓp cuiꝰ voluntatē mouet̄ qđ mouet̄: et trāſmutat̄ qđ trāſmutat̄. V.g. dominiū in ciuitatibꝰ et regnis: q̄ dicunt̄ eē pricipia: et ſilr̄ in artificialibus et maxime in pricipijs artificioꝝ. Et dicit̄ ēt illud ex quo res ſcit̄ prio. V.g. ꝓpōnes in demōſtrationez et ſilr̄ dicunt̄ cāe ēt. oēs eni cāe ſūt pricipia: et oīa pricipia hēnt aliqđ cōe qđ eſt primū: qđ ſciēdūz et qūo ē: et qūo erit: et q̄dā pricipia ſūt i rebꝰ: et q̄dā extra res. Et ſilr̄ nā eſt pricipiūz et elm̄ū ēt: et cogitatio: et volūtas: et ſubſtātia illđ ꝓp qđ. et bonū. at largum eſt principiū pluriuz et cognitio et motus etiam.

1 **Intendit** in hoc tractatu diſtiguere ſignificatiões noīum ſm̄ intētiões ↄſiderandas in hac ſcia: ⁊ oīa iſta noīa dr̄ ſm̄ relationem ad vnū qđ modis diuerſis. ⁊ iđ expō iſtoꝝ noīuz eſt ꝓs iſtiꝰ ſcie ꝑ ſe nō ſicut ↄſuetudo ē in ſcia nālī. ſ. exponere noīa in q̄ōne ad quā h̄ ꝑtinet: q̄m diſtictio noīuz fuit illic ſolūmō ad diſtiguēdū itētionē q̄ſitā ab alia itētiōe. hic aūt eſt ad nūerādū ea de q̄bus cōſiderat iſta ſcia. Cōſideratio igit̄ de noībꝫ ē de genere ↄſiderationis in modis ſubti in quo cōſiderat iſta ſcia: ⁊ iđ opꝫ poni ꝑ ſe. ¶ Et cū h̄ latuit Nicolaū: videbit̄ ꝙ melior ordo ē in hac ſcia exponere nomē apud cōſiderationē de itētiōe illiꝰ noīs nō vt ponat̄ ꝓs iſtius ſcīe ꝑ ſe ſicut latuit illū diſpō ⁊ ordo ſmonū logicoꝝ in hac ſcia ſicut diximꝰ i tractatu 3º. ¶ Et q꞉ iſta ſcia p̄mo ⁊ p̄ncipalr̄ ↄſiderat de p̄ncipijs entis ſm̄ ꝙ eſt ens icepit diſtiguere ſꝫ quot modos dr̄ p̄nm̄ vt ſit declaratū ei p̄mū a quo deriuat̄ h̄ nomen ad alia: ⁊ q꞉ initiū eſt ex p̄nꝰ diuiſit initiū loco p̄ncipij. ⁊ d. initiū dr̄ ⁊c. i. ⁊ illud ex quo fit initiū trāſmutationis qđ dr̄ p̄nm̄ dr̄ multis modis. dr̄. n. illđ ex quo fit initiū motus localis in lōgitudine: ⁊ ſic dr̄ ꝙ initiū motꝰ augmēti p̄us erit ex magnitudine in lōgitudinē: deide i latitudinē: deide in ꝓfundo. D. d. ⁊ dr̄ ēt ⁊c. i. ⁊ initiū trāſmutatiõis ex q̄ fit nō erit ex illo qđ ē p̄nm̄ illiꝰ rei ſed ex illo ex quo fit faciliꝰ. V.g. p̄nm̄ doctrine eſt. n. in ſciētijs aliud ab eo qđ ē in rei vitate p̄nm̄: ſic Ariſt. fecit in mltis libris. D. d. ⁊ dr̄ ēt ⁊c. i. ⁊ dr̄ initiū p̄ma ꝑs gnāta in aliquo eoꝝ q̄ generant̄ ex ꝑtibꝰ diuerſis V.g. q̄m initiū parietis ē fundamētū: ⁊ initiū nauis eſt lignū curuatū: ⁊ p̄nm̄ aīalis eſt p̄m̄ mēbrū gnātū in eo. V.g. cor aut cerebꝝ aut aliud: ⁊ cōe ē huic p̄nꝰ h̄ qđ ē p̄nm̄ ſm̄ elm̄ū. ſ. illud ex quo fit p̄nm̄ rei: ⁊ p̄mum ex quo fit p̄nm̄ trāſmutatiõis. ſ. motꝰ localis: ⁊ cremēti: ⁊ alteratiõis. ¶ Et cū iduxit modos p̄ncipioꝝ ex q̄bꝰ eſt res in ſuba ⁊ accnte: icepit dicere modos p̄ncipioꝝ agētiū: ⁊ dixit: ⁊ dr̄ ēt ⁊c. i. ⁊ dr̄ p̄nm̄ generis et agēs: ⁊ eſt illud a quo fit initiū gnātiõis rei quouſq꞉ gnātio ꝑficiat̄. V.g. gnātio filij a parētibus: ⁊ litis a diuerſitate opinionū: ⁊ vlr̄ iſta cā eſt agēs ⁊ mouens ¶ Et in exēplari iuenit̄ ⁊ eſt in re: ⁊ vr̄ mihi ꝙ eſt error ſcriptoris: ⁊ dꝫ legi ⁊ nō eſt in re. Et ſi non eſt hic error tunc forte dixit h̄ q꞉ eſt diſpō iſtiꝰ cāe in rebus nālibꝰ. ſ. ꝙ nō eſt extrīſeca ab eis. V.g. ſemen maris ⁊ femine in ſpēbꝰ gnābilibꝰ: in artificialibꝰ aūt ⁊ voluntarijs extra rē: ſed vlr̄ p̄r ⁊ mr̄ ſūt cāe extrīſece re, mote. p̄r tanq̄ agens: ⁊ mr̄ tanq̄ mā. ¶ D. d. ⁊ dr̄ ēt illud ⁊c. i. ⁊ dr̄ etiā principiū cā finalis: ⁊ iſta cā etiā ē in nā: ⁊ eſt illđ ꝓpter qđ fit gnātio: ⁊ deſcripſit ip̄z in rebus volūtarijs: q꞉ in eis manifeſta ē magis q̄ꝫ i naturalibꝰ. ¶ D. d. ⁊ ſilr̄ in artificijs ⁊c. i. ⁊ iſtđ p̄ncipiū queſitū eſt in artificijs: ⁊ maxīe in initio introitus in artem: q̄m illud qđ hō inuenit apud introitū i artificio nō inuenit ip̄m primo niſi ꝓpter finē. D. illđ qđ poſt inuenient̄: nō inuenient̄ niſi ꝓpter illud qđ primo fuit inuētū ꝓpter finē. Illud igr̄ p̄ncipiū eſt p̄ncipiū inuētionis ⁊ gnātionis in rebꝰ artificialibꝰ ⁊ naturalibus. ¶ D. d. ⁊ dicit̄ initium ⁊c. i. ⁊ hoc nomē p̄ncipium ēt dicit̄ de principio doctrine. V.g. ꝺ ꝓpoſitionibus in demōſtratiōe: ⁊ iſtud eſt aliud a p̄ncipio qđ eſt principiū doctrine. Iſtud eni eſt principiū ſciarū queſitaꝝ in arte predictū aūt eſt p̄nm̄ diſcipline artis ſm̄ ꝙ addiſcit̄: ⁊ vlr̄ oē p̄ncipiū aut ē p̄ncipiū i arte: aut eſt p̄nm̄ in eſſe: ⁊ in quibuſdā artibꝰ accidit: vt p̄ncipiū eſſendi ſit idē cū principijs doctrine: ⁊ in q̄buſdam nō vt determinatū ē in alijs locis. ¶ D. d. ⁊ ſilr̄ dicunt̄ ⁊c. i. ⁊ ſilr̄ h̄ nomē cā dicit̄ de oībus rebus in quibꝰ diximus ꝙ hoc nomen p̄ncipium dicit̄ de eis. ¶ D. d. ⁊ oīa principia ⁊c. i. ⁊ oīa que dicūtur de p̄ncipio dicūtur ſm̄ cōparationē ad aliqđ principiū i eis qđ eſt dignius dici principiū q̄ꝫ iſta: ſed cōparatio ad illud principiū eſt mōis diuerſis ſm̄ ꝓpinquū ⁊ remotum: ſicut eſt diſpoſitio in hoc noīe ens. ¶ D. d. ⁊ ſciēdum eſt qūo eſt ⁊ qūo erit. i. ⁊ iſtud p̄ncipiū intēditur ad ſciēdum in hac ſcia qūo eſt in ſe: ⁊ qūo ē p̄mum: ⁊ iſtud p̄ncipiū eſt cā finalis. Oēs enim cauſe nō ſunt principia niſi ꝓpter iſtđ p̄mū. ¶ D. d. ⁊ q̄dā principia ſunt in rebꝰ ⁊c. i. ⁊ principioꝝ q̄dā ſunt i re. V.g. vt forma ⁊ materia ⁊ quodā extra rē: vt agens ⁊ finis. ¶ D. d. ⁊ cogitatio ⁊ voluntas ⁊c. i. ⁊ oīa iſta ſunt principia eoꝝ quoꝝ ſunt p̄ncipia extrīnſeca ab eis: ⁊ intēdit per ſubſtātiam formā generatiuaz ſibi ſimilē in ſpecie: ⁊ intēdit ꝑ largitatem ⁊ bonuz ⁊ per illud ꝓpter quid idē. i. principiū finale: ſed tamē nō ſunt ſinonyma ſimpliciter.

1 Intentio.

Ut ordo poſitꝰ ab Ariſt. faciēdo tractatū ꝑ ſe de noībꝰ ſit ↄueniētior illo quem poſuit nicholaꝰ ꝑhi perhpeticus.

3. met. cō. 5. 2

Hic icepit a diſtīōne p̄ncipij.

P̄ncipiū doctrine i ſciētijs ē aliđ ab eo qđ ē p̄nm̄ in rei veritate, 3º ꝑ ph. c. 6

3

Cā agēs nō ē extrīſeca i rebꝰ nālibꝰ. ſed in artificialibus.

P̄r ē cā agēs ⁊ mr̄ eſt tanq̄ mā.

4.

Uide calorem c. 31. ſcdi phi.

5.

In q̄buſdā artibꝰ accidit vt p̄ncipium eēndi ſit idē cum principio doctrīe. vīđ ꝑ ph. cō. 6. vel ēt vide c. 2. p̄mi ph.

6

Oēs cāe nō ſunt p̄ncipia niſi ꝓp p̄mūz principiū. viđ 2. me. cō. 4.

Cap. II.

Cauſa vero dr̄ vno q̄dē mō ex quo fit aliqđ in exñte: vt es ſtatue: ⁊ argentū phiale: ⁊ horū gña. ¶ Alio vero mō ſpēs ⁊ exēplar: hoc autē eſt rō ipſius qđ qđ erat eē: ⁊ huiꝰ gnā vt eiꝰ ꝙ diapaſon duo ad vnū: ⁊ totalr̄ nūerus ⁊ ꝑtes q̄ in rōne. ¶ Ampliꝰ vn̄ principiū permutatiõis primū: aut q̄etis: vt cōſiliator ⁊ pater pueri: ⁊ oīno efficiēs facti: ⁊ ꝑmutās ꝑmutati. ¶ Ampliꝰ vt finis: hoc aūt qđ eſt cuiꝰ cā: vt ambulādi ſanitas: nā ꝓp qđ ambulat vt ſanet̄: ⁊ dicētes ita putamꝰ reddidiſſe cām. Et q̄cūq꞉ mouēte alio inter media fiūt finis: vt ſanitas attenuatio: aut purgatio: aut pharmaca: aut organa: hec nāq꞉ oīa finis gr̄a ſunt. Differūt aūt abinuicē tāq̄ꝫ entia: hec q̄dē vt organa: illa ꝟo vt opa. Ergo cauſe fere totiens dicunt̄. ¶ Accidit aūt multotiēs dictis cauſis: ⁊ multas eiuſdem eē cās nō ſm̄ accidēs: vt ſtatue ſtatue-

factiua ꝛ es: nō ſm aliqd aliud. Sȝ inq̄tū ſtatua: neq̄ ñ eodē mō. Sȝ hoc qdē vt mā: illud ꝟo vt vnū mot⁹. ℂ Et adinuicē cāe ſūt: vt laborare cā eſt euechie: ꝛ hec laborādi: ſȝ nō eodē mō: verū hoc qdē vt finis: illud ꝟo vt principiū mot⁹. ℂ Ampli⁹ aūt ꝛ idē q̄nq̄ɜ cōtrariū eſt cā: qđ.n. pn̄s hui⁹ cā eſt: hoc abſens cā videt̄ q̄nq̄ɜ de contrario. Ut abſentia gubernatoris deperditiōis: cuius erat pn̄tia cā ſalutis. Utraq̄ɜ ꝟo pn̄tia ꝛ priuatio cauſe ſunt vt mouētes.

Cāe ſī adinuicē cāe.

Idē q̄nq̄ɜ ꝯrioꝝ cā eſt.

ℂ Cauſa dicit̄ ſm vnū modū illđ ex quo fit aliqd: et eſt in eo: vt cupꝝ in ydolo: ꝛ argētū in ānulo. ℂ Et dr̄ alio mō forma ꝛ exēplar: ꝛ hoc eſt qđ ſignificat alicui⁹ eē: ꝛ genera eius: ſicut ꝓportio duoꝝ ad vnū attribuit̄ ad diapaſon: ꝛ ſilr̄ oēs nūeri: ꝛ partes diffōnis. ℂ Et etiā dicit̄ alio mō ſm q͏ʒ eſt principiū trāſmutatōis ꝛ quietis primo: vt dicit̄ q͏ʒ ambulatio eſt cā ſanitatis: ꝛ pater filij: ꝛ vlr̄ agēs acti: ꝛ trāſmutās trāſmutati. ℂ Et ēt dicit̄ alio mō tanq̄ɜ ꝯplemētū: ꝛ hoc eſt ꝓpter qđ fit aliqd. U.g. q͏ʒ ſanitas ē cā ambulatiōis. Si igit̄ q̄ſitū fuerit a nobis quare ambulem⁹: dicem⁹ vt ſanemur: ꝛ h̄ dicto videm⁹ nos reddere cām. Et ſilr̄ alia p̄ q̄ fit ꝯplemētū p̄ motū alteri⁹: ꝛ eſt mediū ſicut dr̄ q͏ʒ cā ſanitatis eſt dieta: ꝛ ieiuniū: aut medicina: aut inſtrumēta: oīa.n. iſta annūerant̄ ad querēdū cōplemētū ꝛ differūt: q̄m q̄dā ſunt tanq̄ɜ inſtrumēta: ꝛ q̄dā tanq̄ɜ actiōes. Cauſe dicunt̄ igit̄ in maiori pte de iſtis modis. ℂ Or igr̄ cauſe dicunt̄ multis modis accidit vt plīes cāe ſunt eiuſdē: ſȝ mō accidētali: Ars.n. ydoloꝝ eſt cā: ꝛ cupꝝ ēt: ꝛ nō eſt aliud niſi p̄ hoc qđ eſt ydolū: ſȝ nō eodē mō: ſȝ alteꝝ eſt ad illud ex quo fit motus: ꝛ exercitiū: ꝛ ſanitas ſuijpſius adinuicē. Exercitiū.n. eſt cā ſanitatis: et ſanitas eſt cā exercitij: ſȝ nō eodē mō: ſȝ hoc tāq̄ɜ cōplemētum: et hoc tanq̄ɜ principiū motus. Et etiā eadē cā erit reꝝ ꝯtrariaꝝ. U.g. illud qđ cū fuerit pn̄s cā alicui⁹. et cū fuerit abſens illō idē forte erit cā cōtrarij. U.g. q̄m abſentia gubernatoris nauis forte erit cā deſtructionis nauis: et pn̄tia ei⁹ cā ſaluationis illi⁹. Et h̄ ambo. ſ. pn̄tia et abſētia ſūt cāe tāq̄ɜ mot⁹.

2 ℂ Dicit. q͏ʒ cā dr̄ de mā ſic dr̄ q͏ʒ cupꝝ ē cā ydoli: ꝛ dr̄ de forma ꝛ exēplari. D.d. ꝛ hoc ſignificat eē alicui⁹ ꝛ genera illi⁹. i. ꝛ iſta cā eſt q̄ ſignificat formā ꝓpriā rei ꝛ formā ſuoꝝ generū. D. īducit exēplū forme q̄ eſt generis: ꝛ. d. ſicut ꝓportio ꝛc. i. ꝛ forma q̄ eſt forma gn̄is eſt ſicut ꝓportio duoꝝ ad vnū: eſt.n. tāq̄ɜ gen⁹ ad diapaſon: vt declaratū eſt in muſica. D.d. ꝛ ſilr̄ oēs nūeri ꝛc. i. ꝛ ſilr̄ nūer⁹ eſt forma vl̄s gtiū nūoꝝ: ꝛ ſilr̄ diffinitio eſt gn̄ō ſpēꝝ diffōnū. ℂ D.d. ꝛ ēt dr̄ alio⁹ ꝛc. ꝛ intēdit cām agētē. ſ. ex q̄ p̄ fit gn̄ō rei. D.d. ſicut dr̄ q͏ʒ ambulatio eſt cā agēs ſanitatē: ꝛ cū induxit cās ſm māꝫ ꝛ formā ꝛ agēs. D. ꝛ ēt alio⁹ dr̄ tāq̄ɜ ꝯplemētū ꝛc. i. ꝛ dr̄ ēt cā mō 4°. ſ. ꝯplemētū qđ intēdit agēs. U.g. ſanitas ꝓp quā fit ambulatio ꝛ exercitiū. ℂ Et ſig⁹ ei⁹ eſt: q̄m ſi aliqs q̄ſiuerit q̄re exercitam⁹ dicem⁹ ꝓp ſanitatē. D.d. ꝛ ſilr̄ alia ꝛc. i. ꝛ reꝝ quaꝝ actio eſt ꝓp finē: q̄dā faciūt finē ꝛ cōplemētū p̄ ꝛ p̄ ſe: ꝛ q̄dā mediantib⁹ alijs. U.g. q͏ʒ ſanitas fit ex dieta ꝛ inanitione: inanitio.n. abſtrahit hūorē corruptū: dieta aūt ꝛ abſtinētia rectificat ipm̄: ex quo ſequit̄ ſanitatē eē: ꝛ ſimilr̄ eſt de medicinis ꝛ inſtrīs. ſ. q͏ʒ nō faciūt ſanitatē niſi mediantib⁹ alijs: ꝛ ſilr̄ exercitiū. ℂ D.d. ꝛ differunt: q̄m q̄dā ſunt q̄ſi inſtra ꝛc. ꝛ oīa iſta cōueniūt in inueniēdo finem. ſ. ſanitatē: ſȝ differūt eo q͏ʒ q̄dā ſunt actiōes. ſ. ambulatio: ꝛ q̄dā inſtra. ſ. ꝑparatiōes ꝛ ventoſe. D.d. ꝛ cā dr̄ in maiori pte ꝛc. i. ꝛ hoc nomē cā dr̄ in maiori pte: ꝛ famoſius de iſtis. iiij. cauſis: ꝛ. d. hoc q2 ēt dicunt̄ cāe ꝯña iſtorū ꝛ accidētia eorū. ℂ D.d. q2 igr̄ eē ēt ꝛc. i. ꝛ q2 cāe ſunt diuerſis modis accidit vt idē habeat plures cās: ꝛ. d. q2 accidit q͏ʒ q̄daꝫ ſunt q̄ nō hn̄t niſi quaſdā cās. ſ. q̄dā gn̄ā cāꝝ. ℂ D. dedit exēplū famoſū in ſuo tpe: ꝛ. d. U.g. ydolū ꝛc. i. U.g. q͏ʒ ars ydolificādi eſt cā ydoli: ꝛ ſilr̄ cuprū eſt cā ydoli: ſȝ duob⁹ modis: cuprū.n. eſt cā mālis. ars aūt ydolificandi eſt cā mouēs ꝛ gn̄ans. ℂ D.d. ꝛ exercitiū ꝛ ſanitas ꝛc. i. ꝛ cāe q̄ ſunt in eadē re ſunt cāe ſuijpſius adinuicē: ambulatio.n. eſt cā ſanitatis tanq̄ɜ agēs. ſanitas aūt eſt cā ambulationis tanq̄ɜ finis: ꝛ cū numerauit cās in modo ſcđo: incepit dicere diſpōnes eaꝝ. U.g. q̄m accidit eis vt ſint cāe eiuſdeꝫ rei: ꝛ qđ accidit q͏ʒ q̄dā ſunt cauſe quarūdā: incepit ēt dicere aliā diſpōnē. ꝛ. d. ꝛ ēt erit eadē ꝛc. i. ꝛ ꝯria hn̄t cās ꝯrias: ſȝ q̄nq̄ɜ accidit vt idē ſit cauſa ꝯrioꝝ duoꝝ: nō tn̄ eodē mō: ſȝ diuerſis modis. U.g. q͏ʒ gubernator cū abſit ē cā dſtructiōis nauis: ꝛ cū adeſt ē cā ſaluatōis illi⁹. D.d. ꝛ h̄ ambo ꝛc. i. ꝛ he due diſpōnes ſūt cāe ſaluatiōis: aut dſtructiōis nauis d̄ gn̄e cāꝝ mouētiū ꝛ agētiū.

Reꝝ ſepatarū perficiēs 2. ph. 29.

3

Jd. 2. ph. 30

Idē diuerſis modis pt eē cā ꝯrioꝝ. Jd 2. ph. t.c. 30.

ℂ Oēs ꝟo cauſe dicte in. iiij. cadūt modos manifeſtiſſimos. Nā elīta ſyllabaꝝ mā factoꝝ: vt et ignis: et terra et talia oīa corpoꝝ et ptes toti⁹: et ſuppōnes ꝯclōnis vt ex quo cāe ſunt. Hoꝝ aūt hec qdē q̄ſi ſubɜ vt ptes: illa ꝟo vt qđ qđ erat eē: vt totū et cōpoſitio et ſpēs. Sperma ꝟo medicus: et ꝯſiliator: et oīno efficiēs oīa ſunt cāe vñ principiū ꝑmutatiōis: aut ſtatus: alia ꝟo vt finis: et bonū alioꝝ. nā q͏ʒ cui⁹ cā optimū et finis aliorū vult eē. Nihil aūt differt dicere: ſiue bonū: ſiue apparēs bonū. Cāe quidē igit̄ he et tot ſūt ſpecie. ℂ Modi ꝟo cāꝝ: nuō qdē multi ſunt: capl̄ati ꝟo et hi pauciores. Dicunt̄ .n. cāe multiplr̄: et ipſaꝝ ſpēi eiuſdē prius et poſteri⁹ alia q̄ɜ alia: vt ſanitatis medicus: et artifex: et eius qđ eſt diapaſon duplū et numer⁹: et ſemꝑ ꝯtinētia q̄cūq̄ɜ ſingulū. Amplius aūt vt accidēs et hoꝝ gn̄ā: veluti ſta-

Id cui⁹ cā optimū ꝛ finis alioꝝ vult eē. Jd. 2. ph. tex. c. 31 ꝛ 2. me. t.c. 8.

Reꝝ alioꝝ ydoloꝝ. 2. ph. 28.

tue alit polyclet⁹: et aliter statue factor: qr accidit statue factori polycletū eē. Et ꝯtinētia accñs vt hō cā statue: aut et totalr aial: qr Polyclet⁹ homo et aial. ¶ Sunt aūt et accidentiū alia alijs remoti⁹ et ꝓpinqui⁹: vt si albus et musicus cā dicant statue: et non solū polyclet⁹: aut homo. ¶ Preter oia āt et ꝓprie dicta: et ſm accidēs: hec qdē vt potentia dicunt: illa vero vt agentia vt ipsius edificari edificator: aut edificās edificator. ¶ Silr āt dicunt ꝛ in quib⁹ cause sunt cause dictis: vt huius statue aut statue ꝛ oino imaginis: aut eris huiꝰ: aut eris: aut oio materie: ꝛ in accidentib⁹ silr. ¶ Amplius aūt cōplexa hec ꝛ illa dicunt: vt nec polycletus nec statue factor: ſʒ polyclet⁹ statue factor. Attamen oia hec sunt pluraliter sex: duplr aūt dicta: aut.n. vt singulare: aut vt genus: ꝛ ipsius ſm se: aut ſm accidēs: aut vt gen⁹ accidētis: aut vt complexa hec: aut vt simpliciter dicta. Amplius vt agentia. aut ſm potētiā. ¶ Differūt aūt intātū ꝙ agētia quidem ꝛ singularia simul sunt: et non sunt: et ipsa et quoꝝ cause: vt hic medēs: cū hoc cōvalescente: et hic edificator cū hoc edificio. Que aūt est ſm ptātē nō semp. Corrūpuntur.n. nō silr dom⁹ et edificator.

¶ Oēs igr cause q̄ modo fuerūt dicte cadūt sup quattuor modos famosos valde. Littere.n. syllabaꝝ et mā artificialiū: et terra: et oia corpa silia: et partes totius: et ꝓpositiones conclusionis: sunt tanq̄ cause q̄ sunt ex aliquo: et q̄dā istoꝝ sunt q̄si subm: et q̄dā q̄si partes: et q̄dā q̄si illud qđ significat alicuius eē: sicut totuʒ: et compositio: et forma. Semē aūt et medicus: et ambulatio: et oē quod agit aliquā actionē sunt ſm principiū trāsmutatiōis et qetis. Et q̄dā sunt tāq̄ cōplemētū et largitas alijs. Illud.n. pp qđ fit largitas alijs: vult etiā eē cōplemētū. Et nō est differētia iter dicere hoc eē largū: et hoc videri largū. Cause igit sunt iste: et nūerus suaꝝ formaꝝ est iste numerus. ¶ Et modi causaꝝ sunt plures: ſʒ cū referunt fiunt pauciores etiā. Dicunt.n. cause multotiēs ea q̄ cōueniūt in formā et dicunt q̄dā ante: et q̄dam post. Sicut dicit ꝙ causa sanitatis est medicus perit⁹ et ars: et duplū est causa ad diapason: et numer⁹ etiaʒ. Et silr etiā illud qđ continet aliqd particulariū. et etiā tanq̄ accidēs et genera eius. V.g. ydolū. Causa .n. est ydoli artifex ydoloꝝ.s. polycletus: ſʒ diuersis modis. accidit.n. vt nomen artificis esset Polyclet⁹. Et silr ea q̄ quę ꝯtinēt accñs: sic hō cū fuerit cā idoli. aut aliqđ aliud ꝛ q̄dā accñtia sunt remotiora qbusdā. ꝛ q̄dā ꝓpinqora. V.g. cū dicim⁹ ꝙ albū ꝛ musicū est cā idoli. et non polyclet⁹ tm̄. aut hō. Et dicunt cāe alr ab oib⁹ istis ꝓprie. ꝛ vlr: et potētia: et actu. V.g. edificator rei edificāde. aut edificator qui edificat. Et dnr h⁹ sermōes in reb⁹ q̄re cāe hēant cās. Et etiaʒ sicut cā illi⁹ idoli qđ est idolū. aut qđ est alia forma. et cuprū. ꝛ cā cupri est alia mā. ꝛ similr in accñtib⁹. Et ēt dnr ista ꝛ alia ſʒ cōpositionē. V.g. nō polycletus: neqʒ artifex idoli. sed polycletus artifex idoli. sed multitudo istoꝝ oiuʒ est senari⁹. ¶ Et dnr duobus modis: aut tanq̄ gen⁹: aut tanq̄ totū. ablatio in romano ꝛ differunt ꝙ agentia et particularia sunt. ꝛ nō sunt insil. ꝛ q̄ habēt causas etiaʒ. V.g. sanans iste. ꝛ edificator istius edificari. Que autem sunt in potētia nō sunt semper insimul: domus eniʒ ꝛ edificator nō corrūpunt insimul.

¶ Cū dixit gnā cārū famosa.s. q̄tuor: ꝛ dispōnes carū famosas: vult in h ca. dicere duo. quoꝝ vnū ē ꝙ oēs cāe reducunt ad hec q̄tuor genera. Scdm aūt est cognoscere suos modos. ¶ Et.d. oēs igit cāe ꝛc. D.d. lre enl ꝛc.i. cōtingit lras esse cās syllabaꝝ ꝛ mās artificialiū cās artificialiū: ꝛ nālīū cās nālīū. V.g. terre ꝛ aliorū corpoꝝ q̄ sunt māe corporū cōsimiliū ptiū: ꝛ corpoꝝ cōsitiuʒ partiū q̄ sūt māe organicorū: ꝛ illa q̄ sunt ptes rei ꝛ q̄ ꝓpōnes eē cās ꝯclonū. Hoc tm̄ reducit ad vnū gen⁹ illoꝝ quatuor generū.s. māle qđ demōstrat ex hac ꝓpōne ex. cū dicim⁹ ꝙ oē gnātum generat ex aliquo: ꝛ h intēdebat cū.d. sic cāe q̄ sunt ex aliq. ¶ D. icepit declarare ēt modos cāꝝ formaliū. ꝛ.d. ꝛ q̄dā istaꝝ sūt subm ꝛc.i. ꝛ quedā istaꝝ cārū reꝝ quas nūerauim⁹ est mā elmtū: sicut dixim⁹: ꝛ q̄dam sicut totū ꝛ ptes. Totū.n. est forma ꝛ ptes mā: ꝛ silr lre. ꝛ syllabe: ꝛ elnta. Cōpositio.n. in oib⁹ istis ē tanq̄ forma: ꝛ q̄si itēdebat notificare ꝙ quēadmoꝫ dr multis modis sic forma. ¶ D.d. semē aūt ꝛc.i. cāe aūt q̄ sunt semen ꝛ medicus ꝛ ambulatio: ꝛ oē agens aliqd reducit ad cām q̄ est pn̄ᵐ trāsmutationis post qetē que dr mot⁹. D.d. ꝛ q̄dā sūt sicut cōplemētū ꝛc. idest. cōplementū.n. et bonū ꝛ largitas nō inueniunt in reb⁹ nisi per cām finalē. ꝛ iō qđ caret cā finali. caret bono. D.d. cāe igit sunt iste ꝛc.i. ꝛ genera igit cārū sunt ista quatuor: ꝛ spēs cārū sunt tales quales numerauimus. ¶ D.d. ꝛ modi.n. cārū ꝛc.i. ꝛ modi cāꝝ sunt plures: sed cū referunt adinuicē ſm oppōnēʒ.s. cū diuidunt in opposita tūc determinabunt. D. incepit eas determinare. ꝛ.d. dicunt.n. cāe ꝛc.i. cārū eniʒ cōueniētiū in for⁹.s. q̄ sūt vni⁹ generis: q̄dā sūt añ q̄dam in eēndo cām alicui⁹ ꝛ ſm h cārū alie sūt ꝓpinque: alie remote. ¶ D. dedit exēpluʒ. ꝛ.d. sicut dr ꝙ cā sanitatis ꝛc.i. V.g. in causis agētib⁹ medic⁹ ꝛ ars vtrūqʒ.n. est cā sanitatis: sed ars cā remota: ꝛ medicus ꝓpinqua. ¶ In formalib⁹ aūt duplū ꝛ nūerus:

Cā i actu sit ē cā causato.

Op⁹ h ph. c. 56. vbi. d. ad dicim⁹ fieri ex hoc.

Totū ē fo[r]ma ꝛ ptes sl mā. vid. 7. me. ꝯ. 35. ꝛ. 4. phy. cō. 49. ꝛ. 2. ph. 31.

Bonū ꝛ largitas n inueniūt i reb⁹ nisi p cām finalē. Jd. 3. me. tex. ꝯ. 3. ꝛ. 2. me. t. cō. 8. ꝛ. 2. ph. 31.

2. ph. 2x.

vtrūq3.n.eſt forma ad diapaſon ꝗ̄ eſt in ꝓportiōe du
pla:ſ3 nūer⁹ eſt forma remota:⁊ duplū forma ꝓpinq̄.
D.d.⁊ ſilr̄ illud qđ ꝯtinet aliqđ ꝑticulariū eſt talis.i.
⁊ iſte forme ſunt remotiores abſuicē:q: q̄dā ꝯtinent
quaſdā:⁊ iō diſpō in eis q̄ ꝯtinēt alia particularia eſt
talis.ſ.ꝙ q̄dā ſunt ꝓpinqora q̄buſdā:⁊ q̄dā remotio
ra:⁊ iſte modus ēt.ſ.ꝓpinq̄tas ⁊ remotio:īuenit ēt in
cā finali ⁊ mālí.¶ Et cū dedit iſtos duos modos op
poſitos:dedit ēt aliū modū oppoſitū:⁊.d.⁊ ēt ſic acci
dens ⁊c̄.i.⁊ ēt cārū q̄dā ſunt cāe eēntialr̄ q̄dā accn̄ta
liter.V.g.ꝙ cā ydoli eēntialr̄ eſt artifex ydoloꝝ:⁊ ac
cidētalr̄ Polyclet⁹:cui accidit ꝙ ſit artifex ydoloꝝ.
D.d.⁊ ſilr̄ alio⁹ ēt illud qđ ꝯtinet accn̄s ⁊c̄.i.⁊ qm̄ il
lud cui attribuit̄ aliud ꝑ accn̄s qn̄q3 collocat̄ ſub eo
qđ eſt eēntialr̄:⁊ qn̄q3 ꝯtinet ipſu3.V.g.ꝙ illđ qđ col
locat̄ ſub eo qđ eſt eēntialr̄:eſt Polyclet⁹ q facit ydo
la:q igr̄ facit ydola eēntialr̄ eſt artifex ydoloꝝ:⁊ iſte
collocat̄ ſub artifice ſimplr̄:⁊ iō cū attribuit̄ ei actio
ydoli erit ꝑ accn̄s: illud ēt qđ ꝯtinet illud qđ eſt eēn
tialr̄ eſt ſic hō artifex ydoli.ſ.ꝙ cū actio ydoli attri
buit̄ hoi eſt ꝑ accn̄s: ⁊ magis ſi attribuit̄ aiali. ⁊.d.
ſic accn̄s ⁊ gnā ei⁹: q: qđ eſt ꝑ accn̄s eſt mltis modis
D.d.⁊ q̄dā accn̄tia ⁊c̄.i.⁊ i cāis q̄ ſūt ꝑ accn̄s:īuenit̄ ēt
cā ꝓpinq̄ ⁊ remota ſic i cāis q̄ ſūt eēntialr̄.V.g.albū
⁊ muſicū ſūt cāe ydoli ꝑ accn̄s: ſ3 remote: ⁊ polycle
tus ⁊ hō cāe ſūt ꝑ accn̄s: ſ3 ꝓpinqores illis q̄ ſūt eēn
tialr̄. Hō.n.ſm̄ ꝙ ē hō nō ē artifex ydoloꝝ:qm̄ tc̄ oīs
hō eſſet artifex ydoloꝝ: ſ3 ſm̄ ꝙ h3 artē ydolificādi.
S3 tn̄ iſte modus ꝓpinqor ē mō eēntiali q̄ȝ ille mo
dus p̄dict⁹.ſ.de muſico ⁊ albo: muſic⁹.n.⁊ alb⁹ nihil
faciūt i ydolo.hō āt ⁊ polyclet⁹ faciūt ydolū:ſ3 accn̄
talr̄.¶ D.d.⁊ dr̄r cāe alio⁹ ⁊c̄.i.⁊ ēt cārū alia eſt vlis:
alia ꝓpa:⁊ iteꝝ cāꝝ q̄dā ſūt actu:q̄dā po^a:po^a āt ē ſic
edificator rei edificāde:i actu vō ē ſic edificator dū
edificat.D.d.⁊ dr̄r tales ſmōes ⁊c̄.i.⁊ modi iſtaꝝ cā
rū.ſ.ꝓpinqu⁹ ⁊ remot⁹ ⁊ cōis ⁊ ꝓpri⁹ nō īueniunt̄ ni
ſi in reb⁹ q̄rū cāe ſūt cāte ab alijs cāis: ⁊ ille alie cāe
hn̄t alias cās donec ꝑueniat̄ ad p̄^m cās. V.g.cā iſti⁹
ydoli ſingulr̄is ē ꝙ ē agēs ydolū ſimplr̄:aut qđ ē hn̄s
aliā formā:⁊ ſilr̄ cā ē mālis.D.d.⁊ ſilr̄ i accn̄tib⁹ ⁊c̄.i.
⁊ ēt accidit cāis q̄ ſūt ꝑ accn̄s: vt q̄dā ſūt ꝓpinq̄: q̄dā
remote.¶ D.d.ēt dr̄r iſte ⁊ ille ⁊c̄.i.⁊ iſtaꝝ cāꝝ q̄dā
dr̄r ſ3 ꝯpōnē:⁊ q̄dā ſimplr̄. V.g. vt ñ dicat̄ ꝙ Poly
tus ē faciēs ydolū:neq3 artifex ydoloꝝ:ſ3 dicat̄ ꝙ po
lyclet⁹ artifex fec̄ ydolū:h.n.ꝯpōit̄ ex eēntiali ⁊ acci
dētali.D.d.ſ3 multitudo ⁊c̄.i.⁊ itēdit ꝑ ſex ꝓpinquū
⁊ remotū:⁊ eēntiale ⁊ accn̄tale : ⁊ ꝯpoſitū ⁊ ſimplex:
cōe.n.⁊ ꝓpriū reducunt̄ ad ꝓpinquū ⁊ remotū: ⁊ cū
iſta ſex mltiplicent̄ in duo.ſ.po^a ⁊ actū:tūc oēs modi
cārū erūt.xij. cōpoſiti ⁊ ſimplices.D.d.ēt dr̄r duob⁹
mōis ⁊c̄.i.⁊ hn̄tia eaſdē cāe:aut erūt eadē ſpē:aut ge
nere.Cāe āt q̄ ſūt eedē i gn̄e ſūt ſic reflexio q̄ ē cā he
conis:⁊ cā iridis.Pri^a.n.ē ꝯuerſio aeris.Scđa āt eſt
ꝯuerſio radioꝝ. he vō i ſpēs ſūt ſic ꝯuerſio radioꝝ q̄
ē cā iridis ⁊ circlī lune.¶ Et forte ē cō.ſ.ꝙ idē h3 di
uerſas cās gn̄e.v.g.h qđ dr̄ i cā exit⁹ nili:⁊ h dclatū ē
i analeticis poſteriorib⁹. ¶ Et forte iſtđ diminuit̄ i
iſto loco.¶ D.d.⁊ dn̄t ⁊c̄.i.⁊ dr̄ia iter iſtū mo^m cārū
agētiū:⁊ agētiū q̄ agūt res ꝑticulr̄es ē:qm̄ agēs qđ fac̄
ꝑticulr̄ia erit:⁊ ñ ꝯſc̄ vt ſuū actū: ⁊ i illo p̄ mō ſp erit i
ſil.ſ cā ⁊ cātū.D.d.⁊ q̄ hn̄t cāꝫ ⁊c̄.i. ⁊ q̄ ſt hꝫ ſt ſic do
m⁹ ⁊ edificator.Edificator.n.ē l3 ñ ſit dom⁹.d.d.q̄ āt
ſt i po^a ñ ſt ſp ſil ⁊c̄.i.cā āt q̄ ē po^a cū fuerit i actu nō
remāebit ſil cū ſuo actu: dom⁹.n.⁊ edificator ñ cor
rūpūt̄ ſil:ſ3 alteꝝ corrūpit̄:⁊ reliquū manet. Ca. III.

Ꝓ ꝓpīq̄tas ⁊ remotio i
uenit ēt in cā
māli ⁊ finali.

2.ph.34.

5.ph.ꝑ.⁊.7.
phy.ꝑ.

2.phyſic.38.

2.phyſic.36.

Jđ.2.ph.36
ſilr̄ 2.ꝓ ꝑia
rex.cō.80.

Elemētū vō dr̄ ex quo cōponi
tur primū in exiſtēte idiuiſibili
ſpecie in aliam ſpēm: vt vocis
elm̄ta ex quib⁹ vox cōponit̄: ⁊
in q̄ diuidit̄ vltima. Jlla vō nō
adbuc in alias voces ab ipſis
ſpecie diuerſas: ſ3 ⁊ ſi diuidant̄ ꝑticule ſunt
eiuſdē ſpēi: vt aq̄ particula aq̄:ſ3 nō ſyllabe.
Silr̄ aūt ⁊ corporū dicūt elm̄ta dicētes in q̄
diuidunt̄ corpa vltima. Jlla autē nō adhuc
in alia ſpecie differētia corpa: ⁊ ſiue vnū:ſi
ue plura talia hec elm̄ta dr̄r. ¶ Silr̄ āt ⁊ q̄
diagrāmatū dr̄r elm̄ta: ⁊ oīno q̄ demōſtra
tionū. Nā prime demōſtratiōes ⁊ in pluri
bus demōſtratiōib⁹ exiſtētes hec elm̄ta de
mōſtrationū dicunt̄:ſunt aūt tales ſyllogiſ
mi primi ex trib⁹ ꝑ mediū vnū. ¶ Et trāſſe
rētes āt elm̄tū vocāt hinc q̄ dcūq3 vnū ens ⁊
puū ad multa fuerit vtile:q̄ꝑꝑ ⁊ puū ⁊ ſim
plex ⁊ indiuiſibile dr̄ elm̄tū: vn̄ venit maxie
vlia elm̄ta eſſe: q: vnūq̄dq3 coꝝ vnū ens: ⁊
ſimplex in multis ineſt:aut oib⁹:aut q̄ȝ plu
rimis. Et vnū ⁊ pūctū principiū q̄buſdā vi
dent̄ eē:qm̄ ergo vocata gn̄a vlia ⁊ idiuiſi
bilia: vna.n.eſt ipſoꝝ rō:elm̄ta gn̄a dicūt ali
qui: ⁊ magis q̄ȝ dr̄ia. Qm̄ vle magis gen⁹.
Nā cui dr̄ia ineſt ⁊ gen⁹ ſequit̄. S3 cui ge
nus nō oīno dr̄ia. Omniū aūt cōe eſt elm̄tū eē
cuiuſlibet qđ primo ineſt cuiq3.

¶ Elementū dicit̄ illud ex quo cōponit̄ res
primo: ⁊ eſt in ea ⁊ nō diuidit ſm̄ formā in
aliā formā. V.g.qm̄ elm̄ta ſoni ſunt ex qui
bus ꝯponit̄ ſonus: ⁊ ad q̄ ꝑueniūt vltimo:
⁊ illa nō diuidunt̄ in alios ſonos diuerſos
ab eis ſm̄ formā: ſ3 ſi diuidant̄ partes eorū
erūt cōſil̄es ſm̄ formā:ſicut aqua cui⁹ pars
eſt aqua:nō ſicut pars ſyllabe. Et dicentes
ꝙ corpa hn̄t talia elm̄ta in q̄ diuidunt̄ prio:
⁊ nō diuidunt̄ in alia corpa diuerſa ſm̄ for
mā:dixerūt vnū elm̄tū ⁊ plura talia. Et elm̄
ta lineaꝝ dicunt̄ ꝓprie ſm̄ hūc modū: ⁊ vlr̄
elm̄ta oīu3 demōſtrationū. Prime eni de
mōſtratiōes q̄ ſunt in plurib⁹ demōſtratiōi
bus dr̄r elm̄ta dm̄rationū. Et prie ꝯgrega
tiōes ſt ſil̄es iſtis q̄ ſt ex trib⁹ t̄minis: quoꝝ
vn⁹ ē medi⁹. ¶ Et ēt dr̄ elm̄tū ſm̄ minorita
tē illđ ꝑ ſilitudinē qđ eſt vnū minimū: ⁊ nō
diuidit̄: ⁊ idiget̄ in plib⁹ reb⁹. Et iō minimū
ſimplr̄ qđ ñ diuidit̄ dr̄ elm̄tū. Vn̄ fuit poſi
tū h nom̄ reb⁹ q̄ ſt elm̄ta vlia magis q̄ȝ alia.
Qm̄ vnūq̄dq3 coꝝ q: ē vnū ſimplex īuenit̄
i plib⁹: ⁊ i oib⁹ reb⁹:aut in mltis. Et iō exi

stimauerunt quidā q vnum τ punctus sunt principia. Et qꝛ illa q̄ dicunt genera sūt vlia τ non diuidūtur: qꝛ nō habēt diffinitionem: dixerūt quidā q genera sunt elmta: τ q sunt magis in elemētatione. Qm̄ genus est maioris vlitatis. Qd̄ eni habꝫ differentiā: habꝫ genus etiā. Et qd̄ habet genus nō habꝫ differentiā necessario. Et elemētuꝫ est cōe omnibus rebus: quod est primum cuiuslibet: τ in quolibet primum.

4 Commentatio. Elementum dr̄ d̄ cāis intrinsecis. Jd̄ 5 phyſi. co. 3 τ 12. meth. 23.

Uult distinguere fm̄ quot modos dr̄ elmtum: qm̄ ista noia sunt ꝓpinque sinonymis τ cōibus appropriatis. Elementū eni nō dicit̄ de causis extrinsecis: τ dr̄ de intrinsecis: τ dignius de mā. Principium aūt dignius est dici de causis extrinsecis: τ cā est mior principio in hoc. Principiū aūt est quasi vlius cā cuꝫ dicatur pn̄ de principijs transmutatiōis τ de q̄ttuor causis. ❡ Et. d. elm̄ dicit̄ τc. i. hec ē diffinitio elmti: fm̄ q est elm̄. ❡ Per hoc igit̄ qd̄. d. ex quo res cōponitur primo excludit illud ex quo res cōponit̄ scd̄o. Cōpositiones eni que sunt in eadē re quedā sunt prie: τ q̄dam nō prime: τ primū elm̄ est illud qd̄ nō cōponit̄ ex aliq̄ oino. ❡ Et per h̄ qd̄. d. τ est in ea excludit̄ elm̄ quod transmutat̄ cū aliquid generat̄ ex eo: sicut cū caro generatur ex sanguine: tunc sanguis nō remanebit pars carnis. ❡ Et per h̄ qd̄. d. τ nō diuidit̄ fm̄ formā: excluduntur elmta ꝓpria alicui speciei: sicut organica cum ponūtur ex similib'. Organica. n. primo cōponunt̄ ex illis: τ sunt partes eoꝝ: sed sunt diuisibilia ſꝫ formā: τ innuit ꝑ hoc q non est ↄditionādum vt nō sit diuisibile fm̄ quātitatem. ❡ Et cū descripsit elm̄ dedit exēpluꝫ: τ. d. sicut elmta soni τc. i. U. g. sicut elmta syllabaꝝ que diuidūtur in ↄsonātes τ vocales. iste. n. littere nō diuidūtur in alias diuersas ab eis: τ oino neqꝫ fm̄ formam: neqꝫ fm̄ q̄titatē. Et cū voces cōposite. s. dictiones dissoluent̄ ad istas peruenient: τ ex istis cōponunt̄ primo: τ sunt in eis. ❡ Et qꝛ nō est conditionādum in diffinitione elmti vt nō sit diuisibile fm̄ q̄titatem. d. sed si diuidātur τc. i. ſꝫ si elmta diuidātur fm̄ q̄titatē: tunc ptes eoꝝ sunt idiuisibiles fm̄ formā: sicut aqua: τ terra: τ ignis: τ aer. Omnia. n. cōposita ex istis in illa diuidūtur fm̄ formā: sed ista nō diuidūtur in alia fm̄ formam sed fm̄ q̄titatē: τ in partes ↄsiles fm̄ formā: Et id̄ dicit̄ describēdo. Partes ↄsiles sunt ille in qb' diffinitio partis τ totius sunt siles τ in eadeꝫ. ❡ D. non sicut syllabe τc. i. q aqua τ aer nō sunt sicut syllabe q̄ diuidunt̄ in idiuisibilia forma τ q̄titate. ❡ D. dicētes igit̄ q corpa τc. i. opinātes igit̄ q corpa habēt talia elmta. s. talia in q̄ cōposita diuidunt̄ vltimo: τ illa nō diuidūtur in alia fm̄ formā: quidā dixerūt q illd̄ qd̄ est tale erit vnū tm̄ q̄ttuor corpoꝝ: τ quedaꝫ plura vno. ❡ D. τ elmta lineaꝝ τc. i. τ elmta figuraꝝ. U. g. triangulus in figuris τ corpus igneū in corpib'. ❡ Et forte intendit pūcta fm̄ sniam eoꝝ qui dicūt q linee componunt̄ ex punctis: τ ꝓpe h̄ est snia eoꝝ q dicunt q corpa componūtur ex corporibus indiuisibilibus. Elementū eni apud istos est qd̄ nō diuidit̄ fm̄ formā nec fm̄ q̄titatē: τ q h̄ vocat̄ ↄditio τ suppositio indiuisibilitate fm̄ q̄titatē quā indiuisibilitas sequit̄ ſꝫ formā q̄ est vera ↄditio i diffinitiōe elmti: id̄ diffinitio istoꝝ ꝓpinqua est diffōni vere: vt post dicet. ❡ D. τ vlr elmta oium demōstrationū τc. i. τ hoc nomē elmtū dr̄ ꝓpe hunc modū de demōstrationib': quedā enim demonstrationes sunt de alijs demōstrationib' quasi elmta de cōpositis. Prime. n. demōstratiōes que ↄponuntur ex primis ꝓpositionib' sunt elmta oiuꝫ demōstrationū que cōponunt̄ ex eis. demōstratiōes eni cōposite dissoluunt̄ in demōstratiōes simplices: iste aūt nō dissoluunt̄ in alias: τ qꝛ hoc nō accidit demonstrationi nisi fm̄ q est syllogismus. s. q syllogismi ↄpositi dissoluunt̄ in simplices. D. τ prime ↄgregatiōes τc. i. τ primi syllogismi qui sunt ex tribus terminis tm̄: sūt ēt elmta syllogismoꝝ cōpositoꝝ. ❡ D. τ ēt dicit̄ elmtuꝫ fm̄ translationē τc. i. τ dr̄ elmtum fm̄ mutationē noīs ꝓpter similitudinē illud qd̄ est minimū vnū indiuisibile fm̄ qualitatē τ est existens in plurib'. ❡ D. τ id̄ dicit̄ τc. i. in q̄titate. U. g. hoc qd̄ dicit̄ q pars indiuisibilis est elmtum. ❡ D. vn̄ illd̄ nomē fuit positū τc. i. τ qꝛ elmtum existit in plurib' existimauerūt quidā q intentio vlis est elmtum: τ q illud qd̄ est maioris veritatis est magis elmtū. ❡ D. qm̄ vnūqdqꝫ eoꝝ τc. i. vnūqdqꝫ eni eoꝝ non habuit hoc nomen elmtum: nisi qꝛ existit in plurib': sed qd̄ existit in oībus aut in pluribus est dignius hoc noīe elmtum. ❡ D. τ id̄ existimauerūt qdā τc. i. τ id̄ existimauerūt qdam punctum esse elmtum corpoꝝ τ quidā vnū: qꝛ viderūt ea esse indiuisibilia: τ ēt in plurib'. ❡ D. τ qꝛ illa que dicunt̄ genera τc. i. τ qꝛ gnā generalissima nō diuiduntur fm̄ diffinitionē: cū non hēant genus τ dr̄iam τ elmtum est illud qd̄ nō diuidit̄: existimauerūt quidā q gnā generalissima sunt elmta. ❡ D. τ q sunt magis in elemētatione. i. τ existimauerunt ꝓp h̄: hoc esse in oi genere: sed magis in generalissimo: qꝛ sunt maioris vlitatis. ❡ D. qd̄ eni hꝫ dr̄iam τc. i. τ cā in hoc q gnā generalissima sunt magis elmta q̄ alia gnā: est: qꝛ sunt simpliciora. alia eniꝫ habēt dr̄iam. Et qd̄ hꝫ dr̄iam habet genus: τ sic cōponitur ex duobus: gnā aūt gnālissima non habēt dr̄ias: oē. n. qd̄ hꝫ dr̄iam hꝫ genus: τ non oē qd̄ hꝫ genus hꝫ dr̄iam: τ hoc intēdebat cum. d. τ oē qd̄ habꝫ genus nō hꝫ dr̄iaꝫ. Genera. n. gnālissima nō hn̄t genus: nisi genus dictū multiplr̄. ❡ Et forte intendit per hoc qd̄. d. τ oē qd̄ hꝫ genus non hꝫ dr̄iam h9 gnā. ista. n. gnā nō hn̄t dr̄ias cū nō dicātur vniuoce de alijs sicut vnū τ ens: τ testat̄ huic expositōi hoc: qm̄ opinātes vlia esse elmta nō opinabātur h̄ nisi in vno τ ente: τ silib'. ❡ Et cū narrauit q elmtum dr̄ trib' modis q cōueniunt in diuisibilitate. Quoꝝ vnus est illud qd̄ ē indiuisibile fm̄ diffōnem. Scd̄s illud qd̄ est indiuisibile fm̄ spēm: τ istud aut est vle: aut ꝑticulare. Et tertius est illud qd̄ est indiuisibile fm̄ q̄titatē: τ illd̄ aut est vnuꝫ numerale aut punctus. ❡ D. τ elmtum est cōe. τc. i. τ cū diffō elmti sit illa predicta quā diximus: manifestū est q verū elmtum est cōe oībus cōpositis: qd̄ est primū ex quo cōponūtur oia: τ est exn̄s in vnoquoqꝫ eoꝝ: τ in qd̄ dissoluunt̄ oia: τ istud elm̄ dꝫ eē cā aliorū elmtoꝝ: τ h̄ qd̄ dixit: est prima mā.

Partes ↄsimiles quid.

Exposi. Cōpositiōes q̄ sunt i eadē re: q̄dāꝫ sunt prime τ q̄dā nō prime. vid̄ 5 phy. cō. 3. τ. 28. Et. 2. phy. 40.

Exemplū.

Prie demōstratiōes que coponuntur ex primis ꝓpositionibus sūt elmta oiuꝫ demōstrationum q̄ cōponūtur ex eis.

Oē qd̄ habꝫ dr̄iam: hꝫ genus: τ nō eꝫ. Gnā gnālissima nō hn̄t gn̄s: nisi gn̄s dictū multiplr̄. distinctionē d̄ duplici gn̄e: require 4. met. c. 2. τ 3 d̄ aia cō. 7. τ. 8. d̄ aia. 2. 30. τ. 3. d̄ aia. cō. 4. mā prima est vere elementum. Jdē. 2. d̄ generatione τ corrup. 2. 6. τ. 3. celi. 2. 31. τ. 10. me. c. 2.

❡ Natura ꝟo dicitur vno quidē mō nascētiū gn̄atio. Uno ꝟo ex quo gn̄atur prio qd̄ nascit̄ in exn̄te. Amplius vnde motus primus in quolibꝫ nā entiū in ipso inq̄tū ipm̄ existit. Nasci ꝟo dicunt̄ quecūqꝫ augmentū habēt per alterū in tāgēdo. Et cōnasci aūt τ adnasci vt embrio. Differūt aūt ↄnascētia a tactu: hic eni nihil preter tactū alterū necesse est eē. Insimul aūt natis est aliquid vnū idē in am-

Argu. adūcta q̄ sūt aut copulata.

bobus qđ facit p tāgi fil' nasci ⁊ vnū esse fm cōtinuū ⁊ q̄ntū: sed nō fm q̄le. Ampliꝰ nā dr̄ ex quo prio aut est aut fit aliqd entiū nāliū: in ordinato existē ⁊ imutabili a sua ꝓpria ptāte: vt statue ⁊ vasoꝝ ereoꝝ es nā dr̄ ⁊ ligneoꝝ lignū. Silr̄ āt ⁊ i aliīs. Ex his.n. ē vnūqđqꝫ saluata prima mā. Hoc eni mō: ⁊ existētiū nā elīta dicunt esse nām: aliī ignē: aliī terrā: aliī aquā: aliī aerē: aliī aliqd aliđ tale: dicētes aliī q̄dā hoꝝ: aliī vo hec oia. Amplius aūt alio modo dr̄ nā existentiū nā substantia: vt dicētes nām primā cōpositionē esse: vt Emped. dicit q nā nullius est existentium: sꝫ solū mixtio ⁊ ꝑmutatio ꝑmixtoꝝ est. Nā vo in hoibus noiat. Quapp ⁊ quecūqꝫ nā sunt aut fiūt iā existēte ex quo nata sunt fieri: aut esse: nō dicimus nām hēre si nō hn̄t spēm ⁊ formaꝫ. Nā gdē igit qđ ex his vtrisqꝫ est: vt aialia ⁊ eoꝝ partes. Nā aūt materia prima: ⁊ hec duplr̄: aut que ad ipm prima: aut oino pria: vt operum ereoꝝ ad ipm quidē p rimū es: totaliter vero forsan aqua: si oia liq̄bilia aq̄. Et spēs: ⁊ substantia: hec aūt est finis generationis. Methaphora vo iam ⁊ omnis oino substantia natura dicitur ꝓpter hanc: q2 ⁊ natura substantia quedā est. Ex dictis igit prima natura: ⁊ ꝓprie dicta: ē substātia q̄ principium motus habentium in se inq̄ꝫtuꝫ ipa. Materia nāqꝫ q2 huius est susceptiua esse dicitur natura: ⁊ generationes: generari: q2 sunt ab hac motus: ⁊ principiū motus natura existentium: hec est inexistens: aut potestate: aut actu.

Materia duplr̄ dicit

Cap. IIII.

Et dicit nā vno mō de oibꝰ pullulātibꝰ. Et ēt dr̄ nā illđ cū quo pullulat pullulās primo. Et est in eo ēt illud ex quo est primus motus in vnaq̄qꝫ reꝝ nāliū: ⁊ ē in eis sicut est in rei veritate. Et dr̄ pullulare oē qđ hꝫ cremētū in alio fm cōtactum: aut fm ꝯsolationē: sicut embriones. Et inter ꝯtactū ⁊ ꝯsolidationeꝫ hec est dr̄ia. In cōtactus eni nō ē necciuꝫ q aliqd sit i actu a tactu. In ꝯsolidatis aliqd ē vtrūqꝫ qđ facit ea eē ꝯsolidata in loco ꝯtactꝰ: ⁊ vt sint vnuꝫ fm ꝯtinuationē ⁊ q̄ntitatē: nō fm q̄litatē. Et etiā dr̄ nā illđ ex quo prio fit eēntia rei nālis: ⁊ sua gn̄atio: ⁊ est imutabile ⁊ intrāsmutabile a sua vtute quā hꝫ. Sicut dr̄ q cupruꝫ ē nā idoli: ⁊ cyphi cuprei: ⁊ lignū ē nā cyphi lignei: ⁊ silr̄ d aliīs. Vnūqđqꝫ.n. reꝝ q̄ sunt ex istis prima mā est in eis saluata ꝯcessa. Et

per hūc modū dixerūt q elīta sūt nā reꝝ nāliium: ⁊ quidā dixerūt q est diffō: ⁊ qdaꝫ q terra: ⁊ quidā q ignis: ⁊ qdā q aer: ⁊ qdaꝫ q aqua: ⁊ quidā aliud tale: ⁊ quidā oia. Et etiā dr̄ nā alio mō suba reꝝ nāliuꝫ: sicut dr̄ q nā ē prima cōpositio: aut sicut dicit Empe. q nā entium nihil aliud est nisi mixtū: ⁊ fm ista dicunt hoies naturā. Et ideo que sunt p naturam aut est ex aliquo qđ est ex eo: est ⁊ ex eo naturaliter est suū esse: nō dicitur q hꝫ naturā si nō habuerit formā ⁊ exemplar eiꝰ. Natura enīꝫ est illud qđ est ex istis duobus: sicut animal: ⁊ mēbra animalis: ⁊ dicit natura prima materia: ⁊ illa dicit duobꝰ modis. Dicitur eni primū in respectu alicuius: ⁊ primū in rei veritate: sicut res facte ex cupro. Cuprum enīꝫ cū refertur ad ista est primum: ⁊ dignum est vt dicatur primum in rei veritate: si omnia liquabilia sūt aq̄. Dicit etiā nā forma ⁊ substātia: ⁊ ista ē finis generationis. Forme aūt ⁊ oēs substātie dicunt nature: q2 hoc nomen imponit eis. Natura aūt est aliqua substātia. Manifestū est igitur ex dictis q prima natura que dr̄ i rei veritate est substātia reꝝ que habēt principiū motus in eis: ⁊ mā dicitur nā q2 recipit ista. Et silr̄ est gn̄atio ⁊ pullulatio pullulātis: q2 sūt motus ex nā: ⁊ q2 sunt idē principiū motuū reꝝ nāliū: ⁊ sūt i eis simplr̄: aut potētia: aut actu.

Quia hoc nomen natura dicit de causis: ⁊ ista scia ꝯsiderat de causis: necesse ē vt philosophus determinet fm quot modos dicitur natura. Hoc nomen enīꝫ natura quo philosophus vtitur est vlius eo quo naturalis vtit: ⁊ etiā philosophus debꝫ disputare cū negantibꝰ naturā esse: ⁊ etiā ꝑscrutat d causis suis: ⁊ Auicēna putauit q phūs demōstrat naturā esse: ⁊ q phūs naturalis accipit hoc a phō: ⁊ nō est sicut existimauit: ⁊ etiā declarauimꝰ hoc in sciētia nāli. ¶ Et.d. ⁊ etiam dicitur natura illud in quo pullulat ⁊c.i. ⁊ intēdit per pullulans crescēs ex aliqua re: ⁊ distinctum ab eo in creatura: lꝫ sit cōtinuū cum eo: ⁊ q2 intēdebat q natura dicitur de cremēto crescētis qđ est distinctum ab eo in quo crescit in forma ⁊ creatura: sicut embriones ⁊ fructus in seminibus: ⁊ in hoc genere collocant generabilia ex se. ¶ D.d. ⁊ ēt dicit nā ⁊c.i. ⁊ dr̄ natura illud ex quo pullulat pullulās prio ⁊ est in eo. ¶ D.d. pullulare ⁊c.i. ⁊ dicit pullulare oē qđ crescit in alio: ⁊ est cōtinuū cum eo: aut fm tactū: aut fm cōsolidationem: sicut embriones qui crescunt continui cū impregnatis: ⁊ sicut fructus ⁊ semina que crescūt ꝯsolidata: aut ꝯtinua cū habētibus semina: ⁊ hoc mō collocātur partes mēbroꝝ cōtinue adinuicē fm cōtactū: aut fm ꝯsolidationē. ¶ D.d. ⁊ inter tactū ⁊ ꝯsolidatiōeꝫ ⁊c.i. ⁊ cōtacta nō cōgregabunt per aliqđ cōe in eis per qđ fiunt vnū. Cōsolidata aūt fiūt vnū p aliqđ cōsolidans in quo cōicant: ⁊ h intēdebat cū.d. in ꝯsolidatis vo est vtrūqꝫ aliqd ⁊c.i. ꝯsolidata ꝯsolidāt p aliqđ cōe vtriqꝫ. ¶ Deinde exposuit hoc ⁊.d. ⁊ est illud qđ facit ea ꝯso-

5.

2 phy. cō. 3. 22. ⁊ p̄ phy. cō. vltimo.

Pullulare quid est.

Dr̄ia inter cōtactū ⁊ cōsolidationē.

lidata rč.i.ꝛ illud quo fit cōsolidatio est illud qḋ facit cōsolidata vnū ſꝫ ꝯtinuationē:nō vnū ſm qualitatē: ꝛ.d.qm̄ cōsolidata nō sunt vnū ſm qualitatēꝫ sed ſm continuationē ecōuerso miscibilibꝰ:ista .n. reuertunt̄ in vnum ſm qualitatem ꝛ continuationē. ❡ Deinde dicit:ꝛ etiam dicitur natura illud ex quo fit rč.i. ꝛ dicitur natura materia rei ex quo generat̄ absq̨ eo ꝙ transmutatur sua natura sicut cuprū ex quo fit idolūꝫ remanēte cupro:ꝛ silr̄ cyphus ligneus q̇ fit ex ligno remanēte ligno. ❡ D.d.ꝛ silr̄ alia rč.i.qm̄ vnūq̇dq̨ eoꝝ est ex istis:ꝛ mā in eis est saluata.i. ꝛ silr̄ in alijs rebꝰ generatis ex talibꝰ rebꝰ:qm̄ nā cuiuslꝫ eaꝝ est nā nāe absq̨ eo ꝙ trāsmutent̄: ꝛ hoc intēdebat cū.d. saluata. ❡ D.d.ꝛ ſm hūc modū dixerūt rč.i. ꝛ ſm hūc modū nature dixerūt ꝙ nā reꝝ naturaliū est nā elemētoꝝ: ꝛ ista sn̄ia est negantiū formā esse:ꝛ dicētiū substantiā nullā esse nisi māṁ:ꝛ iō antiq̇ opinabāt̄ ꝙ nāe reꝝ sunt nāe elītoꝝ.Qui eni opinabātur terrā esse elītū: dicebant ꝙ nāe oium reꝝ sunt terra aut terrestria:ꝛ q̇ opinabātur elītum esse ignē dicebāt ꝙ nāe oiuꝫ rerū sunt ignis aut ignea. ❡ D.d.ꝛ etiā dr̄ nā alio modo .i. ꝛ ēt dr̄ natura tertio mō illud qḋ est substātia reꝝ naturaliū que dat̄ ad interrogationē factā per qd .i.formam:sicut qdā dicūt ꝙ nā reꝝ nāliū est forª prime cōpositionis in vnaq̨q̨ reꝝ nāliū: q̇ eni opinabant̄ elemēta nō admisceri:ꝛ ꝙ sunt existētia i actu in eo cuꝰ sunt elīta:nō tenet formā rei recte ex elemētis nisi in cōpositiōe ꝛ figura:sicut est dispositio i domo q̄ fit ex lateribus ꝛ lapidibꝰ. ❡ D.d.aut sicut.d. Emped. rč.i. aut sicut.d.Emp.ꝙ mixtio ꝛ mutatio mixtoꝝ sunt in mixtione nature reꝝ gn̄abiliū.s.ꝙ forme ꝛ substātie reꝝ generabiliū sunt in mixtiōe ꝛ mutatiōe.s.in mutatione ꝯtrariorum. Et iste hō lꝫ expressit hoc nomē mixtio: tamē nō opinabat̄ verā mixtionē esse ſm ꝙ Aris.narrauit alibi:sed solūmodo per mixtionē intēdebat ꝯpositionem. ❡ D.d.ꝛ hō vocāt hoīes nām rč.i.ꝛ signum eius ꝙ nā simplr̄ dicitur de forma est: qm̄ oēs hoīes nō dicūt in eo ꝙ generatio est anteq̄ generet̄ ꝙ hēat naturā donec hēat formā ꝛ exēplar:sicut nō dicunt in aliqua reꝝ artificialiū esse factū donec acq̇ratur forª. ❡ D.d.nā eni rč.nālia eni ꝯstituūtur ex duabꝰ naturis.s.materia ꝛ forma. U.g.aīalia ꝛ mēbra animaliūꝫ: vtraq̨ eni cōponūtur ex mā ꝛ forma. ❡ D.d.ꝛ dr̄ nā prima mā rč.i.ꝛ nā dicit̄ de mā : ꝛ mā dr̄ duobꝰ mōis. Dicit̄ enīꝫ mā prima cōis oībus:ꝛ dr̄ etiā mā propria vnicuiq̨ enti. ❡ D.d.ꝛ dedit exemplū:sicut res facte ex cupro rč.i.ꝛ materia ꝓpinqua que dr̄ esse prima in respectu alicuius generis aut alicuius speciei est sicut cuprū ad oia facta ex eo:ꝛ mā que est prima in rei veritate ad oia facta ex cupro est aqua si aqua est prima mā liquabiliū quoꝝ cuprū ē vnū. ❡ D.d.ꝛ dr̄ nā rč.i. ꝛ dicitur hoc nomē natura de formis: ꝛ de alijs substātijs.s.de mā ꝛ cōposito ex materia ꝛ forma: ſm ꝙ hoc nomē fuit transumptū:qm̄ hoc nomē nā rei veritate propriū est alicuiꝰ subiecti.s.forme alie aut substātie q̄ dicunt̄ natura in respectu alicuius generis aut alicuiꝰ speciei:est ſm trāsumptionē nōis de cā ad causatum. ❡ D.d.manifestū est igitur ꝙ p̄ma nā rč.i. declaratū est igitur ex predictis ꝙ hoc nomē natura p̄mo dicit̄ de substātia que est forma que est p̄ncipiūꝫ motus in rebus naturalibus essentialiter ꝛ primo: ꝛ ꝙ materia non dicitur natura nisi q: recipit istam naturam: ꝛ ēt motus generationis ꝛ augmēti non dicuntur nature nisi q: sunt vie ad istam naturam:que est forma ꝛ p̄ncipium illi:ꝛ forma existit in eis mō simplici.s. i motu

Secūs modꝰ nature.

Vide idē.z. phy.t.cō.9.ꝛ 8. met cō.8. ꝛ.z.de a.36.

Tertiꝰ modꝰ

z.de gn̄ratiōe ꝛ corrup.t.c. 37.ꝛ p̄ eiusdē.t.c.85. Idē.z.phy. 10.ꝛ ꝛi.

Distinctio scdi mōi. Idē.z.phy. 9.ꝛ hic.t.z9.

Quartꝰ modus nature.

Nā dr̄ primo de forª. Idē z.phy.c.iz. ꝛ p̄ celi.c 5. ꝛ.7.met.39. sed vide oppositū.z.ph. cō.primo. Idē.z.phy. tex. cō.i4.

inter potentiam puram ꝛ actum purum.s.ꝙ vna pars eius est potentia ꝛ alia actu. Cap. V.

NEcessariū dr̄ sine quo nō contingit eē aut viuere q̄si ꝯcausali: vt respirare ꝛ cibꝰ aiali necessariū: nā sine his eē est impoīe. ❡ Et sine q̇bꝰ hoī bonū nō contingit: aut eē:aut fieri:aut aliq̇ḋ maluꝫ expellere:aut priuari:veluti bibere pharmacum necessariū vt nō laboret: ꝛ ad eginā nauigare vt pecuniā recipiat. ❡ Amplius vim faciēs ꝛ vis:h̄ aūt est qḋ p̄ter impetū ꝛ p̄uoluntatē impediēs ꝛ ꝓhibēs: violētū eniꝫ necessariū dr̄:quapp̄ ꝛ triste: sicut Zenonꝰ ait. Omnis eni res nec̄ia tristis ē: ꝛ vis nec̄itas quedā est:vt Sophocles dicit: ꝫ vis me facere h̄ cogit. Et vr̄ nec̄itas nō aliq̇d increpabile eē. Recte ꝯtriū eni motui ſm p̄uoluntatē ꝛ ſm cogitationē. ❡ Amplꝰ qḋ nō cōtingit aliter se hr̄e nec̄ium dicimꝰ sic se hr̄e. Et ſm hoc nec̄iuꝫ: ꝛ alia dicunt̄ aliqualr̄ oia nec̄ia. Violentū.n.nec̄ium dr̄ aut facere: aut pati: tūc q̄n nō ꝯtingit ſm impetum pp̄ cogēs: vt hanc nec̄itatē existem ꝓpter quā non ꝯtingit aliter. Et in ꝯcausalibꝰ viuēdi ꝛ boni similr̄. Nā cū nō ꝯtingit:hic quidē bonū:illic ṽo viuere ꝛ esse sine aliquibus:nec̄ia hec: ꝛ cā necessitatis q̇dā est hec. Amplꝰ demonstratio necessarioꝝ ē:q: nō ꝯtingit aliter se hr̄e si demonstratū est simplr̄:huiꝰ aūt cā est que prima sunt:si impossibile aliter se hr̄e ex q̇bꝰ est syllogismus. Hoꝝ quideꝫ vtriq̨ altera causa essendi necessaria:hoꝝ aūt nulla:ꝫ ꝓpter hec alia sunt ex necessitate:quare primū ꝛ necessarium ꝓprie quidē simplex est. Hoc eniꝫ nō contingit pluribꝰ modis habere : quare nec aliter ꝛ aliter:iam eni pluribus modis vtriq̨ habere. Ergo siqua sunt sempiterna ꝛ imobilia nihil illis est violētū:nec ēt p̄ter nāꝫ.

❡ Et necessarium est illud quod impossibile est vt res sit nisi cum ipso: ꝛ est tanq̄ causa: sicut anhelitus: ꝛ nutrimentum in animalibus:que sunt necessaria: ꝛ sine his impossibile est vt animal sit. Et etiam necessarium est quod impossibile est:nisi per illud vt sit: aut non sit bonum: aut negare bonum : aut priuare ipsum:sicut dicitur ꝙ accipere medicinam est bonum:ne ei accidat infirmitas: ꝛ nauigare ad Athenas est necessarium vt recipiatur debitum. Et etiam dicitur necessarium de faciente violentiam ꝛ de violentia: ꝛ hoc est quod impedit volūtatem. Faciēs

Argy.tragicꝰ poeta.

In sempiternis nihil est violentū:nec p̄ter naturā.

enĩz violentiã dicitur necessariũ: ꝛ ideo ẽ contristans etiam: sicut dixit Zenonus: ꝙ omne necessarium est contristans: ꝛ violentia est aliqua necessitas: sicut d. Sophocles: ꝙ violentia de nessitate cogit me vt hoc faciã. Et existimatur ꝙ necessitas nõ facit opinantem aliquod verꝫ reuerti ꝛ mutari a sua opiniõe: qꝛ est contrariũ motui: q fit per voluntatem ꝛ cogitationẽ etiã. Et etiã dicit̃ necessarium illud quod impossibile est vt sit alio mõ. Et ſm hꝰ necessariũ dicuntur oĩa alia necessaria aliquo mõ. Dicit̃ .n. actio necessaria: vel passio necessaria: vel illud qđ impossibile est ire propter faciens violentiã. Et ita necessitas ẽ illud ꝑpter qđ impossibile est vt sit aliquid alio modo: ꝛ silr in causis vite ꝛ boni. Qm̃ cum impossibile est vt bonũ sit in quibusdaꝫ rebus: neqꝫ est vita: neqꝫ generatio sine aliqbus aliĳs. Illa igit̃ sunt necessaria: ꝛ causa ẽ aliqua necessitas. Hec igit̃ est declaratio necessarioꝝ: qm̃ impossibile est vt sint alio mõ ab eo qđ demonstratuꝫ est mõ simplici. Et causa eius prima est si fuerit possibile vt sit alio mõ vt sit syllogismꝰ ꝯgregatio. Quedã enim habẽt aliã cãm necessariã: ꝛ q̃dã nihil. Sed alia erunt necessaria ꝑpter ista. Manifestũ est igit̃ ꝙ primũ necessariũ in rei veritate est simplex: ꝛ ipossibile ẽ vt illud sit multis modis: ergo neqꝫ alio modo. Sed si nõ erit multis modis: ergo si fuerint res simplices: ꝛ eterne: ꝛ imobiles: nulla earꝫ erit violenta: neqꝫ extra naturam.

6. Dicit ꝙ necessitas ꝛ necessariuꝫ dicunt̃ multiplr. dicit̃ enĩ illud qđ impossibile est ꝙ esse rei cõseruet̃ nisi per illud: ꝛ est quasi cã illius in ꝑmanentia eius sicut anhelitus ꝛ cibus aialium. ¶ D. d. ꝛ etiã necessariũ illud ꝛc̃. i. ꝛ necessariũ dicit̃ alio mõ. s. illud quod impõle est acquirere aliqd aut suã priuationeꝫ: nisi per illud siue bonũ fuerit siue malũ: sicut dicitur ꝙ accipe medicinã est necessariũ ne accidat maluꝫ: ꝛ nauigatio ad Athenas est necessariã ad recipiẽdũ pecuniam a debitore: ꝛ hoc est acquirere malũ ꝑpter bonum. ¶ Et istud differt a primo: qꝛ primũ est in rebꝰ naturalibꝰ ꝛ istud in volũtarĳs. ¶ D. induxit tertiuꝫ modũ: ꝛ. d. ꝛ dicit̃ necessitas de actiõe violẽta. faciens enim violentiã coget rem ad illã violẽtiã: sicut dr̃ ꝙ rex cogit Sor. necessario ad interficiẽdũ Platonem: ꝛ qꝛ necessitas est ꝯtra voluntatẽ: ꝛ volũtas ẽ delectabilis: ꝛ necessitas est ꝯtristabilis: sicut dr̃ de versificatore qui dicit ꝙ omne qđ hominẽ necessario est cõtristabile. ¶ D. d. ꝛ existimat̃ ꝙ necessitas ꝛc̃. i. ꝛ dr̃ necessitas vera opinio de qua impossibile est reuerti. Opinane enĩ opinionẽ hanc nõ habet opiniõem vt a scẽa uertat̃: ꝛ ẽ sic̃. d. ꝯ volũtatẽ. ¶ D. induxit q̃rtũ modũ: ꝛ d. ꝛ etiã dr̃ necessariũ ꝛc̃. i. ꝛ ẽt dr̃ necĩũ illđ qđ ipõle est vt sit alio modo. s. ꝙ impõle ẽ trãsmutari aut inueniri

2. de aia. 100
Secūd' mod'

Terti' mod'

Quart' modus.

alio mõ ab eo ſm ꝙ est: ꝛ iste modus ẽ famosior oĩuꝫ modoꝝ istoꝝ: ꝛ ideo. d. ꝛ ſm illud necĩũ dicũtur ꝛc̃. i. ꝛ ex hoc mõ trãsumptũ est hoc nomen necessarium ad oĩa que dicũtur necessaria ꝑpter ꝯsimilitudinẽ verã inter illa. ¶ D. induxit modũ consimilitudinis inter ea: ꝛ. d. dicit̃ enĩ actio necĩa ꝛ actiões necessarie ꝛc̃. i. ꝛ ista de quibꝰ dicit̃ necessarium nõ dicuntur necĩe nisi propter ꝯsimilitudinẽ quã habẽt cum vo necessario. Non enĩ dicũtur actiões necessarie: nisi qꝛ necessariũ est illud qđ impõle est: vt aliqd agat aliud ab actione illa ꝑpter faciens violẽtiã: ꝛ illud qđ impossibile ẽ vt ab eo inueniatur illa actio ſm quã patit̃ violentiam: necesse est vt in eo inueniat̃ modus vere necessitaris: ꝛ est illud in cuiꝰ nã est vt nõ sit alio mõ. ¶ D. d. ꝛ silr in causis vite in bonis ꝛc̃. i. ꝛ silr hoc quod dicimus de causis que sunt necessarie in vita ꝛ in essendo bonuꝫ: iste cause sunt accepte ex hoc modo vero deinde exposuit hoc: ꝛ. d. qm̃ cũ res enĩ quas impõle ẽ ꝛc̃. i. impõle est vt inueniatur in eis bonũ aut vita: ꝛ silr generatio sine causis ille res dicũtur necessarie: qm̃ cum impõle est vt sint alio modo. s. sine illis causis: ꝛ iste sunt necessarie ꝑpter suas causas: illa aũt q̃ sunt necessaria ꝑpter alia sunt necessaria quoquo mõ: ꝛ hoc intẽdebat cũ. d. ꝛ causa est aliqua necessitas. ¶ Et. d. hoc: qꝛ entia necessaria in rei veritate sunt illa que sunt necessaria ꝑ se sine causa: ꝛ ideo descriptio necessarĳ est illđ ꝙ impossibile est vt sit alio modo. ¶ Et hoc diuidit̃ duobꝰ modis: quoꝝ vnus est iste: ꝙ impossibile ẽ vt alio mõ per se: ꝛ est hoc necessariũ simplr: quod quidã moderni appellãt ineuitabile inesse. ¶ Secũdus est illđ qđ fit ꝑpter aliud ſm quem modũ dicũt qdaꝫ moderni debitum ꝛ necessariuꝫ per aliud. ¶ Et cũ induxit hũc modum modoꝝ necessarioꝝ. d. hec igitur declaratio est ꝛc̃. i. ꝛ declarat rationem necessarĳ: ꝛ facit eã etiaꝫ intelligi in omnibus rebus necessarĳs. hoc ꝙ impõle est vt sit alio modo ab eo ſm ꝙ est: ꝛ hoc est illud qđ est simplex non compositũ. ¶ D. d. ꝛ cã eius ꝑma ꝛc̃. i. ꝛ causa reꝝ quas impossibile est vt sint alio modo est pars media accepta in syllogismo concludente: qm̃ si terminus medius fuerit de natura possibili erit illa res de natura possibili: ꝛ si fuerit de natura necessaria erit illa res de natura necessaria. ¶ Et hoc etiam est duobꝰ modis: aut vt terminus medius sit causa illiꝰ: ꝛ tunc nõ erit ex rebus que sunt necessarie: nisi ꝑpter hoc ꝙ cause eorum sunt necessarie: ꝛ si terminus medius non fuerit causa erunt ille res necessarie per se: non per causam dantem eis necessitateꝫ: ꝛ iste res sũt simplices que non habent causas. ¶ D. d. manifestuꝫ est igitur ꝛc̃. i. declaratũ est igitur ꝙ ens necessarium est in rei veritate simplex: quod non componitur ex materia ꝛ forma: ꝛ ꝙ impossibile est vt sit multis modis: ꝛ similiter est impossibile vt sit alio modo ab eo ſm quem est: quoniã si esset possibile vt esset alio mõ: possibile esset vt esset multis modis. ¶ Et dixit hoc: quoniã si fuerit possibile vt substantia eius mutaret̃ in alium modum: non erit illic natura cogens vt mutatio non fit in multos modos: quoniã si fuerit possibile mutari in aliquam speciem: tũc natura eius erit de natura possibilis recipientis multas spẽs. ¶ D. d. si igitur sũt res simplices ꝛc̃. i. si igitur sunt entia [a] simplicia ꝛ eterna ꝛ immobilia vt declaratum est alibi nullum eorum acquirit esse necessariũ ab aliquo alio in eis: neqꝫ est extra naturaꝫ. ¶ Et dicit hoc: qꝛ in cõpositis [b] ẽ natura addita nature cõponentiuꝫ. s. illud quod fit ex compositione.

Quarti mõi distinctio.

a Si fuerit entia simplicia ꝛ eterna ꝛ immobilia nulla eoꝝ acquirit necĩuꝫ ab aliquo alio: sꝫ vide opp[m] 2. met. c. 4. ꝛ. 2. cap. de suba orbis.

b In ꝯpositio ẽ nã addita nãe cõponentiũ. Jdẽ 3. de aia. cõ. 5. in solone secũde questionis: textu cõmuniũ cõ. Jdẽ 7. met. 26. 27. ꝛ. 60 ꝫ moderaos

¶ Unum dicitur aliud fm accidēs: aliud fm se: sed accidens quidem: vt Coriscus & musicus & Coriscus musicus. Idez enim ē dicere Coriscus q2 musicum: & Coriscus musicus: & musicū & iustū: et musicus et iustus Coriscus. Omnia enī hec vnū dicūtr fz accn̄s: iustū quidē et musicū: q2 vni sbe accidūt: musicū uō & Coriscus: q2 alterū alteri accidit. Silr autem & modo quodaz musicus. Coriscus cū corisco vnum: q2 altera partium alteri accidit eoꝝ que sunt in oratione: vt musicū Corisco & musicus Coriscus iusto corisco: q2 vtriusqz pars eidem vni accidit: nihil enī differt q̄z corisco musicū accidere. Similr autē siue in genere: siue in vniuersalis alicuiꝰ nominibus dicatur accidens: vt q2 homo idez & musicus homo: aut enī q2 homini vni existenti substantie accidit musicū esse: aut quia ambo singularium alicui accidūt vt corisco: tamen non eodem modo ambo insunt: sed hoc quidē forsan vt genus & substantia: illō uō vt habitus aut passio substantie. Ergo quecunqz fm accidens dicuntur vnum: hoc modo dicuntur. Cap. VI.

Unum dicitur aut per se: aut per accidēs: aut per se: per accidens sicut nauigator & musicus. Dicere enī q nauigator & musicus sit vnū non est per differentiā essentie: q2 accidit nauigatori musicum. Et similiter dicitur accidēs in genere: etiā & in rebus vniuersalibus. V.g. q homo & hō musicus sunt vnuz: aut q2 musicum accidit vtriqz homini qui est substantia vna: aut q2 vterqz accidit alicui particularū: sicut nauigatori: sed esse vtriusqz non est eodē modo: sed vnum eoꝝ debet esse q̄si genus in substātia etiam: & aliō quasi habitus: aut passio in substantia. Omnia igitur que dicūtur vnuz per accidens hoc modo dicuntur.

7. Dixit. per accn̄s sicut nauigator & musicꝰ &c̄.i. V.g. qn̄ accit q aliqs sit nauigator & musicus. dr̄ enī q nauigator & musicꝰ sunt idē p accn̄s. Nauigator enī & musicꝰ sūt dr̄ie accn̄tales eēntie illiꝰ d̄ q̄ dicūt .s. hominis. ¶ Et.d.hoc: qm̄ si essent differētie substātiales eius de quo predicātur: tūc cōgregatū ex eis esset vnū essentialiter: sed sunt accidētia subiecti: & hoc intēdebat cū dixit: qm̄ accidit nauigatori musicuz.i. & hec duo sunt vnū per accidēs: q2 accidūt vni. ¶ D.d. & silr dicitur vnū per accidēs &c̄.i. & silr dicit̄ vnū per accn̄s de genere qd̄ est vnū cū aliquo accidēte magis pticulari. V.g. dicere iste est hō musicus: aut dicere q hō & homo musicus sunt vnū. ¶ D. dedit modū fm quez congregatū ex istis est vnū per accidēs: &.d. aut q2 musicus &c̄.i. aut q2 musica accidit ambobus hoībus qui sunt subiecta.s. homini qui est tāq̄ genꝰ & homini cui accidit musica: qm̄ isti duo hoīes vlis & particularis.s. cui accidit musica sunt vnū eēntialr: & musica accidit particulari: ergo accidit vlī. ¶ Aut dicit̄ q hō musicus est vnū: q2 humanitas & musica accidūt vni particulariū & in vno. ¶ Et q2 hoc nō est simile dicere q2 edificator & musicus sunt vnū: q2 sunt ī vno subiecto: dedit differentiā &.d. sed esse vtriusqz &c̄.i. sed esse humanitatis & musice in vno.s. pticulari nō est eodē mō: sed vnū istoꝝ est tāq̄ genus in eo q ē sub particulari: & ambo sunt de natura substātie.s. humanitas exns in hoīe particulari: & aliō est tāq̄ accidēs .s. musica exns in isto particulari: sicut accidēs existit in suo subiecto & passio. ¶ Et dixit hoc: qm̄ dicere q musicus & edificator sunt vnū per accidens: est q2 existūt in vno ptīculari & eodē modo: & habent eādez musicā.s. nāz accidentis: humanitatē aūt & musicā existere ī vno pticulari nō est sic: hoc enī est substātia: hoc aūt accn̄s.

Idē.5.phy. t.z.ph.4.9. 50.

Diīs mod°

Nō vlis & pticularis st vnū eēntialr. Dīa inter modos.

¶ Secundum uō vnum dictorum alia. Dicuntur eo q continua sunt: vt onus vinculo & lignum cum visco. Et linea & si reflexa sit continua aut vna dicitur: sicut & partiū singule tibia & brachiuz. Ipsoꝝ autem magis vnum continuum natura q̄z arte. Continuū vero dicitur cuius motus vnuꝝ fm se: & nō possibile aliter: vnus aūt cuius indiuisibilis. Indiuisibilis aūt fm tp̄s fm se autē ꝯtinua quecūqz non tactu sunt vnum. naz si ponis se tangentia ligna: non dices hoc vnum esse nec lignum: nec corpus: nec aliud continuū nullum. Que itaqz oino sunt continua vnuz dicuntur q̄uis reflexionē habeant: & adhuc magis que non habent reflexionem: vt tibia aut crus q̄z subcleos: q2 contingit non vnuz esse motum subclei. Et recta q̄z reflexa magis vnum: reflexam uō & angulum habētez vnam: & non vnam dicimus. Quia contingit non simul esse motum eius & simul. Recte uō semp simul: & nulla pars habēs magnitudinem hec quidem quiescit: hec autem quidem mouetur: queādmodū reflexe.

Diffō ꝯtinui

¶ Eorum autem que dicuntur vnuz per se: quoddam dicitur vnum per continuationē: vt lignum conglutinatuz est: aut illa que cōgregant̄ a ligamēto. Et linea si fuerit curua: dicitur etiam vnum continuum: sicut dicit̄ vnumquodqz membroꝝ: & sicut crus & focile. Et istoꝝ etiaz est magis vnūquodqz continuum per naturā: q̄z illud quod est cōtinuum per artificium. Et dicitur continuū illud cuius motus est vnus per se: & non potest esse alio modo. Et dicitur vnus motus ille qui non diuiditur fm tempus: & cōtinua per se sunt illa que sentiuntur fm tactū vnū. Ligna enim continua adinuicē nō dicuntur vnū cū tāgunt̄: neqz corpꝰ: neqz aliō ꝯtinuū.

Illa aũt q̃ sunt perfecte cõtinuatiõis dicitur vnũ: ⁊ si habeãt tortuositatẽ: ⁊ istoꝝ est magis vnũ qð nõ hꝫ tortuositatẽ: sicut crus: aut coxa. Impossibile enim est vt motus cruris non sit vnus: ⁊ linea recta est magis in vnitate q̃ tortuosa. Et dicit̃ ꝙ linea tortuosa q̃ hꝫ angulũ etiã est vna ⁊ non vna. possibile enĩꝫ est vt motus ei⁹ sit vn⁹ ⁊ nõ sit insimul. Linea aũt recta opꝫ vt motus eius sit insimul: ⁊ nullũ corpus habens rectitudinẽ vel magnitudinem quiescit in vna parte: ⁊ mouet̃ ꝺm aliã: sicut ptes linee tortuose.

8\. ℂ Dixit Aristo. ꝙ vnũ per se ⁊ essentialiter quoddam dicitur vnũ qð est ꝯtinuũ: ⁊ ꝯtinuũ aut est ꝑ cõglutinatiõnẽ: aut ꝑ ligamẽtum: aut nãliter sicut linea per superficies: ⁊ corp⁹. ℂ D.o. ⁊ linea si fuerit tortuosa ⁊c̃.i. ⁊ cõtinuũ naturaliter: aut est rectũ: aut tortuosũꝫ siue curuũ: sicut crus ⁊ multa mẽbra in quib⁹ tortuositas. ℂ D.o. ⁊ istoꝝ ⁊c̃.i. ⁊ eoꝝ que dicũtur vnũ ꝑ cõtinuationem magis est vnũ illud qð est cõtinuũ per naturã q̃ illud qð est ꝯtinuũ per artificiũ. U.g. ꝑ ligamentũ: aut per ꝯglutinationẽ. ℂ D.o. ⁊ dr̃ cõtinuũ illud cui⁹ motus ⁊c̃.i. ⁊ dr̃ ꝯtinuũ in rei veritate illud qð mouet̃ ex se vno motu in quo nõ est possibile vt sit motus alterius modi: sicut est motus corporis celestis. ℂ D. narrauit qualis est vnus motus: ⁊ dixit: ⁊ dicit̃ vnus motus ille qui nõ diuidit̃ neqꝫ ꝺm tẽpus. i. q̃ nõ diuiditur: neqꝫ ꝺm tẽpus: neqꝫ ꝺm intẽtionẽ. s. q̃ nõ erit in duobus tẽporibus: neqꝫ erit in duobus motis: licꝫ sit in vno tempore. ℂ D.o. ⁊ ꝯtinua sunt illa ⁊c̃. ⁊ hoc qð dixit: manifestũ est: ⁊ ẽ ꝙ corpa ꝯtinua sunt illa in rei veritate ꝑ tactũ ⁊ visum ꝯtinua: ⁊ forte erũt necessarij isti duo sensus. s. q̃ vnus iuuat alterũ: ⁊ multotiẽs coniungunt̃ corpa per artificiũ tali mõ ꝙ tactus ⁊ visus fallũtur: ⁊ reputãt ea eẽ ꝯtinua: ⁊ cã huius q̃ ꝯtinuatio est de sensibilib⁹ cõmunibus. ℂ D.o. illa aũt que sunt perfecte cõtinuatiõis ⁊c̃.i. illa aũt que sunt ꝑfecte cõtinuatiõis per naturã dicũtur vnũ: licꝫ non sint recta: licꝫ in eis fuerit aliqua tortuositas: sicut crus ⁊ coxa: scꝫ q̃ dicit̃ vnuꝫ crus ⁊ vna coxa. ℂ D.o. possibile est eni vt crus nõ sit vnũ. i. ⁊ tortuosũꝫ minus est vnũ: q̃ possibile est diuidi crus in duas partes ⁊ nõ remanere vnũ. s. i loco tortuositatis. ℂ D.o. ⁊ dicit̃ ⁊ linea recta ⁊c̃.i. ⁊ linea recta magis vnũ est q̃ tortuosa: qm̃ tortuosa est quasi ꝯposita ex duab⁹ lineis. In linea. n. tortuosa sunt tria pũcta cũ habuerit angulũ: ⁊ iõ dixit: ⁊ dicit̃ ꝙ linea tortuosa ⁊c̃.i. ⁊ dicit̃ ꝙ linea habẽs angulum est vna vno modo ⁊ nõ vna alio mõ. Scðm. n. ꝙ terminat̃ a tribus pũctis est nõ vna: sꝫ ꝺm ꝙ vnum extremoꝝ est apud angulũ est vna ecõtrario de linea recta. D. dedit cãm in hoc: ⁊. o. possibile eni ẽ ⁊c̃.i. ptes eni linee tortuose cum mouẽtur ꝺm totũ nõ mouẽtur partes equaliter: sed quedã citius quibusdã: ⁊ sicut indicat̃ de illa ꝙ motus partiũ sunt insimul: q̃ motus ẽ in eodẽ tẽpore: ⁊ nõ insimul: q̃ diuersant̃ i velocitate ⁊ tarditate. Linea aũt recta mouet̃ ꝺm totũ insimul. ℂ Et põt intelligi ꝙ cũ linea tortuosa mouet̃ põt distingui altera lineaꝝ ab altera apud angulũ: ⁊ nõ mouebũtur insimul: qð possibile est in linea recta. ℂ Et intelligẽdũ est per lineã corpus: linea eni non mouet̃. ℂ D.o. ⁊ nullũ corpus hñs magnitudinẽ ⁊c̃.i. ⁊ nulla magnitudo recta inuenit̃ cuius quedaꝫ ps quiescat ⁊ quedam moueat̃ sicut inuenit̃ in linea habẽte angulum: q̃ est cõposita ex duabus lineis.

Sedo mod⁹ vnius. 5. phy. 23.

2\. de aia. 64.

Partes linee tortuose non eq̃ velociter mouẽtur: sic partes linee recte.

Linea non mouet: sꝫ corpus. Idẽ. 6. phy. 32.

ℂ Amplius alio modo dicitur eo qð sbiectũ sit spẽ indifferens. Indifferens ꝺo vt quoꝝ indiuisibilis species ꝺm sensum. Subiectuꝫ aũt aut vltimũ aut primũ ad fineꝫ. Uinũ eni vnum dicitur: ⁊ aqua vna inquantum indiuisibile ꝺm speciem. Et liquores oẽs vnum dicitur vt oleũ. Uinũ et fluida. Quia oium vltimũ sbm. Nã aq̃ aut aer oia hec sunt.

ℂ Et dicitur etiaꝫ vnũ alio modo: quoꝝ subiectum non diuiditur ꝺm formã. Et illa non diuidũtur ꝺm formam. quoꝝ forme non diuiduntur ꝺm situm: ⁊ subiectum aut primũ aut vltimũ quod est proprie complementũ. Dicitur enim vinũ vnũ: ⁊ aqua vna: cũ non diuidãtur ꝺm formã. Et dicitur oia liquabilia vnum: sicut oleum ⁊ vinuꝫ: ⁊ oia liqda. Quoniam subiectum omniũ alioꝝ est vnũ: ⁊ omnia sunt: aut aqua: aut aer.

9\. ℂ Idest ⁊ dicũtur vnum illa que sunt vnũ ꝺm formã ⁊ diuisibilia ꝺm quãtitatẽ: ⁊ sunt illa que sunt cõsimiliũ partiũ que partes cõueniũt in nomine ⁊ diffõne. ⁊ ista sicut. o. nõ diuidũtur ꝺm subiectũ ⁊ ꝺm locũ. ℂ Et q̃ forma in qua ꝯueniũt aut est vltima forma q̃ est finis in generatiõe: aut forma prior ista: dedit exempluꝫ de postrema forma. s. per quã vocat̃ cõpositũ. s. U.g. per quam vinũ dicit̃ vinũ: ⁊ aqua aqua: partes eniꝫ aque sunt aqua ⁊ vini vinũ. ℂ D. dedit exempluꝫ eoꝝ que conueniunt in forma remota a postrema forma: sicut aqua ⁊ oleum: que ꝯueniũt in forma liqditatis: ⁊ hoc intẽdebat cum. o. subiectũ eni omniũ istoꝝ est vnum ⁊ omnia aut sunt aqua: aut aer.

ℂ Dicuntur aũt vnum: ⁊ quoꝝ genus vnuꝫ differẽs oppositis differentijs: ⁊ hec dicunt̃ omnia vnum: q̃ genus vnum quod subijcit̃ differentijs: vt homo: equus: canis: vnum quidem q̃ omnia animalia. Et modo itaqꝫ simili: sicut materia vna: hec auteꝫ quãdoqꝫ quidem ita vnum dicuntur: quandoqꝫ vero genere superiore quod ideꝫ dicitur si sint vltime species generis superiores his: vt Isosceles ⁊ Isopleuros sũt vna ⁊ eadẽ figura: q̃ ambo triãgulus: sꝫ triãguli nõ idẽ.

ℂ Et etiam dicuntur vnum: quorum genus est vnum: ⁊ differunt per differentias subiectas eis: sicut homo: ⁊ equus: ⁊ canis: ⁊ sicut dicitur omnia animalia sunt vnũ: ⁊ propẽ istuꝫ modũ est dicere ꝙ materia est vna. Et ista igitur forte dicuntur vnum ꝺm hunc modum: ⁊ forte dicuntur vnum ꝺm genus superius cum sint postrema forma superioris generis. U.g. sicut Isosceles ⁊ Isopleuros: qm̃ dicuntur vna figura eadeꝫ. Ambe eni sunt triãguli: ⁊ nõ dicunt̃ idẽ triãgulus.

10. ¶ Sermo eius in hoc capl'o manifestus est ꝙ hoc nomen vnū dicitur de spēbus que ꝯueniūt in gñe. V.g. ꝙ homo ⁊ equus ⁊ canis sunt vnum in animalitate. ¶ Et q: genus est sīle materie. d. ⁊ ꝓpe istū modū ⁊c. idest ⁊ cōuenit cū isto mō modus ſm quē dicūt aliq̄ esse vnū in materia. V.g. ꝙ canis ⁊ equus ⁊ asinus ⁊ animalia anhelātia ⁊ ambulātia sunt vnū in eo ꝙ sūt ex sanguine aut ex carne ⁊ osse: ⁊ q: eoꝝ que sunt vnū in genere: aut sunt vnū in gñe ꝓpinquo: aut vnū in genere remoto. dixit: ista igit forte dicūtur ⁊c. i. ista igit dicunt forte esse vnū in genere ꝓpinquo: sicut dicim⁹ ꝙ hō ⁊ canis sunt vnū in aīalitate: ⁊ Isopleuros ⁊ Isocheles sūt vnū in figuratiōe: ⁊. d. cū sint postrema forma superioris generis. i. postreme spēs. Species enī postreme sunt vltime forme in quas genus superius diuiditur sicut figura que in postrema diuidit in triangulos. ¶ D. d. dicuntur enī figure ⁊c. i. ⁊ figura est genus superius ⁊ remotū a speciebꝰ triāguloꝝ: q: nō sūt figure ꝓpter h ꝙ sunt triāgulus. s. ꝓpter hoc ꝙ ꝯgregant in figura: sed ꝓpter hoc ꝙ ꝯgregātur i triāgulo: ⁊ ista est forma generis remoti. ¶ D. d. ⁊ non dicūtur idem triāgulus. i. ꝙ triāgulus aut Isocheles aut Isopleuros dicūtur eē vnū per figurā. i. in gñe remoto. s. q: triāgulus nō ē vltima species: ⁊ h intēdebat cū. d. ⁊ nō dicit triāgulus idē. i. nō triāgulus simplr est hoc ꝙ inueniūtur collocari sb figura mediāte collocatiōe eoꝝ sub vltima specie: q: si ita esset: tūc non esset medium inter illum ⁊ figuram.

¶ Amplius aūt vnum dicuntur quorūcūq; ratio que quod quid erat esse dicit indiuisibilis est: ad aliam significantem quid erat esse rei. Ipsa enī ſm se omnis ratio diuisibilis: sic ḡo augmentatū ⁊ diminutū vnū sunt: q: ratio vna: sicut in superficiebꝰ q̄ speciei vna. Omnino ḡo quoꝝ intelligētia indiuisibilis intelligens quid erat esse: ⁊ nō potest separi neq; tēpore: neq; loco: neq; ratiōe: maxime hoc vnū ⁊ horū quecunq; substātia. Vniuersaliter enī quecunq; non habent diuisionem inquantū tamen non habēt sic vnū dicuntur: vt si inquantum homo nō habet diuisionē vnus homo: si ḡo inquantū animal: vnū animal: ⁊ si inquantū magnitudo: vna magnitudo. Plura qdē igitur vnū dicitur per alterū aliqd facere: aut pati: aut habere: aut ad aliqd esse vnum. Que aūt primo dicuntur esse vnum quoꝝ substātia vna. Vna ḡo aut continuatione: aut specie: aut ratiōe. Etenim numeramus vt plura: aut q̄ non cōtinua: aut quoꝝ non vna species: aut quorū ratio nō vna. Amplius aūt i quocunq; vnū continuitate dicimꝰ esse: si sit ꝯtinuū ⁊ q̄tū. Est aūt vt nō: si nō aliquod totū sit: hoc aūt: si non spēm habeant vnam: vt non videntes vtiq; dicimus similiter vnum qualitercūq; partes cōpositas calciamenti: nisi ꝓpter continuitatem. Sed si sit: vt calciamentū ⁊ spēm habeat aliquam iam vnam. Quapꝑ ⁊ q̄ circuli maxime vna linearū q: tota ⁊ pfecta ē. ¶ Et etiam dicunt vnū illa quoꝝ diffinitio q̄ significat q̄ sunt nō distinguitur a diffinitiōe alterius significante quid est. Omnis enim diffinitio diuiditur in se: ⁊ ſm hūc modum augmentabile ⁊ diminutiuum sunt vnum. Et etiam diffinitio est vna: sicut diffinitio superficierum planarum est vna: ⁊ dicitur vnum modo simplici necessario. Illa ḡo q̄ non diuiduntur ſm tempus: neq; ſm locū: neq; ſm sermonem: ⁊ maxime quod est ex eis substantia: illud enī est magis in vnitate. Et dicitur etiam vnū modo vniuersali illud quod non diuiditur ſm speciem suā. V.g. dicere vnum hominem: ⁊ vnum animal: ⁊ vnum ens. Et multa dicūtur vnū ſm materiam: quāuis agāt aliud: aut patiant ab alio: aut differāt per alia: aut referant ad alia. Et illa que dicuntur vnum primo mō sunt illa quoꝝ est substantia vna: ⁊ sunt vnum: aut ſm continuationē: aut ſm formam: aut ſm diffinitionem. Dicimus enī in numero plura illa que non sunt cōtinua: neq; habent formam vnā. Quodā enī modo dicitur vnū: ⁊ si non fuerit de q̄titate: ⁊ continuū etiā: ⁊ quodā mō non dicit vnū: si totalitas sua non fuerit perfecta. Quod igit non est totū non dicitur vnum vlr. Non enī dicimus ꝙ partes sotularis composite aliquo mō sunt vnum propter continuationem: nisi dicatur hoc modo. s. ſm ꝙ sunt sotular: ⁊ ſm ꝙ habent aliquam formam vnam: ⁊ ſm hunc modum dicitur ꝙ linea circuli ē vna magis q̄ alie linee est enim linea completa in qua est totum.

11. ¶ Et etiam dicuntur ⁊c. i. ⁊ dr̄ hoc nomē vnū de illis: quoꝝ diffōnes diuerse non distinguūtur a diffōne alterius qd̄ est cōe eis: diffō enī cuiusl; taliū nō distinguit a diffōe sbti. s. q: diffō sbti sumit i diffōne cuiusl; eoꝝ. ¶ Et hoc est qd̄. d. qd̄ significat qd est: q: diffinitio nō dicit diffinitio nisi cū significat essentiā rei: ⁊. d. oīs enī diffinitio diuidit in se: q: diffinitio semꝑ diuiditur in duas ptes. s. in genus ⁊ drīam: ⁊ vtrūq; istoꝝ diuidit in diffinitiōe alterius rei. s. subiecti eoꝝ: ⁊ h ē propriū cuiusl; diffinitiōis diuidi. s. in duas ptes ad minus: ⁊. d. hoc: q: ista est causa quare diffinitiōes cōposite ꝑueniunt ad diffinitiōes vnius rei: sicut accidit in diffinitionibꝰ specieꝝ cōdiuidētium. s. q: ꝑueniunt ad diffinitionē vnius rei que est superius genus. s. generalissimū. ¶ D. d. ⁊ ſm hūc modū augmentabile ⁊ diminutibile. i. ⁊ hoc mō sunt res diuerse ſm diffinitionem ⁊ vnū ſm subiectū: sicut augmētabile ⁊ diminuibile. Illud enī qd̄ recipit augmētū ⁊ diminutionē sumit i diffōne augmēti ⁊ diminutiōis. ¶ D. d. ⁊ ēt diffō est vna ⁊c. i. ⁊ ex h mō ēt sūt diffōnes supficieꝝ diuer-

farũ q̃ ↄueniũt in diffinitiõe supficiei q̃ superius gen⁹ est: s. ꝺ. plana: ad excludẽdũ ↄcauas ꝛ ↄuexas: iste. n. superficies nõ ↄueniũt in eadẽ diffõne sicut linea recta ꝛ curua nõ conueniũt in eadẽ diffinitiõe: ꝛ iste est alius modus ab eo fm quẽ dicitur vnũ fm formam. ¶ D. induxit aliũ modũ magis famosum ꝛ magis verum: s. ꝺ. ꝛ dr̃ vnũ: mõ simplici ꝛc. i. ꝛ dr̃ vnũ de eo qđ nõ diuidit̃ fm diffõnem: neq3 fm tp̃s: neq3 fm locũ: ꝛ vlr̃ neq3 aliquo mõ diuisiõis: ꝛ ꝙ ex istis est substantia: aut declarabit̃ ꝙ alia sub̃a est talis illud ẽ dignissimũ hoc nõie vnũ. ¶ Et debes scire ꝙ illud qđ ẽ h̃ est in quãtitate tm̃: sed si nõ h3 sitũ est principiũ numerorum: ꝛ si habet est punctus: ꝛ illud quod est tale in vnoquoq3 genere est simplex in illo genere: ꝛ hoc declarabitur magis post. ¶ D. ꝺ. ꝛ dicit̃ vnũ ꝛc. i. ꝛ ẽt dr̃ vnũ de indiuiduo qđ nõ diuidit̃ in ptes hõgeneas cũ toto in diffõne. V. g. ꝙ iste hõ isto hõie demõstrato nõ diuidit̃ in ptes: quarũ vnaq̃q3 est hõ: ꝛ ẽ h̃ cõe oĩb⁹ corporib⁹ organicis: ꝛ h̃ intẽdebat cũ. ꝺ. qđ nõ h3 diffinitionẽ fm suã spẽm. i. qđ non diuidit̃ in ptes q̃ sunt sue speciei. V. g. ꝙ hõ nõ diuidit̃ in ptes q̃ sunt hõ: nec manus in manus: ꝛ h̃ est vnũ fm figurã ꝛ cõpositionem. ¶ D. ꝺ. ꝛ vnũ aĩal ꝛc. i. ꝛ vnũ aĩal non diuidit̃ in multa aĩalia. ¶ D. ꝺ. ꝛ vnũ os ꝛc. i. ꝛ os diuidit̃ ĩ ossa: ꝛ h̃ est vnũ p ↄtinuationẽ. i. qm̃ vnũ fm ↄtinuatiõem diuidit̃ in ptes q̃ sunt ẽt ↄtinue: ꝛ silr̃ ẽt vnũ ĩ numero ex corporib⁹ ↄsilium partiũ e3eio de vno fm totũ: sic est dispositio in corpib⁹ organicis. ¶ D. ꝺ. ꝛ multa dicuntur vnũ ꝛc. i. ꝛ illa q̃ sunt vnũ fm nãm sunt illa q̃ recipiũt vnũ idẽ. ¶ D. ꝺ. oĩa q̃ recipiunt malleatiões: dicũtur enĩ ꝙ mã eoꝝ est vna aut illa q̃ patiuntur ab eodẽ eadẽ passiõe. V. g. que liquescũt p calorem: dr̃ ẽt hr̃e vnã mãm: ꝛ ẽt illa que trãsmutãtur vna trãsmutatione. V. g. liquefiũt aut humefiũt: ꝛ vlr̃ que trãsmutantur inuicẽ dr̃ hr̃e vnã mãm: ꝛ silr̃ illa q̃ attribuũtur vni subiecto. V. g. linea ꝛ cuprea: ꝛ aquosa: ꝛ aerea. ¶ D. ꝺ. ꝛ illa q̃ dr̃ vnũ ꝛc. i. ꝛ illa q̃ dicũtur vnũ mõ priori sũt q̃ dicũtur vnũ p ↄtinuationẽ: ꝛ vnũ p formã: ꝛ vnũ fm totũ ꝛ cõpletũ: ꝛ illa quoꝝ forme sunt vnũ: sunt cũ h̃ sepata in loco in tp̃e: ꝛ in h̃ differũt a ↄsilib⁹ in ptibus: quoꝝ totũ ꝛ p̃s vnũ sunt in diffõne ꝛ forma. ¶ D. ꝺ. rõcinãdo. dicim⁹ enĩ ꝛc. i. ꝛ signũ hui⁹ ꝙ vnũ dr̃ de cõtinuo ꝛ for⁹: ꝛ de illo qđ est totũ. s. nõ diminutum est: q2 multitudo dr̃ de reb⁹ discretis diuersis fm formã: ꝛ nõ dr̃ vnũ de illo a quo diminuit̃ aliqđ ex eis per que est totũ ꝛ cõpletũ. V. g. ab illo de quo non diminuit̃ aliqđ mẽbrũ. ¶ D. ꝺ. illđ igĩ qđ nõ ẽ totũ ꝛc. i. ꝛ dr̃ia inter vnũ fm ↄtinuitatẽ ꝛ vnũ fm totum ꝛ pfectionẽ nõ dr̃ esse vnũ p ↄtinuationẽ ptiũ sed p suã formam: nihil enĩ diminuit̃ ab eo ex eis q̃b⁹ ẽ vnũ. V. g. sotular qđ dr̃ vnũ p suã formã ↄpletã nõ per cõtinuationẽ ptiũ: ꝛ iđ si ex eo diminuit̃ aliq̃ p̃s nõ dr̃ vnũ: linea aũt ꝛ corpus dr̃ vnũ: licz ex eis diminuat̃ aliquid. ¶ D. ꝺ. ꝛ fm hũc modũ dr̃ ꝛc. i. ꝛ q2 vnũ fm totum ẽ perfectũ: vnũ enĩ impoĩe ẽ addere vel diminuere remanẽte eodẽ [a]: ideo linea circuli ẽ magis pfecta ĩ vnitate: circulũ enĩ impoĩe est recipe augmentum: vel diminutionẽ remanẽte circulo: ꝛ iđ dr̃ ꝙ linea nõ circularis est diminuta ꝛ circularis ẽ pfecta: ꝛ silr̃ de corpe: ꝛ iđ corpus celeste [b] ẽ vnũ p ↄtinuationẽ ꝛ p formã totalẽ: ꝛ p motũ vnũ ↄtinuũ: vt ipse post dicet ĩ tractatu quinto: ꝛ iđ nõ remãet totũ vnũq̃đq3 p̃dictoꝝ qñdo aliquid diminuit̃ ab eo: ꝛ hoc intẽdebat cũ dixit: q2 ẽ linea pfecta in qua ẽ totũ. i. in qua sunt omnes partes ex quibus constituitur.

Documentũ

J. i tex. cõ. 12.

Nõ demonstrans nõ diuidit̃ in ptes ptes: q2 vna q̃q3 nt hõ ꝯ sophistas.

Vlr̃ oĩa que adinuicẽ trãsmutant̃ hñt vnã mãm. Jđ p̃ ꝺ gñatiõe. i. c. 43.

a Linea circularis est pfecta. Jdẽ p̃ celi. i. c. 12.

b Corp⁹ celeste ẽ vnũ per ↄtinuationẽ ꝛ formã totalẽ: ꝛ p motũ vnũ ↄtinuũ. p h̃ vide. 2. celi. cõ. 4. 2. ꝛ. 12. met. cõ. 44. ꝛ. 2. capitulo ꝺ sba orbis. Et in lib ꝺstructio. destructionũ disp. 3. i solõe dubij.

¶ Vni vero eẽ principiũ est alicui numero eẽ. Prima nãq3 mẽsura principiũ alicui esse ẽ. Nam quo cognoscimus primo hoc est pria mensura cuiusl3 generis. Principiũ ergo cognoscibile circa qđlibet vnũ. Nõ idẽ autẽ in oĩb⁹ gñib⁹ vnũ: hic enĩ ẽ diasis: illic aũt vocalis: aut ↄsonãs. Grauitatis aũt alterum: ꝛ motus etiã aliud. Vtriq3 vero vnũ: aut q̃titate aut specie indiuisibile: fm quantum quidem igitur ꝛ inquantũ quantũ indiuisibile. Qđ quidẽ igĩ oĩno tale ꝛ sine positiõe dicit̃ vnitas. Qđ aũt oĩno tale ꝛ positionẽ hñs punctum. Qđ aũt fm vnũ linea qđ vero fm duo superficies: oĩno vero ꝛ triplr̃ diuisibile fm quantitatẽ corpus est. Facta vero ↄuersione dualiter qdem diuisibile supficies: vnice aũt linea: nullatenus diuisibile fm q̃titatẽ punctus ꝛ vnitas. Hoc aũt nõ habẽs positionem vnitas: illud vero habẽs positionem punctus. Amplius aũt alia fm numerũ sunt vnũ: alia fm spẽm: alia fm gen⁹: alia fm analogiam. Numero quidẽ quoꝝ materia vna. Specie quoꝝ rõ vna. Genere quoꝝ eadẽ figura predicationis: fm ꝓportionẽ quecũq3 se habẽt: vt aliud ad aliud. Semp itaq3 posteriora p̃cedẽtia sequunt̃: vt quecũq3 numero specie vnũ. Sed quecũq3 specie non oĩa numero. Sed genere oĩa vnũ q̃cũq3 ꝛ specie. Quecunq3 vero genere nõ oĩa specie s3 ꝓportione ꝛ quecũq3 ꝓportiõe nõ oĩa genere. Palam aũt ꝛ ꝙ multa opposite dicitur vni: nã alia nõ existendo ↄtinua: alia in habẽdo materiã indiuisibilẽ fm speciẽ aut primã: aut vltimã: alia in hñdo rões plẽs qđ erat eẽ dicẽtes.

¶ Et essentia vnius est aliqđ principiũ numeroꝝ. Prima enĩ mẽsura est principiũ: ꝛ illđ quod primo scimus est apud nos prima mẽsura in quol3 genere. principiũ igitur cognitionis in vnaquaq3 reꝝ est vnũ: ꝛ non vnum in omnib⁹ generib⁹ est idẽ. In quibusdã enĩ tonus ẽ vnũ. In q̃busdã vocale ẽ vnũ. Et in quibusdã ẽ ↄsonãs vnũ: ꝛ vnũ grauitatis est aliud ꝛ qđ est ĩ motu ẽ aliud. Et in omnib⁹ rebus est vnum illud quod nõ diuiditur: aut fm quãtitatem: aut fm formã coꝝ: aut q̃ nõ diuiduntur. Scđm quantitatẽ enim illđ qđ non diuiditur omnino: neq3 habet situm dicitur vnum. Et quod nõ diuiditur omnino ꝛ habet situm punctus. Et quod diuiditur vno modo est linea. Et duobus modis est superficies. Et omnibus tribus est corpus. Et ista dicitur ecõuerso. Qđ aũt diuiditur

Quo p̃ cognoscim⁹: h̃ ẽ prima mensura cuiusl3 gñis.

Vnitas Naturalis Specifica Generica s3 analogiam.

Posteriora ꝛ maiora vniuersalia semp inferunt antecedẽ

duobus modis est superficies. Et qd vno modo est linea. Et qd nõ diuiditur aliquo modo fm quãtitatẽ pũctus est. Et vnũ etiã istorũ qd nõ habet situm est vnũ. Et qd hʒ situm est pũctus. Et etiã istorũ quoddã est vnũ nũero: ꝛ quoddã vnũ forma: ꝛ qdaʒ vnũ fm eq̃litateʒ: ꝛ quoddã vnũ fm gen⁹. Et illa que sunt vnũ nũero sunt illa quorũ mã est vna. Et que sunt in forma vnũ sunt illa quoꝝ totalitas est vnũ. Et que sunt vnũ in genere sunt illa quorũ figura pdicamenti est vna. Et illa que sunt vnũ fm eq̃litatẽ sũt quorũ pportio est vna: sicut pportio alicuius rei ad aliã rem: ꝛ ista postrema semper consequunt̃ pͥma: sicut dicimus φ oẽ qd est vnũ in numero: est vnũ in forma. Et ẽt qd ẽ vnũ in forma: nõ est vnũ numero necessario. Sed qd est vnũ forma: est vnũ genere: sed nõ qd est vnũ genere est necessario vnũ fm formã. Et nõ omne qd est vnũ fm eq̃litatẽ est vnũ fm genus. Manifestuʒ est igit̃ φ plura dicunt̃ de oppõne vni⁹: q̃dam q: nõ sunt cõtinua: ꝛ q̃dã q: materia coruʒ adunata cũ forma diuidit̃ fm formã: ꝛ aliud cum oppositiõe: qm̃ diffinitiões q̃ significant essentias sunt plures.

12. ℂ Dicit. ꝛ essentia vnius ꝛc̃. i. ꝛ diffõ vnitas est pͥncipiũ nũeroꝝ nõ nũerus. ℂ D.d. pͥma. n. mensura est pͥncipium. i. ꝛ vnũ est pͥncipiũ numerorũ q: res nõ mẽsurant̃ pͥmo ꝛ essentialr̃ nisi per pͥmũ qd est in eis indiuisibile ex quo ꝯponunt̃: opʒ igit̃ vt omne mẽsurãs pͥmũ sit pͥncipiũ. s. in oĩ genere in quo inuenit̃ pͥmum in esse ꝛ in cognitiõe. ℂ D.d. ꝛ illud qd pͥmo scim⁹ ꝛc̃. idest. ꝛ mẽsura in oĩ re est magis manifestũ apd nos: qm̃ per illã cognoscit̃ mẽsurabile: ꝛ pp̃ illud cognoscunt̃ reliq̃ in illo genere. D.d. ꝛ pͥncipiuʒ igit̃ cognitionis ꝛc̃. i. ꝛ cũ vnũ est mẽsurans: ꝛ mẽsurans est pͥncipiũ cognitiõis in oĩ re: ꝯsequit̃ vt vnũ in oĩ genere sit pͥncipiũ cognitiõis in illo genere. ℂ D.d. ꝛ nõ vnũ in oĩ genere est idẽ ꝛc̃. i. ꝛ vnũ in oĩb⁹ generib⁹ per qd cognoscit̃ vnũqdqʒ genus nõ est eiusdẽ nãe sed in q̃libet genere differũt a se in alio. V.g. qd vnum est in musicis est tonus: ꝛ in dictiõib⁹ cõsonãtib⁹ ex syllaba cõsonans: ꝛ in vocalib⁹ syllaba vocalis. Et silr̃ vnuʒ in põderib⁹ est aliqd põdus minimũ fʒ sensuʒ: ꝛ vnũ in motu est mot⁹ velocissim⁹. V.g. motus diurnus. ℂ D.d. ꝛ in oĩb⁹ est vnũ illud qd nõ diuidit̃. i. ꝛ vnũ vr̃ qd collocat̃ in hoc genere est illud qd nõ diuidit̃ aut fm q̃titatẽ aut fm formã ꝛ qualitatẽ. Qd igitur oĩno nõ diuidit̃ in q̃titatẽ neqʒ hʒ sitũ dicit̃ vnũ qd est pͥncipiũ numeroꝝ: ꝛ si habuerit situm dr̃ pũctus. Pũctus. n. hʒ sitũ q: est finis ꝛ pͥncipiuʒ linee. ℂ D.d. ꝛ qd diuidit̃ vno mõ ꝛc̃. i. ꝛ qd hʒ sitũ ꝛ nõ diuidit̃ nisi vno mõ dr̃ linea: ꝛ qd diuidit̃ duob⁹ modis. s. lõgitudine ꝛ latitudine dr̃ sup̃ficies: ꝛ qd diuidit̃ trib⁹ modis. s. lõgitudine latitudine ꝛ pfunditate dr̃ corpus: ꝛ est vnũ fm totalitatẽ. s. perfectũ. D.d. ꝛ dicunt̃ ista ecõuerso ꝛc̃. i. ꝛ itendit per hoc istas esse diffõnes q: cõuertunt̃. ℂ D. icepit diuidere vnũ alio mõ. ꝛ. d. ꝛ etiã istoꝝ ꝛc̃. D. icepit exponere vnũqdqʒ istorũ. ꝛ d. ꝛ illa q̃ sunt vnũ nũero ꝛc̃. i. ꝛ vnũ nũero dr̃ de illo cuius est mã vna: ꝛ dña iter illud ꝛ vnũ qd est pͥncipium nũeroꝝ est: q: hoc vnũ est in mã: ꝛ vnuʒ qd est pͥncipiũ numeri nõ est in mã. ℂ D.d. ꝛ illa q̃ sũt vnũ fm formã ꝛc̃. i. plura nũero. s. in mã q̃ sunt vnũ fʒ formam sunt illa quoꝝ diffõ est vna: ꝛ ista sũt q̃ sũt vnũ fm vnã spẽm q̃ diuidit̃ in iduidua. ℂ D.d. ꝛ q̃ sunt vnũ genere ꝛc̃. i. ꝛ illa q̃ dñr vnũ genere sunt q̃ collocant̃ sub vno pdicamẽto. ꝛ hoc intẽdebat cũ. d. quorum figura pdicamẽti est vna. ℂ Et dixit hoc: q: res q̃ sunt vnũ fm formas q̃dã sunt vnũ fm formas speciales: ꝛ q̃dã fm gnãles. ℂ D.d. ꝛ illa sunt fm eq̃litatem ꝛc̃. i. ꝛ illa dicunt̃ vnũ q̃ sunt vnũ fm pportionalitatẽ: sicut dr̃ φ pportio rectoris ad ciuitatẽ ꝛ gubernatoris ad nauẽ est vna. D.d. ꝛ ista postrema semp cõsequunt̃ pͥma. ℂ Et itẽdit per pͥma magis vl̃ia: ꝛ per postrema magis particularia. D.d. sicut dicim⁹ ꝛc̃. i. φ oẽ qd est vnũ nũero de necessitate erit cũ eo a quo differt in nũero vnum etiã in specie. V.g. q: Sor. est vnũ nũero: ꝯtingit vt ipse sit cũ Platone vnũ in forma. D.d. ꝛ qd est vnũ in forma ꝛc̃. i. ꝛ pͥma eoꝝ consequunt̃ postrema fm φ cõñcatio nõ ꝯuertit̃ in istis: qd. n. est vnũ in specie nõ est vnũ in nũero: vnũ. n. in specie ad minus dr̃ vere de duob⁹ in numero: ꝛ dixit vere: q: accidit vt vnũ in specie sit vnuʒ in nũero qñ de spẽ nõ inenit̃ nisi iduiduũ. ℂ D.d. ꝛ oẽ qd dr̃ vnũ fm formã ꝛc̃. i. ꝛ oĩa q̃ sunt vnũ fm spẽm sũt vnũ fm gen⁹. V.g. q: Sor. ꝛ Plato sũt vnũ in spẽ sunt vnũ in genere. s. in aĩalitate ꝛ nõ cõuertit̃. ℂ D.d. ꝛ oĩa que sunt vnũ fm eq̃litatẽ ꝛc̃. i. ꝛ oĩa que sũt vnũ fʒ pportionẽ sunt vnũ fm gen⁹ ꝛ nõ ꝯuertit̃: ꝛ hoc fuit ita q: eq̃litas nõ est aliqd gen⁹. ℂ D.d. manifestũ ẽ igit̃ ꝛc̃. idest. ꝛ cũ declaratũ est φ vnum dr̃ multis modis: ꝛ multitudo opponit̃ vni: mãifestũ ẽ φ multitudo dr̃ multis modis: cũ oẽ vnũ habeat multũ cui opponit̃. ℂ D. dedit exẽplũ de q̃busdã pdictis. ꝛ. d. q̃daʒ. n. ꝛc̃. V.g. q: id declaratũ est φ vnũ eoꝝ d q̃b⁹ dr̃ hoc nomen vnũ est ꝯtinuũ. i. et etiã de illis quoꝝ mã ẽ vna aut genus dicet̃ ẽt multũ de oppositis istoꝝ. dr̃ eniʒ de his q̃ sunt nõ cõtinua: ꝛ de illis quorum mã est nõ vna pp̃ter diuisibilitatẽ mãe: aut fm formaʒ in spẽ: aut fm formas diuersas fm ꝯrietateʒ. ℂ Et hoc itẽdebat cũ dixit φ mã eoꝝ diuidit̃ fm formã ꝛc̃. i. ꝛ illa que dicunt̃ plura fm mãm: q̃dã dñr q: mã eoꝝ diuidit̃ in q̃busdã fm formã spãlem: ꝛ in q̃busdã diuidit̃ fm formã ꝯriaʒ. D.d. q: diffões ꝛc̃. i. ꝛ forme fʒ quas diuiditur materia sũt diuerse: q: forme q̃ q̃ditates reꝝ significant sũt multe.

Cap. VII.

Nis dicit̃: hoc q̃deʒ fm accñs: illud vo fm se. Scḋm accñs q̃dẽ: vt iustuʒ musicũ esse dicimus: ꝛ hoiem musicũ: ꝛ musicũ hoiem: silr̃ dicẽtes: vt musicũ edificare: q: accidit edificatori musicũ eẽ. aut musico edificatorẽ. Hoc eni esse hoc: significat accidere h̃ huic. Sic aũt ꝛ in dictis qñ hoieʒ musicũ dicimus: ꝛ musicũ qñ hoiem: aut albũ musicũ: aut hũc albũ. Hoc q̃dẽ q: ambo eidẽ accidunt: illud vero q: enti accidit: hoc aũt musicũ hoiem:

Mẽsura dr̃ eẽ pͥma in rẽ ꝛ i cognitiõe. Idẽ. 10. me. t. cõ. 2.

4. phy. 103. t. 98.

De puncto ꝛ vnitate. vide 4. ph. 106.

Idẽ p̃ce. 3.

Quid vnum numero. Vnũ qd ẽ pͥncipiũ nũerõ nõ ẽ in mã.

Quid vnum specie.

Quid vnum genere.

Quid vnũ proportione.

p̃ ph. co. 4. phy. 49. 2. ph. 70. 3. ph. 12.

7. phyſi. 31.

Quot modis dr̃ vnũ tot ẽ multa.

q2 huic accidit musicū. Sic aūt dicit' ꝛ esse album: q2 cui accidit ille est. Que quidē igitur fm accidens esse dicuntur sic dicuntur: aut eo ꝙ eidem enti ambo insunt: aut q2 illud enti inest: aut quia ipsuz est cui inest: de quo ipsum predicatur.

⁋ Ens dicit' quodā mō accn̄tali. V.g. q2 iustus est musicus: ꝛ ꝙ hō est music⁹: ꝛ silr ꝙ musicus est hō. V.g. ꝙ hō music⁹ edificat: accidit.n. edificatori vt sit musicus: aut musico vt sit edificator. Accidit hoc igit' q2 est: ꝛ q2 hoc accidit ei. Et silr accidit in reb⁹ quas diximus: sicut hō cū dixerimus ꝙ ē musicus: ꝛ musicus ꝙ est alb⁹: ꝛ ꝙ ē alb⁹ musicus: aut musicus est alb⁹. Ista eni dicunt' modo accn̄tali: vno mō: q2 vtraq3 accidūt eidem enti: alio modo q2 accidit enti vt esset illa.s. entia que dicunt' mō accn̄tali fm hoc dicunt': aut q2 vtraq3 sunt eiusdez entis: aut q2 est quiditas entis: aut quia est cū eo cui⁹ est: ꝛ de quo dicitur idem.

iiij. Quia ens dr̄ de illo de quo vnum: ꝛ dr̄ de illo qd ē vnū per se: ꝛ vnū per accn̄s: ita ēt fuit dispō entis: ꝛ ideo icepit p̄mo notificare modos entis que sunt entia per accn̄s. ⁋ Et.d. ens dr̄ ꝛc.i. sicut dicim⁹ ꝙ illud qd est iustū est musicū.s. idē. Ista.n. idēritas est per accn̄s: q2 accidit vnū alteri: ꝛ ambo vni subiecto qd defert musicā: ꝛ iustitiā. Hec igit' est itertio vnius modi: ꝛ suū exēplū est qd dixit: ois musicus est iust⁹. Secūdus aūt modus est sicut dicim⁹: dr̄ vn⁹ per accidens: aut q2 hoi musicā accidit ꝙ est tanq̄ gen⁹: aut q2 musica et hūanitas accidūt sibi inuicē vnū alteri: q2 sunt in vno subiecto.s. in hoie in quo existit musica p accidēs sicut dicim⁹ ꝙ ois musicus est hō: sed vnum istoꝝ inest per accn̄s subiecto in quo ꝯueniūt: ꝛ aliud essentialr ecōtra dispōni in p̄mo mō in quo dicimus ꝙ music⁹ est alb⁹. Hoc igit' qd dixit. ista.n. dicuntur mō accn̄tali ꝛc. Est exemplū ad dōm ꝙ music⁹ est albus ꝛ nō ad dicēdū ꝙ hō est music⁹. ⁋ D. congregauit oēs ambas itentiōes. ꝛ.d. entia igit' q̄ dr̄r mō accidētali ꝛc. ꝛ intēdit per illa que ambo sūt vni⁹ entis sicut albus ꝛ music⁹ q̄ sunt vnius rei cui accidit vt sit albus et musicus. ⁋ D.d. aut q2 nō.s. sicut dicim⁹ ꝙ musicus est: illud eni in quo est musica accn̄taliter.s. hō idem est cū hoie vniuersali: ꝛ silr est cū dicim⁹ ꝙ hō music⁹ est: itentio.n. isti⁹ hois est hō cui accidit ꝙ sit music⁹: ꝛ determinādū est eis q̄ dr̄r idē ēentialr h ꝙ sūt duo ēentialr vno mō: ꝛ duo ēentialr alio mō sicut dicimus: ois hō est aial. Hō.n. ēentialr distat ab aiali in vno mō: ꝛ sūt idē essentialr alio mō.

Hō distat ab aiali ēentialr in vno mō ꝛ sūt idē essentialr in alio modo.

⁋ Scdm se ꝟo dicunt' esse quecūq3 significant figuras p̄dicatiōis. Quotiēs.n. dr̄ totiens eē significat. Qm̄ ergo p̄dicatoꝝ: alia qd est significāt: alia q̄le: alia quātū: alia ad aliqd: alia facere: alia pati: alia vbi: alia qn̄. hoꝝ vnicuiq3 idē esse significat. Nihil.n. refert hō ꝯualescens est. aut hō ꝯualescit. vl' hō vadens est aut secans. vel hoiem vadere aut secare. Silr aūt ꝛ in alijs. Amplius aūt ꝛ esse significat q2 veꝝ. nō esse q2 nō verū. sed falsuz. Silr in affirmatiōe ꝛ negōne. vt ꝙ est Sor. musicus qd est verū. aut ꝙ ē Sor. albus qd veꝝ. Hoc aūt nō est diameter cōmēsurabilis qd falsuz. Ampli⁹ esse significat ꝛ ens. hoc qdē potestate dicibile. illud ꝟo qd actu. Hoꝝ.n. dictoꝝ terminorū esse dicimus ꝛ qd potestate dicibile est terminoꝝ. ꝛ qd actu. ꝛ scire silr. ꝛ potens vti scientia. ꝛ vtens. ꝛ quiescēs. ꝛ cui iam inest quies: ꝛ potens qescere. Similr autez ꝛ in substātijs. Et eniz mercuriuz in lapide dicimus esse: ꝛ medietatē linee: ꝛ frumentum nondū perfectū. Quādo vero potens ꝛ qn̄ nondū: in alijs determinandū.

⁋ Et dicunt' entia per se ois q̄ significant figure p̄dicamentoꝝ: sunt.n. fm nūerū eoꝝ q̄ dicunt' etiā entia. Quedā igit' p̄dicamēta significāt qd: ꝛ q̄dā q̄le: ꝛ q̄dā q̄ntū: ꝛ q̄dā ad aliqd: ꝛ q̄dā agere: aut pati: ꝛ vbi: ꝛ qn̄. Et significatio vniuscuiusq3 istoꝝ est vni⁹ entis. Nō.n. est dr̄ia iter dicere ꝙ hō est in sanitate: ꝛ dicere ꝙ hō est san⁹: aut ꝙ hō ambulat: ꝛ est in ambulatione: ꝛ silr in alijs rebus. Et ēt ens significat ēentiā: ꝛ veritatez rei: qn̄ cuz dixerim⁹ aliqd esse demōstrabimus suā veritatē: ꝛ cū dixerim⁹ aliqd nō eē demōstrabimus ipz esse nō veꝝ sed falsuz. Et silr in affirmatiua ꝛ negatiua sicut dicimus ꝙ Sor. est music⁹. hoc.n. est veꝝ: dicimus ꝙ Sor. nō est alb⁹. ꝛ hoc nō est verū. Et sicut dicim⁹ ꝙ diameter est eq̄lis coste: ꝛ est falsuz. Et etiā q̄dā entia sunt potētia. ꝛ q̄dā actu. Quedā eni sunt entia per visuz q2 vident'. ꝛ q̄daz q2 hn̄t virtutes q̄ vident'. Et silr est in scia. In eis.n. est q habēt virtutez vt vtant' scia: ꝛ in eis est qd hz visum: ꝛ dicit' qescēs illud in quo est qes: ꝛ illud qd habet potentiaz vt quiescat etiaz. Et silr in substātia etiā. Dicimus eniz ꝙ in lapide est idolum Mercurij ꝛ semilinee.

Diuisio entis in decē figuras. Vide eud. 6. b⁹.t.c.4.

xi

iiij. ⁋ Cū declarauit modos entis qd est fm accn̄s: icepit declarare fm quot modos dr̄ ens ēentialr. ⁋ Et.d. ꝛ dicunt' entia ꝛc.i. ꝛ intēdit per figuras genera p̄dicamentoꝝ.s. dictiōes significātes genera p̄dicamētoꝝ. D.d. sunt eni fm numeꝝ ꝛc.i. dr̄ eni ens fm numerū fm quē dicunt' p̄dicamēta. D.d. q̄daz eni ꝛc.i. et hoc nomē ens dr̄ de oibus de qbus dicunt' p̄dicamēta: q2 qd significat h nomē ens idem videt' cū eo qd significant dictiōes p̄dicamētoꝝ. ⁋ D. numerauit p̄dicamenta. ꝛ.d. quedā igit' significāt qd ꝛc.i. ꝛ tacuit p̄dicamentū situs ꝛ habit⁹ pp abbreuiationē sermonis:

aut qz latent. D.d. τ significatio vniuscuiuslibet istorum ꝛc. i. τ significatio vniuscuiuslibet nostrum nouez accñtiuz cū sua significatiōe super illud accñs ē significatio super vnū p̄dicamētū. s. p̄dicamētū subē: non enī est dr̄ia inter dicere in p̄dicamēto q̄litatis ꝙ hō est sanus τ ꝙ hō est in sanitate. ¶ Et itēdebat per h̄ notificare ꝙ nomē denoīatiuū nō significat in ꝑpositiōe cuius subiectū est suba τ cuius p̄dicamētuz est denoīatiuū. V.g. Sor. est albus substētiam τ accñs aut subam in qua sit accidens. ¶ Sicut existimauit Auicē. q cum vidit ꝙ hec dictio alb⁹ significat aliqd in quo est albedo ꝙ p̄mo significat subiectum τ scd̄o accidēs. ¶ Sed est econuerso. p̄mo significat accñs scd̄o subiectū. Accñs. n. inatū est existere in subiecto. ¶ Et si esset sicut dicit. s. ꝙ albus p̄mo significat corpus: tunc idē esset dicere Sor. est albus: τ dicere corpus album τ corpus albū: τ sic in infinitū: qm̄ cū dicimus h̄ vocabulum albū collocabit̄ in eo corpus. ¶ Et cum. d. ꝙ h̄ nomen ens dr̄ de decem p̄dicamētis: dixit: τ etiā significat essentiam ꝛc. i. et hoc nomē ens etiā significat illud qd̄ significat dicere aliqd eē verum. Cum enī dicimus aliqd esse dmōstrauimus ip̄m esse verū τ quādo dicimus aliqd nō esse demonstramus ip̄m nō esse. s. ipsuz esse falsum. ¶ D.d. τ similiter est in affirmatiua τ negatiua ꝛc. et itēdit per ens illud qd̄ sonat verū aut simplr̄: aut cōposite. s. in quesito singulari et cōposito: in ꝑpōne aūt cōposita: sicut dicimus ꝙ Sortes est music⁹: aut Sor. nō est musicus: in q̄ōne aūt simplici sicut dicim⁹: veꝝ Sor. sit aut nō sit: τ vlr̄ h̄ nomē ens nō significat nisi veꝝ. ¶ D.d. sicut dicimus ꝙ Sor. ꝛc. i. et silr̄ in affirmatiua cū demōstrabimus esse per affirmationē in qua ē hec copulatio etiā demōstrabim⁹ esse ip̄z veꝝ. V.g. Sor. est musicus: et cū dmōstrabim⁹ ip̄m esse per generationē: dmōstrabim⁹ ip̄m nō esse veꝝ. V.g. Sor. nō est albus: hoc enī demōstrat ꝙ dicere ip̄z eē albū: nō est veꝝ. ¶ Et h̄ itēdebat cū. d. et dicere ꝙ Sor. ē alb⁹ et h̄ nō est verū. i. et dicere ꝙ Sor. nō est albus dmōstrat ꝙ dicere ipse est alb⁹ nō est veꝝ. ¶ Sz debes scire vlr̄ ꝙ hoc nomē ens qd̄ significat essentiaz rei est aliud ab ente qd̄ significat veꝝ. et ideo expositores diuersant̄ in quesito simplici. s. dicere vtrū aliqd est in 2° thopicoꝝ. vel vtrū collocēt in q̄ōnib⁹ accidentis aut generis. Qui. n. itelligit de ente illud qd̄ est cōe decē p̄dicamētis. d. qd̄ collocāt in q̄ōnib⁹ generis: et q itellexit de ente illud qd̄ itelligit̄ de vo. d. ꝙ collocāt in q̄ōnib⁹ accidētis. ¶ D.d. et sicut. d. ꝙ diameter est equalis ꝛc. τ hoc est aliud exēpluz quo vtit̄ in hac itētiōe. i. ꝙ dicere ꝙ diameter est assimeter coste: τ hoc veꝝ: significat ꝙ diameter ē simeter coste: est falsum. ¶ Et intēdebat distinguere inter h̄ nomē ens de ente qd̄ est extra aiaz: τ de ente qd̄ ē potentia. Quedā. n. dnr̄ visa q̄ñ vident̄ actu: τ q̄dā dnr̄ visa: qz possūt videri in actu. ¶ Et silr̄ sciēs q̄nq̄z dr̄ sciēs q̄ñ vtit̄ scia: τ talis est sciēs in actu: τ dr̄ sciēs q̄ñ nō vtit̄ scia. s. sciēs in potētia ꝑpinq̄. ¶ Et h̄ itendebat cū. d. τ silr̄ est de scia ꝛc. i. dicim⁹. n. sciētē illū q h̄z potētiā q̄ vtit̄ scia: lz nō vtat̄: τ dicim⁹ sciētē illuz qui vtit̄ scia q̄ñ vtit̄ illa. ¶ D.d. τ dr̄ gescēs ꝛc. i. τ silr̄ gescens in potētia illud qd̄ nō gescit sed h̄z potentiā: vt gescat. ¶ D.d. τ silr̄ inuenit̄ act⁹ τ potētia in suba τ in forma. dicim⁹. n. ꝙ in lapide ē forma idoli Mercurij τ semilinee: τ hec fuit diminutio. τ itēdit ꝙ silr̄ inuenit̄ actus τ potētia in suba τ in forma. Dicim⁹ enī ꝙ in lapide est forma Mercurij τ in potētia τ actu: potentia aūt quia habet nām recipiēdi formā Mercurij: actu vero qz recipit illam.

Digressio q̄ drit vtrū nomē denoīatiuū p̄ sig̃t sbz an accñs.

Op. Auicē.

Impugna. Nom̄ denoīatiuū p̄ sig̃at accidēs scd̄o s̄m. vid. p h̄ 7. meta. 18. τ 19. cō. Sed p̄ phy. 25. τ 2. de aia. cō. 8. videbis op⁹

Documentū. Ens qd̄ sig̃t eēntiā rei est aliud ab ēte qd̄ sig̃t verū.

Idem. 2. de anima. 54.

Cap. VIII.

Substantia dr̄ τ simplicia corpora: vt terra: τ ignis: τ aq̄: τ q̄cūq̄z talia: τ vlr̄ corpa ex his cōsistētia: τ aialia: τ demōia: τ ptes oium hoꝝ. Hec aūt dicunt̄ oia suba: qz nō de subto dicunt̄: sz de his alia. ¶ Alio ẜo mō qd̄cūq̄z fuerit cā existēdi iexistēs in talib⁹: q̄cūq̄z nō dicunt̄ de subo: vt aia aialis. ¶ Ampli⁹ q̄cūq̄z ꝑticule existes sūt in talib⁹ terminantes: τ hoc aliqd significātes: qb⁹ destructis dstruit̄ totū: vt sup̄ficie corp⁹: vt qdā dicūt τ sup̄ficies linea τ totalr̄ nūerus vr̄ esse q̄busdā talis: nā destructo nihil eē et terminare oia. ¶ Ampli⁹ qd̄ qd erat eē cui⁹ ratio est diffō: τ hec suba dr̄ vniuscuiusq̄z. Accidit itaq̄z s̄m duos modos subaz dici subm vltimū: qd̄ non adhuc de alio dr̄: τ quodcūq̄z hoc aliqd ens τ sepabile fuerit. Tale vero vniuscuiusq̄z forma τ species.

¶ Dicunt̄ suba corpora τ simplr̄ sicut t̄ra: τ ignis: τ silia: τ vlr̄ oia corpa: τ qd̄ ex eis cōstituit̄ ex aialib⁹: τ idolis: et mēbris istorū. Oia. n. ista dnr̄ sube: quia nō dicunt̄ de subto: sed alia dicunt̄ de eis. Et ēt dr̄ suba alio mō illud qd̄ est cā essentie reꝝ q̄ dicunt̄ de subto: sicut aia aialiū. Et ēt dicunt̄ suba oia mēbra aialiū: τ etiā τ hñtia terminos: τ significātia aliqd: τ p quoꝝ priuationē priuat̄ totū: sicut corp⁹ sup̄ficiei: τ sicut qdā dicūt sup̄ficies linee: τ oēs nūeri. Quidā enī existimāt ꝙ istis priuatis nihil erit. Et etiaz dr̄ suba illud qd̄ significat qd in oib⁹ reb⁹: τ diffōnez eaꝝ: τ hoc est suba circulus rei. Accidit igit̄ vt substantia dicat̄ duob⁹ modis. Quoꝝ vnus est vltimuz subm qd̄ non dr̄ de alio. Alius aūt qd̄ significat h̄ demōstratū: τ est distinctuz a rebus: sicut forma cuiuslibet rei: τ eius exēplar.

Cum determinauit quot modis dr̄ ens τ vnū corꝝ de qb⁹ dr̄ suba τ suba dr̄ multis modis: icepit ēt diuidere illos modos. ¶ Et. d. τ dr̄ suba ꝛc. idest. τ suba dr̄ de oib⁹ corporib⁹ simplicib⁹ τ de cōpositis ex his: vt minere: τ plāte: τ aialia: τ de membris istoꝝ. ¶ Et cū declarauit h̄ per exēplū: incepit declarare illud per diffōnē. τ. d. oia. n. ista ꝛc. τ intēdit neq̄z in subto: τ ista est diffō idiuidui substātie. ¶ Et. q. d. suba dr̄ p̄mo de illo qd̄ nō dr̄ de aliquo neq̄z est in aliquo: τ alia dicunt̄ de eo: τ h̄ dr̄ idiuiduū substantie. τ h̄ appellāt in p̄dicamētis p̄ma suba. ¶ Et forte itendit per h̄ qd̄. d. De aliquā intētionē in ea: τ s̄m h̄ iste sermo cōtinet p̄mas substātias τ secūdas. ¶ D.d. et dr̄ etiā ꝛc. i. τ dr̄ suba de illo per qd̄ idiuiduuz sube sit

15.

Suba p cōt ad p̄mam τ secundam.

Suba ē forma.

substātia.s.de forma per quā fit substātia:sicut aia in aiato.ꝛ dedit exēplū de aia que est forma in suba in actu ecōtra de formis simplicibꝫ. ¶ D.d.ꝛ etiā dicit substātia de illo qḋ est subm aie. U.g.de corpore aialiū:ꝛ hec substantia mō mãe. ¶ D.d.ꝛ hñtia diffinitiōes ꝛc̄.i.ꝛ dr̄ hoc nomē substātia de diffōne ꝛ in rebus hñtib⁹ diffōnes. ¶ D.d.ꝛ ꝑ quoꝝ puationē ꝛc̄.i. ꝛ dicit̄ substātia de reb⁹ q̄ sunt priores ſm diffōnes rebus sensibilib⁹ de qbus qdā opinant̄ illas eē substātias rerū sensibiliuꝫ:qm̄ qn̄ itellectus abstulerit eas auferent̄ cuꝫ eis res sensibiles:sicut est dispō de corpore simplici cū corpore sensibili ꝛ de supficie cū corpore:ꝛ qꝛ Aris.nō opinat̄ hͦ dicit.qdā.n.existimāt ꝛc̄. idest.ꝛ qdā appellāt istas substātias:qꝛ existimāt ꝙ illud per cui⁹ puationē ſm itellectum puat̄ aliqd dꝫ esse substātia illius:ꝛ ideo appellauerūt istas substātias vnū:quidā.n.fingunt numerū esse subam entiū. ¶ D.d.ꝛ etiā dr̄ illud substātia qḋ significat qd ꝛc̄.i. ꝛ dicit̄ substātia de illo qḋ dat̄ ad interrogationē factam per qd in vnaquaqꝫ reꝝ:ꝛ hec est substātia cuiuslibet rei. D.d.accidit igitur vt suba ꝛc̄. Ca. IX.

Eadem Adem ṽo dicunt̄: hec qdē ſꝫ accidēs vt albū: ꝛ musicū idē: qꝛ eidē accidunt: ꝛ hō et musicū:qꝛ alteꝝ alteri accidit: ꝛ musicū aūt hō qꝛ musicū hoi accidit. vtriqꝫ aūt hoc:ꝛ hoꝝ vtrūqꝫ illi. Et.n.hoi musicō:ꝛ hō ꝛ musicū idē dr̄:ꝛ his illud. Quapp ꝛ oia hec vl'r nō dicunt̄. Nō.n. est veꝝ dicere ꝙ ois hō ideꝫ ꝛ musicū. Nā vl'ia ſm se existūt: accn̄tia vero nō ſm se:ꝫ in singularib⁹ simpl'r dicuntur. Idē.n.vr̄ esse Sor.ꝛ Sor.music⁹:nā sor. nō in multis:pp qḋ nō ois Sor. eē music⁹ neqꝫ Sor.dr̄:quēadmodū ois hō:ꝛ hec qdem sic dicunt̄ eadē. Alia ṽo ſm se quēadmodū ꝛ vnū. Et.n.quoꝝ mā vna aut specie:aut nūero:eadē dicunt̄:ꝛ quoꝝ substantia vna. Quare palā qꝛ idētitas vnitas q̄dā plurū eēndi:aut qn̄ vtit̄ vno: vt pluribus: veluti qn̄ dixerit ip̄m ipsi idē:nā vt duobus vtit̄ eodē. ¶ Diuersa ṽo dr̄r quoꝝ:aut species plures:aut mā:aut rō sube. Et opposite oīno eidē dr̄ diuersuꝫ. ¶ Drn̄tia ṽo dr̄r q̄cūqꝫ diuersa sunt:idē aliqd entia:ꝛ nō solum nūero:sed spē:aut genere: aut ꝓportione:ampli⁹ quorū diuersuꝫ genus ꝛ ꝯria q̄cūqꝫ hñt in suba diuersitatē. Silia dr̄r quecūqꝫ idē passa:ꝛ plura idē passa:aut diuersa:ꝛ quoꝝ q̄litas vna:ꝛ ſm q̄cūqꝫ alterari cōtingit ꝯrioꝝ hoꝝ qḋ plura hꝫ aut magis ꝓpria huic est sil'e. Opposita ṽo silib⁹ dissimilia. ¶ Opposita dr̄r ꝯria:ꝯdictio: ꝛ ad aliqd:ꝛ priuatio:ꝛ habitus:et ex qb⁹:et ad q̄ vltima: vt gn̄atiōes: ꝛ corruptiōes: et q̄cūqꝫ ṽo nō cōtingūt sil' adesse amboꝝ susceptibili:hec opponi dr̄r aut ipsa:aut ex qb⁹ sunt. Nā pallidū et albū sil' eidē nō isunt:pp qḋ ex qbus sunt opponunt̄ his. ¶ Cōtraria dr̄r q̄cūqꝫ nō possunt sil' adesse eidē differentiū ſm gen⁹:et q̄ plurimū differūt coꝝ q̄ sunt in eodē genere: ꝛ q̄ plurimū dr̄r eorū q̄ in eodē susceptibili: ꝛ q̄ plurimuꝫ dr̄r coꝝ q̄ sūt sub eadē potestate. Et quoꝝ drīa maxima:aut ſm genus:aut simpl'r: aut ſm spēm. Alia vero ꝯria dr̄r: hec qdeꝫ in talia hēre:alia in talium suspectibilia esse: alia in actiua:alia in passiua esse taliū: aut agentia: aut patiētia:aut abiectiōes: aut acceptiōes: aut habitus:aut priuatiōes esse taliuꝫ. Qm̄ aūt ens ꝛ vnuꝫ multipl'r dr̄r seq est necesse et alia q̄cūqꝫ ſm hec dr̄r. Quare ideꝫ et diuersum et ꝯriū vt sic diuersuꝫ ſꝫ vnāquāqꝫ cathegoriā. ¶ Diuersa ṽo spē dr̄r q̄cunqꝫ eiusdē generis exn̄tia:non sub inuicē sunt et q̄cūqꝫ in eodē genere exn̄tia drn̄tiam hñt et q̄cūqꝫ hñt ꝯrietateꝫ. Et ꝯria diuersa sūt spē abinuicē:aut oia:aut dicta primū:et quorūcūqꝫ in finali generis spē ratōes diuerse: vt hō et equus idiuidua genere et rōnes coruꝫ diuerse. Et q̄cūqꝫ in eadē suba entia drīaꝫ. hñt. Eadē ṽo spē his opposite dicta.

¶ In arabica translatione textus corrn̄spōdens huic superiori nō reperitur neqꝫ cōmentum. Ca. X.

Riora et posteriora dr̄r q̄daꝫ qdē tanq̄ existēte aliquo prio et pricipio in vnoquoqꝫ genere qḋ ꝓpinquus qdē pricipio aliquo determinato: aut simpl'r: aut nā: aut ad aliqd: aut vbi: aut ab aliqb⁹. Ut hoc qdē ſm locū in existēdo ꝓpinquus:aut nā alicui loco dtermiato: vt medio:aut vltimo:aut sic euenit: qḋ ṽo remoti⁹ posteri⁹. Alia ſm tp̄s: hoc qdē eni eo ꝙ remotiora nūc. vt in factis: priora nāqꝫ troica medis qꝛ remotiora nūc. Hoc aūt eo ꝙ ꝓpinquus nūc. vt in futuris:priores.n. ꝓpterea ludi iouis:ludis apollinis eē dr̄r: qꝛ ꝓpinquus nūc.et ipso nūc. vt in principio et in prio vsis. Alia ſm motū: ꝓpinquus eni prio mouēti est pri⁹ vt puer viro. Pricipiū aūt et hoc quoddā simpl'r. ¶ Alia ſm potestatē.excedēter eni potestate et qḋ potētius est pri⁹:tale ṽo est cui⁹ ſm ꝑuoluntatē seq est necesse alteꝝ et posteri⁹ adeo vt nō mouente illo nō moueat̄:et mouente moueat̄. Et est preuolūtas principiū. Alia ſm ordinem:hec autē sunt quecūqꝫ ad aliqd vnum

nō. 9. ph. 30. Suba ō mā. Sba ō diffōne. Suba p oi q remoto réo vel suba.

Cōtraria.

Diuersa spē.

Idētitas est vnitas q̄daꝫ plurū eēndi

Diuersa.

Differentia.

Opposita.

determinatū distāt ſm rōnem: vt paraſtata tricoſtata ꝛ parauite viris. hic qdez.n.q ſumit̄. hec aūt q̄ media pricipiū. h qdez igitur priora dn̄r h mō. ¶ Alio ꝟo mō qd cognitiōe eſt pri⁹ vt eſt ſimplr pri⁹. Hoꝝ aūt alr: ꝛ q̄ ſm rōnez ꝛ q̄ ſm ſenſum. nā ſm rōnez vlia priora. ſm aūt ſenſuz ſingularia. Et ſz rōnē accn̄s toto prius. vt muſicum muſico hoie. Nō.n.eſt rō tota ſine pte. qdem nō cōtingit muſicum eē nō exn̄te aliquo muſico. ¶ Ampli⁹ priora dicunt̄ prioꝝ paſſiōes. vt rectitudo leuitate. hec.n. linee ſz ſc paſſio ē. illud ꝟo ſupficiei. Hec qdē itaqꝫ ſic dicunt̄ priora ꝛ poſteriora. ¶ Alia ꝟo ſm ſubam ꝛ nām queccūqꝫ cōtingit eē ſine alijs: ꝛ illa nō ſine illis: qua diuiſione vſus eſt Plato. ¶ Qm̄ aūt eē multiplr dr̄. primū qdē ſubz prius. Deide aliter q̄ ſm potētiā: ꝛ ſz actū. Nā alia ſm ptāte priora ſunt: alia ſz actuz: vt ſm ptātem qdem dimidietas toto: ꝛ ps toto ꝛ mā ſuba. Scdm actuz ꝟo poſteri⁹: nā diſſoluta ſz actū erit. Mō itaqꝫ quodā oia prius ꝛ poſteri⁹ dicta ſic dn̄r. ¶ Quedam eni ſm gnātionē q̄ ſine alijs eē ꝯtingit. vt totū partib⁹. hec aūt ſm corruptionē: vt pars toto: ſilr autem ꝛ alia.

¶ Dicunt̄ qdā ante ꝛ poſt tanq̄ primū ens ꝛ principiū in vnoquoqꝫ genere: ꝛ qd ē ꝓpinquū alicui pricipio terminato: aut mō ſimplici: aut nāliter: aut mō relationis: aut vbi: aut qn̄: aut qꝛ ſunt ſicut dicim⁹ illa q̄ dn̄r an̄ ſm locū q eſt ꝓximus alicui loco termiato. V.g. loco medio aut vltio: aut nāliter: aut caſu. Et remotū dr̄ poſt: ꝛ ēt dr̄ an̄ ſz tpꝰ: aut in p̄terito ꝛ eſt illud qd eſt remotius ab iſtāti: ſicut bella troianoꝝ fuerūt ante bella medoꝝ. Et in futuro ꝛ eſt illud qd eſt p̄ſenti ꝓpinquus alio mō: ſicut dicim⁹ ꝙ fuit Clitus ante Hirinū: qꝛ eſt ꝓpinqoꝛ ad mō. Et hic vtit̄ mō q̄ſi prio ꝛ principio. Et dr̄ ante ſm motū illud qd eſt ꝓpinquus ad motorē: ſicut puer q eſt ante viruz ſz motū. Et iſta ſunt principia aliq̄ mō ſimplici. ¶ Et dr̄ an̄ ſm potentiā vel virtutē ſicut dn̄s ante dominatū. Dn̄s.n. qꝛ eſt ſupioꝛ in potentia dr̄ ante: ꝛ ēt illud qd eſt fortius dr̄ ante: ꝛ tale illud eſt qd coget alteꝝ ſequi ſuā volūtatē: ita ꝙ ſi illud qd eſt ante nō mouet̄ nō mouebitur illud qd eſt poſt: ꝛ ſi mouebit̄. mouebit̄ ꝛ volūtas eſt principiū hic. ¶ Et dicuntur ante ſm ordinē illa q̄ adunant̄ in ſe ſz relationē: ad aliqd vnū: ꝛ diuidunt̄ ſm diffinitionem: ſicut dicimus ꝙ ſtans eſt ſcdꝰ in ꝓpinquitate ante tertiuz: ꝛ neuma qd dr̄ .ſ. barbatica mediū acutoꝝ eſt ante mediū diſcretoꝝ. In illis.n. eſt pricipiuz illud qd ſtat capite. In iſtis ē neuma qd eſt mediū. Iſta igit̄ dn̄r ante ſm hunc modū. ¶ Et dr̄ ante alio mō illud: qd ante per ſciam eſt: ꝛ dr̄ ēt ante mō ſimplici. Et ēt dr̄ ante ſm diffōnez ꝛ ſenſum. Scdm aūt diffōnē illud qd ē an̄ mō vlī. Scdm ꝟo ſenſum res pticulares. Et ſm diffōnem vlr etiā accn̄s ante totū ſicut muſicus ante hoiem muſicū. Totū eni nō erit penitus ſine parte. Et cū hoc ipoſſibile eſt vt muſicus ſit ſi non fuerit aliqs muſicus pticularis. ¶ Et ēt dicunt̄ ante paſſiua: ſicut res que ſunt ante ſicut rectitudo ꝛ leuitas. Vnū.n. iſtoꝝ eſt paſſiuuz linee per ſe ꝛ aliud ſuperficiei. Quedā.n. dn̄r ante ꝛ poſt ſm hos modos. ¶ Et quedā dn̄r vlr ꝛ ſubſtātialr: ꝛ ſunt illa que poſſibile eſt vt ſint ꝛ nō alia. Illa autē non erit neqꝫ iſta ꝛ iſta diuiſiōe vtebat̄ Plato. Ens igit̄ dicit̄ multis modis: dicit̄ enim primo ſm ſubm qd eſt ante ꝛ per qd ſubſtātia erit ante. Et dicit̄ alio modo q ſunt in potētia: ꝛ in actu ſicut dicimus. Potētia aūt ſicut medietas eſt de toto ꝛ ps de toto ꝛ materia de ſuba. Actu vt ſicut illud qd ē poſt: erit.n. poſtq̄ diſſoluitur quoquo modo. Igitur omnia que dicitur ante ꝛ poſt ſm hos modos dicūtur. Et quedā ſunt poſſibilia vt ſint ꝛ nō alia: ſicut ꝛ partes. Et quedaz ſunt poſſibilia vt corrumpant̄ ꝛ nō alia ſicut diffinitio totius ꝛ alia ſimiliter.

Et vnū coꝝ de quibus dicit̄ ante ꝛ poſt eſt illud qd eſt p̄ncipiū p̄mū in vnoquoqꝫ geneꝝ. V.g. p̄ncipium in genere ſube ꝛ in alijs generib⁹: ꝛ vlr dicitur ante de oi p̄ncipio terminato: ꝛ de oi qd eſt ꝓpinqui⁹ alicui .ſ. p̄ncipio terminato. D.d. aut mō ſimplici ꝛc. ideſt. ꝛ p̄mū p̄n^m de quo dr̄ ꝛ de cuius ꝓpinquo ante: aut eſt p̄mū ſimplr: aut nāliter: aut ſm relationē: aut ſm locū: aut ſm tpꝰ: aut ſm ſuū eſſe. ¶ D. dedit exēplū de illo qd eſt p̄us ſz tpꝰ: ꝛ.d. ꝛ dr̄ ante ſz tpꝰ ꝛc.i. ꝛ illud qd eſt p̄us in tpe p̄terito eſt illud qd magis diſtat a p̄ſenti: ſicut dr̄ ꝙ bellū troianū fuit ante bellū medoꝝ. ¶ D.d. ꝛ in futuro eſt illud qd eſt p̄ſenti ꝓpinqus ꝛc.i. ꝛ p̄us in tēpore futuro eſt ecōtra p̄ori in tēpore p̄terito: p̄us.n. in tpe futuro eſt ꝓpinqus p̄nti: ſicut dr̄ p̄ſenti in p̄terito: aut eſt remotius a p̄ſenti: ſicut Agamēnon a Ceſare. ¶ D.d. ꝛ p̄ſenti vtit̄ h tāq̄ p̄mo ꝛ poſteriore p̄ncipio.i. in p̄ori ꝛ poſteriori: nō.n. eſt p̄ncipiū nāliter ſed poſitiōe. ¶ D.d. ꝛ dr̄ ante ſm motū ꝛc.i. ꝛ intēdit per p̄mū motorē p̄mā generationē hois: puer.n. eſt ꝓpinquioꝛ p̄me generatiōi viro. ¶ D.d. ꝛ iſta p̄ncipia ſunt mō ſimplici ꝛc.i. ꝛ iſta initia in quoꝝ reſpectu dr̄ poſt ꝛ ante ſunt initia ſimplr

16.

nō ſm relationē ſed alio mō. ¶ D.d. ⁊ dr̄ ante ⁊c̄.i. et dicimus q̄ dn̄s eſt ante dn̄atū: q2 dn̄s eſt in digniori ordine: ⁊ ſil'r dicit̄ ante illud qd̄ eſt fortius ⁊ digni⁹ ⁊ eſt illud qd̄ cogit illud qd̄ eſt poſt vt volūtas ei⁹ cōſequat̄ voluntatē ſuā adeo q̄ ſi illud qd̄ eſt p̄us nō moueat̄ nō mouebit̄ illud qd̄ eſt poſt: ⁊ initiū ſm q̄ dr̄ h̄ ante ⁊ poſt eſt volūtas: qm̄.ſ. volūtas debilioris cōſeqtur volūtatē fortioris. ⁊ hoc itēdebat cū.d. ⁊ volūtas eſt initiū. ¶ D.d. ⁊ dr̄ aūt ſm ordinē ⁊c̄.i. q̄ illa q̄ exiſtant in ſimul nō p̄nt imaginari p̄ora ⁊ poſteriora niſi reſpectu alicuius poſiti in eis tanq̄ vnius ⁊ p̄ncipii.ſ. cōſiderādo ſuū ordinē de illo ⁊ ſuū ordinē adinuicem. Dicim⁹ eni in acie bellum q̄ ſecūdus eſt ante tertiū in reſpectu p̄mi q̄ eſt in capite: et ſil'r dicim⁹ q̄ tale neuma eſt ante tale in reſpectu alicui⁹ p̄mi i eis neumatib⁹. ¶ D.d. ⁊ dr̄ ſm diffōnē.i. et diuerſant̄ ſ3 diffōnes et noīa in reſpectu illi⁹ vni⁹: illud eni qd̄ cōſequit̄ illud vnū dicit 2ᵐ ⁊ qd̄ cōſequit̄ ſcd̄3 dr̄ tertiū et indifferēter ſiue differāt in noīb⁹ ⁊ diffōnib⁹ habētis ſm q̄ ſunt ⁊ cōueniūt: non.n. hn̄t ante et poſt niſi ſm ordinē: ordo aūt nō ſit niſi reſpectu alicuius p̄mi poſiti aut itellecti. ¶ D.d. ⁊ dr̄ ante alio mō. et.d. h̄: q2 illud qd̄ eſt notius apud nos.ſ. p̄us in cognitōe nō eſt p̄us in eſſe. et iō iſte modus eſt alius a p̄orib⁹ modis. ¶ D.d. et ēt dr̄ ante ſm diffōnē et ſenſū ⁊c̄.i. ⁊ illa que dn̄r ante ſm cōprehenſionē diuerſant̄ ab itellectu ⁊ ſenſu: in intellectu eni notius eſt vl'e q̄ p̄ticulare: in ſenſu aūt ecōuerſo. ¶ D.d. ⁊ ſm diffōnē accidens ēt ⁊c̄.i. et accn̄s ēt p̄us eſt in diffōne re4 cōpoſitaꝝ ex ſub̄a ⁊ accn̄te. Diffō eni cōpoſiti ex iſtis cōſtituit̄ ex iſtis duab⁹ partib⁹.ſ. ſub̄a et accn̄te: et partes cuiuſlibet ſunt p̄ores illo: q2 ſumunt̄ in ipſa diffōne. U.g. q̄ hō et muſicus ſunt p̄ores diffōne hoīs muſici. et cū h̄ hō eſt p̄or muſico: muſicus eni nō erit niſi hō fuerit. ¶ D.d. et ēt dn̄r ante paſſiua ⁊c̄.i. ⁊ dicit̄ q̄ paſſiua paſſionib⁹ p̄prijs ſunt ante paſſiōes et accn̄tia: ſicut dr̄ q̄ ſuperficies eſt ante hāc paſſionē p̄priā que dicit̄ leuitas: et q̄ linea eſt ante rectitudinē3 q̄ ē p̄pria paſſio linee. ¶ D.d. q̄dā igit̄ dn̄r an̄ ⁊ poſt ⁊c̄. ideſt. ſp̄erū igit̄ p̄oris ⁊ poſterioris q̄dā ſunt iſta que determinauimus. ¶ Et quedā3 dn̄r p̄ora nāliter et ſunt illa que cū fuerint nō ſequit̄ vt poſteriora ſint: ⁊ ſi poſteriora fuerint illa erūt: et h̄ intēdebat cū.d. et ſunt illa que poſſibile eſt vt ſint et nō alia. D.d. ⁊ iſta diuiſiōe vtebat̄ Plato. et inuit q̄ h̄ diuiſio qua ipſe vſus fuit in p̄ori et poſteriori eſt quā.d. in fine p̄dicamentoꝝ.ſ. q̄nq3 genera famoſa: et nō ē dubiū ex hac diuiſiōe. ¶ Hec dicta diminuunt̄ h̄ p̄mū in dignitate: ſicut diminuit̄ ex illa diuiſiōe p̄us in cognitione. ¶ D.d. et cum ens igit̄ dr̄ multis modis ⁊c̄.i. et cum h̄ nomē ens dicat̄ de decē p̄dicamentis: ens qd̄ ē ſubiectū alioꝝ nouem entiū eſt ante oīa entia: et ens ex quo fit ſub̄a eſt etiā ante ſub̄am: et ſil'r ens in potētia eſt p̄us ente in actu. ¶ D.d. exēplū de vtroq3 ente: ⁊ d. potētia aūt eſt ſicut dimidiū qd̄ eſt duplū in potentia: et ſil'r pars que eſt totū in potētia: et ſil'r mā que eſt ſub̄a in potētia: actus v̄o cu3 refert̄ huic videbit̄ poſterius: et h̄ cōtingit quādo itellectus diſſoluerit cōpoſitū in mām ⁊ formā et ſciuerit ipſu3 cōponi ex his duob⁹. ¶ D.d. oīa igit̄ que dicunt̄ ante ⁊ poſt ⁊c̄. ideſt. et iſti modi quos numerauimus determinant oēs modos p̄oris et poſterioris. ¶ D.d. ⁊ quedā poſſibile eſt vt ſint et nō alia ⁊c̄.i. et p̄oꝝ quedā poſſibile eſt vt ſint ⁊ nō ſint poſteriora: et quedā poſſibile eſt vt corrumpant̄ et nō corrūpant̄ poſteriora: et

Ordo nō ſit niſi reſpectu alic⁹ p̄mi poſiti aut itellecti. Io p̄ ph. 2.4. 3 Thomiſtas. In itellectu noti⁹ ē vl'e q̄ particulare 3 noiales: cōſidera tn̄ iſtā tx̄.12. meta. cō.4.

iſte ſunt cauſe ad quas conſequunt̄ cauſata. ¶ Et vr̄ tacere cōſequētia p̄pter manifeſtationē eoꝝ. ¶ Et intendit per totum ⁊ partes genus ⁊ ſp̄ēs: ⁊ per p̄tes ⁊ totum ſpeciem ⁊ genus.

Cap. XI.

Poteſtas dr̄ alia q̄dē pricipiū mot⁹: aut mutatiōis: aut in altero: aut inq̄ntū alteꝝ: vt edificatiua poteſtas eſt q̄ nō exiſtit in edificato. S3 ars medicinalis poteſtas ens exiſtit vtiq3 in ſanato: ſ3 nō inq̄ntu3 ſanatū eſt. Ergo totalr̄ pricipiū mutatiōis aut mot⁹ dicit̄ poteſtas in altero: aut inq̄ntū alteꝝ. Hec aūt ab altero inq̄ntū alteꝝ. Scd̄m quā.n. patiēs patit̄ aliqd q̄nq3 q̄dē: ſi qd̄cūq3 pati ſit poſſibile: dicimus eē antopaten: q̄nq3 aūt nō ſm omnē paſſionē: ſed ſi ad meli⁹. Adhuc aūt vt bn̄ h̄ efficiat̄: aut ſm volūtatē. Q̄nq3.n. ſolū vtiq3 ambulātes: aut loquētes nō bn̄ autē: aut nō vt vellent: nō dicim⁹ poſſe loq aut ambulare. Sil'r aūt ⁊ in pati. Ampli⁹ quicūq3 habit⁹ ſm quos ipaſſibilia oīno ⁊ imutabilia: aut nō facile in peius mobilia p̄ntes dicunt̄. Frangunt̄ aūt ⁊ 2terunt̄: ⁊ curuant̄: ⁊ oīno corrūpunt̄: nō per poſſe ſed p nō poſſe: ⁊ deficere in aliquo. Impaſſibilia v̄o talium aut vix: aut ⁊ modicū patiunt̄ pp potentiā ⁊ poſſe aliq̄lit̄ ſe hr̄e. Dicta v̄o poteſtate totiēs: ⁊ potēs vno q̄de3 mō dicet̄ qd̄ h3 mot⁹ principiū aut mutatiōis. Et.n. id a quo ſtatus q̄ſue p̄ficiſci p̄ōt potens aliqd in altero: aut inq̄ntū alteꝝ. vno vero ſi quid ab ipſo aliud poteſtatē h3 talē. Uno aūt ſi h3 p̄mutari in quol3 ſm p̄tātē ſiue in pei⁹ ſiue in meli⁹. Et.n. corruptibile vr̄ eē poſſibile corrūpi: aut vtiq3 nō corrūpi ſi erat ipoſſibile. Nūc aūt diſpōnē quādam h3 et cām et pricipiū talis paſſiōis. Aliqn̄ q̄dē igit̄ p hr̄e aliqd vr̄ aliqn̄ p priuari tale eē. Si aūt priuatio eſt habit⁹ aliquo mō: oīa in hn̄do vtiq3 erunt aliqd: equoce v̄o dicim⁹ ens. Quare in hn̄do habitū quēdā et pricipiū eſt poſſibibile: et hn̄do h⁹ priuationē ſi 2tingit hr̄e priuationē. Uno v̄o in nō habēdo ipſi⁹ p̄tātē aut pricipiū in alio inq̄ntū eſt aliud corruptiuū. Ampli⁹ aūt hec oīa aut in ſolis accidere fieri: aut nō fieri: aut in bn̄: na3 in iaiatis ieſt talis poteſtas: vt in organis. Aliā.n. dicunt poſſe ſonare lyrā: aliā v̄o nō ſi nō eſt bn̄ ſonās. Impotētia aūt ē priuatio potētie et talis pricipij ſublatio q̄dā q̄lis dcā ē: aut oīno aut in apto nato hr̄e: aut q̄n aptū natū eſt iā hr̄e. Nō.n. dicit ſil'r ipoſſe gn̄āre pueꝝ ⁊ viꝝ

τ eunuchū. Amplius aūt fm̄ vtrāq₃ potētiā₃ est ipotētia opposita ei q̄ solū₃ motiue: τ ei q̄ bene motiue. Impossibilia v̄o hec q̄dem fm̄ ipotētiā hāc dn̄r: alia alio mō: puta possibile τ ipole. Impole q̄dē cuius 𝔷riū ex necessitate vex: vt diametrū cōmēsurabile₃ eē est ipole: q₂ falsū₃ tale: cuius 𝔷riū nō solū verū: sed τ necesse nō cōmēsurabilē esse. ergo 𝔷mēsurabile nō solū falsū₃: ꝫ ex necessitate falsū₃. Cōtrariū alia huic possibile qn̄ nō necesse fuerit 𝔷riū falsum eē: vt sedere hoiem possibile ē. nō.n. ex necessitate nō sedere est falsum. Ergo q̄de₃ pole vno mō sicut dcm̄ est qd̄ nō ex necessitate falsū significat. Alio v̄o vex esse: alio 𝔷tingēs vex iā. Scdm̄ metaphorā aūt q̄ in geometria dr̄ potētia. Hec q̄dē igit̄ possibilia nō fm̄ potētiā. Que vero fm̄ potētiā oia dn̄r ad p̄mā vnā. Hoc aūt est p̄cipiū mutatiōis in alio inquātū aliud. Alia nāq₃ dn̄r possibilia: h̄ q̄dē cox i hn̄do ad aliqd aliud talē potētiā. Illa v̄o i h̄ hn̄do sic: alia in sic hn̄do. Silr̄ aūt τ ipolia. Quare ꝓpria diffō p̄me potētie vtiq₃ erit p̄cipiū ꝑmutatiuū in alio inq̄tū aliud.

¶ Potētia dr̄ multis modis. Dr̄.n. potētia principiū mot⁹: aut trāsmutatiōis in alio fm̄ q̄ est aliud: sicut ars edificādi q̄ est potētia: τ nō ē in eo qd̄ edificat̄: ꝫ ars medicine est potētia: τ est in eo q sanat̄: ꝫ nō fm̄ q̄ sanat̄. Principiū igit̄ vl̄r trāsmutatiōis τ motus dr̄ potētia in alio fm̄ q̄ est aliud: τ dr̄ potētia illud per qd̄ possibile ē vt aliqd moueat̄ ab alio fm̄ q̄ ē aliud: τ ēt illud ꝑ qd̄ patitur aliqd in quo facta ē aliq̄ actio ab eo qd̄ agit in ipso: τ h₃ potētiā patiēdi eius qd̄ ē bonū τ 𝔷ueniētiā ad recipiēdū. Et ēt dr̄ potētia ꝑ qd̄ aliqd fit meli⁹: τ actio fit fm̄ q̄ o₃: sicut dn̄r potētes hoies q possunt in bonitate sermonis: τ illi q sermocinant̄ nō fm̄ q̄ o₃ nō dn̄r esse potētes. Et silr̄ ē in passiōe ēt. Et ēt dr̄ potētia in oibus entib⁹ qb⁹ res nō patiūtur oino nec trāsmutant̄: aut qb⁹ mot⁹ rerū nō erūt ad priora. Qd̄ ē.n. qd̄ frāgit̄ τ dīstruit̄ aut corrūpit̄ aliq̄ corruptiōe accidit ei hoc: nō q₂ h₃ potētiā: ꝫ q₂ nō h₃ potentiā: aut q₂ diminuit̄ ab eo aliq̄ potētia. Et dn̄r nō tāgibilia ista in qb⁹ difficilis est tact⁹: aut quox tact⁹ ē eq̄lis: ꝑꝑ potētiā existētē in eis: τ q₂ sūt potētia aliquo mō. Et cū potētia dr̄ his modis: potēs ēt dr̄ vno mō illud qd̄ h₃ p̄cipiū mot⁹ aut trāsmutatiōis in alio fm̄ q̄ ē aliud. Et alio mō dr̄ potēs illud qd̄ h₃ potētiā talē q̄ alicui⁹ ē qd̄ est aliud. Et ēt illud qd̄ h₃ potentiā q̄ trāsmutat̄ in aliqd aut in pei⁹ aut in meli⁹. Qd̄.n. corrūpit̄ existimat̄ eē potens ad corrūpi τ nisi h̄ eēt nō corrūperet̄.s. nisi hr̄et hāc potētiā. Sꝫ tn̄ h₃ aliquā dispōnē τ cām τ p̄cipiū vt recipiat talē passionem τ forte existimat̄ eē fm̄ hāc dispōnē: q₂ h₃ aliqd: aut q₂ forte h₃ priuationē illi⁹: τ cū non esse igit̄ ē eē aliquo mō. oia igit̄ hn̄tia aliqd ex quo dr̄ mō equocatiōis: τ ꝑ qd̄ dn̄r potētia. Ergo nō dr̄ aliqd hr̄e hāc priuationē nisi in tpe in quo pole ē vt sit illa priuatio. Et cū nō habuerit potētiā illi⁹: tūc dicet̄ hr̄e aliqd p̄cipiū corrūpens aliud: τ ēt in oib⁹ istis accidit aut sola gnō: aut nō gnātio: aut bonitas gnōnis. Ista.n. potētia ē in reb⁹ iaiatis .s. in instris. Dicim⁹.n. q̄ q̄dā instr̄a. V.g. illud qd̄ lurina loq̄t̄ τ q̄dā nō loquunt̄ cū nō fuerit boni soni: q₂ nō potētia ē priuatio potētie: τ initū qd̄ ē sil̄e eius qd̄ dcm̄ fuit: aut mōvli: aut illud qd̄ h₃ nāₓ recipiēdi gnōnē: τ in tpe in quo h₃ nāₓ recipiēdi. Nō.n. sūt siles sermōes dicētes q̄ ipotētia ē puex generare τ castratū: τ ēt vtrāq₃ potentiax h₃ ipotētiā oppositā in situ illi q̄ mouet tm̄: τ illa ꝑ q̄ fit mot⁹ meliō. Et fm̄ istā ipotētiā dicunt̄ res nō hr̄e potētiā: τ alio mō dr̄ res potēs: τ nō potēs. Dr̄.n. ipotēs illud cui⁹ 𝔷riū est vex necc̄iū. V.g. q̄ diametrū eē simetrū coste nō h₃ potētiā: q₂ hoc ē falsu₃. Suū āt 𝔷riū nō solūmō est vex ꝫ necc̄iū. Ergo simetrū nō tm̄ est falsu₃: sed falsū necc̄iū. Et 𝔷riū huic est potēs: τ nō est necc̄iū: ꝫ 𝔷riū huic ē falsu₃. Qm̄ si hoiem sedere ē potētia nō est necc̄iū tm̄. ergo nō sedere ē falsu₃. Potentia igit̄ alio mō falsu₃ significat qd̄ nō ē necc̄iu₃: τ alio mō significat eē vex: τ alio mō illud ē pole vt sit vex. Et modus trāsumptiōis in geometria: potētia ista igit̄ dicunt̄ posse nō ipotēs. Que aūt dicunt̄ in potētia oia dicunt̄ in respectu primi vni⁹.s. p̄cipij transmutatiōis in altex fm̄ q̄ est altex. Altera.n. dicunt̄ potētes: q₂ q̄dā hn̄t talē potētiā: τ q̄dā nō: τ q̄dā hn̄t istā potētiā fm̄ q̄ o₃. Et silr̄ ista q̄ nō hn̄t potentiā. Erit igit̄ diffō q̄ est prime potētie principiū transmutatiōis in alterū fm̄ q̄ est alterum.

¶ Deide.d. τ ēt ꝑ qd̄ patit̄ τc̄.i. τ ēt dr̄ po^a de p̄n^s ꝑ qd̄ patit̄ aliqd ab agēte aliquā actionē in eo passiōe meliori τ 𝔷ueniētiori ad recipiēdū illā actionē. ¶ Et.d. h̄ q₂ patiētia ab alijs q̄dā patiunt̄ ad meli⁹ τ h̄ dn̄r hr̄e po^am τ q̄dā ad pei⁹: τ h̄ nō dn̄r hr̄e po^am. ¶ D.d. τ ēt dr̄ po^a τc̄.i. τ dr̄ po^a de forma τ habitu per q̄s aliqā

17. Hoc 𝔷mētū ē defectuosū quia dimitti magnā ꝑtem textus.

Bonitas inuenit in potentijs actiuis et passiuis.

agit bona actiõe: sicut dr̃ q̃ illi q bene sermocinant̃ hñt potẽtiã in bono fmõe. Bonitas.n.inueniť in potentijs actiuis ꝛ passiuis: ꝛ dñr hr̃e potẽtiã alio mõ a duob⁹ modis narratis. hoc.n.est q̃si gen⁹ eoꝝ. Sunt igiť q̃tuoꝛ modi fm quos dr̃ hoc nomẽ po⁹. ℂ D.d. modũ q̃rtũ. ꝛ.d. ꝛ ẽt dr̃ potẽtiã in oib⁹ entib⁹ ꝛc̃.i. ꝛ dr̃ po⁹ de formis ꝛ habitib⁹ q̃b⁹ res nõ recipiũt passionẽ ꝛ trãsmutationẽ: ꝛ vl̃r nõ facile mouent̃ ad pei⁹.s.ad corruptionẽ ꝛ diminutionẽ. Oia.n.q̃ franguntur ꝛ vl̃r q̃ facile transmutant̃ ab extrĩsecis accidit eis: hoc non q2 hñt po^am: sed q2 diminuit̃ ab eis po⁹ aliq̃: ꝛ ista potẽtia est gen⁹ q̃litatis q̃ dr̃ nãlis potẽtia vel ĩpotẽtia. ℂ D.d. ꝛ dicunt̃ nõ tãgibilia ꝛc̃.i. ꝛ ista in q̃b⁹ existit potẽtia: ꝛ cũ dicunt̃ nõ tangibilia.i.nõ potẽtia apud cõtactũ: q̃m difficile patiunt̃ ab eis: imo alia a q̃bus tangunt̃ magis patiunt̃ ꝑꝑ po^am in istis. ℂ D.d. ꝛ q2 sunt alio mõ.i. ꝛ hoc nomẽ po⁹ dr̃ de istis q̃ existũt ĩ eis ꝑn^a potẽs.i.expellẽs ab eis. D.d cũ igiť po⁹ dicat̃ de istis ꝛc̃.i. ꝛ cũ declaratũ ẽ q̃ po⁹ dr̃ fm istos modos. q̃ sublm potẽtie dr̃ fm istos modos. Diciť.n.ꝑmo mõ illud qõ habꝫ ꝑn^m trãsmutatiõis in alio fm q̃ ẽ aliud. ℂ D.d. ꝛ alio mõ dr̃ potẽs ꝛc̃.i. ꝛ dr̃ potẽs alio mõ illud qõ hꝫ potẽtiaꝫ q̃ patiat̃ ab alio. D.d. ꝛ ẽt illud qõ hꝫ potẽtiã vt trãsmutet̃ ꝛc̃.i. ꝛ etiã dr̃ potẽtia illud in quo existit ꝑn^m quo possibile ẽ vt trãsmutet̃ ab alio in aliud ꝛ illud aliud aut erit pei⁹ aut meli⁹. ℂ D.d. qõ.n.corrũpit̃ ꝛc̃.i. ꝛ dr̃ in eo qõ trãsmutat̃ ad pei⁹ qõ hꝫ potẽtiã: q̃m si illud qõ trãsmutat̃ ad corruptionẽ nõ hẽret potentiã nõ trãsmutaret̃. V.g. q̃ si illud qõ corrũpit̃ nõ hẽret potentiã in corruptione: ĩpossẽ eẽt vt corrũperet̃. Et cum ita sit ista hñt dispõnes in se ꝛ causas ꝛ ꝑn^m quib⁹ recipiũt trãsmutationeꝫ. ℂ D.d. ꝛ forte existimat̃ ꝛc̃.i. ꝛ illud qõ dr̃ potens diciť: quia existimat̃ hẽre aliquã dispõnẽ qua sit potens in illõ: ꝛ illud qõ dr̃ nõ habere potentiã dr̃: q2 existimat̃ carere dispõne qua sit potens. ℂ D.d. ꝛ cũ nõ eẽ est ꝛc̃. idest. ꝛ cũ ꝑuatio qua dr̃ aliq̃d nõ habere potẽtiaꝫ dr̃ multis modis fm equiuocat onẽ: q2 ꝑuatio est aliq̃s habitus: mãifestũ est q̃ in potẽtia dr̃ multis modis fm equiuocationẽ ꝛ sil̃r patiẽtia q̃ opponit̃ ei. ℂ D.d. nõ.n.dr̃ q̃ aliq̃d hꝫ ꝑuationẽ nisi ꝛc̃.i. ꝛ cũ dicim⁹ aliquid nõ hr̃e potentiã in hoc.s.aliq̃d carere dispõne q̃ sit potens: hoc dicim⁹ in tp̃e in quo hꝫ illã ꝑuationẽ. V.g. q̃ hõ nõ diciť nõ hẽre potentiã ad ambulãduꝫ nisi in tp̃e in quo caret potẽtia q̃ possit ambulare. D.d. ꝛ cũ nõ habuerit potentiã illi⁹: q̃m in tp̃e in quo in aliquo existit ꝑuatio potẽtie in illo existit aliud ꝑn^m qõ corrũpit illã potẽtiã ꝛ qõ facit ꝑuationẽ. ℂ D.d. ꝛ etiã oĩa ista accidũt.i. ꝛ cõe est istis oĩbus q̃ ꝑꝑ oĩa ista.s.potẽtias ꝛ ꝑuatiões. Accidit aut ḡnãtio aut nõ ḡnãtio: aut bonitas ḡnãtõis: ꝛ q2 per hoc qõ dixit.nõ ḡnãtio intẽdebat ꝑuationẽ ꝛ malitiã ḡnãtiõis: icepit declarare hoc: ꝛ dixit. ista.n.po⁹ ẽ in reb⁹ ꝛc̃.i. ꝛ dicim⁹ nõ ḡnãtionẽ itelligẽdo malitiã: q2 manifestum est in idiomate greco q̃ malitia actiõis demõstrat̃ ꝑ ꝑuationẽ actiõis: ꝛ hoc manifestum est nõ tm̃ in potẽtijs aĩatis: sed ẽt in inaĩatis. Instrumẽta.n.quoꝝ soni sequunt̃ modulatiões hoĩum q̃dã dicunt̃ loq̃ ꝛ q̃dam nõ: itelligẽdo nõ bene sonare. ℂ D.d. q̃m ĩpotẽtia est ꝑuatio potẽtie.i.q̃m malitia ꝑuenit ex ĩpotentia: ꝛ ĩpotentia est ꝑuatio potẽtie. D.d. ꝛ initiũ qõ est sil̃r dicto ꝛc̃.i. ꝛ initiũ qõ est sil̃r ꝑdicto.s. de quo dr̃ potẽtia ꝛ ĩpotẽtia: aut demõstrabit intẽtionẽ cõem oĩb⁹ modis potentiaꝝ: aut nõ potẽtiaꝝ: aut solũmõ demõstratur per hãc potẽtiã illud qõ hꝫ potentiã nãliter: ꝛ in

Priuõ ẽ aliq̃s habit⁹. vide pro hoc io. metã. t c. 15 ꝛ pð. cõ. 15. ꝛ que ibi.

tẽpore in quo hꝫ potẽtiã. ꝛ per nõ potentiã demõstratur illud qõ caret potẽtia in tẽpore in quo caret potẽtia: aut de oĩb⁹ de q̃bus diciť nõ hẽre potẽtiã: hoc.n. multipl̃r narrat̃. Dicere.n.ꝑuerũ nõ habere potẽtiaꝫ generãdi ꝛ virũ perfectũ castratũ nõ hẽre potentiaꝫ ḡnãndi nõ significat idẽ. ℂ D.d. ꝛ etiã vtraq3 potentiaꝝ ꝛc̃.i. ꝛ hoc dꝫ eẽ ita.s. q̃ potẽtie sunt tot quot ĩpotentie. q2 oẽ qõ diciť potẽs hꝫ oppositũ qõ dr̃ ĩpotẽs. V.g. q̃ oẽ hñs potentiã aliquã potẽtiaꝝ mouẽdi hꝫ oppositũ ꝑpriũ qõ diciť ĩpotẽtia: ꝛ fm illuꝫ modum mouẽdi. ℂ D.d. ꝛ fm hãc ĩpotentiã dñr res nõ hẽre potẽtiã.i. ꝛ fm has ĩtentiões quas nũerauim⁹ dr̃ potentia ꝛ ĩpotẽtia in rei veritate. D.d. ꝛ dñr res ꝛc̃.i.et fm trãsumptionẽ dr̃ potẽtia ꝛ nõ potẽtia de alijs nõ ꝯsiderãdis hic. sed dñr equoce cũ ꝑdictis q̃ attribuũtur vni rei. ℂ D.icepit nũerare ista: ꝛ.d. dicim⁹.n. ĩpotens ꝛc̃.i. ꝛ ĩtendit per hũc sermonẽ q̃ potentia dr̃ de necessario affirmato: ꝛ nõ potẽtia de necessario negato eꝫ dispõni ꝛ potẽtia ꝛ ĩpotẽtia q̃ dñr possibiliter: ꝛ.d. dr̃ enĩ ĩpotens ꝛc̃.i.q̃m quãdo fuerit dictũ de illo qõ nõ põt in geometria q̃ est potẽs erit falsuꝫ: ꝛ suũ ꝯriũ qõ est veꝝ erit veꝝ neccĩuꝫ. V.g. ponere diametrũ coste simetrũ hoc erit falsuꝫ ꝛ ĩpossẽ: sed suũ oppositũ erit veꝝ semꝑ. ℂ Et hoc itẽdebat cũ.d. vt diametꝝ esse simetrũ ꝛc̃. D.d. suũ aũt ꝯriũ.i. ꝯriũ aũt hui⁹ ꝑpõnis.s. q̃ diametrũ est potẽs.s. q̃ diametruꝫ nõ põt nõ esse aliq̃õ veꝝ: sed veꝝ est semꝑ. D.d. simeter igiť nõ est tm̃ falsuꝫ ꝛc̃.i. dicere enĩ diametrũ eẽ simetruꝫ nõ est tm̃ falsuꝫ: sed falsuꝫ neccĩũ nõ possibile. ℂ Et cum declarauit q̃ falsuꝫ in istis ẽ falsuꝫ neccĩũ: ꝛ veꝝ veruꝫ neccĩũ: icepit notificare q̃ eꝫ ẽ ĩpo⁹ vera: ꝛ.d. ꝛ ꝯriuꝫ huic est potẽs ꝛc̃.i. ꝛ dicere potẽs in rei veritate ꝛ ẽ illud qõ ẽ in reb⁹ nãlib⁹ potẽs ꝛ dicere posse est eꝝ geometrie. Cũ.n. dixerim⁹ in reb⁹ aliq̃b⁹ possibilib⁹ aliq̃d esse ꝛ fuerit veꝝ: tũc suũ ꝯriũ erit falsuꝫ nõ semꝑ: sed qõ põt esse veꝝ. ℂ D.d. q̃m si hoĩem sedere ꝛc̃.i. q̃m si hoĩem sedere fuerit po⁹ anteq̃ȝ existeret in actuꝫ: nõ tm̃ ipm sedere ẽ neccĩũ sꝫ põt trãsmutari. D.d. q̃ nõ sedere est falsuꝫ.i. ꝛ cũ sedere nõ ẽ neccĩũ. q̃ dicere eũ sedẽte ipm esse nõ sedẽtẽ qñ sedet est falsuꝫ: sed posse mutari est vt sit verũ. ℂ D.d. po⁹ igiť significat ꝛc̃.i. ꝛa igiť po⁹ est illa que qñ res in qua põt fuerit posita ĩ actu qñ põt erit falsuꝫ: sed nõ falsuꝫ neccĩũ sed falsuꝫ possibile.s. q̃ posse est in verũ reuerti. ℂ D.d. ꝛ alio mõ significat ꝛc̃.i. ꝛ verũ ꝛ falsum q̃ inueniunt̃ in ĩpossibilib⁹ sũt alio mõ ab eis q̃ inueniunt̃ in neccĩo: ꝛ potẽtia non dr̃ vere nisi in possibilibus: in geometricis aũt dr̃ equiuoce fm trãsumptioneꝫ. ℂ D.d. ista igiť.i. ista aũt q̃ dicunt̃ potẽtia in geometria nõ vere dñr sꝫ trãsumptiue: illa aũt de q̃bus dr̃ hoc nomẽ po⁹ in rei veritate.s. res mobiles oĩa dicunt̃ fm silitudinẽ ad illõ de quo dr̃ hoc nomẽ potẽtia in hoc genere ꝑncipal̃r ꝛ ẽ ꝑncipiũ in re: per qõ in aĩã est agere in aliud aut pati sub alio fꝫ q̃ aliud. ℂ D d. alia.n. dñr potẽtia ꝛc̃.i. po⁹ ẽt q̃ dr̃ de reb⁹ q̃ sunt generis passiõis ab illo dr̃: q2 hoc accidit eis: q2 in eis existit po⁹ sicut potẽtia vĩa agens ꝛ diximus hoc nomẽ in po⁹ de reb⁹ q̃ sunt velocis passionis ab aliqo q̃ caret po⁹ vera. Et dr̃ po⁹ nãlis q̃nq3 de eo qõ hꝫ verã potẽtiã agentẽ fm q̃ eꝫ.s. in fine bonitatis. ℂ Et hoc itẽdebat cũ.d. ꝛ q̃dã hñt istã potẽtiã fꝫ q̃ opꝫ. ꝛ per totũ hoc itendebat q̃ hec noĩa potẽtia ꝛ ĩpotentia que sunt genera q̃litatis dicunt̃ his modis ꝑꝑ hoc q̃ hñt in se aliq̃d ex eo de quo diciť nomẽ in rei veritate.s. de potentijs agentib⁹ in aliud fm q̃ est aliud: ꝛ patientib⁹ ex alio fm q̃ est aliud. ℂ D.d. diffi

Potẽtie sũt tot quot ĩpotentie.

Potẽtia in geometricis ẽ trãsũptiue sed ĩ reb⁹ mobilib⁹ reperitur vere.

nitio igit que est 7c.i. diffinitio vera q̃ est prime potē tie prior oibus diffinitiōibus eo⁊ de qbus dicit̃ h nomen potētia est diffinitio dicēs φ pricipiū trāsmutationis in alterū fm φ est alte⁊. Cap. XII.

Quantū vo dr̃ qḋ est diuisibile in ea q̃ insunt: quo⁊ vtrunq̃z: aut singulū: vnū aliqd ⁊ hali qd natū est esse. ¶ Multitudo ergo q̃tū aliqd si fuerit numerabilis. Magnitudo āt si mensurabilis fuerit. dr̃ āt multitudo qdē diuisibile ptāte in nō ꝯtinua. Magnitudo āt qḋ ī ꝯtinua. Magnitudinis vo q̃ qdem ad vnū ꝯtinua lōgitudo. Que aūt ad duo latitudo. Que āt ad tria ꝓfunditas. ho⁊ aūt pluralitas qdē finita numerus: ꝫ lōgitudo linea ⁊ latitudo suꝑficies: ⁊ ꝓfundū corpus. Amplius alia dicunt̃ ꝫ se q̃ta q̃dā: alia fm accidēs: vt linea q̃tum aliqd fm se: musicū vo fm accidens. Eo⁊ vo q̃ fm se sunt: alia fm subam sunt vt linea q̃tum qd. Nā in rōne qd est dicēte q̃tū qd existit. Alia passiones ⁊ habitus talis sūt sube. vt multū: ⁊ paucū: ⁊ ꝓductū ⁊ breue: ⁊ latū ⁊ strictū: ⁊ ꝓfundum ⁊ humile: ⁊ graue: ⁊ leue: ⁊ alia talia. Sunt aūt ⁊ magnū ⁊ paruū: ⁊ maiꝰ ⁊ minus: ⁊ fm se ⁊ adinuicē dicta q̃ti passiones fm se: trāsferunt̃ āt ⁊ ad alia hec noīa. Secundū accn̄s vo dicto⁊ q̃to⁊ hoc qdē sic dr̃: sicut dictū est: qꝛ musicū q̃tū ⁊ albū p eē q̃tum aliqd cui īsunt. Alia vt motꝰ ⁊ tp̄s: Et eni hmōi q̃ta q̃dā dr̄r et ꝯtinua: eo φ illa diuisibilia sūt quo⁊ sūt he passiōes. Dico aūt nō qḋ mouet̃ ꝫ qḋ motū ē. Nā p eē q̃tū illḋ et motꝰ ē q̃tus. Tp̄s vo p ip̄z .s. motū. ¶ Dicit̃ q̃titas illud qḋ diuidit̃ in res q̃ sunt in eo quo⁊ vnūqḋq̃z: aut vnū hz nāz: vt sit aliqd vnū. Et āt dr̃ multa q̃titas illud quod numerat̃: et magna q̃titas illud qḋ mensurat̃ aliq̃ mēsura. Et dr̃ multū illud quod diuidit̃ fm nume⁊ in rebꝰ discretī. Magnū āt est illud qḋ diuidit̃ in rebꝰ ꝯtinuis. Et magnitudo ꝯtinua fm vnā p̄tē est lōgitudo: et fm duas latitudo: et ꝫ tres est ꝓfundū. Et multitudo ex istis rebꝰ finitē ē numerꝰ: et longitudo āt linea: et latitudo in suꝑficie: et ꝓfundū in corꝑe. Et āt q̃titatū q̃dā dr̄r p se: et q̃daꝫ p accn̄s. V.g. linea est q̃titas p se: musicus āt p accn̄s. Et q̃titatū q̃ dicunt̃ p se: q̃dā est suba sic linea. Est.n. aliq̃ q̃titas in diffinitiōe q̃ significat qd sit aliq̃ q̃titas: ⁊ q̃dā sunt passiōes ⁊ ēntie talis sube: sicut multū. ⁊ paucū: ⁊ lōgū: ⁊ breue: ⁊ latum: ⁊ strictū: ⁊ ꝓfundū: ⁊ tenue: ⁊ leue: ⁊ graue: ⁊ alia similia: et etiā paruū: et magnū: et maius: et minus. Et dr̄r eē passiōes q̃titat̃ per se 7c. fm fmonē referant̃. Per se āt ista sūt noīa que trāsmutant̃: et de aliīs āt. Quantitatū vero q̃ dicunt̃ p accn̄s: q̃dā dicunt̃ sic: sicut dr̃ φ musicꝰ est q̃titas: et albū āt. Illud aūt cuius sūt hz aliā q̃titatē: et q̃dā dr̄r sicut motus et tp̄s. Ista.n. dcā sūt q̃titates ꝯtinue qꝛ illa quo⁊ isti sunt passiōes diuidunt̃: et dico n̄ motū ꝫ quo mouet̃ qm̄ qꝛ illḋ ē q̃titas et motꝰ āt ē quātitas: et tp̄s āt pp motū.

Iste fmo pōt eē q̃si dissolutio ꝯtinue ⁊ discrete q̃titatꝭ oē.n. qḋ diuidit̃: diuidit̃ in res q̃ nāliter sunt vnū. ¶ Et pōt itelligere q̃titatē discretā q̃ diuiditur in vnitates idiuisibiles nāliter. quātitas vero ꝯtinua diuidit̃ in vnitates: sed tm̄ recipiūt diuisionē. ¶ Et qꝛ multa: aut sūt mlta fm vnitates discretas: aut ꝫ vnitates ꝯtinuas: dixit. ⁊ dr̃ multa q̃titas 7c.i. ⁊ dr̃ mlta q̃titas oē qḋ numerat̃ per vnū numerale: ⁊ dicit̃ magna q̃titas omne qḋ mensurat̃ per mensuraꝫ cōtinuā. ¶ D.d. ⁊ dicit̃ multū 7c.i. ⁊ multū dicit̃ de rebꝰ diuisibilibꝰ in vnitates numerales. Magnitudo enim q̃ est q̃titas continua est q̃ diuidit̃ in continua. ⁊ q̃si itēdebat declarare φ qcqd diuidit̃ in idiuisibilia nāliter est numerꝰ: ⁊ qcqd diuidit̃ in res idiuisas ꝫ receptibiles diuisiōis ē magnitudo. ¶ D. numerauit magnitudīes: ⁊. d. ⁊ magnitudo ꝯtinua 7c.i. ⁊ magnitudo extēsa ī vna p̄te tm̄ ē linea: ⁊ q̃ extēdit̃ ī duabꝰ p̄tibꝰ ē suꝑficies: q̃ āt ī tribꝰ ē corpꝰ qḋ hz lōgitudinē ⁊ latitudinē ⁊ ꝓfundū. ⁊ accipit latitudinē loco suꝑficiei: qm̄ qcqd hz latitudinē hz lōgitudinem: ⁊ qcqd hz lōgitudinē ⁊ latitudinē ē suꝑficies: ⁊ eodem mō accepit ꝓfūdū loco corꝑis. D.d. ⁊ āt q̃titatū 7c.i. ⁊ intēdit p illa q̃ dr̄r accn̄talr̄ illa qbꝰ ꝯtingit mēsuratio: qꝛ sūt in q̃titate eēntialiter .s. ꝯtinua. ¶ D.d. exēplū: ⁊. d. sic linea q̃ est aliq̃ q̃titas p se. musicꝰ āt ⁊ albꝰ diuidit̃ p accn̄s: qm̄ accidit albo ⁊ musico vt sint i cōtinuo. ¶ D.d. ⁊ q̃titatū q̃ 7c.i. ⁊ q̃titatū sūt essentialiter: q̃dā ē q̃titas p se ⁊ q̃dā est q̃titas q̃ accidit q̃titati q̃ ē p se sicut magnū ⁊ paruum. ⁊ longū: ⁊ breue: ⁊ latū: ⁊ strictū: ⁊ ꝓfundū ⁊ nō ꝓfundū: ⁊ situs ⁊ priuatio situs. leue aūt ⁊ graue numerant̃ in accidētibus q̃titatis secūda intentione: sunt enim q̃titates naturales sed collocant̃ sub accidentibꝰ q̃titatis: qꝛ grauitas ⁊ leuitas diuidunt̃ eadē diuisione q̃ magnitudo diuidit̃: est igit̃ de quantitatibꝰ secunda intentione. ¶ D.d. ⁊ etiam magnū ⁊ paruū 7c.i. magnū ⁊ paruū cū accipiunt̃ fm φ sunt dispositiones magnitudinis essentiales dr̄r esse passiones ⁊ accidentia q̃titatis. ⁊ cū respiciunt vnū in respectu alteriꝰ vident̃ collocari in capitulo relationis. Relatio.n. accidit q̃titati ⁊ ceteris p̄dicamētis. ¶ D.d. p se āt 7c.i. q̃titas q̃ ē q̃titas p se dr̃ de ꝯtinua ⁊ de aliīs: ⁊ itēdit vt mihi vr̄ eīs. ¶ Et pōt itelligi de aliīs accn̄tibꝰ q̃titatꝭ. V.g. eq̄le ⁊ alia. ¶ D.d. q̃ntitates aūt q̃ dr̄r p accn̄s 7c.i. illa aūt que dicunt̃ accidentaliter nō dicunt̃ q̃titates nisi illud in quo sunt sit q̃titas p se. ¶ D.d. ⁊ q̃dā dr̄r sicut motus. 7c.i. ⁊ quātitatū est motus ⁊ tēpus: ista aūt sūt quātitates p se ⁊ ꝯtinue. ¶ D. dedit cām. ⁊. d. illa eniꝫ

Argu. Linea p se ⁊ liter se dr̄r ip sīꝰ q̃ti p se affectus. hec tn̄ nomina ⁊ alia trāsferūtur.

Diuisio mul ti ⁊ magnū.

Vide species magnitudis ꝓ celi. i. c. i.

Ide ꝓ ph. is

Grauitas ⁊ leuitas sūt in p̄dicamento q̃titatꝭ scda itēnoe. Vide opꝰ. z. d aia ios. t. 4. celi com. z.

Mao magnū ⁊ pud diuersimode sir relatiōes ⁊ q̃titates.

quoꝝ iste sũt passiões diuidunẽ ₇c̃.i.₇ ista sũt quãtita tes.q₂ sunt accñtia ꝯña eẽntialr̃ illa q̃ sunt quãtitates p suaꝫ substantiã.s.magnitudinẽ que diuidiẽ eẽntialiter:₇ primo.Mot⁹.n.cõsequiẽ magnitudinẽ:₇ diuiditur per suã diuisionẽ:₇ temp⁹ cõsequiẽ motũ. Ista igiẽ sunt de passiõibus quanti nõ de substãtia quãti. ℂ D.d.₇ dico nõ motũ ₇c̃.i.₇ dico ꝙ motus sunt passiones quãtitatis nõ pp motũ sed pp illud in quo est mot⁹.s.magnitudinẽ p quã est motus. ℂ D.d.q₂ illõ est q̃titas ₇c̃.i.qm̃ illud per qõ est motus est q̃titas: motus etiã erit q̃titas:₇ q₂ motus est q̃titas: tp̃s ẽt erit q̃titas:ꝯsequitur.n.mot⁹ spaciũ:₇ tẽpus ꝯsequitur motum. ℂ Et posuit hic motũ de speciebus q̃titatis qõ nõ fecit in libro p̃dicamẽtoꝝ:₇ illic locũ qõ nõ fecit hic. Et forte diuisit hic locũ: q₂ apud ipsum est de passiõibus q̃titatis:₇ iõ non posuit ipm̃ in eis q̃ sunt quãtitũ p suam subãm. Motus aũt nõ consuetudo vt mẽsureẽ per suaꝫ partẽ sed p suũ spaciũ aut p tp̃s:₇ iõ nõ nominauit illũ i p̃dicamẽto q̃titatis in p̃dicamẽtis ₇ illic solũmodo intẽdit numerare species famosas quantitatis.

Quo mot⁹ ₇ tp̃s sũt q̃titates p se. — *Vide.vi. ph. 10.* — *Quarto ph. 98.103.* — *Documẽtũ.* — *Vide de loco 4.ph.37.*

Cap. XIII.

Quale dr̃ vno qdẽ mõ dr̃ia sbe: vt q̃le qd hõ aial:q₂ bipes:sꝫ ₇ equ⁹ q̃drupes: ₇ circulus qdẽ eq̃lis:q₂ q̃dã figura.q₂ agonon q̃si dr̃ai sꝫ subaꝫ q̃litate existente. Uno quidem itaq₃ modo hec dicitur qualitas differẽtia sube. ℂ Alio aũt modo vt immobilia ₇ mathematica:sicut numeri quales quidã sũt: queãdmoduꝫ cõpositi: ₇ nõ solũ ad vnum entes:sed quorum mutatio superficies ₇ solidũ. Hi vero sunt quotiẽs quãti:aut quotiẽs quot quãti: ₇ totalr̃ p̃ter quãtitatem existit in suba. naꝫ suba cuiuslibet qõ semel: vt ipsoꝝ sex non q̃ bis:aut ter sunt:sed q̃ semel.sex.n.semel sũt sex. ℂ Ampli⁹ q̃cũq₃ passiões caꝝ q̃ mouentur subaꝝ: vt calor: ₇ frigiditas:albedo: ₇ nigredo:grauitas: ₇ leuitas: ₇ q̃cunq₃ talia sꝫ q̃ dñr mutari cõpa pmutãtiũ. ℂ Ampli⁹ sꝫ virtutẽ ₇ vitium ₇ omnino bonũ ₇ malum. Fere namq₃ sm̃ duos modos dicere quale est: ₇ hoꝝ vno principalissimo. Prima qdeꝫ qualitas substãtie differentia: huius aũt q̃dam pars: ₇ q̃ in numeris q̃litas. nam differentia q̃dã substãtiaꝝ est sꝫ aut nõ motoꝝ:aut nõ inquantũ sunt mota. He aũt passiões motoꝝ inquãtũ sunt mota: ₇ motuũ differentie. Uirtus aũt ₇ vitiũ passionũ ps q̃dam est. Differentias.n.ostendũt motus ₇ actus sꝫ quos faciũt aut patiunẽ: aut bene:aut praue q̃ sũt i motu. Posse nãq₃ sic moueri aut agere bonũ. Quod ãt sic ₇ ꝯtrarie prauũ. Maxime aũt bonũ ₇ malum significãt quale in aiatis: ₇ hoꝝ maxime in habẽtibus prohereſim.

Sex semel sũt sex. — *Bonũ ₇ malũ maxime i aiatis qualitatẽ significãt.*

ℂ Qualitas dr̃ vno mõ illõ p qõ differt sba: sic dicim⁹ ꝙ hõ ẽ aial q̃le: ₇ equ⁹ dr̃ sic ẽt. Et si q̃situ fuerit a nobis q̃ est q̃litas figure circuli: dicem⁹ ꝙ est figura sine angulo: ₇ ista est qualitas p quã differt substãtia. Qualitas dr̃ quoq₃ vno mõ sm̃ ꝙ narrauimus de alietate substãtie. ℂ Et dr̃ alio mõ sicut res que nõ mouenẽ: ₇ mathematica etiaꝫ sicut numeri. Dicunẽ.n.q̃litates alique sicut cõpositi: ₇ q nõ sũt sꝫ eãdẽ disponẽ tm̃: sꝫ q assimilanẽ superficiei plane ₇ corpori. Et ista sunt qualitates in q̃titatibus vel quãtitates in qualitatibus: ₇ vlr̃ qõ est in quãtitate de substãtia. Substãtia.n.cuiuslibet est semel. U.g.sex nõ est bis tres sed semel sex. ℂ Et etiã oẽs passiões mobiles sic caliditas ₇ frigiditas: ₇ albedo ₇ nigredo: ₇ leuitas ₇ grauitas: ₇ oia de q̃bus dicunẽ:et oia per quoruꝫ transmutationẽ trãsmutanẽ corpora: ₇ q̃ attribuunẽ studio ₇ prauitati: et vlr̃ bono et malo. Qualitas igiẽ fere dr̃ duobus modis quoꝝ vn⁹ ẽ ver⁹. Pria igiẽ q̃litas differt a substãtia:et qualitas que est in hominibus est pars carũ. Est.n.aliq̃ alietas substãtiarum imobiliũ sm̃ ꝙ sunt immobiles. Passiua igiẽ sũt res mobiles sꝫ ꝙ sũt mobiles et modi motuũ et studiũ et prauitas sũt aliqua pars passiuoꝝ: que significãt differẽtias motus et actionis:et per illa agunt aut patiunẽ ñ iõ bono aut malo illa que sũt i motu.qõ.n.coꝝ hꝫ potẽtiaꝫ vt moueaẽ aliquo motu.aut vt agat alia actiõe est bonũ: et qõ coꝝ mouet eꝯtrario ẽ malũ. Et i maiori pte bonũ et malũ significãt q̃litatẽ i aiatis: et istoꝝ i maiori pte i eis q̃ hñt volũtatẽ.

Primus modus p eẽntiali differẽtia. — *Scd̃s mod⁹ q̃litatis mathematicoꝝ.* — *Terti⁹ mod⁹ q̃litatis p passionibus.* — *Documẽtũ.*

Non intẽdit hic de spẽbus q̃titatis ₇ q̃litatis sm̃ ꝙ sunt predicamẽta:sed solũmodo intendit numerare intẽtiões quas significãt he dictiões q̃titas ₇ q̃litas:₇ iõ incepit hic a q̃litate q̃ est substãtia. ℂ Et.d.qualitas dicitur ₇c̃.i.₇ qualitas q̃ dr̃ modo p̃mo est illa q̃ diciẽ de illo sm̃ ꝙ differũt substãtie adinicẽ.s.de generib⁹ ₇ spẽbus subalib⁹. U.g.qm̃ homo differt a plantis p aialitatẽ:aialitas igiẽ in eo est q̃litas:₇ silr̃ in equo:qm̃ aialitas est in eo qualitas: ₇ in h genere cõcludunẽ vlr̃ oẽs differentie subales vltie.s.dr̃ie spẽruꝫ vltimaꝝ:sed nõ vltime.s.differẽtie generũ subales. ℂ D.d.₇ si q̃situ fuerit a nobis ₇c̃.i.₇ sm̃ intẽtionẽ ppinquã q̃ hic diciẽ q̃litas ꝯstãs circa q̃titatem sm̃ ꝙ est quãtitas:qm̃ p illã differũt q̃titates in suis substãtys. ℂ U.g.ꝙ si quesitũ fuerit a nobis quã figuram hꝫ circulus aut q̃ est figura circuli: dicemus figura nõ hñs angulũ:₇ hec vox nõ hñs angulũ est dr̃ia subalis figure. ℂ Et h intẽdebat cũ d.ista est q̃litas p quã differũt sube ₇ itẽdit subaꝫ q̃titatũ:nõ illud qõ ẽ suba simplr̃ ₇ supposuit h i h gñe:q₂ ista sunt

5°.ph.10. — *Vid.7.ph.11.*

de suis substātys quasi forme substātiales de substātys. ¶ D.d. q̄litas igit̄ ⁊c̄.i.⁊ cū ita sit sicut narrauimus: ergo q̄litas dr̄ de illo s̄m q̄ differunt res in suis substātys.s.de formis suis. ¶ D.d.⁊ dr̄ alio mō ⁊c̄.i.⁊ dicit̄ quale de illo s̄m q̄ differūt ēe entia imobilia.s. q̄ nō existūt in materia aut vbis tn̄: aut s̄mone ⁊ cē: sicut q̄dam opinant̄ mathematica eē substātias abstractas. ¶ D.d. sicut numeri ⁊c̄.i. sicut numeri q̄ dicunt̄ in arithmetica ꝯpositi nō primi. numerorū eniʒ ꝯpositorū: q̄dam sunt q̄ assimilant̄ sup̄ficiei circulari: ⁊ q̄dā corporali: ⁊ q̄dam corporeo: ⁊ iō arithmetici solent dicere: iste numerus est sup̄ficialis: ⁊ iste solidꝰ. ¶ D.d. iste igit̄ sunt q̄litates in q̄titatibus ⁊c̄.i.⁊ isti numeri aut est dicenduʒ q̄ habe eorū sunt q̄litates in q̄titatibus: aut q̄titates multiplicate p̄ qualitates. ¶ D.d. vl̄r q̄titas q̄ est in suba. suba.n. cuiuslibet est illud qd̄ est semel. V.g. sex ⁊c̄.i. sed vl̄r apparet q̄ oē qd̄ est de q̄titate discreta tāq̄ suba ⁊ forma est vnicū in quātitate nō q̄titas in q̄litate: sicut sex cuius suba est vnicū sex nō tres binary. ¶ D.d.⁊ etiā oēs passiones ⁊c̄.i.⁊ dicit̄ qualitas ēt alio mō de oībus passionibus de q̄bus est trāsmutatio motus. V.g. colore: frigore: albedine: nigredine: ⁊ oībus rebꝰ attributis istis p̄ quas trāsmutant̄ corpora in q̄bus inuenit̄ motus. ¶ Et.d. hoc: q̄ q̄litates p̄ quas differūt corpora ⁊ q̄titates in suis substātys nō p̄tinent motui neq̄ p̄ illas mouent̄ corp̄a: vt declaratū est in. vij. phy. ¶ D.d.⁊ q̄ attribuunt̄ studiositati ⁊c̄.i. dr̄ q̄litates de formis que sunt in aīatis q̄ attribuunt̄ studiositati: aut prauitati: aut malo: aut bono. ¶ D.d. qualitas igitur fere ⁊c̄.⁊ intēdit p̄ duos modos q̄litates q̄bus p̄tinet motus: ⁊ q̄litates q̄bus nō p̄tinet. ¶ D.d.⁊ istorū modoruʒ quorū vnus est verus: ⁊ intēdit q̄litates substātiales in q̄bus nō est motꝰ. D.d. q̄le. igit̄ primū ⁊c̄.i. p̄ qd̄ differūt entia in suis substātys. ¶ D.d.⁊ q̄litas q̄ est in hōibus est ps ⁊c̄.i. q̄ q̄litates q̄ sunt in aīatis sūt de qualitatibus in q̄bus nō est motus. D. exposuit h̄: ⁊.d. sunt eni alie transmutatiōes ⁊c̄.i.⁊ causa propter quā studiositas ⁊ prauitas ꝯcludunt̄ in qualitatibus est: quia sunt passiōes ⁊ forme substātie immobilis essētialiter.s.aīe. ¶ D.d.⁊ studiositas ⁊ prauitas ⁊c̄.i.⁊ studiositas ⁊ prauitas quoquo modo intrāt qualitates: ⁊ in qualitatibus ⁊ in q̄bus est motus q̄ cōsequūtur differētias motus q̄ est in corporibꝰ.s. alteratiōis vere: quoniā consequit̄ studiositas ⁊ prauitas: ex eis enim mutant̄ motus aīatorū: aut ad melius: aut ad peius: aut ad studiosuʒ: aut ad prauum. ¶ D.d.⁊ per illas agant aut patiant̄ ⁊c̄.i.⁊ istas differētias patiūtur ad peius: aut agant ad melius res animate in q̄bus est motus. ¶ Et h̄ intendebat cum.d. quoniam istorum q̄ hn̄t potentiā vt moueant̄ ⁊c̄.i. q̄ formarū aīatarū illa per quā homo pōt moueri volūtarie a voluntate ⁊ intellectu motu ad aliquod bonū est passio que est bona: ⁊ illa p̄ quā nō pōt h̄ sed patit̄ a voluntate: ⁊ mouetur ab eo est malū. ¶ D.d.⁊ in maiori p̄te bonum ⁊ malū significant ⁊c̄.⁊ hoc manifestū est: quoniam hec nomina bonū ⁊ malū nō dicuntur simpliciter in maiori parte nisi de accidentibus ꝯuenientibus a formis que sunt in aīatis: ⁊ p̄cipue in animatis rōnabilibus: ⁊ quādoq̄ dicit̄ bonū ⁊ nō bonuʒ de actionibꝰ eius: qd̄ nō est ratiōabile: sed raro. ¶ Ari. ēt nō vr̄. hic numerare in qualitate genus qd̄ dicitur s̄m potētiā ⁊ ipotētiā nālem. Ista.n. sunt p̄p̄ preparatiōes ⁊ actiōes ⁊ potētie nō q̄litates i actu: ⁊ iste preparationes consequuntur qualitates substantiales: ⁊ inquantum sunt potentie numerauit eas inter potētias: ⁊ inquantum sunt preparationes sunt priuationes nō est p̄scrutatus de eis. in. vij. phy. vtrū in eis sit motꝰ: aut nō: ⁊ nota h̄. q̄ meliꝰ est. Cap. XIIII.

Sc̄s modꝰ

Tertiꝰ modꝰ

Qualitates p̄ q̄s differūt corp̄a in suis s̄bijs ⁊ q̄titates nō p̄tinēt motui. Vide .7.phy .18.19. 20.⁊.5. phy. 10.⁊.4. phy. 84.

Bonū ⁊ malū n̄ dr̄r simplr̄ ⁊ i maiori p̄te nisi de accidētibꝰ ꝯuenietibꝰ a formis q̄ sūt in aīatis h̄ opīn̄ vt velle ph̄s .vi. met.t.c.8. a Documētū

Vide.7.phy sco.20.

Ad aliq̄d dicunt̄ alia p̄ se vt duplū ad dimidiū: ⁊ triplum ad tertiā p̄tē: ⁊ totaliter multiplicatū ad multiplicati p̄tē: ⁊ continēs ad ꝯtentū. Alia vt calefactiuum ad calefactibile: ⁊ sectiuum ad secabile: ⁊ oīno actiuū ad passiuuʒ: alia vero vt mēsurabile ad mēsurā: ⁊ scibile ad sciaʒ: ⁊ sensibile ad sensuʒ. Dicunt̄ autē prima q̄dē s̄m numerū: aut simplr̄ aut determinate ad ipsos: aut ad vnū: vt duplū q̄deʒ ad vnū: vt numerus determinatus. Multipliciter vero s̄m numerū ad vnū: nō determinatū aūt: vt hūc: aut hūc. Emioliū āt ad subemioliū s̄m numerū ad numerū determinatū. supparticulare aūt ad supparticulare s̄ʒ indeterminatos: vt multiplex ad numerū: cōtinēs āt ad ꝯtētū oīno īdeterminatū s̄ʒ numerum. Numerꝰ.n. ꝯmēsurabilis. Scd̄m nō ꝯmēsurabilē āt numerū dicunt̄. Cōtinēs.n. ad ꝯtentū tm̄ q̄d est ⁊ ampliꝰ. Hec āt īdeterminata. Quodcūq̄ʒ.n. euēit est aut equale: aut nō eq̄le. hec igit̄ ad aliq̄d oīa s̄ʒ numerū dicunt̄: ⁊ numeri ⁊ passiōes. Et ampliꝰ eq̄le: ⁊ sīle: ⁊ idē: s̄m aliū modū. Scd̄ʒ.n. vnū dn̄r oīa. Eadē nāq̄ʒ quorū vna est substātia. Silia vero sunt quorū q̄litas est vna. Equalia quorū quātitas est vna. Vnuʒ āt numeri principiū est ⁊ metrū. Quare hec oīa ad aliquid dn̄r s̄ʒ numerū q̄dē: nō tn̄ eodē modo. actiua vero ⁊ passiua s̄ʒ potētiā actiuā ⁊ passiuā sunt: ⁊ actiōes potētiarū: vt calefactiuū ad calefactibile: q̄ pōt: ⁊ iterū calefaciēs ad id qd̄ calefit: ⁊ secās ad id quod secat̄ tāquā agētia. Eorū vero que sunt s̄m numerū non sunt actiōes: s̄ʒ q̄mo in alijs dictū est: qd̄ āt s̄ʒ motū actiōes nō existūt. Eorū aūt que s̄ʒ potentiā: ⁊ s̄m tēpus. iā dn̄r ad aliq̄d: vt quod fecit ad factū: ⁊ facturū ad faciēdū. Sic eniʒ pater filij dr̄ pater. Hoc q̄dē.n. fecit: illud āt passum quid est. Amplius quedā s̄m priuationē potētie vt ipoīe: ⁊ q̄cūq̄ʒ sic dn̄r vt inuisibile. Scd̄m numerū q̄dē igit̄ ⁊ potentiam dicta ad aliquid oīa sunt ad aliquid: eo q̄ ipsuʒ qd̄ ē alteriꝰ dr̄: ipm̄ q̄dē: s̄ʒ nō eo qd̄ ad illud aliud. Mēsurabile vero: ⁊ scibile: itellectuale: eo q̄ aliud ad ipʒ dr̄ ad aliq̄d dn̄r. Nā itellectuale aliq̄d siḡat qd̄ ipsius itellectꝰ ē.

Quid sīle.
Quid eq̄le.
Quid eadē.

multiplex autē superpartiēs nō est terminatū ⁊ intēdit nisi numerū numer' multiplicis ⁊ numer' superpartientis. ¶ D.d. totū n. ⁊ dimidiū ⁊c. i. ꝓportio n. ⁊ dimidiū ⁊c. i. ꝓportio n. toti' ad totū: ⁊ dimidiū ē ꝓportio terminata: ⁊ silr talis numerus ad talē numeruz. D.d. totū aūt ⁊ pars ⁊c. i. ꝓportio n. totius ad ptē ⁊ illius ptis ad magis diminutum non est proportio terminata: sicut dicimus iste numerus est multiplex ad vnū sine determinatiōe. D.d. supius autē ⁊c. i. dicere autē ꝙ iste est superior isto ⁊ iste superior alio est ꝓportio nō terminata: qꝛ isti excedūt se fm numeros ⁊ non eq̄les: ⁊ illud est terminatū ex eis qꝛ succedūt per numeros eq̄les: isti āt possunt excedere se fm numeros eq̄les ⁊ nō eq̄les. D.d. oīa igr̄ ista relatiua ⁊c. i. oīa igit̄ ista relatiua q̄ numeri vnius sunt relatiua: aut qꝛ sunt ipsi' numeri aut qꝛ sunt i accītib' numeri: ⁊ accidentia numeri sunt min' ⁊ plus ⁊ addēs ⁊ diminuens: ⁊ equale ⁊ ineq̄le ⁊ silia. ¶ D.d. ⁊ dicit̄ etiaz alio modo ⁊c. i. ⁊ dicunt̄ ēt relatiua alio modo de equali in quantitate: ⁊ sili in q̄litate: ⁊ de eodē in suba. D.d. oīa eni ista ⁊c. i. ⁊ ꝓpriū est istis trib' generib' relatiuorū qꝛ ꝓportio in eis est eadē in vtroqꝫ extremo. similiū n. vtrūqꝫ est sile alij: ⁊ similiter equalia: ⁊ h̄ intendebat cū d. qꝛ ꝯueniunt in aliquo econtra in alijs spēbus relatiōis. D.d. ⁊ vnum est principium numerorum ⁊c. i. ⁊ vnuz fm ꝙ est principiū numerorum ⁊ mēsura eorum ꝯcludit̄ ēt in relatiuis q̄ sūt in numero. ¶ D.d. oīa igit̄ ⁊c. i. qꝛ eorum est q̄dā cuius nō est terminata: ⁊ quedā cui' est opposita: ⁊ q̄dā cui' est cōis in: vnitate: ⁊ q̄dam in accidētib' numerorum: ⁊ q̄dā est in suba numerorum. D.d. actiua autē ⁊ passiua ⁊c. i. relatiua autez collocata in genere actionis ⁊ passionis sunt relatiua ꝑ potētias existentes in eis: ⁊ itendit ꝙ nō sunt sicut numerus. In numero n. nō ē actio neqꝫ passio: ⁊ iō d. fm aūt modum numeri nō hn̄t actiōes ⁊c. i. relatiua autē q̄ sunt in numeris nō hn̄t actiōes neqꝫ passiōes ⁊ accidētia existētia in reb' mobilib'. ¶ D.d. ⁊ dicuntur relatiua ⁊c. i. ⁊ relatiuorum q̄dā sunt que nō sunt relatiua nisi i terminatis tēporib': sicut res actiue ⁊ passiue q̄ appropriant̄ tēporibus terminatis sicut quod agit in aliquo tpe ⁊ nō agit in alio: ⁊ sic agit qd ē i preterito ⁊ agit qd est i p̄senti. D.d. ⁊ sic dr̄ pater ⁊c. i. qꝛ pater ⁊ fili' sunt de genere agētis ⁊ patientis in quo nō inuenit̄ actio ⁊ passio nisi i tpe terminato. Uir n. ⁊ mulier nō generāt in q̄libet etate sed in tēporibus vite determinatis. ¶ D.d. oīa igit̄ relatiua ⁊c. i. oīa igr̄ relatiua relata q̄ sūt i numeris ⁊ potētijs sūt relatiua: qꝛ essentia vtriusqꝫ eorum collocat̄ i relatiōe eodē ordine nō qꝛ alterum itrat i relationē ꝑ se ⁊ alterum nō i relatiōe ꝑ se: sed qm̄ alterum accidit ei. s. illud qd ē relatiuū ꝑ se: ⁊ accidēs alteri' ꝓꝑ qd fuit relatiuū. ¶ D.d. mēsuratū aūt ⁊ itellectū ⁊c. i. qd aūt est de mō relatiuorum sic itellectū ⁊ scitū sensatū: dr̄ eē relatiuū: qꝛ illō qd ē relatiuū ꝑ suam subam accidit ei. s. qꝛ itellectus est in sua substātia relatiuus: tū accidit ei qd fuit relatiuū itellecti: accidit itellecto qd fuit relatiuū nō qꝛ relatio ē in substātia itellecti sic ē in suba itellect': sed qꝛ relatio accidit ei: h̄ igit̄ itendit cū d. talia eē relatiua. s. qꝛ aliud relatiuū ꝑ suā subaz p̄dicat̄ de illis. ¶ Et q. d. qꝛ relatio ē duob' modis. s. aut relatio i suba vtriusqꝫ relatiui: aut r̄latio i suba alteri' tm̄: ⁊ i altero ꝓꝑ istō. ¶ Et cū iduxit hos duos modos relatiōis: icepit declarare nāz secūdi modi: ⁊ d. itellect' n. significat ⁊c. i. ⁊ itellectus nō refert̄ ad intelligētē: sed ad intellectuz: qm̄ si ita esset tūc itellectus ꝯstitueret̄ ꝑ itelligētem: sed videt̄ esse econuerso: ex quo ꝯsequeret̄ ꝙ illud qd ꝯstituit̄ ꝑ aliqd ꝯstituat illud. s. qꝛ ꝯtingit vt cā ꝯstitueret̄ ꝑ cātuz: ⁊ sic idē eēt i respectu eiusdē cā ⁊ cātū isimul. ⁊ h̄ intedebat cū d. tunc idem dicet̄ bis: ⁊ tūc idē erit cā ⁊ cātum eiusdem. ¶ D.d. ⁊ similiter si visus ⁊c. i. U.g. qm̄ si visus fuerit relatiu' ad visū vidēs nō ē relatiu' ad visuz. D.d. ⁊ si iste fmo ⁊c. i. ⁊ si fmo dicēs ꝙ visus nō est relatiu' ad visuz: sic visus erit relatiu' ad aliud aut ad colorē: aut ad aliqd sile. ¶ D.d. fm aūt hoc idē dicet̄ bis. s. si aūt posuerim' visum eē fm relationē ad visuz: ꝯtiget idē esse duo opposita fm cām ⁊ cātū. i. si posuerim' ꝙ visus nō est visus nisi ꝑ visuz nō ꝑ rē visaz. ¶ D.d. ⁊ relatiuorum q̄ dicitur ꝑ se ⁊c. i. ⁊ relatiuorum q̄ dicunt̄ ꝑ se q̄daz sunt hō. ⁊ quedā existimant̄ collocari in eis: qꝛ genus collocatur in eis. U.g. medicina que existimat̄ eē hui' spēi relatiuorū. qꝛ suum genus est huius spēi. s. scia: ⁊ existimat̄ ꝙ illud cuius genus est relatiuum est ēt relatiuū. Sꝫ ista existimatio accidit fm h̄ ꝙ scia ē modi relatiuorum q̄ referunt̄ adinuicē ꝓꝑ h̄ ꝙ ꝯueniūt in eodē: sicut equale ⁊ sile. Equalia n. sunt relatiua: qꝛ ꝯueniūt in eodē: ⁊ qꝛ existimat̄ ꝙ scia est hō qꝛ est idez in quo ꝯueniūt sciens ⁊ scitū: ꝯtinget vt medic' sit ex h̄ mō relatiuorum. ¶ Et intēdebat ꝑ h̄ declarare cāz ꝓꝑ quā accidit ꝙ aliquod gen' sit relatiuū ⁊ sua spēs nō sit relatiua: ⁊ cā in h̄ est ꝙ nō est genus in rei vitate. Scia eniz nō est gen' medicie in rei vitate nisi scia diceret̄ fm relationē ad sciētē: ⁊ medicina ad medicū. Tunc eniz scia eēt gen' medicie: ⁊ sciēs genus medici. ¶ D.d. ⁊ relatiuorum est qd dicit̄ mō accītali ⁊c. i. ꝙ qm̄ hoī accidit vt sit duplum ad aliquid: accidit ei vt sit relatiuum sicut accidit ei vt sit albū. Homo enim fm ꝙ homo non est duplum neqꝫ album.

¶ Perfectū vero dr̄ vnū q̄dē cui' nō ē extra aliqd accipere. Nullā ꝑticulā: vt tp̄s ꝑfectū vniuscuiusqꝫ h̄ extra qd nō accipe tp̄s aliqd qd sit huius tp̄is ps. ¶ Et qd fm virtutez: ⁊ quod ei' qd bn̄: nō hn̄s excedentiā ad genus: vt ꝑfectus medic': ꝑfectus fistulator: qm̄ fm spēm ꝓprie virtutis in nullo deficiūt. Sic aūt trāsferētes ⁊ ad mala dicimus calūniatorē ꝑfectū: ⁊ latronē ꝑfectum. Qm̄ ⁊ bonos dicimus ipsos: vt latronē bonū: ⁊ calūniatorē bonū: ⁊ virtus quedam ꝑfectio. Unūqdqꝫ n. tūc ꝑfectū: ⁊ suba ois tūc ꝑfecta. qm̄ fꝫ spēm ꝓprie virtutis nulla defecerit ps eius q̄ fꝫ nām magnitudinis. ¶ Amplius q̄bus iest finis studiosus hec dicunt̄ ꝑfecta. fm hr̄e n. finez ꝑfecta. Quare qm̄ finis vltimorum aliqd ē: ⁊ ad praua trāsferētes dicim' ꝑfecte ꝑditū eē: ⁊ ꝑfecte cōruptū eē: qꝛ nihil deest corruptiōis ⁊ mali: fꝫ i vltio ē. Quapp ⁊ mors fꝫ methaphorā dr̄ finis: qꝛ ābo vltima. Finis āt ⁊ cui' cā fit vltimū. Scdꝫ dcā q̄dē sic ꝑfecta totiēs dn̄r. Alia q̄dē qꝛ fꝫ hn̄ i nullo deficiūt: nec hyꝑbolez hn̄t: nec aliqd extra accipit̄. Alia oīo fm ꝙ oīo nō hn̄t hyperbolez in vnoquoqꝫ genere: nec aliquid est

Expō modi similis p̄mo.

In vtero sic ē actio nō passio. Uide. 4. phy. 74.

Expō tercij modi.

Relatio est duob' mōis.

Modi ipsius.

Documēt.

Unūqdqꝫ dr̄ sic ꝑfectū qm̄ fm spēz ꝓprie virtutis nulla defecerit ps ei' q̄ fm naturam magnitudinis.

extra. Alia vero iã ſm ipſa: aut in faciẽdo ali qd tale: aut i habẽdo aut ↄgerẽdo tali: aut in aliq̃liter dici ad primo dcã pfecta.

¶ Perfectũ dr̃ vno mõ illud qd̕ ipoſſe ẽ hr̃e aliquã ptẽ oino extra illud: ſicut tp̃s. Tempus.n. pfectũ cuiuſlibet rei ẽ illud qd̕ ipoſſe eſt vt extra illud ſit aliqd̕ tp̃s qd̕ ſit ps iſtius tp̃is. ¶ Et ſilr̃ quod hȝ ſtudioſitatẽ. Et qd̕ dr̃ mõ bõitatis: qñ nullã hȝ dignitatẽ ſup genus: ſicut dr̃ medic⁹ pfectus: ⁊ muſic⁹ pfectus: cũ nõ habuerit diminutionẽ in mõ ſtudioſitatis ꝓprie. Et ſm hũc modũ dr̃ in oibus fedis ſm trãſumptionẽ ſmõis. Dicim⁹ enĩ mẽdacẽ pfectũ: ⁊ latronẽ pfectũ: q2 notamus eos noie bõitatis. Et ẽt ſicut dicim⁹ ꝙ iſte eſt bonus latro: ⁊ bon⁹ mẽdax. Unũquodq3 igr̃ oiũ rerũ pfectaꝝ ⁊ oẽs ſube dicunt̃ pfecta qñ nõ diminuit̃ in mõ ſtudioſitatis ſue aliq̃ ps oino. Et etiã dñr pfecta illa que hñt pfectionẽ nobilẽ: ſũt.n. pfecta p ſuã pfectionẽ. Perfectio igit̃ eſt finis aliqs per ſuã trãſumptionẽ a reb⁹ malis. Et dr̃ ꝙ aliqs corrũpit̃ pfecta corruptiõe: ⁊ deſtruit̃ pfecta deſtructiõe: qñ de corruptiõe nihil diminuit̃ ſ3 eſt valde malũ: ⁊ iõ corruptio mõ trãſumptiõis dr̃ pfectio: q2 vtraq3 eſt finis.

¶ Perfectio igr̃ ⁊ illud pp qd ſit aliqd ſũt fines: ⁊ q̃ dñr pfecta p ſe ſ3 hos modos dicunt̃ qdã: q2 nõ diminuit̃ ab eis de bõitate. neq3 in eis eſt magis etiã. ⁊ nihil inenit̃ extra illa: ⁊ quedã modo vlĩ: ita ꝙ nõ eſt in eis nobilitas in vnoquoq3 generꝫ: ⁊ nihil eſt extra illa. Aliĩ aũt modi ſm hũc modũ: aut q2 agũt aliqd tale: aut q2 hñt: aut q2 eq̃bunt̃ aut q2 dñr alia ꝓportiõe: q̃ attribuit̃ ad illa: que dicunt̃ pfecta primo modo.

zi ¶ Ideſt pfectum dicitur multis modis quoꝝ vnus ẽ. illa quoꝝ nulla ps ſua diminuit̃ ſed eſt totũ: totũ enĩ eſt illud cuius nulla ps inuenit̃ extra: ⁊ qd̕ nõ eſt totũ eſt illud cuius aliq̃ pars eſt extra illud. ¶ D.d. dedit exẽplũ de rebus q̃ dicunt̃ pfecte h mõ. ⁊.d. ſicut tempus ⁊c.i. ſicut tẽpora pmanẽtie entiũ nãlium q̃ dicuntur mẽſure eſſentie vite. tp̃s.n. vite pfectũ in vnoquoq3 ente eſt illud extra qd̕ nõ inenit̃ tp̃s qd̕ ſit ps illi⁹ tẽporis: ⁊ ſm hũc modũ dr̃ hõ pfectus qñ nullũ membrũ eſt extra illũ.i. qñ nõ habuerit aliqd̕ mẽbrũ diminutũ. ⁊ ſm hũc modũ dr̃ corpus eẽ pfectũ: q2 nulla dimẽſio inenitur extra illud.ſ. dimẽſio quãta: ⁊ vlr̃ dimẽſio illa eſt pfectio ſm quãtitatẽ. ¶ D. induxit pfectionẽ etiã ſm qualitatẽ: ⁊.d. ⁊ ſilr̃ illud qd̕ hȝ ſtudioſitatẽ ⁊c.i. ⁊ dr̃ etiã pfectũ ſm q̃litatẽ3 qñ nihil diminuitur ab eo in mõ ſtudioſitati ſue: ⁊ qñ nihil inenit̃ dignius eo in ſuo genere. Medicus.n. pfectus eſt ille a quo nihil diminuit̃ ex eis q̃ ptinẽt ad actionẽ medicine. ⁊ quo nullus medicus eſt pfectior. ¶ D.d. ⁊ ſm

[Margin: Primus modus. / Prio c. 4. / Secūdus.]

hunc moduȝ dicimus in rebus turpibus.i. ⁊ h modo ſonat h nomen perfectum in rebus prauis ſm tranſumptionẽ: ſicut dicim⁹ iſte eſt mendax perfectus cũ fuerit in ſummo mẽdacio: ⁊ iſte latro perfectus: cum fuerit in ſũmo latrocinio. ¶ D.d. q2 vocam⁹ eos ⁊c.i. ⁊ h nomẽ perfectio tranſumptũ eſt ad iſtos: q2 h nomen bonitas trãſumit̃ ad eos: ergo magis trãſumit̃ ad eos h nomẽ pfectio. ¶ Et cũ induxit hec duo genera pfectionis: dixit vnũquodq3 igit̃ reꝝ pfectaꝝ ⁊c.i. omne igit̃ quod pfectũ dr̃ in ſubſtãtia dicit̃ perfectũ quãdo nihil diminuit̃ in ſua ſtudioſitate ꝓpria ⁊ in ſuis partibus nãlibus: pfectio enim ſubſtãtie ꝓuenit ex pfectiõe in magnitudie ⁊ in q̃litate. ¶ D. induxit alium modũ pfectiõis. ⁊.d. ⁊ ẽt dicunt̃ pfecta ⁊c.i. ⁊ dicitur omne pfectũ habẽs finem ſtudioſum. illa enim dicuntur perfecta que hñt finem perfectum. ¶ D.d. perfectio igitur eſt aliquis finis ⁊c.i. ⁊ q2 pfectio eſt finis: ⁊ finis eſt perfectus: ideo vtitur tranſumptiõe in rebus que ſunt valde praue: ⁊ ſic dicit̃. iſte deſtruitur deſtructione perfecta quãdo venerit ad finẽ3 deſtructionis. ¶ D.d. ⁊ ideo dicitur corruptio ⁊c.i. ⁊ h modo dicitur corruptio que eſt cõtraria generationi perfecta tranſumptiõe: q2 vtraq3 eſt finis. ¶ D.d. pfectio igitur eſt illud propter quod ⁊c.i. pfectio igit̃ alicuius ⁊ illud ꝓpter quod aliqd ſit vtrũq3 eſt finis ⁊ ideo dicit̃ de eis h nomẽ pfectio. ¶ D.d. ⁊ q̃ dicunt̃ pfecta p ſe ⁊c.i. illa igit̃ que dicunt̃ pfecta p ſe ſunt a quibus nihil diminuitur in bonitate: ⁊ quibus nihil eſt nobilius i illo genere: ſed ſunt in ſummo nobilitatis per ſe. ¶ Et dixit hoc: q2 ẽ iſta ſunt perfecta in q̃litate ⁊ quantitate primo ⁊ eſſentialiter. ¶ D.d. ⁊ quedam modo vniuerſali ⁊c.i. diffinitio eorum vniuerſaliter eſt talis. perfecta ſunt illa quorum nihil inuenit̃ in eis per quod dicuntur imperfecta in eis aut extrinſecum: ⁊ ita eſt diſpoſitio primi principii.ſ. dei. ¶ Et forte intelligit per quod dixit ⁊ quibus nihil eſt extra: ⁊ a quibus nihil diminuitur ex eis que ſũt. ¶ Et poteſt intelligi per hoc quod dixit ita ꝙ in eis nõ eſt nobilitas in vnoquoq3 generum.i. quãdo de eis non diminuitur nobilitas ex eo quod inuenitur in vnoquoq3 generum. ¶ D.d. alii enim modi ⁊c.i. alii aũt de quibus hoc nomẽ perfectio dicitur dicunt̃ pfecta aut q agũt illa que ſunt pfecta p ſe: aut q2 in eis ẽ aliqd iſtoꝝ pfectoꝝ: aut q2 aſſimilant̃ in eis: aut q2 attribuunt̃ eis aliq̃ mõ attributiõis.

[Margin: Perfectio ſbe puēit ex pfectiõe i magnitudie ⁊ i q̃litate. / Secūdo ph̃. / Diſpõ pmi pncipii ẽ ſimplicit̃ pfecta. 3 dc. 3. 6 ... 5 c. i ſolũt. 3. 4. ⁊ c. 14. ⁊. 12 dñe. 37.]

Cap. XVI.

Termin⁹ dicit̃ qd̕ eſt cuiuſq3 vltimũ: ⁊ cuius extra nihil eſt accipere primi: ⁊ cui⁹ ĩfra oia primi: ⁊ quodcũq3 fuerit ſpẽs magnitudinis aut hñtis magnitudinẽ: ⁊ finis cuiuſq3. Tale ẽo ad qd̕ mot⁹ ⁊ actus ⁊ nõ a quo: ⁊ qñq3 ambo: ⁊ a quo: ⁊ in qd̕: ⁊ cui⁹ cã: ⁊ ſuba cuiuſlibet: ⁊ quod qd erat eẽ cuiq3. cognitiõis.n. hic terminus: ſi aũt cognitiõis ⁊ rei quare palam: q2 quotiẽs principiũ dicit̃: totiẽs: ⁊ numerus: ⁊ adhuc ampli⁹. Pricipiũ.n. terminus ẽ qdã: ſ3 termin⁹ nõ ois pricipiũ.

¶ Dicitur finis illud qd̕ eſt vltimũ vniuſcuiuſq3 rerũ: ⁊ illud a quo nihil extra inenit̃ vt ſit primũ: ⁊ qd̕ eſt primũ: ⁊ oẽs partes eius

sunt intra. Et illud qd' est forma magnitudinis: aut hñs magnitudinē: τ ēt perfectio cuiuslibet rei τ sicut illud ad quod est motus τ nō illud ex quo est motus: τ forte vtrūqz: τ illud ex quo. τ illud ad qd': τ illud etiā ppter qd: τ substātia vniuscuiusqz rex: τ ēt quod significat eēntiā cuiuslibet: hec.n.ē finis cognitiōis: τ qd' est cognitiōis ē rei ēt. Declaratuz est igit̄ q̄ fm numex modox pricipiū dr̄ etiā finis: τ magis ēt. Pricipiū.n.est aliqs finis: τ h̄ i vtroqz nō dr̄ sp oib⁹ modis.

22 ℂ Idest finis aūt dicit̄ multis modis.dr̄.n.finis de vltimo magnitudinis. V.g. q̄ supficies sunt vltima corporis: τ linee sunt vltima supficierū: τ puncta sunt finis lineax. ℂ D.d. τ a quo nihil extra inuenit̄.i. τ dr̄ primū de illo extra qd' nihil ē ita q̄ sit primū rei collate in eo: sicut dicim⁹ q̄ orbis: τ oēs ptes ei⁹ sunt itra ipsum: τ q̄ orbis stellar⁹ est finis corpox q̄ sūt intra: qm ex̄ ipm nihil ē: τ silr cutis aīalis cum ptib⁹ aīalis. ℂ D.d. τ qd' forma τc.i. τ dr̄ q̄ forma ē finis ei⁹ qd' est finis cōpositi ex subito τ forma: sic̄ diximus q̄ forma hominis est finis sue mãe: τ finis hois q cōponit̄ ex mã τ forma. ℂ D.d. τ cōplemētū cuiuslibet rei τc.i. τ finis ēt dr̄ de illo ad qd' cū gnāta puenerit cessat mot⁹ gnātiōis nō illud a quo icepit iste motus. ℂ D.d. τ forte vtrūqz τc.i. τ forte h̄ nomē finis dr̄ de fine τ pn° motus. D.d. τ ēt illud pp qd' τc. τ dr̄r finis τ cã pp qd: cōplemētū.n.est finis illi⁹ q̄ est añ cōplemētū: τ dr̄ finis ēt de qdditate τ suba rei. τ de fmōe q significat subaz vniuscuiusqz rei. Diffinitio.n.est finis in cognitiōe: τ est finis in eē: τ h̄ itēdebat cū dixit: τ qd' ē cognitiōis est ēt rei. ℂ D.d. declaratū est igit̄ τc.i. declaratū ē igit̄ q̄ fm numex itētionū de qb⁹ dr̄ pn̄ᵐ dr̄ ēt h̄ nomē finis. Pricipiū.n.ē aliqs finis τ cū h̄ dr̄ mō vlliori eo q̄ dr̄ pn̄ᵐ. D.d. τ h̄ in vtroqz τc. τ intēdit vt mihi videt̄ q̄ vtrūqz istox noīuz nō significat cōiter oēs intētiōes de qb⁹ dici⁹ sed fz mutationē. Ca. XVII.

Secundū qd' dr̄ multiplr̄: vno qdē mō spēs τ substātia cuiusqz rei: vt fz q̄ bonū p se bonū. Alio vero i quo primū τ aptū natū ē fieri: vt color i supficie. Primo qdē ergo dictū fm q̄ spēs ē. Scđo aūt vt mã cuiusqz τ subiectū vnicuiqz primum. Omino vo ipm fz q̄ pter τ cã existit. Nã fm q̄ venit aut cui⁹ cã vēit dr̄: τ fm q̄ palogizatū est aut syllogizatū est aut cui⁹ cã syllogysmi sunt: aut palogysmi. Amplius āt fm q̄ qdē fm positionē dr̄: vt fm q̄ stetit: aut fm q̄ vadit: hec nãqz oia positionē significāt τ locū. Quare τ fm se multipliciter dici est necesse: vno qdē.n. mō fm se qd' quid erat eē vnicuiqz: vt callias τ quod qd erat esse Calliā. Alio vero quecūqz in eo qd' qd est existūt: vt aial Callias fm se: naz in rōne inest aial: aial.n. quoddā Callias. Amplius aūt si in ipso ostēsuz est primo: aut in ipsius aliquo vt supficies fm se alba: τ viuēs fz se hō. Aia nãqz pars q̄dam est hois in qua primo est ipsum viuere. Amplius cui⁹ nō aliq alia cã est: hois.n. multe sunt cause aial bipes. Attamē fm se hō hō est. Amplius q̄cūqz insūt soli τ inq̄tū solū q̄ sepatū fm se.

ℂ Quod est p se dr̄ multis modis: vno mō dr̄ forma τ suba cuiuslibet rei: sicut dicitur p se bonū illud qd' ē bonū. Et alio modo illud in quo est aliqd primo nālīter: vt color in supficie. Illud igr̄ quod primo dicit̄ p se est illō qd' dicit̄ p formā. Et dr̄ scđo modo mã τ subiectū cuiuslibet. Et vlr quod est p se: τ cã: equalia sunt in essentia. Dicit̄.n. ad quā essentiā facit hoc: τ dr̄ q̄re fecit hoc: τ hoc etiā dr̄ ad quā essentiā nō ɔcludit veraz ɔclusionē: τ dicit̄ q̄ ē cã vere ɔclusiōis: aut nō vere. Et etiā dr̄ p se illud qd' est scitū p se: sicut stās: aut ambulās. Oia.n. ista significāt locū aut situm. Manifestū est igit̄ q̄ illud quod est p se dr̄ multis modis. primo.n. dr̄ p se illud quod significat qdditatē cuiuslibet rei: sicut dr̄ q̄ chilus est p se. In sua diffinitione.n. est viuus: τ chiluz ē aliquod viuū. Et ēt alio mō est cū in aliquo appuerit primo sicut supficies que est alba p se: τ hō est viuus p se: q̄ aia est aliqua pars hois: τ in ea est vita prima. τ etiā illud qd' non habet aliā cãm. Cause.n. hois: sunt multe: τ viu⁹: τ bipes. Sed cã eius per se fz q̄ ē hō ē hō: τ etiā q̄ sunt eiusdē.s. humāitas. Est.n. humanitas sicut generās p se.

ℂ Idest q̄ vnus modox fm quos dr̄ aliqd eē p se est forma τ suba. Dicim⁹.n. q̄ aliqd existit p se. V.g. dicim⁹.n. q̄ aliqd ē bonū p se cū fuerit bonū p suā formā τ p suā subaz. ℂ D.d. τ alio mō τc.i. τ dr̄ alio mō q̄ aliqd existit in aliquo p se cū fuerit in eo sine medio. V.g. cū diximus colorē existere in supficie p se: τ i corpore nō p se. In supficie.n. existit p̄mo p se τ scđo i corpore. ℂ D.d. illud igit̄ qd' dr̄ p se τc.i. illō igit̄ qd' dr̄ p se dr̄ duob⁹ modis q̄rū vn⁹ ē τ p̄mus illō qd' dr̄ fm suā formā: τ ali⁹ fz suā mãz.i. p̄mū subiectū forme cuiuslibet rei: sic̄ dicim⁹ q̄ scānuz est lignū p se: τ idolū est p se es τ hō est viu⁹ p se: τ vlr oē cōpositū est p se p suā mãm τ formā: τ oē qd' est in aliq̄ p se aut est p se: aut p mãm ei⁹: aut p formā: aut p vtrūqz. ℂ D.d. vt vlr illud qd' est p se τc.i. q̄ cãe sunt i re p se: τ q̄ sūt in re p se sūt cãe: significāt igit̄ eandē nãz. V.g. q̄ dr̄ ad cui⁹ eēntiā fec̄ Policlet⁹ h̄ sic̄ dicim⁹ ad cui⁹ cãz fec̄ h̄. In vtroqz.n. loco q̄rit̄ cã: τ iste mod⁹ visus ē i arabico mal⁹. ℂ D.d. aliud exēplū τ dixit. τ ēt dr̄ τc.i. τ exēplū in vtendo eēntia loco cãe: τ cã loco eēntie est cū q̄rit̄ q̄re iste syllogism⁹ nō ɔcludit verā ɔnē: aut ad cui⁹ eēntiā ɔcludit verā ɔclusionē: hoc.n. idē est cuz hoc qd' querit̄ q̄ de cã iste syllogismus nō ɔcludit verā ɔclusionē: aut ɔcludit verā ɔnē. ℂ D.d. τ ēt dr̄r p se τc.i. τ dr̄ per se

Prio ce. ₁₉.
Scđo de aia. 37 τ 39. 4. phy. 14.
Diffinitio ē finis i cognitiōe vnde op⁹ h̄ de aia τc. 21. vbi dr̄ q̄ ē pncipium.
Hō ē secundū se est hō.
23 Prim⁹ modus.
Scđus.
Idē. 4. phy. 24.
Dr̄ a p̄mi τ secundo.
Ois cā p se. Vlr oē cōpositū p se ē p suā mãz τ p suas formam.
Prio ce. 96. τ 100.
Str⁹ p se q̄rē i fm p se fūt.

omne qd est i pdicamento situs. U.g. ambulãs z stãs dicuntur. n. hre situ p se in loco. ¶ D.d. manifestu est igitur q illud qd p se est dr multis modis. vno enim modo dicit p se qd significat qdditate cuiuslibet rei: sicut dicimus q callias e p se viuus. z vlr illud qd est p se dicitur multis modis quoz vnus e illud qd prio dixim⁹: z est accept⁹ in sua subba. s. aut genus: aut dria: aut diffinitio q fit ex ambobus: sicut dicimus q sermo est vnus p se: qz vnu accipit in sua diffinitioe: z d mostrat sua qdditate. ¶ D.d. z etia alio mo zc. i. z dicitur p se etia de pdicabilib⁹ de subiecto pp nãz subiecti sine aliquo mediãte sicut dicim⁹ q supficies est alba p se idest pmo z sine medio. Corpus. n. no est albu nisi p supficie: z h est qd dixit z ho qz aia zc. est exemplu h⁹ qd dixit: qm i aliq appuerit sic h qd dixit. Et h qd dixit. ¶ Sicut supficies q est alba est exeplu hui⁹ qd dixit aut est in aliquo zc. i. q res hnt cas que dicuntur existere in illis rebus p se: licet attribuant eis pp alias cas: sicut dicim⁹ q ho est viuus p se: qz est viu⁹ pp aiam: z est aiatus p se no pp aliu. ¶ Et filr oe qd existit in aliquo p se: aut existit in eo tanqua accidés: aut tãq substãtia: z vtrunqz istoz: aut p mediu: aut sine medio: subba cu medio aut p mediu est ho viuus: z accns p mediu: vt corp⁹ coloratu: z subba sine medio ronale. z accns sine medio supficies colorati. ¶ D.d. z et illud qd no hz alia cam zc. i. z et dicit aliqd existere p se illud qd no hz cam pp quam existat nisi p se si aliquid est tale. Homo eniz z similia no existit nisi p suas cas qz hnt multas cas. ¶ D.d. sed ca ei⁹ p se zc. i. z quãuis existat ho p plures cas: tn causa eius qua existit p se est huanitas. ¶ D.d. z et que sunt zc. z vlr oe qd existit in aliquo fm q est: z illud in quo existit sut vnu eentialiter no accntaliter: sicut color in supficie. Dicit. n. existere p se sicut dicim⁹ q supficies e colorata. Dicere autem q homo est coloratus non dicitur ita q sit ei per se. Cap. XVIII.

Distinctio modoz p se.

Sexto. met. xi. z. 43.

De pdicabilib⁹ inherétibus.

Oe qd existit i aliq p se aut existit in eo tanq sba aut tãq accidés: z vtrunqz istoz aut iest cum medio aut sine medio.

De illo qd n hz cam.

Dispositio dicitur habentis partes ordo: aut fm locum: aut fz speciem. aut fm potentiã. Positionem enim oportet quandam esse sicut z ipsum hoc nomen dispositio ostédit.

¶ Situs aut dr in habéte ptes fm ordinem partiu. aut fm locu. aut fm potentiam. aut fm formã. Debet eniz habere situm aliqué sicut sonat hoc nomé situatum.

¶ Dixit: situs inuenit in oi habéte ptes: aut per ordinem partiu in loco: z iste est situs q est pdicamentuz. ¶ Aut per ordinationé ptiu rei adinuicé: z iste situs est vna driaru quãti fm q dictu est in pdicamétis q quantu aliud hz positioné aliud no hz positioné: z q partes rei distinguunt ab inuicez. ¶ Aut fm formã. z hoc est in rebus cópositis. ¶ Aut ex ptibus diuersis fm formã: aut in magnitudine sicut in magnitudine ptiuz linee z corporis: z vlr corporu cósimiliu partium: z iste ptes no sunt distincte in hac dispositione nisi potétia: actu auté no. ¶ Et ideo dixit: aut fm potentiam: aut fz formam z hoc intendebat dum dixit q situs dicitur in habente partes fm ordinem partium: aut in loco: aut adinuicem: z h est quãdo distinguut ptes: aut potétia. aut fz formã. Cap. XIX.

24

Ratio situs ut e pdicamentu distiguit a situ ut e differentia quanti.

Habitus vo vno modo dr qdé tanq actio qdam habétis z habiti: vt qdam actus aut motus Nam qn hoc qdé facit illud vero fit est factio itermedia: sic z habétis vesté z habite vestis é intermedius habit⁹. Hunc qdé igr mãifestu q no zingit habere habitu. In ifinitu. n. vadet si habiti fuerit habere hitu. ¶ Alio vero mo habit⁹ dispo dr fm quaz bene vel male disponit dispositu: z aut fz se. aut ad aliud: vt sanitas habitus qdam. dispo náqz talis. ¶ Ampli⁹ habit⁹ qdã dr si est ps dispõnis talis: quapp z ptiu vt⁹ hitus qdã est.

¶ Dispositio dr vno modo quasi aliqua dictio eius cui⁹ e: sicut aliqua ars aut motus. Cum. n. aliquid agit z aliud patitur: passio iter ea. z similiter iter vestiés: z vestitu est dispo. Manifestu é. n. q ipole est q ista dispositio sit alteri⁹ z dr dispo alio modo fm positioez. z est fm quã positio rei aut est bona. aut est mala: aut p se aut in respectu alicuius vt sãitas. est. n. aliqua dispositio qz talis fm vnã dispositioné. z dr et dispo cu fuerit ps alicui⁹ qd dr hz positioné tali mo. z io bonitas ptiuz est aliq dispositio.

¶ Dispositio dicitur multis modis: dicitur enim de actione agentis alicuius in aliquo patiente sicut aliqua ars aut aliquis motus. U.g. q cum aliquid egerit in aliquid aliquam actionem: z illud aliquid patiatur ab eo illud quod fit inter ea dispositio dicitur sed in respectu agentis dicitur actio: z in respectu passionis dicitur passio. ¶ D. dedit exemplum z dixit z similiter inter vestiens zc. i. z dicitur h etiam in dispositione que fit inter vestiens z vestitum que dicit vestio. ¶ D.d. z dicitur dispositio alio modo zc. i. z dicitur dispositio alio modo de illo quod fit ex compositione: z est dispositio ex qua compositio rei est: aut bona: aut mala: sicut sanitas que est dispositio istaruz dispositionum. Est enim dispositio facta ex compositione membrorum z humoru. ¶ D.d. aut per se zc. i. z dixit h: qz dispositioes q sunt ex zpositioe ptiuz rei sunt bone aut male in se: aut respectu alteri⁹ dispositionis: vt sanitas Soz. in respectu sanitatis platóis. ¶ Et vocauit cópositioez positioné: qz cópositio est in positioe ptiu adiuicé. ¶ D.d. z dr et dispo zc. i. z dr dispo de dispõne q positio toti⁹ aut ptis é bõa aut mala. z io bóitas ptium in cóposito est aliqua dispositio z intendit q dispositio bona aut mala: aut erit ex positione omniu partium adinuicé aut in vna vna parte respectu totius. Cap. XX.

25

Prim⁹ modus.

p. gene. 55.

Secūdus.

Sãitas é dispositio fcã ex zpõne mébroz z húoz 3o. 7. ph. 17

Cópositio é i põne ptiuz adiuicé. Gal. opp⁹ p o gal. z c. 85.

Tertius.

Qualitas vno qdé modo dr qlitas scdz quã alterari cótingit. vt album. z nigru. dulce. z amaru. z grauitas. z leuitas. z qcüqz alia talia. ¶ Alio vero mo ho-

rum actiones ꝛ altercões eaꝫ. ¶ Amplius hoꝝ magis nociue alterões ꝛ mot⁹: ꝛ maxime tristes nociue. ¶ Ampli⁹ magnitudines calamitatū ꝛ tristiū passiones dicunť.

¶ Passio dr̄ vno mō q̄litas q̄ potē ē trāsmutari albū ꝛ nigrū: ꝛ dulce ꝛ amaꝝ: ꝛ graue ꝛ leue: ꝛ alia ꝛc̄. ¶ Et alio mō transmutationes ꝛ actiones istoꝝ. ¶ Et ēt dr̄ magis ꝑuerum nocētes trāsmutationes ꝛ motus. ¶ Et maxime nociui. ꝛ maxime contristātes. Occasiones aūt maxime dlectabilia et contristabilia dicunť passiones.

26 Prim⁹ modus. **Passio** dicitur vno mō de potētia qua aliquid trāsmutať de cōtrario in ꝯtrariū: vt de albedine in nigredinē: ꝛ de amaritudine in dulcedinem. Potētia eni qua aliqua trāsmutanť adinuicem dr̄ potētia passiua: ꝛ ista est mā passiui: sicut cū aliqd trāsmutať ad nigredinē de albedie: ꝛ de dulcedine i amaritudinē: ꝛ de grauitate i leuitatē. ¶ D.d. ꝛ alio modo ꝛc̄. i. ꝛ ēt dn̄r passiua ipsa accidētia que recipit ꝑma mā. s. caliditas ꝛ frigiditas. ¶ D.d. ꝛ ēt dr̄ magis ꝛc̄. i. ꝛ magis dr̄ hoc nomē passio in istis modis in eis que sunt nociua ꝛ ꝯtristātia aīaliū: aut delectabilia. s. tāgibilia. ꝛ ideo dixit. occasiones enim maxime ꝛc̄. i. ꝛ ideo dicať illud qđ accidit ex occasionibus maximis ꝯtristabilib⁹: ꝛ illđ qđ accidit dlectabilib⁹ maximus in maiori pte passionis. Cap. XXI.

(9 meta. 16. — Secundus modus. — Tertius.)

Priuatio dr̄ vno qdē mō si non hꝫ aliqd natoꝝ hr̄i: et si non sit id natū sic hr̄e vt oculis priuari dr̄ plāta. ¶ Alio ꝟo si aptū hr̄e aut ipm aut gen⁹ ꝛ non hꝫ vt alr̄ h̄ cec⁹ visu priuari dr̄ et talpa. h̄ qdē ꝓm gen⁹: illđ ꝟo ꝓm se. ¶ Ampli⁹ si aptū natū: et qn̄ aptū natū hr̄e: et nō hꝫ. Cecitas. n. priuatio q̄daꝫ ē: ħ cecus non est ꝓm oēꝫ etatē: ħ in quo natū est hr̄e: si nō hꝫ. silr̄ āt et i quo et ꝓm qđ: et ad qđ: et vt si nō hꝫ aptū natū. ¶ Ampli⁹ cuiusq3 ꝑ viꝫ ablatio priuatio dr̄: et quotiēs ab eo qđ a priuatiua pticula negatiōes dn̄r: totiens et priuationes dn̄r. Naꝫ ineq̄le nō hr̄e eq̄litatē aptū natū dr̄. Inuisibile ꝟo et eo ꝙ nō hēant oīo colorē: et eo ꝙ turpiter: et sine pede: et eo ꝙ non hēat oīo pedes et eo ꝙ turpes. ¶ Amplius et eo ꝙ paꝝ habeat: vt nō igneū: h̄ aūt est praue aliquo mō hr̄e. ¶ Ampli⁹ qđ non facile aut non bn̄: vt isecabile non solum q2 non secať: sed q2 non facile: aut q2 nō bene. ¶ Ampli⁹ oīno non hr̄e. cecus eniꝫ non dr̄ monoculus: sed q in ambobus non hēt visuꝫ. Propter qđ nō oīs homo bonus aut malus aut iust⁹ aut iniustus ħ et mediū.

¶ Priuatio diciť vno modo cū aliqd nō habuerit illud in cui⁹ natura est eē in aliquo: lꝫ ipsum non habeat illā nām. U. g. qn̄ diciť plante carent sensu et alio modo cū nō habuerit illud qđ debꝫ hr̄e per suā nām. vt hō cecus. Modus. n. carēdi visu in hoīe alius est a mō carēdi visu in talpa: hec. n. ē priuatio ꝓm genus: hoc aūt ꝑ se. Et ēt cū hoc fuerit in sua nā: et in tpe i quo debet hr̄e: aut nō hr̄e. Cecitas. n. est aliq̄ priuatio: cecus eniꝫ non ē in oī sed in tpe in quo debet hr̄e visuꝫ. et silr̄ si fuerit per se aut referť ad aliqd. Et ēt abstractio q̄ fit violēte i vnaq̄q3 reꝝ diciť priuatio. Scdm igiť numeꝝ modoꝝ q fuerit ꝑ negationē erit numerus modoꝝ priuationis ēt. Dr̄ eni non eq̄le illud in cuius nā non ē: et diciť nō visibile qđ non hꝫ coloreꝫ oīno: et diciť non habēs pedē: q͂a non hꝫ pedem oīno: et q͂a est claudū: et etiā q2 paruꝫ ambulat. Sicut diciť nō hr̄e potentiā illud qđ ē debile: et etiam illud qđ nō facile: aut illđ qđ non ē aptabile: vt non abscindibile. Non eni diciť illud qđ oīno non abscindiť: sed illud qđ nō facile abscinditur: aut illud qđ nō bene abscinditur: et ēt illud nō habet oīno. Non eni dicitur cecus qui habꝫ vnū oculum: sed illud quod non habet visum in vtroq3 oculo. Et iō nō oē bonū aut maluꝫ: aut iustū aut iniustum: sed iter hec.

27 **Idest.** priuatio dr̄ multis modis. dr̄ eni qn̄ aliqd caruerit aliquo in cui⁹ nā est vt sit in alio nō in illo neq3 in suo genere: sicut dr̄ ꝙ plāte carent aliquo qđ aīalia hn̄t nām hn̄di. s. sensu. ¶ D.d. ꝛ alio mō ꝛc̄. i. ꝛ vr̄ aliqd carere hoc qn̄ caret aliquo qđ inatū est iueniri in sua spē: sicut cecitas in hoīe: ꝛ hoc ē illud qđ inatū est iueniri in aliquo ꝑ se: aut qđ inatum est iueniri in suo genere: sicut cecitas talpe. Est enim ꝑuatio alicui⁹ qđ inatū est iueniri in aīali qđ est gen⁹ talpe. ¶ Et q2 aliqd caret illo qđ nāliter debꝫ hr̄e est duob⁹ modis. s. aut in tpe in quo natū est hr̄e: aut in tpe i quo nō natū est hr̄e: icepit distinguere h̄ ꝛ d. ꝛ ēt cū h̄ fuerit ꝛc̄. i. ꝛ aliqd carere i illo qđ nāliter dꝫ hr̄e: aut est in tpe in quo dꝫ: aut in tpe in quo non dꝫ. ¶ U. g. q2 cecitas est ꝑuatio visus in illo qđ nālr̄ hꝫ visum: sed nō dr̄ cecū nisi in tpe in quo dꝫ hr̄e visum. U. g. ꝙ catulus nō dr̄ cecus qn̄ nascať: lꝫ non videat: tūc catulus autem carēs visu post h̄ tpꝰ diceť cecus. ¶ D.d. ꝛ silr̄ ꝛc̄. i. ꝛ hoc cōtingit i eo qđ caret aliq̄ qđ inatū est iueniri in spē ei⁹: aut in gn̄e ei⁹ qđ nō hꝫ nāꝫ vt iueniať in illo ꝓm qđ illđ qđ inatuꝫ ē iueniri i gn̄e alicui⁹: aut est inatū iueniri in aliquo tpe: aut i quolibet tpe. U. g. ꝙ talpa caret illo qđ inatū est iueniri i canib⁹ in aliq̄ tpe: ꝛ in hoīe in q̄libet etate. ¶ D.d. ꝛ ēt abstractio ꝛc̄. i. ꝛ ēt dr̄ ꝑuatio oē qđ caret aliq̄ non tn̄ nālr̄ ħ violēter. U. g. qn̄ lapis violēter nō moueť ad iferius. ¶ D.d. ꝛ ꝓm numeꝝ modoꝝ ꝛc̄. i. ꝛ numerus modoꝝ ꝑuationis iueniť ꝓm numerū modoꝝ intentionū q̄ significanť ꝑ noīa ꝑuatiua ifinita. D.d. dr̄ eni nō eq̄le ꝛc̄. i. dr̄ eni nō tale illđ qđ caret aliquo qđ nō hꝫ nāliter. U. g. dicere ꝙ color est nō eq̄lis q2 nō

(Carere aliq̄ apto hr̄i est duob⁹ modis — 2⁰ de aīa. 64.)

bz nār. hñdi eq̄le aut ꝑuatione eq̄lis: aut dicere non visib le in eo qđ nō habz colorē. Qđ eni caret colore nō est natū videri: queadmodū qđ caret q̄titate nō est natū esse eq̄le aut ineq̄le. ❡ D.d. ꝛ dr̄ non habēs pedez ꝛc̄.i. ꝛ ꝑuatio eius qđ dz nāliter haberi īuenit̄ tribus modis: aut ꝑuatio pura: sicut in eo qđ non hz pedē oīno: ꝛ alius sicut in eo q hz pedē tortuosuz ita q̄ male ambulat: tertius sicut dr̄ in eo qđ hz pedem debilē. ❡ D.d. ꝛ ēt illud qđ nō est facile ꝛc̄.i. sicut sci mus nō abscindibile: non eni dr̄ illud qđ non est im posse abscindi tm̄: sz ēt illud qđ difficile abscindit̄: aut illud qđ male abscindit̄. ❡ D.d. ꝛ ēt illud qđ non hz olo ꝛc̄.i. ꝛ ēt ꝑuatio nō dr̄ nisi de illo qđ caret aliquo ꝯm totū nō ꝯm ptez. non eni dr̄ cecus ille q hz vnuz oculū. D.d. ꝛ iō nō dr̄ ꝛc̄.i. ꝛ ideo ꝑuatio ꝛ habitus nō diuidūt veꝝ ꝛ falsuz in oībus rebus: falsant eni insil̄ ī medijs. V.g. qm̄ nō oīs hō est aut malus aut bon⁹. hō eni non ciuilis neq3 dr̄ bonus neq3 malus: ꝛ sil̄r iustus aut iniustus. ❡ Et q̄si itendebat declare cām in hoc q̄ ꝑuatio ꝛ habitus diuidunt veꝝ ꝛ falsum in subiecto proprio. V.g. q̄ iustitia ꝛ iniustitia diuidūt verū vel falsum in hoīe ciuili. Cap. XXII.

Abere multiplr̄ dī. vno qdez mō ducere ꝯm suam nām: aut ꝯm suuz ipetum: pp qđ febris dī hēre hoīem ꝛ tyrāni ciuitates: ꝛ vestimētū iduti. ❡ Alio in quo vtrq3 aliqd extiterit: vt ī susceptibili: vt es hz spēm statue: ꝛ īfirmitatē corpus. ❡ Alio vt ꝯtinēs ꝯtentū: nā in quo est ꝯtentū hēri ab hoc dī: vt lagenā hīc humidū dicimus: et ciuitatē hoīes: et nauē nautas. Sic aūt et totū hz ptes. ❡ Ampli⁹ et ꝓhibēs ꝯm suū imperiū aliqd moueri aut opari hīc dī hoc ipm: vt colūne ponderosa supposita: vt poete faciūt Athlātez celū habere tāq̄3 casuꝝ sup terrā: queadmodū phy siologoꝝ qdā dicunt. Hoc aūt mō ꝯtinens dī que ꝯtinet hīc q̄si sepata vtriq3 ꝯm suum ipetuz singla. Et in aliquo autē esse sili modo dī vt ꝯñr ipsi habere.

❡ Habitus dī mlt̄is modis. vno mō dī qđ pōt acqrere aliqd ꝯm suā nāz: aut ꝯz suū studiū. et iō dī q̄ hō hz castrū: et victores hñt ciuitates. et vestiētes hñt vestimētū. ❡ Et alio mō cū aliqd fuit in aliquo sili recipiēti: vt cuprū qđ hz formā idoli: et corp⁹ qđ hz īfirmitatē. ❡ Et alio mō sic̄ ꝯtinēs cū ꝯtento: ꝯtinēs. n. dī hr̄e aliqd ꝯtentū: sic̄ cyphus q dr̄ hr̄e aliqd humidū: et ciuitas hr̄e hoīes et nauis hr̄e nautas: et ꝯm hūc modū dr̄ totuz hīc ptes. ❡ Et ēt dr̄ hr̄e illud qđ ꝓhibz aliqd moueri aut agere aliqd: sic̄ dicim⁹ q̄ dom⁹ hz res graues positas sup se: et sic̄ versificatores dñt q̄ celū hz athlantē astantez q si nō eēt celū caderet sup terrā: sic̄ dñt qdā

loquētes in nālib⁹. ❡ Et ꝯm hūc modū dr̄ etiaz ꝯtinens cū rebus quas continet q̄ hz illas: quas vnaqueq3 earum esset separata ab alia. Et species que dicunt̄ in aliquo etiā sunt sil̄es speciebus habitus.

Idest habitus dr̄ oē hñs potētiaz acqrēdi aliqd. dr̄ eni q̄ hz illud: sicut dr̄ q̄ Rex hz potentiā vel pecuniā ꝛ hz castrū: ꝛ victores hñt ciuitates q̄s illi regūt possessorie: ꝛ h̄ hr̄e sigt possessionē. ❡ D.d. ꝛ alio mō ꝛc̄.i. ꝛ dr̄ habitus de attributiōe forme ad hñs formā. s. recipiēs illā sicut dicim⁹ q̄ cuprū hz formā idoli ꝛ ferrū formā gladij: ꝛ corpus formā sanitatis. ❡ D.d. ꝛ alio mō sicut ꝯtentū ꝯtinens ꝛc̄.i. ꝛ iste sermo ita cecidit in libro: sed exēplū nō ꝯuenit exemplificato: dicere eni q̄ cōtentū hz ꝯtinens est sic̄ aīal habere cutē: ꝛ arborē hr̄e cortices: ꝛ h̄ est ꝑdicamentū habitus. ❡ Cyphū aūt hr̄e aquā ꝛ ciuitatem hr̄e hoīes est ecōuerso. s. q2 ꝯtinēs hz ꝯtentum: ꝛ ꝯm hūc modū dr̄ q̄ locus hz locatuz: ꝛ hoc est in ꝑdicamēto vbi. ꝛ vl̄r respectus in h̄ ꝑdicamēto est conuersiuus illi q est in ꝑdicamēto habitus. ❡ Et forte fecit hoc: q2 isti duo modi sunt propinq ꝛ quasi eiusdez gnīs. Est eni respectus cōparatiōis iter ꝯtinēs ꝛ ꝯtentū. si igit̄ fuerit cōparatio ꝯtinētis ad ꝯtentū erit ꝑdicamētuz habitus: sed ecōuerso de vbi. Per ꝑmū igit̄ sermonē itendebat ꝑmū respectū: ꝛ p exēpla aliū respectuz: ꝛ dr̄ q̄ multotiēs vtit̄ h̄ Arist. ❡ D.d. ꝛ ēt dr̄ hr̄e ꝛc̄.i. ꝛ dr̄ hr̄e oē qđ hz deferēs: delatū. n. dr̄ hr̄e deferēs qđ ꝓhibet delatū a casu aut a motu: sicut dr̄ q̄ dom⁹ hz tectū: ꝛ sicut dr̄ q̄ versificatores dixerūt antiquitus celū hr̄e angelū q defert celuz. ❡ D.d. ꝛ ꝯm hūc modū ꝛc̄.i. q̄ respectus iter ea īuenit̄ ex h̄ q̄ ꝯtinēs impedit ꝯtentū vt agat illud qđ nāliter dz agere: sic̄ cyphus ne fluat: nisi igit̄ ꝯtentio eēt: tūc separet̄ vnuz ab altero. ❡ D.d. ꝛ spēs que ꝛc̄.i. q̄ numerus respectuū q demōstrat̄ p hr̄e sunt ꝯm numeꝝ respectuū q demōstrat̄ p hāc dictionē in: sz hic h̄ ꝑpō in. dignī⁹ dr̄ de respectu ꝯtenti ad ꝯtinēs: ꝛ recepti ad recipiens: ꝛ h̄ verbū hr̄e dignius dr̄ de respectu ꝯtinētis ad ꝯtentū ꝛ possidentis ad possessum. Cap. XXIII.

Ex aliquo eē dr̄ vno qdē mō ex quo est vt mā: et h̄ dr̄ aut ꝯm primū genus: aut ꝯm vltimaz spēm: puta sic̄ quedā vt oīa liquabilia ex aqua: est aūt veluti ex ere statua. ❡ Alio vero ex prio mouēte principio: vt ex quo pugna ex ꝯuicio: hoc eni principiū pugne. ❡ Alio ex cōposito ex mā et forma: vt ex toto ptes: et ex Iliade ꝟsus. et ex domo lapides. Finis eni est forma. Perfectū ꝟo hñs finē. h̄ aūt vt ex pte spēi spēs. vt hō ex bipede. et sylla ex elito. alr̄ eni h̄: et statua ex ere: nā ex sensibili mā est ꝯposita suba: sed et spēs ex spēi mā. Hec qdē igit̄ sic dicunt̄. Alia vero si ꝯz ptē aliquā hoꝝ aliqs extiterit modoꝝ: vt ex pr̄e et mr̄e puer: et ex terra plāte: q2 ex aliq pte ipsoꝝ. Alio vero post qđ tpe: vt ex die nox: ꝛ ex serenitate hyems: q2 hoc post h̄.

Priuatio fo2e apte hīi ē trib⁹ mōis. Idē z. d aīa ꝯo3. 120. Et 3. phyī. 34.

Priuatio ꝛ habit⁹ nō diuidūt verū ꝛ falsum in oībus rebus.

a Idē. z me. com. 16.

Priuatio ꝛ habit⁹ diuidūt veꝝ ꝛ falsum in ſbīo ꝓprio Vide. 3. phy. z4. Et. 4. pb. 109. Et ꝓ ce. 129. Et. x. meta. 16.

28

Vide. 4. phy. textus co. 23.

Hoz aūt h̄ qdem q: hñt trāsmutationē adinuicē ita dñr: vt ꝛ que nūc sūt dcā. Hec aūt eo ꝙ fm tp̄s: ꝛ ꝯñr solū: vt ex eqnoctio fiebat nauigatio q: post eqnoctiū fiebat: ꝛ ex dionysijs tragelia q: post dionysia.

Ex aliquo dr̄ vno mō sic dr̄ aliquid esse ex mā: ꝛ h̄ dr̄ duobus modis: aut fm primuz genus: aut fm vltimā formā. V.g. qm̄ forte dr̄ ꝙ oīa liquabilia sunt ex aqua: ꝛ forte dr̄ sic idoluz est ex cupro. Hoc eni est initiū ꝯrietatis: ꝛ alio mō illud qd̓ est cōpositū ex mā ꝛ forma: vt ptes ex toto: aut metrū carminis sic metrū versuū q dñr Jliades: ꝛ sic lapides ex domo. Forma eni est cōplementuz: ꝛ cōplemētuz est illud qd̓ hz ꝯplementuz. ꝛ qdaz dñr sic forma ex pte: ꝛ sic hō est ex bipede. Et ēt alio mō sic idoluz ex cupro: q: est ex mā sensibili: aut sba sensibili. ꝛ ēt sic forma que est eīntū forme. Quedā igit̄ istoz dñr his modis: et quedā qm̄: qdaz ptes istoz fuerint alicui istaz specierz: vt filius ex pr̄e: et mr̄e: et t̄ra: et ex plātis. sūt eni ex qbusdā ptibus. Et alio mō que sunt post in tpe. vt nox ex die: et pluuia ex sereno. sunt eniz post illa. et qda istoz dñr hoc mō illa q hñt potētiaz trāsmutari adinuicē sic isto mō dcā. et qdam que sequunt̄ se adinuicē in tēpore tm̄: sic dicimus ꝙ ex meridie fit occasus solis. i. post meridiez. et dicimus qd̓ ex motibus dionysijs fit dionysia.

29\. **Cum** aūt numerauit fz quot modos dr̄ hr̄e ꝛ in. vult mō numerare fm quot modos dr̄ ex. Et d. ex aliquo dr̄ ꝛc. i. aliqd eē ex aliquo dr̄ mltis modis. Dr̄. n. sicut dr̄ aliqd eē ex sua mā: ꝛ ista est significatio famosior ex significationib⁹ ex. D. d. ꝛ hoc dr̄ duob⁹ modis. i. ex mā ex qua dr̄ aliqd eē forte est p̄ma mā que est tanq̄ gen⁹ altissimū: ꝛ forte est ppinqua mā que est vltimā formaz hñs in gnōne. s. q recipit vltimā formā. D. d. exēplū vtriusqz ꝛ d. sic forte dr̄ ꝛc. i. mā remota est sicut aqua in liquabilib⁹ reb⁹ vt plūbo: cupro: ferro. Jsta. n. dicunt̄ eē ex aqua. Mā aūt ppinq̄ est: vt idolū ex cupro. Cupeū eniz est illud i quo existebat nō esse ꝯriū forme idoli: ꝛ h̄ itendebat cū d. hoc eni est initiū ꝯrietatis ꝛc. i. h̄ eni est p̄mū subm̄ recipiēs formā idoli ꝛ suaz p̄uationez successiue. D. d. ꝛ alio mō ꝛc. i. ꝛ dr̄ ex. alio mō sic dicimus ꝙ ptes sunt ex toto: ꝛ vl̄r sic dicim⁹ ꝙ man⁹ est ex hoīe: ꝛ tale carmē ex tali metro: ꝛ ista sunt ptes fm q̄titatē: iste eni ptes sunt eq̄les toti in h̄ ꝙ vtrūqz cōponit̄ ex mā. s. ptes ꝛ totū: sic dicim⁹ lapides ex domo. D. d. forma eni est ꝯplemētū ꝛc. i. ꝛ dr̄ ꝙ lapides sunt ex domo: q: forma dom⁹ est ꝯplemētū domus: ꝛ dom⁹ est cōpleta p ꝯplemētuz qd̓ hz: ꝛ ptes domus sūt ex domo. i. ꝙ pts dom⁹ fuūt ex domo p dissolutionē: ꝛ dom⁹ ex suis ptib⁹ p ꝯpōnez denudādo a se suas formas ꝛ recipiēdo formā dom⁹. D. d. ꝛ qdā dr̄ sic forma ex pte. i. ꝛ qdaz dr̄ ecōuerso. s. totum ex parte sicut hō ex bipede. D. d. ꝛ ēt alio mō ꝛc. i. ꝙ iste modus ē gnātio forme ex mā. s. ꝙ hec ppō ex. dr̄ trib⁹ modis: aut cōpositū ex mā ꝛ forma: aut ptes ex toto: aut totū ex ptib⁹: ꝛ fm hūc modū videt̄ q̄si reiterare p̄mam itentionē. Et forte itendit qd̓ aliqd esse ex aliquo dr̄ sic q: mā gnāti est mā illi⁹ ex quo generat̄: sicut dicim⁹ ꝙ idolū est ex cupro. i. ꝙ mā idoli est mā cupri. D. d. qdā igit̄ istoz ꝛc. i. ꝙ qdā eoz q dñr esse ex aliquo dicunt̄ duob⁹ modis: quoz vn⁹ est vt aliqd sit ex toto alicui⁹: sic dicim⁹ aīal sanguineuz eē ex carne. Tota eni caro ꝯcludit̄ i aīali sanguineo. Filiū aūt eē ex patre ꝛ mr̄e dicim⁹ q: est ps eoz: ꝛ filr̄ est terra ex plātis: ꝛ itendit per plātas nutrimētum. D. d. ꝛ alio mō ꝛc. i. ꝛ ista ppō ex. vtit̄ trāsūptiue in loco hui⁹ ppōnis post: vt dr̄ nox est ex die: nō ita ꝙ dies sit mā noctis aut ps: sz q: nox est post diē. D. d. ꝛ quedaz istoz dñr hoc mō ꝛc. i. ꝛ oēs itentiones q significant̄ p hāc ppōnē ex. ꝯcludūt̄ duob⁹ modis: quoz vn⁹ est in qbuslibz duob⁹: quoz alteꝝ trāsmutat̄ in alteꝝ. Trāsmutatū eni dr̄ eē ex eo de quo trāsmutat̄. Mā igit̄ trāsmutat̄ ad ꝯpositū ꝛ ad formā: ꝛ cōpositū etiā trāsmutat̄ ad mām: ꝛ totū trāsmutatur ad ptes apud suā corruptionē ꝛ gnōnez priuz: ꝛ ptes trāsmutant̄ ad totū apud gnōnez toti⁹. Tps aūt ē dr̄ successiue: res aūt q sequunt̄ se adinuicē dñr eē ex se adinuicē. Sz illa ppō ex. signat in h̄ loco idē qd̓ signat post. Deinde d. ꝛ dicimus ꝙ ex motib⁹ ꝛc. i. ꝙ post motus alicuius fuit qdaz aut mouebatur: ꝛ fm hūc modum dicimus ꝙ motum est ex eo ex quo est ꝛ ad quod est.

Tertius modus.

Quartus modus.

Vide quinto phy. 25.

Famosior ex significationib⁹ ex ē qñ aliquid dr̄ eē ex aliq tanq̄ ex mā.

Primo ph. 70. 80. Secundus modus.

Jdē 8 t c. 3. Et 2. ph. 31.

Cap. XXIIII.

PArs dr̄ qdē vno mō in quā diuidit̄ vtiqz q̄ntū quocūqz mō. Semp eni ablatū a q̄nto vt q̄ntū est ps illi⁹ dr̄: vt triū duo ps quodāmō dñr. Alio v̄o mō q talia mēsurāt solū: pp qd̓ duo triū sūt qdē vt dr̄ ps: sunt aūt vt nō. Amplius in q diuidit̄ vtiqz spēs sine q̄titate: et he ptes hui⁹ dñr: qre spēs gn̄is dñr eē ptes. Ampli⁹ in q diuidit̄ aliqd: aut ex qb⁹ cōponit̄ totū. aut spēs. aut hñs spēm. vt spere eree aut cubi erei et es ps. hec aūt est mā in qua spēs: et angulus ps. Ampli⁹ q sunt i rōne vnīuqūqz ostendente. et ea partes sunt toti⁹. pp qd̓ et genus speciei pars dicit̄. alr̄ autem species generis pars.

Pars dr̄ vno mō in quo poss̄e est q̄titatē diuidi quoquo mō. Qd̓ autez diminuit̄ ex q̄titate fm ꝙ est q̄titas sp dr̄ ps illi⁹ ex quo diminuit̄. sic dr̄ ꝙ duo sunt ps triū quoquo mō. Et alio mō dr̄ illd̓ qd̓ nūat ista tm̄. ꝛ iō forte dr̄ ꝙ duo sunt ps triū: ꝛ forte non. Et ēt illud in quo poss̄e est formaz diuidi absqz q̄titate dñr ēt ptes. ꝛ iō dixerūt ꝙ forme sūt ptes gn̄is: et sūt illa in q diuidit̄ aliqd ex qb⁹ cōponit̄ totū aut forma: aut hñs formā: sic spera cupri. Cupruz. n. est ps illi⁹: et hec est mā in q forma est. Et angulus ēt est

ps. ¶ Et etiā illa q̄ sunt in diffōne q̄ significant vnāquāq3 rex. Sunt ēt ptes totius: et ideo dicit q̄ genus est pars forme.

30. Idest. dixit Arist. q̄ ps dr̄ multis modis. vno mō illō in quod diuidit q̄titas fm q̄ est q̄titas aliquo mō diuisiōis. illud eni qd cū diuidit a q̄titate diminuit q̄titas fm q̄ est q̄titas dr̄ ps illius. ¶ Et d. quoquo mō preseruādo se a pte mensurāte. Dr̄ eni q̄ duo sunt ps triū: et tria ps q̄tuor: et nullum istox mēsurat totū. ¶ D. d. et alio mō illud qd numerat zc. i. et dr̄ ps alio mō illud istorū qd numerat aut mensurat illud cui⁹ est ps: et iō forte dr̄ q̄ duo sunt ps triū: et forte nō cū nō numeret tria. Pars igit q̄titatum alia est mēsurās alia nō: et geometre vtunt hoc noie ps de pte mēsurāte. ¶ D. induxit tertiū modū et dixit: et ēt illud in qd pōt est formas diuidi zc. i. et dr̄ pars ēt illud in qd diuidit forma fm q̄ est forma: et ista diuisio est fm q̄litatē nō fz q̄titatē: et est formarū cōpositax que diuidunt in formas vt formax q̄ sunt gnā que diuidunt in formas: que ēt sunt drīe illox genex. ¶ D. d. et ēt illa in q̄ diuidit aliqd. i. et dr̄r ptes ille in quo diuidunt cōposita ex mā et forma. s. mā et forma. Dr̄ eni q̄ spera cupri diuidit in cuprū et in speritatē: et h̄ est aliud a p̄mo. In p̄ma eni diuidit forma in formas vt spēs in genus: hic aūt aliqd diuidit in formā et mām. ¶ D. d. hec est mā in qua ē forma. i. q̄ diuisio alicui⁹ in mām et formas est alio mō a diuisiōe speciei in formā cōem et ppriā. ¶ D. d. angulus ēt est ps. ¶ Pōt aūt itelligi sic et angulus ēt ē ps figure duob⁹ his modis: q̄titate. s. et q̄litate. ¶ Uel sic: ēt angulus diuidit in angulos. Diuisio eni anguli in angulos est fm q̄titatē et q̄litatē: et iō dubitauerūt qdam in quo genere magnitudinis ptinet angulus: adeo q̄ qdā eox fecerūt illū q̄rtū genus: et dixerunt gnā magnitudinū esse q̄tuor: corpus: supficies: linea: et solidū. ¶ D. induxit qntū modū partiēdi: et d. et ēt q̄ sunt in diffōne zc. i. et ēt illa ex qbus cōponunt diffōnes significātes qditatē cuiuslibz rei dr̄r ēt ptes diffiniti et diffōnis: et iō genus dr̄ ps forme: et iō dicimus q̄ genus est ps formarū specierum: forma enim speciei diuiditur in genus et drīam. ¶ Hic autē est modus qntus: qz forma fm q̄ est genus et drīa differt a formis fm q̄ sunt forme: illas eni eē genus aut drīaz est accidens qd accidit eis. Cap. XXV.

Secundus — *Pars quātitatiua duplex est.* — *Tertius* — *Quartus* — *Quintus* — *Sed 8.li. Et pbr 15.* — *Forte vt sunt gnā totis diffiniti a scriptis vt si forte nn. illas. n. eē genus aut drīam accit eis. Vide. 7. meta. com. 46.*

Totū dr̄ et cui⁹ nlla ps abest ex qb⁹ dr̄ totū nā: et ptinēs ptēta: vt vnū aliqd sint illa. Hoc autē dupl'r. aut. n. vt vnūqdq3 vnū. aut vt ex his vnū. Ulē eni qdē et qd totalr dr̄: vt totū aliqd ens. sic ē vlē q̄si ptinēs mlta i p̄dicari de vnoquoq3. et vnu3 oia eē: et vnūqdq3. puta hoie3 equū. Deiq3 oia aialia. Cōtinuū vero et finitū qn̄ vnu3 aliqd ex plib⁹ est q̄ insūt: maxie qdē potētia: si aūt nō et energia. Hox vero eorūdē magis q̄ sūt nā q̄z arte talia: quēadmodū et in vno dicim⁹ tanq̄z existēte totalitate vnione aliqua. ¶ Ampli⁹ q̄to hñte pricipiū et mediū et vltimū. Quox qdē nō fac positio drīa3 oē dr̄. Quox vero fac totū. Et q̄cūq3 ambo dr̄r et totum et oē. Sunt aūt hec quox nā qdem eadē manet transpōne: forma vero nō; vt cera et vestis. etenim totū et oē dicunt: habēt eni ambo. Aqua vero et quecūq3 humida sunt: et nūs: oē qdem dr̄r: totus vero nūs et tota aqua nō dr̄ nisi metaphorice. Oia vero dr̄r in qbus oē vt in vno: in his oia: vt in diuersis: ois hic nūs: oēs hc vnitates.

¶ Totu3 dr̄ illud a quo nō diminuit aliq̄ ps eox quox dr̄ totū. Et dr̄ totū nālr ptinēs ad ptēntū: ita q̄ ptēta sūt vnū: et h̄ duob⁹ modis Aut sic vnaq̄q3 rex ē vnū: aut sic vnū istox. Ulē eni et illud qd dr̄ vlr eē vlē est vlē: sic aliq̄ q̄ ptinent plā: et p̄dicant d pticularib⁹: et erunt oia vnū: sic ps: sic in hoie: et equo: ambo eni sunt aial. Cōtinuū ēt: et ifinitū est cū fuit aliqd vnū ex plib⁹ existētib⁹ in eo: maxime i potētia: et si nō aliquo actu ēt. Et plā istox q̄ sunt talia nālr aut artificialr sic diximus de vno. Et vnitas ē plitas aliq̄ q̄titatis: et cū hēat initiū: et mediū: et vltimū. Oia in quox situ non est diuersitas dr̄r oia. Et oia i quox situ ē diuersitas dr̄r totū. Et oia in qb⁹ est polis vtraq3 dispō dr̄ oē et totu3. Ista igit sunt oia quox nā in sua dispōne imutatione: in forma aūt nō: sic cera et pix: q̄ dr̄r totū: et vniuersu3: qz hñt vtraq3 dispōne3. Aqua ār: et vnūqdq3 humidox: et nūs dr̄r oē: et nō dr̄ eē totus nūs: et tota aq̄ nisi trāsūptiue. Et dr̄r oē illa d qb⁹ dr̄ oē: sic cōgregatū dr̄ de vno: sicut dr̄ in discretis: collectio istox modox: et oēs iste vnitates.

31. Idest. totum dr̄ multis modis: quox vnus est illud a quo nō diminuit aliqua pars i quarum respectu dr̄ totū: totum eni est totū ptiu3. ¶ D. d. et dicit totū nālr zc. i. et dr̄ totum nāliter et primum cum ptinens et ptentū in eo est vnū. ¶ D. d. et h̄ duobus modis. i. et hoc vlē qd est ptinens dicit duobus modis: quox vnus est sicut dicim⁹ in vnaquaq3 rerum demonstratax qd est totum: qn̄ ab ea nō diminuit aliqua pars suax partiū. Scdm aūt dr̄ per similitudinē et est vlē: et hoc itendebat cū d. aut sicut vnū istox. i. aut illud de quo dr̄ hoc nomē fm silitudinē. ¶ Deinde incepit declarare modū silitudinis inter vlē et totū: et d. totū enim et illud qd dicit vlē zc. i. totum enim et vlē sunt silia ex eo qd vlē cōtinet pticularia: quēadmodū totu3 ptinet ptes. ¶ D. d. et predicatur de pticularibus. i. et assimulat toti qz p̄dicat de pticularibus et facit ea vnū mō sili vni particulari. s. q̄ totū facit ptes adunatas: vt hō et equus q sūt vnū in aialitate. ¶ D. d. ptinuū enim zc. i. et totū qd dr̄ de ptinuo finito. s. discreto ab alio dr̄ totu3 et vnū cū fuerit ex pluribus q̄ in maiori pte existūt in eo i po⁹ aut ppe potētiā. et hoc itendebat cū d. et si nō aliquo actu et q̄nq3 dr̄ totum de illo in quo sunt ptes in actu fz cōtinue aut cōtigue. ¶ D. d. et plura istox zc. i. et istoru3 dr̄ totum magis oē cuius partes sunt ptinue nāliter

Totū q̄t. — *Totum nālr.* — *Similitudo inter vlē et particulare.* — *Idem ē pbr. com. 4. Secunda similitudo.* — *Tertius modus. Totius.*

aut artificialiter: sicut dicimus de vno qđ dicitur de cõtinuo. Deinde d. ⁊ vnitas est aliqua vniuersalitas quãtitatis ⁊c. i. ⁊ ẽt totum ⁊ vnũ sunt similia: qꝛ vnitas est quasi aliqua vniuersalitas quãtitatis: ⁊ intendit vnitatẽ que dicit̃ de cõtinuo: est eni quasi totum cõtinens partes. ¶ Deinde d. ⁊ cum habeant initiũ ⁊ mediũ ⁊c. i. ⁊ cum in partibus ex q̄bus est totuȝ est primũ ⁊ medium ⁊ vltimũ: tunc tota in q̄bus nõ accidit formas diuersari ꝑpter diuersitatẽ situs ptiuȝ dr̃ totum: ⁊ ista sunt sicut res cõposite ex partibus diuersis in figura ⁊ q̃titate: ⁊ cũ fuerint diuersa in situ corrumpet̃ forma in situ totius ⁊ nã partis: sicut est dispositio in partibus aialium. ¶ D. d. ⁊ oia in q̄bus est possibilis ⁊c. i. ⁊ cum dixit istos modos dedit exẽpla eoꝝ: ⁊ d. ista igitur sunt oia ⁊c. i. ⁊ illa in q̄bus inuenitur vtraqȝ dispositio sunt illa quoꝝ partes cum transmutant̃ in situ remanebit natura eorum obseruata in suba: in figura aũt diuersant̃ sicut cera ⁊ pix: cera aũt remanet cera ptib⁹ mutatis: ȝ figura diuersat̃. De istis igr̃ sicut dixit dr̃ totũ ⁊ oẽ: qꝛ hñt dispõnẽ vtrĩqȝ trãsmutationẽ ⁊ non trãsmutationẽ qñ situs partiũ adinuicem mutat̃. ¶ D. d. aqua aũt ⁊c. i. aque aũt ⁊ oia humida ⁊ numeri dr̃r oẽ: forma eniȝ aque nõ diuersat̃ per diuersitatẽ situs ptiũ. s. p mutationẽ locoꝝ eaꝝ adinuicẽ. D. d. ⁊ non dr̃ oẽ ⁊c. i. ⁊ non dr̃ iste numerus est totũ aut ꝯgregatuȝ neqȝ in aqua: ⁊ vlr̃ in carentib⁹ toto nisi trãsumptiue. D. d. ⁊ dr̃r oẽ ⁊c. i. ⁊ vlr̃ illud de quo dr̃ oẽ in rei veritate est illđ in quo significat oẽ illud in quo significat collectio: sicut dr̃ ꝙ numerus est collectio vnitatũ. Cap. XXVI.

Diminutum vero dicit̃ q̃torũ non quodcũqȝ sed partibile oȝ illud esse: ⁊ totum. Nam duo nõ sunt diminuta altero ablato vno. Non enim vnq̃ȝ id cuius ablatione diminutũ ꝙppiaȝ fit: ⁊ id qđ restat equalia sunt. Neqȝ oino q̃sq̃ȝ numer⁹ est diminutus. Eteni subam oȝ manere. Si calix diminutus est adhuc opȝ esse calicem. Numerus aũt adhuc non ideȝ pte sublata. Adhuc aũt ⁊ si partiũ dissimiliuȝ sint: nec oia diminuta dici possunt. Numerus eniȝ est vt dissimiles hñt partes: vt dualitatẽ ⁊ trinitatem. Sed totalr̃ quoꝝ non fac̃ drĩam positio nullũ est diminutuȝ vt aqua: aut ignis. sed oȝ talia esse q̃ in suba põnem habeãt. ¶ Amplius ꝯtinua sint oȝ nam armonia est ex eis que sunt dissimiliuȝ ptium: ⁊ põnem habẽt diminuta aũt nõ fit. Adhuc aũt nec q̃libȝ tota: nec ħ cuiuscũqȝ pticule priuatiõe diminuta sunt. eteni diminutum non faciũt: neqȝ q̃ principalia sube: nec que vbicũqȝ. entia: vt si pforet̃ calix nõ diminutus: sed si ansa vel extremitas aliq̃ ⁊ hõ dicit̃ diminutus non si carnẽ aut splenem: ȝ si extremitateȝ: ⁊ hãc non q̃muis: sed que nõ hȝ gnõnem ablata tota: quapp calui non sunt nec dicunt̃ diminuti.

¶ Et q̃tum diminutum enim dicit̃ diminutum in membrũ ⁊ non quolibȝ mõ: sed opȝ vt illud sit aliq̄d non distinguibile. Et dicere duo qñ ab eis diminuit̃ vnũ non dicit̃ diminutum membrũ. Diminutũ eniȝ membrũ non est eq̄le membro: neqȝ dicit̃ eq̄le in aliqua hora: neqȝ aliqua ptium numeroꝝ oino: suba autẽ opȝ vt permaneat: quoniã si ab arca diminuit̃ mẽbruȝ: ⁊ arca permanet: numerus aũt non est idem. Et cuȝ hoc qđ narrauimus: ⁊ si fuerint consimiliũ partium: neqȝ sunt oia etiam. Numerus enim permanet ergo habẽt partes non ꝯsimiles: vt duo: tria: ⁊ alia: ⁊ vlr̃ omnia ex quoꝝ situ non fit diuersitas: nõ fit ex eis aliqđ diminutũ mẽbruȝ: vt aqua ⁊ ignis. Sed debent ista esse sic̃ habentia situm in suba: ⁊ etiaȝ vt sint continua. Compõ eni est ex nõ ꝯsimilibus partibus. ⁊ habẽt situȝ etiaȝ: sed non est membri diminuti. ⁊ cuȝ hoc ⁊ non erunt oia que sunt per suũ vniuersum: neqȝ illa que carẽt aliq̃ parte sunt diminuta mẽbris. Non enim dicit̃ diminutũ membrum quãdo diminuit̃ aliq̄d ex eis que sunt sube in rei veritate: neqȝ vbicũqȝ fuerit ex locis: sicut arca cuȝ perforat̃ non dicit̃ diminuta a membro: sed cum diminuit̃: aut aure: aut aliquo extremoꝝ ab hoie: nõ quãdo diminuit̃ caro: aut splẽ: sed quãdo diminuit̃ aliqđ extremũ. Et hoc ẽt non oẽ: sed illud qđ cuȝ extrahit̃ totũ non generat̃. Et silr̃ caluicies non est diminutio membri.

Idest. ⁊ dicitur in eis que sunt ex q̃titate diminutum mẽbro: sed hoc non dicit̃ simplr̃: ȝ quãdo diminutũ ⁊ diminuto fuerint in dispositionibus terminatis. ¶ Deinde icepit dicere illas dispositiones: ⁊ d. sed opȝ vt illud ⁊c. i. ⁊ vna illaꝝ determinationũ est vt diminutio nõ sit inata diuidi a diminuto: ⁊ ideo qñ pili diuiduntur ab hoie: ⁊ plume ab auibus nõ dicunt̃ diminuta membris. ¶ D. d. ⁊ dicere duo ⁊c. i. ⁊ cum aliq̄d fuerit cõpositum ex duabus partib⁹: ex quo altera diminuit̃ non dr̃ diminutum mẽbro: opȝ eni vt sit compositũ ex plurib⁹ duabus partibus. ¶ Deinde d. cãm ⁊ d. qñ diminutum mẽbro ⁊c. i. qñ compositũ ex duobus qñ ab eo diminuitur alteꝝ: tunc diminutũ est equale diminutioni: ⁊ talia nõ dicunt̃ diminuta. ¶ D. d. neqȝ aliqua partium numeroꝝ non potest itelligi ⁊ non dr̃ diminutuȝ mẽbro in eo ꝙ est de q̃titate discreta oino: ⁊ si diminutuȝ nõ sit equale diminutioni. V. g. ꝙ qñ ex tribus diminuit̃ vnum non dr̃ ꝙ est diminutuȝ membro. ¶ D. d. suba aũt ⁊c. i. ⁊ diminutuȝ mẽbrum non dr̃ diminutũ membrũ nisi qñ nomẽ ⁊ forma eius nõ sunt amissa p diminutionem illius ptis: sed forma dr̃ pmanere ⁊ diminutio est tñ in numero non in suba: vt cum ab arca diminuit̃ aliqua ps: per cuius diminutionẽ arca non debet amittere nomẽ: ⁊ silr̃ est de

32.

hoie.i. q̄ non dr̄ diminutum membro qn̄ diminuit̄ ab eo ex mēbris illud p qd̄ fit hō. D.o.⁊ cum hoc qd̄ narrauim⁹ ⁊c̄.i.⁊ cū istis dispōnibus narratis non dr̄ ēt diminutū mēbro nisi dum fit ex corporibus cōsimiliuȝ ptiuȝ: qm̄ qn̄ ab eis diminuit̄ aliqua parsȝ: tūc illud qd̄ remanet pōt diuidi in numero ptium in q̄s diuidit̄ totū vt existimat̄. U.g. q̄ si ab aqua que existimat̄ diuidi i tres ptes diminuit̄ aliqua pars ꝑoste est vt illud qd̄ remanet diuidat̄ in tres ptes: ⁊ diminutuȝ mēbro est illud cuius numerus nō remanet. ⸿ D.o.ḡ hn̄t ptes nō ꝯsimiles ⁊c̄.i. necesse ē ergo vt diminutū mēbro habeat ptes non cōsimiles: aut vt duas ptes aut tres. D.o.⁊ vlt̄ ⁊c̄.i.⁊ vltr opȝ diminutum mēbro vt nō sit ex eis ex quoꝝ situ partium nō accidat diuersitas in forma: vt aq̄ ⁊ ignis: qm̄ qn̄ partes taliuȝ diuersant̄ in situ nō diuersabunt̄ forme ecōtrario eis que sunt ꝯposita ex partibus nō ꝯsilibus. ⸿ D.o. sed opȝ vt ista sint ⁊c̄.i. sed opȝ vt ista sint cōposita ex ptibus habētibus situ: ⁊ situs intrat earuȝ subam.i. est necessarius ad eaꝝ eē sicut epar: qm̄ vnū eoꝝ ex qbus ꝯstituit̄ est suus situs ex mēbris vicinātibus. ⸿ D.o.⁊ ēt vt sint ꝯtinue ⁊c̄.i.⁊ ēt est necium vt partes non ꝯsimiles sint ꝯtinue adīuicē: qm̄ cum nō fuerint ꝯtinue adinuicem nō erit ex eis totū neqȝ aliqd vnū. ⸿ D.o. cōpositio eni ⁊c̄.i.⁊ pōt itelligi sic. composita eni nō ex silibus habēt situm ſȝ nō dr̄ diminuta a mēbro nisi fuerint ꝯtinua. D.o.⁊ cū h̄ ⁊c̄.i. neqȝ oīa que existūt ſm totuȝ ex qbus diminuit̄ aliqd mēbruȝ qdcūqȝ mēbrū sit dr̄ diminuta. Illd̄ eni mēbrū pōt esse tale ex quo ꝯstituit̄ illud totū: vt cor in aiali. D.o. neqȝ vbicūqȝ fuerit ⁊c̄.i. neqȝ in quacūqȝ q̄ntitate fuerit diminutio: neqȝ i quocūqȝ loco dr̄ diminutū mēbruȝ vt arca pforata. Perforatio eni est diminutio: ⁊ nō dr̄ esse diminuta mēbro. ⸿ D.o. sed cum diminuitur aut aure ⁊c̄.i. qn̄ diminuit̄ aliqd mēbruȝ organicū ſm totū nō diminutio in q̄ntitate: ⁊ ideo d. nō qn̄ diminuit̄ caro vt splen.i. qm̄ qn̄ caro aut splē diminuit̄ non dr̄ diminutū mēbro: sed cū diminuit̄ aliqd extremū. D.o.⁊ hoc ēt non oē ⁊c̄.i.⁊ nō oē extremū qn̄ diminuit̄ dr̄ eē diminutū mēbro: sed illd̄ extremū qd̄ cū abscindit̄ nō rectū gn̄at̄. D.o.⁊ iō caluicies ⁊c̄.i. neqȝ ēt oē qd̄ non pōt regnāri dr̄ diminutū mēbrū sic caluicies i hoie. Cap. XXVII.

Genus dr̄. Hoc qdem si sit generatio continua spēm eandē habentium: vt dr̄ donec vtiqȝ hoium genus sit: q2 donec est generatio continua ipsorum. Illud vero a quo sunt primo mouente ad esse: sic eni dicunt̄ ellines genere ⁊ ioccis q2 hi ab elline: illi vero a ioce primo generante ⁊ magis q a generante q̄z q a mā. Dicuntur eni ⁊ a femina genere vt a Pyrrha. Amplius aūt vt superficies figurarū genus superficialiū: et solidū solidorū. Figurarū eni magis vnaqueqȝ hec qdem superficies talis: hoc aūt solidū tale: hoc āt est qd̄ subijcit̄ differentijs. ⸿ Amplius vt in rōnibus qd̄ primuȝ inest: qd̄ dr̄ in eo qd̄ qd ē hoc genus cui⁹ dr̄ie dicunt̄ qualitates.

Genus igit̄ totiens dr̄: aliud qdeȝ ſm gn̄ōneȝ ꝯtinuā spēi eiusdē: aliud qdeȝ ſȝ primū mouēs eiusdeȝ spēi: aliud vero mā. Cuius dr̄ia eni et q̄litas ē: hoc ē subm qd̄ dicimus māfm. ⸿ Diuersa vero genere dn̄r quorū diuersuȝ primū subm: et non resoluit̄ alteꝝ in alteꝝ: nec ambo in ideȝ: vt spēs et mā diuersuȝ gn̄e. Et q̄cūqȝ ſm diuersaȝ figuraȝ cathegorie entis dn̄r: alia nāqȝ qd ē signant entiuȝ: alia quale qd: alia aliud: vt diuisuȝ ē prius. Nec eni hec resoluuntur: neqȝ iuicē: neqȝ in vnuȝ aliquod.

⸿ Dr̄ genus qdd̄ā qn̄ gn̄atio quoꝝ forma ē eadē cōtinua: vt dr̄: dū gen⁹ hoiuȝ fuerit.i. dū gn̄atio hoiuȝ fuerit continua. Et qdd̄aȝ illd̄ ex quo sūt: et ē prim⁹ mot⁹ in gn̄ōne eorū: et ſȝ hoc gen⁹ dr̄ q̄ qdā hoies sunt ellini: et qdā iocini: qm̄ qdā sunt ex elino et qdā ex iocino prio patre: et denoiant̄ a patre magis q̄z a matre. ⸿ Gen⁹ dr̄ de femina ēt sic q noiat̄ a patre: et ēt vt superficies plana q̄ est gen⁹ figuraꝝ planaꝝ: et corpora corporaliū. Q̄is.n. figura aut ē plana superficies sic hec: aut corpora sic hec: et hoc est subm dr̄iaꝝ. Et ēt omne qd̄ est in diffōnibus primū: et ē in eis: et dr̄ ſm qd: est gen⁹: et ē illd̄ cuius dr̄ie sunt q̄litates. Genus igit̄ dr̄ ſm istos modos: qdd̄ā ſm gn̄ōneȝ eiusdeȝ forme generatione cōtinua: qdd̄aȝ sicut prim⁹ motor silis i forma: et qdd̄aȝ sicut mā. Habens eni dr̄iaȝ et q̄litatē est subm qd̄ dr̄ mā. Et dn̄r diuersa genere quorum subiectuȝ primū est diuersuȝ: et non alterat̄ vnū in alterū neqȝ vtrūqȝ in aliud ideȝ: sicut forma et mā que sunt vnū in genere: et oīa que dn̄r alio mō de p̄ntis entis. Quedā eni entia significant qd: et q̄daȝ q̄le: et quedaȝ q̄ntūȝ: sicut prius fuit determinatū: que non alterantur ad idem neqȝ adinuiceȝ.

Idest. ⁊ dr̄ genus multis modis: quorū vnus est de generatione continua eoꝝ que sunt eadem in forma: vt dr̄ dum genus hominū fuerit.i. dū generatio hoium fuerit. ⸿ D.o.⁊ qdd̄aȝ ⁊c̄.i.⁊ dicit̄ ēt generatio de p̄mo patre cui attribuitur tota generatio. D.o.⁊ ſm hoc genus ⁊c̄.i.⁊ ſm hūc modum dr̄ q̄ qdam hoies sunt ex tali gn̄e.i. ex tali patre. ⸿ D.o.⁊ denoiatur a patre ⁊c̄.i.⁊ hoies attribuunt̄ primo patri magis q̄z p̄me matri: motor eni nobilior ē mā. D.o. genus ēt ⁊c̄.i.⁊ dicimus q̄ mater dr̄ genus: qm̄ qn̄qȝ homo attribuit̄ matri sicut patri ⁊ si magis patri. ⸿ D.o.⁊ ēt sicut plana superficies ⁊c̄.i.⁊ dr̄ gen⁹ de illo qd̄ cōmune est rebus diuersis in forma: sicut dicim⁹ q̄ plana supficies est genus oluȝ figuraꝝ planarum: ⁊ corpus oium corporū: ois eni figura plana dr̄ esse supficies plana: ⁊ silr̄ de corpe. ⸿ D.o.⁊ oē qd̄

33. Primus modus.

Motor nobilior ē mā. Idem.3. de aia tex.c.19.

Secūdus.

est vlr primum.i.et vlr genus est primuz vle in vniuersalibus.s.qn duo vlia fuerint primuz eorum erit genus: et scdz spes.i.qn fuerit in suba eius. ¶ Et forte itendit hic gnã generalissima que sunt prima simplr. ¶ D.o. et dr fm qd istud est genus etc.i.et cũ dr qd est genus: dicer est illud qd recipit qlitates. ¶ Et d.h:qr iã descripsit genus:et est illud qd diuidit per drias. ¶ D.o.genus igitur dr etc.i.genus igitur dr vlr tribus modis:quorum vnus est de generatione continua eiusdez forme:scds de primo patre qr generat res psiles in forma: et ideo dr genus.s.qr facit genus:tertius de mã. genus eni est illud qd recipit drias et qualitates:et tale est mã. ¶ D.o.et dnr diuersa etc.i.et illa q dnr diuersa genere sunt que sunt diuersa fz subm et in materia remota:et ista non alterant adiuicem neqz ad aliud idem:que eni alterant adiuicem habẽt eandez materiaz:et que alterant ad aliqd idem habẽt illud idẽ pro mã.D.o.sicut forma et mã vnuz in genere.i.sicut ex materia et forma fit vnũ.D.o.et oia que dicunt etc. idest.et oia predicamẽta sunt talia in genere:quedaz eni significant subam:et qdaz qtum:et quedã quale: et ista non collocant in eadẽ mã. Non eni alterant ad iuicem:neqz alterant ad vnũ. Cap. XXVIII.

Tertius.

Hec° assiliat mãe Idez p me.17.Et.7. me.43.et 12° me.14.Et.x meta.24.

Au de alterãt adiuicez hñt eãdem mãz. Idẽ p de ge. t.c.43.et.53. et p ca.de sẽsibus.

Falsum dr vno mõ vt res falsa et huius hoc qdẽ per nõ cõponi: aut per ipoẽ esse cõponi:sicut dr diametrũ esse cõmensurabilez:aut te sedere, Horum eni falsuz:hoc qdẽ semp: illud vero qnqz. Sic eni non entia h: alia vero q sunt qdẽ entia: et apta nata sunt videri: aut non qlia sunt:aut q non sunt: vt pictura et sõnia. Hec nãqz sunt aliqd qdẽ sed non quorum faciũt phãtasiã. Res g falsẽ sic dnr: aut qr nõ sunt ipse:aut qr ab eis phãtasia nõ entis est. Rõ vero falsa q est non entiũ inqtuz falsa. Unde oĩs rõ falsa alterius qz cuius ẽ vera: vt q circuli falsa trigoni. Cuiuslibet autẽ rõ est qdez vt vna que ẽ eius qd qd erat esse:ẽ aũt vt multe:qm idez eqliter ipsuz et ipsum passiuz vt Sor.et Sor.musicus. Falsa aũt ratio nullius ẽ simplr ratio. Quapp Antisthenes opinatus ẽ fatue nihil dici dignat°: nisi ppria rõne vnũ in vno: ex qbus accidit non esse cõdicere:fere aũt neqz mentiri. Est aũt vnũqdqz dicere non solũ sua rõne sed et ea q alterius. Falso qdez penitus: et aliqua ẽt ex parte vere sicut et octo dupla dualitatis rõne. Hec qdẽ igit ita dnr falsa. Hõ autẽ falsus.q.pmptus et electiuus taliũ rõnum: nõ pp aliud aliqd:sed pp idipz: et q alijs taliũ factor rõnum:sic res diciu°cẽ falsas qcũqz falsam faciunt phãtasiã. Quare et in hipia oratio refutat vt eadem vera et falsa. Potentẽ eniz mentiri accipit falsuz:hic autẽ sciens et prudẽs. Amplius volẽtez praua meliorem.hoc autẽ accipit falso per inductionem. Nam voluntarius claudicans nõ volũtario melior claudicare dicẽs imitari claudicantem.qm si claudus voluntarius deterior forsan sicut in more et hoc.

Falsa rõ nullius est simpliciter rõ.

¶ Falsum dr vno modo sicut aliqd falsum qdam qr est compositũ:aut qr non est impossibile cõponi:sic dr qp diameter ẽ simeter coste aut te sedere:illud enim semp ẽ falsum:hoc autẽ in aliquo tpe et ista non sunt idem. ¶ Et qdam sicut illa que nõ apparẽt sicut sunt in nã:aut apparẽt que nõ sunt: sicut vmbre apparẽtes: et somnia. Ista enim sunt h nõ sunt illa que imaginãtur. Res eni dicunt false fm hunc modũ:aut qr nõ sunt: aut qr imaginatio non ẽ alicuius. Et dr sermo falsus ille ex eis q non sunt fm qp ẽ falsum. Et ideo oĩs sermo qdem de alio ẽ falsus preter illũ q dr de eo cuius ẽ numerus: sicut sermo circuli q ẽ falsus de triãgulo: et diffinitio cuiuslibet rei q significat essentiaz rei forte ẽ sicut vnum: et forte ẽ sicut plura. Est eniz cũ passiuis idez et sunt idẽ quoquo mõ: vt Sor.et Sor.musicus. Sermo aũt falsus non ẽ sermo alicuius: et iõ Antisthenes opinabat qp non opz aliqd dicere oino pter illud qd dr pprio sermone:q est vnius ex vno. Et accidit ex hoc vt sermo nõ sit oino neqz falsum ẽt possibile. Est eni dicere qdlibet esse falsum oino non fm suã diffõnem tm:sed fm diffõnẽ alterius etiã aliquo mõ: et alio modo possibile ẽ ipsum dicere verum: et sicut octo q est multiplicatio per diffinitionez duorum. Quedã igit sunt falsa hoc modo: et sunt oia que faciũt imaginari falsa: et ideo dcm est in quodã sermone qp falsidic° et veridicus sunt idẽ. Accepit eni falsidicuz illud qd põt falsificare. et ẽ intelligẽs apud quẽ est cognitio: et ẽt accepit qp faciẽs malũ sponte ẽ melior: et hoc ẽ falsuz: et ipse accepit hoc ex sermone sequẽti: et ẽ qp qui humiliat sponte ẽ melior qz ille q humiliat vi. Et dico h mõ silitudis. Et si nõ:ille q humiliat spõte ẽ peior:sic illa q dnr in maiorib°.

Idest. et falsuz dr qd nõ conuenit descriptioni rei polis:et est opinari aliqd ecõuerso eẽ ei qd est:et h duob°modis:aut poẽ vt reuertat verum. U.g. cũ dicimus qp Sor.est stans qñ Sor.est sedẽs.h eni falsum põt redire in verum:aut ipoẽ. sicut dicimus qp diameter ẽ simeter coste. ¶ D.o.et ista nõ sũt idẽ etc. et itendit qp falsum poẽ et falsuz ipoẽ sunt due nãe diuerse. ¶ D.o.et qdã sunt illa etc.i.et falsum dr ẽt de rebus q imaginant fm qp nõ sunt in eẽ:aut nõ sunt oio. ¶ Et iste modus falsitatis est in itelligere et primus

34. Eidẽ pmo celi.119.

Secundus modus.

in credere. ⁋ D.o. τ vmbre imaginate τ sõnia.i. sicut illud qd̃ imaginaꝛ in sõnys: τ in vmbris rerũ.s. ipsas eẽ res. D.o. ista enĩ sũt aliqd τc̃.i. iste enĩ imaginatiões sunt aliq̃ existẽtia in itellu: sed illõ qd̃ imaginaꝛ ex eis nõ existit extra aĩaz. ⁋ D.o. res enĩ dñr false τc̃. idest. τ falsum dr̃ duob⁹ modis. In fide aũt est opinari illõ qd̃ nõ est qd̃ est: aut eҫõuerso.s. falsuz qd̃ est in põne. Intelligere ãt est vt aliqd itelligaꝛ non ſm ꝙ est: aut itelligaꝛ illud qd̃ nõ est. ⁋ D.o. τ dr̃ ſmo falsus τc̃.i. τ dr̃ falsum de ſmonib⁹ veris cũ dñr nõ de illis de qb⁹ veridicãt vt diffõ circuli q̃ falsat in triãgulo τ i oĩ figura q̃ est p̃ter circulũ. ⁋ Et q̃si itendebat ꝙ falsum itelligẽdo aliqd est duob⁹ modis. vno mõ q oĩno nõ veridicat τ est falsus eẽntialr̃. τ alio mõ q veridicat qñ ꝑdicaꝛ de illo cui⁹ est diffõ: τ si ꝑdiceꝛ de alio erit falsum: τ h̃ est falsum q̃si ꝑ accñs. ⁋ D.o. τ diffõ cuiuslibet rei τc̃.i. τ dictiões significãtes eẽntiã τ subam rei qñqz significãt de diffinito vnã intentionez τ sunt diffõnes subaꝝ: τ forte significãt ex re plies itentiões vna itentiõe: τ sunt diffõnes accñtium. In diffõnib⁹ enĩ accñtiuz sumunꝛ subiecta in qbus existũt: vñ diffõnes eoꝝ cõponunꝛ ex plurib⁹ nã vna: τ iõ dixit: sunt enĩ cũ passiuis τc̃.i. accñtia enim τ eoꝝ receptibilia sunt idẽ quoquo mõ: τ iõ hñt diffõnez aliquã vt post declarabiꝛ. ⁋ D.o. vt Sor. τc̃.i. vt diffõ Sor. musici que ɔponiꝛ ex Sor. τ musico. D.o. sermo aũt falsus τc̃.i. τ diffõnes false eẽntialr̃ q̃ nõ sunt diffõnes oĩno alicuius. ⁋ D.o. τ iõ Antisthenes opinabaꝛ quedam ꝙ nõ dz aliqd diffiniri oĩno neqz significari nisi per vnicã dictionẽ que significet ex eo vnicaz intentionẽ: τ opinabaꝛ ꝙ verum est vnius cuz vno: vnde oĩno diffõnes intentionũ vl'ium nõ veridicantur de ꝓprys. ⁋ D.o. τ accidit ex hoc τc̃.i. sed accidit ex h̃ vt non ineniaꝛ sermo falsus oĩno neqz verus. τ d. h̃ qꝛ sermo q est genus veri τ falsi est ex cõpositione: τ cum cõpositio nõ fuerit nõ erit verũ τ falsum. ⁋ D.o. τ posse est enĩ τc̃.i. cõtingit enĩ ſm hunc sermonẽ vt oĩa sint falsa nõ ex suis diffõnibus tñ: sed ex diffõnibus alioꝝ: ex eo ꝙ oẽs diffõnes componunꝛ ex pluribus. ⁋ D.o. τ alio modo posse est τc̃.i. τ cuz dicimus ꝙ diffõnes alioꝝ falsant de aliquo nõ est verus sermo: sed quoquo mõ falsant: τ quoquo mõ veridicãt: vt octo in cuius diffõne accipiꝛ diffinitio duoꝝ cum dr̃ ꝙ fit ex multiplicatione duorũ ꝑ quatuor: τ quoquo mõ nõ veridicãt: duo enĩ aliud ẽ ab octo. ⁋ D.o. q̃dam igiꝛ dicunꝛ falsa τc̃.i. q̃dam igiꝛ eoꝝ que dicunꝛ falsa: dicunꝛ falsa qꝛ falso itelligunꝛ: τ quedam qꝛ falso credunꝛ. ⁋ D.o. τ ideo dr̃ in sermone τc̃.i. τ ideo qdam homo fecit fallaciam in hoc sermõe: τ d. ꝙ ille q veridicat τ falsificat in eodẽ est idez homo. ⁋ D. respõdit τ d. accipit enĩ falsum τc̃.i. τ causa deceptionis istius hoĩs est in hoc qd̃ d. ꝙ verũ est idez qd̃ falsum est: qꝛ putauit ꝙ veruz potentia τ actu est idem: τ silr̃ falsum: τ cũ acceperit actũ loco potentie imaginatus est ꝙ falsum in potẽtia τ actu idem est. ⁋ D.o. τ iste est itelligẽs τc̃.i. τ ille q falsidicat in potentia est itelligẽs τ cognoscẽs: q aũt falsidicat i actu nõ hz cognitionez. ⁋ D.o. τ ẽt accepit τc̃.i. τ silr̃ iste hõ accepit ꝙ q facit maluz sponte est melioꝛ q̃z q facit malũ vi: q̃ qui facit malũ sponte est melioꝛ q̃z q facit malũ vi. ⁋ D.o. τ ipse accepit hoc τc̃.i. τ ipse rõcinaꝛ sup hoc ex iductione dicẽdo ꝙ q humiliaꝛ sponte est melioꝛ q̃z q humiliaꝛ vi: τ h̃ est falsuz. ⁋ D.o. τ dico mõ sil'tudis.i. ꝙ agere malũ spõte est peı⁹: qꝛ qd̃ agiꝛ spõte est magis ꝑfectũ in sil'tudine inter ea q̃ aguntur sponte.s. ꝙ actio eoꝝ perficitur siue fuerit bona siue mala. ⁋ D.o. τ si ñ τc̃.i. τ dicere ꝙ oẽ qd̃ agit spõte ẽ meli⁹: est falsuz: qd̃ enĩ agit malũ sponte est pei⁹ q̃z qd̃ agit vi: vt dcm̃ est in ethica.

Documentũ

Diffõnes accidẽtiuz non signãt vnaz intẽ. Uid. 7. met. 17. τ. 19. Et 5. me. 14

Septio met. t.c. 12. 14. 17 18. τ. 19.

Cõtra Antisthenem.

Sermo q est genus veri τ falsi ẽ ex ɔpõne. Uide. 3. de aĩa. 21.

Cap. XXIX.

Q̃ ẽ agit malũ spõte ẽ pei⁹ q̃z qd̃ agit vi. De h̃ vid. 3. ethi. [illegible]

Accidẽs dr̃ qd̃ inest alicui τ verum ẽ dicere: tñ neqz ex necessitate neqz ſm magis: puta si aliqs fodiens plãte fossaz thesaurũ inuenit. Hoc igiꝛ accñs fodienti fossaz iuenire thesauruz: nec enĩ ex nec̃itate hoc ex hoc: aut post hoc: nec vt ſm magis siqs plãtat thesauruz iueniet. Et qs vtiqz musicus erit albus: sed qm̃ nec ex nec̃itate: nec vt ſm magis hoc fit accñs ipsum dicimus. Quare qm̃ est exñs aliqd: τ alicui: τ hoꝝ q̃daz: τ alicubi: τ qñqz: qd̃cunqz extiterit qdẽ: sed nõ qꝛ hoc: aut nunc: aut hic accñs existit. Nec est aliq̃ cã determinata accñtis sed ɔtingens: hoc aũt indeterminatũ. Accidit enĩ alicui eginã venire si nõ ꝓpter hoc aduenit vt illuc veniat: sed ab hyeme expulsus: aut a latronib⁹ captus: euenit qdem τ ẽ accñs: τ nõ inq̃tum ipsum: sed inq̃tuz alteꝝ. Hyems enĩ est cã nõ quo nauigabat veniẽdi. Hic aũt erat egina. ⁋ Dr̃ τ alr̃ accñs: vt q̃cũqz existũt vnicuiqz ſm se: nõ in suba entia: veluti triãglo duos rectos hr̃e. Et h̃ qdẽ ɔtigit sempiťna eẽ. Illoꝝ ꝟo nullũ. Hui⁹ aũt rõ in alys.

⁋ Et accñs ẽt dr̃ illud qd̃ est alicui⁹: τ dr̃ de eo vere: sed nõ necessario: neqz in maiori ꝑte: vt si aliqs foderit foueã ad aliquã intentionẽ τ inuenit thesaurũ. Non.n. est necessarium vt hoc fit ex illo: neqz in maiori pte: scz inuenire thesaurũ post fossuram fouee. Et silr̃ vt aliquis musicus sit non albus: dr̃ enim ꝙ accidit hoc: nõ enim est hoc nec̃iuz neqz vt sit i maiori parte. Ergo qꝛ est aliqd alicuius: τ qꝛ quedam sunt in loco: τ in aliquo tp̃e ſm ꝙ sunt: non hz cãm que est hic primo modo. Nunc aũt hic est accidens: τ accidens nõ hz cãm terminatam oĩno: nisi casu: τ ſm hoc non est terminatum: vt dr̃ ꝙ accidit ire athenas casu.i. sed non intẽdebat ire illuc: sed subito venit ventus fortis: aut latrones occupantes: τ ducentes eos illuc. Et hoc est accñs: τ nõ est qd̃ est: sed aliud: vẽtus.n. est cã eundi ad illũ locũ q nõ intendebaꝛ. ⁋ Et dr̃ accñs alio mõ: vt oĩa q̃ sunt alicui⁹ ꝑ se: τ nõ in sba: vt triãgulus hz rectũ. ista aũt possibile ẽ vt sint eterna ẽt: ex illis aũt nullũ. τ sermões de h̃ sũt i alys.

Primus modus. Idem scdo phy. 48.

35. **Idest,** et accidés dr de illo qd existit in aliquo vero sed non necio neq; in maiori pte. V.g. vt aliqs fodiat foveá ad plátandú et inveniat thesaurú. dr eni qd accidit fossori. Invenire.n.thesauru p fossuram ad plátandú non est necúz neq; in maiori parte. ℂ D.d.et silr &c.i.et ppe hanc itentioné est q musicus nó est albus: differút tñ he due intentiones: prima eni est de casu: hoc aút de predicabilibus per accidens: et differunt in h prima est causa: et hoc non est causa sed adiunctú cum causa.s.q fossura est cá inveniendi thesaurú. sed p accidés: nó album eni non est cá musici neq; p se neq; per accidés: sed accidit hoi qui est cá musici q fuit niger: et iam dedit dñiaz in sermone phyficoz. ℂ D.d.ergo qr est aliqd &c.i.quia omne qd est in tépore et loco dicit in omni qd convenit loco aut tempori: qd est causa per accidés nó vere: sed qr tñ convenit in tépore aut in loco. In loco auté sicut fossura cóvenit thesauro in loco fossure: in tépore auté vt si cum fiat aliqua corruscatio moriat aliqd aial. ℂ D.d.et accidés non hz cám.i.qd dr fieri per accidés nó habet cám nisi casum: casus vero necessario nó est causa. Cá eni determinata est: et nó casus. et itendit per h qd dicit terminatú: terminatum in respectu causati.i.q causatum nó pot fieri nisi per illá: qd eni fit a pluribus causis: nó erit a cá terminata: et h est dispó ei qd é a casu. et illa duo exépla q induxit sunt itellta p se. ℂ D.induxit aliú modú de accñte et d. et dr accñs alio mó &c.i. et h nomen accñs dr alio mó sic. et est oé qd nálitér pdicat de aliquo sz non est suba illi de quo pdicat: sic dicim q triágulus hz tres angulos eqles duob rectis. D.d.ista aút &c.i. et istud accñs dñt ab accñte pdicto i h q ex isto iuenit aliqd necium: in pdicto aút nullú est necium: et d. h: qr accidentia q dñr iponere sube qdá sunt necia: qdá nó necessaria.s.sepabilia: et smo de h est in aliis.i. et log de accñtibus et de modis suis ptinet ad alium tractatú: eteni h nó itendit nisi exponere tñ noia.

Scdo phy. 48. t. 50.

Scdo phy. 40. t. 50.

Tertius modus.

ℂ Finit liber quintus.

ℂ Incipit liber sex sextus prie phie. Cap. I.

Principia et cáe qrunt entiuz: palá aút q inqrúz sunt entia. Est eni aliqua cá sanitad et cóvalescétie. Sunt et mathematicoz principia: elta et cause. Et totalr ois scia itellectualis pticipás aliqd itells: circa cás: et pricipia é: aut certiora: aut simpliciora. Sed oés iste circa vnú qd: et genus aliqd circúscripte de hoc tractát: sz nó de ente simplr; nec inqtú est ens: nec de ipso qd quid é vllá rónez faciunt. Sed ex hoc alij quidé sm hoc facientes ipm manifestú: alij p suppónes accipiétes qd quid é sic q sunt sm se insunt gñi circa qd sunt demrant: aut magis necé: aut infirmius. Quapp palá: qr non est demrsatio sube: nec eius qd quid est ex tali iductione: sed quidá alius modus ostésionis. Silr át nec si est: aut nó est genus circa qd versant quicq dicút pp eiusdé rónis eé ipz qd quid est manifestú facere: et si est hoc. Qm vero physica scia est circa genus qddá entis. Ná circa talé est subam in qua est principiú motus: et status in ea palá qa nec activa nec factiva é. Factivaz eni in faciéte pricipiú: aut itells: aut ars: aut potétia qdá. Activaz vo q in agéte phéresis. Idé eni agibile et eligibile. Quare si ois scia aut activa: aut factiva: aut theorica. Physica theorica qdam est; sed theorica circa tale ens qd est poté moveri: et circa subam q sm rónem: vt sm magis non sepabilem solum.

Nó est demóstratio sube.

Eiusd rónis est qd qd est et si é manifestú facere.

ℂ Manifestú est q principia et cáe entium sunt qsita sm q sunt entia simplr. Aliqua eni est cá sanitatis et ifirmitatis: et res exercitabiles hñt pricipia: et eleméta: et cás. Et vlr ois scia cogitativa hz principiú: aut sm finé pscrutationis: aut sm pscrutationé simplicé. Et qa queq; istaz ptinet aliqd ens et aliqd genus: ideo vtit illo: et non vtit: et q rit ens vle: neq; sm q est ens: neq; aliq carum pscrutat per qd est oino. Sed qdam sm hác itentioné affirmat qd est sensu: et qdam affirmat sm positioné: et sm húc modum demóstrant et declarát q sunt p se generis sub quo continet: aut necessario: aut facilius. Et ideo manifestú est ex sequétib q substátia non habet demonstrationem: et si non cuius est: sed aliá significationem quoquo modo. Et similr etiaz non narrat omnino si genus quo vtit est: aut si nó est. In vna eni cogitatióe declarat qd sit et vtz sit. Et cum scia nális est etiam alicuius generis entis: cótinet subam in qua est principium motus: et qetis: manifestú est qd nó est activa: neq; artificialis. Principiuz eni rerum activaruz est in agéte: aut itellectus: aut ars: aut aliqua virtus. Et principiuz artis est in artibus.s. volútas. Artificiatuz eni et volútatú fuit idem. Ois g cogitatio agés et speculans habz aliquá considerationé: et ita speculatur de ente quod impossibile est moveri: et de substátia que in maiori parte est quasi diffinitio non abstracta.

Quia in hoc tractatu itendit perscrutari iter species entis de ente qd est per accñs cuz ens pmo in hec duo dividatur.s.in ens qd est per se et ens qd est per accidens: icepit rememorationé facere de illo qd declaratum est in tractatu tertio.s.q ista scia habet considerare de oibus speciebus entiuz sm q sunt entia. et dat super hoc testimonia. ℂ Et d. manifestum est q pncipia &c.i. manifestú est q iam declaratur sciam esse perscrutanté de ente sm q est ens: et

Ens p dicit i ens p se et in ens p accñs. Vide op p ph. có. 6. Et 5 me. t. c. 14. Et 3. phy. h.

Scia ista nó psiderat éria i pnclari. Io p phy. xs. Et 4. huius p.

de pncipijs entium: τ causis eoꝝ: τ de ente non fm q̄ ens est tale. Cum eniȝ sint entia diuersis modis: manifestum est q̄ cōsideratio de eis est duobus modis: aut ꝯsideratio de vnoquoqȝ illoꝝ fm ꝓpos modos habitos: aut cōsideratio de eis fm illud in quo ꝯueniunt. s. inq̄tum sunt entia. Et cū posuit q̄ necesse est vt ens simplr habeat causas simplices: icepit declarare hoc. ¶ Et d. aliqua eni causa ⁊c. i. τ p̄ iductionē sciaꝝ τ per hoc qd̄ credimus q̄ scire aliqd cōstat ex scia causaꝝ: apparet q̄ ois scia τ ois ars habeat cās d̄ gbus perscrutet̄: sed hec est scia pscrutās de ente simplici: ergo hȝ perscrutari de causis eius simplicibus. ¶ Et itendit per res exercitabiles scias mathematicas: τ p̄ sciaȝ [a] cogitatiuā sciaȝ speculatiuā: τ p̄ pscrutationē simplicem illā que nō est valde certa. [b] Scie enī diuersant̄ in hoc fm diuersitatē nature subiecte. ¶ Et potest intelligi q̄ quedam scie perscrutant̄ de causis respectu alicuius: τ q̄dam de causis simplr: τ ista est itentio exposita magis cōueniēs. ¶ Et cum declarauit his duabus ꝓpōnibus q̄ scia considerās de ente simplici hȝ ꝯsiderare causas: icepit declarare ēt aliquā sciam eē considerātem de ente simplr. H̄ enī positū fuit in p̄dicta argumētatiōe: τ d. τ q2 vnaquaqȝ istaꝝ ⁊c. i. τ q2 appet q̄ nulla sciaꝝ pticulariū scȝ que ꝓprie ꝯsiderāt de aliquo gn̄e pscrutet̄ de ente fm q̄ est ens: manifestū est aliquā sciam esse pscrutantē de ente simplici. ¶ D. d. sed q̄daȝ ⁊c. i. sed q̄daȝ sciaꝝ pscrutantur de ente ꝓprio ponēdo illud eē sub sensu: τ quedā perscrutant̄ de ente concedendo illud eē vt arithmeticus q̄ ponit vnū esse. ¶ D. d. τ fȝ hūc modū demonstrāt ⁊c. i. τ demōstratio qua ipsi vtuntur in singulis artib' est reꝝ essentialiū existētiuȝ in illo genere sub quo ꝯtinētur: τ demōstratio que fit ī talibus artib': ꝯstat aut ex necessarijs ꝓpōnibus: aut in maiori p̄te: τ hoc itēdebat cū d. aut facil'. ¶ D. d. τ ideo manifestū est ⁊c. i. τ q2 demōstrationeȝ nō fiūt nisi ad res eēntiales existēs in illo genere de quo cōsiderat illa ars: nō ad genus ipsius artis: neqȝ ad speciem eius. visum est q̄ sube nō hn̄t demōstrationeȝ. Demōstratio enī est de substātijs ad accn̄tia: suba āt nō hȝ subaȝ: τ iō sube nō hn̄t demr̄oneȝ: q̄ sūt diffōneȝ trāsmutate in situ. sȝ h̄ tn̄ repiet̄ in accn̄tib': sic autē itelligēduȝ ē h̄ qd̄ dixit q̄ suba non hȝ demr̄ationeȝ: neqȝ illud qd̄ est suba. i. simplicē demōstrationē que reddit cām τ esse insimul. ¶ D. d. sed aliā significationē quoquo mō. i. sed suba hȝ aliā significationeȝ a mō demōstratiuo ex quo significat qd̄ sit: aut suū eē. ¶ Et forte inuit posteriora in scietijs nālibus: τ non pn̄t sciri sube reꝝ nisi ex posteriorib'. i. ex accn̄tibus: τ isti modi demōstrationū sunt signa. ¶ Et forte innuit p̄ aliā significationē viā diuisiōis τ ꝯpōnis aut oīa ista: plures enī diffōnes subaꝝ sciunt̄ in his trib' vijs. ¶ Deinde d. τ ideo non narrat̄ oīno ⁊c. i. τ ideo nulla scia potest demōstrare aliquā specieȝ illius generis de quo ꝯsiderat vtrū sit aut nō. [a] Eiusdē. n. sciētie est scire aliqd esse: τ qd sit qd̄ fit per simpliceȝ demonstrationem. ¶ Et cū declarauit q̄ aliqua scientia debet esse que perscrutet̄ de ente simplr: incepit declare q̄ ista scia nō est scia nālis: τ pus q̄ scia naturalis nō est operatiua: τ d. τ cum scia naturalis est alicuius generis ⁊c. i. τ cum sciētia naturalis est in omnibus rebus naturalibus mobilibus τ gescentibus: manifestum est q̄ scia naturalis est non operatiua. ¶ Deinde d. causam in hoc τ d. pncipium enī reruȝ actiuaꝝ ⁊c. i. pncipium rerum factarū a nobis est in agente. s. ab itellectu: aut in arte: aut in alijs potētijs similibus arti: τ in nobis non est potētia: aut principium faciens naturalia. D. incepit exponere hoc τ d. τ pncipium artis ⁊c. i. τ est manifestū q̄ primum pncipium reꝝ artificiatarum qd̄ est in nobis. s. in artifice est voluntas: artificiatum eniȝ et voluntas idem sunt in forma. ¶ Et itendebat ipse per h̄ q̄ illa quorum pncipium est voluntas sunt alia ab illis quorū pncipia sunt natura: τ q̄ scientie istorum sunt diuerse. ¶ Deinde dixit. omnis igitur cogitatio. i. omnes igitur cogitationes agentes τ operātes τ que vtunt̄ argumentatione sunt arguentes fm aliquid non arguentes simpliciter. cum scia in eis non sit nisi ꝓpter opus: τ per hunc sermonē videtur quasi dare differētiam iter speculatiuas τ operatiuas: τ si tn̄ dat exēplum de sciētia naturali. ¶ Deinde dixit. τ ipsa perscrutatur ⁊c. i. τ itendit sciam naturalē. τ itendit per hoc qd̄ dixit formā τ aiam: sunt enim imobiles essentialiter: τ plures partiuȝ eius anime non sunt abstracte per diffōnem. ¶ Et dixit in maiori parte propter intellectuȝ. ¶ Et si fuerit lectus iste locus τ de suba que ipoīe est moueri addito illo aduerbio non. tunc poterimus itelligere ex eo oīa de gbus ꝯsiderat scia nālis: sed in oībus a gbus correximus istum librum. quem glosamus inuenimus sine non.

¶ Opȝ aūt qd̄ quid erat esse: τ rōnem quomō est: nō latere: tanq̄ȝ sine hoc q̄rere nihil facere sit. Diffinientiū aūt τ ipsoꝝ qd̄ quid est: hec quidē ita sunt vt simū: illa ꝟo vt cōcauū. Differūt aūt hec: q2 simū quidē cōceptū est cū mā: est aūt simū nasus concauus: cōcauitas ꝟo sine mā sensibili. Si ergo oīa physica silr simo dicitur: vt nasus: oculus: facies: caro: os totalr anial: folium: radix: cortex: totalr planta: nullius enī ipsorū sine motu ratio: τ semp̄ hn̄t mām: palā quomō opȝ in physicis ipsum qd̄ quid est q̄rere τ diffinire. Ideoqȝ τ de aīa q̄daȝ est speculari physici q̄cunqȝ non sine mā est. Ergo q2 physica est theorica manifestuȝ est ex his. ¶ Sed ē τ mathematica theorica: sed si imobiliū ē τ sepabiliū nō est adhuc manifestū. Q2 tn̄ mathematica inq̄ȝtuȝ imobilia τ inq̄ȝtuȝ sepabilia speculat̄ palaȝ. Si ꝟo est imobile aliquid τ sepabile τ sempiternus: palā q2 ē theorice id noscere: nō tn̄ est physice. Nāȝ de mobilib' qbusdaȝ est physica. nec mathematice sed prioris ambaꝝ. Physica nāqȝ circa insepabilia quidem sed non imobilia. Mathematice aūt quedā circa imobilia quidem sed insepabilia forsan: verum quasi in mā. ¶ Prima vero circa separabilia τ imobilia. Necesse ꝟo quidem oēs cās sempiternas: τ maxie has. He nāqȝ cāe sēt māifestis sensibiliū. ¶ Quare tres erūt p̄hie theorice: Mathematica: Physica: Theologia. Non enim manifestū: quia

Cōsideratio de entib' duob' modis.

Uide in plogo suo in p̄mo phy.

[a] Scia cogitatiua p̄ speculatiua Uide 9. me. c. vltio Et. 3. de aīa cō. p̄mo.

[b] Scie diuersant̄ fȝ diuersitatē nāe sbie. Idē p̄ d̄ aīa τ c. j. Uide cō sile. 3. de aīa com. 35.

Demro non fit ad genus ipsi' artis nȝ ad spēm ei'. Jd. 2. d̄ aīa 27. Uide tn̄ op'' d̄ spē. 4. celi cō. 32.

Uid̄ p̄mo de aīa xj.

Plres diffōnes sbaꝝ sciūtur his trib' vijs. s. via diuisiōis τ ꝯpōnis τ demrōne signi. Jd 4. phy. c. 2. Et p̄ de aīa com. 5.

[a] Eiusd̄ scie ē scire aliqd esse τ qd ne. Uide istātiaȝ in. 2. ph. tex. cō. 26.

Artificiatū τ voluntas idē sūt in forma.

Uide. 2. me. textu cō. 3.

Diffinientiū τ ipsoꝝ qd̄ qd ē q̄dā sūt vt simū τ q̄dā vt ꝯcauū. Jdeȝ 7. meta. 34. Et. 3. de aīa 35. Et. 2. ph. 19.

Mathematica abstrahit a motu. Idē 3. met. τ cō. 3. Et. 7. met. i. cō. 35. Et. 2. ph. 18. Et. p̄ d̄ aīa. 17. Et. 2. phy. 71.

Sciarū speculatiuarum diuisio.

Honorabilissimá sciaȝ opȝ circa honorabilissimú genus eē. Idē ꝑ de aīa.i.cō.j.

si alicubi diuinuȝ existit in tali nā existit. Et honorabilissimá sciaȝ opȝ circa honorabilissimú genus esse. Ergo theorice alijs sciētijs desiderabiliores sūt: hec aūt de theoricis.

℄ Et opȝ non ignorare illō qō significat aliqd qd sit fm essentiaȝ ⁊ diffōnem: qualiter est: q̄si q̄rere absq3 hoc: est facere nihil. Eorū aūt q̄ determinant ⁊ signāt qd: quedaȝ sunt sicut simus: ⁊ q̄dam sicut profunduȝ. Et differūt: q2 q̄dam accipiunť cū mā: profundū aūt non. Simus eni est profundū in naso. Profunditas aūt non est sine mā sensibili. Et oīa nālia dnr modo sili illi quo dr simus: vt man⁹: ⁊ oculus: ⁊ nasus: ⁊ caro: ⁊ os: ⁊ totū anial. Et folia: ⁊ radices. ⁊ tota planta. Diffō eni non fit in aliquo istorū sine motu. Manifestū est igiť q in reb⁹ nālibus queriť qd sit mā: ⁊ determinať: ⁊ q̄re sic ēt. Nālis eni scia hȝ considerare de aliq̄ forma.s.illa q̄ non est sine mā. Manifestū igiť ex hoc q scia nālis est aliqua sciaꝝ speculatiuarum: ⁊ etiam scia mathematica est sciarum speculatiuaꝝ. Sed manifestū non est si scia rerū que nō mouenť est abstracta ēt: ⁊ si sit manifestū q q̄dam mathematica non mouenť: ⁊ sunt abstracta: ⁊ si aliqd sit sempiternū non mobile: aut abstractum ēt. Manifestū est ēt q cognitio eius erit in aliqua scia specl'atiua alia a naturali. Scia eni naturalis est reꝝ mobiliū. Neq3 mathematica: sed illa q̄ est ante oēs istas. Scia eni naturalis ē reꝝ iseparabiliū: sed non imobiliū. Et mathematicaꝝ q̄daȝ sunt reꝝ imobiliū: sed non videnť abstracte: sed q̄si i materia. Prima aūt scia erit reꝝ ēt imobiliū separabiliū. Unde necesse vt oīa sint eterna: ⁊ maxime ista. Qm̄ ista sunt cause reꝝ apparentium ex diuis. Modi igiť phie essentiales sunt tres. Mathematic⁹ naturalis ⁊ diuinus. Nullus.n.ignorat q si diuinus ē q ē i tali nā. Et scia nobilis dȝ esse nobilis gnis. Alie.n. scie speculatiue sunt valde bone: ȝ ista scia ē melior oībus sciētijs speculatiuis.

℄ Quia diuersitas artiū fit ꝑ diuersitatē modi terminoꝝ vtendoꝝ icepit declarare hoc. ℄ Et d.⁊ oȝ ⁊c̄.i. ⁊ opȝ nos nō ignorare modū vtendi diffōnib⁹ significantibus qdē qualr est ille modus in vnaquaq3 arte ⁊ i hac arte: q̄rere eni aliqd scire hoc nō determinato est q̄si nō querere. ℄ D.d.illa aūt q̄ determināt ⁊c̄.i. ⁊ via ad sciēduȝ h̄ est vt ꝓmo sciam⁹ q diffōnes sunt duob⁹ modis: aut sicut diffō simitatis: aut sicut diffō ꝓfunditatis. D.d.⁊ drīa ēt ⁊c̄.i.⁊ iste due diffōnes differunt: q2 diffō simitatis est cum mā sensibili: ꝓfunditatis aūt est sine mā sensibili. Dicimus.n.in diffōne simitatis q est profunditas in naso: ⁊ accipitur nasus q est aliqd sensibile in diffōne. Et dicimus q ꝓfunditas est demissio in superficie in qua nō apparet mā sensibilis: ȝ si apparuerit erit itelligibilis. ℄ D.d.⁊ oīa nālia ⁊c̄.i.⁊ in diffōnibus oīum rerū nālium apparet mā sicut in diffōne simitatis: ⁊ hoc est in oībus mēbris aīalium sicut in diffōne nasi: ⁊ oculi: ⁊ faciei: ⁊ carnis: ⁊ ossis: vlr cōsimilium ⁊ nō ꝯsimiliuȝ: ⁊ in toto aīali: ⁊ similr in oībus ꝑtibus plante. ⁊ in tota planta. Nullū eni istoꝝ habet diffōnē absq3 eo q illa diffō accipiat aliqō trāsmutabile. ℄ D.d.manifestum est igiť q in rebus nālibus ⁊c̄.i.⁊ cum diffōnes rerum nāliuȝ non possint fieri sine materia ⁊ forma: manifestū est q opȝ nālem querere de mā reruȝ nālium notificādo qd sit: ⁊ querere fm qō est illud ꝑꝑ qō est mā.s.forma. ℄ D.d.nālis.n.hȝ ꝯsiderare ⁊c̄.i. nālis.n.hȝ ꝯsiderare de aliq̄ forma.s.de illa q̄ ipossibile est reperiri absq3 mā. ℄ Et itendebat q nālis hȝ cōsiderare in vtroq3.s.de forma que est in mā: ⁊ de mā ꝑꝑ ꝯsiderationē de ꝯposito: sed ꝯsideratio ei⁹ de formis nālib⁹ est ꝓma itentiōe ⁊ de mā ꝑꝑ formā. ℄ D.d.manifestū est igiť ⁊c̄.i.ex hoc appet q scia nālis est speculatiua nō opatiua: ⁊ cū in diffōnib⁹ reꝝ nālium apparet nā: sicut in diffōnibus reꝝ voluntariaꝝ apparet volūtas. ⁊ ēt est manifestū q scia mathematica ē speculatiua: ⁊ q scia reꝝ imobiliū: sed nō est manifestuȝ ꝑ se: vt illa imobilia de qbus mathematicus cōsiderat sint abstracta a mā: aut sint in mā. ℄ D.d.⁊ si sit manifestū ⁊c̄.i.⁊ si silr fuerit declaratuȝ q quedam mathematica sunt abstracta fm diffōneȝ.si aūt fm diffōneȝ ⁊ esse alia nā sit abstracta: tūc ꝯsideratio de eis nō erit nālis scia: neq3 mathematica. Scia eni nālis ꝯsiderat de reb⁹ mobilibus. Mathematica aūt de rebus abstractis fm diffōnem: nō fm esse: sed consideratio de abstractis naturis est scie altioris istis: ⁊ h̄ itendebat cū d.scia eni nālis ⁊c̄.i.⁊ scia reꝝ abstractaꝝ ē alia a scia nāli: ⁊ a mathematica: q2 scia nālis ꝯsiderat de reb⁹ nō abstractis: ⁊ cū h̄ non imobilib⁹. Mathematicaꝝ aūt lȝ q̄dam ꝯsiderēt de imobilib⁹ sicut geometria ⁊ arithmetica: tamē viluȝ est q illa de quibus ꝯsiderat nō sunt abstracta mā: imo coexistētia in mā: ⁊ si mā nō appet esse in diffōnibus eorū. ℄ D.d.ꝓma aūt scia ⁊c̄.i.⁊ cū res abstracte sint ꝓores in eē nō abstractis: necē est vt ꝓma scia in esse sit scia reꝝ abstractaꝝ. D.d.⁊ q̄ nō moueť ⁊c̄.⁊ itendit q res imobiles necē est vt sint eterne: magis q̄ eterne mobiles diuine.s.corpa celestia. Sunt eni cāe istoꝝ.s.q substa abstracta ē cā corpoꝝ celestiū. ℄ D.d.modi igr phie ⁊c̄.i.manifestū est igr ex h̄ fmone q modi phie specl'atiue sūt tres.s.scia reꝝ mathematicaꝝ: ⁊ nāliū: ⁊ diuinaꝝ.s.subaꝝ: in quaꝝ diffōne accipit de⁹.⁊ itendebat q queādmodū nālia sunt ista in quoꝝ diffōne accipiť nā: ita diuina sunt i illa quoꝝ diffōne accipiť deus: ⁊ volūtaria sunt illa in quoꝝ diffōne accipiť volūtas. ℄ D.d.nullus eni ignorat ⁊c̄.i.nō eni latet aliquē q ē scia dina gn sit in tali nā.s.abstracta. ℄ D.d. ⁊ scia nobil' ⁊c̄.i.⁊ cū manifestū ē ꝑ se q scia nobilior est gnīs nobilioris: ⁊ scia dina ē scia nobilior.g̃ est nobilioris. Oēs eni scie lȝ sint nobiles: tū scia dei ē nobilior illi⁹ cuius subm est nobilius oībus subris.

℄ Dubitat eni vtriq3 aliqs: vtrū prima phia sit vlis: aut circa aliqō genus: ⁊ nām vnaȝ. Non eni idem modus nec in mathematicis. quia geometria ⁊ astrologia circa aliquam

2.

2.

Jō.z.ph.21

Cōsideratio nāl est de formis nālib⁹ ꝓma itentiōe ⁊ mā ꝑꝑ formas.

3.

Qr diuersitā ad Uide.12. met cō.44. Et i ꝓ met.19. Et.2.ce.57. ⁊ 2⁹ph.16.

4.

In diffōne diuoꝝ sumiť de⁹: ⁊ nālium nā: ⁊ voluntarioꝝ volūtas.

Si nõ essent sbe abstracte nãles esset pri ma phia.

nãm sunt. Illa vero vlr est oiuz cõis. Siq dez ergo non est aliq̃ altera suba preter nãs consistentes: physica vtiq3 erit prima scia. Sed si est aliq̃ suba imobilis: hec prior: ⁊ phia prima: ⁊ vniuersalis sic.

¶ Et dignũ est q̃rere vtruz pria phia sit vlis aut alicuius gñis: aut vnius nãe. Non eniz est vna species: neq3 in scientijs mathematicis etiaz: sz geometria: aut astrologia sunt alicuius nãe. Et scia vlis est cõis oibus. Si igit̃ non fuerit suba aliq̃ alia a substãtijs existentibus a nã: tunc prima scia est nãlis. Et si aliq̃ suba imobilis fuerit illa erit primuz: ⁊ scia eius erit prima phia vlis etiaz.

3. ¶ Idest. ⁊ rectum est querere postq̃ declarauit talez sciam eẽ que dicit̃ prima philosophia: vtruz ista scia sit vlis pluribus generibus: aut eiusdez generis: aut eiusdem nã. ¶ D.d. non est eniz vna species. i. apparet eniz q̶ mathematica nõ est vni⁹ gnis sz diuersorũ generũ. Geometria eniz est nãe diuerse a nã cuius est astrologia: ⁊ vtraq3 est mathematica. ¶ D.d. ⁊ scia vlis cõis est oib⁹. i. sz si scia ista fuerit digni⁹ est vt sit cõis oib⁹ entib⁹. D.d. si igit̃ nõ fuerit ⁊c. i. ⁊ manifestũ est q̶ si nõ eẽt hec alia suba a sensibili: q2 non eẽt scia prior nãli. ¶ D.d. ⁊ si aliq̃ suba mobilis ⁊c. i. ⁊ manifestũ est ẽt q̶ si aliqua suba imobilis est q̶ ista suba ẽ prima: ⁊ q̶ scia istius est scia vlis ⁊ phia prima. ¶ Et dixit in esse q2 ordo adiscẽdi istam sciam est posteri⁹ ⁊ ideo discimus eam post physicã.

Scia diuina est posterior via doctrine: sz est pma sz nãm. Uide p̃ h.4. met cõ. 4. Et. 7. h⁹ com. 39.

Cap. II.

ET qa prima de ente inq̃situm ens: hui⁹ vtiq3 erit speculari: tũc ẽt ⁊ qd est: ⁊ q̃ sunt inq̃tũ ens. ¶ Sed qm̃ ens dcm̃ simplr dr̃ multiplr: quorũ vnum est qdez qd̃ sm accñs: ⁊ aliud qd̃ vt vez. Et nõ ens est falsuz. Preter hec aũt sunt figure cathegorice: vt qd: qlc: q̃tũ: vbi: qñ. ⁊ si qd aliud significat h mõ. Amplius pter hec oia qd̃ potestate: ⁊ qd̃ actu: qm̃ itaq3 multiplr dr̃ ens: primuz de eo qd̃ sm accñs est ddm: q̶ nulla est circa illd̃ speculatio. Signũ aũt: nulla scia eni neq3 actiua: neq3 factiua studiosa est de eo: neq3 theorica. Non eni faciẽs domũ facit q̃cuq3 accidunt domũ facere. Infinita eniz sunt: hīs qdez eni voluptuosaz: illis nociuã: alijs aũt vtilem nihil phibz eẽ factiuã: ⁊ alterã vt est dicere ab oibus entib⁹: quorũ nulli⁹ est edificatiua factiua. Eodẽ aũt mõ nec geometria speculat̃ sic accñtia figuris: nec si alterũ ẽ trigonũ: ⁊ trigonũ duos rectos hñs: ⁊ h rõnabilr accidit. queadmodũ eniz solũ noie accidens est: vñ Plato mõ quodã nõ male sophisticã circa nõ ens ordinauit. Sunt enim sophisticarũ rõnes circa accñs: vt est dicere

Nõ male fec̃ Plo i ordinando sophisticam circa non ens.

maxime oiuz: vtrũ idez aut diuersuz musicũ ⁊ grãmaticũ: ⁊ musicus coriscus: ⁊ coriscus. Et si oẽ qd̃ ẽ: ⁊ nõ sp: fcm̃ est. Quare si musicus ens grãmaticus est factus ⁊ grãmaticus ens musicus: ⁊ q̃cunq3 alie tales rõnuz sunt. Uidet̃ eni accñs ppinquum qdez nõ enti. Palã aũt ⁊ ex h⁹ rõnib⁹. Naz alio mõ entiuz generatio ⁊ corruptio. Eorũ vero q̃ sunt sm accidens non est.

¶ Et q2 hz ɔsideratioñe de ente sz q̶ est ens ⁊ qd sit. Sz ens qd̃ dr̃ simplr dr̃ mltis modis: quorũ vnus vt diximus dr̃ per accidẽs: ⁊ vnus dicit̃ q̃si verũ. Et non ens q̃si falsuz: ⁊ alijs modis ab istis modis figuraruz predicamẽtorũ. U.g. h: ⁊ q̃tũ: ⁊ vbi: ⁊ qñ ⁊ ẽt preter ista oia qd̃ dr̃ potẽtia et actu. Et cum ens dicit̃ multis modis: dicamus primo de illo qd̃ dicit̃ per accidens. Nulla eni sciẽtia speculatiua vtit̃ tali mõ: et huius est signum: q̶ nulla scia perscrutat̃ de hoc: neq3 actiua: neq3 artificialis. Edificator eniz non fac̃ omnia q̃ accidũt cum artificio domus q̃ sunt ifinita. Non eniz fac̃ vt domus adiuuet vni: et noceat alij: et vlr vt sit alijs modis: q non sunt facti a nobis. Et silr geometria ẽt nõ cõsiderat de rebus que accidũt figuris tali modo: neq3 sit triãgulus alius: ⁊ triãgulus hz duos rectos angulos alios. et si non ɔueniant in diffõne. Accidens eniz est et quasi aliquod nomen tm̃. Et ideo nõ malefecit Plato quoquo modo quãdo ordinauit sophisticũ sub eo qd̃ non est. Sermones eniz sophistici in maiori parte sunt in eo q̶ ɔueniunt accidẽti: sic̃ illud qd̃ dicit̃ q̶ est omnia: ⁊ non est. Musicus enim ⁊ grãmaticus sunt idem: ⁊ nauta ⁊ musicus sunt idẽ: ⁊ oẽ qd̃ est nõ sz qd̃ dr̃ de eo. Sic̃ ille q fuit musicus ⁊ fit grãmatic⁹: aut ille q fuit grãmaticus ⁊ fit music⁹: ⁊ oẽs alij sermones siles istis. Accñs eni vr̃ ppe illd̃ qd̃ nõ est quoquo mõ. ⁊ hoc manifestuz est ex smonib⁹ exẽplaribus. Res eniz q̃ sunt alio mõ hñt gñatioñe et corruptioñe: que autez sunt mõ accidentali non habent hoc.

Idest q2 declaratũ est q̶ ista scia hz considerare de ente sz q̶ est ens. s. qd sit ⁊ que sunt res existẽtes in eo sm q̶ est ens: manifestũ est q̶ dñs hui⁹ scie debet p̃mo incipere ⁊ scire de ente. ¶ D.d. sed cũ ens qd̃ dr̃ ⁊c. i. iaz declaratũ est q̶ ens simplr diuiditur in p̃ma diuisione de ente per accidẽs ⁊ ente p se. Prima eni diuisio est talis: aut eẽ aut non esse qd̃ est falsum ⁊ possibile: aut essentialr: aut accidentaliter: qd̃ autem est essentialiter diuiditur in decẽ predicamẽta. ¶ D. icepit numerare decẽ gña predicamẽto

4. Dñs h⁹ scie p̃ hz ɔsiderare d ente. Ens pma sui diuisione diuidit in ens p se ⁊ i ens p accñs. Id. 5. met. 13.

rum:⁊ d.sicut hō ⁊c.i.U.g.qd̄ dicitur de sub̄a:⁊ quanto:⁊ quali:⁊ vbi:⁊ qñ:⁊ alijs predicamētis. ❡ Et intendit q̄ hoc nomē ens dicit̄ de oībus: op3 artificē3 huius sciē ɔsiderare de oībus ⁊ attribuere illa ad primum ens:qd̄ est cā in oībus entibus. ❡ D.d.⁊ etiā3 p̄ter oīa ista ⁊c.i.⁊ ens ēt̄ diuiditur p̄ter istā3 diuisionem in potentiā ⁊ actū. D.d.⁊ cū3 entia dicantur ⁊c.

2\. ❡ Deinde d.causam propter quā incepit cōsiderare de ente qd̄ est per accn̄s:⁊ d.nulla enī est sciā ⁊c.i.⁊ icipiemus loqui de hoc ente ad demr̄andu3 q̄ ista sciā nō cōsiderat de illo nisi ne noceat in cognitione entis qd̄ est essentialr̄:⁊ tale debet ppōni vt p̄mumiatur homo ab illo. ❡ D.d.⁊ signū eius ⁊c.i.⁊ signū q̄ artifex huius artis nō habet cōsiderare de ente per accn̄s est q̄ nulla ars cōsiderat de illo:neq3 speculatiua neq3 operatiua. Edificator enī cum facit domū non cōsiderat facere in ea oīa accidētia ifinita. U.g. vt sit domus fortunata habitatoris ⁊ vtilis:hec eni3 accidunt casu:nec ēt̄ vt sit infortunata ⁊ nocēs: h̄ accidunt malo casu:⁊ alia silia ifinita. Qd̄ enī est infinitū non est determinatū. ❡ D.d.⁊ silr̄ ⁊c.i.⁊ silr̄ edificator nō facit domū vtile3 aut nocentē:aut alijs modis re♃ contingētiu3 domui:⁊ silr̄ geometer nō considerat de rebus que existunt in figuris per accidēs: nō eni3 cōsiderat in figura habēte tres angulos:vt♃ accidat ei vt in ea sint tres alij anguli:neq3 ēt̄ cōsiderat vtrū accidat illi vt in ea sint anguli a trib⁹ eq̄lib⁹ duob⁹ rect̄i:⁊ tres eq̄les duob⁹ rect̄i.⁊ h̄ accit triāgl̄is ſm q̄ sūt ex ligno ⁊ cupro:aut aliq̄ alia mā. ❡ D.d.⁊ si cōueniant i diffōne. ❡ Potest itelligi sic:⁊ si anguli accidētes triangulo cōueniunt in diffōne cum angulis q̄ sunt eēntialr̄ in triāgulo in eēndo eq̄les duobus rectis. ❡ Et pōt itelligi sic:⁊ si illō qd̄ ē p̄ accn̄s ɔueniat cū eo qd̄ est eēntialr̄ in diffōne:⁊ iō dixit.post accn̄s enī est q̄si aliqd̄ nomē tm̄.i.qd̄ enī est p̄ accn̄s i rei veritate est nomē ɔ̄ficere.i.sine aliqua sigñatione.

Qd̄ ē ifinitū nō ē p̄ determinatū. Jd.2. ph.40.⁊.50. Et.5.me.cō. vltimo.

3\. ❡ D.d.⁊ iō non male fecit ⁊c.i.cū3 Plato posuit sermonē sophisticū i eo qd̄ est nō ens nō male fecit:⁊ nō posuit ipm̄ i ente:⁊ cā fuit in h̄ q̄ ſmo sophiste i maiori p̄te est p̄ accn̄s. ❡ D.d.sicut illud qd̄ dr̄ ⁊c.i.qm̄ illō qd̄ dr̄ eē idē p̄ accn̄s est illud qd̄ recipit qd̄lib3:⁊ suū diuersu3 vno mō:sicut accidit hoī vt recipiat albedinē ⁊ musicā:⁊ nauigatoriā:⁊ alia ifinita:talia.n. dr̄ idē p̄ accn̄s:sicut dicim⁹ q̄ musicus est albus:⁊ est nauigator. ❡ Et h̄ itendebat cū d.musicus enī ⁊ grāmaticus.i.U.g.vt aliqs hō sit musicus ⁊ grāmatic⁹: dicet̄ enī q̄ grāmaticus ⁊ music⁹ idē sunt:s3 p̄ accn̄s. Et silr̄ nauigator ⁊ musicus dr̄ idē p̄ accn̄s:qñ aliqs hō fuerit nauigator ⁊ musicus. Et silr̄ dr̄ q̄ hō q̄ recipit nauigatoriā q̄ est ide3 cū nauigatore:s3 p̄ accn̄s. ❡ D.d.oē qd̄ est ⁊c.i.⁊ oē qd̄ dr̄ eē idē p̄ accn̄s:nō dr̄ sp̄ neq3 in maiori p̄te:sic dr̄ q̄ grāmaticus est music⁹ aut efficit̄ music⁹:aut musicus est grāmatic⁹:aut musicus efficit̄ grāmaticus. ❡ D.d.⁊ oēs ſmones ⁊c.i.⁊ silr̄ oē p̄dicabile accn̄tale. Plato enī posuit eu3 in nō ente:q2 qd̄ ē p̄ accn̄s p̄pe vr̄ ei qd̄ nō est:cū raro accidat:⁊ cū h̄ itēdebat cū d.accn̄s enī vr̄ p̄pe ⁊c.i.illi qd̄ est nō ens aliq̄ mō. D.⁊ h̄ manifestū est ⁊c.i.⁊ nūerare ea q̄ sūt p̄ accn̄s sub nō ente: appet ex reb⁹ q̄ inducunt̄. Existes enī res eēntialr̄ sūt ille q̄ hn̄t aliq̄s spēs in q̄♃ idiuiduis existet gnātio ⁊ corruptio. Jlla at̄ q̄ sunt p̄ accn̄s nullā hn̄t spē3:vn̄ neq3 gnōnē n3 corruptionē: ⁊ itendebat q̄ nulla spēs inenit̄ p̄ accidēs.

Vide primo phy.21.

Jdem scđo phy.40.

Jllō qd̄ ē p̄ accn̄s p̄pe vr̄ ei qd̄ nō ē. iō Plo posuit illo i nō ente Vide p̄ h̄.2. ph.56.⁊.53.

Nulla spēs iuenit̄ p̄ accidēs. Jdē.7. me.cō.22.

❡ Autē dōm est ampli⁹ de accn̄te:inq̄rn̄ cōuenit q̄ ei⁹ nā: ⁊ p̄p quā cām est. Siml̄ eni3 forsan palā erit ⁊ q̄re eius nō erit sciā. Qm̄ igit̄ sunt in entib⁹:hec qdē sp̄ silr̄ se hn̄tia: ⁊ ex necc̄itate nō ſm vi3 dcā: s3 ſm q̄ dicim⁹ in nō ɔtingere alr̄. Jlla vō ex necc̄itate qde3 nō sunt:nec sp̄: s3 q̄si ſm magis. Hoc principiū ⁊ hec cā est ei⁹ q̄ est accn̄s esse. Qd̄ enī nec sp̄:nec q̄si ſm magis est: h̄ dicim⁹ accn̄s eē, vt si sub cane fuerit hyems ⁊ frigus h̄ accidere dicim⁹: s3 nō si estuatio ⁊ calor. Quia h̄ qdē semp̄ aut ſm magis: illud vō non. ⁊ hoiem albū eē accidit:nec enī sp̄:nec ſm magis. Aial vero non ſm accidēs. ⁊ edificatorem sanitatē facere ſm accidēs est:q2 nō est hoc natus facere edificator sed medicus. s3 accidit medicum edificatorē esse. Et cocus voluptatē ɔ̄itās:facit vtiq3 alicui salubre: sed nō ſm pulmentariā. Quap̄p accidens dicimus: ⁊ est vbi facit:simplr̄ autem non. alio♃ at̄ alie q̄nq3 potētie factiue sunt:ho♃ nec vlla ars:nec potētia determinata. Na3 ſm accidēs entium aut facto♃:causa est ſm accidens. Quare qm̄ qdem non oīa sunt ex necessitate: ⁊ semp̄:aut entia:aut que fiunt: s3 plurima ſm magis. Necē esse qd̄ ſm accidēs est ens: vt nec sp̄ nec s3 magis:alb⁹ musicus est. Qm̄ vero sit aliqñ ſm accn̄s erit. Si autē nō:oīa ex necc̄itate erūt. Quare mā erit cā ɔtingens p̄terq̄3 vt in pluribus alr̄ accidētis. Principiū autem hoc op3 sumere vtrum nihil est nec semp̄ nec ſm magis: aut h̄ impoſſe. Est igit̄ aliud p̄ter hoc qd̄ vtrūq3 ɔtingit: ⁊ ſm accidēs: sed vtru3 h̄ qdem vt in pluribus: ⁊ qd̄ semp̄ nulli insunt: aut sunt queda3 sempiterna. De his qdem igit̄ posterius p̄scrutandum est.

Qd̄ nec sp̄ nec s3 magis hoc accidens dicimus eē.

❡ S3 tm̄ loq̄mur de accn̄te ſm q̄ possē est in sua nā. ⁊ qua de cā sit. ⁊ vr̄ q̄ cū h̄ declabit̄ q̄re nō h3 scia3 firmā:cū in reb⁹ sint q̄dā que sp̄ sunt in eade3 dispōne: ⁊ sunt necc̄ie ēt̄:nō illa q̄ dn̄r violente: s3 q̄ dn̄r de illis q̄ impoſſe est vt sint alio mō: ⁊ q̄dam nō sunt necessaria neq3 sp̄:sed sunt in maiori parte: ⁊ h̄ est initium: ⁊ cā essendi p̄ accidēs. Qd̄ enī est nō sp̄:neq3 i maiori p̄te vocet̄ accn̄s:sic pluuia apd̄ ascēsu3 canis: h̄ enī accidit q2 nūq̄3 fuit: neq3 in maiori p̄te. ⁊ accidit vt hō sit alb⁹: s3 nō sp̄:neq3 i maiori p̄te. ⁊ edificator et medicus curat non in eo q̄ edificator: s3 p̄ accidens. et cocus pōt facere ferculū vtile: s3 nō est sciē coquēdi. et iō dr̄ q̄ accidit. Sed3 igr̄ hāc dispōnē forte virtutes agētes erūt alie: et ista non hn̄t artem neq3 virtutem termi-

natam. Cā eni coꝝ q̄ sunt aut erūt p accñs: est ēt p accñs. ꝛ cū nō oia sunt necīo sp sed pluries: ꝛ in maiori pte. Tūc nece vt illud qð est p accñs fit sicē albū. Nō.n.sp est musicus: neqꝫ in maiori pte: ꝛ si ē in aliquo tpe erūt p accñs: ꝛ si nō oia erunt necīa: ꝛ tunc accñs babebit aliquaꝫ cām in maiori pte ꝛ polsitateꝫ alio mō. Et opꝫ illud inueniri prio si aliud nō fuerit albū nigredo: pricipiū coꝝ eternum: de istis pscrutabiť post.

5. ¶ Dicit. ꝛ lꝫ illud qð est p accñs nō ɔtineať sub cognitione: tñ loquamur de eo sm q̄ ē posle in sua nā: ꝛ notificemus cām pp quā est. Uideť eniꝫ q̄ in hoc ex h declabiť q̄re nō ɔtineť sub cognitōe: ꝛ q̄re nulla ars pscrutať de cā ei⁹. ¶ D. icepit log in eo ꝛ d. ꝛ cū in rebuꝫ ꝛc̄.i. ꝛ cū in reb⁹ sint aliq̄ q̄ sp sūt i eadē dispōne.s. necīa ꝛ non necessaria que dicunť de reb⁹ patientibus violētiaꝫ: sed que dicunť de reb⁹ que impole est vt sint alio mō ab eo quo sunt. ¶ D.d. ꝛ q̄dā nō sunt necīa ꝛc̄.i. ꝛ cū reꝝ q̄dam nō sunt necīa in eē: ꝛ q̄dam hūt eē in maiori pte tēporis: ꝛ tūc istud genus est cā eius qð est per accñs. Qm̄ eniꝫ in eis q̄ sunt in maiori pte nō fiat illud qð inatuꝫ est fieri in maiori pte fiet illud qð est p accñs: ꝛ iō si oia essent necīa nihil esset p accñs. ¶ Et cū narrauit q̄ cā eius qð est p accñs ē aliqua eē in maiori pte. qm̄ si aliqua fuerit i maiori pte aliq̄ erūt in miori. D. illud eni qð nō est semp ꝛc̄. ꝛ dicit h: qꝛ ex ascensu canis seqť abscisio pluuie cōtinualiter: ꝛ h nō eēt necīum: vt si esset pluuia in eo in maiori tpe nꝫ in minori tpe: ꝛ iō q nō ɔcedit aliqd eē p accñs ɔtinget ei vt oia fcā sint necīa in fiēdo. ¶ D.d. ꝛ accidit vt hō fuit albus ꝛc̄.i. ꝛ ex hoc accidit hoī q̄ fuit album ꝛ q̄ nō fuit: ꝛ q̄ album fuit multa ifinita. U.g. musicus ꝛ edificator: ꝛ medicus ꝛ alia. D.d. ꝛ edificator medicus ꝛc̄.i. U.g. q̄ accidit edificatori medicari nō in eo q̄ edificator: sꝫ qꝛ accidit ei q̄ fuit medicus: ꝛ silr cocus pōt facere ferculū vtile: sꝫ tñ p accñs: cocus eni facit delectabile ferculū: medic⁹ aūt vtile. D.d. sm igiť hāc dispōnē ꝛc̄.i. sm igiť hūc modū vtutes actiue ꝛ artes hūt alias opationes ab eis pp q̄s sunt. D.d. ꝛ ista nō hūt arteꝫ ꝛc̄.i. ꝛ ista q̄ sunt p accñs nō hūt artē agētē neqꝫ vtutē terminatā a qua pueniāt. Cause eni coꝝ q̄ fiūt p accñs sūt ēt p accñs: sꝫ quecūqꝫ cā sit. imo cause ifinite. ¶ D.d. ꝛ cū non oia ꝛc̄.i. ꝛ cū manifestū est q̄ nō oia sunt necīa: sꝫ plā sint in maiori pte: nece est vt illa q̄ fiunt p accñs sint in maiori pte ex quo illa q̄ sunt in maiori pte sūt necessaria: ꝛ si nō oia eēnt necīa: ꝛ ista sunt sicut albū eē musicū: accidit eni albo q̄ fuit musicus nō necīo neqꝫ in maiori pte. ¶ D.d. ꝛ cū sit i aliquo tpe ꝛc̄.i. ꝛ si illð qð est p accñs nō fuerit: tūc oia entia erūt necīa: ꝛ tūc qð fit p accñs hēbit cām aliā a cā possibili qð ē in maiori pte. ¶ Et dixit hoc: qꝛ ei⁹ cā qð est p accñs est cā possibilis qð est in maiori pte qm̄ ex ea nō puenit actio habēda nāliter: sed alia actio: vt dcm̄ est in physicis. ¶ D.d. ꝛ opꝫ accipere hoc pmo ꝛc̄.i. opꝫ accipere q̄ cā eius qð est p accñs est cā reꝝ que sunt in maiori pte. Nulla eniꝫ est alia cā que pōt accipi pro causa eius qð est per accidens preter istam.

Si oia eēnt necīa nih eēt per accidēs.

Cause coꝝ q̄ fiunt p accñs sunt p accñs ꝛ ifinite. Idē 2. phyß. so. 52. ꝛ 53.

Cā reꝝ q̄ sūt p accñs ē cā reꝝ q̄ sī i maiori pte ꝛ nulla alia. Uide 2. ph. c. 48.

De ente per accidēs non ē i scientia.

¶ Qð autem scia non est accidentis palaꝫ. Scia nāqꝫ omnis: aut est ei⁹ qð semp: aut eius qð sm magis. Etenim quomō qspiaꝫ docebiť aut docebit alium. Oportebit eniꝫ diffiniri: aut p se: aut per magis: vt qꝛ vtile mellicratū febricitāti vt sm magis. Qð aūt preter h non hēbit docere: qñ puta noua luna: aut eni sp: aut in pluribus: ꝛ q̄ noua luna. Accidens aūt preter hoc.

¶ Qm̄ aūt accidēs non hꝫ sciam pmanentē manifestū est. Ois eni scia pmanēs: aut est illius qð est sp: aut illi⁹ qð est in maiori pte. quō eniꝫ pōt doceri: aut adisci qð nō est ita: qm̄ qð determinať oꝫ aut vt sit semp: aut in maiori parte. U.g. q̄ sirupus talis adiuuat febricitātes in maiori parte: ꝛ impole est vt aliud dicať in alio tēpore: vt nouitas mēsis que est semper: aut in maiori parte.

¶ Cum declarauit qð illud qð est per accñs nō habꝫ nām determinatā cum nō habeat cām terminataꝫ: icepit declarare q̄ nō hꝫ ēt sciaꝫ. ¶ Et d. qm̄ aūt ꝛc̄. ꝛ d. sciaꝫ pmanēteꝫ: qꝛ illud qð est per accidēs scitur qñ accidit sed nō permanēter. Quia scia nō est pmanens in scito nisi per cām: ꝛ dicere est pmanētiaꝫ iudicare: q̄ cum cā fuerit erit causatuꝫ: aut de necessitate aut in maiori pte. ꝛ ideo in hoc genere impole est aliquā cognitionē esse. ¶ Et hoc qð d. q̄ scia permanens nō est nisi reꝝ necessariaꝝ: aut eaꝝ que sunt in maiori pte: manifestū est p se. Et q̄ impole est adisci: aut sciri qð nō est alteri⁹ istaꝝ duaꝝ dispōnuꝫ: qm̄ sicut dixit: omne qð diffiniť aut disponiť aliqua dispositione: aut illa dispō erit ei necīa: aut i maiori parte: sicut dicim⁹ q̄ syrupus acetosus adiuuat febricitantes: qꝛ adiuuat eos in maiori pte: ꝛ si ɔtingenter adiuuerit eos: aut in minori pte non haberemus sciaꝫ pmanētem in eo. ¶ D.d. ꝛ impole est vt dicatur ꝛc̄. ita accidit in luna: ꝛ itēdit q̄ nouitas mensis est necessaria non in maiori pte: sed illud qð est per accñs neqꝫ est necessarium neqꝫ in maiori parte.

6.

Scia nō ē pmanēs i scito nisi p cām.

Idē 5. post. texto. co. 11.

¶ Qð qdem igiť est accidēs: ꝛ pp quā cāꝫ: ꝛ qꝛ scia nō est eius dcm̄ est. qð aūt sint principia ꝛ cāe gñabilia ꝛ corruptibilia sine generari ꝛ corrumpi palam. Si eni non hec: oia ex necessitate erunt: si eius qð fit ꝛ corrumpiť non sm accñs: cām aliquā nece est esse. Utrū enim erit h: aut nō: si h fiat erit: si aūt non: nō. Hoc aūt si aliud erit. Et ita manifestuꝫ: qꝛ sp tpe ablato a finito tpe veniet vsqꝫ ad nūc. quare hic moriť ifirmitate aut vi: si exit h: aut si facit: sed h si aliud: ꝛ ita veniet ad qð nūc est. Aut in factoꝝ aliqd: vt si sitit: hoc qdē si comedit mordicātia. Sed h aut est: aut non. quare ex necessitate morieť aut nō morieť. Similr aūt ꝛ si supsiliat aliquis ad fcā eadem rō. Jam eniꝫ est h in aliquo. Dico auteꝫ fcm̄. Ex necītate. ergo oia erunt que sunt futura: vt mortuū fore viuentē. Jaꝫ eni fcm̄ est aliqd: vt ɔria in codē corpe. Sed si ifirmitate aut vi: nondum ni-

si hoc factum fuerit. Palam ergo qꝛ vsqꝫ ad aliquod vadit pricipium: hoc autē nō ab h ad aliud. Erit ergo ei⁹ vtcūqꝫ euenit ip̄m: ꝛ cā gn̄ōnis ipsius nulla: sed ad pricipium q̄le: ꝛ cām q̄lem reductio talis.

¶ Dcm̄ est igit̄ qd est accidēs: ꝛ qd cā accidentis: ꝛ ꝙ nullam habꝫ sciam ꝑmanētē. Qm̄ aūt pricipia ꝛ cause sūt gn̄abilia ꝛ corruptibilia ēt absqꝫ eo ꝙ generent̄ aut corrūpant̄. Manifestū est ꝙ si hoc nō fuerit: tūc oia erūt nec̄io. Qm̄ si illa q̄ gn̄ant̄ ꝛ corrumpunt̄ nō habuerint aliquā cām modo accidentali: tūc erunt necessario: sicut dicimus vtrū erit hoc aut nō erit: hoc erit enī si erit hoc: ꝛ si nō: non: ꝛ hoc si fuerit aliqd: ꝛ ſm hāc dispōnem. Et manifestū est ꝙ ſp diminuit̄ tp̄s: ex tp̄e finito. ꝛ silr̄ ꝑuenit ad illud qd̄ ē in istāti: sic dicim⁹ ꝙ si soꝛ. exierit morieē aut ifirmitate: aut violētia. ꝛ h erit si aliud fuit: ꝛ sic ꝑuenieē ad illud qd̄ est istans: aut ad aliqd eos q̄ fuerit: vt tale comestū iducit sitim. Et h si comederit calīa: ꝛ h aut erit: aut nō. ergo morieē nec̄io. Et silr̄ si aliqs ordinauerit ꝛ dixerit illa que iam fcā sūt sermo de eis erit talis: ꝛ hn̄t existentē essentiam. Dico illa q̄ iam fuerint eēntia corū: ꝛ cognitio eorum: ꝛ gn̄atio eoꝝ. ergo erunt necessario oia gn̄abilia: sicut mors viui: qꝛ iam ꝓcessit ꝛ fit idē. Sicut cōtraria sunt eadem: qꝛ sunt eiusdē: sed nō sine infirmitate: aut violētia nisi hoc sit. Manifestū est igit̄ ꝙ accedit ad aliqd̄ pricipiū: ꝛ hoc nō accedit ad aliud: ꝛ accedit ad illud qd̄ cōprehendit̄ casu: ꝛ nō est cā motus oīo. Sed finis que est talis: erit ad principiū habens q̄litatem: ꝛ cām habētem q̄litatem.

7\. ¶ Idest qm̄ aut opꝫ ex hoc hic eē cās que gn̄ant̄. deinde corrūpunt̄ absqꝫ eo ꝙ generēt alia: aut alia corrūpant. manifestū est. ¶ D.d. cāꝫ in h ꝛ d. qm̄ si hoc nō fuerit ꝛc̄. i. qm̄ si fuerit nec̄ium vt ois cā gn̄abilis sit generās aut corrūpens. ꝯtinget vt oia sint nec̄ia. D.d. qm̄ si illud qd̄ gn̄atur ꝛc̄. i. qm̄ si illud qd̄ est generandū nō habuit cām accidētalē sed oēm cām sequtur causatū necessario: tunc oia q̄ fiunt fiunt nec̄io: ꝛ sic auferet̄ nā possibilitatis. ¶ D.d. sicut diximꝰ vtꝝ erit ꝛc̄. i. qm̄ si oia fuerint nec̄io: tūc cōtinget vt ſmo dicētis: vtrū h erit in futuro: aut nō erit: alteꝝ eoꝝ erit nec̄iū ꝛ alterum ipoſe: ꝛ ꝯtinget vt cā illius generandi sit gn̄āta nec̄io: ꝛ cū fuerit erit creatū nec̄io: ꝛ hoc itendebat cū d. ꝙ erit h si fuerit h: ꝛ si nō: non. ¶ D.d. ꝛ hoc si fuerit: ꝛ ſm hāc dispōnē. i. ꝛ ꝯtinget ēt vt a cā eius sit causatū nec̄io si fuerint gn̄āta: vt sit ſm hāc dispōnē. s. vt sit nec̄io a sua cā: ꝛ sua causa ab alia: ꝛ hoc ꝑueniet nec̄io ad aliam cām necessariā in eē: tales enī cause nō ꝓcedūt in ifinitū. ¶ D.d. ꝛ manifestū est ꝙ ſp diminuit̄ ꝛc̄. i. ꝙ tp̄s in quo fit cā rei facte in tp̄e terminato futuro diminuit ex illo tp̄e ꝛ diminuit̄ ēt ex tp̄e residuo tp̄s in quo fit cā cause donec ꝑueniat̄ ad istās p̄ñs in quo est p̄ma cā ei⁹ qd̄ est fiendū. ¶ D.d. exēplū in h ꝛ d. sicut dicim⁹ ꝙ si soꝛ. exierit ꝛc̄. i. V. gr̄a. ꝙ si fuerit nec̄ium ꝙ soꝛ. moriat̄ si vulneret̄ vt si ifirmet̄ ꝙ moriat̄: ꝛ si hoc fuerit infirmabit̄ nec̄io donec ꝑueniat̄ ad cām existem in p̄ñti. V. g. ꝙ si patiat̄ sitim patiet̄ calorē nec̄io: ꝛ si patiat̄ calorē: patiet̄ febrē: ꝛ si frigus patiet̄ morieē: ꝛ si mā exiuerit: patiet̄ sitiꝫ nec̄io. ¶ D.d. ꝛ tale comestū ꝛc̄. idest. ꝛ si patiat̄ sitim nec̄io comedit aliqd̄ calidū: ꝛ sic comedere illud calidum erit nec̄ium: ꝛ illa ꝯtia erunt nec̄io. cōtingeret enī exponere eoꝝ que fiūt in futuro eē necessario. s. alteꝝ duoꝝ oppositoꝝ vt sint ēt fcā necessario: ꝛ vt ꝯsecutio eoꝝ adiuicē sit nec̄ia. ¶ D.d. ꝛ hoc aut erit: aut nō ꝛ inuit aut cām: aut causatū. s. ꝙ vtrūqꝫ erit nec̄io. D.d. ḡ morieē nec̄io. i. ꝛ si iste cause fuerint huius dispōnis necesse est vt exeat ꝛ moriat̄ necessario. ¶ D.d. ꝛ silr̄ si aliqs ordinauerit ꝛc̄. i. ꝛ silr̄ continget vt omne qd̄ fit anteq̄ȝ fiat ꝙ fuit nec̄ium vt fieret: ita ꝙ oia futura ꝛ oia preterita fuerīt nec̄ia: ꝛ h est ꝯtra itellm̄ ꝛ sensū. ¶ D.d. ꝛ habent eēntiā existē ex quo ꝯtinget vt oia fcā hēant eēntiā aliquā existē ex q̄ ꝯtinget exit⁹ eoꝝ in actū nec̄io: vt dr̄ in exēplis legalib⁹: qꝛ oia fiēda sunt scripta in tabula: ꝛ qd̄ est scriptū in illa tabula exibit in actū: ꝛ iō exposuit h ꝛ d. dico illa ꝛc̄. i. cōtinget vt nāe reꝝ faciant eas gn̄āri necessario: quēadmodū nā generabiliū facit ea corrūpi: ꝛ iō d. erunt igit̄ oia gn̄abilia ꝛc̄. i. cōtinget igit̄ hāc positionē vt nāe ꝛ subēreꝝ ex qbus generabilia generātur faciāt eas generari: quēadmodū cū generant̄ faciūt eas corrūpi: vt viu⁹ corrūpit̄. ¶ D.d. fit enī idē ꝛc̄. i. ꝛ est nec̄e vt gn̄ātum corrūpat̄ nec̄io qd̄ anteq̄ȝ corrūpat̄ fuit nec̄iū vt cōpōneret̄ ꝛ fieret idē ex ꝯrijs: ꝛ fuit idē qꝛ ꝯria fuīt i eo scꝫ forme: ꝛ sic nec̄io corrumpit̄: sed nō sine ifirmitate ꝛ violētia: sed corrūpit̄ si aliqua infirmitas fuerit: aut violētia: quaꝝ altera. s. ifirmitas est nāliter ꝛ de nec̄itate ꝛ altera ꝑ accn̄s. s. violentia. ¶ D.d. manifestū est igit̄ ꝛc̄. i. declaratū est igit̄ ex h ꝙ oē qd̄ gn̄at̄ ꝛ corrūpit̄ hꝫ cās: ꝛ ꝙ ille cause ꝑueniūt ad p̄mā cāꝫ. ¶ Sed tn̄ differūt: qꝛ corruptio fit de nec̄itate: gn̄ātio aūt nō: ꝛ si h eēt: oia eēnt accidētia necessario: ꝛ si h eēt. tūc gn̄ātio eēt in subāreꝝ in qbus est gn̄ātio: sicut corruptio existit i substātijs eoꝝ. ¶ D.d. aut accipiet̄ ad illud qd̄ ꝯprehēdit̄ casu. i. qd̄ aūt ex istis causis ꝑuenit ad illud qd̄ fit casu nō est cā alicuius motus nālis oīo. i. ꝙ oē qd̄ fit casu nō est cā alicui⁹ speciei entium. ¶ D.d. sed finis q est ꝛc̄. i. sed qd̄ fit casu fit a p̄ncipio hn̄te nām terminatā ꝛ cām terminatā: qd̄ enī est accn̄taliter accidit illi qd̄ est eēntialr̄.

Corruptio fit de nec̄itate: non autē generatio.

¶ Vtꝝ vt ad nām: aut ad qd̄ cuius gr̄a. aut vt ad mouēs maxime perscrutādū. Ergo de ente ſm accidens pretermittat̄: determinatum est enī sufficiēter. Qd̄ aūt vt verum ens: ꝛ nō ens vt falsum: qm̄ ſm ꝯpōnem ꝛ diuisionem: totalr̄ vero circa ꝑtitionē in cōtradictionis. Verū qdem enī affirmationē in ꝯposito hꝫ: negationē ꝟo in disiūcto. Sꝫ falsū hꝫ ꝑtitionis ꝯtradictionē. Qm̄o autē qd̄ silr̄: aut qd̄ separatī itellcre accidit ali⁹ sermo. Dico autē qd̄ simr̄: ꝛ qd̄ separatim: vt

Solet adduci.

Nõ est verũ ⁊ falsũ ĩ reb⁹ sed in mẽte.

nõ in qd̓ ↄ̄sequenter: sed in vnuz aliqd̓ fieri. Non eni est veruz ⁊ falsum in rebus: vt qd̓ qd verũ bonum: qd̓ aũt malũ falsum: sed ĩ mẽte. Circa vero simplicia: ⁊ qd̓ est: nec in mente est. Ergo q̃cũq3 op3 speculari circa sic ens: ⁊ nõ ens posteri⁹ pscrutandũ. Qm̃ aũt ↄ̄plexio ⁊ diuisio est in mẽte ⁊ nõ in rebus. Qd̓ aũt ita ens alterũ ens a ꝓprijs: aut q2 qd est: aut q2 q̃le: aut q2 q̃tum: aut si qd̓ aliud copulet: aut diuidat mẽs: ꝙ qdẽ vt accidens: et qd̓ vt verũ ens ꝑtermittendũ. Cã eni hui⁹ qdẽ indefinita. Illius ꝟo mẽtis aliqua passio: et vtraq3 circa reliquũ gen⁹ entis et nõ extra oñdunt entẽ aliq̃d nãm entis. Quapp ea qdẽ pretermittant. Perscrutãde ꝟo sunt ipsi⁹ entis cãe et pⁱcipia inq̃tuz ens. Palã aũt in qb⁹ d̓terminauim⁹ d̓ quotiens vnũq̓dq3 dicit̃: q2 multiplr̃ dicit̃ ens: significat eni hoc qd̓ qd est.

Et op3 nos perscrutari multũ: vtrũ sit q̃si perueniẽs ad mãm: aut ad aliud pp qd: aut ad illd̓ cuius est motus. dimittamus igitur loq de ente accñtali: nam sufficit ꝙ d̓terminatuz est de eis: et loq̃mur de vero ente: qd̓ nõ est sic falsuz. Est eni ĩ ↄ̄põne et diuisiõe: et vlr̃ in diuisione ↄ̄tradictoriõꝝ. q2 h3 affirmatiuã ſm qd̓ est verũ: et ſm ꝙ est cõpositũ habet negationẽ aliquã: et ſm ꝙ est diuisũ h3 falsitatẽ istius diuisionis q̃ est ↄ̄dictoria. Quomõ autem ↄ̄tingit itelligi simul: ⁊ prius. habet aliũ sermonem. Et dico simul ⁊ prius ne aliqd sit post aliqd: sed vt sit idem. Falsum eni ⁊ verũ non sunt in rebus sicut bonum ⁊ malũ: vt verũ sit sicut bonum: ⁊ falsum sicut malũ: ꝫ sunt in cognitione. Et nulla cognitio est de simplicibus: aut de illo qd̓ est. Omnia igit̃ que perscrutãda sunt de ente quod est hui⁹: ⁊ de eo qd̓ non est dicenda sunt post. Et cum in cognitione est: aut compositio: aut diuisio: non in reb⁹: qd̓ est aliud ſm hunc modũ. Ex reb⁹ eni3 q̃ sũt in rei veritate est illud qd̓ significat: aut qd: aut q̃le: aut q̃tum: aut qd̓ copulat̃ cũ alio: ⁊ cognitio diuidit illud. Dimittamus igit̃ ens qd̓ est q̃si accidens: ⁊ qd̓ est q̃si veruz. Causa enim enius coꝝ non hab3 diffõne3: ⁊ causa alterius est cognitio: ⁊ vtrũq3 ẽ in genere diminuto generum entis: ⁊ nõ sunt ex eis q̃ significãt esse entis. Et ideo dimittatur ⁊ perscrutet̃ albũ. Iam declarauim⁹ vbi diximꝰ ꝙ vnaq̃q3 reꝝ dr̃ multis modis. Quoddam eni significat qd album.

Modo narrat qd pscrutandũ est de causa ad quaz ascẽdunt oẽs cause que sunt accidẽtales: aut essentiales. Et d. ⁊ op3 nos ⁊c̃. i. ⁊ op3 nos multuz perscrutari de causa accidẽtali: vtrum reducatur ad causaz mãlem vel finalẽ vel agentem: ⁊ ipse iaz declarauit in scđo physicoꝝ ꝙ reducit̃ ad causam agentẽ. ⁊ forte ppter h̓ dimisit h̓ loq de illo. Et etiã declarauit ꝙ in hoc ente qd̓ est per accñs non ↄ̄siderat ista ars: ⁊ d. dimittamus igitur ⁊c̃. i. q2 iam determinauimus de natura eius qd̓ sufficit. Deinde d. ⁊ loquamur de vero ente. i. ⁊ cum iam locuti fuerimus de ente accidẽtali: loquamur de ente veridicãti ſm ꝙ est veridicans. ⁊ h̓ est illud qd̓ est in aĩa. h̓ eni entia facta sunt ab itellectu q̃n diuidit entia abinuice3: aut cõponit ea adinuice3. h̓ igit̃ ens est vnũ genus generꝝ entiũ: ⁊ est vlr̃ istud ens tñ in affirmatiõe aut negatione. D. d. q2 h3 affirmationẽ ⁊c̃. i. vera eni affirmatiua significat ↄ̄põnem in entibus: ⁊ vera negatiua diuisionẽ. Et q2 idem ens ĩpoẽ est ꝙ sit compositũ ⁊ diuisũ in simul: iõ si affirmatiua fuerit vera: negatiua erit falsa: ⁊ q. d. affirmatiua aũt q2 est vera: est ens in cõpositione quasi haberet negatiuã: cuius falsitas existit ĩ diuisione. Qm̃ cum affirmatiua est vera per cõpositionẽ: negatiua est falsa per diuisionẽ: ⁊ silr̃ q̃n negatiua est vera ꝑ diuisionẽ: affirmatiua est falsa per compositionẽ. D. d. quomõ aũt accidit simul ⁊c̃. ⁊ itendebat per hũc sermonẽ declarare diuersitatem duoꝝ entiuz. s. entis qd̓ est in itellectu: ⁊ entis qd̓ est extra itellm̃. Qd̓ eni est in aĩa ↄ̄tingit vt recipiat duo opposita insil̃. Qd̓ aũt est extra aĩam nõ: ⁊ q. d. q̃uomodo aut accidit ꝙ aĩa itelligit duo opposita in siml̃ qd̓ nõ potest eẽ extra aĩam: q2 mã recipit ↄ̄ria successiue loquẽduz est de eo in alio loco: ⁊ innuit libruz de aĩa. D. d. in h̓ causam ⁊ d. verum eni ⁊ falsum ⁊c̃. i. ⁊ causa in hoc qd̓ itellectus comprehẽdit ĩsimul duo opposita etiam: q2 natura ꝑmoꝝ oppositoruz in itellectu. s. veri ⁊ falsi nõ est natura ꝑmoꝝ oppositorum extra aĩam. s. boni ⁊ mali. verũtamẽ verum ⁊ falsum sunt in cognitiõe: ⁊ bonum ⁊ malum est in materia: ⁊ nullum [a] entiũ que sunt in cognitione dr̃ esse simplr̃ ſm ꝙ est extra aĩam. D. d. oĩa igit̃ pscrutãda ⁊c̃. i. ⁊ oĩa pscrutãda: vtrum sint de ente in cognitiõe: aut de ente extra aĩam dicenda sunt vbi [b] pscrutatur de vlibus: ⁊ numeris: ⁊ alijs similibus. D. d. ⁊ cum in cognitione ⁊c̃. i. ⁊ cum illud qd̓ est in cognitione ex hoc ente: est compositio aut diuisio: absq3 eo ꝙ sit extra aĩam ens qd̓ differt ab isto qd̓ est in re est illud quod significat: aut qd: aut quale: aut q̃tum: aut aliquod cõtinuum cum alio: ⁊ hec sunt cetera predicamenta. D. d. ⁊ cogitatio diuisit illd̓ ⁊c̃. ⁊ forte itendit per hoc illud qd̓ est ꝑter ꝑdicamẽta substãtie: ⁊ forte itendit predicamẽta que cõiter habẽt cõpositione3: ista eni existimãtur ꝙ nisi aĩa eẽt nõ eẽnt. D. d. dimittamus ergo ens ⁊c̃. i. dimittam⁹ igit̃ pscrutari pscrutatiõe de ente qd̓ est ꝑ accñs: ⁊ de ente qd̓ est veridicans. s. ꝙ est in aĩa. Ens eni3 qd̓ est ꝑ accñs nõ habet cãm terminatam: ⁊ qd̓ est veridicãs: nõ h3 ẽt cãm nisi aĩam: ⁊ iõ vtrũq3 numerat̃ in genere entis diminuti: ⁊ iõ pscrutãduz est de ente pfecto qd̓ est ens extra aĩaz. D. d. iã declarauimus ⁊c̃. i. ⁊ determinauim⁹ vbi locuti fuim⁹ quedã de eis q̃ significãt multis modis ꝙ ens dr̃ multis modis. Quoddã eni dr̃ scđm ꝙ. sc3 de subã: qd̓dam de qualitate: qd̓dam de q̃titate: quoddam de copulationibus istoꝝ cum alijs.

Explicit liber sextus.

Scđo physi. tex. com. 44. ⁊ com. 51.

Tertio de aĩa tex. co. 21.

Qd̓ est ĩ aĩa ↄ̄tingit vt recipiat duo opposita. Et hoc opp⁹ vide 4. hui⁹ tex. com. 9.

Verũ ⁊ falsũ st ĩ cognitiõe ⁊ bonũ ⁊ malũ ĩ mã. Vide opp⁹ 3⁰ de aĩa. 34. vbi d̓ ꝙ cũ in itellu ẽ bonũ simplr̃ ⁊ cũ eẽ aĩaz ẽ bonũ ĩ respectu.

a Ide3. 3. de aĩa. 38. 39.

b Septimo met. 46. 47 ⁊ 50.

5. met. c. 14.

¶ Incipit septimus.

In isto tractatu ꝑscrutat̃ de speb⁹ entis de qbus itēdit ꝑscrutari in hac scia. Ista.n.scia diuidit̃ in tres ptes pmas. Pri ma est de diuisiōe entis in subam ꝛ accns. Scda de diuisiōe entis in potētiā ꝛ actuꝫ. Tertia de diuisiōe entis in vnuꝫ ꝛ multa. ¶ Et iste tractat⁹ est pm⁹ coꝝ in qbus perscrutat̃ de suba. ꝛ qꝛ suba alia est sepabilis ꝛ abstracta: alia insepabilis: ꝑscrutat̃ in h tractatu ꝛ in seq̄nti de substātijs insepa bilib⁹ ꝛ nō de nūero coꝝ. Deide in nono tractatu ꝑ scrutat̃ de potētia ꝛ actu. Deide in decimo de vno et pluri. Et post in tractatu vndecimo de substātijs se parabilib⁹ ꝛ cuiusmodi eē hnt ꝛ quot sunt. Deide in duodecimo ꝛ tertiodecimo ꝑscrutabit̃ de eis que di xerunt antiqui de nāis sepabiliū subarꝫ. Tractat⁹ aūt ꝑcedentes hūc tractatū sunt quasi preparatorij ad hoc qd intendit dicere in istis. ꝛ incipit in hoc tra ctatu dicere ens dicitur multis modis ꝛc̃.

¶ Incipit liber septim⁹ prime phie. Ca. I.

Ens multipliciter dr̃: sicut diui simus in his que de quotiens. Significat eni hoc qd qd est: ꝛ hoc aliquid. Illud vero qd q̄le: aut quātū aut alioꝛuꝫ vnū quodqꝫ sic ꝑdicamētoꝝ.

¶ Ens dicit̃ multis modis vt pri⁹ diximus in sermōe in quo dixim⁹ quot modis dicit̃ aliqd. Quoddā.n. significat qd est aliqd: ꝛ ꝙ hoc. Et qddā significat ꝙ hoc ē q̄le: aut quātum: aut aliud coꝝ que ꝑdicant̃ in ser mone ſm hunc modum.

Dicit ꝛ cū sit declaratū ꝙ hoc nomē ens dr̃ mul tis modis: vt dcm̄ est in tractatu in q̄ decla rauimus noīa vsitata in hac scia. Illic.n. distiguim⁹ ꝙ h nomē ens qn̄qꝫ significat qditatē sube dmōstra te. ꝛ qn̄qꝫ ipam subaꝫ demōstratā: ꝛ qn̄qꝫ aliqd acci dens in istis substātijs: aut q̄titatē: aut q̄litatē: aut aliud coꝝ q̄ ꝑdicant̃ de substātijs nō ꝑdicatiōe decla rante subas coꝝ: nec in rn̄siōe ad qd est hec suba de monstrata. ¶ Et hoc itēdebat cū.d. ꝛ qdam signifi cat ꝛc̃.i. ꝛ h nomē ens qn̄qꝫ significat in substātijs q̄ litatē: aut quātitatē: aut aliud accidētiū ꝑdicabiliuꝫ de eis: nō ita ꝙ declarant subam. sed predicant̃ ſm quale: aut quātū: aut vbi: aut qn̄: aut alio mō.

¶ Totiēs aūt ente dicto palā: qꝛ hoꝝ primū ens est qd qd est qd significat subam. Naꝫ qn̄ dicim⁹ q̄le qd hoc: aut bonū dicim⁹: aut malū: ſ nō tricubitū: aut hoīeꝫ. Qn̄ vo qd est: nec albū: nec calidū: nec tricubitū ſ ho minē aut deū. alia vo dnr̃ entia: eo ꝙ taliter entis: hec qdē q̄litates esse: illa vo quātita tes: alia passiōes: alia aliud qd tale.

Accidētia sūt entia: qꝛ talē entis. Jo.j. t. cō. 14. ꝛ .12. me. t. c. 3. ꝛ c. 22. vñ ꝑ h 3. 2. ꝛ̄ra h⁹.

¶ Et cū ens dr̃ multis modis: māifestū est ꝙ primū ens istoꝝ est illd qd significat qd: ꝛ h est illud qd significat subam. Qn̄ enim dicim⁹ de aliquo: q̄le est dicim⁹: aut bonū: aut malū: ꝛ nō dicim⁹ hō. Et cuꝫ iterrogat̃ qd est. nō dicimus albū: aut tricubitū: ſ ho mo: aut deus. Et alia dicunt̃ entia: qꝛ sunt entis qd est h⁹: q̄dā igr̃ sunt q̄titates ꝛ q̄dā q̄litates: ꝛ q̄dā passiua: ꝛ q̄dā aliud tale.

¶ Cū declarauit ꝙ hoc nomē ens significat subam ꝛ accidētia sube q̄ sunt.ix. ꝑdicamēta: intēdit declara re ꝙ hoc nomē ens pri⁹ ꝛ simplr̃ significat ꝑdicamē tū sube scdario ꝛ dterminate.i. relatiue ad subaꝫ alia ꝑdicamēta accidētiū q̄ nō dicunt̃ eē. nisi qꝛ accidūt enti qd est ens ꝑ se.i. sube. ¶ Et.d. ꝛ cuꝫ ens dr̃ ꝛc̃.i. ꝛ cū declaratū est ꝙ hoc nomē ens dr̃ de gnib⁹ ꝑdica mētoꝝ: mani⁹ est ꝙ pm̄ de quo dr̃ hoc nomē simplr̃ ꝛ pri⁹ est illud qd dr̃ in rn̄sione ad qd est hoc idiuiduū demōstratū ꝑ se existēs: ꝛ ista interrogatio est de suba.

¶ D. incepit declarare hoc ex mō interrogādi ꝛ rn̄ dēdi: ꝛ.d. qm̄ cū dicim⁹ de aliquo ꝛc̃.i. ꝛ signū ei⁹ qd illud de quo interrogat̃ ꝑ hoc nomē qd in idiuiduis sube est digni⁹ hoc noīe ens est: qm̄ si interrogat̃ per alia noīa interrogātia de indiuiduis sube: nō rn̄det̃ ꝑ aliqd determinās qdditatē ei⁹. V.g. qm̄ qn̄ inter rogat̃ quale est istud demōstratū: aut eiusmodi: rn̄ dem⁹ bonū: aut malū. calidū: aut frigidū. ꝛ nō rn̄de mus ipsuꝫ eē hominē: aut orbē: qd intēdebat ꝑ deuꝫ.

¶ Et cū hoc interrogat̃ qd est illud indiuiduū exi stens qd dr̃ suba: nō rn̄dem⁹ ad hoc ꝑ aliqd ex eēntiā ei⁹. v.g. albū: aut calidū: aut tricubitū: ſ hō: aut orb.

¶ Et itēdebat ꝑ hoc ꝙ ꝑdicabilia q̄ declarāt qddi tatē idiuidui sube dmōstrate sunt digniora hoc noīe ens q̄ ꝑdicabilia alioꝝ accidētiū: cuꝫ nūq̄ notificēt qdditatē sube: ꝛ ideo qd declarat qdditatē idiuidui sube est suba. In hoc ḡ caplo intēdit declarare ꝙ qd ditas idiuidui sube est ꝑor in eē qdditatib⁹ acciden tiū. Indiuiduū.n. sube qd pri⁹ est alijs indiuiduis ac cidentiū manifestū est ꝑ se. ¶ Et sciēduꝫ est ꝙ ista declaratio est logica: ꝛ plures demōstratiōes in hac scientia sunt logice.s. qm̄ ꝓpōnes eius sunt accepte a dialectica. Dialectica.n. vtitat̃ duobus modis. vno modo ſm ꝙ est instrumentū: ꝛ sic vtitat̃ in sciētijs alijs: ꝛ alio modo vt accipit̃ illud qd declaratū est in illa in alijs sciētijs ſm ꝙ accipit̃ ꝛ ſm ꝙ accipit̃ illd qd declaratū est in aliqua sciētia speculatiua ad aliā scientiā est: cū ista considerat de ente simplr̃: ꝛ ꝓpō nes dialectice sunt entis simpliciter: sic diffinitiōes ꝛ descriptiones: ꝛ alia dicta in eis.

Pri⁹ do⁹.

Indiuiduū sbe prius est alijs idiuidu is accidētiū. Jo.j. t. c. 4. ꝛ. 47.

Scdm.

Dialectica vtitat̃ duplr̃. vñ idē ꝑ ph. 2. 35. ꝛ. 1. phe 70. ꝛ. 2. m. c. 15. ꝛ ꝑ ethico rū. cap. 3.

¶ Unde ꝛ dubitabit aliqs vtꝝ vadere ꝛ sa nare: ꝛ sedere vnūqdqꝫ ipsoꝝ sit ens: aut nō ens. Silr̃ aūt ꝛ in alijs talib⁹: nihil.n. ipsoꝝ est: nec ſm se aptū natū: nec separari possi bile a suba. Sed magis siquidē vadēs entiū aliqd est: ꝛ sedēs ꝛ sanās. Hec autē magis apparēt entia: qꝛ est aliqd subm ipsis deter minatū. Hec aūt est suba ꝛ vnūqdqꝫ: qd q dem in cathegoria tali apparet. Bonū.n. aut sedens nō sine hoc dicit̃. Palā ergo qꝛ ꝓpter eam ꝛ illoꝛuꝫ singula sunt.

¶ Et ideo quereret aliqs forte vtꝝ ambulatio ꝛ sanitas: ꝛ sessio q̄libet significat ens: aut nō ens: ꝛ silr̃ in vnoquoqꝫ taliū. Qm̄ nullū coꝝ est existēs ꝑ se: nec pōt separari a suba. Sed si ambulās fuerit de entib⁹: ꝛ sedens:

⁊ sanus : ista sunt digniora: vt sint entia vt videt̃:qm̃ subm eoꝝ est aliqͦd terminatū: ⁊ hoc est de substãtijs que sunt vniuscuiusq; particulariū: ⁊ hec significãt cathegorice q̃ sūt tales. Sedēs.n. ⁊ stãs nō dr̃r sine hoc. Manifestū est igr̃ ꝙ hec est cã eēntie cuiuslibet illoꝝ: ⁊ illa sunt ꝑpter illud.

3 ℂ Cū posuit ꝙ ens in rei veritate est suba: ⁊ in hoc cōuenitūt oēs antiq quoꝝ plures ꝑꝑ hoc qͦd opinabant̃ ꝙ suba est ens in rei veritate dubitabãt vtrū accidētia sint entia:aut nō. ℂ Et.d.⁊ iō queret ⁊c̃.i. ⁊ iō dignū est vt q opinat̃ hoc de suba dubitet in oībus accidentib⁹. U.g.ambulatiōe ⁊ sanitate:⁊ sessione vtꝝ dicant̃ eē simplr̃:aut nō: ⁊ hoc dignū est dubitare cū nlls eoꝝ existat ꝑ se:aut possit separi a suba: ⁊ ꝙ ens est illud qͦd ꝑ se est. ℂ D.d.sꝫ si ambulãs ⁊c̃.i.sꝫ si cōcesserim⁹ ꝙ hoc nomē ens significat ista:tūc suba est dignior vt significet̃ hoc noīe ens ſm ꝙ apparet sensui.s.qm̃ est manifestior apud sensum. ℂ D.d.cau oꝫ in hoc ⁊.d.subꝫ.n.⁊c̃.i.qm̃ subta quidditatū subarū ⁊ vlioꝝ eaꝝ sunt indiuidua sube q̃ sunt terminata ꝑ se.s.qm̃ sunt terminata a locis ⁊ supficiebus:⁊ qdditas isti⁹ sube est pars q̃ sunt indiuidua subaꝝ particulariū. ⁊ ſm h duo dr̃ ꝑdicamentū sube.⁊.d.qm̃ subiectum eoꝝ ⁊c̃. intendebat a quidditate subaꝝ vlioꝝ eaꝝ. ℂ Et cū.d.est aliqͦd terminatū ⁊c̃.intēdebat:individua sube q̃ sunt terminata: q: sunt corpa existentia ꝑ se. ℂ D.d.⁊ hoc est de substãtijs ⁊c̃. inuit ꝑ hoc quidditates ⁊.q.d.⁊ ista sunt sube:q: sunt partes substãtiaꝝ q̃ sunt sube in rei veritate.s.particulariū. D.d. ⁊ hec significãt ⁊c̃.i. ⁊ ista vl̃ia q̃ sunt sube significant ꝑdicamētū sube. ℂ D.d.sedens.n.⁊ stans ⁊c̃.i.⁊ causa in hoc est:qm̃ accidētia. U.g.stans ⁊ sedēs nō dicunt̃ eē entia sine istis:⁊ accepit hoc nomē denoiatiuū pro accidēte tm̃. ℂ D.d.manifestū est igr̃ ⁊c̃.⁊ cum hoc declaratū sit de substãtijs: manifestū est ꝙ sube sunt cause eēntie accidentiū:⁊ accidētia nō sunt nisi ꝑpter subas:⁊ hoc nec ǐuꝫ est:qm̃ cū declaratum est ꝙ nomē ens dicit̃ de decem ꝑdicamētis: ⁊ digni⁹ de substãtijs.⁊ est declaratū ꝙ cū plura cōmunicant in eodē noīe:⁊ quoddā digni⁹ quibusdā: illud qͦd est digni⁹ illo noīe est causa ceteroꝝ:⁊ dispositio ceterorum ad causalitatē est sicut dispositio illoruꝫ in illo noīe. Ex istis igr̃ ꝑpositionib⁹ cōcludit̃ ꝙ suba est causa ceteroꝝ ꝑdicamentorū.

Vide ꝑ h ꝑ pͦ.21.23.

Cū plra cōīcāt i vno noīe ⁊ qͦdaꝫ est digni⁹ q̃busdā digni⁹ ē cā ceteroꝝ.vid ideꝫ 2.me.t.c.4. ⁊ h.j.t.c.7.⁊ 8.met. cō.7.

ℂ Quare primuꝫ ens: ⁊ nō aliqd ens: ſꝫ ens simplr̃ suba vtiq; erit. Multiplr̃ qdē igitur dicit̃ ipsuꝫ primū. ᵇ ℂ Sed suba oīuꝫ primū rōne: ⁊ noticia: ⁊ tpe: ⁊ nã. Alioꝝ.n.cathegoreumatū nullū est separabile. hec aūt sola separabilis est. Et rōne hoc primū:necesse enī in vniuscuiusq; rōne sube rōnē eē.

Suba oīum p̄mū rōe noticia tpe ⁊ nã

ℂ Scire aūt tunc singula maxime putam⁹ qñ qd est homo cognoscim⁹:aut ignis:magis q̄ꝫ cū quale:aut q̄tū:aut vbi. Qm̄ tunc horuꝫ eorundem singula scimus qñ qd est ipsuꝫ quale:aut q̄tum scimus.

Scire tunc maxie putam⁹ qñ qd singula nō cognoscim⁹ magis q̄ꝫ cū q̄le aut q̄tum.

ℂ Ens igit̃ qͦd est principale nō illud qͦd est aliqͦd ens: ſꝫ ens qͦd est simplr̃ est suba. Et principale dicit̃ multis modis. Sꝫ suba est prima oīuꝫ rerū diffinitione: ⁊ cognitiōe: ⁊ tpe. Nullū.n.alioꝝ ꝑdicabiliū est separabile: ⁊ istud solū est separabile. Et est etiã prima ſm diffinitionē. Necessariū est.n. vt diffinitio sube accipiat̃ in diffōne cuiuslibꝫ rei. Et videmus ēt ꝙ nos scimus qͦlibet magis qñ scimus ipsuꝫ qd sit. U.g.qñ scimus hominē eē ignē magis q̄ꝫ cū scim⁹ ipsuꝫ esse qualem:aut quantuꝫ: aut vbi. Et etiã vnūquodq; istorū nō scitur nisi qñ scitur qd est aut quale aut quantum.

ℂ Et cū sit declaratū ꝙ quidditates accidētiū posteriorant̃ qdditatibus subaꝝ ſm ꝙ cãta posteriorant̃ cãtis: manifestū est ꝙ ens qͦd est ꝑncipale qͦd est pri⁹: ⁊ simplr̃ est suba : ⁊ nō est illud qͦd est aliqͦd ens.i. nō simplr̃ nec ꝑncipalr̃. ℂ Et hoc itēdebat cū.d.ens igitur qͦd est ⁊c̃.i. ens ergo qͦd ꝑncipalr̃ ⁊ simplr̃ est ens est suba: nō illud qͦd est aliqͦd ens.i. nec ꝑncipalr̃ nec simplr̃:⁊ est in verbis ei⁹ ordo posterior. ℂ Et cū narrauit ꝙ suba est ꝑor ceteris ꝑdicamētis: ⁊ hoc intendebat per ꝑncipalē:⁊ ꝑmū dicit̃ multis modis:incepit declarare quot modis ꝑcedat suba accn̄tia. ℂ Et d.⁊ ꝑmū dicit̃ multis modis.i.⁊ ꝑmū qͦd est ꝑus dicitur multiplr̃:⁊ suba est ꝑmū oīum ſm diffōnem ⁊ cognitionē ⁊ ſm tps. ℂ D.dedit cãm in hoc.⁊.d.nullū enī ꝑdicamētū ⁊c̃.i.⁊ suba ē ꝑor his trib⁹ modis: qm̃ nullū accidētiū est sepabile: ⁊ ipsa sola est sepabilis. ⁊ h intēdebat cū.d.i.de suba. ℂ Et dixit h:q: declaratū est ꝙ vl̃ia accn̄tiū sunt illa q̃ dicunt̃ in subiecto. ℂ Et cū dixit eã esse ꝑmã ſm diffōnē dedit modū.⁊ d.⁊ est etiã ꝑma ſm diffōnē ⁊c̃.i. ⁊ diximus ꝙ suba est ꝑor diffōne cuiuslibet accn̄tiuꝫ:qm̃ necesse ē vt suba accipiat̃ in diffōne cuiuslꝫ accn̄tiū:qm̃ ptes diffōnuꝫ sunt illa per q̃ cōstituūt̃ res ⁊ q: accn̄tia cōstituunt̃ ꝑ substãtias: necesse fuit vt accipiant̃ in diffōnib⁹ eoꝝ: ⁊ in diffōnibus substãtiaꝝ nō accipit̃ illud extra suã nãm:⁊ cãe sue accipiant̃ in suis diffōnib⁹ q̃ sunt substantie. ℂ Et cū narrauit ꝙ suba est prior alijs accidentib⁹ cognitiōe dedit modū.⁊.d.⁊ nos videm⁹ ⁊c̃.i. ⁊ signū eius ꝙ suba apud nos est manifestior accn̄tibus.s.vl̃ia sube q̄ꝫ vl̃ia accn̄tiū est.s. ꝙ scire indiuiduum sube per sua vl̃ia est ꝑfecti⁹ q̄ꝫ scire illud per vl̃ia accn̄tiū. ℂ U.g.ꝙ cū voluerim⁹ scire hoīeꝫ ⁊ sciuerimus ipm̄ esse aliquã nãm subalē. U.g.scire ipm̄ ignē per hoc ꝑdicabile subale erit perfecti⁹ q̄ꝫ scire ipꝫ eē quãtū:aut quale:aut vbi:aut aliud ꝑdicabiliū accn̄tiū. ℂ Et intēdebat ꝙ nō sūt accn̄tia q̃sita per se:sed ſm ꝙ sūt dispōnes sube demōstrate: ⁊ ꝑmū q̃situ est suba demōstrata. Et q: scire subaꝫ hanc ꝑsuas dispōnes substãtiales est ꝑfecti⁹ q̄ꝫ scire eã per suas dispōnes accn̄tales:necesse ē vt dispōnes subales sint manifestiores dispōnib⁹ accn̄talib⁹. ℂ D.d. aliū modū ex quo declarat̃ ꝙ scire aliqd per qd est manifesti⁹ q̄ꝫ scire ipm̄ per aliqd ꝯrīs siue fuerit substantia siue accn̄s.⁊.d.⁊ etiã vnūqͦdq; istoꝝ nō scit̃ ⁊c̃.i.⁊ signum eius ꝙ scire indiuidua substãtie per quid est manifestius q̄ꝫ scire ipsa per quale:aut q̄tuꝫ est: ꝙ nos videmus ꝙ nō scimus vnūqͦdq; suorum accidentiū:donec sciamus illud accidens quid sit : aut quale : aut quãtum. ℂ Et substãtia est prior tēpore: qm̃ si accidens sit post corpus in quo est:manifestū est ꝙ illud

Nullū ꝑdicamētū ē sepabile ꝑter sbaꝫ. Jdeꝫ ꝑ ph.14.38.

Partes diffinitiōis sūt illa: ꝑ q̃ cōstituūt̃ res. Jd ꝑ ph.7 28.⁊ ꝑ d aia.7.5.

Documentū

Quō sbaꝫ accn̄ta ꝑcedunt

corpus precedit ipsum ſm tēpus: ꝛ ſi fuerit ex accidē tibus inſeparabilibus a re in qua fit: tunc ſubſtātia ſubiecta ad illam rem precedit illam rem ꝛ accñtia cōſequētia ipſam. U.g. qm̄ ſubiectū ex quo generaẗ ignis eſt prius forma ꝛ calore ignis.

¶ Et qd̓ olim: ꝛ qd̓ nūc: ꝛ qd̓ ſemꝑ q̄ſitū: ꝛ ſemꝑ dubitatū eſt qd ens: hoc eſt q̄ ſub ſtantia. Hoc enim hi qdem vnū eſſe dicūt: illi vero plura q̄ȝ vnum: ꝛ hi qdem finita: il li vero infinita. Quapꝑ nobis maxime: ꝛ primū: ꝛ ſolum: vt eſt dicere de ſic ente ſpe culandum qd eſt. Caplm̄. II.

Videtur aūt ſubſtātia inexiſtere manifeſtiſſime qdem corpori bus. Unde aīalia: ꝛ plātas: ꝛ eorū partes ſubſtātias eē di cimus: ꝛ nālia corpa: vt ignē: ꝛ aquā: ꝛ terrā: ꝛ taliū ſingu la: ꝛ q̄cunqȝ: aut partes coꝝ: aut ex his ſūt: aut partibus: aut oīb⁹: vt celū ꝛ ꝑtes ei⁹: vt aſtra: ꝛ luna: ꝛ ſol. Utrum vero he ſole ſubſtātie ſunt: aut ꝛ alie: aut hoꝝ quidē nul la: altere aūt q̄dā perſcrutandū. Videnẗ au tem quibuſdā corpis termini: vt ſupficies: ꝛ linea: ꝛ punctus: ꝛ vnitas eē ſube magis q̄ȝ corpus: ꝛ ſolidū. Ampli⁹ ꝑter ſenſibilia. hi qdē nō opinanẗ eē aliqd taliū. Illi vero plura: ꝛ magis entia ſempiterna: vt Plato ſpecies ipſas: ꝛ mathematica: duas ſubas. Tertiā vero ſenſibiliū corpoꝝ ſubaȝ. Sed Speuſippus plures ſubas ab vno incho ans: ꝛ principia cuiuſlibet ſube eē dixit: ali ud qdē numeroꝝ: aliud magnitudinū: dein de aīe: ꝛ hoc mō ꝑtendit ſubas. Quidā ꝟo ſpēs ꝛ numeros eandē dicūt hr̄e nāȝ. Alia vero lineas ꝛ ſupficies vſqȝ ad primaȝ celi ſubaȝ: ꝛ ſenſibilia ſcd̓as afferūt ſubas eē.

¶ Et etiā illud qd̓ ſemꝑ fuit queſitū a lōgo tpe: ꝛ mō eſt queſitū ꝛ ſemꝑ faciet errorē i qdditate entis. hoc eſt: qm̄ ſuba. Quidā igi tur dixerūt ipſaȝ eē vnā: ꝛ qdā plures: ꝛ q dā finitas: et quidā infinitas. Et iō nos prio conſiderabim⁹ ex eo qd̓ eſt h⁹ magis: et eſt primū: et vnū: et dicem⁹ quid ſit. Exiſtima tur igiẗ ꝙ eē ſube eſt manifeſtū in corpori bus. Unde dicimus ꝙ aīalia et vegetabilia ſūt ſube et corpa nālia. U.g. ignis: et aqua: et terra: et aer: et oēs partes iſtoꝝ: et q̄ ſunt ex eis: aut ex ſuis partib⁹: aut ex ſuis vlib⁹. U.g. celū et partes eius: et corpa ſtellaꝝ: et luna: et ſol. Perſcrutemur igiẗ de iſtis vtꝝ ſint ſube tm̄: aut ſint alie ſube q̄ȝ iſta: aut q̄ daȝ iſta: aut q̄dā alia: aut nullū iſtoꝝ: ȝ alia.

Quidā.n. exiſtimauerunt ꝙ vltima corpo ris vt ſupficies: et linea: et punctus: et vnū: ſunt magis ſube q̄ȝ ſolidū et corpus: et etiā magis q̄ȝ ſenſibilia. Et quidā nō opinaban tur ꝙ tale ſit oīno: et dicebant quidā plura entia eē eterna vt Plato: qui dicebat ꝙ for me et mathematica ſunt due ſubſtātie: ꝛ ꝙ tertie ſubſtantie ſunt corporum ſenſibiliū. Pſeuſippus aūt dicebat plures ſubſtanti as eſſe. Et incepit ex vno et plura principia eſſe. Et vnaqueqȝ ſubſtantiaruȝ habet pri mum: et ꝙ ſubſtantia et primum numero rum eſt aliud: et magnitudinū aliud: et po ſtea anima ſm hunc modū multiplicantur ſubſtantie. Et quidā dixerūt ꝙ forme et nu meri habent eandem naturaȝ: et ꝙ alie res ſequunẗ ea: ſicut linee: et ſupficies quouſqȝ ꝑueniāt ad ſubaȝ celi: et ſilr ſenſibilia.

Cum declarauit ꝙ quidditates ſubaꝝ ſunt prio res alijs entib⁹: ꝛ cauſa eoꝝ: incepit quere re q̄ ſunt quidditates ſubſtātiaꝝ ſenſibiliū. ¶ Et di xit. ꝙ antiqui ſemꝑ perſcrutati ſunt de hoc: ꝛ ꝙ quo ad ſuū tp̄s nihil demōſtratiue fuit dictū in hoc. ꝛ di xit. ꝛ etiā illud qd̓ ſemꝑ ꝛc̄. i. ꝛ cū declaratū ſit ꝙ ſub ſtantia eſt prior alijs accidentib⁹: querendum eſt de ſubſtantia illud qd̓ ſemꝑ fuit queſitū vſqȝ ad hoc tē pus: in quo nullus dixit aliqd demōſtratiue: ꝛ eſt qd eſt illud qd̓ eſt quidditas huius ſubſtātie. ¶ Et aug mentauit hanc queſtionē: qm̄ cū fuerit ſcitū illud qd̓ eſt quidditas iſtius ſubſtātie: tunc erit ſcita ꝑma cau ſa omniū entiū. Et qꝛ iſta queſtio ſemꝑ fuit deſidera ta ab oībus naturalr̄ eſt valde difficilis: incepit noti ficare opiniones antiquoꝝ in ea. ¶ Et.d. qm̄ ſubſtā tia quidā dixerunt ꝛc̄. i. ¶ Et iſtas eaſdē opiniones. dixit. cū perſcrutatus fuit de ꝑncipijs ſubſtātie mo bilis. ſ. ſubſtātie nālis. ſed illic. ſ. in phyſico auditu fu it perſcrutatus alio modo ab iſto. Illic.n. perſcruta tus eſt de ꝑncipijs corpis ſm ꝙ eſt naturale. i. ſm ꝙ quieſcit: aut moueẗ: hic autē perſcrutatus eſt de eis ſm ꝙ eſt ſubſtātia tm̄. prima.n. diuiſio ſm quā diui ditur ens eſt ſm ꝙ eſt in ſubſtantiaȝ ꝛ accidēs. ꝛ iſta queſtio differt ab illa q̄ eſt in ſcientia nāli: qm̄ iſta q̄ ſtio inducit ad ſciendū primā formā omniū entiū ꝛ vltimū finē: ꝛ ꝑma queſtio quā incepit in ſciētia nā li: inducit ad ſciendū primā materiā: ꝛ formas nāles ꝛ ꝑmū motorē. ¶ Et.d. quidā igiẗ dixerunt ꝛc̄. forte inuit Parmenidē ꝛ Meliſſuȝ dicentes vnū eſſe ens. Iſti.n. dicebant ꝙ illud qd̓ eſt preter ſubſtātiā nihil eſt: ꝛ dicebant ꝙ ſubſtantia ſimplex eſt nō compoſi ta: ꝛ forte inuit eos qui cōcedunt compoſitionē: ꝛ po nunt elementū etiā vnū quattuor: aut mediū inter illa. Iſti.n. cōcedunt multitudinē ꝑuenientē a com poſitione: ꝛ ponunt alia eſſe accidētia ꝑter illud ꝑn^m vnū. ¶ D.d. ꝛ quidā dixerūt plura entia vno: ꝛ inuit dicētes ꝙ ꝑn^a ſube ſunt partes indiuiſibiles: ꝛ dicen tes eas eē partes ꝯſimiles: vt Anaxa. ꝛ dicētes ea eſ ſe plura vno elemēto: vt Empe. ꝛ qꝛ iſtoꝝ qdā dice bant has eē finitas: ꝛ qdā infinitas. d. ꝛ qdā dixerūt eas eē finitas ꝛc̄. ꝛ videẗ mihi ꝙ oēs iſti quos narra uit: ſunt illi qui nō percipiūt de cauſis niſi mālē tm̄.

5

Prio ph. a 1. c. 6. vſqȝ ad 44.

Diſa ꝯſide ratio nālis a ꝯſideratione diuina. vid. ꝑ 8. j. cō. 9.

Uid ꝑ ph. c. 32. 54.

Oēs isti q̄o narrauit ñ p cepūt nisi cāz malē. vīo op positū ð ana. p ph.39. & p de a.60.t.8. ph 37.q2 po nit itell'z. & p ph7.41 t.8. ph.2. Emp. posuit litez & amicitiā.

¶ D.d.& iō nos cōsiderabim⁹ &c.i.pp hāc diuersita-tem accidentē inter antiquos:oz pu⁹ nos ponere pn cipiū cōsiderationis in pn° sube quā oēs hoīes conce-dunt eē p^m & vnā & dicere qd sit. ¶ Et inuit pn^m indi uidui sube:& iō.d.existimat .n.q eē sube &c.i. & posui-mus pn^m ɔsiderationis in pn° indiuidui sube: qm oēs hoīes cōueniūt in hoc q indiuidua corpoz existēti-um p se sunt sube:& q in eis est pn^m: & hoc intēdebat cū.d.existimat .n.q eē sube &c.i.oēs.n.opinant q nā sube est māifesta in corporib⁹ demōstratis:& ista sub stātia,de qua dicit se pscrutatuz est illa de qua dcla-rabit eē formā:& dixit ipsaz eē pmā: q2 est cā sube de mōstrate:& sube demōstrate nō sunt sube nisi p illaz:

Sube dēmōstrate sī p formā. ð 2. ð a.2 7.8.t.9.t.8. meta.7.t.2. ph.4.t.& ð de aia.90.

& dixit eē vnā ipsaz:q2 suba demōstrata nō est vna ni si p hāc subaz:& p hāc nāz q̄ dicit forma. ¶ D.d.& iō diximus q aialia &c.i.& q2 nā eius est manifesta p se in indiuiduis existētib⁹ p se:iō oēs ɔcedūt q aialia de-mōstrata p se & vegetabilia & sue ptes & vlr ɔposita: sunt sube,& corruptibilia simplicia vt ignis:& aqua:& terra:& aer ex quib⁹ fiūt ɔposita:& oē qd numerat in istis substātijs:aut in illis q̄ sunt ptes cōtētē:aut in il lis q̄ sunt vl' a ɔtinētia:vt celū: aut ex partib⁹ istorū: vt stelle:& luna:& sol: & oē qd generat ex istis p & sunt cōsimiliū partiū. ¶ D.d.pscrutemur igit &c.i.pscru-temur igit vtrū ista sint sube tm̄.s.dispōnes indiui-duoz subaz:aut sūt hec dispōnes subaz alie ab istis aut q̄dā istaz dispōnū q̄ dicant in mixtiōe ad qd sint sube:& q̄dā nō sunt sube:aut nulla istarū dispōnū est suba:& h latet eos. Qm aūt indiuidua sube sunt sube: manifestū est:& nullus dubitat in hoc: & hoc intende bat cū.d.& q̄dā ista & q̄dā alia. ¶ D.d.aut nullū isto-rū: s3 alia.i.aut nulla dispōnū existentiū in indiuidu is sensibilib⁹ sit suba:s3 sube istorū sunt alie. ¶ D.d.

Opio ponē-tiū sola ma-thēaticā pn° vīo ð.m.20.

qdā igit existimauerūt &c.i. qdā igit existimauerūt q vltima corpoz sicut supficies & linea:& punctus:& vnū sint sube magis q̄ corpus:q2 sunt pn°:& iō cōtin git q ista sint sube magis q̄ sube sensibiles dmrate. ¶ Et dixit hoc: q2 qdā opinabant q pūcta sunt pō-ra lineis:& linee supficieb⁹: & supficies corpib⁹ & dice bant q indiuidua istoz sunt pōra idiuiduis corpis sensibilis:& vl'a coz vlioib⁹ corpis:& iō.d.magis q̄ solidū & corpus:& ēt magis q̄ res sensibiles:& dixit so lidū & corp⁹:qm isti hnt duas opiones in corpe: qdā .n.dicūt q tres dimēsiōes sunt forma subalis corpis

Vīd.3.ce.60

& isti dicūt corp⁹. Qui aūt dicūt q corp⁹ sit ad cōiun ctionē supficierū adinuicē dignī⁹ est dici ab eis cor-poreū:& fm vtrūq3 sermonē sequit vt supficies & li-nee & puncta sint sube magis q̄ corpa & pōra eis:aut fm q forma est pōr ɔposito ex mā & forma fm pōrē fmonē:aut fm q ptes sui ɔpositi sunt pōres cōposi-

Opio ponē-tiū sbaz vna cū mathema ticis eē pn^m.

to fm 2^m fmonē. ¶ D.d.& qdā nō dicūt &c.i.& qdā ñ opinant q aliqd linearū & supficierū & punctoz sit suba:aut vnū nūerale. ¶ Et qdā nō solūmō opinan-tur q magnitudines & nūeri.s. mathematica sūt sub stātie:s3 opinant cū hoc q forme rez sūt sube abstra cte:& opinabant cū h 3^m subaz.s.idiuidua sube sensi bilis. Et q opinabant q mathematica sūt sube: qdā ponebāt ea eē alia a formis:& qdā pōebāt nūōs & for mas eē eiusdē nāe:vt post dicet: & isti sūt q pceperūt cām formalē ppriā: & itēdebāt dare subas ppas re-bus ex formis vlib⁹.s.q2 ponebāt ea eē pn^a subaz sen

Opio Leu cippi.

sibiliū. ¶ D.d. Leucipp⁹ āt &c.i. Leucippus āt dixit pl'es subas eē:q2 sube sūt diuerse.v.g. grauitas & ma-gnitudo & aīa:iō pn^a subaz sūt diuersa. Prin^m.n.nūe ri qd ē vnū est aliud a pn° magnitudinū:& a pn° aīe:& fm h multiplicant spēs q̄ sūt post fm nūez nārū di-uersarū pp suas cās diuersas: & d.vt mihi vr:& icepit ex vno:q2 videt q nūeri sūt pōres suba alijs : q2 vnū qd ē pn^m coz est pus pncipijs subaz diuersaz. ¶ D.

Opio ponē-tiū nūez eē sbaz.vīo p h ð me.35.

d.& qdā dicūt &c.i. & qdā hoīes nō dicebāt q nūeri & forme sūt due nāe:s3 dicebāt q for^e & nūeri sūt eiusdē nāe:& q iste sī cāe lineaz & supficiez:& q linee & sup-ficies sūt cāe corpoz celi & alioz sensibiliū.

¶ De his igitur quid dicit bene:aut nō be-ne: & que sunt substātie. Et vtz alique sunt preter sensibiles:aut nō sunt: & iste qūo sūt. Et vtrū est aliqua suba separabilis: & qua-re: & qūo:aut nulla pter sensibiles.

¶ Perscrutemur igitur de istis: & qui fmo nes fuerunt dicti bene: & qui ecōtrario: & q̄ substātia est. Et vtrū sube alique alie a sen-sibilibus sint:aut nō: & iste qūo sint. Et vtz suba aliqua sit separabilis: & quare: & qūo: aut nulla est pter sensibilia.

6

¶ Cū ɔpleuit nūerare opiones ātiquoz de substātijs icepit nūerare qōnes cōsiderās hic de suba. ¶ Et.d. pscrutemur &c.i.pscrutemur igit de istis oībus opio nib⁹: & dclarem⁹ q̄ eaz fuerint dicte bn̄:& q̄ nō fuerit dicte bn̄:cū nō oēs fuerint dicte bn̄. D.d. & que suba est &c.i.& debem⁹ pscrutari de qdditate subaz q̄ ma-nifeste sunt sube.s.idiuidua existētia p se. ¶ D.d.& vtz sint hic aliq̄ sube &c.i.& vtrū sint hic aliq̄ sube sepabi les:alie a substātijs sensibilib⁹ q̄ sunt cāe subaz sensi biliū:vt dicūt dicētes formas mathematicas eē:aut nihil tale:vt si sint qūo sunt sube istaz subaz sensibi lium. ¶ D.d.& vtrū aliqua substātia sit sepabilis &c. idest.& vlr opz perscrutari vtrū sit hic aliq̄ suba sepa rabilis a sensibilib⁹. & si est quare ē:& qūo aut nulla substātia ē hic pter substātias sensibiles. Ca. III.

Perscrutādū cū descripserim⁹ prius subam qd est. Dicit aūt suba si nō mltiplici⁹ de q̄tuor: maxime eteni qd qd erat esse: & vle: & genus suba videt esse cuiusq3: & q̄rtū horū subiectū. Subiectuz fo est de quo alia dicunt: & il-lud ipm nō adhuc de alio: pp̄ter qd primū de hoc determinādū est: Maxime nāq3 vr esse suba subiectū primū. Tale vero modo quodaz mā dr. Et alio mō forma. Tertio vero qd ex his. Dico aūt māz qdē es. For maz aūt figurā speciei. Qd aūt ex his statuā totā. Quare si spēs materia est prior: & ma gis ens: & ipo quod ex vtrisq3 prior erit pp eandē rationē. Nec qdem igit tipo dictum est qd est substantia: qa est id quod non de subiecto:sed de quo alia.

¶ Et opz ante distinguere subam. Substā tia eni & si dicit multis modis tamē q̄tuor. Existimat.n.q est eēntia: & vlis etiā & ge-nus existimat esse substātie cuiuslib3: & q̄r-

tum istorū est primū subiectū: et subm est illud de quo dicit aliud: ipm aūt nō dicit de alio. Et ideo perscrutandū est primo de B. Primū.n. subm existimat eē suba: magis q̄ aliud. Et dicit tale quoquo modo mā: et alio modo forma: et tertio mō illud qd ē ex eis. et dico vt cuprū mām: et formā vt figuram statue: et qd est ex eis statuam. Si igit forma est ante mām: et magis ens: erit etiam ante illud qd est ex vtroqz ꝓpter hūc sermonē. Distinctum est igit modo qd sit substantia. et q est non illud qd est de subiecto: sed illud de quo est aliud.

7\. Idest et opz prius distinguere fm quot modos dr substātia. et cōsiderare qs istoꝝ est cā substātie q̄site. D.d. qm̄ suba si dr etc. i. substātia.n. et si dr multis modis: tn̄ concludunt in q̄tuor modis famosis. Hoc nomē.n. suba dicit de qditate rei. Et dicit de vli pdicabili de aliquo fz qd: et silr existimatur q gen⁹ ppinquū pdicabile de aliquo sit substantia. Et forte dixit hoc. qz antiq diuersabant in B: et qdā dicebāt q vle cōe est digni⁹ B noie suba q̄ vle ppinquū: et ista est snia Platonis. D.d. et q̄rtū isto rū est subiectū. i. idiuiduū sube. Et ideo iduxit suam diffōnē qua diffiniuit ipam in libro cathegoricoꝝ. et d. et subiectū est illud etc. i. et est illud de quo pdicant alia. fz de nihilo pdicatur. D.d. et iō pmo pscrutemur de hac suba. i. et iō pmū perscrutandū est de cā isti⁹ sube q̄ ē subz: qm̄ subz aliarū rerū ɔcedit eē suba magis q̄ aliud. D.d. et dr tale quoq mō etc. i. et sba dr ꝑ mā q̄q mō: et de forma etiā alio mō: et de ɔposito ex eis 3⁹ mō: et d. quoq mō mām et alio modo formā: qz mā est suba fm q substat forme: et forma est suba fm q cōstituit: et cōpositū ex eis est suba fm q cōpositū est ex eis. D.d. exēplū et dixit. et dico māz etc. i. et intelligo p māz: cupꝝ subz statue: et p formā figurā statue: et p cōpositū statuā. D.d. si igitur forma fuerit an māz etc. i. si igit forma fuerit pōr in eē q̄ mā et magis ens ꝓpter hoc q mā est in potētia: et forma est in actu: erit etiā necio pōr composito ex ambob⁹. Compositum enim ex ambobus nō est in actu nisi ꝓpter formā: et hoc intēdebat cū dixit eadē ratiōe. i. q modus fm quem forma est prior mā est idez cū eo fm quē est prior composito. Et intendebat q cū forma sit prior cōposito ex mā et forma: et compositū est suba: sequitur q forma sit magis suba q̄ compositū. D.d. distinctū est igit mō etc. i. iam igit descripsimus subaz pᵐᵃᵐ de qua loquimur: ita q est illud qd nō pdicat de aliquo: et de quo pdicant oia alia.

Subz aliarum rerum ɔcedit eē sba magis q̄ aliō. Jō .z. ph. t. 9. Jō hic ɔ. sequn.

Vid. 16. s. m. ɔ. 7. t. z. ph. cō. 4. t. z. d aia. cō. 7.

Opz aūt nō solū ita. Nō.n. sufficiēs. Ipz .n. hoc imanifestū. Et adhuc mā suba fit: si .n. nō ipsa ipsa suba q̄ est alia diffugit. Aliis .n. sublatis nihil p̄ter ipsam apparet remanens. Nam alia qdē corpoꝝ sunt passiōes: et factiōes: et potētie. Longitudo vero et latitudo et ꝓfunditas quātitates q̄dā sunt: fz nō sube. Quātitas.n. nō suba: fz magis cui insunt hec ipsa primū: illud est suba. At vero ablata longitudine: latitudine: et profundo: nihil videmus remanēs nisi si quid est determinatū ab his. Quare māz necesse videri solā subaz sic intēdētibus. Dico aūt mām q̄ est fm se nullaten⁹: neqz quid: neqz quātitas: neqz aliqd aliud coꝝ dicit quibus ens est determinatū. Est.n. qddaz de quo pdicat hoꝝ qdlibet cui est eē alteꝝ: et cathegoricaꝝ vnicuiqz. Alia nāqz de suba pdicātur: hec vero de materia. Quare qd est vltimū fm se: neqz qd: neqz quātitas: neqz aliud aliquid est: neqz negatiōes. Etenim hec erunt fm accidens. ex his ergo speculātib⁹ accidit subaz eē mām. Sed impossibile. et .n. separabile: et hoc aliqd inesse videt maxime sube. Quapp spēs et qd ex ambob⁹ substantia videt eē magis q̄ mā.

Sola adduci.

Et oz q distinctio nō fit tali modo tm̄: nō .n. sufficit: qm̄ hoc nō est manifestū. et etiaz mā est suba: qm̄ si nō fuerit suba: suba non erit aliō: et si nō: suba erit ignorata a nobis. Qm̄ cū alia fuerint abstracta nihil videm⁹ permanere: et alia passiua corpoꝝ: et actiones: et virtutes: et etiā longitudo: et latitudo: et ꝓfundū: sunt quantitates: et nō sube. Quātitas.n. nō est suba: fz illud cuius sunt ista primo modo est suba. et cū longitudo: et latitudo: et ꝓfundū fuerint abstracta nihil videt permanere p̄ter illud: si fuerit aliquid qd est per suam diffinitionē. Necesse est igit vt solā māz videant eē subaz illi qui perscrutant hac perscrutatione. et dico materiā illud qd per se nō dicit quale: nec quātum: nec aliqd eoꝝ per q̄ terminat ens: est .n. aliud de quo dicit vnūqdqz istoꝝ: et essentia illius est alia ab eēntia cuiuslibet pdicabilis. Alia eniz dicunt de suba: et hec de materia. ergo subiectū vltimū qd est per se: nō est illud qd dr quale: aut q̄tū: aut aliud oino: neqz negatio. Ista.n. sunt accidentaliter. ex istis igit accidit vt substātia sit materia: sed hoc est impossibile. existimatur eni q separabilia et que significant essentiā fm rationez istius rei sint sube magis. Et ideo existimat q forma et illud quod est vtroqz sint substantie magis q̄ materia.

Dicit. et oz vt nos simus ɔtenti hac distinctiōe tm̄: siue pscrutatione et diuisiōe. s. sube in mām et formā: qm̄ nō sufficit nec est manifestū p se. s. formā eē sbaz. Et. d. hoc: qz mā est manifestior in subalitate q̄ forma in pmo aspectu. et ideo induxit post sermones ex quib⁹ apparet q sola mā est suba: et q est causa in hoc demōstratū eē subaz: et. d. et etiā mā est sube etc. i. mā aūt videt eē suba magis q̄ alia. Potest.n. aliqs

Ratio rō ad pbādū mām eē mag. sbas

dicere q̄ si sub̄a nō poniť mā nihil erit hoc qđ dicať sub̄a: ⁊ tūc sub̄a erit nō ens: ⁊ hoc intēdebat cū. d. ⁊ si nō: sub̄a erit ignorata. ¶ Et forte innuit p̄ hoc qđ di-xit: ⁊ oȝ vt distinctio ⁊c. i. ad descriptionē sub̄e famo-sam q̄ est: q̄ȝ sub̄a est illud de quo p̄dicanť alia ⁊ ip̄ȝ de nihilo: ⁊ tūc dixit hoc: q̄ꝛ ex hac descriptiōe sequiť q̄ mā sit magis sub̄a q̄ȝ forma: ⁊ ideo incepit induce-re post rōnes ex quib⁹ sequitur q̄ mā sola est cā sub̄e demōstrate. ¶ Et. d. ⁊ ēt mā ⁊c. i. d. d. q̄ȝ cū aliq̄ fue-rint abstracta ⁊c. i. ⁊ rōcinatio sup̄ hoc q̄ mā est cā i-diuidui sub̄e sensibilis tm̄ est q̄ cū abstraxerim⁹ in intellectu ea q̄ sunt p̄ter māȝ ex reb⁹ abstractis in in-diuiduo demōstrato nihil remanebit nisi mā. s. q̄ȝ mā nō auferreť p̄ ablationē illoꝝ: ⁊ auferunť illa per ablationē māe. ¶ D. d. ⁊ passiua ⁊c. i. ⁊ virtutes pas-siue ⁊ actiue ⁊ actiōes p̄uenientes ab eis videnť q̄ cū auferunť remanet mā: ⁊. d. hoc ad declarandū q̄ forme p̄ueniūt in hoc cū accn̄tib⁹: ⁊ ex hoc existima-uerūt plures formas eē accn̄tia. ¶ D. d. ⁊ ēt longitu-do ⁊ latitudo ⁊ p̄fundū ⁊c. i. ⁊ ēt longitudo ⁊ latitu-do ⁊ p̄fundū q̄ existimanť eē sub̄e corp̄is videnť eē q̄ntū ⁊ nō sub̄ ꝛ: q̄ȝ q̄ntū nō est sub̄a. ¶ Et intēdebat q̄ cū p̄cesserim⁹ corp̄a eē sub̄as: ⁊ q̄ longitudo ⁊ lati-tudo ⁊ p̄fundū p̄ quā diffinim⁹ corp⁹ sint q̄ntū: ⁊ non sub̄a: nō remanebit in corp̄e aliud qđ dicať sub̄a nisi mā: q̄ȝ cū nō fuerit sub̄a p̄ tres dimēsiones q̄ existi-manť eē sub̄a magis q̄ȝ alia: q̄ȝ cū auferunť a corp̄e auferunť alia residua: sequiť q̄ sub̄a sit nec̄io p̄ ma-teriā. Necesse est. n. vt indiuiduū sub̄e sit sub̄a p̄ ali-qđ exn̄s in eo q̄ sit sub̄a: si nō fuerit p̄ oēs p̄tes eius. ¶ D. d. sȝ illud cui⁹ sunt ista ⁊c. i. ⁊ cū ista q̄ sunt exi-stia in mā non fuerint sub̄e: nec̄io erit vt illa in quib⁹ existūt ista p̄mit⁹ ⁊ sine medio sint sub̄e: ⁊ hec est mā. D. d. sȝ cū longitudo ⁊ latitudo ⁊c. i. ⁊ cū longitudo ⁊ latitudo ⁊ p̄fundū fuerint abstracta a corp̄ib⁹ q̄ acci-piunť in diffōnib⁹ eoꝝ nihil remanebit ex corp̄e ni-si illud qđ diffiniť a longitudine ⁊ latitudine ⁊ p̄fun-do: ⁊ hec est mā: ⁊ ista ē alia rōcinatio a p̄dicta. ¶ Et cū dedit rōcinatiōes ex quib⁹ sequiť q̄ mā est sub̄a. s. dicētē māȝ eē sub̄aȝ p̄pter hoc q̄ ablatis alijs nō au-ferť: ⁊ ipsa ablata auferunť alia: ⁊ rōcinationē dicen-tem q̄ corp⁹ est sub̄a ⁊ nihil aliud est q̄ȝ tres dimen-siōes in mā: ⁊ dimēsiōes nō sunt sub̄e reꝝ q̄ corp⁹ sit sub̄a p̄ māȝ: ⁊ illō p̄ qđ s ba sit sub̄a est sub̄a. Et cū idu-xit has duas rōciatiōes sicut diximus⁹. dixit. nec̄iū est igiť ⁊c. i. ⁊ cū ita sit: nec̄e est vt illi q̄ p̄scrutanť hac p̄-scrutatiōe: ⁊ p̄cedūt has p̄pōnes: opinanť q̄ sola est mā sub̄e idiuidui sub̄e demōstrate. ¶ D. incepit de-clarare qualis mā est ista: ⁊ dixit: ⁊ dico māȝ ⁊c. i. ⁊ i-telligo p̄ māȝ illud qđ est exn̄s p̄ se: qđ est nec q̄le: nec q̄ntū: nec aliqđ alioꝝ p̄dicamētoꝝ: q̄ȝ est in po⁹ oīa ista. s. x. p̄dicamēta: vt declaratū est in physicis. D. d. est. n. aliud ⁊c. i. declaratū est. n. sub̄ȝ eē oīb⁹ p̄dicamē-tis. x. ⁊ q̄ suū eē est aliud ab eē cuiuslibet eoꝝ. Pre-dicamēta. n. accn̄tiū dr̄ de p̄dicamēto sub̄e: ⁊ p̄dica-mētū sub̄e dr̄ de hoc qđ ē mā. ¶ D. d. vltimū igiť ⁊c. i. sub̄m igiť vltimū qđ est sub̄ȝ p̄ se: ⁊ p̄ nō est illud in quo dr̄ quale: nec aliud p̄dicamētoꝝ. x. nec priuatio istoꝝ entiū: q̄ȝ hoc est ei p̄ accn̄s: ⁊ intēdit sub̄m: igiť vltimū qđ p̄ sub̄aȝ suā est aliud ab vnoquoq; p̄dica-mētoꝝ: ⁊ a suis p̄uatiōib⁹: cū oīa ista sint ei p̄ accn̄s. ¶ Et dixit hoc: q̄ȝ si aliq̄ forma: aut aliq̄ p̄uatio eēt eēntialr̄ in mā nō reciperet oēs formas. ¶ Et cū indu-xit rōcinatiōes ex q̄b⁹ apparet q̄ mā est magis sub̄a ⁊. d. sȝ hoc est ip̄oīe ⁊c. i. sȝ ip̄oīe est vt mā sola sit sub̄a

Scd̄a rō q̄ mā sit magis sub̄ãtia.

p̄ phy. 69.

Si aliq̄ for̄a vl̄ p̄uatio eēt eēntialr̄ i mā n̄ reciperet oēs totas. 90 p̄ ph. 63. ⁊. 69. ⁊ 79. ⁊ p̄ ca. ō s̄ba orbis. ⁊ R. ō ad op-positum.

cū opinanť q̄ itētiōes sep̄abiles in intellectu. s. q̄ n̄ in-telliguntť in respectu alioꝝ sicut est in mā: sȝ q̄ intel-liguntť p̄ se sunt magis sub̄e: ⁊ ideo existimanť q̄ for⁹ sit ēt sub̄a cū sit quidditas quā significat diffinitio: ⁊ p̄gregatū ēt ex forma ⁊ mā est sub̄a: ⁊ q̄ hec duo ma-gis sunt sub̄a q̄ȝ mā. ¶ Et isti s̄mōes q̄s induxit hic sunt logici famosi: ⁊ ideo induxit eos ad destruendū ⁊ ad cōfirmandū formā eē substātiā. d. perscrutabiť de hoc perscrutatione demonstratiua.

Documenta vide. s. 19. ⁊ 4. phy. 3. ⁊ p̄ phy. 52. ⁊ 5. ph. 56. ⁊ p̄ ce. l. 65.

¶ Attamen eam que nunc ex ambobus sub-stantiam. Dico autem eam que ex materia ⁊ forma dimittendum. Posterior eniȝ est ⁊ aperta. Manifesta autem est aliqualiter ⁊ materia. Itaq; de tertia ađť perscrutādū est. hec nāq; maxime dubitabilis. Confitē-tur autem substantias esse sensibilium qui-dam: quare in his querendū prius.

¶ Dimittamus igitur nunc loqui de substā-tia que est ex ambobus sciȝ ex materia: ⁊ exemplari: q̄ꝛ est vltima substantia: ⁊ mani-festa etiā: ⁊ materia quoquo modo: ⁊ per-scrutemur de tertia. Est eniȝ in ea maxim⁹ error. Et cōcessuȝ est aliquas sub̄as eē sen-sibiles. Queramus ergo de istis.

¶ Idest ⁊ dimittamus igiť perscrutationē de substā-tia cōposita ex mā ⁊ forma: q̄ꝛ est posterior duabus substātijs ex q̄b⁹ cōponiť: ⁊ p̄scrutari h̄ nō ē nisi de causis nō de causatⁱ. Et est ēt manifestū p̄ seip̄am eē sub̄am. ¶ D. d. ⁊ mā quoquo mō. i. cōcessuȝ est ab oī-bus māȝ esse sub̄aȝ. ⁊. d. quoquo mō: q̄ꝛ antiq̄ diuer-sanť in mā. Quidā. n. dicūt p̄tes indiuisibiles eē: ⁊ q̄-dam corpora cōsiliū partiū: ⁊ alia nūerata in nāli-bus. ¶ Et q̄ꝛ oēs antiq̄ cōcedūt māȝ eē: sed differūt in ea dixit quoquo mō notādo q̄ p̄ueniūt i ea sȝ ge-nus tm̄: ⁊ nō simplr̄. ¶ Et fortasse dixit quoquo mō q̄ꝛ est substātia diminuta: q̄ꝛ est in potētia. ¶ D. d. et perscrutemur igiť de tertia. i. de forma. D. d. ⁊ cōces-sum est ⁊c. ⁊ q̄ꝛ manifestū ē p̄ se q̄ idiuidua sub̄e sūt substātie: op̄ȝ vt p̄mo queram⁹ de sub̄a que est p̄ma substātia istaꝝ substātiaꝝ ⁊ cā earum. i. sine medio. ¶ Et sciendū est q̄ ista p̄scrutatio differt ab ea q̄ est in p̄mo physicoꝝ: q̄ȝ illic q̄ꝛ est p̄scrutatio nālis nō p̄scrutať nisi ad declarādū p̄mā māȝ esse s̄m q̄ est mā: nō s̄m q̄ est sub̄a: ⁊ ad declarādū formas nāles eē tm̄: nō p̄mā oīm sensibiliū rerū: nec formā s̄m q̄ est substātia. ⁊ iō cōsideratio de formis nālib⁹ s̄m q̄ sunt nāles nō iducit ad p̄mā formā. Cōsideratio eniȝ de forma iducēs ad p̄mā formā est cōsideratio d̄ ea s̄m q̄ est substātia: ⁊ scīa nālis nō cōsiderat de reb⁹ s̄m q̄ sunt substātie. De p̄ma aūt mā cōsiderat vtra-q; scīa: sed nālis cōsiderat de illa s̄m q̄ est p̄n⁹ trans-mutatiōis: p̄hs aūt cōsiderat de illa sȝ q̄ est substā-tia in potētia. Et q̄ꝛ Arist. cōsiderauit de illa in nāli-bus: iō cōtentus fuit illa cōsideratiōe: ⁊ nō iterauit cōsiderationē in hac scīa: cū illa ex qua p̄uenitur ad cognitionē essentie reꝝ ignorate sint actiōes eaꝝ p̄-prie: ⁊ actio māe est trāsmutatio. Forme vō: q̄ꝛ sunt plures ⁊ nō h̄nt eandē actionē cōem: iō nō potuit d̄-clarare de suis actiōib⁹ i scīa nāli p̄mā formā. ¶ Sȝ illud qđ illis fuit illic: declaratū est ex h̄ q̄ actiones formaꝝ p̄ueniūt ad actionē p̄me forme: q̄ non est in

9

Prīa expō sup̄ li q̄q̄ mō

Scd̄a expō ad idem.

Documenta sine digres-sio q̄ ondit v̄ veritas p̄-deratiōis ⁊ ⁊ huic scīe. vide p̄ḿe 2. ph. 4. ⁊ 21. ⁊ p̄ m. cō. 15 ⁊ ⁊. 4. me. 7 p̄ ⁊. 6 me. 7 p̄. ⁊. 8. me. 7 4 ⁊ 12. m p̄ 5. ⁊. 6. Idē vide p̄. 7. 5 ⁊. 1 ⁊ 39. nō p̄hi 21. met. ca h̄. Essentie reꝝ ignote cog-scūt ex actiō-ib⁹ eaꝝ p̄prijs vide p̄ d eis ⁊. c. 11 ⁊ 2 de aia. 33. ⁊. 41.

mā: ⁊ est pmus motor: ⁊ non fuit declaratū de actiōe illius forme verū est substantia aut nō. Et in hac scia querit de pncipio pme substantie. ⁊ ideo posuit pncipium pscrutandōis ex hoc de pncipijs substātiarum sensibiliū. Et cū fuerit ei hoc declaratum q pncipia substantiaꝝ sensibiliū. s. forme sunt substātie ⁊ ē declaratū in scia nāli hoc esse corp⁹ sensibile qd est cā in alijs substātijs sensibilibus: ⁊ prior eis declarabit q forma istius corporis est pncipiū vltime substātie que est prior alijs substantijs: ⁊ q ipsum est illud qd dat alijs substantias ⁊ formas substantiales generales ⁊ corruptibiles. Capitm. IIII.

Quoniā autē in principio diuisimus quot modis determinauimus subam. Et horꝫ vnū videt esse qd qd erat eē speculādum est de ipso. Precopere. n. transcēdere ad qd noti⁹. Disciplina. n. ita fit oibus per min⁹ nota nāe ad nota magis. Et hoc opus est. Quēadmodū in actibus: facere ex vniuscuiusqꝫ bonis totalr bona singulis bona. Sic ex ipsis notioribus que nāe qdeꝫ nota ipsi nota. Que autē singulis nota ⁊ prima multotiēs debiliter nota: ⁊ parum aut nihil entis hnt. Attā ex male qdē noscibilib⁹: ipsi autē noscibilib⁹: q oino noscibilia nosce tentandū: pcedētes sicut dictum est per hec eadem.

Disciplina fit oib⁹ p minus nota nāe ad nota magis.

Et cū pri⁹ distinxerim⁹ fm quot modos diffinit suba: inuenim⁹ subaꝫ. Et existimatur q vna illaꝝ est illud qd significat essentiam rei. Consideremus primo de illa vna. ex principijs. n. operationū transferē ad illa q sunt manifestiora. Et similiter est doctrina in vnaquaqꝫ rerūꝫ que sunt minoris cognitionis ab illa que sunt maioris cognitionis. Et similiter est in operatiōe etiā. Operationes. n. nō sunt nisi ad agēduꝫ ex illo qd est aliqd bonū: ⁊ bonuꝫ singulis rebus: ad aliqd qd est bonū vniuersale: ⁊ bonū cuiuslibꝫ. Et similr ex eis que sunt cognita singulis rebus: ad vniuersalia que sunt cognita p naturā: ⁊ cognita cuilibet. Et que sunt cognita cuilibet in maiori parte sunt pauce cognitiōis: aut parue: aut nihil est in eo de cognitione entis. Sed tamē necesse est vt sciamus ex istis que sunt male cognitionis: sed habent cognitionem particularem: que cognoscuntur modo vniuersali transferendo vt dictum est de istis eisdem.

10. Idest. ⁊ cū distinxerim⁹ pri⁹ fm quot modos dicit suba: ⁊ dixerim⁹ q vna illaꝝ est illud qd inducit in rñsione ad qd est hoc indiuiduū demōstratū: consideremus de hac suba quā signi diffinitio qd sit. D. D. cām pp quaꝫ incepit pscrutari de hac suba q est pri⁹ istaꝝ sensibiliū. ⁊ dixit. cōsiderem⁹ in eo ⁊c. i. qm ita est de cognitiōe speculatiua in istis reb⁹ sic de opatiua: q quēadmodū artificia q p facta sunt. trāsfert artifex ab eis ab artificiata q sunt manifestiora apud artificiū: cū illa sint manifestiora apud nos: ita est ī cognitiōe speculatiua. Et hoc intēdebat cū dixit. ⁊ silr de doctrina: ⁊ silr est pcessus doctrine in oibꝫ sciētijs preterq̄ in mathematicis. s. q in eis pcedit ex eis q sunt maioris cognitiōis apud nos: ⁊ minoris cognitiōis apud nāꝫ: ad illa q sunt maioris cognitiōis apud nāꝫ: ⁊ ab hoc icepit librū suū in physicis. D. D. ⁊ silr in opatiōe ⁊c. i. ⁊ suba in opationib⁹ hūanis. s. artificijs actiuis vt in arte regiminis ciuitatū: ⁊ in arte medicādi. Ista. n. nō inuenit bonū vle nisi ex rebus q sunt bone vnicuiqꝫ hoi: cū iste sunt manifestiores apud nos. D. D. ⁊ silr ex eis q sunt cognita ⁊c. i. ⁊ silr trāsferunt de cognitiōe singulariū rerū q sūt manifestiores apud nos ad vl'a q sunt manifestiora apd nāꝫ. D. D. ⁊ erūt cognita cuilibet. i. ⁊ in postremo erit vlīa cognita cuilꝫ: q pticularia sunt cognita cuilibet. D. D. ⁊ illa q sunt cognita cuilꝫ ⁊c. i. ⁊ illa q sūt cognita cuilꝫ sunt pauce ⁊ parue cognitiōis i respcū eoꝝ q sunt cognita apud nāꝫ. D. D. aut nihil ē in eis de cognitiōe entis. i. ⁊ in eis q sunt p⁹ cognita a nobis: aut nihil est de cognitiōe entis: aut modicū. s. ex eis puenit ad cognitionē pfecti entis. D. D. sꝫ tñ necē est ⁊c. i. sꝫ tñ cuꝫ īpossī sit aliud ab hoc necē scire ex eis q sunt male cognitiōis: q hnt cognitionē pticularē ad illa q cognoscunt p cognitionē vlem trāsferēdo de cognitiōe nāliter istaꝝ sbaꝝ sensibiliū ad sbaꝫ simplicē q cognoscitur mō vli. s. q cōtinet oēs subas.

Singularia sunt notiora apd nos q magis vlīa vnd op⁹ p ph. 4. ⁊ 5. ⁊ 57. cō.

p phy. c. 1.

Et primo dicem⁹ q̄dā de ipso logice: qd est qd qd erat eē vnūqdqꝫ qd dicit fm se. Nō. n. est tibi eē musicū eē. Nō. n. fm teipsꝫ es musicus. Qd ergo dī fm teipsuꝫ: nec est hoc omne. Non. n. qd ita fm se vt superficiei albū. Q2 nō est superficiei eē albū eē. At vero neqꝫ qd est ex vtrisqꝫ vt superficiei albe esse. Quare q2 adest ei hoc. In qua igit nō inerit rōne ipm dicētē ipꝫ: hec rō eius qd qd erat eē singulis. Quare si superficiei albe eē ē superficiei eē sp. Albo ⁊ leui eē idē erit ⁊ vnū.

Et iā diximus pri⁹ hoc in qbusdā nostris sermonib⁹ sermone logico: qd est illud qd significat pcēntiaꝫ rei. Et est illud qd dicit p se. Aliqd. n. eē in loco nō est ipsuꝫ eē musicuꝫ. Musicus. n. ⁊ vbi nō sunt idem p se. Nec hoc est vle: nec illud quod est p se fm hūc modū: vt albū superficiei. Essentia. n. superficiei nō est essentia albedinis. ⁊ etiā nō est illud qd est ex vtroqꝫ. i. superficies alba. Et hoc ppter additionē q est in diffōne ei⁹. Diffinitio igit in qua dicēs nō hꝫ qd est diffinitio q est rei p suā eēntiā in quolibꝫ. ergo si eēntia superficiei albe est eēntia superficiei lenis: tūc albedo ⁊ lenitas sunt idem.

Q2 sic dixim⁹ pscrutat hic in maiori pte de ppōnibus dialecticis: quaꝝ vna est q suba rei est illud qd dī in rñsiōe ad qd est: ⁊ hoc est indiuiduū sube: iō di-

Eō. 2. l B. 7

Predicabilia essentialr sl tria. 3o ph po.ca.o p se.

xit. ⁊ iã dixim⁹ ⁊c̃. i. ⁊ iã descripsimus hãc subaz alibi dialectica descriptiõe q᷑ est illud qõ signt sermo q dat eẽntiã rei q̃ est diffõ. ❡ D.d. ⁊ est illõ qõ dr̃ p se. i. qõ pdicat᷑ eẽntialr: ⁊ inuit pᵐ modũ pdicabiliũ eẽntialiũ. s. diffõnẽ. declarũ est. n. q᷑ ista pdicabilia sut tria. s. gen⁹: ⁊ dr̃ia: ⁊ diffõ: q̃ ↄponit᷑ ex eis: q̃ diffõ est idem cũ suba rei: ⁊ vlr pdicabilia subalia sunt illa q̃ adunantur cũ subto: ⁊ adunãtur adiuicẽ: ⁊ accñtalia ecõuerso. ❡ Et cũ declarauit q᷑ illa suba est illud qõ significãt diffõnes ⁊ ptes diffõnũ: ⁊ q᷑ pdicabilia ex gb⁹ cõponunt᷑ diffõnes sunt illa q̃ adunant᷑ cũ diffinito ⁊ adunant᷑ adinuicẽ: incepit declarare q̃re sermões q demõstrãt aliqd extrinsecũ qõ nõ inducit᷑ ad interrogationẽ de qdditate: q᷑ nec sunt diffõnes nec ptes diffõnũ. ❡ D.d. aliqd. n. in loco ⁊c̃. i. ⁊ nec ẽ est vt illa q̃ demõstrant᷑ p aliqd extrinsecũ. i. p aliqõ accñs nõ sint diffõnes: qm̃ si eẽnt: ↄtingeret vt accñtia pdicabilia de aliquo eẽnt eiusdẽ nãe: idẽ. n. vr̃ disponi per plura accñtia: sz illud qõ cõgregat᷑ ex eis nõ est vnũ nisi p accñs: ⁊ diffõ declarat subaz rei: ⁊ illud qõ congregat᷑ ex eis est vnũ eẽntialr. Si igit᷑ diuersa accñtia extrĩtia in aliq̃ declarãt subaz illi⁹ erũt eiusdẽ rei: ⁊ nãe. ❡ Et hoc intẽdebat cũ dixit. aliqd. n. eẽ in loco ⁊c̃. i. ⁊ si aliqs interrogauit qd est hoc demõstratũ: ⁊ riderit qs q᷑ est hoc in loco p diffõne: ⁊ aliqs rñderit q᷑ est music⁹ p diffõne ẽt: tũc eẽt posse vt nã musi. ⁊ vbi eẽt idẽ qõ nõ est: ⁊ vlr ex hac põne. ix. pdicamẽta essent eiusdẽ nãe. i. nãe sube: qm̃ fm hoc erũt drñe subales: ⁊ iõ dixit. aliqd. n. eẽ in loco ⁊c̃. ❡ D.d. ⁊ etiã vle ⁊c̃. i. nec ista pdicabilia qñ pdicant᷑ de suba sũt pdicabilia vlia q̃ describunt᷑ in analecticis posterioribus: aut intẽdit q᷑ nõ sunt vlia subalia: vt dcm̃ est in libro pdicamẽtoꝝ: ⁊ qr sermões ↄpositi ex accñtibus ↄpõne ligata qdã sunt ↄiuncti p accñs ⁊ qdã p se. s. p 2ᵐ modũ eẽntialiũ pdicabiliũ q̃ enũerata sunt in posteriorib⁹. s. in qb⁹ subiectũ accipit᷑ in substãtia pdicati. ❡ Et cũ declarauit q᷑ illud qõ significat illa q̃ sũt per accñs nõ est substãtia: incepit declarare q᷑ neqz etiã sermões cõpositi ex accñtib⁹ essentialib⁹ significãt hoc qõ est qditas substãtiaꝝ sensibilium: ⁊ dixit: nec illud qõ est per se ⁊c̃. i. nec illud qõ significat diffinitio substãtie: ⁊ est illud qõ existit p se ẽ sicut illud qõ significãt hec v̾ba superficies alba. ❡ D.d. eẽntia enĩ superficiei ⁊c̃. i. albedo. n. nõ ẽ qditas superficiei qñ dicim⁹ q᷑ supficies est alba sic rõnabilitas ẽ qditas aialis: qm̃ dicim⁹ aial rõnale. ❡ D.d. ⁊ ẽt nõ ẽ illud qõ est ex ambob⁹ ⁊c̃. i. nec illud qõ dmõstrat iste sermo est aliqõ ↄpositũ vnũ ex ambob⁹ sicut illõ qõ significat aial rõale. s. hõ. ❡ D.d. pp additionẽ q̃ est in sua diffõne. i. qm̃ cõpositũ ex duob⁹ diffinit᷑ cõposite ex duab⁹ diffõnib⁹ illoꝝ duoꝝ: ⁊ iõ seqt᷑ vt diffõ albi sit cõposita ex diffõne albedinis: ⁊ diffõne subiecti albedinis. Et qr in diffõne albedinis accipit᷑ diffinitio subti: contingit q᷑ in diffõne albi accipiat᷑ diffõ subiecti bis. ista igit᷑ est additio q̃ accipit᷑ in diffõne albi. ⁊ hoc nõ accidit ex cõposito ex substãtijs. V.g. qm̃ diffõ hois cõponit᷑ ex aialitate ⁊ rõnalitate: ⁊ nõ accidit ex hoc iteratio q̃ accidit in cõposito ex substãtia et accñte. ❡ D.d. diffõ igit᷑ ⁊c̃. i. diffõ perfecta ẽ sermo: q cũ cõplet᷑ nõ remanebit in eo aliqõ ens in actu de q̃ interrogat᷑ per qd: cũ in eo sit data qditas qõ est esse illi⁹ rei: ⁊ nõ est in eo ens additũ suo enti. Et ista est drñtia inter diffõnes substãtiarũ ⁊ diffõnes accñtiũ. ❡ Et. q. d. sermo igit᷑ in quo nõ inuenit᷑ ens de quo interrogat᷑ per qd est diffõ perfecta que dat cãm rei q̃ est qditas in vnaquaqz rerũ. D.d. post qm̃ si eẽntia supficiei albedinis ⁊c̃. i. ⁊ si aliqs posuit q᷑ qditas superficiei ẽ albatio: aut qditas albedinis ẽ supficies: ꝯ disponit᷑ per plures dispõnes diuersas ↄtiget vt oẽs alie dispõnes sint eedẽ: ⁊ q᷑ cõgregatũ ex eis sit idez: ⁊ sic albedo lenitas ⁊ alie dispõnes qb⁹ disponit᷑ superficies essent eedem ⁊ ecõtrario in predicabilib⁹ substantialibus. Rõnalitas. n. est differẽtia substãtialis existens in qdditate aialis rõnalis.

Sermões cõposita ex accidẽtib⁹ ↄpõne ligata qdã sũt p se: ⁊ qdã p accñs. 3 des 4. m. s. c. 14.

Cõpositũ ex duob⁹ diffinitur cõposite ex duab⁹ diffinitiõib⁹ illorũ duoꝝ.

❡ Qm̃ vero sunt ⁊ fm alias cathegorias cõposita. Est enĩ aliqõ subiectũ cuiqz: vt q̃litati: ⁊ q̃titati: ⁊ qñ: ⁊ vbi: ⁊ motui. Perscrutandũ ergo si est rõ ipsi⁹ qõ qd erat esse cuiusqz ipsoꝝ esse: ⁊ inest his ipsum qõ qd erat eẽ: vt albo hoi qõ qd erat albo hoi. sit nãqz nomẽ ipsi vestis. qd est vesti esse. At vo neqz hoc est ex coꝝ nũero q̃ per se eẽ dicunt᷑: aut ipsum nõ fm se dupliciter dicit᷑: ⁊ hui⁹ est aliud qdẽ ex additõe. Aliud vo nõ. Hoc qdẽ eniz ex eo dr̃ id qõ diffinit᷑ qa ipz alij adijcit᷑: vt si albo esse diffiniẽs dicat albi hois rõnem. Hoc autẽ eo q᷑ aliud ipsi: vt si significat vestis albũ hoiem: diffiniat vestẽ vt albũ. Albus itaqz hõ est qd albũ. Nõ tamen qõ qd erat esse albo eẽ sed vesti eẽ. Ergo est qõ qd erat esse aliqd: aut totalr: aut nõ. Qõ qdez. n. qd erat esse est illud quod aliqd erat esse. Quando vero aliud de alio dicit᷑ nõ est qõ qdem aliqd hoc aliqd: vt albus homo: nõ est qõ vere hoc aliqd. Siquidem hoc substantijs inest solum.

❡ Et cum sint cõposita ex alijs predicamentis: etiã aliqd est subiectũ cuilibz. V.g. q̃titati: ⁊ q̃litati: ⁊ qñ: ⁊ vbi: ⁊ motus. Perscrutemur igit᷑ vtrũ sit diffinitio cuiuslibet istoꝝ. Erit igit᷑ istis etiaz illud qõ significat essentiã rei vt hõ albus. Sit igit᷑ ita q᷑ hẽat hoc nomen vestis: si igit᷑ dicat᷑ qd est: dicet᷑ vestis: sed nõ ex eo qõ est per se. Nec hoc ẽ aliqd ex eo qõ est per se: sed mõ simplici: ⁊ quoddã ex additiõe: ⁊ quoddã nõ. Quoddã enĩ diffinit᷑ per diffinitionẽ alterius: sicut q diffinit essentiã albedinis: ⁊ dicit diffinitionem hominis albi ⁊ quoddã per aliã diffõnem vt vestis: si significat hoiem album: ⁊ ipse diffinit vestẽ tanq̃ albuz. Homo. n. albus est albũ: sed diffõ eius nõ ẽ diffinitio albi. ⁊ qa ẽ vestis habet diffinitionẽ q̃ significat essentiam eius qõ ẽ: ⁊ diffinitio rei ẽ illud quod significat qd est essentia rei: ⁊ cũ aliud dicit᷑ de alio nõ est illud qõ est istud. V.g. homo albus: qm̃ non est. hoc enĩ nõ est nisi substantiarũ tm̃.

iz. ¶ Intendit in hoc capto declarare q cōposita ex accidentib⁹ & substātijs nō hnt diffinitioné sicut diffōnes cōpositoꝝ ex materia & forma: & q accidētia ppter h non sunt dispositiōes accidentales. ¶ Et dixit cū cōposita &c.i. & cū sint h aliqua cōposita ex substantia: & alijs predicamētis: substātia est subiectū vniuscuiusq; accidētium. V.g. quantitatis & qualitatis. Perscrutemur igit verū illa composita hēant diffinitiōes sicut substātie ɔposita: & sic erit in istis etiā substātia q̄ significat diffōnem: & est illa que notificat eēntiā rei. ¶ Et dixit hoc: qr subē cōposite manifestū est ipsas hre diffinitiones & noīa equalia suis diffōnibus. Sed pdicanṫ de indiuiduis substātie sm quid: aut diffōnes: aut nomina equalia illis diffōnib⁹.s. illa que ɔgregate significant illud qd diffinitiones significant distincte. In hoc igitur capitulo vult perscrutari verū cōposita ex substantia & accidentibus hēant tales diffinitiones: & sic accidentia erūt differētie substātiaꝝ: aut nō hēant diffōnem oīno: aut hēant diffinitiōes que dicūtur secundario in respectu diffinitionū sbstātiaꝝ: & iō induxit exēplū cōpositum ex substantia & accidēte: & dixit. V.g. homo albus.i. si igitur aliqd istoꝝ compositoꝝ habuerit diffinitioné: sit igitur q hō alb⁹ hēat diffinitionem queadmodū hō hꝫ diffōnez. ¶ D.d. sit igitur ita q habeat hoc nomé vestis.i. & si hō albus hēat diffinitioné: necesse est vt hēat nomé equale ei in significatione: ita q illud qd congregatur de hoie & albo sit vnū in actu: & duo in potētia: & hō erit genus: & album differentia: & sit illud nomé vestis. Cum igitur querit de aliquibus nominib⁹ ɔpositis ex substātia & accñte. V.g. d hoie albo per quid ɔtigit respōdere ɔgregatū est vestis: & distincte p diffinitioné declarāté qdditatem eius: sicut accidit cū aliquis interrogauerit p qd: de aliquo cōposito ex duab⁹ substātijs: vt de hoie qui componiṫ ex animalitate & rōnalitate. Debemus eni respōdere ad h per diffinitioné declarātem qdditaté & essentiam hoīs. ¶ D.d. sed non est ex eo qd dicitur ex eo &c.i. sed illud qd significat hoc nomé vestis.s. album hoiem nō est ex reb⁹ que existunt per se: sꝫ ex rebus existentib⁹ tn̄: & hoc intēdebat cū d. sed mō simplici.i. q hō albus sm q est alb⁹ nō existit per se: sꝫ est ens tn̄ nō ens per se: nec pars entis per se: qd est indiuiduū substātie. ¶ Et cū narrauit q iste sermo compositus non est diffinitio: qm̄ nō cōponitur ex predicabilibus essentialib⁹ declarantib⁹ substātiam vni⁹ rei simplicis in actu sicut significant diffōnes: sed significant aliquod ɔpositū ex duob⁹.s. hoie & albedine: narrauit etiā q hec duo sunt in hoc sermōe ex duab⁹ naturis diuersis & partes sermōis diffiniti sunt eiusdē nāe: & d. & quoddā est ex additione & qddā nō.i. due partes istius sermonis sunt diuerse. In diffōne eni albedinis additur subiectū sm q est accidens. In diffōne vo hominis qui accipiṫ in hoc sermōe tāq̄ genus nihil additur extra ipsum cū non existat in subiecto: sicut albatio. ¶ D. incepit declarare quō additio existit i altera duarū partium istius sermonis & non i reliqua: & dixit: quiddaꝫ diffinitur &c.i. V.g. q qui vult diffinire quidditaté albedinis existis i hoie accipiet in diffōne eius diffōné hoīs albi: cū albedo exñs in hoie nō cōstituatur nisi per hoiem & albū. ¶ D.d. & qddam p aliaꝫ diffōnem &c.i. & nece est q illud qd significat hoc nomen vestis diffiniaṫ duab⁹ diffōnib⁹.s. diffōne hoīs: & diffōne albedis: cū hoc nomé vestis significet vtrūq;: scilꝫ & hoiem & albediné. ¶ D.d. & ipse diffinuit vesté tāq̄ albū.i. & nece est vt diffō vestis sit ɔposita ex duabus diffōnib⁹ duoꝝ: sicut diffō alicui⁹ albi ɔponiṫ ex duab⁹ diffōnib⁹ duoꝝ.s. albedinis & sui sbiecti. ¶ D.d. homo eni albus &c.i. & diffō albedinis nō predicaṫ de hoie: ita q dicatur q hō est albedo.i. ita q predicatur hoc nomé nō sm diffōnem: sicut dixit in cathegorijs: & q ppter hoc nō hꝫ diffōné. ¶ D.d. & qr ē vestis &c.i. sed sm q possumus q hoc nomé vestis ē nomé hoīs albi: oē hns nomé hꝫ sermoné significātem suā essentiam: cū illud qd significat nomen est determinatuꝫ. ¶ D.d. & vlitas rei &c.i. sꝫ iste diffōnes nō hnt vlitaté.i. non est totū vlr.i. vnū: sed diffinitio q̄ declarat qdditatem rei est reꝝ que sūt totū & vnū.i. q alb⁹ nō est totū & vnū: sed est ɔgregatū ex hoie & albedine. ¶ D.d. & cū fuerit dictū aliud de alio &c.i. cū aliquod cōe fuerit dictum in alio pprio aut alterū fuerit predicatū de altero non erit natura alterius natura secūdi: & ɔgregatum erit totū: cū hoc nō inueniaṫ nisi in dispositionib⁹ substantialibus: & hoc est declaratū in dialectica.

Subē ɔposite manifestū est ipsas hre diffinitiōes. 7 dē. 8. met. co. vlti. sꝫ vid. op᷑ hic īfra co. 37.

Diffinitū est vnuꝫ in actu & duo i po᷑ꝫ: sꝫ vide opp᷑ s. 43. vbi dꝫ diffinitū p se vnū ee ppter hec vnū in actu & aliud in po᷑: & non duo in physica.

Diffōnes q̄ declarāt qdditaté rei sūt reꝝ q̄ sunt totum & vnū.

¶ Quare quodquid erat esse est quoꝝcūq; ratio est diffinitio. Diffinitio vo est: non si nomen rationi idem significet: oēs eni rōnes essent vtiqꝫ diffinitiones. Erit eni nomé qd cuilibꝫ rōni idem. Quare & ilias diffō erit: sꝫ si primi alicuius fuerit. Talia vo sunt q̄cūqꝫ dicitur non eo q aliud de alio dicatur. Nō erit igiṫ qcq̄ꝫ nō gn̄is spēꝝ exn̄s qd qd erat eē: sꝫ his solū. Hec nāqꝫ videnṫ nō sꝫ pticipationeꝫ dici & passioné: nec vt accidens.

¶ Ergo quid est per essentiam est idé oībus rebus: quarū sermo est diffinitio. Et diffinitio non est eius cuius nomen & sermo significant eadem: & si non: tunc oēs sermones erunt diffinitiones. Omnis eni sermo habꝫ nomen. Ergo metrum albaꝝ erit diffinitio. Sed cū fuerit alicuius primo. Et talia sunt nomina que dicunṫ nō per illō qd diciṫ aliō. Illud igiṫ qd est sm essentiaꝫ non est aliqua formaꝝ carentiū genere: sed illaꝝ tm̄. Existimatur eniim q nō dicuntur mō cōmuni: & passiuo: neqꝫ sicut per accidens.

¶ Dicit ergo. quidditas q̄ dat essentiā rei est oīum reꝝ quaꝝ sermo significans eas est diffō: & diffō nō est ois sermo significās illud qd significat nomé rei: sed nece est cū hoc q sermo ɔuenit nomini vt significet pdicabilia substantialia per q̄ cōstituiṫ. ¶ D.d. impoīt contingens ei g ponit q sufficit in descriptiōe diffōnis vt sit sermo cōpositus cuius significatio est eq̄lis significationi noīs illius rei: & dixit: & si nō oēs sermōes eēnt diffōnes.i. & cōtingit ponētib⁹ hoc: vt oēs sermōes cōpositi habēte a noīa sint diffōnes: oēs eni sermōes cōpositi hnt aut pnt hre noīa. ¶ D.d. aut totū metrū &c. idest & si hoc fuerit ɔtinget vt oēs sermōes quoꝝ sunt noīa essent diffōnes: & d. h: qm̄ oīa metra fere in eius idiomate habuerūt noīa ppria. ¶ D.d. sed cū fuerint alicuius primi.i. sed cū noīa equipollētia significatiōi sermonum significant rem.s. essentiaꝫ rei. D. exposuit essentiam: & dixit: & talia sunt nomina que dicunṫ &c.i. & talia nomina sunt nomina quibus dicantur aliqua non pp aliq̄ extrinseca ab ipis: sicut ea q̄ noianṫ a suis

iz. Diffō nō est ois sermo significās illō qd significat nomen. vide op᷑ .4. met. tex. cō. 28.

accidentibus. Nomina enī non significant essentias eoꝝ prima significatiōe: sed si significāt mediantibus illis accīntib⁹: ⁊ iō illi sermōes nō debēt esse diffōnes. ℭ D.d.ꝙ illō qđ ē ꝫ eētiā ⁊c̄.i.ꝙ diffōnes q̄ significāt qdditates reꝝ nō sūt alicui⁹ formaꝝ carētiū gnīe.s.formaꝝ q̄ꝝ sbm ē eis gen⁹: ⁊.d.h: qm̄ sbiecta accīntiū sunt alia a naturis eoꝝ: ⁊ iō non sunt genera illoꝝ. ℭ D.d. existimaŕ.n.⁊c̄.i.⁊ forme sbstātiales solūmō hnt gen⁹: sez subiectū ex nā illaꝝ: q̄ existimaŕ ꝙ nō inueniŕ ꝑ cōicantiā cū alijs sicut accītia: neq3 sunt passiones in alijs.i.in eis in quib⁹ existūt: ⁊ vlr nō sunt de nā accidentium: quoꝝ esse est in alio.

ℭ Sed rō qdem erit cuiuslz ⁊ alioꝝ qd significat si est nomē: q̄ hoc huic inest: aut ꝑ sermone simplici certior. Diffō vo nō erit nec qđqd erat esse: aut ⁊ diffō sicut ⁊ qđqd est multiplr dr. Etenī qđqd est vno qdē mō significat subam: ⁊ hoc aliquid. Alio vo mō qđcūq3 ꝑdicamētoꝝ q̄ntitatē ⁊ q̄litatē: ⁊ alia quecūq3 talia. Sic enī ⁊ ens: existit ī oīb⁹: sꝫ nō simplr: sꝫ huic qdē primū: illō vo ꝯñr. Ita ⁊ qđqd est simplr qdē sbe: alio vo mō alijs. Etenim q̄litatē dicemus vtiq3 qd est. Quare ⁊ q̄litas eoꝝ q̄ quid ē: sꝫ nō simplr. Sed sicut de non ente logice dicit qdā esse nō ens nō simplr: sꝫ nō ens: sic ⁊ q̄litatē.

ℭ Erit igiŕ sermo cuiuslz alioꝝ q significant quid sit: aut nomē si fuerit qđ significat ꝙ h est. Huius aūt sermo simplr significat ꝑmonem magis perscrutandū. Diffōnem aūt nō hꝫ: nec illud qđ ē ꝑ essentiā. Diffō.n. dicitur multis modis: sicut dr̄ qdditas. Quidditas enī quoquo mō significat subam ⁊ h: ⁊ alio mō vnūqđq3 predicametoꝝ. V.g. ⁊ q̄ntitatē ⁊ q̄litatē ⁊ alia talia. Queadmodū.n. ī sba interrogaŕ per qd: silr de q̄ntitate. Quātitas igiŕ ⁊ q̄le sunt eoꝝ q̄ dicūtur ꝑ qd. Sed non vt mō simplici: sed vt qdā dixerūt modo logico in eo quod est non modo simplici: sed illud qđ nō ē tale ⁊ qualitas etiam.

4 ℭ Cum declarauit ꝙ diffinitio simplr nō inueniŕ nisi in substātijs nō in accidētibus: q̄ sunt ꝯposite ex substantia ⁊ accīte: vult dclarare q̄ntū hnt accītia de intentiōe diffōnis. ℭ Et.d.ꝙ erit sermo.i.cū sit declaratum ꝙ in alijs ꝑdicamētis non inueniŕ sermo sube.i.diffōnis eius: dicamus igiŕ ꝙ in vnaq̄q3 reꝝ que sunt nō sube inueniŕ sermo q significat illud qđ est in ipso non diffō simplr. Et silr si fuerit positū in eis nomen: illud nomē significat ꝙ hoc est hui⁹.i.significabit sermonem cōpositū ex duab⁹ intētionib⁹ subiecto.s. ⁊ ꝑdicato. ℭ Et.d.hoc: qm̄ si iste sermo: hō albus hꝫ nomen: illud nomē significat hoiem in quo est albedo. ℭ D.d. aut loco sermōis simplicis ꝑmo maioris perscrutatiōis ⁊c̄.i. aut dicam⁹ loco eius ꝙ diximus diffōnē simplr sermonē maioris declarationis q̄ꝫ nomē: qm̄ si hūerint sermonē aut diffōnem: nō habebūt nisi illud qđ est maioris declarationis q̄ꝫ nomē nō diffōnē simpliciter. ℭ D.d. diffōnem aūt simplr nō habebūt ⁊c̄.i.

diffōnem simplr nō hēbūt nec qdditatē simplr.i.q̄d erat esse: ⁊ q̄si dicit: ⁊ ista nō hnt diffōnez simplr: q̄ nō hnt quidditatē simplr. ℭ Et cū declarauit ꝙ ista hnt diffinitiōes quoquo mō declarauit ꝙ ista noiatio potest poni: qm̄ diffō dr̄ multiplr nō equoce: ⁊ dixit: diffō enī dr̄ ⁊c̄.i. diffō enī dr̄ multis modis ꝑm numerū eoꝝ q̄ dicūtur in interrogatiōe ad qd. ℭ D. incepit numerare illos modos diuerse qdditatis: ⁊.d. illud.n. qđ dicit quoquo mō ⁊c̄.i. illō qđ significat qdditatē est modo priori: ⁊ diffō sube ⁊ hui⁹ demōstrati.s. existētis per se. ℭ D.d. ⁊ alio mō vnūqđq3 ꝑdicamētoꝝ.i. illud qđ significat qdditatē cuiuslz ꝑdicamētoꝝ significat alio mō: ⁊ cā in hoc est: qm̄ qdditas in sba inueniŕ alio mō ab eo quo inueniŕ in alijs predicamētis. In suba enī inueniŕ simpliciter: ⁊ in alijs predicamētis ꝑm quid: ⁊ ideo talis dispositio diffinitionū que significāt has duas quidditates. ℭ Proportio enī diffinitionis ad diffinitionem debet esse sicut proportio quidditatis ad quidditatem. ℭ Et cū dixit ꝙ hēbēt diffinitiones aliquas ⁊ quidditates aliquas: incepit ratiocinari sup hoc: ⁊ dixit: qm̄ queadmodum interrogatur ⁊c̄.i. ⁊ signum eius ꝙ alia accidentia habent quidditates est: queadmodum interrogamus per quid de quidditatibus substantiaꝝ simpliciter: similr interrogamus per quid quoquo modo de alijs predicamentis. V.g. qd est quantitas: ⁊ quid ē qualitas. ℭ Deinde dixit sꝫ vt quidam dixerūt ⁊c̄.i. qm̄ nomen diffinitiōis in eis nō dicitur modo simplici: sed diffinitio est in eis ꝑm ꝙ dictum est in diffinitione priuatiōis.s. ꝙ est illud quod non est tale nec tale.i. illud quod est nō esse alicui⁹ nō esse simpliciter. ℭ Et dixit hoc: qm̄ hoc non est aliqd quod non est simplr: si qm̄ nō est non esse simpliciter: sicut nec est esse simpliciter: sed nō esse in respectu cuius non esse est non esse alicuius. ℭ Deinde dicit: ⁊ qualitas ⁊c̄.i. ⁊ ita est de predicamento qualitatis etiam in hoc sicut in alijs predicamentis. ℭ Et appropriauit qualitatem vt mihi videtur: qm̄ hoc nomē quale existimatur significare substantiam cum quod interrogatur per ipꝫ in speciebus que significant substātias: ⁊ in indiuiduis significat predicamentū quod dicit quale quod numeratur in accidentibus.

ℭ Opꝫ qdē igiŕ intēdere: ⁊ q̄lr oꝫ dicē circa vnūqđq3. Non tm̄ magis q̄ꝫ hō hꝫ. Quapp ⁊ nūc: qm̄ qđ dr̄ est manifestū: ⁊ qđqd erat esse silr inerit. Primū qdē ⁊ simplr substantie. Deinde alijs: queadmodū qd ē. Nō simpliciter qd erat esse: sꝫ q̄litati: aut q̄ntitati qd erat eē. Opꝫ enī aut equoce h eē dicere entia: aut addēres: aut auferētes. Queadmodū ⁊ qđ nō scibile scibile. Qm̄ h qdē rectū ē: neq3 equiuoce dicere: nec eodē modo. Sed queadmodū aliqd medicinale: eo ꝙ ad idē qdē ⁊ vnū: non idē aūt ⁊ vnū. Attm̄ non equoce. Nihil enī medicatiuū corp⁹ ⁊ op⁹ ⁊ vas dr̄: nec equoce: nec ꝑꝫ vnū: sꝫ ad vnū. Hoc qdē igiŕ quocūq3 mō qs velit dicē differt nihil.

ℭ Oportet igiŕ vt latitudo ꝑmōis in vnaq̄q3 reꝝ sit ꝑm ꝙ opꝫ: ⁊ vt sit in sermōe magis: ⁊ ideo si iste sermo quē modo diximus fuerit manifestus: erit illud quod est in eēntia tale.

Ab qd ē simplr ē diffō.

Distinctio ꝗ quidditatis.

Proportio diffonis ad diffonem est sicut ꝑportio qdditatis ad quidditatem. Idem in 10 que. 22.

Priuatio non est ens simplr. vide opp⁹ 4 phy. co. 79.

Etiā z erit prio mō z simplici sube: deīde alterius ēt sicut est nō illō qō est p ceñtiā mō simplici: opz igit vt entia nō dicātur eodem mō equocatiōis: sz sic magis z min⁹. Sicut illō qō nō est notū ēt de noto z ignoto. Sermo eni verus q nō est mō equoco: sed fm similitudinē: sicut medicina q̄ attribuit alicui: ita q sit idē nō ita q sit cū eo idē. nec mō equiuoco ēt. Qm̄ corpus medicinabile: z actio medicinabilis nō dicūt equoce: nec vno mō: sed respectu vni⁹. Ista igit sunt dicta a dicēte quocūq mō voluerit. Qm̄ inter ea nō ē dr̄ia in sermone omnino.

15.

Qui dixerit accītia hēe diffōnes dicit ea hēe magis q̄ hn̄t: z qui negat diffinitionē i accidētib⁹: dicit ea hēe min⁹ q̄ debēt hēe.

¶ Oportet igit vt sermo de vnaq̄q rez sit fm q ptinet ad nām illi⁹ rei: z nō dz ɔtinere magis q̄ illud qō pertinet ad suā nām nec minus. ¶ Et.d.h: qz q dicit accītia hēe diffōnes dicit ea hēe magis q̄ hn̄t: z silr q dicit q nō dr̄ de eis hoc nomē ens z diffō: dicit ea non hēe illud qō debent hēe. ¶ Et dixit h: vt mihi vr̄: qm̄ antiq hēbāt in eis has duas opiniones: z ipse induxit mediā que est vera: z iō dixit: z iō si iste sermo zc̄.i. z iō si noster sermo de diffōnib⁹ est iustus: necesse est vt nr̄ sermo ō naturis q̄s significāt diffōnes sit talis. ¶ Et dixit h: qz posuit pn̄ ꝑscrutatiōis de istis nāis a diffinitionib⁹. ¶ D.d. z erit prio zc̄.i. z si nr̄ sermo de diffinitionib⁹ fuerit verus: tūc diffōnes erūt duob⁹ mōis. Quoz vnus p̄ z simplr̄ est diffō sube: z h intēdebat cū dixit: z erit p̄ mō z simplici sube. Scd̄s nō p̄ mō z simplici: sed mō ɔueniēti nāe rei cui⁹ est diffō. ¶ Et hoc intēdebat cū dixit.d. alteri⁹ ēt sic.i. diffō erit p̄ mō sbe: qz est ens simplr̄. d. erit accidētis ēt sicut ē accīs i suo esse: cū nō sit mō simplici. ¶ D.d. oz igit vt nō dicanī entia zc̄.i. z cū sit declaratū q illō qō ē simplr̄ ē suba: z q ista hn̄t alia entia: opz vt h nomē ens non dicaī de eis equoce pure sicut noīa q̄ dr̄r de affirmatiua z negatiua: z vlr de oppositis: z h intēdebat cū .d. fm magis z minus: qō eni addit affirmatiua diminuit negatiua: z iō dixit sicut illō qō nō est notū: z verū etiā.i. sic illō qō dixit h nomē notū ō noto z ignoto. ¶ Et forte intēdit per h q h notū dr̄ de noto scia vera: z de noto sophistice: z iste modus equocatiōis dz numerari iter modos nolūz equocoz: z h multū inuenit i idiomate arabico. U.g. cearaz qō significat lucē z obscuritatē: z galum qō significat magnū z paruū. ¶ D.d. sermo eni verus zc̄.i. sermo.n. verus de istis ē q h nomē ens dr̄ de sba z ō alijs ꝑdicamētis nō mō equoco: sz fz q alia attribuuntur eidē: sicut pla attribuuntur medicine: z nō est idē in reb⁹ attributis: z hoc intēdebat cū.d. non qz nō est idē cū eis vnū zc̄.i. z ista attribuūtur eidem: tn̄ illud idē nō est in eis i oīb⁹: sz in respectu. U.g. qm̄ cū dicim⁹ herba medicinalis: z instrm̄ medicinale attribuanī eidē.i. medicine: sz nō est eadē intētio medicine in instr̄o sicut in herba: qm̄ si ita esset: esset sermo in eis ipsa esse medicinalia sicut sermo in reb⁹ multis viuis ipsa eē aialia. ¶ D.d. neq mō equoco.i. z cū ita sit h nomē ens ª nō significat ꝑdicamēta mō equoco: neq equoco. ¶ D.d. non eniz dicim⁹ corpus medicabile zc̄.i. z hoc nomē ens nō dr̄ de eis equoce neq vniuoce: qz hoc nomē ens dicit de accītib⁹: sicut dr̄ corp⁹ medicinale z actio medicinalis: z ista nō dicūtur equoce neq vniuoce. ¶ Et dicit h: qm̄ dicere vnūqōq predicamentoz eē ens eo q deriuaī ab esse. sz esse nō fm vnam z eandē intentionem est in vnoquoq eoz: quēadmodū herba z instrm̄ attribuūtur medicine: sz medicina nō inuenit in eis eadē oīb⁹ mōis: nisi inq̄tū quidē inducūt vnū finē: z pueniūt ab eodez agente .s. medicina. ¶ D.d. ista igitur dicātur zc̄.i. z cū ista intētio fuerit intellecta p hoc nomē ens: tūc hō vocat oēs istos sermones fingētes nās accītium quocūq volue rit diffinitiones: z si voluerit descriptiōes z diffinitiones sunt sube tamen: z ideo dixit post.

ª Hoc nomē ens nō significat ꝑdicamēta modo equoco: nec vniuoco. vñ 4. me. cō. 2. z p̄ ph. 13. 2. de aīa 30. 12. met. 21. 22. z 5. met. 14.

¶ Illud aūt palā qz q̄ prio: z simplr̄ diffō: z q d qd erat eē subaz est: z nō solū: sz ēt alioz silr est: verūtn̄ nō prio. ¶ Nō.n. est neċe: si h ponimus hui⁹ diffōnem eē qō vtiq rōni idē significat: sz cuidā rōni. Hoc āt si vnī⁹ fuerit: nō eo q ɔtinuū: sicut ilias: aut q̄cūq colligatione: sz si quotiēs dr̄ vnū. Unū vo dr̄ sicut ens. Ens aūt h qdē hoc aliqd: aliō vo q̄titatem: aliud q̄litatē significat. Quapp erit albi hominis ratio z diffinitio. Alio vo modo: z albi z substantie.

Hinc sumit q nō q̄libet rō nominis sit diffō.

¶ Et h est manifestū q diffō prio mō: z simpliciter: z qd est p eēntiā: ē sube: z est alioz silr ēt: sz nō prio mō. Nō eni ē neċe si nos posuerimus aliqō subiectū eē: vt sua diffō q̄ significat ipm sic sicut si ḡ sermōis: sz aliqs sermo. Et illō ēt qn̄ fuerit vnū: nō ita q sit continuū: sicut dictamē abab: z oia q̄ copulanī per aliqō ligamētum: sz cū fuerit vnuz ex eis modū fm quos dr̄ vnū. Ens igit quoddā significat hāc subam: z quoddā quātitatē: z quoddā qualitatē. Et iō hō albus hēbit sermonem z diffinitionem: sed alio modo: z substantia alio modo.

16.

¶ Cū.d. q nulla ē dr̄ia iter h q hō vocat fmōes significātes qdditates cuiuslz ꝑdicamēti: diffōnes āt nō .s. qn̄ intellexerit nām eēndi i q̄lz eoz. ¶ D. sz h est manifestū zc̄.i. declaratū ē igit ex h sermōe q diffō p̄mo mō z simplr̄ z qdditas simplr̄ quā significat diffō est subaz: z manifestū ē q alia ēt hn̄t diffōnes silr: sed nō prio mō.s. simplici: sz secūdario. ¶ D.d. n̄.n. ē neċe zc̄.i. nō.n. est neċe si posuerim⁹ aliqd esse vt hēat diffōnem significātem ipz ad modū significatiōis diffōnis simplicis: sz tn̄ est neċe cū nō hūerit diffōnem simplicem vt hēat aliquā diffōnē. ¶ D. h ne aliqs dicat q suba ē vna oium rez. ¶ Et cū.d. q illa q̄ hn̄t diffōnes debēt esse vnū: excepit ex eis illa q̄ dicūtur vnū p ligationez z ɔtactū cū ista nō hēant diffōnē: neq simplr̄: neq fz quid: z.d. z illō ēt zc̄.i. z est neċe vt aliqd hēat diffōnē: qm̄ h nomē vnū dr̄ de eo: nō sicut dr̄ de aliq̄ dictamē eē vnū: qz copulaī p ɔiūctiōes: aut qz ē eiusdē intētionis: z vlr qz oia dicūtur vnū p ligamēta z copulatōez: sz cū dr̄ vnū aliq̄ mō vo eoz fm quos dr̄ h nomē vnū dictū ē in tractatu in q̄ distīcta sūt oia. ¶ D.d. ens vo qōdā significat zc̄.i. z cū h nomē ens significat subam hāc: z qōdā hāc q̄titatē: z qōdā q̄litatē: manifestū ē q nō eadē intētiōe ē eis oīb⁹ diffō z nomen. ¶ D.d. z iō alb⁹ hō hēbit fmonē zc̄.i. hō alb⁹ hēbit ēt nomē z diffinitionē: z silr vnūqōq ꝑdicamētoz: sz diffō z nomē est eis alio mō: z sube alio mō. Cap. V.

Illa q̄ sunt vnū per ligationē z ɔtactū nō habēt diffonē: neq simplr̄ neq fm quid.

5. met. c. 7.

Habet aũt dubitationẽ ſiquis nõ dicat diffinitionẽ eẽ ex additiõe rõnem cui⁹: nã erit diffõ ipſoꝝ nõ ſimplicium ſed copulatoꝝ. Ex additiõe.n.neceſſe palã facere. Dico aũt vt eſt naſus: ꝛ ꝯcauitas: ꝛ ſimitas ex duob⁹ dictũ: eo ꝙ hoc in h̃ eſt: ꝛ nõ ſm accñs neqꝫ cõcauitas neqꝫ ſimitas paſſio naſi: ſʒ ſm ſe. Neqꝫ vt albũ callie: aut hoi: qꝛ callias albus cui accidit hoiez eẽ. Sʒ vt maſculinũ aiali: ꝛ q̃titati eq̃le: ꝛ oia quecũqꝫ ſm ſe dicitur exiſtere. Hec aũt ſunt i qbuſcũqꝫ exiſtit: aut rõ: aut nomẽ: cui⁹ hec paſſio: ꝛ nõ ꝯtingit oñdere ſeparatim ſicut album ſine hoie ꝯtingit: ſed nõ femininuꝫ ſine aiali. Quare hoꝝ qȯ quid erat eſſe: ꝛ eſt diffinitio: aut nõ eſt alicuius: aut ſi eſt aliter eſt queadmodum diximus.

Hinc ſumit ꝙ paſſiones potiꝰ nõ pñt diffiniri ſine ſubiecto.

¶ Si igitur aliquis dixerit: ſermo qui recipit additionẽ nõ eſt diffõ: erit i h̃ error: qm̃ ſi nõ fuerit: qd igit̃ ẽ diffõ eoꝝ q̃ nõ ſũt ſimplicia: ſed cõgregata inſimul. Neceſſe eſt igit̃ vt ſignificẽtur: ita ꝙ recipiãt additamẽtuꝫ. V.g. naſus ꝛ cõcauitas ꝛ ſimitas q̃ dĩ ex vtroqꝫ. hoc eñi eſt in h̃: ꝛ ꝯcauitas non ẽ paſſio naſi mõ accñtali: neqꝫ ſimitas: ſed per ſe. Et non ſicut callie: aut hois q eſt callias alb⁹: qm̃ accidit ei ꝙ ſit hõ: ſʒ ſicut maſculinũ in aialib⁹: ꝛ equale in q̃titate: ꝛ oia q̃ dñr ꝑ ſe ſũt reꝝ. Et iſta oia que ſunt in eis: aut diffõ: aut nomen cui⁹ eſt iſta paſſio: ꝛ nõ põt ſignificare ſine ipſo alio mõ: ſicut albũ põt ſine hoie: ſed femina ſine aiali nõ põt. Ergo aut nõ eſt habitũ ab iſtis illȯ qȯ ẽ ꝑ eẽntiã ꝛ diffõ ẽt: aut ſi fuerit erit alio mõ ſicut diximus.

17 Dixit Ariſ. ſi igitur aliqs dixerit ꝛc̃.i. ſi igit̃ aliqs dixerit ꝙ diffinitiones in quibus additur natura alia a natura diffiniti non ſunt diffinitiones omnino: in hoc erit dubitatio. ¶ Deinde dicit: qm̃ ſi non fuerit ꝛc̃.i. ſed huic poſitioni ꝯtinget iprobabile: ꝛ eſt vt diffões ſint ſimpliciũ ꝛ nõ cõpoſitoꝝ ex ſuba ꝛ accñte ꝯpõne eſſentiali: nõ ꝯpõne accñtali: vt hõ albus: ꝛ iȯ.d. neċe eſt igit̃ ꝛc̃.i. neċe igit̃ dicere in diffõnibus quã ſignificãt res compoſitas eſſentialr̃ ex ſuba ꝛ accñte eas recipe additionẽ. ¶ D.d. V.g. naſus ꝛc̃.i. V.g. naſus ꝛ ꝯcauitas ꝛ ſimitas que ſignificãt naſum ꝛ cõcauitatẽ. ¶ D.d. h̃.n. in hoc ꝛc̃.i. ꝛ eſt neċe vt diffinitio ſimitatis ſit ex ambob⁹: qꝛ ſimitas ſignificat naſum ꝛ ꝯcauitatẽ: ꝛ ꝯcauitas nõ eſt paſſio extrĩs in naſo per accñs: ſed per ſe. ꝛ etiã ſimitas nõ eſt in naſo ſicut albedo in Sorte: aut in hoie. Simitas enĩ eſt in naſo de accñtibus in eẽntialibus: albedo aũt eſt in hoie de accñtibus nõ eſſentialib⁹: ꝛ iȯ nõ neċe ẽ vt hõ accipiat̃ in diffõne albedinis: ſicut ẽ neċe vt naſus accipiatur in diffõne ſimitatis. Hoc enĩ nomẽ ſignificat ambo .ſ. concauitatẽ ꝛ naſuꝫ. ¶ D.d. accidit enĩ ei ꝛc̃.i. accidit enim albo ꝙ ſit Sortes aut hõ. ¶ D.d. ſʒ ſicut maſculinũ ꝛc̃.i. ſed ꝯcauitas in naſo eſt ſicut maſculinitas in aialib⁹: ꝛ equalitas in q̃titate. ¶ Et intẽdit ꝙ naſus diuiditur in ſimũ ꝛ nõ ſimũ: ſicut aial in maſculũ ꝛ feminã: q̃tũ i eq̃le ꝛ i ineq̃le. ¶ D.d.i. ꝛ iſta ſũt oia ꝛc̃.i. ꝛ iſta accñtia ſunt accñtia ꝛ paſſiões in quoꝝ diffõne accipit̃: aut diffinitio rei cui⁹ eſt ipſa paſſio: aut nomẽ eius. ¶ D.d. ꝛ non põt ſignificare ſine ipſo.i. ꝛ nomen illius paſſionis: ꝛ diffõ eius non pñt ſignificare ipſam ſine eo qȯ ſignificat ſuũ ſubiectũ ſicut eſt poſe in albo ꝛ ſua diffõne.i. ꝙ nõ indigent ſignificare hominez: ſed queadmodũ femina nõ põt ſignificari a ſuo noie: aut a ſua ſignificatiõe ſine aiali: ita ſimitas nõ põt itelligi ſine naſo. ¶ D.d. ğ aut nõ eſt habitũ ꝛc̃.i. iſta ğ aut nõ habẽt quidditatẽ verã ꝛ diffõnem verã: aut ſi hñt: hñt alio mõ ꝛ ſecũdario. ¶ Et h̃ eſt ita: qm̃ ſubiecta taliũ accñtium non ſunt ſicut gnã dñaꝝ: ſũt enĩ diuerſa ſm genus. ꝛ ſm nãm: qȯ nõ ꝯtingit i genere ꝛ dña dñaꝝ: neqꝫ illud qȯ ꝯgregat̃ ex eis ꝛ ex ſubiecto eſt vnuꝫ in actu: ſicut illud qȯ ꝯgregat̃ ex dña ꝛ genere: ꝛ iȯ ſube ſunt digniores diffõnibus ꝛ q̃dditatibus.

¶ Eſt aũt ꝛ alia dubitatio de eis. Si enĩ ideꝫ eſt ſimus naſus ꝛ ꝯcau⁹ naſus: idẽ erit ſimũ ꝛ concauũ. Si ṽo nõ: qꝛ impoſſibile eſt dicere ſimũ ſine re cuius eſt paſſio ſm ſe: et eſt ſimũ concauitas in naſo. Naſuꝫ ſimũ dicere aut non ẽ: aut bis idẽ erit dictũ: naſus naſus concau⁹. Naſus.n. ſim⁹ naſus ꝯcauus erit. Propter qȯ incõueniẽs eſt ineſſe talib⁹ qȯ quid erat eſſe. ſi aũt nõ in infinitũ ſunt. Naſo nãqꝫ naſi ſimũ adhuc aliȯ ierit. Palã itaqꝫ qꝛ ſolius ſubſtantie eſt diffinitio.

¶ Et in iſtis rebus eſt alia dubitatio. Qm̃ ſi idem eſt naſus ſimus: et naſus cõcauus: idẽ eſt ſimum et concauoꝝ cruriũ. Et ſi non: qꝛ impoſſibile eſt vt dicatur ſimus per ſe ſine illo cuius eſt paſſio. Et ſi ſimus eſt concauitas in naſo: aut impoſſibile eſt vt dicatur naſus ſimus: aut idem dicetur bis: aut erit naſus aut ſimus: et ideo talia nõ debẽt habere quod eſt per eſſentiam: et ſi non proceditur in infinitum. Naſus naſus itaqꝫ poſt nõ erit aliud. Manifeſtum eſt igitur ꝙ diffinitio ẽ ſubſtantiarum tm̃.

18 ¶ Cum declarauit ꝙ iſta diffõ v̾a eſt ſubaꝝ tm̃: qꝛ hñt gña ꝛ dñas: ꝛ in ſuis diffõnibus nõ inuenit̃ additio: ꝛ ꝙ accñtia nõ hñt diffões: qm̃ in ſuis diffõnibus accipiuntur diffões ſuoꝝ ſubiectoꝝ: q̃ nõ ſunt gña eis: ſʒ alie nãe: ꝛ accñtia ſunt in ſubiectis duob⁹ modis: aut accñtalr̃: vt albedo in hoie: aut eẽntialr̃ vt ſimitas in naſo: ꝛ maſculinitas in aialibus: ꝛ prim⁹ modus iſtoꝝ duoꝝ non hñt diffõnem oino. Diffõ enĩ ſignificat res terminatas in diffinito: ꝛ qꝛ q ꝯſiderat ad iſtũ modus accñtiũ ꝛ nõ ad aliũ: negat accñtia hẽre diffões oino: ꝛ qui ꝯſiderat ẽt accñtia hñtia ſubiecta eẽntialia affirmat eas hẽre diffões ſimplr̃: ideo incepit declarare ꝙ ſubſtãtias habere diffinitiões eſt manifeſtũ: ꝛ ꝙ accidentia habent aliquid de intentiõe diffõnis: ꝛ queſtio contingens in hoc ex accidẽtibus q̃ ſunt in ſubiectis ꝑ

In diffõne accñtiũ eſſentialiuꝫ ponit obm nõ i ſui ſtantie accidentia ꝑ accidens.

Accñtia ſunt duob⁹ modis. Idẽ li.2.17 ꝛ ꝑ phy.25.

Accñtia per accñs nõ habẽt diffones oino: ſʒ op⁹ vt dicere inf 14.ꝛ 15.co.

accidens soluit ex hoc.s.qñ accipiunt in suis subiectis essentialib⁹: qꝛ tũc hẽbunt noĩa q̃ significant vtrũqꝫ vt simitas. Et qꝛ aliqs põt dicere i talib⁹ accidẽtib⁹: qꝛ hñt diffõnem sube: τ q̃ sunt tãq̃ drĩe suis subiectis: τ sua subiecta tãq̃ gñia: incepit ẽt declarare ipossibilia contingentia huic positiõi. Et.d.τ in istis reb⁹ τc̃.i. τ est quo est dicere q̃ simitas est drĩa subalis nasi: τ q̃ illud qd ꝯgregaĩ ex eis est vnũ: sicut est dispõ in drĩa cũ gñe. Cõtinget eni dicenti h̃ vt nasus simus: τ nasus cõcauus sint idẽ: qñ ꝯcauitas est drĩa subalis in naso: τ sic nasus ꝯcauus erit idẽ cũ naso simo: τ ex hoc ꝯtingit q̃ crura ꝯcaua τ nasus simus sũt idẽ.s.eiusdẽ spẽi: qñ subiectũ ꝯcauitatis ẽ tãq̃ genus ꝯcauitatis: τ cõcauitas tãq̃ drĩa: τ sic oĩa in quib⁹ inueniĩ cõcauitas sunt eiusdẽ spẽi: queadmodũ oĩa q̃ cõstituuntur per eãdem drĩam sunt eiusdẽ spẽi. D.d. impoĩe eni est vt simus sit p se.i.τ ꝯtingit: qꝛ ipoĩe ẽ fingere q̃ simitas existat p se sine subiecto. D.d. τ si simitas ẽ cõcauitas in naso τc̃.i.τ si simitas significat ꝯcauitatẽ i naso sicut nomẽ significat ꝯgregatũ ex drĩa τ genere: vt hõ aial rõnale mortale: nece est vt nasus nõ disponaĩ p simitatẽ dicẽdo nasus sim⁹: qñ tũc aut diceĩ idẽ bis.s.q̃ dicere nasus sim⁹ erit tãq̃ dr̃e nasus nasus: aut dicere aial hõ. aut sim⁹ significat aliqd oppositũ ei qd significat nasus: aut simitas erit aliquid extrĩs p se sine naso. Et hoc intẽdebat cũ.d. aut erit nasus aut sim⁹: τ h̃ est nece qñ ꝯcauitas fuerit drĩa subalis: qñ nasus ẽ ei tãq̃ genus: τ sic hoc nomẽ simitas ꝯtinet ipm sicut genus ꝯtinet spẽm cõpositã ex genere τ drĩa. Et cũ diciĩ nasus est simus accidit nugatio q̃ nõ accidit si cõcauitas est accñs i naso. Hec .n. simitas nõ ꝯsignificat nasum nisi p ꝯtinentiã. Et si dr̃ apte nõ seqtur impoĩe.s. quin dr̃ nasus simus: cũ pfunditas sit in eo accñs erit in potẽtia. Et cũ dr̃ in actu nõ seqtur impoĩe. Si autem profunditas esset suba in naso: tũc hoc nomen simitas cõsignificaret nasum in actu: τ tunc esset dicere nasus simus: sicut dicere nasus nasus. Et iõ.d. τ iõ ista nõ hñt aliquid qd est p essentiã τc̃.i.τ manifestuꝫ est igiĩ q̃ si illud hẽret diffinitionẽ verã cõtingeret vt nasus haberet nasum: τ nasus nasum: τ sic in infinituꝫ: ita q̃ impossibile esset inuenire nasum postq̃ nõ esset alius. Et cũ declarauit q̃ seqtur ex his sermõibus talis nugatio. D. manifestũ est igitur q̃ diffõ est substãtiarũ tñ.i. ppter impossibile predictum.

Dis q̃ ꝯtinent p eãdẽ drĩaꝫ sũt eiusdeꝫ spẽi.

Nam si aliarũ cathegoriarũ nece est ex additione eẽ vt eq̃lis τ imparis: nõ eni est sine numero: nec que femininũ est sine aiali: ex additione ꝟo dico in quib⁹ accidit idẽ bis dicere: sicut in his. si ꝟo hoc verũ nõ copulatorũ erit vt numeri imparis: sꝫ latet: quia nõ recte dicuntur rõnes: si ꝟo sunt τ horũ termini: aut alio mõ sunt: aut queadmodũ dictũ est multipliciter opꝫ dicere esse diffõnem: τ qd quid erat esse. Quare sic quidẽ nullius erit diffõ: nec qd quid erat esse alicui inerit nisi substantijs: sic aũt erit. Qd quidẽ igit ẽ diffõ q̃ qdeꝫ ipsius quid erat esse rõ: τ quid erat eẽ: aut solum substantiarũ est: τ maxime τ primũ τ simpliciter palam.

Hinc sequitur q̃ aggregati p accñs nõ est diffõ.

Et si est aliorũ predicamentorũ inesse est vt sit ex additiõe: vt diffinitio q̃titatis τ nũeri: quã nõ est sine numero: nec illa que est femie est sine animali. Et sermo qui est ex additiõe que accidit ex eis est dicere bis idẽ: sicut est i istis. Et si est verũ: nõ erit incõgregatus insiĩ vt numerus impar: sed latet q̃ diffõnes non dicitur perfecte. Si igit iste hñt diffinitiões sunt alio mõ sicut dictũ est. Dicamus igit q̃ diffinitio τ illud qd est per essentiã dr̃ multis modis. Ergo quoquo mõ nihil oĩno habet diffinitionẽ: aut illud qd est per essentiã: nisi sube: τ quoquo mõ habent. Cũ aũt diffinitio est sermo eius qd est per essentiã: τ illud quod est per essentiam solũmodo substãtiarum: aut magis primo modo τ simpliciter manifestum est.

Idest: τ si alia p̃dicamẽta hñt diffõnem nece est vt i illis diffõnibus sit additio supra nãꝫ diffiniti. D.d. vt diffinitio q̃titatis τc̃.i. sicut diffinitio q̃titatis τ imparis. Impar eni nõ diffiniĩ sine nũero: nec numerus sine q̃titate. Et siĩr femina nõ põt diffiniri sine eo q̃ in sua diffõne accipitur.s.aial: τ ista sunt subiecta eorũ: subiecta igiĩ eorũ adduntur in diffõnib⁹ eorũ. D.d. τ sermo q est ex additiõe τc̃.i.τ accidit in diffõne in q̃ est additio.s.diffõne accñtis qñ nitiĩ aliquis diffinire illud qd cõponiĩ ex subiecto τ accñte: dicere idẽ bis.s. subm in diffõne: nece est eni diffinire subm per se: sꝫ qꝛ in diffõne accñtis accipiĩ subm ꝯtinget subm dici bis in diffõne: τ si est verũ q̃ in diffõnib⁹ istorũ ẽ additio .i. q̃ idẽ dr̃ bis in diffõne ꝯgregati ex duob⁹: iõ res ꝯgregata ex duob⁹ nõ hꝫ diffõnem. U.g. numerus impar. Et qꝛ sermões cõpositi ex substãtijs nõ dñr eẽ vnũ fm ꝯgregationẽ cũ sint vnũ i actu pl̃es in po⁹ ẽ ꝯtio ei qd est in sermonib⁹ cõpositis ex substãtijs τ accñtib⁹. D.d. sed latet τc̃.i. sꝫ latet q̃ diffõnes nõ diciĩ eodem ordine nec q̃riĩ i eis pfectio eodẽ mõ: τ iõ si ista hñt diffõnes sunt alio mõ diffõnes.s.accñtium: τ diffinitiões eorũ que ꝯgregãtur ex accñtibus τ substãtijs. D.d. dicamus igiĩ q̃ diffinitio τc̃.i. ponam⁹ igitur fm q̃ apparet ex fmõe h̃ q̃ diffõ dr̃ multis modis: q̃ quoquo mõ debemus dicere q̃ nihil hꝫ diffõneꝫ p̃ter substãtiã: τ alio mõ possum⁹ dicere q̃ oĩa hñt diffõneꝫ. Et.d.h̃. qñ qñ intelligiĩ p diffõnem illud qd dat quidditatẽ rei ppriã sibi: τ cõuenit nomini sine additione τ sine iteratiõe: tũc diffinitio nõ erit nisi in substantijs: τ cũ fuerint accepta alia q̃ sunt p̃ter subaꝫ fm q̃ sunt entia ꝯtinget vt hẽant diffõnes. Et cum fuerit positũ q̃ diffõ dr̃ multis modis dissolueĩ qd: τ ista est dispõ demõstratiõis cũ sermonib⁹ logicis.s. qꝛ distinguunt partẽ verã a falsa. Dicere eni accñtia hr̃e diffinitiões quodãmõ est falsum: qꝛ nõ hñt diffõnes sube: τ quodãmõ verũ est: qꝛ hñt aliquas diffõnes. D.d. qñ aũt diffinitio τc̃.i. declaratũ est igiĩ ex hoc sermõe q̃ diffinitio simpl̃r est sermo q significat qdditatẽ rei: τ q̃ qdditas nõ inueniĩ nisi in substãtijs tñ: aut magis in sb̃stãtijs: τ mõ p̃ori τ simpliciori. Cap. VI.

19.

Ista ẽ dispõ demõstratiõis cũ fmonib⁹ logicis: scꝫ qꝛ distinguunt p̃tẽ verã a falsa: vt ꝑ p̃ 52. τ 53. p̃mi phy.

Utrũ aũt idẽ ẽ aut alterũ qd quid erat eẽ: τ vnũqdqꝫ pscrutãdũ ẽ. Est eni aliqd p̃re ope de sba ad perscrutationẽ. Singulũ.n. nõ aliud vr̃ eẽ a suimet sba: τ qd qd

erat esse dicitur singuli substantia. In dictis itaqz fm accñs videbit vtiqz diuersum esse: vt albus hō: alterū τ albo hoi eē. Si eni idez hoi eē τ albo hoi idē: idē.n. hō τ alb⁹ hō vt dicūt: q̄re τ albo hoi τ hoi: aut nō neċe ē q̄cūqz fm accñs eē eadē: cū p se exñtib⁹. Non eni silr extremitates fiūt eedē: ꝫ forsitan illō vī accidere extremitates fieri easdē fʒ accñs vt albo eē τ musico. Videt āt nō. In dictis ꝟo fm se semp neċe idē esse: vt si q̄ sunt sube quib⁹ altere nō sunt sube: nec altere nāc priores q̄les dicūt ideas eē q̄dā. Si.n. erit alterū ipm bonū τ qȯ bonū esse τ aial: τ qȯ aialī esse: τ ens τ qȯ enti erunt alie sube τ nāc τ idee preter dictas: τ priores sube illis si qȯ quid erat eē sube est. Et si q̄dē absolute abinuicem: hax̄ q̄dē nō erit scia: hec aūt nō erunt entia. Dico āt absolui si nec bono ipsi existit esse boni: nec huic esse bonū. Scia.n. cuiuslibet p hoc qȯ qd erat illi esse: τ in bono τ in alijs silr se hʒ. Quare si nec bono esse bonū: nec ꝙ enti ens: nec ꝙ vni vnuz. Silr aūt oia sunt: aut nullū qȯ qd erat eē. Quare si neqz ꝙ enti ens nec aliox̄ vllū. Amplius cui non inest bono esse nō bonū. Necesse igit̄ vnū eē benignū τ benigno esse: τ bonū τ bono eē: τ quecūqz nō fm aliud dicūtur: ꝫ prio τ fʒ se. Etenī hoc sufficiēs si extiterit: q̄ꝫq̄ꝫ nō sint spēs: magis aūt forsan τ si sint spēs.

In dictis fʒ se necesse est idē eē subiectum τ predicatum.

⁋ Sed pscrutemur vtx̄ quod ē p essentiaz τ singulare sint idē: añq̄ꝫ pscrutemur de suba. Singulare eni nō existimat̄ eē aliud q̄ꝫ suba in q̄ est: τ dī p quod qd est p eēntiā est suba singularis in eis: aut q̄ dñr p accñs rectum ē existimare esse aliūde. V.g. hō alb⁹ est aliud τ qd est albi hois per essentiā est aliud. Quoniā si fuerint idē: tūc eēntia hois τ hō albus idez erūt. Hō.n. τ hō alb⁹ vt dicūt sunt idez: ğ hō albus τ hō etiā. Aut nō erit neċe vt sint idez oia q̄ sūt p accñs: qm̄ nō erūt eadē extrema. Sʒ rectū est existiare h̄ accidere eis vt essentia albi τ musici: ꝫ hoc nō vī. In eis aūt q̄ dicuntur p se rectū est: vt sint idē necio: sicut dicimus si aliq̄ sube sint prime τ non sint sube aliox̄: nec nāc aliox̄: sicut quidā dicūt de formis. Quoniā si bonū est illud quod bonū erit τ essentia boni ēt: τ aial τ essentia animalis: τ essentia entis τ ens: τ alie sube: τ nāc τ forme τ alie ab eis q̄ dicunt̄: τ ille sube sūt priores: si qd est p essentiā sit suba: τ si sint absolute abinuicē: q̄dā nō scient̄ per sciaz: τ q̄dā non erūt entia. Et dicimus ea esse absoluta si bonū per se nō hʒ essentiā boni: neqz illud qȯ dī hoc: hʒ.n. essentiā boni. Scire eni cuiuslibet rei h̄ est.s. scire quid ē p eēntiā: τ silr in bono: τ de alijs silr. Si ğ bonū nō habet eēntiā boni: ğ ens nō hʒ esse: neqz vnū vnuz. Et silr oia aūt hēbunt qd est per eēntiā: aut nō hēbunt. Et si ens nō hʒ: ğ neqz oino aliȯ: τ ēt illud qȯ nō hʒ boni essentiā: ēt est bonū. Ergo neċe est vt bonuz et essentia boni sint idē: et studiū et essentia studij sint idē: et oia que dicunt̄ nō de alijs: ꝫ sūt prima p se etiā. Quoniā in istis est sufficientia si sint forme: et si nō sint: sed dignū est etiā vt sint forme: et nō est manifestum si sint insimul.

Cum declarauit ꝙ quidditates simplices nō inueniūtur nisi in substātias: τ ꝙ p illas sūt sube: vult h̄ perscrutari. vtrū ista suba q̄ est q̄dditas τ suba singularis.s. indiuiduū sube sint idē: ita ꝙ q̄dditas q̄ ē suba eius sit q̄dditas singularis: τ illud singulare est substātia per istā quidditatē: aut q̄dditas rei sit aliud a re l actu. ⁋ Et q̄siuit hoc pp formas q̄s dicit Plato: qm̄ fm illā opinionē erūt q̄dditates p̄max̄ subarum alie a primis substātijs: q̄ sūt ēt p̄me sube exñtes per se. ⁋ Et.d. sed pscrutemur τc̄.i. τ cū sit d̄claratū ꝙ q̄dditates sunt substātiax̄ singulariū: pscrutemur vtruz suba q̄ est q̄dditas τ suba singularis sunt idem aut nō anteq̄ꝫ pscrutemur de suba quā significat diffō qd sit. ⁋ D.d. singulare eni existimat̄ τc̄.i. appet.n. ꝙ singulare nihil aliud est q̄ꝫ substātia cuius est.s. q̄dditas ei⁹: τ appet ēt ɔ̄trio.s. ꝙ suba q̄ est q̄dditas est suba singularis. V.g. Sortes est aial rōnale. Sor.n. nihil aliȯ est q̄ꝫ aīalitas τ rōnalitas q̄ sʒ q̄dditates ei⁹: nec aīalitas: τ rōnalitas sūt q̄dditates nisi Sor. τ Pla. ⁋ D.d. illa aūt q̄ dñr per accñs τc̄.i. composita aūt ex substātijs τ accñtib⁹ q̄ sunt vnū p accñs dignum est existimare ꝙ predicabilia eox̄ nō sunt eadē cū q̄dditatib⁹ eox̄ de quibus supponūtur. ⁋ D.d. V.g. hō albus ē aliȯ τc̄.i. V.g. qm̄ hō alb⁹ est aliud ab hoie simplr: qm̄ si hō simpliciter τ hō albus eēnt idē: tūc q̄dditas hois τ q̄dditas hois albi eēnt idē. ⁋ D.d. hō.n. τc̄. ɔtingit.n. dicētibus hoc dicere ꝙ idē ē dicere hō: τ dicere hō alb⁹ .d. notificauit ēt ꝙ ɔtingit dicere ɔ̄trio: τ.d. ğ hō albus τ hō τc̄.i. τ ēt hō albus erit hō tm̄. ⁋ D.d. qm̄ aūt nō est neċe τc̄.i. qm̄ aūt impoīe est vt p̄dicatū τ subiectū sint idem in p̄dicabilib⁹ accñtalib⁹: manifestū est ex hīs.s. ꝙ predicatū τ subiectū q̄ sunt extrema nō sunt idez p se. V.g. musicus albus. ⁋ Et dedit exēplū de hoc mō accidētis: qm̄ dispositio est manifesta in eo.s. ꝙ nō est eiusmodi de quo est dicere hō albus vt distinctū fuit prius in eis que sunt idē p accñs: τ hoc intēdebat cū.d. qm̄ nō erūt eadē extrema.i. qm̄ cū p̄dicauerimus duo accñtia de aliquo vno. V.g. vnū hoiez esse albū τ musicuz: nō est neċe vt musicū sit albū: τ p extrema intēdebat musicū τ albū: q̄ sunt extrema ꝓpositiōis dicētis musicū esse albū. ⁋ D.d. sʒ rectū ē existimare τc̄.i. sed rectū est existimare ꝙ ista accñtia sunt cum eis de quibus predicant̄ eadē per se: q̄ sunt eadē p accñs pp hoc ꝙ ɔgregant̄ in eodē. V.g. ꝙ cū album p̄dicat̄ de aliquo τ musicū de ipso: existimat̄ ꝙ pp h̄ cōgregant̄ in eodē ꝙ essentia albi τ musici ē eadē: sed nō est ita. ⁋ D.d. in eis aūt q̄ dñr per se τc̄.i. in eis aūt q̄ sunt vnū

20

Sortes nihil aliȯ ē q̄ꝫ animalitas: τ rationalitas q̄ sunt q̄dditates eius.

per se rectū ē dicere ꝙ sit cū suis qdditatib⁹ idē ne cio. ¶ D.d. sicut dicimus ⁊c̄.i. V.g. qm̄ si iste substātie sen sibiles sunt prime sub̄e: manifestū est ꝙ ipse sunt eedē cū suis qdditatib⁹.i. cū suis diffōnibus: ⁊ si nō: nō erūt prime sub̄e: sed erūt substātie alioꝝ sicut ɔtingit ponē tib⁹ ꝙ quidditates eoꝝ sunt sub̄e sepate ab eis: ⁊ .d. ⁊ nō sunt sub̄e alioꝝ ⁊c̄.i. qm̄ ex h̄ ꝙ posuim⁹ ꝙ sub̄e sen sibiles sunt sub̄e exn̄tes p se: nō per aliō seqtur vt sint cū suis qdditatib⁹ idē. ¶ D.d. qm̄ si bonū ⁊c̄.i. qm̄ si bonū qd est bonū fuerit aliō a qdditate boni: tūc bo num erit aliquid: ⁊ sua essentia ēt aliō ⁊ aial est aliqd: ⁊ essentia eius aliud est: ⁊ silr̄ ens: ⁊ eēntia entis: ⁊ erūt hic alie sub̄e a primis substātijs: ⁊ nāe ⁊ forme: ⁊ erūt ille substātie ⁊ forme priores primis substātijs.s. indi uiduis substātiaꝝ. ¶ D.d. ⁊ si fuerint absoluta ⁊c̄.i. ⁊ si quidditates reꝝ nō sunt eadē p se cū reb⁹: sȝ sunt ab soluta adinuicē ɔtinget vt quedā sb̄stātie nō sint scite: scȝ prime sub̄e: qm̄ nō sciūtur nisi p quidditates suas: ⁊ vt qdā nō sunt.s. qdditates sepate. Qm̄ quidditates reꝝ nō sunt entes nisi p esse reꝝ hn̄tiū qdditates: ⁊ h̄ intēdebat cū.d. ⁊ dico ea esse absoluta ⁊c̄.i. ⁊ dico ea eē absoluta abinuicē.i. vt qdditas hōi exn̄tis p se sit aliō ab eo: vt dicūt ponētes formas: ⁊ silr̄ de qdditate reꝝ singulariū. ¶ D.d. scire.n. ⁊c̄.i. ⁊ diximus ꝙ ɔtingit vt prie sb̄e nō sint scite: qꝛ res nō sciūtur nisi p suas qddi tates: ⁊ cū sue qdditates fuerit alie ab eis: quō poterīt sciri: ¶ D. incepit declarare quō seqtur vt oia hēant quidditates adunatas cū ipsis: ⁊ .d. si igit̄ bonū ⁊c̄.i. si igr̄ bonū exn̄s p se.s. gen⁹ vl̄e nō hȝ qdditatē boni: tūc ens vl̄e nō hȝ qdditatē entis: ⁊ vnū vl̄e nō hȝ qdditatē vnius: ⁊ sermo de oīb⁹ in hac intētiōe dȝ eē vni⁹.s. aut hn̄t qdditates adunatas cū eis: aut nullam hēbit qd ditatē adunatā. ¶ D.d. ⁊ si ens nō hȝ ⁊c̄.i. ⁊ si ens non est idē cū sua qdditate: nihil est idē cum sua qdditate. ¶ D.d. ⁊ ēt qd nō hȝ qdditatē boni ⁊c̄.i. ⁊ si illa q̄ sunt bona nō hn̄t qdditatē boni nō sunt bona: cū illō qd ē bonū hȝ eēntiā boni. ¶ D.d. ⁊ oia q̄ nō dr̄ de alio ⁊c̄. ⁊ intendebat p̄mas sub̄as.i. ita ꝙ ēt de p̄mis substan tijs.s. ꝙ qdditas ⁊ hn̄s qdditatem sint idē. ¶ D.d. in istis eni est sufficiētia si fuerit forma: ⁊ si nō fuerit.i. in quidditatib⁹ igit̄ reꝝ que sunt eadē cū reb⁹ est sufficiē tia in hoc ꝙ res sciant̄: siue posuerim⁹ formas separt̄ vt Plato dicit siue nō. ¶ D.d. sed rectū ē ⁊c̄.i. ⁊ rectuȝ est si sint hic forme: vt Plato dicit ꝙ in hoc p̄sint i co gnitiōe hoīs: nec ē etiā manifestū ex scia necīa ꝙ sint cū formis sensibilib⁹: ⁊ sicut fingūt dicētes formas.

¶ Simulq̄ȝ palā: qꝛ si sint idee q̄les quidā di cunt nō erit sub̄a subiectū. Has.n. sub̄as esse est neċe: nō de subiecto aūt alioquin erūt f̄m participationē. Ex his itaq̄ȝ rōnib⁹ pȝ vnuȝ ⁊ idē nō f̄m accn̄s eē ip̄m vnūqd̄q̄ȝ ⁊ qd qd erat eē. Et ꝙ scire vnūqd̄q̄ȝ hoꝝ est qd quid erat eē scire. Quare f̄m expōnē neċe est vnū aliqd eē ambo: f̄m accn̄s vō dictū vt musi cum: aut albū. Et qd qd erat eē idē eē dicere vere nō licȝ: ꝓpterea ꝙ duplex significat: id inq̄uā cui accidit: ⁊ ip̄m qd accit. Quare est quidē vt idē: est aūt vt nō idē qd quid erat eē ⁊ ip̄m. Nā hoī ⁊ albo hoī nō idē: sȝ passioni ēt idē. Absurdū vō appebit ⁊ siqs vnicuiq̄ȝ nomē iposuerit ipsoꝝ qd qd erat eē. Erit.n. ⁊ preter illud aliō ei qd quid erat eē: vt equo ipsi qd quid erat equum esse equo alteꝝ. Et quid ꝓhibȝ ⁊ nūc eē q̄dā stati qd erat eē: siq̄dem sub̄a est qd qd erat esse. At vō nō solū vnū: sȝ ⁊ rō eadē ipsoꝝ: sicut palā ē ex dictis. Nō.n. f̄m accn̄s vnū: qd vni eē ⁊ vnū. Am plius si aliō erit in infinitū sunt: h̄ quidē quod quid erat eē vni esse. Illud vō vnuȝ. Quare ⁊ in illis erit eadē rō. Qd qdē igit̄ in primis: ⁊ f̄m se dictis vnicuiq̄ȝ eē: ⁊ vnūqd̄q̄ȝ ē idē ⁊ vnū palā. Sophistici aūt elenchi ad posi tionē hāc palā ꝙ eadeȝ soluunt̄ solōne: vt si idē sortes: ⁊ sortis esse. Nihil.n. differt: nec ex quib⁹ interrogabit vtriq̄ȝ aliqs: nec ex qb⁹ solones fuerit. Quō qdē igit̄ qd qd erat esse idē: ⁊ quō nō idē vnicuiq̄ȝ dictū est.

¶ Et forme si sint sicut dīr quidā tūc sb̄iectū nō erit sub̄a. Qm̄ neċe est vt ille sub̄e nō sint de subiecto: ⁊ si nō sint mō cōicatiōis. Ex h̄ igitur sermōe qd̄libet qd est ⁊ qd est p essen tiaȝ idē: ⁊ nō mō accidētali. Et ꝙ scia cuiuf libet rei est ista.s. scire qd est p essentiā. Per hanc igit̄ positionē neċe ē vt ambo sint idē. Que aūt dīr p accn̄s vt musicū: aut albū: qꝛ significāt duo: iō nō veꝝ est dicere ꝙ sint idē per essentiā. Illud eteni cui accidit musicuȝ ⁊ albū: ⁊ accn̄s f̄m vnū modū idē: ⁊ qd est per essentiā: ⁊ f̄m aliū nō est idē. Scd̄m aūt ꝙ sunt hoīs: ⁊ hoīs albi nō sunt idē. Scd̄m aūt ꝙ sunt passiōes sūt idē. Et si aliqs existi mauerit ꝙ qd̄libet nomē hȝ qd per essentiaȝ appebit ɔꝛiū. Erit eni apō ip̄ȝ qd est p essen tiā aliud ēt. V.g. equus est aliō: ⁊ qd est per essentiā eq est aliud. Et qd ꝓhibebit i quib⁹ dam reb⁹ vt sit quid ē p eēntiā statim vt mō sit: si qd est per essentiā est sub̄a. Et ēt nō erit vnū tm̄: sȝ diffinitio ei⁹ erit ēt idē: sicut mani festū ē de dictis ēt. Essentia .n. vnius ⁊ vnū nō sunt idē mō accn̄tali: ⁊ si ēt fuerit aliō ꝓ cedat in infinitū. Qd̄dā.n. qd est per eēntiaȝ est vnū: ⁊ qd̄dā qd est vnū. Iste igit̄ sermo dr̄ de illis ēt. Manifestū est igit̄ ꝙ de primis reb⁹ q̄ dīr p se: ⁊ q̄lib̄ȝ reꝝ singulariū: ⁊ qd̄ libet singulare idē ⁊ aliqd vnū. Et est mani festuȝ ꝙ redargutio sophistaꝝ dissoluit hac solōne: ⁊ ꝙ sortes ⁊ eēntia sortis sunt ideȝ. Nō eni est dr̄ia iter ea: nō ex illo quod rectū est q̄ri ab aliquo: nec ex illo cui⁹ diffō ē diffi cilis. Dictū est igit̄ quō qd est per eēntiā est singulare: ⁊ quomodo non.

¶ Idest: ⁊ si forme sunt vt dicūt: neċe est vt indiuidua substātiaꝝ nō sunt idē. Ista.n. non sunt sub̄e nisi p for- 21.

mas: ꝛ forme sepate nõ dr̄r de subo: q2 eẽnt nõ sepate: ꝛ cõicãtes subiecto: ꝛ si h̄ eẽt: essent gñabiles ꝛ corruptibiles: ꝛ h̄ est ꝫ positionem eoꝝ q̄ dicũt formas esse. ¶ D.d. ex h̄ igit̃ sermõe ꝛc̃.i. ex istis igit̃ sermonibus quos diximus appꝫ. ꝙ qd ꝛ sua qdditas sunt idẽ: ꝛ ꝙ nõ sũt ipe p acciñs. v.g. qm̃ hõ ꝛ sua qdditas q̄ ẽ aial rationale sunt idẽ nõ sepabiles: ꝛ silr rõnabilitas ꝛ aialitas q̄ sunt in eo sunt idẽ i actu ꝛ duo i potẽtia. ¶ D.d. ꝛ ꙗ scia cuiusꝫ rei ꝛc̃.i. ꝛ manifestũ ẽ ex h̄ qd̃ diximꝰ ꝙ scia cuiusꝫ rei est ex sua qdditate: qm̃ ois res ẽ idẽ cũ sua qdditate: qm̃ si illa q̄ significãt ptes diffõnum: ꝛ diffõnes essent sepate a diffinitis essent alia: ꝛ si eẽnt alia: tũc scia diffinitoꝝ non esset a diffõne. ¶ D.d. per hanc igit̃ põnem ꝛc̃.i. põt intelligi sic: ꝛ q2 ꝯuenimus cũ adversariis in h̄ ꝙ oẽs res nõ sciunt̃ nisi p suas diffinitiões debẽt ꝯcedere ꝙ illa q̄ significãt diffõnes ꝛ partes eaꝝ sunt nõ sepata a diffinitis: sed sũt idẽ essentialiter. ¶ Et põt intelligi sic: ꝛ p has ꝑpõnes q̄s posuimus cogit̃ ꝯsiderãs credere ꝙ qdditas ꝛ hñs qdditatem sunt idẽ. ¶ D.d. q̄ aũt dr̄r p acciñs ꝛc̃.i. illa aũt que dr̄r p acciñs esse idẽ. U.g. hõ albus: ꝛ hõ musicus: q2 iste sermo significat duas nãs diuersas. s. albedinẽ ꝛ musicã: ꝛ iõ sermo cõpositus ex eis nõ est idẽ: ꝛ iõ nõ habẽt vnã diffinitionẽ. ¶ D.d. illud eni cui accidit ꝛc̃.i. illud eni cui accidit albedo ẽ aliud ab albedie: ꝛ acciñs ſ3 ꙗ põt p̄dicari de suo sbiecto qd̃ ẽ eiꝰ passio est idẽ: ꝛ ſm ꙗ nã eius nõ est nã subiecti nõ est idẽ: ꝛ h̄ intẽdebat cũ.d. ſm aũt ꙗ sunt hoies: ꝛ hois albi ꝛc̃.i. ſm aũt ꙗ accidẽtia sunt in subiectis nõ sunt subiecta: ſm aũt ꙗ sunt passiones subiectoꝝ sunt idem. U.g. hõ albus. ¶ Et intẽdit: qm̃ ſ3 ꙗ sũt passiões sbstãtiaꝝ possunt predicari de substãtiis ſm noia nõ ſm diffõnes: ſm.n. diffõnes nõ prñt predicari de substãtiis: ꝛ h̄.d. in cathegoricis. ¶ D.d. ꝛ si aliqs existimauerit ꝛc̃.i. ꝛ si aliqs existimauerit ꙗ oẽ hñs nomẽ hꝫ diffõnem ſm illud nomen: appebit ꝫtiũ: qm̃ si oẽ nomẽ hẽret diffõnem: tũc quidditas rei.i. forꝰ eius hẽret diffõnem: ꝛ si ita esset cõtingeret ꙗ qdditas eq̄ eẽt aliud ab equo ſm diffõnẽ. ¶ D.d. ꝛ qd ꝓhibet in qbusdã ꝛc̃.i. ꝛ qd ꝓhibet i substantiis ꙗ posuerimus ꙗ illud qd̃ significãt diffõnes eaꝝ sint suba: vt sint idẽ cũ eis q̄ significãt diffõnes: ꝛ non sunt alia. ¶ D.d. ꝛ ẽt nõ erit idẽ solũ.i. ꝛ diffinitũ nõ erit vnũ tm̃: ſ3 diffinitũ ꝛ diffõ sũt idẽ sicut declaratum est superius. U.g. ꙗ hõ nõ est vnũ tm̃: ſ3 vnũ cuꝫ sua diffõne. ¶ D.d. ꝛ si fuerit ẽt aliud ꝓcedet̃ in infinitum.i. ꝛ si illud qd̃ significat diffõ hꝫ nãm aliã a nã diffiniti.i. nãm existem in actu ex nãm diffiniti: sequit̃ vt nã quã significat diffõ hẽat scdam diffõnem significãtem tertiã naturã extrinsecã a nã scda: ꝛ tertia q̄rtã: ꝛ sic in infinitũ. ¶ D.d. qđdã erit qd per essentiã ꝛc̃.i. idem eni diuidet̃ in duas ptes: quaꝝ vtraqꝫ est vnuꝫ: scꝫ in formã ꝛ illud cuiꝰ est forª: ꝛ intẽdit si forª hũerit diffõnem ꝛ mã diffõnem: cuiꝰ qđdã est qdditas ꝛ vnũ: ꝛ qđdã est illud cuiꝰ est qdditas: ꝛ vnũ aliud habebit aliam diffõnem ¶ D.d. iste igit̃ sermo dr̃ de illis ẽt.i. U.g. qm̃ forª ꝛ mã si hñt diffõneꝫ: neccẽ est vt diuidant̃ in duas ptes: q̄ꝝ vtraqꝫ diuidit̃ in diffõne ꝛ diffinitũꝫ: ꝛ cũ hoc qd̃ ꝯgregat̃ ex eis est vnũ. ¶ D.d. manifestũ est igit̃ ꙗ in rebꝰ primis q̄ dr̄r p se etiã eẽntia cuiusꝫ reꝝ singulariũ: ꝛ oẽ singulare sunt idẽ: ꝛ vnũ ꝛc̃.i. manifestũ est igit̃ ꙗ q̄libꝫ primaꝝ subaꝝ est idẽ cum sua quidditate. ¶ D.d. ꝛ manifestũ est ꙗ redargutio ꝛc̃.i. qm̃ sophiste querebãt si hõ est vnus: si videt̃ ꙗ ita: dicunt: nõne hõ ẽ aial ꝛ rõnale: ergo est vnũ ꝛ nõ vnũ: ꝛ ideo dixit ꙗ p istã eandẽ solõneꝫ dissoluit̃ ista q̄õ.s. ꙗ dicet̃ eis ꙗ hõ ꝛ sua diffõ sunt vnũ i actu ꝛ plura i potª: ꝛ h̄ itẽdebat cũ.d. ꝛ ꙗ Sor. ꝛ eẽntia Sor. ꝛc̃. ¶ Et forte qd̃ sophistaꝝ est ista: qdditas hois aut est eadẽ cum hoie: aut aliud. Si aliud: tũc hõ nõ hẽbit qdditateꝫ. si idẽ: tunc qdditas hois est hõ: ꝛ hõ hꝫ qdditatẽ: ꝛ qdditas hẽbit qdditatẽ: ꝛ sic in infinitũ. ¶ Et solo est: qm̃ quidditas hois ẽ hõ vno mõ: ꝛ nõ hõ alio mõ: ꝛ ẽ forª hois: ꝛ nõ est hõ q̄ est ꝯgregatus ex mã ꝛ forª: ꝛ h̄ intẽdebat cũ.d. nõ ex illo qd̃ est rectũ q̄ri ab aliquo ꝛc̃.i. ꝛ per istũ sermonẽ dissoluunt̃ oẽs q̄õnes q̄site in hac intentiõe siue fuerint facilis dissolutiõis: siue difficilis. ¶ D.d. dictũ est igit̃ quõ qd est per essentiã ꝛc̃.i. declaratũ est igit̃ ex h̄ sermõe modus ex quo appet ꙗ suba sola est diffinita: ꝛ ꙗ est vnũ.i. qm̃ est vnũ in actu ꝛ nõ vnũ in potẽtia.i. ꙗ nã actus nõ est eadẽ cũ nã potẽtie: sed sophiste accipiebant diffinitionẽ ꝛ diffinitum vnũ quodãmõ ꝛ non vnũ quodãmõ. Cap. VII.

Quidditas hominis est hõ vno mõ ꝛ nõ alio mõ: ꝛ est forma hois. ꝛ idem l.33. 34. ꝛ. 45. ꝛ 12. met. c.14.

Quoꝝ ãt que fiũt hec qdẽ nã fiũt: hec aũt arte: illa aũt casu. Oĩa ꝟo que fiũt ab aliquo fiũt ꝛ ex quo aliquo: ꝛ aliqd. Hoc autẽ aliqd dico ſ3 q̄libet cathegoriã: aut eni h̄: aut q̄le: aut q̄ntũ: aut qñ. Et gñatiões aũt nãles he sũt q̄ꝝ generatio ex nã est. Hoc ãt ex quo fit quã dicimꝰ mãm. Hoc aũt a quo eoꝝ q̄ nã aliqd sunt: h̄ aũt aliqd: vt hõ vel plãta vel aliqd aliud talium: que maxie subas dicimꝰ esse. Oĩa ꝟo q̄ fiũt aut nã: aut arte hñt mãm. Possibile.n. ꝛ eẽ ꝛ nõ esse eoꝝ q̄dlibet. Hoc ãt ẽ q̄ i vnoquoqꝫ mã. Uñr ꝟo ꝛ ex quo nã: ꝛ ſ3 qd̃ nã. Factũ eni hꝫ nãm: vt plãta aut aial. Et a quo q̄ ſm spẽm dcã nã que eiusdẽ spẽi: hec aũt in alio: hõ nãqꝫ hoiem gñat. Sic igit̃ fiũt que fiũt p nãm. Gñationes ꝟo alie dr̄r factiões. Oẽs aũt factiões fiũt ab arte: aut a ptãte: aut a mẽte. Haꝝ aũt quedã fiunt a casu ꝛ a forma: similiter vt in factis a natura.

Cõe q̄ fiunt alia nã: ꝛ alia arte.

¶ Que ãt fiũt q̄dã fiũt nã: ꝛ q̄daꝫ artificio: ꝛ q̄dã ex illo qd̃ ẽ p se. Et oẽ qd̃ gñat̃ ẽ aliqd: ꝛ ab aliquo p aliqd: ꝛ dico aliqd q̄dlibꝫ p̄dicabile: aut h̄: aut q̄ntũ: aut vbi: aut q̄le. Factibiliũ aũt q̄dã sunt: quoꝝ gñatio ẽ a nã ꝛ q̄dã est illud ex quo est gñatio: qd̃ ẽ mã: ꝛ q̄dã illud p qd̃ fit aliud qd̃ fit a nã: aut h̄: aut domus: aut illud tale: de qbꝰ dicimꝰ eas eẽ sbas. Et oĩa q̄ fiũt aut a nã: aut artificio hñt mãm. Q̄dlibꝫ.n. hꝫ potẽtiã ad eẽ ꝛ non eẽ: ꝛ h̄ in quolꝫ ẽ mã: ꝛ qd̃ hꝫ nãꝫ: ꝛ ẽ gñatũ hñs nãꝫ vt homꝰ aial. Et illud p qd̃ ẽ illa nã ẽ illud qd̃ dr̃ p formã: aut sĩle forme: ꝛ ẽ i alio. Hõ eni gñat. Illa eni q̄ fiũt p nãm ſm h̄ gñant̃. Alia aũt gñabilia dr̄r actiões. Et oẽs actiões: aut sunt a potentia: aut arte: aut cogitatiõe: aut casu: aut ex se.

Dubiũ Auerrois pro quo vide .5. metha.34.

22 **Intendit** in h capitulo declarare: qm̄ forme platonis nihil p̄sunt ad gnōnē: qm̄ cū destruxit eas nō pdesse in scia: si ɔcesserim⁹ eas eē vult ēt in h ca⁹ destruere eas nō pdesse in gnōne. ¶ Et.d. illa aūt q̄ gnānt̄ rc̄.i. r manifestū est φ oē qd̄ gnātur: gnātur ab aliquo triū: aut a nā aut ab artificio: aut ex se.s.casu. ¶ D.d. r oē qd̄ generat̄ ē aliqd rc̄.i. r oē qd̄ generat̄ ē aliqd.x. p̄dicamētoꝝ. r gnātur ab aliq̄: r est mā: r p aliqd r est agens r dico gnābile eē aliqd .s.subam. r aliqd alioꝝ p̄dicamētoꝝ. ¶ D.d. gnābiliū aūt rc̄.i. gnābiliū aūt q̄dā sūt nālia. r sūt illa q̄ sūt a nā. Et cū induxit gnābilia p nām icepit narrare φ cā nālis cuiuslibꝫ eoꝝ est ei⁹ generis. r.d. r ex eis est illud rc̄.i. ex gnābilib⁹ p nām inenit̄ cā nālis r agēs gnābilia vt hō. aut aliud gnābiliū. r.d. aut aliud tale. inueniēdo φ s̄mo eius est de gnābilib⁹ q̄ sūt in p̄dicamēto sube q̄ dr̄ gnāri ppre. Gnābilia aūt q̄ sūt in alijs p̄dicamētis magis dr̄ pati q̄ʒ gnāri. ¶ Et cū declarauit φ gnābilia nālia fiūt a mā r ab agente q̄ sunt hui⁹ gnātiōis.i. gnābiliū nāliter: icepit narrare φ artificialia cōueniūt cū reb⁹ nālib⁹ in istis trib⁹.s. φ hn̄t mām: r φ fiunt p aliqd: r φ sūt aliqd. r.d. r oia q̄ generant̄ aut nā rc̄. ¶ D.d. cām pp quā qd̄libꝫ eorum hꝫ mām: r.d. qd̄libet.n. eoꝝ rc̄.i. in quolibꝫ enīꝫ eoꝝ inenit̄ aliqd qd̄ pōt recipe formā nālē: aut artificialē: aut nō recipe: r qd̄ est tale dr̄ mā r est illud ex quo est nā totius. ¶ D.d. r qd̄ hꝫ nāꝫ rc̄.i. r ɔueniūt ēt oēs res gnābiles hn̄tes nāꝫ r formā in forma r nā. Gnātū.n. hꝫ nām r formā: vt hō in rebus nālib⁹: r domus in reb⁹ artificialib⁹. r.d. aut sile. pp illa q̄ gnānt̄ a nā cōi duab⁹ formis diuersis: vt mulus ab equo et asino. ¶ D.d. gnābilia aūt alia dr̄ actiōes.i. gnābilia aūt alia p̄ter illa que sunt in substātijs magis dr̄ acta q̄ʒ gnāta. r cū.d. ista idurit etiam causas agētes ea. r.d. r oēs actiōes rc̄.i. r intēdit p artificiū potētiā artis. r potētiā vtutē aiatā r nālē: r per cognitionē illud qd̄ hō agit a cogitatiōe r volūtate: r per illud qd̄ est per se: r casuꝫ q est a nā r ab aia r per casuꝫ q est voluntarius vt dictū est in 2⁹ physicoꝝ. r nō dixit in generabilib⁹ p nām.s. generabilib⁹ in suba ea gnāri ab illo qd̄ est per se: qm̄ nulla spēs inuenit̄ fieri casu: sed inuenit̄ aliquod simile ei qd̄ fit casu.s. species que fiunt ex se: non ex simili vt post dicet.

2.ph.57.

Nulla spēs inuenit̄ fieri casu. Idem.6. me p.4.2.6 r 1.ph.c.46 L.cō.32.

¶ Quedā.n. r illic eadēꝫ r ex spmate fiūt r sine spmate. De his qdē igit̄ posteri⁹ p̄scrutanduꝫ. Ab arte vō fiūt quorūcūqꝫ spēs est in aia. Spēꝫ aūt dico qd̄ qd erat eē cuiusqꝫ r primā subam. Etenī ɔrioꝝ mō quodam eadē spēs. Priuatiōes enī suba q̄ sube ē opposita: vt sanitas ifirmitatis. Illi⁹.n. absentia ostēdit̄ ifirmitas. Sanitas āt q̄ est in aia rō est in scia. Fit itaqꝫ sanitas itelligētie ita. Qm̄ hec sanitas necesse est: si sanitas erit h existere: puta regularitatē: ꝫ si hoc caloreꝫ: r ita sp itelligit donec vtiqꝫ adducat in hoc qd̄ ipse valet vltimū facere. Deide iaꝫ ab h mot⁹ factio vocat̄ ad sanādum. Quare mō quodā accidit ex sanitate sanitatē fieri: r domū ex domo sine mā mām hn̄tē. Medicinalis.n. est r edificatiua spēs sanitatis r domus. Dico aūt subam sine mā qd̄ qd erat eē. Gnātionū vō r motuū hec qdē itelligētia vocat̄. Illa vō factio. Que qdē a principio r a spē itelligentia: q̄ vō ab vltimo itelligentie factio: silr̄ aūt r in alijs itermedijs vnūqdqꝫ fit. Dico autē vt si cōualescit opꝫ adeq̄ri. Quid igit̄ est adeq̄ri hoc: h aūt erit si calefactū fuerit. hoc vō qd est hoc. existit aūt hoc ptāte: hoc aūt iā in ipso. Faciēs itaqꝫ r vn̄ incboat mot⁹ sanādi: si qdē ab arte: est spēs q̄ in aia: si vō a casu ab h qd̄ qdē faciēdi est pricipiū facienti ab arte: vt qd̄ in mederi forsan a calefactiōe principiū: hoc autē fricatione facit. Calor itaqꝫ in corpe: aut ps est sanitatis: aut seqtur euꝫ aliqd tale qd̄ est pars sanitatis: aut p plura. Hoc aūt vltimū faciens: r qd̄ ē ita pars est sanitatis: vt lapides dom⁹: r alia alioꝝ. Quare sicut dr̄ impossibile factū esse si nihil p̄extiterit.

¶ Sanitas vō est diffō q̄ est in aia: r scia ēt r erit sanitas ei⁹ q ifirmat̄ s̄m hūc modū cū fit sanitas. Necesse est igit̄ si hec sanitas vt habuerit nāꝫ diuersā: r si hec fiūt erit calor: r s̄m hūc modū dicem⁹ vnū post aliud: donec pueniam⁹ in h qd̄ ipoi̇̄e ē vt post ipꝫ fit aliud. H. mot⁹ q est ex h ē actio ei⁹ qd̄ p̄cedit ad sanitatē: ita φ accidit quoquo mō vt sanitas fit ex sanitate: dom⁹ ex domo: q̄ ē ex nō mā illa q̄ hꝫ māꝫ. Ars.n. medicine r ars edificatoria sūt forma sanitatis r forma domus. Et dico subaꝫ r hoc ē talia r est talis in potētia: r ē talis cā agēs r illud ex quo ē pricipiū mot⁹. Sanitas.n. si ē ab artificio ē a forma q̄ est in aia: r si ē ex illo qd̄ est p se erit illud qd̄ est ex hoc. Et cū pricipiū actionis est agēs ex artificio vt opari p medicinā rectū est vt principiū sit ex calefactiōe: r erit hoc per cōfricationē. Calor igit̄ q est in corpore: aut est pars sanitatis: aut aliqd tale sequitur ipm̄ r est pars sanitatis: aut erit per plura: quoꝝ vnuꝫ est agens r est s̄m hunc modū ēt pars sanitatis r domus.

¶ Iste sermo nō vr̄ ɔtinu⁹ cū s̄mōe p̄dicto: r in li⁹ Nicolai pipatheticī: r in ei⁹ abbreuiatiōe ex h lib⁹ dic. r actiōes residue aut erūt ab artificio aut a po⁹: r pauca gnābilia erūt ex se r casu quēadmodū in reb⁹ nālib⁹ est ēt aliqd qd̄ gnātur ex seminib⁹: r aliqd qd̄ generat̄ ex nō seminib⁹. dꝫ igr̄ legi ɔtinuū cū h φ dixit φ q̄dā erūt ex se r ex casu r quēadmodū in reb⁹ nālibus ēt est aliqd qd̄ gnātur ex seminib⁹: r aliqd qd̄ generat̄ ex nō seminib⁹.i. φ illud qd̄ gnātur ex nō seminib⁹ est sile actiōib⁹ q̄ fiūt casu. d. inenit̄ in lib⁹ Nicolai sequē. r gnābilia ex artificio sunt illa quoꝝ forme r q̄ditates sunt existētes in aia.s. in p̄ma suba: r ille for-

23 Introductiō Nicolai.

me sunt quodāmō eadem forma. Multotiēs etiā sci mus per esse formā ⁊ esse nō formā: qm̄ nō existūt in simul: vt sanitas ⁊ ifirmitas: sed corruptio alteri⁹ est gnātio relīq: ⁊ sanitas dr̄ duobus modis. Dr̄.n. de forma q̄ est in aīa: ⁊ de habitu q̄ est in corpe. ⁊ ambo sūt idē: sed sanitas scḋo mō īuenit̄ ab ea q̄ est sm̄ p⁹ modū. Et cū ita sit ⁊ est post istā aut ista est sanitas: ⁊ post hūc s̄monē inuenim⁹ s̄monē Arist. ¶ Et Nicola⁹ itē dit p̄ h̄ qḋ dicit. ⁊ gnābilia ab artificio ⁊c̄.i. ⁊ res existētes ab artificio sunt illa quoꝝ forme ⁊ q̄ditates sunt in aīa: ⁊ forme ꝯrie existētes in aīa sūt quodāmō eadē forma: ⁊ iō recipit aīa ꝯrias formas. ¶ D.d. cāz in h̄: ⁊ d. multotiēs.n. ⁊c̄.i. ⁊ signū hui⁹ est: qm̄ multotiens scim⁹ formas per suas formas ꝯrias: ⁊ ꝯria p̄ suas formas: ⁊ hoc erit sm̄ illud qḋ est manifestū⁹: nō q̄ ꝯgregant̄ in aīa due forme ꝯrie insil. sicut non ꝯgregant̄ extra aīam: qm̄ eē alteri⁹ est corruptio relīq: ⁊ corruptio alteri⁹ est gnātio relīq. ¶ D.d. ⁊ sanitas dr̄ duobus modis ⁊c̄.i. ⁊ cū ita sit manifestū est q̄ forma artis dr̄ duob⁹ modis: quoꝝ vn⁹ est forma q̄ est in aīa ⁊ ali⁹ est illa q̄ est ex̄ aīaz: ⁊ sunt idē: ⁊ q̄ illa q̄ est extra aīam est ab illa q̄ est in aīa. V.g. qm̄ sanitas dr̄ duob⁹ modis. Dr̄.n. de itellectu sanitatis q̄ est in aīa: ⁊ dr̄ de sanitate exn̄te in corpe: ⁊ q̄ sanitas q̄ ē in corpe est a sanitate q̄ est in aīa. ⁊ h̄ intēdebat in hoc ca⁹. declarare sm̄ q̄ artificiū in hoc est sile nāe.s. q̄ in h̄ q̄ illud qḋ fit: fit ab eodē in forma: aut a silī: ⁊ iō dicit q̄ sanitas in aīa est sanitas p̄ma intētōe. D.d. ⁊ cū ita sit ⁊c̄. idest sanitas igit̄ q̄ est extra aīam est p̄ sanitatē q̄ est in aīa: aut sanitas q̄ est in aīa est sanitas simplr̄: ⁊ q̄ ē extra aīam est posterior. ¶ Deide icepit dicere quo inuenit̄ sanitas q̄ est extra aīam a sanitate q̄ ē in aīa: ⁊ hoc est de v̄bis Arist. cū dixit. sanitas v̄o est diffō q̄ est in aīa ⁊ scia ⁊.i. sanitas v̄o in rei veritate est diffō sanitatis q̄ est in aīa: ⁊ scire ipaz nō est sanitas q̄ ē extra aīam. D.d. ⁊ erit sanitas ei⁹ q̄ ifirmat̄ s̄z hūc modū.i. ⁊ sanitas q̄ est extra aīam est a sanitate q̄ ē in aīa sm̄ q̄ dicā. D.d. cū illud fuerit sanitas ⁊ necesse ē ⁊c̄. idest. ⁊ cū iste ifirmus est mō sanus: necesse est vt fluxus nāe fuerit: ⁊ si flux⁹ nāe fuerit necesse est calorē fuisse ⁊ si calor est. necesse est potasse laxatiuū. ⁊ h̄ intēdebat cū dixit. ⁊ si hoc est iā fuit calor. ¶ D.d. ⁊ s̄z hūc modū dicem⁹ vnū post aliud ⁊c̄.i. ⁊ sic dicemus vnū post aliud sm̄ dissolōnē.i. incipiēdo a posteriori ⁊ p̄ueniēdo ad p̄mū p̄n^m in cognitiōe. D.d. mot⁹ q̄ est ex hoc est actio ⁊c̄.i. deide mot⁹ q̄ incepit ab vltimo in dissolōne: ⁊ est cōpō: dr̄ actio p̄cedēs ad sanitatē: ita q̄ accidat q̄ sanitas q̄ est extra aīam sit ad sanitatem q̄ est in aīa. ¶ Et intēdebat q̄ esse sanitatis q̄ ē in aīa est in cōpōne ad eē sanitatis q̄ est extra aīaz: ⁊ h̄ est illud qḋ dr̄ q̄ p̄n^m opatiōis est finis cognitiōis: ⁊ p̄ncipiū cognitiōis est finis opatiōis. D.d. q̄ sunt nō a mā illa q̄ sunt a mā.i. ⁊ a domo q̄ est in aīa. ⁊ h̄ itēdebat cū dixit. nō a mā erit dom⁹ q̄ est extra aīaz ⁊ ē illa q̄ est in mā. ¶ D.d. ars.n. medicine ⁊c̄.i. et cā ei⁹ est: qm̄ ars medicine q̄ est in aīa est eadē cū forma medicine q̄ est extra aīaz: ⁊ silr̄ de arte edificatoria cū formis edificatoꝝ. D.d. ⁊ dico subam. ⁊ forte itēdit. ⁊ dico subam.i. formā sine mā formā q̄ est in aīa: ⁊ formā q̄ est in mā formā q̄ est ex̄ aīam. Deide cū h̄ copulat̄ h̄ qḋ dicit ⁊ h̄ ē tale ⁊c̄. ⁊ in sanitate īueniunt̄ tria q̄ īueniunt̄ in oib⁹ gnābilib⁹. Est.n. aliq̄d et ex aliq̄ in po⁹: ⁊ per aliq̄d in actu: ⁊ est illō qḋ assimilat̄ p̄n⁹ motionis. ¶ D. icepit dicere sp̄es cāꝝ agentiū.i. sanitas enī ⁊ si fuerit ab arte medicine: tūc p̄mū agēs sanitatem est forma sanitatis q̄ in aīa: ⁊ si fuerit sine arte: tūc agēs ipaz est ex sanitate q̄ ē in corpe sanabili: s̄z ē diminutū: ⁊ iō idiget artificio. ¶ Et dicit h̄: qm̄ v̄tutes nāles gnātiue sunt siles v̄tutibus artificialibus. ¶ D.d. ⁊ cū p̄n^m actiōis ⁊c̄.i. V.g. in sanitate q̄ fit ab artificio: rectū est igit̄ vt sanitas fit ex calefactiōe: ⁊ calefactio fit ex cōfricatiōe: aut a potu vini ⁊ silibus Calor igit̄ q̄ est in corpe q̄ fit a cōfricatiōe: aut a potu vini: aut est pars sanitatis: aut istud qḋ seq̄t̄ ex eo est pars sanitatis: ⁊ h̄ aut erit vnū aut plura. Oīa igitur ista erūt p̄tes sanitatis et vnū eorū erit p̄mū agēs.s. calor: et ēt est quoquo mō pars sanitatis. ¶ Et itēdebat q̄ sanitas q̄ est a nō artificio est ēt a sanitate aliqua: aut a p̄te sanitatis: cū artificiū nō v̄tat̄ in inueniendo sanitatē in ista p̄te sanitatis.s. q̄ est in re sanabili. ¶ Et in lib⁹. Nicolai īuenit̄ seq. dom⁹ igit̄ ⁊ sanitas ⁊ sp̄a cupri q̄ est ex eis exn̄s in mā: qm̄ aliq̄ pars nō est cū mā q̄ h̄z illud qḋ est gen⁹ ēt. h̄.n. est vl̄e: mā v̄o ⁊ illud ex quo est aliq̄d nō dr̄ sp̄ sm̄ equocationē cum illo qḋ fit ex ipsa sm̄ q̄ circulus fit: aut ex cupro aut ex lapide: h̄.n. nō noīat̄ a noīe alteri⁹ istoꝝ.i. domus aūt et sanitas pars eoꝝ q̄ est in mā.s. forma q̄ ē extra aīam h̄n pōt p̄dicari de illa p̄te nomē for⁹ cōis illi parti: ⁊ diffō eius q̄ est in aīa. ⁊ ista forma dr̄ gen⁹. pars aūt q̄ est mā dom⁹ ⁊ sp̄e nō pōt p̄dicari de cōposito nomē ei⁹ nec diffinitio ei⁹: sp̄a.n. cupri dr̄ sp̄a: sed nō dr̄ cupꝛū: sed si dicat̄: dicet̄ sm̄ denoīationē. V.g. cuprea: et q̄ in h̄ ca⁹. intēdit declarare mām gnōnis. ¶ Et h̄ īuenit̄ in sermōe Arist. in ca⁹. seq̄ti in quo dicit. dr̄ in sermōe ⁊c̄.i. ēt declarat dr̄iam iter formaz et mām ⁊ dat p̄pōnē in coq̄ḋ vult declarare q̄ for⁹ nec est gnābilis: nec est corruptibilis: nisi p̄ accn̄s. et silr̄ est de mā: et q̄ gnābile ⁊ corruptibile in rei v̄itate est idiuiduū cōpositū ex forma et mā.

¶ Quod qdē igit̄ pars ex necessitate existit palam. Mā nāq̄z pars est: inest.n. ⁊ fit hoc: si igit̄ ⁊ eoꝝ q̄ in rōne. Vtroq̄z aūt mō dicim⁹ ereos circulos qd sunt ⁊ māz dicentes: q̄r es ⁊ sp̄em q̄r figura talis. Et hoc est genus in quo primo ponit̄. Ereus itaq̄z circulus h̄z in rōne mām. Ex quo v̄o vt mā fit q̄dā: dicunt̄ q̄n fiunt nō illud sed illius modi: vt statua nō lapis: sed lapidea. Homo aūt conualescens non dicit̄ illud ex quo.

¶ Et dicit̄ in sermone duob⁹ modis q̄ in eo sunt plures circuli. Et dr̄ q̄ mā est cuprū: ⁊ dicit̄ q̄ forma est talis figura: ⁊ hoc ē genus in quo ponit̄ primū subiectū. Cuprum aūt in suo sermone est mā. Illa autē q̄ sunt ex aliquo sicut illa q̄ sunt ex mā q̄daz dicuntur cū fuerit nō illud qḋ dicit̄ illa mā: sed s̄z respectū ad illud. V.g. q̄ statua non dicit̄ lapis: sed lapidea. Homo aūt sanus nō dicitur esse illud ex quo fit.

¶ Et dicit̄ in sermōe ⁊c̄. iste sermo est p̄cisus a p̄cedēti. ¶ Et intendit per sermonē diffinitionē: et intēdit per duos modos formā ⁊ māz.i. q̄r pars cōposita cōtinet duos modos.s. māz ⁊ formā. V.g. circulus cupri. ⁊ ideo diffinitio cōtinet multos circulos quodāmodo: et quodāmō vnū. ¶ D.d. ⁊ dicimus q̄ mā est

Marginal notes (left column):
Forme ꝯrie existētes ī aīa sunt q̄dāmō eadē forma. ⁊ iō aīa recipit ꝯrias fōrmas vid. 6. m. c. 6.
Sanitas in aīa ⁊ ex̄ aīaz sūt idē. vide opp^m 12. h⁹. cō. 23.
Hic exponit textū sanum.
Dissolō fit incipiēdo a posteriōi ⁊ p̄ueniēdo ad p̄^m p̄n^m s̄z oppositū. vide. 2. me. cō. 11.
Principium opōnis ē finis cognitionis ⁊ eꝯ. Jd 2. ph. 209.

Marginal notes (right column):
Vide. 4. ce. 24. ⁊ 25.
Virtutes nāles gnātiue sūt siles v̄tutib⁹ artificialib⁹. vid. 2. ph. 79
Mā nō p̄dicat̄ de eo cui⁹ est mā nisi h̄z denoīatiōē. Jd. .s. 43. 34. ⁊ 45. cō. ⁊ 9. me. 2. 12. Jd ī tex c. seq. ⁊ p̄ me. 2. 17 ⁊ i. 7. 2b. cō. 15. s̄z vid oppositū. 2. de gnōe. 2. 4.
Forma nō est gnābilis nec corruptibilis nisi p̄ accn̄s. Jdē ī 26. 27. 31. ⁊ 33. Jdē. 8. me. t. cō 6. ⁊ 12. me. cō 18.
24.

cuprū ⁊c̄.i.⁊ dicimus pp hoc qd̄ diximꝰ de dr̄ia inter formā ⁊ mām: qꝛ mā ſpere demōſtrate eſt cupꝛū. ⁊ dicimus qꝛ ſpera ſm ſuā formā ē figura talis. ❡ Et itē debat per h̄ diſtiguere iter mām ⁊ formā ⁊ ꝯpoſitū ex eis: ⁊ qꝛ diffō ꝯpoſita eſt ex ambobus. ❡ Et itēdebat per h̄ qꝛ dixit tale rotūdū: aut quadratū: aut aliā figurā. ❡ D.d. ⁊ hoc ē genꝰ ⁊c̄.i. ⁊ hoc qd̄ p̄dicaṫ de forma ſm qꝛ eſt vl̄e de forma: ⁊ ē illud in quo p̄dicatur ſpēs eſt illud qd̄ dr̄ genꝰ. ❡ Et itēdebat diſtiguere per h̄ iter mām ⁊ genꝰ. ❡ D.d. cupꝛū vo ⁊c̄: illō āt qd̄ fit ex cupꝛo ⁊ figura iueniṫ in ſua diffōne cupꝛū: ⁊ figura cū dr̄ ſtatua cuprea ⁊ circulus cupreꝰ. ❡ D.d. illa aūt q̄ fiūt ex aliquo ⁊c̄.i. generabilia aūt q̄ gn̄anṫ ex alio. ſ. mā q̄ cōponunṫ quedā nō nūcupanṫ a noie eius ex quo generanṫ. ſ. mā eius: ſed ſm denoiatōez. V.g. idolū qd̄ fit ex lapide. qm̄ nō diciṫ lapis: ſed lapideū ⁊ hoc plus manifeſtabiṫ in rebꝰ nālibus. V.g. qm̄ hō diciṫ ſanguineus ⁊ carneꝰ: ſed nō caro aut ſanguis. D.d. hō aūt ſanus ⁊c̄.i. q̄dā vero. V.g. ſanū non noiaṫ ab illo ex quo trāſmutaṫ vt in ifirmo ita qꝛ dicaṫ qꝛ ſanū ſit laborans. i. qꝛ ꝯtrariū eſt remotiꝰ a nā generati q̄ȝ mā: lȝ vtrūqȝ nō vere p̄diceṫ de illo.

❡ Cauſa vo qꝛ fit ex priuatione ⁊ ſubiecto: qd̄ dicimꝰ mām: vt ⁊ hō ⁊ egrotās fit ſanꝰ. Magis tn̄ ex priuatiōe dicimꝰ: vt ex egrotante ſanꝰ: q̄ȝ ex hoie. Propter qd̄ egrotās qdē q̄ ſanus nō dr̄: ſed hō ⁊ hō ſanꝰ. Quorū vo priuatio nō manifeſta ⁊ innoiabilis: vt in ere figure cuiuſlibet: aut in lateribus ⁊ lignis domꝰ: ex his vr̄ fieri: vt illic ex egrotante. Propter qd̄ ſic̄ nec ibi ex quo h̄ illud nō dr̄: nec hic ſtatua lignū: ſȝ p̄duciṫ lignea nō lignū: ⁊ enea nō es: lapidea ſed non lapis: ⁊ domus lateritia: ſed non lapides.

❡ Et cā eius eſt: qm̄ fit ex priuatiōe ⁊ ſubto qd̄ dr̄ mā. V.g. qm̄ hō ⁊ infirmꝰ erit ſanꝰ. Et gn̄atio dr̄ ex priuatiōe magis: vt ſanitas ex infirmo aut ex hoie. Et iō nō dr̄ ſanabile infirmū: ſȝ dr̄ hō ⁊ ſanabilis hō ēt. Illa aūt q̄ dicunṫ quoꝝ priuatio nō ē manifeſta: nec hȝ nomē vt aliq̄ figura nūcupaṫ: aut domꝰ in lateribus: ⁊ lignis: eximaṫ qꝛ ex iſtis fit ſm qꝛ dictū ē illic ex ifirmo. Et iam queādmodū nō diciṫ illic a noie eius ex quo ē ita: hic ēt nō diceṫ idolū eē lignū: ſed ligneum ⁊ cupreū non cuprum ⁊ lapideuȝ nō lapis: ⁊ domus lateritia ⁊ nō lateres.

❡ Cum narrauit qꝛ q̄dā generabilia denoianṫ ab illis ex quibꝰ generanṫ ⁊ quedā nō: vult dare cām pp quā generatū nō dr̄ a noie māe a qua generaṫ. ❡ Et dixit. ⁊ cā illius eſt ēt. qm̄ ex p̄uatiōe ⁊ ſubiecto ⁊c̄.i. ⁊ cā in hoc eſt: qm̄ generatū nō generaṫ ex mā tm̄: ſȝ ex mā ⁊ p̄uatiōe q̄ eſt in mā. Dicere.n. hoīeȝ eē ſanū eſt dicere hoīem ifirmū eſſe ſanū. ❡ D.d. ⁊ gn̄atio dr̄ ex p̄uatiōe magis. i. ⁊ generatū magis videṫ attribui qꝛ fiat ex p̄uatiōe q̄ȝ attribui ſubto p̄uatiōis. Generatio enim fit ex p̄uatiōe nō ex eſſe: ⁊ iō diciṫ infirmū fieri ſanū magis q̄ȝ dicaṫ hō fieri ſanus. ⁊ hoc itēdebat cū dixit: vt ſanitas ex ifirmo: aut ex hoie. ❡ D.d. ⁊ ideo nō dr̄ ſanum eſſe ifirmū. i. ⁊ ideo generatū nō cōicat cū ꝯrio ex quo generaṫ in noie: vnde nō dr̄ qꝛ ſanꝰ eſt ifirmus: ſed dr̄ qꝛ hō eſt hō ſanus: ⁊ qꝛ hō nō ſanus ſit ſanus. ❡ D.d. illa aūt quoꝝ p̄uatio ⁊c̄.i. generabilia aūt que generanṫ ex ſubto quo p̄uatio nō eſt manifeſta in ſubo: nec hȝ nomē eximaṫ qꝛ dicere in eis ea generari ex ſubo eſt ſicut dicere ex lateribꝰ fieri domuȝ: aut ex lignis fieri ſcānū: ⁊ ſicut eſt dicere ex infirmo fieri ſanū. ❡ D.d. ⁊ ideo queādmodū nō dr̄ ſanum eſſe infirmū: ita nō dicitur idolum eſſe cupꝛuȝ: nec domū eſſe lateres aut ligna: ſed ſȝ denominationem cupreum ⁊ lapideum.

❡ Qm̄ neqȝ qꝛ ex ligno fit ſtatua: aut qꝛ ex lateribꝰ domꝰ: ſi qs valde iſpexerit: nō vtiqȝ ſimplr̄ dicet: qꝛ oȝ p̄mutationē fieri ex quo ſȝ nō p̄manēte pp h̄ qdē ita dr̄. Ca. VIII.

Quoniā vo ab aliquo fit qd̄ fit. hoc aūt dico vn̄ p̄ricipiū generationis ē: ⁊ ex aliquo. Fit aūt nō priuatio hoc: ſed mā. Jam eni diffinitū ē q̄ſo h̄ dictū ꝰ: ⁊ q̄ſo fit hoc. Hoc aūt eſt ſpera: aut circulus: aut qd̄cunqȝ euenit aliorum. Queādmoduȝ nec ſubm̄ es inquā ip̄m fic nec ſperaȝ niſi ſm accn̄s facit. qꝛ enea ſpera eſt: ⁊ illā facit. Nā hoc aliqd facere ex totaliter ſubto hoc facere eſt. Dico aūt qꝛ es rotundū facere eſt nō rotūdū: aut ſperā facere ſȝ alteꝝ aliqd: aut ſpēm hanc in alio. Nā ſi facit ex aliquo facit alio. Hoc.n. ſubijciebaṫ: vt facere eneā ſperaȝ. Hoc aūt ita qꝛ ex hoc qd̄ eſt es hoc facit qd̄ eſt ſpera. Si igitur ⁊ hoc facit ipſum palam: qꝛ ſilr̄ faciet ⁊ ibūt generationes in infinitum.

❡ Cū igiṫ ſit ſic idoluȝ fit ex ligno: aut domꝰ ex lateribꝰ: ſi aliqs bene conſideret nō dicet mō ſimplici ip̄m eſſe vnuȝ. Qd̄.n. fit ex aliquo dȝ eſſe ex aliquo qd̄ tranſmutaṫ: nō ex aliquo qd̄ remanet in eadeȝ diſpōne. Et iō dixit hoc mō. Et cū illō qd̄ fit per aliqd dr̄ hoc ex quo eſt principiū gn̄ationis eſt ⁊ aliquo etiā ⁊ fit hoc. Ergo nō priuatio ſȝ mā. Jā ergo diſtinximꝰ ſupꝛꝰ q̄ſo dr̄ hoc: ⁊ qd̄ eſt. Ex hoc aūt ſpera: aut circulus: aut aliud qd̄ cōprehendiṫ ex alijs. Qm̄ queādmodū cupꝛū nō facit ſubm̄: ſilr̄ etiā neqȝ ſpera niſi per accn̄s. Spera.n. cupꝛi eſt ſpera: ⁊ iō facit illā. Diximꝰ.n. qꝛ hoc facit h̄ ex vl̄i ſubiecto. ſ. cupꝛū rotūdū ⁊ ſperā. Et nō eſt h̄ aliud ſicut illa forma in aīa: qm̄ ſi facit ex alio facit: ⁊ hoc eſt ſubiectū: ſicut fractura ſpere cupꝛi: ⁊ hoc eſt ſm hūc modū. Qm̄ ex hoc qd̄ ē cupꝛū facit hoc qꝛ eſt ſpera. Manife-

Differentia iter genꝰ ⁊ māȝ. vide .ſ. ꝯ. 43. ⁊ p̄ hꝰ. 17. mā denoiatiue p̄dicat de mixto. Idē. ſ. c. 23.

Vide. 2. de aīa. cō. 8.

25

Quorū p̄uōꝝ nō fit denoiatio.

Alio p̄ ph. 50 ⁊. 61.

Quō magis vr̄ attribui p̄uōni q̄ȝ ſbo p̄uōnis. ſed oppꝰ. vide ſ. ph. 2. 60. vbi hȝ qꝛ mā ē illud qd̄ vere gn̄atur.

Quorū p̄uō latet denoiatio fit.

stuz est igit̃ q̄ illud facit ēt silr: τ sic p̄cedūt generationes f̄m hoc in infinitū.

26 Idest τ cum omne generatū in suba nō dicit̃ generari ab hoc nisi f̄z q̄ dr̃ q̄ idolū fit ex ligno τ domus ex lateribꝰ: manifestū est q̄ si aliqs cōsiderauerit in hoc q̄ nō est dicēdū q̄ generatū ē vnū simplr̄.i.forma tantū: sed cōpositū ex mā τ forma et p̄uatiōe p̄cedente. ❡ D.d.cām: τ dixit illud.n.qd̄ est ex aliquo τc̃.i.qm̄ generatio erit qn̄ generās trāsmutat mām donec faciat in ea formā. τ dixit. nō ex aliquo qd̄ remanet ī eadē dispōne: qm̄ si mā remaneat in sua dispōne quādo generās generat generatū: tūc generās nihil faciet nisi formā tm̄. ❡ D.d. τ ideo dixit f̄m hūc modū.i.generatio in hoc demōstrato f̄m hūc modū nō in hac forma demōstrata. D.d. τ cū generans τc̃.i. τ cū generatū nō generat̃ nisi per aliqd ex quo est p̄ncipiū generationis: manifestū est q̄ generatū generat̃ ex aliquo qd̄ est mā nō ex p̄uatione accīte materie. ❡ Et qz hoc distinctū ex in nālibus d. iam igit̃ distinximꝰ superiꝰ quō dr̃ hoc.s. quō dr̃ q̄ materia est p̄nm̄ τ p̄uatio p̄ncipiū: τ f̄m quot modos dr̃ materia. ❡ D.d. τ qd̄ est ex hoc.i. τ cū declaratū est q̄ generatū cōponit̃ ex mā τ forma: τ qd̄ est aliud ab eis: illud igit̃ qd̄ generat̃ est hoc indiuiduū d̄mōstratū in actu. V.g. hec est spera demōstrata ex h̄ cupro demōstrato: aut circulus d̄mōstratus ex mā demonstrata: aut aliud cōprehensum sensu. ❡ D.d. tōnem super hoc. τ d. quoniā quēadmodū nō facit cuprū τc̃.i. τ agens cum facit ex cupro nō facit ex cupro: formā tātū: quēadmodū nō facit mām: τ hoc intēdebat cū d. quēadmodū nō facit subiectū: silr̄ non facit sperā cupri.s. formā nisi per accīs. ❡ Et dixit per accidēs: qm̄ cū fecerit aliqd h̄ns formā: tūc facit formā per accīs. D.d. qm̄ spera cupri est: idest: qm̄ spera cupri est spera cuprea τ nō spera tm̄: nec cuprū tm̄. et iō est illud qd̄ facit artifex. ❡ D.d. dico eni q̄ hoc facit hoc τc̃.i. τ dū declaratū sit hoc necesse ē vt artifex sit aliqd demōstratū qd̄ facit aliqd̄ demōstratū.s. q̄ facit cupreū esse rotūdū: aut sanguinem esse hoīez aut equū. D.d. τ hoc nō est aliud τc̃.i. τ nō facit aliqd̄ vnū in aliquo vno. V.g. formā in subiecto: qm̄ manifestū est q̄ si facit: facit ex alio aliud: non aliud in alio: facit enim ex materia formatū: nō in materia formaz. ❡ D.d. τ f̄m hunc modū τc̃.i. V.g. q̄ artifex facit ex hoc demonstrato illud qd̄ est spera et est res sperica non spera simpliciter.i. si igit̃ facit formā: tunc faciet formā ex forma τ materia τ illam formā etiā ex forma τ materia: et sic in infinitū τ silr̄ est de materia. Generatū igit̃ est illud necessario qd̄ ꝯgregat̃ ex forma τ materia: nō forma nec materia.

Generatū ꝯpoꝰ est ex mā et fōa τ ē aliud ab eis. Idē .7.27. τ .60. cō. τ 5. meta. cō. 6. τ 3. de aīa. ꝯ. 5. uaꝫ dimidiū.

Fōa fit per accīs. Idez sub. 23. τ 5. ph. cō. 5.

Aliqs fac̃ ex alio in alio. Idē alio nō aliō ī seqn̄ti.

Si agēs ageret fōmā tūc faciet formā ex fōa τ mā τ sic ī infinitū. Idē. c. seqn̄. vide p̄ h̄ cō. 12. 12. meta.

❡ Palaz ergo q̄ nec spēs fit aut quodcūqz opz vocare in sensibili formā: nec est.n. generatio nec qd̄ qd erat esse huic. Hoc enim est qd̄ in alio fit: aut ab arte. aut a nā. aut potestate. Eneam ꝟo sperā eē facit. Facit eni ex ere τ spera. Nā in hoc hanc spēm facit τ hec est spera enea. Hoc aūt spere esse: eius vero qd̄ est spere eē oīno si est gnātio ex aliquo aliqd erit. Oportebit eni diuisibile eē semp qd̄ fit τ esse hoc qdem hoc: τ hoc h̄. Dico aūt hoc qdē mām: illud vero speciē.

Si igit̃ est spera ex medio figura eq̄lis huiꝰ hoc qdem est in quo erit qd̄ facit: hoc autē in illo hoc aūt oē qd̄ factū est: vt enea spera Palam igit̃ ex dictis: qa q̄ qdē vt spēs: aut vt substantia dicitur nō fit: synodus aūt f̄m hanc dicta fit. Et in omni gnāto mā inest τ est hoc qdem hoc τ hoc hoc.

❡ Declaratuz est igit̃ q̄ forma τ creatio h̄z dici exēplar: τ qd̄ est in sensato nō erit etiā: nec h̄z generationē: neqz h̄z istud qd̄ est per essentiaz. Hoc.n. est illud qd̄ est in alio: aut per artificium: aut per nām: aut per potentiam. ❡ Et ipse agēs facit sperā cupri faciēdo ex cupro sperā. Et ipse ponit istā formā in hoc: τ hec est spera cupri. Si aūt est generatio essentie spere mō vniuersali: tūc aliqd erit ex nihilo: τ tūc necesse est vt sit diuisibile: τ qd̄ erit hic. Et quoddaz erit hoc τ quoddā hoc. Dico quoddaz erit forma τ quoddā mā τ forma q̄ ē spera si fuerit per figurā q̄ est ex medio in quo est quoddā hꝰ. ❡ Et est illud qd̄ facit ex hoc: τ quoddā in hoc τ quoddā totū generatū. V.g. spera cupri. ❡ Manifestū est igitur ex dictis q̄ substantia q̄ dicitur tanqz forma nō generatur. Congregatio vero per qd̄ dicitur generat̃: τ q̄ in omni generato ē materia q̄ est in eo: τ quoddam est hoc.

Cōgregatū generat.

27. ❡ Idest declaratū est igit̃ etiā ex hoc sermone q̄ forme τ exemplaria.s. forme que debēt dici exēplaria: τ quoniā nō apparet quibꝰ in sensibilibus sunt exēplaria nec generant̃: nec habēt vniuersalr̄ quiditatem. ❡ Deinde.d. hoc eniz est illud τ est in alio τc̃.i. artificiatum enim τ generatū constituit̃ ex actione alicuius ab agente: τ est illud qd̄ dicit̃ forma in alio: τ est illud qd̄ dicit̃ materia. Si igit̃ forma esset artificiata: tunc cōstitueret̃ ex actione alicuius ab agente: et sic forme esset forma: et sic in infinitū: et similiter quiditas est alicuius. ergo si forma haberet quiditatez tunc constitueret̃ ex aliquo τ in aliquo. ❡ Deinde.d. τ ipsum facit spera cupri τc̃. idest. et cum dicit̃ q̄ artifex facit speram cupri: nō dicit̃ hoc nisi: quia facit ex hoc cupro demonstrato speram faciendo hāc formā demōstratam τ ex hoc cupro demōstrato. ❡ D.d. si aūt est generatio τc̃.i. τ si agens generaret sperā vniuersalem: tunc generatio esset ex nihilo.i. ex non forma. D.d. τ necesse est vt sit indiuisibile. idest. et cum d̄claratū sit q̄ τ forma simplici nō est generatio: nec materia habet generationē: necesse est vt omne generatum sit diuisibile in duas partes rōne non actu: in materiā.s. τ formā. ❡ D.d. τ forma que est spera τc̃, idest. τ forma q̄ est spera. V.g. si gnātur nō gnātur nisi ab illo qd̄ ē in figura mediȷ.i. ꝯgregati ex mā τ forꝰ: τ h̄ intēdebat cū dixit. figura q̄ est ex medio. τ ē illud qd̄ fit ex cōgregatione māe τ forme. τ in nā hac sunt tria. forma.s. τ materia τ aliquid quasi mediū.i. mixtum inter materiā τ formā.i. generans simile medio τ ideo dixit. figura igitur que est ex medio. τ hec tria

Si agēs generaret sperā vlēz tunc gnō eēt ex nihilo. Idez p̄ ō gnōe. c. 40

In nā hac st̄ tria fōa mā τ aliquid q̄ē mediū. Idē .h̄. co. 26. τ que ibi.

intendebat cū dixit. In quo est quoddā istius rc. intendebat igit̄ per hoc qḋ dixit: in quo est quoddam istius r est illud qḋ facit ex hoc subiectū recipiēs formam generatā: qꝛ est illud qḋ recipit formā demonstratam: r est illud qḋ facit ex hoc. i. ex mā. ¶ Et intendebat cū. d. r quoddā in illo formā que est in subiecto. s. animā r intendebat cū. d. r quoddā totum generatū. i. congregatū ex mā r forma. V. g. spera cuprī cōposita ex spera r cupro. r homo cōpositus ex aīa r corpore. ¶ Et declarauit hoc vt appareat ꝙ natura quā hꝫ species in generabilib⁹ rebus est aliqḋ medium. i. cōpositū ex materia r forma. D. d. manifestum est igit̄ ex dictis ꝙ substantia que est tanꝙ forma nō fit. i. nō generat̄. ¶ Deinde. d. cōgregatio vero rc. i. r manifestū est ꝙ cōgregatū qḋ fit ex forma r materia est illud per qḋ dicit̄ in quolibet est ipsum generari. Deinde. d. et quod in omni qḋ generat̄ est materia rc. i. r manifestū est ꝙ oē generatū: quoddā est materia: r quoddam forma: r est illud qḋ demonstratur per hoc pronomen hoc.

¶ Utrum igit̄ est q̄dā spera preter has: aut domus preter lateres: aut nunꝙ facta est: si sic erat hoc aliquid. Sꝫ qꝛ tale significat: hoc aūt r determinatū non est: sed facit r generat ex hoc tale: quod quādo generatū est: est hoc tale. hoc aūt est omne hoc. Callias autē r Sortes est queādmodū spera enea hoc. Homo vero r aial queādmodū spera enea totaliter. Manifestū ergo qꝛ specierum cā: sicut consueti sunt q̄dam dicere spēs. si sunt quedā preter singularia ad generatiōes r substātias nihil vtiles: neqꝫ vtiqꝫ erunt ꝓpter hoc substātie s̄m se. In quibusdam ꝟo palam: qꝛ generās tale quidē est quale generatū: nec t̄n idem nec vnū numero: sed vnū specie vt in physicis. Homo nāqꝫ hoiem generat: nisi quid p̄ter nām fiat: vt equ⁹ mulū. Et hoc quoqꝫ simile. Qḋ enī cōe est super equū r asinū: non est noiatum ꝓximū genus. Sunt aūt ambo forsan velut mulus. Quare palā: qꝛ non oꝫ quasi exēplum spēꝫ ꝓbare: maxime. n. in his exquererent̄ forme. Nam substātie maxime he. Sed sufficiēs est generās facere r spēi cāꝫ eē in materia. Omnis ꝟo iam talis spēs in his carnibus r ossib⁹ Callias r sortes. Et diuersa q̄dem ꝓpter mām. Diuersa nāqꝫ: idē ꝟo specie: nā indiuidue spēs.

Hinc sumit mula eē q̄ui inoiata.

¶ Questio aūt quererēs vtꝝ aliqua spera sit alia ab ista: aut aliqua domus sit alia a lateribus: r si ita esset nunꝙ cēt gn̄atio. Quoniam si cēt s̄m hūc modū hec nō esset generatio: sed significat aliqḋ tale: r nō est aliqḋ terminatū. Sed facit r generat ex hoc tale: r generatio istius est talis: r vniuersalitas istius est Sortes r callias. Et sic spera cuprea hoc: r homo ē aial sicut spera cuprea mō vniuersali. Manifestū est igitur ꝙ q̄dā hoies assueti sunt dicere ꝙ forme sīt cause formarū: r si ista sunt alia a particularibus nihil ꝓsunt oīno ad generationē in substantijs. Nec substātie erunt per se ꝓpter hoc: q̄m in q̄busdā est manifestū q̄m si pater similis est filio nō sunt idē aut vnū numero: sed vnū forma: sicut est in reb⁹ nālib⁹. Homo. n. generat hoiē si nō fuerit aliqd extra nām: vt equa generās mulū. r hoc est sīle etiā. Nominat̄ enī per illud qḋ ē cōe equo r asino: qꝛ sunt ꝓpinqua in genere. Rectū est igitur vt ambo sint equaliter vt mulus. Manifestū est igit̄ ꝙ non oꝫ vt aliq̄ forma sit q̄si exemplar. Et si nō q̄rēdū est hoc magis in istis rebus: q̄m hec magis sīt substātie. Sed vt pater possit agere r vt sit cāusa forme in mā. i. vt generet formā que est in istis carnibus r in istis ossibus: r vt generet sor. r Calliam: r nō generet aliud propter materiā: r vt sit idē s̄m formā: quoniam forma non diuiditur.

¶ Dicit. q̄stio aūt querēs vtrū sit hic spera separata a mā existēs extra aiaꝫ alia a māli: aut dom⁹ sepata sine laterib⁹: r vlr forma sepata a mā alia a formis rerū particulariū q̄ sit cā spere cōposite dom⁹ facte est qḋ īpossibilis. ¶ D. d. cām in h̄: r. d. q̄m si illa cēt rc. q̄m si forme reꝝ generabiliū cēnt eadē forma nūero. s. forma generās r generata nō cēt h̄ aliqd factū omnino: generās enī r gn̄atū sunt duo nūero r vnū in itentiōe vli. ¶ D. d. sed significat aliqd rc. i. sed gn̄atū significat aliqd sīle generāti: sed nō est idē nūero cum generāte. neqꝫ generatū ē itētio terminata. ¶ Et intendit per intētionē terminatā illud qḋ est cōe generanti r gn̄ato. D. d. r vlitas isti⁹ rc. i. r intētio vlis est vlis indiuiduus. V. g. hō q est vlis idiuiduis hoium. V. g. sor. r callie: r spera cuprea est vlis: etiā isti spere r illi. ¶ D. d. r hō r aial rc. i. r hō r anial vle est sicut spera vniuersalis nō generat̄ neqꝫ generat. ¶ Et cū declarauit ꝙ forma sepata a mā neqꝫ generat neqꝫ generat̄. d. manifestū est eniꝫ ꝙ q̄dā sunt rc. i. r cum hoc sit declaratū ē manifestū ꝙ hoc ꝙ q̄dā sūt assueti dicere. s. formas esse que sunt cause formaꝝ: si intēdunt alias a ꝑticularib⁹ nihil ꝓsūt in gn̄atiōe substantiaꝝ neqꝫ in gn̄atiōe accītuū. i. ꝙ si itēdūt ꝙ forme vles sunt cāe agētes formas particulares non ꝓsunt in gn̄ationib⁹. s. in gn̄atiōe subaꝝ r accidentiuꝫ. Ois enī gn̄atio manifestū est ꝙ fit per trāsmutatiōeꝫ materie: r mā est indiuiduū generās. ¶ Et dicit hoc qꝛ īpossibile est ꝙ forme sepate transmutēt māꝫ: nō enī trāsmutat mām nisi illud qḋ est in mā: r iō cōtingit dicētib⁹ mūdū generari ꝙ trāsmutās ipm sit aliqḋ indiuiduū. s. corpus particulare. ¶ D. d. r nō erūt subē per se pp ista. i. r īpossibile est ꝙ subē sint sepate existēs per se ad generādū subas ꝑticulares. Manifestū est eniꝫ in plurib⁹ gn̄abilib⁹ ꝙ pater est silis filio in forma: sed ēt pp hoc nō sunt idē: q̄m nō est verꝫ dicere ꝙ p̄r est filı⁹: aut fili⁹ pater: sed vnū s̄ꝫ formā.

28

Impossē ē ꝙ forme sepate transmutent mām. Idem istra. co. 31.

D.d.sicut est in reb⁹ nālibus.i.sicut est dispō in spēb⁹ gnābilib⁹ quaꝝ gnātio est nālis. U.g.hō qui gnātur ab hoīe ⁊ equ⁹ ab equo. ℂ D.d.hō.n.generat homīnē ⁊c̄.i.oīs.n.spēs generat spēm sibi silēz. U.g.hō hominē:nisi gnātio sit per accīs: ⁊ nō fm nām:vt mulus qui generaſ ab equo ⁊ asino. ℂ Et induxit h̄ exēplū ad verificandā ꝓpōnē vltīm dicentē ꝙ oē qd generaſ:generaſ a suo simili in for⁹. Dubitaſ.n.in hac ꝓpōne ex aīalib⁹ ꝓpinquaꝝ spērū quoꝝ ꝯgregatiōe generaſ aliud aīal in spē vt ab equo ⁊ asino mulus. ℂ Et iō ad verificandū hanc ꝓpōnē dicendū est ꝙ oē generatū gnātiōe actuali.i.gnātiōe non cessabili gnātur a suo silī. Et videſ ad hoc per hoc quod dixit post.⁊ h̄ silē est ēt:noiaſ.n.⁊c̄.i.⁊ hoc nō negat vlitatem ꝓpōnis dicentis ꝙ oē qd generaſ:generaſ a suo silī in forma. Mulus.n.generaſ a nā sibi silī:⁊ est nā cōis equo ⁊ asino. ℂ D.d.testimoniū famosuz super hoc ex hoc ꝙ nomē muli apud eos significat cōez naturam. D.d.rectū est igiſ vt ambo sint equalia.i.rectum est igiſ vt ex duob⁹ seminib⁹ genereſ nā equalis.i.tēperata. ℂ Et innuit hoc qd.d.in libro de aīalibus ꝙ sperma asini est frigidū. ⁊ sperma equi calidū:⁊ tēperanſ apud mixtionē ⁊ fit illic nā media inter equū ⁊ asinū. ℂ D.d.manifestum est igiſ ꝙ non opz ⁊c̄.i.reꝝ que generanſ inter duas spēs.i.que generanſ a putrefactiōe. ℂ D.dedit signū super hoc ⁊ d.⁊ si nō magis quęriſ in istis reb⁹ ⁊c̄.i.⁊ si nā indigeret in gnātiōe reꝝ que non generanſ semꝑ exēplari: tūc generabilia magis indigerēt illa q̄ sunt diffōne ⁊ noīe subē digniora. ℂ D.d.sed vt generās possit ⁊c̄.i.sed sufficit in generatiōe vt in generāte sit potētia ad generādū formā sibi silem in mā q̄ est in potētia forma eius.i.q: actio eius nihil aliud est q̄ extrahere illud qd est in potētia in actū:⁊ erit cā⁹ in multiplicatiōe gnābiliū ab vno generāte multiplicatio materieꝝ in quas agit:⁊ vlr ipm agere in aliud: ⁊ vt generans ⁊ generatū cū hoc sint idē in forma. ℂ Et h̄ intendebat cū.d.⁊ vt sit Sor.⁊ callias ⁊c̄.i.qm̄ si generatio esset a formis separatis nō possibile eēt vt iste forme essent cause eius qd apparet.i.ꝙ generās ⁊ generatū sunt duo in nūero:⁊ vnū in forma. Ca. IX.

Oē gnātum gnātiōe actuali gnātur a silī in spē. vide ēt ꝓ hac ꝓpōne. cō. 54.12. hu⁹

vid.2.ph.45

Actio agētis nihil aliud est q̄ extrahere illud qd ē i potētia ad actū. Idē.9.m.2o 15.⁊ 12.met. cō.18.

a Cā i multiplicatiōe generabiliū ab vno gnāte ē multiplicatio māerū in q̄s agit vide ꝓ me.cō.40.

Dubitabit autē aliquis q̄re alia fiunt arte ⁊ a casu vt sanitas: alia nō vt domus. Causa vero est:qa hoc qdem est mā incipiens generationis in facere ⁊ fieri aliqd coꝝ q̄ ab arte in qua existit aliq̄ rei pars. Hoc qdem talis est q̄lis moueri ab ea:illa vero nō ⁊ hui⁹ hec qdem potēs.hec aūt est ipotēs. Multa nāqz possunt qdem ab ipsis moueri sed nō sic: puta saltare. Quoruz igiſ talis est mā vt lapides ipossibile sic moueri nisi ab alio. Sic tamē vtiqz ⁊ ignis. Propter hoc:hec qdē nō hn̄t sine hn̄te artē:hec aūt erūt. Ab his eniz mouebunſ non habētib⁹ artē quasi artē. Moueri vero potentibus eis: aut ab aliīs nō habentibus artem:aut ex parte.

ℂ Et forte quęret aliqs q̄re quedaz fiunt artificio ⁊ ex se etiā vt sanitas: ⁊ q̄daz non vt domus. Et causa isti⁹ est:qm̄ materia q̄rundam rerū q̄ est principiū generationū suaꝝ: aut in generatiōe alicui⁹ ex ea ex artificio in quo est aliq̄ pars rei eius:q̄dam pars est sic̄ istud pōt moueri ex se. ⁊ q̄dā nō: ⁊ quoddā pōt fm ꝙ opz. Multa.n.sunt q̄ pn̄t moueri per se sed nō fm ꝙ oz vt saltatio. Oia igitur quoꝝ materia est talis : vt lapides: non pn̄t moueri in eo ꝙ opz nisi per aliud: ⁊ per spēm motā. Et iō ignis nō generat quoddā sine illo cui⁹ est artificiū: ⁊ generat quoddā Mouebunſ.n.ex istis illa q̄ non hn̄t artificium:sed possunt moueri : aut ex aliīs q̄ nō habent officium nisi particulare.

Quia aliquis possz dubitare suꝑ hoc qd posuit ꝙ generatū sit a cōuenièti in noīe nisi gnātio sit nō fm cursum nālē vt generatio muli ab equo et asino:⁊ fuit dictū ēt ꝙ h̄ quoquo mō est a cōuenièti: vult dissoluere aliā questionē in hoc:⁊ est ꝙ q̄daz videnſ generari a nā:⁊ ab artificio insimul:⁊ quedam nō generanſ nisi ab artificio tm̄. Existimaſ.n.ꝓpter hoc aliqd generari a duob⁹ formis artificiali ⁊ nāli: ⁊ est dubitatio super hoc ꝙ generās ⁊ generatū sunt idē in forma. ℂ Et.d.⁊ forte quęret aliquis.i.⁊ forte quęret aliqs in hoc dicèdo quare quedā fiunt ab artificio ⁊ a nā vt sanitas que fit ab arte ⁊ a nā:⁊ q̄dam nō fiunt ab artificio tm̄ vt domus q̄ nō fit nisi ab artificio. ℂ D.dedit cām in h̄:⁊.d.⁊ cā illius est: qm̄ in mā quoꝝdā coꝝ que generanſ ab artificio est pars potētie nālis similis artificio: ⁊ in mā quoꝝdā nō ē pars potētie nālis similis artificio:⁊ ista sunt que generanſ ab artificio tm̄. Illa aūt in qb⁹ est pars potētie nālis silis artificio generanſ ab vtroqz. Ita.n.est de generabilib⁹ sicut de mobilib⁹: quèadmodū eniz coꝝ que mouenſ in loco quedā mouenſ ex se: ⁊ q̄dā ex alio:ita est de generabilib⁹. ℂ D.d.⁊ quoddā pōt fm ꝙ opz.i.⁊ quoddā coꝝ in quib⁹ est pars potentie nālis similis artificio pōt trāsmutari ex se donec cōpleaſ sua generatio fm ꝙ opz:⁊ quoddā nō pōt hoc donec ars adiuuet. ℂ D.d.plura.n.⁊c̄.i.⁊ sicut hoc inueniſ in nā:ita ēt inueniſ in arte:quedaz.n.artes nō possunt agere suas actōes nisi alia ars adiuuet. U.g. ars saltitādi:que nō cōplebiſ nisi cuz arte irab que ē pars musice. ℂ D.d.oia igiſ quoruz mā ⁊c̄.i.⁊ oia in qbus nō est pars potētie mot⁹ ex se:⁊ oia que nō mouenſ nisi ab artificio tm̄: vt lapides: ipossibile est vt moueanſ ex se:ad cōplementū:sed mouenſ per alia: ⁊ iste sunt oēs māe artificioꝝ in quib⁹ nō est ꝓncipiū nāle quo possent moueri per se ad finem quē intèdit ars:neqz perfectū:neqz diminutū nisi per artē. Illa aūt in qbus est ꝓncipiuz nāle quo ars vtiſ sunt sicut ars medicine ⁊ culture ⁊ vlr oēs artes in quibus ars iuuat nām. ℂ D.d.⁊ ideo ignis nō generat ⁊c̄.i.⁊ ꝓꝑ hoc inuenimus quedā que nō pn̄t generare aliqd sine artificio ⁊ possunt generare alia ex se. U.g.ignis q nō pōt generare cultellū nisi ex arte : ⁊ pōt generare alium ignē ex se. ℂ D.d.mouebunſ eni ⁊c̄.i.⁊ cuz ita sit accidit quibusdā moueri ex se absqz eo ꝙ idigeāt artificio oino:⁊ sunt illa que nō indigēt artificio particulari:aut vniuersali adiuuāte vt sanitas que fit ꝑ ter medicinā in quibusdā egritudinibus.

29

Hic vr ponē īchoationem formaꝝ.

Coꝝ q̄ mouenſ i loco q̄daz mouenſ ex se:⁊ q̄daz ex alio. vid.8 ph.23.⁊.32. ita ēt ē ī generabilib⁹ ⁊ſz h⁹ op⁹ regre 2.ph.2.ꝙ.

In mā rerū artificialium ne ē ꝑs nālis q̄ possunt moueri ꝑ se ad finē quē itendit ars. Idē.3.d aīa 2.16. ⁊ q̄dā.

¶ Palam vero ex dictis: qa modo quodaz oia fiūt ex vniuoco quēadmodū naturalia: aut ex parte vniuoco: vt domus ex domo: aut ab intellectu. Ars.n. spēs est aut ex parte: aut hñte aliquā partē nisi s̄m accidēs fiat. Causa nāq3 faciendi prima s̄m se pars. Calor.n. in motu calorē i corpore facit: hic vero est: aut sanitas: aut pars: aut sequitur eū pars aliq̄ sanitatis: aut sanitas ipsa. Propt̄ quod ꝛ dicit̄ facere: qa illud facit sanitatez cui cōsequitur ꝛ accidit calor.

¶ Manifestū est igit̄ ex dictis qđ ē quoquo mō omne qđ fit: fit a cōueniēti in noie sicut illud qđ est per nām. Aut a parte eius qđ ē cōueniens in noie: vt domus ex domo: aut per actionē: qm̄ artificiū est forma. Aut ex parte q̄ h3 partē si nō fuerit generari per accidēs. Agens.n. est aut per se pars: qm̄ calor per motū facit calorez in corpore: ꝛ hec est sanitas principiū: aut pars. Seqtur eni ipsuz aliq̄ pars sanitatis per se: ꝛ iō dr̄ ꝙ cōfricatio ꝛ exercitiū agit: qa facit sanitatē per illud qđ seqtur ip̄z: ꝛ accidit ei calor.

30 ¶ In hoc sermōe facit rememorationez de p̄dictis. ꝛ d. manifestū est igit̄ ex p̄dictis ꝙ oē qđ generat̄: generat̄ a cōueniēte in noie ꝛ rōne: vt illud qđ ē p̱ nām .i. hō ab hoie. ¶ D.d. aut a p̱te eius ꝛc̄. ꝛ intēdit p̱ cōueniens in noie generabilia nālia ex patre et matre sicut diximus. ¶ Et itēdebat per h̄ ꝙ dr̄ a parte ei⁹ qđ est cōueniēs in noie illud qđ generat̄ ab arte: ꝛ d. hoc ex p̱te q2 artificiatū cōponit̄ ex mā ꝛ forma: ꝛ nō est in aia artificis ex generato nisi forma tm̄ q̄ est p̱s generati: ꝛ iō. d. artificiū.n. est forma. i. ꝙ artificiū nō est nisi forma generati nō ꝯgregatū cōgregatiōe materie ꝛ forme: sicut est dispō in generabilib⁹ nālibus: ꝛ iō nō. d. in istis generari totuz a toto. ¶ D.d. vt domus a domo. i. vt domus que fit ex laterib⁹ ꝛ lapidibus generat̄ a domo que est in aia artificis. ꝛ intēdit per h̄ ꝙ dixit: aut per actionē. i. aut p̱ actionē aliquā artificis nō per oēs actiōes. ¶ D.d. aut a parte q̄ h3 partē ꝛc̄. i. aut ars agit in subiecto per aliquā partem ipsius in suba. s. ꝙ h3 partē etiā ex partib⁹ nāe: et ista ars est earum quaruz actio cōponit̄ ex arte ꝛ nā: ꝛ iō ars agit partē actiōis: qm̄ h3 in talib⁹ istis. ¶ D.d. ꝛ spectat finez actionū nāe. ista.n. est dispō artis medicine ꝛ culture cum virtutib⁹ nālibus q̄ sunt in corporibus aialis: ꝛ in feminib⁹ ꝛ in plantis. ¶ D.d. aut generatur alia pars rei ab aliq̄ parte cōueniēte in noie ꝛ vtrūq3 est cōueniens cū generato. ¶ D.d. si nō fuerit generatio per accñs. i. ꝛ si gnātio alteri⁹ duaz partium a reliq̄ nō fuerit per accñs: ꝛ excepit h̄: qm̄ illa que generant̄ abinuicē per accñs ꝯnō sunt ꝯuenientia. ¶ D.d. agens.n. est aut per se pars. i. ꝛ p̄mū agēs qđ est ex artificio est extrīs aut partē agētē que est in nā. calor eni per motū est ꝛc̄. i. V.g. calor qui sequit̄ motuz corporis: est.n. sanitas quoquo mō: q2 generat in corpore aliquē calorē. ꝛ generatio illius caloris ē sanitas: aut sequit̄ eam sanitas: ꝛ vl̄r calor q̄ est in corpore: aut est pars sanitatis: aut est sanitas in potētia: q2 sequit̄ ip̄m pars sanitatis q̄ ē q̄si vltima perfectio. D.d. ꝛ ideo dicit̄ ꝛc̄. i. ꝛ ideo dr̄ ꝙ confricatio ꝛ exercitium agunt sanitatē: q2 agunt illud qđ sequit̄ sanitas. Illud eni cui accidit calor facit medicus.

Artificiū nō ē nisi forma generati nō cōgregatū ex mā ꝛ forma. vide. 2. ph. 13. ꝛ 2. de aia. 2. ꝛ 3. ꝛ 3. de aia. 18. ꝛ 8. m. 2. 12.

Illa q̄ generantur abinuicē p̱ accñs nō sūt ꝯuenientia. vide. 12. h⁹. 20. 24. ꝛ 3. hic. cō. 28.

¶ Quare quēadmodū in syllogismis oium principiū est substantia. Naz ex quo qđ est syllogismi sunt ꝛ hic generatiōes. Silr itaq3 his ꝛ que sunt natura cōstituta se habēt. Nam sperma facit sicut que ab arte: h3 eni potestate spēz: ꝛ a quo sperma est aliq̄liter vniuocum. Nō enim oia sic op3 querere: vt ex homine hō: ꝛ eni femina ex viro. Unde mulus nō ex mulo: sed si nō orbatio fuerit. Queciq3 aūt a casu ibi fit quorūcunq3 mā pōt a seipsa moueri hoc motu quo sperma mouet. Quorūcūq3 vero non ea ipossibilia sunt fieri aliter q̄ ex ipsis.

¶ Ergo sicut dictū est ꝙ in syllogismis ē principiū cuiuslibet substātia. Syllogismi eni sunt ex eis que sunt: ita hic generatiōes. Et illa per que cōstituunt̄ natura silr. Semen eni facit sicut illa que sunt ex artificio qm̄ in eo est forma in potētia: ꝛ istud ex quo ē semen cōueniēs in noie sicut illa quoquo modo. Non eni op3 querere oia in ista eadem dispositiōe in qua generat̄ homo ex hoie. Mulier enim est ex viro ꝛ ideo mulus nō est ex mulo: nisi sit qdam. Omnia eni3 que generant̄ ex se sunt: sicut illic: omnia quoꝝ materia h3 potentiaz vt moueant̄ ex se hoc motu quo mouet semen. Et oia quoꝝ mā nō pōt hec sunt alio mō nō ex istis.

31. ¶ Dicit ergo sicut dictū est ꝛc̄. i. ꝛ intendit per substātiam quiditatem rei facte que est similis syllogismo ¶ Et. d. quemadmodū p̄ncipiū cuiuslibet rei facte est sua quiditas que est similis. ita est etiā in omnib⁹ gnābilibus per naturā. s. ꝙ sunt a quiditate p̄cedēti. ¶ Et h̄ intēdebat cum. d. qm̄ syllogismi sūt ex eis que sunt. i. quēadmodū syllogismi ex quibus fiūt artificiata sunt quiditates artificioꝝ: ita res generabiles sunt a suis q̄ditatib⁹ ꝛ idifferenter est in hoc ars ꝛ natura: ꝛ h̄ itēdebat cū. d. ꝛ illa per que cōstituunt̄ ꝛc̄. idest. ꝛ illa q̄ inueniunt̄ a nā sunt sicut illa que inueniūtur ab artificio. ¶ D.d. semē.n. facit ꝛc̄. i. semē.n. generat per potētiā in eo silem artificio q̄ est q̄ditas artificiati: ꝛ h̄ declaratū est in sextodecimo lib. de aialib⁹. ¶ D.d. forma.n. est in potentia. i. forma.n. gn̄āti est in semine in potētia: quēadmodū forma artificiati est in artifice in potētia: ꝛ illud ex quo est semē cōuenit noie ꝛ rōe cuz eo qđ fit ex semie quoquo modo ¶ D.d. nō enim op3 querere ꝛc̄. i. ꝛ dicimus quoquo mō: qm̄ nō inuenit̄ in oibus reb⁹ ꝙ fili⁹ sit sicut pater simplr̄ in oib⁹ modis. V.g. vt hō masculus fit ab homine masculo: cum mulier inueniat̄ a masculo ꝛ magis: qm̄ mulus inuenit̄ nō a mulo: sed ab aliquo alio a mulo quodam modo. ꝛ hoc intēdebat cum. d. nisi sit quidam. ¶ D.d. oia enim que fiunt per se. i. oia autē que generant̄ ex se nō a simili generant̄ modo simili

generationi rerū in quaꝝ mā est potētia vt ex eis ge
nereē aliqđ simile per potētiā que est in semie. ¶ Et
intēdit ꝙ gnātio accñtiū est quodāmō filis gnātiōi
substantiaꝝ que fiūt nō a suo genere: ⁊ modus similitu
dinis iter ea est: qꝛ generanē nō a simili in spē. ¶ D.v. ⁊
oia quoꝝ mā nō pōt ⁊c. ⁊ itendit aialia que generan
tur nō a suo genere. Jn mā.n. eoꝝ nō est potētia gene
rare silē: ⁊ iste modus ēt generaē alio mō ab eo quo
generanē accñtia: ⁊ ab eo quo generanē illa q̄ gnānē
ex se: ⁊ ab eis que gnānē ex seminib⁹. ¶ Hec igiē est
sūma eoꝝ que dicunē in hoc loco. s. ꝙ si sint forme h
separate nihil ꝓsunt in gnātiōe: ⁊ ꝙ generatio est ex
rebus cōuenientibus sm formā: ⁊ diuersis sm nūe
rum. ¶ Et in hoc qđ dixit sunt multe questiōes diffi
ciles: qm̄ cum fuerit positū ꝙ illud qđ est in potētia
fit in actu ab illo qđ est sui generis: aut sue speciei in
actu: ⁊ nos videmus h plura aialia aut plures plan
tas exire de potētia in actum sine semine qđ genera
tur a suo simili sm formā: ⁊ ex hoc existimaē substā
tias ⁊ formas esse dantes istas formas per quas sūt
aialia ⁊ plante. ⁊ hoc est maior ratio que attribuitur
Platoni. ¶ Et dicē ēt ꝙ cum forma substātialis in
quolibet ente est aliqđ additum formis cōplexiona
libus in rebus miscibilib⁹ ⁊ p̄mis qualitatib⁹ q̄tuor:
vt forma leuitatis in igne: ⁊ grauitatis in terra: ⁊ ma
xime aie: qm̄ manifestū est aiam esse additā formis
cōplexionalib⁹. Jste igiē forme addite qualitatibus
aut generanē ex alio extrinseco: ⁊ illđ extrinsecū aut
est aliqđ indiuiduū illius spēi: aut generis: aut forma
separata. Sed qꝛ forme rerū generabiliū a semie ge
neranē: neqꝫ a genere: neqꝫ a spē: necesse est formas
esse que dāt eis formas. ¶ Et h nō solūmodo existi
matur in nō generabilib⁹ ex semie: sed in generabili
bus etiā. Jn semie. n. nō est aia in actu: sed potētia: et
omne qđ est potentia indiget aliquo in actu: ⁊ silr in
habētib⁹ semē. in semie. n. nō est aia in actu: ⁊ nō pos
sumus fingere ꝙ aie fiunt a cōplexiōe nisi sm opio
nem dicētiū aiam esse cōplexionem. ¶ Propter ista
igitur existimaē ꝙ necesse est formas separatas eē: ⁊
sm posteriores phōs phia Aristo. est illud qđ vocat
intelligētiaꝫ agētē: ⁊ existimaē ꝙ nō solūmodo dat
formas aiatas: ⁊ formas substātiales cōsiliū partiū:
sed etiā formas sbales que sunt elemētoꝝ: eoꝝ enī
elemēta ꝙ nō patiātur: neqꝫ agant nisi p qualitates:
nō per formas substātiales. Et vīr apparet ꝙ nō sūt
h potētie agētes nisi quatuor q̄litates: ⁊ iste nō sunt
forme substātiales: ⁊ iō nō dicim⁹ ꝙ leuitas ⁊ graui
tas sunt actiue aut passiue. ¶ Et vīr ista qđ fundaē
super ꝓpōnes. ¶ Quarū vna est ꝙ illud qđ est in po
tentia nō exit in actū nisi ab aliq̄ extrahēte sue spēi:
aut sui generis. ¶ Et ꝙ forme sbales nāles: neqꝫ
sunt actiue neqꝫ passiue eēntialr. ⁊ ꝙ actiue ⁊ passiue
sūt p̄me q̄litates. Et ex istis sequiē vt agens istas for
mas sūt p̄ncipia nō nālia. ¶ Et iō qꝛ Aui. obedit istis
ꝓpositiōibus credidit oēs formas esse ab itelligētia
agēte quā vocat datorem formarū. ¶ Et existimaē
etiā ꝙ Themisti⁹ dicat h. Jn entib⁹ vero que gene
ranē ex semine: manifestū est de eo: ⁊ iaꝫ. d. h aperte
in tractatu libri sue abbreuiatiōis. Jn oīb⁹ vero for
mis apparet h ex h. ⁊ d. in sexto sue abbreuiatōis de
aia: ꝙ aia nō est illud in quo sunt oēs forme tantū. s.
intelligibile ⁊ sensibile: sed est illud qđ ponit omnes
formas in materijs ⁊ creat eas. Et manifestuꝫ est ꝙ
ipse intēdit per hāc animā formā separatā. ¶ Alex.
aūt videē cōuenire ei qđ dicaē h ab Aristo. ⁊ ei quod

dicit in sextodecimo de aialibus. ¶ Et etiaꝫ pōt ali
quis dicere ꝙ forme elementoꝝ ꝓueniunt a datore
formarū: qm̄ videmus a motu generari ignē in actu
ex eo quod est ignis in potētia: ⁊ nō possumus dicere
ꝙ motus facit formā substātialem ignis sequiē igiē
vt forma ignis qui fit a motu sit a datore formaruꝫ.
¶ Nos aūt dicamus ꝙ cuꝫ cōsiderata fuerit demō
stratio Aristo. in hoc loco super h ꝙ forme nāles sūt
generātes formas nāles: apparebit ꝙ semina sūt il
la que dant formas rerū generataꝝ a seminibus per
formas quas dederit semia generātia. Jn generabi
lib⁹ aūt nō ex se. i. casu apparebit ꝙ corpora celestia
sunt illa que dant istis aliqđ loco seminū: ⁊ virtutuꝫ
que sūt in seminib⁹: ⁊ in eis que generātur ex semie: ⁊
ꝙ oia ista sunt virtutes nāles diuine generātes sibi
similia sm ꝙ artes generāt sua artificiata. ⁊ ideo. d.
Arist. in libro de aialib⁹ ꝙ he erūt similes itellectui
. s. qꝛ agūt actiōes itellectuales. ¶ Et iste virtutes assi
milanē itellectui in h ꝙ nō agūt per instrumētum
corporale: ⁊ in hoc differūt iste virtutes generatiue
quas medici vocāt formatiuas a virtutib⁹ naturali
bus que sūt in corporib⁹ aialiū. Jste. n. agūt nō actio
ne itellectus operatiui: sed agit per instrumēta ter
minata ⁊ mēbra ꝓpria. Uirtus aūt informatiua nō
agit per mēbrū ꝓpriū: ⁊ iō dubitat Gal. ⁊ dicit nescio
vtrū ista virtus sit creator aut nō. ¶ Sꝫ vīr nō agit
nisi p calorē qui est in semie: nō ita ꝙ sit forma in eis
sicut aia in calore nāli: sed ita ꝙ sit iclusa in eis sicut
aia est iclusa in corporib⁹ celestib⁹: ⁊ iō Arist. magni
ficat hāc virtutē ⁊ attribuit illā p̄ncipijs diuinis nō
nālibus. ¶ Sed istam virtutē esse intelligētiā sepa
ratā est ipossibile et demōstratio Aristo. in hoc est ꝙ
forme nō generanē per se: qm̄ si sic esset: tūc genera
tio eēt nō a mā: ⁊ cum ita sit generatū est formās: ge
nerans igiē est illud quod mouet mām donec reci
piat formā. i. illud quod extrahit ipsaꝫ de potētia ad
actum: ⁊ illud quod mouet mām necessario ē corp⁹
habēs qualitatē actiuam aut potētiā que agit p cor
pus habēs qualitatē actiuā. ¶ Et si illđ qđ generat
subm forme eēt aliud a generāte formā: tūc subm et
sua forma eēnt duo in actu: quod ē ipossibile: et quia
subm forme nō hꝫ eē nisi per formā: ideo actio agen
tis nō pendet ab ipso nisi sm ꝙ pēdet de forma etiā:
cum actio agētis nō pēdet a forma neqꝫ de subiecto
sine forma. Et cum ita sit manifestū est ꝙ actio agē
tis pendet ex subiecto ꝓpter h ꝙ pēdet de forma. Jl
lud aūt qđ generat subm forme est illud qđ generat
formā in vno: nō generat subiectū nisi qꝛ generat for
mam. Et si subiectuꝫ forme genereē ab aliquo agēte
⁊ forma ex alio: tūc vnū actum sm ꝙ est actū vnum
gnāreē a duobus agētib⁹: qđ est ipossibile. ¶ Scdm
h igiē dē homo sustētari in hoc loco ꝙ hoies erraue
rūt in h qꝛ nō itellexerūt demōstrationē Aristo. ⁊ nō
est mirū de Auic. sed de Alfarabio. videē. n. in suo li
bro de duab⁹ philosophijs dubitare de h. ¶ Et oēs
hoies declināt magis ad opinionem Pla. qꝛ est filis
ei ꝙ loquētes nostre legis opinanē. s. ꝙ agēs oia est
vnū: ⁊ ꝙ nō operanē in se adinuicē. Uideē. n. ꝙ con
tingit eis ex creatiōe eoꝝ adinuicē pcedere in infini
tum in causis agētib⁹: ⁊ iō posuerūt vnū agēs nō cor
pus. ¶ Sed illud ipossibile ē vt trāsmutet māꝫ nisi
mediāte corpore aliquo nō trāsmutabili. s. corporib⁹
celestib⁹: ⁊ iō ipossibile est vt intelligētie sepate dēt
aliquā formā formaꝝ mixtarum in mā. Sed mouit
Aristo. ad ponēdū mouēs sepatū a mā in factiōe vir

Digressio
Argū pmū

Scdm argū.

Cōtr. scdi.

2
Opiones pp
argumenta
adduc.

3. ph. 17.

Jn li. de sen
su ⁊ sensato.

Themistius

Alexander.

R. ó p Gal.

3
Op Auerr.
p q̄ ēt vid. 12
m. cō. 18. ⁊ 19

Mō dr⁹ in
formatiua as
similaē itelle
ctui.

Vide. 6. phy.
p. 15 ⁊ 7. ph.
t. c. 10. ⁊. 12.

Cā erroris
antiquoꝝ.

R. ó Phos.

turum intelligentiã: q̃ virtutes intellectuales apud ipsum sunt nõ mixte cum materia. Unde necesse est vt illud qđ est non mixtuz cum mã generet quoquo modo a nõ mixto cũ mã simplr: queadmodũ est nec̃e vt oẽ mixtũ cũ mã generet a mixto cũ mã.

Necẽ ẽ vt nõ mixtũ cũ mã gñetur q̃dãmodo a nõ mixto cũ mã. vid9 9ñle p̃ metb. nõ. 34.

¶ Non solum autem de substantia ostendit ratio non fieri speciez: ʒ de omnibus similiter primis cõmũis ratio: vt quãtitate ꝛ q̃litate: ꝛ alijs cathegorijs. Fit.n. velut enea spera ʒ nõ spera nec es: ʒ in ere si fit. Sp.n. opʒ p̃existere mãm ꝛ spẽm: ꝛ in qđ ꝛ in q̃litate: ꝛ in quantitate: ꝛ in alijs silr cathegorijs. ¶ Non.n. fit quale sed quale lignum: neqʒ quãtum: ʒ quãtum lignũ: aut animal. Sed propriũ substantie ex his accipẽ est: q2 necesse est: p̃existẽ semp aliquã substantiam actu existentem que facit: vt animal si animal nascitur. Quale vero ꝛ q̃tum non necessarium: nisi potestate solum.

Nota adde.

¶ Et iste s̃mo nõ significat substantiã tantũ: q̃ forma nõ generatur: ʒ est s̃mo cõis omnibus primis rebus. V.g. q̃titati ꝛ q̃litati: ꝛ alijs predicamẽtorum: vt spera cuprea: sed non est spera nec cuprũ. Sed si est ex cupro opʒ semp vt materia sit ante formã per eẽntiaʒ ꝛ forma etiaʒ. Et similiter istud quod est per qualitatem etiã ꝛ quantitatẽ ꝛ alia predicamenta. Qualitas enim non erit ante lignũ habens qualitatẽ: nec quantitas: sed lignũ quantum: aut animal. Sed inueniuntur ex istis q̃ substãtie proprie habent semper necessario aliam substantiã: que est aut ĩ actu: vt aial si ẽ aial. Quãtitatẽ ãt eẽ: aut q̃litateʒ nõ ẽ nec̃iuʒ nisi in potẽtiã tantũ.

Subẽ ppͥe hʒ q̃ necio aliã s̃bã actu p̃existẽtẽ. q̃litatẽ ãt aut q̃titatẽ nõ ẽ necessariũ p̃existere nisi potẽtia tñ p̃ h̃ vid9 su. nõ c. 42 scbi d̃ celo.

32 ¶ Et iste.d.ꝛ hoc qđ dicimus q̃ forma nõ generat̃ nec corrumpitur nõ est propriũ sube: sed est cõe predicamento substãtie: ꝛ etiã alijs predicamẽtis. ¶ D.d. est eñ sicut spera cuprea ꝛc̃.i. generat̃.n. spera cuprea de mã ꝛ nõ generat̃ spera.s. figura neqʒ cupruz. D.d. ꝛ si generat̃ ex cupro ꝛc̃.i. ꝛ si spera generat̃ ex mã ꝛ forma: opʒ vt mã ꝛ forma p̃cedãt cõpositũ ex eis.s. generatum. ¶ D.d. ꝛ silr illud qđ est ꝛc̃.i. ꝛ silr predicamẽtũ q̃litatis ꝛ alia p̄dicamenta.s. q̃ generatũ est ex eis cõpositum est ex substãtia ꝛ accñte f̃ʒ spẽs. ¶ D.d. nõ enĩʒ generat̃ qualitas ꝛc̃.i. non eniʒ generatur q̃litas que est tanq̃ forma: ʒ generatur corpus hñs q̃litatẽ aliquã. V.g. h̃ lignũ demonstratũ in quo est albedo aliqua: ꝛ silr in substãtia nõ generat̃ forma. V.g. animal: ꝛ h̃ intendebat cum.d. aut aial. ¶ D.d. si inueniũtur ex istis ꝛc̃. ꝛ ẽ ppriũ substãtie inter alia p̄dicamẽta vt anĩ generatũ sit alia sub̃a agẽs ipsuʒ qđ est in actu ex spẽ illi9 qđ aget vt aial qđ generat aial sibi simile. ¶ D.d. q̃litatẽ aũt eẽ ꝛc̃.i. sed non est necesse vt ante qualitatẽ generatã sit alia qualitas agẽs: sed est nec̃e vt anĩ q̃litatẽ generatã sit aliqđ qđ ẽ ĩ potẽtia q̃litas idest mã. ¶ Et.d. h̃ qm̃ q̃litas alia generat̃ a sibi silĩ qualitatem alia ẽ cuius generatio seq̃tur formã mix-

Vid. 12. met. t.c. 17.

Nõ gñat̃ q̃litas. Vide. 3. ph. c. 5.

Propriũ est sbe inter alia p̄dicamenta anĩ generatũ sit alia sb̃a agẽs. idẽ na ẽ de igne gñato a motu ex p̃ metheoroꝝ ꝛ ex 2. celi c. 42.

·tionis primarũ qualitatũ. Cap. X.

Quoniã aũt diffinitio rõ ẽ: ꝛ oĩs ratio p̃tes hʒ: vt aũt rõ ad rẽ: ꝛ ps rõnis ad p̃tẽ rei similr se hʒ. Dubitat̃ iã an opʒ p̃tiũ rõnem eẽ in toti9 rõne an nõ. In q̃busdã.n. vr̃ eẽ: in q̃busdã nõ. Naʒ circuli rõ nõ habet eã q̃ incisionũ. Que autẽ syllabe habet eã q̃ elãtoꝝ: ꝛ tñ diuidit̃ in incisiones vt syllaba in elãta. Ampli9 autẽ si priores sũt p̃tes toto: ꝛ recti acut9 est ps: ꝛ digit9 hoĩs prior erit acut9 recto ꝛ digit9 homine: videnẽ aũt illa eẽ priora. Scđʒ rõnes namq; dñr ex illis: ꝛ inesse siue ĩuicẽ priora. Aut multipliciter dr̃ pars quoꝝ vnus qdẽ modus est q mẽsurat s̃m q̃titatẽ.

Qualitaꝝ gñatio duplr cõtigit.

Ut rõ ad rẽ ita p̃tes rõnis ad p̃tes rei.

¶ Ergo diffinitio est s̃mo: ꝛ oĩs s̃mo habet partes: ꝛ queadmodũ est s̃mo ad rẽ: ita est pars s̃monis ad p̃tẽ rei. Dubitat̃ ergo in h̃ vtrũ s̃mo p̃tiũ debeat collocari in s̃mõe totius aut nõ: videm9 igit̃ q̃ q̃dã collocant̃ ꝛ q̃dã nõ. In s̃mone.n. circuli nõ ẽ ille q est p̃tium. In s̃mone aũt syllabe ẽ s̃mo litterarũ ꝛ si circul9 diuidit̃ in suas p̃tes sicut sillaba in litteras. ¶ Et ẽt si pars ẽ ante totũ ꝛ acutum est pars recti: ꝛ digitus ante hominẽ. Sed existimant̃ illa eẽ priora q̃ dicunt̃ p̃ s̃monẽ: qm̃ sunt ex illis: ꝛ q2 sunt ex alijs ab illis sunt ante ẽt. Aut dicamus q̃ pars dicitur multis modis: quorũ vnus ẽ q enumerat̃ p̃ qualitatẽ ꝛ alius p̃ quãtitatẽ.

Primũ dubium.

Scđʒ dubiũ.

33 ¶ Cuʒ declarauit q̃ diffinitio est illđ quod significat q̃ddıtatẽ rei: ꝛ q̃ solũmodo est substãtie: ꝛ secũdario alioꝝ predicamẽtoꝝ: ꝛ q̃ diffinitio ꝛ diffinitum sunt idem in actu: ꝛ q̃ multitudo in suis partibus est ĩ potentia. Et declarauit ex hoc q̃ si res habent q̃dditates ꝛ formas existentes per se q̃ non sunt eedem cuʒ rebus quarum sunt forme: ꝛ q̃ pp̃ hoc in hoc profiũt in scia illaꝝ reꝝ quaꝝ sunt forme: ꝛ q̃ forme ꝛ etiam idee si sunt nihil p̄sunt in generatiõe rerum que sunt substãtie sensibiles. Oĩs.n. substãtia generatur a substantia sibi silĩ: cũ generatio non fit forme nec mãe. ʒ ꝯgregati ex eis: q̃ qđ est demõstratũ. Et cũ h̃ declarauit reuersus ẽ ad ꝯplẽdũ s̃monẽ d̃ diffinitiõib9. ¶ Et dixit. ergo diffinitio ẽ s̃mo ꝛc̃.i. ꝛ q2 diffinitio ẽ s̃mo ꝛ oĩs sermo habet suas p̃tes significantes partes rei. Et apparet q̃ sicut est p̄portio diffinitiõis ad reʒ ita est proportio p̃tis diffinitiõis ad partẽ rei. i. qm̃ queadmodũ diffinitio declarat q̃dditatẽ rei: ita ps diffinitiõis declarat partẽ q̃dditatis rei: ideo accidit questio in hoc. ¶ Et ẽ questio talis: vtrũ oẽs diffinitiões partiũ rei debeãt esse p̃tes diffinitiõis: ita q̃ precedãt rem ꝛ eius dffinitionẽ.s. vt diffinitiões p̃tium sint tota diffinitio: ꝛ priores ipsa: aut non oẽs diffinitiões p̃tiũ diffiniti sunt partes diffinitionis: sed sunt posteriores re ꝛ sua diffinitione. ¶ Et itẽdebat p̃ hãc p̃scrutationẽ declarat̃ p̃tes diffinitiõis q̃ significãt p̃tes q̃ddita-

Cõtinuatio.

Expositio.

Primũ dubium.

Documẽtũ.

Ratio pmi dubij.

tis rei. et nõ ptes sue materie et q̃ non significãt. ¶ D.o. videmus igit̃ q̧ quedã et c. i. hec questio accidit in hoc ex hoc q̧ nos videmus quasdã res prius quarũ diffinitio nõ collocatur in suis diffinitiõib⁹. V.g. diffinitiones ptiũ circuli q̃ nõ claudunt̃ in diffinitiõe circuli. qꝛ tertia et quarta pars circuli nõ collocant̃ i diffinitiõe circuli. nec diffinitio circuli dissoluitur in diffinitiones eaꝝ: sed circulus accipit̃ in diffinitiõe ptis. in diffinitiõibus vo syllabaꝝ est diffinitio lrãrũ: qm̃ syllaba est illud quod cõponit̃ ex duabus lr̃is. s. cõsonãte et vocali. Si igit̃ syllaba fuerit breuis diffinitur ita: q̧ est illud quod compõitur ex duabus lr̃is. et sic accipitur in sua diffinitiõe diffinitio lr̃e cõsonantis. s. breuis et vocalis: et silr̃ syllaba longa. Accipit̃. n. in suã diffinitiõe diffinitio lr̃e consonãtis producte et vocalis: sed in diffinitiõe circuli nõ accipitur diffinitio medietatis nec quarte: et hoc manifestũ est: imo facimus ecõtrario. Dicim⁹. n. q̧ medietas circuli est arcus circuli quẽ distinguit diameter: et sic circulus est accept⁹ in diffinitiõe semicirculi: et nõ econtrario. ¶ D.o. et si circulus diuiditur et c. i. et cũ in hac diuersitate q̃ apparet in istis ptibus videmus totũ vtriusq; istoꝝ duorum modoꝝ diuidi in ptes eodẽ modo: syllabe. n. diuidentur in lr̃as sicut circuli in ptes. ¶ D.o. et ẽt si ps est ante totũ et c. i. et seqt̃ ex h sermõe ẽt in h mõ. s. in eo qð est silẽ circulo q̧ ps pcedit totũ: aut acutũ sit añ rectũ: et ẽ ecõuerso. s. q̧ diffinitõ recti accipit̃ i diffinitiõe acuti et in diffinitione expressi: et similiter diffinitio circuli precedit partes: et diffinitio animalis precedit digitũ. ¶ D.o. sed existimat̃ et c. i. sed existimat̃ q̧ rect⁹ est ante acutũ: qꝛ diffinitur per rectuz: et existimat̃ q̧ acutũ est ante rectũ: qꝛ iste inuenitur sine eo q̧ inueniatur rectus: et intẽdit q̧ sm̃ quod sunt partes inueniunt̃ precedere in generatiõe totũ. ¶ D.o. aut dicamus q̧ pars dr̃ multis modis: quoꝝ vnus est ille q numerat̃ per quãtitatẽ. i. et ista qð dissoluitur etiam dicendo q̧ partes dñr duobus modis: dñr eniz de partibus qualitatum: et partibus quãtitatum. diffinitiones igitur partiũ qualitatis sunt posteriores diffinitione totius et toto. diffinitiones vero partium quantitatis precedunt diffinitionem totius et totum.

Secundum documentum.

Principium huius. Vide 5. me. c. 30.

Partes qualitatis et partes quantitatis differunt. Vide et 5. phys. 5. et 36. com.

¶ Sed hic qdẽ pretermittat̃: ex qbus vero substãtia est vt partib⁹ pscrutãdũ est. Si igitur est hoc qdẽ materia. illud vero species. aliud ex his: et sub̃a est mã et species. et qð ex his est qdẽ vt mã pars alicuius dr̃: est ãt vt nõ. Sed ex qbus speciei rõ vt pcauitatis nõ est pars caro: hec nãq; mã est in qua fit. Simitatis vero pars aliqua est. Et totius qdẽ statue pars est es: eius aũt qð et spẽs dicit̃ statue nõ. Dicẽdũ. n. speciẽ: et inquantuz h3 spẽm vnũquodq; sed mãle nunq̃ sm̃ se est dicendũ. Quapropter circuli ratio non h3 ipsaz q̃ est incisionũ: sed q̃ syllabe eaz que est elemẽtoꝝ. Nam elemẽta rõnis ptes sũt sicut speciei et nõ mã. Incisiões vero hmõi sic ptes vt mã in qbus fiunt: propinquius tñ speciei q̃ es qñ in ere fit rotunditas. Est aũt vt neq; elmẽta oĩa syllabe in rõne insunt: vt hec cerea: aut q̃ sunt in aere. Iã. n. vt es et hec pars syllabe qñ mã sensibiliũ. Et eniz linea nõ si in dimidia corrumpit̃ aut homo in ossa: aut neruos et carnes. Propter qð et sũt ex his sic vt entib⁹ sub̃e ptibus: sꝫ vt ex mã: et eniz qdẽ q̧ simul totũ ptes: speciei vo et cui⁹ rõ nõ adhuc. Quapropter nec in rõnibus. Hoꝝ qdẽ igit̃ inerit taliũ ptiũ rõ: hoꝝ vero nõ opꝫ inesse si nõ fuerit sil̃ sũpti. Nam pp hoc qdã qdẽ ex his vt pricipijs sunt in q̃ corrũpunt̃: qdã vero nõ sunt. Quecũq; igit̃ sil̃ sũpta species et mã sunt vt simũ aut ene⁹ circul⁹: hec qdẽ corrumpit̃ in hoc et ps ipsoꝝ mã. Quecũq; vo nõ pcipiunt̃ cũ mã sꝫ sine: vt rõnes speciei solũ: hec nõ corrũpunt̃ aut oĩno: aut taliter nõ. Quare illoꝝ principia qdẽ et ptes q̃ sũt sub ipsis: speciei vo nec ptes nec principia hec. Et iõ corrũpit̃ lutea statua in lutũ: et spera in es: et callias i carnẽ et ossa. Ampli⁹ aũt circul⁹ in icisiones. Est eniz aliqs q pcipit̃ cuz mã. Equiuoce nãq; dr̃ circul⁹ q simpliciter dicit̃ et singuli: qꝛ nõ est propriũ nomen singuloꝝ.

Proemium.

¶ Et dimittamus hoc et pscrutemur de eis ex quibus est substantia: et sũt tanq̃ partes. Si igitur qdam est materia: et qdaz forma et quedam illud quod est ex istis. Substantia autem et materia et forma et illud qð est ex istis forte dicit̃ pars rei: sic dr̃ materia ẽt: et forte non dicitur: sed ex quibus est diffinitio forme: vt caro que non est pars profundi. Est enim materia in qua est profundus: et est pars simitatis. Et cupruz pars totius idoli: et non est pars idoli quod dicitur forma. Forma igitur dicitur de illo quecunq; rerũ habet formã: materia autẽ non dicitur esse omnino per se. ¶ Et ideo in diffinitiõe circuli non dicitur diffinitio partium: et in diffinitiõe syllabe sũt littere. Littere. n. sunt partes forme et nõ sunt materia. Partes vero circuli sunt ptes tanq̃ materia super quã sunt: et sunt propinquiores forme cupri cuz circulus est in cupro. Et forte est possibile vt non sint omnes littere syllabe in sermone vt iste audibiles: aut que sunt in aere. Ista enim etiaz sunt partes syllabe quia sunt sensibiles per naturam. Linea. n. non corrumpit̃: qꝛ semp diuidit̃ in media: aut hõ i ossa et neruos et carnẽ: et iõ sũt ex istis sm̃ hũc modum tanq̃ partes substãtie: sed quasi ex materia: forme vero non sunt partes. Forme autẽ et illius quod habet diffinitionẽ nõ sũt ptes: et silr̃ in diffinitiõibus etiã. ¶ In qui-

Soluit.

Distinguit modos.

busdam vero non sunt: neqȝ aliqua diffinitionum partium que sunt tales: ⁊ in quibusdam non opȝ vt sit vnum nisi sit illud quod est congregatum. Ista enim quedam sunt ex istis que sunt principia: ⁊ in ea corrũpunť et q̃dam nõ. Omnia igiť quorum mã et forme sunt congregate: vt simus et circulus cupri corrũpunť in ista: ⁊ materia est pars eorum et omnia que nõ cõgreganť cum mã: sȝ diffinitiones forme sunt sine mã: aut corrũpunť omnino: aut nõ corrumpunť sicut illa corrumpunť. Ergo in illis autem illa que sunt sub eis sunt principium et partes earũ: forma vero nõ est iste partes nec principia earum: ⁊ ideo corrumpitur idolum terrestre in terrã: et spera in cuprũ et callias i carnes et ossa: et etiã circulus in ptes. Quodcunqȝ igiť cõgregať cum mã: et diciť equiuoce circulus qui dicitur modo simplici: et ille qui diciť particularis. particularia enim non habent proprium nomen.

34 ¶ Idest. sed dimittamus hãc questionẽ de equocatione partis: ⁊ ponamus ꝑscrutationẽ de equocatione q̃ est in hoc nomine substãtia. ¶ D.d. si igiť quedã sũt mã ⁊c̃. i. si igiť hoc nomẽ substãtia diciť simplr̃ de mã substãtie ɔposite ex mã ⁊ forma: ⁊ de forma eius ⁊ de ɔposito: tunc forma substãtie diceť eẽ substãtia rei cũ ipsa declarat eẽntiã illius: mã vero dr̃ sȝ ɔsiderationem ad subaȝ ɔpositã ex mã ⁊ forma esse ps sube: sm ɔsiderationẽ võ ad subaȝ declarãtẽ essentiã rei nõ dr̃ esse ps sube: sed esse apparẽs deferẽs formã in suã diffinitionẽ. ¶ V.g. simitas cuius diffinitio est cõcauitas i naso: aut in carne nasi. Nasus.n. est ps sube eius quod significat h̃ nomẽ simitas: qd̃ est ɔgregatio nasi ⁊ simitatis: ⁊ nõ est pars diffinitiõis ɔcauitatis sed est subm ei. ¶ Et hoc qd̃ dicit nõ accidit nisi i rebus quaꝝ noia significãt aliqd existẽs i subiecto nõ aliqd exñs per se: ⁊ silr̃ cuprũ est ps diffinitionis idoli facti ex cupro: ⁊ nõ ẽ ps forme idoli. ¶ Et cũ dedit differẽtiam iter ptem diffinitiõis q̃ est mã: ⁊ inter ptẽ q̃ ẽ forma: idiget dare differẽtiã iter mãm ⁊ formaȝ ⁊ dixit. forma igiť dicať ⁊c̃. i. ⁊ differẽtia iter formã ⁊ mãȝ est qm̃ forma ꝑdicať per se de habẽte formã sȝ ꝙ declarat qdditatem eius substãtialẽ. Materia vero nõ ꝑdicatur de habẽte formã vera ꝑdicatione: nedum vt prediceť per se. Idolũ.n. nõ dr̃ esse cupꝛuȝ: nec homo caro: nec simus nasus. ¶ D.d. ⁊ iõ nõ dr̃ in diffinitiõe circuli. i. qm̃ cum i diffinitionib⁹ quarũdaȝ appareat mã: ⁊ sunt composita ex mã ⁊ actu ⁊ forma. iõ diffinitiones omnes suaꝝ partiuȝ nõ sunt ptes diffinitiõis. Et qꝛ in diffinitiõibus quarũdam. s. reꝝ simplicium nõ apparet mã i actu: ⁊ partes diffinitiõis in eis sunt partes forme: cõtingit i talibus istis vt diffinitiones oium suaꝝ partiũ sint partes diffinitiõis: ⁊ qꝛ diffinitiones syllabaꝝ sunt ex hoc genere: iõ diffinitiões litteraꝝ sũt partes diffinitiõis syllabe. Et qꝛ dispositio circuli cũ suis partibus est dispositio materie rei cuȝ forma eius: ideo partes circuli nõ accipiũtur in diffinitione circuli: qm̃ in diffinitiõe circuli nõ appet mã: ⁊ per hoc intẽdebat dissoluere hãc questionem. Et qꝛ partes circuli non apparẽt i diffinitione circuli: sicut mã apparet i diffinitiõe rerum habẽtiũ mãm. V.g. sicut cuprum apparet in diffinitiõe circuli cuprei: ⁊ potest aliqs obijcere ei per h̃. ¶ D.d. ptes vero circuli ⁊c̃. i. ⁊ ptes circuli lȝ nõ sint mã q̃ apparet in diffinitione circuli: tñ est similis materie que apparet in diffinitiõib⁹ reꝝ ⁊ est ꝓpinquior forme q̃ȝ mã que apparet in diffinitiõe circuli q est ex cupro. Et qꝛ ptes circuli assimilanť materie q̃ apparet i diffinitionib⁹ rerum habẽtium materias: iõ diffinitiones partiũ non sunt partes diffinitionis circuli: sicut diffinitiones litteraꝝ sunt partes diffinitionũ syllabaꝝ. ¶ D.d. ⁊ forte est pole ⁊c̃. ⁊ dixit hoc: qꝛ syllaba nõ ɔsiderať cuȝ h̃ qd̃ est motus cõpositus ex duob⁹ motibus est de numero reꝝ in quaꝝ diffinitionibus apparet mã ⁊ diffinitio cuiuslibet ptis eius nõ ẽ pars diffinitiõis toti⁹. Et cũ ɔsiderať sm hoc ꝙ est vox cõposita ex duabus vocibus est de numero reꝝ in quaꝝ diffinitione non apparet mã: ⁊ diffinitio cuiuslibet partis eius erit ps diffinitionis. ¶ D. iuenimus in libro ɔtinuũ. linea.n. nõ corrumpiť ⁊c̃. i. ⁊ apparet h̃ ꝙ diminuiť aliqd iter duo capitula h̃ cũ quo posset smo ɔtinuari. Sermo enim est de diffinitiõe rerũ in quaꝝ diffinitiones nõ intrat mã: vt linea ⁊ superficies: ⁊ in quaꝝ diffinitionibus est materia vt homo qui nunq̃ȝ inueniť nisi in carne neruis ⁊ ossibus: ⁊ sunt res que cum accipiunť quodammodo iueniť mã in sua diffinitiõe: ⁊ quodãmodo nõ vt circulus: qm̃ qñ accipiť sm ꝙ est circul⁹ cupri iueniť cũ sua diffinitiõe mã: ⁊ qñ sm ꝙ ẽ circul⁹ nõ inueniť in eo mã: ⁊ in quibusdã est dubiũ: ⁊ ideo dixit post. ⁊ ideo sunt ex istis sȝ hunc modũ ⁊c̃. i. ⁊ ideo partes mãles rerũ in quaꝝ diffinitiõe iueniť mã sũt quodãmõ ptes sube: ⁊ quodãmõ nõ sunt ptes sube: in re⁹ ɔgregati ex mã ⁊ forma sũt ptes sube: in respectu võ ei⁹ qd̃ hȝ verã diffinitionẽ. s. forme n̄ sũt substãtie. ¶ D.d. in quibusdã aũt ⁊c̃. ⁊ qꝛ entia iuẽiunť his duobus modis. s. forme sine mã ⁊ forma i mã: iõ i diffinitionib⁹ quorũdã nõ iueniť aliq̃ diffinitionũ reꝝ q̃ sũt in mã: ⁊ sũt illa quoꝝ ptes sũt ptes forme ei⁹: ⁊ nõ iueniunť in alijs nisi p accñs: ⁊ sũt q̃dã i quoꝝ diffinitione iueniť nisi sit in re nec̃io ⁊ eẽntialr̃. ¶ D.d. qm̃ q̃dã ista ⁊c̃. i. qm̃ illa in quoꝝ diffinitiõe nõ iueniť mã q̃ est in actu: ⁊ cũ mã nõ ẽ in actu: siãt ex ea ⁊ suis ꝑncipijs: ⁊ iõ cũ mã corrũpiť: corrũpiť ista. ¶ D.d. ⁊ oia q̃ nõ cõgreganť cũ mã ⁊c̃. i. res aũt in quaꝝ diffinitiõe nõ apparet mã sensibilis: sed apparẽt i sua diffinitiõe ptes forme: aut nõ corrumpuntur aliquo modo: aut corrũpuntur per accñs. ¶ D.d. ergo in illis aũt ⁊c̃. i. ⁊ iõ illa quoꝝ esse est in alio: illud aliud est principia ⁊ ptes coꝝ. Illa võ q̃ nãliter non existunt in alijs: sed in sua nã est sua forma: illa alia nõ sũt ptes neqȝ ꝑncipia coꝝ. ¶ D.d. ⁊ iõ corrũpiť idolum terrestre in terrã ⁊c̃. i. ⁊ qꝛ q̃dam entia existunt in alijs: vt idolũ terrestre i terra: ⁊ spera cupri i cupro: ⁊ callias in carne ⁊ ossibus ⁊ circul⁹ i ptibus suis. ¶ Et itẽdit ꝙ ptes ei⁹ sũt q̃si mã: lȝ mã sit isensibilis: sȝ itelligibilis vt post dicemus. Circulus igiť mathematic⁹ in respectu ptiũ assimilať entib⁹ que sunt in alijs. ¶ D.d. quodcũqȝ igiť cõgregatur cũ mã ⁊c̃. i. ⁊ cũ ita sit h̃ nomẽ circulus qñ dr̃ de circulo simplr̃: ⁊ qñ dr̃ d circulo q magis est ꝓprius isto: ⁊ q̃si pticularis in respectu ipsi⁹: qꝛ est ex cupro: aut ex terra: h̃ nomẽ circul⁹ dr̃ equoce. Plura.n. q̃ sunt hõ nõ hñt propriũ nomẽ. s. qm̃ nõ ẽ nomẽ ꝓpriũ qd̃ significet circulũ cupreũ: aut lapidẽ.

Idē. z. de aia t.c. z. ⁊ h̄ d c. 7. ⁊ 8. met. Mã n̄ ẽ ps qdditatis sȝ ve hiculũ deferẽs qdditatẽ vt idẽ h. c. 21. ⁊ infra cõ. 45.

Mã nõ ꝑdicat d h̄nte iõ mãiã ꝑdicatiõe: nedũ vt ꝑdicet p se. vi de idem h. c. 33. ⁊ q̃ ibi.

In diffinitiõnib⁹ ɔpositorũ ex mã ⁊ forma appet mã. Idē. z. ph. t. c. vltimi. ⁊ p̃ de aia cõ. 16. idē h. 33. 37. 39. ⁊. 6. me. t. c. z. ⁊. 8. met. t. c. 6.

Q nõ partes circuli assimilanť mãe in actu. non sic syllabarũ.

Sole idẽ idem.

Distinguit modos sȝ q̃s mã diffinit.

Q uid sit mã sẽsibil⁹ ⁊ qd i telligibil⁹. Vide i c. sequẽ ⁊. 5. met. c. 8.

¶ Dictũ est qdẽ igiť ⁊ nũc ipsum verũ: ⁊ tñ ampli⁹ ⁊ mãifesti⁹ dicem⁹ repetẽtes. Nam q̃cunqʒ sũt rõnes ptes: ⁊ in q̃s diuidiť rõ: he sũt priores aut oẽs aut q̃dã. Recti vo rõ nõ diuidiť i acuti rõnez: ʒ q̃ ẽ acuti in q̃ est recti. Vtiť.n. diffiniẽs acutũ recto. Minor.n. recto acut⁹. Silr̃ aũt ⁊ circul⁹: ⁊ semicirculus se hñt. Semicircul⁹.n. diffiniť circulo ⁊ digitus toto. Talis.n. hois ps digit⁹. Quare quecũqʒ sunt ptes vt mã: ⁊ i q̃ diuidiť: vt in mãm totũ sũt posteriora. Quecũqʒ. vo vt rõnis ⁊ sube ꝭm rõnez priora aut oĩa aut q̃dã. Añi vo aialiũ aĩa est forma ipsoꝝ. Hec eniʒ suba est aiati q̃ ꝭm rõnez suba est: ⁊ species: ⁊ qȝ qd erat esse tali corpori. Vniuscuiusqʒ.n. ps si diffiniať bñ nõ sine opere diffiniciẽ: qȝ nõ existet sine sensu. Quaꝛ h⁹ ptes priores aut oẽs: aut q̃dã silr̃ toto aiali: ⁊ ꝭm vnũqȝqʒ ita silr̃. Corpus vo ⁊ hmõi ptes posteriores suba hac. Et qȝ diuidiť in hec: vt in mãm nõ suba: ʒ silr̃ totũ. Eo qdẽ igiť ꝙ simul totũ priora: hẽ vt sic: ẽ aũt vt nõ. Nec eniʒ possũt eẽ separa. Neqʒ.n. quocũqʒ mõ se hñs digitus aialis ʒ equocus q̃ mortu⁹. Quedã vo silr̃ quecũqʒ pricipalia: ⁊ in quo prima rõ ⁊ suba: puta si hẽ cor aut cerebruʒ. Nihil.n. dr̃ verũ tale. Hõ autẽ aut equus: ⁊ q̃ ita in singulis. Vlr̃ aũt nõ sũt suba: ʒ silr̃ totũ: qȝdã ex hac mã ⁊ hac rõne vt vlr̃. Singulare vo ex vltima mã. Socrates iã ẽ ⁊ in aliĳs silr̃. Pars qdẽ igiť est ⁊ specie. Speciem aũt dico qȝ qd erat eẽ ⁊ simul totius eius qȝ ex specie ⁊ mã ipsa est: sed rõnis ptes que speciei solũ sunt. Ratio vero est ipsius vlis. Circulo.n. esse ⁊ circulus ⁊ aĩe esse ⁊ aĩa idẽ: ⁊ totius aũt puta circuli huius ⁊ singulariũ alicui⁹: aut sẽsibilis: aut intellectualis. Intellectuales aũt dico vt mathematicos: ⁊ sensibiles vt ereos ⁊ ligneos. Hoꝝ aũt nõ est diffinitio: ʒ cũ intelligẽtia aut sẽsu cognoscunť: hẽ est cũ actu videnť. Abeuntes vo ex actu nõ palã: vtꝝ qdẽ sunt: aut nõ sũt: ʒ semp dñr ⁊ cognoscunť vniuersalis rõne: materia qdẽ ignota ꝭm se. Materia vo alia sensibilis: alia itellectualis. Sẽsibilis qdẽ vt es: ⁊ lignum: ⁊ q̃libet mobilis mã. Intellectualis vo q̃ in sẽsibilibus existit nõ inq̃tuʒ sensibilia vt mathematica.

Digit⁹ mortuus equoce dr̃ digit⁹ dr̃. Idē infra.39.

Recedẽtib⁹ sẽsibilib⁹ a sẽsu nescimus verũ sint vel nõ sint. Mã ꝭʒ se est ignota.

¶ Iam igiť dixim⁹ ꝭmonẽ latẽtẽ mõ: ʒ tñ dicamus magis mãifestum: ʒ prius reuertamur ad quot sunt ptes ꝭmõis: ⁊ in quot diuidiť sermo. Ista.n. sunt ante: aut oĩa: aut q̃dam. Diffinitio aũt recti nõ diuidiť in diffinitionẽ acuti: ʒ que est acuti i rectuʒ. Qui enĩ diffinit acutũ vtiť recto. Acutus.n. ẽ minor recto. Et circulus ⁊ semicirculus sunt silia istis. Semicirculus.n. diffiniť p circulũ: ⁊ digitus p totũ. Digitus.n. est ps taliuʒ ptium hois. Omnes igiť partes q̃ sunt tanquã materia: ⁊ que diuidunť sic ista que sũt in materia vltima. Et omnes q̃ sunt diffinitionum sube quam significat diffinitio: aut omnia: aut q̃dam: ⁊ etiã aialis aĩa: hec.n. ẽ suba aialis aiati per subam q̃ est tanq̃ diffinitio ⁊ forma: ⁊ quod est per essentiam talis. Vnaqueqʒ igiť partiũ si diffiniť bene nõ diffiniť sine diffinitiõe q̃ est cũ genere. ergo partes eius sunt añ aut oẽs aut q̃dã: magis q̃ʒ partes aialis ꝯgregati: ⁊ silr̃ in omnibus particularibus. Corpus vero ⁊ sue partes sunt post hanc substantiã: ⁊ ista diuidunť sic illa que diuidunť in materiam: non ita ꝙ sint sube: sed qꝛ sunt vniuersuʒ. Ista igiť sũt añ vniuersum. ⁊ forte nõ: quoniã non possunt diuidi: ⁊ non erit illud quod est aliquo mõ in aliqua dispositione digitus aialis nisi equoce vt mortuus ⁊ imagines eoꝝ q̃ sunt in rei veritate: ⁊ in quo est diffinitio primo ⁊ suba vt cor aut cerebrũ: aut illud quod ẽ eis: ⁊ nõ est in hec diuersitas. Homo vo ⁊ equus: ⁊ q̃ sunt hmõi in pticularib⁹ nõ sunt mõ vlĩ: ʒ aliqd totale ꝯgregatũ ex hac diffinitiõe ⁊ mã: sicut due ptes totius vltimi ⁊ est sermo ⁊ silr̃ in aliĳs rebus: ⁊ forma etiã hʒ ptem: dico formã istud qȝ est p essentiã ⁊ totũ ꝯgregatũ etiã ex materia ⁊ forma: ʒ partes diffinitiõis sunt forme tñ: diffinitio vero totius. Essentia enim circuli ⁊ circul⁹ ⁊ essentia anime ⁊ anima sunt ideʒ: res aũt totalis cõgregata. V.g. ille circulus est aliquod particulariũ aut sensibile aut itelligibile. Et dico intelligibilia: vt mathematica: ⁊ sensibilia vt cuprea ⁊ lignea non habent diffinitionem: sed cognoscunť cum cognitione aut sensu: ⁊ cum recedunt ab intellectu. non manifestantur vtrum sint: aut non sint. Idem vero dicitur ⁊ cognoscitur sermone vniuersali. Materia vero per se non cognoscitur. Et quedam materia est sensibilis: ⁊ quedam intelligibilis. Sensibilis vt cuprum ⁊ lignum ⁊ omnia que mouentur. Materie intelligibilis est illud quod est in sensibilibus non ꝭm ꝙ sunt sensibilia vt mathematica.

Partes diffinitiõis sunt forme.

Particula ad soluendã questionem.

35 ¶ Jam igitur diximus ⁊c̃. ⁊ .d. hoc qꝛ ex sermone predicto declarauit ꝙ diffinitiões sunt duobus modis: modo .s. cuius altera pars est materia: ⁊ modo in cuius diffinitione non apparet materia ⁊ illud in cuius diffinitione apparet materia diffinitio sue partis nõ est pars diffinitionis sui totius. In eis autem in quorum diffinitiõe nõ apparet materia diffinitio cuiuslibet partis ẽ pars diffinitiõis totius: ⁊ ex hoc solummodo apparet quare diffinitio quarundam partium diffinitionum est pars diffinitionis: ⁊ quarundam nõ: ⁊ non apparet ex eo solutio questionis posite: scilicet quare res totius sunt in diffinitione partis que est in quãtitate: ⁊ nõ inueniẽ ps in diffinitiõe totius: ⁊ iõ .d. iam dixim⁹ ⁊c̃. ¶ D.d. sed prius reuertamur ⁊c̃. qꝛ h̃ est pncipiũ pscrutatiõis de solutiõe q̃õnis quaꝫ nitiẽ soluere: ⁊ .d. ista .n. sunt ante ⁊c̃. i. istã enim sunt añ diffinitionẽ aut oia aut quedam: qm̃ si oia fuerit partes forme oia erunt ante ⁊ si quedã fuerint ptes forme: ⁊ q̃dã materie: tunc quedã erũt priora tota diffinitiõe ⁊ q̃dã nõ. ¶ D.d. diffinitio aũt recti ⁊c̃. i. ⁊ diffinitio anguli acuti nõ est ps diffinitiõis recti: ſꝫ ecõuerso .s. ꝙ diffinitio recti est ps acuti: ⁊ silr̃ est de diffinitione ptis circuli cũ circulo vt de hoie cũ sua pte. U.g. cum digito. Homo .n. accipiẽ in diffinitiõe partis: ⁊ non ps in diffinitione hominis: ⁊ iste diffinitiões in quibus totum accipiẽ in diffinitiõe partis sunt de genere diffinitionũ in q̃bus apparet mã nõ de eis in q̃bus non apparet nisi ps forme. ¶ D.d. ⁊ oia que sunt diffinitionis ⁊c̃. i. ⁊ cũ sit declaratũ ꝙ diffinitionum quedã est in quo apparet mã: ⁊ q̃dam non: ergo partes diffinitionũ ⁊ ptes rei quã significãt sunt partes diffiniti: aut oẽs .s. in diffinitionibus in q̃bus nõ appareat materia: aut q̃dã .s. in diffinitionibus in q̃b⁹ apparet mã. ¶ Et cũ voluit declarare q̃ sunt illa in q̃bus nõ apparet nisi forma. ⁊ ptes ei⁹: ⁊ q̃ sunt illa in q̃bus apparet vtrunqꝫ: dedit exẽplũ de aiali: ⁊ .d. ⁊ ẽt aĩa aialis ⁊c̃. i. ⁊ aĩa est existẽs substantia in corpore qđ est recipiẽs aiam: ⁊ sunt illa quoꝝ cõgregatũ diciẽ aial: ⁊ diffininitiones oẽs q̃ sunt partes forme sunt ptes talis subẽ scilicet aie ⁊ similis. ¶ Et intẽdit ꝙ diffinitio aie que dat q̃dditatẽ eius: vĩ eẽ ipm̃ suũ esse: ⁊ ꝙ in diffinitione eius nõ apparet mã oino: ⁊ ista in quoꝝ diffinitione apperet mã: sunt illa in quoꝝ diffinitiõe apparet aliud: ⁊ diffinitio dĩ in illis pncipaliter: ⁊ in istis secũdario vt dclaratũ ẽ. ¶ D.d. ⁊ vnaq̃qꝫ ptiũ ⁊c̃. i. ⁊ vnaqueqꝫ partiũ diffinitionũ siue fuerit de diffinitionib⁹ in q̃b⁹ apparet aliud a diffinito: aut de eis in q̃b⁹ non apparet nisi diffinitũ: nõ diffiniẽ nisi eo ꝙ in ei⁹ diffinitione appareat genus ⁊ dña. ¶ Et intẽdebat notificare p h̃ ꝙ h̃ seq̃tur in oibus diffinitiõib⁹: ⁊ in reb⁹ habẽtib⁹ diffinitiões. ¶ D.d. q̃ ptes eius sunt añ aut oẽs aut q̃dã ⁊c̃. i. ⁊ cum h̃ sit declaratũ partes cuiuslibet diffinitionis sunt ante diffinitũ magis q̃ꝫ sint partes diffiniti que sunt s̃m quãtitatẽ ante totũ: aut oẽs si in partibus diffinitiõis nõ appareat mã: aut q̃dam si appareat. ¶ Et dixit hoc: qꝛ q̃stio predicta fuit q̃re partes nõ inueniũẽ in diffinitiõe totius .s. que sunt s̃m quantitatẽ: ⁊ totũ inueniẽ in diffinitiõe partiũ. ⁊ dixit. qꝛ partes diffinitiõis p̃cedunt istas ptes .s. q̃ sunt s̃m quãtitatẽ: aut oẽs si partes diffinitionis sunt formales aut q̃dã: si q̃dã sunt formales: ⁊ q̃dã mãles. ¶ Et intẽdebat qm̃ si illud qđ est prius dꝫ accipi in diffinitione reꝝ posterioꝝ: tũc recte accipiẽ rect⁹ q est totũ in diffinitiõe partis ⁊ nõ ecõuerso .s. s̃ꝫ quãtitatẽ. Qm̃ totum precedit partẽ magis q̃ꝫ pars totum: quoniã prius est totum parte prioritate forme ad materiam ⁊ pars est prior toto prioritate materie ad formã .s. tẽpore indiuiduali: ⁊ ideo partes circuli precedunt circulum indiuidualem non vniuersalem: ⁊ diffinitio est partium precedẽtium speciem: ⁊ hoc est vnuꝫ eorum per q̃ dissoluiẽ questio p̃dicta ⁊ est dicẽs: quare pars nõ inueniẽ in diffinitiõe totius. Et cũ pars p̃cedit totũ cũ sit existẽs p se: totũ aũt ꝯstituiẽ p ptes. ¶ D.d. ⁊ silr̃ in oibus pticularibus .i. ⁊ silr̃ est de oibus particularib⁹ cũ suis vl̃ibus .s. ꝙ partes totius p̃cedãt in diffinitione particulariũ: nõ diffinitio pticulariũ diffinitionẽ totius: sicut est dispositio generis cum suis spẽbus. ¶ Et dixit totũ hoc: qꝛ ista est dispositio recti cũ acuto ⁊ circuli cũ suis partib⁹: ⁊ vl̃r generꝫ cũ partibus q̃ sunt s̃m quãtitatẽ: ⁊ quasi equat partes rei s̃ꝫ qualitatẽ cũ eis q̃ sunt s̃m quãtitatẽ: qm̃ prioritas q̃litatis ẽ prioritas forme: ⁊ prioritas partiũ q̃titatis ẽ prioritas mãe ⁊ totũ est prius parte p̃oritate forme: ⁊ ideo dixit. corp⁹ aũt ⁊ ptes ipsius sunt post hãc substãtiaꝫ .s. formã. ¶ D.d. ⁊ diuiduntẽ iste ⁊c̃. i. ⁊ oia diuidũtur in suas partes s̃m quãtitatẽ diuisione reꝝ p suas materias .i. diuisiõe speciei in idiuidua. ¶ Deinde icepit diminuere prioritatẽ partiũ que sunt s̃m q̃titatẽ qꝛ est prioritas mãlis: ⁊ dixit. ista igitur sunt sicut totũ ⁊c̃. i. ⁊ partes q̃ sunt s̃m quãtitatẽ sunt priores s̃m tẽpus in generatiõe: ⁊ cũ hoc ista prioritas nõ inueniẽ in oibus: ⁊ sunt partes q̃ nõ possunt separari a forma: neqꝫ p̃cedere eã in esse neqꝫ seq̃ eã vt ptes aialis cuꝫ aiali: qñ .n. aia separatur: nõ nominaẽ a suo nomine vero nisi equiuoce. ¶ U.g. digit⁹ qm̃ si dicaẽ digitus in mortuo dĩ equiuoce: ⁊ silr̃ anteq̃ꝫ in eo sit sẽsus: ⁊ hoc itẽdebat cum dixit. qm̃ nõ possũt diuidi ⁊c̃. i. impossibile .n. est vt iste partes diuidãtur a forma: neqꝫ mutantur in aliã spẽm existẽdi: q̃ spẽs ⁊ prima collocãtur sub eodẽ genere nisi prima spẽs ⁊ alie ad quã mutanẽ dicantur equiuoce: vt hoc nomẽ manus quod dĩ de manu viui ⁊ mortui. ¶ D.d. ⁊ imagies eoꝝ que sũt in rei veritate ⁊c̃. i. ⁊ oẽs partes aialis sunt in hac itẽtione sicut vera pars in qua est pncipiũ aie: aut coꝛ vt q̃dã dicũt: aut cerebrũ vt alij. Nulla .n. est diuersitas quo ad hoc qđ opinãtur ꝙ nomẽ dicaẽ de prima parte qñ separaẽ a vita equiuoce cum eo existẽte in vita. Null⁹ enim dubitat ꝙ qñ i istis nõ sunt forme: ꝙ tũc nomẽ eius nõ simpliciter dĩ de eis nisi equiuoce: ⁊ i hoc nõ nocet questio accidẽs vtrũ sit coꝛ aut cerebrũ. ¶ D.d. hõ vero ⁊ equus ⁊c̃. i. hõ aũt demõstratus: ⁊ oẽ qđ ẽ ex particularibus ⁊ nõ modo vl̃i p̃dicatur nõ plus q̃ꝫ de vno particulari: sed est totũ demõstratũ cõgregatũ ex forma demõstrata ⁊ mã demõstrata: ⁊ ẽ i sua vltima specie: sicut Soꝛ. in spẽ hoĩs: ⁊ silr̃ alia particularia in suis spẽbus: ⁊ itendit lꝫ nõ habeãt noĩa sicut Soꝛ. ⁊ Pla. hñt: ⁊ intẽdebat ꝙ hoc nomẽ spẽs dĩ de idiuiduo ⁊ spẽ equiuoce. ¶ D.d. forma vero est ps ⁊c̃. i. forma vero est ps. ¶ Sed nomẽ forme diciẽ de forma vniuersali que declarat quidditatẽ spẽi: ⁊ de forma pticulari que est forma mãe demõstrate. ¶ D.d. sed partes diffinitiõis ⁊c̃. i. sed ptes vere diffinitiõis nõ sunt ptes forme nisi vl̃is: diffinitio aũteꝫ totius .i. speciei nõ idiuidui. Quidditas .n. circuli ⁊ circul⁹ sũt ideꝫ apud itellectũ: ⁊ similiter aĩa vl̃is. ⁊ q̃dditas aie. ¶ D.d. res autem totalis cõgregata sicut iste circulus ⁊c̃. i. indiuiduum aũt cõgregatum ex forma ⁊ mã demõstrata. U.g. iste circulus aut aliqđ pticulariũ q̃ sunt in mã demõstrata: aut sensibili aut cõprehẽsa p itellectũ: aut ꝙ suũ eẽ in sẽsibili sit cõprehẽsuꝫ p itel-

Prioritas toti⁹ respectu ptiũ est p̃oritas forme ad mãꝫ. p̃oritas do ptiũ respectu tot⁹ ẽ p̃oritas mãe ad formã. Jdeꝫ 4. ph. c. 49. ⁊ h̃ infra c. 39.

Pars aialis qñ aia separaẽ nõ noiaẽ a suo noie vero nisi equiuoce. Jdẽ infra. 39. ⁊ 4. metheauroꝝ t c. vltimũ ⁊ h̃ com. 37.

Vide. 7. ph. com. 4.

Nomẽ forme dĩ de forma vl̃i ⁊ de forma pticulari idẽ in sequens.

Soꝛo adq̃õ ꝫ mãm.

Prima cõ. quare idiuidua nõ hñt diffinitionẽ. Uide ifra 53. Secũda cõ.

Mã ĩ p se nõ cognoscit sȝ cognoscit p formam Jdẽ p ph.1 c.69. t. 4. ph c.16. t p ca.õ sba or bio t.12. me. c.14. t nono met. xj.

a Distĩctiõ de mã sẽsibili t ĩtelligibili p q̃ vide ĩ c.34. t.5. met. c.3. t.8. met. 1.c.15. t ĩ b.7. l. cõ.39.

lectũ vt indiuidua que sunt in mathematicis: ista eni nõ hñt diffinitionẽ. ¶ Deinde dedit cãm in hoc t dixit. ista n. nõ hñt diffinitionẽ rc. i. t illa que cognoscitur p diffinitionẽ nõ mutant̃ fm subaȝ: qm̃ scia eorũ nõ mutat̃: ergo sunt alia ab idiuiduis. ¶ D.d. t vnuȝ nõ dr̃ neqȝ cognoscit̃ rc. i. t vnũ numero nõ cognoscit̃ olno p diffinitionẽ: sed cognoscit̃ sẽsu. i. t iõ nõ habet diffinitionẽ. mã aũt p se nõ cognoscit̃: sed cognoscit̃ p formã. ¶ D.d. t q̃dam⁹ mã est sensibilis rc. i. t itelligibile est illud qd̃ cõprehendit̃ in sensibili: t itellect⁹ iudicat q nõ sunt in sensibilib⁹ fm q sunt sensibilia: vt linea demõstrata: t supficies t corpus. Ista. n. sunt mã figurarȝ habẽtiũ angulos t carẽtiũ angulis.

¶ Quomodo igit̃ habet de toto t parte t priore t posteriore dictũ ẽ. Interrogationi vero obuiare ẽ nece: quãdo quis interrogat vtrum rectus: t circulus t aial priora: aut in quas diuidunt̃: aut et quibus sunt partes q2 non simplr̃. Si quidẽ. n. ẽ t aia aial: aut animatum: aut vnũquodqȝ vniculqȝ: t circulus q circulo eẽ: t rectus q recto eẽ: t substantia recti qd̃ qdẽ ẽ t quo dicẽdum ẽ posterius puta his q̃ in rõne: t q̃ recto vniuersali. Et. n. hic qdẽ ẽ materia q eneus rectus: t qui in lineis figuralibus. Hic aũt sine materia his q̃ in rõne posterior. Eis vero q̃ in singulis partibus prior: simpliciter autem non dicẽdum. Si vero altera: t non est aia aialis: t sic hoc quidẽ dicẽdũ. hoc autẽ non dicẽdum sicut dictum est.

¶ Dictũ est igit̃ quomõ de toto t parte: t de añ et post: sȝ nece ẽ vt respõsio fit fm iterrogationẽ qñ aliquis q̃siuerit vtrũ rectus et circulus vl' sint añ: aut ptes in quas diuidũtur. Qm̃ eẽntia nõ ẽ recti simplr̃. nȝ aia simpliciter ẽ aial aut aiatum: neqȝ vnusquisqȝ circulorȝ: et quod hȝ quilibet circul⁹ ẽ circulus t rect⁹: et eẽntia recti ẽ rect⁹: et suba q̃ ẽ recti. Quod aũt dr̃ post et post nõ sicut illa q̃ sunt in diffinitiõe sunt añ et post. i. rectus. Rectus. n. qui ẽ cũ mã cuprea ẽ rectus: et q est in lineis particularib⁹. Qui autẽ est sine mã est post partes q̃ sunt in diffinitiõe: et añ partes q̃ sunt in particularibus. Et non dr̃ simpliciter si vnũ fuerit aut fuerint nõ sic aia si fuerit aial. Scd̃ȝ igit̃ hũc modũ dr̃ qdã eẽ et qdam nõ dicit̃ sicut dictũ est.

Oȝ vt respõsio i iterrogationib⁹ q̃ dñr eguoce sit distiguẽdo noĩa eguoca ĩ illa iterrogatiõe. Jd p̃ cel. 1. c uo. t. 4 ph. c. 24.

36 ¶ Dictũ est igit̃ quõ est dispositio toti⁹ apud partem in prioritate t posterioritate. ¶ D.d. sȝ necesse ẽ rc. i. sed opȝ vt respõsio in iterrogatiõib⁹ q̃ dñr eguoce sit distinguẽdo noĩa eguoca in illa iterrogatiõe. U.g. q cũ aliqs q̃siuerit vtrũ angul⁹ rectus: aut circul⁹ aut aial sint ante ptes suas aut ecõuer o: opȝ. n. distiguere fm quot modos dr̃ rectus aut aial aut circulus: t fm quot modos dr̃ pars aut totũ t añ t post. ¶ D. icepit narrare q ista noĩa sunt eguoca t. d. qm̃ nõ est eẽntia recti rc. i. qm̃ intẽtio quã significat h nomẽ rect⁹ non est eadẽ: neqȝ cõparatio aie ad aial: aut aiatũ est vna. ¶ Et intẽdit q aia attribuit̃ aiali attributiõibus diuersis: quarȝ sunt q̃dã vere: t q̃dam false. U.g. vt dicatur q aia: aut q aiatum sit aial. ¶ D.d. t rect⁹ t eẽntia recti. i. t oĩa ista dñr eguoce: t fm attributiões diuersas. Quidditas. n. recti vl's t est forma attribuit̃ recto fm q sunt idẽ. dicim⁹. n. q qdditas recti est rectus: t dicim⁹ qñqȝ q qdditas recti t est forma eius existit in recto: t fȝ hoc forma recti nõ erit rectus: sicut aia nõ est aial. ¶ D.d. illa que dicũtur post t post nõ. i. t silr ante t post q̃ dñr in istis rebus: post. n. dicit̃ multis modis. Illud. n. qd̃ ẽ post quodã mõ: t nõ est post quodã alio mõ est sicut diffinitiões cũ suis partibus diffinitiuis: t ptes eius q̃ sunt fm q̃titatẽ cũ diffinitione. ¶ D.d. t post. i. rectus rc. i. cũ igit̃ dixerimus q ptes recti sunt post rectũ distinguẽdũ est qd̃ rectuȝ intẽdim⁹ t quã ptẽ. ¶ D.d. rectus. n. q est cũ mã. rc. i. angulus. n. rectus dr̃ de illo qui est in mã. i. pticulari: t dr̃ de illo q est nõ i mã. s. vl'i: t silr circulus dr̃ de his duobus modis: vl'ia aũt ista sunt post partes sue diffinitionis: t ante ptes q̃ sunt in pticularib⁹ t ante pticularia. ¶ D.d. t nõ dicunt̃ mõ simplici rc. i. t nõ attribuunt̃ adinuicẽ attributiõe vera quocũqȝ mõ attributiõis sit: vt aie ad aial: dicere. n. q aia est aial ẽ falsum: t q est aiatũ est verũ. ¶ D.d. fm igit̃ hunc modum rc. i. fm igit̃ hũc modũ attribuit̃ verũ rebus in quibus est diffinitio rerȝ in quarȝ diffinitiõe apparet mã: t innuit p hoc qd̃ dixit sicut dictũ est illud quod predixit in pdicto capitulo. Oẽs igit̃ ptes diffinitionum q̃ sunt sube q̃ hñt diffinitionẽ: aut oẽs aut q̃dam idest aut vere dicent̃ simplr̃ de diffinito: t sunt diffinitiones substãtiales: aut q̃dam vere pdicabunt̃ t q̃dã nõ. i. q vere pdicant̃ quodã mõ: t alio mõ nõ: t h manifestũ ẽ in expositiõe loci pcedẽtis. Cap. XI.

Dicet q aia ẽ aial ẽ falsũ qd̃ quo itelligẽdũ sit. Uide ĩ cõ. 21.

Dubitat̃ ãt merito q̃ spẽi sint ptes et q̃ nõ: sȝ sil' sũpti: h. n. non maifesto existẽte nõ ẽ diffinire vnũquodqȝ. Uis. n. et spẽi ẽ diffinitio. Que igr̃ sint prĩi vt mã et q̃ nõ si nõ fuerit maifeste: nec rõ erit maifesta q̃ rei: Quecũqȝ qdẽ igr̃ facta i diuersis specie: vt circul⁹ i ere et lapide et ligno: h maifesta eẽ vident̃. Quia nihil circuli sube es: neqȝ lapides pp separi ab ipsis. Que vo nõ vident̃ sepata nihil phibet silr his se hr̃e vt si circuli oẽs videant̃ enei. Nihil. n. vtiqȝ minus erat eis speciei. Hoc autẽ auferre mẽtẽ nõ est difficile vt hois species semp in carnibus apparet et ossib⁹ et talib⁹ partibus. Utrum igitur sunt partes huius speciei et rationis: aut nõ: sed materia. Sed q2 non et in alijs fiunt non possumus separare. Quoniam autem hoc videtur contingere immanifestum quando.

Uis t spẽi ẽ diffinitio.

Hois spẽs sȝ i carnibus apparet t ossibus.

¶ Et rectũ est vt querat aliqs q̃ sunt partes forme et que nõ sunt partes eius sed cõgregati. Qm̃ si hoc non fuerit manifestum impossibile erit diffinire q̃dcunqȝ. Diffinitio

eniz ē totius ⁊ forme: q̄ igit mā ē partiuz: ⁊ q̄ & cū fuerit nō erit res: ⁊ sic nō erit diffinitio q̄ ē rei māifesta ēt. Omnia igit q̄ videnē eē p formā in aliquo vt circul⁹ in cupro ⁊ ligno ⁊ lapide existimanē eē. Cuprū.n. non ē aliqd de substātia circuli: neqȝ lapis q² separatur ab eis. Oia vo q̄ nos videnē separari nihil ꝓhibet vt sint sic̄ ista: quēadmodū ois circulus si videē cupre⁹. Quoniam si ita eēt cuprū nō eēt sine forma oino. Sz difficile ē vt hoc sit separabile in intellectu: vt forma hois q̄ sp vr̄: ⁊ in carnibus ⁊ ossib⁹: ⁊ in ptibus similibus istis. Utrū igit & ista sint partes forme ⁊ diffinitiōis: aut nō: sz sunt materia: sz q² nō separanē in aliquo ēt non possumus cognoscē ea: q² hoc existimaē eē posē: sz nō manifestaē in hac hora.

37 Cum declarauit q̄ sunt partes quaꝝ diffinitiōes precedūt diffinitionē totius: ⁊ que quarum precedūt diffinitiū tm̄ nō diffinitionē totius: ⁊ q̄ partes sunt quas totū p̄cedit ⁊ sunt ille q̄ sunt ſm quātitatē: vult modo ingrere q̄ sunt partes forme: ⁊ forma q̄ est mā. ¶ Et.d. ⁊ rectū est ⁊c̄.i. ⁊ rectū est vt aliquis q̄rat q̄ sunt partes forme: ⁊ q̄ non sunt partes eius: ⁊ intēdit per hoc partes materiales: ⁊ cū hoc non fuerit cognitū: tūc diffinitiōes nō erūt cognite: quoniam cū partes q̄ sunt forme nō fuerint distincte apud nos a partibus q̄ sunt ɔgregate ex forma ⁊ materia: ⁊ tūc diffinitiones latebūt nos: ⁊ nō poterimus diffinire illud apud nos qđ est tale donec distinguanē ptes eius formales a partibus ɔgregati ex materia. ¶ Deinde dedit causam in hoc. s. q² q̄ nescit formā ⁊ suas partes: non poterit diffinire aliqd ⁊.d. diffinitio.n. est vniuersalis ⁊ forme ⁊c̄.i. ⁊ causa in hoc est: quoniam diffinitio est intentionis vl'is ⁊ forme vniuersalis ⁊ ꝓprie nō cōgregati ex forma ⁊ materia: vt declaratum ē in posterioribus analenticis. ¶ D.d. ⁊ q̄ mā partiū ⁊c̄.i. ⁊ declarandū est que est mā pp quā inueniuntur partes in cōgregato ex illa ⁊ forma: ⁊ q̄ est pars rei q̄ cuz fuerit nō sequiē vt sit res. s. materia: forma enim ē pars que cū fuerit est res. Materia vero est illud q² cum fuerit non erit res. ¶ D.d. ⁊ sic non erit diffinitio rei manifesta. i. ⁊ si hoc nō fuerit cognitū: diffinitio non erit cognita. ¶ D. icepit ꝑscrutari de hoc. ⁊.d. omnia igitur q̄ videnē ⁊c̄.i. ⁊ māifestum est q² oia q̄ videnē existere ſm formas in pluribus subiectis: quoniā forme eaꝝ sunt alie a materijs: ⁊ hoc māifestū est per se. U.g. circulus q̄ q̄nqȝ est in cupro ⁊ q̄nqȝ in lapide ⁊ in alijs materijs: ⁊ ideo dixit. ista enim existimantur esse ⁊c̄.i. q̄m manifestum est per se q² cuprū nō est pars circuli substātie: nec lignū. Circulus.n. quandoqȝ existit in cupro quādoqȝ in ligno: ⁊ si alterū istoꝝ eēt de substātia circuli: tūc circulus nō eēt circulus nisi per illud. ¶ D.d. oia vero q̄ nō videnē separari ⁊c̄.i. oēs vero forme q̄ nō existunt plus q̄ in vna mā a q̄ nunq̄ separanē: q̄m hoc nō ꝓhibet intellectū itelligere: in eis est aliqd simile materie: ⁊ aliqd simile forme. Quēadmodū: si circulus nunq̄ eēt nisi in cupro: hoc nō ꝓhibet itelligere q² cuprū nō ē forma circuli: nec pars forme. ¶ D.d. q̄m si ita esset: tūc cuprū non eēt sine forma. q̄m si forma circuli esset ꝓpria cupro ⁊ cuprum ꝓpriū ei ad modū ſm quē est in materijs rerū nāliuz cū suis formis: tūc nō eēt posē cuprū eē sine forma: nisi diceretē cuprū equiuoce: quēadmodū est ipossibile carnē existere sine sensu ⁊ motu nisi equiuoce. ¶ D.d. sed difficile ē ⁊c̄.i. sz dria ē iter formas q̄ non hnt mās ꝓprias. s. mathematicas ⁊ formas nāles q̄ hnt subiectū ꝓprium. U.g. forma hois q̄ nunq̄ est sine carne ⁊ ossibus: quoniā iste forme naturales difficile abstrahunē itellectu a suis materijs. Impossibile eniz est itelligere hoiez sine carne ⁊ ossibus. forme aūt mathematice q̄ inueniūtur in pluribus vna mā itelliguē abstracte a materijs. ¶ Et itēdebat q² itellect⁹ ɔprehēdit diuisionē iter formas ⁊ mās facile: q² abstrahit eas in imaginatiōe a mā. In naturalibus vo difficile: q² nō pōt abstrahere eas in imaginatiōe a mā: ⁊ iō accidit qđ in talib⁹ istis rebus inter partes que sunt p mātotaꝝ ⁊ inter illas q̄ nō sunt p materiaz: ⁊ ideo dixit: vtrū ista sunt ptes forme ⁊c̄.i. ⁊ iō dubitaē in talibus entibus nālibus: vt in hoie ⁊ in aiali vtrū tota sint materie aut sint h̄ forme extra ipsa: aut sint cōposita ex mā ⁊ forma. U.g. os ⁊ caro. vtrū sint ptes forme in aiali: aut partes materie. ¶ D. dedit cāz in hac q̄one: ⁊ dixit. sed q² non separanē ⁊c̄.i. ⁊ cā in h̄ q² nos non possumus distinguere inter eā ⁊ formā i istis reb⁹ ē q² forma nō est in alijs materijs. sed i vna materia. D.d. h̄ enim existimatur esse possibile ad sciendum in oībus rebus sz in aliq̄ hora nō māifestē. s. in principio originis philosophie.

[Marginal notes, left column:]
Diffinitio ē forme vl'is ⁊ nō ɔgregati ex mā ⁊ forma. ītiō op⁹ 8. met. c. vltio
Forma est q̄ cū fuerit erit res: sz mā cuz fuerit nō erit res.

[Marginal notes, right column:]
Cōm̄. 35.
In nālib⁹ intellect⁹ nō pt abstrahē formā ī imaginatiōe a mā. Jō 4. ph. c. 16. ⁊ 3 de aīa c. 16. cū ibi. sz vide op⁹ 4. ph. c. 17. ⁊ 8. meth. cō. 8.

¶ Dubitant qdā iam ⁊ in circulo: ⁊ in trigono quasi non sit competens lineis diffiniri ⁊ cōtinuo: sz oia hoc silr dici ac si sint carnes ⁊ ossa hois: ⁊ es: ⁊ lapis circuli. Et retulerūt oēs ad numeros: ⁊ linee rationē eaz q̄ duoꝝ eē dicūt: ⁊ ideas dicētiuz hi qdē ipsamet lineā dualitatē: hi aūt spēm linee. quidā.n. spēm eandē: ⁊ cuius spēs vt dualitatē ⁊ spēm dualitad: in linea vo nō adhuc: Accidit itaqȝ vnā multoꝝ eē spēm quoꝝ spēs vr̄ eē altera quod ⁊ pythagoricis accidit. ⁊ cōtingit vnā oiuz facē p se spēm: alia vo nō spēs: quāuis sic vnum oia erunt.

¶ Et quidā dubitāt in circulo ⁊ in triāgulo: q̄m nō debēt diffiniri q² sunt linee ⁊ ɔtinuū: sz dicē q² oia ista sunt: sicut caro hois dr̄ ⁊ ossa eius cuprū ⁊ lapis circuli sūt quasi membra circuli. ⁊ attribuunē oia ista numeris: ⁊ dicunt q² diffinitio linee ē diffinitio duoruz. Et quidā eorū q̄ dicunt formā dicūt q² ē linea: q̄m linea est prima dimēsio: ⁊ duo est prima dimēsio duoꝝ. Et quidā q² ē forma linee: ⁊ q² q̄dam sunt res eadē forma ⁊ habēs formā vt duo: ⁊ formaz duoꝝ: ⁊ h̄ nō est in linea. Unde accidit vt vna forma sit pluriū quoꝝ forma vr̄ eē partes: ⁊ accidit h̄ pythagoricis: ⁊ q² ē possibile vt istud sit forma oium: ⁊ vt aliud non forma: ⁊ ſm hunc modum oia erunt vnum.

38 ¶ Idest quidam dubitant in circulo et triangulo: et in aliis figuris qm̄ videt q̄ nō diffiniunt̄ p lineas: aut p nām ꝯtinui: sed vident q̄ res mathematice sunt quasi materie: et q̄ ista nō hñt formas q̄ declarant substantias eoꝶ: et q̄ sunt in entib⁹ quasi os et caro: et hoc intē debat cū. d. sed dixit ista oia sicut dr̄ caro. rc̄. ¶ D. d. et attribuūt oia numeris. i. et pp̄ h posuerūt formas omnium eē numeros: et posuerūt oia ꝯtingētia eis in numeris illis: et isti q posuerūt numeros formas figurarum dicūt q̄ diffinitio linee est diffinitio duoꝶ. D. d. et qdā eoꝶ q dicūt formas rc̄. i. et qdam eoꝶ q dicunt formas esse nō dicūt q̄ diffinitio linee est pars duoꝶ: sed dicūt q̄ diffinitio linee est linea: et q̄ i eo est p̄mus et post: et remotio a linea: sicut nos dicim⁹ in diffinitionibus cū diffinitis. et silr̄ dicūt in vnitate: et in dualitate q̄ in ea ē primū et post: et remotio a dualitate. i. qm̄ in istis reb⁹ est aliqd silē forme: et materie: et hoc intē debat cū. d. et qdam q̄ est forma linee. ¶ D. d. qdam enim res rc̄. i. et qdā istoꝶ dicūt q̄ res diuidunt̄ in formā materialē: et i illud qd̄ hz formā. V. g. in duo demonstrata et in formā dualitatis: et q̄dam sunt mā tm̄ vt linea: et hoc intēdebat cum. d. et hoc nō est in linea. ¶ Et cū notificauit q̄ isti hoies posuerūt oia q̄si materias: et dicūt formas et nūeros eē. d. vn̄ accidit. rc̄. i. et ꝯtingit istis vt res plures q̄ vident̄ esse diuerse s̄z formam et diffinitionē sint vnū: et vt hoc qd̄ videt̄ sit factum: et q̄ oēs species sint vnū s̄z formā. V. g. q̄ si vnitas extīs in hoie et lapide est eadē: necesse ē vt forma hoīs et lapidis sit eadē: et silr̄ in vnitatib⁹: et sic hoc nomen vnū nō dicet̄ equiuoce nec multipliciter: s̄z vniuoce. ¶ D. d. et hoc accidēs accidit pythagoricis rc̄. d. hoc: qr pythagorici opinant̄ etiā q̄ numeri sunt principia entiū: sed nō opinātur oēs esse p̄ncipia s̄m formas: sed s̄z q̄ sunt elemēta entiū: vtriqz secte ꝯtingit idē. s. vt forme reꝶ que ꝯueniūt in eadē forma nāli sint eedem trinitas. n. extīs in quātitate cōtinua et discreta et lapidib⁹: et aialibus: et celis facit oia ista esse eiusdē nature: et sic nō erit illic dr̄ia inter entia. et hoc intēdebat cū. d. et qd̄ est posse vt ipsum sit forma oium et vt alia nō sint forma. i. et s̄m hoc ꝯting t vt numer⁹ sit forma omnium rerū: et vt alia que dicimus esse formas nō sunt forme omnino: et s̄m h oia erūt numer⁹ et nihil erit h extra nām numeri.

Si vnitas extīs i hoie et lapide ut eadē necē est vt forma hoīs et lapidis sit eadem.

¶ Quod quidem igit̄ hñt dubitationē quādam que sunt circa diffinitiōes: et pp̄ quam cām dictū est. Quare oia reducere ita: et auferre mām supfluum est. Quedā. n. forsan h in hoc sunt: aut sicut hec habētia. et parabola de aiali quā cōsueuit Socra. iunior dicere non bñ se hz. abducit. n. a veritate: et facit suspicari: q̄si ꝯtingēs sit hominē esse sine partibus: sicut sine ere circulū. Sed hoc nō simile: sensibile nāqz aliqd forsan aial: et sine motu nō est diffinire: q̄re nec sine ptibus se habētib⁹ q̄litercunqz. Nō. n. semp hoies est pars manus: s̄z potēs opus pficere. Quare aiata existēs pars: non aiata vero nō pars. Circa mathematica aūt q̄re nō sunt partes rōnes rōnum: vt circuli emicicla. Nō. n. sūt sensibilia. Hoc aūt nihil differt. Erit. n. mā quorūdam: et nō sensibilium. et ois q̄ nō est quod quid erat eē et spēs s̄z se: s̄z hoc aliqd. circuli q̄dē igitur nō erit eius q vniuersalis: singularium vero erūt partes he: sicut dcm̄ est prius. Est enim mā hec aūt sēsibilis hec aūt intellectualis. Palam aūt et q̄ aia ē q̄dā suba prima: corpus aūt mā: homo vero aut aial qd̄ est ex vtrisqz vt vlē: s̄z Socrates aut corriscus vt singulariter. Siquidē igit̄ aia dupliciter dr̄: alij nāqz vt aiam: alij vero vt totum. si vero simplr̄ aia hoc: et corpus hoc: vt quidē vlē: et singulare. Utrū aūt p̄ter mām talium aliqua subarū alia: et op3 q̄rere sbaꝫ ipsoꝶ alterā quandā vt numeros: aut aliqd tale pscrutandū est posterius. Huius enim gratia et de sēsibilibus substātijs tētam⁹ diffinire. qm̄ modo quodā physice et secunde phie opus circa sēsibiles substātias speculatio. Non solū. n. de mā op3 scire physicū: s̄z et de ea q̄ s̄m rationē et magis.

Nō i boie ē pars manus sed potēs op⁹ pficere.

Mā ē alia sēsibil' alia intellectualis.

Nō solū de mā op3 scire physicū s̄z de forma et magis. Idē. 2. phy. 21. et 26. et p̄ de ptib⁹ aialiū cap. primo.

¶ Dictum ē igit̄ q̄ in diffinitiōibus ē dubitatio: et q̄ ē hoc: qr oia nō sunt eiusdē dubitationis: et qr mā est mā totius. Rectu3 ē igit̄ vt quoddā sit tale in hoc sicut homo in hoc aut sic op3 vt sint illa q̄ sunt semp. et cū idee quas Socrates minor ē assuet⁹ dicē in aialibus nō ē bonū. Procedit. n. a v̄itate. et existimat̄ quasi eēt possibile vt hō sit sine alio: sicut circulus sine cupro et hoc non ē simile. Rectum ē igit̄ vt aial sit aliquod habēs sensum et nō ē sine motu: et iō nō ē sine ptibus: et sunt quoquo modo. Manus. n. non ē ps hois omni mō: s̄z qn̄ pōt complere actionē. Ergo qn̄ fuerit aiatus: et cū nō ē: nō ē pars. In mathematicis vero q̄re non sint diffinitiones partiū diffinitionū: vt semicirculoꝶ qm̄ ista nō sunt sēsibilia: aut non ē h dr̄ia. Ergo erit mā etiā qbusdā rebus nō sēsibilis: et cuiuslibet qd̄ nō est illud qd̄ ē p essentiam. Circuli vero vniuersalis nō erūt ptes: pticularis aūt erunt iste ptes sicut fuit prius. qm̄ mā alia sēsibilis: alia intelligibilis. Manifestū ē igit̄ q̄ aia ē prima suba. corpus vero mā: hō vero aut animal: aut illud qd̄ ex vtroqz sic totale Sortes vero et Remus si fuerit. et corpus et anima est dupliciter. qdaz. n. est sicut anima: et quidā sicut totū et ꝯgregatū. Et si fuerit modo simplici: tūc ista aia. et illud corp⁹ erit sicut vlē et particulare.

Translatō ista arabica ē defectuosa. deficit eni totū illud qd̄ incipit in alia trāslatiōe ab illa pte s. vtrum aut p̄ter rc̄.

39 ¶ Dictū est igitur q̄ in diffinitiōibus est questio: et dictum est in solutiōe istius questiōis q̄ solutio eius est p hoc q̄ diffinitiōes rerū nō sūt sicut dicētes formas

opinabanẽ. ℂ D.d.ɾ qꝛ mã est mã toti⁹ ɾc̃.i.ɾ qꝛ mã manifestũ est φ nõ põt eẽ ex̃ formã: mani⁹ est φ for me nãles: aut plures: aut oẽs nõ sunt ex̃ mãm. ℂ D.d.ɾ iõ idee quas Socrates minor assuet⁹ ɾc̃.i. cũ declaratũ sit φ ipoẽ est formã eẽ sine mã: cũ sit ipoẽ mãz eẽ sine forma: ergo illõ qõ opinaẽ Socrates minor: ɾ est ꝑla.s.aial abstractũ eẽ: ɾ hominẽ sepatũ eẽ est falsũ: ɾ ex̃ rõne. Qñ si ita eẽt: tũc poẽ eẽt hoiem esse añ hominẽ: ɾ hoc intẽdebat cũ.d.sine alio. ℂ Et d.hoc: qñ si eẽt poẽ hominẽ eẽ sepatũ: tũc poẽ esset hominẽ eẽ sine corpe: qõ est ipoẽ: ɾ iõ dixit. sicut circulus sine cupro.i.sermo Sort.facit imaginari φ in diffõne hois nõ est neẽ vt appareat mã hois.quẽad modũ nõ est neẽ vt mã circuli appareat in diffõne circuli: vt cupz ɾ lapis. ℂ Et.d.hoc: qꝛ illud qõ sepa ratur fmõe existimaẽ separi fm eẽ: illud aũt qõ nõ sepaẽ fmõe: q̃to magis nõ sepaẽ in eẽ: ɾ iõ fmo obuiauit vo in hac opiniõe. ℂ D. d.ɾ hoc nõ est silẽ.i.ɾ res nãles in hoc sunt ecõuerso mathematicis: qdditates .n. nãliũ nõ possunt intelligi sine motu ɾ sensu: sicut pñt intelligi qdditates mathematicoꝝ. ℂ D. d.ɾ iõ nõ sunt sine partib⁹.i.ɾ oz hãc cãm cogentẽ vt forma aialis sit in mã: ipoẽ ẽ vt aial sit sine eo qõ hz ptes mãles. D.d.ɾ sunt quodãmõ ɾc̃.i.ɾ ptes cũ sepa ranẽ a sensu sunt alio⁹ ab eo quo sunt qñ hñt sensum. v.g. qñ man⁹ nõ est ps hois nisi qñ agit actionẽ ma nus. ℂ D.d. cũ igiẽ fuerit aiat⁹ ɾc̃.i.ɾ man⁹. V.g. qñ fuerit aiata erit ps aialis: ɾ qñ nõ fuerit aiata: nõ erit ps illius. ℂ Et cũ.d.φ illa nãlia hñt ptes p q̃titatẽ: qꝛ nõ intelliguntẽ sine materie. ɾ mathematica intel liguntẽ sine mã sensibili: existimaẽ φ sequitur ex hoc φ mathematica ẽt nõ habeãt ptes posteriores diffi nitione toti⁹: sz qꝛ hñt tales ptes accidit qõ in hoc: ɾ ipse vult declarare hoc. ℂ Et.d. in mathematicis vo quare nõ sunt diffões partiũ diffõnũ vt semicirculi ptes circuloꝝ. qꝛ ista sunt insensibilia.i. põt.n.aliqs dicere dubitãdo: qñ diffões oĩuz partiũ nõ sunt añ diffõnẽ totius: qꝛ illa q̃ sunt talia hñt mãs sensibiles quare igiẽ mathematicis nõ sunt diffões partiũ añ diffõnẽ toti⁹ vt diffõ semicircloꝝ: qñ ista ñ hñt mãs sensibiles. ℂ D.d.ɾ in hoc nõ est dria ɾc̃.i.ɾ rñsio i h est dicere φ ista ẽt hñt mãz sic illa. ɾ φ in h nõ differũt sz q̃dã hñt mãz sensibilẽ.s.nãlia: ɾ q̃dã itelligibilẽ sic mathematica: sic dcñ ẽ. ℂ D.d.ɾ cuiuslz ɾc̃.i.ɾ vtriusqꝫ modoꝝ duaꝝ ptiũ.s.q̃ sũt fm q̃titatẽ i duobus gñib⁹.s.mathematico: ɾ nãli nõ hñt diffõnẽ. ɾ h intẽdebat cũ.d. illõ qõ nõ est qd est p eẽntiã. D.d.circuli vo ɾc̃.i. qñ ptes q̃ sunt añ mãz q̃ sũt posteriores in diffõne a diffõne toti⁹ nõ iueniunẽ in spẽ itelligibili de circulo. sz iueniunẽ in pticulib⁹.s. in indiuiduis imaginatis: sic est dispõ in reb⁹ nãlib⁹. ℂ D.d.mã.n. alia sensibilis: alia itelligibilis.i. vtraqꝫ.n.nõ indiuiduaẽ: nisi qꝛ est in mã: ɾ iõ.d.post: manife⁹ est igiẽ φ aia ɾc̃.i. ɾ iõ hoc est mãi⁹ in aialib⁹.s. formã existere in mã. Mani⁹ est.n.p se φ aia in aiali est p⁹ for⁹: ɾ φ corp⁹ ẽ mã. ℂ D. d.hõ ãt ɾ aial ɾc̃.i. hõ ãt ɾ aial ẽ totũ ꝯgregatũ ex aĩa ɾ corpe. D.d.fmo ɾc̃.i. nõia ãt idiuiduoꝝ qñ sigñt corp⁹ ɾ aiaz: subaz sigñt duplicez.s. aiaz ɾ corp⁹. ℂ D.d.ɾ si fuerit mõ simplici.i. sic significat totũ ꝯgregatũ ex ptib⁹ p se. ɾ ptes ẽt p se.i. cũ significãt ptes idiuidui sigñatiõe intẽtiõis simplicis nõ ꝯposite añ istã aiaz: ɾ istud corp⁹ sic sigñt ꝯgregatũ ɾ demrãtũ. v.g. istud aial ɾ istũ hoiez. ℂ D. d. sic vle ɾ pticulare.i.ɾ sigñt vtrãqꝫ istoꝝ duoꝝ modoꝝ simpliciũ sigñone vlis.s.spẽi. ɾ sigñatiõe pticularis: ɾ silr ꝯgregatũ hz duas sigñatiões.s. sigñationẽ idiuidualẽ. V.g. Sor. ɾ istũ hoiez ɾ sigñone vlem. v.g. hoiez. ℂ Et intẽdebat φ ens eiusdẽ spẽi.s.φ eẽ toti⁹ est eẽ ptiũ. ℂ Et cũ dclauit φ oẽs iste sbe sñt i materie: ɾ iõ diffões q̃rũdã ptiũ sunt posteriores diffõne toti⁹: ɾ ptes eaꝝ q̃ sũt p q̃titatẽ nõ hñt diffões cũ nõ sint piores toto p̃oritate diffõnis. sz p̃oritate mãe ad formã. d.si ãt aliq̃ suba fuerit sine alia ɾc̃.i.ɾ qõ apparet ex hoc fmõe est.s.φ suba quã sigñt diffõ est in mã. Vtrũ aũt sit hic aliq̃ suba sine mã silis istis substãtie q̃ sunt in mã. aut vtꝝ iueniunẽ in istis sube q̃ sunt alie ab istis substãtie sensibilib⁹. vt dicim⁹ de nũeris ꝑscrutãdũ est postea. ℂ D.d.qñ pp h nitimur distinguere has diffões in substãtie sensibilib⁹ ẽt.i. nos.n.nõ ꝑscrutati sum⁹ de substãtie sensibilib⁹. neqꝫ distinximus modos eaꝝ hac distinctiõe. nisi qꝛ intẽdim⁹ ꝑscrutari de suba insensibili. ɾ pp hoc qõ dixit phs pm⁹ nõ ꝯsiderat de substãtie sensibilib⁹ fm φ sunt sensibiles: sz fm φ sunt sube. Nãlis vo fm φ sunt sube sensibiles. ℂ Et iõ.d.qñ quodãmõ ꝑscrutatio de substãtie sensibilib⁹: ɾ ꝯsideratio õ eis est phie nãlis q̃ est z⁹.i.φ phia nãlis nõ ꝑscrutaẽ de suba sic hac ista are: sz de suba fm φ est sensibilis. ɾ.d. ipaz eẽ z⁹ in respectu p⁹ phie q̃ dr metaphysica fm ordinẽ doctrine nõ eẽ. ℂ D.d.opz.n.nãlẽ vt nõ solũmõ hẽat cognitionẽ mãe: sz cognitionẽ ei⁹ qõ est p diffõnẽ ɾ magis istã.i. nãlis.n. nõ oz ꝑscrutari de suba q̃ est mã. qꝛ mã est ꝓpria entib⁹ nãlib⁹: sz ɾ de suba q̃ ẽ for⁹: sz tñ ad terminũ notũ. ɾ φ ꝑscrutaẽ de hac suba magĩ q̃ de suba q̃ est p mãz: ɾ hoc declaratũ ẽ in z⁹ physicoꝝ.

ℂ In diffinitionib⁹ vero qũo partes q̃ in ratione. ɾ quare vna ratio diffinitio. Palam .n. qꝛ res vna: res vero qũo vna partes habens speculandũ est posterius. Quõ quidẽ igitur est qõ qd erat esse: ɾ qũo ipsuz fm se de omni dictũ est. ɾ quare hoꝝ quidẽ ratio q̃ eius quod qd erat esse habet partes diffiniti. hoꝝ aũt nõ. Et φ in substãtie qdẽ ratione q̃ sic partes vt materia nõ inerunt. Neqꝫ .n. sunt illius partes substãtie: sed toti⁹. Huius autẽ est aliqualiter ratio ɾ nõ est. Nam cũ materia nõ est. Indeterminatũ enim est. fm autẽ primã substantiã est: vt hominis q̃ anime ratio. Substantia nanqꝫ est species que inest ex qua ɾ materia tota dicitur substantia vt concauitas. Nam ex hac ɾ naso: simus nasus: ɾ simitas est. bis enim ɾ bis inerit nasus.

ℂ Et cũ partes que sunt in sermõe sint quoquo modo partes diffinitionũ etiã: ɾ diffinitio est vnus sermo: qꝛ res est vna: ɾ hoc manifestũ est: qñ res vero quoquo modo ẽ vna: ɾ habet partes perscrutandũ ẽ post. Dictũ est igitur quid est per esse materia. ɾ qũo est per se: qñ est vniuersale de omni. Et quare de quibusdã rebus sermo qui est quid est per eẽ materia. ɾ in eo sunt partes diffiniti: ɾ in quibusdam non. Et φ partes

Illõ qõ separar fmõe existimaẽ separi fm esse.

Quidditates nãles nõ pñt intelligi sine motu ɾ sensu 3 dẽ.d.37.ɾ que ibi.

Iõ.3.cõ.35.

Naturalis.

zi.c.z6.

que sunt sicut materia nõ sunt in diffinitiõe substantie. qm̃ illa substantia nõ habet partes: sed partes sunt substantie congregate. ꝛ ista etiã quoquo modo habent sermonẽ: ꝛ nõ habent etiã. qm̃ cũ fuerit cum materia nõ habebit. qꝛ nõ est diffinitũ per primã substantiã: vt sermo anime hominis. Substãtia enim est forma que est in homine: ꝛ ex eo etiã dicitur congregatio materie: substãtie etiã vt cõcauitas. qm̃ ex ea ꝛ ex naso est simus ꝛ simitas. Et nasus his est in istis.

40. ¶ Dixit. ꝛ cũ sit declaratũ ꝙ ptes sube quoq̃ mõ sunt diffõnũ: ꝛ diffõ hꝫ vnũ sermone: qꝛ res diffinita est vna eẽntialr: ꝛ post dicem⁹ quõ diffõ est vna ꝛ hꝫ partes. ¶ Et dixit quoq̃ mõ: qꝛ diffõ est vnũ cũ diffinito sm̃ pdicationẽ: nõ qꝛ ipsa diffõ q̃ est for᷑ est ipm diffinitũ qd est hñs formã. ¶ Et cũ puenit ad hũc locũ fec̃ rememorationẽ de declaratis: ꝛ.d. dictuꝫ est igit̃ ꝛc̃. i. declaratũ est igitur qd est suba q̃ est qdditas rei: ꝛ quõ ista suba est pdicabilis de illo qd est suba p se: ꝛ ꝙ hͦ est ei sm̃ ꝙ est vlis. Et declaratũ est ẽt q̃re in quibusdã diffõnib⁹ oẽs ptes sunt ptes diffiniti: ꝛ qbusdã diffinitiõib⁹ nõ oẽs ptes sunt ptes diffõnũ: ſꝫ ipsius diffiniti. ¶ D.d. ꝛ ꝙ ptes q̃ sunt p mãꝫ nõ sunt in sermõe sube ꝛc̃. i. ꝛ declaratũ est ẽt ꝙ ptes rei q̃ sunt p mãm ꝛ sunt ille q̃ sũt p q̃titatẽ nõ accipiunt̃ in diffõne sbe q̃ est for᷑: qm̃ ista suba nõ hꝫ ptes q̃titatiuas: sed iste ptes sunt sube ꝯgregate ex mã ꝛ for᷑: ꝛ est res demõstrata: ꝛ intẽdit sic̃ ptes circuli ꝛ ptes recti. ¶ D. dixit: ꝛ ista hꝫ diffõnẽ ꝛc̃. i. declaratũ est ꝙ suba q̃ ẽ for᷑ hꝫ diffõnẽ quoquo mõ: ꝛ ponat̃ ipaꝫ eẽ verã diffõnẽ: qm̃ in diffõne isti⁹ sube appet aliud: ꝛ est subꝫ: vl̃a aũt diffõ in q̃ nõ appet aliud: nõ est hõ diffinitoꝝ. ¶ D.d. cãm in hoc: ꝛ.d. qm̃ cũ fuerit cũ mã ꝛc̃. i. cã.n. in hͦ est qm̃ res q̃ sũt in illis nõ sũt diffinite p diffõnes p̊ᵐᵉ sbstãtiaꝝ q̃ nõ sunt in alijs. Mã.n. qꝛ est extñs in alio nõ hꝫ pfectã diffõnẽ. ¶ D.d. suba.n. est for᷑ ꝛc̃. i. qm̃ hec suba q̃ est for᷑ in talib⁹ reb⁹: ꝛ ex illo in quo est. s. mã erit diffõ ꝯgregati ex eis vt simitas q̃ diffinit̃ p cõcauitatẽ q̃ est in hac diffõne q̃si for᷑: ꝛ subto ꝯcauitatis qd est nasus: ꝛ ideo accidit in talib⁹ diffõnib⁹ dicere mãꝫ his. Necẽ est.n. vt diffõ ꝯgregati ꝯponat̃ ex duabus diffõnib⁹ duaꝝ priũ ex q̃ seq̃t̃ mãꝫ dici his: vt declaratũ est in p̊n⁹ istius tractatus.

¶ In tota vero substãtia: aut naso simo: aut callia inest ꝛ materia: ꝛ quod quid erat eẽ: ꝛ vnumquodqꝫ: in quibusdam idem vt in primis substantijs. vt curuitas ꝛ curuitati esse: si prima est. Dico autem primam que nõ dicitur per aliud in alio esse: vt subiecto: vel materia. quecunqꝫ vero vt materia: aut concepta cũ materia nõ idem: neqꝫ sm̃ accidens vnum: vt Soꝛ. ꝛ musicuꝫ. Hec eniꝫ eadem sm̃ accidens.

¶ In substantia vero congregata vt nasus ablatio in greco nõ est materia: ꝛ quod illd quod est per essentiaꝫ ꝛ singularia. In quibusdam vero sunt rerum que sunt eedem: sicut sunt in prima substantia: vt reflexio ꝛ essentia reflexionis. Si igitur fuerit propꝛium: ꝛ dico primum illud per quod nõ dicitur aliud esse in alio vt in subiecto. Omnia autem que sunt sicut materia: aut sicut congregata ex materia: nõ sunt idem: neqꝫ sunt vnũ: nisi per accidens: vt Soꝛ. ꝛ musicus. qm̃ omnia ista sunt per accidens.

41. ¶ Dicit cõposita vero ex mã ꝛ forma in actu vt ꝯgregatũ ex naso ꝛ ꝯcauitate qd dr̃ simitas sba q̃ ẽ ex eis tanq̃ꝫ forma nõ pdicat̃ de mã sm̃ modũ sm̃ quẽ qditas rei est ipsa res in pdicatiõe: ꝛ sunt res exñtes per se. ¶ D. exposuit hoc. ꝛ.d. ꝛ simplicia in qbusdam rebus ꝛc̃. i. ꝛ res determinate in quibusdã vero qditates sunt ipse. i. qditates eaꝝ declarant suas essentias sm̃ quid: ꝛ sunt illa de qbus dr̃ ꝙ pdicatum est suba subiecti: vt inuenit̃ in p̊mis substãtijs. V.g. reflexio ꝛ quiditas reflexiõis: sed qꝛ reflexio nõ est p̊ma suba in rei veritate: qꝛ est in alio: sed tñ qñ itellect⁹ abstrahunt eã a subiecto: tunc ita hꝫ se ad quiditatem sicut p̊me sube ad suas qditates. D. ꝛ si fuerit p̊muꝫ. ¶ D. exposuit p̊mũ. ꝛ.d. ꝛ dico p̊mũ ꝛc̃. i. ꝛ intelligo p p̊mã subam illud qd nõ dr̃ in subiecto: ꝛ ista sunt vl̃ia substantiaꝝ vt dictũ est in pdicamentis. D.d. oĩa vero q̃ sunt sicut mã ꝛc̃. i. cõposita vo ex mã ꝛ forma etiã sũt illa q̃ inueniunt̃ in alijs essentialr: ſꝫ qditates eoꝝ nõ declarent essentias eoꝝ sm̃ ꝙ qditates p̊marum subaꝝ declarant eẽntias eaꝝ cõgregatuꝫ ex duabus partib⁹ in eis nõ est vnũ per accñs sicut est dispõ in reb⁹ q̃ sunt vnũ p accñs. V.g. hõ music⁹: ꝛ hõ albus. ¶ Et intẽdit ꝙ dr̃ia iter hoiem ꝛ musicũ ꝛ nasuꝫ cõcauũ qd dr̃ simitas est: qꝛ nasus simus est vnũ essentialiter: ꝛ cõcauitas est insepabilis ab eo: hõ aũt alb⁹ nõ est ita: qm̃ albedo nõ est insepabilis ab eo: ꝛ iõ hõ albus est vnũ per accñs. ꝛ intendit qd nasus diuidit̃ in cõcauũ ꝛ nõ concauũ sm̃ ꝙ genus diuidit̃ in suas dr̃ias essentiales: ꝛ hõ nõ diuidit̃ in albũ ꝛ nõ albuꝫ nisi per accñs. Albedo enĩ inuenit̃ in plurib⁹ spẽbus alijs ab hoĩe: ꝛ dr̃ie nasoꝝ qbus differũt nõ inueniũtur nisi in figuris: ꝛ iõ nõ est remotũ vt aliqd in pdicamento qualitatis accipiat̃ in diffinitiõe eius qd ẽ in pdicamento substãtie: ꝛ Aristo. perscrutabitur de hoc in tractatu sequenti.

Cap. XII.

Nunc aũt dicam⁹ primũ inq̃sitũ in analeticis de diffõne nõ dictũ est: in illis.n. dubitatio dcã ppter rõnibus de suba ẽ. Dico aũt hãc dubitationẽ q̃re qdem vnũ ẽ cuius rõnẽ diffõnẽ esse dicimus: vt hoĩs anĩal bipes: sic.n. hoc ipsius rõ. quare igitur vtiqꝫ hoc vnuꝫ ẽ: sed nõ multa anĩal: ꝛ bipes: in hoc nãqꝫ homo ꝛ album multa qdem sunt: cum alterũ non insit alteri. Vnũ vero quãdo iest ꝛ patitur aliquid subiectũ hõ: tunc.n. vnũ fit ꝛ est albus hõ. Hic aũt non participat alteꝝ altero. Genus enim nõ videt̃ participare dr̃ias: simul enĩ cõtrarijs idẽ participaret. Nã dr̃ie cõtrarie sunt: qbus differt genus si vero ꝛ

Diffõ ẽ vnũ cuꝫ diffinito sꝫ pdicatio ⸗ nẽ: nõ qꝛ diffõ q̃ for᷑ sit ipꝫ diffinitũ qd ẽ hñs formã. 3o.8.cõ.21. 54.ꝛ.36.

Mã qꝛ ẽ exñs i alio nõ hꝫ pfectã diffinitionẽ. vid cõꝫ 6.me. 7. 9.ꝛ.16.

In ꝯceptis cũ mã nõ ẽ idẽ qd qd ẽ cum eo c⁹ ẽ qd qd ẽ. 3o.3 d a. ꝛ.c.9. ꝛ 8.me. ꝛ.c.8.ꝛc̃.

Nõ ẽ rẽotũ vt aliquid in pdto q̃litatis accipiatur in diffõne eius qd ẽ in pdto sbe. vide idẽ 8.met. c.5.ꝛ 4.ce 6.ꝛ 26 ꝛ 8 ph.32.ꝛ 3 de aĩa. c.ꝛ 5.ph.cõ.10.

Dr̃ie sũ 3ria qb⁹ dĩt gen⁹

participat eadem ratio si sunt dfie plures: vt gressiuum bipes nõ alatum: quare nãq3 hoc vnum sed nõ multa: nõ enim qr insunt: nam sic ex oibus erit vnũ. Op3 aũt vnũ eẽ quecũq3 in diffõne: diffinitio.n. rõ q̃daz est vna τ substãtia vna. q̃re vnius alicuius o3 ipsam eẽ rõnem. Etenim suba vnũ qdem τ hoc aliqd significat: vt diximus.

Diffõ est rõ vna τ sba vna

¶ Dicamus igit̃ nũc primo de diffinitione cũ nõ sit dictũ in analeticis. Questio.n. difficilis dicta in illis precedit sermonẽ de substantia. Et dico de hac qõne qua de causa est vnũ illud de quo dicimus q̧ sermo eius est diffinitio vt sermo hominis aial bipes: τ sit hic ſmo eius quare est vnũ: τ nõ multa.s. aial: τ bipes. qm̃ in homine τ albo est multũ. qm̃ alterũ nõ sit reliquum ablatio in greco: cũ subiectũ fuerit homo: tũc eni3 fit vnũ: τ est albus homo. Hoc vero alteru3 nõ est in reliquo: qm̃ genus nõ existimatur congregare differentias. Et si nõ: tũc idem congregaret contraria insimul. Differẽtie igit̃ in quib⁹ genus diuiditur sunt cõtrarie: τ etiã si vnus sermo congregat differẽtias τ differẽtie sunt multe. U.g. ambulans: bipes: nõ pẽnatũ: qr ista sunt vnũ τ nõ plura. Non eni3 sunt vnũ: qr sunt in vno: qm̃ ſm hoc erit vnũ ex oibus rebus. τ nõ o3 vt sint vnũ nisi oia que sunt vnũ numero. qm̃ diffinitio est vnus sermo de substantia: ergo debet esse sermo vnus. Substantia.n. est vna τ significat rem sicut diximus.

42. ¶ Dicit. dicam⁹ igit̃ nũc de diffõne q̃re significat vnũ τ h3 ptes: hoc.n. nõ fuit dictũ in posteriorib⁹ analecticis. qm̃ illic posuit hãc positionez τ nõ dedit cãm. Cõsiderare.n. de diffõnibus est cõe logico τ pħo: sed duob⁹ modis diuersis: logic⁹.n. cõsiderat de diffõnibus ſm q̧ est instrm̃ qd̃ inducit intellectũ ad intelligere qdditates rerũ: pħs aũt ſm q̧ significat nãs rerũ. τ iõ dare cãs de hoc magis est ꝓpriũ huic scie. cã .n. in hoc est: qm̃ vltima dr̃ia data in diffõnib⁹ est differẽtia que ɔtinet formã ꝑ quã ens est vnũ in actu: τ ens in actu: dr̃ie.n. q̃ sunt an̄ vltimã dr̃iaz sunt existẽtes in diffinito po⁹: τ iõ diffinitũ nõ multiplicant̃ ꝑ multiplicationẽ ptiũ diffõnis. Et cũ dixit. q̧ intẽtio ei⁹ nũc est log de diffõne: τ dicere qõnẽ qua3 dimisit in analecticis. ¶ D. qõ.n. difficilis τc̃.i. ista.n. qõ d3 ꝑcedere ſmonẽ de suba. Ista.n. qõ est de qõnib⁹ sup quas fundat̃ scia de qdditate scie. D. induxit qõnẽ. τ dixit. τ dico hãc qõnẽ τc̃.i. τ qõ est q̃re dicim⁹ vnũ in re: de qua dicim⁹ q̧ ſmo q signt̃ illã est diffõ. U. g. cũ dicim⁹ q̧ hõ est anial bipes. D. d. τ sit hic ſmo ei⁹.i. τ cũ diffõ hois. U.g. est aial bipes sit qõ qũo dicim⁹ q̧ hõ est vnũ: τ nõ plura cũ accepim⁹ in diffõne plura.s. aial τ bipes. D. d. in hoie ṽo τ albo τc̃.i. dicere ṽo hõ alb⁹ nõ signt̃ vnũ: qm̃ alterũ istoꝝ nõ est reliquũ eẽntialr̃: τ iõ hõ τ albedo nõ s̃t idẽ nisi ꝑ accñs. D. d. τ cũ subz fuerit hõ τc̃.i. τ hõ alb⁹ est vnũ: qr subz albedis accidit ei q̧ fuit vnũ. τ iõ est vnũ ꝑ accidẽs. D. d. hic aũt τc̃.i. τ intẽdit q̧ bipe3 nõ est in aiali sicut albũ in hoie: nec diffõ dr̃ eẽ vna hoc mõ. ¶ D. d. cũm in hoc. τ d. gen⁹.n. nõ existimat̃ τc̃.i. vna.n. spẽs: aut gen⁹ nõ existimat̃ q̧ in eo inueniant̃ dr̃ie ɔ̃rie. sic inueniunt̃ albedo τ nigredo in hoie. ¶ D. d. τ ẽt si vnus ſmo cõgregat dr̃ias τc̃.i. τ ẽt q̃ret aliqs. τ dicet. si vnus ſmo q est diffõ q̃ ɔgregat multas dr̃ias. U.g. aiatũ: ambulãs bipes: q̃ existũt in diffõne hois: qũo igr̃ dr̃ in istis q̃ sunt vnũ τ nõ multa. D. d. nõ.n. sunt vnũ: qr sunt in vno.i. iste.n. dr̃ie nõ dr̃r ꝑ accñs eẽ vnu3.s. qr sunt in vno: s3 eẽntialr̃: qm̃ si ɔcesserim⁹ q̧ oia q̃ sunt in vno sunt vnũ eẽntialr̃: ɔtingeret q̧ tot⁹ mũdus eẽt vnu3 eẽntialr̃: oia.n. sunt in celo qd̃ est vnũ. ¶ D. d. τ op3 vt sint vnũ τc̃.i. τ o3 vt illa q̃ sunt vnũ ꝑ diffõnẽ sunt vnũ nuõ: qr diffõ est ſmo vnus q signt̃ suba3 vnã. Dẽ .n. qd̃ signt̃ diffõ est vna suba: ergo necẽ est vt diffõ sit ſmo vn⁹: qr signt̃ in re vnã suba3. ¶ Et. d. hoc: qr iam ꝓdixit qũo diffõ est multa τ est vn⁹: τ ipse. d. ecõtrario.s. q̧ vna est res: qr h3 vnã diffinitionẽ ad declarandum ex hoc q̧ diffinitio est vna.

Cõsiderare d diffõnib⁹ ẽ cõe logico et p pħo diffe[r]enter vt τc̃.

Dr̃ie q̃ s̃t an̄ vltimã dr̃ia3 s̃t existẽtes i diffinito i po. ɔ̃sule cõ. seqn̄. τ. 8. meta. t.c. 6.

Si oia q̃ sũt i vno sit vnũ eẽntialr̃ tot⁹ mũdus esset vnũ eẽntialr̃

¶ Op3 aũt primũ intẽdere de his que ſm diuisiones diffinitionib⁹. Nihil.n. aliud est in diffinitione q̃3 primũ dictũ genus τ differentie. Alia vero genera sunt primũ: τ cũ3 hoc comprehense differẽtie: vt primũ aial. habitum vero aial bipes: τ iterũ aial bipes nõ alatũ. Siml̃r aũt τ si per plura dicant̃. oio vero nihil differt per plura: aut per paucio ra dici. quare nec per pauca: aut per duo. Duoꝝ vero hoc quidẽ differẽtia: illud vero genus: vt eius quod aial bipes: aial quidem genus. differentie aũt alterũ. Si ergo genus simpliciter non est preter eas que vt generis species: aut si equidẽ vt materia est vox: eni3 genus τ materia. Differentie aũt species τ elementa ex hac faciunt: palã q̧ diffinitio est ex differentijs ratio. At vero τ o3 diuidi differentie differentiã vt aialis differentia est pedalitas. Item aialis habẽtis pedes differentiã scire o3 inquantũ hñs pedes. quare nõ est dicendũ habẽtis pedes aliud alatũ: aliud nõ alatũ: si qdẽ bñ dicit: s3 ꝓpter nõ posse facit hoc. s3 si aliud hñs scissos pedes: aliud nõ scissos pedes: he nanq3 sunt differẽtie pedis: nã scissio pedis pedalitas qdã est: τ sic semp vult ꝓcedere donec vtiq3 veniat ad nõ differẽtiã. Tunc aũt erũt tot spẽs pedis quot differẽtie: τ pedes habẽtia aialia equalia differentijs. si itaq3 hec sic se habent palam. qr finalis differẽtia substantia rei erit τ diffinitio: si nõ o3 multotiens eadem dicere in terminis. superfluũ.n. accidit hoc dicentib⁹. Nã quãdo dicit aial habẽs pedes bipes: nihil aliud. d. q̃3 aial pe

Gen⁹ si e p̃ ter grãs spẽs aut si ẽ vt mã est.

Finalis dr̃ia sba rei erit et diffinitio.

des habens ⁊ duos pedes hñs: ⁊ si hoc diuidat propria diuisiõe multotiẽs dicet: ⁊ equalr differẽtijs: siquidẽ differẽtie differẽtia fiat: vna erit q̃ finalis spẽs ⁊ substãtia. si vero ſm accidẽs vt si diuidat habentis pedes: aliud albũ: aliud nigrũ: tot quot vtiq; sectiones fuerint. quare palã ꝙ diffinitio rõ est que est ex differentijs. Et hanc ex finali ſm rectũ. Palam aũt erit si quis trãsponat tales diffõnes: vt eaꝫ q̃ est hominis dicens aial bipes pedes habẽs. superfluũ.n. est habens pedes dicto bipede. sed ordo nõ est in substãtia. Qũo nãq; oꝫ intelligere: hoc quidem posterius: illud vero prius. De diffinitionib⁹ quidẽ igiť ſm diuisiones tot dicãtur primũ: quales quedã sunt.

In suba nõ est ordo.

¶ Sed oꝫ vt perscrutatio post sit de diffinitionibus que sunt ſm diuisionẽ. Nihil enĩꝫ est aliud in diuisione pter genus: qđ dr primũ ⁊ differẽtia. Alia aũt sunt genera vt primũ: ⁊ differẽtie q̃ existunt cũ eo: vt primuꝫ aial qđ recipit aial bipes: ⁊ etiã aial bipes: vt pẽnatũ. Et silr etiã est si diciť per plura. Et vlr nõ est differẽtia: siue dicať per multa: siue per pauca. Ergo nõ est diuersitas in illis q̃ dicunť per pauca: aut per duo: cũ dicuntur per duo gen⁹. Aut sicut est illud qđ est aial: ⁊ aial est genus: ⁊ illud differentia albedo ⁊ nigredo. Aut genus non erit mõ simplici aliud a forma q̃ est sicut forma generis: aut erit. hoc est sicut mã. Qm̃ son⁹ est genus ⁊ mã: dñe vero faciũt formas litteras ex sono. Manifestũ est igitur qm̃ diffinitio est sermo ex differẽtijs. sed opꝫ diuidere differẽtias dñe. V.g. ergo bipes non opꝫ dicere ꝙ bipes qđdã est pẽnatũ: ⁊ qđdam nõ pẽnatũ sed intendit hon⁹ ſmo: qm̃ h̃ nõ sit nisi ĩpossibile diuisiõis: ꝫ diuisio bipedis eẽ dꝫ. Talis bipedis: aliud ẽ scissorũ pedũ: ⁊ aliud nõ scissoꝝ. Iste.n. sũt dñe pedũ. qm̃ scissura pedũ est aliq̃ dispõ ꝓpria: ⁊ ita ꝓcedit semp donec ꝑueniať ad diuersa. Et tũc erit forma pedis ſm dñaꝝ nũerum. Et erũt aialia bipedia eq̃lia nũero dñtijs. ergo manifestũ est ꝙ vltima dña erit suba solius rei. Et si nõ opꝫ dicere hos sermões in diffõnib⁹ multotiẽs: qm̃ hoc est sup̃fluũ in opatiõe. Et hoc accidit: qm̃ cum dr aial bipes d̃ quo p̃dicanť duo pedes nullus dr aial pter aial hñs duos pedes. Et sic diuidiť hac diuisiõe ꝓprie: tũc dicet multotiẽs ſm nũerũ dñtiarũ. aut si dña fuerit dñe: tũc vltimũ additũ erit forma ⁊ substãtia. Et si diuidiť accñtaliter. V.g. si bipes qđdaꝫ est albũ: ⁊ quoddã nigrũ tunc erit ſm nũerum diuisionũ. Et cũ fuerit declaratũ ꝙ diffõ ẽ sermo q est ex differẽtijs: ⁊ ex suis partib⁹ etiã: tunc erit manifestũ ꝙ si aliqs mutauerit diffõnes tales: vt est diffõ hoīs: ⁊ dixit ipsum eẽ aial bipes. de quo p̃dicantur duo pedes. Qm̃ h̃ verbuꝫ de quo p̃dicanť duo pedes ẽ sup̃fluũ. qm̃ cũ dr pes nõ erit ordo in suba. qm̃ qũo ẽ itelligẽdũ ꝙ q̃daꝫ ẽ ante. ⁊ q̃dã post. Iste igiť prim⁹ sermo in diffõnibus q̃ sunt ſm diuisionem.

43.

¶ Cũ q̃finit qũo diffinitio est vna ⁊ hꝫ multas ptes: ⁊ qũo diffinitũ est vnũ: ⁊ diffinitio hꝫ mltas ptes: vult ponere ꝑncipiũ ꝑscrutatiõis de hoc a diffõnib⁹ que sũt ꝫ diuisionẽ: vt ei appareat solutio q̃stiõis. ¶ Et d. sed perscrutandũ ꝑmo ⁊c. i. sed ꝑmo ꝑscrutãdũ est de diffõnib⁹ q̃ sunt ꝑ verã diuisionẽ. Apparet.n. ex diffõnibus q̃ sunt ꝑ verã diuisionẽ ꝙ nõ cõtinẽt nisi duo. s. genus ꝓpinquũ ⁊ differentiã eẽntialẽ illi generi: ⁊ vocat genus ꝓpinquũ ꝑmuꝫ: qꝛ in diffõne poniť ꝑmũ. ¶ D.d. alia vero ⁊c. i. illa aũt que sũt post ꝑmũ genus. s. genera ⁊ dñe illoꝝ generuꝫ sunt in suo eẽ de nã eius qđ significat ꝑmũ genus pter dñiam eq̃lem: diffinito. ¶ D.d. vt ꝑmũ aial qđ recipit ⁊c. i. vt aial qđ ꝑmo diuidiť in aial bipes ⁊ mltipes. D. bipes diuidiť in pẽnatũ ⁊ nõ pẽnatũ. oĩa.n. ista sunt tanq̃ genus. ¶ D.d. ⁊ silr ẽt est si dr per plura. i. ⁊ silr ꝯtingit in diffõnibus q̃ cõtinent dñtias multas qm̃ non est dña inter multitudinẽ dñtiaꝝ in hoc: ⁊ paucitateꝫ in hoc ꝙ sunt q̃si gen⁹. ⁊ hoc intẽdebat cũ. d. ⁊ vlr nõ est diuersitas ⁊c. i. ⁊ diuersitas nõ est inter diffõnes in hoc ꝙ sunt q̃si p⁹ gen⁹ ſm hoc diffõnes erũt ꝯpositè ne(c)io ex duab⁹ nãis. s. ex genere ⁊ dña: siue sint in ea multe dñe: siue gen⁹: ⁊ dña tñ. ¶ Qm̃ illa que sunt inter p⁹ gen⁹: ⁊ vltimã dñaꝫ sunt q̃si gen⁹: ⁊ hoc intẽdebat cũ dixit: aut p illa q̃ dñr p duo. i. ⁊ p genus ⁊ dñã tñ. ¶ D.d. gen⁹ vo ⁊c. i. sumiť igiť ꝙ oẽs diffõtiões ꝯponunť ex duabus nãis. s. genere ⁊ dña. D.d. post aũt nõ erit gen⁹ mõ simplici ⁊c. i. ⁊ cũ sit declaratũ ꝙ oĩs diffõ ꝯponiť ex genere ⁊ dña: ⁊ gen⁹ ꝯponitur ex forma ⁊ mã: aut gen⁹ qđ dr simplr nõ sit aliud a forma subti: forme aũt erit forma ⁊ subꝫ: ⁊ qũocũq; fuerit erit silr mãe. ¶ Et forte intelligit ꝑ hoc ꝙ gen⁹ qđ est vnũ ex mã ⁊ forma: aut hꝫ hoc nomen ex pte forme. aut mãe: ⁊ qũocũq; fuerit silr est mãe. ¶ Et intẽdebat ꝑ hoc ꝙ gen⁹ in re nõ erit in actu sicut mã: ⁊ ꝙ illud qđ est in actu est vltima dña: qꝛ genera [a] diuersanť: q̃dã.n. magis assilanť forme: ⁊ q̃dam magis mãe. ¶ D.d. exẽplũ: ⁊. d. son⁹ aũt est genus ⁊ mã. i. ⁊ gen⁹ qđ quodãmõ est gen⁹: ⁊ quodãmõ est mã est son⁹. sonus.n. quodãmõ assilať mãe: qꝛ est ꝓpinqui⁹ mãe litteraꝝ: ⁊ quodãmõ assilať forme q̃ p̃dicať de litteris ſm qd. [b] Et mã nõ p̃dicať de re noĩe ꝑncipali. ¶ D.d. dña aũt ⁊c. i. põt intelligi: dñe aũt percussionũ faciũt formã litteraꝝ ex sono: videť .n. ꝙ intẽdit hic ꝑ formas litteraꝝ syllabas ꝓlatas: ⁊ ꝑ litteras elemẽta. ¶ Et forte intẽdit: dñe ãt accepte in diffõnib⁹ lraꝝ sunt illa q̃ faciũt formas lraꝝ: ⁊ lras eẽ ex sono. i. faciũt eas eẽ ex nã soni. Et intẽdebat declarare ſm modũ quẽ gen⁹ hoc est mã. ¶ Et

Illa q̃ sũt inter p⁹ gen⁹ ⁊ vltimã dñaꝫ sũt q̃si gen⁹. Idẽ cõ. pcedẽti.

Gen⁹ ĩ re nõ ẽ ĩ actu sicut mã. vid̃ p̃ me. cõ. 17. ⁊. 8. m. 5. ⁊. 6. ⁊. 12. m. 14. ⁊. 5. m. 1. c. 33. ⁊. 10. m. 24.

a Gnã diuersant. q̃dã magis assimilanť forme: ⁊ q̃dã magis mãe.

b Mã ĩ nõ p̃dicať d̃ re noĩe ꝑncipali. vid̃ idẽ. 8. cõ. 23. ⁊ q̃ sꝫ.

forte dña inter sonū in hoc φ est mā lrāꝝ: ⁊ inter ca pruꝫ in hoc φ est mā ydoli est: qꝛ sontis nō denudaẗ a forma ⁊ penitēte. s. ex aliq̄ sili syllabe lōge ⁊ breuis Et caprū denudaẗ a forma ⁊ figura oīno: ⁊ iō caprū est mā pura: ⁊ son⁹ nō est mā pura litteraꝝ: ſꝫ est silis mãe ſm φ recipit lrās: ⁊ est silis gnī ſm φ nō est ex modos sonoꝝ. ⸿ Et cū cōpleuit hoc ⁊. d. manifestū est igiẗ φ diffō est ſmo ex differētys. i. ⁊ cū declaratū est ex quib⁹ ɔponunẗ diffōnes: mani^m est φ diffō est ſmo ɔposit⁹ ex differētys: ⁊ nō dixit ex differētys ⁊ genere: qꝛ gen⁹ apud ipsuꝫ est forma vlis: ⁊ dña est pticularis. ⸿ Et cū narrauit ea ex quib⁹ ɔponunẗ diffinitiōes: incepit declarare φ diuisio est q̄ largiẗ tales ſmōes: ⁊. d. ſꝫ oꝫ diuidere dñas dñe ⁊c̄. i. ſꝫ oꝫ ponere diuisionē eēntialē ⁊ p̄mā genere diuisio. s. φ primo diuidaẗ gen⁹ in p^am dñaꝫ ⁊ suā oppositā. d. illam dñaꝫ in suā p^am dñaꝫ nō vt p̄ diuidaẗ gen⁹ in dñam sue dñe. V. g. anial hñs pedes. qm̄ p̄ oꝫ diuidi in suas p̄mas dñas. V. g. in bipes ⁊ multipes. d. bipes diuidatur p dñas eēntiales eī: p quas diuidiẗ p^a diuisione: sicut gen⁹ diuidiẗ in suas p̄mas dñas. ⁊ sic fiat sp̄ donec pueniaẗ ad illud ɔgregatū ex differētys equale diffinito. ⸿ D. d. ⁊ ēt oꝫ ⁊c̄. i. ⁊ iō opꝫ vt aial bipes diuidaẗ ſm φ est bipes: ⁊ nō diuidaẗ in pēnatū ⁊ nō pēnatū: ⁊ hoc intēdebat cū. d. ḡ nō oꝫ dicere φ qōdā bipes est pēnatū: ⁊ qōdā nō pēnatū. qui. n. hoc facit nō bñ pōt diuidere. ſꝫ intēdit bonā diuisionē eēntialem q̄ largiẗ diffōnē eēntialē. ⸿ D. narrauit q̄ diuisionū est eēntialis isti dñe: ⁊. d. ⁊ opꝫ vt diuisio bipedis ⁊c̄. i. ⁊ intēdit p fissuꝫ pedē hoiem: ⁊ intēdit p propriā dispōnē formā ppriā: pedifissum. n. est vnū coꝝ p q̄ pficiẗ actio pedis in quibusdā aialib⁹. ⸿ D. d. ⁊ sic pcedaẗ semp. i. diuidēs semp oꝫ tenere istū modū in diuisiōe dñaꝝ donec pueniat ad illa q̄ sunt diuersa ſm indiuiduū. s. vltimas spēs. ⸿ D. d. tūc igiẗ erit diuisio pedis ⁊c̄. i. ⁊ talis diuisio est in qua nūer⁹ spēꝝ bipedis ē ſm numerū vltimaꝝ dñaꝝ ad quas peruenit diuidēs. ⸿ D. d. ḡ māifestū ē ⁊c̄. i. ⁊ ista diuisio puenit ad dñas quaꝝ nūerus est ſꝫ numeꝝ spēꝝ bipedis: māifestū est φ vltima dña est ex spē q̄ est substātia illius spēi soli⁹: ⁊ sola diffō eius ⁊ φ illud qō est cū nō est suba ppria ei: neqꝫ aliqd expris extra aiaꝫ in actu. Qm̄ cū illud p qō inuenit spēs in actu sit vnuꝫ: manifestū ē φ illud qō significat diffō est vnum ⁊ φ diffō est vna. Qm̄ in ea: nō ē aliqd in actu nisi vnuꝫ ⁊ multitudo q̄ est in ea est in potētia: ⁊ cū ita sit dissoluetur qō. ⸿ Et cū. d. φ q diuidit hac diuisiōe nō dimisit aliqd de suba diffiniti ⁊. d. φ q obuiat isti mō n̄ intelligit subaꝫ diffiniti. d. ēt φ si iterauerit eādē differētiaꝫ errabit ac si diminuerit: ⁊. d. ⁊ si nō oꝫ dicere istos ſmōes ⁊c̄. i. ⁊ hoc est p̄ceptū diffōnis. ⸿ D. idu-xit exēplūꝫ in quo accidit hoc in suo idiomate: ⁊. d. ⁊ hoc accidit ⁊c̄. i. qm̄ cū dixerim⁹ in diffōne hoīs φ ē aial bipes de quo p̄dicanẗ duo pedes: tūc significatio hui⁹ nois est sic sigñatio istoꝝ alioꝝ vocabuloꝝ: de quo p̄dicanẗ duo pedes. ⁊ iō. d. nō dr̄ aliud aial p̄ter aial hñs duos pedes. i. φ nihil aliud. d. nisi φ est aial hñs duos pedes: qō est nugatio. ⸿ D. d. ⁊ si diuisit diuisiōe ppria ⁊c̄. i. ⁊ cū diuidēs diuiserit rē p suas dñas pprias ⁊ visus fuerit hac additiōe: tūc nūerus iteratiōis rei eiusdē erit ſm nūeꝝ dñaꝝ quas induxit in illa diffōne: ſꝫ talis iteratio nō vsitaẗ in idiomate nr̄o. ⸿ D. d. ⁊ si fuerit dña dñe ⁊c̄. i. necē est si diuiserit dñaꝫ p dñaꝫ eēntialē: ⁊ illā p aliā ⁊ nō iterauerit neqꝫ diminuerit: tunc vltima dña erit forma ⁊ suba illi⁹ spēi diffinite: ⁊ erit vnū necīo. ⸿ D. d. ⁊ si diuiserit p accns ⁊c̄. i. ⁊ si diuiserit dñaꝫ diuisiōe accñtali. v. bipes in albū ⁊ nigrū: ⁊ istas dñas accñtales: ⁊ illas accñtales in accñtales: tūc iste dñe erūt infinite: ⁊ infinitū nō largiẗ sciaꝫ. ⸿ D. d. cū ḡ declaratū est ⁊c̄. i. declaratū ē ḡ φ diffō est ſmo ɔposit⁹ ex differentys: ⁊ φ diffinitū est ens p dñaꝫ vltimā: ⁊ hoc manifestū est vtēdo va diffōne: ⁊ hoc posito erit mani^m φ si aliqs addiderit in diffōnib⁹ aliquā dñaꝫ iteratā p aliā dictionē φ nugabiẗ. vt dicaẗ in diffōne hominis φ est anial bipes: de quo p̄dicanẗ duo pedes. Ista. n. dña est supflua. ⸿ D. d. cām in hoc: ⁊. d. cū. n. dr̄ bipes ⁊c̄. i. ⁊ cā in hoc errore est: qꝛ ponim⁹ φ bipes nō significat subaꝫ silem sube quā sigt illud de q̄ p̄dicanẗ duo pedes: ita φ qōdā ponaẗ ordinatum an̄ qōdā: sicut debēt ponī ptes diffōnū: cū isti duo sermones significēt idē. D. d. iste igiẗ ſmo p̄m⁹ ⁊c̄. i. hic igiẗ est p^m coꝝ q̄ debēt dici in diffōnib⁹ q̄s largiẗ diuisio. ⁊ sciendo naturam istarum diuisionum dissoluitur questio predicta. Capitulum XIII.

Gen⁹ apud Arist. ē forma vlis ⁊ dña ē sola pticularis. Jō p̄. m. c. 17 ⁊. 8. m. cō. 6. ⁊. 2. phy. cō. vltimo.

Infinitū nō largiẗ sciaꝫ. Jō p̄ phy. 35. Epilogus.

Quoniam vero de substantia perscrutatio: iteꝝ redeamus. Dicitur autem sicut subiectū substātia esse. ⁊ qō quid erat esse: ⁊ φ ex his: ⁊ vniuersale. De duobus quideꝫ igitur dictum est. Etenim dictum quod quid erat esse: ⁊ de subiecto: quia dupliciter subijciẗ: aut hoc aliquid ens vt animal passionibus aut vt materia actui.

Suba dicit iiij. modis.

⸿ Et cum perscrutatio sit de substantia: reuertamur etiam: quoniam quemadmodū subiectuꝫ dicitur esse substantia: ⁊ quid est per essentiaꝫ etiam: ita ⁊ istud quod est ex eis ⁊ eorum. Et dictuꝫ est de duobus. Dictum est enim quid est per essentiam: ⁊ dictum est de subiecto. Quoniam est subiectum duobus modis: aut est hoc sicut aial est subiectū passionū: aut sicut materia.

⸿ Cū in hac pscrutatiōe q̄rat de p̄ncipys p̄maꝝ subarum q̄ nō sunt in subto: neqꝫ de subto: ſꝫ ɔpositaꝝ ex mā ⁊ forma: ⁊ est mani^m māꝫ eē subaꝫ: incipit pscrutari de forma vtꝝ sit suba: aut nō. ⁊ posuit pn^m pscrutatiōis de hoc de eis q̄ significāt diffōnes. Cū igiẗ declarauit φ illa q̄ significāt diffōnes sunt sube rerū: ⁊ diffōnes ɔponunẗ ex vlib⁹ q̄ p̄dicanẗ de pticularib⁹. incipit perscrutari de vlibus vtrū sint sube reꝝ: aut nō: ſꝫ tm̄ sunt sube particularia de quib⁹ p̄dicanẗ illa vlia: ⁊ hoc est necīum in declarādo φ forme indiuiduoꝝ sube: sunt sube: ⁊ φ in induiduo nō est subanisi mā ⁊ forma particularis ex quib⁹ cōponiẗ. ⸿ Et d. ⁊ cū perscrutatio sit de suba ⁊c̄. i. ⁊ cū perscrutatio sit de formis subaꝝ vtrū sint sube: aut nō. ⁊ iam prediximus φ suba dr̄ famose quattuor modis. dr̄. n. de subto φ est duob⁹ modis: quoꝝ vnus est mā. ⸿ Et alius cōgregatū ex mā ⁊ forma. ⸿ Et de eis q̄ significant diffōnes q̄ dant qdditates reꝝ. ⸿ Et de toto. ⁊ est mani^m φ subꝫ est suba: ⁊ fuit declaratū φ qdditates rerū sunt sube: dōm est ō vlib⁹ vtruꝫ sint sube: aut nō. ⸿ Et. d. hoc: qꝛ post pscrutationē de istis re-

44. 2

In idiuiduo n̄ est sba nisi mā ⁊ sola pticulis: ex qb⁹ ɔpōit. op^m. 5 me. cō. 9.

bus declarabit̄ ꝙ ſuba quā ſignificat diffō ē forma rerū pticularuū. ⁋ D.d.ꝛ dictū eſt de duob⁹.ꝛ.d.hoc qꝛ in hoc tractatu eſt dictū de ſuba que eſt qditas.ꝛ etiā dictū eſt ſubiectū eſſe ſubam:ꝛ intēdit per ſubm paſſionū īdiuiduū ſube:ꝛ per paſſiōes accntia.

⁋ Uidet̄ aūt ꝛ vl'e cā qbuſdā eē maxime ꝛ eē principiū vl'e. Unde ꝛ de hoc tractem⁹. Uidet̄ enim ipoſſibile eſſe ſubam eē qˀ dcū qꝫ vl'r dictoꝝ. Primā.n.ſuba q̄ vniuſcuiuſqꝫ: ꝓpria vniuſcuiuſqꝫ:que nō ineſt aliȷ̄. Ul'e vero cōe eſt. Dicit̄ eni hic vl'e qˀ pluribus ineſſe natū eſt. Cui⁹ ergo ſuba h̄ erit: aut eniꝫ oium:aut nullius. Oium aūt non eſt poſſibile. Unius aūt ſi erit: ꝛ alia huius erunt: quoꝝ eniꝫ vna ſubſtantia eſt ꝛ qˀ quid erat vnum: ꝛ ipſa vnum.

Ult' e quod apud nas'a est plus'iee. 36 .4.t.c.57.

⁋ Et exiſtimat̄ ēt ꝙ vl'e eſt cā etiaꝫ rerū ꝛ ꝙ magis.qm̄ vl'ia ſunt prime cauſe magis rerum. Reuertamur ergo ad hoc dōm. qm̄ videt̄ ꝙ ipoſſibile eſt vt ſuba alicui⁹ ſit que dicunt̄ vl'ia. Suba.n.prima q̄ ē cuiuſlꝫ: eſt ꝓpria cuiuſlibet: ꝛ nō ē alteri⁹. Ul'e aūt eſt cōe.non.n.dicitur vl'e niſi illud qˀ vl'r ē plurīū reꝝ. Quoꝝ igitur erit iſta ſuba. qm̄ aut erit oium rerū:aut ſi fuerit vnius rei: erunt alia illius rei.quoniā illa quoꝝ ſubſtātia eſt vna ꝛ quid eſt per eſſentiā eis erit eis vnuꝫ cum ſit vnū per ſubſtantiam.

45. ⁋ Dixit:ꝛ exiſtimat̄ ꝙ vl'e ꝛc̄.i.qꝛ exiſtimat̄ ꝙ vl'e eſt cā reꝝ magis ꝙ̄ cauſe pticulares: ꝛ eſt p̄ma cā,cāruꝫ particulariū:ꝛ cāe ſubſtātiaruꝫ exiſtimant̄ eſſe ſube: perſcrutanduꝫ eſt vtrum vl'e poſſit eſſe ſuba aut nō. ⁋ Et.d.reuertamur igit̄ qm̄ locut⁹ fuit in h̄ ꝙ vl'ia nō ſunt cauſe agētes particularia:ſed hic querit vtꝝ ſint cāe formales. ⁋ D.d.vt̄.n.ꝙ ē ipoſſibile ꝛc̄.i.dicamus igit̄ ꝙ ipoſſibile ē vt aliqd coꝝ que dr̄r vl'ia ſit ſuba alicuius rei:ꝛ ſi declararēt ſubas reꝝ. ⁋ D.d.rōneꝫ ſup hoc ꝙ vl'e nō eſt pars ſube alicui⁹ entiū. ꝛ dixit.ſuba.n.p̄ma ꝛc̄.i.ꝛ vl'e nō eſt pars ſubſtātie alicuius eoꝝ q̄ ſunt ſube exiſtētes per ſe:quia ſubſtātia cuiuſlibet rei ōmōſtrate eſt ei ꝓpria. vl'e aūt eſt cōe pluribus.ğ vl'e nō eſt ſubſtātia ꝓpria. ⁋ D.d.quoꝝ igit̄ eſt iſta ſubſtātia ꝛc̄.i.ꝛ ſi fuerit ſubſtātia oiuꝫ rerum erit ſubſtantia vnicuiqꝫ coꝝ. ergo ſi fuerit ſubſtantia vni ꝛ cuilibet. ⁋ D.d.cām in hoc.ꝛ dixit.illa enim quoꝝ ſubſtantia eſt vna.i. ꝛ cuꝫ oia indiuidua cōueniunt in vna ſubſtātia numero.ergo ſunt vnum numero. ⁋ Et forte intēdit ꝙ oia erūt vnū ſpē ſi dixerimus hoc eē aliquē ſermonē vl'em cōtinentē ipſa que ſit ſubſtātia coꝝ. U.g.eīs:qm̄ tunc oia erūt vnū ſm diffōnē:ꝛ que ſunt vnum ſm diffinitionē:ſūt vnū ſm ſpeciem.Et forte intēdit vtrūqꝫ.

⁋ Amplius ſuba dicit̄ q̄ non de ſubiecto. ꝛ vl'e de ſubiecto aliquo dr̄ ſemꝑ: ſꝫ an ſic quidem nō contingit: vt qˀ qd erat eſſe:in ipſo aūt exiſtit: vt aial in hoie: ꝛ equo. Ergo palam qꝛ q̄daꝫ ē ipſius ratio: differt aūt nihil: nec ſi nō oiuꝫ rō ē coꝝ q̄ ſunt in ſuba. Nihil .n.minus ſubſtātia erit hoc alicuius: vt hō hoīs in quo exiſtit:quare idem accidit iteꝝ. Erit.n.ſuba in illius ſubſtantia: vt anial in quo eſt ſpecies: vt propriū exiſtit.

⁋ Uniuerſale aūt dicit̄ de aliquo ſubto: ꝛ ſi ita ſit impoſſibile eſt vt nō ſit ſicut illud qˀ eſt per eſſentiā. ſꝫ eſt in hoc vt aial in equo: ꝛ homine:ergo manifeſtū eſt ꝙ hꝫ aliqueꝫ ſmonē: ꝛ in hoc eſt diuerſitas. Et ſi nō fuerit ſermo oium eorum que ſunt in ſubſtantia etiā: ꝛ ſi nō fuerit hec eſt aliqua ſubſtantia nō min⁹: vt homo hoīnis: etiā in quo eſt. ergo accidit hoc idem vt animal in quo eſt diſpoſitio quaſi propriū.

46. ⁋ Ideſt.vl'e aūtē ſubale eſt illud qˀ p̄dicat̄ de aliquo ſm qd ꝛ ſuba in rei veritate eſt illud qˀ nō p̄dicat̄ d̄ aliquo oino:ꝛ cū ita ſit;tūc vl'e nō ſignificat ſubaꝫ:niſi ſubaꝫ quā ſignificat ꝑs ſicut aial ſignificat de ſubſtātia equi ꝛ hoīs.ſ.naꝫ cōem ꝛ nō ꝓpriā. ⁋ D.d.ergo declaratū eſt ꝙ hꝫ aliquē ꝛc̄.i. ergo declaratū eſt ꝙ ſuba quā ſignificat vl'e hꝫ aliquā diffōnē: ergo diffinitiōes q̄ cōponunt̄ ex vl'ibus nō ſunt ptes ſubaꝝ ſenſibiliū. Qm̄ ſube ſenſibiles nō diuerſant̄ in ſuis ſubſtātijs qn̄ diffiniunt̄ : ꝛ qn̄ nō diffiniunt̄ .ſ.qm̄ ſūt ſube: lꝫ nō diffiniant̄ ēt min⁹ ꝙ̄ qn̄ diffiniunt̄: ſic eſt diſpō in viſibilib⁹: qm̄ ipſa nō ſunt min⁹ viſibilia qn̄ vident̄ ꝙ̄ qn̄ nō vident̄. ⁋ D.d.ğ accidit hoc idē ꝛc̄.i.ergo diffōnes vl'iuꝫ habebūt aliquā diſpōnē ſubaꝝ exiſtiū ex aiaꝫ ꝛ q̄litatē accntē eis: vt aial qˀ eſt vl'e aiali ꝓprio.ſ.demōſtrato in vnoqꝫ aiali.

Viſibilia nō ſi min⁹ viſibilia qn̄ vident̄ ꝙ̄ qn̄ n̄ vident̄. Ulia hnt aliquā diſpōnē ſbarū exiſtiū ex aiaꝫ ꝛ q̄litatē accntē eis

⁋ Amplius autem impoſſibile: ꝛ inconueniens hoc eſſe ſubſtantiā: ſi eſt ex aliquibus nō ex ſubſtantijs eſſe. Nec ex eo ꝙ hoc aliquid: ſed ex quali. Prius enim erit nō ſubſtantia: ꝛ qualis ſubſtantia: ꝛ ipſo hoc ꝙ ē impoſſibile. Nec enim ratione:nec tempore: nec generatione paſſiones poſſibile eſt priores eſſe ſuba:erūt.n.ſeparabiles.

⁋ Et etiaꝫ ex rebus que ſunt impoſſibile: ꝛ non bonum vt ſit ſubſtantia: ꝛ ſi eſt ex reb⁹ vt nō ſit ex ſubſtantijs:neqꝫ ex iſto quod eſt hoc demonſtratum: ſed ex qualitate. Erit enim ex non ſubſtantia ſubſtantie: ꝛ qualitas ante ſubſtantiaꝫ: quod eſt impoſſibile. Impoſſibile eniꝫ eſt: neqꝫ ſm diffinitionē: neqꝫ ſm tempus: neqꝫ ſm generationē paſſiones eſſe ante ſubſtantiam.

47. ⁋ Ideſt.ꝛ cū ſit declaratū ꝙ vl'ia intellecta ſunt diſpoſitiōis ſubaꝝ ipoſe eſt vt iſta ſint ptes ſubaꝝ exiſtes ꝑ ſe. Impoſe.n.eſt ꝛ turpe ſi poſuerim⁹ ſubaꝫ ꝯpoſitā vt nō ſit cōpoſita ex ſubſtātijs: ſꝫ ex qualitatib⁹. ⁋ D.d.impoſe qˀ ſequit̄ ex hoc.ꝛ dixit.erit.n.ex nō ſuba ꝛc̄.i.ꝯtingūt.n.huic pōni multa ipoſſia.ſ. ꝙ ſuba ſit ex nō ſuba:ꝛ vt q̄litas p̄cedat ſubam:qˀ eſt ipoſe. Impoſe.n.eſt q̄litatē p̄cedere ſbaꝫ:neqꝫ ſm diffōnē: neqꝫ ſm tp̄s:neqꝫ ſm gn̄ōnē: ꝛ vl'r ipoſe eſt vt paſſiones exiſtētes in ſuba p̄cedāt ſubaꝫ.

Impoſe ē q̄litateꝫ p̄cedē ſbaꝫ: neqꝫ ſꝫ diffōnē neqꝫ ſꝫ tp̄s neqꝫ ſm gnōnē. Alle .ǧ.t.c.4. ꝛ p̄ ph.i4. Uide quo h̄ ſit intelligēdū p̄mū ca. d ſba oiū

¶ Amplius Socrati inerit substātie substātia: quare duorū erit substātia. Totalr vero accidit si est substātia homo: et quecūq; ita dicunt. nihil eorū q̄ in rōne eē nulli⁹ substantiā: neq; sine ipsis existere: nec in alio. Dico āt nō eē quoddā aial pter aliqua: nec aliud aliorū q̄ in rōnib⁹ nulli⁹. Ex his itaq; speculantib⁹ palā: q̄r nihil vlr existentiū est substātia. et q̄r nullum cōiter pdicatorū significat hoc aliqd: sed tale. Sin aūt alia quoq; multa accidēt: et tertius homo.

¶ Et ēt in socrate est suba cū sit sube. ergo erit substātia duob⁹ et vlr accidit ablatio in greco: hō est suba: et oīa q̄ dicunt hoc mō: vt nullū eorū sit aliud separatū. V.g. vt nō sit aial aliquod aliud a particularibus: neq; aliud ex illis q̄ sunt ex vniuersalib⁹ oio. Ex istis igit declarabitur consideranti q̄ nullū eorum q̄ sunt vniuersalia ē substātia. Et q̄r nullum eorū q̄ pdicantur cōiter significat h: sed tale. Et si non acciderent plura alia: et tertius homo.

48 ¶ Idest. et si vle est suba exñs in indiuiduo demōstrato: et est suba addita sube: p quā indiuiduū demōstratū est idiuiduū sube: et sic erūt in indiuiduo due sbe: et q̄uo erit hoc. ¶ D. d. et vlr accidit ablatio in greco hō est suba etc. ¶ Forte itelligit: q̄m sube q̄r sunt existētes p se: et vle est in cap⁹ ad aliqd: q̄ vle nō est suba sepata oio: sepata.n. sunt de genere rerū existētiū p se, et nō de genere relatiuorū: et fm hoc nō erit hec suba nō sba pticularis exñs p se: aut in mā: aut nō in mā. ¶ D. d. neq; aliud aliorū q̄ sunt in vlib⁹ etc. i. neq; vle qd est vlius eorū q̄ sunt rerū sensibiliū: neq; aliud generū collocatorū sub hoc vli quorū pportio aliud est: sic pportio particulariū ad vle qd est magis particulare eorum q̄ iueniunt in eodē genere. ¶ D. d. ex istis igit declarabit etc. i. q̄m nullū vliuz pdicabiliū fm qd de re demonstrata significat ea fm q̄ est demonstrata et indiuidua: sz fm q̄ in ea est nā silis nāe q̄ est in quolibz indiuiduorū illius vlis. s. nā cōis preter nām ppriā vnicuiq; eorū. ¶ D. d. accidit.n. etc. i. ɔtingit.n. huic sermoni multa ipolia alia a pdictis. Contingit.n. vt sit hic hō terti⁹: q̄m si ex hoie intellecto: et ex hoie sensibili fit vnū ɔgregatū: cōtinget vt cōgregatū sit hō terti⁹: et vlr oia nā ɔgregata ex duabus nāis ɔuenientib⁹ necē est vt sit de nā ɔponētiū.

Vle est in cap⁹ ad aliqd. et entia separata sūt de gñe rerū p se exñtiū. vnd vide īfra.c.57

Vle qd pdicat i qd d re nō signat eā vt est idiuiduas sz vt est in ea nā silis nāe q̄ est in q̄lz idiuiduorū. Silr 12.me.cō.4.

Vlr oīs natura ɔgregata ex duab⁹ naturis ɔuenientib⁹ necē ē vt sit de nā ɔponētiū.

¶ Amplius āt ē ita manifestū: ipossibile.n. substantiā ex substantijs esse in existētibus sic vt actu. Duo nanq; sic actu: nunq̄ sunt vnū actu: sed si pfāte duo fuerint: erūt vnū vt q̄ duplū ex duobus dimidijs pfāte. Nās actus separat: quare si substātia vnū: nō erit ex substantijs inexistētibus. et fm huc modū qdem dicit Democritus recte. Impossibile enim esse ait ex duobus vnū: aut ex vno duo fieri. Magnitudies.n. idiuisibiles substantias facit. silr igit māifestū: q̄r et in numero habebit: si est numer⁹ cōpositio vnitatū: sicut dr a qbusdā. Aut.n. nō vnū dualitas. aut nō est vnitas in ipsa actu.

Actus separ.

Ex duob⁹ actu exñtib⁹ nō fit q̄d vnum idē. 8 me. t.c. 15. et 2. d aia. t.c. 7.

¶ Et ēt hoc est manifestū hoc mō. Impossibile eni est vt substātia fit ex substātijs: cū sit vnū sicut illa q̄ sunt in actu. Duo.n. q̄ sūt in actu fm hunc modū nō erunt in aliq̄ hora vnū in actu: sed si fuerint duo in potētia erūt vnū sicut ē duplex ex duobus in potentia. Actus.n. diuidit subam. igit nō est vnū ex substātijs q̄ sunt idē in actu. Et fm hunc modū dixit Democritus sermonē verū. Dixit enī q̄ ipossibile est vnū esse ex duobus: et duo esse ex vno. Tunc enī essent substātie magnitudinū indiuisibiliū: et ē manifestū q̄ silr erit in numero: et si ista sunt vnitates: sicut dicunt quidaz duo aut illa in qbus nō est vnitas in actu.

49 ¶ Idest. et manifestū est alio⁹ declarationis q̄ ipole est vt vna suba actu sit ex duab⁹ substātijs in actu: et intendebat q̄ hoc sequit si vle est ps sube indiuidui demōstrati pter subaz ei ppriā. ¶ D. d. duo.n. q̄ sunt in actu etc. i. et cā in hoc est: q̄r ipole est q̄ duo in actu sint ex qb⁹ in aliq̄ hora fiat vnū in actu existib⁹ eis duobus in actu in eo. ¶ D. d. sz si fuerint duo po⁸ etc. i. illud qd est pole. s. vt vnū in actu sit ɔpositū ex duob⁹ existib⁹ in ipso in potētia: vt linea q̄ est vna in actu: et duplex duab⁹ medietatib⁹ q̄ est in potētia medietas nō in actu. ¶ D. d. act⁹.n. diuidit etc. i. et cā in hoc est: q̄r actus facit additū eē diuisum: et duo. et iō ipole est vt vnū sit ex duob⁹ in actu: vnū enī est ɔtinuū: et actus est discretū. ¶ D. d. ergo suba etc. i. igit declaratū est q̄ suba nō est vnū cū est cōposita ex substātijs existib⁹ in actu. ¶ D. induxit Democritū testē: et d. et fm hūc modū d. Democrit⁹ etc. i. et intēdit q̄ Democrit⁹ ɔcedebat ipole eē vnā subaz ɔponi ex duabus substātijs. ¶ D. d. cām in hoc q̄ fmo ei⁹ in hoc est verus: et est q̄r ipse opinabat q̄ entia ɔposita sunt ɔposita ex corpib⁹ idiuisibilib⁹: et nō dicebat mixtionē p quā dicim⁹ pole eē vt ex plurib⁹ substātijs fiat vna suba. Et opinabat in substātijs nālib⁹ eē eas vnū in gñe: nō in actu: et negabat nāz ɔtinui. ¶ Et q̄r silr ɔtingit eis q̄ ɔponūt entia ex nūeris. d. et est mai⁹ q̄ similr est in nuō etc. i. et est silr mani⁹ q̄ ɔtingit dicētibus q̄ sube demōstrate sunt ɔposite ex nūeris. s. q̄ sit vnū fm ɔtinuationē. et cū dixit. et si ista sunt vnitates intuit entia. i. si ista entia sicut qdā dicūt sunt ɔposita ex vnitatib⁹. ¶ D. induxit illud ex quo fingūt entia cōponi: et d. sicut qdā dicūt etc. i. sicut fingūt qdā q̄ numerus est eorū ex qbus cōponit nā entiū in qbus nō est vnitas in actu est duo. ¶ Et intuebat p hoc q̄ cōtingit ēt istis hoibus: aut dicere q̄ entia q̄ sūt sz gen⁹ nō sunt vnū in actu aut dicere q̄ vnitates ex quibus cōponūt nō sunt vnitates in actu: et sic ɔtingit eis vt numeri admisceant: et tūc generabit ex eis vnuz in actu: qd est impossibile.

¶ Habet aūt qd accidit dubitationē. Si enī neq; ex vlib⁹ pole ē esse nec vnā subam: pp tale aliqd: sz non ē aliqd h aliqd significare. Nec ex substātijs ɔtingit actu eē: neq; vnā

ſubſtãtiam: incõpoſita vtiq3 erit ſuba oĩs:
q̃re nec rõ vtiq3 erit neq3 vni⁹ ſube. At ꝟo
vĩ oib⁹ ⁊ dictũ eſt duduꝫ aut ſolũ ſube eẽ ter
minũ aut maxie. Nũc aũt neq3 ſi h9. Nulli⁹
igr̃ erit diffõ. Aut mõ quodã erit. modo aũt
quodã nõ. Mãifeſtuꝫ aũt erit qđ dĩ magis
in poſterioribus.

℄ Et in hoc ꝙ accidit ex hoc ẽ error: qm̃ ſi ẽ
ipoſſe vt ſit ſuba oino de ſubſtãtijs i actu: ergo
nulla ꝯpõ ẽ alicui⁹ ſube. Sꝫ oẽs exiſtimant
ex p̃dictis: qm̃ diffõ: aut ẽ ſuba tm̃: aut ẽ ei
magis: ⁊ ſm ꝙ dictũ ẽ tunc diffõ nõ ẽ ſube
nec alteri⁹ rei oio: vt dicat ex quodã mõ eſt
diffõ: ⁊ quodã mõ nõ: ⁊ iſte ſermo erit de
diffinitionibus dictis poſt.

50. ℄ Dixit: ſed accidit qđ in eo qđ dictũ fuit. ſ. ꝙ ipoſſe ẽ
ꝙ vna ſuba ſit ex plurib⁹ ſubſtãtijs i actu: qm̃ ſi ita ſit
exiſtimaꝛ ꝙ oẽs ſube eẽnt ſimplices: ⁊ ꝙ nulla ſuba
ſit ꝯpoſita. ℄ D. d. ſꝫ oẽs exiſtimãt ⁊c. i. ſꝫ oẽs exiſti
mãt ꝙ ſube ſint ꝯpoſite ex hoc ꝙ ꝯcedũt ꝙ diffõnes
ſignificãt ꝯpoſitũ: ⁊ ꝙ diffõnes aut ſũt ſubaꝝ tm̃: aut
magis. ℄ D. d. ſꝫ ſꝫ illud qđ dictũ eſt nũc ⁊c. i. ⁊ ſꝫ ꝙ
ſeqꝛ ex p̃mo ſmõe. ſ. qm̃ ſube nõ ꝯponunꝛ: nulla ſuba
habebit diffõnẽ niſi dicaꝛ ꝙ quodã mõ ꝯpõnis erũt
diffõnes: ⁊ quodã mõ nõ. ℄ D. d. ⁊ iſte ſmo ⁊c. i. ⁊ poſt
declarabiꝛ cui⁹ modi ꝯpoſitoꝝ ſũt diffõnes: ⁊ cuius
modi nõ. ℄ Et itẽdit ꝙ diffõnes ſignificãt plꝛes ſub
ſtãtias in potẽtia ⁊ vnã in actu: ⁊ hoc iã declarauit: ſꝫ
vult cõplere perſcrutationẽ de illo poſt: ⁊ ſunt ꝯpoſi
ta ex ptib⁹ que ſunt ſm quãtitatem. Cap. XIIII.

Sup. tx. c. 43

Aniſeſtuꝫ aũt ex his ipſis: qđ
euenit ydeas ponentib⁹ ſubas
⁊ ſepabiles eſſe: ⁊ ſil' ſpẽm ex
genere faciẽtib⁹ ⁊ dñijs. Si. n.
ſunt ſpẽs: ⁊ anĩal in homie: ⁊
equo: aut vnũ ⁊ idẽ numero
ſunt. aut alteꝝ. Rõne nãq3 palã: qꝛ vnũ. eã
dẽ eni. d. rõnẽ dicẽs in vtroq3. ergo ſi eſt ali
qs hõ ipꝫ ſꝫ ſe hoc aliqd. ⁊ ſepatũ: neceſſe ẽ,
ex qb⁹. vt aial ⁊ bipes: hoc aliqd ſignifica
re: ⁊ eẽ ſepabilia: ⁊ ſubas. quare ⁊ aial. Si
qdẽ igiꝛ idẽ ⁊ in equo: ſicut tu in teipſo: qño
in ſepatim exñtibus vnũ erit. ⁊ quare nõ. ⁊,
ſine ipſo erit ⁊ anĩal hoc.

℄ Et ex h appet qđ accidit dicẽtib⁹ formas
. ſ. ydeas eẽ ſubas ⁊ ſepatas. ⁊ dicẽtib⁹ cũ h
ꝙ forma ẽ ex genere ⁊ dñijs. Qm̃ ſi forma
⁊ aial ẽ in hoie ⁊ equo. tũc aut ſunt vnũ nu
mero. aut diuerſa. ⁊ ẽ manifeſtuꝫ ꝙ ambo
ſunt vnũ p diffõnẽ. ⁊ ſi aliqd fuerit hõ ⁊ ẽ p
h ⁊ ẽ ſepatũ ẽt. neceſſe ẽ ⁊ illa ex qb⁹ ẽ anĩal:
vt ſignificẽt hoc ⁊ vt ſeparatũ p ſubaꝫ. ergo ⁊
animal &t ſi eſt idẽ in equo. ſicut nõ eſt idẽ
quodaꝫ modo quomodo poſſunt ponere
ipm ſeparatuꝫ. ⁊ vt ſit vnum: ⁊ quare nõ ẽ
ſeparatũ ab eo ipm animal.

51. ℄ Ideſt ⁊ ex p̃dictis ⁊ ex eis q̃ mõ dicã appet qđ acci
dit de ipoſſibili dicẽtib⁹ ſpẽs eſſe ydeas ⁊ ſubas ſepa
tas: q dñt ꝙ ſpẽs gnãnꝛ ex gñib⁹ ⁊ differẽtijs. ℄ D. d.
illud ipoſſe ⁊. d. qm̃ ſi forma ⁊ aial ⁊c. qm̃ ſi forma que
eſt gen⁹ in ſpẽb⁹ eſt ſicut aial in hoie: ⁊ equo: tunc aut
aialitas q̃ eſt in eis ẽ vna numero: aut ea q̃ eſt in eqs
eſt alia ab ea que eſt in hoie ſimplr̃: ⁊ vtrũq3 ẽ ipoſſe
ergo ſeqtur vt ſit in eis vna ſm diffõnẽ ⁊ qditatem.
℄ D. d. ſi igiꝛ aliqd fuerit hõ ⁊c. i. ſi igr̃ fuerit hic hõ
ſepatus vn⁹ in nũero ⁊ demõſtrat⁹: q eſt exẽplar hoĩs
generabilis ⁊ corruptibilis: neceſſe eſt vt ꝑs hoĩs ſe
pati q̃ eſt exẽplar aialis qđ eſt hic: aut ſit p̃dicatiuuꝫ
de aiali cuius eſt exẽplar: aut ꝙ ſit ẽt ſepatũ per ſ haꝫ
ab eo cui⁹ eſt exemplar vnũ nũero. ℄ D. d. ergo eſt
aial ⁊c. i. ⁊ cũ fuerit ꝯceſſuꝫ ꝙ aial eſt in hoie ⁊ equo
quodãmodo vnũ. ſ. vnũ ſm gen⁹: qđ nõ eſt in eis vnũ
alio mõ. ſ. ſm numeꝝ: qño pñt ponere illud qđ eſt ſꝫ
gen⁹ vnũ ſepatũ ⁊ vnũ in nũero: ⁊ quare nõ eſt anĩal
ſepatũ qđ eſt exẽplar idẽ cũ aiali: qđ eſt i ſenſato: ⁊ ſic
nõ erit exẽplar ei: ſed forme q̃ ſunt in ſenſibilib⁹ ſunt
ſepate. ℄ Et dixit hoc: qꝛ iſte ſermo ꝑt magis exiſti
mari. ſ. ꝙ forme: quaꝝ actiões apparent in materijs
ſunt ſeparate: ⁊ ipſe perſcrutabiꝛ de hoc in alia ſciã: ⁊
maxime in aiã: ⁊ in aĩa itellectus.

3° de aia. t. c. 4. ⁊ infra.

℄ Deide ſi qdẽ participatiõe bipedis ⁊ mul
tipedis. ipoſſe aliqd accidit. ꝯtraria nãq3 ſil
inerũt ipſi. ⁊ huic enti. ſm aũt qs modus qñ
dicit aliqs vtiq3 aial eſſe bipes: aut greſſibi
le. ſꝫ forſan cõponiꝛ: ⁊ copulaꝛ aut miſceꝛ.
Verũ oĩa incõuenientia. ſꝫ ſi alteꝝ i vnoquo
q3. Infinita ergo erũt vt ẽ ꝯſequẽs dicere quo
rũ ſuba aial. Nõ eniꝫ ſm accidẽs ẽ anĩal hõ.
℄ Ampli⁹ multa erũt ipſuꝫ aial. ſuba. n. in
vnoquoq3 aial. Nõ. n. de alio dĩ. ſi ãt nõ ex
illo erit hõ ⁊ gen⁹ ipſi⁹ illud. Et ampli⁹ ydee
oĩa ex qb⁹ erit hõ. Igiꝛ nõ qdeꝫ alteri⁹ vero
ſuba. Impoſſe nãq3. Ipm igit aial erit vnũ
qđq3 eoꝝ q̃ in aialib⁹. Ampli⁹ ex quo hoc ⁊
qño ex ipſo aiali: aut qño poſſe ẽ eſſe aial: qđ
eſt ſuba hoc ipm p̃ter ipm aial. ℄ Ampli⁹
aũt i ſenſibilib⁹ hec accidũt: ⁊ his abſurdio
ra. ſi itaq3 ipoſſibile ſic ſe hr̃e palã. qꝛ nõ eſt
ydea ipſoꝝ. ſicut qdam dicunt.

℄ Et etiaꝫ ſi per cõmunicationẽ ſunt bipes
⁊ multipes etiã. neceſſe eſt vt in eis ſint cõ
traria inſimul in eodeꝫ. cuꝫ hoc etiã. ⁊ ſi nõ.
qño igitur dixit aliqs ꝙ aial ẽ ambulãs aut
bipes. Et rectuꝫ ẽ vt ſint compoſita. aut cõ
tracta aut mixta. ſed oĩa ſunt idiuidua q̃ nõ
ſeparãtur. ſed vnũquodq3 eoꝝ habet aliũ
vnum. ergo erit ſicut ſermo dicentis ꝙ illa
quoꝝ ſubſtãtia eſt animal ſunt īfinita. Ho
mo eniꝫ ex animali nõ accidentaliter. ⁊ etiã
ipſum animal erit plura. Subſtantia enim
eſt animal qđ eſt in quolibꝫ: ⁊ non dicitur
ad aliud. ſi nõ erit hõ ex illo: ⁊ hoc ẽ genus

eius: τ ẽt oĩa ex quib⁹ ẽ homo sũt exẽplaria: ergo nõ erit exẽplar dictum de alio: τ de alia substãtia: hoc eni est impossibile: ergo erit illud quod ẽ aial vnũqdqz eoꝝ q̃ sũt aialia: τ etiã ex quo erit ex h: τ qño ex illo: qd est aial: aut qño impossibile ẽ vt animal qd ẽ suba sit aliud ab eo qd est animal: τ ẽt accidũt ista in sensibilibus: τ magis iopinabilia: τ si ẽ ipossibile vt sint huiusmodi. Manifestũ est φ nõ sunt exemplaria sm modũ quẽ dicunt qdam.

52 ℭ Idest: τ si cõicent in vno numero: τ est aial bipes τ multipes: τ oẽs spẽs diuidũtur p dnas pedis: necesse est vt in illo vno ꝯgregent̃ ꝯua insil. ℭ D.d. τ si non qño ergo τc.i. τ si nõ quo põt aliqs existimare vt vnũ numero. v.g. aial inueniat̃ in eo spẽs aialis ambulãtis per duos pedes: τ ambulãtis p plures pedes. ℭ D.d. τ rectũ est τc.i. sz rectũ est si existimãtur plura esse in vno sm numerũ qñ illud recipiẽs fuerit diuisibile sm quantitatẽ: vt illa plura sint ex reb⁹ cõpositis in vno: aut ꝯcta aut cõtinuata: sed cũ hoc erũt nõ abinuicez distincta: τ vnũqdqz eoꝝ hẽbit nãm aliaz a nã alterius. ℭ D.d. ergo erit sicut sermo dicẽtis τc.i.g̃ cõtingit ex hoc vt aial separatum qd est vnũ sit suba rex ĩfinitaꝝ.s. spẽx ꝯstitutaꝝ per ipm: hõ eni τ equus τ alie spẽs animalis subsistunt p illud nõ per accñs: τ ipm ẽ sicut materie: τ iõ.d. hõ.n. est ex aiali non p accñs. ℭ D.d. τ ẽt erit hõ τc.i. τ ẽt erit hõ separatus ex illo aiali separato: τ illud separatum erit genus eius: τ silr ꝯtingit in alijs rebus ex quib⁹ est hõ: τ nõ sunt aliud q̃ gña ex qb⁹ constituit. ℭ D.d.g̃ non erit exẽplar τc.i.g̃ aial τ alia gña ex quib⁹ est hõ erit pdicatũ de plurib⁹ sz qd: τ impossibile est in eo qd est exẽplar ex̃ris p se.i. vna suba ĩ numero predicari de plurib⁹. ℭ D.d.g̃ erit illud qd est aial τc.i. nisi aliquis reputet posse φ vnũ numero qd ẽ aial cõgreget spẽs aialis existẽs in ipso: ita φ oẽs sint vnũ qd est impossibile. ℭ D.d. τ ẽt ex q̃ erit h τc.i. τ eadez spẽs ex qua erit ex aiali demõstrato qd est vnũ numero τ indiuisibile: τ qño ẽ ipossibile vt illud qd ẽ ex aiali sit ex suba eiusdẽ spẽi. alia a toto aiali.i. φ aial nõ põt diuidi sm quãtitatẽ: sed si diuidat̃ tũc diffõ totĩ⁹ τ ptis est eadẽ. ℭ D.d. τ quedã ista sunt impossibilia ĩ sensibilib⁹ τc.i. qñ ponitur cõuenire cũ suis exẽplarib⁹. ℭ D.d. τ si ẽ impossibile τc.i. si est impossibile vt sensibilia sint sm h.s. ꝯposita ex substantijs distractis abinuicẽ existẽtib⁹ in eadẽ substãtia numero. manifestũ est φ non hñt exẽplaria sm modũ quem dicũt quidam hoĩes: τ intendit illuz modum quem dixit hic: scilz vt sint hic exemplaria τ φ sic vniuersalia sint. Cap. XV.

Voniã ꝟo substantia altera: τ φ simul totũ: τ rõ. Dico aũt q2 hoc qdem sic ẽ suba cũ materia ꝯcepta ratio: illa ꝟo ratio totaliter. Quecũqz qdem igit̃ ita dicuntur: hoꝝ qdem ẽ corruptio: etenĩz gñatio huius. Rationis aũt nõ ẽ ita vt corrũpatur: neqz eni est gñatio. Non eniz fit domui esse: sed φ huic domui: veꝝ sine generatiõe τ corruptiõe sũt τ nõ sũt. Ostensum ẽ eni q2 nullus hic gñat nec fac̃: vñ τ sbaꝝ sensibiliũ singulariũ: nec diffõ nec demõstratio est: q2 hñt mãm cui⁹ nã talis ẽ: vt cõtingat τ eẽ: τ nõ eẽ. q̃pp corruptibilia oĩa singularia ipsoꝝ. Ergo si demõstratio neciorꝝ: τ diffõ sciẽtifica: τ nõ ꝯtigit sic nec sciaz: qñqz sciaz: qñqz ignorãtiã eẽ. Sz opinio tale qdẽ ẽ: ita nec demõstrationẽ: nec diffõnez: sz opio ẽ cõtingẽtis aliť se hẽc: palã q2 nõ vtiqz erit ipoꝝ: nec diffõ: nec demõstratio. Nõ eni sũt maĩfesta corrupta sciaz hñtib⁹: τ cũ a sensu abscesserint: τ saluatis rõnib⁹ ĩ aĩa eisdẽ: nõ erit nec diffõ amplĩ⁹: nec demõstratio. Propter qd opz eoꝝ ad terminũ studẽtem: cũ aliqs diffiniat aliqd singlariũ: nõ ignorare: q2 semp auferre ẽ. Nõ eni ꝯtigit diffinire: nec itaqz ideã nullã ẽ diffinire. singularium eniz idea vt dicunt: τ separabilis est.

ℭ Et cũ sba totalis τ diffõ aliud τ aliud. s. φ q̃dã sube h mõ φ diffõ ꝯgregat mãm: τ q̃dã ẽ vnitas diffõnis. Oĩa q̃ dñr sm h hñt gñationez τ corruptionẽ ẽt. Diffõ aũt q̃ ẽ h mõ hz corruptionẽ: qm̃ possibile ẽ gñari. essentia.n. domus nõ gñatur: sed gñat̃ eẽntia cui⁹ ẽ dom⁹. Ista igit̃ sũt τ nõ sũt sine gñatione τ corruptiõe. Et declaratũ ẽ φ ista neqz gñant: neqz aliud faciũt. Et iõ neqz diffõ: neqz demõstratio ẽ subaꝝ sensibiliũ pticulariũ. Hñt.n. mãz q̃ qdẽ hz nãz q̃ põt eẽ τ nõ eẽ: τ iõ corrũpũt oĩa pticularia: τ si demõstratio ẽ ex reb⁹ necessarijs: τ diffõ ẽꝟa quẽadmodũ ẽ impossibile scire aut ignorare illud qd nõ põt eẽ tale: sz ẽ sm existimationẽ: ita nõ erit dmõstratio: nec diffõ ei⁹ qd põt eẽ alio mõ: sz ẽ sm existimationẽ. Manifestũ ẽ igit̃ φ nõ hñt diffõnẽ nec demõstrationẽ: q̃ eni corrũpunt̃ nõ sunt manifesta apd hñtes cognitionem qñ recedũt a sensu: τ sermo ẽ ꝯꝟuat⁹ in aĩa. Et iõ oportet diffiniẽtes scire: φ cũ aliqs diffinuerit aliqd pticulariũ: qd ẽ vt remaneat istud semp. Impossibile.n.ẽ vt diffiniat τ nõ diffiniat etiã vt vnũ exẽplariũ. Exẽplar eni est ex pticularib⁹ sicut dicũt: τ est separatum.

53 **Et intendit** per subam totalẽ illud qd est totũ: scz ꝯgregatũ ex mã τ forma pticulari: τ est indiuiduũ demõstratũ: τ intẽdit per diffõnẽ subam quã significat diffõ: τ est forma: τ q.d. suba q̃ dr̃ de demõstrato est alia a suba q̃ dr̃ de for⁹ sube demonstrate. ℭ D. exponit hec duo: τ.d.s. φ q̃dã τc.i. qm̃ altera dr̃ suba que ẽ ꝯgregata ex forma τ mã.s. ex mã τ forma demonstrata q̃ est in mã: altera autẽ est forma vlis quã significat diffõ. ℭ D.d. oĩa igit̃ que dñr τc.i. suba igit̃ q̃ dr̃ de ꝯgregato ex mã τ forma hz gñatiõez τ corruptionẽ: suba ᵃ ꝟo quã significat diffõ ñ hz generationẽ neqz corruptionẽ. ℭ D.d. diffõ aũt q̃ est τc.i.

Singulariũ nõ est diffinitio neqz demonstratio. Nã mãe ẽ q̃ res põt esse τ non esse.

Recedẽtib⁹ sensibilib⁹ a sensu nõ ẽ scientie certitudo sed opinio.

Non fit domui esse: sed huic domui.

ᵃ Suba quã significat diffinitio nõ hz gñationẽ neqz corruptionem Idẽ.s. mã.14.

diffinitio autez que significat hoc mõ.s.que significat formam non habet corruptionem:qz nõ hz gñationẽ. Quidditas enĩ domus simplr̃ non habz gñationez: qz generatio nõ est nisi istius dom⁹ demõstrate. ℂ D.d. ⁊ ista igiẽ sunt ⁊ nõ sunt ⁊c̃.i. q substãtie particulares sunt existẽtes. ℂ D.d. ⁊ declaratũ est ⁊c̃. ⁊ intendit vl̃ia. ℂ D.d. ⁊ iõ neqz diffõ ⁊c̃.i.qz generãtur ⁊ corrũpunẽ. ℂ D.d.cãz pp quã accidit eis gñatio ⁊ corruptio.s. individuis: ⁊.d.hñt.n.mãm ⁊c̃.i. ⁊ necẽ est vt res demonstrate h̃ corrũpunẽ pp hoc q hñt mãm q̃ põt recipe formã in aliqua hora ⁊ amittere eã in alia. ℂ D.d. ⁊ si demõstratio est ⁊c̃.i. ⁊ si demõstratio est vera diffõ dz esse ex reb⁹ necessarijs eternis ⁊ ppetuis: quẽadmodũ impoẽ est vt scire ⁊ nescire sit eius qd nõ est neciũm: sed existimare: ita impoẽ est vt sit scia reꝝ q̃ pñt esse in aliq̃ dispõne ⁊ in ꝯriaz dispositionẽ. ℂ Et cũ posuit q scie sunt in rebz necessarijs: incepit declare q in rebus transmutabilib⁹ nõ est scia necessaria: ⁊.d. manifestum est igiẽ etiã q nõ hẽbunt.s.res transmutabiles ⁊ gñabiles ⁊ corruptibiles. ℂ D.d.q̃.n. corrũpunẽ ⁊c̃.i. particularia.n. nõ sciũtur nisi dũ sunt in sensu: ⁊ cũ recedũt a sensu pñt corrũpi: ⁊ tunc nõ remanebit cognitio eoꝝ apud sentiẽtes: sz tñ remanebit existimatio. ℂ D.d. ⁊ erit sermo ꝯseruatus in aĩa: ⁊ qñ sensatuz recessit a sensu: remanebit sua informatio in aĩa: non tñ q sit certus ipm esse qñ recedit a sensu: ⁊ iõ sensibilia non hñt diffõnem neqz demõstrationẽ: qz postq̃ recedunt nõ hñt nisi existimationẽ. ℂ D.d. ⁊ iõ oz diffinientes ⁊c̃.i. ⁊ iõ opz diffiniẽtes scire q si diffõ eẽt particulariuz: necesse eẽt vt particulare eẽt pmanẽs. ℂ D.d. impoẽ enĩ est vt diffiniatur.s. pticulare fm q est pticulare: ⁊ cũ nõ sit eternum ĩpoẽ est diffiniri. ℂ D.d. ⁊ qñ nõ diffiniẽ etiã ⁊c̃.i. qñ pticularia fm q sunt pticularia non hẽant diffões ⁊ exẽplaria q̃ dñr esse sunt particularia fm sunt extra aĩam necesse est vt nõ habeant diffões. ℂ Et dixit hoc: qz diffões reꝝ sũt remanentium: ⁊ pticularia nõ sunt remanẽtia: ex quo sequitur vt sint hic res remanẽtes: vt sint exemplaria ⁊ forme: ⁊ iõ vlt declarare hoc eis: qz diffões sunt reꝝ permanẽtiũ fm q sunt vl̃es nõ particulares: ⁊ cũ posuerint vl̃ia esse sepata: sequitur vt sint particularia: ⁊ sic nihil prosunt in diffinitione.

Sensibilia nõ hñt diffinitionẽ neqz demõstrationẽ: qz postq̃ recedunt nõ hñt nisi existimationez.

Diffões sũt reꝝ pmanentiũ fm q sũt vl̃es nõ particulares.

ℂ Necessarium ṽo ex noibus eẽ rõnez. Nomen aũt nõ faciet diffinicẽs: ignotũ enim erit. Posita aũt cõia oibus ergo necesse inesse ⁊ alij hec: vt si qs te diffiniat aĩal: dicet gracile: aut albũ: aut aliqd aliud qd in alio sit. Siqs aũt dicat nihil phibere: sepatim qdẽ oia multis: sil' ṽo huic soli inesse. Primũ qdez qz ⁊ ambobus vt aĩal bipes: aĩali ⁊ bipedi: ⁊ hoc in eternis qdem. Et necesse est priora existẽtia: ⁊ partes cõpositi: quinimo ⁊ sepabilia si hõ separabile: aut enĩ nihil: aut ambo. Siquidem igitur nihil nõ erit genus preter species. Si ṽo erit ⁊ dr̃ia.d.qz priora ipso esse. hec ṽo non consequẽter auferũtur.

ℂ Et necesse est vt sermo sit ex noib⁹: ⁊ qui non diffinit nõ ponit nomẽ: qñ nõ erit notũ si fecerit. Noĩa aũt posita sunt cõia oibus rebus. ergo necesse est vt hoc sit aliud etiã: ⁊ si aliquis diffinierit aliqd dicet ipm esse aĩal: aut macruz: aut aliud qd est alterius ẽt: ⁊ si aliqs dixerit q nihil phibet vt oĩa sint sepa rata in reb⁹ multis: ⁊ vt sint insimul ist⁹ solius: ⁊ sic primo ṽo erit duob⁹ vt aĩal bipes: animal ⁊ bipedi: ⁊ hec necesse est vt sint in eternis: que sunt ante: ⁊ sunt partes compositi: ⁊ vt sint etiam separata: si homo est separatus: aut nullum erit: aut vtrũqz. Si igiẽ nullum fuerit non erit genus aliud a forma: ⁊ si fuerit differentia erit etiam ante essentiã ⁊ ista: ⁊ h̃ vocabula nõ ꝺstruũt se adinuicẽ.

ℂ Idest: ⁊ necesse est vt diffinitiões sint cõposite ex nominibus: ⁊ qui nescit rẽ nõ ponet ei nomẽ. Nullus enĩ ponit nomẽ ei qd nescit. ℂ D.d. noĩa aũt ꝯposita ⁊c̃.i. noĩa aũt accepta in diffõnibus sunt noĩa cõia oĩb⁹ rebus diffinitis. ℂ D.d. ergo necesse est ⁊c̃.i. ⁊ cũ fuerint hic noĩa que significãt de entib⁹ dispões: sed ex vna re necesse est vt ista res disponaẽ per aliã rez ⁊ intẽdit q ex h̃ modo est poẽ subam pdicari de suba. ℂ D.d. ⁊ si aliqs diffinierit ⁊c̃.i. ⁊ ex hoc mõ si aliqs diffinierit aliqd inducet in diffõnem eius dispositiões cões. v.g. vt dicat in diffõne alicuius q est albũ aĩal: aut macrũ: aut alia dispõ: ⁊ erit illud qd ꝯgregaẽ ex illis dispõnibus cũ dispõ idẽ in spẽ ⁊ eadẽ nature: ⁊ intẽdit q tale esse nõ inuenit in exẽplarib⁹. ℂ D.d. ⁊ si aliqs dixerit q nihil phibet ⁊c̃.i. si igiẽ aliqs dixerit q nõ est ĩpoẽ vt talia pdicabilia sint sepata abinuicẽ ⁊ diuersa in numero: ⁊ erunt oĩa existia in eodẽ numero. ℂ D. induxit impoẽ qd seqẽ ex hac positiõe: ⁊.d. sic prio ṽo ⁊c̃. idest ⁊ seqtur ex hac positiõe de impossibilib⁹ pmo q quelibz due diuisiões: aut plres sunt duoꝝ dispositoꝝ aut pluriũ aut illa disposita sunt eiusdez dispositi numero. ℂ D.d. ⁊ hoc necesse est vt sit in eternis ⁊c̃.i. ⁊ ista positio in reb⁹ insensibilibus est necessaria in suis exẽplaribus eternis.s. vt inueniant species in vno exẽplari numero plus q̃ vnũ exẽplar: ⁊ in rebus que sunt partes exẽplaris. V.g. vt in hoĩe sepato sit aĩal sepatũ ⁊ ambulans: ⁊ bipes: ⁊ vlr̃ forme ex quib⁹ cõponiẽ hõ: ⁊ hoc itẽdebat cũ.d. ⁊ vt sit ẽt sepata si ẽ hõ sepatus .s. ⁊ cõtinget in his substãtijs que sũt ptes hoĩs sepati vt sint ẽt sepate. ℂ D.d. aut nullũ erit ⁊c̃.i. aut ille dispositiones quib⁹ disponiẽ vnũ dispositũ sint nõ diuerse aut diuerse. V.g. qñ nõ diffiniẽ dispositio duob⁹.s. genere ⁊ dr̃ia. Si igiẽ iste due dispões fuerit adunate: tunc genus nõ erit aliud a dr̃ia: ⁊ si fuerit diuerse ⁊ nõ vnius rei appebit q dr̃ia pcedat genus i esse. ℂ D.d. ⁊ ista nõ destruũt se adinuicẽ. ℂ Et si hic nõ fuerit error scriptoris: intẽdit q iste forme ⁊ dispositiões congregate i diffõne nõ sũt ex reb⁹ q̃ differũt a se inuicẽ .s. que oẽs sunt in actu: sed sunt ex dispõnib⁹ quaꝝ q̃daz sunt ad pficiẽdũ quasdã: ⁊ iõ pñt predicari de se adinuicem: ⁊ q ꝯgregatũ ex eis sit vnũ: ⁊ hoc impoẽ est in exẽplaribus ⁊ in reb⁹ q̃ꝝ sunt exẽplaria: ⁊ hoc est solũmodo possibile in vl̃ib⁹ que nõ hñt esse: sic vt esse reꝝ que sunt extra aĩaz: neqz sunt etiã diffiniẽtes. Sed vr̃ mihi q hic sit error i libro: in quo deberet scribi: ⁊ ista non declarãt se adinuicẽ.i. ⁊ forme diuerse i esse i exẽplaribus non declarant se adinuicẽ.s. q illa q̃ est magis particularis nõ declarat nãm vl̃is sicut ẽt ẽ dispositio dr̃ie cũ gñe: qñ si in hoĩe sepato est ps ex separatione aĩalitatis ⁊ rõnalitatis: tunc rõnalitas nõ distin

54. Nullus imponit nomẽ rei quã ignorat. Jdẽ.4. me.t.c.10.

gnit aīalitatē hominis ab aīalitate simplici sicut accidit hic in diffinito. Declarabitur igitur ex hoc q̄ vlīa impossibile est vt sint substantie neq̧ exēplariū: neq̧ sensibiliū: et q̄ etiā nō sunt diffinientes oīno: qm̄ tunc non esset scientia: et etiam in rebus nō inuenietur idētitas et oppositio.

¶ Deinde aūt si ex ideis idee. magis enī incōposita sunt ex quib⁹ aliqd ꝯstat. Amplius de multis oportebit et illa p̄dicari ex qb⁹ idea: vt aīal et bipes: sin aūt qūo cognoscet̄. Erit enī idea quedā quā ipoſſe de plurib⁹ p̄dicari q̄ȝ de vno. Nō vı̄ aūt: sed oīs idea eē pticipabilis. Quēadmodū ergo dictū est latet q̄ impossibile diffinire in sempiternis: maxie hō quecūq̧ vnica: vt sol et luna. Nō solū. n. peccant additiōe taliū: qbus ablatis adhuc erit sol: puta terrā gyrās: aut nocte absconditū. Si. n. steterit: aut apparuerit: nō adhuc erit sol: sed absurdū: si nō: sol. n. subam quandā significat. Amplius q̄cūq̧ in alio cōtingunt: vt si alter fiat talis: palā q̄ sol erit. Cōis ḡ rō s; erat singulariū sol: vt cleō aut sortes: qm̄ ppter qd nullus ipsoꝝ terminū profert. idee fiet enī vtiq̧ manifestū tentantibus. Quare verū quod modo dictum est.

¶ Et etiā exēplaria sunt ex exēplarib⁹. Qm̄ q̄ sunt ex eis sunt maioris cōpositiōis: et ēt opȝ predicari p sermonē illa ex quib⁹ est exēplar etiā de plurib⁹. v. g. aīal et bicubitū: et si non: qūo erit: et etiaȝ sciet̄: sicut illud qd̄ ipoſſe est predicari per sermonē de plurib⁹: s; de vno. Et hoc nō existimat̄: s; existimat̄ q̄ oē exemplar est acquisitū: quēadmodū igit̄ dictū est latet q̄ est impoſſe vt diffō sit reꝝ eternaꝝ: et maxime illud qd̄ est eternum: vt sol et luna. Non enī peccāt in hoc solū: sed q̄ nitunt̄ in talia q̄ cū recedūt erit sol: et vt in nocte latet sub terra: qm̄ si apparet et si occidit erit sol: sed hoc nō sentit̄: sol. n. significat suā subam. Et etiā oīa q̄ pn̄t esse in alia sicut erit si fuerit aliud tale manifestū est q̄ erit sol. Ergo sol ē contrarius: s; iā fuit ex reb⁹ pticularibus: vt Sor. et Pla. Et si nō q̄re non apparet diffō exēplaris illius: qm̄ si declarat̄ q̄ illō qd̄ dictum ē h est veꝝ eis qui hoc nitunt̄.

55. ¶ Dixit: et contingit istis vt exēplaria ēt sint cōposita ex exēplarib⁹: qm̄ si fuerit hic hō separatus: erit etiaȝ hoc aīal separatū. ¶ D. d. q̄ aūt sūt ex eis sūt maioris cōpositionis. i. q̄ aūt cōponūtur ex aliquib⁹ sunt maioris cōpositionis q̄ȝ cōponētia. ¶ Et. d. hoc: q̄ cū illud qd̄ est maioris cōpositionis et est sepatū et exemplar: q̄to magis erit sepatum et exēplar illud qd̄ est minoris cōpositiōis. ¶ D. d. et ēt opȝ predicari ꝛc̄. i. et cōtingit dicentib⁹ exēplaria esse dicere q̄ nature separate ex quibus cōponunt̄ exēplaria debēt p̄dicari de plurib⁹: ita q̄ sint vlia: q̄ nō pn̄t eē i vno fm̄ nūeꝝ: et si non qūo p̄ticulare possȝ sciri: ¶ D. d. v. g. aīal et bicubitū. i. v. g. aīal et bicubitū: qm̄ hō si hūerit exēplar ex aīam et fuerit sciri: nece est vt aīal qd̄ est in illo exēplari et bicubitum predicet̄ de plurib⁹: vnū aūt numero non p̄dicat̄ de plurib⁹. ¶ D. d. et ēt sciet̄ ꝛc̄. i. et ꝯtigit sciri p diffōnē illō qd̄ nō ē intētio vlīs. ¶ D. d. et h nō existimat̄ ꝛc̄. i. et nullus querit diffōnem et exēplar particularis: s; existimat̄ q̄ ab oī exēplari acqrit̄ intētio cōis eius cui⁹ est exēplar. ¶ D. d. quēadmodū igit̄ est dictū ꝛc̄. i. sed quidā nitunt̄ dicere in diffōnib⁹ reꝝ particulariū eternarum: ex quib⁹ non inuenit̄ nisi vnū indiuiduū: q̄ latet esse impoſſe vt sit diffō reꝝ: ex quib⁹ nō inuenitur nisi vnū tm̄ indiuiduū: vt sol et luna. appet. n. q̄ q labo rat in diffiniēdo talia indiuidua peccat. ¶ D. d. peccatum enī ꝛc̄. i. qui. n. nitunt̄ diffinire solē et lunā eē peccant: qm̄ diffiniunt solē p res q̄ cū auferūtur: nō auferēt̄ sol: dicebant enī solē esse astrū latēs de nocte: et h intēdebat cū. d. qm̄ si appet ꝛc̄. i. qm̄ q̄ latet et qm̄ appet ē sol: et hoc nomē sol significat illud qd̄ significat suba: et iō oporteret eos diffinire ipm̄ p diffōnem ꝯuenienteȝ nomini. ¶ D. d. et ēt oīa que pn̄t esse ꝛc̄. i. et si hēret diffinitionē essȝ ex diffōnibus que si essent in aliquo demonstrato illud aliud eēt sol: et fm̄ hoc nomē sol significaret plures soles: et hoc nomē est rei p̄ticularis. v. g. Sor. et Pla. ¶ D. d. et si nō quare apparet alicuius exēplar. i. et si hoc nomē esset nomē speciei: tunc essent plā indiuidua silia. ¶ D. d. qm̄ si eēt manifestū ꝛc̄. i. qm̄ si appareret aliud indiuiduum: tūc sermo eoꝝ qui nitunt̄ diffinire solem est verus. Cap. XVI.

Manifestū est aūt q̄ subaꝝ eē existimataꝝ plurime p̄tāe sunt vt ipse partes aīaliū. Nihil etenīȝ separatū est: qn̄ aūt sepata fuerint: tūc entia sī vt mā oīa terra: ignis: et aer. Nihil. n. ipoꝝ vnū est: nisi vt cumulus anteq̄ȝ digerat̄: et fiat aliquid ex ipsis vnū. Maxie aūt vtiq̧ aliqs animatoꝝ suspicabit̄ p̄tes et eas q̄ aie ppinque ambas fieri entes: et actu et potentia: eo q̄ principia hn̄t motus ab aliquo i suis iuncturis. Propter qd̄ quedā aīalia diuisa viuūt: s; tn̄ potētia oīa erūt qn̄ fuerit vnū et ꝯtinuū nā: s; n̄ vi: aut coplatiōe: tale nāq̧ ē orbatio.

¶ Et manifestū ē etiā q̄ p̄tes sube q̄ existimātur potētie: et silr̄ p̄tes aīalis. Qm̄ ex eis nō est distinctū vnū: s; q̄si gn̄ata sunt an̄q̄ȝ adiūgantur: et fiat ex eis vnū. Et pōt aliqs existimare q̄ partes reꝝ aīataꝝ: et p̄tes aie magis q̄ȝ aliud appropinquās sibi adinuicē: in esse: et in actu: et in potētia: qm̄ hn̄t principia motus ex aliquo vi oppositionis. Et iō qddam aīal postq̄ȝ diuidit̄ viuit. Tn̄ erit oīs potētia cū sit vnū: et ꝯtinuū p nām: nō per glutinū: et applicationē. Qd̄. n. ē tale diminutio nāe.

56. Quia dicere exēplaria ē ppinquū ad dicere formas sensibiliū eē sepatas: vlt i h caplo narrare q̄ plura eoꝝ que existimātur esse sube vir non sepate a

mãye. ¶ Et.d.ꝛ est mani^m ꝛc.i.ꝛ est mani^m ꝙ plã eoꝝ q̃ existimãtur eẽ sube sũt existẽs ĩ po^a: ꝛ postea sũt in actu: ꝛ qd̕ est tale ẽ ĩ mã. ¶ D.d.ꝛ silr ptes aĩalis ꝛc.i. ꝛ iõ partes aĩalis nõ bñt vnũ ꝑ qd̕ sunt sube cũ sint di stincte ab aĩali: sed sũt apd̕ diuisiões: sicut ptes q̃ sunt in gñatiõe.s.q̃ꝝ esse nõ ꝑficit donec adiungãtur ad inuicẽ: ꝛ fiat ex eis vna suba quã significat nomẽ ꝛ dif finitio. ¶ Et hoc qd̕.d.manifestũ est: qm cũ posueri mus ꝙ noĩa q̃ sunt ſm diffões significãt subas: ꝛ silr diffões que sunt ſm ista noĩa: ꝛ posuerim^9 ꝙ ptes aĩ malis diuise nõ significant a noĩb^9 sicut significãtur ab eis q̃ sunt ꝯtinue nisi equoce: ꝛ mãifestũ est ꝙ illa que significãtur a noĩb^9 ꝛ sunt ꝯtinua: sũt sube mãles. ¶ D.d.ꝛ põt aliqs existimare ꝙ cã in hoc in istis aĩ malibus est ꝙ partes suoꝝ mẽbroꝝ ꝛ ptes aĩe appro pinquãt sibi adinuicẽ in potentia ꝛ actu: sed ꝙ q̃libet pars recipit oẽs potẽtias aĩe ꝛ v̓tutes aĩe nõ appropi quant alicui pti sine alia: iõ talia aĩalia cũ diuidũtur pñt viuere: ꝛ apparẽt oẽs v̓tutes ĩ q̃libꝫ pte: ꝛ h̕ qd̕.d. est manifestius ĩ plãtis: ꝛ q̃si itẽdebat ꝙ cã ĩ h̕ nõ ẽ q: nõ est in mã: sed cã in h̕ est ꝓpĩnqtas virtutũ aĩe adin uicẽ. Jmpoſſe eni est vt aĩa q̃ est in h̕ aĩali sit nobilior aĩa que est ĩ aĩali ꝑfecto: ita ꝙ existimat̃ ꝙ ista aĩa sit sepata ꝛ aĩalis ꝑfecti nõ sepata. ¶ D.d.bñt.n. ꝑncipia motus ꝛc.i.ꝛ v̓tutes aĩe approximquãt sibi ĩ hoc aĩali: q: bñt ptem puã.i.debilẽ de ꝑncipio ꝑ qd̕ aĩal mouet̃ motibus diuersis ꝯtrarijs. ¶ D.d.sed m̃ ꝛc.i.ꝛ signũ ꝙ aĩa eius est in mã est ꝙ actio eius est ꝑfectior q̃ ẽ vnũ nãliter: nõ vnũ violẽter: ꝛ ſm applicationẽ: ꝛ vlr apparet ꝙ hoc accidit ei ẽ: q: est de actiõibus nature actio diminuta.s.ens diminutum.

Quare aĩa lia aliq̃ diui sa viuũt. vid̕ eciã ꝯñse.z. d̕ aĩa.t.c.zo.

¶ Qm̃ ãvo vnũ dr̃ sicut ꝛ ens: ꝛ suba vnius vna: ex quoꝝ vna numero: vnũ numero: pa lam q: nec vnũ: nec ens ꝯtingit subaꝫ eẽ reꝝ: sicut neqꝫ elmto eẽ aut principio. Sed q̃rim^9 quidẽ principiũ vt ad noti^9 reducam^9. Ma gis igit̃ hoꝝ suba est ens ꝛ vnũ q̃ꝫ principiũ: ꝛ elm: ꝛ cã. Sed nec ista sunt si nec aliũ cõe quicq̃ꝫ suba sit. Nulli nãqꝫ inest suba: ꝫ huic ꝛ hñti ipsam cui^9 est suba. Amplius qd̕ vnũ apd̕ multa nõ erit siml̕: qd̕ aũt cõe siml̕ apd̕ m̃lta existit: quare palã: q: nulla vliũm existit pre ter singularia separatim.

¶ Et cũ vnũ dr̃ sicut dr̃ ens ẽt: ꝛ suba vnius est vnũ: ꝛ suba entis est vnũ nũero. Et mani festum ẽ ꝙ impoſſe ẽ vt suba reꝝ sit vnũ: aut ens: sicut ẽ ipoſſe vt pricipiũ sit eẽntia elmto. Sed q̃rit̃ quid est principiũ ad sciẽdũ duo: ꝛ suba q̃ est istoꝝ magis q̃ꝫ aliud est ens: ꝛ vnũ: ꝛ principiũ: ꝛ elm: ꝛ cã. Sed non vñr ista esse suba cũ nullũ aliud cõe oĩno sit suba. Substãtia eni nõ est alterius nisi suiipsius: ꝛ illius cuius est: ꝛ ẽ suba illi^9 rei: ꝛ ẽt ĩ plu ribus nõ erit insiml̕: ꝛ cõe insiml̕ erit plurimum. Manifestũ est igitur ꝙ nullũ vniuersalium est separatum a particularibus.

57 ¶ Quia opinãtes vlia esse subas: dicũt ꝙ illud qd̕ est magis vlr est dignius hoc: ꝛ iõ plures opinabant̃ ꝙ principiũ oĩum est vnũ vlr: incepit ꝯdicere eis. ¶ Et dicit cũ h̕ nomẽ vnũ dr̃ de oĩ de quo dr̃ hoc nomẽ ens ꝛ hoc nomẽ ens vr̃ dici multiplr̃: ḡ manifestũ est ꝙ il lud qd̕ significat vnũ impoſſe est ꝙ sit principiũ oĩum entiũ: ita ꝙ sit cõe eis: sicut est impoſſe vt hoc nomen principiũ sit vnũ cõe elmtis. Sed querẽdũ est ĩ entib^9 quid est dignius vnitate ꝛ noĩe principiũ: ꝛ illud ẽ ꝑꝑ qd̕ inuenit̃ ĩ alijs hñtib^9 hec noĩa: appet eni ꝙ hec noĩa dicãtur ſm prius ꝛ posterius: ꝛ h̕ intendebat cum.d. manifestũ est igit̃ ꝙ impoſſe est ꝛc.i.ꝛ manifestũ ẽ igit̃ ꝙ impoſſe est vt vnũ ꝛ ens sint suba pluriũ. ¶ D.d. sic est impoſſe ꝛc.i.sicut est impoſſe vt ꝑncipiũ dictũ de ele mentis cõib^9 sit prima suba ꝑncipioꝝ. ¶ D.d. ꝛ suba que est ꝛc.i.ꝛ existimat̃ ꝙ illud qd̕ est dignius hoc no men suba inter ista ꝯcessa esse subas ẽ illd̕ de quo sim pliciter dicit̃ h̕ nomẽ ens: ꝛ h̕ nomẽ vnũ: ꝛ elm: ꝛ ꝑn^m ꝛ cã. Sed vlia sunt q̃ significãt hec noĩa.s.q: existimat̃ ꝙ vlia sint ꝑn^a reꝝ de q̃bus ꝑdicãtur ſm ꝙ sunt vlia. ¶ D.d.sed nõ vñr ꝛc.i.sed ista vlia impoſſe est vt sint sube istaꝝ reꝝ quaꝝ sunt vlia. Ulia enim sunt cõia: ꝛ nullũ cõe est suba. ¶ D.d.suba.n.nõ est alterius ꝛc.i. ꝛ nullũ cõe est suba: qm suba nõ ẽ suba pluriũ: ꝛ ẽ suba: aut suiipsius: aut illius cui^9 est suba: ꝛ ẽt suba nõ est in plurib^9 insiml̕: vlr aũt est cõe: ꝛ cõe est in pluribus insiml̕. ¶ D.d. Manifestũ est igit̃ ꝛc.i.ex ꝯtingentib^9 impos sibilibus ꝛ ex hoc ꝙ vlr^a ꝛ particulare sunt ad aliqd: ꝛ principiũ eius est cuius est ꝑncipium: ꝛ necesse est vt principium nõ indigeat in suo eẽ cui^9 est ꝑncipiũ.

Nullũ cõe ẽ sba. Jdem ꝑ met.cõ.45.ꝛ 10.met.cõ.6. ꝛ.12.met.21. Sꝫ opp^m vr̃ dicere.8.cõ. 46. a Ule ꝛ par ticulare sũt ad aliqd. Jdes 8.cõ.42.

¶ Sed spẽs dicẽtes hic qdẽ recte dicũt sepa rantes eas: si sube sũt: illic aũt nõ recte: q: vnã in multis dicũt spẽm. cã ãvo q: nõ hñt reddẽ que tales sube sunt incorruptibiles: ꝑter sin gulares ꝛ sensibiles. Ergo faciũt easdeꝫ spẽ corruptibilib^9. Has eni scim^9 autohoiem ꝛ autoequũ addẽtes sensibilibus verbuꝫ ipm: q̃uis vtiqꝫ si nõ videremus astra nõ minus existimo forẽt sbe sempiterne post eas quas nos videmus: quare ꝛ nũc: si nõ habemus q̃ sunt tñ esse q̃sdã forsan est necẽium: qd̕ quidẽ igit̃ neqꝫ vlr dictoꝝ quicq̃ꝫ suba: neqꝫ vna ex substantijs: manifestum est.

¶ Sed illi q̃ dicũt formas esse quoquo mõ: pñt dicere veꝝ cũ faciũt esse sepatas cuꝫ sint sube: ꝛ quodãmodo nõ est veꝝ. Dicũt eniꝫ ꝙ eadẽ forma est in plurib^9. Et cã in hoc est ꝙ nõ pñt narrare q̃ sunt sube q̃ sũt ex talib^9: vtrũ sint sube q̃ nõ corrũpunt̃: alie a substan tijs particularib^9 sensibilibus. Et illi faciunt eas eẽ easdẽ ꝑ formã q̃ corrũpitur: ꝛ dicũt. nos scimus ista esse hoiem: ꝛ addunt in sen sibilibus verbuꝫ qd̕ dr̃ est: ꝛ si est. Et si nos non videmus stellas: tñ eaꝝ eẽ nã non dimi nueretur: ꝛ eẽnt substãtie eterne. Ergo mõ rectum ẽ vt sint necessario: lꝫ nõ sit scia apd̕ nos quid sint: ergo manifestũ ẽ ꝙ nullũ eoꝝ que dñr vlia est substãtia: nec aliq̃ suba.

¶ Jntendit in hoc caplo notificare veritatẽ ꝛ falsitatẽ sermonis dicentis. ¶ Et.d.sed dicẽtis ꝛc.i.qm h̕ dicũt ꝙ sube sunt sepate est veꝝ.sube.n.debẽt esse sepate.i. 58.

q nō sunt in subiecto in actu: sed cū h q dicūt eas esse sepatas: ponūt eas existere in plurib⁹ .i. particularib⁹. ¶ D. demōstrauit quō accidit eis peccatū: τ .d. τ cā in hoc est τc .i. τ cā sui erroris est: qm̄ cū sint h scie que nō corrūpunt: non prit distinguere inter nām q̄ est suba istaꝝ sciaꝝ: τ inter nāz que ē suba: τ pp h opinati sūt h esse subas nō corruptibiles: τ q sunt cū substātijs corruptibilib⁹ eadē p formā q̄ corrumpitur: τ h est error magnus. ¶ D. d. τ hoc est additū i sensibilib⁹ τc .i. qm̄ cū ponūt illud qd̄ significat diffō ptem subaꝝ sensibilium: cōtingit eis vt eas esse intellectas sit pars suoꝝ esse: adeo q si ista sensibilia nō fuerint intellecta non erunt. Et est manifestū q sensibilia sunt entia: lꝫ non intelligant quēadmodū sunt entia: licꝫ nō sentiantur. ¶ Et iō .d. τ si nos nō videmus stellas τc .i. τ necesse ē vt essentie reꝝ intelligibiliū sint existētes: lꝫ nō intelligant: τ intendit q manifestū est: qm̄ quēadmodum sensibilia nō sunt sensata in actu donec sentiātur: ita ē de intelligibilib⁹: τ ſm hoc seqtur ex opinione ᵃ Aris. vt intelligibilia sint noua: τ ſm opinionē dicentiū formas esse sunt eterna: sꝫ quō suba eterna est ps sube corruptibilis aut idē illi: τ suba corruptibilis est vnū numero. ¶ D. d. ergo rectū τc .i. τ rectū est vt ꝯtingat dicentibus formas esse: vt sint hec intellecta necessaria in actu: τ si nō sciant neqꝫ itelligātur: τ sic scia acqsita de nouo non erit addiscere: sed rememorari. ¶ D. d. manifestū est igit q nullū eoꝝ q̄ dnr τc .i. τ cū oia hec impossibilia ꝯtingāt dicētibus subas vles eē sepatas: manifestum est q nullum vniuersalium ē substantia: neqꝫ aliqua substantia est vle.

Essentie reꝝ intelligibiliū sunt existentes lꝫ nō intelligāt. opp^m vi. dic. z. metb. cō. primo.

ᵃ Ex opinione Aris. seqt q intelligibilia sint noua. Idez p̄ met. cō. 4 9. τ .7. pb. cō. z0. τ p̄ posterioꝝ. cō. z. τ .3. de aia. cō. z. ꝫ chimerizantes auerroystas.

Cap. XVII.

Quid aūt opꝫ dicere: τ q̄le quid subam: iteꝝ aliud principiū facientes dicamus. Forsan .n. ex his erit palā: τ d̄ illa suba q̄ est sepata a sensibilib⁹ substātijs: qm̄ ergo suba τ principiū τ cā quedā est: hinc ē pcedendū. q̄rit aūt ipm pp quid semp sic: pp quid aliud aliqd alij alicui inest. Nā q̄rere pp quid musicus hō: music⁹ hō est: aut ē qd̄ dictū ē q̄rere pp quid hō musicus est: aut aliō. Nā qd̄ qd est pp qd ipꝫ ē ipm nihil est q̄rere. Opꝫ eni ipm: qꝛ qd̄ ipꝫ esse existere manifesta entia. Dico aūt vt qꝛ luna patit eclypsim. Ipsius aūt qꝛ ipm vna est rō: τ vna cā in oibus: pp quid hō hō: aut musicus hō musicus: nisi quis dicat: qꝛ indiuisibile ad ipm vnūqdqꝫ. Hoc aūt erat vnū esse. Sed hoc cōe: qꝛ de oibus τ qd̄ breue: quereret aūt aliqs pp quid hō est aial tale: hoc quidē igit palā: qꝛ nō q̄rit q̄re qui ē hō: hō ē. Aliqd g̃ de aliquo q̄rit pp qd existit: qꝛ ꝙo existit oꝫ manifestū esse. Nā si non ita: nihil querit: vt pp qd tonat: qꝛ sonitus fit in nubibus. Aliud eni ita de alio ē qd̄ q̄rit: et pp̄ter qd: puta lateres et lapides dom⁹ sūt. Palā igit q q̄rit cām. Hoc aūt ē qd̄ quid erat eē vt est dicere logice: q in qbusdā qdem cui⁹ cā: vt forsan ē in domo: et i lecto: in qbusdā ꝙo quid mouit primū. Nā cā et h: ꝫ talis quidē cā in fieri q̄ritur et corrūpi: altera ꝙo et in eē. Latet aūt maxie qd̄ queritur in his q̄ nō de alijs dnr: vt hō qd ē querit: pp simplr dici: sed nō diffinite: qꝛ hoc aut hoc. Sed oꝫ corrigentes querere: si aūt nō: cōe eius qd̄ nihil querere: et eius quod q̄rere aliquid fit.

Inde sumit q i oi qōne est aliqd pcōcessum τ aliquid q̄situꝫ.

¶ Et etiā incipiam⁹ alio mō: et dicamus qd opꝫ dici subam et sicut quid. Rectuꝫ est igit vt ex istis sermonib⁹ declaret sermo de illa suba ēt q̄ est sepata a substātijs sensibilibus. Et cū suba hēat principiū et cām aliquā: accipiamus ab eo viā. Et q̄remus q̄re ſm hanc dispositionē semp q̄rit aliud et ē alteri⁹. q̄rē eni q̄re musicus ē ab hoie: aut q̄rere qd est: aut q̄rē hō ē ex musico: aut erit. Postremo eni q̄rere q̄re est: est q̄rere cui⁹. Opꝫ .n. vt eē et essentia declarent. v. g. qm̄ luna eclypsat. Sermo eniꝫ de istis reb⁹ esse est vn⁹: et cā in oibus est vna: q̄re hō ē hō: et music⁹: nisi aliquis dicat q oē vnū ex se nō diuidit: et hec ē essentia vnius: ꝫ hoc ē cōe: et dr de oib⁹ reb⁹ vere. Et forte q̄ret aliquis: q̄re hō est aial sic hic. Manifestū ē eni q nō q̄rit q̄re est hō: et aliud qd̄ ē hō qd̄ q̄rit: sicut quidā dicūt: qm̄ hoc manifestū ē. Si igr̄ qd̄ nō fuerit h⁹: nihil querit: sicut q̄re ē tonitruus: q ē tinitus i nubibus: qm̄ ſm h q̄situ erit de alio: et q̄re hoc sicut lapides et lateres domus. Manifestū est eniꝫ q q̄rit cām: et ista sunt quiddites domus: sicut ē mō logico: qm̄ in quibusdā reb⁹ non potest inueniri a quibusdaꝫ causa: sicut forte inuenitur in domo: aut scāno: τ queritur in quibusdam quid ē motor prim⁹. hec eniꝫ est cā. Sed cā q̄ est talis q̄rit apd̄ generationē et corruptionē: et ē forme i essentia. Et latet qd̄ multū in eis q̄ nō dicunt d̄ alijs: vt queritur quid ē hoc. est eniꝫ mō simplici: et nō distinguitur hoc esse in hoc.

Et cum declaratuꝫ sit q vle nō est suba: τ q illō qd̄ significat diffō est suba: incipiam⁹ pscrutari d̄ hac suba alio mō. ¶ Et .d. dicamus igit qd opꝫ dici subam τ sicut qd .i. qm̄ opꝫ declarare quid sit suba per diffōnem τ exēplū. ¶ D. d. rectū ē igit vt ex istis sermonib⁹ τc .i. rectū est igit τ de cognitiōe sube sensibilis declaret suba q̄sita .i. sepata eterna. ¶ D. d. τ cū suba hēat pn^m τc .i. dicamus igit q cū sit manifestum per se q iste sube hēant cās: τ q cā sube est suba: opꝫ ponere pscrutationē in substātijs istarum reꝝ ex perscrutatiōe de suis causis: τ qꝛ pscrutatio de causis reꝝ sensibiliū: nō pōt fieri nisi numerando interrogationes nāles de causis: h incepit declarare loca in qb⁹ querit per q̄re: τ .d. q̄re τc .i. qꝛ mādfestū est p se q per hoc ipm q̄re q̄rit de causis reꝝ manifestū ē q nō vsitat i re simplici nō ꝯposita: sꝫ i reb⁹ ꝯpositi i qb⁹ ponit

Nō sit qō p q̄re in re simplici no ꝯposita. Idē co. sequente.

Predicatio‑num alia naturalis alia nō nālis.

aliqd eē in aliq̄: ⁊ aliqd p̄dicari d̄ aliq̄: aut aliqd eē: aut nō esse. Qm̄ cū fuerit manī^m nobis aliqd eē i aliq̄: iterrogabim^9: quare ē h̄ in h̄: aut q̄re est h̄: ⁊ q2 p̄dicatio alia est nālis: alia nō nālis: ⁊ ipse nō curat in hoc loco q̄ in duob^9 locis sit interrogatio vna aut due. D. q̄re re eni: quare musicus est hō: aut q̄re hō musicus: aut aliud. i. ⁊ cā q̄sita in aliq̄ ꝓpōne ⁊ in suo ↄuerso: aut sūt eadē qō: aut sunt due: ⁊ qūocūq3 fuerit s̄biectū ē cōpositū ⁊ nō simplex: ⁊ q2 q̄rere p q̄re in re simplici est nugatio. si eni hō simplex eēt: tūc dicere quare hō ē musicus: esse3 sicut dicere: q̄re hō est hō. ⁊ iō. D. q2 op3 ⁊c. i. ⁊ q2 op3 vt sit cognitū nobis ante interrogationē hic esse duo diuersa: ⁊ q̄ alterū existit in reliquo. U. g. q̄ cum apud nos sit cognitū q̄ luna eclypsat: interrogamus q̄re eclypsat. ¶ D. d. sermo eni in istis reb^9 ⁊c. i. querere eni p q̄re de vna re impossē est. U. g. vt aliqs querat q̄re hō est hō: nisi aliqs dicat q̄ oia sunt simplicia: qm̄ qōlib3 eoꝝ est vnū p se: ⁊ vnū nō diuidit̄ i p̄dicatum ⁊ subiectū: ⁊ sic interrogat̄ d̄ eis p q̄re: cū essentia vnitatis sit indiuisibilis: neq3 p q̄litatem. ¶ D. d. ridēdo: sed hoc ē cōe ⁊c. i. ⁊ res existes h̄ hn̄t dispōnes cōes q̄ p̄dicant̄ de oib^9 vera predicatiōe: ⁊ sic apparet eas esse cōpositas: ⁊ q̄rit̄ in eis cā cōpositiōis. ¶ D. d. ⁊ forte q̄ret aliqs ⁊c. i. ⁊ rectū est vt interrogatio vera sit quare hō est aial: nō q̄re hō est hō. ¶ D. d. si igitur interrogatio non fuerit h̄ōi. s. vt aliqs q̄rat: q2 tonitru^9 est in nubib^9: ⁊ dicat̄ q2 in nubib^9 est sonus. ¶ D. d. ⁊ quare h̄ sicut lapides ⁊c. ⁊ hoc est aliō exēplū. i. q̄re ē h̄ dom^9: q2 est ↄpositū ex lapidib^9 ⁊ lateribus. ¶ D. d. manifestū est eni q̄ querit̄ cā. i. qm̄ interrogatur istis interrogationib^9. ¶ D. d. ⁊ h̄ est quidditas rei ⁊c. i. manifestū est. n. q̄ in talib^9 locis q̄rit̄ per q̄re cā q̄ est q̄dditas rei quā descripsim^9 superius descriptiōe logica: cum dicimus q̄ est illud qō significat diffō. Ista enim causa q̄ est forma: declarata ē hic duab^9 declaratiōib^9 logicis quaꝝ altera est diffō: ⁊ alia interrogatio p q̄re. ¶ Et cū. d. q̄ per q̄re q̄rit̄ cā que est s̄m q̄dditatē: ⁊. d. etiā q̄ ēt p illō q̄rit̄ illa cā: ⁊. d. qm̄ in q̄busdā reb^9 ⁊c. i. qm̄ in quibusdā reb^9 pōt q̄ri cā q̄ est s̄m q̄dditatē: ⁊ in quibus prim^9 motor: sed ista cā. s. agens q̄rit̄ maxie in rebus gn̄abilibus ⁊ corruptibilib^9. ¶ D. d. ⁊ qō latet multū qn̄ interrogat̄ de reb^9 que nō p̄dicant̄ de alio. s. in substātijs: ⁊ h̄ erit p q̄d. U. g. q̄d est hō. D. dedit cā3 in hoc: ⁊. d. qm̄ est modo simplici. i. ⁊ cā in difficultate istius q̄ōnis est: q2 est qō simplex nō ↄposita. Querit̄ eni quid sit homo: ⁊ non d̄r q̄re hō est tale. ¶ Et intēdit q̄ scire q̄dditates subaꝝ est magis q̄3 scire cās accidentium: ⁊ cā in hoc est simplicitas subaꝝ: ⁊ cōpositio que est in accn̄tibus: ⁊ iō illud qō est simplex in rei veritate nō h3 diffōnem: neq3 queritur per quare.

Que sint declarationes logice. vide supra. cō. 2. ⁊ p̄ phy. cō. 35. ⁊ que ibi.

Cā agēs q̄rit maxie in reb^9 gn̄abilibus ⁊ corruptibilib^9. vīd cō. 44. 12. huius. Jō. ā. t. c. 4.

¶ Qm̄ s̄o op3 h̄re: q2 ⁊ existere ipm eē: palā itaq3 q2 q̄ritur mām q̄re ē: vt dom^9 hec q̄re: q2 hui^9 existūt qō erat domui eē. Et hō hic: aut corpus h̄: tale hn̄s: q̄re querit̄ cā mãe: h̄ aūt est spēs q̄ aliquid est. Hec aūt suba. Palam igit̄ qm̄ in simplicibus nō est qō nec doctrina: s3 aliter modus q̄ōnis taliū. Qm̄ s̄o cōpositū ex aliquo fit: vt vnū fit oē: s3 non vt cumulus: sed vt syllaba. Et syllaba nō ē elemēta: nec idē. b. ⁊. a. nec caro: ignis: ⁊ terra. Dissolutis quidē. n. h̄ nō adhuc sūt: vt caro: ⁊ syllaba. Elemēta s̄o sunt ⁊ ignis ⁊ terra.

Syllaba nō est. b. a.

Est igr̄ aliqd syllaba nō solū elm̄ta vocalis ⁊ consonās: sed ⁊ alterū aliud aliqd. Et caro nō solū: ignis ⁊ terra: aut calidū: aut frigidū: sed ⁊ alteru3 aliqd. Si igitur necesse ⁊ illud aut elm̄tum aut ex elm̄tis esse. Siqdem elm̄tū iterū eadē rō erit: ex h̄ eni ⁊ igne ⁊ terra erit caro: ⁊ adhuc alio. Quare in infinitum ibit. Si s̄o ex elm̄to palā q2 nō vno s3 plurib^9: aut illud ipm erit: q̄re rursum in hoc eandē dicemus rōnem: ⁊ ita i carne: vel syllaba. Uidebitur aūt vtiq3 eē aliqd h̄ ⁊ elm̄: ⁊ cā essendi: hoc quidē caro: hoc s̄o syllaba: silr̄ aūt ⁊ in alijs. Suba aūt vniuscuiusq3 hoc. Hoc eni3 cā p̄ria essendi: qm̄ s̄o q̄dā nō sunt substātie reꝝ: sed q̄cūq3 subē s̄m nām: ⁊ nā constitute sunt: mãifestabit̄ vtiq3 q̄busdā hec nā suba: que est nō elm̄: s3 principiū. Elm̄ s̄o ē in qō diuidit̄ icxn̄s vt mã3: puta syllabe q̄. a. ⁊. b.

Elm̄ quid.

¶ Et cū op3 vt hēat eēntiam: aut erit eēntia: ⁊ manifestū ē q̄ mã q̄rit̄ q̄re est. v. g. quare est hec dom^9: q2 tale ē: ⁊ tale cū fuerit essentia dom^9. Et quare est hō: q2 h3 hoc: ⁊ hoc est corpus. Mãifestū ē igit̄ q̄ queritur cā mãe: ⁊ ista est forma eius qō h3 aliquid ⁊ ē suba. Manifestu3 est igit̄ q̄ in simplicibus nō querit̄ neq3 ↄsideraē: s3 q̄rit̄ tale alio mō. Cōpositu3 est igit̄ aliqd qō est s̄m hūc modum: ita q̄ totū sit vnū: nō ita q̄ sit sicut coacervatio: quēadmodū syllaba nō ē l̄ra. ⁊. b. ⁊. a. neq3 caro est ignis: ⁊ terra: qm̄ ista cu3 dissoluunt̄ quedā nō sunt sic̄ caro ⁊ syllaba. Littere s̄o nō sunt sicut ignis ⁊ terra. Et ēt syllaba est aliud qō est l̄re. s. l̄re vocales ⁊ cōsonātes: s3 est aliō ēt. Et caro non est ignis: ⁊ terra: ⁊ calidū: ⁊ frigidū: ⁊ tm̄ sicut aliō ēt. Significat̄ aūt neceē vt illud sit ēt elm̄tu3: aut ex elm̄tis. Si fuerit elm̄tum: sermo de eo etiā est sicut dictū est idē. Caro. n. est h^9: ⁊ ignis ⁊ terre: ⁊ ēt alterius: ita q̄ ꝓcedit̄ in infinitū. Et si fuerit ex elm̄tis: manifestū est q̄ nō ē ex vno: s3 ex plurib^9: ⁊ si nō erit illō idē: ⁊ ēt iterabimus istū sermonē quē3 dicim^9 de carne ⁊ syllaba: ⁊ apparebit q̄ est ex elm̄to. Et cā eius quid est p eēntiā ⁊ q̄d est p alicui^9 caro: ⁊ alicui^9 syllaba: ⁊ silr̄ aliud ēt: ⁊ h̄ ē qōlib3: qm̄ hec ē cā prime essentie. Et q̄da3 nō sunt subē reꝝ: s3 ↄstituunt̄ insil̄. Rectū est vt ista nā appareat in aliq̄ suba que est nō elm̄tu3 s3 principiū. Elm̄tum eni est illud in qō diuidit̄ res: ⁊ ē in re q̄si mã: vt. a. ⁊. b. in syllaba.

¶ Idest ⁊ cū neceē est vt ista hēant quidditatē: ⁊ q̄dditas est in mã: manifestū ē q̄ querit̄ in istis reb^9 p q̄re

cā q̄ est ſm mām ſicut q̄rit̄ cā q̄ eſt ſʒ formā: ꝛ intēdit q̄ ſi in entib⁹ nō eēt nā .i. forma: ſed ſolūmō mā: nihil eēt q̄rere ō cā mālī: qm̄ eēt qō ō ipſa re. ❡ D.o. U.g. quare hec ē dom⁹ .i. U.g. q̄re h ē dom⁹: q̄ ē fcā ex h .ſ. laterib⁹ ꝛ lapidib⁹: qm̄ eſſentia dom⁹ dʒ eē ex iſtis: aut quare eſt hō: q̄ ē gñatus ex h: ꝛ h .i. ex reb⁹ ex qb⁹ ꝯſtituit corp⁹ ꝓpriū hoi. ❡ D.o. igit̄ manifeſtū ē q̄ q̄rit̄ cā q̄ eſt mā ꝛc. i. manifeſtū ē igit̄ q̄ qñq̄ q̄rit̄ cā q̄ eſt mā p q̄re: ꝛ ē for⁹ ꝑ quā ē ma: ꝛ eſt ſuba rei: ꝛ iſta nā ē illa: cui⁹ qddītas ꝛ for⁹ eſt recipe formā. ❡ D.o. manifeſtū eſt igit̄ q̄ in ſimplicib⁹ ꝛc. i. ꝛ cū hoc ſit declaratum: manifeſtū eſt q̄ i reb⁹ ſimplicib⁹ nō cōpoſitis nō querit̄: neq̄ per q̄re: neq̄ p qd: ſed qō in iſtis erit alio mō. ❡ D.o. ḡ cōpoſitū ꝛc. i. ꝛ cū ſit declaratū h eē aliq̄ cōpoſita ex qb⁹ ꝯgregat̄ vnū in actu nō ſicut ꝯpoſita ex reb⁹ ex qb⁹ nō fit vnū niſi p ꝯtactū: vt aceruus cōgregatus ex plurib⁹ granis: ſed ex ꝯgregato ex eis fiet aliqō additū aliō a ꝯponētib⁹: vt ſyllaba q̄ fit ex lr̄is. Syllaba .n. nō eſt lr̄e ex qb⁹ fit: ſed ē aliqō additū lr̄is. Et ſilr̄ caro nō eſt terra ꝛ ignis: ex qb⁹ cōponit̄: ſʒ ē aliquod aliud additū. ❡ Et ſignū ei⁹ qō eſt aliqō additū elm̄tl ē: q̄ iſta qñ diſſoluūtur ꝛ corrūpunt̄: tūc ſyllaba nō reſoluit̄ in ſyllabas: neq̄ caro in carnes: ſicut reſoluuntur res ꝯgregate in illa ex qb⁹ cōgregant̄ .i. res in quibus p ꝯgregatiōnē nō fit aliqō additū. ❡ D.o. lr̄e vō ſicut ignis ꝛ terra .i. lr̄e vō ita cōponūt ſyllabā ſicut ignis ꝛ terra carnē. ❡ D.o. ḡ ſyllaba ē aliō ꝛc. i. ḡ ſyllaba nō eſt lr̄e ex quib⁹ componit̄. ❡ D.o. ſi igit̄ fuerit nec̄e eſt vt illud ſit ēt ꝛc. i. ſi igit̄ caro non eſt aliud ab elm̄tis: neceſſe ē vt ſit aut elm̄ aut cōpoſitum ex elm̄tis pr̄eter pria elm̄ta. ❡ D.o. q̄ aūt ſit elm̄ ꝛc. i. ꝛ ſi h additum elm̄tis fuerit elm̄ aliqō: ꝯtinget vt h elm̄ ꝛ ignis ꝛ terra hēant aliqō additū eis: ꝛ ſi illō additum fuerit elm̄ continget ēt vt illa elm̄ta cū h elm̄to habeāt aliqō additū: ꝛ ſi illud additū fuerit ēt elm̄: ꝯtinget i eo illō qō ꝯtinget in alijs: ꝛ ſic ꝓcedit̄ i infinitū. Et iō impoſſe eſt vt illō additū ſit elm̄ cōe ignis ꝛ terre: ꝛ iſtius elm̄ti cū caro ſit nomē ꝯgregati ex elm̄tl. ❡ Et h intēdebat cū .o. caro enl eſt iſtius ꝛ ignis ꝛ terre .i. ꝛ ſi dixerimus etiā q̄ illud tertiū ē ēt elm̄ ꝯtigit vt ꝯgregatū ex iſtis hēat aliqō additū ꝯgregato ex elm̄tis: ꝛ ſilr̄ ꝯtingit in quarto: ꝛ ſic aut ꝓcederet̄ in infinitū: aut erit h aliqō additum elm̄tis qō nō ē elm̄: ꝛ h intēdebat cū .o. ꝛ etiā alterius donec ꝓcedat̄ in infinitū. ❡ Et cū deſtruxerit illud p qō caro eſt caro ē elm̄: deſtruit ēt vt ſit cōpoſitū ex elm̄tis: ꝛ .o. ꝛ ſi fuerit ex elm̄tis ꝛc. i. ꝛ cū illud additū elm̄tis fuerit cōpoſitū ex elm̄tl nō fiet ex elm̄tl .ſ. q̄ ꝯgregatū ex elm̄tis nō erit vnū ſʒ pl̄a: ꝛ nō fiet ex eis aliqō additū. ❡ D.o. ꝛ ſi nō: erit illud idē ꝛc. i. qm̄ ſi fuerit ex elm̄tis erit in eo aliqō additum eis: ꝛ ſi fuerit elm̄: ꝯtinget vt hēant ēt alia elm̄ta aliqō additū ꝛ ē forma: ꝛ ſi nō: nō fieret aliqō hic. ❡ D.o. ꝛ appebit q̄ hoc eſt aliqō ex elm̄tis .i. ꝛ per hāc ꝑſcrutationē appebit h eſſe ſubaʒ aliā ab elm̄tis mālib⁹ q̄ ēt ē elm̄: ꝛ q̄ ē p⁹ cā: ꝛ q̄ ē cā q̄ ē forā: ꝛ q̄ alicui⁹ eſt caro: ꝛ alteri⁹ os: ꝛ alteri⁹ ſilē: ꝛ ſilr̄ i oib⁹ reb⁹ diuerſaꝝ ſubaꝝ. ❡ D.o. qm̄ h ē cā p⁹ eēntie .i. qm̄ iſta ſba ē cā q̄ eſt p⁹ qddītas. ❡ D.o. ꝛ cū q̄dā ꝛc. i. ꝛ cū q̄dā ꝑdicabilia ō ſubīs nō ſint ſbe ſʒ ſūt eēntia cū ſbīs: ꝛ nāꝝ aliaꝝ .ſ. accn̄tia: rectū eſt apire q̄ iſta nā q̄ dr̄ for⁹ ſit ſuba addita elm̄to cuʒ ſit neq̄ elm̄ neq̄ ex elm̄to: ꝛ ē aliō ab eis q̄ exiſtūt cū ſubīs .ſ. ab accidētib⁹: ſʒ ē pn̄m alteri⁹ eē entl ꝓter elʒ. Elm̄ .n. ē illō in qō reſoluit̄ res: ꝛ ē i re q̄ſi mā: h aūt ē elm̄ q̄ cū res reſoluitur non reſoluitur in ipm̄: ꝛ hic perficitur iſte tractatus ſeptimus.

Nā mā eſt cui⁹ qdditas ꝛ forma ē recipe formaʒ. ꝯſtē ꝓ capitb de ſba oībus. Et .z. phyſi. cō .15.
In ꝯpoſitis ꝑ ſe ex ꝯgregato ſit aliqō additū aliud a ꝯponētib⁹. Idē .5. met. com. 6. ꝛ 8. met. c .15. ꝛ 3. de aīa cō .5. ꝛ dic. 2. ꝛ 6 ꝛ .27. opp⁹ regre. ē. cō. 44. ꝛ 8 ph. cō .17.

Idē .5. met. ꝛc. cō .4.

❡ Incipit liber octau⁹ metaphy. Ca. I.

Ex pdictis itaq̄ ſyllogiʒare opʒ ꝛ colligētes capim̄ finē impōnere. Dictū eſt itaq̄ q̄ ſubſtantiarum querūtur cauſe: ꝛ principia: ꝛ elemēta. Subſtātie vō he quidē ꝯfeſſe ſunt ab oibus: ſed de quibuſdam ſinglr̄ q̄dam enſiciauerūt. confeſſe quidem phyſice: vt ignis: terra: ꝛ aqua: ꝛ alia ſimplicia corpora. Deide plāte ꝛ partes eaꝝ: ꝛ aialia: ꝛ partes aialiū: ꝛ tandem celum ꝛ partes celi. Singlr̄ vō quidā ſubas dicunt eſſe ſpēs ꝛ mathematica.

❡ Oportet nos cōgregare dicta: ꝛ determinare ſermonē: ꝛ poſt ꝯplere. Dictū .n. ē: q̄m querende ſunt cāe ſubaꝝ: ꝛ principia: ꝛ elementa. Quedā .n. ſube ſunt ꝯceſſe ab oib⁹: ꝛ de quibuſdā dicūt quidā ſermōes ꝓprios: cōceſſe eni ſunt ſube nāles: vt ignis: ꝛ terra: ꝛ aqua: ꝛ aer: ꝛ alia corpa ſimplicia: deinde plāte ꝛ partes eaꝝ: ꝛ aialia: ꝛ partes aialiū: ꝛ celū: ꝛ partes celi: ꝛ quidā dicunt ſubſtātiam ꝓpriā eſſe formas ꝛ mathematica.

Intendit in h tractatu facere rememorationē de dictis in ꝑdicto: ꝛ ꝯplere ſermonē de ſuba q̄ dr̄ for⁹: qm̄ oē de q̄ ꝑſcrutat⁹ ē de ſpēb⁹ ſube non ē niſi propter ſubam que dicitur forma.

Dixit cum locuti ſumus de ſpēb⁹ de qbus dr̄ h nomen ſuba: opʒ determinare oia ꝑdicta ꝛ cōplere ſermonē de ſuba q̄ ſita. ❡ D. incepit ponere illō de q̄ intēdit ꝑſcrutari in iſto tractatu: ꝛ .o. dictū ē igit̄: qm̄ q̄rēde ſūt ꝛc. i. ꝛ iā ꝑdixim⁹ in tractatu ꝑcedēti: qm̄ intētio nr̄a ē q̄rere cāſ ſubaꝝ demr̄ataꝝ: ꝛ pn̄ᵃ: ꝛ elm̄ta coꝝ. ❡ Et vocat pn̄m illō qō dr̄ ō exn̄ti i re: ꝛ de exn̄ti ex re: cā vō dr̄ maxie ō agēte ꝛ fine: ꝛ qñq̄ dr̄ ō q̄ttuor cāis: elm̄ta vō nō dr̄r niſi de cāis exn̄tib⁹ i re. ❡ Et cū induxit ſuā itētionē quā itēdit i tractatu ꝑdicto: icepit dicere ſūmaꝝ vnāquāq̄ ꝑdictaꝝ i illo tractatu: ꝛ .o. q̄dā .n. ſube ꝛc. i. ꝛ iā ꝑdixim⁹ q̄ q̄dā ſube ſūt ꝯceſſe apō oēs: ꝛ q̄dā ſſ ꝯceſſe apō q̄ſdā ꝓpe: ꝛ ñ apō q̄ſdā. ❡ D.o. cōceſſe igit̄ ſūt ſube nāles ꝛc. ꝛ itēdit p alia corpa ea q̄ ſſ ꝯſiliā ptiū: ꝛ vocat ea ſimplicia i reſpectu officialiū. Et cū induxit ſubas ꝯceſſas: induxit ēt illa de quibus dicitur ſubſtātia ſm q̄ dixit in illo tractatu.

Z Elm̄ta nō dicunt̄ niſi de cauſis exn̄tibus i re. vid 5. met. cō. 4. ꝛ 8 ph. cō. 5.

❡ Alias vō accidit ex rōnibus ſubas eē qō quid erat eē: ꝛ qō ſubijcit̄. Adhuc aliter genus magis ſpēbus ꝛ vl̄e magis ſingularib⁹. Uniuerſali vō ꝛ generi ꝛ ideē copulantur: nam ſm candē rōnem ſubevident eſſe. Qm̄ aūt qō quid erat eſſe ſuba eſt: hui⁹ aūt rō diffinitio: ꝓp hoc de diffōne: ꝛ de ſm ſe diffinitum eſt. Qm̄ aūt diffō rō eſt: rō aūt ptes hʒ: neceſſe ꝛ de parte erat cōſiderare: que ſube partes: ꝛ que non: ꝛ hec diffōni opus ſunt. Amplius autē nec vl̄e ſubſtātia nec genus.

De ideis ṽo ⁊ metaphysicis posterius perscrutandū est: nā preter sensibiles subās quidam dicūt eas esse. Nūc aūt ō ɔfessis substātijs tractabimus. De ṽo sensibiles.

℄ Et accidit ex sermonib⁹ vt sint sube ei⁹ qd̄ est per essentiā: ⁊ si subiectū ei⁹ ⁊ genus magis q̄ forme: ⁊ vle magis q̄ ꝑticulare: ⁊ exēplaria etiā ɔiungūtur cū vlib⁹ ꝑ genus. Existimant eni esse sbe q᷑ recipiūt vnū sermōez: ergo qd est ꝑ essentiā est suba: ⁊ sermo eius est diffō: ⁊ iō dictū est qd̄ dictū ē in diffōne: ⁊ in illo qd̄ ē per se: ⁊ cū diffō est ꝟmo: ⁊ oīs sermo hȝ partes: ɔsiderandū ēt est nec̄io de parte: ⁊ cognitio est q̄ sunt ꝑtes subaꝝ: ⁊ q̄ non sunt: ⁊ si sūt ꝑtes diffōnis ēt nō est suba neqȝ vle: neqȝ gen⁹. De exēplarib⁹ ṽo: ⁊ de mathematicis perscrutādū est post. Quidā enim dicūt ipsa esse substātias alias ab ipsis substantijs sensibilibus.

2 ℄ Et accidit nobis dixisse in tractatu ꝑterito .s. ꝙ suba dr̄ famose de q̄tuor. de diffōne .s. forma: ⁊ de subiecto for᷑: ⁊ de gn̄e magis q̄ de spē: ⁊ de vli magis q̄ de ꝑticulari: ⁊ h̄ accidit nobis ex hoc ꝙ oēs dicūt de suba: ⁊ exēplaria ēt apud dicētes ipsa collocant᷑ in vlib⁹. existimat᷑ eni ꝙ vlia sunt exēplaria. ℄ D.d. ḡ qd est per essentiā est suba .i. ⁊ q᷑ illō qd̄ est quidditas rei ē suba: ⁊ sermo q̄ significat ipsam dr̄ diffō: rectū est ponere ꝑncipiū ɔsideratiōis in nā sube a ɔsideratiōe de diffōne. ℄ D.d. ⁊ cū diffō est sermo ⁊c̄ .i. ⁊ q᷑ incipiendū est ɔsiderare de diffōne: ⁊ diffō hȝ ꝑtes q᷑ ē sermo cōpositus est cōsiderandū de partib⁹ diffōnis q̄ eaꝝ est suba: ⁊ q̄ non: ⁊ intendit facere rememoratiōnē de illis q̄ declarata sunt de suba: ⁊ dare cām ꝑꝑ quam locutus fuit de diffōnibus ne existimet᷑ ꝙ loq̄ de h̄ ꝑtinet ad logicā. ℄ D.d. ⁊ si sint ꝑtes subaꝝ ⁊c̄ .i. ⁊ declaratū est cū h̄ ꝙ forma ⁊ ꝑtes eius sunt suba: ⁊ qd̄ vle est suba: neqȝ genus q᷑ est aliqd̄ vle. ℄ D.d. de exēplarib⁹ ṽo ⁊c̄ .i. ⁊ intendit ꝙ de hoc nō est ꝑscrutatus in tractatu ꝓcedēti: ⁊ post ꝑscrutabit᷑ de hoc. Qm̄ quidā dicūt ꝙ sunt sube separate alie a substantijs sensibilibus.

℄ Sensibiles aūt sube oēs māȝ hñt. Est aūt suba que subijcit᷑. Aliter qdē mā. Mām ṽo dico q̄ nō h̄ aliqd ens actu: potētia aūt ē h̄ aliqd. Aliqd ṽo rō ⁊ forma: q᷑ hoc aliqd ens ratio sepabile ē. Tertiū ṽo ē qd̄ ē ex his cui⁹ soli⁹ gn̄atio ⁊ corruptio ⁊ sepabile simplr̄: nā ꝟm rōnem subaꝝ he qdē sepabiles: ille ṽo nō.

℄ Et oēs sube sensibiles hñt mām: ⁊ suba ē subiectū: ⁊ alio mō ē mā. Et dico māȝ illō: q᷑ hoc nō est h̄ in actu: ⁊ ē hoc i potētia. Et alio mō est diffō ⁊ forma q̄ ē principiū rei: ⁊ est per diffōnem sepatam: ⁊ tertio mō illud qd̄ ex istis cui⁹ solius ē gn̄atio ⁊ corruptio: ⁊ est sepatū mō simplici. Substātie eni que sunt substantie ꝑ diffinitionēȝ: quedam sunt ista: ⁊ quedam non.

3 ℄ Hoc qd̄ dicit ꝙ oēs sube sensibiles hēant māȝ: declaratū est in scia nāli. ℄ Et cū .d. ⁊ suba est subiectū ⁊c̄ .i. intendit ꝙ suba dr̄ p᷑io mō de illo qd̄ ē exñs per se qd̄ est subm alijs predicamētis: ⁊ est ɔpositū ex materia ⁊ forma ⁊ dr̄ alio mō de mā istius sube: ⁊ dico materiā illud qd̄ nō est in actu aliqd̄ demōstratū: ⁊ est in potentia illius. ℄ D.d. ⁊ alio mō est diffō .i. ⁊ suba dr̄ secūdo mō de illo qd̄ significat diffō .s. forma. ℄ D.d. ⁊ ē per diffōnem separatā .i. ⁊ suba q̄ est forma ē ꝟm diffōnem separata a mā nō in esse. Impole .n. est separi formā a mā. ℄ D.d. ⁊ tertio illud qd̄ est ex istis ⁊c̄ .i. ⁊ suba tertia illud qd̄ ɔgregat᷑ a mā ⁊ forma: ⁊ est illud cui⁹ soli⁹ vt declaratū est: est gn̄atio ⁊ corruptio. ℄ D.d. ⁊ est separa modo simplici .i. diffōnem ⁊ ꝟm eē. ℄ D.d. sube eniȝ que sunt sube ⁊c̄ .i. ⁊ suba quā diffō significat est suba quodāmō q᷑ per ipsam ē suba exñs per se: ⁊ quodāmō non est sicut illud qd̄ existit per se: q᷑ est in subiecto: ⁊ forte intēdit ꝙ suba quā significat diffō: quedā partes eius sunt forma ⁊ quedam materia vt declaratum est superius.

Cap. II.

Quod ṽo suba est mā palā. Nā in oībus oppositis mutatiōib⁹ ē aliqd qd̄ subijcit᷑ mutatiōib⁹: vtputa ꝟm locū: qd̄ nūc h̄: iterū ⁊ alibi: ⁊ ꝟm augmētū qd̄ nūc quidē ē tm̄ iteꝝ minus aut maius. Et ꝟm alteratiōnē qd̄ nūc qdē est sanus iteꝝ egrotat. Silr̄ aūt ꝟm subaȝ qd̄ nūc qdē est in gn̄atiōe: iterū corruptiōe. Et nūc qdeȝ subiectū ⁊ hoc aliqd: iteꝝ aūt qd̄ subijcit᷑ sic ꝟm priuatiōnē: ⁊ hāc sequunt᷑ alie mutationes. aliaꝝ ṽo ⁊ vnā aut duas: hoc nō sequit᷑. Non eni nec̄e siqdē mām hȝ localē: h̄ ⁊ generabilē ⁊ corruptibilē hēe: q̄ .n. dr̄ia simplr̄ fieri: ⁊ nō simplr̄ in physicis dictū ē.

℄ Manifestū ē igitur ꝙ mā ē suba. Qm̄ oēs transmutatiōes opposite in situ hñt subiectū fixū: ⁊ sicut illud qd̄ est in loco suo: ꝙ eni est nunc fiet ēt alius locus. Et in re ēt q̄ est tunc ꝟm hāc quātitatē fiet ēt minor: aut maior ⁊ in transmutatiōe ē aliqd sanū nō: ⁊ fiet etiā egrū. Et silr̄ etiā in suba q̄ est nunc ēt in gn̄atione: fiet ēt in corruptiōe: ⁊ erit mā subiectū sicut illud qd̄ est ꝑ priuatiōnē: ⁊ alie trāsmutatiōes sequunt᷑ istā: ista aūt nō seqtur vnaȝ: aut duas aliaꝝ. Nō eniȝ ē nec̄e vt illō qd̄ hȝ mām localē: ēt hēat mām que gn̄atur ⁊ corrumpitur. Dictuȝ igit᷑ est in nālibus que est dr̄ia inter non esse simplr̄: ⁊ non simplr̄.

Cum posuit ꝙ vnū coꝝ de q̄ dr̄ h̄ nomē sba ē mā: incepit declarare h̄: ⁊ in rei veritate dȝ declarari in scia nāli .s. mām eē subm: ipsam aūt eē subaȝ est de hac scia. ℄ Et .d. ⁊ manifestū est ꝙ mā est suba .i. ⁊ hoc appet q᷑ ē subm for᷑. Deinde incepit declarare h̄ ꝟm rememoratiōnē ꝑ inductiōnē sicut fecit i ꝑncipio phicoꝝ: ⁊ .d. oēs .n. demōstratiōes ⁊c̄ .i. appet eniȝ ꝑ inductiōnē: qm̄ nec̄e est vt oēs trāsmutatiōes opposite ꝑ suā māȝ hēant māȝ fixā. V.g. i trāsmutatiōib⁹ i loco.

7. met. t. cō. 44.

Sensibiles sbe oēs materiam hñt.

Impole est formā separari a mā.

In oīb⁹ oppositis mutatiōib⁹ ē aliquid qd̄ subijcitur.

Nō ē nec̄e si qd mām hȝ localē hoc ⁊ generabilē ⁊ corruptibilē habere.

4 Mām eē subm dȝ declarari in scia nāli. ipsam aūt eē subām ē ō hac scia. vide. 2. phy. cō. 21. ⁊ 7. met. cō. 8. ⁊ 12. me. c. 5. Et que ibi.

Oppō prīo ⁊ eēn̄alr inueñ i eis q̄ opponūt i loco. Ɔ̄rie i ſbāta. ca. 6 q̄ntitate ſed opᵉ vi. a ph. cā. 16.
a Uide. in me. 2. 13.

⁊.d. ſm ſitum.i. ſm locū: qm̄ oppoſitio p̄mo ⁊ eēntialiter inueniť in eis que opponunť in loco. ¶ Et intēdit per oppoſita h̄ quatuor ɔ̄ria. Et qꝛ ɔ̄rietas in rei veritate inueniť p̄mo in eis que ſūt in loco: ° iō accepta eſt in diffōne coꝝ diſtantia: cū dr̄: ɔ̄ria ſunt q̄ maxime diſtāt. h̄ aūt intēdit per oppoſita ɔ̄ria q̄ ſunt in qualitate ⁊ in ſubſtātia ⁊ in augmēto: ⁊ in loco. ¶ Et cū dixit q̄ trāſmutatiōes vīr ɔ̄uenire in h̄ q̄ idigēt ſubiecto: incepit declarare quō appet. ⁊.d. illud.n. qđ eſt nūc ⁊c̄.i. appet.n. qm̄ queādmodū vnū ⁊ idez nūc ro in loco aliquo eſt nūc ⁊ poſt trāſferť in alium. Et vnū ⁊ idē cū mō eſt ⁊ albū ⁊ poſt erit nigrū in alteratione. Et vnū ⁊ idē eſt magnū ⁊ paruū in augmento. Silr̄ ēt vnū ⁊ idē qn̄qꝫ eſt generatū: ⁊ qn̄qꝫ corruptū

Subꝫ tranſmutatoiſ ſbālis ē i potētia accn̄talis ē i actu. Idē p̄ ph. 2. 63 p̄ 6 gnōe 23. ⁊ 24. 2. 6 aīa 2. 4. ⁊ p̄ ca. de ſubā orb.

¶ Sed tn̄ differūt in h̄ q̄ ſubiectū qđ ē in trāſmutatiōe que eſt ſubē eſt in potētia: ⁊ ē in alijs tranſmutationibᵉ in actu: ⁊ ſuū eſſe eſt qđ ē medium inter eē in actu: ⁊ nō eſſe: ⁊ hoc intēdebat cū.d. ⁊ erit nūc ſubꝫ ſicut hoc ⁊c̄.i. ⁊ iſtō ſubiectū qn̄ recipiet formā aſſimilatur ei qđ eſt in actu: ⁊ qn̄ dimiſit eā aſſimilať ad nō eē: ⁊ totū hoc declm̄ eſt in nālibᵉ. ¶ D.d. ⁊ alie trāſmutatiōes ⁊c̄.i. ⁊ alie trāſmutatiōes ſequunť illā q̄ eſt in ſubā.ſ. qm̄ illud qđ hꝫ trāſmutationē q̄ eſt in ſubā hꝫ alias trāſmutatiōes. Trāſmutatōes aūt in loco non dꝫ ſequi vna aut plures aliaꝝ tranſmutationū. Et iō nō eſt neceſſe vt oē hn̄s mām̄ localē hēat mām̄ gnābilem ⁊ corruptibilē. ¶ Et innuit per h̄ qđ declaratū eſt in ſcia nālī: ⁊ q̄ celū hꝫ mām̄ localē: ⁊ tn̄ nō hꝫ materiā gnābilē ⁊ corruptibilē. ⁊ ideo videmᵉ q̄ celum nō cōponiť ex mā que eſt in potētia ⁊ forma q̄ eſt in actu. ¶ Deīde.d. dictū eſt igiť in nālibᵉ ⁊c̄.i. declaratum eſt.n. q̄ eſt dr̄ia iter gnātionē ſimplr̄: ⁊ nō gnātionē: ſilr̄ ⁊ iter generationē ⁊ corruptionē q̄ ſūt in ſubā: ⁊ gnātionē ⁊ non gnātionē que nō dicunť ſimplr̄.ſ. q̄ ſunt in alijs tranſmutationibus.

Celū hꝫ materiā localēz ⁊ nō mām̄ generabilem ⁊ corruptibilē. Idē p̄ ph. 2. 63. ⁊ p̄ce 20. Idē p̄ ⁊ 2 ⁊ ī cap. de ſbā orbis. ⁊ h̄ 2. 12. ⁊ 12. me. t. c. 10.

¶ Mām̄ qdē vt ſubiecta ⁊ vt mā ſubā cōfeſſa eſt. Hec aūt q̄ ptāte. Reliquū eā q̄ vt actū ſubāꝫ ſenſibiliuꝫ dicere qđ ē. Democritᵉ qdē igiť tres dr̄ias ſilr̄ eē exiſtimauit. Nā ſubiectū corpᵉ ſm mām̄ vnū ⁊ idez differt: aut ritbmo qđ ē figura: aut tropi qđ ē ɔ̄poſitio: aut diatigi qđ eſt ordo. Uidētur aūt multe dr̄ie eē: vt alia qdē ɔ̄pōne dr̄r mā: ſicut q̄cūqꝫ miſtura queādmodū mellicratū. Alia aūt ligatione: vt capitis ligatura. Alia viſco vt liber. Alia clauo vt archa. Alia in pluribus hoꝝ. Alia poſitiōe vt liminare iferius: hec.n. in poſitiōe aliq̄liter differūt. Alia tpe vt cena ⁊ prandiū. Alia loco vt ſpūs. Alia ſenſibiliuꝫ paſſiōibᵉ vt duritie: ⁊ mollitie: ⁊ ſpiſſitudine: ⁊ raritate: ⁊ ſiccitate: ⁊ hūiditate. Et hec qdē hoꝝ in quibuſdā: alia oibᵉ his. Et oīo alia ſupabūdantia: alia defectu. Quare palā: qꝛ ⁊ eſſe totiēs dr̄. Limes.n. iferior eſt: qꝛ ita poniť: ⁊ eē ſic ip̄m poni ſignificat. ⁊ cryſtallū eſſe ſic ip̄am inſpiſſari. Quorūdā vō eē ⁊ oibᵉ his diffiniet. qꝛ alia ſūt mixta: alia cōplexa: alia ligata: alia iſpiſſata: alia alijs dr̄ijs uſcta. vt manᵉ: aut pes. Sumēda ſunt igiť gnā dr̄iaꝝ: h̄ nāqꝫ erunt principia eſſendi: vt q̄ in magis ⁊ minᵉ: aut ſpiſſo ⁊ raro: ⁊ talibᵉ. Oia nāqꝫ h̄ ſupabūdātia ⁊ defectᵉ ſunt. Siqdē aūt figura: aut lenitate: aut aſperitate: aut recto: aut curuo. His aūt erit eē miſceri: oppoſite vō nō eſſe. Palā itaqꝫ ex his qꝛ ſi ſubā cā eſſendi vnūquodqꝫ: q̄ ex his eſt q̄rēdū q̄ eſt cā eēndi horū vnūquodqꝫ. Subā qdē igiť nihil hoꝝ nec cōbinatū. Attn̄ ꝓportionale in quolibꝫ.

¶ Et cū q̄dā ſubē ſūt cōceſſe vt ſubm̄ ⁊ mā etiā. eſt ⁊ illud qđ eſt in potētia. Remanet dicē q̄ eſt ſubā ſenſibiliū q̄ ē in actu. Democritᵉ vō vr̄ exiſtimare q̄ dr̄ie corū ſūt tres. Mā vō q̄ eſt ſubā ſubtra ē eadē ēt: ⁊ differt: aut ſm ordinē q̄ eſt figura: aut ſꝫ trāſmutationē q̄ eſt ſitus: aut ſm cōcauū q̄ eſt ɔ̄poſitio. ⁊ ipſe videt multas dr̄ias vt dr̄: q̄dā eſt.n. per cōpoſitionē mā̄e vt oīa q̄ admiſcentur. V.g. mel ⁊ aq̄ ⁊ q̄dā per ligamētū vt lectᵉ. ⁊ q̄dā per glutinū vt liber: ⁊ q̄daꝫ p clauos vt archa. Et q̄dā per plura iſtoꝝ. ⁊ q̄dā per ſitū vt via ⁊ limes. Iſta.n. differūt ſm motum ſitualē. ⁊ q̄dā ſm tp̄s vt mane ⁊ ſero. ⁊ q̄dā ſm locū vt venti. ⁊ q̄dā per paſſiōes q̄ ſunt ſenſibiliuꝫ vt durities: ⁊ mollities: ⁊ ſpiſſitudo: ⁊ raritas: ⁊ ſiccitas: ⁊ hūiditas: ⁊ quedā per q̄dā: ⁊ q̄dā per oīa. ⁊ vlr̄ q̄dā magis ⁊ q̄dam minᵉ: ⁊ ideo cū limes poniť ſuperius nō eſt limes. Manifeſtū ē igiť q̄ ens dr̄ ſm numeꝝ iſtoꝝ modoꝝ. Dr̄ enim ens via q̄ eſt ſm hunc ſitū: ⁊ h̄ ēt ſignificat q̄ eſt ſm hūc ſitum. Et ipſuꝫ eē frigus etiā ſignificat q̄ inſpiſſatū eſt illud ſm hūc modū. Et eſſentia q̄rēda reꝝ determinať p oīa iſta. quedā.n. ſunt mixta: ⁊ q̄dā cōplexa: ⁊ quedā ligata: ⁊ quedam ſm alias dr̄ias: vt manus ⁊ pes. Accipianť igiť genera dr̄iaꝝ. Iſta.n. erūt principia eſſentie: ſicut q̄ ē maioris ⁊ minoris: ⁊ ſpiſſum: ⁊ rarum: ⁊ p̄tes ſilēs iſtis. Oia eniꝫ iſta ſunt in additione: ⁊ diminutiōe. Et ſi ſunt alicuiᵉ figure vt lenitas: aut aſperitas: ⁊ oīa ſūt in recto: aut tortuoſo: q̄dam ſunt quoꝝ eēntia eſt mixtio: ⁊ mō oppoſito ſitu: qui eſt nō eēntia. Manifeſtū eſt igiť ex iſtis: q̄ ſi ſubſtātia ſit cā eēntie cuiuſlibet iſtoꝝ: nihil.n. iſtoꝝ oīo ē ſubā. neqꝫ qn̄ cōgreganť cū alijs. Sed tn̄ indiget quodlibet iſtoꝝ conueniente.

¶ Cū declaratū ſit in tractatu p̄cedenti q̄ forme ſūt ſubē ex h̄ q̄ illud qđ ſignificat diffō ē ſubā: ⁊ q̄ diffō ſigiat formā per h̄ qꝛ iterrogatio per quare ē de forma: vult perſcrutari h̄ de p̄mis dr̄ijs ſubālibᵉ qbᵉ 5

diuidit̃ forma vlis. ¶ Et.d.cũ igit̃ quedã sube ꝛc̃.i.ꝛ cũ oẽs antiq̃ cõueniũt in h̃ ꝙ mã est suba: ꝛ est illa q̃ existit in potẽtia: ꝛ est declaratũ ꝙ forma ẽ suba q̃ est in actu: remanet dicere q̃ sunt dr̃ie illius sube q̃ est in actu in cõposito.s.p̃me dr̃ie per quas distiguunt̃ forme entiũ s̃m ꝙ sũt entia. ¶ D.iducit s̃monẽ Democriti in h̃.ꝛ.d.Democri. vo existimauit ꝛc̃.i. Democ. opinabat̃ ꝙ mã ẽ vna nã in spẽ in oĩb⁹ entib⁹.s.ptes iduisibiles: ꝛ ꝙ ista mã p̃mo diuidit̃ in tres dr̃ntias maximas qb⁹ entia dr̃nt. Pria aũt dr̃ia est pp diuersitatẽ figurap̃ partiũ iduisibiliũ: ꝛ h̃ vocãt ordinez. Scda aũt dr̃ia est pp diuersitatẽ ptiũ in situ in quolibet: ꝛ h̃ vocauit trãsmutationẽ in situ. Tertia ãt dr̃ia est pp diuersitatẽ eap̃ in ordine: ꝛ h̃ vocauit ↄtactũ: ꝛ opinabant̃ ꝙ entia nõ differũt abinuicẽ nisi p vnã istap̃ triũ dispõnuz: aut per plura vno. ¶ D.d.ꝛ ipse videt multas dr̃ias.i.ꝛ miruz est de isto hoĩe quõ est cõtent⁹ istis dr̃ntijs cũ viderit multas dr̃ias alias ab istis trib⁹ per quas distiguunt̃ abinuicẽ. Deinde incepit demõstrare istas dr̃ias: ꝛ.d. vt dr̃ q̃dã per ↄpõnez mãe ꝛc̃.i.sicut illa q̃ differũt per diuersitatẽ cõpõnis elmtop̃ ex qb⁹ cõponunt̃.s.s̃z magis ꝛ min⁹: ꝛ sũt illa q̃ differũt s̃m cõplexionẽ ꝛ ista est dispõ oĩum corporũ cõsiliũ partiũ: ꝛ dispõ pluriũ rep̃ artificialium: vt diuersitas reruz q̃ cõponunt̃ ex melle ꝛ aq̃. ¶ D.d.ꝛ q̃dam per ligamẽtũ ꝛc̃.i. ꝛ sunt q̃dã quop̃ dr̃ie sũt in copulatiõe.s.qm̃ noĩa ꝛ actiões rep̃ copulatap̃ diuersant̃ pp diuersitatẽ copulatiõis: q̃dã.n.copulant̃ per ligamẽtũ: ꝛ q̃dã per glutinũ: ꝛ q̃dã per clauos. ¶ D.d.ꝛ q̃dã per plura.i.ꝛ q̃daz diuersant̃ per plures vna istap̃ dr̃iap̃. U.g. vt sit aliqd cuius q̃dã ptes copulãtur per glutinũ vel ligamẽtũ. h̃.n.differt per ista duo ab eo cuius oẽs ptes copulant̃ per clauos. ¶ Et itẽdebat per h̃ declarare ꝙ in compositiõe sunt multe dr̃ie alie ab eis quas dixit Democ. ꝛ ꝙ si ille sũt dr̃ie iste erũt dr̃ie. ¶ D.d.ꝛ quedã s̃m sitũ vt via.idest.et noĩa vie etiã diuersant̃ s̃z diuersitatẽ situs. U.g. via ad superi⁹ ꝛ via ad iferi⁹: ꝛ dextrũ ꝛ sinistrũ. ꝛ limẽ ẽt differt a limine in alto s̃m sitũ: qm̃ cũ fuerint inferi⁹ dr̃ limẽ ꝛ superi⁹ luna. ¶ D.d.ꝛ quedã s̃m tp̃s vt prãdium ꝛ cena.i.qm̃ prãdiũ differt a cena s̃m diuersitatem tẽporis tm̃. ¶ D.d.ꝛ q̃dã s̃m locũ vt vẽti.i. ꝛ diuersitas ventop̃ est per diuersitatẽ locop̃. ¶ D.d.et q̃dã per passiões ꝛc̃.i.ꝛ q̃dã diuersant̃ s̃m noĩa.ꝛ diffinitiões per passiões sensibiles: ꝛ maxie in reb⁹ nãlibus: ꝛ p̃cipue in corporib⁹ ↄsiliũ ptiũ ꝛ in simplicib⁹. ꝛ itelligẽde sunt cũ istis q̃litatib⁹ dictis alie passiões ꝛ q̃litates nũerate in 4°.methreorop̃. ¶ D.d.ꝛ q̃daz per q̃dã: ꝛ q̃dã p oĩa.i.ꝛ q̃dã entia differũt a qbusdã p quasdã istap̃ passionũ: ꝛ q̃dã differũt a qbusdã p oẽs. U.g.aqua ꝛ terra per duritiẽ ꝛ mollitiez ꝛ spissitudinẽ ꝛ raritatẽ ꝛ hũiditatẽ ꝛ siccitatẽ. ¶ D.d.ꝛ vl̃r q̃dã magis ꝛ q̃dã min⁹: ꝛ intẽdit per q̃dã magis ꝛ minus aliqd cõe diuersitati que est per q̃litatẽ: ꝛ q̃ est p q̃titatem. ¶ Et cũ declarauit genera istap̃ dr̃iap̃ quas addidit trib⁹: quas.d.Demo.dixit: mãifestũ est g ꝛc̃. idest.cũ noĩa ꝛ diffõnes sunt per has dr̃ias: ꝛ iste dr̃ie sequunt̃ formas subales entiũ.manifestuz est ꝙ forme subales sunt s̃m nũerũ istap̃ dr̃iap̃. ¶ Et dixit h̃ qz iste dr̃ie dicte sunt accñtia: s̃z accipiunt̃ loco dr̃iap̃ subaliũ pp latentiã dr̃iap̃ subaliũ: ꝛ diffiniẽs vt dcm̃ est nõ ponet noĩa. ¶ D.d.dr̃.n.ens via ꝛc̃.i.dicet̃ eni via qz est s̃m sitũ ꝓpriũ. D.d.ꝛ esse grãdo ꝛc̃.i.ꝛ h̃ nomen grãdo significat ex eo spissitudinẽ ꝓpriã. D.d.ꝛ entia quorũdã ꝛc̃.i.ꝛ q̃dã diffiniunt̃ per q̃dã.ꝛ q̃dam diffiniunt̃ per oĩa ista: q̃dã.n.diffiniunt̃ p mixtionẽ: ꝛ q̃dã per ligationẽ: ꝛ q̃dã per cõplexionẽ. ¶ Et forte intẽdit per mixtionẽ aliqd cõe cõplexiõi. Est enĩz aliqd qd̃ dr̃ misceri ꝛ nõ ↄplecti: vt genera mixta adinuicez: ꝛ vl̃r ptes iduisibiles apd̃ dicẽtes eas. ¶ D.d.ꝛ quedã vtunt̃ alijs dr̃ntijs.i.ꝛ ista differũt abinuicem per actiões. D.d.accipiant̃ igit̃ ꝛc̃.i. ꝛ cuz ista sequant̃ dr̃ias entiũ q volũt noscere p̃ncipia entiũ perscrutent̃ de generib⁹ p̃mis dr̃iap̃. ista.n.sunt p̃ncipia entia q̃ sunt cãe in diuersitate entiũ: vt qdã dixerunt ꝙ p̃me dr̃ie sunt magis ꝛ min⁹: ꝛ qdã dixerũt rarum ꝛ spissuz: ꝛ alia p̃mop̃ ↄtrariop̃ silĩũ istis. ¶ D.d.ista enim noĩa sunt in additiõe ꝛ diminutiõe: ista eni nomina vl̃r esse reducta in duas dr̃ias p̃mas.s. in additiõe ꝛ diminutiõe. ¶ D.d.ꝛ si fuerint alic⁹ figure ꝛc̃. idest.ꝛ dr̃ie q̃ sunt s̃m figurã: ꝛ lenitas ꝛ asperitas collocant̃ sub recto ꝛ tortuoso: ꝛ ista est qualitas: q̃ ẽ s̃m quãtitatẽ ꝛ qualitatẽ. ¶ Et q̃si intẽdit declarare ꝙ p̃me dr̃ie qualitatis passiue est additio: ꝛ diminutio: ꝛ qualitatis q̃ est s̃m quãtitatẽ: rectitudo ꝛ tortuositas. ¶ D.d.ꝛ quedã sunt quorũ eẽ est in mixtiõe. D.d.ꝛ s̃m modũ expõnis ꝛc̃.ꝛ intendit vt mihi vr̃ ꝙ q̃dam sunt quop̃ esse est in oppõne ad esse.s.in p̃uõne. ¶ Et.d.h̃ qm̃ dr̃ntie quarũdã rep̃ sunt ex p̃uatione. ¶ Et cum iduxit genera istap̃ dr̃iarũ p̃map̃ dixit. manifestũ est igit̃ ex istis ꝛc̃.i.sed est manifestuz ꝙ si forme substãtiales sunt cãe essendi qd̃libet ens nãle demõstratũ: ꝙ nulla istap̃ dr̃iap̃ est cã alicui⁹ eop̃: ꝛ ꝙ querendũ est in quolibet eop̃: ꝛ qd sit cã ei⁹ substãtialis: que querit aliquã istap̃ dr̃iap̃. ¶ D.d.cãm in h̃.ꝛ.d.nulla eni istap̃ est substãtia ꝛc̃.i.nulla eni istarum dr̃iap̃ est substãtia neqz in se: neqz in respectu alterius. D.d.sed indiget q̃libet eap̃ cõueniẽte.i.s̃z vnaqueqz istap̃ dr̃iap̃ sequit̃ substãtiaz sibi ↄueniẽtez: ꝛ id̃ accipiunt̃ in diffõnib⁹ loco substantiap̃. ¶ S̃z cũ hic est qd̃. Existimat̃ eniz qd̃ q̃dã qualitates passiue sunt dr̃ie qbusdã entib⁹ vt calor igni: ꝛ hũiditas aeri: ꝛ siccitas terre: qm̃ si aliq̃ istap̃ qualitatuz auferat̃: auferet̃ illud ens. Qm̃ si calor auferat̃ ab igne nõ remanebit ignis: ꝛ id̃ videm⁹ plures expositores dicẽtes apte ꝙ dr̃ntie substãtiales istoruz elmtop̃ sunt in istis qualitatib⁹. ¶ Sed ex h̃ sequit̃ incõueniẽs.s.ꝙ aliqd sit in se qualitas: in respectu alterius sit substãtia: ꝛ substãtia nõ dicit̃ in respectu alicuius. ¶ Dicimus nos igit̃ ꝙ via ad sciendũ h̃ est via q̃ iuit Arist. in perscrutatiõe de simplicib⁹ ꝛ cõpositis. ¶ Qm̃ si calor in igne erit dr̃ia substãtialis: tũc cõposita habebunt diffõnes ignis. Calidũ.n.cõponit̃ ex substantia ꝛ qualitate: aut cõponit̃ ex substãtia ꝛ accñtib⁹: erit vnũ in actu ꝛ duo in potẽtia. ꝛ ex h̃ apparet ꝙ calor nõ põt esse dr̃ia substantialis. ¶ Et ignis auferẽt per ablationẽ caloris: nõ auferẽt p̃mo neqz per se: sed mediante ablatiõe forme ignis: sicut qñ auferẽt risibilitas: auferẽt hõ: sed nõ p̃mo: sed mediãte ablatiõe rõnabilitatis. ¶ Et si esset in aliquo accñs: ꝛ in aliquo substantia: tunc diceret̃ equoce.s.eo modo quo dicit̃ h̃ nomen ens de substantia ꝛ accidẽte. ¶ Et scire debes ꝙ actio forme ignis que sequit̃ formaz ignis est calor maximus ꝛ motus ad superius. calor igitur in igne est sicut abscisio in cultello: ꝛ actio man⁹ in manum: non quasi ablatio in ablato.

¶ Et vt in substãtijs id qd̃ de mã p̃dicat̃ est actus ipse sic ꝛ in alijs diffõnibus maxime: vt si limen iferius oporteat diffiniri: lignũ:

Side-notes:

- Left, beside the Democritus passage: "Idẽ p̃ phy. t.c.41."
- Left, line markers: "2" (beside "istap̃ triũ dispõnuz…") and "3" (beside "Et cũ declarauit genera…")
- Left, near the end of the column: "Ubi ẽ latẽtia subaliũ dr̃ia rũ licz accñtia ponere ĩ diffõne loco eap̃. vide.7. h⁹. cõ.41. ꝛ que ibi."
- Right, beside the privation passage: "Dr̃ie q̃rũdã rep̃ sũt ex p̃uatione."
- Right: "4 Digressio q̃rit an aliq̃ q̃litates passiue sint aliq̃b⁹ entib⁹ s̃be"
- Right: "Modernum Alexan."
- Right: "Imp. auer. p̃ma rõ."
- Right: "Scda rõ ad idem."
- Right: "Solo ad motiuũ alex."
- Right: "Tertia ratio ad idem."
- Right: "Documentũ"

aut lapidē ita positū dicemus: ⁊ domū late
res ⁊ ligna sic posita. Aut adhuc ⁊ qd cuiꝰ
cā in qbusdā est. Si vero cristallū aquā cō
gelatam: aut spissatā: ita in symphonia: aut
acuti: ⁊ grauis ꝯmixtio talis. Eodē quoqꝫ
mō ⁊ in aliis. Palam itaqꝫ ex his: qꝛ actus
alius alterius māe est rō: alioꝝ.n. ꝯpositio:
alioꝝ mixtio. ⁊ alioꝝ aliud qd dictoꝝ. ꝑꝑ qd
diffinientiū hi qdē dicentes qd est domus:
qꝛ lapides lateres: ⁊ ligna: ptāte domū di
cunt. Mā nāqꝫ hec. Illi vero vas ꝓtectiuū
pecuniaꝝ ⁊ corpoꝝ: aut aliud aliqd tale ad
dentes: actū dicūt. Alii nāqꝫ ea ambo cōpo
nentes tertiā: ⁊ eā q̄ ex his substātiā. vī.n. q̄
qdē per drīas ratio speciei ⁊ actus esse. que
vō est in existibus materie magis. Silr aūt
⁊ quos Archytas approbauit terminos: si
mul.n. vtriusqꝫ sunt: ⁊ qd est serenitas qui
es in aeris pluralitate. Aer quidē mā. Actꝰ
⁊ suba qes. Quid est tranqllitas maris eq
tas. Subm qdē vt mā: mare. Actꝰ aūt ⁊ for
ma: eqtas. Palā itaqꝫ ex dictis q̄ sit sensibi
lis suba: ⁊ qō h qdē vt mā: illa vō vt for
ma: ⁊ actus: tertia que ex his.

Et queadmodū in substātiis eadem actio
ꝑdicat de mā: silr in aliis diffōnibꝰ magis.
V.g. si voluimꝰ diffinire viā: aut lapidē: di
cemus q̄ ē illud cuiꝰ pars est tale: ⁊ tale: ⁊
domus q̄ ē ligna ⁊ lateres: quoꝝ situs ē ta
lis: ⁊ ēt in qbusdā diffōnibꝰ consideramꝰ il
lud ꝑꝑ qd. V.g. q̄ grādo ē aqua congelata
⁊ spissa aliq̄ spissitudine. Et cōmutatio vo
cis in exitu ē mixtio vocis acute cū graui ⁊
alia mixtiōe. Et fm hūc modū in aliis rebꝰ.
Et iā apparuit in istis rebꝰ q̄ ois māe actio
est ab alia actiōe alterius māe ⁊ sermo etiā.
Actio.n. cuiusdā est cōpositio: ⁊ cuiusdam
mixtio: ⁊ cuiusdā aliud dcm̄. Et iō illi q dif
finiūt ⁊ dicūt q̄ domꝰ ē lateres: ⁊ lapides:
⁊ ligna: dicūt domū in potētia. ista.n. sunt.
⁊ q dicunt q̄ domꝰ est qd tegit diuitias: ⁊
corpora dicūt actionē. q aūt cōgregant oīa
ista: ⁊ cōponūt ea. dicūt tertiā subam q̄ est
ex istis. Videt.n. q̄ sermo drīaꝝ sit forme:
⁊ actionis: et illud ex istis rebꝰ in quo est sic
mā magis: et iste assimilant diffōnibꝰ quas
archytas accipiebat: q̄ cōgregant ex ambo
bus: vt dr̄ qd est serenitas: ⁊ dr̄ qes in mul
titudine aeris: aer igit est mā: ⁊ quies actio
et substātia. et etiā quid est tranqllitas: et di
citur lenitas maris. Subiectuꝫ igit qd ē q̄si
mā est mare. Actio vero et forma est leni

tas. Declaratuꝫ est igitur ex dictis quid est
substantia sensibilis: et quomō: quedā enīꝫ
est quasi materia: et q̄daꝫ est quasi in actu:
et tertia que est ex istis.

Intēdit declarare q̄ ptes cōpositi sunt ptes ipsius diffōnis: ⁊ q̄ diffōnes pfecte sunt ille que ꝯtinent oēs ptes ex qbꝰ ꝯstat cōpositū: ⁊ hec est forma: ⁊ q̄ est in ente q̄si mā. Et.d. ⁊ queadmodū in substātiis ⁊c. i. queadmodū in substātiis illud quod existit in eis est actus. s. forma que ꝑdicat de mā: ⁊ mā existit in ea in potētia: ita vltia drīs in istis diffōnibꝰ hꝫ magis māꝫ diffiniti. Diffinitū.n. est ens in actu per vltimā drīaꝫ: ⁊ alie drīe que sunt ante sunt q̄si mā. D.d. exēpluꝫ taliū diffōnū. ⁊.d. v.g. si voluerimꝰ ⁊c. i. v.g. qm̄ si voluerimꝰ diffinire viā: aut lignū iducemus illud qd est q̄si mā. s. genꝰ: ⁊ illud qd est q̄si forma. s. illa duo ex qbus ꝯstituit diffinitū. v.g. dr̄ q̄ via est locus qua itur: via enī vna ps eiꝰ est locꝰ: ⁊ alia ps dispositio in loco ꝑ quē itio est potis in ea ad finē itētū. Et silr ligni q̄daꝫ pars est corpus: ⁊ q̄dā forma addita corpi per quā lignū dr̄ archa aut scānuꝫ. ⁊ silr de lapide: ⁊ silr domus que est cōposita ex lignis ⁊ lateribus: pars q̄dā eiꝰ est mā. s. ligna ⁊ lateres ⁊ alia ps forma eiꝰ per quā dr̄ domus. D.d. ⁊ ēt in qbusdā diffōnibꝰ ⁊c. i. ⁊ ēt in quibusdā diffōnibꝰ inducemus in postremo illud ꝑꝑ qd illud diffinitū hꝫ nomē ⁊ est forma ꝯiūcta cū mā. v.g. dicere in diffōne grādinis q̄ est aq̄ ꝯgelata: aut spissa ꝑꝑ fugā frigoris a calore in ꝓfundū nubiū. ⁊ iste sunt diffōnes pfecte. Et.d. hoc vt mihi vr̄: qm̄ q̄dā non diuersant fm noīa ꝑꝑ suas formas: sed ꝑꝑ accñtia ꝓpria. ⁊ hoc accidit ex cōponentibꝰ noīa. Et forte.d. h. s. hoc qd.d. q̄ in qbusdā diffōnibꝰ obfuatimꝰ illud ꝑꝑ qd: qꝛ drīe quarūdā reruꝫ sunt ex istis materiis. s. vltime drīe: ⁊ forma est illud ꝓpter qd est generatio nō mā. D.d. ⁊ cōmutatio vocis ⁊c. i. ⁊ diffiniūt neumate vel nete: ita q̄ sunt mixtio aliqua iter vocē grauem ⁊ acutā. i. fm ꝓportionē terminatam. D.d. ⁊ fm hunc modū in aliis rebus. idest. ⁊ inducit in diffinitionibꝰ in aliis rebus oēs partes que sūt quasi genus: ⁊ quasi drīa. Opꝫ.n. scire q̄ diffōnes existētes per se sunt ille in qbus genus est quasi mā ⁊ drīe q̄si forma. Diffōnes aūt cōpositoꝝ ex substātiis ⁊ accñtibus: aut diffōnes reꝝ que sunt in subiecto sunt econtrario. s. qm̄ illud qd est in eis quasi drīa est mā: ⁊ hoc declaratū est in septimo. Et nō debes dubitare in hoc ex hoc qd dictū est in nono. s. q̄ mā nō ꝑdicat de aliquo fm nomē ⁊ fm diffōnem ⁊ est dictū hic q̄ diffinitiōes nāles cōstituunt ex formis ⁊ materiis. In diffōnibꝰ enī cōpositoꝝ ex substantiis ⁊ accñtibus: ⁊ in diffōnibꝰ reꝝ q̄ sunt in subiecto est mā quasi drīa: ⁊ forma quasi genus: ⁊ si non attribuit ei nisi fm aliquā ꝑdicationē. V.g. vt dicat q̄ simitas est concauitas in naso: ⁊ idolum terrestre: idolū ex terra. In diffinitionibꝰ vero rerum existentiū per se genus est q̄si materia: ⁊ differētia quasi forma: ⁊ sic mā nō dicit de diffinito nisi fm q̄ est genus ei. nomē enī generis significat materiā fm q̄ est in potētia illud qd habꝫ materiā: ⁊ sic ꝑdicat de hīte mām. Nomē aūt materie significat mām aliqd qd est in actu: pars eius cuius mā est: ⁊ ideo nō ꝑdicat de eo: cum nō ꝑdicat aliquid in actu de aliquo in actu nisi per aliā ꝑdicationem iportantē habitudinē. Et cum declarauit q̄ diffōnes continēt materias ⁊ formas ex qbus constituit cōpositum sicut debēt esse ꝯuenientes diffinitiis

Diffōnes archyte sūt approbande q̄ dant p formā ⁊ mām.

Diffinitū est ens in actu p vltimā drīaꝫ ⁊ alie drīe q̄ sūt añ sūt q̄si mā. Iudē. 7. met. c. 41

Documentū seu digressio q̄ ondit drīa iter diffōnes sbaꝝ ⁊ accñtiū seu ꝯpositoꝝ ex subo ⁊ accñte.

⁊ declarantes substantias eo𝔯 pfecte: ⁊ sunt ille que cõstituunť ex generibus ⁊ differẽtys dixit: ⁊ iam apparuit ex istis rebus ⁊c̃.i.iaʒ igiť apparuit de istis rebus ꝙ illud qđ est in actu in omni mã: ⁊ ẽ forma eiꝰ est aliud ab illo qđ est in actu in aliq̃ mã. ¶ Et declarauit oia ista de diffõnibꝰ ⁊ diffinitis dixit. ⁊ iõ illi q diffiniũt ⁊ dicunt ⁊c̃.i. ⁊ hoc qđ diximus apparet: qm̃ illi qui cõtenti sunt in diffõnibus a materys tm̃ diffiniunt illud qđ est in potẽtia: nõ illud qđ est in actu. U.g. illi qui diffiniũt domũ dicẽdo ꝙ est cõposita ex lateribus: ⁊ lignis: ⁊ lapidibus. Isti eniʒ diffiniũt domũ que est in potẽtia: non domuʒ que est in actu: ista enim sunt mã domus tm̃. ¶ D.d. ⁊ qui dicunt ꝙ domus ⁊c̃.i. ⁊ illi qui diffiniunt res per formas sine illiſ in quibus sunt nõ etiã perfecte diffiniũt: forme.n.nõ inueniunť sine materys. U.g.q diffiniunt domũ: dicendo ꝙ est illud qđ tegit corpora ⁊ census: isti enim diffiniũt domũ q̃ est nõ in mã. ¶ D.d. qui aũt cõgregant oia ista ⁊c̃.i. qui aũt diffiniunt rem per suaʒ formam: ⁊ subiectũ sue forme diffiniũt tertiã subaʒ que est cõgregata ex illis. U.g. dicere ꝙ domꝰ est operatum ex lapidibꝰ: ⁊ lateribꝰ: ⁊ lignis ad cooperiendũ corpora ⁊ census a calore ⁊ frigore. ¶ D.d. vř eni ⁊c̃. idest. videť eni ꝙ sermo qui cõtinet dřias ⁊ mãm ex rebus mãlibꝰ ẽ diffõ perfecta. ¶ D.d. ⁊ iste diffõnes videnť ⁊c̃.i. ⁊ iste diffõnes videť ille quas Archytas recepit: ⁊ iste fuit hõ qui sciuit extrahere diffõnes pfectas.s. diffõnes q̃ cõponunť ex formis et materys. U.g. qd est serenitas: quies aeris multi. D.d. aer igitur est mã: ⁊ quies actꝰ ⁊ suba.i. qm̃ quies ẽ forma serenitatis ⁊ genus: ⁊ aer est mã eius. dřia igitur in hoc diffõne est mã: ⁊ forma ẽ genꝰ ẽ ɔ̃rio de diffõnibꝰ substantia𝔯. ¶ D.d. aliud exẽplũ de diffõnibꝰ accñtiũ: ⁊ d. ⁊ etiã qd est tranqllitas ⁊ ista diffõ est illis pdicte. Est.n. diffõ accñtis: ⁊ lenitas in ea sicut dixit: est forꝰ. ⁊ mare mã. ⁊ hoc intẽdebat cũ dixit subm igiť ⁊c̃.i. igiť subiectũ qđ est sicut mã ẽ mare. ¶ Et cũ declarauit illa que intẽdit declarare fecit rememoratõeʒ ⁊ dixit: declaratũ ẽ igiť ⁊c̃.i. dclaratũ igiť qd sit suba sensibilis.i.p qđ ɔ̃stituiť cũ sit declaratũ ꝙ q̃daʒ est mã. ⁊ quedã forma. ⁊ quedã congregatum ex ambobus. ⁊ ꝙ mã in eo est subiectũ ⁊ forma pdicatũ: ⁊ hoc intendebat cũ dixit quomodo. Cap. III.

Oportet aũt nõ ignorare: qꝛ aliqñ latet vtrũ significet nomen subam cõpositã: aut actũ: ⁊ formã: vt domus vtrũ signũ cõis: qꝛ tegmentũ ex lateribꝰ ⁊ lapidibus sic cõpositis: aut actꝰ et spẽi: qꝛ tegmẽtũ. Et linea: vtruʒ dualitas in longitudine: aut qꝛ dualitas. Et aial: vtruʒ qꝛ materia aia in corpore: aut aia. Hec nãq; substãtia ⁊ actus corporis alicuiꝰ. Erit aũt vtriq; ⁊ in vtrisq; animal: non vt vna rõne dictum: sed quasi ad vnum.

¶ Et oʒ nos nõ ignorare: qm̃ forte latet qd est illud qđ significat nomẽ: vtrũ significat substantiã compositã: aut factũ: ⁊ formaʒ. U.g. domus vtrũ significat cõiter qđ ẽ cooperimentũ ex lateribꝰ: ⁊ lapidibus: cõpositum tali modo. aut significat actũ ⁊ formã.s. cooperimentũ. Et linea: vtruʒ significat duo pũcta. Et aial vtrũ aiaʒ ⁊ corpus: aut aiam. Ista.n. est substãtia ⁊ actus corporalis. ¶ Et forte aial significat vtrunq;: nõ sicut illud qđ dř fm vnam eandem diffõneʒ: sed sicut illud qđ attribuitur eidem.

Intendit hoc capřo declarare qd est dignꝰ nomine: vt𝔯 forma aut cõpositũ ex mã ⁊ forma. ¶ Et.d. ⁊ opʒ nos nõ ignorare ⁊c̃.i. ⁊ oʒ nos scire. qm̃ latet vtrũ noia rerũ significent subas reruʒ cõposita𝔯 ex mã ⁊ forma: aut formã tantũ. ¶ Et h ẽ in noibus que significãt ẽentias re𝔯: nõ in noibus q̃ significãt res ex accñtibꝰ in eis. ¶ Deide idũxit exẽplum ex hoc. ⁊ d. U.g. domꝰ ⁊c̃.i. U.g. hoc nomẽ domus vtrũ significet cõgregatũ ex mã ⁊ forma: ⁊ hoc intendebat cũ.d. per cõe. U.g. cooperimentũ ex lateribus ⁊ lapidibꝰ cõpositũ aliquo mõ cooperimentũ eni est in eo q̃si forma: ⁊ ex lateribꝰ ⁊ lapidibꝰ quasi mã. Ut𝔯 aũt hoc nomẽ domus significet cõgregatũ ex mã ⁊ forma: aut solũmõ significet formã que ẽ in actu.s. cooperimentũ tm̃. ¶ D. idũxit aliud exẽpluʒ. d. ⁊ linea vtrũ ⁊c̃.i. ⁊ vtruʒ hoc nomẽ linea significet duo pũcta: ⁊ illud qđ est inter duo pũcta: aut solũmõ significet illa duo pũcta. ¶ Et innuit hoc qđ dictũ est in diffõne linee.s. ꝙ est illud qđ terminať ad duo pũcta. duo pũcta igiť sunt in ea quasi forma. ⁊ illud qđ est inter ea q̃si mã. ¶ D.d. ⁊ aial vtrũ significet aiam in corpore: aut aiaʒ. ista.n. est suba ⁊ actio corporalis .i. aia eni est substãtia ⁊ est perfectio corporis. Et cũ induxit hãc interrogationẽ dedit respõsionẽ. ⁊.d. ⁊ forte aial diciť de ambobꝰ ⁊c̃.i. ⁊ nomen significat vtrũq;. ⁊ cũ diciť de vtroq;. U.g. aial de cõposito ex mã ⁊ forma. ⁊ de forma tm̃ nõ diciť sicut dřr noia vniuoca quo𝔯 diffinitio est eadeʒ sed dř pncipalr ⁊ secũdario.s. sicut res que attribuiť eidem. ⁊ quedam in illo sunt pora quibusdã. ¶ Et itẽdebat ꝙ hoc nomẽ aial dř pncipaliter per formã. ⁊ dř de cõgregato ex mã et forma secũdario.s. qꝛ diciť de forma. Nomẽ.n. nõ significat rem nisi fm ꝙ est in actu. ⁊ causa actus in cõposito est forma. ⁊ cũ duo fuerint quo𝔯 alterũ est cã reliq. illud qđ est causa dignius habebit nomẽ. illud enim nomen est secũdi ppter pmũ. U.g. res calide. qm̃ non habẽt nomẽ caloris nisi ppter calorẽ ignis qui est in fine. ⁊ ideo cuʒ fuerint plura que nõ habẽt nomẽ idem ppter aliud. illud aliud est dignꝰ hẽre illud nomẽ. et erit causa illorum.

¶ Sed hec ad aliquid aliud qdẽ cõfersit: ad questionẽ ẽo substãtie sensibilis nihil. Nã qđ quid erat esse spẽi ⁊ actui cõpetit. Nam aia ⁊ aie esse idẽ: hois vero eẽ: ⁊ hõ nõ idẽ: nisi ⁊ aia hõ dicať. Sic aũt alicui quidẽ: alicui vero nõ. Nõ videť itaq; quęrentibꝰ: syllaba ex elementis ⁊ cõpositiõe: nec domus lateres: ⁊ cõpositio: ⁊ hoc recte. Nõ.n. cõpositio ⁊ mixtio ex his est quo𝔯 est cõpositio ⁊ mixtio. Silr aũt nec alio𝔯 quicq; vt limes positiõe: nõ ex limine posito: ſ magis hoc ex illa. Nec itaq; hõ est aial ⁊ bipes: ſ aliqd oʒ esse qđ pter hoc est: si hoc mã: ne

Qui diffiniunt formas sine mã nõ pfecte diffiniunt, vide p̃ 6 aia. 7. 16. ⁊ 4 ibi.

7.

Aia ẽ sba ⁊ pfectio corporis. p̃ 6.2. de aia t.cõ. 4. ⁊.7.

z

Nomẽ non sigt rẽ nisi fm ꝙ ẽ in actu. Cuʒ fuerint duo q̃𝔯 alteruʒ ẽ cã alteriꝰ illud qđ est cã dignꝰ hẽbit illud nomẽ. p̃ 2. met. t c.4. ⁊ p̃ posterio𝔯 t.c.5.

q3 aūt elementū: neq3 ex elīntis: sed substan tia: qḋ auferētes mām3 dicūt. Si ergo hec cā ipsius eē: ⁊ substātia hec: ipā3 vtiq3 substātiam nō dicent. Necessarium itaq3 hāc: aut sempiternā eē: aut corruptibile3: sine corrū pi: aut factā esse: sine fieri. Monstratu3 aūt est ⁊ declaratū in alijs: q2 spēm nullus facit nec gnāt: ƺ efficit h: fit aūt qḋ ex his. Si aūt sunt corruptibiliū substātie sepabiles nōdū est palam. Attñ q2 quorūdā nō cōtingit pa lam quecūq3 non possibile est pter ipsa alia esse: vt domum: aut vas.

Inde sumit forma non h3 ꝯpositū

¶ S3 ista in alio nō diuersant. Ingrere ꝟo substantiā sensibilē nō diuersant oīno. illud eni qḋ est per essentiā: est per formā: ⁊ per actū: qm̄ aīa ⁊ aīe esse est idē. hō ꝟo ⁊ hōis nō: nisi dicat ꝙ aīa est hō ⁊c. ⁊ sīlr in aliquo est: ⁊ in aliquo nō est: ⁊ nō apparet q̄rētib⁹ ꝙ syllaba est ex litteris: ⁊ ꝯpositiōe: neq3 ꝙ domus est lateres: ⁊ cōpositio. ⁊ h mō vr̄. Cōpositio. n. ⁊ mixtio est ex eis: ⁊ nō alteri ꝫm hūc modū: ⁊ vt via qm̄ nō est ex situ: ne q3 situs ex via: sed h est ex illo. Neq3 hō aīal bipes: sed o3 vt sit aliqḋ aliud a rebus mix tis. Et etiā mā non est elemētū: neq3 ex ele mento: sed est sūba quā dicunt esse illi: q ne gant mām. Et si hoc est: ⁊ cā essentie etia3 est sūba. Ergo nō dicunt substātiā eē ipā3. Necesse est ergo vt ista sint aut eterna: aut corruptibilia absq3 eo ꝙ corrumpant: ⁊ ꝙ sint sine generatiōe. Et declaratū est ⁊ dter minatū est alibi ꝙ forma ex nihilo facta est: ⁊ nō generat: sed fit hoc: ⁊ generat illud qḋ est ex istis. Et nondū est dclaratū si substan tie rerū que corrūpuntur sint separate: ƺ tm̄ declaratū est ꝙ hoc est ipossibile in quibus dam: ⁊ sunt omnia que nō possunt esse sine alijs: vt domus: ⁊ vas.

8 ¶ Idest forme vero cū distiguunt ab itellectu a ma teria inuenit eas aliḋ a subiecto: ⁊ aliud a cōposito ex eis ⁊ subiecto: cū aūt itelligat cōgregatū ex eis. i. sen satum inuenit eas idē in diffōne: ⁊ nō diuersa. ¶ De inde induxit exēplū de hoc: ⁊ dixit: illud eni qḋ ē per essentiā est per formā ⁊c. i. illud. n. qḋ significat aīa3: ⁊ illud cuius est aīa est idem. illud vero qḋ significat hoiem: ⁊ illud qḋ est forma hoīs nō est idem: nisi eēt verū dicere ꝙ aīa est hō: ⁊ sīlr est de diffinito oī cum suis partib⁹: apparet. n. qḋ sunt ide3 quodāmō: ⁊ non idē alio mō. ¶ Deinde dixit: ⁊ nō apparet querenti bus ⁊c. i. ⁊ dr̄ syllaba cū littere cōposite: q2 cōpositio litterarū ⁊ mixtio ea⁊ nō est sine syllaba. ¶ Deide .d. vt via ⁊c. i. vt via q̄m lƺ nō sit ipse situs neq3 situs ipsa via: tñ cōstituit per situm. ¶ D. d. nec hō aīal bi pes ⁊c. i. nec hō est ipsa aīalitas ⁊ multitudo pedū: ƺ est aliqd qḋ disponit per aīalitate3 ⁊ per multitudi nem pedū etiā tali modo: ꝙ nō inuenit in alio. ¶ D. d. ⁊ etiam mā nō est elītū: neq3 ex elemēto. i. ⁊ signū eius ꝙ sūba q̄ est forma nō est mā est illud qḋ declara tum est pus. s. ꝙ nō est elītū neq3 ex elemēto: sed est sūba in rei veritate apud illos qui negant mām: ⁊ di cunt formas sepatas esse. ¶ Et induxit oīa illa q̄ ob iecerūt ei aliqui ex dicentib⁹ formas. dicendo ꝙ for me ⁊ māe sunt eadem. ⁊ per hoc signu3 ꝙ forme pdi cant de materijs. ¶ D. d. si igit causa essentie ⁊c. i. si igit cā quiditatis est substātia alia a sūba sensibili. s. forma tūc nō est ipsa sūba sensibilis. ⁊ cū ita sit neces se est vt substātie q̄ sunt forme: aut sunt eterne nō cor ruptibiles oīno: aut corruptibiles per accñs nō essen tialiter: ⁊ hoc intēdebat cū .d. ergo necesse est vt ista sint aut eterna aut corruptibilia ⁊c. ¶ D. d. ⁊ decla ratū est ⁊ demonstratū in istis ꝙ forma ⁊c. i. ⁊ decla ratū est ex dictis ꝙ cū forma fuerit hō nō generatur nec corrūpitur: sed illud qḋ generat ⁊ fit est substan tia demonstrata: ⁊ ex ea est generatio: sed nō ē decla ratu3 adhuc si iste substātie que generant ⁊ corrum punt habēt formas separatas: aut quō est de hoc: sed est declaratū ꝙ ipossibile est in quibusda3 vt forme co⁊ sint separate: vt in rebus artificialibus: ⁊ hoc in tendebat cum .d. si substantie rerū ⁊c.

Forā nō generat ƺ ꝯpo sitū. Idē. 7. h⁹. 23. 26. ⁊ 27. 32.

¶ Forsan qde3 igit nec sube sunt: nec aliud ipsa h nec aliqd alio⁊ q̄cūq3 nō nā cōstituta sunt. Nām. n. solam vtiq3 quis ponet co⁊ que in corruptibilib⁹ substātiā. Quare du bitatio quā antisthenici: ⁊ sic indocti dubi tauerūt: h3 tp̄s quoddā qḋ nō est ipm qd ē diffinire. Terminū. n. rōnē esse longa3: sed quale qd est cōtingit dicere: sicut argentum qdē quid est nō: q2 aūt quale stagnū. Qua re substantie est qdē cuius cōtingit esse ter minū ⁊ rōnē vt cōposite siue sensibilis fue rit siue intellectualis. Primo⁊ aūt ex qbus hoc: nō est: siquidē aliquid de aliquo signifi cat ratio diffinitiua: ⁊ o3 hoc quidē vt mā3 esse: illud vero vt formam.

¶ Et rectum est vt ista sint neq3 substātie ēt: neq3 aliquid oīum partiū que nō cōstituun tur per nām. Rectu3 est igit vt aliqs ponat nā3 tm̄ eē substātiā in rebus que corrūpunt ⁊ est questio difficilis quā iterrogabat An tisthenes in aliqua hora: nō ꝫm curialitatē. Impossibile eni3 est vt sciatur vt sit diffini tio entis quid sit. Diffinitio enim est sermo longus. sed impossibile eni3 est diffinire ali quid quale sit: ⁊ quale scitur per qualitatē: vt cyphus: quoniā ipossibile ē vt sciat qd: sed est quasi vas. Ergo in substantijs est q̄ dam substantia que possibile est vt habeat diffinitionem ⁊ sermonē: vt substantia cō posita: siue fuerit sensibilis: siue intelligibi lis. Illa aūt ex quibus est ista substāna pri ma impossibile est vt habeant hoc: cum ser

mo diffinitiõis significet aliquid de aliquo: ⁊ debet esse quedam quasi materia: ⁊ quedam quasi forma.

9 ¶ Quia induxit exēplū in materijs ⁊ formis de reb⁹ artificialib⁹: intēdit declarare ꝙ nulla forma artificialis est substātia nedū vt sit separata. ¶ D.d. ⁊ rectum est ⁊c̃. i. rectum est vt forme artificiales nō sint substātie: neqꝫ ēt res demōstrate: ita ꝙ sint vnū sicut est dispō in substātijs nālib⁹. ¶ D.d. neqꝫ aliud oiuꝫ partiū est ⁊c̃. i. ⁊ itēdit neqꝫ vt maior pars forme nālis sit separata: ⁊ hoc itēdebat cū d. rectū est igit̄ ponere nām ⁊c̃. ¶ Deide incepit dicere qōnē quā querebat quidā famosus apud eos dubitādo. ⁊ d. ⁊ qō difficilis ⁊c̃. ⁊ d. non curialiter: q̄ ignorabat ꝙ diffō nō est oium reꝝ: ⁊ intendit per curialitatē logicā. ¶ D.d. solutionē illius qōnis. ⁊ d. īpossibile. n. est ⁊c̃. i. ⁊ qō hoꝝ est ꝙ si oia habeant diffōnes: diffinitio hēbit diffinitionē: ⁊ sic pcedetur in īfinitū. ⁊ d. dissoluēdo impossibile. n. est vt sit diffinitio entis ⁊c̃. i. īpossibile. n. est vt forme vltime in diffinitiōib⁹ habeant diffōnē: qm̄ forme vltime sunt simplices: ⁊ diffōnes sunt cōpositoꝝ. diffōnes. n. rerū sunt ex materijs ⁊ formis. ¶ V.g. cyphus q diffinit̄ per hoc ꝙ est vas talis q̄litatis. i. talis forme. D.d. ergo in substantijs ⁊c̃. ⁊ intēdit cōpositas ex mā ⁊ forma: ⁊ itēdit per itellecta mathematica. D.d. illa aūt ex q̄bus est ista substātia. et intendit per illa ex q̄bus est substātia p̄mo māꝫ ⁊ formā. s. ꝙ īpossibile est vt forma aut mā habeat diffinitionē. Diffinitio. n. est sermo in quo disponit̄ aliquid per aliqd: forma vero ⁊ mā vtraqꝫ significat idem: ⁊ neutra diuidit̄ in dispositionē ⁊ dispositūꝫ. ¶ D.d. ⁊ oꝫ vt quedā sit quasi mā: ⁊ quedā quasi forma. i. ⁊ in diffōne opꝫ vt sit aliquid ꝙ significet formā: ⁊ aliud significans qō est quasi materia.

Diffōnes sūt ꝯpositoꝝ ex mat̄ijs ⁊ formis. cōntē. s. ꝯ. vlt. c. 7. m. fō. 40.

¶ Palam aūt ⁊ q̄ si sint aliqualiter numeri substātie: sic sunt: ⁊ nō sunt vt q̄dam dicūt vnitatū multitudo. Nam diffinitio nūerus quidam est. Diuisibilis est. n. ⁊ in indiuisibilia: non. n. infinite rōnes: ⁊ numerus aūt tale. Et quēadmodū nec a numero ablato aliquo aut addito ex quib⁹ numerus est: nō adhuc idem numerus est: sed alter: quāuis minimū auferat̄: aut addatur: sic nec diffinitio: nec qō q̄d erat esse: nec adhuc erit ablato aliquo aut addito. ⁊ numerū opꝫ esse aliquid quo vnus: qō nūc nō hēnt dicere: quo vnus siq̄dem est vnus. Aut eniꝫ nō est: sed vt aceruus: aut siquidem est dicēdū q̄d: qō est faciens vnū. Ex multis ⁊ diffinitio vna est: silr̄ aūt neqꝫ hāc hn̄t dicere: ⁊ hoc merito accidet. Eiusdem eniꝫ rōnis ⁊ substātia vnum ita: sed nō: vt dicunt quidā vt vnitas q̄dam exn̄s aut pūctū: sed endelechia: ⁊ nā vna q̄dam. Et quēadmodū nec numer⁹ hꝫ magis: aut minus: nec que fm̄ spēm substātia: sed siquidē que cum mā. De generatione q̄dem igitur ⁊ corruptiōe dictaꝫ substātiarum quomodo cōtingit: ⁊ q̄uo īpossibile: ⁊ de reductione ad numeruꝫ: sit vsqꝫ ad hoc determinatum.

Spēs entiū sūt sic nūeri.

¶ Et manifestū est ꝙ si substātie sint etiā numeri ꝙ sunt h⁹. Non sunt igit̄ sicut q̄daꝫ dixerunt ex vnitatib⁹. Diffinitio. n. est aliquis nūerus: q̄ diuidit̄ in res indiuisibiles. Sermones. n. nō sunt īfiniti. ⁊ numer⁹ ē tale. ⁊ quēadmodū qñ ab aliquo nūero diminuit̄ aliquid: aut etiā additur aliq̄d eoꝝ ex q̄bus est numerus: tūc primus nūerus nō remanebit idem: sed fiet alius numerus: lꝫ diminutum: vel additū sit valde modicuꝫ. Silr̄ non remanebit diffinitio: neqꝫ illud qō est per essentiā postq̄ꝫ diminuitur ab eo aliq̄d: aut ei additur aliq̄d. ⁊ opꝫ vt numerus sit aliquid quasi illud qō ē nunc: nō pōt dicere per qō ē vnū. Et si ē vnuꝫ: aut erit: aut non erit: sed est sicut cumulus. aut si fuerit dicatur ꝙ facit vnū ex pluribus. Et diffinitio ētiā si est vna: opꝫ eos dicere in ea simile dicto. Sed nō possunt dicere etiā ⁊ recte accidit hoc. Vnū. n. diffinitiōis vni⁹: sed qō ē vnū per subam. Scdm̄ igit̄ hunc modū ē vnū: ⁊ nō sicut q̄dam dicūt ꝙ aliqua vnitas aut aliq̄s punctus: sed ē actio: ⁊ est aliq̄ nā simplex. Et quēadmodū in numero nō est magis ⁊ minus: ⁊ silr̄ neqꝫ in substātia que est q̄si forma: nisi sit substātia que est cum mā. Sit igitur ista distinctio in generatiōe ⁊ corruptione substantiaruꝫ que dicunt̄: ⁊ q̄uo est possibile: ⁊ quomodo non: ⁊ in attributione earum numero.

10. ¶ Idest. ⁊ est manifestū ꝙ si subē sunt cōposite ex numeris sicut q̄dam dicunt: necesse est vt nūer⁹ ex quo cōponit̄ sit genus ⁊ dr̄ia: ⁊ ꝙ hoc intēdebat modo cū diximus eas esse cōpositas ex nūeris. ¶ D.d. nō sūt igitur sicut q̄dam dicunt ex vnitatib⁹. i. ⁊ cūꝫ intelligendū fuerit ex numero h: hoc nō est dicendū ꝙ iste numerus ex quo cōponunt̄ entia est cōposit⁹ ex vnitatibus: sicut dixerūt fingentes ꝙ nā subarū est nūerus: sed iste numerus oꝫ cōponi ex genere ⁊ dr̄ntia. ¶ Et cū narrauit ꝙ si dicat̄ ꝙ p̄ncipiū entiū est nūerus: opꝫ intelligere numerū q est in diffōne: nō nūeꝝ cōpositū ex vnitatibus: incepit dicere silitudinē que est inter numerū ⁊ inter diffōnem. ⁊ d. diffō enim est aliquis numerus: q̄ diuidit̄ in res indiuisibiles ēt. i. diffinitio assimilat̄ numero: q̄ diffinitio diuiditur in res indiuisibiles: sicut numerus diuidit̄ in res idiuisibiles: sed differunt in hoc: qm̄ illud qō non diuidit̄ in numeros est vnitas. ⁊ in diffōne est gen⁹ ⁊ dr̄ntia. ¶ D.d. diffōnes enim nō sunt infinite ⁊c̃. i. diffinitio enim que nō diuidit̄ nō diuidit̄ in īfinitū: sed puenit̄ in diuisiōe ad idiuisibilia. i. ad partes vltimas diffinitionis: ⁊ intendebat per hoc declarare ꝙ diffinitio magis assimilat̄ nature nūeri ꝙ diuidit̄ semp in idiuisibilia. ¶ D.d. ⁊ numerus est tale. i. q̄ in diuisione puenit̄ in eo ad indiuisibilia. i. vnitates. ¶ D. icepit

inducere alium modū silitudinis.t.d.τ queadmodū qñ ab aliquo nūero τc̃.i.τ queadmodū qñ alicui nūero addit̃ vnū.aut ab eo diminuit̃ vnuz transfert̃ ad aliam nām nūeri silr diffōnes cōposite ex pmo genere τ pluribus differentijs qñ ab eis diminuit̃ aliqua dr̃ia:transfert̃ diffinitio ad diffōnē alterius nature:τ silr cum addit̃ in eis aliqua dr̃ia. V.g.qñ cū dixerimus in diffōne aialis φ est corpus nutribile sensibile si diminuerimus vltimā differentiam remanebit diffō vegetabiliū:τ si additur alia dr̃ntia.s.rōnabile fiet diffō hoīs.¶ Et silr quattuor cū eis addit̃ vnum fient quinqz:τ cū ab eis diminuit̃ vnum fiunt tres. ¶ Et cū induxit silitudinē inter numerū τ diffinitionē:incepit dare modū fm quē differunt:t.d.τ opz vt numerus sit aliqd τc̃.i.sed si entia ēt componant̃ ex numeris:oz dicentes hoc dicere quō ex numeris fit vnum τ per qd fit vnuz:sed hoc nō possunt dicere:qr numerus cōponit̃ ex vnitatibus discretis. ¶ D.d.si igit̃ fuerit vnū aut nō erit:sed est sicut cumulus τc̃.i. qñ vnūquodqz entiū cū nō fuerit vnuz sicut cumulus cōgregatus necesse est dicere per quid sit vnuz.s. quō illud qđ congregat̃ ex vnitatib⁹ sit adunatum. hoc.n.nō possūt facere.¶ D.d.τ diffō ēt si fuerit vna opz dicere in ea silr dicto.i.vt mihi videt̃:τ diffō ēt si fuerit cōposita:τ vna opz dicere quō sit vna:idē eniz sequit̃ in hoc. ¶ D.d.vnū eni vnī⁹ diffōnis τc̃.i.nos aūt dicim⁹ φ vnū qđ significat diffinitio vna:ē vnā per subam que est forma.s.per vltimā formaz τ vltimā differentiā.¶ D.d.fm igit̃ hunc modū ē vnū τc̃. idest.τ nō dicit̃ diffinitū demōstratū esse vnuz sicut dicit̃ in vno nūerali qđ est pncipiū numerorū:τ sicut dr̃ in pūcto.s.φ nullū hz esse nisi hoc qđ est idiuisibile:imo illud qđ est demonstratū est vnū per actionē vnam existentē in eo:τ vnā mām:qr est vnū fm formam.¶ Deinde induxit tertiā silitudinē inter diffinitiones τ nūeros.t.d.τ queadmodū in nūero nō est magis τ minus:ita neqz in suba q̃ est quasi forma τc̃. idest.τ queadmoduz forma nūeri. V.g.trinitas τ q̃ternitas nō recipit magis aut minus.s.φ nō est trinitas magis trinitas q̃ alia trinitas neqz dualitas magis q̃ alia dualitas:ita forma subalis nō recipit magis τ minus. Nō eniz est hō maioris humanitatis q̃ alius hō fm formā:sed si fuerit erit fm φ forma ē in eo in mā.¶ D.d.sit igit̃ ista disticٔtio τc̃.i.τ istā distinctionē opz scire τ de gnātōe eorū declarare illud qđ ē possibile:τ illud qđ est ipossibile in h:τ quō assimilatur in hoc nūerus:τ quō differunt ab eis.

Forma sbal' nō recipit magis τ mīn⁹.i. stātia ð eīsđ 3.tt.cō.67.

¶ De materiali aūt substātia opz nō latere: qr τ si ex eodē oia primo:aut eiusdē:aut primis:τ eadē mā:vt principiū his q̃ fiūt. Est tñ aliqua ppria cuiuslibet: vt flegmatis est prima mā dulcis aut crassa:colere vo amara:aut alia qdam:forsan aūt ex eodē.¶ Fiunt aūt plures mē eiusdē: qñ alterius altera fuerit: vt flegma ex crasso: τ dulci:si crassum ex dulci. Ex colera vo per resolui coleram in primā mām. dupliciter.n.hoc ex h: aut qr principium erit: aut qr ex resoluto in principiū. Cōtingit aūt vna materia existēte fieri diuersa pp mouentē cām. vtputa ex ligno. τ arca. τ lectus. Quorūdā vero altera

Inde sumit φ alia forma hz aliā mām.

Cōtingit vna ma ex nte fieri diuersa pp mouētē cāz.

materia ex necessitate alteris existentib⁹: vt serra nō vtiqz fiet ex ligno:nec in mouēte cā hec. Nō.n.faciet serrā ex lana aut ligno:si q̃ idem cōtingit ex alia mā facere. Ca. IIII.

In suba vero materiali oz nos non ignorare: qñ si oēs sūt in eodez tñ est ppriūs vnicuiqz: vt flegma τ colera. Flegmatis eni sunt calida τ vnctuosa: colere autē amara τ alia talia: Et rectū est vt ista sint ex eodē: τ erunt plures materie: τ ex eodē: cuz mā vnius fuerit ex altero: vt materia flegmatis ex vnctuoso: τ vnctuosum ex dulci:si vnctuosuz ē ex dulci. Et calida aūt colera soluit̃ in primaz materiam. Duob⁹ eni modis erit hoc ex hoc: aut vt precedat ad ipsum: aut vt soluatur τ veniat ad primū principiū. τ possibile est vt materia sit vna: τ vt res diuise sint cāe mouentes. V.g. vt ex lignis fiat arca: aut scānū τ in quibusdā rebus materia est diuersa: τ necesse est vt sit diuersa ēt. Serra.n.non fit ex lignis: τ non est ad causam mouentem. Non enim potest facere serram ex lana aut ex ligno. Illud enim est quod potest facere hoc ex alia materia.

Vna est mā oīuʒ cōiter:tres vero qūs ppue.

Idest subē vero māles diuerse oz nos nō ignorare:qñ τ si oēs resoluunt̃ in vltimo in vnaz mām:tñ vnaqueqz eaꝝ hz mām ppriā ppinquam. V.g.flegma τ colera.mā eniz vtriusqz ppinqua differt a mā alterius.materia eni flegmatis est cib⁹ vnctuosus τ dulcis.materia vero colere est cibus amarus τ acut⁹.τ h intēdebat cū.d.vt flegma τ colera τc̃. ¶ D.d.τ rectū est vt ista sint ex eodem.s.φ ista cibaria diuersa attribuant̃ cause vnī⁹ materie.¶ D.d.et erunt plures materie τc̃.i.τ erūt etiā plures materie in eadez mā alio modo.i.φ ex pma mā fiat alia materia τ ex illa alia aliqua donec perueniat̃ ad vltimā mām.¶ Et.q.d.φ ex vna mā fiunt plures materie duob⁹ modis:aut φ sint in eodē ordine:sed diuersantur fm magis τ minus.V.g.dicere φ mā liquabiliū est aqua:aut φ sint in ordinib⁹ diuersis.s.vt quedaz sint mā quarūdā.s.pma secūde:τ secūda tertie: τ tertia quarte.¶ D.d.vt materia flegmatis ex vnctuoso.i.τ mā si fuit abinuicē vt flegma a cibis vnctuosis τ vnctuosum ex dulci. si vnctuosum fit ex dulci: qñ h nō est manifestū in hoc loco: mā vero colere ē res amara.τ res amara est pma mā que est terrestris cōbusta.τ h.d. ppriē ð amaro: qñ existimat̃ resolui in pmū elementū mediāte alia mā. τ iō.d.φ amara resoluunt̃ in pmū elementū. ¶ D.d.qñ duob⁹ modis erit h ex h.i.τ illud qđ est ex mā vtrunqz generat̃ a reliquo:sed vltimū a pmo erit:qñ pmū transmutat̃ in illud:pmū aūt ex vltimo est: qñ vltimuz resoluit̃ in illud. V.g qñ generatio ligni ex quattuor elementis fit quādo ista elīta trāsmutant̃ in lignū:τ ista generant̃ ex ligno:qñ lignū resoluit̃ in ipa apud corruptionē.¶ D.d.τ possibile est vt materia sit vna τc̃.i.

ii.

Qñ mã fuerit vna ⁊ motor vnus de necītate gnātū erit vnū. vide.12. me.cō.21.

a In artificialib⁹ solum ɔtigit ex vna mã fieri diuersa pp diuersitatē agētis. q̄re cām. 3. de aīa.cō.18.

possibile est vt materia sit vna ⁊ vt sit ex reb⁹ pluribus diuersis nō pp mām: qm cū mã fuerit vna: ⁊ motor fuerit vnus: ⁊ de necessitate generatū erit vnum: quēadmodū si materia fuerit diuersa: ⁊ motor diuersus generata erūt diuersa. ¶ Qñ aūt mã fuerit vna generata possunt esse diuersa pp diuersitatē mouentium: ⁊ h̄ inuenit̃ nisi in rebus artificialibus.ᵃ V.g. qm arca ⁊ scānū sunt ex ligno ⁊ differunt pp diuersitatem duaꝝ artiū. ¶ Et cum narrauit q̄ diuersitas entiū ꝓuenit q̄nq3 ex diuersitate motoris.s.agētis: ⁊ quēadmodū mã recipit formas diuersas narrauit q̄ h̄ nō sequit̃ in oībus: qm quedā forme sunt q̄ nō recipiunt̃ nisi ab vna mã.⁊.d.⁊ in qbusdā reb⁹ ⁊c̄.i. ⁊ in quibusdā rebus diuersis diuersat̃ mã necessario pp diuersitatē forme. ¶ D.d.exemplum de h̄.⁊.d.serra eniȝ ⁊c̄.i.qm si fuerit ex ligno nō habebit actionē serre.D.d.⁊ nō est h̄ ad cām mouentē ⁊c̄.i.⁊ cā mouens nō pōt h̄ facere.s.facere formā in qualibet mã: sed in mã ꝓpria. ¶ Et hoc qđ.d. q̄ quedā materie recipiūt formas diuersas: ⁊ quedā forme nō recipiūt nisi vnā mām verū est in entib⁹ artificialibus: in entib⁹ autē nālibus quelibȝ forma hȝ mām ꝓpriā: sed q2 in hoc loco sermo est vl'is cōtentus est hac diuisiōe.

In entib⁹ nālib⁹ qlȝ forma hȝ mām ꝓpriā vide idem.8.ph.cō.46.

¶ Palam q2 ars ⁊ principiū qđ ē vt mouēs idem. Nā si ⁊ materia altera: ⁊ mouens: ⁊ qđ factū ē. qñ itaq3 aliquis q̄sierit qd cā: qm pluribus modis dicunt̃ cause: oēs opȝ dicere cās cōtingētes: vt hominis q̄ cā vt materia eqdem mēstrua. qd aūt vt mouens eqdem sperma. qd vt spēs quod qd erat esse: qd vt cuius causa finis. forsitan aūt hec ambo idē Oȝ aūt proximas cās dicere q̄ materia: nō ignē: aut terrā. sed ꝓpriā. Circa nāles qdeȝ substātias ⁊ generabiles necesse sic versari: si quis recte versatur si ꝑfecto he cause: ⁊ tot: ⁊ opȝ cās cognoscere. In nālib⁹ qdē sempiternis aut substantijs alia rō. Forsan enim q̄dā nō hn̄t mām: aut nō talem: sed solum s̄m locuȝ mobilem. Nec q̄cunq3 itaq3 natura qdem: nō substantia vero: non ē his materia. sed qđ subijcitur substantia: puta que causa eclipsis: que materia. non eniȝ ē: sed luna q̄ patitur: que causa vt mouens ⁊ corrumpēs lumen terra.

Forsan q̄dā nō hn̄t mām aut nō talē: s3 solū s̄m locū mobilē.

¶ Manifestū ē igitur q̄ artificiū ē principiū qđ mouet: qm si mã fuerit alia: ⁊ motor: ⁊ factū etiaȝ. Cū igitur q̄sierit aliqs q̄ ē cā: cū dicit̃ multipliciter: opȝ dicere oīa que possunt esse cause: vt causa hoīs q̄ est q̄si mã.s. mēstruū. Et causa q̄ ē quasi motor sperma. ⁊ cā q̄ est quasi forma ē istud qđ ē per essentiam. ⁊ causa q̄ ē sicut illud ꝓpter qd est cōplementū. Et forte hec duo sunt idē. ⁊ opȝ dicere causas ꝓpinquas.s. materiales: non vt ignem ⁊ terrā. sed mām ꝓpriaȝ. Necesse ē igitur substantijs naturalib⁹ generabilibus etiā ire hac via: si aliquis voluerit dare diffinitionē sanitatis. cuȝ iste cāe sint he numero. Et opȝ scire cās. In substātijs vero nālibus: sed eternis ē alius sermo. Rectuȝ ē igitur vt quedā non habeant ⁊ vt nō sit tale: sed erit motuȝ in loco tm̄. Neq3 illa que sunt per nām ⁊ nō habēt aliquā mām: sed sub̄a eorum ē subiectum: vt cā eclipsis. Nō enim est aliqua materia: sed luna q̄ patitur est aliqua causa: sicut causa motus: cā autē amittendi lumen est terra.

¶ Et est manifestū q̄ artificiū est ꝑncipium mouēs ⁊ agēs. D.d. qm si mã ⁊c̄.i. ⁊ est manifestū q̄ si mã fuerit alia ab artificio: motor erit aliud a mã: ⁊ sil'r artificiatū est aliud a mã ⁊ a motore. ¶ Et cuȝ.d. q̄ hec tria sunt diuersa: incepit dicere quot sunt modi cāꝝ querēdaꝝ in causato. ⁊.d. cū igit̃ aliquis q̄sIuerit ⁊c̄. idest. ⁊ q2 cause dicunt̃ multipliciter. opȝ nos qñ voluerimus cognoscere aliqd per suā cām scire oēs modos cāꝝ existentiuȝ in illo: ⁊ tunc perficiet̃ nobis scīa eius. ¶ D.d. exemplum. ⁊.d. vt cā hoīs sicut mã. idest. V.g. qm nos videmus in hoīe quatuor causas: cām.s. mālem que est sanguis mēstruus: ⁊ cāȝ mouētem que est sperma maris. ⁊ cām q̄ est s̄m formaȝ ⁊ q̄ dat quiditatē rei per quā est: ⁊ cām pp quaȝ ē gnātio .s. finis ⁊ cōplementū. Opȝ igit̃ qñ voluerimus scire hoīem vere: vt sciamus per istas cās quatuor. ¶ D.d. ⁊ rectū est q̄ hec duo ⁊c̄.i. ⁊ intēdit cām formalem ⁊ finaleȝ: forma.n. vltima in gnātiōe est illud ꝓpter qđ generat̃ ens: sunt igit̃ vnuȝ in subiecto: ⁊ duo s̄m modū. ⁊ hoc intendebat cū.d. sunt idem.i. s̄m subiectum. ¶ D.d. ⁊ opȝ dicere cās ꝓpinquas ⁊c̄.i. ⁊ oȝ q̄rere ꝑmo in re cognitionē cāꝝ ꝓpinquaꝝ non remotaꝝ. V.g. qm si quesiuerimus cāȝ hoīs que est cā mālis non opȝ querere cām remotā: vt quatuor elementa que sunt cause māles remote: sed oȝ querere mām ꝓpriaȝ ⁊ est sanguis mēstruus. ¶ D.d. necesse est igitur in substātijs ⁊c̄.i. ⁊ ē manifestū q̄ in substātijs nālibus generabilibus ⁊ corruptibilib⁹ q̄rende sunt oēs iste cause: si aliquis voluerit ire in cognitionem eaꝝ vera via: cum iste cause quatuor sint cause oīum generabiliū ⁊ corruptibiliū: ⁊ numerus earuȝ sit iste nūerus: ⁊ est necesse q̄rere oēs cās rei cui⁹ est cognitio querenda: ⁊ si nō cognitio ei⁹ erit diminuta. ¶ D.d. ⁊ in substātijs v'o nālibus ⁊c̄. ⁊ intēdit corpora celestia. ⁊ cū.d. rectū est vt quedā nō habeant materiā nō intēdit quedā corpoꝝ celestiū. oīa.n. nō hn̄t mām: sed intendit elementa q̄ sunt eterna s̄m totū: ⁊ generabilia ⁊ corruptibilia s̄m partē vt dictuȝ est in nālibus. Mã.n. in rei veritate cui⁹ esse est in potētia nō inuenit̃ nisi in substātijs generabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹. Substātie vero eterne: q2 in eis nō est potētia ad corruptionē non est in eis mã sed mã coꝝ ē aliqd exñs in actu.s. corpus. Ideo digni⁹ habēt hoc nomē sub̄m q̄ȝ hoc nomē mã. ¶ Et cū narrauit q̄ sub̄e nāles eterne nō hn̄t mām q̄ sit in potētia: cū nō habeāt gnātionē ⁊ corruptionē incepit dare modū s̄m queȝ dr̄ istas hr̄e māȝ. ⁊.d. ⁊ vt nō sint ⁊c̄.i. ⁊ nō dȝ aliqs dicere eas hr̄e māȝ pp po^{am} q̄ est in eis in loco: oē eniȝ motū in loco ē corp⁹ hn̄s potētiā i vbi: qm quēadmodū transmutatio in sub̄a fecit nos scire māȝ ꝑmā ec̄: ita trāsmutatio in loco fecit nos scire q̄ corpora cele

Mã celi ē i actu ⁊ rectⁱ dr̄ sb̄ȝ q̄ȝ mã Idē. 2.ce ⁊ mūdo. ⁊.9. meta. 17.

Trāsmutatō i sb̄a fec̄ cog̃ scē māȝ. vide 4. phy. ɔ 38.

Vide finẽ ꝓmi capituli õ ſſa ozbis.

ſtia ſunt hñtia potentias in vbi. ¶ Et cũ narrauit ꝙ iſte ſube celeſtes nõ hñt mãm.ſ.q2 nõ ſũt cõpoſite ex mã ⁊ forma:ſed ex corpore ⁊ forma aĩata itelligibili: nõ ita ꝙ aĩa ſit res aĩata:nõ ita ꝙ illic eſt aliquid qð aĩatur ꝑ aĩaʒ:aut viuit ꝑ vitã:ſed ſunt aĩata ꝑ ſe: ⁊ viua:oẽ.n.qð viuit ꝑ vitã eſt generabile ⁊ corruptibile: ⁊ iõ.d.Themiſtius ꝙ ſol ⁊ luna ⁊ ſtelle aut ſũt forme ſine materijs:aut hñt mãs ꝑ equiuocationẽ.ſicut eſt diſpoſitio in mã itellect⁹. ¶ Et cũ narrauit hoc de mã corporũ celeſtiũ:incepit narrare ẽt ꝙ accñtia q̃ apparent in iſtis nõ ſunt q̃litates paſſiue q̃ faciũt ſubiectũ trãſmutari ⁊ alterari ex ꝯ̃rio in ꝯ̃rium. V.g.corpus alteri a calido in frigidũ. Cã.n.iſtius alteratiõis eſt mã que eſt in potẽtia ¶ Et.d.⁊ nõ illa q̃ ſunt ꝑ mãm ⁊c̃.i. ⁊ accidẽtia q̃ ſunt nãliter in iſtis corporibus que non hñt mãm q̃ ſit in potẽtia nõ indigẽt mã tali:ſed indigent mã que ſit ſubiectum tñ.ſ.in actu vt cã eclipſis mãlis. Eclipſis.n.nõ idiget vt fiat mã i potẽtia: ⁊ hoc intẽdebat cũ.d.nõ eſt mã aliqua.i.vt cã eclipſis mãlis:qñ nõ ẽ mã aliqua.i.in potẽtia: ſed luna ẽ cã mãlis nõ ita ꝙ patiaẽ in ſua ſuba vt accidit in q̃litatibus paſſiuis:ſed ita ꝙ trãſmuteẽ in loco tñ. ⁊ hoc intẽdebat cũ.d.ſed cauſa ſicut cã motus.i. ſed luna ẽ cã mãlis eclipſis:ſicut corpus ẽ cã mãlis mot⁹ i loco. Eſt.n. ꝓpriũ huic mãe:qñ nõ trãſmutaẽ in ſe ꝑ tranſmutationẽ in loco: ⁊ q2 iſta trãſmutatio eſt abſciſſio luminis a nobis. ¶ D.⁊ cã amittendi lumẽ eſt terra.i.hoc ꝙ terra interpõitur inter nos ⁊ ſolem apud eclipſim: luna eniʒ qñ trãſmutatur in loco donec cadat in vmbrã terre: abſcindeẽ lumẽ ab ea.

¶ Quod aũt cuius gratia: forſan nõ eſt. Qð vero vt ſpecies ratio:ſed nõ mãifeſta:ſi non cõcauſa fuerit ratio: vt quid eclipſis priuatõ luminis. Si vero addatur a terra in medio obiecta:etiã concauſa rõ hec. Somni vero nõ mãifeſtũ q̃d primũ patiẽs:ſed ꝙ aĩal etiã primum verũ hoc ſm quid: ⁊ q̃d eſt primũ: cor an aliud aliquid:deinde a quo:deide q̃d paſſio:q̃ illius: ⁊ ñ toti⁹:q2 imobilitas talis vtiq3 ẽ hoc ꝑ aliq̃d pati ꝙ primũ.

¶ Et rectũ eſt vt non ſit cã que eſt ꝑꝑ q̃d: ⁊ cã que eſt q̃ſi forma etiam ⁊ diffinitio. Sed diffinitio ſi non fuerit concauſa non erit manifeſtuʒ. V.g.ꝙ ecclipſis eſt priuatio luminis:ſi addidimus eſſe ex terra: q2 ſit in medio:hoc erit ſmo cauſe. Et ſimiliter in ſomno non erit manifeſtum quid ſit primuʒ patiens:ſed eſt manifeſtũ ipſum eẽ aĩal: ẽ q̃re hoc: ⁊ quid ſit primum: vtrum cor aut aliud:deinde per quod:deinde q̃ ſit paſſio q̃ accidit ei: ⁊ nõ ẽ toti⁹. Sõnus.n.ẽ q̃es talis: ẽ h erit primo paſſio in aliquo.

13 ¶ Et rectũ eſt vt cã que eſt forma ⁊ cã ꝑꝑ quã ẽ forma non ſint eedẽ licet illa ꝑꝑ quã eſt forma multũ intret diffõnes ꝑfectas que dñr trãſmutare demõſtratiões in ſitu. ¶ Et innuit hoc ne cauſe admiſceanẽ. D.d.ẽ ſmo ⁊c̃.i.ſed diffinitio ſi nõ ꝯtinuerit cãm ꝑꝑ quã inuenitur forma tũc diffinitio nõ erit mãifeſta neq3 ꝑfecta. D.d.exemplũ:⁊.d. V.g.ꝙ eclipſis ⁊ priuatio luminis.i.cũ hõ fuerit cõtentus a tali diffinitiõe i cognitiõe ecclipſis erit cognitio diminuta:lʒ teneat formã q̃ eſt priuatio luminis. Poſſibile.n. eſt vt priuatio luminis ſit ꝑ aliquod contingens ipſi in ſe. ¶ Et cũ dr̃ ꝑꝑ interiacentiã terre ipſi ⁊ ſoli.tũc ꝑficitur cognitio eclipſis. ⁊ hoc itẽdebat cũ.d.⁊ ſi addiẽ ⁊c̃.i. ⁊ ſi fuerit additũ in hac diffõne ꝙ ꝓuatio luminis ẽ ex terra.q2 interiacet ipaʒ ⁊ ſolẽ:tũc:iducẽ diffinitio q̃ ꝯtinet cãm agẽtẽ eclipſis: ⁊ formã eclipſis. ¶ D.iduxit aliõ exẽplũ de ſõno ⁊.d.⁊ ſilr̃ i ſõno ⁊c̃.i. ⁊ ſilr̃ ſi ꝯtẽti fuerim⁹ i diffinitiõe ſõni ex h ꝙ ẽ q̃es aĩalis nõ erit mãifeſtuʒ ex hoc quid ſit primũ patiens recipiens iſtã quietẽ q̃ eſt ſomnus:vtrum ſit cor.aut cerebrũ:⁊ ſm hunc modum erit diffinitio diminuta. ¶ D.incepit dicere oĩa q̃ opʒ inducere in hac diffinitiõe:⁊.d.ſed querere hoc ⁊ q̃d ſit primum:vtrum cor aut aliud.i. ſed remanet poſtquam inducemus hanc diffinitionẽ notificare q̃re accidit iſta quies ſenſibus aĩalis:⁊ diceret ꝑꝑ pauſationẽ ⁊ quid ſit materia in qua accidit iſta cauſa ꝑmo. V.g.cum dicatur ꝙ eſt cor:⁊ ex quo accidit. V.g. vt dicatur ꝑꝑ cibũ:⁊ q̃d ſit paſſio ꝑꝑ quã accidit. V.g. q2 frigus. ¶ D.d.⁊ nõ eſt toti⁹.i.qñ opʒ notificare de ſomno quare non eſt oĩs aĩalis aut oĩs hẽbẽtis aĩam D.d.ſomnus.n.eſt aliqua quies ⁊c̃.i. diffinitio enim ſomni completa ⁊ perfecta eſt quies que ẽ omnibus his diſpõnib⁹. ¶ D.d.ſed hec erit primo paſſio in aliquo.i.eſt.n.q̃es ꝓpria q̃ accidit a paſſiõe ꝓpria i mẽbro ꝓprio ⁊ a recipiẽte ꝓprio:⁊ ꝑꝑ cãm ꝓpriam.

¶ Quoniã vero q̃dam ſine generatiõe ⁊ corruptione ſunt ⁊ nõ ſunt: vt puncta ſiq̃dẽ ſunt: ⁊ totaliter ſpecies: ⁊ forme. Nõ.n.albũ fit:ſed lignũ albuʒ:aut ex aliquo: ⁊ aliq̃d omne qð fit:fit. Non oĩa vtiq3 ꝯ̃ria fient ex inuicẽ. ẽ aliter alb⁹ hõ ex nigro hoĩe: ⁊ albũ ex nigro. Nec omnis mã eſt:ſed quoruʒ generatio eſt ⁊ tranſmutatio adinuicem.quecunq3 aũt ſine tranſmutatiõe ſunt aut nõ:nõ eſt horũ materia. Habet autem dubitatiõeʒ q̃uo ad contraria mã vniuſcuiuſq3 ſe hʒ: vt ſi corpus potẽtia ſanũ:ꝯ̃rariũ vero infirmitas ſanitatis:⁊ ſic ambo potẽtia. Et aqua potentia: ⁊ vinuʒ: ⁊ acetum: aut huius q̃dem ſm habitũ: ⁊ ſm ſpẽm mã: Illud vero ſm priuationẽ ⁊ corruptionẽ ꝑter mãm. Dubitatio aũt q̃dam emergit. ⁊ quare vinũ non mã aceti.nec potẽtia acetũ:q̃uãuis ex ipſo ſiat acetũ. ⁊ viuens potẽtia mortuus:aut nõ: ſed ẽʒ accidẽs corruptionẽ. Aĩalis vero mã hoc ſm corruptionẽ mortui potentia ⁊ materia: ⁊ aq̃ aceti. Fit.n.ex his vt ex die nox. ⁊ q̃cunq3 itaq3 ſic tranſmutanẽ adinuicem: ad materiã oʒ redire. Ut ſi ex mortuo aĩal: tm materiã primã: deinde ſit aĩal. Et acetuʒ in aquam deinde ſit vinum.

¶ Cum igiẽ q̃dam res ſint ⁊ non ſunt ſine generatione ⁊ corruptione: vt puncta ſi fuerint: ⁊ modo vniuerſali forma.qñ nõ eſt albus ẽ lignũ albũ:ſi oẽ generatũ ẽ ex aliquo:

τ erit aliquod albũ. Non igit̃ erũt oia ꝯtraria adinuicē: sed alio mõ: vt homo albus ex hoīe nigro: τ albũ ex nigro. Neqꝫ mã vniuscuiusqꝫ rerũ q̃ hñt generationē τ transmutationē trãsmutant̃ adinuicē. Omnia autē q̃ sunt absqꝫ eo ꝙ trãsmutant̃: nũc illa qd̃ dicet̃ de eis: τ est q̃si mã cuiuslibet rei ad contraria. Ut dicim⁹ si corpus in potentia ē sanum: τ infirmitas est ꝯtrariũ sanitati: ē igit̃ vtrũqꝫ in potẽtia: τ aqua in potentia acetũ: τ vinũ. Et mã ē in qbusdã ſm habitũ τ formam: τ ẽt in qbusdã ſm priuationē: τ corruptionē nãlez. Questio ꝟo est cuius sit: τ quare vinũ nõ ē mã aceti: neqꝫ ē acetũ in potentia: et si ex eo fiat acetum. Et ē vinũ in potentia mortuũ in primo: sed corruptio erit accñtaliter. Mã ꝟo aialis ē mã corruptionis potentia mortui: et mã eius: et silr vinũ. Acetũ.n.ē ex eo sicut nox ex die. Et oia que transmutant̃ adinuicē sunt ſm hũc modũ. Oꝫ igit̃ reuerti ad mãz. V.g. vt ex mortuo fiat viuum: opꝫ primo peruenire ad mãm: deinde ad vinum: et acetũ primo ad aquam et post ad vinum.

14 ¶ Et cum q̃dam sint existentia per gñōnē verãz: τ nõ existentia per corruptionē verã: τ sunt gñabilia τ corruptibilia per accidēs vt puncta: τ vl̃r forme: vl̃ia.n. non generant̃. Nõ.n.generat̃ albũ vl̃r. sed gñatur lignũ albũ singulare: aut lapis albus: τ sic necesse ē vt oē gñatũ essentialiter: τ ex subã generet̃ ex aliquo.s. mã ꝙ ipsum sit ẽt in se aliqd τ totũ h̃ dictũ est in tractatu p̄cedẽti. ¶ D.d. si igit̃ erũt oia ꝯria τc. τ cũ sit hec gñō essentialr̃: τ gñō fit ex ꝯrijs: manifestũ est ꝙ non oia generantia fiunt ex se inuicē: sed ex ꝯrijs terminatis: vt hõ albus ex nigro: τ vl̃r ẽt que sunt in eodem genere: nõ que fiunt in generibus diuersis. Nõ enim gñatur albũ nisi ex nigro: nõ ex calido aut frigido: aut humido: aut arido. ¶ D.d. neqꝫ mã cuiuslibꝫ rei.i. τ nõ inuenit̃ mã vna cõis vniuscuiusqꝫ rerũ nãlium nisi ex reb⁹ hñtibus gñōnem τ corruptionē: τ h̃ declaratum est in nãlibus: τ ex h̃ verificat̃ ꝙ p̄ma mã rerũ generabiliũ τ corruptibiliũ ē eadē.s. q̃ oia gñabilia τ corruptibilia alterant̃ adinuicē. ¶ D.d. oia.n. que sunt absqꝫ eo ꝙ transmutant̃ τc. τ intendit corpa celestia: τ intendit per trãsmutationē illã q̃ est in subãz τ qualitatem alteratiuam. Iste.n. due trãsmutatiões sunt impossibiles in corporibus celestibus. ¶ Et cũ d. ꝙ eadem mã est vtriqꝫ ꝯriorũ: incepit dubitare de h̃: τ querere vtrum est in eis eodē mõ: ita ꝙ cũ alterũ duorũ ꝯriorũ fuerit in actu: erit reliquũ in potentia: et ex quo continget vt oia ꝯria equaliter trãsmutent̃ in inuicem: qd̃ dicit in p̄n⁹ huius libri. τ d. sꝫ in hoc ē qd̃ τc.i. sed in gñatione istorũ τ ex elemẽto cõi est qd̃ vtrũ oīs mã accipiat duo ꝯria ad que põt equalr̃ ita ꝙ cũ alterum fuerit in eo in actu reliquũ erit in potentia: vt dicimus ꝙ corpus recipiens sanitatē recipit egritudinez.s. ꝙ sanũ reuertit̃ in infirmũ: τ infirmũ in sanum: q̃ñ cũ alterũ fuerit in actu: reliquum erit in potentia: τ hoc intendebat cũ. d. τ dicimus si corpus in potentia fuerit sanum τc.i. V.g. si posuerimus aliqd esse in potentia aliud: τ illud aliud habeat ꝯriũ.i. oppositum necesse est vt illud sit in potentia sic duo ꝯria: τ ꝙ cũ alterũ fuerit in actu: τ reliquũ ꝯriũ erit in potentia. V.g. vt aliqs ponat ꝙ corpus aialis recipit egritudinē: τ cũ alterũ fuerit in actu: erit reliquũ in potentia: τ similiter si posuerit aliqs aquam esse in potentia acetum τ vinum: τ posuerit acetũ esse oppositum vino: q̃ñ necesse est vt aqua sit in potẽtia acetum: τ vinũ eodē mõ: ex quo ꝯtingit acetũ reuerti in vinũ sicut infirmũ sanũ: hoc aũt nõ est verum nisi in veris ꝯrijs: τ nõ est verũ in oĩbus formis oppositis.s. quarũ q̃dam est via quarũdã ꝑ accidēs: τ corpus forme vini ad formam aceti. Iste.n. due forme sunt opposite cum altera sit corruptio reliquę: τ iõ d. τ materia qbusdam est ſm habitum τc.i. q̃ñ mã est qbusdã ſm ꝙ est formatũ vt aqua: q̃ñ nõ fit mã aceti donec habeat formã vini. Et q̃dã est mã nõ ſm ꝙ est formatum vt prima mã cũ formis ꝯrijs: sed ſm ꝙ ponit̃ in formã.s. mediante alia forma: vt aqua: τ iõ cũ aqua ē vinũ in actu est acetũ in potẽtia: τ nõ q̃ñ fuerit acetũ in actu est vinũ in potentia: neqꝫ est in eodē termino vinũ τ acetũ in potentia. Acetũ.n. nõ reuertit̃ in vinũ donec resoluat̃ in elementa ẽcõtrario generatiõis q̃tuor elementorũ adinuicē. Prima.n. mã est in potentia vtriusqꝫ ꝯriorũ eodē termino.s. q̃ñ alterũ fuerit in actu: erit equũ in potentia. ¶ Et cũ notificauit istos duos modos generatiõis incepit dare modũ ex quo accidit qd̃ in hoc. τ d. qd̃ ꝟo. τ qd̃ est talis q̃ñ ex vino fit acetum: τ nõ ex aceto vinũ: τ cũ hẽant mãm cõez que est vtriusqꝫ in potentia eodē termino est aqua. V.g. ¶ D.d. τ vtrũqꝫ viuum est in potẽtia τc.i. τ vtrũqꝫ viuũ est in potentia τ essentialiter mortuũ: aut mortuum nõ fit ex viuo nisi accñtaliter non essentialiter: q̃ñ si viuũ in potentia est mortuũ. Mortuũ in potẽtia est viuum. τ sic ex mortuo erit viuum: sicut ex viuo erit mortuum. ¶ D.d. mã ꝟo animalis τc.i. materia ꝟo recipiẽs vitã hꝫ i se potẽtiã ad mortē ꝑ accñs .i. q̃ in ea est potẽtia ad corruptionē vite: nõ q̃ recipit mortē ſm ꝙ est viuũ: q̃ñ si ita eēt: tũc mortuũ reciperet vitã ſm ꝙ viuũ. ¶ D.d. τ silr̃ i aceto.i. τ silr̃ acetũ fit ex vino: τ mortuũ ex viuo: sic nox ex die.i. post diē nõ ex mã ista. ¶ D.d. τ oia q̃ trãsmutant̃ inuicez τc.i. τ oia q̃ trãsmutant̃ ad inuicē h̃ mõ trãsmutatiõis gñō nõ reuertit̃ in eis reciproce sine medio: sꝫ gñō reuertit̃ in eis prius q̃ꝫ vltimũ reuertit̃ in p̄ᵐ. ¶ D. p̄ᵐ trãsferẽt ad media. D. media trãsferũt̃ ad vltimũ. v.g. ꝙ ex viuo fiat mortuũ: tũc ex mortuo nõ fiet viuũ: donec mortuũ reuertat̃ i q̃tuor elemẽta. deinde forme que sunt iter q̃tuor elemẽta τ vitã gñabunt̃: τ sic generabitur vita necessario.

Cap. V.

De dubitatiõe ꝟo dicta circa diffinitiones et numeros q̃ cã eēndi vnũ deinceps dicẽduz eē vr̃. Omnium.n. quecũqꝫ plures ptes habẽt: et non ē vt aceruus qd̃ totum: sꝫ inest aliqd totuz p̄ter partes: ē aliqua cã. Quoniã in corporibus his quidem tactus cã est essendi vnuz: alijs ꝟo viscositas: aut altera aliqua passio talis. Diffinitio ꝟo rõ est vna nõ ꝯiunctiõe: queadmodũ illas: sꝫ ꝑ vni⁹ eē. Quid igit̃ ē qd̃ facit

Ubi significat̃ 3 dē. 7 me. 26. τ. 27. τ 58.

Mã cõis ē i reb⁹ hñtib⁹ gñōnē τ corruptiões. Jd̃ h̃ de gñōne l. c. 43. τ. 58.

Prĩa mã ē i potẽtia vtriusqꝫ ꝯriorũ eodē termĩo. Uide idē h̃ ph. c. 56 τ. 82.

vnū hoīem: et pp qd vnum: sed non multa. Puta qꝛ aial et bipes. Aliqꝫ: et si ē vt aiūt quidam ipm aliqd aial: ⁊ ipm bipes. Quare nāqꝫ nō illa ipa hō ē. Et erūt sꝫ participationem hoīes nō hoīs: ⁊ neqꝫ vnius: sꝫ duorum. s. aialis ⁊ bipedis: ⁊ totaliter vtiqꝫ nō erit hō vnū: sed plura: aial ⁊ bipes. Palam itaqꝫ qꝛ sic qdē acceptāntibus vt ꝯsueuerunt diffinire ⁊ dicere nō ꝯtingit reddere ⁊ soluere dubitationē. Si aūt vt dicimus: hoc qdē mā: illud vo forma: hoc qdē potentia: illud vero actu: nō adhuc dubitatio vtiqꝫ videbit̄ esse qȯ querit̄. Est. n. hec dubitatio eadē et si terminus vestimēti: sit rotūdū es. Sic. n. vtiqꝫ signū nomē huius rōnis. Quare cum q̄rit̄ qd ē cā essendi vnū rotūdū ⁊ es: nō adhuc vtiqꝫ dubitatio vr̄: qꝛ hoc qdā mā: illud vero forma. Quid igit̄ huius cā ē. s. ꝙ potētia ens actu sit preter faciēs in qbus gn̄atio. Nulla nāqꝫ est cā altera eiꝰ qȯ est ptāte spera actu eē sperā. Sꝫ hoc erat qȯ qd erat esse vtiqꝫ. Est aūt mā alia intellectualis: alia sensibilis. Et semp rōnis: hoc qdē mā: illud vo actus est: vt circulus figura supficialis.

Queret̄ q̄re ex mā ⁊ fōma fiat vnū nihil est querere.

¶ In qōne vero dicat̄ de diffinitiōibus ⁊ in numeris: q̄ est cā in hoc ꝙ sint vnū. Oia. n. que hn̄t plures ptes quoꝝ vniuersuꝫ nō est sic cumulus: sꝫ sic aliqd qȯ hꝫ ptes: hꝫ cām qm̄ in corpibus ēt q̄dā hn̄t cām: cuius essentia est tactus: ⁊ quēadmodū viscositas: aut alia passio talis. Corpus vo est vna diffinitio nō pꝫ ligatiōēꝫ vt liber ilias: liber. s. homeri primi: sꝫ qꝛ ē eidē. Quid igit̄ facit hoīem vnū: ⁊ q̄re ē vnū: ⁊ n̄ plura: vt aial: ⁊ bipes ⁊ ēt alio mō si fuerit: sicut qdā dicunt: aliqd qȯ est aial: ⁊ bipes. Et quare illa nō sūt hō: ⁊ sicut hoīes sm̄ modū acq̄sitōis erūt: nō ex hoīe vno: sꝫ ex duobꝰ: ⁊ silr̄ ex aiali bipede: ⁊ vlr̄ cū hō nō sit vnum: sed magis aial ⁊ bipes. Etiā manifestū est ꝙ si hac via ꝓcedat̄ sicut est ꝯsuetudo coꝝ in distinctionibus: ꝙ impossibile est dissoluere hāc qōnē difficilē. Si aūt fuerit sic dr̄ ꝙ q̄dā ē mā: ⁊ q̄dā forma: ⁊ q̄dā potētia: ⁊ q̄dā actus: rectuꝫ est: vt nō existimet̄ error in q̄sito. Ista. n. qȯ erit eadē ⁊ si diffinitio spere esset cuprū rotūdū: qm̄ cū fuerit erit signū diffinitōis hoc nomē. Cū igit̄ fuerit q̄situ̅ qd erit cā vt sit rotūduꝫ ⁊ cuprū: tūc. n. nō apparebit qȯ. Alteꝝ. n. ē mā: ⁊ reliquū est forma. Et cā illiꝰ vnitatis est. s. vt illud qȯ ē i potētia in actu fit ab agēte in oībus in qbꝰ est gn̄atio. Nō. n. est aliud causatum: sꝫ erit illud qȯ est in potētia spera in actu spera: sed hoc fuit illud quod fuit p eēntiā cuiuslibꝫ: ⁊ ē circulꝰ q ē figura palaꝫ.

15

¶ Sermo vo de questiōe dicta in diffinitiōibus ⁊ numero: ⁊ est qūo diffinitio significat diffinitū: ⁊ diffinitio hꝫ plures ptes: ⁊ q̄ est cā pp quā est diffinitio vnū. hoc. n. dictū est in tractatu p̄cedēti. ¶ D. d. oia. n. que hn̄t plures ptes ⁊c̄. i. ⁊ necesse est q̄rere cām pp quam diffinitio ē vna: qm̄ oia q̄ hn̄t plures ptes: ⁊ sunt vnū sm̄ totū nō eo mō quo dr̄ cumulꝰ est vnus: in hoc. n. est cā p quā multitudo fit vnū. ¶ D. d. exēplū in hꝭ: ⁊ d. in corporibꝰ. n. ⁊c̄. i. in corporibꝰ etiā compositis ex ex pluribꝰ ex cā pp quā corpus cōpositū est vnū. V. g. qm̄ q̄dā sunt vnū p ꝯtactū: ⁊ q̄dā p cōglutinationē: vt in rebus viscosis: aut per alia ligamēta vt claui: ⁊ hoc intendebat cū. d. quoꝝ essentia est tactus. s. ꝙ quedā sunt quoꝝ cā vnitatis ⁊ eēntie est ꝯtactus. ¶ D. d. diffinitio vo ⁊c̄. i. diffinitio vo est sm̄o vnius: ⁊ nō p prepositōēs copulātes: sicut versus homeri: qm̄ illi v̄sus sunt vnū p copulā: sed diffinitio est vna: qꝛ est vnius. V. g. hoīs. ¶ Et cū narrauit ꝙ hō dꝫ eē vnus: incepit dubitare in hoc. ⁊ d. qd igit̄ facit hoīem vnū ⁊c̄. i. ⁊ si ꝯcesserimus ipm esse vnum querendū est qd sit illud qȯ fecit hoīeꝫ vnū: ⁊ quare est vnuꝫ ⁊ non est plura. s. quare dr̄ ꝙ est vnus cū sit cōpositus ex pluribꝰ vno: est enim aial ⁊ bipes: ⁊ hꝭ existimatur eē diffinitio hominis. ¶ D. d. ⁊ ēt alio mō ⁊ si fuerit sicut qdam dnt ꝙ hō nihil aliud est: q̄ꝫ congregatio aialis: ⁊ bipedis nihil erit hꝭ in quo cōicent hec duo. s. aial ⁊ multipes ita ꝙ hꝭ nomen hō significet hꝭ cōe: sed hoc nomē hō significat aial per se ⁊ bipes per se: ergo quare hō nō erit duo hoīes: ¶ D. d. ⁊ silr̄ ex aiali ⁊ bipede ⁊c̄. i. ⁊ similiter ꝯtingit eis vt sint ex aiali ⁊ bipede: ⁊ si nō indicant ipsum eē aial siue hō disponat̄ per hec duo sꝫ hoc verbum esse aut attribuantur ei per hanc prepositionēꝫ ex: ⁊ ideo dixit: post ⁊ vniuersaliter ⁊c̄. i. ⁊ vlr̄ contingit huic vt hō nō sit vnū. sed plura vno. s. aial ⁊ bipes. ¶ D. d. manifestū est igitur ꝙ si aliqs iuit hac via ⁊c̄. i. manifestuꝫ est igitur ꝙ si aliquis processerit hac via in diffinitione ⁊ concesserit ipsam eē cōpositā simplr̄ ex pluribus ⁊ nō distinxerit pluralitatē que ē in potentia ab ea que est in actu impossibile est soluere hanc qōnem. ¶ D. d. si aūt fuerit sicut dr̄ ⁊c̄. i. si autem distinxerimus dualitatē que est in diffinitiōe: ⁊ dixerimus ꝙ hec est mā: ⁊ hec est forma: ⁊ hoc existit in potentia in composito. s. mā: ⁊ hoc existit in actu. s. forma dissoluet̄ qȯ. ¶ D. d. ista enim qȯ erit. i. qm̄ si non ꝓcedat̄ hac via ista qȯ remanebit. ¶ D. induxit exemplū. ⁊ d. ⁊ si diffinitio spere esset cuprum rotundū ⁊c̄. i. V. g. qm̄ cū posuerimus ꝙ diffinitio spere est cuprum rotūdū tūc hoc nomen esset equale huic diffinitiōi. D. d. ergo esset quesitum ⁊c̄. i. ⁊ cū posuerimꝰ ꝙ diffinitio spere est cupruꝫ rotūdū: ⁊ quesiuerimus in ea hoc. s. qūo diffinitio est vna ⁊ hꝫ plures ptes: tūc queritur qūo cuprū ⁊ rotundū sunt vnuꝫ. ¶ D. d. qm̄ tunc non apparebit qȯ. i. ⁊ cum diffiniuerimus sperā quoniā est cuprum rotūdū: ⁊ intellexerimus per cupruꝫ materiā ⁊ per rotūdū formā in hac materia: tūc nō accidit qȯ. ¶ D. d. ⁊ causa illius est ⁊c̄. i. ⁊ cā istius vnitatis est vt transmutetur qȯ est in potētia donec fiat in actu ab agente. s. ab extrahēte ipsum a potētia in actū. Est igit̄ hic aliqd vnū qȯ primo est in potentia: ⁊ post transfertur de potentia in actum: trāslatio enim eius nō largit̄ ei multitudinē: sed perfectioneꝫ in eē: ⁊ in toto hꝭ est vnū in actu: ⁊ hoc intēdebat cū di

Extractio alicuꝰ ab agēte de potētia ad actū nō largit̄ur multitudinē sꝫ pfectionē. Idē. 12. met. c. 40 idē ēt h. c. sequē.

xit quoniã nõ est aliud cãtũ rc.i.nõ eniz est hoc aliud cãtũ ab agente ab eo in quo agit: sed illud idem.s.qð est spera in potẽtia fit spera in actu cũ agens extrahit ipsum de potentia in actũ. ℂ D.d.sed hoc ẽ illud qð est p essentiã rc.i.ꝛ hec duo dant esse rei quam significat diffinitio in omnibꝰ rebus habẽtibꝰ mãm ꝛ formam: vt in diffinitiõe circuli dicimus ꝙ ẽ figura plana: figura enim est quasi materia: ꝛ plana q̃si forma. ℂ Et intẽdebat declarare p hoc exemplũ ꝙ cũ dispositio fuerit talis in dispõnibus rerũ mathematicarũ: quãto magis vt sit in diffinitiõibus rerũ non mathematicaꝝ: ne aliquis dicat ꝙ omnes diffinitiões non cõponunẽ ex mã ꝛ forma: mathẽatica.n.nõ sũt in mã: sed declaratũ ẽ prius ꝙ ista hñt mãm nõ sensibilẽ.

Quecũqz nõ hñt mãm nec itellectuale nec sẽsibilẽ statĩ sũt id qð sunt.

ℂ Quecũqz vero nõ hñt materiã: nec intellectualem: nec sensibilem: statim quidez vnũ aliquid est eorum vnumquodqz. Quemadmodũ ꝛ ꝙ ens aliqd hoc quod q̃le: vel qð quantũ q̃propter ꝛ non inest in diffinitionibus: nec ens: nec vnum: ꝛ quod qd erat esse statim vnum aliqd ẽ: sicẽ ꝛ ens aliqd. Quapropter non ẽ aliq̃ alia causa vnum essendi nulli eoꝝ: neqz essendi ens aliqd. Statiz.n. vnumquodqz ens est aliquid: ꝛ vnum aliqd non vt in genere: ꝛ ente ꝛ vno: nec vt separabilibus existentibus preter singularia. Propter hãc vero dubitationẽ hi qdem participationẽ dicunt: ꝛ causam aliquã participationis: ꝛ qd est participare dubitant. Hi autẽ coexistẽtia anime: sicut lycophron ait esse sciaz eius quod est scire: ꝛ anime. Alij vero cõpositionẽ: aut ꝯiunctionẽ anime cuz corpore viuere. Equidem cadẽ ratio in omnibus. Etenim sanuz esse erit: aut coexistentia: aut colligatio: aut ꝯiunctio aie ꝛ sanitatis. Et es esse trigonũ cõpositio eris ꝛ trigoni: ꝛ albũ vnum esse cõpositio superficiei ꝛ albedinis. Causa vero q: potentie ꝛ actus q̃runt vnũ faciẽs et differentiã. Est autem: vt dictũ est: et vltima mã et forma idem. et hec potẽtia hec actu. Quare simile est querere vnius q̃ causa: et vnũ essendi. vnum.n. aliqd vnumquodqz: et quod potẽtia et qð actu vnum aliqualiter est. Quare causa nulla alia nisi vt q̃si mouens ex potẽtia ad actũ: q̃cunqz vero non habẽt materiã oĩa simpliciter sunt ꝙ vere entia aliqd.

ℂ Omnia aũt q̃ nõ hñt materiã: neqz itelligibilem: neqz sensibilẽ: vnumquodqz eoꝝ statim est vnum illud quod est p essentiã: sicut illud qð ẽ etiã. Et ideo in diffinitiõibus non est ens neqz vnũ: ꝛ illud quod ẽ per essentiã est vnũ sicut aliquod ens etiã: ꝛ ideo non ẽ alia causa: neqz alicuius istoꝝ: vt sit vnum: neqz vt sit ens etiã. Unumquodqz.n.eoꝝ statim ẽ aliquod ens ꝛ quod vnũ: vt ꝙ sit in ente ꝛ in vno: sicut illa q̃ sunt in genere: neqz sunt q̃si separata: ꝛ alia a partibus. Et pp hanc difficultatẽ dixerũt qdam acqsitionem: ꝛ dubitauerũt in causa acqsitionis: ꝛ qd sit acqsitio. Et qdã dixerũt ꝯgregationẽ aie: vt aliqs. Dixit enim ꝙ cognitio q̃ ẽ per vnam scientiã est per animam etiã. Et qdã dixerũt compositionẽ: ꝛ ligamentũ corporis ꝛ anime est per vitam: sed sermo in omnibus istis est vnus. Sanitas enim in omnibus ẽ vna: aut congregatio: aut ligamẽtũ: aut cõpositio anime: ꝛ sanitatis. Et etiã cuprum erit triangulare per cõpositionem cupri: ꝛ trium angulorꝝ: ꝛ essentia albi est cõpositio superficiei ꝛ albedinis. Et causa in hoc est: q: q̃runt vnuz quod est in potentia in actu q̃si diuersum etiaz: ꝛ sicut dictũ est. Quoniã quẽadmodũ materia vltima: ꝛ forma est idem: ꝛ vnum genus: nõ habent aliquam causam omnino preter motorẽ quomodo de potentia in actum. Omnia vero que non habent materiam modo simplici essentia eorũ per quaz sunt entia non fertur in quibusdam rebus.

16.

ℂ Idest oĩa vero q̃ carẽt mã itelligibili ꝛ sensibili sicẽ mã rerũ mathematicaꝝ vnũquodqz eoꝝ est idẽ cũ illo qð dat suũ esse.s.ꝙ qdditas ꝛ eẽntia sũt in eis idẽ. ℂ D.d.sicut illud qð est aliqð ens rc.i.vt dicamꝰ i aliquo qð hz aliquã essentiã ꝙ in eo nõ est aliqð additũ essentie.i.ꝙ ens nõ est genus illi ꝛ hoc itẽdebat cũ dixit aliqð. D.d.ꝛ ideo in diffinitiõibus rc.i. ℂ Et dixit hoc q: ista genera altissima sunt simplicia cũ non habeant genera: diffinitiões vero sunt cõpositoꝝ. ℂ D.d.ꝛ illud qð est p eẽntiã rc.i.ꝛ siłr illud qð significat diffinitio.s.forma non habẽt diffinitionẽ: quẽadmodum aliquod hz ens.s.ꝙ ens nõ est genus ei. ℂ D.d.ꝛ iõ nõ ẽ aliqua cã alia rc.i.ꝛ iõ illa q̃ nõ hñt mãz: nõ hñt cãm aliã a se in hoc ꝙ sunt vnũ: ꝛ in h ꝙ sunt ens ecõtrario eis q̃ sunt in materijs. Per formas.n.fiunt cõposita ex forma ꝛ mã vnũ ꝛ aliqd ens. ℂ D.d.qm̃ vnũquodqz eoꝝ statim rc.i.qm̃ vnũqðqz eoꝝ ex se ẽ aliqð vnũ ꝛ aliquod ens.s.ꝙ nõ est vnũ ex alio: neqz ens ex altero ꝛ hoc intẽdebat cũ dixit statim trãsumptiue. D.d.nõ q: sunt in ente ꝛ in vno: sicut illa q̃ sunt in genere.i.nõ q: sunt disposita p vnitatẽ ꝛ eẽntiã: ita ꝙ vnitas ꝛ eẽntia sit genꝰ eiꝰ: sed eẽntia est ipz. ℂ D.d.ꝛ nõ quasi separata.i.neqz eẽ illius forme simplicis est ita ꝙ in actu sit aliud a rebꝰ particularibus quarum ẽ forma: ita ꝙ res pticularis ꝛ forma eiꝰ sũt duo diuersa: ꝛ hoc intendebat cũ.d.separata. ℂ D.d.ꝛ pp hanc difficultatẽ rc.i.ꝛ inuit qõnẽ predictã dicentem quõ est hõ vnus ꝛ ẽ cõpositꝰ ex aia ꝛ corpore q̃ sũt existentia in actu. Dis.n.q põit ꝙ aia ꝛ corpus sunt duo diuersa: ꝯtingit ei dicere qd sit cã ligamẽti aie cũ corpore. Qui autem dicit ꝙ aia est pfectio corporis: ꝛ ꝙ corpus nõ existit sine aia: non sunt apud ipsũz duo di-

Mã ĩ itelligibilẽ mathẽmaticaꝝ rerũ.

Idẽ ĩ.c.9.

Per formas fiunt ꝯposita ex mã ꝛ forma vnuz ꝛ aliqd ens. Idẽ z. de aia.z.c.7 ꝛ p de aia.c. 90.ꝛ.5.me.15

Vid. z. de aia m.co.7.

uersa:nec accidit ei qd hec. ❡ Et itedit p acqsitionē cōicationē.i.φ pp hāc qōnē dixerūt qdam φ ex aia ꝛ corpe fit vnū p cōicationē q̄ ē iter illa:ꝛ isti dubitauerūt i q̄ sit cā cōicatiōis aie ꝛ corpis q̄ sit illa cōicatō.i. cuiusmōi cōicatiōis sit. ❡ D.d.ꝛ qdā dixerūt ꝯgregationē aie ꝛc.i.ꝛ vt reputo φ qdā dixerūt φ cōitatio q̄ est iter animā ꝛ corpus ē:qꝛ nō pficiť actio alteri᷒ eorum.nisi ꝯgregate vt qdā antiquoꝝ dicebāt φ cognitio est p animā ꝛ corp᷒:sed cā vitatis est aīa. ꝛ falsitatis accidētis in ea est corp᷒. ❡ D.d.ꝛ quidā dixerunt cōpositionē ꝛc.i.ꝛ quidā dixerūt φ ista cōicatio ē cōpositio aie cū corpore:ꝛ φ ligamētū p quod fit copositio est vita:ꝛ iō cū dissoluiť ligamētum nō erit vita. ❡ D.d.sed smo in oibus istis ꝛc.i.sed iste cause quas induxerunt antiqui in copulatiōe aie cū corpore:oēs sūt eiusdē modi.Quidā.n.opinabanť φ sanitas isti᷒ copulatiōis erit p istā cōgregationē.s.ꝯgregationem aie cū corpore:ꝛ qdā opinabanť φ est p ligamentū ꝛ qdam per ꝯpositionē aie ꝛ corporis cōpositiōe sanitatis nō compositiōe corruptiōis. ❡ D.d.ꝛ etiā erit cuprum ꝛc.i.ꝛ nō est differentia inter ꝯpositionē aie cū corpore:ꝛ cōpositionē cupri cū tribus angulis.s.φ dicere cuprū habens tres angulos est:sicut dicere corpus aiatū:ꝛ sicut dicere supficiē albā. ❡ Et intēdit φ sermo de oibus est vn᷒:ꝛ sic nō accidit eis questio in ꝯpositione figure cū cupro:oportebit vt non accidat eis questio in cōpositione aie cuꝫ corpore:aia.n. ita se hꝫ ad corpus:sicut figura ad cuprū:ꝛ albedo ad superficiem oia.n.sunt pfectiōes ꝛ forme subiecti. ❡ D.d.ꝛ cā in hoc est.i.ꝛ cā deceptiōis eorū est qꝛ ponūt idē qd est in potētia:ꝛ qd est in actu esse diuersuꝫ:ꝛ in rei veritate est vnū illud. Illud n.qd fuit in potentia est in actu:ꝛ nō sunt hic duo diuersa. ❡ D.d.ꝛ est sicut dictuꝫ est.ꝛc.i.ꝛ anima cū corpore sūt vnū: sicut dicim᷒ φ prima materia ꝛ forma sunt vnuꝫ. ❡ D.d.ergo nō habent ꝛc.i.ꝛ cū anima non est nisi esse eius qd est in potētia aiatum esse aiatū in actu:tūc exit᷒ eius de potentia in actu nō hꝫ cām nisi motorē extrahentē ipm de potētia in actū. ❡ D.d. omnia vero que nō habēt materiā simpliciter neqꝫ sensibilē neqꝫ intelligibilē essentia eorum p quā sunt entia nō attribuiť in suo eē quibusdā rebus que nō sunt perfectio materie omnino:ꝛ attribuunť quibusdā. ❡ Et intendebat per hoc intelligentias abstractas que attribuuntur corporibus celestibus sm φ anima attribuiť corpori.

In rei veritate idē ē i potētia ꝛ i actu. Idē 8. c.15.

Intelligētie abstracte attribuūť corporib᷒ sꝫ φ aīa attribuiť corpori. Vide p h pmū c.2. cap. de his oibus.

❡ Aristotelis liber nonus pme phie. Cap. I.

De primo qdē igitur ente: ꝛ ad qd oēs alie cathegorie entis referunť dictū ē.vꝫ.de suba. Nā sm sube rōnē dnr alia entia q̄ntitas:q̄litas: ꝛ alia sic dcā. Omniaqꝫ nāqꝫ habebūt rōnē sube: vt diximus in primis smonib᷒. Qm̄ ṽo dr ens hoc quidem eo quodqd: aut quātitas: aut qualitas. Aliud sm potentiā: ꝛ actum: ꝛ sm opus. Determinabimus de potentia ꝛ actu: ꝛ primū de potentia q̄ dicitur qdem maxime proprie:non tn̄ vtilis est ad quod volumus nunc. In plus enim est potentia ꝛ actus eorū que dicunť sm motum soluꝫ. Sed cuꝫ dixerim᷒ de hac in determinationibus de actu ostēdemus ꝛ de alijs.

In pl᷒ ē potētia ꝛ actus eoꝝ q̄ dnr sꝫ motū solū.

❡ Dictū est de ente cui attribuunť alia predicamēta entis: vbi dictū est de substātia. Dicunť eniꝫ entia mltiliter sm φ recipiūt distinctionē substātie: vt quātitas: ꝛ q̄litas: ꝛ alia que dicunť hoc modo. Omnia eniꝫ habent diffinitioneꝫ substātie: sicut diximus in primis smōibus. Et cuꝫ ens dicit aut qꝛ h est: aut quātum: aut quale: aut qꝛ est in potētia ꝛ cōplemēto. ꝛ actu. Etiā distinguemus ꝛ loquemur de potentia etiā: ꝛ cōplemento. Et de potentia primo: ꝛ qd diciť magis vere:non illud quod non est vtile in hoc quod volumus nūc: potētia enim ꝛ actus dicuntur multipliciter magis q̄ꝫ illa que dicuntur sm modū motus tātū. Sed cū dixerim᷒ de differētijs in actu:tūc declarabiť vltima.

Quia ens sꝫ φ ens diuidiť essentialiter in potētia ꝛ actū:ꝛ ista ars hꝫ considerare de ente simplr:ꝛ de generibus ꝛ differētijs in quas diuidiť essentialiter incepit hic log de speciebꝰ potētie ꝛ act᷒: vt declaret substantias eoꝝ:ꝛ ꝯdicat dicētibus potētiā nō esse in entib᷒. ❡ Et.d.dictū est ꝛc.i.dictū est igiť de pdicamento sube cui attribuunť alia pdicamēta sm φ sunt pdicamēta:ꝛ hoc sexto ꝛ septimo istius libri. D.d.vbi dictuꝫ est de substātia.i.vbi locuti sumus de pncipijs substātie sensibilis. ❡ D.d.dicunť.n. entia multa sꝫ φ hnt diffinitionē substātie.i.φ in diffinitiōe eorum apparet suba. ❡ D.d.ꝛ cū diciť ens ꝛc.i.ꝛ cū declaratū sit φ ens diuidiť in subam ꝛ alia pdicamēta:ꝛ diuidiť etiā in potētiā ꝛ actū:qm̄ ens quoddā est in potētia:ꝛ quoddā in actu ꝛ cōplemēto. Et iā locuti sumus de suba:opꝫ etiā nos log de potentia ꝛ actu:cū in ista diuidať ens sm φ est ens. Et pmo icipiam᷒ distinguere sm quot modos distinguūť potētia ꝛ act᷒: ꝛ declarare qs eorū diciť vere:ꝛ qs trāsumptiue. ❡ D.d.cāꝫ in h.ꝛ.d.potētia.n. ꝛ actus ꝛc.i.h eni nomē potētia dr pluribꝰ modis eis sm quos dnr potētia ꝛ actus in rebus trāsmutabilib᷒. D.d.sed cū dixerimus ꝛc.i.ꝛ intētio nostra est in hoc:qm̄ cū locuti fuerim᷒ de differētijs rerū existētiū in actu:ꝛ quō ordinanť in h: declarabiť nobis nā vltie dr̄e de q̄ itēdim᷒ pscrutari.

Idē.4.met. c.ꝑ.ꝛ.6.me. cō.pmo.

❡ Quod quidem igitur multipliciter potentia ꝛ posse determinatū est a nobis in alijs. Harum autem quecunqꝫ quidem equiuoce dicunť potentie pretermittanť. ❡ Quedaꝫ enim similitudine quadā dicunť: quemadmodū in geometria: ꝛ possibilia ꝛ impossibilia dicimus eo φ aliquo modo sunt: aut non sunt. ❡ Quecunqꝫ aūt ad eandē speciē omnes principia quedā sunt: ꝛ ad primum vnum dicunť:quod est principium trāsmutationis in alio:inquātū aliud est. Nam hec patiēdi est potentia que in ipso patiēte principium mutationis passiue ab alio inquantū aliud est. Hec aūt habitus ipassibilitat ei᷒

Potentia ꝛ act᷒ dnr pluribꝰ modis eis sꝫ q̄s dnr potētia ꝛ act᷒ i reb᷒ trāsmutabilib᷒. Vid. p h 3.de aia c.5. i sole.3. 4.ꝛ i c.14. eiusdem.

que in deterius: ⁊ corruptiõi ab alio inquãtum aliud a principio trãſmutatiõis. In his ineſt oĩbus terminis prime potẽtie rõ. Item aũt he potẽtie dñr: aut ſolũ faciẽdi aut patiẽdi: aut ipſius bene. Quare in harũ rõnibus inſunt aliq̃liter priores rões potẽtiaꝝ. Pa lã igit̃ q̄ eſt qdẽ vt vna potẽtia faciẽdi ⁊ patiẽdi. Nã poſſibile eſt ⁊ hñe ipſu3 potẽtiã patiẽdi. Et eo ꝙ aliqd pati põt ab ipſo. eſt aũt vt alia. Hoc qdẽ. n. in patiẽte: ꝑꝑ habere eni quoddã pricipiũ: ⁊ eſſe mãm quoddã principiũ: patit̃ patiẽs: ⁊ aliud ab alio. Craſſum enĩ3 cõbuſtibile ẽ: cedẽs aũt ſic ipreſſibile eſt: ſilr aũt ⁊ in alijs. Hoc aũt in faciẽte: vt calor: ⁊ edificatiua: hoc qdẽ i calefactiuo: h̄ aũt in edificatiuo: q̃propter inquãtũ ſimul natũ ẽ nihil patit̃ ipſu3 a ſeipſo. Unũ. n. ⁊ nõ aliud ẽ. Et ipotẽtia ⁊ ipoſſibile: ⁊ q̃ tali potẽtie ꝯ̃ria eſt priuatio eſt. Quare eiuſdẽ: ⁊ ſm idẽ oĩs potẽtia eſt inpotẽtia.

Nihil patit̃ ip3 a ſeipſo.

¶ Qm̃ aũt patiẽtia ⁊ agere ꝑ potẽtiã dñr multis modis: vt determinatũ eſt in alijs locis: ⁊ q̃ iſtarũ potẽtiaꝝ dicit̃ eq̃uoce dimittat̃. Quedã. n. dñr ꝑ aliq̃ ſimilitudinẽ: ſicut dr̃ in geometria potẽtia: ⁊ nõ potẽtia quoquo mõ: aut aliq̃ attributione. Oia aũt q̃ dicunt̃ ꝑ attributionẽ ad eãdẽ formã ſunt alia principia: ⁊ attribuunt̃ potẽtia ad vnũ pricipiũ: ⁊ illud eſt pricipiũ trãſmutatiõis i aliud ſm ꝙ eſt aliud. Potẽtia. n. paſſiõis ẽ i ipſo paſſiuo pricipiũ trãſmutatiõis paſſiui ab illo ſ3 ꝙ eſt aliud. Habitus ṽo eſt potẽtia q̃ nõ patit̃ ad illud qđ eſt peius: aut ad corruptionẽ ex alio ſm ꝙ eſt aliud: ex primo trãſmutãte. Oẽs. n. iſte diffinitiões hñt diffinitionẽ prime potẽtie: et ẽt iſte dñr potẽtie aut q̄ agũt tm̃: aut q̄ patiunt̃: aut mõ bõitatis: ita ꝙ in diffinitiõib' iſtaꝝ etiã ſũt diffinitiões priarũ potẽtiaꝝ quoquo mõ. Manifeſtũ eſt igit̃ ꝙ forte poſſe eſt vt actio ⁊ paſſio ſũt vna potẽtia. Dicit̃. n. ꝙ potẽtia eſt ei' cui' ẽ potentia paſſiõis: ⁊ alteri' ꝑ illud: et forte erit ſic alia. Quedã. n. eſt in paſſiuo: paſſiuũ. n. patit̃: q̄ h3 aliqđ pricipiũ: et q̄ mã ẽ pricipiũ: et etia3 illud h3 aliud ex alio. Unctuoſu3 aũt cõburitur: obediẽs. n. quoquo mõ diſſoluit̃: et alia ſilr. Et q̃dã ſũt in agẽte vt carpẽtario: et edificatore: q̃dã. n. ſunt in carpẽtaria: et alia in edificatore: et iõ ſunt inſil': et i h̄ patit̃ per ſe: q̄ eſt vnũ: et nõ eſt aliud. Qđ. n. nõ eſt potẽtẽtia: et non h3 potentiã: et quod eſt contrarium tali potentie eſt priuatio. Ergo potentia eſt eiuſdem et idem non poteſt.

Quid potentia actiua. Quid paſſiua.

¶ Dicit qm̃ ṽo in aliquo eſſe potentiã ad recipiendũ aliqđ: ⁊ in aliquo eſſe potentiã ad agendũ aliquid dicantur multipliciter: declaratũ eſt vbi diſtinximus ſm quot modos dicunt̃ potẽtie paſſiue. ſ. in q̄nto iſtius libri. ¶ D. d. ⁊ q̃ iſtarũ ⁊c. i. ⁊ q̃ iſtarum rerũ dr̃ de eis hoc nomen potẽtia trãſumptiue: ⁊ de q̄bus dr̃ ſm ſimilitudinẽ: vt dr̃ in geometria ꝙ talis linea poteſt in talẽ ſuperficiẽ. U. g. ꝙ diameter põt duo quadrata duorũ laterũ. ¶ Et intẽdit per hoc ꝙ quadratum diametri valet duo quadrata: ⁊ hoc dictũ eſt nõ q̄ linea eſt quadratũ: ſed exitus eius de potẽtia ad actu3 nõ eſt ꝑ trãſmutationẽ: ⁊ hoc itẽdebat cũ. d. eſſe quoquo mõ. i. ⁊ dicit̃ ꝙ linee ⁊ ſuperficies hñt potentias aut nõ potẽtias: q̄ aſſimilant̃ potẽtijs quoquo modo aut q̄ attribuunt̃ eis quoq̃ mõ. ¶ Et cũ dixit modũ ſm quẽ dicit̃ hoc nomẽ potẽtia trãſumptiue induxit modũ ſm quẽ dicit̃ in rei ṽitate: ⁊ dixit: oĩa aũt ⁊c. i. oĩa vero de q̄bus dicit̃ hoc nomẽ potẽtia: q̄ attribuũtur ei potẽtie q̃ eſt cã in alijs: iſte potẽtie ſunt ꝑncipia entiũ gñrabiliũ: ⁊ corruptibiliũ: ⁊ ſũt attribute eidẽ potẽtie q̃ eſt principiũ oĩu3 entiũ. ¶ Et cu3 diſtinxit potẽtiã que dicit̃ vere ab ea q̃ dicitur tranſumptiue deſcripſit potẽtiã actiõis ⁊ paſſiõis: ⁊ dixit: ⁊ illud qđ eſt principiũ trãſmutatiõis ⁊c. i. potẽtia agens ẽ illud qđ eſt ꝑncipiu3 trãſmutatiõis in aliud ſm ꝙ eſt aliđ nõ in ſe: cũ ſit mãifeſtũ ꝙ nihil agit in ſe ipſu3. ¶ D. d. potẽtia. n. paſſiõis ⁊c. i. ⁊ ideo potẽtia paſſiua eſt illud qđ recipit trãſmutationem in ſe ex alio ſm ꝙ eſt aliud: cũ ẽt ſit manifeſtũ ꝙ nihil patit̃ a ſeipſo. ¶ Et cũ deſcripſit potẽtiã actiuã q̃ eſt ex forma: ⁊ potẽtia3 paſſiuã que eſt ꝑ materiã dixit: habitus vero eſt potẽtia ⁊c. ⁊ intẽdit ꝑ potẽtiã formã. i. ꝙ forma nõ patitur ſecũdũ ꝙ eſt forma a primo trãſmutãte eſſentialr̃: ſed patitur ꝑ accidẽs: ⁊ ideo trãſmutatio eius nõ eſt ꝑma trãſmutatio: ſed ſm ꝙ eſt forma in paſſiuo. ſ. in mã: ⁊ ideo forme q̃ nõ ſunt in mã non patiunt̃ eſſentialiter aut accidẽtaliter. ¶ Et. d. ad peius aut ad corruptionem: q̄ oẽ qđ patitur: aut patit̃ ad peius: aut ad corruptionẽ ⁊. d. ex alio: q̄ nihil patit̃ ex ſe. ¶ D. d. oẽs enim iſte diffinitiões ⁊c. i. iſte potẽtie nõ dicunt̃ equoce: q̄ oẽs hñt diffinitionẽ ꝑme potẽtie. ¶ Et intẽdit ꝙ. cũ conſideratũ fuerit de iſtis potentijs in vtroq3 genere vident̃ attribui prime potẽtie. [b] in diffinitiõe enim oĩs potẽtie paſſiue accipit̃ potẽtia prime mãe: ⁊ ſimiliter in diffinitiõe oĩs potẽtie actiue accipit̃ diffinitio actiõis ꝑme forme q̃ eſt diffinitio ꝑme forme q̃ eſt abſoluta a mã. ¶ Et q̄ diffiniuit potẽtias actiuas ⁊ paſſiuas dixit: ⁊ etiã dñr iſte potentie ⁊c. i. d. hoc nomẽ potẽtia dr̃ de potẽtijs actiuis ⁊ de potentijs paſſiuis. ⁊ dr̃ de actiuis que ſũt bone actiões: ⁊ de paſſiuis q̃ ſunt bone paſſiõis. ¶ D. d. manifeſtũ eſt igit̃: quoniam forte ⁊c. i. ⁊ forte eſt poſſibile vt potẽtie actiue ⁊ paſſiue ab eis ſũt i eodẽ. exiſtimat̃. n. ꝙ potẽtia q̃ eſt alteri'. ſ. potẽtia q̃ eſt in agẽte eſt ei' cuius eſt potẽtia paſſiõis. U. g. illud qđ mouet̃ in loco ꝑ ſe: alteratio aũt ⁊ generatio exiſtimat̃ eſſe vere vt principiũ actionis ſit in eis in ſubiecto aliq̃ alio a ſubiecto potẽtie paſſiue. ¶ D. d. ⁊ forte erit ſic alia ⁊c. i. ⁊ forte potẽtia agẽtis erit in alio ab eo in quo eſt potẽtia paſſiõis. in quibuſdã. n. reb' potẽtia actiua erit i ipo paſſiuo: ⁊ i q̄buſdã i alio. ¶ D. d. paſſiuũ. n. patit̃ ⁊c. i. paſſiuũ. n. patit̃ ſ3 ꝙ h3 ꝑncipiũ qđ differt ab ipo qđ extrahit ip3 đ potẽtia ad actũ. ¶ Et itẽdit ⁊ nõ ẽ neceẽ vt h̄ ꝑncipiũ ſit in ſubiecto diuerſo a ſubto in q̃ eſt potẽtia paſſiõis in

z

te. cõ. 17.

Manifeſtũ eſt ꝙ nihil agit i ſeip3. Idẽ 8. ph. 40. ⁊. 3 de aĩa c. 4. ⁊ i lib. de deſtructionũ. diſputatiõe ꝑma. i ſolone primi dub. ⁊ i ꝑ c. de ſba orbis c. 3. ph c 8.

Forme q̃ nõ ſũt i mã nõ patiut̃ eẽntialr̃ nec accidẽtalr̃. Intẽd vid3. de aĩa de intellectu poſſibili te. cõ. 4.

a Forma nõ patit̃ eẽntialr̃ ſ3 ꝑ accidẽs. Uide. 5. ph. c. 5. ⁊. 2. đ generatiõe. 53. ⁊. 4. te. 22.

b In diffõe oĩs potentie paſſiue accipit̃ potẽtia ꝑme mãe. ⁊ i diffõne oĩs potẽtie actiue accipit̃ diffinitiõ actiõis ꝑme forme q̃ ẽ abſoluta a mã. Uid cõs ſtiı'. 12. met. c. 18. ſtac c.

loco. ¶ D.o. ꝛ q2 mā ꝛc.i. ꝛ q2 mā ē ēt pncipiū passionis est necesse vt aliqd fit ab aliq̄: vt generatio ignis ab oleo ꝛ rebus vnctuosis est dissolutio partium rei obediētis in illa in q̄ dissoluit. ¶ D.o. ꝛ q̄dā in agente ꝛc.i. ꝛ potētia actiua alia est ipso patiēte: ꝛ alia i agēte: vt carpētaria in carpetario. ꝛ edificatoria in edificatore. ¶ D.o. quedā sunt in carpētaria ꝛc.i. actio.n. artis carpētarie est in carpētare: ꝛ actio artis edificatorie est in edificādo. ¶ D.o. ꝛ iō sūt isimul: ꝛ q2 q̄dā potētiaꝝ actiuaꝝ sunt in genere: iō necesse est vt agēs nihil agat donec sit isimul cū patiēte in eodem loco. ¶ D.o. ꝛ nihil patit per se ꝛc.i. ꝛ nihil patit p se fm q̄ est vnum: ꝛ nō est illic aliud ex quo transmutat: q2 si eēt: tūc aliqd eēt in potētia fm q̄ est in actu: ꝛ intēdebat declarare q̄ in simplici nō est potētia oino: ꝛ q̄ illud in quo est potētia est cōpositū. ¶ D.o. illud enī qd nō est potētia ꝛc.i. dicere.n. q̄ nō hēre potētiā nō ē simpliciter: qm̄ dicere nō potētia ē alicui⁹ qd caret illa potētia: ꝛ h qd est ꝫriū potētie ē puatio. D.o. priuatio ergo est eiusdē ꝛc.i. ergo potentia ꝛ non potentia sunt alicuius compositi.

In simplici nō ē potētia: sicut illud in q̄ ē potētia ē cōpositū.

¶ Priuatio āt dicit multipliciter: etenī non hns: ꝛ aptum natum si nō habet aut omnino: aut qn̄ aptū natum est. Et aut sic: puta pfecte: aut saltē quocunqȝ modo. In qbusdā vero si apta nata hēre non habeāt vi: priuata esse hec dicimus. ¶ Qm̄ āt he qdem in inaiatis insūt pricipia talia: alia vero i aiatis ꝛ in aia: ꝛ aie in rōnē hnte: palā q2 ꝛ potētiaꝝ alie erūt irrōnabiles: alie cū rōne. quapp oēs artes ꝛ scie factiue potētie sūt. Principia nāqȝ pmutabilia sūt in alio inquātum aliud. Et q̄ qdē cū rōne oēs ꝫrioꝝ sūt eedē: ꝛ que in rationabiles vna vnius: vt calidū calefaciendi solū: medicatiua aūt ifirmitatis ꝛ sāitatis. Cū āt q2 ratio est scientia: ratio āt eadem ostendit rem: ꝛ priuationeȝ: non tn̄ silr ꝛ est vt amboꝝ: est aūt vt existentis magis. q̄re necesse ꝛ tales scientias esse quideȝ cōtrariorū. esse vero huius quidem fm se: illius vero nō fm se. etenīȝ ratio huius qdeȝ fm se: illi⁹ vero quodāmodo ꝛ fȝ accidēs. Nā negatiōe ꝛ ablatione ostendit cōtrariū. etenim priuatio potentia contraria: hec autem ablatio alterius.

Oēs artes ꝛ sciētie factiue potētie sūt.

¶ Priuatio aūt dī mltiplr. dr̄.n. illi⁹ qd non hȝ: ꝛ istius qd hȝ nām hndi: aut vlr aut in tpe in quo hȝ: ꝛ fm q̄ oportet: vt illud qd non est oino aut erit quoquo mō. In qbusdā vero rebus q̄ hnt nām hndi: si non hnt: dicemus q̄ ista carent violente. Sed cuȝ q̄dam ista principia sint in carentibus anima ꝛ q̄dā in animatis: ꝛ aia est in hntibus diffinitionē aie. Etiā māifestū est q̄ quedā potentie non hnt diffinitionē: ꝛ q̄dā sunt cum diffinitiōe. Et iō oia artificia ꝛ scie sunt potentie: q2 sunt principia transmutātia in aliud fm q̄ est aliud. Et oia que sunt cū diffinitione sunt cōtrariorum: sȝ nō sicut vnum vnius: vt calidū calefacere. Physica vero est sanitatis ꝛ ifirmitatis ꝛ cā i hoc ē q2 hȝ rōnē. Scia vo idē sermo significat rem: ꝛ suā priuationem: sed nō eodē modo: ꝛ forte erit possibile vt sit duorum: ꝛ forte erit illius qd est magis. Ergo necesse est vt sint illa q̄ sunt alia ꝫrariorū: ꝛ vt sint quorūdā per se: ꝛ quorūdā non p se. Rō.n. est quorūdā per se: ꝛ quorundā quoquo mō. Per accn̄s igit significat ꝫrium: per negationeȝ ꝛ p remotionē. Primo.n. priuatio ē cōiuȝ ꝛ hec est remotio alterius. Contraria.n. non appropinquant eidē ex eodem.

¶ Quia dicere in potētia significat aliquē modū priuatiōis: ꝛ dicere etiā aliqd hēre potētiā ad h est fm q̄ caret illo ad qd pōt: ꝛ primus phus hȝ cōsiderare de modis puatiōis: ꝛ est ppriū loqui de priuatiōe vbi fit fmo de potētia: incepit declarare modos puationis. ¶ Et.d. puatio aūt ꝛc.i. ista.n. est pma diuisio fȝ quā diuidit priuatio. Dē.n. qd caret aliquo aut caret illo qd nō inatū est hēre: aut caret illo qd inatū est hēre: ꝛ hoc intēdebat cū.d. illius qd nō hȝ ꝛc. ¶ D.o. aut vlr: aut in tpe in quo hȝ.i. ꝛ illud qd caret illo qd nāliter dȝ hēre: aut caret illo qd innatum est hēre simpliciter: aut illo quod innatuȝ est habere aliquo tempore: vt barbā in tpe i quo dȝ eam habere. ¶ D.o. ꝛ q2 est fȝ q̄ dȝ ꝛc.i. ꝛ puatio q̄ est fm q̄ dȝ.s. que dr̄ pncipalr est carere illo qd nō hȝ oio: aut illō qd hȝ raro: ꝛ hoc itēdebat cū dixit: aut erūt quoquo mō. ¶ Et hoc iueit sic in alia trāslatiōe: ꝛ puatio dr̄ mltiplr: dixit.n. illō qd nō hȝ: ꝛ illō qd inatū est hēre ēt: aut vlr: aut in aliq̄ tpe: ꝛ sic sicut illō qd nō est oio: aut in pauciorib⁹: ꝛ sꝫ inatū ē hēre cū nō hȝ dr̄ carere violēte.i. ꝛ cū aliqd caret illo: qd inatū est habere in tpe i quo inatū est hēre dr̄ q̄ illō est puatio violēta. ¶ D.o. sed cū q̄dā istorū pncipioꝝ ꝛc.i. ꝛ itendit per pncipia potētias agētes. Istaꝝ.n. potētiaꝝ sūt q̄dā in hnte aiaꝝ: ꝛ q̄dā sicut dixit in nō habēte aiaꝝ: vt calefacere in corpe calido: ꝛ ifrigidare in corpe frigido. ¶ D.o. ꝛ oia in hnte rōnē aie: ꝛ aia existit i eo qd hȝ diffōnē aie.s. rōcinari ꝛ cōphēdere. ¶ D.o. māifestū est igit ꝛc.i. ꝛ cū sit māifestum q̄ q̄daȝ potētie actiue sunt potētie in reb⁹ non aiatis: ꝛ q̄dā sunt potētie in reb⁹ aiatis.s. in hñtib⁹ cōprehēsionē ꝛ rationē: māifestū est q̄ potētiaꝝ q̄dam sūt cū diffinitiōe ꝛ rōne: ꝛ q̄dā sine diffinitiōe ꝛ rōne. ¶ D.o. ꝛ oia artificia ꝛc.i. ꝛ q2 potētie actiue sunt rōnales: iō oia artificia ꝛ scie nō sunt potētie: q2 agūt in alia fȝ q̄ sunt alia. ¶ Et.d. h: q2 hec est diffinitio potentiaꝝ actiuaꝝ simplr. ¶ D.o. ꝛ oia q̄ sunt cū diffinitiōe ꝛc.i. ꝛ oēs potētie q̄ sunt cū rōne agunt duo ꝫria. ¶ D.o. sed nō sicut vnū vnius ꝛc.i. ꝛ iste potētie que hnt rōnē nō agūt alterū ꝫrioꝝ tm̄ sicut est dispositio in potētijs carētibus rōne. Calidū.n. agit calorē ꝛ nō agit alterū ꝫriuȝ.s. frig⁹. Potētie.n. rōnales agūt duo ꝫria insimul. U.g. ars medicine q̄ agit sanitatē ꝛ ifirmitatē. ¶ D.o. ꝛ cā in h est ꝛc.i. ꝛ cā in hoc est: q2 iste potētie agūt p sciaȝ: ꝛ scia ē duoꝝ ꝫriorū fȝ imaginationē ꝛ diffinitionē: ꝛ diffinitio alteri⁹ ꝫrioꝝ itelligit

Potētie rōnales agunt duo ꝫria simul. 3 cāe in fra t.c.10. ꝛ.s. cō 4.

3

in respectu reliq̄ ɔ̄riij: ⁊ hoc nō hʒ eodē modo. ¶ D.o. ⁊ forte erit possibile ⁊c̄. i. qm̄ forte est possibile vt potentie agant duo ɔ̄ria: ⁊ forte agunt alterū cōtrariuʒ in maiori pte. ¶ D.o. ergo necesse est ⁊c̄. i. qm̄ cū iste potētie agunt ab intellectu ⁊ scia: ⁊ scia est ɔ̄riorū: ergo sciet duo ɔ̄traria insimul: ḡ necesse est vt agat ɔ̄ria. ¶ D.o. ⁊ vt sit quorundā p se ⁊c̄. i. ⁊ vt agerē ɔ̄ria sit quorūdā p se: ⁊ quorūdā p accn̄s ⁊ quorūdā alterū ɔ̄rioꝝ erit essentialiter ⁊ alteꝝ p accn̄s. ¶ D.o. p accn̄s igitur ⁊c̄. i. ⁊ cū aliqs artifex nō itellexerit de priuatione nisi negationē tm̄: tūc nō itelliget alteꝝ ɔ̄riorum nisi per accidēs: ⁊ ideo q talē hʒ dispositionē nō itelliget nām ɔ̄trarij: verū. n. ɔ̄riuʒ est p̄uatio: ⁊ h̄ itēdebat cū dixit. p̄uatio. n. p̄ma est ɔ̄traria.

¶ Quoniā aūt cōtraria nō sunt in eodē. Sciencia aūt est potētia in hn̄do rōnē: ⁊ aīa motus hʒ principiū. Salubre q̄dē sanitatē solū facit: ⁊ calefactiuū caliditatē: ⁊ frigefactiuū frigiditatē. Sciēs vero ambo: est. n. amborū quidē ratio: non silr̄ autem ⁊ in aīa q̄ hʒ motus principiuʒ. q̄re ambo ab eodē principio mouebit ad ipsum copulans. pp̄ qḋ f̄m rōnē potentia sine rōne potētib⁹ faciunt cōtraria. Unū. n. principiū cōtinet rōne. palaʒ aūt q: ipsius bene potētiā sequit̄ solū faciendi aut patiēdi potentia. Hanc vero illa non semper. Necesse enim bn̄ facientē facere: ʒ soluʒ facientē non necesse bene facere.

¶ Et sciētia est potētia f̄m ꝙ habet dispositionē. Et anima hʒ principiū motus etiam. Quoniā anima sanans facit sanitatē: ⁊ calefaciens calorem: ⁊ infrigidās frigus. Sciētia aūt facit vtrunq3: q: vtriq3 hʒ diffinitionē: ʒ non eodē modo: ⁊ hʒ in anima etiā principium motus. Ergo mouebit vtrunq3 ex vno principio: ⁊ cōgregabit eam in ideʒ: q: agit contraria: qn̄do agit possibilia sine diffinitiōe: possibilia per diffinitionē. Determinat. n. principiū vnuʒ per diffinitionē. Hoc est manifestū qm̄ seq̄tur bōitatis potētiam que est actiōis tm̄ aut passiōis: illa autē nō seq̄tur istam in omni tēpore. Necesse est. n. ꝙ illud qḋ est bone actiōis sit agēs ēt. Agēs vo tm̄ nō de necessitate erit bone actiōis.

¶ Et sciētia est potētia actiua f̄m ꝙ hʒ diffinitionē. i. f̄m ꝙ habet formā. ¶ D.o. ⁊ anima hʒ principiū motus ⁊c̄. i. ⁊ in aīa etiā sunt p̄ncipia motuū preter motū a scientia: ⁊ illud p̄ncipiū non agit nisi alteꝝ ɔ̄riorum tm̄. U.g. ꝙ potentia sanās aīata solūmodo agit sanitatē vt calor calorē: ⁊ frigus frigus. ¶ D.o. sciētia vero ⁊c̄. i. sciens aūt agit duo ɔ̄ria qm̄ ɔ̄traria apud ipm̄ sunt itētiōes itellecte: ⁊ ideo nō inuenit̄ in aīa p̄ncipium motus quādo mouet ab itellectu in actu aut mouet a rōne eodē modo. ¶ Et itendit qm̄ qn̄ mouetur a ratiōe agit duo ɔ̄traria: ⁊ quādo mouet̄ nō a potentia agit alterū ɔ̄trarioꝝ tm̄: ⁊ hoc est mānifest⁹ in alia trāslatiōe in qua. d. ⁊ nō eodē modo inuenit̄ in eis motus. ¶ D.o. ergo mouebit vtrūq3 ⁊c̄. i. ergo cis quando ɔ̄traria duo a rōne mouet vtrūq3 ab eodē principio cū cōgregat duo ɔ̄traria in itellectu in eodeʒ. s. ꝙ scientia eoꝝ est eadē. ⁊ in alia trāslatiōe ē: ⁊ ideo mouet ⁊ ɔ̄gregat ad ipm̄ vtrūq3 ex eodem p̄ncipio. D.o. agit. n. ɔ̄traria ⁊c̄. i. ⁊ sciens agit ɔ̄traria: q: agit illa q̄ sunt possibilia sine rōne: ⁊ etiā possibilia cuʒ ratione. U.g. qm̄ facit sanitatē que est possibilis a nā possibilē a rōne: ⁊ f̄m artē medicine. ¶ D.o. est. n. propriū per vnum p̄ncipiū p diffinitionē. i. sciens. n. mouet cōtrarium qḋ vult facere per principiū propriū: ⁊ est diffinitio ɔ̄ppria. ¶ D.o. ⁊ hoc est etiā mānifestū quod seq̄tur ⁊c̄. i. ⁊ est manifestū ꝙ actionē ⁊ passionē sequitur bonitas actionis ⁊ passionis. s. ꝙ omne bone actiōis est agens: ⁊ oē bone passiōis est patiens: ⁊ nō ɔ̄uertit̄: scilicet ꝙ omne agens sit bone actiōis: ⁊ omne patiēs sit bone passiōis: ⁊ hoc itēdebat cū. d. ḡ necesse est vt illud qḋ est bone actiōis ⁊c̄.

Cap. III.

Sunt aūt q̄dā q̄ dicūt vt megarici quādo operat̄ soluʒ posse: ⁊ qn̄ nō operatur nō posse: vt nō edificātē nō posse edificare: ʒ edificantē qn̄ edificat. Similiter aūt ⁊ in alijs. Quibus accidentia incōueniētia non est difficile videre. Palā. n. q: nō ē edificator si nō edificet: nā edificatorē esse est eē potētē edificare: similiter autē ⁊ in alijs artibus. Si igit̄ impossibile tales habere artes nō discētē aliqn̄ ⁊ accipientē ⁊ nō habere nō abijcientē aliqn̄: aut enim obliuione: aut passiōe aliqua: aut tempore. Non. n. vtiq3 re corrupta: semꝑ enim est qn̄ cessauerit nō habebit artē. Iterum q statim edificabit aliqualiter accipiēs. Et inanimata vtiq3 similiter. Neq3. n. frigidum: neq3 calidum: neq3 dulce: neq3 omnino sensibile quicq̄ʒ erit nō sentientib⁹. Quare ꝓtagore rationē eis dicere ɔ̄tingit. At vero nec sensum quicq̄ʒ habebit si nō sentiat nec operetur si ergo cecū nō habens visuʒ aptum ve q̄ro natum: ⁊ quādo aptū natū est: ⁊ adhuc ens ijdē erūt ceci sepe die vno ⁊ surdi.

¶ Et q̄dā vt garicō dicūt ꝙ potētia est apud actionē tm̄: vt edificator cū nō edificat non hʒ potētiā edificatorie: ʒ q edificat qn̄ edificat: ⁊ similiter i alijs rebus. Et nō est difficile scire q̄d accidit istis de ipossibili. Manifestum est. n. ꝙ nō erit edificator quādo non erit edificās. Essentia. n. edificatorie ē essentia ipossibilitatē edificatorie: ⁊ silr̄ i alijs artificijs. Qm̄ si est illud ipossibile vt iste artificia sint i aliquo tpe i eo qḋ non ignorat i aliquo tpe: aut per obliuionē: aut p actioneʒ: aut p tēpus: nō recedet artificiū quādo destruitur apud finem rei: sed est semꝑ. Et si

accipiat in eo aliquo modo qđ est statim. Et simile huic sermoni est in rebus inaiač. Non enim est calidum: aut frigidũ: aut dulce: aut sensibile sine habẽtibus sensus. Accidet eni eis dicere ſmonẽ protbagore. Et etiã nihil habebit sensuz oino: nisi sentiat: aut itelligat. Si igiť cecũ est illud qđ non hꝫ visum in tẽpore in quo debꝫ habere visum: ⁊ hꝫ etiam nãm: ⁊ esse: tunc illi ipsi erunt ceci multotiens in vna die ⁊ surdi etiam.

5. ℂ Cum d. ſm quot modos dicunť potentie. s. de actiua ⁊ passiua: ⁊ descripsit ⁊ numerauit ea: ⁊ dedit differentias iter rõnalem earum ⁊ irrõnalem: vult loqui nunc cũ negãtibus potẽtias esse: ⁊ sunt illi q negant possibile esse. Primus eni pħs dꝫ loqui de hoc cum illis: cum ista opinio sit sophistica. ℂ Et d. ⁊ qdaz vt garicon ⁊c. i. ⁊ qdam negant potẽtiam procedere ſꝫ tempus illud ad qđ potest dicẽdo ꝙ potẽtia: ⁊ aliud ad qđ potest sunt insimul: ex quo ↄtingit nullam potentiam esse. Potentia eni opponiť actui: ⁊ impoẽ ẽ vt existant insimul: ⁊ iste sermo existimať nunc a quibusdam loquẽtium: ⁊ est sermo cõtrarius nature hominis. ℂ D. d. exemplũ de h ⁊ d. vt edificator. i. opinať ꝙ potẽtia ad edificare est cũ edificare: ⁊ ꝙ edificator qñ non edificat nõ habet potẽtiam ad edificare: qꝛ non habꝫ potẽtiam edificãdi dum nõdum edificat. ℂ D. d. ⁊ silr in alijs rebus. i. ⁊ similr dicebat in alijs potẽtijs. s. qñ non precedũt illa in que possunt ſm tẽpus. ℂ D. icepit dicere impossibilia cõtingẽtia eis: ⁊ d. manifestũ est enim ⁊c. i. cõtingit enim eis ꝙ edificator nõ vere dr̃ edificator nisi quãdo edificat: ⁊ hoc est quasi impoẽ. ℂ D. d. cẽntia enim ⁊c. i. ⁊ cũ edificator quãdo nõ edificat non hꝫ posse edificãdi: tunc forma edificatorie que est ars edificatorie non est posse edificare. s. qñ cõtingit ꝙ edificator non dr̃ edificator qñ nõ edificat: nisi per istud qđ ẽ in eo de non posse edificatorie: ⁊ sic non est dr̃ia iter istud qđ habꝫ artẽ edificatorie quãdo nõ edificat ⁊ iter illud qđ non hꝫ. ℂ D. d. ⁊ silr in artificijs alijs. i. ⁊ silr contingit in alijs artificijs vt sibi artificij sit non posse sue actionis qđ est valde impoẽ. ℂ D. declarauit h ⁊ d. qñ si impoẽ est ⁊c. i. qñ si ista ars non existit in eis q habent industrias quãdo non agũt absqꝫ eo ꝙ accidit eis aliqđ qđ corrumpat artẽ: aut obliuio: aut longa egritudo: cõtinget necessario vt corrumpatur qñ actio finiť: ⁊ ẽ manifestũ ꝙ ars nõ destruiť: neqꝫ corrũpiť quãdo perficiť edificatum: sed ipse Aristo. dimisit ↄ̃o ⁊ destruxit ipꝫ. ℂ D. d. ⁊ erit simile huic sermoni ⁊c. i. ⁊ silr ↄtingit in rebus inaiatis cũ posuerimus ꝙ non est in eis potẽtia anteqꝫ agãt. s. qñ contingit vt nõ sit h frigidũ: aut calidum: ⁊ vlr tangibile anteqꝫ tangať: neqꝫ dulce: neqꝫ amarũ anteqꝫ gustetur: ⁊ vlr nullũ sensibile anteqꝫ sentiať: ⁊ sic nullũ istorum iuenitur nisi aial iueniatur: neqꝫ in potẽtia: neqꝫ in actu: ⁊ sic accidet eis opinari opionẽ protbagore sophiste. ℂ D. induxit illud impoẽ: ⁊ d. ⁊ etiaz

3. nihil habebit sensuz oino ⁊c. ⁊ d. h: qꝛ sentiẽs quãdo non sentit est sentiens in potẽtia: ⁊ si potẽtia nõ fuerit seqtur vt aial non sit aial nisi qñ sentit. ℂ D. d. si igiť cecum ⁊c. i. si igiť cecum est illud qđ nõ hꝫ visuz in tẽpore in quo nãliter dꝫ habere. s. qꝛ caret illo qđ inatũ est habere in illo tẽpore: tunc homo erit cecus qñ nõ inspicit aliqđ: ⁊ sic homo potest esse cecus ⁊ videns multotiẽs in vna die. ℂ D. d. ⁊ hꝫ ẽt nãm ⁊ eẽ. i. ⁊ q non videt apud eos caret illo qđ nãliter dꝫ habere in tempore in quo nõ videt. ⁊ illa ꝓuatio est in eo sicut dispositio est in ceco: qꝛ caret illo qđ nãliter dꝫ habere in tẽpore in quo inatuz est habere. ℂ Sed ẽ dr̃ia iter cecũ ⁊ vidẽs qñ nõ videt: qꝛ cecus nõ hꝫ potẽtiã vidẽdi: ⁊ clausi oculi hñt potẽtiã vidẽdi: ⁊ iõ cũ auferim⁹ potentiã ab illo q nõ videt in tpe in quo nõ videt: ↄtingit ꝙ in illa dispõne sit cecus.

ℂ Amplius si impoẽ qđ priuatuz potẽtia. Qđ non sit possibile erit fcm̃ esse. Sed ꝙ impossibile est fcm̃ esse: dicens: aut esse: aut futurum esse mentiť. Naz impossibile hoc significauit. Quare he rõnes auferũt motũ ⁊ gnõnem: semper eni stans stabit: ⁊ sedens sedebit. Non eni surgit si sedet: impoẽ nãqꝫ erit surgere qđ nõ põt surgere. Si ergo hoc non contingit dicere: palaz qꝛ potentia ⁊ actus alterũ sunt. Ille vero rõnes potentiam ⁊ actuz idem faciunt. Propter qđ ⁊ non ꝑuum aliqđ querunt destruere.

ℂ Et etiam si illud qđ caret potentia non hꝫ potẽtiam: illud qđ non erit non habꝫ potentiam vt sit. Et q dicit ꝙ illud qđ non hꝫ potentiam vt sit aut erit mentiť. Quoniã non habere potentiã significat hoc. Isti igiť sermones negant moueri etiaz: ⁊ generari: ⁊ stans semp erit stans: ⁊ sedẽs semp erit sedens. Qm si fuerit sedẽs nõ surget qꝛ nõ hꝫ potẽtiã vt moueať. Et est ipoẽ dicere hos ſmones: manifestũ est potẽtiaz eẽ aliud ab actu. Isti ꝟo ſmones faciũt potẽtiã ⁊ actũ eẽ idẽ: ⁊ sic volũt aliqđ negare nõ ꝑuuz.

6. ℂ Idest. si igitur illud qđ caret potentia non habꝫ potentiam: manifestum est ẽt ꝙ illud qđ erit non habꝫ potẽtiam: ⁊ illud qđ non erit: manifestũ est etiam ꝙ non habebit potẽtiam: ex quo seqtur ꝙ illud qđ erit non erit. ℂ D. d. ⁊ qui d. ⁊c. i. ⁊ qui d. ꝙ illud qđ nõ hꝫ potẽtiam non sic est aut erit: fallitur necessario. Cuz enim dicimus aliqđ nõ habere potẽtiam itendimus hoc. s. ꝙ habere potẽtiam ad esse. ℂ D. d. isti igiť sermones negant motũ ⁊c. i. ⁊ d. h: qꝛ motus est ꝑfectio eius qđ est in potẽtia: ⁊ cum nõ fuerit potẽtia: nõ erit motus. ℂ D. d. ⁊ stans erit stans semꝑ ⁊c. ⁊ hoc est intellectum ꝑ se: qñ illud qđ non hꝫ potẽtiaz ad aliqđ nunqꝫ ex illo erit illud dum non hꝫ potẽtiam. ℂ D.

2. posuit oĩa ista ipossibilia quasi antecedẽs: ⁊ positionem quasi ↄsequẽs. ⁊ d. si igitur impoẽ est ⁊c. i. si igiť est impoẽ vt omnia ista impossibilia sint que cõtingunt negãtibus potentiam ꝑcedere actum: manifestum est ꝙ potentia est aliud ab actu ⁊ ante actum. ℂ D. d. isti vero sermones ⁊c. ⁊ d. hoc: qꝛ quãdo aliquid exit in actũ: iaz fuit in potẽtia anteqꝫ exisset in actum: cum igitur aliqs negauerit potentiam precedere ſm tẽpus: ⁊ est impossibile vt sit in actu cuz potentia ⁊ actus sint contraria: continget eis facere potentiam ⁊ actum idem. ℂ Et hoc est qđ d. q⁹ potentia est cum actu est sermo quasi nihil: ⁊ d. ⁊ sic volũt

Primus pħs dꝫ disputare ↄ negãtes potentiam.

Po⁹ oppõit actui. Vide h de aia cõ. 6.

2.

Dr̃ia est iter cecũ ⁊ nõ videns qñ non videt.

Qđ ipoẽ ẽ fcm̃ eẽ ipoẽ ẽ eẽ aut futurum esse.

Idẽ 3. phy. tex. cõ. 6.

Po⁹ ẽ aliũ ab actu ⁊ añ actum.

negare aliquid non paruum:qz hoc esse quod est potētia est q̄si in medio entis simplr: ꝛ q negāt potētiā negant primā māam:ꝛ oēs motus ꝛ gnātionem:ꝛ corruptionem:ꝛ omnes artes que agunt per cogitationem:ꝛ voluntatem:ad expellendum nocumentum:ꝛ ducendum iuuamentum.

Qui negant potentiā negāt p̄mā māꝫ Et oēs mot⁹ ꝛ oēs artes q̄ agunt per cogitationem.

C Quare contingit possibile qdem aliquid esse:non esse autem: ꝛ possibile non eē esse autem. Similr autez ꝛ in alijs cathegorijs possibile ē vadens esse: ꝛ non vadere: ꝛ nō vadens possibile esse vadere. Et autez possibile hoc cui si extiterit actus cuius dicetur habere potentiam:nihil erit ipossibile. Dico autem puta si possibile sedere: ꝛ contingere sedere:huic si inest sedere nihil erit impossibile: ꝛ aut moueri aut mouere:aut stari aut statuere:aut esse aut fieri aut non eē: aut non fieri similr. Uenit autem actus nomen q ad endelechiam compositus: ꝛ ad alia ex motibus maxime. Uidet̄ actus maxime motus esse. Quapp ꝛ non existibus non assignāt moueri. Alias autem quasdā cathegorias puta intellectualia: ꝛ concupiscibilia esse non entia:mota vero non. Hoc autē qz non entia actu:erunt actu. Non entium enim q̄dam potentia sunt. Non sunt autem qa non endelechia sunt.

Uenit dr act⁹ nomē qui ad endelechiam compositus.

C Ergo possibile ē vt aliqd habeat potentiā ad esse sed non ē: ꝛ vt non sit illud qd habꝫ potentiam ad non esse: ꝛ similr in alijs predicamentis. Illud qd non habet potentiaꝫ ad ambulare non ambulauit: ꝛ qd nō ambulat hꝫ non ambulare potētiam. Potens enim ē illud qd cuꝫ habꝫ illud agit in qd dicit̄ posse: ꝛ nihil erit ad qd non pōt. U.g. si pōt sedere cum venit ad hoc sedere nihil erit ad qd non pōt: ꝛ si moueat̄ aut mouebit: aut erigat̄: aut erigat. Aliud autez ē: aut erit: aut non ē: aut non erit. Similr etiā magis: ꝛ hoc nomen actus non venit nisi illius qd cum potentie complemento. ꝛ cuꝫ alijs etiam magis ex motibus. existimat̄ eni magis q actio ē motus: ꝛ similr non attribuūt motum eis que non sunt: sed attribuūt illō predicamētis alijs: vt dicunt̄ que non sunt eē cogitabilia aut appetibilia: mobilia vero non: ꝛ hoc ē ne sint in actu. Quedam enim non sunt in potentia: ꝛ nō sunt: qz non sunt in complemento.

7\. C Idest. sequit igitur ex hoc qm̄ poſe est vt aliqd habeat potentiā vt sit ens demōstratū: sꝫ in tpe in quo hꝫ potētiam est non ens. C D.d. ꝛ vt sit illud qd nō hꝫ potētiā ꝛc.i. ꝛ vt nō fiat illud qd nō hꝫ potētiam. C Et in alia trāslatiōe ergo poſe est vt aliqd sit cuꝫ nō sit ens cū nō sit: ꝛ ipoſe est vt nō sit ꝛ sit. i. ḡ poſe ē in re que nō est vt sit cū fuerit nō ens: sed est poſe vt nō sit ꝛ erit post. C D.d. ꝛ silr i alijs p̄dicamētis ꝛc.i. ꝛ silr est in vnoquoqꝫ p̄dicamētoꝝ. s. q illud qd non hꝫ potētiā ad aliqd eoꝝ nō disponit̄ p illō ad qd nō pōt. U.g. in p̄dicamēto actiōis: qm̄ qd nō pōt ambulare ipoſe est vt in aliqua hora ambulet. C D.d. ꝛ illud qd ambulat hꝫ potētiam ad ambulationē. i. ꝛ oē qd est ad aliqd hꝫ potētiā ad illud. D.d. nihil erit qd nō hꝫ potētiaꝫ. i. manifestū est igit̄ q nulla actio puenit ab aliquo qd non hꝫ potētiā ad illā actionem. C D.d. exēplū. ꝛ d. U.g. ꝛc.i. U.g. q si aliqs hꝫ potētiam ad sedēduꝫ: illud est poſe vt sedeat: ꝛ hoc qn̄ sedet nō agit actionē ad quaꝫ nō hēbat potētiā: sꝫ agit illud ad qd habebat potētiā. C Et itendit q querēdū est a negātibus potētiā precedere actionē. s. ḡ qn̄ aliqs agit aliquā actionē: vtrū agat illō ad qd hēbat potentiā an̄ actionē: aut ad qd nō habebat potētiaꝫ. sed adhuc qd nō hꝫ potētiā. ergo agit impoſe sibi: ꝛ illud ad qd pōt. ergo ꝯcedūt potētiā p̄cedere actionē. C Moderni aūt ponūt vnū agēs oia entia sine medio. s. deū: ꝛ ꝯtingit istis vt nullū ens habeat actionē ꝓpriā nālr: ꝛ cū entia nō habuerint actiones ꝓprias: nō hēbunt eēntias ꝓprias: actiōes eniꝫ nō diuersant̄ nisi p essentias diuersas. Et ista opio est valde extranea a nā hoīs: ꝛ q recipiūt hꝫ nō hñt cerebrū habilitatū nālr ad bonū. C D.d. ꝛ si moueant̄ ꝛc.i. ꝛ si ge. qd mouet̄: aut mouet: aut eleuet: aut eleuet̄: aut est: aut erit nō disponit̄ p aliqd istoꝝ nisi illud qd hꝫ potentiā ad illud. i. qd nō dr̄ aliqd moueri nisi qn̄ hꝫ potentiaꝫ ad illud: ꝛ silr non dr̄ eleuare aut eleuari: nisi illud qd pōt hec: ꝛ silr nō dr̄ eē aut fore nisi illud qd pōt eē: aut fore. C D.d. aut nō erit ꝛc.i. ꝛ silr cum dr̄ aliqd nō esse: aut nō facere aliqd dr̄ qd nō hꝫ potētiā ad illud. C D.d. ꝛ hoc nomē actio ꝛc.i. ꝛ illa que sūt cōposita ex ꝯplemēto ꝛ potētia nō dr̄ eē actio qn̄ mouent̄. Existimat̄ eni q illō qd est in actu est mobile: ꝛ q motus ē actio. Illa aūt que nō mouent̄ non dr̄r esse actu: vt itelligibilia ꝛ volūtabilia. Non eni dr̄r eē simplr: sꝫ eē in aīa: sed ꝛ in cognitiōe. C Et h̄ itendebat cū d. ꝛ silr nō attribuūt ꝛc.i. U.g. q entia que nō sunt extra aīaꝫ nō dr̄r esse simplr: sed dicunt̄ eē in aīa cogitatiua: aut aīa appetitiua: sꝫ non dr̄r entia sic̄ dr̄r res mobiles. C D.d. ꝛ illud ē ne sint in actu ꝛc.i. ꝛ illud qd est in potētia nō dr̄ eē qz entia in aspectu p. sūt illa q mouent̄ i actu. C Et iduxit h̄ ad declarandū cām latētis ꝓp quā h̄ nomē ens non dr̄ simplr apud vulgus de eo qd est in potētia: ꝛ sic in aīa in actu.

Digressio cōtra loquētes i sua lege.

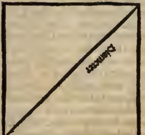
Si entia nō habuerit actiōes ꝓprias: non habebūt eēntias ꝓpas actiōes eni n̄ diuisant̄ nisi p diuisas eēntias. Uide p̄ cōm. 8.

Entia q̄ non sūt eē aīaꝫ nō dr̄r eē simplr sꝫ dr̄r eē i aīa cogitatiua aut appetitiua vi de. 5. met. cō. 15. Et i. 10. me. com. 2.

C Si autem ē quod dictum ē possibile inquantum sequit̄: palam qz non contingit verum eē aliquid dicere: qz possibile hoc: non erit autez: vt ꝛ impossibilia eē sic diffugiat. Dico autez puta si quis dicat possibile diametrum cōmensurari: non tamen cōmensurabit̄: non cogitans impossibile eē: quia nihil prohibꝫ possibile aliquod ens eē: aut fieri: non eē vero: aut non futuruꝫ eē. Sed illud necē ex positis sit: ꝛ supponamus eē: aut fieri: quod non ē quidem: possibile autem: qz nihil erit impossibile. Non enim ē idem falsum ꝛ impossibile. Nam te nūc stare falsum quidem ē: ꝛ non impossibile.

Nō est idem falsuꝫ ꝛ ipoſe

Costa.

¶ Si igit̃ hoc qđ dcm̃ ē sit impossibile: aut necessarió manifestū ē q̃ sermo dicēs q̃ impossibile est vt sit verus sermo dicēs hoc eē possibile vt sit: sȝ nō erit ita q̃ sequit̃ hunc sermonē vt sint res q̃ impossibile ē vt sint. V.g. si aliqs dixerit q̃ diameter mēsurat q̃ impossibile ē mensurare hō. Non eni cogitat hō esse impossibile. Nihil enī phibȝ cū fuerit aliqd qđ possibile ē vt sit: aut vt gñet: vt nō sit: neqȝ gñet. Sed hoc ē necium ex positis si fuerit: z posuerimꝰ ipȝ eē: aut fuisse illud q̃ non ē. Sed impossibile est vt sit: accidet: vt aliqd q̃ nō hȝ potētiā ex dicere q̃ nō hȝ potētiā fm mēsurā nō falsuȝ: z nō hr̃e potentiaȝ ē ideȝ. Sermo eni dicentis te eē modo surgenteȝ ē falsus: hȝ non hȝ impotētiam cum sit possibile.

8\. ¶ Si igit̃ illud qđ dcm̃ est sit possibile: aut neciuȝ .s. q̃ potentia z posse pcedunt actionē: manifestū est: qñ impossibile est vt aliqđ possibile nunq̃ exeat in actum. ¶ D.o. ita q̃ seqtur ex hoc sermone .i. qñ cuȝ fuerit positū q̃ aliqđ possibile nō erit: z est opinio Platonis: sequitur impossibile ex pōne istoȝ .s. vt sit illud qđ impossibile est vt sit. ¶ D.o.g. si aliqs posuerit q̃ diameter impossibile est vt sit simeter coste: z q̃ est simeter ei. ¶ D.o. nō eni cogitat zc̃ .i. iste eni due opiones nō ꝯgregātur in vna cogitatione: q enim opinant̃ q̃ diameter impossibile est vt sit simeter: nō cogitat de demr̃atione sup hoc q̃ sit simeter. D.o. nihil enim phibet zc̃ .i. z cum aliqd fuerit possibile vt sit forte erit z forte nō erit. ¶ D.o. sed hō est neciuum ex positis .i. z cū sit impossibile illđ qđ potest eē non eē: ꝯtinget huic positioni q̃ cum aliqd fuerit qđ ante fuit impossibile vt eēt. ¶ Et intēdebat notificare q̃ ista ꝯsecutio que est necio vera: est ecōtrario ei qđ ponūt negātes nām eē potestate. Contingit eni ponētibus aliqd eē q̃ ante non fuit possibile: hoc .s. q̃ illud qđ est possibile nō erit oino. ¶ D.o. z accidit q̃ aliqd qđ nō hȝ potētiaȝ zc̃ .i. z seqtur hāc pōnem vt illđ qđ non hȝ potētiaȝ. V.g. latus qđ nō hȝ potētiam ad mēsurā vt sit. ¶ D.o. nā falsum zc̃ .i. z cōtingit dicentibus qđ erit illđ qđ est impossibile vt sit hō qđ falsuȝ possibile z falsum impossibile fuit idem. Nulla eni est differētia iter hō duo falsa nisi hō q̃ alteȝ potest recipere verum: z reliquū nō pōt: z cum non fuerit illic posse qđ precedat esse rei: tūc ponere ipm̄ eē anteq̃ sit est falsum impossibile nō falsum possibile. ¶ D.o. exēplaȝ z d. sermo eni dicētis zc̃ .i. z dr̃ia iter hec duo falsa .s. impossibile z non impossibile est q̃ nō impossibile habȝ potētiaȝ ad veȝ: impossibile aūt nō hȝ potētiaȝ ad illud. V.g. qñ dicere te eē surgentē dū sedes: est dicere falsum: sȝ potest tñ esse verum in aliquo tēpore: dicere vero q̃ diameter est simeter coste est dicere falsuȝ qđ nunq̃ erit veruȝ.

Que ē dr̃ia inter falsum possibile z inter falsum impossibile?

¶ Simul aūt palā: q̃ si a. ente necē b. eē. Et possibili ente a. z b. necē ē esse possibile. Si eniȝ nō necē eē possibile: nihil phibȝ nō eē possibile eē. si āt possibile: nihil phibȝ non eē possibile eē. si aūt possibile. Ergo qñ a. possibile erit eē: si ponat̃ a. nihil impossibile eē accidit. B. aūt necē eē. sed erat impossibile: Sit itaqȝ impossibile: z si impossibile necesse eē a. necē z b. eē. Sed erat primū impossibile: ergo z scđm. Si igit̃ sit a. possibile z b. erit possibile. si qdeȝ sic se habebāt: ergo a. ente necesse z b. eē. Si itaqȝ sic se habentibus a. b. non est possibile b. Ita nec a. b. habebit vt positum est. Et si a. possibili ente: necē ē b. possibile eē: si est a. necē est b. eē. Nam possibile eē ex necessitate b. eē si a. sit possibile: hoc significat si sit a. z quādo z vt erat possibile eē: z illud tunc eē z ita eē necesse.

¶ Et cū hoc manifestū est: q̃ si a. fuerit necē erit b. Et silr̃ si possibile fuerit vt sit a. necē ē vt b. sit etiam possibile. Qm̄ si nō fuerit necē vt sit possibile: nihil probibȝ vt non sit possibile. si igit̃ a. possibile: ergo cum fuerit possibile a. accidet vt sit alicuius impossibilis. Et si a. fuerit positū necio erit b. sed nō est possibile. Cuȝ igit̃ fuerit a. z b. erit possibile cū fuerit in hac dispōne: ita q̃ sicut a. necē est vt sit b. si aūt a. z b. fuerint in hac dispōne: z si non fuerit b. possibile in hac dispōne: neqȝ a. z b. erunt sicut ē positū. z si a. fuerit possibile necē est vt sit b. possibile. Et si a. fuerit etiam necessario erit b. Possibilitas enim eēndi b. est necessarium eē quādo sit impossibile aliqd loco istius: si a. fuerit z cuȝ fuerit illud qđ ē possibile nō. Ergo illa necesse est vt sint cū fuerint: z vt sint in hac dispositione.

9\. Com.

¶ Quia dicētibus q̃ aliqd erit qđ est impossibile vt sit: z sunt negātes potētiam pcedere actū: ꝯtingit q̃ illud qđ est possibile vt sit nō erit oino: icepit destruere hoc ad destruēduȝ potentiā eoȝ .s. dicētem aliqd eē possibile qđ nunq̃ erit in actū: z icepit in hoc caplō preponere ad destruēduȝ hanc pōnem illa que debēt preponi .s. q̃ falsum impossibile non seqtur ex falso possibili. ¶ Alio modo vo vtimur hac ppositione quaȝ intēdit in hoc caplō declarare in hoc q̃ nihil hȝ potētiam ad corruptionē qn corrūpat̃: aut ad gñationem qn generet̃: z q̃ nihil qđ nō hȝ potētiā ad gñationē generabit̃: aut qđ nō hȝ potētiaȝ ad corruptioneȝ corrūpit̃. ¶ Sic declarabit̃ ponēdo q̃ in a. est potētia ad corruptionē

⁊ nunq̄ corrumpet̄. D. ponat̄ q̄ a. corrūpitur: ⁊ ista
positio erit falsum posse nō ipossi: qḋ enī hʒ potētiam
ad aliqḋ si fuerit positū ī actu erit falsuʒ sʒ nō ipossē:
falsum enīʒ ipossē est illud in quo nō est potētia. Cuʒ
enī posuerim⁹ a. corrūpi ⁊ nō corrumpi seq̄t̄ in tertia
figura q̄ qddā qḋ nō corrūpit̄: corrūpit̄. Et cū fuerit
positū q̄ hoc falsum ipossē nō seq̄t̄ ex ꝓpōne possibili
erit scitū q̄ ꝓpositio ex qua seqtur ipossē ē dicēs q̄ il-
lud ī quo est potētia ad corruptionē nō corrūpit̄: ⁊ ꝓ-
ponit ad declarādū hoc q̄ ex possibili nō seq̄t̄ ipossē:
⁊ h̄ fecit in prioribus analecticis: ⁊ in celo ⁊ in terra.

Expō text⁹. ❡ Et d. ⁊ cū hoc ⁊c̄. i. ⁊ est manifestū q̄ cū fuerit duo
quoꝝ alteꝝ seq̄t̄ reliquū. V. g. q̄ a. seq̄t̄ b. q̄ si a. fue-
rit necīum. b. erit necīum. ⁊ si posse: posse: ⁊ a. fuerit b.
erit. Et q̄ sylls ⁊ ꝯclusio sunt ꝯītia est necīum q̄ cuʒ
syllus fuerit ex ꝓpōnib⁹ necījs: ꝯclusio erit necīa: ⁊ si
ex possibilibus: possibilis. ❡ D. icepit dicere h̄: ⁊ d. si
igit̄ nō fuerit posse ⁊c̄. i. si ḡ ꝯclusio q̄ est b. non fuerit
possibilis: ⁊ est ꝯclusio syllī possibilis. s. a. ponat̄ q̄ b.
sit non posse: s. falsum ipossē. D. d. si igit̄ a. posse. i. ponat̄
igit̄ q̄ a. est posse ⁊ b. ipossē. D. d. cū igit̄ fuerit posse ⁊c̄.
idest. si a. fuerit posse ⁊ fuerit positū eē i actu: ꝯtinget
vt ꝯclusio q̄ seq̄t̄ ex ipso sit ipossibilis. ergo a. est ipos-
sibile nō posse: sʒ positū fuit a. esse posse: ⁊ h̄ est incōue-
niēs: qm̄ b. cū non fuerit non erit a. qm̄ positū fuit q̄
cū a. fuerit erit b. D. d. cū igit̄ fuerit a. ⁊ b. ⁊c̄. i. necesse
est igit̄ si a. fuerit posse vt b. sit posse cū fuerint in hac
dispōne. s. q̄ b. seq̄t̄ ex a. erunt a. ⁊ b. possibilia. s. syllus
⁊ ꝯclusio cū fuerint posita ī hac dispōne. s. q̄ b. seq̄ua-
tur ex a. D. d. si autē a. ⁊ b. fuerit in hac dispōne ⁊c̄. i. si
aūt a. ⁊ b. fuerit f̄m q̄ positū est de cōsecutiōe: ⁊ b. nō
fuerit posse. a. ēt nō erit sicut est positū. i. nō erit posse.
D. d. ⁊ si a. fuerit posse ⁊c̄. i. mani⁹ est igit̄ ex h̄ q̄ cū a.
fuerit posse b. necīo erit posse. ⁊ cuʒ a. fuerit. b. necessa-
rio erit. D. d. qm̄ possibilitas eēndi b. ⁊c̄. i. posītas eēndi
b. est necīa ꝑ posītatē eēndi a. D. d. ⁊ cuʒ sit ipossē ⁊c̄. i.
cū sit ipossē aliqḋ in loco isti⁹. s. cū a. fuit vt sit b. ⁊ sit
si a. fuerit in alia dispōne b. ipossē est vt sit nisi in illa
dispōne. D. d. ḡ necesse est vt sit b. cuʒ fuerit a. ⁊ vt sit
in illa dispōne eēndi in qua est a. Cap. IIII.

Omnibus aūt potētijs exīntib⁹ his qdē cognat̄: vt sensib⁹: his aūt ꝯsuetudīe: vt q̄ est fistulandi: alijs āt disciplinatu: vt q̄ est artiū. Has qdē necē eos q̄ pre-exercitati fuerit hr̄e q̄cūq̄ꝫ consuetudine ⁊ rōne. Nō tales aūt: ⁊ eas q̄ sūt in pati: non necē. Qm̄ aūt posse aliqḋ: posse: ⁊ qn̄q̄ꝫ ⁊ quodāmō: ⁊ q̄cunq̄ꝫ alia necē ad eē in diffōne: ⁊ hec qdē f̄m rōnē pn̄t moue-re: ⁊ potētie ipsoꝝ cū rōne: hec aūt irrōnabi-lia: ⁊ potētie ēt irrōnales: illas qdem necē in aīato eē: has ṽo in ambob⁹. Tales qdē po-tentias necē qn̄ vt pn̄t actiuū ⁊ passiuū ap-propinquāt: h̄ qdē facere: illḋ ṽo pati: illas ṽo nō necē. He quidē. n. oēs vna vni⁹ facti-ua: ille āt ꝯtrarioꝝ. Quare sil̄ faciēt ꝯtraria scʒ si agerent approximata passiuo sine ali-quo determināte. Hoc aūt impossē. Necē ḡ alteꝝ aliquid eē qḋ ꝓpriū est. Dico aūt hoc appetitum: aut ꝓheresim. Qḋ enīʒ deside-rabit principalr̄ hoc faciet qn̄ vt pōt extite-rit et appropinquauerit passiuo. Quare po-tens f̄m rōneʒ oē necē est qn̄ desiderat cui⁹ hʒ potētiā et vt hʒ h̄ facere. Habʒ aūt pn̄te passiuo: et ita se hn̄te facere: si aūt nō: facere nō poterit: nullo nāq̄ꝫ exterioꝝ ꝓhibēte ad-huc adiungere nihil adhuc oꝫ. Potētiā enī hʒ vt est potētia faciēdi. Est aūt nō oīno: sʒ hn̄tiuʒ aliquo mō in qbus excludent̄ q̄ exte-rius ꝓhibēt. Remouēt enī h̄ eoꝝ q̄ in deter-minatione apponunt̄ q̄daʒ. Propē qḋ nec si simul volunt aut cupiunt̄ facere duo: aut ꝯria facient. Non enim ita simul hn̄t ipsoꝝ potentiam: nec est simul faciendi potentia: quoniam quorum est sic facient.

❡ Et cū fuerint oēs potētie: ⁊ q̄dā hn̄t vnuʒ genus: vt sensus: ⁊ q̄dā ꝑ additamētum vt musica: ⁊ q̄daʒ ꝑ doctrinā vt artificioꝝ: ne-cesse est vt q̄dā sint ī eis quoꝝ actio p̄cedit: ⁊ sunt oīa q̄ sunt ꝑ ꝯsuetudinē: ⁊ locationē. Que aūt nō sunt talia: sunt ista q̄ sunt ꝑ pas-sionē: ⁊ nō est necē vt sint sic. Et cū posse est aliqḋ: posse est in aliquo tp̄e: ⁊ quodāmō: ⁊ per oīa q̄ debēt distingui necessario. Et illa que pn̄t ad motū sunt f̄m rōnem: ⁊ potētie eoꝝ etiam sunt cū rōne ēt. Ergo que nō hn̄t rōnem potētie eoꝝ non hn̄t rōneʒ ēt. Et est necē illa eē in aīato: ista ṽo in vtroq̄ꝫ. Po-tentie ṽo tales qn̄ appropinquāt f̄m q̄ est posse eis de actiuo ⁊ passiuo: necē est vt q̄-dam agāt: ⁊ q̄dam patiant̄. Alia ṽo nō est necē. Vnaq̄q̄ꝫ. n. oīuʒ istaꝝ agit aliā: illa ṽo agūt ꝯtraria: Agit igr̄ ꝯtraria isil̄ qḋ ē posse. Ergo necē est vt dicim⁹ nīs sit aliud. Et di-co q̄ h̄ est appetitus aut voluntas: qm̄ non agit nisi illḋ qḋ appetit in rei veritate: cū fue-rit f̄ʒ suā potētiā: ⁊ fuerit ꝓpinquū passiuo. Ergo oē qḋ hʒ potētiā f̄m rōnē necē est cū fuerit appetēs illud qḋ hʒ potētiā nō agat il-lud: ⁊ f̄m q̄ hʒ de appetitu ēt sp̄ erit: cū pas-siuum fuerit ꝓpinquū: ⁊ habuerit potētiaʒ actionis in hac dispōne. ⁊ si actio pōt ad h̄: ⁊ non indiget̄ addere in f̄mone: ⁊ si nō fue-rit aliqḋ extrisecū: q̄ potētia ē in eo: ⁊ q̄si h̄ in potētia actōis est additamētuʒ: ⁊ h̄ nō est oī mō nisi in eis q̄ sunt quodā mō: ⁊ in h̄ erit diuisio: ⁊ additio: ⁊ ꝑ res extrīsecas ꝓhibē-tes. Ista enī diminuūt q̄daʒ in diuisione. ⁊ iō si voluerit ⁊ appetierit agere ꝯtraria insil̄ nō aget: q̄ nō hʒ potētiā ad illa f̄m hāc dis-pōnem. ⁊ ēt non habʒ aliquā potētiam que

agat cuȝ illo quod potest agere hoc modo.

[Margin: io.]

Idest. ⁊ cum potētie modi sunt diuersi: q̄daȝ existunt per nām ⁊ collocant̄ sub vno genere scȝ nā. s. q̄ cōueniūt in hoc q̄ existunt per nām. V. g. sensus: ⁊ q̄daȝ existūt per assuetudinē: ⁊ q̄dam per disciplinā. V. g. vt plures artes agētes. V. g. vt ars medicine: ⁊ alie artes operatiue que vtuntur ratione. ¶ Et d. hoc: q̄ artes opatiue q̄dam acgrunt̄ p assuetudinē ⁊ q̄dam per rōnem: ⁊ q̄dam per rōneȝ ⁊ assuetudinem. ¶ Et cū narrauit modos potētiaꝝ. d. ergo necesse est ⁊c̄. i. ergo necē est vt potētie ⁊ habitus precedant actiones illaꝝ potentiaꝝ ⁊ habituuȝ: q enim tangit citharā non acgrit habitū tangēdi citharā donec tangat illam. ¶ D. d. que aūt non sunt ⁊c̄. i. potētie aūt nāles precedūt suas actiones in esse: q enī habent potētiam visibilē non est necīum in hoc q̄ acgrat hanc potētiaȝ: h̄. s. q̄ ante videat. D. d. ⁊ cum posse est ⁊c̄. i. ⁊ cum posse est: est posse in aliquo tēpore: ⁊ in aliquo modo possibilitatis: ⁊ vniuersalr̄ oēs dispositiones que debēt distingui necīo i quolibet possibili. ¶ D. d. ⁊ ille que possunt ad motū ⁊c̄. i. ⁊ cuȝ illa que possunt aliā actionē fuerint rōnabilia: potētie eoruȝ agētes erunt ɔiuncte cum rōne: ⁊ itendit q̄ ratio est p̄mus motor in eis. ¶ D. ergo que non habēt rationem ⁊c̄. i. ergo oīs potētia cuius actio nō prouenit a rōne est absoluta a rōne. D. d. ⁊ est necē ⁊c̄. i. ⁊ est necesse vt illa que sunt cum rōne sint in aiato: ⁊ que nō sunt cum rōne sunt in vtroqȝ. s. in aiato ⁊ in inaiato. ¶ D. d. potentie aūt que sunt tales ⁊c̄. i. potentie v̄o que sunt sine rōne q̄n agens appropinquat acto: ⁊ nō est illic aliqd̄ impediēs extrinsecum: necē est vt agēs agat ⁊ patiat̄ patiens. V. g. q̄ quādo ignis appropinquat alicui combustibili: ⁊ nō fuerit illic aliqd̄ impediēs necīo comburet. ¶ D. d. alie aūt ⁊c̄. i. alie v̄o potentie. s. que sunt cum rōne non est necesse q̄n appropinquāt suis agēdis vt agant: q̄m vnaqueqȝ illarum agit alteꝝ cōtrarioꝝ tm̄. que aūt sunt cuȝ rōne agūt duo ɔtraria. Scia enī est scia ɔtrarioꝝ. ¶ D. d. ergo agit cōtraria insimul: qd̄ est impoſſe. i. sed si agit duo ɔtraria per se ⁊ p̄mo ɔtinget ex hoc vt agat duo contraria insimul: qd̄ est impoſſe. ¶ D. d. ergo necē est vt numerus dicēs sit aliud. i. ergo necē est vt in istis sit p̄ncipiuȝ prius potētijs mouētibus que sit cā in h̄ q̄ agunt alteꝝ ɔtrarioꝝ q̄nqȝ: ⁊ alteruȝ q̄nqȝ ⁊ vniuersaliter necē est vt aliqd̄ sit qd̄ faciat magis agere alterum ɔtrarium q̄ȝ alteꝝ: ⁊ hoc est verum p̄ncipiuȝ. ¶ D. d. ⁊ hoc est appetitus ⁊ volūtas. i. ⁊ hoc p̄ncipiū qd̄ facit magis agere alteruȝ ɔtrarioꝝ est appetitus ⁊ voluntas q̄ est ab itellectu. Appetitus enim cū fuerit alterius cōtrarioꝝ: tunc actio agentis pendet ex illo ɔtrario: ⁊ silr̄ a volūtate. ¶ D. d. q̄n nō aget ⁊c̄. i. ⁊ iste potētie non agunt de ɔtrarijs nisi illud qd̄ magis appetunt: aut appetitu intellectus: aut appetitu imaginationis. ¶ Et d. s̄m suā potētiaȝ: q̄ q̄nqȝ appetitur qd̄ non pōt acgri. ¶ Et d. quādo fuerit ꝓpinqua: q̄ propingtas est necīa: ⁊ est cōis duabus potentijs. s. rōnali ⁊ irrōnali. ¶ D. d. ergo omne qd̄ hȝ potē tentiam ⁊c̄. i. ergo necē est cū rōcinatus habuerit magnū appetitū ad illud qd̄ pōt agere vt agat illud s̄m suū appetitū ⁊ suuȝ posse: sed non agat nisi q̄n patiēs fuerit propinquū ei: ⁊ habuerit in tempore actionis istam dispōnem quā dicimus. s. appetitū ⁊ potentiaȝ ad agere. ¶ D. d. ⁊ si actio potest ⁊c̄. i. ⁊ nō indigem⁹ cum hoc q̄ potentia possit agere ⁊ addere nisi aliqd̄ extrinsecuȝ ipediat: q̄m sufficit in hoc qd̄ dicimus q̄ potentia potest agere: q̄m cum fuerit illic impediēs: tunc potentia non poterit: ⁊ hoc itendebat cum d. q̄ potētia est in eo. ⁊ ideo impedimēta in q̄busdam virtutibus sunt per accidēs. ¶ D. d. ⁊ quasi hoc in potētia actionis est additamētum. i. ⁊ dicere hoc in potētia actionis est superfluuȝ. ¶ D. d. hoc non est omni modo ⁊c̄. i. ⁊ nō excipiunt̄ impedimēta extrinseca in omni potētia: sed in aliquo mō possibili: ⁊ in istis q̄n distinguit̄ potētia actionis dr̄ q̄ potentia ad actionē dominat̄ sup agendū. ⁊ impedimēta extrinseca auferuntur. ¶ D. d. ⁊ quia iste diminuūt quedaȝ in diuisione. i. q̄m in istis quādo non distinguitur potentia agentis his duobus modis: tūc itellectus erit diminutus. ¶ Deinde d. ⁊ ideo si voluerit ⁊c̄. i. ⁊ necesse ē vt potentia agentis ad actionē sit cuȝ appetitu: ⁊ tūc inuenit̄ actio: q̄m si appetiuerit agere ɔtraria insimul nō pōt: q̄ nō hȝ potētiam ad illa insimul. ¶ D. d. ⁊ nō hȝ aliquā potētiam ⁊c̄. i. ⁊ iō non hȝ aliquā potētiam qua agat illud qd̄ potest agere s̄m hunc modū. s. agere duo contraria insimul.

[Margin: Artes operatiue qz modis acgruntur.]

[Margin: Actiuo nihil debite approximato passo ⁊ nō īpediuo actio p̄uenit acto.]

[Margin: Potētie rōnales agunt duo ɔtria. 36 supra cō. 3.]

Cap. V.

Quoniam autem de potētia q̄ s̄m motum dicit̄ dcm̄ est: de actu determinemus quid est actus ⁊ quale quid. Etenim possibile simul manifestū erit diuidentibus. Quia non solum hoc dicimus possibile qd̄ aptum natū est mouere aliud: aut moueri ab alio: aut simplr̄: aut modo quodā: sed ⁊ alr̄. Quapropter querentes de his superueniemus. Est autem actus existere rem nō ita sicut potentia dicimus. vt in ligno mercuriū: ⁊ in toto medietatem: q̄ auferet̄ vtiqȝ sciētem: ⁊ non speculantem si pōt speculari hoc actu. Palam autem inductione in singularib⁹ qd̄ dicere volumus: ⁊ nō opȝ omnis terminū querere: s̄ ꝓportionale cōspicere. Quia vt edificans ad edificabile: ⁊ vigilans ad dormiens: ⁊ vidēs ad claudēs q̄dem oculum: visum autē habēs: ⁊ segregatum ex mā ad mām: ⁊ elaboratuȝ ad illaboratū est aliud: ⁊ huius differētie alteri parti sit actus determinatus: alteri autē possibile. Dicunt̄ autē actu non omnia similr̄: sed aut proportionalr̄: vt hoc i hoc: aut ad hoc sic hoc in isto aut ad istud. Hoc quidē enim vt motus ad potentiā. Illa vero vt substātia ad aliquam mām. Aliter autē ⁊ infinitum ⁊ vacuuȝ ⁊ quecūqȝ talia dicunt̄ potentia ⁊ actu multis entium vt vidēti: ⁊ vidēri ⁊ visibili. Hoc q̄dem enim cōtingit ⁊ simplr̄ verificari aliq̄n. Hoc. n. visibile: q̄ videt̄: illud v̄o q̄ videri posse. Sed infinituȝ non ita potētia est tanq̄ȝ actu futuruȝ sepabile: sed noticia. Eo eniȝ quod nō deficiat diuisio: ostendunt eē potentia huic actū: in separi v̄o non.

¶ Et cum dictũ est de potentia que est fm modũ motus distinguemus actũ. Et questio est qd sit actus: quoniam hec distinctio manifestabit ẽt possibile. Non eni dicimus hic tm̃ esse possibile mouere aliud: aut moueri ab illo simplr: ab alio autẽ alio modo ẽt: sed τ fm aliuz modum ẽt. Et ideo apud nostram questionẽ dicemus ista ẽt. Quod est igit̃ in actu est vt sit res nõ in dispõne in qua dr̃ esse potẽtia: τ hoc qd̃ itendimus dicere declarabit̃ per sermonem τ rõnem sequentem in rebus simplicibus. Et non opz querere diffõnem: sed cõsiderare de rebus que dicuntur fm cõuenientiam. Qm̃ sicut proportio edificatoris ad edificatum: τ vigilantis ad dormiẽtem: τ videntis ad clausum oculos qd̃ habet visum: τ abstracti a mã ad mãm: τ artificiati ad artificeẓ. Et ẽt sit alterius duarum partiũ istius distinctionis actus per se: τ alterius potẽtia. Et non dicunt̃ de oĩbus que dicunt̃ potentia eodẽ modo: sed dicunt̃ aut fm cõuenientiaz: vt sit ad hoc: hoc ẽt in hoc: aut ad hoc. Quedam enim sicut motus ad potẽtiaz: τ quedam sicut substantia ad aliquam mãm. Et alio modo dr̃ ꝙ infinituz τ vacuum etiã τ oĩa que sunt talia in actu τ potentia pluriuz predicamentoꝝ: vt dr̃ in visu τ edificato et ĩspecto: qm̃ in istis possibile est vt actus sit verus: et simplr etiaz. Aspectuz vero quia videt̃ et aliud qd̃ habz potentiaz vt videat̃. Infinituz autem non est in potentia aliquo modo sicut illud quod est separatũ in actu: sed fm congregationem. Necesse est enim vt iste actus sit in potentia ne diuisio finiat̃: τ non vt sit separatum.

11\. Idest. τ cum oĩa ista diximus de potẽtia que in mobilibus loquemur de distinctiõe illius qd̃ significat hoc nomen actus: τ qd̃ primo est quid sit actus. ¶ D.d. τ questio est τc̃.i. τ questio i qua est error est scire primo qd sit actus: τ que sint differẽtie eius: qm̃ distinguẽdo illum per diffõnem: distinguet̃ possibile etiam fm diffõnez: cum possibile ẽt non itelligitur nisi in respectu actus. ¶ D.d. nõ eni dicim᷒ τc̃. idest. τ causa propter quã indigemus diffinire actuz in sciendo poẽ est: qm̃ cum dicimus ꝙ aliqd potest mouere aliqd τ moueri ab aliquo nõ dicimus h̃ simpliciter: sed respectu: qm̃ vnaqueqz istaꝝ potentiaꝝ non itelligitur nisi in respectu actus. ¶ Deinde icepit describere actum τ d. τ illud qd̃ est in actu τc̃.i. τ iste sermo est itellectus p se. ¶ D.d. τ qd̃ itendimus dicere τc̃.i. τ hoc qd̃ diximus in descriptiõe actus declarabitur ex inductione: τ hoc itendebat cuz d. per sermonẽ sequentem.i. ꝙ ista descriptio apparebit qñ considerauerimus qd significat actus in vnaquaqz rerum que dicunt̃ esse in actu: nihil eni aliud itendimus ꝗ hoc.i. qd̃ est in dispositione in qua nõ est cum fuerit in potẽtia: τ simulr aliqd esse in potẽtia significat qd̃ est in dispositione opposita dispõni in qua est in actu: τ qz actus τ potẽtia sunt relatiua contraria: τ vtriusqz relatiuoꝝ accipitur in diffõne alterius: τ nõ accidit inde malũ. ¶ Et d. τ non opz querere diffinitionẽ omni mõ.i. τ nõ opz querere diffõnez in oĩbus rebus eodẽ mõ: diffõnes eni reꝝ nõ relatiuaꝝ debẽt esse alio mõ a diffõnibus reꝝ relatiuaꝝ. ¶ D.d. sz cõsideratio est de reb᷒ que dicunt̃ fm ꝯueniẽtiaz.i. sed diffõ quã querimus h̃ est alio mõ: cuz ꝯsideratio hic est in rebus que dicunt̃ fm cõparationẽ adinuicem.s. in rebus relatiuis. ¶ D.d. exempluz τ d. qm̃ sicut proportio τc̃.i. qm̃ sicut edificans dr̃ in respectu edificati: τ edificatuz in respectu edificãtis: τ dormiẽs in respectu vigilantis: τ vigilãs in respectu dormientis: τ videns in respectu clausi oculoꝝ: τ ecõuerso. τ forma in respectu materie: τ econuerso. τ artifex in respectu artificiati: τ ecõuerso. τ silr est in suis diffõnibus cuz significatio diffõnis debeat esse equalis significationi nominum. ¶ D.d. sint igit̃ alterius τc̃.i. sint igitur he due diffõnes actus vlis: qd̃ aũt significat vtriusqz istorum in vnaqz specie est diuersuz nõ consile. ¶ D.d. sed dr̃ aut fm ꝯuenientiã τc̃.i. qm̃ qdam de quibusdaz dicuntur fm ꝯueniẽtiam τ proportionalitatẽ: sicut dr̃ hoc nomẽ potentia de duob᷒ fm proportionalitatẽ eorum: τ hoc itendebat cũ d. vt sit.i. vt hoc nomẽ potentia dr̃ de duobus: quoꝝ proportio alterius ad illud ad qd̃ comparat̃ est sicut proportio reliqui ad illud: τ hoc per hãc prepõnem ad. aut aliis prepõnibus. ¶ D.d. exemplũ τ d. quedam eni sunt sicut motus ad potentiam τc̃.i. V.g. in eis que dicunt̃ fm proportionalitatẽ est dicere potẽtia ad motum: τ potẽtia que est in mã ad formã: proportio eni potentie que ẽ in moto ad motũ: est proportio potẽtie que est in mã ad formã. ¶ D.d. τ alio mõ τc̃.i. τ potentia dr̃ alio mõ ab eo q dr̃ fm ꝯuenientiam. V.g. dicere ꝙ ifinituz est in potentia: τ itendit ꝙ non itelligit̃ hic per potẽtiã: potẽtia que dr̃ respectu actus. Ista eni est finita: sed itelligit̃ cuz dr̃ infinitũ est in potẽtia.i. ꝙ semper potentia associat̃ ei. vt dcm̃ est in physicis. ¶ D.d. τ vacuũ.i. τ sicut sermo dicẽtis ꝙ vacuũ est in potẽtia in corporibus τ in actu. τ sermo dicẽtis ꝙ in mã est potentia ad formas infinitas est de h̃ genere. ¶ D.d. τ oĩa que sunt in potentia τc̃.i. τ oĩa que dicunt̃ in potẽtia: τ actu fm cõuenientiã inueniunt̃ in pluribus speciebus entium: vt dr̃ ꝙ in visu edificato τ inspecto.i. visu.i. qm̃ cum dr̃ ꝙ visus qdã est in potẽtia τ qdam in actu: τ similr visum qd̃dam est in actu τ qd̃dã in potentia: τ silr de edificãte τ edificato. ¶ Et cũ induxit istos duos modos potẽtie.s. qui dr̃ fm ꝯuenientiã: τ qui nõ dr̃ incepit distinguere eos: τ d. qm̃ i istis poẽ est vt actus sit verus τc̃.i. potẽtie aũt que dicunt̃ in rei veritate pñt exire in actũ in aliquo tpe: ita ꝙ in eis nõ remaneat potẽtia aliquo mõ: τ tũc erit veꝝ dicere eas exire in actũ simplr nõ in actũ incõpletuz. ¶ D. induxit exemplum pdictuz τ d. illud aũt qd̃ aspicit̃ qz vr̃.i. illd̃ aũt qd̃ est visum in potẽtia põt exire in actũ qñ in aliqua hora aspexerit aliqs ad ipsuz: qm̃ in illa hora erit visum in actu: τ silr aspiciens illud in potẽtia: põt aspicere illud in actu: qz hz potẽtiam ad hoc. ¶ D. induxit scdm modũ: τ d. infinitũ aũt τc̃.i. dicere aũt ꝙ infinitum est in potẽtia: non itendimus potẽtiam que exit in actum: ita ꝙ nõ remaneat in eo potẽtia oĩno: τ hoc dixit ꝙ declaratũ est in physicis: ꝙ si ista potẽ-

Vnaqueqz põa nõ itellr nisi i respectu actus. Idẽ ĩfra tex.cõ.20.

Actus τ põa sunt relatiue ꝯtraria.

Relatiua se inuicẽ diffiniunt τ nõ accedit idẽ malũ. Idẽ in porphyrio. cap. de specie.

Proportio q̃ est in moto ad motũ ẽ proportio potentie q̃ ẽ in mã ad formã.

tia exiret in actum:tunc infinitum esset in actu: quod
est impossi:qm̄ signum istius potentie est non cessare
neqȝ separari ab illo ad qd̄ pōt: ⁊ ipsum non pōt nisi
ad singulas ptes eius qd̄ exit in actū rei:cuius exitus
est ifinitus. Et de hoc genere est potētia accepta in dif-
finitione motus:quoniam si ista potentia exiuerit in
actum destrueret motus. ❡ Et d. q̄ ista potētia non
potest esse separata:sed sm̄ cognitionē:quoniaȝ illud
qd̄ est separatum ab ea est illud qd̄ itellectus itelli-
git in actu:⁊ iste modus potentie inenitur in tempo-
re ⁊ in motu:⁊ in diuisione q̄titatum. vt dcm̄ est in
physicis. ❡ D. d. necē enī est ⁊c. i. ⁊ necesse est vt ista
potētia sit in istis reb⁹ nō sepata in definēs: neqȝ res
ifinita reuertat̄ finita. V. g. qm̄ potētia qua diuidit̄
mēsura si finiret̄:tūc finiret̄ diuisio:qd̄ est ipossi.

Ut pōt po ... in diffinitione motus.

❡ Qd̄ qdem igitur actu: ⁊ qd est ⁊ quale ex
his ⁊ similibus manifestū est nobis. Quā-
do aūt potētia est vnūqdqȝ ⁊ quādo nō de-
terminādum. Non enī quādocūqȝ vt terra
generatione est potētia homo aūt nō. Sed
magis cū iam fiat sperma. Sed neqȝ hoc sim-
plr̄ forsan. Quēadmodū igit̄ nec a medica-
tiua omne vtiqȝ sanabit̄:nec a fortuna ȝ est
aliquid qd̄ posse est: ⁊ hoc est sanū potētia.
Terminus aūt eius qd̄ ab itellectu actu fit
ex potentia ente quādo volitū fit nullo ex-
teriorꝝ prohibēte. Ibi aūt in eo qd̄ sanatur
quādo nihil prohibet eorꝝ que in ipso. Silr̄
autem potētia ⁊ domus si nihil prohibeat
eorum q̄ in his: ⁊ mā fieri domum: nec est
qd̄ oporteat adijci aut remoueri: aut pmu-
tari hec domus potētia: ⁊ in alijs silr̄ quo-
rūcunqȝ extrinsecus pricipium est gnōnis:
⁊ quorūcunqȝ ēt in ipso habēte. Quecūqȝ
nullo exteriorꝝ impediēte erunt per ipsum.
Quale sperma nōdum. Opȝ eniȝ in alio ⁊
permutari. Quādo vero iam per suū prin-
cipium est tale iā hec est potētia. Illa vero
altero egent pricipio. vt terra nōduȝ est sta-
tua potentia:permutata enī erit es. Videt̄
aūt q̄ dicimus eē nō hic:sed illū vt arca non
lignum:sed lignea. ⁊ lignū non terra: ȝ ter-
reuȝ. Iterꝝ terra si fit nō aliud sed illū ⁊ sem
per illd̄ potētia simplr̄ qd̄ posterius est: vt
arca nō terra nec terrea sed lignea. Hec eniȝ
potentia arca:mā arce hoc. Simplr̄ qdem
ipsius ipsum simplr̄. Huius vo hic lignuȝ.
Si vero aliqd est primuȝ qd̄ non adhuc de
alio dr̄ illinum: hec prima mā est: vt si ter-
ra aerea est: ⁊ aer non ignis ȝ igneus:ignis
est prima mā hoc aliqd existens. In hoc.n.
differt vniuersale ⁊ subum p esse hoc aliqd
aut non:vtputa passionibus q̄ subijcit̄ ho-
mo ⁊ corpus ⁊ aīa. Passio aūt musicuȝ ⁊
album. Dr̄ aūt musica adueniente sm̄ illud

non musica sed musicuȝ: ⁊ non albedo ho-
mo sed albū:nec ambulatio aut motus:sed
ambulās aut motū vt illinum. Quecūqȝ q-
dem igit̄ sic vltimū substātia. Quecūqȝ vo
non sic sed spēs q̄dam: ⁊ hoc aliqd qd̄ pdi-
catur vltimuȝ mā ⁊ substātia mālis ⁊ recte
itaqȝ accidit illinuȝ dici sm̄ mām ⁊ passio-
nes. Ambo nāqȝ indeterminata.

❡ Declaratum est igit̄ quid sit actus ⁊ qua-
le ex istis sermonibus ⁊ similibus. Distin-
guemus igit̄ in vnoquoqȝ pticulariuȝ quā-
do est in potētia ⁊ quādo non:qm̄ nō semp
erit. neqȝ simile. Non enī homo est in potē
tia illud ex quo est:sed sperma quādo pfici-
tur sua generatio: ⁊ nō fuerit tale. Et rectū
est vt sit:sicut nō sunt illa q̄ sunt oīuȝ q̄ sunt
in medicina. neqȝ casus ēt:sed si aliquid est
qd̄ hȝ potentiā: ⁊ hoc est virtus vel poten-
tia sanās. Et diffō eius qd̄ est in actu est sm̄
pfectionem ex illo qd̄ est in potentia quādo
voluerit vt sit: ⁊ nullum ꝓhibet extrinsecū.
Illud aūt in eo agit sanitatem quādo non
ꝓhibȝ aliquid in eo. Et silr̄ ēt domus in po
tentia si non ꝓhibet aliquid ex quibus ē vt
sit domus:illud autem quod posse est vt fit
additio talis: ⁊ diminutio ⁊ trāsmutatio ē
in eo. Hec ē igit̄ domus in potētia: ⁊ silr̄ in
alijs rebus:q̄rum pricipium gnōnis est ab
extrinseco. Et ēt oīa quorꝝ pricipiuȝ gnōnis
est in illo cuius est oīa p que nullum erit eo-
rum qui sentiunt̄ ex extrinseco vt sperma.
Qm̄ qn̄ nō fuerit in alio trāsmutat̄: sed qn̄
fuerit sicut hoc p pricipiū qd̄ hȝ tunc erit in
potentia. Illud aūt indiget alio pricipio vt
terra q̄ non adhuc ē idolū in potentia. Et si
trāsmutat̄ erit cupruȝ. Et videt̄ q̄ istud qd̄
dr̄ nō sit hoc sed de quo. V. g. arca q̄ non ē
lignū sed lignea:neqȝ lignū terra sed terreū:
⁊ nō vt ēt terra si dr̄ hoc mō nō alterius:sed
de quo semp. Et ē illud qd̄ ē in potētia sim-
plr̄: ⁊ ē aliud vt arca: ⁊ aliud qd̄ nō est ter-
reum:neqȝ terre ȝ ligneū: ⁊ ideo hoc ē in po-
tentia arca: ⁊ ē mā arce. Simplr̄ aūt illud
qd̄ ē simplr̄:istius vero istud lignū ⁊ si ali-
qd̄ primuȝ non dr̄ de alio solo hec ē prima
mā. V. g. si terra ē aerea: et aer non ē ignis
sed igneus. Ignis erit prima mā cū nō sit hoc.
Diuā ē. n. iter vniuersale et subiectū passio-
num: vt homo et corpus et aīa et passio et
musicus et albus. Illud aūt in quo est mu-
sica nō dr̄ musica ȝ musicus. Neqȝ homo
dr̄ albedo sed albus:neqȝ ambulatio:neqȝ

motus ꝫ ambulās ⁊ motum sic dr̄ de quo. Oīa igiť que sunt ꝫ hūc modū vltimū coꝝ est suba. Et omnia q̄ nō sunt talia ꝫ sūt alia forma: ⁊ hoc p̄dicabile vltimū coꝝ ē mā ⁊ suba māl'. Et accidit supfluū idē qḋ cū dr̄ d̄ mā ⁊ de passionib⁹ qm̄ vtrūqꝫ ē idefinitū.

lx. ¶ Dicit Aristo. Declaratū est igiť ⁊c̄. i. declaratū est igiť qd sit actus: ⁊ que est dr̄ia eius: ⁊ qd sit potētia: ⁊ que est dr̄ia eius ex istis sermonibus predictis: ⁊ pōt declarari ēt per alia similia. ¶ D. d. distinguem⁹ igitur ⁊c̄. i. dicam⁹ igiť qn̄ erit vnūqḋqꝫ pticularium in potentia: ⁊ qn̄ non. i. dicemus subm ꝓpinquū qḋ pōt esse: ⁊ describamus ipsum per descriptionem qua distinguamus ipsum ab alijs. ¶ D. d. neqꝫ enim erit sp neqꝫ simile. i. non eni erit subꝫ in potētia semꝑ neqꝫ silr̄ recepto. sꝫ h̄ erit in aliqua hora ⁊ alicui⁹ subiecti: neqꝫ in qualibet hora neqꝫ in quolibet subto. ¶ D. d. non eni hō est in potētia ⁊c̄. i. hō eni nō est in potentia in illo ex quo gnāťur. V. g. patre aut q̄tuor elr̄tis: sed in spermate qn̄ perficiť eius gnātio. D. d. qn̄ non fuerit tale. i. nō fuerit in dispōne diminuta: sed in dispositione ꝑ quā est gnātuꝫ. ¶ Et h̄ est manifestius ī alia trāslatione in qua dr̄. ⁊ nō qn̄ inueniť hō est hō in potētia: sꝫ qn̄ fuerit sperma ꝓprie ⁊ forte neqꝫ tūc etiam. ¶ D. d. ⁊ rectū est vt sit sicut ⁊c̄. i. ⁊ forte casus nō est agēs oīa exītia in arte medicādi. s. sanitateꝫ: sꝫ aliqd qḋ hꝫ potētiā vt agat sanitatē essentialr̄: ⁊ h̄ est v̄tus sanās. ita est in oībus actis. s. q agens illa nō est casus sꝫ potētia aliqua q̄ est ex eis sicut potētia sanāꝫ de arte medicine. ¶ D. d. ⁊ diffō ei⁹ ⁊c̄. i. ⁊ terminus sanitatis q est ꝑ potētiā statim ꝓpinqua est ex rōne ī actu ⁊ cōplemēto. i. ex forma sanitatis rōnali ex illo qḋ est in potētia qn̄ aliqs artifex voluerit vt sit: ⁊ nullus extrīsecū ipediet: ⁊ ista diffō sꝫ iduxerit eā in sanitate est vlis oībus reb⁹ factis ab artificio. ¶ D. d. illud vō ⁊c̄. i. hō vō q recipit sanitatē agit in ipm faciēꝫ sanitatē qn̄ nullū impediet extrinsecū: aut itrinsecuꝫ ad recipiēdā sanitatē. ¶ D. d. ⁊ silr̄ domus in potentia. i. ⁊ silr̄ illa ēt ex qbus est dom⁹ sunt dom⁹ in potētia qn̄ artifex fuerit p̄ns ⁊ voluerit facere domum: ⁊ nō fuerit aliqḋ ipediēs. ¶ D. d. illud eni qḋ est possibile ⁊c̄. i. illud enim qḋ est gnātum in potētia recipit additionē ⁊ diminutionē ⁊ transmutationē. ¶ Et d. h̄: qꝛ gnātio pficiť ꝑ h̄ tria: necē est eni qn̄ aliqd gnātur: vt aliqd supfluū qḋ nō ꝯuenit ad recipiēduꝫ formā diuidať a sua mā: ⁊ necē ē ēt vt aliqd addať ei. s. forma ꝑ quā dr̄ gnāri: ⁊ additio ⁊ diminutio nō erūt sine trāsmutatiōe. ¶ D. d. hec igiť est domus in potētia ⁊c̄. i. ⁊ illud qḋ est dom⁹ in potētia est illud in quo p̄nt eē hec tria: ⁊ h̄ est in oīb⁹ rebus: quaꝝ gnātio extrinseca est. D. d. ⁊ ēt oīa quoꝝ p̄ncipiū ⁊c̄. i. gnābilia aūt ex se illa coꝝ que sunt in potētia sunt oīa in qbuꝫ nō est aliqd qḋ indiget p̄mo motore extrinseco ita q sit in potētia illḋ. ¶ D. d. vt sperma ⁊c̄. i. vt sperma: ⁊ qm̄ non qn̄ fuerit in alio in quo idiget trāsmutāte a quo trāsmuteť: ⁊ tūc erit sperma: qm̄ tūc non dr̄ eē in potētia. V. g. qn̄ est aliqs sanguis ī venis: sꝫ cū fuerit sperma in actu ⁊ habuerit v̄tutē ꝑ quā est spma. D. d. illud aūt indiget ⁊c̄. i. mā aūt remota nō est in potentia illud cui⁹ est mā: qꝛ idiget in h̄ q exeat in actum alio motore ab eo qḋ generat illḋ qḋ est in potentia. V. g. qm̄ terra nō est idolū in potētia sed est cupruꝫ potētia: qm̄ cū transmutať a corpe celesti erit cuprū: ⁊ cuprū est idolū in potētia: qḋ ē illḋ qꝛ ē ab vno motore fit idolū. s. a faciēte idola. ¶ Et itendit declare h̄ q mā que potest simplr̄ nō indiget in h̄ q exeat in actū nisi vno motore tm̄. Mā aūt q̄ nō dr̄ posse simplr̄: sed per potētiam remotā exit in actū per plures vno motore fm̄ remotionē aut ꝓpinqtatē. ¶ D. d. ⁊ vr̄ vt sit illud qḋ dr̄ non h̄ sed de quo. i. vr̄ q illud qḋ defert potētiā ꝓpinquā rei est illud ꝑ cui⁹ nomē p̄ncipale nō disponiť illud ad qḋ pōt sꝫ ꝑ nomē denoiatiuuꝫ. V. g. qm̄ idolū nō dr̄ eē cuprū: sꝫ cupreū. neqꝫ qn̄ denoiať idolū ⁊ cuprū dr̄ hoc sꝫ h̄ cū h̄: ⁊ h̄ est ꝓpriuꝫ idiomati grecoꝝ. ¶ D. d. exēplū ⁊ d. vt arca ⁊c̄. i. ⁊ h̄ qḋ d. manifestū est in nr̄is idiomatibus in rebus nālibus ⁊ in artificialibus non est manifestū. ¶ D. d. ⁊ ēt terra si dr̄ ⁊c̄. i. ⁊ ēt terra si hꝫ mām de qua p̄dicať nō dr̄ q est illud qḋ est mā illius: sꝫ illḋ quo. ¶ D. d. ⁊ est illud qḋ est in potētia simplr̄. i. ⁊ illud a quo denoiať nomē gnāti est illud qḋ est in potētia illud qḋ pōt simplr̄. ¶ D. d. vt arca q̄ non est terra ⁊c̄. i. V. g. arca: qm̄ mā est remota. V. g. terra nō dr̄ p̄ncipalr̄ de arca: neqꝫ fm̄ denoiationē: nō eni dr̄ q arca ē terrea sed dr̄ arca eē lignea: qꝛ est potētialiter arca: ⁊ est mā arce. ¶ D. d. simplr̄ vō ⁊c̄. i. ⁊ illud qḋ est in potentia simplr̄ est illud qḋ est mā simplr̄: ⁊ hec est mā ꝓpinqua. remota āt nō dr̄ mā simplr̄ neqꝫ in potētia simplr̄. ¶ D. d. ⁊ si aliqḋ p̄mū ⁊c̄. i. ⁊ si fuerit hic aliquod primū subm qḋ non p̄dicať de alio: hoc solū erit mā p̄ma. ¶ D. d. V. g. si terra fuerit aerea. i. V. g. si terra nō vere dicať aer. sed aerea: tunc aer erit mā terre: ⁊ silr̄ si aer nō vere dicať ignis: sꝫ igneus: tūc ignis erit mā aeris: ⁊ si ignis nō denoiať ab alio: tūc ignis erit p̄ma mā. ¶ D. d. cū nō sit h̄. i. cū nō predicať de alio. D. d. est eni dr̄ia ⁊c̄. i. est eni dr̄ia īter totale qḋ est cōgregatū ex mā ⁊ forma: vt hō q est cōgregatus ex aīa ⁊ corpe: ⁊ iter aiam ⁊ corp⁹: ⁊ iter subꝫ ⁊ passiones: vt alb⁹ ⁊ musicus. Nō eni dr̄ q hō est albedo sꝫ alb⁹: nꝫ dr̄ q hō est musica sꝫ musicus: sicut est dispō in oī re cū sua mā. s. q mā nō p̄dicať de illo noie p̄ncipali: sed denoiatiuo: vlr̄ aūt predicať de re fm̄ q est: vt dr̄ q hō est aial. D. d. oīa igiť que sūt ⁊c̄. i. oīa illa q̄ sunt cōposita ex accn̄tibus vltimū coꝝ est suba deferēs illa. Illa aūt q̄ sunt cōposita ex formis vltimū coꝝ ē mā. ¶ D. d. ⁊ accidit supfluū in h̄ ⁊c̄. i. ⁊ accidit additio ī diffōnib⁹ reꝝ q̄ dr̄r fm̄ noia denoiatiua ⁊ noia attributiua: neutrū eni hꝫ diffōnē: ⁊ in rei v̄itate: vt declaratum est in tractatu de substantia.

Materia dr̄ ꝓpinquā ⁊ remotā.

Mā ī nō p̄dicať de re mā ī noie p̄ncipali: sꝫ denoiatiuo. Ide. 7. met. cō. 23. ⁊ que ibi.

¶ Quādo qdem igitur aliquid est de potentia ⁊ quādo non dem̄ est. Cap. VI.

Quoniā aūt ipm pu⁹ determinatū quot modis dr̄ palā: qꝛ prior ē actus potētia: dico aūt potētia nō solū determinata q̄ dr̄ pricipiū pmutatiuū in alio inq̄tū aliud: ꝫ totalr̄ oī pricipio motiuo: aut imobilitatiuo. Et. n. nā in eodē fit. In eodē. n. gn̄e potētie: pricipiū. n. motiuuꝫ ꝫ nō in alio ꝫ in eodē inq̄tū idem. Omni itaqꝫ tali prior ē actus rōne ⁊ suba: tpe vō ē qdem vt sic: ē aūt vt nō. Rōne qdē igiť qꝛ prior palā: nā ꝑ ꝯtingere actu eē posse est: q primo posse: puta dico edificatorē po

Actus prior ē potētia rōne ⁊ suba: tpe āt ē qd ē vt sic: ē aūt vt non.

tentē edificare ⁊ speculatorē speculari ⁊ visibile potēs videri. Eadem aūt rō ⁊ in alijs. Quare necē rōnē ꝑexistere: ⁊ noticiā noticia. Tpe vō pri⁹ spē idē agēs prius: ſʒ numero nō. Dico autē h̄: q̄ꝛ hoc qdē hoīē iā ente ſm actū ⁊ frumēto ⁊ vidēte prius est tpe mā ⁊ semē ⁊ visum q̄ potētia sunt hō ⁊ frumētū ⁊ vidēs: nōdū āt actu. ſʒ his tpe priora altera entia actu ex qb⁹ hec fcā sunt. Semp eni ex pōtēte ente fit actu ens ab actu ente: vt hō ex hoīe music⁹ a musico: sp mouēte aliquo prio. Mouēs āt actu iā est.

Dcm̄ est igit̄ qñ opʒ dicere potētiā ⁊ qñ nō. Et cū distinctū est ſm quot modos dr̄ actus: manifestū est ꝙ actus est ante potentiā ⁊ dico potētiā nō diffinitiā: ſʒ qd̄ est pricipiū trāsmutatiōis in aliud ſm ꝙ ē aliud: ſʒ vlr oē pricipiū hn̄s motū aut gnātiōnē. Nā eni est in gn̄e qd̄ est potētie: q̄ꝛ est pricipiū hn̄s motum: ſʒ non ē in alio ſʒ in se ſm ꝙ est ipm ⁊ actus ē añ oia q̄ sunt talia ſm diffōnē ⁊ subam: tpe vō forte ē ⁊ forte nō. Manifestū ē igit̄ ꝙ ē añ sicut diximus. Primū eni in potētia ē illud qd̄ hʒ potētiā in pōtāte actus. V.g. edificator: qm̄ ē illd̄ qd̄ pōt edificare: ⁊ visus ē illd̄ qd̄ hʒ potētiā vt videat ⁊ visum ē illud qd̄ hʒ potētiā vt videat̄: ⁊ iste ſmo de alijs ēt. Ergo necē ē vt in diffōne sit: aut nō esse ⁊ vt sit: aut tps tpe illd̄ qd̄ agit rē nūō aut nō. V.g. qm̄ in hoīe q est in actu ⁊ triticū ⁊ vidēs mā est añ ſm tps: ⁊ semen ēt ⁊ visū qd̄ ē in potētia hō ⁊ triticū ⁊ vidēs: in actu āt non ē añ. Sʒ q̄ꝛ sit añ hʒ tps p aliū actū: et ex eo gn̄ant̄ ista. Sēp.n. ex illo qd̄ ē in potētia erit istud qd̄ ē in actu: vt hō ex hoīe: ⁊ musicū ex musico sp ex alio prio motore. Et motor ē in actu ante.

h. Idest declaratū igit̄ est qñ aliqd erit in potētia ⁊ qñ nō erit: ⁊ q̄ꝛ icepit i h̄ tractatu dicere ſm quot modos dr̄ potētia ⁊ actus. d. diffiniuit potētias ⁊ actiuas ⁊ passiuas: ⁊ disputauit ꝯ negantes potentiā precedere actū ſm tps. d. diffiniuit qd sit potētia ⁊ actus simplr̄: vult querere qd̄ eoꝝ. s. potentie ⁊ actus sit prior reliquo. ¶ Et d. ⁊ cū distinctū sit ⁊c̄. i. ⁊ cū distinctū sit i q̄nto ſm quot modos dr̄ pius ⁊ posterius: manifestū est ꝙ actus est añ potētiā ſʒ subā ⁊ diffōnē: ⁊ q̄ꝛ potentie dnr̄ de artificialib⁹ ⁊ nālibus d. ꝙ ista pōritas inuenit̄ in vtrisqʒ. ¶ Et d. ⁊ dico potentiam ⁊c̄. i. ⁊ nō itelligo h̄ p potētiā potētiā quā diffiniuimus in pncipio istius tractat⁹: in quo diximus ꝙ potentia actiua est pncipiū trāsmutatiōis in aliud ſm ꝙ est aliud: ⁊ passiua pncipiū trāsmutationis ex alio ſm ꝙ est aliud nō ex se ſʒ itelligo h̄ per potētiam oē qd̄ est pncipiū motus ois hn̄tis motū ⁊ pncipiū gnātiōis ois hn̄tis gnātiōnē. ¶ Et est itelligendū h̄ p motū trāsmutationem: ⁊ per gnātiōnē priuationem trāsmutationis. ¶ D. d. nā enim ⁊c̄. i. nā enim collocatur in genere qd̄ est in potētia. nā eni est pncipium: ⁊ omne pncipium est potētia: ⁊ potētia est genus eoꝝ: q̄ꝛ continet artificialia ⁊ nālia. ¶ D. d. sed nō in alio ⁊c̄. i. ſʒ nā nō est pncipiū in alio: ſʒ in esse nā rei ſm ꝙ est eēntia illius rei ꝙ non est in reb⁹ artificialibus. ¶ D. d. actus igit̄ ⁊c̄. i. ⁊ actus in oībus rebus nālibus ⁊ non nālibus: ⁊ est ante potētiam ſm diffōnem ⁊ ſm substantiā. i. ſm formā: ſm vero tps forte actus precedit potentiā in qbusdam rebus: ⁊ forte in qbusdā rebus nō pcedit. ¶ D. d. manifestū est ⁊c̄. i. ⁊ manifestū est ꝙ actus est añ potētiam ſm diffōnem ⁊ subā: vt declaratū est pius de diffōne eius qd̄ est in potētia. Illud eni qd̄ est pncipiū potētie est illd̄ qd̄ inatū ē eē in actu ab aliquo qd̄ est in actu. g̃ actus pcedit in eē potentiā aut apud nām: aut apud artificiū. Illud eniʒ qd̄ pōt edificare est illud qd̄ hʒ formā edificati: ⁊ silr̄ illud qd̄ videt est illud in quo est preparatio ad recipiendū rem visā: ⁊ vlr̄ q̄ꝛ potētia est nō esse ⁊ act⁹ esse: necesse est vt esse pcedat nō eē. ⁊ agēs pcedat tpe actū. ¶ D. d. numero vō ⁊c̄. i. gnātum autem vnū in numero: ⁊ iste hō gnātus demōstratus nō est anteꝗ̄ generet̄: sed est post suā mām ſm tps: ⁊ agēs aliqd ē ēt ante actū ſm tps. Actū aūt nō est añ mām ſm tps: neqʒ ante agēs: ſʒ agēs est ante actū ſm tps: ⁊ q̄ꝛ mā ēt silr̄ pōt facere aliud sibi sile ex illa mā precedēti. Quod eni generat̄ generat̄ a suo simili in potentia: ⁊ ab agente sibi simili in spē. Homo eni generat̄ ex eo qd̄ est hō in potētia: ⁊ ab eo qd̄ est hō in actu. Omne eni gnātum mouet̄: ⁊ omne qd̄ mouetur mouetur a motore in actu añ ipsum. ¶ D. d. in actu vero nō est ante. i. actus vero in h̄ demōstrato nō est añ potētiā ſm tps. D. d. sed q̄ꝛ est ante ⁊c̄. i. qm̄ illud qd̄ est in potentia nō fit actu nisi per illud qd̄ est in actu illi⁹ speciei: vt hō ex hoīe: ⁊ musicus ex musico: oē enim generatum mouet̄ a motore priore ipso in actu.

Idē. 9. hui⁹ co. 15. Et 4. phy 45.

Dcm̄ ē autē in sermonibus de suba: q̄ꝛ oē qd̄ fit: fit ex aliquo et ab aliquo: et h̄ spē idē. Quapp et vr̄ impoīe eē edificatorē eē q nō edificauerit qcꝗ̄: aut citharedum qui nō citharizauit. Nam adiscēs citharizare citharizans adiscit citharizare: silr̄ aūt et in alijs. Unde sophisticus elenchus factus ē: q̄ꝛ nō hn̄s quis sciam faciet cuius ē scia. adiscens eni nō hʒ sed q̄ꝛ eius qd̄ fit factū ē aliquid. et totalr̄ eius qd̄ mouet̄ motū est aliquid. Palā autem in his q̄ de motu hoc et discētem necē hr̄e aliquid scie forsan.

Et dcm̄ est i ſmonibus de suba ꝙ oē qd̄ gnāt̄ ē ex aliquo: ⁊ p aliqd̄: et qd̄ h̄ est hʒ formā idē: et iō poīe ē vt sit edificator q nō edificat oio: ⁊ vt sit citharista qui nō citharizat oino. Qui eni adiscit citharizare citharizat et adiscit: et silr̄ de alijs ēt. Et ex hoc fuit cā sermonis sophistaꝝ ꝙ poīe est vt cognitio non sit in vno. et vt agat illud quod diximus cognitionis habet. Adiscens eni non habet nisi vt sit aliquid ex eo quod habet gnātū:

τ vt moueatur aliquo motu eis que vlr babet motor. Et est manifestū in sermonibus de motu: qm̄ est necesse vt hoc τ adiscens habeant aliqd de cognitione. Non eni mouetur aliqd ad aliud nisi habeat aliquid de illo in se ad quod mouetur.

14. ℂ Intendit p sermonē de suba septimū istius libri in quo locutus est de pncipijs sube sensibilis. ℂ Et cū3 d. ex aliquo itendit mām. τ p aliqd itendit agēs: τ φ agens τ actū sunt idem in forma: totū eni h declaratum est in illo tractatu: τ itendebat declarare per h φ actus est ante potētiam fm tps τ fm subaз. ℂ D. d. τ ideo existimaт φ impole sit vt sit edificator τ nō edificet oino. i. τ qz actus precedit potētia tpe existimatur φ impole est vt acqrat artē edificatorie neqз artez citharizādi qui nunq̄ citharizauit. ℂ D. d. quī igiт adiscit citharizare τc̄. i. q enim adiscit citharizare citharizat vt adiscat: τ sic acqrit artem citharizandi. τ silr in alijs artificijs que adiscunт per exercitiū. ℂ D. d. τ ex hoc fuit causa τc̄. i. τ ex hoc φ actus precedit potētiaз: fuit cā qōnis sophisticoꝝ famose attribute Mēnoni: p quam destruit scire τ adiscere. dicebat eniз φ ipole est aliqd adisci: qm̄ adiscere aut erit sine aliqua actiōe scie adiscētem: aut p aliquā actionē: si igiт sine aliqua actiōe nō erit illic adiscere oino: τ si per actiones illius scie: tūc adiscēs erit sciēs: τ non īdigebat adiscere. V. g. φ si nō adiscit citharizare nisi q citharizat τ nō citharizat nisi q scit citharizare. ḡ impole est adiscere citharizare. Seqtur eniз ex hac qōne vt q nescit citarizare agat cithariste actionez. τ h itendebat cum d. τ vt agat illud qō hз dīs ɔgregationis. i. vt adiscēs agat actionē sciētis: dicēdo φ qui adiscit hз sciam. τ q hз sciam est sciēs. ergo adiscēs est sciens. ℂ D. d. nō igiт habз τc̄. i. qm̄ oē qō generaт τ scit aliqd impole est hoc fieri nisi vt hēat naliter illo aliqd ex eo qō habebit in postremo. V. g. qm̄ impossibile est vt citharizet nisi ille qui hз aliqd de arte citharizādi. τ iō asinus nō adiscit citharizare: neqз hō q non est inatus citharizare: τ h itendebat cū d. τ vt moueaт τc̄. i. τ oē qō moueт in aliquo motu ipole est vt moueaт illo motu nisi habeat aliqd eoꝝ q̄ hз motor. τ si nō habet eodē mō fm φ hз motor. D. d. τ est manifestū ex sermonibus de motu τc̄.

Agēs τ actū sūt idē ī forā. Jdē. 7. me. 26.

Menonis ambiguitas ē qua phs meminit in pmo posterioꝝ.

Sexto phy. tex. cō. 32.

ℂ Sic igiт τ h palaз: qz τ actus sit prior potentia fm gnātionez τ tps. At vero τ suba primū qdeз: qz que generatione posteriora specie τ suba sūt priora: vt vir puero: τ homo spmate. Hoc qdē eni iam hз spēm. Illud vo non: τ qz omne ad principiuз vadit qō fit τ finez. Principiū eni cuius cā: finis vo cuius gnātio. Finis aūt actus τ huius grā potētia sumiт. Non eni vt visuз habeāt vident aīalia: sed vt videāt visum hn̄t. Silr aūt τ edificādi sciaз vt edificent τ theoricā vt speculenт. Sed nō speculanт vt theoricā habeāt nisi meditātes. Hi aūt nō speculanт: sed ingrum sic: aut qz nō egent speculari.

Priora via gnōnis posterioribus ī pfectiōe.

ℂ Et ēt est vt sit manifestū φ actus hoc mō ēt est ante potētiam fm gnātionem τ tps τ subam ēt. Primo vo qz qō in gnātione est punctus est aū fm formā τ subam ēt. V. g. vt q est aū puer: τ hō aū vtriqз. in qbusdaз eni forma pcedit: τ in qbusdā nō. Si aliqd gnāт fuit ad pricipiū τ cōplemētuз p qō est τ gnātio est pp cōplemētū. Actus vo ē via τ pp illō īueniт potētia: aīal eni nō videt vt hēat visuз: sed qō nō videat illud qō nō hз. Et silr scia edificatorie est vt edificet: τ scia ɔsiderationis vt cōsideret: sed nō ɔsiderant qn̄ gnātio est in eis pter illos q ɔsulūт: τ isti nō: qz ɔsiderāт: sed qz hoc fuit qz nō indigēt ɔsiderare aliquid omnino.

Potētia est pp actum.

15. ℂ Idest. τ rectū est vt appareat ēt φ actus est aū potentiam nō solūmō tēpore τ generatione: sed ēt suba hoc modo. ℂ D. d. pmo vo τc̄. i. primo vero: qz omne cuius est generatio est post in tēpore est ante fm formam τ subam per tēpus: vt vir q fm formā est ante pueꝝ: τ in gnōne est post illum: τ homo pcedit vtrūqз fm formā. ℂ D. d. τ in qbusdā eniз τc̄. i. τ cā in h est qm̄ illa que sunt posteriora in generatiōe habent formā: τ priora non habēт formā que est complementum: τ in alia trāslatione d. illud eni habet formaз: τ hoc non habet. vir eni hз formā completā: τ puer nō hз. τ ideo pcedit ipm fm formā. ℂ D. d. τ si aliqd generaт τc̄. i. τ apparet ēt φ actus pcedit potētiā in esse fm φ apparet φ finis pcedit illō cuius est finis. Oē eni qō gnātur fit per suaз gnōnem ad cōplemētum. ℂ D. d. actus vo est via. i. actus vero ē via τ finis ad quē fit gnātuз. D. d. τ pp h īueniт potētia. i. pp actū īuenīт potētia aū actū. ℂ D. d. aīal eniз nō videt τc̄. i. aīal eni nō videt vt acqrat virtutē visibilē: sed habз vtutē visibilē vt videat per illā: τ silr scia edificādi ē vt edificet: τ ɔsiderādi vt ɔsideret: nō ecōuerso. D. d. sз nō ɔsiderāт τc̄. i. sз nō ɔsiderāт qn̄ ɔsideratio gnāт in eis: sз qn̄ gnātio scie speculatiue pficiт in eis. ℂ D. d. pter illos τc̄. i. τ isti eni ɔsiderāт vt acqrant illud p qō est ɔsideratio: τ vlr agūт vt acqrant illud p qō est actio: sз isti nō hn̄t verā ɔsiderationē q̄ est ex scia. Illi eni q hn̄t ɔsiderationē nō idigēт ɔsiderare vt acqrant ɔsiderationē: τ h itendebat cū d. τ isti nō qz ɔsiderāт τc̄. i. τ illi q ɔsiderāт ɔsideratione discipline cōsiderāт: nō qz sunt de numero ɔsiderātiū: sз ɔsiderāт vt sint i tali dispōne in qua nō indigent ɔsiderare de aliquo oino. ℂ Et in alia trāslatiōe. d. τ illa nō ɔsiderant sз ita accidit vt nō idigeāт cōsiderare de aliquo oino. i. τ isti nō sūт vere ɔsiderātes: sз p istā actionez accidit eis vt sint in tali dispōne in qua nō indigēт tali ɔsideratione: qz acqrent ɔsiderationem.

ℂ Amplius mā potētia est: donec veniat ad spēm: qn̄ vero actu est tūc in specie. Similr aūt τ i alijs: τ quoꝝ motus est finis. Propter qō sicut docētes opantē cū ondeꝛit putant finem reddidisse: τ nā silr. Nam si nō sit ita passinos. Mercurius erit. Nō manifestū eni τ scia si iterius aut exterius quēad modū ille. Opus eni finis. Actus āt opus. Propter qō τ nomē dī actus fm opus: τ tendit vsus endelechiā. Qm̄ vo est horuз

Hinc sumiт distinctio actiōis imanētis τ trāseūтis.

quidem vltimũ visus: τ visus visio: τ pter hanc nullum fit alterũ a visu opus. A qbusdã vero fit aliqd ab opere: vt operatũ: vt ab edificatoria domus pter edificationem. Tñ nõ minus hic qdẽ finis: hic aũt magis finis potẽtie est. Nã edificatio i edificato τ siml' fit τ est cũ domo. Quorũcũqꝫ igiť aliqd alterũ est qd fit pter vsum: horũ actus in facto est: vt edificatio in edificato: τ ꝯtextio in ꝯtexto. Silr aũt τ i alijs τ total'r motus in eo qd mouet. Quorũ vero nõ ẽ aliqd aliud opus preter actionẽ in ipsis existit actio vt visio in vidente τ speculatio in speculãte: τ vita in anima. Quare τ felicitas: vita nãqꝫ qualis quedam est.

Motus est in mobili.

Et etiã qꝛ mã est in potẽtia impoſſe est vt veniat ad formã. Et cum mã fuerit in actu: tũc erit in forma. Et silr de alijs. Etiã τ in alijs in quorũ ꝯplemẽto est motus. Et ideo quẽadmodũ quãdo scient τ faciunt adiscẽtem agẽtes vidẽt ꝙ iã venit ad pfectionẽ. Silr est de nã ẽt: qm̃ si nõ fuerit in hac dispositione: tũc Mercurius est Onosius: τ erit scia nõ manifesta si fuerit intrinsecũ: τ si fuerit extrinsecũ sicut Mercurius. Opatio eni est cõplemẽtum: τ actio est opatio. τ iõ hoc nomẽ actus ẽt dr̃ de opatiõe in greco: τ hꝫ quasi cõplemẽtũ. Ergo erit in vsu rerũ q̃ sunt magis ꝓprie: vt cõsideratio visus: τ nõ erit alia opatio cõsiderationis preter hec oĩno: τ erit opatio ex qbusdã reb' aliqd: sicut est domus ex arte edificatorie: τ ẽ aliud ab arte edificatorie: sed est potẽtie quasi aliqd cõplemẽtũ in aliquo: aũt est in aliquo non cõplemẽtum. Edificatoria eni est in illo qd edificatᷓ: τ textoria in illo qd texiť: τ silr in alijs rebus: τ vlr motus in moto. Omnia vero que nõ hãbẽt aliã operationem preter actũ: actus est in eis: vt cõsideratio in considerante: τ vita in aĩa: τ oĩno fortuna est in aĩa: qꝛ est qualitas alicuius vite.

16. Idest. τ ẽt mã dũ est in potẽtia nõ est pfecta p formã: neqꝫ hꝫ eẽ qd hꝫ forma: τ ẽ vt venit ad actũ: tũc pficiť per formã τ hꝫ esse qd hꝫ forma. Et potẽtia istius declarationis est talis: qꝛ forma ꝓcedit subaꝫ τ esse mãm: τ mã pficiť p illud qd est pfectũ ſm actũ nõ ſꝫ potẽtiã. τ iõ nec̃e est vt actio sit pfectior potẽtia τ prior in ea in esse. D. d. τ silr i alijs. i. τ silr est de alijs potẽtijs nisi potẽtia q̃ est in pma mã. D. d. τ in eis q̃rũ cõplemẽtũ est motus. i. τ silr in eis quorũ pfectio est in motu. s. ꝙ pfectio nõ erit in eis nisi p actũ nõ p potentiã: τ illd ꝑ qd acq̃riť pfectio est pfect'. D. d. τ iõ qnẽadmodũ qñ sciunt τc̃. i. τ quẽadmodũ magri qñ faciũt adiscẽtẽ esse sciẽtẽ: videt se ꝓuenire ad cõplemẽtum τ pfectionẽ: ita est de nã ꝙ nõ cessat mouere rẽ donec ꝓueniat ad vltimã pfectionẽ: τ tũc cessat τ declarat p istã: ꝙ ars τ nã intẽdunt actũ nõ potentiã. D. d. qm̃ si nõ fuerit τc̃. i. qm̃ si eẽ rei nõ fuerit ſm ꝙ est in actu ſꝫ ſm ꝙ est i potẽtia: tũc ignorãs τ sciẽs erũt idẽ. V. g. Mercurius q fuit valde sciẽs: τ Onosius q fuit valde turpis: τ tunc sciam existere in aĩa est sicut existere extra aiam. s. ꝙ aĩa nõ hꝫ ꝓprius de scia aliqd qd nõ est extra aiam. Aĩa eni nõ ꝓprie disponiť p sciam nisi qñ fuerit sciẽs in actu: τ maxie qñ fuerit in sua vltima pfectione. s. qñ vtiť scia. D. d. sic Mercuri'. ita ꝙ accidit h̃ in mercurio. s. vt disponatᷓ p sciã qñ sit in potẽtia: sic disponiť illd qd nõ hꝫ sciam. D. d. opatio eni τc̃. i. τ signũ ei' ꝙ actus ẽ cõplemẽtũ τ pfectio ẽ: qm̃ actus est opatio: τ opatio ei' est cõplemẽtũ τ pfectio operãtis. τ iõ h̃ nomẽ actus ẽt dr̃ de opatione in lingua greca: τ iõ significat illud qd significat ꝯplemẽtũ τ pfectio. Et cũ d. ꝙ actus τ opatio ẽ finis: icepit diffinire opationẽ τ actũ q̃ sunt hõi in vnoquoqꝫ ente. D. d. q̊ erit aut p visũ rerũ τc̃. i. ista opatio est qñ vnũqdqꝫ entiũ vtiť actiõe sibi ꝓpria. V. g. visum vti ĩspectione que est sua opatio ꝓpria in qua nõ cõuenit cũ alio: τ ista opatio est finis visus. D. d. τ erit opatio τc̃. i. τ ista opatio in qbusdam rebus est in hoc ꝙ facit aliqd ꝓpriũ vt ars edificatoria: qm̃ opatio ei' ꝓpria est facere domũ. Et d. h̃: qm̃ q̃dã res sunt quarũ finis est agere tñ: τ q̃dã sunt quarũ finis est aliqd actũ: oĩa igiť entia ꝯueniũt in hoc ꝙ cõplemẽtũ τ pfectio eorũ est in opatiõe ꝓpria: τ hoc duob' modis: qm̃ aut finis erit agere vt in visu: aut aliqd actũ vt in edificatoria. D. d. sed est potẽtie τc̃. i. qm̃ actus est pfectio potentie oĩ mõ siue fuerit cõplemẽtum in re in qua est completio: aut in alio. D. d. edificatoria eni est in edificato: τ textoria in texto. silr in alijs rebus ẽt vlr motus in moto. τ h̃ est ps i qua est actus. D. d. oĩa vero q̃ nõ hñt aliã opationẽ τc̃. i. oĩa vero q̃ nõ hñt acta: sed finis eorũ est actio: actiões eni eorũ existunt in eis vt videre in visu: τ vita in aĩa τ fortuna in ea: quoniã fortuna est q̃litas alicuius vite: τ est vite nobilis.

Illd p qd acq̃riť pfectio ẽ pfectius.

Nã nõ cessat mouere rem dõec ꝓueniat ad vltimã pfectionem.

Opatio ẽ cõplemẽtũ τ pfectio operãtis.

Quedaꝫ res sunt q̃rũ finis ẽ agere tñ. τ q̃dã sũt qꝛ finis est aliqd actum.

Fortuna ẽ q̃litas vite nobilis.

Quare manifestũ est ꝙ suba τ spẽs act' qdã est. Scd̃m hãc rõnẽ palã vtiqꝫ qꝛ prior suba est actus potẽtia: τ vt diximus tpe sp preaccipiť actio alia añ aliam vsqꝫ ad eã que est semp mouẽtis principiũ. At vero τ magis ꝓprie. nã sempiterna priora suba sũt corruptibilibus: est aũt nihil potẽtia sempiternũ. Ratio vero hic oĩs potẽtia simul ꝯdictionis est. Qd qdẽ eni non poſſe existere: non vtiqꝫ exister in aliquo. Poſſe autem omne ꝯtingit nõ actu esse. Quod ergo possibile esse contingit τ nõ esse. Idẽ igiť possibile esse τ nõ esse. Poſſe vero non esse cõtingit non esse. Contingẽs autem nõ eẽ corruptibile: aut simplr̃: aut hic ipo qd dr̃ ꝯtingere nõ eẽ: aut ſm locũ aut ſm q̃ntũ: aut ſm q̃le. Simplr̃ aũt qd ſm subaꝫ. Nihil ḡ icorruptibilium simplr̃ potẽtia est ens simplr̃. Aliqd ãt nihil ꝓhibꝫ: aut q̃le: aut vbi. Actu ergo omnia nec eorũ que ex necessitate sunt:

Sempiterna priora sba sũt corruptibilibus.

Inde sumit potẽtiã passiuã ꝯdictiõis eẽ. τ h̃ de potentia simplr̃ q̃ est in sba.

τ ipsa prima. Nam si hec non eēnt: nihil vti-
q3 eēt: neq3 vtiq3 motus: si quis est sempi-
ternus: nec si qd motū sempiternū nō est f3
potentiā motum: nisi vnde quo: huius aūt
mām nihil ꝓhib3 existere. Propter qđ sp
agit sol τ astra: τ totū celū. Non est autem
timēdu3 ne qñ stent qđ timēt q de nā. Ne-
q3 laborāt hec agētia. Non.n. inest potētia
ↄdictionis ipsis vt corruptibilibus motus:
vt laboriosa sit cōtinuatio motus. Nā suba
mā τ potentia non actu cā huius.

Nō est timē dū celū quiescere.

¶ Manifestum est igit̄ q suba τ forma est
actus. Et fm hūc sermonē manifestū est q
suba τ actus sunt añ potētiā. Et sic dixim⁹
semp p̄cedit tēpore: ergo p̄cedit actus qui ē
añ illud qđ semp mouet̄ primo mō: τ alio
modo est principiū veꝝ. Eterna.n. sunt fm
suba3 añ illa que corrūpunt: τ nullū est eter
num in potētia: τ oē verbū: τ ois potētia ē
ↄdictoriorum insimul. Qđ enim nō h3 po
tentiā vt sit nō erit: q2 nō est aliqd. Et oē qđ
h3 potentia3 poſſe ē vt nō agat. Ergo qđ h3
potentiā vt sit possibile ē vt sit τ vt non sit.
Ergo illud h3 potentiā vt sit τ non sit. Et
istud qđ h3 potentiā vt sit poſſe ē vt non sit:
et qđ poſſe est vt nō sit: corrūpet̄ aut mo-
do simplici: aut hoc mō. Qđ igit̄ dr̄ q est
poſſe vt non sit: aut q̄titate: aut q̄litate: aut
mō simplici per subam. ergo nullū eoꝝ que
non corrūpunt̄ modo simplici ē in potē-
tia modo simplici. Aliquo v̄o modo nihil
prohib3 vt q̄litas: aut vbi. ergo oia sunt in
actu: et nō sunt ex eis q̄ non sunt nec̄io. Qm̄
si ista prima fuerint ita: ergo nihil oino ē in
potētia: neq3 si motus fuerit eternus: neq3
si aliqd motum eternū: est enim motū in po
tētia vt sit de vbi in vbi: τ nihil ꝓhib3 vt hic
sit mā. τ iō sol sp agit τ stelle τ totū celu3 τ
nō est timendu3: q2 gescunt in alia hora: sic
est timēdu3 de duab⁹ materijs: ne hēant fa-
tigationē de hac actione: qm̄ nō est eis ma-
gis q̄ potētia ↄdictorie sic est motus in eis
que corrūpunt̄: vt motus continuus sit
compositus. Quonia3 si sit mā: τ sit in po
tentia non in actu: hec est causa eius.

17. ¶ Et cum sit declaratū q actus est forma: τ q forma est ante potētiam fm diffōnē: manifestū est q diffō τ illud qđ est in actu est ante illud qđ est in potētia f3 diffōnem τ q̄ditatem. ¶ D.d. τ sicut diximus τc̄.i. τ actus etiam q est motor īuenit̄ precedere tēpore re3 motam. τ ascēdit hoc ad p̄mū motu3 τ ad p̄mu3 motorem in quo nō est potētia oino. ¶ Et itendit illud qđ declaratū est in physicis.i. q oia mota reducunt̄ ad p̄mum motorem qui est actus in quo nō est potētia oino. ¶ D.d. τ alio modo ēt dicēs veru3 τc̄.i. τ in alia trāslatione: sed illud qđ est magis verū est dicere q eterna sunt p̄ora substātijs sensibilibus: τ nullū eternoꝝ est in potētia.i. τ illud qđ est manifestius τ magis verū est dicere q res eterne sunt priores reb⁹ generabilibus τ corruptibilibus: τ in eternis potentia nō est: potētia eni non est nisi in generabilibus τ corruptibilibus. ¶ D.d. τ oēs potentie τ omne possibile est potētia ad eē τ ad nō eē: nō potētia ad alterū ↄtradictorioꝝ: qm̄ si habuit potētiam ad alteꝝ contradictorioꝝ nō habebit ad alteꝝ: τ illud ad qđ non est potētia non erit: τ q non erit est poſſe. Et si alterū ↄtradictorioꝝ est imposſe: reliquum est necessariu3: τ sic non erit possibile: τ hoc intendebat cum d. illud enim qđ non h3 potētiam vt sit non erit: q2 nō est aliqd.i. q2 est non eē imposſe. ¶ D.d. τ omnia q̄ hn̄t potentiam vt agāt possibile est vt nō agāt cum potētia possibilitatis in duo ↄtradictoria. ¶ D.d. ergo illud qđ h3 potētiam τc̄. τ h̄ est manifestu3 p se. D.d. τ illđ qđ h3 potētiam vt nō sit corrūpet̄ τc̄.i. τ oē corruptū aut dr̄ esse corruptū simplr̄: τ est corruptū fm suba3: aut dr̄ esse corruptu3 per aliquod eoꝝ existētium in eo: vt qualitas aut quātitas. ¶ D.d. ergo nullu3 eoꝝ que nō corrūpunt̄ τc̄.i. declaratu3 est in scia naturali q nullum coꝝ que nō corrumpunt̄ fm substātia3 habēt potētiam q substātie eorum corrumpant̄: τ h̄ d. in hoc loco quasi vagādo: τ declaratio eius perfecta est in p̄mo celi τ mundi. Illic enim declarauit q imposſe est vt in eterno sit potētia ad corruptione3. ¶ Deinde d. aliquo vero mō τc̄.i. s3 est poſſe vt in q̄busdam eternis sit potētia aliquo modo modorum potētie. V.g. vt partes coꝝ sint in potētia aliquo loco: nō in alio aut in aliqua quātitate: h̄ eni3 nō est ꝓhibitu3: τ iste q̄litates que possunt eē τ nō esse in corporibus celestib⁹ sunt alie ab eis que attribuunt̄ alterationi: vt obscuritas lune τ illuminatio τ similia. ¶ D.d. sed oēs sunt in actu.i. sed oēs trāsmutatiōes que apparēt in celo sunt fm genus in actu.s. q in eis nō inuenit̄ aliqđ gen⁹ trāsmutationū in potētia post q̄ nō sint: sed illud qđ īuenit̄ ex eis potētia añ actu3 est sicut singule ꝑtes illaꝝ trāsmutationū. ¶ D.d. τ nō sunt ex eis que sunt nec̄io.i. τ nō oē qđ app̄et in celo est in actu sp sine potētia τ sine motu: qm̄ si ita eēt īueniret̄ in potētia.s. factū de nouo: τ h̄ itendebat cū d. qm̄ si ista p̄ma fuerint ita: nihil oīo erit in potētia. ¶ D.d. neq3 si motus fuerit eternus τc̄.i. τ similr̄ si fuerit motus eternus imposſe est vt suum totū sit añ in potētia.s. fm q genus sed fm ꝑtes: τ totū hoc declaratum est i physicis. ¶ D.d. τ nihil prohibet vt h̄ sit mā.i. τ h̄ q corpus celeste nō denudat̄ in potētia in vbi nō ꝓhibet vt sit mā: hec eni3 est dispositio materie.s. nō denudari a potētia: sed ꝓhib3 vt sit forma. ¶ D.d. τ iō sol semp agit τc̄.i. qm̄ nō est in eis potentia ad fatigationē magis q̄ potētia ad corruptionē: sicut est dispō in motib⁹ τ in motis ex se gn̄ābilibus τ corruptibilibus.s. q potētia fatigationis in eis ē maior potētia ad corruptionē. Et cū in corporibus celestibus nō est potētia ad corruptionē que est minor potentia fatigationis: q̄to magis nō erit in eis potētia ad corruptionē vt motus sit ↄtinu⁹ τ eternus. ¶ D.d. qm̄ si sit mā τc̄.i. qm̄ si mā est in gn̄ābilibus τ corruptibilibus τ est in potentia: ista potētia que in eis est: est cā fatigationis τ corruptionis.

Octauo ph. 78. τ. 79.

In etnis nō est pōa. Vide 2. celi. 32. τ 34. Et. 12. meta. 30.

20. τ infra.

Nihil ꝓhibet vt celū sit mā s3 ꝓhib3 vt sit forma. Vid. 2. ca. d sba orb. Et 8. me. cō. 12. Et p celi 20. τ q̄ ibi.

Idem 8. phy. 79. τ 2° cap. de sba orb.

¶ Imitant̄ aūt incorruptibilia τ q̄ in trāsmu

ratione sit entia: vt terra ⁊ ignis. Eteni hic
sp agit: nā fm se ⁊ in seipsis hñt motū. Po
tētie vo alie de qb⁹ diffinitū est oīs ꝯdictio
nis sunt. Naz pos͛e sic mouere pōt ⁊ nō sic:
q̄cūqz fm rōnē. Irrōnabiles vo p alind eē
⁊ nō ꝯdictionis erunt eedez. Si ergo sunt
alique nāe tales: aut sube q̄les dicunt qui in
rōnibus ideas: multo magis sciēs vtiqz erit
aliqd q̄ȝ per se scia: ⁊ motum q̄ȝ motus: hic
enim actus magis: illa aūt potētia horum.
Qȯ qdem igit͛ est prius actus potentia: ⁊
omni principio mutabili palam.

Et illa q̄ trāsmutant͛ assilant͛ illis q̄ nō cor
rūpunt͛. vt t͛ra ⁊ ignis. Ista.n. sunt agētia q̄
hñt motū p se: ⁊ i eis. Alie vo potētie ex q-
bus agunt oēs sūt ꝯdictorioꝝ. Illȯ.n. qȯ hȝ
potētiā mouere h hȝ potētiaz mouere nō h
ēt: vt oīa q̄ hñt vbū erūt. Illa autē q̄ nō hñt
vbū nō erūt ꝯdictorioꝝ cū sint pl͛res prio.
Si igit͛ ista fuerit nāe aliq̄: aut vt sube tales:
sic͛ illa q̄ dr̄r q facilit exēplaria in vbis: tunc
erūt illa q̄ sc͛ cognitio magis mlt̄ū aliq̄ cogni
tio: ⁊ mot⁹ ēt motū. Qz ista sc͛ magis actu: ⁊
illa sunt potentie istoꝝ. Manifestū est igit͛
q̄ actus est ante potentiam: ⁊ ante omne
principium transmutationis.

18. Et illa que trāsmutant͛ ⁊c.i. ⁊ illa q̄ corrūpunt͛ fm
ptes.s. elīta assimilant͛ in h q̄ agūt ppetue eis q̄ non
corrūpunt͛: neqz fm totū neqz fm ptes.s. corpib⁹ ce
lestibus. D.o. qz hñt motū ⁊c.i. qz in nā coꝝ est vt
moueant͛ ex se.s. vt assimilent͛ motis ex se.s. motis p
pn̄ⁱ in eis nō ex extrinseco. D.o. alie potētie ⁊c.i. ⁊
intēdit p potētiā corpa celestia: qm̄ in corpibus cele
stibus est potētiaz ad gnōnem ⁊ corruptionē istoꝝ: ⁊
ad gnōnem ꝯrioꝝ apud ppinqtatez ⁊ remotionem.
D.o. illud enī qȯ hȝ potētiqz vt sit aliqd: hȝ poten
tiā vt sit non illud: sed ꝯrium vt sit est dispō in oībus
q̄ sūt cū rōne.s. qz agūt ꝯria in diuersis: sic͛ dcm̄ est su
5^t.10. peri⁹. D.o. illa aūt q̄ nō hñt diffōnes ⁊c. sic iuenit͛
en exēplari.s. qz sunt ꝯdictorioꝝ siue nō: ⁊ dz eē qz nō
sunt ꝯdictorioꝝ: qz h declaratuz est in pncipio istius
tractatus. Et demr̄at hoc: qz in alia trāslatione sic
est: illa aūt que sunt sine rōne: qz sunt psentia ⁊ nō sūt
ꝯdictorioꝝ gnōnis istoꝝ.i. q̄ autē sunt sine rōne non
agūt ꝯria pmo ⁊ eēntialr qm̄ est prīs illud in qȯ agūt:
⁊ est neēe vt sit prīs: qz agūt qm̄ actū itelligunt. D.
o. si igit͛ ista fuerint nāe ⁊c. ⁊ in alia trāslatione sic in
uenit͛: si aūt iuenit͛ aliqua nā sicut ista: aut sube. sicut
dicūt illi q verificāt exēplaria p sermones: dicūt eniz
q̄ hō est sciens magis multū q̄ȝ scia: ⁊ motū mobilis
magis q̄ȝ motus. Ista eniz sunt magis in actu. illa vo
sunt potentia.i. qm̄ si fuerint h forme ⁊ sube sepate q̄
largiunt͛ sensibilib⁹ cognitionē ⁊ eē: tūc hō q est ex ta
libus formis sciēs est pfectioris scie illis: ⁊ forme mo
te ex eis sunt ēt pfectioris in motu: q̄ȝ motus q est in
illis formis. Iste eni forme sunt potētie q̄ agūt qñqz
⁊ nō agunt qñqz: ⁊ acta eoꝝ sunt pfectio ⁊ cōplemen
tum actionū. ⁊ si sunt silia itrant magis capl͞m actus
q̄ȝ separata: qȯ est impossibile.

Cap. VII.

Quod aūt ⁊ melior ⁊ honora-
bilior studiosa potētia act⁹ ex
his ē palam. Quecūqz.n. fm
posse dr̄r: idez est potēs ꝯria:
vt qȯ dr̄ posse ⁊ conualescere
idē est ⁊ lāguēs ⁊ sil͛. Eadem
Eadez ē pō⁹ ꝯtrarioꝝ.
enī potētia ꝯualescēdi ⁊ laborādi: ⁊ qescen
di ⁊ mouēdi ⁊ edificādi ⁊ destruēdi: ⁊ edi
ficari ⁊ corrui. Posse qdez igit͛ ꝯria sil͛ exi
stit. Cōtraria vo est ipos͛e sil͛ existere: vt sa
num eē ⁊ laborare. Quare neēe est hoꝝ al
teruz eē bonū: posse vo silr vtrūqz: aut neu
trū: actus vo melior est. Neēe autem ⁊ in
malis finē ⁊ actū eē deteriorem potētia: qȯ
In malis actus est deterior potētia.
enī potēs idē ambo ꝯria. Palā ergo: qz nō
est aliqd qȯ malū preter res. Posterius.n.
ipsū nāe malum q̄ȝ potentia. Non ergo nec
in eis que a principio ⁊ sempiternis qcq̄ȝ ē:
neqz malum: neqz pctm̄: neqz corruptum
etenim corruptio malorum.

Quoniam autem actus est melior ⁊ no-
bilior potentia nobili: manifestū est ex istis
sermonib⁹. Unūqȯqz eni coꝝ q̄ dr̄r in po-
tentia est in potētia ꝯriū. U.g. illȯ qȯ dr̄ hēe
potētiā sanitat͛ est ifirmus ēt: ⁊ erit insil͛ ēt.
Potentia eni sanitat͛ ⁊ ifirmitat͛ est idem.
Silr ⁊ potētia quietis ⁊ motus: ⁊ moue-
ri: ⁊ edificare ⁊ diruere: ⁊ edificari ⁊ di-
rui. Cōtraria igit͛ fm q̄ sunt in potētia sunt
insil͛. fm aūt q̄ sunt ꝯria est ipos͛e. Et actio-
nes ēt ipos͛e est vt sint insimul: vt sanare ⁊
debilitare. Ergo neēe est vt alteꝝ sit bonū:
potētia vo silr aut neutrū. Ergo act⁹ ē me-
lior ⁊ neēe est in reb⁹ malis vt actus ⁊ com
plemētū sit peius potētia. Idem eni qȯ pōt
eē vtrūqz ꝯtrarium: manifestū est q̄ non sit
malum absolutū a rebus. Malum eni nālr
est post potētiam. Ergo in rebus q̄ sunt ex
rebus in principio: ⁊ q̄ sunt eterne nō est ali
quid in aliūz oīno. neqz error: neqz corru-
ptio. Corruptio eni est ex rebus malis.

Cum declarauit q̄ actus pcedit potētiā in oībus
modis pdictis: vult ēt declarare illū prece
dere eā in nobilitate. Et d. qm̄ autē actus ⁊c.i. qm̄
aūt actus qȯ est bonū est melior potētia ad illū: ma
nifestū est ex hoc qȯ dicā.s. q̄ potētia est potentia ad
rē ⁊ ad suū cōtrariū: ⁊ alteꝝ ꝯrioꝝ necessario est ma
lum potētia admiscet͛ cum malo: cū actu vero bono
nō admiscet͛ malū oīno. ⁊ est actus iter quē fecit cō
paratione ⁊ potētiaz q̄ est bonū. Et cū d. q̄ potē
tia est potētia ad duo ꝯtraria insimul: ⁊ d. exēpluz ⁊ d.
illȯ qȯ dr̄ hēe potētiaz sanitat͛ ⁊c.i. U.g. q̄ illȯ qȯ re-
cipit sanitatē recipit ifirmitatez. U.g. q̄tuor huoꝝ ⁊c.
19.
Po⁹ ad sanitatē ⁊ egritudinē ē eadē. de p^m. 3. phy. tex. cō. 10.

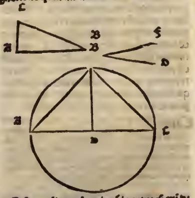
¶ D.d.ꝫ erunt insimul ꝛc̄.i.ꝫ actus qđ est bonuȝ est melior potētia ad illū: q2 cū potētia ad bonuȝ admiscet potētia ad malū: ꝫ cū bono qđ est in actu nō admiscet malū. ꝫ h itendebat cū d.g̊ nec̄e est ꝛc̄.i.g̊ necesse est vt cū bonū exiuerit in actū sit bonū tm̄: cum aūt fuerit in potētia silr. s. ꝙ potētia ad bonū erit bona: sȝ cū ista potētia admiscet potētia ad malū: qm̄ illud qđ est in potētia ad aliqđ malū: aut hēbit potentiā ad duo ꝯria insimul: aut ad neutrū. ¶ D. iduxit cōclusionē ꝫ d.g̊ actus est melior.i.q̄ȝ potētia ad illum. D.nec̄e est ēt in reb⁹ malis ꝛc̄.i.ꝫ appet ex h sermōe: qm̄ nec̄e est vt actus malus sit peior potētia ad illū. Illud eni qđ pōt illū: pōt illū ꝫ ꝯrariū ei⁹ qđ est bonum: ꝫ actus malū est malū simplr. ¶ D.d.g̊ manifestū est ꝙ nō est malū ꝛc̄.i. manifestū est igit ꝙ malū nō est distinctū a reb⁹ que sunt in potētia. Malū eni nō inuenit nisi post potētiā. D.d. nō igit in reb⁹ ꝛc̄.i. manifestū est igit ꝙ in rebus q̄ nō sunt post potētiā: ꝫ sunt illa q̄ sunt eterna: sȝ oē eoꝝ est ꝑncipiū non est malū oino: neqȝ error neqȝ corruptio. Corruptio eni est ex rebus malis. ¶ Et ex hoc cognoscit ꝙ h qđ dicunt astronomi ꝙ q̄dam stelle sunt fortunate: ꝫ q̄dā infortunate: sed tn̄ impoīe est scire de eis ꝙ quedaȝ sunt meliores q̄busdam. Hoc enim iuenitur in absolutis a motu nedum in mobilis.

In sempiternis nō ē malū nȝ errō nȝ corruptio.

In absolutis a motu reperit bonū ꝫ meli⁹ Op⁹. 3. met. tex. cō. 3.

¶ Inueniunt aūt ꝫ diagrāmata actu. Nam diuidētes iueniūt. Si vo eēnt diuisa manifesta vtiqȝ eēnt. Nūc aūt insunt potētia: ꝑꝑ qđ duo recti trigonū: q2 q circa vnū pūctuȝ anguli eq̄les duob⁹ rectis. Si g̊ educeret q iuxta costā vidēti vtiqȝ statim eēt palam ꝑꝑ qđ in semicirculo rectus vlr: q2 si eq̄les tres: q̄ bases duo: ꝫ q̄ ex medio ſꝑ stans recta videnti: palā ei illđ sciuit. Quare palā q2 potētia entia ad actū reducta inueniunt. Causa vo q2 itelligentia ē actus: q2 ꝫ ex actu potētia: ꝫ ꝑꝑ h faciētes cognoscūt: posteri⁹ eniȝ gn̄atione q̄ ſm numerum actus.

Intelligētia ē actus ꝫ faciētes cognoscunt.

¶ Et figure lineaȝ inueniunt in actu: cū eni diuidit inueniunt eas: sed sunt diuise manifeste: sed mō est in eis in potētia: q̄re triangulus habȝ duos rectos h est manifestum: q2 duo anguli q sunt in lateribus vnius puncti sunt eq̄les duobus rectis. Igit si extrahat vnum laterū triāguli declarat ꝙ duo anguli q sunt ex duabus ꝑtibus lateris tangentis erunt eq̄les duobus rectis. Et similr q̄re in quolibȝ semicirculo ē vnus rectus in circūferentia: siue crura sunt eq̄lia aut nō. Et cū basis fuerit diametri siue ceciderit in medio circūferentie: aut in alio. Manifestuȝ ē igit ꝙ illa que sunt in potētia cū fint in actu sunt existētia. Et causa in hoc est ꝙ actus erit ꝑ intelligere in eo ꝙ potentia erit ex actu. Et ꝑꝑ hoc cum agunt sciunt: actus eniȝ numero ē post generationem.

10.

¶ Intendit declarare ꝙ res nō iueniunt ꝫ sciunt nisi qm̄ sunt in actu: ꝫ dat exēplū in mathematicis: q2 nō iueniunt i actu: aut sciunt nisi qm̄ geometer ponit ea in suū itellm̄: ꝫ extrahit ea de po° i actū: ꝫ itendit ꝑ h declarare ꝙ act⁹ ē nobilior po° cū eē sit nobilior nō eē ꝫ scia ignorātia. ¶ Et d.ꝫ figure lineaꝝ ꝛc̄.i.ꝫ figure q̄ sūt in lineis nō iueniunt ꝫ sciunt nisi qm̄ sūt i actu. D.d. qm̄ cū diuidūt iueniūt eas.i.geometer.n.qm̄ diuidit figuras inuenit ꝫ scit eas. V.g. cū dixit ꝙ figuraꝝ q̄dā ꝯstāt ex lineis rectis: ꝫ q̄dā ex nō rectis: ꝫ rectaꝝ q̄dā ꝯstāt ex trib⁹ lineis rectis: ꝫ q̄dā ex q̄tuor: qm̄ cū ꝑficiūt diuisionē: tūc iueniunt ꝫ sciunt in actu: dū āt nō diuidunt nō sciunt neqȝ sunt. ¶ D.d. sȝ sūt diuise manifeste.i. sȝ illđ existit i actu ꝫ scit in actu qm̄ diuidunt sūt spēs: ꝑꝑa vo eaꝝ inueniunt i eis post diuisionē in po°: ita ꝙ cū in actu exiuerit cāe q̄ faciūt vt illa ꝑꝑa existāt i eis i actu: tūc exibūt in actū ꝫ sciunt in actu: an̄ vo neqȝ erūt existes i actu neqȝ sciunt. V.g. ꝙ triāgl'is ꝑ diuisionē existet i actu ꝫ erit scit⁹: q̄re vo anguli ei⁹ sūt duo recti erit scitū in po° in eo. ¶ D.d. q2 duo anguli ꝛc̄.i. sȝ cū alteꝝ lateꝝ extrahet. ꝫ apparebit ꝙ duo anguli q sunt in duab⁹ ꝑtib⁹ linee triāguli tāgentis lineā extractū sūt eq̄les duob⁹ rectis: statī apparebit an tres anguli triāguli sunt eq̄les duobus rectis: qm̄ ēt extrahit a pūcto in quo triāgulus tāgit latus extractū linea eque distās linee tertie triāguli: tūc eni fiet ibi tres anguli eq̄les duob⁹ rectis: q̄ꝝ vn⁹ est ꝯtinu⁹ triāgulo ꝫ duo relīq sūt eq̄les duob⁹ relīqs triāgulis. Ille vo q appropiquat lateri triāguli tāgentis lineā extractā erit eq̄lis alternato triāguli: ꝫ reliquus relīq: q2 alter ē extrinsecus: ꝫ alter intrinsecus. ¶ D. iduxit ēt aliud ex^m: ꝫ d.ꝫ silr q2 in oī semicirculo ꝛc̄.ꝫ silr ēt erit scitū in po° ꝫ exīs ēt in po° in triāgulo q cadit in semicirculo. q̄re angulus q est i circūferētia ſꝑ est rect⁹ siue duo latera triāguli exeūtia ad duo extrema diametri sunt eq̄lia aut ieq̄lia: ꝫ h eniȝ nō scitur in actu nisi qm̄ in actu diuidit in media ꝫ cōplet figuratio. ¶ D.d.g̊ manifestuȝ est ꝛc̄.i. ergo declaratū est ex h ꝙ illđ qđ est in po° nō erit scitū: neqȝ enȝ cū exiuerit in actū. D.d.ꝫ cā in h est ꝛc̄.i.ꝫ cā in h est q2 itelligere qđ est in potētia nō venit ad actū nisi ꝑ intelligere aliud qđ est in actu. ¶ D.d.ꝫ ꝑꝑ hoc qm̄ agunt sciunt.i.ꝫ ideo quādo cōsiderās considerat in sciētijs scit. ¶ D.d. actus in numero est post gn̄ōnē.i. qm̄ cum cōparat inter potētiā ꝫ actuȝ illius potētie inuenitur ꝙ illa potentia precedit tp̄e actum. cū aūt

Intellīgere qđ est i pōa non venit ad actū nisi ꝑ itellīgere aliud qđ est i actu.

comparatur inter potentiam que est in generato et inter actum quod est extrahens illud quod est in potentia in actum: inuenit quod actus precedet tempore potentiam esse. Cap. VIII.

Quoniam autem ens dicitur et non ens hoc quidem secundum figuras cathegoricas. Illud vero secundum potentiam aut actum horum aut contraria: hoc autem maxime proprie: aut verum aut falsum: hoc autem in rebus est componi aut diuidi. Unde verus est diuisum putans diuidi et compositum componi. Mentitur autem econtrario se habens atque res ipse se habent quando quidem est: aut non est quod verum dicitur aut falsum: hoc perscrutandum quid dicimus. Non enim propter nos existimare te vere album esse: tu albus es: sed propter te esse album nos hoc dicentes verum dicimus. Si igitur hec quidem semper componuntur: et non possibilia diuidi: hec vero semper diuisa et impossibilia componi: hec autem contingunt contraria. esse quidem est componi et unum esse: et non esse non componi sed plura esse. Circa contingentia quidem igitur eadem fit falsa et vera opinio: et oratio eadem: et contingit quandoque veram esse: et contingit quandoque esse falsam.

Cum igitur dicitur ens et non ens. Alterum vero secundum figuras predicamentorum: et alterum secundum potentiam et actum que sunt istorum: aut secundum contraria. et dicitur in rei veritate: aut modo vero: aut modo falso. et hoc est in rebus aut per compositionem aut per diuisionem. ergo qui videt quod diuisum diuidit verum dicit: et qui videt quod congregatum congregatur aliquid ablatio in greco sermo falsus est. Oportet enim ponere aliquid cum dicitur quod illud quod existimatur est malum. Qui igitur dicit hoc dicit verum. et in alia translatione loco istius: et istud quod est valde verum: aut verum dicit: aut est fallax: et hoc est in rebus componi: aut diuidi: et ideo qui existimat quod illud quod est diuisum est diuisum verum et qui existimat compositum compositum esse diuisum existimat falsum. Deinde sequitur in duabus translationibus hoc quod dicit modo. Si igitur quedam sunt semper composita et non possunt diuidi: et quedam semper diuisa et non possunt componi: et quibusdam possunt esse contraria entia. Igitur et compositio et essentia unius: et non essentia est non compositum: sed ut sint plura. In rebus igitur possibilibus erit una existimatio que est falsa et vera. Sermo enim idem est et potest esse verus in aliquo tempore et falsus in alio. In aliis autem que non habent potentiam ut sint alio modo non erit hic. et non erunt quandoque vera et quandoque falsa: sed semper vera aut falsa.

Intendit declarare quod actus est nobilior quia cognitio rei in qua non est potentia ad mutationem in falsis est nobilior in qua est posse ut reuertatur falsa postquam fuerit vera: quemadmodum illud quod semper est nobilius est corruptibili. D.d. et cum dicitur ens etc. i. et cum hoc nomen ens dicitur de unoquoque predicamentorum: et similiter non ens: et utrumque istorum diuiditur in potentiam et actum: aut in contraria. D.d. et dicitur in rei veritate etc. i. et etiam quelibet diuisio entis dicitur etiam aut vere aut falso: et etiam affirmatio significat compositionem eorum adinuicem: et negatio significat diuisionem: manifestum est quod qui opinatur compositum esse compositum: affirmatio eius est vera: et qui opinatur diuisum esse diuisum: negatio eius est vera: et qui opinatur econuerso: fallitur in affirmatione et negatione. i. qui opinatur compositum esse diuisum: et diuisum esse compositum: et forte hoc diminutum est a libro. D.d. si igitur quedam sunt composita semper etc. i. si igitur quedam sunt composita semper et quedam semper sunt diuisa: et quedam quandoque composita sunt: quandoque diuisa: tunc quiditas rerum et unitas esse et veritas earum est in compositione et diuisione. Quedam igitur sunt quorum veritas est semper et nunquam mutantur. Et similiter sunt quedam quorum falsitas est semper et nunquam mutantur: et quedam mutantur de vero in falsum: et de falso in verum: scire igitur illa dicitur scire: scire autem essentiam mutabilem dicitur existimare. D.d. in rebus igitur possibilibus etc. i. et cum sit sicut narrauimus: manifestum est quod in rebus possibilibus erit eadem existimatio: quandoque vera: quandoque falsa: et nos non percipimus. In rebus vero possibilibus que non mutantur a compositione in diuisione: nec econuerso non est posse: sed verum in eis semper est verum: et falsum semper est falsum. Et intendit: quia cum scientia non transmutabilis sit nobilior transmutabili: et non transmutatio est rerum existentium in actu: et transmutatio est rerum que sunt in potentia: sequitur quod actus sit nobilior potentia necessario.

Circa impossibilia vero autem sic hic non fit aliquando verum aliquando falsum: sed semper hec vera et hec falsa. Circa incomposita vero quidem esse aut non esse et verum et falsum. Non enim est compositum ut sit quidem quando diuisum fuerit: ut album lignum: aut incommensurabilem diametrum. Nec verum et falsum similiter existet adhuc et in aliis. Aut sicut nec verum in his idem sic nec esse. Sed est verum quidem aut falsum attingere quidem et representare verum. Non enim idem affirmatio et representatio. Ignorare autem non attingere. Decipi enim circa quod quid est non est: sed aut secundum accidens. Similiter autem et circa compositas substantias: non enim est decipi: et omnes sunt actu non potentia. Generarentur enim utique et corrumperentur. Nunc autem ens ipsum non generatur nec corrumpitur. ex aliquo enim utique generaretur. Quecunque igitur sunt quod vere esse enim quid et actu: circa hec non est decipi: sed aut intelligere aut non. Sed quod quid est queritur de ipsis si talia sint aut non: esse vero ut verum et non esse ut falsum. Unum quidem est si componitur verum: et hoc autem si non componitur falsum. Unum autem si vere ens sic est: si vero non ita non est. Verum autem intelligere ipsa: falsum vero non est nec deceptio sed ignorantia non qualis cecitas. Cecitas enim est ut utique si intellectiuum omnino non habeat aliquis. Palam

Veritas diuisum diuidi et compositum componi verum est. Mendacium econtrario se habens. Idem in possibilibus et in impossibilibus semper verum.

In rebus possibilibus eadem existimatio erit quandoque vera et quandoque falsa: secus autem in necessariis. Idem in sequentibus.

Circa quod quid est non contingit deceptio nisi secundum accidens.

Hic sunt cointelligi quod simplicia aut totaliter sciuntur aut totaliter ignorantur.

etiam: ꝛ q: de imobilibus non est deceptio fm qḋ: si qs imobilia: vt trigonū si nō pmu tari putat non opinabit̃ qn̄qz duos rectos hr̃e qn̄qz non. Permutaret̃ eni vtiqz. Sz aliqd qdē: aliud ỽo nō: vt parē nūm primū eē nullū: aut aliqs qdē eē aliquos aūt nō eē. Circa ỽo vnū nūo nec h. Non eni aliquez qdē: aliquē ỽo nō putabit sed ver̄ dicet: aut mentiet̃: vt semper sic se habente.

¶ Que autem non hn̄t compōnem: aut aliqd sit: aut non sit verūz ꝛ falsum non ē ita. Quoniam non ē compositūz vt sit si fuerit compositū ꝛ nō sit si fuerit diuisum: vt album lignū: aut simetrum diametrū: ꝛ non essentia veri ꝛ falsi nihil ē: sicē nullus etiam. Quoniā quēadmodū ver̄ in istis non ē idē simil'r essentia: sed ē aut ver̄ aut falsum. Et quoddam ē verū: non q: dī q: affirmatiua ꝛ terminus non sunt idem ꝛ ignorātia est: q: non tangit rem. Non enim ē deceptio in eo quod ē nisi per accidēs: ꝛ simil'r in substantijs compositis: quoniam in eis ē deceptio: ꝛ sunt omnes in actu non in potētia. Et si non generarent̃ ꝛ corruperent̃. Ens eniz per se non generat̃ neqz corrumpit̃: ꝛ si non esset aliqd ex nihilo. Omnia igit̃ que sunt in suis eēntijs aliqd ꝛ sunt in actu: etiā non ē in eis deceptio nisi per intelligere: sed querit̃ in eis qd sunt: vtrū sint hoc: aut non: aut erit sicē ver̄: aut non erit sicē falsuz. Unū eni si fuerit compositūz ē ver̄: ꝛ si non fuerit compositum ē falsum. Unū autez si fuerit fm q̈ est in hac dispōne: ꝛ si non fuerit fm hāc dispōnem: tunc intelligere non erit verum: ꝛ hoc non ē falsum neqz deceptio sed ignorātia non sicē cecitas. Ista eniz ignorātia est sicē cecitas intellus: cum nullus eorum habuerit intellectum oīno. Manifestum ē igit̃ q̈ in rebus q̄ non mouent̃ non ē deceptio etiaz si attribuant̃ alicui tempori: vt si aliqs existimet q̈ triāgulus ē non verū: q: non trāsmutat̃ vt nunq̄ȝ existimat semp qḋ posse ē vt in aliquo tēpore habeat duos angulos rectos: et in alio non. Qm̄ si fuerit transmutabit̃: sed aut p aliqd quod erit aut per aliqd qḋ non erit. Uerbi grā. vt non sit neqz vnus numeroꝝ numerus pfectus aut nō: aut qdam sit: aut nō: vt aut sit in vno numero non: qm̄ non ē hoc aliqd et aliqd non est: et non ē in hoc existimatio: sed aut ē verum aut falsum: q: semp ē in hac dispōne: et differētia erroris in comprehēsione simplicis et cōpositi et affirmatiōe et negōne.

¶ Illa aūt in qbus non est cōpositio ꝛc̃.i. res aūt simplices quaꝝ eē: aut nō esse: nō attenditur vt ex ea sit aliqd: aut nō sit: sicut est dispositio in cōpositis: ꝛ ver̄ ꝛ falsum ꝯtingētia in eis nō sunt in eis sicut ver̄ ꝛ falsum in cōpositis. ¶ D.d. cām ꝛ d. nō eniz est cōpositum ꝛc̃.i. q: ver̄ ꝛ falsum in simplicibus nō assimilātur cōpositioni aut diuisioni existētibus extra aīam. ¶ D.d. vt albū lignū. U.g. qm̄ dicere h esse albū cū sit ver̄ cā in h est: q: albedo est cōposita extra aīam cū ligno: ꝛ dicere q̈ diameter est simeter coste est falsum ꝛ causa falsitatis est: q: sunt diuisa extra aīam. ¶ D.d. ꝛ non essentia veri ꝛ falsi ꝛc̃.i. ꝛ qditas veri ꝛ falsi in simplicibus nō est sicut in cōpositis: ꝛ itendit in qōne qd est. ¶ D.d. causam ꝛ d. qm̄ sicut verūz in istis ꝛc̃.i. qm̄ sicut ver̄ in cōpositis in qōne verūz sit nō est idem: ita ver̄ nō est in eis idem in qōne q̈ sit: scz in simplicibus ꝛ cōpositis. ¶ D.d. sed est aut verum aut falsum ꝛc̃.i. sermo q significat vtrūqz qd sit: est aut verus aut falsus: sed in qbusdā.s. in cōpositis: q: aliqd predicat̃ de aliquo ꝛ in simplicibus non: q: aliqd pdicat̃ de aliquo. ¶ D.d. q: affirmatiua ꝛ terminus ꝛc̃.i. ꝛ cā in h est q: deceptio que accidit in qditate cōpositoꝝ ē similis deceptiōi accidēti in affirmatiua: ꝛ q̄ accidit itelligere simplicia ē de mō acceptionis accitis in diffōnibꝰ fm q̈ sunt diffōnes ꝛ nō sunt idem sermo diffinitiuus ꝛ sermo affirmatiuus. ¶ D.d. ꝛ ignorātia est que nō tangit.i. ꝛ ignorantia q̄ accidit vnum itelligere simplicia est vt itellectus nihil intelligat de eis: est igit̃ fm ignorātiam que est priuatio scie. D.d. nō est eni ꝛc̃.i. ꝛ cā in h est: q: nō accidit deceptio in qd est nisi p accñs. In cōpositis vero per deceptionē in affirmatiua q̄ est ignorātia fm habitum. In simplicibus ỽo p priuationē intelligendi que est ignorātia fm pūationē. ¶ D.d. ꝛ silr̄ i substātijs ꝛc̃.i. ꝛ in substātijs nō cōpositis non accidit deceptio ex suis naturis: ꝛ simil'r est in substātijs ꝯpositis cum qbus nō admiscet̃ potētia ꝛ sunt in actu: sed deceptio in h est in nobis ꝛ si in eis acciderit deceptio ex suis naturis: tūc generarent̃ ꝛ corrūperent̃: ꝛ si qditates ꝛ forme ēt generarent̃ ꝛ corrūperent̃: tūc generarēt̃ ex nihilo. Et h itēdebat cū d. ens.n. p se ꝛc̃.i. ꝛ innuit h qḋ declaratū est i tractatu de subā. D.d. oīa igit̃ que sunt ꝛc̃.i. ꝛ oēs sube que sunt cōposite nō accidit in eo q̈ sit deceptio eēntialr̄ sed per accidēs: q̄ritur eni qn̄ sunt ignorati eē expositio noīum suoruz per sermonē cōpositū: si g̊ cōpositio fuerit vā: tūc esse ꝛ itelligētia erit ver̄: ꝛ si nō fuerit vera: tunc esse erit falsuz. ¶ U.g. vt si aliqs querat qd sit vacuū: ꝛ dicetur ei qd itendis per h nomē vacuū: si igit̃ dixerit dimensionem separatā: ꝯsiderabit̃ si fuerit possē dimēsionem separatā esse: tūc vacuū non erit ex sermone indicāte: nō ex sermone exponēte fm q̈ est exponēs. ¶ D.d. nō ꝛc̃.i. sube vero simplices si itelligunt̃: tūc itelligere eaꝝ erit fm illud qḋ sunt: ꝛ si non itelligātur tunc nihil ex eis itelligit̃ qḋ sit verū: nisi fm non esse intelligēdi ea non est verū. non fm q̈ accidit in eis itelligere falsum. Falsum eniz itelligere nō est nisi per ꝯpositionē. ¶ Et itendebat cū d. itelligere eaꝝ non est ver̄.i. ꝛ cū dicimus q̈ apud nos nō est veruz de substātijs simplicibus non itendimus q̈ accidit nobis error q est ignorātia fm habitū: sed accidit priuatio veritatis que est ignorātia tm̄: ꝛ h est in veritate rōnali: sicut cecitas in oculo. ¶ Et innuit per h q̈ non itelligere res separatas p itellm̄ humanūz est in

Sermo diffinitiuꝰ ꝛ affirmatiuꝰ nō sūt idē. Cōtrā p poste.i.c.5.

Si in substātijs nō ꝯpositis accideret deceptio ex suis naturis tūc gnarent̃ ꝛ corrūperent̃. Aūo cō.i.zᵒ huiꝰ.

intellectu nostro in p̃mo simile cecitati in oculo an/teq̃ꝑficiatꝰ itellectus. Hoc.n.nõ solũ modo reperi/tur in hac v̓tute in suo p̃mo esse sed in suo eẽ vltimo: ꝛ h̄ iã declarauim⁹ in alio loco. Et declarauim⁹ ꝙ for/tunitas maxima que est ĩspicere itellectũ separatuꝫ est per potẽtiã que fit in itellectu speculatiuo apud suã vltimã ꝑfectionẽ simile potẽtie q̄ fuit ĩ visu apd aspectũ ad colores nõ ꝑ potẽtiã de mõ potẽtiaꝝ co/gitatiuaꝝ: que acqrunt̃ ꝑ cognitionẽ. Qm̃ nõ est sic existimauit Auẽpace. ꝙ h̄ acqrit̃ per cognitionem. ¶ D.d. manifestũ est igit̃ ꝛc.i. declaratuꝫ est igit̃ ex h̄ ꝙ in reb⁹ necessarijs nõ trãsmutabilib⁹ nõ decipit̃ hõ ex nãrei: ita ꝙ scia de aliquo reuertat̃ existima/tio in aliquo tp̄e. ¶ Et.d. h̄: q̄ qñ sensatuꝫ recedit a sensu statiꝫ certitudo sui esse mutat̃ in existimatõeꝫ absq̃ eo ꝙ in nobis accidit error. ¶ D.d. V.g. si ali/qs existimet ꝛc.i. v.g. ꝙ scit̃ triãgulũ hr̄e tres ãgulos eq̃les duob⁹ rectis nõ mutat̃ de certitudĩe ĩ existia/tiõeꝫ: cũ nõ sit timẽdũ ĩ hac hora si sit triãgul⁹ c⁹ ãgu/li nõ sunt eq̃les duob⁹ rectis. ¶ D.d. cãꝫ in h̄: ꝛ.d. q̄ nõ trãsmutat̃ ꝛc.i. ꝛ cã in h̄ est: q̄ nõ est timendũ vt nã triãguli trãsmutet̃: ꝛ iõ nullus existimet eẽ pose vt aliqua hora veniat in qua sint equales duoꝝ re/ctis: ꝛ alia hora nõ. ¶ D.d. qm̃ si fuerit trãsmutabil̃ idest si h̄ acciderit in scia trianguli: tunc nã triãguli trãsmutet̃: sed ɔ̃is nõ est gen⁹ neq̃ꝫ accidẽs. ¶ D.d. sed aut ꝑ aliqd qd̓ erit aut ꝑ aliqd qd̓ nõ erit.i. ſꝫ res necessarie aut disponũt̃ ꝑ aliqd qd̓ est eis semꝑ aut per aliqd qd̓ nũq̃ est eis. ¶ D.d. exẽplum. ꝛ.d. V.g. vt non sit ꝛc.i. V.g. qm̃ aut semꝑ erit veꝝ ꝙ nullus numeroꝝ erit ꝑfect⁹: aut oĩs numerus ꝑfect⁹ est aut qdã est ꝑfectus ꝛ qdã nõ. ¶ D.d. vt aut sit sm̃ nũe/ruꝫ in vno ꝛc.i. vt aut sit h̄ in vnũ sm̃ numerũ: ita ꝙ qñq̃ sit in eo: ꝛ qñq̃ nõ sit. Et ĩpossibile ẽ vt qñꝫ sit in reb⁹: ꝛ ille res sunt eedẽ in spẽ. ¶ D.d. ꝛ in h̄ nõ ẽ existiatio.i. ꝛ iõ nõ accidit in tali gñe existiatio: ſꝫ idi/ciũ in ipso: aut sꝑ erit veꝝ aut semꝑ erit falsuꝫ: q̄ ista sꝑ sũt eedeꝫ mõ. ¶ Et itẽdebat per oĩa ista ꝙ scire ea que sunt in actu est nobili⁹ q̃ꝫ scire ea q̄ sunt in po/tentia. Et illud cui⁹ est scia nobilior est nobilius.

Ubi.3.d̓ aia. cõ.36.

Fortunitas maxia si cur/rit mõ poten/tias cogitati/uaꝝ vt existi/mauit Auẽ/pace. Vid̓ id̓ 3.d̓ aia.c.36.

Illud cui⁹ ẽ scia nobilior ẽ nobili⁹. vide 6.met.t.c.2. ꝛ ꝑ de aia. t.cõ.ꝑ.

¶ Incipit liber decimus prime phie.

Unũ q̄ multis modis dicitur in diuisis de quotiẽs dictũ est pri⁹. Multipl̓r vero dicto ca/pitales modi sunt quatuor pri/moruꝫ ꝛ sm̃ se dictorũ vnũ: ſꝫ nõ sm̃ accidẽs. Cõtinuuꝫ eniꝫ aut simpliciter aut marie qd̓ nã ꝛ nõ tactu nec ligatiõe. Et hoꝝ magis vnũ ꝛ pri⁹ cui⁹ indiuisibilior motus est ꝛ magis simplex. ¶ Amplius tale ꝛ magis totũ ꝛ habẽs ali/quã formã ꝛ spẽꝫ. Maxime aũt si quid nã est tale ꝛ nõ vi: vt quecũq̃ visco: aut clauo aut cõiunctione: sed hꝫ in se qd̓ est cã sibi vt sit cõtinuũ: tale vero eo ꝙ in motũ vnũ esse: ꝛ idiuisibilẽ loco ꝛ tẽpore. Quare palaꝫ si qd per nãm motus habꝫ principiuꝫ primi primũ: vtputa dico circulationẽ: q̄ h̄ pria magnitudo vna. Hoc quidẽ itaq̃ sic vnuꝫ ɔtinuũ: aut totũ: h̄ aũt si ratio vna fuerit; ta/lia vero sunt quoꝝ intellectiua: talia autem quorum indiuisibilis. Indiuisibilis x̓o ei⁹ qd̓ idiuisibile specie: aut numero: numero vero singulare indiuisibile: specie vero qd̓ in scibili ꝛ scientie. Quare vnum vtiq̃ꝫ erit primuꝫ ꝙ substantijs causa vnius. Videt̃ quidem igitur vnum tot modis cõtinuum natura ꝛ totum ꝛ singulare ꝛ vniuersale. Omnia eniꝫ hec vnuꝫ per indiuisibile esse: horum qdem motum: illorum autẽ intelli/gentiam aut rõnem. Cap. I.

Dictum est prius ꝙ vnuꝫ dicit̃ multipliciter in diminutõibus in quibus narratur sm̃ quem modũ dicitur res. Dicitur enĩ multis modis qui cum copu/lantur fiunt quatuor modi re/rum. Primus est que dicitur per se vnuꝫ non per accidens: est eniꝫ cõtinuuꝫ aut sim/pliciter aut magis illud quod est naturalit̃: non per contactũ: neq̃ꝫ per ligamentum ꝛ magis q̃ꝫ hoc vnũ: ꝛ est ante ꝛ magis ꝙ nõ diuiditur motus actionis: ꝛ est magis sim/plex ꝛ etiam tale: aut magis est totũ qd̓ ha/bet aliquã naturã etiã ꝛ formaꝫ ꝛ maxime qd̓ est tale naturaliter nõ violente: vt illud quod est vnuꝫ per glutinũ: aut per clauos: aut per ligamenta: sed habet aliqd in se qd̓ est causa sue continuationis. Et talis est vt motus sit vnus ꝛ non diuidat̃ sm̃ locuꝫ ꝛ temp⁹. ꝛ hoc est manifestũ si aliqd̓ primuꝫ principiuꝫ primi motus naturaliter vt mo/tus circularis ꝛ motus simplex. Quoniaꝫ hec est prima magnitudo. Quedam igitur sunt vnum ꝛ sm̃ hunc modum: aut quia sunt continua: aut quia sunt totũ ꝛ quedaꝫ sunt talia per conuenientiã: sicut ista quorũ intelligere est vnum: ꝛ sicut ista que nõ di/uiduntur: neq̃ diuidunt̃ in indiuisibilia vt diffinitiones indiuisibilium: sicut diffinitio puncti que non diuiditur. Si autem fuerit numero singulare non diuiditur numero. Unum aũt sm̃ formã est illud qd̓ non ha/bet diuisionem sm̃ cognitionem. Unũ igi/tur primum est illud quod est substantia/rum causa vnius. Unum igitur dicitur sm̃ numerum istorum modorum: sicut illud quod est continuum naturaliter ꝛ totum: etiaꝫ: ꝛ singulare ꝛ vniuersale. Omnia.n. ista sunt vnuꝫ: quia non diuiduntur. Que/dam vero sm̃ motum ꝛ quedam sm̃ intel/lectum ꝛ rationem.

1. **Intendit** p diffões 5^m libꝛũ in quo distincte sunt significatiões nominũ. ❡ D.o. dicit.n.ꝛc.i.qm̃ ꝛ si illic numerauim⁹ plura de quib⁹ dicit̃ hoc nomẽ vnũ videnẽ cõcludi in.iiij. generib⁹ pmis: ꝛ sunt illa q̃ dicunt̃ vnũ p se nõ p accñs. ❡ D. incepit nũerare illa: ꝛ.o.est.n.cõtinuũ ꝛc.i.ꝛ vn⁹ istorũ modoꝝ de quib⁹ dicit̃ vnũ est ꝯtinuũ: aut simplr: aut fm̃ pus: ꝛ hoc est cõtinuũ p nãz nõ cõtinuũ p cõtactũ: aut ligamẽtũ: ꝛ vlr p artificiũ. ❡ D.o. ꝛ magis q̃ hoc ꝛc.i. hoc nomẽ vnũ dr̃ magis de cõtinuis per nãz de illo cõtinuo qd̃ hꝫ vnũ motũ indiuisibilẽ: ꝛ h̃ est cõtinuũ rectũ: qm̃ cõtinuũ tortuosuꝫ qd̃ hꝫ angulos nõ mouet̃ fm̃ oẽs suas ptes motu equali qm̃ mouetur fm̃ totũ: ꝛ hoc intẽdebat cũ.o. ꝛ est magis simpliciter. ❡ D.induxit 2^m modũ illoꝝ.iiij. ꝛ.o. ꝛ etiã est tale: aut magis ꝛc.i. ꝛ hoc nomẽ vnũ dr̃ sic de cõtinuo: aut magis de toto qd̃ est totũ: ꝛ ꝯtinuũ p formã existentẽ in ipso: ꝛ hec est dispositio indiuiduoꝝ habentiũ formas: ꝛ.o. aut magis: qꝛ cã in hoc q indiuiduũ sit ꝯtinuũ est forma eius. q̃ forma digni⁹ dr̃ vnũ q̃ ꝯtinuatio: cũ forma sit cã ꝯtinuatiõis. ❡ Et qꝛ totũ aliud est totuꝫ nãlr aliud artificio: ꝛ maxie qd̃ est nãlr nõ violẽte: ꝛ.o. nõ violẽte. qꝛ idiuiduũ artificiale est vnũ p violẽtiã. ❡ D.o. sꝫ hꝫ aliqd in se ꝛc.i. sed vnũ indiuiduũ in rei veritate est illd̃ qd̃ hꝫ in se cãm ꝯtinuatiõis.s.formã: ꝛ intẽdit indiuiduũ nãle qd̃ est vnũ p ꝯtinuationẽ fm̃ suã formã. ❡ D.o. ꝛ sicut hoc est vt motus sit vnus ꝛc.i. vnũ in rei veritate in hoc genere est illud cui⁹ motus est vnus: ꝛ indiuisibilis fm̃ tp̃s ꝛ fm̃ locũ: ꝛ tu bñ scis qs sit ille motus vnus ex.5.phy. ❡ D.o. ꝛ hoc erit manife^m ꝛc.i. ꝛ est mani^m q si fuerit aliqd hic qd̃ mouet̃ per p̃n^m in eo p̃ motu nãlr.s.circulari simplici: ꝛ istud motũ est p̃^m corp⁹: ꝛ qd̃ mouet̃ vno motu q nõ diuidit̃: neq; fm̃ locũ: neq; fm̃ tp̃s. ❡ D.o. q̃dã igit̃ sunt vnũ ꝛc.i. declaratũ ẽ igit̃ q oĩa ista reducunt̃ ad vnũ fm̃ cõtinuationẽ: ꝛ vnũ fm̃ totũ. ❡ D.o. ꝛ q̃dã sunt talia fm̃ cõuenientiã ꝛc.i. ꝛ vnũ dr̃ ẽt de illis quoꝝ ꝓportio est ad intellectũ sic est ꝓportio istoꝝ ad sensuꝫ: ꝛ sunt illa q̃ non diuidunt̃ qm̃ intelligunt̃: ꝛ istoꝝ q̃dã sunt q̃ nõ diuidunt̃ in intellectu: neq; diuidunt̃ in aliqd̃ indiuisibile vt punctus: ꝛ vnũ in numero. Et vlr qd̃ nõ diuidit̃ fm̃ diffõnẽ in illo genere. vt diffinitio puncti q̃ nõ diuiditur in magnitudinẽ. Et diffinitio vni⁹ in nũero q̃ nõ diuidit̃ fm̃ numerũ. ❡ D.o. vnũ aũt fm̃ formã est illud qd̃ nõ diuidit̃ fm̃ cognitionẽ. ꝛ diuidit̃ in esse: ꝛ hoc est vnũ diuisibile ecõtrario de vno fm̃ diffõnem in vnoquoq; genere. ❡ D.o. vnũ igit̃ p̃^m ꝛc.i. ꝛ cũ p̃^m in vnoquoq; genere est illud qd̃ nõ diuidit̃ fm̃ diffõnẽ in illo genere: ꝛ suba est p̃^m oĩuꝫ entiũ fm̃ diffinitionẽ manifestũ est q vnũ p̃^m qd̃ nõ diuidit̃ fm̃ diffõnẽ in subaꝫ est cã vni⁹ in oĩbus generib⁹ entiũ. ❡ D.o. ergo vnũ dr̃ ꝛc.i. declaratũ est igit̃ ex hoc q oĩa de quib⁹ dr̃ hoc nomẽ vnũ ꝯcludunt̃ in.iiij. Primũ vero est cõtinuũ in.iiij. p nãz. Scd̃ꝫ illud qd̃ est totũ ꝛ pfectũ: ꝛ est vnũ indiuiduũ nãle. Tertiũ aũt est illud qd̃ est simplr in vnoquoq; genere. s. p̃dicamẽtorũ. Quartũ est vnũ fm̃ formã: ꝛ vlr vle: ꝛ istoꝝ duo .s. ꝯtinuũ p nãz: ꝛ indiuiduũ qd̃ est totũ ꝛ cõpletũ dicunt̃ vnũ: qꝛ sunt duo indiuidua quoꝝ vtrũq; mouetur vno motu: duo aũt alia dicunt̃ vnum: qꝛ nõ diuiduntur in intellectu: alteꝝ vero in diffõne: reliquũ aũt in natura cõtinui vna plurib⁹ vno.

Cõtinuũ tortuosuꝫ ñ mouet̃ fꝫ oẽs suas ptes motu equali.

2

Cã i h̃ q idiuiduũ sit vnũ ꝛ cõtinuũ est forma ei⁹. Jd̃ p̃ o aĩa 90.

Indiuiduuꝫ artificiale ẽ vnũ p violẽtiã. Jd̃.j.c.11.

Tex. cõ.34.

3

4

Jdẽ.7.met. tex.cõ.4.

❡ Oportet eniꝫ intelligere: qꝛ nõ silr dicẽdũ qualia vna dicunt̃: ꝛ quid est vni eẽ ꝛ ipsi⁹ ratio. Dicit̃ eniꝫ vnũ tot modis: ꝛ vnũqd̃q; erit vnũ hoꝝ cuicũq; extiterit hoꝝ aliqs modoꝝ: vni aũt hoꝝ esse. Et quãdoq; quidem hoꝝ alicui inerit: quãdoq; aũt alij: qd̃ ꝛ magis propinquũ nomini est. Potentia vero illa sicut de elemento ꝛ causa si oportet dicere in rebus determinãtẽ: ꝛ nominis terminũ reddentẽ. Est qdẽ.n. forsan vt elementũ ignis: est aũt fm̃ se: ꝛ infinitũ: aut aliquid aliud tale: est autẽ vt nõ. Non.n. idem igni: ꝛ elemẽto eẽ: ꝫ vt quidẽ re ꝛ nã ignis elemẽtũ. Nomẽ vero significat eo q hoc acciderit ipsi: qꝛ est aliquid ex hoc vt primo inexistente: sic ꝛ in causa ꝛ in vno ꝛ talibus omnib⁹. Propter quod ꝛ vni esse indiuisibili est esse. Quod quidẽ hoc enti ꝛ inseparabili: aut loco: aut specie: aut mente: aut ꝛ toto ꝛ determinato. Cap. II.

Maxime vero in eo qd̃ est mensurum esse primũ vniuscuiusq; generis: ꝛ maxime ꝓprie quãtitatis. Hic.n. venit ad alia mensurũ. Eteniꝫ est quo quantitas cognoscit̃: cognoscitur vero: aut vno: aut numero quantitas inq̃tũ quãtitas. Numer⁹ aũt ois vno. Quare ois q̃titas cognoscit̃ inq̃tuꝫ quãtitas vno: ex quo primo cognoscitur hoc ipsuꝫ vnũ. Quapp vnũ numeri principiũ fm̃ q numer⁹.

Primuꝫ in vnoq̃q; gñe hꝫ rõnẽ mẽsure.

❡ Et opꝫ existimare per cognitionẽ: qm̃ nõ oꝫ existimare q dicit̃ eodẽ mõ illud qd̃ videtur vnũ per quale: ꝛ qd̃ est per essentiaꝫ vnũ. Unũ vero dicit̃ fm̃ numerũ istoꝝ modoꝝ: ꝛ quodlibet istoꝝ erit vnũ quãdo habuerit aliquẽ istoꝝ modoꝝ. Qm̃ aũt est vnũ forte erit alteri⁹ istoꝝ: ꝛ forte erit aliud qd̃ est ꝓpinquũ fm̃ nomen: ꝛ magis q̃ ista: illa aũt in potentia: vt si esset necesse loqui de elemẽto ꝛ causa: ꝛ distinguere ea a rebus: ꝛ inducere diffinitionẽ nominis. Ignis est .n. sicut elementũ: ꝛ rectũ est vt sit ꝛ infinitum per se: aut per aliud tale: ꝛ q nõ est ita. Essentia.n. ignis ꝛ elemẽti nõ sunt idem: ꝫ ignis est elemẽtũ sicut natura alicui⁹: ꝛ hoc nomen aut accidit sicut accidit ei per cõplementũ: qꝛ est aliqd ex hoc sicut est ex primo qd̃ est in re. Et silr essentia etiã ꝛ vnũ: ꝛ oĩa q̃ sunt in talibus istis. ꝛ ideo essentia vnius est vt nõ diuidat̃: ꝛ est qꝛ ista res est: ꝛ est ñ separata per locũ: aut formã: aut cognitiones: ꝛ est totũ ꝛ terminatũ. Et ideo est magis q̃ aliud prima mensura cuiuslibet gene

ris τ q̄titates valde dn̄e: τ ex hoc est ī alijs rebus. Mensura enim est illud per quod cognoscitur quantitas: τ quantitas cognoscitur fm̄ q̄ est quantitas: aut per vnum: aut per numerū. τ omnes numeri cognoscuntur per vnum. ergo omnis quantitas fm̄ q̄ est quantitas cognoscitur per vnum: τ illō per qō primo cognoscit̄ est vnū. τ ideo vnū est principiū numeri τ nō nūerus.

Idest τ nō est existimandū q̄ illud qō significat hoc nomē vnū in eis de quib⁹ dr̄ est idem dictū vniuoce. s. fm̄ nomē τ diffōnē. ¶ D. o. vnū ḡ dicitur τc̄. i. apparet. n. q̄ hoc nomē vnū dr̄ de istis modis diuersis quos nūerauim⁹: τ q̄ oē ens nō simplr̄ hz hoc nomē nisi si habuerit aliquā istar̄ intētionū quas mōstrauim⁹. ¶ D. o. fm̄ aūt q̄ est vnuz forte ē alteri⁹ τc̄. i. illud aūt qō significat hoc nomē vnū fm̄ q̄ est vnū forte est p̄m̄ in hoc genere: τ forte inuenit̄ ei aliqd qō appropinquat significato hui⁹ nois fm̄ q̄ est vnū magis q̄ aliud. Illud aūt qō est p̄ter vnū p̄m̄ inuenit̄ ei de significato hui⁹ nois vnū fm̄ q̄ est vnū aliqō silr̄ illi p̄ intētioni: τ hoc intēdebat cū. d. illa āt in potētia. q̄m silr̄ rei dr̄ eē res in po³. ¶ D. o. exēplū τ. d. vt si eēt nec̄e loqui τc̄. i. τ dispositio dz eē q̄n volum⁹ loqui de vno sicut dispositio dz eē q̄n volum⁹ loqui de elēto τ cā: τ de alijs q̄ dicunt̄ p̄ τ z⁰. s. vt p̄ incipiam⁹ ab eo qō significat diffō illi⁹ nois fm̄ q̄ est illud nomē. d. distinguem⁹ illa: τ figura si inuenit̄ aliqō qō ꝯuenit diffōni illi⁹ nois: dicem⁹ q̄ illud est p̄m̄ in illo genere: τ si nō inuenim⁹ tale: accipiem⁹ illō qō est magis ꝓpinquū: τ dicem⁹ ipsuz eē p̄m̄ in illo genere. V. g. cū q̄sierim⁹ qd sit elētū: τ inueniem⁹ q̄ illud qō siḡt diffō elēti est aliud ab eo qō siḡt hoc nomen ignis: τ iō nō dicem⁹ q̄ ignis sit p̄m̄ elētū: τ si inueniremus diffōnē elēti in quo est magis ꝓpinquū q̄ ignis: dicem⁹ ipm̄ eē p̄m̄ elētū: vt qdā antiq dicebāt q̄ infinitū est p̄m̄ elētū. ¶ D. o. τ q̄ nō est ita τc̄. i. τ illud in quo nō inuenit̄ eēntia elēti fm̄ q̄ est elētū nō dr̄ eē p̄mū in illo genere vt ignis. Q̄m q̄ddita τ diffō eius nō est diffō elēti: sz dn̄r hoc noīe: q̄z in eis est aliqd d̄ nā significati isti⁹ nois elētū: τ sic accidit eis hoc nomen sic accidit hoc nomē verū ei qō hz hāc itētionē ꝯplere vt p̄ᵃ mā in cōpositis. Quattuor. n. elēta sunt elēta ꝯpositor̄: sz nō p̄: q̄z sunt ꝯposita ex p̄ᵃ mā τ formis simplicib⁹. ¶ D. o. τ silr̄ eēntia ēt τ vnū τc̄. i. τ similiter hoc nomē vnū fm̄ q̄ est vnū: q̄z illud qō nō diuidit̄ aliq̄ mō: neq̄z fm̄ locū: neq̄z fm̄ formaz: neq̄z fm̄ cognitionē: τ est totū τ terminatuz: iō nec̄e est vt vnū in vnoquoq̄z genere fm̄ q̄ est indiuisibile sit p̄ᵃ mēsura illor̄ q̄ sunt in illo genere. i. q̄ nā vni⁹ est nā mēsure: τ p̄cipue in generib⁹ h̄ntib⁹ mēsurā p̄ τ eēntialr̄. s. in quātitate discreta: hoc. n. est in eis p̄us alijs reb⁹ qb⁹ accidit mēsurari. ¶ D. o. τ ex hoc est in alijs reb⁹. i. τ de quātitate discreta: τ vno nūerali trāsmutatur hoc nomē mēsura ad alia gnā q̄ vtunt̄ mēsura. ¶ D. o. mēsura aūt est illud τc̄. i. τ diffō mēsure est illud p̄ qō mēsurat̄ quātitas discreta. i. cognoscit̄: τ q̄titas cognoscit̄: aut p̄ vnū: aut p̄ nūer̄. i. q̄ nūer⁹ cognoscit̄ τ mēsurat̄ p̄ vnū: ḡ ois q̄titas discreta cognoscitur per vnū: τ ideo vnū est p̄n̄ numeri nō numerus: nam si esset numerus cognosceretur per vnum: quod est impossibile.

R. ens ī potentia est silr̄ rei vide 9. m. 2. 7. τ q̄ ibi.

Prīa mā verissime elētū dr̄. vid̄ m. 5. me. 2. 4. τ. 2 de gn̄ōne. τ corrup. cō. 6.

¶ Hic aūt τ in alijs dicit̄ quo primo vnūqḋq̄z cognoscit̄: τ metrū vniuscuiusq̄z vnū in longitudine: in latitudine: in ꝓfunditate: in grauitate: τ velocitate. Grauitas. n. τ velocitas cōe est in ꝯrijs. Duplex. n. cor̄ vtrūq̄z vt graue: τ qō est quātācūq̄z h̄ns inclinationē: τ qō est habēs excessuz inclinatiōis. τ velocitas τ quātūcūq̄z motus habens τ excessum motus: est. n. velocitas q̄dā τ tardi τ grauitas leuioris. In omnibus aūt his metrū τ principiū vnū aliqd τ indiuisibile: q̄m τ in lineis vtimur q̄si indiuisibili pedali. Vbiq̄z nāq̄z metr̄ vnū aliqd quęret τ indiuisibile. hoc aūt quod simplr̄: aut tali: aut q̄to. Vbicūq̄z q̄dē igit̄ videt̄ nō eē auferre: aut addere: hoc est certū metr̄. Quapp̄ numerus certissimū. Vnitatē. n. ponunt oīno indiuisibilem. In alijs vero imitant̄ tale: a stadio. n. τ talēto τ sp̄ maiore latebit vtriq̄z: τ additū aliqd τ ablatū magis q̄ a miore. Quare a quo primo fm̄ sensuz nō ꝯtingit: hoc oēs metrū faciūt τ humidor̄ τ siccor̄: τ grauitatis τ magnitudinis. Et tūc putāt cognoscē q̄ttū q̄n cognoscūt p̄ h̄ metrū.

Illō hz rōez mensure q̄ p̄ vnūqḋq̄z cognoscimus.

¶ Et ex hoc dicit̄ mēsura in alijs rebus: per quā scitur primo quelibz car̄: τ actio cuiuslibet car̄ est vna in longitudine: τ in latitudine: τ ꝓfundo: τ velocitate. Grauitas. n. τ velocitas sunt cōes in cōtrarijs: τ vtraq̄z car̄ est duplex vt graue qō est illud ex declinatione est in re: τ etiā illud qō hz additionem declinatiōis: τ velocitatē q̄ hz aliquez motū eius quod hz per quātitate: τ qō hz additionē motus etiā. Graue. n. habet velocitatē τ leue tarditatē. In oibus igitur istis est mensura τ principiū quod nō diuiditur. In lineis. n. alij vtunt̄ mensura equali mensure: sicut illud quod nō diuiditur: q̄z querunt mensurā in oibus rebus aliquod indiuisibile: τ hoc est simplex: aut qualitas: aut quātitas. Vbi igit̄ existimat̄ q̄ nō est diminutū: aut additio: illud est mensura vera: q̄z numeri sunt certi. Et positio cor̄ est q̄ vnū nō diuiditur: τ in alijs rebus assimilat ei qō est tale. Est. n. ex linea τ tali qō est. c. libre: semp̄ a maiori magis latet: τ si diminuitur: aut additur in eo aliquid q̄ latet in minori. Igit̄ istud in quo impossibile est vt hoc sit in eo sensibile accipit̄ in oibus pro mēsura in rebus h̄uidis: τ in grauitate: τ in magnitudine. Et tūc existimāt q̄ sciūt quātitatem q̄n sciunt illā per hāc mensurā.

3 ¶ Et ex hoc vr̃ τc̃.i.ex vno nũerali fuit trãsumptuz hoc nomẽ mensura ad qd̃libet eoꝝ que vr̃ mẽsurare ex eis q̃ sunt in genere q̃titatis sicut fuit trãsumptũ ad aliud genus hoc nomẽ quãtitas a quãtitate nũerali ¶ D.d. τ actio cuiuslibet eoꝝ τc̃.i. τ cũ in trãsũptiõe istiꝰ nois ad illa q̃ sunt p̃ter nũeros est: q2 actio eoꝝ est vnũ in oĩbus: qm̃ si fuerit vnũ in lõgitudine erit in lõgitudine: τ si fuerit vnũ in latitudine erit vnum in latitudine: τ si in ꝓfundo erit in ꝓfũdo: τ si fuerit vnũ in velocitate motꝰ cuius cã est grauitas τ leuitas: actio eiꝰ erit vna in mensura grauitatis. ¶ D.d. grauitas.n. τ velocitas τc̃.i. τ cã in h q actio mẽsure in vnoquoqz istoꝝ generũ est vna actio: est q2 vnũquodqz istoꝝ geneꝝ diuidit̃ in duo ɔ̃ria τ sunt quasi duplicia. U.g. qm̃ graue diuidit̃ in illud qd̃ ẽ magis graue: τ in illd̃ qd̃ ẽ minus graue: τ silr̃ velocitas: cuiꝰ cã est. q2 quãtitas grauis diuidit̃ in illud qd̃ est minoris velocitatis τ maioris velocitatis cuz sit rei grauis τ leuis. s. illud qd̃ ẽ minoris grauitatis: grauis vero est velocitas: leuis v̾o tarditas. ¶ Et h est manifestius in alia trãslatiõe in qua vr̃: grauitas.n. τ velocitas est cõplementũ cõe in ɔ̃rijs: qm̃ vtrũqz eoꝝ est duplex: graue.n. est illud qd̃ hz paucã declinationẽ: τ qd̃ hz multã declinationez: τ velox ẽ sm̃ hunc modũ est illd̃ qd̃ hz paruũ motũ τ magnũ motũ: velocitas.n. inuenit̃ in tardo: τ tarditas in veloci.i. qm̃ velox dicit̃ tardus ad illud qd̃ ẽ velocius: τ tardũ vr̃ velox ad illud qd̃ ẽ tardiꝰ: τ intẽdit q silr̃ est in quãtitate cõtinua. ¶ Et intẽdit declarare q in ista non inuenit̃ aliqd̃ vnũ.s. idiuisibile per nãm: sed cũ hoies voluerint mẽsurare in istis rebꝰ posuerũt vnũ p institutionẽ τ inspexerũt q esset valde silẽ vni nũerali. Et intẽdebat p h q fuit necesse vti põdere p grauia acceperũt illud qd̃ nõ recipit magis τ minꝰ in sensu sicut fecerũt põderibꝰ q̃ fundant̃ sup grana ordei. τ h intẽdebat cũ.d. in oĩbꝰ igit̃ est mensura.i. in oĩbus istis rebus mẽsurabilibꝰ τ põderosis: τ mẽsurabilibꝰ accipiũt vnã mensurã idiuisibilẽ: aut sm̃ institutionem aut sm̃ sensum silez mẽsure nãli.s. vno nũerali. In põderosis.n. ponũt aliqd̃ idiuisibile sm̃ sensuz vt grana ordei: τ in spacijs continuis aliqd̃ eq̃le maiori mensura q̃ est nãlr̃: vt mẽsura pedis τ cubiti. τ notificant cubitos p palmas: τ palmas p digitos. ¶ D.d. in lineis eni τc̃.i. qm̃ qui mẽsurãt lineas ponũt mẽsuras equales alicui quãtitati linee mensurabilis: τ ponũt illã mẽsurã quasi idiuisibilẽ. U.g. cubitũ aut palmã. ¶ D.d. cãm in h: τ.d. q2 querũt mẽsurã τc̃.i. τ cũ inueniũt illud in illo genere ponũt ipm̃ indiuisibile sm̃ institutionẽ. ¶ D.d. τ h est simplr̃ τc̃.i. τ mẽsura cui assimilãt alias mẽsuras est illud qd̃ nõ diuidit̃. In qualitate aũt ẽ illud qd̃ nõ diuidit̃ in q̃litate in q̃titate vero est illud qd̃ nõ diuiditur in q̃titate. D.d. vbi igit̃ existimat̃ τc̃.i. τ cum accidit eis aliquo genere inuenire mẽsurã in qua non est additio nec diminutio: illa mẽsura est apud nos mẽsura certa: q2 ẽ silis mensure nũeri certe simplr̃ q̃ est vnũ. ¶ D.d. τ poꝰ eoꝝ τc̃.i. qm̃ opinabant̃ q vnitas ẽ pª mẽsura: iõ q̃rũt silẽ ei in alijs rebꝰ. D.d. qm̃ ex linea τ ex tali τc̃. idest. τ cũ fuerit due mẽsure diuerse cũ de maiori diminuit̃ aliqd aut addit̃ aliqd: latet diminutio τ additio magꝭ q̃ lateat additio τ diminutio ĩ mẽsura breui τ q̃to magꝭ mẽsura fuerit breuior: tãto magꝭ apparebit additio τ diminutio: τ iõ mẽsurare p breuissimã mẽsurã sp est certiꝰ. ¶ D.d. q̃ illd̃ qd̃ ẽ ipole τc̃.i. q̃ illd̃ ĩ q̃ additio aut diminutio ñ ẽ sensibilr̃ accipit̃ ab oĩbꝰ hoĩbꝰ p mensurã in mensuratione rerũ humidarũ: τ in mensura grauitatis τ in mẽsuratiõe magnitudinũ: τ cũ mẽsurãt p talẽ mẽsurã sunt certi in cognitiõe q̃titatis.

¶ Et motuz aut simplici motu τ velocissimo. Paruissimuz.n. hic hz tp̃s. Quapp in astrologia tale vnũ principiũ τ metrũ. Motuz.n. regularẽ supponũt τ velocissimũ eũ qui celi ad quẽ alios iudicant. Et in musica diesis: q2 minimũ est: τ in voce elemẽtũ: τ hec oĩa vnũ aliqd ita: nõ vt cõe aliqd qd̃ vnũ: sꝫ sicut dictũ est. Nõ separãt autẽ vnũ metruz verũ aliqñ plura vt dieses due q̃ nõ sm̃ auditũ: sꝫ in rõnibꝰ τ voces plures quibꝰ mensuramꝰ: τ diameter duobꝰ mẽsurat̃: τ latꝰ τ magnitudines oẽs. Sic itaqz metrũ oĩuz qd̃ vnũ q cognoscimꝰ ex quibꝰ est suba: diuidẽtes: aut sm̃ q̃titatẽ: aut sm̃ spẽm: τ iõ qd̃ vnũ indiuisibile: q2 q primũ singuloꝝ indiuisibile. Non silr̃ aũt omne indiuisibile vt pes τ vnitas: sꝫ hoc qdẽ oĩo: illd̃ v̾o idiuisibile ad sensuz voluit: sic dictũ ẽ iã nã forsan oẽ cõtinuũ est diuisibile. Semp aũt cognatũ est metrũ: magnitudinũ qdẽ.n. magnitudo: τ sm̃ vnũqdqz: longitudinis lõgitudo: latitudinis latitudo: vocis vox: grauitatis grauitas: vnitatis vnitas: sic.n. oz accipere: sꝫ nõ qd̃ numeroꝝ numerus: τ qdẽ oportebat si silr̃: sꝫ nõ silr̃ significant. sꝫ aut si vnitatũ vnitates significarent metrũ: sꝫ nõ vnitatem. Numerꝰ aũt pluralitas vnitatũ est.

¶ Et vtitur hoc in motu simplici τ veloci ꝓpter paucitatez tp̃is. τ ideo in cõputatiõe stellaꝝ vnũ qd̃ est tale est principiũ in mẽsura: positus.n. est apud eos q motus celi est eodẽ mõ: τ valde velox etiã: τ p illuz iudicãt de alijs motibꝰ: τ in musica diasis qd̃ ẽ neuma duoꝝ punctoꝝ: qd̃ nõ diuidit̃: q2 est valde breuis: τ in voce littera. Unũ eni3 in oĩbus istis est hoc mõ: q2 vnũ nõ est cõe: sꝫ sicut dictũ est. Et nõ semp mẽsura est vnũ nuõ: sꝫ forte magis vt diasis: qm̃ sunt duo q̃ nõ sunt auditus: sꝫ in sermone τ vocibꝰ: p quas mẽsurat sunt multe: τ diameter mensurat̃ p duo τ latus etiã: τ sunt alique magnitudines τ habẽt oẽs magnitudines. Nõ igit̃ est mẽsura oĩuz rerũ: neqz oĩuz magnitudinũ q̃ cognoscunt̃. Et ex istis est suba q̃ cũ diuidimꝰ eã: aut p q̃titatẽ: aut p formã: τ ideo vnũ nõ diuidit̃: q2 est primũ oĩuz rerũ q̃ nõ diuidunt̃. Et nõ oẽ vnũ est indiuisibile eodẽ mõ: vt pes τ vnitas: sꝫ q̃dã nõ diuidunt̃ oĩno: τ q̃dã volumus vt sint indiui

sibilia p sensuz: vt dictū est. Omne igit̃ continuū diuisibile ꝛ mēsura semp ē vnigenea. V.g. qm̄ mēsura magnitudinū est magnitudo: ꝛ silr̃ in vnoquoqꝫ simplicium: longitudinis ergo lōgitudo: ꝛ latitudinis latitudo: ꝛ vocis vox: ꝛ grauitatis grauitas: ꝛ vnitatū vnitas. qm̄ sic oꝫ accipi: vt numerorꝫ numer⁹: ꝛ si oꝫ vt sit ita: ꝫ nō est necesse vt sit sicut hoc. Sꝫ est neċe vt sint mēsura vnitates. Numer⁹ aūt est multitudo vnitatū.

Mēsura sēp est vnigenea mēsurato.

Et vtunt̃ hoc ꝛc̃. i. ꝛ ponūt motū simplicē q est velocissim⁹ oīuꝫ motuū mēsurā: p quā mēsurāt oēs motus: ꝛ iste mot⁹ est mot⁹ celi diurn⁹. tpˢ.n. isti⁹ mot⁹ est minimū oīuꝫ temporꝫ. D.d. ꝛ iō in cōputatione ꝛc̃. i. ꝛ iō mēsurāt motū orbiū stellarꝫ p ipsuꝫ motuꝫ q est pⁿᵐ oīuꝫ motuū. D.d. cām in hoc ꝛ.d. est .n. positūꝫ apud eos ꝛc̃. i. ꝛ faciūt hoc ppꝛie de motu celi diurno: qꝛ opinant̃ q mot⁹ celi nō addit̃: neqꝫ diminuit̃. ꝛ q est valde velox: ꝛ ista sunt neċia in mensura fm q est mēsura in vnoquoqꝫ generꝫ. D.d. ꝛ in musica diasis: ꝛ intēdit totū. D.d. ꝛ in voce littere .i. q̄ sunt mēsura dictionū. D.d. vnū.n. in oīb⁹ istis est hoc mō. i. est minimū in illo genere: ꝛ nō est in eo additio nec dimiutio. D.d. vnū.n. nō est cōe. i. ꝛ vnū in vnoquoqꝫ genere ē ppꝛiū illi generi: qꝛ nō est vnū cōe sicut dictū est. Et cū declarauit q vnū nūero est p⁹ mēsura in vnoquoqꝫ genere: declarauit q non vsitat̃ in quolibꝫ genere vna mēsura: ꝛ qñqꝫ duab⁹: ꝫ tn̄ qꝛ maior notificat̃ per minorē. D.d. ꝛ nō sp vna mēsura ꝛc̃. i. ꝛ mēsura in q̄lꝫ gn̄e nō est vna: ꝫ inuenit̃ in vno genere plus q̄ꝫ vna mēsura: sed maior mensurat̃ p minorē: vt neumata ꝯposita q̄ mēsurant̃ per plus vno neumate: ꝛ hoc nō est audibilib⁹ tn̄: sed in dictionib⁹ vt syllabe pedes. D.d. diameter mēsurat̃ p duo. i. ꝛ diameter circuli mēsurat̃ p latus exagoni: ꝛ p alia latera cadētia in circulo: ꝛ silr̃ latera p plus mēsurant̃ vna q̄ntitate diametri. D.d. vnuꝫ igit̃ nō est mēsura oīum rerū: ꝛ nō est hoc vnū qḋ in sua nā sit vnū qḋ sit mēsura oīuꝫ rerū: nisi oīa haberēt eādē nāꝫ. D.d. neqꝫ oīuꝫ magnitudinū. i. neqꝫ oēs magnitudines hn̄t vnū qḋ mēsurat oēs ꝛ pcipue corpus: ꝛ maxie qn̄ mēsuram⁹ ipsuꝫ qn̄qꝫ p quātitatē: ꝛ qn̄qꝫ ptes ei⁹ q̄ sunt fm q̄litatē. D.d. ꝛ iō vnū nō diuidit̃ ꝛc̃. i. ꝛ in vnoquoqꝫ est vnū qḋ nō diuidit̃: qꝛ pᵐ i q̄lꝫ gn̄e dꝫ eē idiuisibile: ꝛ si nō: n̄ eēt pᵐ. D.d. ꝛ nō oē vnū est idiuisibile eodē mō ꝛc̃. i. ꝛ nō oēs vnitates q̄ accipiunt̃ ad mēsurādū sunt idiuisibiles eodē mō: ꝫ q̄dā sūt idiuisibiles simplr̃ ꝛ vnū in nuō: ꝛ q̄dā p institutionē vt pes ꝛ palma: ꝛ q̄dā qꝛ sunt res idiuisibiles in gn̄e fm pōdus vt grana ordei. D.d. qm̄ oē ꝯtinuū diuidit̃. i. vt dicim⁹ q q̄dā mensure sunt de nā ꝯtinui: ꝛ oē ꝯtinuū est diuisibile. D.d. ꝛ mensura sp ē vnigenea ꝛc̃. ꝛ hoc qḋ dixit est manifˢᵐ .i. q vnū qḋ mēsurat in q̄lꝫ gn̄e est de nā illi⁹ gn̄is: qꝛ nūeri nō mēsurāt̃ p magnitudinē: neqꝫ magnitudines p vnitatē. D.d. oꝫ.n. accipi hoc mō. i. vnū mēsurat nūerꝫ fm q est ꝯposit⁹ ex vnitatib⁹: nō fm q ē nūer⁹. Numer⁹.n. nō mēsurat̃ fm q est nūer⁹ nisi p nūerū. D.d. ꝛ si oꝫ vt sit ꝛc̃. i. ꝛ si nūer⁹ mēsurat̃ p nūerꝫ. tn̄ nō est neċe vt ille nūer⁹ mēsurās mēsuret̃ a nuō: ꝫ oꝫ vt mēsuratio pueniat ad nūerū q mēsurat̃ p vnū: qm̄ nūerus est multitudo vnitatū. Et.d. q mēsura nuōrꝫ est vna nō vnitas ad notificādū q mēsura cuiuslꝫ rei est sui gn̄is: adeo q mēsura nuōrꝫ nō est vnitas: ꝫ vnū est mēsura nuōrū. Et intēdit vt reputo q cū sit ita in vno ꝛ vnitate: ꝫ vnū denominetur ab vnitate: quanto magis in eis q̄ sunt diuersa in specie vt vnū ꝛ numerus.

Mēsura ē vnigenea. tō 4.ppxiv.

Et sciaꝫ aūt metrū rerū dicimus ꝛ sensuꝫ ppter ideꝫ: qꝛ cognoscim⁹ aliqd ipsis: qm̄ mēsurant̃ magis q̄ꝫ mēsurāt. Sꝫ accidit nobis veluti si in alio nos mēsurāte cognoscamus quāti sum⁹ p cubitū ad tm̄ nostri addiscere. Prothagoras ꝟo ait oīuꝫ eē metrꝫ ac vtiqꝫ si scientē diceret aut sentientē. Hos aūt qꝛ hn̄t: hic qdē sensuꝫ: illa ꝟo scientiaꝫ. Que dicim⁹ eē metra corꝫ q̄ subijciunt̃. Nihil itaqꝫ dicētes supabūdās vīr aliqd dicē. qḋ qdē igit̃ vni eē maxime est fm nomē qḋ determinat metrū quoddā: ꝛ maxie quantitatis: deinde qualitatis palā. Erit aūt tale hoc qdē si est indiuisibile fm q̄ntitateꝫ. illud aūt si fm qualitatē. Propter idiuisibile est: aut simplr̃: aut inquātū vnū.

Protagoras ait hoīes oīuꝫ metruꝫ esse idem. xi. metha. ca.4.

Dicimus ēt q scia est mēsura rerū: ꝛ sensus ppter eādē cām. Scim⁹.n. p ista aliqd ꝛ si nō magis dignuꝫ est vt mēsurent̃ q̄ꝫ vt mensuras eē. Sed accidit nobis q̄si si aliqs mēsuraret nos scirem⁹ cui⁹ mēsure sum⁹ p mēsurā cubiti positā sup nos: ꝛ Prothagoras dicebat q homo est mēsura oīuꝫ rerū. s. sciēs ꝛ sentiēs: qꝛ alter istorꝫ hꝫ sensuꝫ: ꝛ alter scientiā. Ideo dicimus q sunt mensure rerū positarū: ꝛ qꝛ nihil dicebāt distinctum nedū vt aliqd dixissent: manifestū est q essentia vnius magis ꝛ est nomē qḋ ponunt perfectis est principalr̃ quātitatis. deinde qualitatis: ꝛ erit tale: alterꝫ vero si fuerit indiuisibile fm quātitatē: ꝛ alterū si fuerit fm qualitatē: ꝛ ideo vnū est indiuisibile: aut modo simplici: aut q est vnū.

Et dr̃ q intellect⁹ ꝛ sensus sunt mēsure: intellectus 5 ꟞o rerꝫ intelligibiliū ꝛ sensus sensibiliū: qꝛ p ista cognoscunt̃ entia: ꝛ illud p qḋ cognoscunt̃ est mēsura: ꝛ hec est cā cōis sensui ꝛ intellectui ꝛ vni: ꝛ si nō digni⁹ est vt entia mēsurēt sciaꝫ ꝛ sensuꝫ q̄ꝫ vt mēsurent̃ entia. Nō.n. est mēsura nisi si entia sequerent̃ illud qḋ est in aīa: vt. d. Prothagoras. cū aūt illud qḋ est in aīa sequat̃ entia: neċe est vt entia mēsurēt aīaꝫ: ꝛ nos apphēdem⁹ q̄ntitatē ei⁹ q existit in aīa ex hoc sic si aliqs mēsuraret nos p cubitū: tūc cōprehēderem⁹ quot cubiti sunt in nos. Et hoc intēdebat cū.d. ꝫ accidit nobis ꝛc̃. D.d. ꝛ Prothagoras dicebat ꝛc̃. i. qꝛ opinabat̃ q verū est illud qḋ oēs opinabant̃ adeo q si duo hoīes opinant̃ duo opposita in aliquo q vtrūqꝫ erit verū. Opinabant̃.n. q verū sequit̃ opīonē. D.d. .s. p sciēs ꝛ sentiēs. i. ꝛ diximus q hō est mēsura: qꝛ est sciēs ꝛ sentiēs. i. ꝛ dicim⁹ hec de sciente ꝛ sentiente: qꝛ

ista p9 esse hz sensuz ⁊ ista alia hz sciaz. ¶ D.o. ⁊ quia nihil dicebat ⁊c. i. ⁊ inuēit illos q locuti sūt de diffōne vni9 absqz eo q distinxerūt fm quot modos dr vnū: sic.n. existimāt dicere aliqd de diffōne ei9 ⁊ ipsi nihil dicūt: ⁊ iō dicim9 post. manifem ē igit q entia vni9 ⁊c. idest. ⁊ cū ꝯsideratū fuerit de vno fm q distinxim9 manifestū erit q eēntia vni9 ⁊ itētio illi9 qd est significatū a noie pfecto in hoc genere iuenit inō pōt: et simplr i vno qd ē i q̄titate. deide in vno qd ē i q̄litate: ⁊ q vnū nō hz vnū in oib9 reb9: neqz pn̄m sic existimauerūt. ¶ Et hoc iuenit in alia trāslatiōe sic. illi aūt q dicūt q sunt mēsure posite opinant aliqd dicere magis p nomē per qd distinguūt est mēsura p9 vere q̄titatis: ⁊ silr q̄litatis. i. ⁊ illi q diffiniūt vnitates: q2 sunt mēsure rez mēsurādaz existimāt aliqd rectū dicere qñ distinguūt illa q̄ significat h nomē ⁊ cū distinguūt videt q per h nomē mēsura ⁊ vnum metri significat q̄titatē existentē in vera q̄titate. s. discreta. deide i q̄litate: ⁊ sic appebit q illō qd dixerūt est falsūz. ¶ D.o. ⁊ erit tale ⁊c. i. ⁊ vnū in p9 mēsura. qd aūt existit in q̄titate est illud qd non diuidit fm q̄titatē: ⁊ qd existit in q̄litate est illud qd nō diuidit in q̄litate ⁊ pcipue subali. ¶ D.o. ⁊ iō vnū est idiuisibile ⁊c. i. aut fm q est vnū idiuisibile in suba: aut fm q est vnū idiuisibile i q̄titate. ¶ Et in alia trāslatiōe. ⁊ ideo vnū est idiuisibile fz q est simplr: ⁊ fz q est vnū. ¶ Et intēdebat ōclarare q dimittere distinctionē h9 nois vnū fuit cā in opione opināciū q vnū qd est in q̄titate discreta est suba: ⁊ qd ē pn̄m entium: ⁊ q nūeri pp h sunt sube. ¶ Et h ēt fuit cā in opione Aui. q vnū qd est pncipiū numeroz est gen9 .s. entiū ita q significant accn̄s cōe eis: q2 ignorauit dr̄iam inter h nomen vnū qd significat pncipiū nūerorum: qd. s. est in quātitate ⁊ h nomen vnuz qd ē synonimū huic nomini ens. Cap. III.

Aui. ignorauit q vnū qd ē pn̄m nuōz ē aliō ab vno qd ē synonimū ens. Jō 4. m. cō. 3. ⁊ pic. i. cō. 8.

Ecundū subam vero ⁊ nām querendūz est vtro mō se hēat queadmodū in dubitatiōibus tractauimus qd qd vnū est: ⁊ qño opz de eo suscipere: vtrū velut suba aliqua existēte ipso vno: sicut ipsi pythagorici dicūt pri9 ⁊ Plato posterius. Aut magis supponit aliq̄ nā: ⁊ qño oportear noti9 dici ⁊ magis sicut q ō nā. Illoz.n. alicui9 amicitiā dixit esse quod vnū: alius aerē: alius ifinitū. Si itaqz nullū vliūm eē subam est possibile sicut in sermonib9 de suba ⁊ ente dictum est. Nec ipm h suba nisi vnū aliqd pter multa possibile est esse. Cōe naqz: sed si vt pdicatū solū palam q neqz ipm vnū. Nā ens ⁊ vnū vlr pdicantur maxie de oibus. Quare nec genera nāe q̄dam ⁊ sube separabiles ab alijs sūt. Nec vnum genus cōtingit esse pp eas cās ppter quas quidem nec subam. Adhuc aūt silr in omnib9 necesse est se hēre.

¶ Scōm aūt subam ⁊ nām perscrutemur qño est queadmodū perscrutati sumus de qōnib9 difficilib9 qd sit vnū: ⁊ vtrū opz existimare ipm eē vnū: sicut suba alicui9. sicut dixerunt Pythagorici ⁊ Plato post: aut est alia nā posita: ⁊ oz cū hoc dicere sermonē magis clarū: vt dixerūt nāles. qdā.n. dixerūt q vnū est amicitia: ⁊ qdā finitū: ⁊ quidam infinitū. Sz si sit ipōle vt aliqd vliūm sit suba sicut dictū est in smōib9 de suba: ⁊ q dicti sunt de ente. ergo hoc nō est suba ēt: qm̄ ipōle est vt aliqd sit pter multitudinez: q2 est cōe: h q2 ē dictū tm̄. Ergo manifestū est q nō est suba: sicut vnū nō est etiā. Vnū .n. ⁊ ens sunt pdicamēta vlia magis: ⁊ dnr de oibus. Ergo neqz gn̄a nāliter: neqz sube abstracte ab alijs ēt. Et ipōle est ēt vt vnuz sit gen9 pp illas cās: neqz ens: neqz sube sūt gn̄a: etiā necesse est vt oia sint silr.

Et cum sit declaratū q in vnoqqz genere est vnū qd est p9m in illo gn̄e pscrutemur de nā vni9 in suba qd sit sic pscrutati sum9 de qōnib9 difficilib9. ¶ D.o. ⁊ difficultas ē qd sit vnū ⁊c. i. ⁊ difficultas est in hac qōne scire vtrū vnū existit pse aliud a substātijs sensibilib9 vt Pythagorici dicebant de nūō: ⁊ Plato de formis. aut signt aliquā sbaz sensibilē: vt dicūt nāles eē ipm ignē: aut aerē: aut aliqd mediū. ¶ D.o. ⁊ oz cū hoc dicere ⁊c. i. ⁊ oz ponere nostrā pscrutationē fm smonē māifestiorē in smōib9 āntiquoz de pncipijs: qm̄ sūt entia singlia nō vlia: vt fecerūt nāles. Quidā.n. dixerūt q pn̄m sube ē amicitia: ⁊ qdā dixerūt corp9 finitū. v.g. aerē aut aquā: ⁊ qdā dixerūt corp9 ifinitm̄. ¶ D.o. sz si sit ipōle ⁊c. i. ⁊ cū ōclaratū ē in tractatu de suba: ⁊ de gn̄ib9 entis: qm̄ impōle ē vt aliqd vliūz sit suba: manim ē q vnū vle nō ē sba. ¶ D.o. ipōle.n. ē vt aliqd sit pter mltitudinē ⁊c. i. q2 ipōle ē vt aliqd cōe plurib9 sit suba nisi fm q ē in aia tm̄. D.o. māim ē igi q nō ē suba: sic nō ē vnū. i. ⁊ cū vlia nō sint sube: māim ē q ens cōe nō ē suba existēs ex aiaz: queadmodū vnū cōe nō ē suba. ¶ D.o. vnū.n. ⁊ ens ⁊c. i. qm̄ vnū ⁊ ens pdicamēta sūt vlia q̄ nō hn̄t eē nisi in aia. ¶ Et dixit magis: q2 hoc nomē ens dr de plib9 eis: [a] de qb9 dr hoc nomē vnū. vt cū dr de signato rei. ¶ D.o. ḡ neqz gn̄a ⁊c. i. ⁊ cū vlia nō sūt sube: ḡ neqz gn̄a sūt ēt sube. D.o. ⁊ ipōle est vt vnū sit gen9 pp illas cās. i. pp illas cās p q̄s fuit ipōle vt vlia eēnt sube. D.o. neqz sube sūt gn̄a ⁊c. i. q2 gn̄a sūt vlia. D.o. ⁊ ēt necesse est vt oia sint silr. i. oia vlia siue fuerint vlia subaz: aut vlia accidentiū.

Vnū ⁊ ens sūt vlia q̄ n̄ hn̄t eē nisi i aia. Jō. 7. m. 57 ⁊ que ibi.

a Hoc nomē ens dr ō plurib9 eis vbi qb9 dr h nomē vnū. op9. 4. m. t c. 3. ⁊ hic i. t. sequēti.

¶ Dicunt aūt equalr ens ⁊ vnū. Ergo qm̄ in qualitatib9 est aliqd qd vnū ⁊ aliq̄ nā: ⁊ silr in quātis: palā q2 ⁊ totalr querēdū qd ⁊ qd vnū. Queadmodū ⁊ qd eos tāqz nō sufficiēs q hoc ipsuz ipsius nā. At vo in colorib9 est aliqd q color vnus. puta alb9. Deinde alij ex hoc etiā nigrū vnr geniti. Nigrū .n. priuatio albi: ⁊ vt lucis tenebra: hec.n. ē priuatio lucis. q̄re si entia essent colores: essent vtiqz nūer9 qdā entia: h quoz palā vtiqz: q2 coloz ⁊ ipsuz vnū eēt vtiqz aliqd vnū: puta albū. Silr aūt si melodie eēnt: nūerus

Nigrū ē albi puatio.

vtiq3 eẽnt. Dicis3 eqdẽ: ꝫ nõ numer⁹ suba ipsoꝝ: ⁊ ipsu3 vnũ eẽt vtiq3 aliqd cui⁹ suba nõ ipsum vnũ: ꝫ diesis. Silr aũt ⁊ in sonis elitoꝝ vtiq3 eẽnt entia nũer⁹: ⁊ ipsu3 vnu3 elmẽtũ vocale: ⁊ si figure rectilinee figuraru3 vtiq3 eẽt nũer⁹: ⁊ ipsu3 vnũ trigonũ. Eadẽ aũt ratio ⁊ in aliis generib⁹. Quare siqde3 in passionib⁹ ⁊ in qualitatib⁹ ⁊ in quãtitatibus: ⁊ in motu nũeris existẽtib⁹ ⁊ vno aliquo in oĩbus. Numer⁹ est quoꝝdã ⁊ ipm vnũ aliqd vnũ. ꝫ nõ hoc ipsi⁹ suba ⁊ in substãtiis neẽe est silr se hẽc. Silr.n. se h3 in oĩbus. Qd qdẽ igit vnũ in oĩ gñe est q̃dã nã: ⁊ nulli⁹ nã hoc ipsu3 ꝙ vnũ palã. S3 sic in colorib⁹ colorẽ vnũ q̃rẽdũ ipsu3 qd vnũ: sic in suba suba3 vnã ipsu3 vnũ.

Ja ol genere vna nã ẽ mere oium i illo genere.

¶ Et ens dicit modis equalib⁹ modis vnũ⁹: cũ igit vnũ est in qualitibus: ⁊ est alia nã: ⁊ hoc est in qualitatib⁹ etiã: manifestũ est ꝙ o3 vlr querere qd sit vnũ sicut ens. ⁊ cu3 in cognitõe qd est hoc nõ est sufficiẽtia: sed in colorib⁹ vnus color vt albus: alii aũt videntur generari ex hoc ⁊ ex nigro: ⁊ nigru3 est priuatio albi: sicut obscuritas priuatio lucis: hec igit priuatio est lucis. Ergo si entia essent colores: tunc entia haberẽt numerũ: ꝫ aliquoꝝ. Manifestũ est igr̃ ꝙ eẽnt colores ⁊ vnũ etiã ꝫm ꝙ est vnũ si fuerit vnũ: vt album. Et silr etiã si entia eẽnt neumata: tũc diasis esset numerus: ꝫ nõ cõponit ea suba ⁊ vnũ: ergo quodlib3 est aliqd habẽs suba3 nõ vnũ: ꝫ diasis. Et silr in neumatib⁹ etia3 si entia eẽnt littere: numerus coꝝ esset vna littera vocalis: ⁊ si eẽnt figure rectarũ linearum: tũc numer⁹ figuraꝝ esset figure: ⁊ vnũ triãgulus. ⁊ idẽ sermo est de aliis generib⁹ etiã. Ergo si in passionib⁹ ⁊ in qualitatibus ⁊ quãtitatib⁹ ⁊ in motu est numerus: ⁊ in oĩbus vnũ aliqd: ⁊ numer⁹ est alicui⁹ vnĩ⁹ etiã: ⁊ nõ est hoc in suba: necesse est vt si similiter sit in suba etiã. Hoc.n. est consimile in oĩbus. Manifestũ est igit ꝙ vnũ in quolibet genere est nã: ⁊ nõ est hoc vnũ nã alicuius coꝝ: ꝫ sicut in colorib⁹ querere vnu3 colorẽ est vnũ: silr in suba etiã querere vnã substantiam est vnum.

7 ¶ Et cũ dr̃ vnũ modis equalib⁹ eis qb⁹ dr̃ hoc nomẽ ens: ꝫ differũt ꝫm modũ: ⁊ in q̃litate est vnũ idiuisibile p nã3: ⁊ silr in q̃titate: mani^m est qm o3 querere qd sit vnũ in ente. ⁊ hoc declarãdo qd sit vnũ p^m in suba qd ẽ idiuisibile in ea. ¶ D.d. cũ in cognitiõe ⁊c. .i. cũ nõ sufficit scire ꝙ in suba est aliqd tale: ꝫ ⁊ scire qd est illud qd ẽ vnũ in suba. D.d. ꝫ nõ in colorib⁹ ⁊c. .i. appet.n. ꝙ in suba est dispõ sicut dispõ in colorib⁹: queadmodũ igit in colorib⁹ est vnu3 idiuisibile ꝫm q̃litatẽ: ⁊ est illud ex quo cõponunt alii colores. s. albu3: ita in substãtiis dr̃ eẽ aliqd tale. ¶ Et nõ d3 aliqs dicere ꝙ colores cõponunt ex duob⁹. s. albo ⁊ nigro: qm nigrũ est priuatio albi: sic obscuritas est priuatio lucis: g in colorib⁹ nõ est p^m ⁊ mẽsura nisi vnu3. ¶ D. declarauit hoc ⁊ dixit. g̃ si sic eẽnt colores ⁊c. i. U.g. ꝙ si oĩa entia eẽnt colores haberẽt aliquẽ nũerũ g eẽt nũer⁹ coloꝝ: ⁊ nõ nũer⁹ alioꝝ: ⁊ haberẽt vnũ nũerãs. s. vnũ colorẽ. U.g. albũ. ¶ Et cũ dixit. ꝫ aliquoꝝ. intẽdit. ꝫ est albũ nũer⁹ coloꝝ nõ nũer⁹ simpliciter: ꝫ neq3 nũer⁹ alteri⁹ nãe. ¶ D. induxit aliud exẽplũ. ⁊ dixit. ⁊ silr si entia eẽnt neumata ⁊c. i. ⁊ tũc nũer⁹ eẽt nũer⁹ neumatũ tm̃: ⁊ diasis eẽt vnũ nũerãs in eis. D.d. ꝫ nõ ɔponunt ⁊c. i. ⁊ tũc eẽntie fierẽt ab vno qd est sba: neq3 ab vno qd est p^m q̃titatis: ꝫ ab vno qd ẽ diasis. D.d. g̃ qdl3 ⁊c. i. g̃ entia fierẽt ab aliq̃ qd h3 nã3 ⁊ suba3 nõ nã3 vnĩ⁹ ꝫm ꝙ est vnũ: ꝫ vnu3 qd est diasis. ¶ D. induxit ẽt aliud exẽplũ: ⁊ d. ⁊ silr in neumatib⁹ ⁊c. i. ⁊ si entia eẽnt dictiões: tũc vnũ numerãs eẽt littera vocalis: ⁊ illa lr̃a eẽt p^m entiũ: et silr si entia eẽnt figure: tũc vnũ nũerãs eẽt triãgulus: ⁊ silr ɔtingit in aliis gñib⁹ entiũ. ¶ D.d. g̃ in passiõibus ⁊c. ⁊ cũ sit verificatũ ꝙ in passionũ p̃dicamẽtis: ⁊ q̃litatũ: ⁊ q̃titatũ: ⁊ mot⁹ sunt nũeri: ⁊ in oĩbus est vnũ qd est p^m illi⁹ nũeri: ⁊ ẽ illd qd nõ vr̃ in illa nã ⁊ hoc nõ appet sensui in suba: neq3 vna istaꝝ vnitatũ est apta vt sit p^m nũoꝝ sube: neẽ est ꝫm hoc vt silr sit in substãtiis. s. vt in eis sit vnũ qd est p^m nũeri eorũ: ⁊ p^m sui eẽ. oẽ.n. qd est p^m eẽ est p^m nũeri: ⁊ qd est p^m nũeri est p^m eẽndi: idẽ.n. ɔtingit ex hoc in oĩbus gñib⁹. ¶ Et hoc intẽdebat cũ.d. est.n. silẽ in oĩbus. D.d. mani^m est igit ꝙ vnũ in q̃l3 gñe ⁊c. i. ⁊ cũ ꝫ si ita sic appet ꝫm iductionẽ: mani^m est ꝙ vnũ in q̃l3 gñe est alia nã simplr nãe illi⁹ gñis: ⁊ vnu3 nõ est nã alicui⁹ coꝝ. s. vnũ vlẽ. ¶ D.d. ⁊ in colorib⁹ sic ⁊c. i. qd est p^m eẽ subaꝝ ⁊ p^m numeri eaꝝ q̃ existit in suba. ¶ Et intẽdit ꝙ cũ huic fuerit iunctũ qd declaratu3 ẽ i physicis. s. hoc eẽ p^m motorẽ eternũ ⁊ absolutũ ab oĩ mã: ⁊ declarauit post ꝙ hoc nõ solũ mõ est p^m tãq̃ motor: ꝫ tãq̃ forma ⁊ finis declarabit ꝙ illud est vnũ de quo declaratũ fuit hoc ꝙ est p^m sube: sic est dclatũ ꝙ ẽ act⁹ vltim⁹ cui nõ admiscet po^a oĩo.

Documentũ. Nõ d3 aliqs dicẽ ꝙ colores ɔponant ex duob⁹. s. albo ⁊ nigro. Uide op⁹ ꝫ ph. 7. 56. ⁊ ꝫ phys. 6. 19. ⁊ 52. cõ.

8. phy. 71. ⁊ 79. Primus motor ẽ p^m tãq̃ motor: et tãq̃ forma est. Jdẽ. 12. m. co. 5. ⁊ 6. ⁊ 36. 38. 41. 44. ⁊ ĩ ⁊. ca. ẽ illa eadẽ.

¶ Quia vero vnũ significat aliqualr vnũ: ⁊ ens palã per assequi equalr cathegorias: ⁊ q2 nõ sunt in vllo vna: vt neq3 in qd est: neq3 in quale: ꝫ silr se h3 sicut ens: ⁊ per hoc ꝙ vnus homo nõ p̃dicat alteꝝ ab homine: aliqd: queadmodũ necesse p̃ter qddã q̃le: ⁊ q̃tũ: ⁊ vni eẽ id qd vnicuiq3 eẽ.

¶ Qm̃ aũt intentio vnius est eadẽ quoquo mõ cũ intẽtiõe entis manifestũ est: qm̃ modi ɔsecutiõis istoꝝ ad p̃dicamẽta sunt equales: ⁊ q2 eẽntia coꝝ nõ est vna: neq3 alterũ solũ. U.g. ꝙ vnũ est in p̃dicamẽto qd dicit qd: ⁊ in qualitate nõ est vnũ: ꝫ silẽ sic ens: ⁊ q2 nõ addit p̃dicamẽto aliud. ⁊ vnus hõ hominũ: sicut neq3 p eẽntiã p̃ter quale: aut vbi: aut q̃tũ: aut illud qd est eẽntia vnĩ⁹ ẽt: est essentia cuiuslibet.

8 ¶ Quõ aũt h nomẽ vnũ ⁊ ens sunt sinonyma manifestũ ẽ ex h φ eq̃liter diuidũt pdicamẽta fm ea: qm sicut dicim⁹ φ ens diuidit in subam: ⁊ q̃titum ⁊ q̃le ⁊ alia ita dicim⁹ φ vnũ aliud ẽ vnũ in suba: ⁊ ad q̃le: et sic de alijs. ⁊ hoc itẽdebat cũ. d. qm modi cõsecutionis ⁊c. ¶ Et Auic. d. φ ens ⁊ vnũ significãt intẽtões additã eẽntie rei. Nõ. n. opinat φ res est ens p se: s3 per dispõnẽ additã ei: vt dicim⁹ aliqd eẽ albũ. Unũ igit ⁊ ens apud ipm significat accñs in re. ¶ Et iam diximus ipossibilia ptingẽtia huic põni in alijs locis: ⁊ post ptinget ei h. s. φ illa dispõ: aut illud accñs p vnũ est vnũ ⁊ ens. Ens aũt ẽ ẽt vnũ ⁊ ens p aliqd additũ: aut p se: si p additũ pcedet in ifi^m: si p se. g cõcessũ ẽ aliqd esse vnũ ⁊ ens p se. ¶ S3 deceperũt eũ duo. s. q2 opinabat φ vnũ qd est pn^m q̃titatis ẽ vnũ qd est sinonymũ enti: ⁊ q2 h vnũ nũerat in accñtib⁹ existimauit φ vnũ qd significat oia pdicamẽta ẽ accidẽs. ¶ Et ẽt fuit decept⁹: q2 ignorauit dñiam iter h nomẽ ens qd significat gen⁹: ⁊ qd significat verũ. Qd. n. significat verũ est acc⁹ ⁊ qd significat genus significat vnũqdq3 decẽ pdicamẽtoꝝ multiplr. ¶ D. d. ⁊ quia eẽntia eoꝝ ⁊c. i. ⁊ q2 eẽntie ⁊ qditates pdicamẽtorum sũt diuerse: ⁊ nõ ẽ i eis aliqd cõe: ita φ vnũ ⁊ ens sint tanq̃ gen⁹. ¶ Quõ si ita eẽt: tũc hoc nomẽ vnũ nõ significaret illud qd signat in pdicamẽto sube aut q̃litatis aut q̃titatis p⁹ significatiõe ⁊ sine medio: sed significaret quẽadmodũ hoc nomẽ gen⁹ signat spẽs mediãte aliq̃ cõi. ¶ D. d. neq3 alteꝝ solũ. i. neq3 i h illi⁹ ex eis q̃ sunt in q̃lib3 pdicamẽto ẽ suba. D. d. sic ẽ vnũ in pdicamẽto qd dr qd ⁊c. i. sic nõ inuenit aliqd qd sit vnũ cõe pdicamẽto sube ⁊ q̃litatis: ⁊ alioꝝ pdicamẽtoꝝ: sed dr de eis pncipalr ⁊ secũdario: sic dr h nomẽ ens. ¶ Et cũ iduxit has duas rõnes sup h φ hec noia vnũ ⁊ ens significãt vnã eẽntiã: sed dñt fm modũ: iduxit tertiã rõnẽ. ⁊. d. ⁊ q2 nõ addit ⁊c. i. ⁊ signũ ei⁹ est φ cũ aliqs dixerit de aliq̃ hoie demõstrato esse vnũ hoiem: ⁊ esse hoiem: nihil aliud iduxit diuersum ab eo nisi liget h nomẽ vnũ p aliqd pdicamẽtũ. U. g. vt dicat φ ẽ vn⁹ in vbi: aut vn⁹ suba: aut vnum q̃tũ. ⁊ hoc itẽdebat cũ. d. ⁊ illud qd ẽ eẽntia vni⁹ eẽntie cuiuslib3. ¶ Et nõ itẽdit φ ista noia vnum ⁊ ens sunt idẽ oib⁹ modis: sed itẽdit φ significãt idem fm subm ⁊ diuersa fm modũ: ⁊ iõ decept⁹ fuit Aui. cũ. d. si hec noia vnũ ⁊ ens eẽnt sinonyma cũ h noie res nõ nõ eẽt veꝝ dicere rẽ eẽ vnã. U. g. ⁊ si vn⁹ hõ significaret hoiem: tũc dicere istũ hoiem dmõstratũ eẽ vnũ nõ eẽt enũciabile pposĩtũ ex pdica^to ⁊ subto: s3 dicere hoiem eẽ vnũ: ⁊ eẽt sic dicere hoiem esse hoiem. Cap. IIII.

Digressio 3 Aui de vno: require l. 4. me. cõ. 3.

Impugnatio

Cã pme erroris Auic.

Cãsc̃da.

Ens ⁊ vnum significant decem pncipa sine medio. vid cõsile l. 2. meta. 19. ⁊ 20. cõ.

Documentũ

Hinc sumit pdicationem eiusdem de se ipso eẽ nugatoriã vid idẽ 4. met. cõ. 3.

Opponunt aũt vnũ et mlta s3 plures modos quoꝝ vno vnũ et multitudo vt indiuisibile et diuisibile. qd qdẽ. n. diuisum: aut diuisibile multitudo q̃dam dr. Indiuisibile vero aut nõ diuisum vnũ. qm g q̃tuor modis oppõnes dicunt: et hoꝝ fm priuationẽ dr alteruz: ꝯria vtiq3 erũt: et neq3 vt ꝯdictio: neq3 vt ad aliqd dicta. Dr ãt ex ꝯrio et oñdit ipm vnũ ex diuisibili idiuisibile pp magis sensibilẽ multitudinẽ eẽ et diuisibile q̃ idiuisibile. q̃re rõne prior mltitudo idiuisibili pp sensuz.

¶ Et etiã vnũ ⁊ multũ opponuntur sibi fm situ: ⁊ multis modis. Et vnus eoꝝ est vnũ ⁊ plura: vt diuisio ⁊ nõ diuisio. Unũ. n. eorũ fm φ diuidit dicit multũ. Illud enim qd nõ diuidit dicit vnũ fm φ nõ diuidit. opposita igr in situ sunt quattuor modis: ⁊ vnus eoꝝ dicit fm priuationẽ. Sunt igit ꝯraria ⁊ nõ dicunt de cõtrarie eẽ sicut cõtradictoria: neq3 sicut relatiua. Et etiã sicut vnũ qd nõ diuidit. multitudo. n. est magis sensibil: ⁊ qd diuidit est magis sensibile q̃ illud qd nõ diuidit. Ergo sermo de multo est ante sermonẽ de indiuisibili pp̃ter sensuz.

Multitudo vnitate sensibilior est.

Intendit per opposita fm situz quattuor opposita: ⁊ vnuz opponit pluri magis q̃ fm vnũ modũ modorum oppositorum quattuor. ¶ D. d. ⁊ vnũ eorũ est vnũ: ⁊ multũ vt diuisum ⁊ nõ diuisum. vnũ. n. est indiuisibile. multum aũt diuisibile est: ⁊ hoc intẽdebat cũ. d. vnũ. n. eoꝝ ⁊c. i. multũ. n. dicit illud qd diuidit. vnũ aũt fm φ est vnuz est illud qd nõ diuidit. ergo opposita fm situz ⁊c. i. ⁊ cũ dictũ est in alijs locis φ opposita sunt quattuor modis affirmatiua ⁊ negatiua ⁊c. manifestũ est φ vnuz opponit pluri fm hunc modũ. s. habitũ ⁊ priuationẽ indiuisibilitas. n. est priuatio diuisibilitatis. ¶ D. d. sunt igit contraria ⁊c. i. multũ igit ⁊ vnũ sunt cõtraria ea contrarietate: fm quã sunt contraria priuatio ⁊ habitus. ¶ Et vocauit priuationẽ ⁊ habitũ cõtraria: q2 contraria vera reducunt ad hoc genus. ¶ D. d. ⁊ nõ dicit de cõtrario ⁊c. i. ⁊ vnũ ⁊ multũ nõ dicuntur opponi fm φ opponuntur sibi contradictorie. s. affirmatiua ⁊ negatiua: neq3 fm φ opponunt sibi relatiua. ¶ D. d. ⁊ scitur vnũ diuisibile ⁊c. ⁊ vnũ opponitur pluri fm φ priuatio opponit habitui. Et q2 indiuisibilitas est priuatio diuisibilitatis: ⁊ diuisibilitas est quasi habitus. ¶ D. dedit causam in hoc φ diuisibilitas est manifestior idiuisibilitate. ⁊. d. multum enim est magis sensibile ⁊c. i. ⁊ causa in hoc est quia diuisibile est multum ⁊ manifestius singulari: ⁊ etiam diuisibile est maius indiuisibile: ⁊ maius est manifestius minori: ergo concedẽre multum est ante cõcedere indiuisibile: ⁊. d. hoc: ne aliquis dicat φ multum est priuatio vnitatis.

9

Unũ ⁊ multa sũt opposita fm priuationẽ ⁊ habitũ.

¶ Est aũt vnius qdẽ sicut ⁊ in diuisione contrarioꝝ descripsim⁹: idem: ⁊ sile: et equale. Pluralitatis vero diuersuz: et diuisibile: et inequale. Dicto vero eodẽ multiplr: vno qdẽ modo fm numerũ: qd dicimus aliqñ ipsuz. hoc aũt si rõne et numero vnũ fiunt: vt tu tibi ipsi. et specie: et mã: vnũ. Amplius ãt si ratio prime sube vna fuerit: vt equales linee recte eedem: et eq̃lia: et isagonia: et tetragonia: et ẽt plia: s3 in his eq̃litas vnitas. ¶ Et sicut descripsimus in diuisione cõtrarioꝝ vnũ habet idem: et sile: et equale. Et multũ habz diuersuz: et dissimile: et inequale. Cũ igit dicit idem multis modis: quorum vnus est numer⁹ quẽ forte dicim⁹ idẽ.

τ etiam si fuerit vnũ per diffõem τ numeꝝ. Aut sicut illô qô dĩ idẽ ſm formã τ numeꝝ etiam: τ ẽt si diffinitio que ẽ ſube fuerit vna. Aut sicut dĩ φ linee eq̃les ſīt linee recte idẽ: τ silr̃ figure quadrangule eq̃les: qm̃ anguli eaꝝ sunt equales. Qm̃ τ si sint plures: ꝫ tamen equalitas in istis est vna.

10 ⁋ Et iam numerauimus cũ diximᵒ ꝓpria oppositoꝝ: τ diximus φ idẽ τ silẽ.i. in quo nõ ẽ diuersitas ſm q̃litatem: τ equale in quo nõ est additio neq̧ diminutio sunt ꝓpria vni: τ φ opposita istis.s. diuersum τ dissile τ ineq̃le sunt ꝓpria pluri: vnũ igiẽ opponitur pluri ſm istos modos. ⁋ D.o. cũ igiẽ diciẽ idẽ multi modis.i. τ qꝛ iã prediximus φ idẽ dĩ multis modis: neceẽ est vt vnũ opponaẽ pluri oibᵒ istis modis. Quoꝝ vnus ẽ vt extimant gdã.s. φ entia nõ distinguunẽ adiuicẽ nisi propter hoc φ sunt numerus: τ ſm hoc demõstratum est vnũ: qꝛ distinguiẽ ꝑ vnitatẽ numeralẽ que est ipm: τ silr̃ multũ demonstratũ nõ est multũ nisi per multitudinẽ numeralẽ: ita φ hec dictio duo demõstrata nõ sũt duo nisi ꝑꝑ dualitatẽ numeralẽ: τ rõcinabãtur ad hoc ex hoc φ alij dixerũt.s. φ numerus ẽ prior nãliter numeratis: τ vnitas numeralis vno. Continuũ aũt vĩ esse vnũ per vltima terminãtia: qm̃ corpus terminaẽ a superficiebᵒ: τ superficies a lineis. τ linea a punctis. ⁋ D.o. τ etiã si fuerit vnũ ſm diffõnem τc̃.i. τ dĩ vnũ illud qô est vnũ ſm formã τ mãm: vt callias demonstratus: qm̃ forᵃ eiᵒ ẽ vna.s. indiuisibilis: τ silr̃ mã eius. ⁋ D.o. τ ẽt si diffõ que ẽ ſbe τc̃.i. τ etiã illa q̃ ꝯueniũt in diffõne subali dĩr vnũ: vt dĩ φ linee recte sunt eq̃les ecõtrario de lineis nõ rectis cũ nõ rectis. linea.n. arcualis nõ põt eq̃ri linee recte: neq̧ nõ recta nõ recte. ⁋ D.o. τ silr̃ figura τc̃.i. τ silr̃ q diffinit figuras rectoꝝ angulorũ: qꝛ sunt ille que hñt q̃ttuoꝛ angulos eq̃les. ⁋ D.o. qm̃ si fuerint plẽs τc̃.i. qm̃ figure hñtes q̃ttuoꝛ angulos rectos: τ si hñt plures spẽs tñ ꝯueniunt in hꝫ: qm̃ anguli eaꝝ sunt eq̃les: τ silr̃ linee recte: τ si habẽt plẽs spẽs: tñ ꝯueniũt in hoc φ recipiũt eq̃litatem.

Linea arcualis nõ põt eq̃ri linee recte neq̧ ñ recta nõ recte. vñ oppᵐ i ꝑdicamẽtis vbi dẽ q̃dratura circuli scibilem nõdũ tñ factam.

⁋ Similia ꝟo si non sint eadeꝫ simplr̃ entia: nec ſm subam in dĩa subiectiua: ꝫ si ſm speciem eadẽ sint: vt maius tetragonuꝫ minori silẽ: τ ineq̃les recte. He nãqꝫ silẽs qdẽ: eedẽ ꝟo simplr̃ non. Alia si eandẽ spẽm habẽtia in quibus maius τ minus sit: nec maius sit nec minus. Alia si sit eadẽ passio τ vna specie: vt album valde τ minus: silĩa dicitur ẽẽ qꝛ vna spẽs ipsoꝝ. Alia si plura hñt eadeꝫ q̃ꝫ altera: aut simplr̃: aut q̃ in ꝓmptu: vt stagnũ argẽto: vel auro ignis: aut rubicundum: aut ruffuꝫ. Quare palã φ diuersum τ dissimile multipliciter diciẽ: τ hoc quidẽ aliud opposite τ ideꝫ. Propter qô oẽ ad oẽ aut idẽ aut aliud hoc aũt: si nõ τ mã τ rõ ẽ vna. Quapꝑ τ tu τ ꝓpinquus diuersus. Tertiũ aũt vt q̃ in mathematicis. ⁋ Diuersum quidẽ igitur aut idẽ ꝑ hoc ad oẽ dĩ quecũq̧ dñr τ vnũ τ ens. non enĩ ꝯtradictio ẽ eiusdẽ. Quapꝑ nõ dĩ in non entibᵒ: nõ idẽ aũt dĩ. In entibᵒ ꝟo

Oẽ ad oẽ aut ideꝫ aut aliud.

oibus dĩ. Aut enĩ vnũ aut nõ vnũ aptũ natũ τ ens τ vnũ. Diuersum quidẽ igitur τ ideꝫ ita opponuntur.

⁋ Et dicunẽ ꝯsilĩa cũ non fuerint idẽ simplr̃: τ non fuerint non diuersa per lineã cõpositã ſm formã τ fuerit idẽ. v.g. φ quadrãgulus maioꝛ ẽ ꝯsilis quadrãgulo minori: τ linee q̃ sunt nõ eq̃les ẽt sunt ꝯsilẽs. illa aũt q̃ sunt idẽ non simplr̃: ꝫ habẽt formã que ẽ eadẽ: τ ẽ in eis magis τ minus: cũ nõ fuerit magis τ minus. Et q̃dã cũ fuerit passio eadeꝫ in forma: vt albũ valde: τ minus dicitur cõsimilia: qꝛ forma eoꝝ sempꝑ ẽ vna. Et q̃dã cũ in eis fuerint idẽ magis q̃ꝫ diuersa: aut simplr̃: aut facilis eẽ: aut stannũ argẽto τ auro: qꝛ ẽ ruffuꝫ τ igneum. Ergo manifestũ ẽ φ diuersum ẽt τ dissimile dñr multis mõis: τ φ aliô τ idẽ dñr ꝫ opinionẽ i situ: τ iô oẽ dĩ aut ideꝫ aut aliô. Et quedã qñ mã τ diffõ nõ fuerit vnũ: τ iô cõpositũ ẽt est diuersum: τ tertiuꝫ sicut illud qô est in mathematicis. Diuersum enĩ aut idẽ ꝓpter hoc vtrũq̧ in respectu vniuscuiusq̧ alioꝝ: τ sunt oia que dñr vnũ τ ens. Non.n. ꝯdictoria ẽ idẽ. τ iô nõ dĩ in eis q̃ nõ sunt non idẽ aut dĩ: in oibᵒ ꝟo entibᵒ diciẽ. Unũ enĩ aut erit vnũ nãlr̃: aut nõ erit. Unuꝫ enim dĩ de ente nãliter: τ de ente ꝑ accñs.i. vnũ artificiatũ: sicut scãnuꝫ: aut erit vnũ naturaliter aut non erit: τ ens vnũ: τ diuersuꝫ τ idem ſm hoc opponunẽ sibi in situ.

11 ⁋ Cum declarauit φ vnũ τ multũ opponũtur ſm oppositionem eiusdem τ diuersi τ silis τ dissilis: τ declarauit ꝫ quot modos opponũtur silẽ τ dissilẽ. ⁋ Et.o. τ dñr ꝯsilia τc̃.i. τ dñr ꝯsilia cũ nõ fuerint idẽ ſm formam: neq̧ etiã fuerint diuersa ſm formas ꝑ diuersitatem lineaꝝ ex quibᵒ cõponũtur vt diuersitas triãguli a quadrato. ⁋ D.o. exẽplũ. τ.o. v.g. qꝛ quadrangulus maioꝛ τ minoꝛ q sunt ꝯsilẽs in forma τ in alia translatione. v.g. qm̃ quadrãgulus magnᵒ est silĩs q̃drãgulo paruo.i. qm̃ figure ꝓpoꝛtionales nõ sunt eedem. v.g. qm̃ duo quadrãguli equales dñr esse idẽ: τ nõ dicũtur esse ꝯsilẽs: τ silr̃ nõ dĩ φ quadrãgulus τ figura oblonga rectoꝝ anguloꝝ τ equaliũ lateꝝ sũt ꝯsilẽs. ⁋ D.o. τ linee q̃ sunt ineq̃les.i. τ linee recte non eq̃les in istis figuris ꝯsilibᵒ sunt ẽt ꝯsilẽs.i. ꝓpoꝛtionales. ⁋ D.o. q̃ aũt ſm eadẽ simplr̃ τc̃.i. τ dicuntur ꝓpoꝛtionalia illa que ꝯueniunt in formã nõ simplr̃: sed ꝯueniũt i forma ſm magis τ minᵒ. ⁋ D.o. τ quedã qñ passio τc̃.i. τ dicuntur ꝯsilĩa illa quoꝝ passiones.i. q̃litates sunt eedẽ in forma: sed diuersanẽ ſm magis τ minᵒ. Dñr enĩ cõsimilia alio mõ a primo: qm̃ subiecta diuersantur ſm magis τ minus ſm accñtia: τ illa diuersanẽ ſm magis τ minus in hoc φ sunt vt decẽ ꝑdicamenta. ⁋ D.o. τ quedã qñ in eis τc̃.i. τ dicũtur ꝯsilĩa illa i quibᵒ dispositiones ꝯuenientes sunt magis q̃ꝫ diuerse aut simplr̃: aut q: põt eẽ ꝑ artificiũ ꝯueniẽtia i plibᵒ dispõnibᵒ leuiter τ facile vt stannũ τ argentũ: qm̃ ꝑ artificiũ põt esse

cōueniētia ĩ plib⁹ dispōnib⁹: ita ꝙ existimabiť stannū esse argētum: ꝛ sĩlr cuprum cū auro. ℂ D.d. ğ manifestum est ꝙ diuersum ꝛc̃.i. ꝛ cū diuersuz opponiť eidē: ꝛ idē dr̃ multiplr: manifestū est ēt ꝙ diuersū dr̃ multiplr: ꝛ sĩlr ɔsĩle dr̃ multiplr: mani⁹ ē ꝙ dissĩle dr̃ multipliciter. ℂ D.d. ꝛ aliud aũt ꝛ idē ꝛc̃.i. ꝛ diuersum aũt ꝛ idem sunt opposita ẜm positionem .s. ꝙ cū alteꝝ ponitur auferť reliquū. ℂ D.d. ꝛ q̃dā cum mā ꝛ diffō nō fuerit eadē.i. ꝛ quedā dr̃r diuersa q̃n diuersanť in mā ꝛ forma: ꝛ hoc est oppositū eidē .s. vno in mā ꝛ forma. ℂ D.d. ꝛ iō oppositū ēt est diuersum.i. ꝛ iō oppositũ huic modo vnius est nō vn⁹. ℂ Et incēdit ꝙ iste modus nō diuidiť in veꝝ ꝛ falsum: nisi ĩter duo existētia. ℂ D.d. ꝛ tertiū est sicut illud qđ est ĩ mathematicis .s. ꝛ tertius modus in quo inueniť iste modus positus .s. idem ꝛ diuersum est illud qđ est in mathematicis: vt dicimus sĩle aut dissĩle. ℂ D.d. diuersum aũt ꝛ idē ꝑꝑ hoc ꝛc̃.i. ꝛ iō diuersum ꝛ idē non opponūtur nisi inter duo existētia q̃n cōparať vnū ꝛ alteꝝ. ℂ D.d. ꝛ ē oē qđ dr̃ vnū ꝛ ens.i. vnū aũt qđ est sinonymū cuz ente non opponiť ei qđ est nō vnū: q̃m diuersum est illō qđ dr̃ ĩ respectu vnius ad vnū: ꝛ iō nō opponiť vni h̃ qđ diciť hoc nomen ens: cū dicim⁹ aut ē ens: aut nō ē ens: ſꝫ opponitur oē qđ est preter illud de entib⁹ vt dicim⁹: aut est vnū aut multū. ℂ Et cū.d.ꝙ vnū qđ est sinonymū cū ente opponiť multo. ℂ D.d. cāz in h̃: ꝛ.d. q̃m vnū: aut est vnū nāliter aut multū: q̃m oē vnū aut est vnū nāliter aut multa: vnū eni ꝑ artificiū vt scānū ē multum: q2 est vnū per accñs: ꝛ vnū ꝑ accñs ē multū: ꝛ iō diuidit veꝝ ꝛ falsum de oĩ dicere ẜm hoc significatuz huius nōis vnū: aut ē vnū aut multū: scānū .n. ē multum non vnum nāliter. ℂ D.d. ꝛ ens vnum.i. nāliter. ℂ D.d. ꝛ diuersum ꝛ idez ꝛc̃.i. ꝛ idē ꝛ diuersum ẜm h̃ opponunť sibi ꝑfecta oppositiōe ɔ̃trio de eodem ꝛ diuerso que dr̃r in respectu alicuius ad aliud vnū.

Scānum est mltū nō vnū nāliter. vide sup̃. cō. ꝑrio.

Diuersum ꝛ differēs differunt.

ℂ Differētia ṽo ꝛ diuersitas aliunde. Diuersum eniz ꝛ a quo ē diuersum nō neċe aliquo esse diuersum. Oē nāqꝫ aut diuersuz aut idē qđcūqꝫ ē ens differēs ṽo ab aliquo sane differt. Quare neċe ipm̄ idē aliqđ esse quo differunt. Hoc aũt idē ipm̄ genus aut spēs. Oē nāqꝫ differēs differt aut gñe aut specie. Gñe quidē quoꝝ nō est cōis mā: nec gñatio adinuicem: vt quoꝝcūqꝫ alia figura cathegorie. Specie ṽo quoꝝ idem ē genus: dr̃ aũt gen⁹ ẜm ꝙ ambo idē dñr ẜm subām diīa.

Que genere diīa.

Que spē differentia.

ℂ Diuersitas aũt ꝛ alietas alio mō. Q̃m diuersum: ꝛ illud cui⁹ est diuersum nō est neċe vt sit diuersum a re. Oē.n. ens aut est diuersum aut idē. Que aũt differūt ab aliquo per aliqđ differūt. Ergo ē neċe vt sit aliqđ idē ꝑ qđ non differt: ꝛ h̃ est genus aut forma. Oē eni differēs differt per gen⁹ aut formā. Per genus aũt illa q̃ nō hñt medium mām cōem neqꝫ generātur ex inuicē: vt oia quoꝝ figura predicamēti est aliud. Per formam ṽo illa quoꝝ est genus idem. Et dr̃ genus illud qđ est idem per substantiā oia diuersa.

tz. ℂ Diuersa aũt ꝛ nō diuersa opponūtur sibi alio mō ab eo ẜm quē opponiť idē. ℂ D. incepit dare dr̃iam ꝛ.d. diuersum.n. ꝛc̃.i. diuersuz qđ opponiť eidē non est de caplo ad aliquid: ita ꝙ si diuersum ab aliquo vt differens est differēs ab aliquo ꝛ ɔueniēs: ɔueniens alicui. ℂ D.d. oē ens ꝛc̃.i. oia.n. duo entia aut sūt diuersa aut idē. ℂ D.d. illō aũt qđ differt ꝛc̃.i. ꝛ q2 differēs differt per aliqđ neċe est vt illud qđ nō differt cōueniat cum illo per qđ fuit dr̃ia: ꝛ vt illud in quo cōuenit sit illō ꝑ qđ differt. Si igiť aliqua ɔueniētia ɔueniūt ẜm gen⁹: aut ẜm formā neceſſe est vt illa q̃ differūt: differāt aut ẜm genus aut ẜm formā. ℂ D.d. ẜm aũt gen⁹ illa que nō hñt ꝛc̃.i. ꝛ illa q̃ differūt ẜm genus sūt illa q̃ nō hñt mām cōem neqꝫ transmutanť adinuicē. ℂ D.d. h̃ q2 illa q̃ transmutanť adinuicē hñt mām cōem. ℂ D.d. vt oia quoꝝ figura predicamēti est alia.i. vt oia q̃ sūt sub diuersis predicamētis: vt linea: ꝛ albū. Ista eni nō conueniūt in aliquo gñe: q2 vnū ꝛ ens nō sunt gña vt: ꝛ ideo nō transmutātur adinuicē. ℂ D.d. ꝛ per formā vero ꝛc̃.i. illa eni que differūt ꝑ dr̃ias formales sūt illa quoꝝ genus vnū. D. descripsit ipm̄ genus: ꝛ.d. diciť genus ꝛc̃.i. ꝛ dr̃ genus illud qđ est ꝑdicabile de diuersis ẜm ꝙ est vnūquodqꝫ eoꝝ. ista enim est dispositio ꝑdicabilis substantialis.

Illa q̃ transmutanť adinuicē habent mām cōem. Idē ꝑ de generatiōe. 4. 3. c. 53.

ℂ Contraria ṽo differentia sunt: ꝛ cōtrarietas est differētia quedā. Quod aũt hoc bene supponimus palā ex inductiōe: q2 eniz differētia ꝛ eadē vñr ꝛ nō solū diuersa entia. Sꝫ hec quidem genere diuersa. hec aũt in eadez copulatione cathegorie: quare in eodez gñe ꝛ in eadem specie. Determinatum etiā aũtē in aliĳs q̃ sīt gñe eadē aut diīsa. Cap. V.

Hinc sumi solet diffō ɔ̃riorum.

Quoniā aũt differre cōtingit ab inuicē differentia plus ꝛ min⁹: est aliqua maxima differentia. Et hanc dico contrarietatem. Quia ṽo maxima est differētia palam ex inductione: gñe nāqꝫ differentia non habēt viaz inuicem: ſꝫ distāt magis ꝛ incōparabiliter. differētib⁹ ṽo spē generationis ex contrariĳs sunt vt vltimis. Vltimoꝝ ṽo distantia maxima est. Quare ꝛ que ɔ̃trioꝝ. At ṽo maximum ĩ vnoquoqꝫ genere perfectum. Maximū eni cui⁹ nō est excessus. Et perfectum cuius non est adhuc extra sumere aliquid possibile: finem eniz hꝫ perfecta differentia sicut ꝛ alia: eo ꝙ finem habeant perfecta dicitur. Nihil aũt extra finem. Vltimum aũt in oĩ: ꝛ ɔtinet. Propter qđ nihil ex̄ finē: nec eget aliquo qđ ē ꝑfectū.

Maximuꝫ in vnoquoqꝫ gñe ē ꝑfectū.

ℂ Quoniam autem ꝛ ɔtrarietas ē aliqua diuersitas: manifestum est ex sequētibus ꝙ hñ fuit hoc positum. omnia eni videntur eē differentia ꝛ non illa que sunt diuersa tm̄. Sed quedam sunt diuersa ẜm genus: ꝛ quedam per ordinem vnius predicamēti. Ergo sunt in eodem genere: ꝛ sunt eadē ẜm genus. Et determinatum in aliĳs locis q̃ sīt ẜm genus

idem aut diuersa. Et cū posse est vt differunt abinuicem dr̄ia maiori ⁊ minori: manifestū est q̄ aliqua dr̄ia maxima est: qm̄ illa q̄ differunt fm̄ gen⁹ impossē est vt sint ex inuicē: sed distāt magis: ⁊ non ȝueniūt. Illa aūt q̄ differunt fm̄ formā generātur ex ȝrijs: q̄ sūt maiora: ⁊ distātia aliaꝝ reꝝ est maxia distantia: ergo distātia ȝrioꝝ est: sed maximū in quolȝ gn̄e est perfectū. Maximū.n. est illud cui nō est additio. Perfectū vo extra qd̄ nihil est. Diuersitas eni hȝ perfectionē: sicut alia ēt dicunt pfecta q̄ hn̄t ȝplemētū: ⁊ nihil ē ȝtinēs ex̄ pfectionē vltimū: sic ens: ⁊ ē ȝtinēs: ⁊ iō nihil ē ex̄ pfectionē: ⁊ pfectio nl̄la idiget oio.

Maximum quid? Perfectum quid?

13. Quoniā aūt bene posuimus q̄ ȝtraria ⁊ contrarietas est alia dr̄ia manifestū est ex sermōe sequēti. s. ex inductiōe. ¶ D.o. oia.n. videnť ⁊c̄. i. appet.n. q̄ oia q̄ dn̄r esse dr̄ia ⁊ nō ȝueniētia nō dr̄ h̄ in illis q̄ sunt dr̄ia simplr̄: sed in eis q̄ sunt dr̄ia aut fm̄ genus: aut diuersa fm̄ formā tm̄: sed q̄daȝ fm̄ genus: ⁊ q̄dā fm̄ formā. ¶ D.o. q̄ sunt i eodē gn̄e ⁊c̄. i. ergo illa q̄ sunt dr̄ia sunt q̄ nō ȝueniūt in eodē gn̄e: ⁊ q̄ sunt ȝueniētia ȝueniūt i eodē gn̄e. ¶ D.o. ⁊ determinatum est in alijs. i. ⁊ distincti sunt superius modi reꝝ que sunt eedē fm̄ gen⁹: aut diuerse fm̄ genus. ¶ D.o. cū igiť posse est ⁊c̄. i. ⁊ posse est vt res differāt abinuiceȝ magna dr̄ia ⁊ parua: manifestū est q̄ dr̄ia que ē i fine est maxia dr̄ia. ¶ D.o. qm̄ illa q̄ differūt fm̄ gen⁹ ⁊c̄. i. illa vo q̄ differūt in gn̄e nō agūt in se inuiceȝ neq̄ sūt cōtraria: sed distāt ab inuicē ⁊ in rei veritate non sunt dr̄ia: dr̄ia.n. agunt in se inuicē: illa vo que differūt fm̄ formā aut sunt ȝria: aut sūt illa quoꝝ gn̄atio est ex cōtrarijs: ⁊ sunt ȝria q̄ ȝria sunt maioris distantie inesse queādmodū illa q̄ sunt dr̄ia pria in loco sūt illa quoꝝ distātia est maxia. ¶ Et debes scire q̄ hec diffō ē contrarioꝝ pp̄ ȝrietatē q̄ est in loco. distātia.n. in loco est maxia. s. cētri ad circūferētiā: ⁊ ista distātia est cā in cōtrarietate subaꝝ corpoꝝ ppꝛioꝝ istis locis: ⁊ iō dictū est in diffōne ȝrioꝝ simplr̄ q̄ sunt illa inter q̄ est distātia in esse maxima. ¶ D.o. sed maximū ⁊c̄. i. si distātia maxia in quolȝ gn̄e. s. distantia in loco ⁊ distātia in q̄litate ⁊ forma est perfecta. ¶ D.o. maximū.n. est illud cui nō ē additio. i. ⁊ illō cui nō ē additio. i. ⁊ illō cui nō pōt fieri additio ē ȝplemētū. ¶ D.o. ⁊ ȝpletū ē ex̄ qd̄ nihil ē. i. ⁊ illō ex̄ qd̄ nihil ē est ȝpletū. ergo distātia q̄ ē inter res ȝrias ⁊ differētes ē distātia ȝpleta. ¶ D.o. ⁊ est ȝtinens. s. ȝpletū: ⁊ iō nihil est ex̄ ȝpletū. i. q̄ est ȝtinens ⁊ ȝpletū nullo indiget oino. i. nullo addito.

Documētū. Idē. 4. met. cō. 4. Cōtrarietas in loco ē cā i ȝtrarietate substantiarum corporum ppꝛiorum istis locis. oppositū. 5. ph. cō. 10. vbi nō ȝtrariū ȝrietatem aliquā in substātijs.

¶ Quod quidē ergo ȝtrarietas est differētia perfecta ex his palam. Multipliciter aūt dictis cōtrarijs sequeť q̄ pfecte ita sicut vtiq̄ qd̄ est cōtrarijs esse extiterit ipsis. His auteȝ entibus palam q̄ non ȝtingit vni plura ȝria esse. Nec eni vltimo vlterius. Et erit vtiq̄ aliqd̄. Nec distantie vnius plura sūt q̄ duo vltima. Totaliter aūt si est ȝtrarietas differētia: dr̄ia vo duoꝝ: quare ⁊ pfecta. Necesse aūt ⁊ alios terminos esse veros ȝtrarioꝝ. Eteni plurimuȝ differt perfecta differentia.

Non ȝtingit vni plā contraria esse.

Genere aūt differentibus nō est magis extra accipere his que spē. Ostensum est enim q̄ ad ea que sunt extra genus nō est dr̄ia. Hoꝝ aūt hec maxima. Et in eodē genere plurimū dr̄ia ȝria: maxia nāq̄ dr̄ia hoꝝ q̄ pfecta: ⁊ q̄ in eodē susceptibili plurimū dr̄ia. eadē eni est materia ȝtrarijs: ⁊ que sub eadē potētia plurimum dr̄ia. eteniȝ scia circa vnum genus q̄ vna: in quib⁹ perfecta dr̄ia maxima.

Eadē est materia contrarijs.

¶ Qm̄ aūt dr̄ia cōpleta ȝtrarietas est manifestum est ex istis: ⁊ cū ȝria dn̄r multis mōis accidit eis vt sint cōpleta hoc mō: fm̄ q̄ ē eis essentia vt sint ȝria etiā: ⁊ cū oia ista sint manifestū est q̄ impossē est vt vnuȝ hēat multa contraria. Nullū eni est magis posterius q̄ postremū: ⁊ vna dimēsio nō hȝ plus q̄ duo vltima: ⁊ vlr̄ si diuersitas est dr̄ia ⁊ diuersitas est duoꝝ: ergo ⁊ ȝplementū etiā: ⁊ nec̄e est ēt vt diffōnes ȝrioꝝ postreme sint vere: diuersitas.n. ȝpleta hȝ diuersitatē maximā. impossē ē eni vt aliqd̄ sit magis distans in diuersis fm̄ genus ⁊ formā. Declaratuȝ ē igiť q̄ diuersitas nō est in eis q̄ sunt extra gen⁹: ⁊ q̄ h̄ in eis est maximū: ⁊ q̄ maxie diuersa in vno gn̄e sunt ȝria. diuersitas eni maxima in istis est diuersitas cōpleta: ⁊ ēt diuersitas maxia diuersitate q̄ sunt in eodem gn̄e. Qm̄ mā est eadē ȝrioꝝ ⁊ q̄ sūt in eadē potētia sūt diuersitate maxima diuersa. eadem.n. sciencia est in eodem genere: ⁊ in eis ē completa diuersitas ⁊ maxima.

14. ¶ Manifestum est igiť ex sermonib⁹ predictis. s. q̄ diuersitas q̄ est in ȝrietate est diuersitas cui impossē est addere in illo gn̄e neq̄ vt aliqd̄ illi⁹ generis sit extra illud: ⁊ qd̄ est tale est cōpletū in distantia: ergo ȝtrarietas est diuersitas cōpleta. ¶ D.o. ⁊ cū ȝria dn̄r ⁊c̄. i. ⁊ cum sit declaratū q̄ ȝtrarietas est diuersitas cōpleta fm̄ q̄ est ȝrietas. ȝtraria aūt dn̄r multis modis: vt dictum est superius: manifestum est q̄ diuersitas inter modos eoꝝ debȝ esse cōpleta fm̄ essentiā ȝriȝ fm̄ q̄ ē cōtrariū qm̄ si fuerit in loco: tūc diuersitas i loco erit perfecta: ⁊ si fuerit in forma tūc diuersitas in for⁹ erit cōpleta: ⁊ si sunt in q̄litate erit cōpleta. ¶ Et cū declarauit h̄: incepit declarare q̄ ȝriū vnū hȝ ȝrium: ⁊ hoc vtiť in celo ⁊ mundo tanq̄ sumpto: ⁊.o. ⁊ cū ita sit manifestū ⁊c̄. ⁊ h̄ intellectū ē pse. ¶ D.o. demōstratiōeȝ: ⁊.o. qm̄ nō aliquid erit ⁊c̄. i. qm̄ positū est q̄ ȝriū est in extremo vltime distātie: ⁊ vltimū nō est nisi vnū quēadmodū ⁊ primū: ⁊ iō.o. ⁊ distātia nō hȝ plura q̄ duo scȝ q̄ duo vltima. s. pncipiū ⁊ finē. ¶ D.o. ⁊ vlr̄ ⁊c̄. i. ⁊ vlr̄ si ȝrietas est diuersitas ⁊ diuersitas est duoꝝ: manifestū est q̄ diuersitas eoꝝ est ȝpleta. ¶ D.o. ⁊ nec̄e est etiā ⁊c̄. i. manifestū est ex hoc fmōe q̄ diffō ȝrioꝝ cōuenit diuersis: maxie in eodē gn̄e: ȝtraria eniȝ sunt illa quoꝝ diuersitas est ȝpleta: ⁊ diuersitas cōpleta ē postq̄ non est maior: ⁊ nulla diuersitas ē maior q̄ illa que sunt in eodē gn̄e: qm̄ inter illa que sūt diuersa fm̄

P. celi. t. c. 10.

gen⁹ ꝛ formā nō inuenit̄ magis distās ꝛ magis ꝓpinquum.s.qm̄ inter illa nō accidit cōparatio sicut nō accidit mēsura inter diuersas magnitudines in genere. ℂ D.d.declaratū est igit̄ ꝛc.i.declaratū ē igit̄ ꝙ non inuenitur diuersitas ꝯpleta in eis q̄ nō sunt in eodem genere: qm̄ diuersitas q̄ est inter illa est maxima: ꝛ est declaratū ēt ꝙ illa q̄ maxie differūt in eodē sunt ꝯria: ꝛ est e ꝯrio sermoni dicēti ꝙ ꝯria sunt in eodē gn̄e: ꝛ ꝙ sunt maxie dr̄ia in illo gn̄e. ℂ D.d. ꝛ ēt dr̄ia ꝛc.i. ꝛ etiā est declaratū ꝙ illa q̄ maxie differūt sunt i eodē gn̄e: ꝛ ꝙ dr̄ia coꝝ ē cōpleta. ℂ D.d.mā eni coꝝ ꝯrioꝝ ꝛc.i. ꝛ significat ꝙ illa q̄ sunt in eodē gn̄e sunt ꝯria s͡ꝫ ꝙ mā recipit ꝯria: ꝛ ꝙ illa que sunt in potētia in eodem loco sunt diuersa maxima diuersitate: ꝛ ideo eadeꝫ est sciētia contrariorum. Cap. VI.

Inter illa que sunt diuersoꝝ generum nō accidit ꝯparatio. Idē.7.ph. tex.cō.27.

Prima v͠o contrarietas babitus ꝛ priuatio est: sed nō ois priuatio: multipliciter eni dicit̄ priuatio: sed quecūq̧ perfecta fuerit. Alia aūt ꝯtraria s͡ꝫ boc dicent: boc quidem per babere: illa v͠o per facere aut factiua esse. Alia aūt per acceptiones esse ꝛ abiectiones boꝝ: aut alioꝝ cōtrarioꝝ. Si ergo opponitur ꝯtradictio priuatio ꝛ cōtrarietas: ꝛ ad aliqd. Hoꝝ aūt primum ꝯtradictio. Cōtradictiōis aūt nibil est mediū. Contrarioꝝ aūt cōtingit. Quod qdē non idē ꝯtradictio ꝛ ꝯtraria palā. Priuatio v͠o cōtradictio quedā est: aut eni qd̄ impoīe est totaliter babere: aut si qd̄ aptum natū babere nō bēat priuatuꝫ: aut totaliter: aut aliq̄liter determinatū est. Multipliciter enim iā boc dicimus: sicut diuisuꝫ est a nobis ī aliis. Ergo priuatio quedam est ꝯtradictio: aut in potentia determinata: aut ꝯcepta cū susceptiuo. Quapropter cōtradictionis quidē non ē medium: sed priuationis alicuius ē. Equale nāq̧ aut non equale omne. Equale v͠o aut ineq̄le nō oē: nisi solū susceptiuo eq̄litati.

Cōtradictionis nibil est medium.

ℂ Et prima ꝯtrarietas est babit⁹ ꝛ priuatio: ꝛ nō ois priuatio: qm̄ priuatio dicit̄ multis modis: sed illa que est perfecta. alia v͠o ꝯtraria talia dicūtur de talib⁹ istis: quedā eniꝫ q͡ꝛ babēt: ꝛ quedam q͡ꝛ agūt: ꝛ q͡ꝛ babent agentia: ꝛ quedam q͡ꝛ sunt diminutio: ꝛ etiaꝫ ista ꝛ alia ꝯtraria. Et si opponitur s͡ꝫ oppositionem cōtradictoria: ꝛ ꝯtraria: ꝛ priuatiua: ꝛ relatiua: ꝛ ꝯtradictoria sunt prima istoꝝ: ꝛ nullum medium est ꝯtradictorioꝝ. Contraria v͠o possunt babere mediū. Manifestum est igitur ꝙ ꝯtradictoria ꝛ ꝯtraria nō sūt idē. Priuatio aūt ē cōtradictio quoquo modo: qm̄ si illud qd̄ non babꝫ potentiam vt oino sit ꝛ illud qd̄ non babet istud qd̄ naturaliter debꝫ babere est priuatio: aut vl'r: aut aliquo modo singulari. Qm̄ boc dicit̄ multis mōis: sicut diximus in aliis locis. Ergo priuatio ē contradictoria que distincta est sine potētia accepta cū recipiente: ꝛ iō non est mediū inter cōtradictoria: alia aūt priuatio nō bꝫ mediū. Eq̄le v͠o illud qd̄ non est eq̄le. eq̄le v͠o totū equale nō totū: s͡ꝫ si fuerit in receptiōe eq̄lis.

Et prima contrarietas ꝛc. ꝛ.d. s͡ꝫ q͡ꝛ opposita s͡ꝫ babitū ꝛ priuationem ꝑcedūt nālit̄ opposita s͡m ꝯrietatē. Oia eni ꝯtraria opponūtur s͡m priuationē babitū: q͡ꝛ vilius ꝯrioꝝ accidit ei vt sit ꝑfectioris priuatio: ꝛ declaratū est in physicis ꝙ prīa cōtrarietas est priuatio ꝛ forma. ℂ D.d. ꝛ nō est ois priuatio ꝛc.i. sed nō ois ꝑuatio ꝛ babitus ꝑcedūt ꝯria: sed priuatio q̄ est pura priuatio ꝛ nō ꝯiuncta cū esse oino. ℂ D.d. alia v͠o ꝯria ꝛc.i. alia v͠o ꝯria dr̄ ꝯria q͡ꝛ pēdēt ex istis ꝯriis descriptis: qm̄ quedā dr̄ ꝯria: q͡ꝛ brīt aliquid de intētiōe veroꝝ ꝯrioꝝ: q̄dam dr̄ ꝯria q͡ꝛ sunt acta a ꝯriis: ꝛ q̄dā q͡ꝛ sunt agētia ꝯria. ℂ D.d. ꝛ quedā q͡ꝛ est diminutio.i. ꝛ q̄dā dr̄ ꝯria: q͡ꝛ alteꝝ eoꝝ est cōpletus babitus: ꝛ alteꝝ diminutus. ℂ D.d. ꝛ ēt ista ꝛ alia ꝯria.i. ista igit̄ est dispositio ꝯrioꝝ de qb⁹ induximus exēplū superius: ꝛ alia ꝯria sunt q̄ non diximus. ℂ D.d. ꝛ si opponūtur s͡m opponēꝫ ꝛc.i. ꝛ cū opposita cōpleta sint quattuor vt descriptū est ī aliis locis: cōtradictoria illoꝝ sunt magis opposita ꝛ prima in boc: ꝛ boc declaratuꝫ est in vltimo caplo Perier menias. ℂ Deinde incepit dare dr̄iam in s͡ꝫ: ꝛ.d. ꝛ nō ē mediū cōtradictorioꝝ.i. ꝛ affirmatiua ꝛ negatiua differunt a contrariis: q͡ꝛ affirmatiua ꝛ negatiua nō brīt mediuꝫ: ꝛ quedā ꝯria brīt. g͡ manifestuꝫ est ꝙ ꝯdictoria ꝛ ꝯria non sunt eadē. ℂ D.d. ꝑuatio aūt ē ꝯdictoria quoquō mō: ꝛ.d. s͡ꝫ: q͡ꝛ ꝑuatio ꝛ bitus nō diuidunt veꝝ ꝛ falsuꝫ: nisi qn̄ subm̄ coꝝ fuerit ens: aut terminatū. ꝯdictoria v͠o diuidūt veꝝ ꝛ falsum siue subm̄ fuerit siue non vt declaratū est in logica. ℂ D. incepit dare dr̄iam inter illā ꝛ ꝯdictoriā: ꝛ.d. qm̄ si illud qd̄ nō bꝫ potētiā ꝛc.i. ꝛ priuatio ē ꝯdictio quoquo mō: q͡ꝛ qn̄q̧ nō ꝑuat̄ ab aliquo illō qd̄ nō bꝫ potētiā vt sit ī eo vt rōnalitas ab ab asino: ꝛ qn̄q̧ priuat̄ ab aliquo illud qd̄ nālit̄er bꝫ aut simplr ꝛ in oi tp̄e: vt cecitas in boīe a pn̄ᵒ natiuitatis: aut in aliquo tp̄e: vt barba in puero. Priuatio eni dicit̄ multis modis: ꝛ necesse est in oīb⁹ recipiēs esse: ꝛ iō.d. g͡ priuatio ē ꝯdictoria ꝛc. g͡ priuatio ē negatio in qua nō est potentia ad affirmationē cū fuerit accepta cuꝫ ꝓprio accipiēte. ℂ D.d. ꝛ iō nō est mediū ꝛc.i. ꝛ iō cā in boc ꝙ ꝯdictoria nō brīt mediū est: q͡ꝛ ꝯdictio est priuatio nō ī recipiēte ꝓprio. Priuatio aūt ꝛ babitus brīt sīc medio qn̄ ꝑdicātur de alio a ꝓprio recipiēte: qm̄ tūc falsant ambo. ℂ D.d. exēplū: ꝛ.d. qm̄ eq̄le ꝛc. v.g. eq̄le ꝛ ineq̄le ī albo.n. falsant ābo.s. eq̄le ꝛ ineq̄le. ℂ D.d. eq̄le v͠o totū ꝛc.i. eq̄le v͠o ꝛ ineq̄le qn̄ ꝑdicātur de subiecto ꝓprio.s. magnitudinib⁹ diuidūt veꝝ ꝛ falsum qn̄ accipit̄ oppositū eq̄le ꝛ ineq̄le. diuidit̄.n. veꝝ ꝛ falsum. dicere.n. ꝙ ista linea ē aut eq̄lis illi: aut inequalis: sed si fuerit declaratuꝫ ꝙ ē nō eq̄lis diuiditur etiā in magnū ꝛ paruū. diuisio.n. perfecta est dicere ꝙ ista linea est equalis: aut maior aut minor.

.s͡ꝫ.

Oia ꝯria opponūtur s͡m priuationē ꝛ bitū: q͡ꝛ vil'⁹ ꝯrioꝝ ē sicut priuatio perfectiōis. Idē s.p.9. ꝛ.i.p. 7. ꝛ.2.ph.p. 15. E 1.3.ph. cō 5. ꝛ p̄ de gnātiōe. cō 18. ꝛ.2. celi. cō.10. ꝛ.4. met.t.p.27. Idē b.l.seq.

Priuatio ꝛ bitus nō diuidūt verū ꝛ fl'm: nisi qn̄ s͡bm coꝝ fuerit terminatū secus de ꝯdictoriis. Idē in postꝑdicamentis. ꝛ.5. met.p.27. ꝛ ꝑcdi. 129. ꝛ 3.ph.p.24. ꝛ.4.ph.109. Idē b l cō. sequenti.

ℂ Si itaq̧ generationes ipsi materie ex ꝯtrariis fiūt: aut ex specie ꝛ ex speciei babitu: aut priuatione aliq̄ speciei ꝛ forme palā: q͡ꝛ ꝯrietas priuatio q̄dā ꝛ vtriq̧ ois. Priuatio v͠o

non oīs forsan ɔ̃rietas. Causa vero q2 multi-
pl'r ɔ̃tingit priuari priuatū. ex qb⁹ eni priuatio-
nes extremis ɔ̃ria. Palā āt ꝛ ꝑ iductionē.

Ois ɔ̃rietas hꝫ priuationem alterius ɔ̃rioꝝ: ꝫ non sil'r oia.

Omnis eni ɔ̃trarietas hꝫ priuationē alteri⁹
contrarioꝝ: sed nō sil'r oia. Nō ineq̄litas eq̄li-
tatis: dissimilitudo silitudis: ꝛ malicia virtu-
tis. Differt aūt vt dictū est: hoc qdē.n. si solū
priuatꝫ: h aūt si est: aut qn̄: aut in quo: vt si
etate aliq̄ aut pricipali aut oino. Quapp ho-
rum quidē est mediū: ꝫ neqꝫ bon⁹ hō nec ma-
lus: alioꝝ vero nō ē. Sed nece est esse: aut pa-
rem: aut imparē. Amplius alia qdē hn̄t sup-
positū determinatū: alia aūt nō. Quare palā
q2 semꝑ alteꝝ ɔ̃rioꝝ dr̄ fm priuationē.

Et gn̄atiōes in mā fiūt ex ɔ̃rijs: ꝛ gn̄antur:
aut forma ꝛ ex habitu forme: aut ex aliq̄ pri-
uatiōe forme: manifestū est ꝙ ɔ̃ria oia erūt:
priuatio vero nō erit neqꝫ oia ɔ̃ria: ꝛ cā in hoc
est q2 pose priuatū priuari mltis mōis. Ista
eni ɔ̃traria sunt ex alijs ex qb⁹ sunt trāsmuta-
tiones: ꝛ h manifestū est ex sermōe sequēti.
Oia eni ɔ̃ria hn̄t priuationeꝫ alteꝝ ɔ̃trarioꝝ.
Sed nō est sile in oib⁹: qm̄ ineq̄litatis est eq̄-
litas: ꝛ dissilitudinis silitudo: ꝛ prauitas stu-
diositatis: ꝛ diuersant̄ sicut dictū est. Vnus
vero qn̄ fuerit priuatū tm̄: ꝛ aliō qn̄ in aliquo
tp̄e fuerit alicui⁹: sicut ē alicui⁹ in aliquo tp̄e
etatis: aut mō domināti in nā totius. Et iō
q̄dā hn̄t mediū: ꝛ ē hō non bon⁹: aut malus.
Sed ꝛ in qbusdā nō est: ꝫ impar: aut par: ꝛ
etiā in quibusdā ē subiectū terminatum ꝛ in
quibusdā nō: ergo manifestū ē ꝙ semꝑ alteꝝ
ɔ̃rioꝝ ē mō priuatio: ꝛ ꝙ h nece est.

16 Idest: si generatio est in mā inter ɔ̃ria: ꝛ oīs gn̄atio ē ex for⁹ ɔ̃pl'ta in formā diminutā aut ecōuerso ꝛ gn̄a-tio ē ex ɔ̃rijs: manifestū est ꝙ in altero ɔ̃rioꝝ ē ꝑuatio ꝛ nō oē in q̄ est ꝑuatio ē ɔ̃riū. D.o. ꝑuatio vo ꝛc̄.i. ꝫ non de nc̄itate oīs ꝑuatio ē ɔ̃riū. D.o. qm̄ q̄dā ꝑua-tiones sunt in qb⁹ nō est ɔ̃rietas.s. cū plurię ꝑuatiōes. Et cā in h est: qm̄ in oī ꝑuatiōe nō est ɔ̃riū: qm̄ ꝑuatio: aut est ꝑuatio fm totuꝫ: aut ē ꝑuatio q2 caret ꝑfectiōe tm̄. D.o. ista.n. ꝛc̄.i. ꝛ cā ī h ꝙ cū ɔ̃rijs admiscet̄ aliq̄ priuatio ē: q2 sunt ex ꝑncipijs ɔ̃rietatis ex q̄ fit gn̄atio simpl'r.s. q̄ sunt forā ꝛ ꝑuatio: ꝛ h est manifestum ēt ex inductiōe.s. ꝙ alteꝝ oīum ɔ̃rioꝝ est ꝑuatio. nigruꝫ vo quoquo mō ē ꝑuatio albi: ꝛ sil'r calm ꝛ frigidū: ꝛ leue ꝛ graue. D.o. ꝫ nō ē sile ī oīb⁹ ꝛc̄.i. ꝫ habit⁹ ꝛ ꝑuatio q̄ est in altero ɔ̃rioꝝ nō est silis in oībus modis ɔ̃rioꝝ: ꝛ ineq̄litas eni opponit̄ eq̄litati: ꝛ dissilitudo silitudini: ꝛ qḋ opponit̄ prauitati ē studiositas. Et cū ista sint di-uersa fm sua ɔ̃ria: ḡ ꝛ ꝑuatiōes ɔ̃iūcte ī eis sūt diuerse. D.o. ꝛ differūt sicut dictū est ꝛc̄.i. ꝛ iste ꝑuatiōes di-uersant̄: qm̄ quedā sunt in qb⁹ est ꝑuatio simpl'r: ꝛ q̄dā sunt in qb⁹ est ꝑuatio fm aliqḋ tp̄s.v.g. fm aliqḋ tp̄s etatis vt ꝑuatio barbe an̄ pubertatē: ꝛ q̄dā hn̄t de pri-uatiōe intentionē dictaꝫ ꝑncipal'r ꝛ vere. D.o. ꝛ iō quedā hn̄t mediū ꝛc̄.i. ꝛ ꝑꝑ diuersitatē nāe ɔ̃rioꝝ ꝛ na-ture ꝑuationū accit̄ vt q̄dā hēant mediū.v.g. qm̄ hō heremita q nō est ꝑs ciuitatis nō est bon⁹ aut malus: ꝛ est medius. Et q̄dā nō hn̄t mediū: vt par ꝛ ipar: ꝛ ēt quedā priuatiōes hn̄t subiectū terminatū: ꝛ q̄dā non: ꝛ itēdit ꝑuationē quā significat h ꝑticula nō. D.o. ergo manifestū est ꝛc̄.i. ex predictis manifestuꝫ est ꝙ necesse est vt priuatio ꝛ habitus sint illa ad qua redu-cuntur contraria.

Heremita q non est pars ciuitatis non est bon⁹ aut malus. Idē 5. me. c. 27.

Cap. VII.

SUfficit aūt ꝛ si principia ꝛ gn̄a
cōtrarioꝝ: puta vnuꝫ: ꝛ multa.
Alia nāqꝫ ad hec reducuntur.
Qm̄ aūt vnū vni cōtrariū est
dubitabit aliquis qō opponi-
tur vnū ꝛ multa: ꝛ eq̄le magno
ꝛ paruo. Vtrū eniꝫ semꝑ in oppositiōe dici-
mus: vt vtrū album aut nigrū: ꝛ vtrū albuꝫ
aut non albuꝫ: vtrū vero homo aut albū non
dicimus nisi ex suppositione: ꝛ querētes vt
vtrū venit Cleon aut Soz. sed nō necesse est
in vno aliquo gn̄e h: ꝫ hoc inde venit. Nam
opposita sola nō ɔ̃tingit simul existere: quo
ꝛ hic vtitur in eo ꝙ vter venit. Si.n. sil' ɔ̃tin-
geret ridiculosa erit interrogatio. Si vero ꝛ
ita sil'r incidunt in oppositionē in id qḋ vnuꝫ
aut multa: vt vtrū ambo venerūt aut alter.

Et si principia contrarioꝝ ꝛ genera eoruꝫ
sunt sicut vnum ꝛ multum: vnum attribuit̄
istis: sed cum vnum est contrariuꝫ vni rectū
est: vt aliquis querat questionē difficilē qō
opponuntur fm oppositioneꝫ vnū ꝛ multū
ꝛ equale magno ꝛ ꝑuo: qm̄ si opposita fm
positionem dicuntur semper per vtrū.s. vtꝝ
album aut nigrum: ꝛ vtrū albū ꝛ non albū:
ꝛ non dicimus vtrū homo aut non albū nisi
per accidens. Et questio est ille veniens est
Melcon aut Soz. qm̄ h non est necesse in
aliquo genere oino: sed iste etiaꝫ deinde fuit
deceptus: qm̄ opposita fm oppositioneꝫ nō
possunt existere insil'. Et ipse vtitur h. Hoc
etiaꝫ cum.d. vtrum veniens est alter. Qm̄ si
esset insimul: tunc questio esset diuisibilis: ꝛ
fuerit hoc modo etiaꝫ: tunc caderet sub op-
positione in vno aut multo: sicut vtꝝ venīūt
ambo: aut alter.

17 Et si principia ꝛ gn̄a ɔ̃rioꝝ sunt vnū ꝛ mltū: q2 vnū accipit̄ in diffōne ɔ̃rioꝝ: sed si vnū ꝛ multū sūt ɔ̃traria: ꝛ est dcm̄ qḋ ɔ̃riū nō hꝫ nisi vnū ɔ̃riū ꝛ multū nō est vnū: ꝛ sil'r eq̄le qḋ ē ꝓpriū vni opponit̄ magno ꝛ paruo: ꝛ cā in istis nō est vnū sed plā vno: qm̄ igitur dr̄ ꝙ vnū est ɔ̃riū vni. D. incepit declarare diuersitatē inter opposita ꝛ nō opposita. Et.d. qm̄ si opposita fm oppositionē ꝛc̄.i. qm̄ si illa q̄ sunt opposita fm op-positionē sint illa de qb⁹ q̄rit̄ ꝑ hāc ꝑticulaꝫ vtꝝ.v.g. vtꝝ iste color est albū aut nigrū aut medium aut iste color sit alb⁹ aut nō albus. D.o. ꝛ nō dicimus vtꝝ

homo tc̃.i. τ nõ q̃rit̃ p hãc pticulã vtꝝ i eis q̃ nõ sũt opposita nisi oppositio accidat in eis per accñs. v.g. q̃n aliquis q̃rit vtꝝ veniat Sor. aut Plato nõ est necesse vt ista sit oppositio i aliq̃ gñe oĩno: q̃m posse ẽ vt veniãt ambo insil. ❡ D. icepit dare modũ fz quẽ hoĩes q̃rũt hanc q̃õnem: τ.d. sed iste deinde fuit deceptus.i. sed q hoc q̃rit fuit ẽt deceptus in hoc: q2 q̃rens talẽ q̃õnem credit q nõ veniẽt sil: τ tũc q̃rit aut scit q alterꝝ eoꝝ dz venire: τ iõ sunt opposita p accñs.i. q2 accidit eis h̃ fm querentẽ.i. q2 querẽs scit q illi nõ veniẽt insil. aut q2 alterꝝ eoꝝ dz venire τ ignorat quis. ❡ D.d. cãm in hoc. τ.d. opposita.n. fm oppositionẽ tc̃.i. τ hec pticula vtꝝ 9iũgit̃ semp cũ oppositis: q2 opposita nõ pñt esse insil. ❡ D.d. testimoniũ sup h̃ q q q̃rit h̃ scit q non conueniũt insil: τ.d. τ ipse vtit̃ h̃ tc̃.i. τ po' isti' q̃õnis est sicut q̃õ q̃rentis vtꝝ veniẽs ẽ alter istoꝝ. ❡ Et.d. hoc: q2 si po' istius q̃õnis nõ est po' alteri' interrogationis: tũc po' essz ociosa. ❡ D.d. τ si fuerit h̃ mõ tc̃.i. τ cũ declaratũ sit q ista interrogatio.s. vtꝝ venit Sor. aut Plato est sicut interrogatio que est an venit alter eoꝝ mãifestũ ẽ q̃m ista interrogatio reducit̃ ad interrogationẽ q̃ est in oppositis: sicut interrogatio q̃ est in oppositiõe q̃ est inter multũ τ paucũ: τ intẽdit per hoc q oĩs interrogatio est in oppositis.

❡ Si itaqz in oppositis semp est ipsi' vtꝝ interrogatio: dĩ aũt vtꝝ magis: aut min': aut equale: aliq̃ oppositio adhuc eq̃lis. Nõ eniz alteri soli 9triũ nec ambob'. Quid eni magis aut maiori aut minori. Amplĩ' ineq̃li 9trium est eq̃le. Quare in plibus erit aut in vno. Si vero ineq̃le significat idez simul amboꝝ vtiqz erit quidem oppositũ ambobus.

❡ Si igit̃ semp in oppositis ẽ interrogatio p vtrũ. Et dĩ vtrũ ẽ magis aut min': aut eq̃le. Quid igit̃ opponit̃ fm oppositionẽ eq̃li nõ: q̃m nõ est 9trium: neqz alteri tm̃: neqz vtriqz. Q̃m erit maius minori: τ ẽt eq̃le est 9trium nõ eq̃li. Ergo erit aut multitudis aut vnitat: τ si nõ eq̃le significat idẽ vtriqz: ergo erit oppositũ in oppositione vtriqz.

❡ Cum declarauit q interrogare p vtꝝ est in q̃ttuor oppositis: q̃rit nũc q̃uo eq̃le: τ magnũ τ paruuz opponunt̃ cũ i eis vsitat̃ ista pticula vtꝝ. ❡ Et.d. τ si sp tc̃.i. q si interrogare p vtruz est in q̃ttuor modis: τ multotiens interrogamus in magnitudinib' vtꝝ sit maius aut minus aut eq̃le: q̃uo eoꝝ 9ponit̃ eq̃le minori aut maiori. ❡ D.d. q̃m nõ est 9triũ tc̃.i. q̃m si fuerit 9triuz aut erit 9trariũ alteri: aut vtriqz: τ impossẽ ẽ vt sit 9triũ alteri. v.g. minori. inuenit̃ eni maius minori: τ minus maiori. ❡ D.d. τ ẽt eq̃le tc̃.i. τ cũ dicim' q eq̃le ẽ 9triũ ineq̃li: tũc dicere nõ eq̃le: aut significat vnã nãm aut plres. Si igit̃ ineq̃le significat vnã nãm oppositã naturaliter eq̃li cõtinget vt illud q̃õ nõ est non equale sit equale: quod est falsum.

❡ Et dubitatio iuuat dicẽtes ineq̃le dualitatem eẽ. Sed accidit vnũ duob' esse 9triũ: q̃õ est ipossẽ. Amplĩ' eq̃le q̃dẽ mediũ vĩ eẽ magni τ pui: 9triatio ãt itermedia neqz vĩ neqz ex diffõne possẽ. Nõ eni vtiqz erit pfecta mediatio alicui' extñs: sz magis hz semp sui met aliq̃õ mediũ. Restat igit̃ aut vt negationem opponi: aut vt priuationẽ. Alteri' q̃dẽ vtiqz itaqz nõ 9tingit. Quid.n. magis magni aut pui. Amboꝝ igr̃ negatio priuatiua. Quapp ad ambo vtꝝ dĩ: ad alterꝝ vero nõ: vt vtꝝ maius: aut eq̃le: aut vtruz eq̃le aut minus. Sed semp tria. Nõ priuatio aũt ex necẽitate. Non eni oẽ eq̃le q̃õ nõ maius aut minus: sz in q̃b' aptũ natũ est eẽ: ẽ itaqz eq̃le q̃õ neqz magnũ neqz paruũ: aptũ natũ magnũ aut paruũ eẽ: τ opponit̃ ambobus vt negatio priuatiua. Quapp τ mediũ est: τ q̃õ neqz malũ neqz bonũ opponit̃ ambob': sz innoiatũ. Multipliciter eni dĩ vtrũqz: τ nõ ẽ vnũ susceptiuũ: sz magis q̃õ neqz albũ neqz nigrũ. Vnũ vero nõ hoc dĩ. Sed determinati coloris in q̃b' dicit̃ priuatiue negatio hec. Nã necẽ aut pallidũ aut rubeũ esse: aut tale aliq̃d aliõ: q̃re nõ recte increpãt opinãtes silr̃ dici oĩa: vt si calcei τ man' mediũ q̃õ neqz calceus neqz manus. Q̃m q̃dẽ τ q̃õ neqz bonũ neqz malum boni τ mali tãq̃z oĩuz futuro aliquo medio nõ necẽ aũt accidere hoc. hec q̃dẽ eni oppositoꝝ cũ negatio ẽ: quoꝝ ẽ mediũ aliq̃õ τ distantia aliq̃ nata est eẽ. Horꝝ aũt nõ est dĩa. Nam in alio gñe quoꝝ negationes. Quare non vnum quod subijcitur.

❡ Et q̃õ difficilis accidit dicentib' q ineq̃le solũ est iter: sz accidit vt vnũ 9triũ sit duob': q̃õ est impossẽ. Et ẽt eq̃le vt vĩ inter magnũ τ paruũ. Cõtrariũ.n. nõ vĩ inter: τ impossẽ ẽ hoc de diffõne ẽt. Q̃m si nõ est 9pleta si fuerit iter. sz hz semp aliq̃d inter. Remanet igit̃ vt opponãtur fm oppositionẽ sicut negationem: aut sic̃ priuationẽ. Sz impossẽ ẽ alteri. Nõ.n. ẽ negatio magni magis q̃z pui. Ergo est vtriqz negatiua priuatiua: τ iõ vtꝝ dĩ de vtroqz: τ nõ dĩ de altero vtꝝ est maius: aut equale: aut vtꝝ est eq̃le aut minus: g̃ sũt tria. priuatio aũt õ necẽitate: q̃m nõ oẽ q̃õ non est maius aut min' ẽ eq̃le: sz ineq̃le eis q̃ sũt illa. Eq̃le eniz est illõ q̃õ nõ ẽ magnũ aut paruũ: τ nãliter est magnũ aut paruũ: opponit̃ aũt ambob' fm oppositionẽ. Q̃m vtrũqz dicit̃ multis modis: τ recipiẽs nõ est vnũ: sz plã. Et nõ ẽ albũ aut nigrũ: neqz h̃ ẽ vnũ sz terminat̃ aliquo mõ illõ õ quo dĩ h̃ negatiua mõ priuatiuo. Q̃m necẽ ẽ vt sit aut rubei coloris aut alterius. Nõ igit̃ ẽ sermo ver' existimantiũ q sermões oĩuz reꝝ sũt 9siles: g̃ erit inter manũ τ vestimẽta man' q̃õ ẽ neqz vestimẽ-

tum aut man⁹: cū nō sit bonū aut malū ē īter bonū ⁊ malū. est eni mediū iter oīa ⁊ nō accidit vt h sit de necītate: qm̄ negatiua ꝯgregata que opponit̄ ſm oppositionez ē mediū: ⁊ hꝫ nām vt sit aliq̄ distātia: q̄dā aūt nō hn̄t diuersitatē quoꝝ negatiua ꝯgregata sūt i codez genere: ergo subiectū non ē vnū.

19. ℭ Et qđ difficilis accit dicētib⁹ ꝙ ieq̄le solū ita iueniť in exēplari ⁊ si nō ē error intēdit ꝙ dicētes ꝙ ineq̄le significat vnā intentionē: ⁊ ē inter eq̄le ⁊ nō eq̄le: accidit ēt eis qđ ⁊ est ꝙ iter affirmatiuā ⁊ negatiuā ē mediū. ℭ D.o. ⁊ ēt eq̄le vř ⁊c̄.i. ⁊ ēt eq̄le dr̄ eē mediū iter magnū ⁊ paruū: ⁊ neutrū ꝯ̈uoꝝ ē mediū inter duo extrema. ℭ D.o. nec ē pole h ēt ex diffōne ⁊c̄.i. ⁊ ēt h impossibile ē ex diffōne ꝯ̈uoꝝ .s. ꝙ maxie distant vt eq̄le sit ꝯ̈uū magno ⁊ paruo. Cō.n. est ꝯ̈uū nō est medium inter duo ꝯ̈ua: sed ꝯ̈ua sunt illa inter q̄ est mediū: ⁊ ex hoc appet ꝙ magnū nō ē ꝯ̈uūz p̄uo neqꝫ eq̄le mediuꝫ inter illa: magnū eni ⁊ paruū nō maxie distāt.i. pfecte cū inueniať maius magno: ⁊ min⁹ p̄uo. ℭ D.o. remanet igiť ⁊c̄.i. ⁊ cū eq̄le nō opponitur magno ⁊ p̄uo ſm ꝯ̈rietatē remanet vt sint opposita aut ſm affirmationem: aut negationē: aut ſm p̄uationē ⁊ hitū. ℭ D.o. ſꝫ impole ē ⁊c̄.i. ſꝫ ipole ē vt eq̄le sit opp⁹ alteri illoꝝ ſm negationē: qm̄ nō magi opponiť magno ſꝫ negationē q̄ p̄uo. ℭ Et.o. h: q: si esset negatio: esset negatio vni⁹ tm̄: cuꝫ sit ipole vnā negatione eē duoꝝ qđ nō ē i p̄uatiōe. ℭ D.o. ḡ vtriqꝫ ⁊c̄.i. ⁊ cū ineq̄le n̄ opponiť eq̄li ſꝫ negationē: ḡ opponiť ſm p̄uationē: ⁊ cū.o. ꝙ ē vtriqꝫ negatiua p̄uatiua .s. illđ qđ significat inequale: incepit declarare quō appet ꝙ nō est p̄uatiua vni⁹. ℭ Et.o. ⁊ iđ dř vtꝝ ⁊c̄.i. ⁊ ieq̄le qđ significat alteꝝ .s. aut magnū aut paruū nō opponiť eq̄li: q: nō q̄riť vtꝝ h sit mai⁹: aut eq̄le: aut vtꝝ h sit minus: aut eq̄le. ℭ D.o. ḡ sunt tria ⁊c̄.i. ḡ q̄rere p vtꝝ ē de trib⁹ .s. vtꝝ sit aut maius: aut min⁹: aut eq̄le. ℭ D.o. p̄uatio aūt necio ⁊c̄.i. eq̄le aūt eē oppo᷑ magno ⁊ p̄uo ſm oppositionē p̄uationis ⁊ hitus: sequiť necio vt ſm negationē ⁊ affirmationē: ineq̄le aūt nō est negatiuū eq̄lis: qm̄ nō oē qđ non est maius aut minus est eq̄le. U.g. qm̄ color nec ē minus nec maius: tn̄ nō est eq̄le ſꝫ eq̄le inueniť in nā in q̄ inuenitur magis ⁊ min⁹: ⁊ iđ nō significat mai⁹ nec min⁹. ℭ D.o. eq̄le eni ē illud qđ ⁊c̄.i. inq̄le eni nō ē negatio eq̄lis: qm̄ eq̄le ⁊ ineq̄le nō diuidūt veꝝ ⁊ falsum inter se nisi in nā terminata .s. in nā q̄ recipit magis ⁊ min⁹: nō in oīb⁹ entib⁹ sicut est dispō de affirmatiōe ⁊ negatione: ⁊ iđ eq̄le ⁊ ineq̄le nō diuidūt veꝝ ⁊ falsum in colore. ℭ D.o. ſꝫ nō hꝫ nomē ⁊c̄.i. sed ineq̄le ſm qđ significat maius ⁊ min⁹ nō hꝫ nomē ꝙ significat aliqđ finitū maius .n. dř maius respectu pluriuꝫ: ⁊ silr̄ minus: ita ꝙ h p̄cedit i ifinitū: vn̄ sequtur vt p̄uatio eoꝝ dicať de intētionib⁹ infinitis: iđ nō fuit positū nō terminatū. ℭ Et q: cā fuit in h .s. ꝙ negatiua p̄uatiua q̄ negāt extrema opposita nō significāt vnā nām. U.g. nō maius nō minus: nō albū non nigrū .s. in hoc ꝙ īponeret eis noīa incepit declarare h: ⁊.o. ⁊ recipiēs nō ē vnū ⁊c̄.i. ⁊ illđ qđ significāt h duo negatiua p̄uatiua .s. nō albū: nō nigrū nō est vna nā: queādmodū illđ qđ significat nō maius: ⁊ nō minus: nō est vna nā cū maius ⁊ min⁹ sint relatiua. ℭ D.o. nec ē vnū ⁊c̄.i. ⁊ illđ qđ significat nō albū: nō nigrū nō ē vnū significatū ſꝫ pla terminata: scꝫ colores medij inter albū ⁊ nigrū: ⁊ cum.o. illđ de q̄ dř hec negatiua mō p̄uatiuo: itēdit nō albū nō nigꝝ: ⁊ vocauit hec duo p̄uatiua q: nō sunt negatiua simplr̄: q: significāt nām extitem ⁊ terminatam. ℭ D.o. qm̄ necē est ⁊c̄.i. necē ē.n. illud qđ significat nō albū nō nigrum sit color rubeus ⁊ viridis: aut alius color īter album ⁊ nigrū. ℭ D.o. ḡ nō est verus sermo ⁊c̄.i. ḡ nō ē verus sermo fingentiū ꝙ sermōes oium reꝝ ſm affirmationē ⁊ negationē oiuꝫ sunt silēs: qm̄ si negatio eēt quoꝝūlibꝫ duoꝝ diuersoꝝ abiuicē sicut negatio duorum oppositoꝝ a medijs amboꝝ: tūc eēt īter vestimēta manus ⁊ manus aliqd qđ eēt nec vestimēta man⁹: nec man⁹: ſꝫ est impolē qm̄ nō est mediū inter manuꝫ ⁊ vestimēta manus neqꝫ inter pedē ⁊ manū neqꝫ īter asinū ⁊ equū: sicut inter bonū ⁊ malū .s. vir: neqꝫ bon⁹ neqꝫ malus. Duo aūt negatiua q̄ negāt ſm p̄uationeꝫ extrema opposita q̄ sunt in eodem gn̄e significāt nās medias: ⁊ h itēdebat cū.o. negatiua vō ꝯgregata ⁊c̄.i. duo aūt negatiua ꝯgregata ex negatione duoꝝ extremoꝝ oppositoꝝ sunt illa q̄ significāt aliqđ mediū .s. tertiā nāꝫ. ℭ D.o. ⁊ hꝫ nām ⁊c̄.i. ⁊ illđ mediū hꝫ nām per quā hꝫ distantiā terminatā a duob⁹ extremis .s. ꝙ pertinet nāe medioꝝ. Quedā aūt negata abinuicē nō hn̄t hāc nām q̄ inuenitur inter opposita .s. que sunt in eodem genere .s. ꝙ negatio duoꝝ extremorum in eis vere dicit̄ de medijs.

Cap. VIII.

Similiter ēt ⁊ de vno ⁊ multis dubitabit vtiqꝫ aliqs: nā si mlta simplr̄ vni opponūtur accidunt quedā ipossia. Nā vnū paucuꝫ: aut pauca erit. Nā multa ⁊ paucis opponūtur. Amplr̄⁹ ipsa duo sunt multa si duplex multiplex: dicit̄ aūt ſm duo: q̄re vnū paucū. Ad qđ eniꝫ sunt multa ipsa duo nisi ad vnū ⁊ paucū: nihil.n. est minus. Amplr̄⁹ sicut in lōgitudine ⁊ p̄ductū ⁊ breue: sic in multitudine multū: ⁊ paucuꝫ: ⁊ qđcūqꝫ fuerit multū: ⁊ multa multū. Si nō ad aliqđ forte differāt in ꝯtinuo bn̄ terminabili: paucū multitudo erit q̄dā. Quare vnuꝫ multitudo q̄dā est: si qdē est ⁊ paucū: h autē necē: si duo sunt multa. Sꝫ forsan mlta dn̄r quidē vt multū ſꝫ vt differēs: velut aq̄ ē multum. Multa aūt nō: ſꝫ q̄cūqꝫ diuisa in his dicunť. vno qdē mō si fuerit mltitudo hn̄s excedētiā: aut simplr̄: aut ad aliqđ. Et paucuꝫ silr̄ multitudo defectuꝫ hn̄s. Hoc aūt vt numerus qđ ⁊ opponiť vni solū. Ita eni dicimus vnū aut multa vt si qs dicat vnū: ⁊ plr̄ vna: aut albū ⁊ alba: ⁊ mēsura ad metruꝫ: ⁊ mensurabile: sic ⁊ multiplicatiōes dn̄r. multa eni vnusquisqꝫ numerus q: vnū: ⁊ q: mēsurabilis vno vnusquisqꝫ: ⁊ vt quod opponitur vni nō pauco. sic igiť sunt multa ⁊ ipsa duo: vt aūt multitudo hn̄s excedentiaꝫ: aut ad aliqđ: aut simplr̄ nō sunt. Sꝫ multitudo sunt primū pauca simplr̄ ipsa duo: multitudo eni est qđ defectū hn̄s p̄ria. Quapp nec

Uid. 5. cō. 16.

Uide causas istius .3. cō. 15. Et q̄ seq.

recte destitit Anaxa. cũ dixisset q̃ sil' oẽs res erãt infinite: ⁊ mltitudine ⁊ puitate. Oportebat aũt dicere ꝑ ⁊ paruitate ⁊ paucitate. Non enĩ infinite: qm̃ paucũ non ꝓpter vnũ: vt quidam dicũt: sed ꝓpter duo.

¶ Querenda est qd̃ hec de vno ẽt ⁊ multo: qm̃ si mltũ opponit̃ vni mõ simplici accidẽt quedã impoſſia: tũc enĩ erit vnũ paucum aut pauca. Multa .n. paucis opponũtur: ⁊ etiã duo erũt multa: cũ duplũ est de magnis multiplicibus: ⁊ opponit̃ duob' etiã: ergo vnuʒ est paucũ: ⁊ si nõ fuerit ita: cũ igit̃ opponũt̃ duo ⁊ erunt multa: vt vni aut pauco. Nihil enim est minus de numero: ⁊ ẽt si est sicut ĩ longitudine lõgũ ⁊ breue: ita in multitudine multũ ⁊ paucũ: ergo qd̃ ẽ multũ est multa: ⁊ qd̃ multa ẽ multũ: nisi differat aliquo mõ in ꝯtinuo facilis determinatiõis: tũc igit̃ erit paucũ alia multitudo: g̃ vnũ erit multitudo: ⁊ si sit paucũ ẽt. Et silr̃ necesse ẽ vt duo sint multitudo. Sʒ rectũ ẽ vt q̃dã multitudo dicat̃ multitudo ẽt: ħ q̄ ẽ diuersuʒ vt aq̃ ẽ multũ nõ multitudo: ħ sic̃ illa q̃ nõ diuiduntur in ista. Qm̃ ista dñr vno mõ si fuerit mltitudo q̃dã q̃ hʒ ptes q̃dã. i. ⁊ sua q̃dã sc̃ sic̃ nũerus ⁊ opponitur vni tm̃. Et silr̃ opponit̃ vnuʒ multitudini: sic̃ cũ aliqs dic̃ vnũ ⁊ vnũ semꝑ albũ ⁊ albũ: ⁊ mẽsurata in respectu mẽsure: ⁊ mẽsuratũ ẽ vnũ: ⁊ oẽ vnũ ẽ mẽsuratum ab vno: ⁊ queadmodũ oppositũ ẽ vni nõ paucum. Silr̃ duo sc̃ multa ẽt addita: aut alicui aut simplr̃: ħ duo sc̃ pauca simplr̃: q̄ ẽ pria multitudo q̃ hʒ q̃dã: ⁊ iõ nõ bñ dixit Anax. in ħ q̃. d. q̃ oĩa erãt silr̃ ĩfinita ĩ multitudine ⁊ puitate. Et ẽt deberet dicere ĩ loco puitad paucitatẽ. Qm̃ nõ sũt finita ĩ paucitate vni': sicut dixerũt quidam: sed ꝓpter duo.

20 Cum induxit qõnes ꝯtingẽtes ĩ ħ q̃ q̃le opponit̃ magno ⁊ paruo: ⁊ declarauit q̃ de necẽitate opponit̃ fm̃ habitũ ⁊ priuationẽ: icepit ꝑscrutari de vno ⁊ multo quõ opponũtur sibi. ¶ Et. d. q̃renda est ⁊c̃. i. ⁊ querẽdum est ħ silr̃ de vno ⁊ multo. s. vtrũ opponant̃ simul fm̃ ꝯrietatẽ: aut alio mõ. ¶ D. d. qm̃ si multitudo ⁊c̃. i. qm̃ si vnũ opponit̃ multo simplr̃ fm̃ cõtrarietateʒ accidẽt pla impoſſia. ¶ D. incepit dicere ipoſſia: ⁊. d. tũc enĩ erit vnũ paucũ ⁊c̃. i. qm̃ si fuerit positum q̃ vnũ est ꝯriũ multo: ⁊ illd̃ qd̃ est ꝯriũ multo est paucũ accidet vt vnũ sit paucũ. ¶ D. incepit declarare qõnẽ ⁊. d. ⁊ ẽt duo erũt multũ ⁊c̃. ⁊ ẽt duo sunt multa: q̄ duo sunt duplũ: ⁊ duplũ est multitudo: q̄ dr̃ ĩ respectu paucitatis: sicut multiplex dr̃ in respectu submultiplicis. ¶ D. d. ꝯclusionẽ ex hoc. ⁊. d. g̃ vnũ est paucũ ⁊c̃. i. qm̃ cũ duo fuerit duplũ: ⁊ duplum est multitudo respectu eius cuius est duplũ: sequit̃ q̃ illd̃ cui' duo sũt duplũ. s. ad vnũ sunt paucũ: qm̃ si vnũ nõ fuerit paucũ cui igit̃ cõparãtur duo cũ dicãtur esse multa: ⁊ q̃ oẽ multum cõparat̃ pauco: sed nõ cõparat̃ ad vnum aut ad aliqd minus vno: sed nihil est min' vno: g̃ de necẽitate cõparant̃ adinuicẽ: ⁊ vnũ est illud paucũ ad qd̃ cõparatur multitudo multa q̃ sunt duo. ¶ D. d. aliã qõnem ⁊. d. ⁊ ẽt si queadmodũ in lõgitudine ⁊c̃. i. ⁊ ẽt dʒ aliqs dicere: qm̃ queadmodũ in oĩ lõgo est longũ ⁊ breue: longum. s. in respectu breuioris: ⁊ breue. s. in respectu longioris: ⁊ oẽ multũ est paucũ in respectu pluris: ⁊ multum in respectu paucioris: si aũt vnũ fuerit paucuʒ in respectu duoꝝ: ꝯtingit vt sit multũ in respectu paucioris: sicut ꝯtingit vt duo sint pauca in respectu pluris: ⁊ q̄ visus est in hoc sermõe: q̃ oẽ qd̃ est multũ est multitudo multa: ⁊ ħ nõ est veꝝ in liq̃bilib' excepit illa: ⁊ hoc nõ nocet ĩ hoc qd̃ intẽdit ꝯcludere: qm̃ numerus non est de liq̃bilib' ⁊ multũ dr̃ de numeris: ⁊ de liq̃bilibus equoce: ⁊ hoc intendebat cũ. d. nisi ħ differat ⁊c̃. ¶ Et cũ cõpleuit hanc dubitationẽ q̃ seq̃t̃ ab impoſſi qd̃ est vnuʒ diuidi: incepit soluere eã ⁊ declarare quõ vnũ ⁊ multũ opponũtur sibi: ⁊ dixit. sed rectum est vt quedã multitudo ⁊c̃. i. sed rectũ est vt q̃dã q̃ dñr mlta vere dicant̃ multa: q̄ nã eoꝝ diuersatur: vt aq̃ q̃ vere dr̃ multa: ⁊ nõ vere dr̃ multitudo. Multitudo võ cui' vnitates nõ diuidũtur dr̃ vno mõ: cũ ptes ei' fuerint sicut partes. s. de quãtitate discreta. ¶ Et intendit q̃ nõ oĩs multitudo est multitudo eius qd̃ est paucioris neq̃ oĩs paucitas est multudo eius qd̃ est paucioris: ⁊ hoc manifestũ est de multitudine ⁊ paucitate ĩ numeris: ⁊ iõ nõ est necẽ vt ex nũero vnũ opponat̃ duobus fm̃ paucitatẽ ⁊ multitudinem. ¶ D. d. ⁊ opponit̃ vni tm̃ ⁊c̃. i. ⁊ mod' quo vnũ opponit̃ multitudini: ⁊ multitudo vni est modus quo vnũ opponit̃ multo qd̃ est de specie illius vnius: ⁊ vnũ albũ opponit̃ plurib' albis: ⁊ vnũ plibus vnis: ⁊ ista oppõ nulla alia ẽ nisi oppositio mensurãtis ad mensuratũ ⁊ numerãtis ad numeratũ. Oĩs enĩ multitudo mensurat̃ ꝑ vnũ sue spẽi: ⁊ iõ opponit̃ sibi fm̃ ꝯrietatẽ: sed fm̃ numerãs ⁊ numeratũ. Et declaratũ est in pn° istius tractat' q̃ vnũ fm̃ q̃ est vnũ: ⁊ simplex est mẽsura eius qd̃ ꝯponit̃ ex hoc. ¶ D. d. ſʒ queadmodũ oppositũ ⁊c̃. i. ⁊ queadmodum illud qd̃ opponit̃ multitudini est vnũ fm̃ ꝓportionẽ mẽsurãtis ad mensuratũ: ita est de vno ⁊ duob'. ¶ D. d. qm̃ aũt hʒ multitudinẽ ⁊c̃. i. duo võ q̃ sũt multitudo dñr multa: q̄ addũt supra paucius illis: aut q̄ sunt multa simplr̃ dñr in respectu eius ad qd̃ dr̃ multitudo simplr̃. s. paucitas: ⁊ nõ est ita. ¶ D. d. sed duo sũt pauca ⁊c̃. i. sed duo sunt primus numerus numeroꝝ paucoꝝ: sunt igit̃ pauca simplr̃ cũ nõ inueniũtur pauciora: ⁊ iõ nõ sunt p̃ma multitudo. ¶ D. d. ⁊ iõ non bñ fecit Anaxa. ⁊c̃. i. qm̃ illd̃ qd̃ opponit̃ multitudini est paucitas: ⁊ illud qd̃ opponit̃ paruo ẽ magnũ. Si igit̃ dixerit q̃ oĩa sunt infinita ꝓpter puitatẽ ⁊ magnitudinem nõ est sermo falsus: ⁊ si dixerit infinita in paucitate ⁊ multitudine esset falsus quodãmõ: ⁊ ver' alio modo: falsus võ q̄ qd̃ disponit̃ ꝑ mltitudinẽ ⁊ paucitatem nõ ꝓcedit in infinitũ: verus aũt q̄ paucitas opponit̃ multitudini. ¶ D. d. debẽt enĩ dicere ⁊c̃. i. si aliquis dixerit q̃ illa q̃ disponũtur ꝑ multitudineʒ sunt finita in paucitate ⁊ ꝑueniũt ad vnũ nõ diceret veꝝ: sed veꝝ est dicere q̃ sunt finita in paucitate: q̄ ꝑueniũt ad duo que sunt pauciora paucoꝝ.

Ois multitudo numeratur ꝑ vnũ sue speciei.

¶ Opponit̃ itaq̃ʒ vnũ multis vt metrũ mensurabili. Hoc aũt vt q̃ ad aliqd quecũq̃ʒ non fm̃ se coꝝ q̃ ad aliqd. Diuisũʒ aũt ẽ a nobis ĩ aliĩs: q̄ duplr̃ dñr q̃ ad aliqd. Alia nãq̃ʒ vt

ꝯria: alia vt scia ad scibile: q2 dr̃ aliqd aliud ad ipm̃. Unuʒ aũt esse minus aliquo. puta duobus nihil ꝓhibet. nõ. n. si minus ꝛ paucũ. Multitudo aũt q̃si gen⁹ ẽ nũeri. Est. n. multitudo vno mẽsurabilis: ꝛ opponunt̃ aliq̃liter vnũ ꝛ nũerus nõ vt ꝯriũ: sed vt dictũ est coꝝ q̃ ad aliqd q̃dã. Inquãtũ. n. metrum h̃: h̃ aũt mẽsurabile sic opponunt̃. q̃propter nõ oẽ q̃dcũq3 fuerit vnũ nũerus ẽ: puta siqd idiuisibile est. Silr̃ aũt dicta scia ad scibile non silr̃ assignat̃. Videbit̃. n. vtiq3 scia metrũ esse: scibile ṽo qd̃ mẽsurat̃. Accidit aũt qdẽ sciam oẽm scibile eẽ: scibile ṽo nõ esse sciam: q2 mõ quodã scia mẽsuratur scibili. Multitudo aũt nec pauco ẽ ꝯria: sed huic quidẽ multũ: sicut excedẽs multitudo excesse multitudini: neq3 ipsi vni oĩo. Sed hoc qdẽ vt dictuʒ est: q2 diuisibile: illud aũt q2 indiuisibile h̃ vt ad aliqd vt scia scibili si fuerit nũerus. vnũ ṽo metrum.

Zolitudo ẽ q̃si gen⁹ nũeri.

¶ Et vnũ opponit̃ multo vt mẽsura mensurato. ista aũt que opponunt̃ ſm relationes sunt oĩa q̃ nõ sunt per se de capitulo relationis: ꝛ iam ostẽdim⁹ in alio libro ꝙ relatiuũ dr̃ multis modis: vno mõ sicut ꝯria: ꝛ alio mõ sicut scia a scitũ. Dicit̃ eni istud in respectu illius. Unũ aũt nihil ꝓhibet vt sit min⁹ aliquo. V. g. duob⁹: q̃m nõ si est min⁹ paucum etiaʒ. Multitudo ṽo est tanq̃ genus nũeroꝝ. Numerus ṽo est multitudo mensurata per vnũ: ꝛ opponunt̃ vnũ ꝛ nũerus quoquo mõ: nõ sicut ꝯriũ: sicut dictũ est in q̃busdã relatiuis q̃ opponunt̃ sibi sicut opponit̃ mensura ꝛ mẽsuratũ. Et iõ nõ oẽ qd̃ est vnũ est nũerus ẽt sicut est qd̃ diuidit̃: ꝛ scia dicit̃ tali mõ in respectu sciti: sed nõ conuertit̃. Scia igit̃ videt̃ mẽsura ꝛ scitũ mensuratũ: sed accidit ꝙ oĩs scia sit scitũ: sed nõ oẽ scitũ est scia. Scia. n. quoquo mõ mẽsurat̃ per scitũ. Multitudo ṽo nõ est ꝯtraria pauco etiã. Sed h̃ multũ qd̃ est sicut multitudo vna addita multitudini ci ẽ ꝯriis. Et multitudo nõ est ꝯria vni oĩ mõ: ſ3 cuidã sic̃ dictũ est: q2 diuidit̃. Illud aũt qd̃ nõ diuidit̃ est sicut illud qd̃ est relatiuũ sicut scia sicut nũerus sciti: vnũ ṽo mensura.

zi. ¶ Dixit Aris. ꝛ vnũ opponit̃ ꝛc̃. i. ꝛ vnũ est oppositus multo: nõ ſm relationẽ ꝯriã. vt multũ pauco: sed ſm relationẽ in qua nõ est cõtrarietas vt mensura ꝛ mẽsuratũ. ¶ Et. d. h̃: q2 posuit in q̃one ꝓdicta ꝙ vnũ opponit̃ multo ſm ꝙ multũ opponit̃ pauco. d. illa aũt q̃ opponunt̃ ꝛc̃. i. illa q̃ sunt opposita ſm relationẽ tm̃: sunt illa q̃ nõ sũt relatiua in se. Declaratũ est. n. in tractatu in q̃ exposuit noĩa q̃ relatiuũ est duob⁹ modis. quorũ vnus est illud qd̃ est relatiuũ ꝑ se: ꝛ alius relatiuũ ꝑ aliud. s. q2 aliud ꝯparat̃ ad ipsuʒ. vt sensatuʒ ꝛ itellectũ. sensatũ. n. ꝛ intellectũ sunt relatiua. q2 intellectus ꝛ sensus q̃ sunt relatiua nõ ꝑ se ꝯparant̃ ad ipʒ ꝛ ꝑ se nõ sunt relatiua. ¶ D. d. ꝛ iã distinxim⁹ in alio libro ꝛc̃. i. ꝛ iã distinxim⁹ in alio tractatu: q2 relatiuũ est duob⁹ modis. vnus aũt modus est relatiua ꝑ se: ꝛ sunt illa quoꝝ vtrũq3 nõ h3 esse nisi ſm ꝙ refert̃ ad ſm: ꝛ isti relationi accidit ꝯrietas vt paucũ ꝛ multũ. Scd̃s aũt est illa q̃ nõ sunt relatiua ꝑ se: ꝛ sunt illa in q̃bus nõ accidit ꝯrietas. vt scia ꝛ scitũ. ¶ D. d. dr̃. n. illud ꝛc̃. i. scitũ. n. dr̃ relatiuũ: nõ q2 est relatiuũ ꝑ se: sed q2 aliud ꝯparat̃ ꝑ se ad ipʒ. s. scia. D. d. vnũ aũt nihil ꝓhibet ꝛc̃. i. ¶ Et. d. h̃ ad dissoluendũ q̃onem ꝓdictaʒ dicentẽ ꝙ si duo sunt multa: seq̃t̃ ꝙ vnũ sit paucũ: q2 est paucius: ꝛ. d. r̃ndendo ꝙ nõ seq̃t̃ vt oẽ qd̃ est min⁹ aliq̃ sit diuisibile: sed põt esse indiuisibile oĩno: ꝛ hec est dispõ vni⁹ cũ duob⁹: ꝛ iõ vnũ nõ est paucũ. ¶ D. d. multitudo aũt est tãq̃ genus numeri. i. multitudo ṽo opposita vni est multitudo q̃ est tãq̃ gen⁹ numeri. ꝛ innuit ꝑ h̃ illud qd̃ dictũ est in diffinitiõe numeri. s. est multitudo ꝯposita ex vnitatibus. ꝛ iõ. d. numerus. n. est mltitudo mẽsurata. i. numerata ꝑ vnũ. ¶ D. d. ꝛ opponunt̃ vnũ ꝛ numerus ꝛc̃. i. ꝛ forte nõ opponit̃ numero ſm oppositionẽ ꝯrij: sed ſm oppõnẽʒ modi relatiui: qd̃ nõ est relatiuũ ꝑ se. ¶ Et. d. hoc q2 posuit in q̃one ꝓdicta ꝙ multitudo opponit̃ vni ſ3 ꝙ opponit̃ pauco: ꝛ est oppõ ſ3 ꝯrietatem: ꝛ iõ seq̃t̃ ex illo sermone vt vnũ sit paucũ. ¶ Et cuʒ dixit ꝙ multitudo opponit̃ vni mõ relatiuo. d. exẽplũ ꝛ. d. opponit̃. n. sicut opponunt̃ mẽsura ꝛ mẽsuratũ. D. d. ꝛ iõ nõ oẽ ꝛc̃. idest. ꝛ iõ nõ seq̃t̃ vt illud qd̃ est vnũ ꝛ mensurat multitudinẽ vt sit sic̃ paucũ. vnũ. n. mensurãs põt eẽ indiuisibile oĩno. ¶ D. d. ꝛ scia dr̃ ꝛc̃. i. ꝛ scitũ cog̃scit̃ ꝑ scientiã: sicut mensuratũ ꝑ mensurã. ꝛ scia dr̃ h̃ mõ ſm relatõeʒ ad scitũ: ſ3 nõ ꝯuertit̃. s. vt sit sicut oĩs scia h3 scitũ: vt oẽ scitũ hẽat sciam. ¶ Et intendit sicut conuertit̃ dicere omnis mẽsura est mẽsura mensurati: ꝛ oẽ mẽsuratũ est mẽsuratũ mẽsura. ¶ D. d. rectuʒ est igr̃ ꝛc̃. i. rectũ est igr̃ vt scia sit mẽsura: ꝛ scitũ mẽsuratũ: sed accidit vt oĩs scia sit scitũ. s. vt oẽ mẽsurans sit mẽsuratũ: ꝛ nõ oẽ scitũ sit scia. i. cog̃scit̃ ꝑ sciaʒ. scia. n. q̃quo mõ cognoscit̃ ꝑ scitũ. ¶ D. d. mltitudo ṽo ꝛc̃. i. multitudo ṽo nõ opponit̃ paucitati simplr̃: ſ3 opponit̃ paucũ multitudini q̃ dr̃ ſm additionẽ supra aliã multitudinẽ. ¶ D. d. multitudo nõ est ꝯria oĩ vni ꝛc̃. i. ꝛ multitudo nõ est ꝯria oĩ vni ſ3 paucitatẽ: ſ3 q̃busdã vnis. s. vni qd̃ diuidit̃. Illd̃. n. qd̃ diuidit̃ de vnitatibus opponit̃ multitudini: sic̃ scia opponit̃ scito: ꝛ h̃ intendebat cũ. d. illd̃ ṽo qd̃ diuidit̃ ẽ sic̃ relatiuũ ꝛc̃. i. illd̃ ṽo qd̃ nõ oppõit̃ sic̃ scia scito oppõit̃: si scia fuerit nũerus ꝛ mẽsura sciti. ¶ D. d. vnũ ṽo ẽ mẽsura. i. q̃ñ nõ accidit in eo vt sit mẽsuratũ ſ3 ꝙ est vnũ: sic̃ accidit scie vt sit mensurata ꝑ scitum.

5. me. t. c. 20.

Cap. IX.

Quoniã aũt ꝯrioꝝ cõtingit mediũ esse aliqd: ꝛ quorũdaʒ est necẽ ex ꝯriis eẽ. Oĩa nãq3 media in eodẽ sũt gñe: ꝛ quoꝝ sũt media. Media. n. h̃ dicim⁹ in q̃cũq3 ꝑmutari pri⁹ est necesse qd̃ ꝑmutat̃: vt ab ipate i netẽ: nisi trãsit per minimã rõnẽ pri⁹ veniet ad medios sonos.

Oĩa media sunt in eodẽ genere cum extremis.

Et in colorib⁹ si veniet ex albo in nigrum pri⁹ veniet ad puniceū ⁊ plūbeū q̄ȝ ad nigrū. Silr̄ autē ⁊ in alijs. Permutari vero ex alio genere in aliud gen⁹ nō est nisi ſm accn̄s: vt ex colore in figurā. Necesse est ergo media ⁊ quoꝝ sunt media in codē gn̄e esse. At vero oia media sūt oppositoꝝ quoꝝdā. Ex his eni solis ſm se ē pmutari. quapp̄ ipoſe esse media nō oppositoꝝ. Esset.n. pmutatio ⁊ nō ex oppositis. Oppositoꝝ vero ꝯdictionis qdē mediū nō est. Hec.n.ē ꝯdictio oppō ei⁹ cuiuſcūqȝ altera pars adest nō hn̄tis vllum mediū. Ceteroꝝ vero alia ad aliud alia vt priuatiua: alia ꝯria. Eoꝝ aūt q̄ ad aliqd q̄cūqȝ nō cōtraria nō hn̄t media: causa vero q2 nō in codē genere sunt. Quid enim scie ⁊ scibilis mediū: sed magni ⁊ parui.

Cōtradictio nis nil ē medium.

¶ Cōtraria vero pn̄t esse mediata: in qbusdaȝ est necesse vt sit mediū iter ꝯria. Oia.n.mediata sūt in codē genere: ⁊ illa q̄ hn̄t mediū ē: ⁊ dico media oia ista ad q̄ primo trāsmutabile trāsmutat̄ necessario primo. V.g.ꝙ si motor fuerit de neumate ad acutuȝ. prio veniet in neumatib⁹ minus cōuenientib⁹ q̄ sunt iter se. Et silr̄ in colorib⁹: si fuerit motus de albo in nigrū: primo veniet ad rubeū ⁊ glaucū: ⁊ silr̄ de alijs. Transmutatio vero de vno genere in aliud: nō est nisi per accn̄s vt de colore in figurā. Ergo de necessitate media ⁊ illa q̄ hn̄t media: sunt in codē gn̄e: sed oia sunt media reꝝ oppositaruȝ: qm̄ ex istis solūmō est trāsmutatio per se. Et iō nō pn̄t trāsmutari illa q̄ nō opponunt̄. ḡ transmutatio ⁊ nō trāsmutatio erit de oppositis ⁊ oppositoꝝ. Cōtradictoria vero nō hn̄t mediū. Cōtradictoria.n. sunt opposita quoꝝ altera ps semp est: ⁊ nullū hȝ mediū oino. Alia vero opposita q̄dam sunt relatiua: ⁊ q̄daȝ priuatiua. Relatiuoꝝ vero oia q̄ nō sūt ꝯria nō hn̄t mediū. ⁊ causa in h̄ est ꝙ nō sūt in codem genere: ⁊ nō est mediū inter sciaȝ ⁊ scitū: sed inter magnū ⁊ paruū.

Ab ediū gd

zz Idest ⁊ ꝓpriū est ꝯrijs iter alia opposita ꝙ in qbusdā eoꝝ est mediū: ⁊ cā in h̄ ē ꝙ in qbusdā generib⁹ in qb⁹ sūt: necesse ē vt sit mediū inter ꝯria: qm̄ media ⁊ illa inter q̄ sunt media sūt in codē genere: ⁊ ꝯria sunt in codē genere. ḡ sequitur p ꝯuersionē maioris ꝓpositiōis vt media sunt in ꝯrijs. ¶ D.describit mediū. ⁊ d.⁊ dico media ⁊c̄. ⁊ intelligit p mediū illud ad qđ trāsmutabile transmutat̄ pmo ⁊ eēntialiter. s.qm̄ trāsmutat̄ de ꝯrio in ꝯriū. ¶ Deinde.d. exemplū. ⁊ d. V.g. ⁊c̄.i. V.g. qm̄ transmutatio q̄ est a neumate grauissimo ad acutissimū erit per transmutationē supra neumata q̄ sunt inter graue ⁊ acutuȝ: ⁊ similr̄ motus de albo in nigrū fit per motū supra colores medios pmo: ⁊ post ꝑuenit̄ ad nigredinē. Et cā in hoc est ꝙ trāsmutatio est de ꝯrio in ꝯriū. ⁊ ꝯria sunt in codē genere ⁊ media in genere in quo sunt ꝯria sūt illa in q̄ pmo cadit trāsmutatio. Trāsmutatio vo de genere in gen⁹.s. q̄ nō est in codē genere nō est nisi per accn̄s. V.g. de colore in figuraȝ. ¶ D.d.ḡ de necessitate ⁊c̄.i. ⁊ cū trāsmutatio fuerit de ꝯrio in mediū pmū.d. in sui ꝯriū: ⁊ ꝯria sūt in codē genere sicut dictū est. ḡ necesse est vt media ⁊ ꝯria sint in codē genere. D.d. sed oia media ⁊c̄.i. ⁊ q2 media sunt ꝯria: iō etiā trāsmutati ex eis adinuicem erit per se sicut erit iter extrema mediātib⁹ illis. ¶ D.d. ⁊ iō ipoſe est ⁊c̄. idest. ⁊ pp̄ h̄ ꝙ trāsmutatio dȝ esse de ꝯrio in ꝯriū: nō transmutant̄ illa q̄ nō cōponunt̄ sibi adinuicē essentialiter. ergo trāsmutatio erit de illis q̄ sunt opposita ¶ Et q̄si iste sermo ē cōuersus pmi. in pmo.n. posuit ꝙ transmutatio est de ꝯrio in ꝯriū: ⁊ declarauit ex h̄ ꝙ transmutatio erit pmo ad media. In h̄ aūt posuit ꝙ trāsmutatio est ad media ⁊ declarauit ex h̄ ꝙ trāsmutatio est de ꝯrijs. ista.n. vr̄ conuerti ¶ D.d. ⁊ oppositoꝝ ⁊c̄.i. ⁊ ꝯdictoria inter opposita non hn̄t medium ⁊ hoc manifestū est. d.d. alia vero opposita ⁊c̄.i. ⁊ illa que sunt opposita apud interrogationē p vtruȝ sunt q̄tuor ꝯdictoria: ⁊ relatiua: ⁊ priuatiua: ⁊ ꝯria. Relatiuoꝝ āt illa q̄ non sunt ꝯria nō hn̄t mediū. ¶ D.d. ⁊ cā in hoc. s. ꝙ q̄dā relatiua nō hn̄t mediū est ꝙ vnū relatiuoꝝ pōt eē in aliquo gn̄e. ⁊ suum correlatiuum in altero: vt scia ⁊ scitū. Scia.n. est in qualitate: ⁊ scitum in sub̄a. ¶ Et iō.d. ⁊ nō erit mediū inter sciam ⁊ scitū. D.d. sed inter magnū ⁊ paruū.i. ⁊ medium non inuenit̄ in relatiuis nisi in quib⁹ est contrarietas vt magnū ⁊ paruū inter que est equale.

Scia ē in q̄litate ⁊ scitū ē in sb̃a. opp^m 7.ph.20.

Vide idē.5. ph.t.c.22.

¶ Si vero sunt in codē genere media vt ostēsum ē: ⁊ media ꝯrioꝝ necesse ipsa cōponi ex his ꝯrijs. Nā aut erit aliqđ gen⁹ ipsoꝝ: aut nullū: ⁊ siqdē gen⁹ erit ita: vt sit prius aliqđ ꝯrijs. drn̄e priores ꝯrie erūt faciētes spēs cōtrarias: vt generis. ⁊ gn̄e.n. ⁊ drn̄tijs spēs: vt si albū ⁊ nigrū ꝯria. est aūt h̄ qdē disgregatiuus. Ille vero cōgregatiu⁹ color. he drn̄e cōgregatiuū ⁊ disgregatiuū priores. Quare h̄ ꝯria inuiceȝ priora. at vero ꝯrie drn̄a magis sunt ꝯria ⁊ reliq̄: ⁊ media ex genere erūt ⁊ drn̄tijs: vt q̄cūqȝ colores albi ⁊ nigri sūt medij: oȝ hos ex gn̄e dici: est aūt gen⁹ color ⁊ ex drn̄tijs qbusdā: he vero nō erūt pria cōtraria. Si aūt nō: erit vnusqsqȝ aut alb⁹ aut niger. altera igit̄ media. ḡ primoꝝ ꝯrioꝝ he erūt. Prie āt drn̄e ꝯgregatiuū ⁊ disgregatiuū: q2 hec pria sūt. q̄rēdū āt q̄cūqȝ ꝯria nō in gn̄e ex quo media ipsoꝝ. necē.n. q̄ sūt in codē gn̄e ex icōpositis gn̄e cōponi: aut icōposita eē. Cōtraria nāqȝ icōposita sūt ex iuiceȝ. Quare pricipia q̄ āt itermedia aut oia: aut nullū ex ꝯrijs vero fit aliqd. Quare erit transmutatio in hoc pri⁹ q̄ȝ in ipsa. Vtriusqȝ.n. ⁊ min⁹ erit ⁊ magis. Mediū igit̄ erit hoc ꝯ

rioꝝ. Et alia igit̃ oīa cōposita q̃ sunt media. Nā huiꝰ qdē magis: illius xᵒ minꝰ cōpositū est aliq̃ır ex illis quoꝝ dı̃ esse: huiꝰ qdem magis: illoꝝ vero minꝰ. Qm̃ aūt nō sūt altera priora eiusdē generis: ꝯrijs: oīa vtiqʒ ex ꝯrijs media erūt. Quare ⁊ īferiora oīa ⁊ cōtraria ⁊ media ex primis ꝯrijs erūt.

¶ Si igit̃ media sūt in eodē gn̄e: sicut ꝺclaratū est: ⁊ ꝯria hn̄t media: necē est vt fiāt cōposita ex istis ꝯrijs. Qm̃ aut hēbunt aliqꝺ genꝰ: aut nō hēbūt. Si hēbūt g̃ erūt ꝫ hunc modū: q̄si aliqꝺ recipiēs: aut ꝯria ⁊ erūt cōtraria an̄ dr̄ias q̃ fecerūt ꝯria. Forme. n. sūt ex gn̄e ⁊ dr̄ijs: vt albū ⁊ nigrū sūt ꝯria: ⁊ alteru color segregās: ⁊ alteꝝ color ꝯgregās. Iste igit̃ dr̄ie segregans ⁊ ꝯgregans sūt an̄: ergo ista sūt ꝯria an̄. ꝫ illa q̃ dr̄nt ꝫ ꝯrietatē sūt magis ꝯria: g̃ erunt ista media ex gn̄e ⁊ dr̄ntijs. vt oēs colores q sunt inter albū ⁊ nigrū. O pꝫ igit̃ vt ista dicant̃ ex dr̄ntijs ⁊ genꝰ est color: ⁊ q̄ ista sunt ex aliqbꝰ differētijs: sed nō erūt ꝯria prima. Et si nō. tunc qꝺlibet aut erit albū: aut erit nigrū: aut aliꝺ mediū. Ergo ista erūt inter pria ꝯria: ⁊ primas dr̄ias q sunt tales: ⁊ q̃ ꝯtinēt. Ergo q̃renda sunt ista primo ⁊ oīa ꝯria q̃ nō sūt ex aliquo medio in genere. Necesse est. n. vt illa que sunt in vno genere sint cōposita ex illis que nō sunt cōposita ꝫm genus: aut sunt nō cōposita. Qm̃ ꝯria non sunt cōposita ex inuicē. ergo sunt principia. Media xᵒ aut oīa: aut nulla. Et erit aliqꝺ ex ꝯrijs. Ergo trāsmutatio erit in hoc anteq̄ perueniat ad ista: qm̃ erit in quolibet coꝝ minꝰ aut maiꝰ. Et hoc ēt est inter ꝯria: ⁊ ēt oēs ptes cōposite sūt medie. Cōpositio. n. ex altero magis q̄ ex altero minꝰ dı̃ quoquo mō qꝺ ē ex altero magis ⁊ ex alio minꝰ. Et cum nulla alia sunt diuersa vt oīa cōtraria. ergo media sūt ex cōtrarijs. ergo oīa q̃ sunt sub ⁊ contraria media erunt ex primis cōtrarijs.

23 ¶ Si igit̃ media ⁊ ꝯria sunt in eodē gn̄e vt dcm̄ est: ⁊ media sunt media ⁊ inter ꝯria necē est vt media sint cōposita ex illis ꝯrijs. ¶ D. d. qm̃ aūt hēbūt genꝰ ⁊c. idest. ꝯria aūt aut hēbūt idē genꝰ aut nō: sed si nō habebūt idē genꝰ: nō erūt ꝯria. ⁊ si hn̄t cōtingit vt idem genꝰ recipiat ꝯria. i. ⁊ sic illud genꝰ recipit ꝯria: ⁊ illa q̃ sunt iter ꝯria. ⁊ ꝯtinget vt sint ꝯria an̄ dr̄ias ex qbꝰ cōstituunt̃ ꝯria. ¶ D. d. forme. n. ⁊c. i. spēs. n. cōponit̃ ex generibꝰ ⁊ dr̄ntijs. U. g. albū ⁊ nigrū q̃ sunt ꝯria: ⁊ albedo est color disgregās visum ⁊ nigredo color cōgregās visum: ⁊ iste dr̄ie sunt priores dr̄ntijs qbꝰ cōstituunt̃ media. Segregās. n. ⁊ cōgregans sunt ante in ꝯrietate albo ⁊ nigro: cū per illa sint ꝯria albū ⁊ nigrum. ¶ D. d. sed illa q̃ differūt ⁊c. i. ⁊ spēs ꝯrioꝝ vt albū ⁊ nigrū sunt maioris ꝯrietatis q̄ dr̄ie. ⁊ d. hoc q̄ disgregatio ⁊ ꝯgregatio accidit eis magis ⁊ minꝰ. D. d. ergo erūt ista media ⁊c. i. ⁊ cum hec ꝯria fuerint cōposita ex genere ⁊ primis dr̄ntijs: ⁊ media illiꝰ generis sint inter illa necesse ē vt ista media sint cōposita ex genere ⁊ illis duabꝰ dr̄ntijs oppositis ꝫm mixtionē: qm̃ ille dr̄ie recipiunt magis ⁊ minꝰ. U. g. colores medij īter albū ⁊ nigrū q̃ cōponunt̃ ex colore ⁊ segregatiōe ⁊ cōgregatiōe: sed differūt ꝫm magis ⁊ minus. ¶ D. d. opꝫ igit̃ ⁊c. i. opꝫ igit̃ ꝫ hoc vt media sint in eodē genere ⁊ vt hēant aliquas dr̄ias ꝯrias: sed non erūt prima ꝯria. ¶ D. d. ⁊ si nō erit qꝺlibet ⁊c. qm̃ differētie medioꝝ aut erunt eedē cū differētijs primorū ꝯrioꝝ: aut medie inter ꝯria: sed dr̄ie eoꝝ nō sunt primorū ꝯrioꝝ. g̃ sunt media inter dr̄ias primoꝝ ꝯrarioꝝ. U. g. qm̃ mediū inter albū ⁊ nigrū: aut est albū aut nigrū: aut mediū inter illa. D. d. g̃ erūt ista ⁊c. i. ergo sequit̃ vt ista media sint inter ꝯria q̃ cōtinēt oīa media ⁊ vt dr̄ie eoꝝ sint inter dr̄ias primoꝝ ꝯrioꝝ. ¶ D. d. ergo querēda sūt ⁊c. i. g̃ opꝫ q̄rere semꝑ ista media: ⁊ ꝯria q̃ nō hn̄t aliqꝺ mediū in vno genere: qm̃ illa q̃ sunt in vno genere necesse ē vt sint cōposita: aut ex illis q̃ nō sunt cōposita. ex illis q̃ sunt in illo gn̄e: aut vt nō sint cōposita. i. aut sint cōposita ex simplicibꝰ aut vt sint simplicia. ¶ D. d. qm̃ ꝯria ⁊c. i. qm̃ ꝯtraria nō sint cōposita ex illo gn̄e. sequit̃ vt sint pncipia cōpositoꝝ ex illo gn̄e. s. medioꝝ. D. d. media vero necesse est: aut vt oīa sint ex ꝯrijs: aut nullū eorū sit ex ꝯrijs. ¶ Et intēdebat ꝺclarare q̄ est ipole opinari q̄ q̃dā sint ex ꝯrijs ⁊ q̃dā nō: ⁊ tacuit destructionē partis dicentis q̄ nullū eoꝝ cōponit̃ ex prīsbꝰ ꝯrijs: q̄ est manifestū ex h̄ q̄ sunt media: ⁊ q̄ primo ad illa trāsmutāt̃ ꝯria. ⁊ iō. d. g̃ erit transmutatio ⁊c. i. transmutatio g̃ de ꝯrio erit ad illud qꝺ est mediū anteq̄ veniat ad scōm ꝯriū ⁊ si eēnt alteriꝰ nāe: tunc transmutatio de ꝯrio in ꝯriū mediantibꝰ illis esset per accn̄s. ¶ D. d. erit. n. vterqʒ magis aut minꝰ. i. ⁊ cā in h̄ q̄ trāsmutatio de ꝯrijs erit ad media est: q̄ ꝯria recipiūt magis ⁊ minꝰ: aut intēdit e ꝯrio. i. q̄ cū fuerit positū: q̄ trāsmutatio est primo de ꝯrio in mediū: seq̄t̃ vt ꝯriū recipiat magis ⁊ minꝰ. Illꝺ enī qꝺ nō recipit magis aut minꝰ nō hꝫ trāsmutationē: ⁊ ideo si media differūt in spē ab extremis nō eēt illic iter: qꝺ est necūū in motu declaratū est in nālibꝰ: nec eēt illic trāsmutatio olo. ⁊ iō. d. post g̃ ⁊ h̄ ēt inter ꝯria. i. ergo trāsmutatio est necīo iter ꝯria. ¶ D. d. iō ⁊ oēs ptes ⁊c. i. ⁊ nō solumō est verū dicere q̄ oīa media sunt cōposita ex ꝯrijs. ꝫ e ꝯrio. i. q̄ oīa cōposita ex ꝯrijs sunt media. Cōposita enī ex duobꝰ debēt hr̄e ex altero illoꝝ minus: ⁊ ex altero magis.ᵃ ¶ Et h̄ demr̄at̃ ex suo ꝫmōe: qm̃ ipole est q̄ in cōposito ex ꝯrijs sint due ptes eq̄les: sed altera dꝫ eē dominās cui attribuat̃ forma. ⁊ h̄ demr̄ant per h̄ qꝺ ipole ē inueniri cōplexionē mediā in extremis ꝯrijs. vt dixit Gal. pole eē. ¶ Qm̃ si eēt pole: tūc esset pole inuenire cōpositū ex ipsis extremis absqʒ eo q̄ accideret eis trāsmutatio aut diminutio. ¶ Et iā fecimus ꝫmonē ꝯdicentē. h̄. ¶ D. d. ꝯposita. n. ⁊c. idest. qm̃ in cōposito inuenit̃ ex altero ꝯrioꝝ magis ⁊ ex altero minꝰ nō simplr̄: sed aliquo mō. i. in potentia.ᵇ ptes. n. cōpositi sūt in cōposito in potētia non in actu: ⁊ iō cōpositū est vnū in actu: ⁊ forma per partem dominantē ⁊ si nō: nō esset vnū in actu. ¶ D. d. ⁊ cū nō sint diuersa ⁊ oīa ꝯria. g̃ media sunt ex ꝯrijs. i. ⁊ cū media sint inter res diuersas ⁊ diuersitas eoꝝ nō dif-

Dr̄ie colorū recipiūt magis ⁊ minꝰ.

Si media differrēt spē ab extremis nō eēt illic iter nꝫ motus

a Digressio q̃ ondit si possit dari eq̄le ad podꝰ nec ꝯplonē tēpatā q̃lē posuit galienꝰ. vide p ce ꝯ. 7. ⁊ in 2. colli. ca. 8

b Partes cōpositi sūt i cōposito i potētia. ex hꝫ iter ea non esse actu i medio vide. 5. ph. 6. 19. 52. ⁊. 8 de ala. 158. ⁊. 2. de gnō. ꝯ. 32. vbi. d. opꝰ.

fert a diuersitate contrarioꝝ. ergo media necessario sunt inter cõtraria. ergo oia que sunt sub medijs: ⁊ ꝯria nõ pma: ⁊ media sunt ex pmis ꝯrijs.

¶ Qꝫ quidẽ igiꝫ media ⁊ in eodeꝫ gñe oia: ⁊ inter media ꝯrioꝝ ⁊ cõponunt̃ ex ꝯrijs oia palã. ¶ Diuersum aũt spẽ ab aliquo diuersum ẽ: ⁊ opꝫ hoc ambob⁹ inesse: vt si aial diuersum est spẽ: ambo aialia. Necesse ḡ in eodẽ genere eẽ diuersa spẽ. Tale. n. gen⁹ voco quo ambo vnũ ⁊ idẽ dñr: non ſm accñs hñs dr̃iam siue vt mã ens: siue aliter. Non solũ eñi opꝫ cõe existere: puta ambo aialia: sed ⁊ alteꝝ vtrslibet hoc ipm aial: ⁊ hoc quidem equũ: illud vero hoieꝫ. Propter qḋ h̃ cõe diuersum abinuicẽ est spẽ. Erit itaqꝫ ſꝫ se: hoc qdẽ tale aial: illud vero tale: vt hoc qdẽ equus. illud vero hõ. Necesse ḡ dr̃iam hanc diuersitatẽ eẽ generis. dico. n. generis dr̃iam diuersitatẽ q̃ diuisum facit hoc ipm. Cõtrarietas igiꝫ erit hec. palã aũt ⁊ ex inductiõe. Oia. n. diuidunt̃ oppositis. Et qḋ ꝯria in eodẽ gñe sunt ostẽsuꝫ ẽ. Nam ꝯrietas erat dr̃ia pfecta. dr̃ia ṽo q̃ spẽ ois alicui⁹ aliqd est. Quare hoc ideꝫ ⁊ gen⁹ in ambob⁹. Quare ⁊ in eadem coelemẽtatiõe oia ꝯria cathegorie: q̃cũqꝫ spẽ dr̃ia ⁊ nõ gñe: diuersaqꝫ abinuicẽ maxie. Perfecta. n. ipoꝝ dr̃ia: ⁊ sil' inuicẽ nõ fiũt. Ergo dr̃ntia ꝯrietas est. Hoc. n. ẽ diuersa esse spẽ in eodeꝫ gñe entia ꝯrietatẽ hñe entia idiuidua. eadeꝫ ṽo spẽ q̃cũqꝫ ꝯrietateꝫ nõ hñt idiuidua entia. In diuisiõe. n. ⁊ in medijs fiũt cõtrarietates ꝑusq̃ʒ ad indiuidua ꝑueniat̃. Quare palã: q: ad id qḋ vocat̃ gen⁹: nec idẽ nec diuersum spẽ quicq̃ʒ est eoꝝ q̃ ꝯueniũt vt generis specieꝝ. Nã mã negatiõe ostẽdit̃: gen⁹ aũt mã qḋ dr̃ genus: nõ vt heracliroꝝ: sed vt in nã. Neqꝫ ad ea q̃ nõ in eodẽ gñe: ꝫ dr̃nt gñe ab illis: spẽ ṽo ab eis q̃ in eodẽ genere. Cõtrarietatẽ. n. neccẽ est eẽ dr̃iaꝫ: nõ differre spẽ: h̃ aũt iest in eodẽ gñe existib⁹ solũ.

¶ Declaratũ est igiꝫ ꝙ oia media sunt in eodem genere: ⁊ ꝙ sunt inter ꝯria: ⁊ ꝙ oia sũt cõposita ex cõtrarijs. Cap. X.

QUod aũt est aliud per formaꝫ est aliud alicui⁹: ⁊ h̃ debꝫ esse vtriqꝫ. Qm̃ si aial est aliud ſꝫ formã: necesse est vt vtrũqꝫ sit aial: ⁊ vt illud qḋ est aliud ſm formã sit in eodẽ. Illud. n. qḋ est tale bene dr̃: ꝙ ambo sunt ex eodẽ: cum differũt nõ per accñs: sed ſm nãm siue alio mõ. Opꝫ. n. hñe illud qḋ est cõe tm̃. vt aial vtriqꝫ: sed vt qḋlibet eoꝝ hẽat aliud: ⁊ etiã idẽ aial. V. g. vt sit equus ⁊ aliud hõ. Necẽ ẽ igiꝫ vt ista diuersitas sit alietas in gñe. Dico. n. ꝙ diuersitas generis ẽ alietas: ⁊ alietas est illud qḋ facit hoc aliud. Cõtrarietas igiꝫ q̃ est in re est eadẽ ⁊ hoc manifestũ ẽ ex ſmone seq̃nti. Oia. n. diuidunt̃ ſꝫ oppõnẽ. Et iã declarauim⁹ ꝙ ꝯria sunt in eodẽ genere. Cõtrarietas. n. ẽ pfecta diuersitas: ⁊ diuersitas q̃ est ſm formã. Oẽ. n. aliqḋ est alicuius gen⁹ h̃ qḋ est idẽ: ⁊ gen⁹ etiam dr̃ de vtroqꝫ. ⁊ iõ oia ꝯria cũ veniũt in eodẽ pdicamẽto q̃ differũt ſm formã nõ ſm genus. Et sũt quedã ex q̃busdã alijs magis. diuersitas. n. cõpleta nõ est insil' vtriqꝫ. Ergo diuersitas est cõtrarietas: ⁊ dñr idẽ ſꝫ formã oia que nõ hñt ꝯrietatẽ: ⁊ sunt illa q̃ nõ diuidunt̃. Cõtraria. n. sunt in diuisiõe: ⁊ in eis q̃ sunt media: anteq̃ʒ ꝑueniãt ad illa q̃ nõ diuidunt̃. ergo manifestũ est ꝙ nihil ẽ in rei veritate apud illud qḋ dr̃ genus: neqꝫ idẽ: neqꝫ aliud in forma oĩno in illa q̃ est sicut forma generis. Mã. n. cognoscit̃ per negatiuam. Genus ṽo est mã illius qḋ dr̃ genus: nõ sicut genus herculeoꝝ: sed sicut dicit̃ in illis que sunt nãliter. Neqꝫ in illis que non sunt in eodem genere: sed differunt ab istis ſm genus: ⁊ differunt ſm formã ab illis q̃ sunt in eodẽ genere. Contrarietas. n. est diuersitas eius qḋ differt ſm formã: et ista ẽ in illis que sunt in eadẽ gñe tantum.

Cum declarauit ꝙ ꝯria sunt in eodẽ genere: ⁊ ꝙ mediũ cõponit̃ ex ꝯrijs: ⁊ ꝙ media sũt inter ꝯria: fecit rememoratiõnẽ de h̃. D. icepit dclarare ꝙ illa q̃ differũt ſm dr̃ias ⁊ formas cõueniũt in genere ¶ Et. d. illud aũt qḋ est aliud ⁊c. i. illud aũt qḋ ẽ aliud ſm formaꝫ inuenit̃ in alio ⁊ nõ sunt diuersa existẽtia in eodẽ subiecto. sed in genere in quo cõueniũt: ⁊ hoc intẽdebat cum. d. ⁊ opꝫ vt h̃ sit vtriqꝫ. ¶ D. d. qm̃ si aial ⁊c. i. necesse est. n. si aial diuiditur in duo diuersa ſm formã. s. in duas spẽs: vt aial sit i vtroqꝫ. s. ꝙ vtrũqꝫ sit aial. D. d. ⁊ vt sit aliud ⁊c. i. ⁊ vlr necesse est vt illa que differũt ſm formã. s. spẽs sunt in eodẽ genere. ¶ D. d. illud. n. qḋ est tale ⁊c. i. illa. n. que differũt tali diuersitate. s. ſm formã sunt in eodẽ genere cũ non differãt per accñs sicut illa que cõueniũt in forma ⁊ differũt ſm mãm. V. g. duo ãnuli alter de auro: alter de argento. D. d. opꝫ. n. vt hẽant ⁊c. i. opꝫ vt nõ cõueniant nisi in re cõi tm̃: ⁊ vt differãt in illo ꝑ qḋ vtrũqꝫ est aliud. ¶ Et intẽdit per h̃ distinguere iter res diuersas que faciunt illa in q̃b⁹ inueniunt̃ diuersa in spẽ: ⁊ res diuersas que cõgregant̃ in eodẽ subiecto: et nõ faciũt illa in quibus inueniunt̃ diuersa ſm colorẽ ⁊ saporẽ: in istis. n. nõ ẽ ꝯrietas. Illa aũt q̃ faciunt res existẽtes diuersas faciũt h̃ per ꝯrietatẽ q̃ est eis: cuꝫ dictũ sit ꝙ ꝯria sunt illa q̃ nõ cõgregant̃ in eodẽ sub-

secto eodem mõ. ¶ D.d. necesse est igiẽ vt ista diuersitas τc̃.i. ergo necesse est vt iste modus diuersitatis que facit ɔrietatẽ sit illud per qḋ differt intra se idez genus in sua subã. ¶ D.d. dico.n. τc̃.i. τ iõ dico ꝙ illḋ per qḋ differt idez genus est aliud: τ ista alietas facit genus diuidi per dñas ɔrias. ¶ D.d. ɔrietas igiẽ τc̃. idest. τ cũ ista sit ɔrietas que existit in forma est illa q̃ facit vt hẽat idez genus. D.d. τ h̃ manifestũ est τc̃. idest. τ h̃ ꝙ forma per quã diuidiẽ genus pmo τ eẽntialiter hʒ in se ɔrietatẽ: manifestũ aũt est ex iductione .i. qñ cũ cõsiderata fuerint oĩa genera inueniunẽ ita. ¶ D.d. oĩno.n. diuiduntẽ τc̃.i. que nõ congregantẽ in eodẽ. ¶ Et cũ posuit ꝓpõnẽ dicentẽ ꝙ dñe quib⁹ genus diuidiẽ sunt ɔrie posuit ꝙ ɔria sunt in eodẽ genere ad cõcludendũ ꝙ forme q̃bus diuidiẽ aliq̃d sũt in eodẽ genere. τ.d. τ iã declarauimus τc̃.i. τ iã declarauimus superi⁹ ꝙ ɔria sunt in eodẽ genere. Contrarietas.n. ẽ cõpleta diuersitas: τ cõpleta diuersitas nõ intelligiẽ nisi iter duo q̃ sunt eiusdem nãe. U.g. inter duas extremitates lõgissime linee: τ in q̃litate inter duas formas remotissimas. D.d. τ diuersitas q̃ est s̃z formã τc̃.i. τ diuersitas q̃ est s̃m formã est ɔrietas q̃ cũ facit vt illa que diuersantẽ s̃m ipsam nõ cõgregantur. ¶ D.d. g̃ illud qḋ est idẽ τ genus.i. illud g̃ in quo cõuenuit due forme diuerse est idẽ: τ est gen⁹ de quo ꝑdicantur. ¶ D.d. τ iõ oĩa ɔria τc̃.i. τ ꝑꝑ hec oĩa ɔria que sunt in eodẽ ꝑdicamẽto s̃m formã diuersantẽ nõ s̃m genus: vt albũ τ nigrũ: τ dulce τ amaꝝ que sũt in qualitate. D.d. τ ista q̃dã a quibusdã alijs magis.i. τ ista differũt abinuicẽ magis q̃ꝫ alia dñtia.s. que inueniunẽ in eodẽ subiecto. ¶ D.d. diuersitas.n. ẽ cõpleta τc̃.i. τ intẽdit ꝙ duo diuersa nõ inueniunẽ insimĩ. ¶ Et in alia trãslatiõe.d. diuersitas.n. completa nõ erit cũ quedã fuerint cũ quibusdã insiĩ.i. diuersitas eni cõpleta nõ inueniẽ in diuersis que sunt insimĩ in eodẽ: vt color: τ albedo: τ rõnalitas: τ iõ ista inueniũtur in generib⁹ diuersis. Illa aũt que differũt pfecta dñia.s. que nõ inueniunẽ in eodẽ necessario sũt in eodez genere. D.d. ergo diuersitas τc̃.i. g̃ diuersitas s̃z formã est diuersitas s̃m ɔrietatẽ. diuersitas eniz s̃m formã est illa s̃m quã diuidiẽ idem genus: τ nõ ɔgregãẽ in eodẽ. τ ista est dispõ ɔrioꝝ. ¶ D.d. τ dicitur idẽ τc̃.i. illa que sunt idẽ s̃m formã sunt oĩa que non hñt ɔrietatẽ.s. particularia que nõ diuidũẽ. vt Sor. τ Pla. ¶ D.d. ɔrietas.n. τc̃.i. ɔrietas.n. est in forma per quã diuiduntẽ pma genera: τ media genera. donec perueniatẽ ad illa que nõ diuiduntẽ s̃m formãꝫ: τ sunt vltime species que diuiduntẽ in indiuidua. ¶ D.d. g̃ manifestũ est τc̃.i. g̃ in genere nõ inueniẽ aliq̃d qḋ in rei veritate sit idem cũ forma que est in genere: aut aliud: qñ genus est mã. τ mã cognosciẽ per negatiuã cum diciẽ ꝙ mã est ꝑuatio forme: τ intẽdebat declarare ꝙ in genere nihil est in actu: ita ꝙ diceretẽ aut ẽ idem cũ forma existẽte in eo aut aliud. ¶ D.d. gen⁹ aũt mã τc̃.i. genus aũt significat mãm.s. genus qḋ dĩ in rei veritate nõ gen⁹ qḋ dĩ de oĩb⁹ attributis eidez parti. U.g. genus heracleoꝝ. D.d. sed illud qḋ ẽ τc̃.i. sed genus qḋ ꝑdicaẽ de reb⁹ existentib⁹ s̃m nãm qḋ ita diffiniẽ.s. ꝙ est ꝑdicabile de plurib⁹ spẽbus in eo ꝙ q̃d. D.d. neq̃ʒ in illis que nõ sunt in eodẽ genere.i. neq̃ʒ diuersitas s̃m formã inueniẽ iter illa q̃ non sũt in eodẽ genere. D.d. τ differũt s̃m formã τc̃.i. τ illa ꝑ que differt forme sunt in eodẽ genere: τ cã in h̃ est: q: ɔrietas s̃m formã est diuersitas: τ diuersitas s̃z formam est diuersitas s̃m cõtrarietatẽ: τ cõtraria sunt semꝑ in eodẽ genere. ergo diuersa s̃m formã sunt in eodẽ genere. τ h̃ intẽdebat cũ.d. τ erunt ista que sunt in eodẽ genere.s. diuersa s̃m formã.

Gen⁹ signat mãꝫ. vide ꝙ positũ ẽ met. cõ.17.

Cap. XI.

Dubitabit aũt vtiq̃ʒ aliq̃s q̃re femina viro non spẽ differt: ɔrio masculino τ feminino existẽte: dñia aũt ɔrietate. Neq̃ʒ animal masculinũ τ femininũ diuersũ est spẽ: quãuis s̃m se aĩalis hec sit dñia: τ nõ vt albedo aut nigredo: sed inquantũ aĩal masculinũ ẽ. Est aũt hec dubitatio fere eadem: τ q̃re hec ɔrietas facit spẽ diuersa: hec ꝟo nõ; aut ambulatiuũ: τ volatiuũ: sed albedo τ nigredo non. Aut q: hec q̃dem sunt ꝓprie passiões generis: illa vero minus. qñ ẽ hec q̃dẽ rõ: hec aũt mã. Quecũq̃ʒ q̃dẽ in rõne sũt ɔrietates spẽ faciũt differentiã in ɔcepto cũ mã nõ faciũt. Quapꝑ hõis albedo non facit nec nigredo: nec albi hõis est dñia s̃m spẽm ad nigrũ hõiem: nec nec si vnũ nomẽ iponaẽ. Ut mã.n. hõ. Nõ facit aũt dñiaꝫ mã. Nõ.n. hõis spẽs sũt homines. Propter hoc q̃uis diuerse carnes τ ossa ex q̃bus hic τ hic: s̃z siĩ totũ diuersuꝫ q̃dã: spẽ ꝟo nõ diuersuꝫ: q: in rõne nõ ẽ cõtrarietas: hoc ãt ẽ vltimũ idiuiduũ: Callias ꝟo est rõ cũ mã: τ alb⁹ itaq̃ʒ hõ: q: Callias albus. Scđm ꝟo accñs hõ alb⁹; nec ereus itaq̃ʒ circulus: nec ligne⁹: nec triãgulus ere⁹ τ circulus ligneus ꝑꝑ mãm spẽ differũt: s̃z q: in rõne inest ɔrietas. Utrũ aũt mã nõ facẽ diuersa spẽ ens aliqualiter: aut est. vt facit. Propter q̃d.n. hic equ⁹ ab hoc hõie diuersus est spẽ. Equidẽ rõnes ipsoꝝ cũ mã aut q: est in rõne ɔrietas. Etenim albi hõis: τ nigri eq̃ diuersitas est spẽ sed nõ inq̃ꝫtuꝫ hic albus: τ hic niger: qñ τ si ambo albi essent tñ essent specie diuersa. Masculus ꝟo τ femina aĩalis sunt ꝓprie passiões: sed non s̃m subaꝫ: verũ in mã: τ corpore. Propter qḋ idẽ sperma femina: aut masculus fit patiẽs passionem aliquam.

Nõ facit differẽtiã mãꝫ.

Hinc sumiẽ dñiaꝫ aliã s̃z formã aliam s̃m mãꝫ esse.

¶ Querendũ est q̃re mulier nõ differt a viro s̃m formã cũ masculus sit cõtrarius femie: τ diuersitas est cõtrarietas. Et quare aĩal masculus nõ est aliud a femina s̃m formaꝫ. Ista.n. diuersitas est per se aĩalis: τ nõ sicẽ albedo τ nigredo: sed femininitas τ masculinitas sunt s̃z aĩal. ista.n. qḋ appropinquat q̃stioni dicẽti: quare q̃dam ɔria faciunt alia s̃m formã: τ q̃dã nõ: vt ambulãs τ pẽnatũ. Albedo vero τ nigredo: nõ q̃daꝫ.n. sũt pas

siones ppzie generi: τ q̄dā nō. ergo quedaȝ diffō: τ quedā mā. Oia igit ȝria que sūt in diffōne faciunt diuersitatē fm formā: τ oia q̄ sunt in re cū mā nō faciūt. Et iō albedo nō facit hoies: neqȝ nigredo: neqȝ hō alb⁹ differt fm formā in respectu hois nigri: neqȝ si fuerit positū vnū nomē. Homo. n. est sicut mā: τ mā nō facit diuersitatē. Hoies. n. nō sunt forme hois: τ ideo si carnes τ ossa sūt alia et alia ex qbus sunt hec et hoc: sed tn̄ totuȝ cōgregatū est aliud: fm vo formaȝ nō ē aliud: qn̄ in verbo nō est ȝrietas et hoc ē postremū qd nō diuidit. Callias aūt ē sermo cū mā: et alb⁹ est hō: qm̄ callias est alb⁹: et hō est alb⁹ per accn̄s. Neqȝ circulus ligni et cupri: neqȝ triāgulus cupreus et circulus ligne⁹ differūt fm formā pp māȝ: sed qz in verbo est cōtrarietas. Sed vtꝝ mā nō facit aliud fm formā cum sit aliquo mō: et forte possibile est vt faciat: et quare ē equ⁹: aliud fm formā ab hoc hoie: cū verba coꝝ sūt cū mā: aut qz in verbo est cōtrarietas: vt ē hominis albi et eq nigri. hn̄t. n. formas: sed nō qz alter albus. et alter niger. Et qm̄ si vterqȝ esset albus: et forme eorum essent in alia dispōne. Masculus autē et femina et si sint passiones ppzie aiali cum non sint fm substantiā: sed sunt in mā a corpore: et ideo idē sperma erit aut femia aut masculus postq̄ patitur aliqua passione.

23 Et querendū est q̄re masculus nō differt a femina fm formā cū sint duo ȝria: τ diuersitas fm contrarietatē est diuersitas fm formā. τ q̄re aial masculū nō est ȝriū aiali feminino. ita q̄ sit subā adeo q̄ diuidat his duab⁹ dr̄iis diuisiōe specifica. ¶ Et dixit h̄. qm̄ manifestū est p se q̄ masculus τ femina sūt in oi genere aialiū eiusdē spēi. ¶ D. d. cām facientē hāc qōnē. τ d. ista enim diuersitas τc̄. i. aial. n. diuidit his duab⁹ dr̄iis essentialr̄ nō accn̄talr̄ sicut diuidit in albū τ nigrū. τ intēdebat: qm̄ si diuidit eēntialr̄: necesse est vt masculus sit vna spēs: τ femina alia spēs. ¶ D. d. sed femina τc̄. i. τ est necesse vt ista diuisio sit eēntialis: qm̄ diuisio aialis in masculū τ feminā ē fz q̄ est aial qd nō ē ita in albo τ nigro. D. d. ista. n. questio τc̄. i. τ silis est isti qōni qd dicens quare q̄dā ȝria faciūt spēs. U. g. ambulatio τ volatus τ natatio: ambulans. n. τ volans τ natās diuersant fm spēs: τ q̄dā nō faciūt spēm: vt albedo τ nigredo. in eadē. n. spē inueniunt albū τ nigrū. ¶ D. d. cām in h̄: τ dixit. q̄daȝ enī sunt passiōis τc̄. i. τ cā in hoc est: qm̄ q̄dā ȝria in q̄ gen⁹ diuidit sunt accn̄tia τ passiōes illi⁹ generis non dr̄ie subales τ q̄dā non. i. nō dr̄ie subales. ¶ D. d. q̄ q̄dā sūt v̄bū τc̄. i. q̄ q̄dā ȝria sunt forma q̄ est sube rei p quā disponit: τ q̄dā ē mā nō attributa sube rei. D. d. q̄ oia ȝria τc̄. i. q̄ oia ȝria q̄ sunt in diffōnib⁹. s. q̄ accipiūtur in eis p dr̄ias faciūt diuersitatē fz spēȝ. s. faciūt spēs ȝrias. Oia vo ȝria q̄ inueniunt in mā τ sūt accn̄ia mãe nō faciūt spēs: τ iō albedo addita aiali nō facit hoiem sicut rōnalitas addita aniali facit hoieȝ neqȝ hō alb⁹ differt ab hoie nigro. ¶ D. d. nȝ si fuerit positū τc̄. i. τ si aliqs posuerit nomen ppzuū hoi nigro: τ nomē ppzuū hoi albo: tn̄ pp h̄ nō faciet hoiem duas spēs: qm̄ hō est sicut mā albi τ nigri: τ albū τ nigrum sunt passiōes mãe: τ passiōes ȝrie mãe nō faciūt materiā spēs ȝrias. ¶ D. d. qm̄ hoies nō habēt formas idee. s. qz sunt albi τ nigri. aut hn̄t alia ȝria accidētia mãe: sed facit hoies esse hoies rōnalitas. D. d. τ si carnes τc̄. i. τ nulla alietas inuenit in hoie fm māȝ. τ si carnes τ ossa ex quib⁹ cōponit h̄ dmōstratū sint alia a carnib⁹ τ ossib⁹ ex qbus cōponit h̄ dmōstratū sint alia a carnib⁹ τ ossib⁹ ex quibus cōponit hoc aliud. s. diuerse cōplexiōis. τ iō totū cōgregatū ex istis ossib⁹ τ carnibus nō est aliud a toto cōgregato ex istis ossibus τ carnib⁹. τ hō est vn⁹ fm formā: τ alietas nō inuenit nisi qn̄ in forma sint ȝrietates. ¶ D. d. qm̄ in v̄bo nō est ȝrietas. i. τ cā in h̄ q̄ hō est vn⁹ in sua forma: qz in sua diffōne nō accipiunt dr̄ie ȝrie. Illa enī in quoꝝ diffōnib⁹ accipiunt dr̄ie cōtrarie sunt ȝria. D. d. h̄ est vltimū qd nō diuidit. i. τ illud qd fm formā est vnū est vltima spēs q̄ nō diuidit nisi in iduiduas. ¶ D. d. Callias vo τc̄. i. iduiduū vo. U. g. Callias est cōpositū ex forma τ mā. D. d. neqȝ albus hō τc̄. i. qm̄ albedo τ nigredo insūt hoi per accn̄s: τ iste dr̄ie non faciūt in cospālitatē. Albedo. n. nō est in hoie nisi qz est in qbusdā iduiduis hois: vt Socrate τ Pla. Est igit in hoie nō fm spēm: sed fz sua iduidua: est igit in spē p accn̄s: τ iō. d. nec circulus cupri τc̄. i. nec ēt diuersant res in spē pp diuersitatē suaꝝ mãeꝝ in spē: cuȝ forma sit vna: vt circulus fact⁹ ex cupro aut ligno: et triāgulus fact⁹ ex cupro aut ligno. ¶ D. d. τ nō sunt diuersa fm ȝrietatē. i. τ iō illa q̄ diuersant fm spēm: nō diuersant fm diuersitatē suaꝝ mãerum: sed qz in suis formis est ȝrietas. ¶ D. d. sed vtrū mā τc̄. i. τ q̄ritur vtrū sit posse vt mā faciat aliud i spē qn̄ mā fuerit diuersa quoq̄ mō. ¶ D. d. τ forte τc̄. i. τ forte existimat posse eē vt ista diuersitas fm māȝ faciat diuersitatē in spē qn̄ due diuersitates fuerint cōgregate. s. in spē τ forma insil. D. d. τ q̄re alius equus τc̄. i. U. g. vt aliquis querat q̄re equ⁹ τ hō sunt alia fm spēm: vtrū p diuersitatē formaꝝ aut mãeꝝ: qz sunt diuersa i ambob⁹. ¶ Et intēdit: qm̄ pōt aliquis fingere in talib⁹ q̄ diuersitas eaꝝ in spē est pp diuersitatē coꝝ i mā. ¶ D. dedit exēplū: τ d. vt hois albi τc̄. i. U. g. hō alb⁹ τ equus niger: hec. n. duo sunt diuersa fm mām τ formā: diuersa enī fz mām: qz alter est alb⁹: τ alter ē niger. fm formā vo qz h̄ rōnale: h̄ aūt hinnibile. ¶ D. d. sed nō qz alter alb⁹ τc̄. i. sed manifestū ē p se q̄ hō alb⁹ nō differt ab equo nigro in h̄ q̄ hō alb⁹ τ equus niger. ¶ D. dedit cām in h̄. τ d. qm̄ si ambo eēnt albi τc̄. i. qm̄ si ambo cōuenirēt in albedine: eēnt in forma diuersi: τ pp h̄ nō cōuenirēt in forma. τ intēdit q̄ sic est intelligēdū in diuersitate hois τ equi in mā. s. q̄ ista diuersitas nō facit diuersitatē in forma. sicut est dispō in hoie albo τ hoie nigro. ¶ Et qz qd a quo incepit in masculo τ femina nō est dissoluta dissolutione ppria incepit dicere hoc. τ d. masculus vo τ femina τc̄. i. qd aūt dicta de mare τ femina ex ritib⁹ in aiali: sic dissoluit: qm̄ masculinitas τ femininitas. lȝ sint passiōes essentiales aiali τ ppzie ei: tn̄ nō sūt de nūero dr̄iaꝝ essentialiū subaliū: sed sunt accn̄tia eēntialia mãe τ corporis aialis: sed anial accipit in diffōne eaꝝ: nō aūt illa in diffōne aialis. ¶ D. d. τ ideo sper

Illa in q̄ruȝ diffōnib⁹ accipiūt dr̄ie ȝrie sūt ȝria

Illa q̄ diuersant fz spēm nō diuersant fm diuersitatē suaꝝ mãerū. sȝ qz i suis formis est ȝrietas. Idē p̄ o aia. ȝ. S.

ȝ

ma ⁊c.i.⁊ ideo mã maris ⁊ femine vlr est vna. Idez enī sperma qñ patitur aliqua passiōe: fit ex eo mascu lus: ⁊ qñ patit̃ passiōe ꝯria: fit ex eo femina. ¶ Et di xit h̃: qꝛ passio ē in ꝑdicamēto q̃litatis nō in predica mēto subē: ⁊ sperma ē in genere subē. ¶ Et forte intē dit ꝑ passione illud qȯ accidit ei de caliitate ⁊ frigidi tate: illud qȯ declaratū ē in gn̄ōne aīaliū. Co. XII.

Quid quidē igr̃ est eē diuersuz: specie: ⁊ quare alia differūt spe cie: alia nō: dictū ē. ¶ Qm̄ vo ꝯria diuersa spē. Corruptibile aūt ⁊ icorruptibile ꝯria. Pri uatio enī est in potētia deť mi nata. necesse diuersuz eē gn̄e corruptibile ⁊ icorruptibile. Nūc aūt diximꝰ de his vlibꝰ noibꝰ: vt aūt vr̃ nō neċe ē corruptibile q dcū ꝙ ⁊ icorruptibile diuersa spē: queādmodū neqꝫ albū: neqꝫ nigrū. Idē. n. ꝯtingit eē ⁊ sil si fuerit vliuz: queādmodū hō erit vtriqꝫ: ⁊ albus: ⁊ niger. ⁊ singulariū erit. n. nō sil' al bus idē ⁊ niger. Eqdē albū cōtrariū nigro. Sed ꝯrioꝝ: hec qdē ꝭm accn̄s insunt qbus dā: vt q̄ nūc dicta sunt: ⁊ alia multa: hec aūt ipoꝉe quorū ē corruptibile ⁊ icorruptibile. nihil. n. ē corruptibile ꝭm accidēs: nā accn̄s cōtingit nō existere: ⁊ corruptibile ex neces sitate exn̄tiū est qbꝰ inest. Aut erit idē: ⁊ vnū corruptibile ⁊ icorruptibile si ꝯtingit nō exi stere ipsi corruptibile. Aut subam igit̃: aut in suba neċe est inesse corruptibile vnicuiqꝫ corruptibiliū. Eadē vo rō ⁊ de icorruptibi li. Ex necessitate. n. exn̄tiū ambo sūt. Inquā tum igit̃ ⁊ ꝭꝫ ꝙ primū h̃ qdez corruptibile: h̃ āt icorruptibile hꝫ oppōnē. Vn̄ neċe gn̄e eē diuersa. Palaz igit̃ ꝙ nō cōtingit eē spēs tales q̄les dicūt qdā. Erit. n. hō h̃ qdē corru ptibilis: h̃ aūt icorruptibilis: eqdē spē eadē dicunt̃ esse spēs ⁊ nō equoce. Diuersa vo gn̄e plus distant q̄ꝫ que specie.

Corruptibi le ⁊ icōrupti bile sunt gn̄e diuersa.

¶ Dictū ē igit̃ q̄re sūt alia diuersa in forma: ⁊ q̄re q̄dā sunt diuersa in forma: ⁊ q̄dā nō. ⁊ cū ꝯria fuerint talia in forma: corruptibi le et icorruptibile sunt ꝯria: alia magis ē ne cessariū vt nō sit generis corruptibilis ⁊ icor ruptibilis: ex priuatiōe ꝑ dn̄az sine potētia: ⁊ iō diximꝰ mō in eis ꝑ noīa. ḡ poꝉe ē existi mare ꝙ nō ē neċe vt icorruptibile ⁊ corru ptibile sint alia in forma: queādmodū neqꝫ nigrū neqꝫ albū. q̄dā. n. pn̄t eē idē isil' cū fue rint ex vlitate: vt hō qm̄ pōt eē albꝰ ⁊ niger: ⁊ pōt eē in rebꝰ simplicibꝰ: ⁊ vt sit vnū ⁊ nō isil' albū ⁊ nigrū: ⁊ si albū ē ꝯriū nigro: ꝭꝫ q̄ dā ꝯ in qbusdā rebꝰ sunt ꝑ accn̄s dcā: nūc ⁊ alia multa. ⁊ q̄dā nō pn̄t esse alicuiꝰ. Et sūt corruptibilia ⁊ ea q̄ nō corrūpunt̃. Qm̄ ni hil corrūpit̃ ꝑ accn̄s. Accn̄s. n. poꝉe ē vt nō sit. corruptibile aūt et icorruptibile sūt rerū q̄ sūt neċio in his in qbꝰ sūt. qñ idē fuerit cor ruptibile ēt et si fuerit poꝉe vt nō hēat corru ptionē simplr. Ergo neċe ē vt corruptio sit suba aut in suba cuiuslꝫ corū q̄ corrūpunt̃. et iste ꝭmo ē polis ēt in eis q̄ nō corrūpunt̃. Vtrꝫ. n. ē ex illis q̄ sunt neċio ꝭꝫ ꝙ supius ēt primo mō ꝑ quē sunt opposita. Alterꝫ. n. est corruptibile: et alteruz icorruptibile. Ergo neċe ē vt sint alia ꝭꝫ genus et ē manifestū ꝙ ipoꝉe ē vt sint forme tales: vt qdā dicūt. Et si nō tūc hoies qdā corrūpūt: et qdā nō. Et si iste forme dicant̃ ꝙ ꝭm formā sūt eedē cū singularibꝰ nō equoce. q̄ āt alie ꝭꝫ genꝰ: ma gis distāt q̄ꝫ illa q̄ nō sūt talia ꝭꝫ formā.

26

Dictū est igit̃ de cā ꝑꝑ quaz dr̃ aliud eē aliud in spē. D. d. ⁊ q̄re qdā ⁊c.i.⁊ q̄re q̄dā corūz q̄ diuidunt̃ ꝭm ꝯria diuersant̃ in spē: ⁊ q̄dā nō diuersā tur in spē. ¶ Et cū posuit hāc qōnē icepit ꝑscrutari ḋ corruptibili ⁊ icorruptibili qūo diuiditur eē in ipsa: vtrū ꝭm ꝙ genꝰ diuidit̃ ꝑ dn̄as ꝯrias subales: aut ꝭꝫ ꝙ mā diuidit̃ per accn̄tia opposita: aut corruptibile ⁊ icorruptibile diuersant̃ ꝭm genꝰ ⁊ formā: ꝯria. n. nō fugiūt ab ista trina diuisione. ¶ D. d. ⁊ cum ꝯria sint alia ⁊c.i.⁊ cū ꝯria faciāt spēs diuersas ⁊ corruptibile ⁊ icorruptibile sunt ꝯria. ḡ corruptibile ⁊ incorrupti bile sunt spēs diuerse. Qȯ. n. est tale nō collocat̃ sub vno genere. illud. n. ꝑ qȯ differt corruptibile ab icor ruptibili est dn̄a ꝑuatiōis diuersaꝝ potētiaꝝ duarū .s. ꝙ corruptibile differt ab icorruptibili. qꝛ alterꝝ hꝫ ad corruptionē potētiā: ⁊ alterꝝ nō hꝫ potētiā ad cor ruptionē. Cōtraria vo q̄ sunt in eodē genere differūt: qm̄ in gn̄e cōi eis sūt due potētie diuerse: q̄rū vna re cipit alterꝝ ꝯrioꝝ: ⁊ altera alterꝝ: ⁊ iō corruptibile et icorruptibile sūt diuersa nō ꝭm formā tm̄: sed ꝭꝫ for mā ⁊ genꝰ. ¶ D. d. ⁊ iō dicamꝰ nūc in oibꝰ. ⁊ dixit h̃: qꝛ corruptibile ⁊ icorruptibile sūt due dn̄e ꝯrie: ⁊ il lud qȯ ꝯgregat illa ē nomen equocū: ⁊ q logt̃ de tali nā. V. g. q logt̃ de corpe simplici. nō logt̃ nisi de noi bus. qm̄ h̃ nomen corpꝰ. V. g. qȯ dr̃ de corruptibili ⁊ icorruptibili ē nomē equocū. ⁊ iō neċe ē si corpꝰ cor ruptibile ē cōpositūz ex mā ⁊ forᵃ vt nō corruptibile sit nō cōpositū: ⁊ vt mā ⁊ forᵃ dicant̃ equoce cū mā ⁊ forᵃ sit gn̄abilis ⁊ corruptibilis. ¶ D. d. ḡ poꝉe ē exi stimare ⁊c.i. ḡ ē poꝉe existimare de cōruptibili ⁊ icor ruptibili: qm̄ q̄dā taliū ꝯrioꝝ poꝉe est vt iueniant̃ in eadē nā isil' q̄n illa nā fuerit vlis. vt hō. poꝉe. n. est vt qdā sit albꝰ: ⁊ qdā niger insil' h̃. ¶ D. d. ⁊ poꝉe ē vt h̃ sit in rebꝰ simplicibꝰ ⁊c.i.⁊ poꝉe ē in talibꝰ istis ꝯrijs vt iueniant̃ in re singulari: ita ꝙ vnū sit albū ⁊ nigꝝ: sed nō insil': ꝭꝫ albū in aliq̄ tpe: ⁊ nigꝝ in alio. D. d. ⁊ si albū fuerit ꝯriū ⁊c.i. sed nō ista qō: ⁊ si cōcedat̃ in ea ꝙ corruptibile ē ꝯriū icorruptibili: qm̄ q̄dā accidūt illi ꝯria in quo sūt: ⁊ q̄dā ipoꝉe est vt sint in eodē gn̄e. ¶ Et intēdit qm̄ cū ꝯria sūt tribꝰ modis: quorū duo sunt destructi in diffōne corruptibilis ⁊ icorruptibi lis remanet tertiꝰ .s. ꝯria subalia q̄ nō sunt in eodem

Corpꝰ dictū ḋ corruptibi li ⁊ eīno ē no me equocūz. Idem ꝑ ce. co. s.

genere. ¶ D.d.τ silr corruptibile τ icorruptibile τc. idest. qm̄ sunt ex ꝯrijs exn̄tib⁹ in re essentialr: nō accidentalr: cū ipossibile ē dicere in aliq̄ corruptibili ꝙ est corruptibile per accn̄s. Illud.n. qđ corrūpit̄ non corrūpit̄ nisi in sua subā.s.illud qđ videt̄ corrūpi sim pliciter. ¶ Deide.d. accn̄s.n. possibile ē vt nō sit τc. idest. τ est dn̄a inter ꝯria essentialia τ accn̄talia: qm̄ accidētalia possunt eē in illo in quo sūt τ nō eē. essentialia vo sunt nec̄io: τ corruptibile τ icorruptibile sūt de reb⁹ necessarijs in reb⁹ q̄ disponunt̄ ꝑ illa. ¶ D.d. cū idē fuerit τc.i. τ cū idē fuerit corruptibile ē corruptibile necessario: τ silr si fuerit incorruptibile. semꝑ ēt disponet̄ per incorruptibilitatē nec̄io. D.d. τ silr ḡ necesse est τc.i. τ cuꝫ corruptio est de reb⁹ necessarijs reb⁹ corruptibilib⁹. ḡ necesse est vt corruptio sit suba cuiuslibꝫ eoꝝ: aut si aliqđ existēs in suba cuiuslꝫ earū.s. aut est suba: aut seq̄t̄ subam rei. ¶ D.d. τ iste sermo τc.i. τ talis sermo dr̄ de reb⁹ q̄ nō corrūpunt̄.s. qm̄ ꝑuatio corruptiōis: aut est suba eoꝝ: aut seq̄t̄ subam. ¶ D.d. qm̄ sunt superi⁹ τc.i. magis.n. differūt q̄ȝ illa q̄ opponunt̄ ꝑmo mō: τ sunt illa q̄ sunt opposita: q̄rū gen⁹ est idē. D.d. ḡ necesse est τc.i. τ cū magis differāt q̄ȝ opposita in genere. ḡ necesse est vt sint diuersa fm̄ gen⁹. ¶ D.d. manifestū ē τc.i. τ manifestuꝫ ē ex h̄ qđ ipole est vt sit hic eadē forma in spē eterna τ nō eterna: sicut q̄dā dicūt: qm̄ si ita esset: eēt pole vt q̄dā homines essent eterni: τ q̄dā gn̄abiles τ corruptibiles: qm̄ τ gn̄atio τ corruptio: tūc esset in eis ꝑ accn̄s: vt albedo τ nigredo. ¶ D.d. τ si iste forme τc.i. τ ipole sequit̄: qm̄ forme sepate ponunt̄ eedē cū singularib⁹ in nāta ꝙ nomē hō dicat̄ de sepato τ sensibili vniuoce nō equoce. ¶ Et dixit h̄: q2 iste sermo est ponētiū formas. Dicūt.n. ꝙ forme sepate sunt sube formaruꝫ sensibiliū. Qui aūt ponit formas equocas cū istis formis sensibilib⁹ nō est loquēdū cū eo. ¶ D.d. illa vo q̄ sunt talia in gn̄e τc.i. τ illa q̄ distāt fm̄ gen⁹: magis distāt q̄ȝ illa q̄ distant fm̄ formā: qm̄ illa q̄ distāt in forma sunt in eodē genere. τ illa q̄ distant f3 gen⁹ nō cōueniūt in vna nā oino: ꝓp cām ꝑdictam.

Illa q̄ distāt fm̄ gen⁹ non ꝯueiūt i vna nā oi no. vide idē.3.cō.8.

¶ Undecimus prime phie. Cap. I.

Quod qdē igr̄ sapiētie circa principia scie est palaꝫ ex primis in q̄bus dubitatum ē ad dicta ab alijs d̄ pricipijs. ¶ Dubitabit aūt vtiq3 qs vtrū vnā existimare op3 eē sapiētiā sciaꝫ aut multas. Siq̄dē.n. vnā: vna aūt ē sp̄ ꝯrioꝝ: principia aūt nō ꝯria. Si aūt nō vnā q̄les o3 ponere has. Adhuc autē speculari demr̄atiua principia vni⁹ aut pluriū. Si q̄dē.n. vni⁹ q̄dē magis h⁹ q̄ȝ cuiuscūq3. Si aūt pluriū q̄les op3 eas ponere. Adhuc vtrū oiuꝫ subarū aut nō. Siq̄dē.n. nō oium qualiū difficile ē assignare. Si aūt oium vna nō māifestū q̄o cōtingit pluriū eandē sciam eē. Adhuc vtrū circa subas solū aut et circa accn̄tia demōstratio ē. Si.n. circa accn̄tia dmr̄atio ē: circa subas non ē. Si aūt altera q̄ vtraq3: et q̄ua sapia. Demōstratiua q̄dē sapiētia q̄ circa accn̄tia: hic āt circa p̄ia q̄ subarū. S3 nō

Mo° metaphysica vna sit pluriū.

circa dictas in physicis cās q̄sitā sciaꝫ ponēduꝫ. Neq3.n. circa qđ cui⁹ grā. Tale.n. bonū. Hoc aūt in opabilib⁹ existit et exn̄tib⁹ in motu: et hoc primuꝫ mouet. Tale.n. finis. Primū aūt mouēs nō ē in mobilib⁹. Totaliter aūt dubitationē h3 vtrū q̄dē circa sensibiles subas ē q̄sita nūc scia: aut non: et circa quas: aut al'. Si.n. circa alias aut circa species: aut circa mathematica. Spēs q̄dē.n. ꝙ nō sunt palā. Attn̄ dubitationē h3 et si eē qs ipsas ponat ꝓp q̄d q̄dē: nō quēadmodū in mathematicis sic h3 et in alijs quoꝝ sunt spēs. Dico aūt q2 mathematica q̄dē intermedia spēꝝ ponūt et sensibiliū velut tertia q̄dā ꝑter spēs: et q̄ hic. Terti⁹ aūt hō non ē neq3 equus: ꝑter ip̄m et singulares. Si aūt iterū nō ē vt dicūt circa q̄lia ponēdum negociari mathematicū. Nō ē.n. vtiq3 circa ea q̄ hic. Hoꝝ.n. nullū ē q̄le mathematice q̄rūt sciaꝝ. Neq3.n. circa mathematica q̄sita nūc ē scia. Sepabile.n. ipsoꝝ nullū: f3 neq3 sensibiliuꝫ subarū: corruptibiles.n. Totalr̄ aūt dubitabit vtiq3 qs cui⁹ est scie dubitare de mathematicaꝝ mā. Neq3.n. physice: ꝓp circa habentia in ipsis p̄cipiū mot⁹ et q̄etis: nālis oē eē negociū. Neq3 ēt itendēntis dmōstratione et scia circa hoc ip̄m: gen⁹.n. inq̄sitionē faciet. Relinquit̄ igit̄ ꝓpositā phiam de ipsis cōsiderationē facere. Dubitabit autēꝫ vtiq3 qs si op3 querere q̄sitā sciam circa principia vocata ab aliq̄bus elīta. Hec aūt oēs inexn̄tia cōpositis ponūt. Magis aūt vtiq3 videbit̄ vl'ium oportere eē q̄sitā sciaꝫ. Ois enī rō: et ois scia vl'iuꝫ et nō extreōꝝ. Quare erūt vtiq3 sic primoꝝ generꝝ. Hec aūt vtiq3 fiet ens et vnū. Hec.n. maxime vtiq3 existimabunt̄ cōtinere entia oia: et maxie principia videri. Quia p̄ia nā sunt. Corruptis enī ipsis cointerimunt̄ reliqua. Oia.n. ens et vnū. Scdm̄ ꝙ aūt dn̄as ipsis necesse participare: si ponat qs ipsa genera: dn̄a aūt nulla genere participat. Sic nec vtiq3 videbit̄ oportere ipsa poni genera neq3 principia. Adhuc aūt si magis principiū qđ simplici⁹ eo ꝙ min⁹ tale. Ultima aūt eoꝝ q̄ ex genere simpliciora generib⁹: idiuisibilia.n. gn̄a aūt in plura et dn̄a diuidunt̄. Magis vtiq3 principiū videbuntur esse spēs: generibus. Qui aūt cointerimunt̄ generib⁹ spēs genera principijs assimilant̄ magis: principiū.n. qđ cointerimit. que q̄dē igitur dubitationē habēt hic et talia sunt altera. Cap II.

Nulla dn̄a gn̄is ꝑticipat.

ADhuc vtrū opꝫ poni aliqd pre ter singularia aut nō: sed horuꝫ q̄sita scientia: sed hoc infinita. q̄ vero preter singularia genera aut species sunt: si neutrius ho rum q̄sita nunc scientia. Propter qd.n. ipossibile h̄ dcm̄ est. Etenim totaliter dubitationē hꝫ vtrū opꝫ aliquā existimare subam separabilē p̄ter sensibiles substantias: ⁊ eas q̄ hic: aut nō: sed hic esse entia: ⁊ circa hoc sapiam existere. Querere q̄dem.n. videmur alia quandā ⁊ ꝓpositū est hic nobis: dico aūt scire si q̄dē separabile sꝫ se ⁊ nulli sensibiliū exñs. Adhuc aūt si p̄ter sensibiles substātias est aliq̄ alia suba preter q̄s sensibiles subas opꝫ pōere hāc eē. Quid enim magis p̄ter hoies: aut equos q̄ꝫ alioꝝ animaliū ponet qs ipsaꝫ: aut totaliter inanimatoꝝ. Equalesq̄ꝫ sensibilibꝰ ⁊ corruptibilibus substāijs ꝑpetuas alteras cōstituere extra rōnabilia videbit̄ vtiq̄ꝫ cadere. Si aūt nō sepabile a corporibus q̄situ nunc principium est: qd vtiq̄ꝫ aliud quis ponet magis mā. Hec tamē actu q̄deꝫ nō est: potētia aūt est. Magisq̄ꝫ vtiq̄ꝫ principiuꝫ principalius hac videbit̄ esse spēs ⁊ forma. Hec aūt corruptibilis. Quare totaliter nō est perpetua suba sepabilis ⁊ s̄m se. Sed inconueniens. Videt̄.n. ⁊ q̄rit̄ fere a gratiosissimis tanq̄ꝫ exñs quoddā principiū: ⁊ suba talis: q̄uo.n. erit ordo nō exñte aliquo principio ꝑpetuo ⁊ sepabili: ⁊ manēte. Adhuc aūt si qd est aliqua suba: principiū tale s̄m nāṁ: q̄le nūc q̄rimus: ⁊ hoc vnū oium ⁊ ideꝫ ꝑpetuorum ⁊ corruptibiliū: dubitationē hꝫ ꝑp qd q̄deꝫ eodem principio existēte: hec q̄dem sunt ꝑpetua coꝝ q̄ sub principio h̄ aūt nō ꝑpetua: hoc aūt incōueniens. Si aūt aliud q̄dē principiuꝫ est corruptibiliū: aliud aūt ꝑpetuoꝝ. Si q̄dem ꝑpetuū ⁊ qd corruptibiliū similiter dubitamus. Propter qd.n. nō ꝑpetuo principio exñte ⁊ q̄ sub principio perpetua. corruptibili aūt exñte aliud aliqd principiuꝫ sit huius: ⁊ illius alteꝝ: ⁊ hoc in infinitum ꝓcedit. Si aūt rursus aliqs putata maxime principia immobilia esse ens: ⁊ vnū ponat. Primo q̄dem si nō hic aliqd ⁊ substantiaꝫ vtrunq̄ꝫ ipsoꝝ significat: q̄uo erūt sepabilia: ⁊ per se. Talia aūt q̄rimꝰ ꝑpetua q̄ ⁊ prima principia. Si vero h̄ aliqd ⁊ suba vtrunq̄ꝫ ipsorū significat: omnia erunt sube entia. de omnibus.n. enꝫ p̄dicat̄: de q̄busdam aūt ⁊ vnū. Subaꝫ aūt eē oia entia falsuꝫ. Adhuc aūt primū p̄cipiū q̄ vnū dicētibꝰ: ⁊ h̄ subaꝫ ex vno aūt ⁊ mā numeꝝ generāt primo: ⁊ hāc subaꝫ dicūt eē: q̄uo ꝯtingit qd d̄r veꝝ esse. Dualitatē.n. ⁊ reliquoꝝ vnūquēq̄ꝫ numerū cōpositoꝝ q̄uo vnū opꝫ itelligere. De hoc.n. neq̄ꝫ q̄cq̄uā oino dicunt: neq̄ꝫ facile est dicere. Si vero lineas aut his habita: dico autē superficies prima ponat qs principia: hoc aūt nō sunt sube sepabiles. decisiones autē ⁊ diuisiones he q̄dem superficieꝝ: he aūt corpoꝝ: puncta aūt linearuꝫ. Adhuc aūt termini eorundē hoꝝ. Oia aūt h̄ in alijs existūt ⁊ sepabile nullū est. Adhuc q̄uo substātiā existimare opꝫ vniꝰ ⁊ p̄cti. Sube q̄dē.n. ois ḡnatio est: p̄cti aūt nō ē. diuisio.n. p̄ctū. Exhibet aūt dubitationē ⁊ opꝫ quidē sciaꝫ eē vlium ⁊ talis: suba aūt nō vlium esse: magis aūt hoc aliquid ⁊ sepabile. q̄re si circa principia ē scia: q̄uo opꝫ p̄cipiū existimare subam eē. Adhuc vtꝝ est aliqd preter synolō aut nō: dico aūt māꝫ ⁊ qd cū hac. Si q̄dem.n. nō. q̄ q̄deꝫ in materia corruptibilia oia. Si aūt est aliqd: spēs vtiq̄ꝫ erit ⁊ ⁊ forma. Hoc igit̄ in q̄bus ē: ⁊ in q̄bus nō difficile determinare. In q̄busdā.n. palā nō exñs separabilis spēs. puta domus. Adhuc vtrum principia specie aut nūero eadē: si.n. nūero oia erūt eadē.

Cap. III.

QVoniā aūt ph̄i scia est entis inquātū ens vl̄r: et nō s̄m ptem: ens aūt multipliciter: et nō s̄m vnū d̄r modū. Si q̄dē igit̄ equoce: s̄m cōe aut nihil: non est sub vna scia. Nō.n. vnū genꝰ talium. Si aūt s̄m aliqd cōe erit vtiq̄ꝫ sub vna scia. Videt̄ itaq̄ꝫ dicto mō dici quēadmodū medicatiuū et salubre: etenim hoꝝ vnūquodq̄ꝫ multiplr. Dicit̄ aūt s̄m vnūquēq̄ꝫ modoꝝ: eo q̄ hoc q̄dē ad medicatiuā sciam reducit̄ aliqualiter: hoc aūt ad sanitatē: hoc aūt aliter ad idem: aut vnūq̄dq̄ꝫ. Medicatiuus.n. sermo cultellusq̄ꝫ d̄r: eo q̄ hic q̄dē a medicatiua scia fit: h̄ aūt huic vtilis fit. Silr aūt et salubre: hoc q̄dē.n. q̄ꝛ significatiuū sanitatis hoc aūt q̄ꝛ factiuū. Idē aūt modus ⁊ in reliq̄s. Eodē itaq̄ꝫ mō et ens oē d̄r: eo.n. q̄ enꝫ iquātū ens passio: aut hitꝰ: aut dispō: aut motꝰ: aut alioꝝ aliqd taliū sit d̄r vnūq̄dq̄ꝫ ipoꝝ ens. Qm̄ āt ois enꝫ ad vnū aliqd et cōe reductio fit: et ꝯrietatū vnaq̄q̄ꝫ ad primas differētias et ꝯrietates reducent̄ entis:

Prīa ph̄ie ē scia entꝫ iquātū ens vl̄r ⁊ n̄ s̄m p̄tē ꝯ dicētes q̄dā sciētes i p̄ticulari a metaphysico ꝯsiderari

sive pluralitas et unũ: sive similitudo et dissimilitudo prime entis sint dr̃ie: sive aliq̃: sunt eniz he speculate. Differt aũt nihil entis reductionẽ ad ens: aut ad unũ fieri. Etenim si nõ idẽ h̃ est aliud: ɔvertit̃ qdẽ: unũ.n.ens aliqualiter ẽt ens unũ. qm̃ aũt sunt ɔtraria oia eiusdẽ et unius scie speculari. dicit̃ aũt unũquodqȝ ipsoruȝ ꝑm privationem. Et utiqȝ q̃daȝ dubitabit aliqs qũo dñr ꝑm privationem: quoꝝ est intermediũ aliqd: queadmodũ iusti et iniusti. Circa oia utiqȝ talia privationẽ opȝ poni nõ totius rõnis sed ultie speciei. Puta si est iustus ꝑm hitum quẽdam obediẽs legib⁹. nõ semp. iniust⁹ erit tota privat⁹ rõne: tũc ꝑsuaderi aũt legib⁹ deficiẽs in aliquo. et ꝑm h̃ privatio inest ipsi. Eodẽ aũt mõ et in aliis. queadmodũ aũt mathematic⁹ circa ea q̃ ex ablatiõe theoriã fac̃: circũtollẽs eniȝ oia sensibilia speculat̃. puta levitatem: et gravitatẽ: et duritiem: et contrariũ: adhuc autẽ caliditatẽ et frigiditatẽ: et alias sensibiles ɔrietates. Solũ aũt derelinqt quantuȝ: et ɔtinuũ hoꝝ qdẽ ad unũ: hoꝝ ad duo: horuȝ ꝟo ad tria. Et passiões hoꝝ inq̃tũ quãta sunt et continua: et nõ ꝑm aliud aliqd speculat̃. Et hoꝝ qdeȝ eas q̃ adinvicẽ positiones ɔsiderat et in his existentia. Horum aũt cõmensurationes: et incõmensurationes: hoꝝ vero rões. Sed tñ unã et eandẽ ponimus scientiã geometriã. Eodẽ modo se hȝ et circa ens. Huic.n. accidentia inquantũ est ens: et cõtrarietates ipsius inquãtũ ens: nõ alterius scie q̃ꝫ phie speculari. Nãli qdẽ.n. non inquãtũ entia. Magis aũt inquãtũ motu ꝑticipãt theoriã utiqȝ qs distribuet. Dialectica.n. entia et sophistica sunt accñtiũ quibus entibus: nõ aũt inquãtũ entia: nec circa ens ipsum inquantũ ens est. q̃re relinquit̃ phm inquantũ entia sunt esse circa dicta speculativum. qm̃ aũt ens oẽ ꝑm unũ aliqd et cõe dicit̃ multipliciter dictũ: et cõtraria eodẽ modo. Ad primas.n. cõtrarietates et dr̃ias entis reducunt̃. Talia aũt ꝓñt sub una scientia esse: dissolvet̃ utiqȝ q̃ ꝑm pricipia dubitatio dicta. Dico aũt in qua dubitatũ est q̃o erit multoꝝ et differentiũ genere una aliq̃ scientia. ¶ Qm̃ aũt mathematicus utit̃ cõibus ꝓprie: et horuȝ principia erit utiqȝ speculari prime phie. qd̃ enim ab equalibus eq̃libus ablatis q̃ relinquunt̃ eq̃lia cõe quidem est in omnibus quantis. Mathematica aũt id sumens circa aliquã ptẽ cõvenientis materie facit theoriaȝ: puta circa lineas. aut angulos: aut numeros aut reliquo aliqd quãtorum: nõ inquãtũ aũt entia: sed inquãtũ ɔtinuũ ipsoꝝ unũquodqȝ: aut unũ: aut duo: aut tria. Phia aũt de his q̃ in pte qdẽ inquãtũ horũ unicuiqȝ aliqd accidit nõ intendit. Circa ens aũt inquãtũ ens taliũ unũ qd̃ speculat̃. eodẽ aũt hȝ modo et circa nãlem sciam mathematice. Naturalis eniȝ accidẽtia et pricipia speculat̃ entiũ inquantũ mota: et nõ inquãtum entia. Primã aũt sciam diximus hoꝝ eẽ ꝑȝ ꝙ entia subiecta sunt h̃ nõ alteꝝ aliquid: ꝓp qd̃ et hanc: et mathematicã sciam ptes sapientie esse ponẽdũ. Cap. IIII.

Est aũt quoddã in entib⁹ principiȝ circa qd̃ nõ est mẽtiri: contrariũ aũt necessariũ semp facere. Dico aũt veꝝ dicere. Puta ꝙ nõ ɔtingit idẽ ꝑm unũ et ideȝ tps esse: et nõ eẽ: et alia ipsis opposita h̃ mõ: et de talib⁹ simplr̃ qdẽ nõ ẽ demõstratio: adhuc aũt ẽ. Nõ.n. est ex credibiliori pricipio h̃ ipso facẽ syllogismũ: opȝ aũt siqdẽ erit simplr̃ demõstrare. Ad dicẽtẽ aũt oppositas dictiões veras sil' eẽ ei q falsuȝ id eẽ oñdit sumẽdũ aliqd tale: qd̃ idẽ qdẽ erit ei qd̃ ẽ nõ ɔtingere idẽ eẽ: et nõ eẽ: ꝑm unum et idẽ tps. Nõ videbit̃ aũt eẽ idẽ. Sic.n. soluȝ utiqȝ demõstrabit̃ ad dicẽtẽ ɔtingere oppositas dictiões verificari de eodeȝ. Futuros itaqȝ invicẽ rõne cõicare: opȝ aliqd ipsoꝝ intelligere. Nõ facto aũt hoc: q̃o est cõicatio his adinvicẽ ꝑmonis. Opȝ igit̃ noiȝ unũquodqȝ eẽ notũ: et significare aliqd: et non multa: solũ aũt unũ. Si aũt plura significet mãifestũ facere ad qd̃ fert nomẽ eoꝝ. dicẽs itaqȝ hoc: et nõ eẽ hoc: qd̃ totaliter esse dicit non dicit. q̃re quod significat nomen: h̃ non inquit significare. hoc aũt ipol'e. q̃re siqdem significat aliqd esse: h̃ ɔdictioneȝ verificari impossibile de eodẽ. Adhuc aũt siquid significat nomen: et hoc verificatur: oportet et h̃ ex necessitate esse. Quod autẽ ex necessitate est non ɔtingit tũc nõ esse. Oppositas ergo nõ ɔtingit dictiones et negatiões verificare de eodem. Adhuc autẽ si nihil magis dictio q̃ꝫ negatio verificatur: dicẽs hoiem aut nõ hoiem: nihil magis veꝝ dicet. videbit̃ ãt utiqȝ nõ equũ eẽ: dicẽs hoieȝ: et magis: aut nõ minus veꝝ dicere: q̃ꝫ non hoiem. Quare et equũ dicẽs eũdẽ eẽ verũ dicet. oppositas.n. silr̃ erat verũ dicẽ. Accidet igit̃ eũdẽ hoiem

Methaphy(sic)us ɔsiderat pu(n)s scias cõmũi. Lib°. 4. metha. cõ. 5.

Nãlis ɔsiderat entia inq̃ntũ mota et nõ inq̃ntũ entia. Lib° phisic. 7. metha. cõ. 9. et que ibi.

esse: ⁊ equū aut aliorum aliqđ aīaliū. Demonstratio qdē igiť nulla horum ē simpliciter: Ad ponentē tñ hic demōstratio. Cito autē vtiqʒ qs ⁊ ipsum Heraclitū hoc iterrogās modo cogeret ꝯfiteri nūq̄ʒ oppositas dictiōes possibile eē de eisdē v̄ificari. Nūc aūt nō intelligēs seipʒ qd qdē dič: hāc accipit opionē. Totaliter aūt si qđ dr ab ipso est verum: neqʒ vtiqʒ ipsum h̄ verum erit. Dico aūt ꝯtingere idē fm vnū ⁊ idē eē t̄pē ⁊ nō eē. quēadmoduʒ.n. ⁊ diuisis ipsis nihil magis affirmatio q̄ʒ negatio v̄ificaľ: eodeʒ mō ⁊ simul vtriusqʒ ⁊ simul cōplexi velut vna q̄dam affirmatione exn̄te: nihil magis negatio q̄ʒ totū: vt in affirmatiōe positū verum erat. Adhuc autē si nihil est vere affirmare: ⁊ h̄ vtiqʒ falsuʒ erit dicere: nullā verā affirmationē existere. Si autē est aliqd soluet̄ vtiqʒ qđ dr ab his q talia instant ⁊ penit⁹ auferentib⁹ disputare. Simile dictis est ⁊ qđ dictū est a ꝓtagora. Eteni ille dixit oium eē rerū mēsurā hoiem: nihil aliud dicēs q̄ʒ q̄ videť vnicuiqʒ: hoc ⁊ esse firmiter. Hoc aūt facto idē accidit: ⁊ esse: ⁊ nō eē: ⁊ malū ⁊ bonū eē: ⁊ talia fm oppositas dictiōes dicta: p̄ter multotiēs his qdē videri h̄ eē bonū: his aūt ꝯtrariū. Mēsurā aūt eē qđ videť vnicuiqʒ.

Hō oium rerum mēsura ē fm ptagorā. Jdē 10.me. t.c.5.

Cap. V.

SOlueť aūt vtiqʒ hmōi dubitatio ꝯsiderantib⁹ vñ venit principiū existimatiōis hui⁹. Videtur enim qbusdam quidem ex phisiologorum opiniōe. Alijs vero ex nō eadē de eisdē oē cognoscere: sed his qdē delectabile hoc videri: his aūt ꝯ̄rium: nihil.n. ex nō ente fieri: oē autem ex ente fere oiuʒ est cōe dogma eorum q đ nā. qm̄ igiť nō album fit ex albo p̄fecte existēte: ⁊ nequaq̄ʒ ex nō albo. Nunc aūt factū nō album fiet vtiqʒ ex nō ente nō albo qđ fit non album. Quare ex nō ente fiet vtiqʒ fm illos si nō existit nō albū idē ⁊ album. Non difficile aūt dissoluere dubitationē hāc. dictū est eniʒ in physicis qūo ex nō ente fiūt q̄ fiunt: ⁊ qūo ex ente: sed ⁊ silr attēdere vtrisqʒ opionibus ⁊ phātasijs ad ipsos dubitantiū stultum. Palā.n. ipsorum alteros necesse mētiri. Palam aūt h̄ ex his q̄ fiūt fm sensum. Nūq̄ʒ.n. idē videť his qdem dulce: his aūt contrariū: non corruptis: ⁊ priuatis alteris fm organū sensus: ⁊ indicatoris dictorum saporum. H̄ aūt exn̄te tali: alteros qdem existimanduʒ mēsuram eē: alteros aūt nō putādum. Silr

Cōe dogma ē oiuʒ nāliuʒ ex ente fieri oia. Jdem p̄ Phi 34.

autem hoc dico: ⁊ in bono ⁊ malo: ⁊ pulchro ⁊ turpi: ⁊ alijs talibus. Nihil eniʒ differt h̄ significare q̄ʒ q̄ apparent submittentibus sub visu digitū: ⁊ facientib⁹ ex vno videri duo oportere esse: ꝓp apparere tāta. ⁊ iterum vnū. non mouētibus.n. visum vnū apparet qd vnum. Totaliter aūt incōueniens ex videri p̄n̄tia ꝑmutātia ⁊ nunq̄ʒ ꝑmanētia in eisdem ex hoc de v̄itate iudicium facere. Opʒ enim ex semꝑ fm eadē habentibus: ⁊ neqʒ vnā ꝑmutationē facientibus veriʒ venari. Talia aūt sunt q̄ fm mundū: hec enim non quādoqʒ qdem talia: iterum aūt alia vidētur: eadē aūt semꝑ: ⁊ ꝑmutatione nulla participāt. Adhuc aūt si motus est: ⁊ motuʒ aliqd. Moueť autē omne ex aliquo ad aliqd. Opʒ qdem igiť qđ moueť esse: adhuc in illo ex quo mouebit: ⁊ nō in ipso. Et ad hoc moueri: fieri in hoc fm ꝯ̄dictionē: aut nō verificari fm ipsos. Et si fm quantū continue p̄n̄tia fluunt ⁊ moueń: ⁊ qs h̄ ponat equidem nō verum existēs: ꝓp qd fm quale nō manet. Videť enim nō minime q̄ fʒ ꝯtradictiones eiusdē p̄dicari ⁊ existimare quantū non manere in corporibus: ꝓp ⁊ esse q̄dricubitū idem: et nō eē. Suba aūt fm q̄le: hoc qdem determinate nāe. Quantū aūt indeterminate. Adhuc aūt ꝓp qd iubente medico hūc cibum offerre offerunt. Quid eniʒ magis panis est: aut nō est: q̄re nihil vtiqʒ aliqd habebit cumedere aut nō comedere. Nunc autē vt verū dicētes circa ipsum exn̄te iusso cibo hoc: offerūt hūc quāuis nō oportebat nō ꝑmanēte firmiter nulla nā in sensibilibus: sed semꝑ omnib⁹ motis: et fluētibus. Adhuc si qdē alteramur semꝑ: et nunq̄ʒ ꝑmanemus idē qd mirabile si nunq̄ʒ nobis eadē videnť. quēadmodū laborātib⁹. Eteniʒ his ꝓp non silr dispōi fm hitū: et qñ sani erāt: nō silia videnť q̄ fm sēsus. Ipsa tñ nulla ꝓp h̄ ꝑncipātia ꝑmutatiōe sēsibilia. Impressiōes āt alias faciētia laborātib⁹: et nō eadē. Eodem itaqʒ mō hr̄e et dicta ꝑmutatiōe facta forte necessariū est. Si aūt nō ꝑmutanť: sed si idē permāemus entes erit vtiqʒ aliqd manēs. Ad hr̄tes qdem igiť dictas dubitationes ex ratione nō facile dissoluere non ponētibus aliquid: et horum non ad h̄ rationeʒ exquirētibus. Sic enim ois ratio: et ois demōstratio fit. Nihil enim ponētes interimūt disputare: et totaliter rōnem. Quare ad tales qdem nō est fmo. Ad dubitātes aūt ex datis

defectibus: facile obuiare: et dissoluere facientia dubitationē in ipsis. Palā autē ex dictis q̄re manifestum ex his ꝙ non cōtingit oppositas dictiōes de eodem ſm vnū tps verificari: neqȝ cōtraria: pp dici ſm priuationē omnē cōtrarietatē. Palā autē hec ad principium resoluētibus rōnes contrarioꝝ. Similiter aūt neqȝ itermedioꝝ vllum posse est p̄dicari de vno et eodē. Albo.n. exñte subiecto dicētes ipsum eē: neqȝ albū: neqȝ nigrū mētient. Accidit.n. albū eē ip̄z: et n̄ eē: alteꝝ eni ɔplexoꝝ verificabit̄ de ipso: h̄ aūt est cōtradictio albi. Neqȝ.n. itaqȝ ſm Heraclitū contingit vera dicere neqȝ ſm Anaxagorā. Si aūt nō accidet ɔ̄ria de eodē p̄dicari. Cū enī in oī dicat oīs eē partē nihil magis dicē dulce eē q̄ȝ amaꝝ aut reliq̄rū q̄rūcunqȝ ɔ̄rietatū. Si qdē in oī existit nō potētia solū: sed actu et segregatū. Silr̄ aūt neqȝ oēs falsas: neqȝ veras dictiōes posse eē. et pp alia multa collectaꝝ vtiqȝ difficultatū pp hanc positionē. Et q: falsis qdē exñtib⁹ oib⁹ neqȝ h̄ ipsum qs dicēs veꝝ dicet: Ueris aūt falsas eē oēs dicēs nō mētit̄. Cap. VI.

Omnis aūt scia q̄rit aliq̄ principia et cās circa vnūquodqȝ eorū q̄ sub ipsa scibiliū: puta medicatiua et exercitatiua et reliq̄rū vnaqueqȝ factiuaꝝ et doctrinalium. Unaqueqȝ.n. harum circūscribēs aliqd̄ gen⁹ ipsi circa h̄ negociat̄ tanq̄ȝ existēs et ens: nō inquātū aūt ens. Sȝ altera q̄dam h̄ p̄ter has scias ē scia. Dictaꝝ autē sciaꝝ vnaqueqȝ sumēs aliq̄liter qd̄ qd est in vnoquoqȝ gñe: tentat ondere aliq̄ debilius aut certius. Sumūt āt qd̄ qdē: hec qdē p sensum: hec aūt supponētes: pp quod et palā ex tali iductiōe ꝙ sube et eius qd̄ qd ē nō est demr̄atio. qm̄ āt ē q̄dā de na̅ scia palā: q: et a practica altera et factiua erit. Factiue q̄dem.n. in faciēte et nō in facto mot⁹ principiū et hoc est siue ars aliq̄ siue aliq̄ alia potentia. Silr̄ aūt et practice nō in agibili: magis aūt in agētibus motus. Que aūt physici circa hñtia in ipsis motus principiū est. qd̄ qdem igit̄ neqȝ factiuā neqȝ actiuā sed speculatiuā necesse est esse nālem sciam palam ex his. In vnū.n. aliqd̄ hoꝝ generꝝ necesse cadere ipsam. Qm̄ aūt qd̄ qd est necessariū vnicuiqȝ aliq̄liter sciarū scire: et h̄ vtiqȝ principio: opȝ nō latere q̄liter diffiniēdum naturali: et q̄liter sube ratio sumēda: vtrū vt simū aut magis vt cōcauū. Hoꝝ.n. simi qdeȝ ratio cū ma̅ dr̄ ea q̄ rei: q̄ āt ɔcaui sine mā. Simitas.n. in naso fit: pp qd̄ et rō ipsius cū h̄ dicta est. Simus.n. est nasus ɔcauus. Manifestū est igit̄ ꝙ carnis et oculi et reliquarū ptiū cū ma̅ sp rōnē reddēdū. qm̄ aūt est q̄daȝ scia entis inq̄ntū ens: et sepabile: ɔsiderādū vtꝝ qdē nāli eādē ponēdū eē hāc: aut magis alterā. Nāliter qdē igit̄ circa hñtia mot⁹ principiū in ipsis est. Mathematica aūt speculatiua qdē est circa manētia q̄dā hec: sed non sepabilia. circa sepabile igit̄ ens et imobile altera ab his ambab⁹ sciētijs est aliq̄: si qdem existit aliq̄ suba talis. Dico aūt sepabilis et imobilis qd̄ qdē tētabim⁹ ondere. Et si qdē est aliq̄ talis na̅ in entib⁹ h̄ vtiqȝ erit alicubi. et qd̄ diuinū. Et hoc vtiqȝ erit principalissimū principiū. Palaȝ igit̄ ꝙ tria genera speculatiuaꝝ sūt nālis mathematica: theorica. O primū qdem igit̄ speculatiuaꝝ genus: harum autē ipsaruȝ vltima dicta: circa honorabilissimū.n. est entiuȝ. Melior aūt et deterior vnaqueqȝ dicit̄ ſm p̄priū scibile. Dubitabit autē vtiqȝ qs vtrū entis inquantum ens sciam vniuersalē opȝ poni aut non Mathematicarū qdeȝ vnaqueqȝ circa vnū aliquod genus determinatū est. q̄ autē vniuersali ɔuenit̄ de oibus. ¶ Si qdeȝ igitur naturales sube prime entiū sūt: et nāliter vtiqȝ prima sciaꝝ erit. Si aūt est altera natura et substantia sepabilis: et immobilis alteraȝ et necesse sciam ipsius esse: et priorem naturali et vlem eo ꝙ priorē. Ca. VII.

Quoniā autē simpliciter ens ſȝ plures dicit̄ modos quoꝝ vn⁹ est q ſm accñs dicit̄ ɔsiderādū primo de sic ente. qd̄ qdem igitur nulla traditaꝝ sciaruȝ negociat̄ circa accidēs palā. Neqȝ enim edificatiua considerat quid accidet vtētibus domo: puta si triste aut cōtrarie habitabunt: neqȝ textiua coriatiua neqȝ cognatiua. quod autē ſm ipsam p̄prium vnaqueqȝ harum considerat scientiarū solum: hoc autem est proprius finis. Neqȝ inquantū musicum et grammaticum: neqȝ existentem musicum: q: factus grammaticus: simul erant ambo: prius non ens. Quod autem non semper ens factum et hoc: quare simul musicus factus est grammaticus. Hoc autem nulla querit confesse existentiū sciētiaꝝ nisi sophistica. Circa accñs.n. hoc sola ne-

Sube et qd̄ qd ē non est demōstratio.

Phia nālis ē circa hñtia i ipsis p̄ncipiū motus.

Unaqȝ scia dr̄ melior et deterior ſȝ p̄priū scibile.

De ente p accidens nulla scia ɔsiderat neqȝ ars.

Nõ male dixit plato sophisticã versari circa nõ ens. Ide. 6. meta. co. 4.

gociat. Propter qd plato nõ male dixit: dicens circa nõ ens sophisticã versari. Quod aũt neqȝ ꝯtingẽs est esse accidentis scientiã: manifestũ erit tẽtantib⁹ scire qd est accidẽs. Omne itaqȝ dicim⁹ esse hoc qdẽ semp ꝛ ex necessitate. Necessitate aũt nõ ſm violẽtiaȝ dicta: sed ſȝ ꝙ vtimur in his q̃ ſȝ demõstrationes: hoc autem vt plus: hoc vero neqȝ vt in plus neqȝ semp ꝛ ex necessitate: sed vt ꝯtingit: puta sub cane fiet vtiqȝ frigus. Sȝ hoc neqȝ vt semp ꝛ ex necessitate neqȝ vt in plus fit. Accidet tñ aliqñ vtiqȝ. Est itaqȝ accidens qd fit qdẽ: nõ aũt semp: neqȝ ex necessitate: neqȝ vt in plus. Quid qdẽ igit est accidens dictũ est. ¶ Quia nõ est aũt scia talis palam. Scia qdeȝ.n. ois semp entis: aut in plus. Accidẽs aut in neutro hoꝝ est. Quod aũt ſm accñs entis non sunt cause: ꝛ principia talia: q̃lia qdẽ ſm se entis palã. Erũt eni oia ex necessitate. Si enim hoc qdẽ est hui⁹ entis: hoc autẽ huius: hoc aũt non vt cõtingit: ſȝ ex necessitate erit: ꝛ cũ hoc erit cã vsqȝ ad vltimuȝ dictũ cãtum: hoc aũt erat ſȝ accñs q̃re ex necessitate oia erũt. Et ꝙ vtrũqȝ ꝯtingit ꝛ accidere: ꝛ fieri: ꝛ nõ oino ex generat auferr: ꝛ si nõ existẽs: ſȝ q̃ sit cã supponatur eadẽ accident. Omne.n. ex necessitate fiet. Si.n. cras eclipsis fiet: si hoc fuerit. Hoc aũt si alterũ aliquod: ꝛ hoc si aliud: ꝛ hoc itaqȝ mõ a finito tpe eo quod a nũc vsqȝ cras ablato tẽpore veniet ꝛ qñqȝ ad existẽs. q̃re si qdeȝ hoc est: oia ex necessitate post hoc fient: vt oia ex necessitate fiant. Quod autẽ vt vere ens: ſm accidẽs: hoc qdẽ est in cõplexione mentis: ꝛ passio in hac: pp qd circa sic qdeȝ ens non q̃runt principia. Circa aũt qd extra ens ꝛ sepabile: hoc aũt nõ necessariũ ſȝ infinitũ. Dico aũt ꝙ ſm accñs. Talis aũt inordinate ꝛ infinite cãe. Quod aũt grã hui⁹ in his q̃ a nã fiunt ꝛ a mẽte est. Fortuna aũt est qñ aliqd hoꝝ fuerit ſm accñs. Sicut.n. ꝛ ens ẽ: hoc qdẽ ſm se: hoc aũt ſȝ accñs: sic ꝛ cã. Fortuna aũt cã ſm accñs in factis ſm electioneȝ eoꝝ q̃ gratia hui⁹. Propter qd circa eadem fortũa ꝛ mens. electio.n. nõ sine mẽte. Cãe aũt ĩfinite a qbus vtiqȝ fiet quod a fortuna. Propter qd incerta humãe cognitiõi ꝛ cã ſm accñs. Simpliciter aũt nullius. Bona aũt fortuna ꝛ mala cũ bonũ aut malũ euenerit. Prosperitas aũt ꝛ ĩfortuniuȝ circa magnitudinẽ hoꝝ. qm̃ aũt nullum ſm accidẽs pri⁹ his q̃ ſȝ se. Neqȝ igit cãe p accñs causis

Quid ẽ fortuna.

p se erũt priores. Si igit fortũa aut casus cã celi: prius ĩtellect⁹ cã ꝛ nã. Ca. VIII.

Ide. 2. phy. co. 67.

Est aũt qdẽ hoc actu solũ hoc auteȝ potẽtia: hoc aũt potẽtia ꝛ actu: hoc quidem ens: hoc aũt quantũ: hoc aũt reliquoꝝ. Non est aũt aliquid motus preter res: pmutat eniȝ sp ſm entis cathegorias. Cõe aũt in his nullũ est quod neqȝ in vna cathegoria. Unũquodqȝ autem dupliciter existit omnibus: vt puta ꝙ hic illud qdem forma ipsius: hoc aũt priuatio. Et ſm q̃le hoc qdem album: hoc autẽ nigrũ. Et ſm quãtum: hoc qdem pfectũ. hoc aũt impfectũ. Et ſm lationeȝ hoc qdem sursum hoc aũt deorsum: hoc aũt leue: hoc aũt graue. Quare motus ꝛ pmutationis tot spẽs: quot entis. Diuisio autẽ ſm vnũquodqȝ genus: hoc qdem potẽtia hoc aũt actu eius qd potẽtia inquantũ tale est actuȝ dico motũ. Quod aũt vera dicimus hic palam. Cũ.n. edificabile inquãtũ tale ipsuȝ dicimus eẽ actu inquantũ edificat: ꝛ ẽ hec edificatio: similiter doctrinatio: curatio: ambulatio: saltatio: orbatio. Accidit aũt cum fuerit actu eodẽ ꝛ neqȝ prius: neqȝ posterius: iam potẽtia entis cuȝ actu ens operatur: nõ inquantum ipsum: sed inquantum mobile motus est. Dico autem inq̃ntuȝ sic: est eniȝ es potẽtia statua: sed tamen non eris actus inq̃ntũ est es motus est. Non.n. idẽ eẽ ꝛ potentie alicui. quoniã si ideȝ erat simpliciter ꝛ ſm rõnem erit vtiqȝ eris actus motus qdã: non est autẽ idem. Palam autẽ in ꝯtrarijs. Posse qdẽ.n. sanari ꝛ posse laborare si idẽ. Etenim si sanari ꝛ laborare ideȝ esset. Subiectũ aũt ꝛ sanum ꝛ languens siue humiditas siue sanguis idem vt vnum. quoniã aũt nõ idẽ queãdmodũ neqȝ color idem ꝛ visibile possibilis inquantũ possibile actus motus est. quod qdem enim est hic ꝛ quod accidit tunc moueri quando fuerit actu sic: ꝛ nec prius nec posterius palam. Contingit enim vnumquodqȝ aliquãdo qdẽ actu esse: aliqñ aũtẽ nõ: puta edificabilis inq̃ntũ edificabile: ꝛ edificabilis act⁹ inq̃ntuȝ edificabile edificatio est: aut.n. hec dom⁹ est: aut edificatio actus: ſȝ cũ domus fuerit nõ adhuc edificabile erit: edificat aũt edificabile. Necesse igit edificationẽ actũ esse: edificatio aũt motus qdam. Eadem auteȝ ratio ꝛ in alijs motibus. quod autẽ bene dictũ est palã: ex qbus alij dicũt de ipso: ꝛ ex eo ꝙ non facile

Similr diffinitur motus 3° phys. t. c.

Ide. 3. phy. co. 5.

Posse sanari ꝛ posse laborare nõ sũt idẽ. Uide ẽt 3. phy. c. 10.

est aliter diffinire ipsū. Neqꝫ.n.in alio aliquis genere poterit ponere vtiqꝫ ipsū. Palā autē ex qbus dicūt hi qdem alteritatē: ꝛ inequalitatē. ꝛ non ens. quorum nullum necesse moueri. Sꝫ nec pmutatio. neqꝫ in h: neqꝫ ex his magis ꝙ ex opposiā. Causa autem in hoc ponendi: qꝛ indefinitū videt̄ aliquid esse motus. Alterius coelemētationis principia: qꝛ priuatiua sunt indeterminata. Neqꝫ.n. hoc neqꝫ tale vllum ipsoꝝ neqꝫ reliquoꝝ pdicamentoꝝ. Cur autem videatur indeterminatus cā: qꝛ nec in potentia entiū: neqꝫ in actu est ponere ipsum. Neqꝫ enim possibile quantum eē mouet̄ ex necessitate: neqꝫ quod actu quantum. Motusqꝫ actus qdem videt̄ aliqs: imperfectus autē. Causa autē qꝛ imperfectum qd̄ possibile cuius est actus ꝛ pp hoc difficile ipm sumere qd est. Aut.n.in priuationē necesse poni: aut in potentiā aut in actum simplicem: hoꝝ aūt nullum videt̄ ꝯtingēs. q̄re relinquit̄ qd̄ dictum est eē: ꝛ actum: ꝛ nō actu dictum videre q̄dem difficile: cōtingentē aūt eē: ꝛ quod est motus in mobili palā: actus est.n. huius a motiuo: ꝛ motiui actus nō alius est: opꝫ q̄dēꝫ eniꝫ eē actū amboꝝ. Motiuū qdem.n. est in posse: mouēs aūt in operari: ꝫ ē actiuū mobilis. Quare silr̄ vnus amboꝝ actus: quēadmodū eadē distantia vnum ad duo: ꝛ duo ad vnum: ꝛ ascendentis ꝛ descendentis: sed esse nō vnum: silr̄ autē in mouēte: ꝛ in moto.

Cap. IX.

Infinitū autē aut qd̄ ipoſſe ptrāsire eo ꝙ nō sit natum ptrāsiri quēadmodū vox inuisibilis: aut ptrāsitionē hn̄s ipfectā: aut qd̄ vix: aut qd̄ natū ē hr̄e ꝛ non hꝫ ptrāsitionē: aut terminuꝫ. Adhuc appositiōe aut ablatiōe: aut vtroqꝫ. Separabile qdem igit̄ itaqꝫ ipsuꝫ aliqd ens: sēsibile aūt nō possibile eē. Si.n.nec magnitudo est nec multitudo suba autē ipsum infinitum ꝛ nō accn̄s idiuisibile erit. qd̄.n. diuisibile aut magnitudo aut multitudo. Si autē indiuisibile nō ifinitū nisi sicut vox idiuisibilis: sed nō sic dicūt. neqꝫ nos sic q̄rimus: sed tanꝙ impertrāsibile. Adhuc qūo ꝯtingit p se eē ifinitū: sed non ꝛ numerus ꝛ magnitudo quoꝝ passio infinitū. Adhuc si fm accn̄s nō vtiqꝫ erit elm̄tū entium inquātū ifinitum: quēadmodū neqꝫ idiuisibile loquele ꝙuis vox idiuisibilis. Et qd̄ nō est actu eē ifinituꝫ palā. Erit quecūqꝫ ipsius pars accepta infinita. Infinito.n.eē: ꝛ ifinitū idē: siqdē suba ifinitum ꝛ nō de subiecto. q̄re aut idiuisibile aut ifinita diuisibile si ptibile. Multa aūt eē idē ipoſſe ifinita. quēadmodū.n. ps aeris aer sic ifinitū ifiniti si est suba ꝛ principiū. Impartibile igit̄ ꝛ idiuisibile: ꝫ ipoſſe ē actu ifinitū. quātū.n. est necesse eē. Scd̄m accidēs igit̄ existit: sed si sic dcm̄ est ꝙ nō ꝯtingit illd̄ esse principiū: ꝫ illud cui accidit aerē aut parem: h qdē igr̄ inq̄sitio vl̄is. Qd̄ āt in sensibilib⁹ nō est hinc palā. si.n. corporis rō superficieb⁹ determinat̄ non erit vtiqꝫ infinitū corpus: neqꝫ sensibile: neqꝫ intellectuale: neqꝫ numerus: ꝛ separatus ꝛ infinitus. numerale.n. numerus: aut numeꝝ hn̄s. Naturalit̄ autem ex his palam. nec.n. cōpositum poſſe eē neqꝫ simplex. Compositum qdem enim non erit corpus si infinita sunt multitudine elementa. opꝫ.n. eq̄ri ꝯria ꝛ non esse vnum ipsorum infinitum. Si eniꝫ cuicūqꝫ deficit alterius corporis virtus corrumpit̄ ab infinito. finitum vnūquodqꝫ aūt impossibile infinitum eē: corpus enim est qd̄ omnino hꝫ distensionē: infinitum aūt infinite distat: q̄re infinitum corpus omnino erit infinitū: neqꝫ vnum neqꝫ aut simplex contingit infinitum esse corpus. neqꝫ vt dicūt qdā p̄ter elementa ex quo generant hoc: nō.n.ē tale corpus preter elementa. Omne.n. ex quo est dissoluit̄ in hoc: non videt̄ aūt hec circa simplicia corpora nec ignis nec aliquod aliud elm̄toꝝ nullū: sine eo qd̄ est infinitū eē aliquod ipsorum: quēadmodū Heraclit⁹ ait oīa aut fieri ignem. Eadem aūt ratio ꝛ in vno qd̄ faciūt preter elemēta physici. oē enim pmutat̄ ex contrario puta ex calido in frigidū. Adhuc aūt sensibile corpus alicui: ꝛ idem locus totius ꝛ ptis: puta terre. quare siqdem eiusdē speciei imobile erit: aut semp fert̄: hoc autē impossibile. qd̄.n. magis deorsum ꝙ sursuꝫ aut vbicunqꝫ: puta si gleba fuerit vbi h mouebit̄ aut mouebit. Locus.n. ipsius connaturalis corporis infinitus. Obtinebit igitur totum locum quomodo. Et q̄ igit̄ mansio ꝛ motus si vbiqꝫ manet non mouebit̄: si āt vbiqꝫ non igit̄ stabit. Si autem totuꝫ dissimile ꝛ dissimilia loca. Primū qdē nō vnuꝫ corpus vniuersi nisi tactu. Deinde aūt finita hec erūt: aut infinita spē. Finita qdem igit̄ nō poſſe: erūt.n. hec ifinita. hec aūt nō: si oē infinitū puta ignis aut aqua. Corruptio aūt ꝙ

tale ꝯtrarijs. Si autē īfinita ⁊ simplicia: ⁊ loca īfinita: ⁊ erūt infinita elm̄ta. Si aūt hoc īpossibile ⁊ loca finita: ⁊ omne necesse est finitum esse. Totaliter autē īpoſſe infinitum eē corpus ⁊ locū corporibꝰ si oē corpus sensibile: aut leuitatē: aut grauitatē hꝫ: aut eniꝫ ad mediū: aut ad sursum fert᷑. Impossibile autē infinitū: aut oē: aut dimidiū quodcūqꝫ istorū passuꝫ ē. quō. n. diuidēs: aut quō īfiniti erit: h̄ qdē deorsuꝫ: h̄ aūt sursuꝫ. aut extremū ē mediū. Adhuc oē sensibile corpꝰ in loco. loci aūt spēs sex. īpoſſe aūt in īfinito corpore h̄ eē. Totaliter aūt si īpoſſe locū īfinitū eē: ⁊ corpus īpossibile. Q̄d. n. in loco alicubi est: hoc āt significat aut deorsuꝫ aut sursū aut reliquoꝝ aliqd. Hoꝝ aūt vnūquodqꝫ terminus aliqs. Infinitū aūt nō idē in magnitudine ⁊ motu ⁊ tpe: vt vna q̄dā nā: ꝫ q̄d posterius dr̄ ſm prius. puta motus ſm magnitudinē in q̄ mouet᷑: aut alterat᷑: aut augetur.

Tempus āt ꝑꝑ motū. Cap. X.

Permutat᷑ aūt q̄d ꝑmutat᷑ hoc qdē ſm accidēs vt musicū ambulare: h̄ aūt eo ꝙ huiꝰ aliquid ꝑmutat᷑ simplr̄ dr̄ ꝑmutari puta q̄cunqꝫ ſm ptes. Sanat᷑ eni corpus: qꝛ oculus ē: aut aliqd: ⁊ q̄d ipsum primū mouet᷑: ⁊ h̄ ē ꝑ se mobile. Est aūt aliqd ⁊ in mouēte eodē mō. Mouet. n. ſm accñs: hoc qdē ſm ptē: h̄ aūt ꝑ se. Est aūt aliqd mouēs primū: est aūt aliquid q̄d mouet᷑. Adhuc in quo tpe ⁊ ex quo ⁊ in quot spēs: aut ⁊ passiōes: ⁊ locus ī quo mouent᷑ mota q̄ īmobilia sūt: puta scia ⁊ caliditas: est aūt nō caliditas motus ꝫ calefactio. Que nō ſm accidēs ꝑmutatio nō in oībus existit: ꝫ in ꝯrijs: ⁊ itermedijs: ⁊ ī ꝯdictiōe. Huius aūt fides ex īductiōe: ꝑmutat᷑. n. q̄d ꝑmutat᷑: aut ex subiecto in subiectum: aut ex nō subiecto in nō subiectū: aut ex subiecto in nō subiectū aut ex nō subiecto ī subiectū. Dico autē subiectū q̄d affirmatiōe monstratur q̄re necesse est tres eē ꝑmutatiōes. Que enī ex nō subiecto in nō subiectū nō ē ꝑmutatio: neqꝫ. n. ꝯria est: neqꝫ ꝯdictio: qꝛ non est oppositio. Que qdē igit᷑ ex nō subiecto in subiectū ſm ꝯdictiones generatio est. que qdeꝫ simpliciter simplex: q̄ est alicuius q̄dam: q̄ ex subiecto in nō subiectū corruptio. Si itaqꝫ nō ens dr̄ multipliciter: ⁊ nec q̄d ſm cōpositionē aut diuisionē ꝯtingit moueri: nec quod ſm potētiā q̄d simpliciter oppositum

enti. Quod. n. nō album: aut nō bonū tamē ꝯtingit moueri ſm accñs. Erit. n. vtiqꝫ hō ꝙ nō albū: ꝙ aūt simplr̄ nō h̄ nequaq̄. Impoſſe. n. nō ens moueri. Si aūt h̄: ⁊ gn̄oneꝫ eē. Generat᷑ eniꝫ non ens: si. n. ⁊ q̄ꝫ maxime ſm accñs generat᷑. Sed tamē veꝝ dicere ꝙ existit nō ens de generato simpliciter: similiter aūt ⁊ qescere. Hec itaqꝫ accidūt difficilia ⁊ si oē q̄d mouet᷑ in loco: non ens aūt nō est in loco. Erit enim vtiqꝫ alicubi: neqꝫ itaqꝫ corporū primo motus. Contrarium. n. motui motꝰ aut qes: corruptio aūt generationi. Qm̄ autem oīs motus ꝑmutatio q̄daꝫ. Permutatiōes aūt tres dicte. Haꝝ autēꝫ q̄ ſm generationē ⁊ corruptioneꝫ non motuꝫ he autem sunt que ſm contradictionē. Necesse autem eam que ex subiecto in non subiectum mutationem eē solam. Subiecta āt aut contraria aut intermedia. Etenim priuatio ponat᷑ contrarium: ⁊ monstrat᷑ affirmatione. puta nudum ⁊ edentulum ⁊ nigruꝫ. Si igit᷑ predicamenta diuisa sunt: substantia: q̄litate: loco: facere: aut pati: ad aliqd q̄n necesse tres eē motus. s. qualis quanti ⁊ loci. Secūdū subam aūt non: ꝑꝑ nullum esse substantie cōtrarium. Neqꝫ ad aliquid: est eniꝫ altero nihil permutatio verificari nihil permutatū. Quare ſm accñs motus ipsorum. Neqꝫ faciētis ⁊ patientis aut mouentis ⁊ moti: qꝛ non est motus motus: neqꝫ generatiōis generatio: nec totaliter permutationis permutatio. Dupliciter. n. ꝯtingit motus esse motum: aut vt subiecti velut hō mouet᷑: qꝛ ex albo in nigrum ꝑmutat᷑: quare sic ⁊ motum: aut calescit: aut infrigidat᷑: aut locū ꝑmutat. aut auget᷑: hoc autem impossibile. Non. n. subiectoꝝ aliqd ꝑmutatio. aut eo ꝙ alteꝝ aliquod subiectum ex ꝑmutatione ꝑmutet᷑ in aliam speciem velut homo ex lāguore in sanitateꝫ. sed nec hoc possibile nisi ſm accñs. Ois. n. motus ex alio in aliud est ꝑmutatio ⁊ generatio: ⁊ corruptio eodē mō. Veruntamē que qdem ex opposit̄: sic aūt nō sic nō motus. Simul igit᷑ ꝑmutat᷑ ex sanitate in egritudinē: ⁊ ex hac ipsa ꝑmutatione in aliā. Palaꝫ aūt qꝛ si languerit ꝑmutatus erit in qualiacūqꝫ. Contingit eniꝫ qescere ⁊ adhuc in nō ꝯtingentem semper ⁊ illa ex aliquo in aliqd aliud erit: q̄re opposite erit sanatio: ꝫ ꝑ accñs: velut ex reminiscētia in obliuionem permutatur: qꝛ cui existit id permutat᷑: q̄nqꝫ quidem in sanitatem q̄nqꝫ

autem in sciam. Adhuc in ifinitū ibit si erit pmutationis pmutatio: τ gnātióis generatio. Necesse igit̃ τ priorem si posterior: puta si simplex generatio fiebat aliqñ: τ quod fit fiebat. quare nōduȝ erat qđ fiebat simplr̃ si aliqd fiens simpliciter: aut factū. Si itaqȝ τ hoc fiebat aliquando quare nonduȝ erat tunc genitum. quoniā autē infinitoꝝ nō erit primū: quare neqȝ habitū: neqȝ fieri igit̃. neque moueri possibile est: neqȝ pmutari nullum. Adhuc eiusdē motui cōtrarium τ qes τ generatio τ corruptio: quare quod fit cū fiat fiens tūc corrūpet̃: neqȝ .n. confestim factum neqȝ posteri⁹. esse .n. opȝ qđ corrumpit̃. Adhuc opȝ mām subesse ei qđ fit τ pmutat̃: q̄ igit̃ erit quēadmodū alterabile corpus: aut aīa aliqd sic aliquid qđ fit motus τ generatio: τ aliquid i qđ mouent̃. Opȝ .n. aliqd esse eum q huius ex hoc in hoc motus nō motū. Qualiter igit̃ neqȝ .n. erit disciplina disciplinatióis quare neqȝ generatio generatióis. qm̄ aūt neqȝ sube neqȝ eius qđ ad alqd neqȝ eius qđ est facere τ pati relinqtur ꝟm ꝙ q̄le τ q̄ntū τ vbi motū esse. Horꝝ eniȝ vnicuiqȝ ꝯrietas ē. Dico .n. q̄le nō qđ i suba etenim dr̃ia q̄le ꝟm ꝙ passiuū: ꝟm ꝙ dr̃ pati aut ipassibile eē imobile: aut qđ taliter ipossibile moueri: τ qđ vix in tpe multo tardē incipiēs: τ qđ natū qdem moueri non potens autē qñ natuȝ est: τ vbi: τ vt qđ voco qescet̃ imobiliū solū: ꝯriū .n. qes motui: q̄re priuatio vtiqȝ erit susceptiui. Cap. XI.

Simul autē ꝟȝ locū sunt q̄cunqȝ in vno loco primū: τ seorsuȝ q̄cunqȝ in alio: tāgi autē quoꝝ vltima sunt simul. Intermediū autē in qđ natū est prius puenire qđ permutat̃ q̄ȝ in qđ vltimū pmutat̃ ꝟm nām cōtinue pmutās contrarium ꝟm locū τ ꝟm rectū plurimū distās ꝯñr autē est quo post principiū ente poētie aut spē aut aliter q̄liter determinato nihil intermediū eoꝝ q̄ in eodē genere τ cui⁹ ꝯñr ē: vt linee linee: aut vnitates vnitatis: aut domus domus. Aliud autē nihil ꝓhibet intermediū esse. qđ .n. ꝯñr posteri⁹ aliqd. Nō .n. vnū ꝯñr duoꝝ: neqȝ noua luna secūde habitū aut quodcūqȝ ꝯñr ens tangit. qm̄ omnis pmutatio in oppositis: hec aūt ꝯria τ cōtradictio ꝯdictióis aut nullū intermediū. Palam qđ in ꝯtrarijs itermediū: ꝯtinuum autē qđ qdē habitū aliqd. Dico aūt cōtinuū cum idē fuerit τ vnū vtriusqȝ termin⁹ qbus tangunt τ cōtinēt. q̄re palā ꝙ cōtinuū in his fit ex qbus vnū aliqd natū est fieri ꝟm cōtactū: τ qr primū qđ ꝯñr palaȝ. quod eniȝ ꝯñr nō tāgit. hoc aūt ꝯñr τ si cōtinuū tāgit. Si autē tangit nōdum cōtinuuȝ. In qbus aūt nō est tactus nō est cōnascentia in his q̄re nō ē punctum huic vnitati idē. His qdem enim inest tāgi: his aūt nō: ꝟȝ ad ꝯñr: τ hoꝝ qdē itermediū aliqd: horū autem non.

¶ Finit liber duodecimus metaphysice.

¶ Incipit vndecim⁹. Auer. Cap. I.

De substantia quid est theorica est: nam substantiarum principia τ cause q̄runtur.

¶ Consideratio qđ est de substantia est: q̄sita eniȝ sunt cāe τ principia substātie.

Consideratio. Dixit Alexander qr sua intētio i hac arte fuit loq de ente in eo ꝙ est ens: τ de causis τ principijs eius: cū prima phīa de istis duobus ꝯsideret. τ iā declaratū ē ꝙ suba principaliter est ens τ est cā ceteroꝝ: incepit in ħ tractatu q̄rere de ꝑncipijs entis qđ est suba. ¶ Et dixit: τ intēdit p hoc qđ dixit ꝙ cōsideratio est de suba .i. ꝙ ꝯsideratio in ħ tractatu est de substātia .i. de ꝑncipijs eius. ¶ Et pōt intelligi ꝙ cōsideratio in hac scientia ꝑncipaliter est de substātia τ de principijs eius/ sed melius est dicere ꝙ incepit tractatum istum cum intentiōe eius. ¶ Et ꝟm hoc intelligendū est subaȝ generabilē τ corruptibilē τ eternā: τ ꝙ sua itētio i ħ tractatu ꝑncipalr̃ ē loq de ꝑncipijs substātie eterne: đ ꝑncipijs aūt substātie sensibilis generabilis τ corruptibilis locutus est in tractatu scđo τ tertio. τ etiā declaratum est in nālibus: sed alio modo. Consideratio .n. de principijs eius in eo ꝙ est substantia alia alia est a consideratiōe de eis inq̄ȝtū sunt cause trāsmutationis: τ ideo incepit primo ꝯsiderare de ꝑncipijs substātie generabilis τ corruptibilis τ facere rememorationē de hoc ꝙ declaratū est in nālibus τ in tractatu precedenti hunc. ¶ Et ideo iste tractatus vr̃ diuidi in duo .i. in ꝯsiderationē de ꝑncipijs substantie generabilis τ corruptibilis: τ eterne.

¶ Etenim si totum quoddā omne substātia est pria pars: τ si eo qđ est ꝯñr: τ ita primuȝ suba deinde qualitas aut quātitas.

¶ Qm̄ si hoc totū fuerit q̄si aliqđ vniuersuȝ: substātia est ps primi: τ si est ꝟm ꝙ aliquid ꝯseqtur aliqd successiue: τ tūc ēt suba ħ mō est prima: τ post ħ q̄le τ quantū.

¶ Intendit per totū ens: τ quasi dicat qđ diximus ꝙ ꝯsideratio est de substantia. qm̄ si aliquis fuerit opinatus ꝙ ens est quasi vnū vniuersum continuū credenduȝ est ꝙ substantia est pars primi: τ si opinatio fuerit ꝙ quiddaȝ prius ē quodā in esse: τ ꝙ ex eo hoc est primū: hoc aūt scđm dignius est credere ꝙ substātia ꝑncipalr̃ est ens. τ iste mod⁹ positus ē quē intēdit

1\.
Cōtinuatio.
Septio met.
t. cō. 4. t. t. cō. 2.
Expositio.
Documentū
Idē. 7. met. c. 9. et ā ibi.
Prim⁹ vsqȝ ad 29. scđo a 29. vsqȝ i finē
2
Pria expō Alexādri.

Ari.ꝛ est ꝙ prius declarauit. Et cũ de ente quiddã est p^m.s.sub̃a: ꝛ qddã z^m. necẽ ẽ ei q cõsiderauit de princi- pijs entis in eo qd est ens vt cõsideret de principijs sub̃e. hec igit̃ est intẽtio Alexãdri. ꝛ est expositio vera. ¶ Dixit. ꝛ põt intelligi p hoc qd dixit q̃si vniuersũ: genus: ꝛ p hoc qd dixit pe p̃mi: spẽs: ꝛ.g.d. qm̃ si ens est q̃si gen^9: tũc sua p^a spẽs est sub̃a. deinde debilita- uit hãc expõnẽ: qꝛ verũ gen^9 nõ hꝫ spẽs priores se ad- inuicẽ: sꝫ oẽs sunt s̃m vnũ ordinẽ. ¶ Dico ergo ꝙ in- tẽdebat Aris. dicere apud me ꝙ ens aut demõstrat vnũ gen^9 ꝛ vnã nãꝫ aut genera diuersa: ꝛ quocũqꝫ sit manifestũ est ꝙ sub̃a ẽ prior ceteris: multa.n.q̃ sunt eiusdẽ gñis sunt priora adinuicẽ vt sunt sub̃e se prio res adinuicẽ. Prioritas.n. iuenit̃ in eodẽ genere: ꝛ in diuersis generib^9 q̃ dicunt̃ in respectu eiusdẽ rei: vt dicit̃ ens de .x. p̃dicamẽtis: s̃m hoc igit̃ intelligẽdũ est de hoc ꝙ dixit vniuersũ totũ collectũ.s. indiui duum ꝛ vle collectũ ex speciebus in quib^9 iuenit̃ prio ritas ꝛ posterioritas. ¶ Themistius aũt exponit sic. dicendo. totũ.n. siue fuerit adunatũ: sicut est aduna- tio mẽbrorũ in corpore humano: ꝛ partiũ in corpore plante: aut fuerit compositũ ex rebus cõtingentib^9 se adinuicẽ: sicut domus ꝛ nauis: aut fuerit cõpositũ ex rebus segregatis: sicut ciuitas ꝛ exercitus: necesse est vt p^a suarũ partiũ sit sub̃a: ꝛ ꝙ locus eius sit de to to: sicut locus cordis de corpore aialis. Si aũt nõ fue- rit huiꝰ: sꝫ sicut vnũ iuenit̃ in nuõ: deinde duo: dein- de tria: aut sicut in figuris rectarũ linearũ p^o inuenit̃ triãgulus: deinde quadratũ etiã s̃m hoc sub̃a iuenit̃ p^a. deinde quãtitas: ꝛ qualitas. Sub̃a.n. prior est istis: sicut vnũ alio nuõ: ꝛ triãgulus alijs figuris. hoc igit̃ dixit Themistius in sua abbreuiatione. ¶ Sꝫ ipse intellexit de vniuerso tres modos: aut vniuersũ cõ- positũ ex partib^9 consilibus adunatis adinuicẽ: aut cõtingẽtib^9 se: vt corpora artificialia: aut segregatis: vt ptes ciuitatis ꝛ exercit^9: ꝛ hec additio est supflua. Nullus.n. existimat ꝙ partes entis q̃ sunt .x. p̃dica- mẽta sint ɔtingẽtes se: aut segregate in loco: sꝫ sua ex positio ad hoc qd dixit de pticula z^a.s. hoc qd dixit. ꝛ si fuerit s̃m ꝙ aliqd cõsequit̃ aliqd: vt nũer^9 ꝛ supfi cies cõsequunt̃ se adiuincẽ est mala expositio. Prio- ritas.n. in nũeris ꝛ supficieb^9 est in eodẽ gñe: sꝫ priori- tas sub̃e alijs p̃dicamẽtis nõ est in eodẽ gñe. sꝫ sic prio ritas rei ad res q̃ attribuunt̃ ei. Expositio igit̃ Alex. in hac particula est vera. ¶ Sꝫ querẽdũ est ꝛ dõm: iã declarauit superi^9 modũ quo sub̃a p̃cedit alia p̃dica- mẽta: sꝫ tñ Ari. nõ intẽdebat ponere istos duos mo dos prioritatis nisi ad cõfirmãdũ suũ s̃monẽ ɔ̃ aduer sariũ: cũ aduersari^9 nõ possit ponere ꝙ sub̃a añcedit alia p̃dicamẽta nisi his duob^9 modis in quib^9 neces- se est vt sub̃a sit prior cũ dixerim^9 ꝙ intẽtio Ari. est ista qũo reputat aliqs ꝙ dispõ sub̃e cũ alijs p̃dicamẽ- tis est sic dispõ ɔtinui ex partib^9 cõsilib^9 nisi intelli- gat ꝙ prioritas rerũ hꝫ sit prioritas rerũ q̃ sunt eiusdeꝫ generis: mẽbra.n. corpis sunt in eodẽ gñe. sꝫ cor añ- cedit ea: ꝛ s̃m hoc nulla dñia est inter hãc prioritatẽ ꝛ prioritatẽ nuõrũ: ꝛ supficierũ: sꝫ hoc in cõtinuo: ꝛ hoc in discreto: ꝛ cũ ita sit: sub̃a nõ videt̃ añcedere alia p̃- dicamẽta nisi altero istorũ duorũ modorũ: aut sic ea q̃ sunt in eodẽ gñe p̃cedunt se adinuicẽ apud reputã tes ꝙ hoc nomẽ ens dr̃ de eis. sicut nũer^9 de duob^9 ꝛ trib^9: aut sicut res añcedit res q̃ attribuunt̃ ei: ꝛ nõ sunt in eodẽ gñe: vt sanitas añcedit sanabilia: ꝛ me- dicina añcedit res attributas medicine: ꝛ ista cõpa- ratio est vera cõparatio. ¶ Et est intelligẽda p hoc qd d. qm̃ si hoc totũ fuerit.q. vniuersũ.i. res q̃ añcedũt sibinuicẽ: ꝛ sunt in eodẽ gñe s̃m expõnẽ quã dubita uit Alex. ꝛ accepit Ari. in hoc loco vniuersum loco generis ne accideret ei dubitatio q̃ accidit Alex. cũ gen^9 dr̃ qñqꝫ vniuoce: ꝛ qñqꝫ s̃m prius ꝛ posteri^9: ꝛ iõ omisit hoc nomen genus: ꝛ accepit vniuersũ in suo loco. ꝛ iõ si huiꝰ genus fuerit intellectũ p vniuersũ erit vera expositio. ¶ Themisti^9 vero nõ intellexit hũc locũ: ꝛ trãsmutauit expositionẽ. Posuit.n. intẽtionẽ p̃me particule in z^a: ꝛ exposuit p̃mã in modũ quẽ nõ habet sub̃a cũ alijs p̃dicamẽtis: ꝛ dimisit verã cõpa rationẽ quã habet sub̃a cũ alijs p̃dicamẽtis. Exposi- tio igit̃ Alex. est quã nõ cõpleuit. Themi. aũt est pu- rus error. ꝛ cã in hoc est diminutio q̃ accidit in expõ ne Alex. The.n. n̄ abbreuiauit nisi expõnẽ Alex.

Scda expõ Alexandri. · *Auer. sc̃dꝫ Alex. sustinꝫ* · *Prioritas i uenit̃ i eodẽ gñe ꝛ i diu- sis gñib^9 q̃ dr̃ respectu eiusdẽ rei.* · *z Expõ The.* · *Impugna- tio Them.* · *3 Opis Auer.* · *In q̃ dr̃ ab Alexan.* · *Gen^9 qñqꝫ dr̃ vniuoce: ꝛ qñqꝫ sꝫ prius et posterius. 3 õ p̃ d a.cõ. 7 ꝛ.z.d ala. 30.ꝛ.3.õ a. 4 4.m.ɔ.z.ꝛ.5 me.cõ.4.* · *In q̃ dr̃ a Themistio.*

¶ Similiter autem nec entia nihil est simpli- citer dicere hec: sꝫ qualitates et motus: aut et nõ album: et nõ rectum. Dicimus enim esse: et hoc puta est nõ album. ¶ Amplius nihil aliorum separabile. ¶ Testantur au- tem et antiqui opere. Nam sub̃e querebãt principia: et elemẽta: et causas.

¶ Et cum hoc nõ sunt entia simpliciter pre- ter illa: sed qualitas et mot^9: qꝛ neqꝫ albuꝫ neqꝫ rectum dicitur vere ꝙ sunt entia etiã. et similiter numerus nõ album: et etiaꝫ nul lum aliorum est abstractũ. et antiqui etiam testantur per hoc ꝙ faciunt. illi eniꝫ querũt elementa et causas substantie.

¶ Hec est alia causa ꝑpter quã ɔsiderãdũ est de sub̃a tñ. Nullũ.n. iuẽit̃ aliorũ simplr̃. sꝫ i sub̃a. V.g. qꝛ q̃li tas nõ dr̃ ens simplr̃. neqꝫ motus: sꝫ dr̃ eẽ qualitas ꝛ eẽ motus. Motus.n. est mot^9 alicui^9. ꝛ qualitas est qualitas alicui^9. sub̃a vero nõ est sub̃a alicui^9. Ens igit̃ p̃ncipalr̃ ꝛ simplr̃ est sub̃a. ¶ Et qꝛ aliquis potest di cere qũo alia predicamenta diminuunt̃ a sub̃a tñ. ꝛ hoc nomen ens dicit̃ de oĩbus. dixit respondẽdo. sil'r iuenit̃ nõ albũ.i. ꝛ hoc nomen ens q̃uis dicat̃ de eis tñ dicitur ꝙ hoc est albũ. ꝛ hoc est mobile. tñ hoc nõ dat vt perfecte habeant eẽ. qm̃ hoc etiã dicit̃ ens in negãdo eẽ cũ dixit. hoc est nõ albũ ꝛ nõ rectũ. ¶ Et cũ dixit. ꝙ sub̃a dicit̃ ens simplr̃: ꝛ alia predicamẽta s̃m comparationẽ dedit causaꝫ in hoc. ꝛ dixit. ꝛ etiã nullũ aliorũ est abstractũ.i. ꝛ causa in hoc est ꝙ sub̃a est constans ꝛ ens per se: ꝛ alia sunt in sub̃a. ¶ Dein de dedit testimoniũ. ꝛ dixit. antiqui etiã testãtur ꝛc. .i. ꝛ antiqui testant̃ nostre opinioni per hoc qd fece- runt quãdo querebãt de p̃ncipijs entiũ: tunc.n. que- rebant elemẽta ꝛ causas substãtie.

3 · *z* · *3 õ p̃ ꝛh.14.* · *3*

¶ Qui quidem nũc vniuersalia substantias magis ponunt: naꝫ genera vniuersalia que dicunt principia ꝛ substantias esse magis propter logice inquirere. Qui vero anti- quitus particularia: vt ignem ꝛ terraꝫ: sed non cõmune corpus.

¶ Qui vero modo sunt ponunt substantiã esse vniuersalia. vniuersalia enim de quib^9 dicunt esse proprie principia substãtie sunt genera: quia reputatio eorum fuit s̃m logi-

cam. antiqui autem particularia: vt ignem τ terram: sed nõ corpus vniuersale.

4. ¶ Cum narrauit φ antiqui q̄rebant p̄ncipia substantie τ predixit opiones eoꝝ de hoc. fecit hic rememorationẽ de eis. ¶ Et dixit. qui v̄o sunt. idest iuniores τ itẽdebat Platonẽ qui opinabat̃ φ vniuersalia sũt substãtie τ p̄ncipia substãtie sensibilis. opinabat̃ enĩ φ genera sunt nature abstracte. τ non sunt existẽtia in particularib⁹ ita φ in eis cõiungant̃. ¶ Uniuersalia enim apud Aristo. sunt collecta ex particularib⁹ in intellectu qui accipit inter ea cõsimilitudinẽ: τ facit ea vnam intẽtionẽ. Plato v̄o ponebat vniuersalia existẽtia extra aiam per se. ¶ Et verificabat suã opinionẽ ex hoc φ sciẽ τ diffĩões sunt de vniuersalibus. vnde vident̃ esse pfectiora particularib⁹ τ priora eis. vniuersalia enim cũ nõ fuerint nõ erunt particularia. sed ecõuerso nõ. τ ideo ponebat vniuersalia eẽ p̄ncipia τ formas substãtie sensibilis: sed destruẽdũ est hoc iam in tractatu secũdo. ¶ Et intẽdit per logicam hic cõsiderationẽ que fit ex ꝑpositionib⁹ nõ cõuenientib⁹. Propositiões enim false quedã sũt cõuenientes τ quedã nõ. τ vniuersaliter q̄ semꝑ est in disputatiõe multotiẽs accidit τ dicere extranea remota a natura rei. ¶ Deinde dicit antiqui v̄o particularia. vt ignẽ τ terram. s. corpus vniuersale. idest. antiqui vero opinabant̃ φ corpus particulare est p̄ncipium substantie vt ignis τ terra τ non opinabant̃ φ p̄ncipiũ est corpus vniuersale vt moderni. ¶ Et cũ narrauit φ cõsideratio de p̄ncipijs entis dat vt consideratio sit de substantia. et φ principia querende substantie non sunt res vniuersales. incepit diuidere modos substantie.

Op. Plat.
Idẽ p̄ 6 aĩa 7. 8. τ q̄ ibi.
Dr̃ia ĩt Ar. τ Pla. ĩ vlib⁹
Fundamẽtũ opiõis pla.
Infra in .18. Alia lr̃a hʒ i tractatu. 7.
Quid p logicam.
Alia op. antiquoꝝ de q̄ p̄ pb. 48.
Cõtradictio ad tex. seqn̄.

¶ Substãtie v̄o tres sunt: vna q̄dẽ sensibilis cuius alia quidẽ sempiterna: alia corruptibilis: quã oẽs confitent̃ vt plante τ aĩalia. Sempiterna aũt cuius elẽta necesse est accipere: siue vnũ siue multa. Alia v̄o imobilis: hanc dicũt quidẽ esse separabilem: hi quidẽ in duo diuidẽtes. Alij in vna natura spẽs ponentes τ mathematica. Alij horũ mathematica solum.

¶ Substantie aũt sunt tres: quaꝝ vna ẽ sensibilis: τ isti⁹ q̄dam est eterna: τ q̄dã corruptibilis: quã oẽs cõcedunt: vt plante τ aĩalia. Cuius elẽta necesse est accipe aut vnũ aut plura. Alia aũt est imobilis: τ iõ dicunt quidã φ est abstracta: τ quidã coꝝ diuidũt eam in duo: τ q̄dã eorũ posuerunt formas mathematicas in eadẽ natura: τ q̄daʒ mathematicas tm̃ ex istis.

a sepikγ.na aã

5. ¶ Dicit φ subẽ sunt tres sensibilis τ isensibilis. sensibilis aũt diuidit̃ in duo in subaʒ eternã qđ est corp⁹ quintũ: τ in subam gnãbilem τ corruptibilẽ quã oẽs cõcedũt vt plante τ aĩalia. τ dixit. cui⁹ elẽta necesse est accipe. Alex. dixit sup hoc φ nõ est intelligenda ex hoc suba gnãbilis τ corruptibilis τ vtraqʒ gnãbilis τ nõ gnãbilis. ¶ Et Alex. dixit. demõstrare enĩ p̄ncipia entiũ q̄ sint est p̄mi ph̃i: τ φ istis vtit̃ nãlis ẽ nõ q̄ declarat ea sed q̄ ponit ea. Substãtia enĩ imobilis est p̄ncipiũ τ cã rerũ nãliũ: de quo modo loqtur

Alex. expõ sup illo v̄bo cui⁹ elẽta est accipere.

p̄ncipaliter: illa aũt alia p̄ncipia sunt tm̃ nãlis. idest ad declarandũ que sunt. τ dixit h̃ qđ dixit postq̄ dixit subam sensibilẽ gnãbilẽ τ corruptibilẽ. s. cũ dixit: cui⁹ elẽta neẽ est accipe. ita inuenit̃ in vna scriptura: τ expõ est sic̃ diximꝰ. ¶ Et in alia scriptura inuenit̃ sic. τ hoc est eternũ cui⁹ elẽta est accipe τc̃. D. Alexã. τ expõ est sm̃ hãc litterã: τ neẽ est accipe p̄n̄ᵃ τ elẽta sube eterne. Causa. n. p̄ᵃ de qua in hac arte loqmur est cã τ p̄nᵐ corpis diuini. dixit. sʒ p̄ᵃ scriptura est melior: qm̄ iã posuit φ sua intẽtio est loq de elẽtis sensibilis sube in qua sunt res gnãbiles: τ ẽt ipe ita faciet postq̄ ꝑtrãsibit de cõsideratiõe in istis reb⁹ ad formas abstractas. ¶ Hec sũt v̄ba Alex. Sʒ hr̃t q̄õnẽ. Cũ. n. dixit φ demõstrare p̄nᵃ entiũ est p̄mi ph̃i nõ nãlis: τ φ nãlis ponit ea positiõe τc̃. i. si intẽdebat φ p̄ncipia entiũ de quib⁹ ph̃s ꝯsiderat: τ q̄ nãlis ꝯcedit eẽ. sunt p̄nᵃ sube sensibilis eterne q̄ sunt suba abstracta: τ φ p̄nᵃ de quib⁹ ꝯsiderat nãlis d̃clarãdo ea eẽ sint p̄nᵃ gnãbilis τ corruptibilis erit s̃mo nõ rect⁹. Suba enĩ eterna declarata est in nãlib⁹ in fine. 8ⁱ. phy. sic̃ declarata sunt p̄nᵃ sube gnãbilis τ corruptibilis in p̄ istius libri. Q̃uo igit̃ d̃r φ nãlis ponit hac positiõe: cũ ipossit vt declaret̃ nisi in nãlib⁹: τ q̃uo est rectũ dicere φ nãlis nõ declarat nisi p̄nᵃ sube gnãbilis τ corruptibilis: cũ nõ solũmõ ꝯsideret de suba gnãbili τ corruptibili: sʒ ẽt de nõ gnãbili τ nõ corruptibili: cõsiderat. n. de ente mobili siue gnãbili siue nõ: sm̃ igit̃ hũc intellectũ iste s̃mo ẽ falsus. ᵃ ¶ Si igit̃ aliqs dixerit φ dictũ est in logica φ nulla scia hʒ ꝓbare sua p̄nᵃ: sʒ subʒ scie nãlis est corp⁹ mobile: τ ei⁹ p̄nᵐ est s̃ba abstracta. ¶ Dicem⁹ φ hoc verũ est: sʒ illud qđ dictũ est in logica: ẽ q̄ ᵇ nulla facultas hʒ ꝓbare sua p̄nᵃ. s. ꝓpt qđ: q̄m hoc nõ fit nisi p p̄nᵃ illoꝝ p̄nᵒꝝ: τ p p̄nᵃ p̄nᵒꝝ gn̄is: cũ illa p̄nᵃ habuerint p̄nᵃ. Sũt igit̃ alteri⁹ gn̄is nec̃io superioris illa. Ille. n. q ꝯsiderat de illis p̄ncipijs hʒ ꝯsiderare de hoc. τ iõ facultas inferior nõ hʒ ꝯsiderare p̄nᵃ sui gn̄is sm̃ simplicẽ demõstrationẽ: sm̃ v̄o d̃mõstrationes q̄ vocant̃ signa posse est: τ iõ p̄nᵃ subi nãlis nõ demr̃ant̃ nisi p res posteriores in scia nãli. ᶜ ¶ Et iõ ipossibile est declarare aliqd abstractũ eẽ nisi ex motu τ oẽs vie q̄ reputant̃ eẽ ducẽtes ad p̄ᵐ motorẽ eẽ pter viã mot⁹ equalr̃ sũt isufficiẽtes: τ si eẽnt v̄e eẽnt nũerare in p̄ᵃ ph̃ia: p̄ᵃ. n. p̄nᵃ ipossibile est vt demõstrent̃. Iste. n. s̃mo Alex. nõ ẽ intelligndus sm̃ suũ lr̃ũ. ᵈ ¶ Et tñ Aui. reputauit hũc s̃monẽ eẽ verũ. s. φ nulla facultas hʒ ꝓbare sua p̄nᵃ. Et Aui. h̃ absolute dix̃. φ p̄m⁹ ph̃s hʒ declarare p̄ᵃ p̄nᵃ sensibilis sube siue eterne siue n̄: τ q̄ nãlis ponit põne nãʒ eẽ: τ φ p̄m⁹ ph̃s demõstrat eã eẽ: τ nõ distinxit iter duas s̃bas. ᵉ ¶ Si igit̃ aliqs dixerit φ ph̃s cõsiderat de p̄ncipijs entis in eo φ est ens. q̄ considerat de p̄ncipijs sube sic̃ dictũ fuit in p̄nᵒ isti⁹ tractat⁹: τ p̄nᵃ sube sunt p̄nᵃ nãlis subi. ᶠ Diuin⁹ igit̃ hʒ ꝓbare p̄nᵃ nãlis subi: τ nãlis põne ea q̄ ponit. ¶ Et dicemus nos q̄dẽ φ ph̃s ingrit q̄ sunt p̄nᵃ sube sm̃ φ sube: τ declarat φ suba abstracta est p̄nᵐ sube nãlis: sʒ hoc ponẽdo accepit p cõstãti hoc qđ declatũ est in nãlib⁹ de p̄ncipijs: sube gnãbilis τ corruptibilis. s. qđ declatũ est in p̄ phy. s. qđ est ꝯpositũ ex mã τ forma: τ qđ declatũ est in. 8 ᵍ. s. φ mouẽs eternã subaʒ est abstractũ a mã. ʰ D. declat φ p̄nᵃ sube gnãbilis τ corruptibilis sunt sube istorũ: τ φ sube istorũ nõ sunt vlia: neqʒ vnũ: τ vlr̃ neqʒ for̃ neqʒ mathematica: ⁱ τ hoc qđ declarauit in tractatu 2° τ 3°. declarat etiã in hoc tractatu φ p̄nᵐ p̄ᶜ sube abstracte. ẽt est suba: τ forma: τ finis: τ qđ mouet̃ vtroqʒ mõ: τ hoc intẽdit p̄ de,

z Auer. pter tanto cc̃ alex. expõnẽs: seu digressio.
a Ob° φ nãlis ñ p̄t d̃mõstrare subas abstractas esse. Solo.
b Nulla scia hʒ ꝓbare sua p̄nᵃ d̃mtonez ꝓpt qđ. Idẽ 2 pb. 3. 26. 21. τ p̄ pb. 3. vlt. τ. 2. d̃ a. 2 7.
c Impossibile ẽ demr̃are aliqđ abstractũ eẽ nisi via motus.
d Error aui. d̃ q̄ ẽt vide p̄ pb. cõ. vlti. τ 2. pb. 3. 22. 26. τ. 8. phy. cõmen. 3.
e Ob° hoc q̄ diuin⁹ probat p̄nᵃ nãlis
f Nõ q̄dẽ diuinus ꝓbat p̄nᵃ scie nãlis p̄ d̃uis s̃t. 4. me. cõ. p̄. τ. p̄ m. 3 15 τ. 18. τ. 7. m. 5. 9. τ 39. τ. 6. m. 3. p̄. τ. 8. m. cõ. 4. τ b 3. p̄. τ. s. cõ. 6. τ. 2. pb. 4. τ. 21.
g Octauo pb. 78. τ. 79
h Primo me. d̃ nuja a . 19. ad . 25. et a 25. vs ĩ fine de spẽbus.
i Scd̃o me. 4. τ. 5. et. 3. m 2. 7. τ 15. mouet questiones.

clarare in hoc tractatu. Sz qꝛ modus cõsiderãdi in hac scia est de ꝑncipijs sbe in eo qd est suba siue eterna siue nõ: incepit declarare in hoc tractatu de ꝑncipijs sube nõ eterne: ꝛ fec rememoratione de hoc qd ð claratũ est ex eis in nãlib⁹: ꝛ in ꝑcedẽtib⁹ tractatib⁹. Deinde post hoc incepit declarare ꝑn⁹ eterne sube: ꝛ posuit ẽt hoc qd declatũ est in nãlib⁹: ꝛ ꝯsiderauit de eis ꝯsideratiõe ꝑpa huic scie. V.g. ꝙ est suba ꝑ⁹ ꝛ forma: ꝛ qd est ꝑn^m ꝛ finis. D. ꝯsiderat ð hac suba imobili vtrũ sit vna: aut pl'es: ꝛ si pl'es vtꝝ reducant ad vnũ ꝛ quõ ordinat ab eo. Sic ꝫtelligẽda cõicatio istaꝝ duarũ sciaꝝ in ꝯsideratiõe de ꝑncipijs sube. s. ꝙ nãl ðclat ea eẽ ſm ꝙ sunt ꝑn⁹ sube mobilis. ph's ãt ꝯsiderat de eis ſm ꝙ sunt ꝑn⁹ sube in eo qd est suba nõ suba mobilis: ꝛ ẽt ph's declat abstractũ eẽ qd est ꝑn^m sube sensibilis: sz postq̃ accepit pro ꝯcesso a nãli hoc eẽ subaz.

4. Violat vba Alexan.

¶ Et forte hũc modũ intẽdebat Alex. dicere cũ dix ꝙ ph's ꝯsiderat q̃ sunt ꝑn⁹ sube eterne: sz hac via cõsideratiõis nõ idiget nãlis: neq3 neẽ est ei ponere ipsa: ꝛ forte ẽt intẽdebat dicere ꝙ nãlis ꝯsiderat q̃ sũt ꝑn⁹ sube gnãbilis ꝛ corruptibilis ſm modũ ꝑpriũ ei. s. ꝑ ꝑn⁹ ꝑpinq̃: ꝛ hec scia ꝯsiderat de multis ꝑncipijs: cuz declat ꝙ suba imobilis est ꝑn^m sube mobilis: ꝛ hoc intelligẽdũ de hoc ſmõe: ꝛ sic nõ erit dubitabilis: ꝛ hoc fec Aui. errare. qd ãt Alex. dic ꝙ ꝑ⁹ scriptura est melioꝛ z^a. forte est ecõuerso. qꝛ hec est sua ꝑ⁹ intẽtio in h tractatu. Et cũ posuit tres subas eẽ: ꝛ ꝙ vna eaꝝ ẽ abstracta: idux it testimoniũ ꝛ dixit. ꝛ iõ dñt gdã ꝙ ẽ abstracta ꝛc. i. qꝛ opinabant sic nos: ꝛ qꝛ istoꝝ hoĩuz gdã diuidũt hoc abstractũ in duo. ꝛ gdã reducũt hec duo in vnũ: ꝛ gdã ponũt tñ vnũ. D. ꝛ gdã eoꝝ diuidũt ipsaz in duo: ꝛ gdã ponũt formas mathematicas tñ ex istis. i. ꝙ hec suba gdã ponũt eã duplicis nãe. s. formas ꝛ mathematica q̃ ponũt iter formas abstractas ꝛ subas sensibiles: ꝛ gdã ponũt formas ꝛ mathematica vnã nãz: ꝛ gdã subaz abstractã sola mathematica: ꝛ nõ dicũt formas eẽ. Et ꝑmus ſmo est Plato. Scḋs ãt vt dixit Alex. est alteri⁹: ꝛ ſm expõnẽ quoꝝũdã discipuloꝝ Platonis est Platonis. Terti⁹ est Pythagore: ꝛ alioꝝ: ꝯquis variet ð istis q nõ dñt nũeꝝ eẽ abstractũ: ꝛ in tractatu seqnti cũ istis logt ð hac suba.

¶ Ille qdẽ nãles: cũ motu. n. sunt. ꝛ hoc alterius: si nullũ illis principiũ cõe est. Sensibilis vero suba mutabilis: si aũt mutatio est ex oppositis ꝛ medijs: sed oppositis nõ oĩbus. Non albũ. n. vox: sed ex cõtrario necesse subesse qd mutabile in cõtrarietatẽ: nõ. n. cõtraria trãsmutant. Amplius hic qdẽ manet: aliud vero contrariũ nõ manet. Est igit aliqd tertiũ ꝑter cõtraria mã. ¶ Et sermo de istis modis duob⁹ est nãlis: qm̃ sunt cũ motu: ꝛ ista alterius est cum nõ habeant: neq3 vnũ principiũ cõe. Substãtia aũt sensibilis est transmutabilis. Si igit trãsmutatio est ex oppositis in situ: aut ex medio non est ex oĩbus oppositis in situ. Vox. n. nõ albũ: sed ecõtrario necesse esse vt subiectum sit ei qd transmutat ad cõtrarietatẽ. Contraria eni nõ transmutant: hic aũt permanet: cõtrariũ aũt nõ permanet. Materia eniz tertia est a contrarijs.

6

Snĩa alex. de ꝯsideratiõe nãl circa ꝑncipia naliũ.

¶ Dixit Alex. ꝛ cũ locut⁹ fuit de suba mobili. D. ꝙ nãlis dz loqui de istis duab⁹ substãtijs. s. eterna ꝛ corruptibili. Consideratio. n. nãlis est de substãtijs mobilibus ſm ꝙ accepit ꝑn⁹ istoꝝ a ꝑ ph'o: suba aũt imobilis est ꝑpa ꝑme ph'ie. ¶ Alex. aũt in hoc loco aperte videt dicere ꝙ nãlis ꝯsiderat de suba mobili querẽdo ꝑn⁹ ei⁹ a ph'o: ꝛ ꝙ ph's declarat hec ꝑn⁹ eẽ: sz iã declarauim⁹ ꝙ iste ſmo nõ est ver⁹: ꝛ qꝛ nãlis cõsiderat de suba mobili querẽdo ꝑn⁹ ei⁹ ꝑueniẽdo a posterioribus ad ꝑora: vt declaratũ est illic. D. d. ista. n. sũt cũ motu. i. ꝛ cõsideratio de suba imobili est alteri⁹ scie. s. isti⁹: ꝛ cã in hoc est: qꝛ ille que sube sunt mobiles: hec aũt est alia ab eis ꝛ imobilis: cũ mobile ꝛ imobile nõ habeant ꝑn^m sibi cõe. ¶ D. d. suba aũt sensibilis ꝛc. i. Alex. cũ dixit ꝙ ſmo de suba sensibili est nãlis cũ sit in motu: ꝛ iam ꝑdixit ꝙ necesse est accipe elñta sube sensibilis si vnũ ꝛ si plura. Cõsideratio. n. in hoc ꝛ in iueniẽdo ꝑn⁹ nãliũ est ꝑmi ph'i. ꝛ iõ incepit suũ ſmonez in hoc: ꝛ declarauit q̃ sunt elemẽta nãli sube: ꝛ ad hoc accepit ꝑpõnẽ manifestã. s. ꝙ oĩs sensibilis suba est trãsmutabilis. Oĩs. n. hoc suba. aut est trãsmutabilis in loco vt suba eterna: aut in qualitate ꝛ magnitudine: aut in suba vt in gnõne. D. cõiungit ei aliã ꝑpositionẽ manifestã: ꝛ est ꝙ illud qd trãsmutat ex contrario: aut ex medio inter cõtraria trãsmutat: sz ea q̃ sunt inter cõtraria nõ dicunt eẽ cõtraria: media. n. ex quib⁹ fit trãsmutatio ad extrema nõ simplr sunt contraria extremis: vnde videt nõ ex cõtrarijs: quõ aũt transmutatio q̃ est in istis: ꝛ ex istis etiã ex cõtrarijs: qꝛ illa q̃ sunt inter cõtraria fiunt ex mixtiõe cõtrariorum: in tractatu decimo declaratũ est. Et cũ. d. ꝙ trãsmutatio q̃ est inter contraria. d. ꝛ accepit in hoc loco opposita loco ꝯrioꝝ: ꝛ ponit ꝙ oĩs trãsmutatio fit ex ꝯrijs aut ex medijs q̃ sunt inter ꝯria. D. d. vox. n. nõ ẽ alba sed eꝯrio. Alex. ã. i. ꝯquis possumus dicere ꝙ vox nõ est alba: tñ nõ ꝑꝑ hoc fit albũ ex voce: qꝛ vox nõ ẽ albũ. Opz. n. ꝙ illud qd transmutat fiat ꝯriuz ei ex q̃ transmutat. ¶ D. Alex. forte nõ intẽdebat h. sed cũ dixit vlr ꝙ trãsmutatio fit ex oppositis ꝛ ex medijs: opposita aũt multiplr dicunt. declarauit ꝙ transmutationes nõ fiũt ex qbuslibz oppositis. Qm̃ hñ possumus dicere ꝙ vox opposita est albo: cũ dicẽduz sit ꝙ vox nõ est albũ: sed tñ nõ ꝑꝑ hoc est dicẽdũ ꝙ album fit ex voce: ꝛ ꝙ vox trãsmutat in albũ: nõ. n. ex oĩbus de qbus dr nõ albũ fit albũ: qm̃ nõ ex oĩb⁹ oppositis fit transmutatio sed ex ꝯrijs. ¶ Et cuz declarauit ꝙ necesse ẽ in oĩb⁹ nãlib⁹ vt in ꝑncipijs sit aliq̃ ꝯrietas. cõiungit h ꝙ neẽ ẽ vt in oĩb⁹ transmutabilib⁹ sit aliqd subiectũ q trãsmutet ad ꝯrietatẽ qua fit trãsmutatio: ꝛ ꝙ in aliq̃ hora sit in aliqua parte ei⁹. ꝛ in alia hora in aliã pte. Impossibile. n. est vt ꝯria recipiant sua ꝯria ꝑmanẽtib⁹ illis. ꝛ h iam declaratũ ẽ in ᵃ ꝑ ph'y. ꝛ cõiũgit ẽt h qd declaratũ ẽ in illis tractatib⁹: ꝙ illud qd trãsmutat cũ trãsmutat permanet: ꝯria aũt ex qbus trãsmutatio fit nõ ꝑmanet. ꝛ ex h appet ꝙ neẽ est in oĩb⁹ trãsmutatiõib⁹ vt sit tertiũ ꝑmanens aliud a ꝯrijs: hec sũt vba Alex. ꝛ ẽ ꝑfecta expõ. ᵇ ¶ Sz h qd. d. ꝙ cõsideratio in h ꝛ in iueniẽdo ꝑncipia nãliũ ẽ ph'i nõ intelligẽdo ſm suũ modũ. s. ꝙ ðmõstrare ꝑncipia nãlis sube esse est primi ph'i. sed eꝯrio. ᶜ Nãlis. n. hz dare cãs mobilis sube mãles ꝛ mouentes: formales aũt ꝛ finales nõ põt. sed ph's dat eas demõstrando ꝙ ꝑncipium mouens qd iam declaratum est esse in scia naturali est ꝑncipiũ sube sensibilis ſm formã ꝛ finẽ.

Mobile ꝛ imobile nõ hñt ꝑncipiũ cõe. vid. 10 m. t. c. vit. ꝛ ꝑ ce. c. 5 2.

5. ph. 52. ꝛ ꝑ ph. 47. ꝛ 43 ꝑ ce 20. ꝑ de ge. 50. 10. m. 23. ꝛ 2. ð aĩa 44.

10. me t. c. 23

Alia expõ ale. q̃re dixit ex oppositis.

3

a Prĩo ph. 50. 51. 52. et 53. ꝑ ph. 59.

b Digressio i q̃ ignũ q̃ttũ ꝯsiderat ꝑn⁹ sensibil' sbe: ꝛ qlr expõ Alex. ð. tificari h.

c Nãlis hz dare cãs mobil' sube mãles ꝛ mouẽtes. formales ãt ꝛ finales ñ põt. op^m. z. ph. t. cẽ. 70.

Scðm igiť hunc modũ querit phus elnta sube sensibilis.i.elnta entis in eo ꝙ est ens. Declarať igitur in hac scia ꝙ ens nõ mãle qð iam declaratũ est esse mouens substãtiã sensibilẽ est suba antecedẽs subaꝫ sensibilem:ꝛ ꝙ est ṗncipiũ eius ₰m formã ꝛ fineꝫ. ₰m h igiť intelligendũ est ꝙ phs querit de ṗncipijs substantie nãlis.s.de ṗma forma ꝛ fine. de cã aũt mouente ꝛ mãli est nãlis.ꝛ in hac scia ponit has duas causas esse ṗncipiũ perscrutatiõis de duab⁹ alijs causis:ꝛ iõ incepit ponere has duas causas:ꝛ ṗmo mãlem:ꝛ declarat illa per ꝑpõnes illas easdẽ quib⁹ vsus fuit in scia naturali.ꝛ ideo videť ꝙ h ↄsideratio nõ est ꝑpria huic scie:sed est pars scie nãlis: sed quia vicine sunt he due ↄsideratiões:ꝛ necesse ẽ vna eaꝝ vti in altera q̃si ṗncipio:fecit rememorationẽ de h qð declaratuꝫ est in scia nãli:sed tñ h magis gñaliter perscrutať q̃ꝫ nãlis. U.g.ꝙ tñ declarat ꝙ ṗncipia sube sensibilis est mã ꝛ forma querit vtꝝ ṗncipia sube sint ṗncipia alioꝝ ꝑdicamentoꝝ aut nõ: ꝛ sicut perscrutatus est in ꝑdictis tractatibus de forma vtꝝ sit suba aut nõ: ꝛ ð vli ꝛ particulari:ꝛ ideo fecit rememorationeꝫ in h loco de eo qð declaratuꝫ est de ṗncipijs sube sensibilis in scia nãli ꝛ in tractatib⁹ ꝑdictis isti⁹ scie. Iste aũt due scie vicine sunt.s.scia que considerat de ṗncipijs sube mobilis in eo ꝙ est mobilis ꝛ que cõsiderat de eis in eo ꝙ sube.ꝛ ideo possibile ẽ vti his ꝑpõnibus magis gñalibus q̃ꝫ in scia nãli:nõ in eo ꝙ est suba mobilis:sꝫ in eo ꝙ est suba simplr. ¶ Et ₰m h verificabiť ₰mo Alexã.cũ.d.ꝙ cõsideratio nãlis est de substãtijs que sunt in motu ₰m ꝙ accipit ṗncipia istoꝝ a ṗmo pho .s.ꝙ intelligenda sunt ex hoc cã formalis ꝛ finalis nõ mãlis ꝛ mouens:q̃uis sit vna ₰m subm. Et silr verificabiť ₰mo ei⁹ ꝑdict⁹: cũ.d.ꝙ demõstrare ṗnª entiũ est ṗmi phi:ꝛ ꝙ nãlis ponit ea põne.s.ꝙ intellĩda est cã formalis ꝛ finalis nõ mouẽs ꝛ mãlis. Silr ꝛ verificabiť ẽt ₰mo ei⁹ cũ.d.illa aũt ṗnª sunt nãlis tñ. cum fuerint intellecta ex istis hec duo tñ ṗnª.s.mã ṗª ꝛ ṗᵐ mouẽs. ¶ Et cecidit dubitatio i hoc ꝙ ṗnᵐ formale ꝛ finale:ꝛ mouẽs nõ sũt tria nuõ:sꝫ vnũ in subto ꝛ tria in rõne.₰m ãt ꝙ est mouẽs declať eẽ in scia nãli:ꝛ qð nõ est in mã:ꝛ ₰m ꝙ ↄcedit hec scia ꝙ hoc mouẽs nõ est in mã dclat ꝙ est forma ꝛ finis isti⁹ sensibilis sbe nõ in eo qð est sensibilis:sꝫ in eo qð est ens:₰m igiť h intellĩdũ ꝙ ṗnª vtriusqꝫ scie sũt diuersa in mõ tñ nõ in eẽ.ꝛ iõ ₰mo Alex.est valde dubitabilis nisi determiieť sic. ¶ Ex q̊ errauit Aui.sic.d.ꝛ oꝫ Alex.sic h itẽdebat sicẽ famosus i hac scia distiguere ꝛ ðterminare h:ꝛ iõ videm⁹ Themistiũ.dimittere hãc itẽtionẽ vlr.

¶ Si itaqꝫ trãsmutatiões sunt quattuor.aut ₰m qd: aut ₰m quãtitatẽ: aut ₰m qualitatẽ: aut vbi. Generatio qdẽ simplr ꝛ corruptio ₰m hoc: ꝛ augmentũ: ꝛ decrementũ: q̃ ₰m quãtitatẽ. Alteratio aũt q̃ ₰m passionẽ:latio ãt q̃ ₰m locũ. In ↄtrarietates vtiqꝫ erũt eas q̃ ₰m vnũqðqꝫ trãsmutatiões:necesse itaqꝫ trãsmutari mãꝫ potentẽ ambo.

¶ Si igiť transmutatiões sunt q̃ttuor: aut in qd: aut in quale: aut in q̃ctũ: aut in vbi: generatio aũt simplr est in hoc: augmentũ vo in q̃ctũ: alteratio aũt in passiones: trãslatio aũt in locũ: videť ꝙ trãsmutatiões nõ inueniãtur nisi in eis q̃ sunt in vnoquoqꝫ: ꝛ neceẽ est vt mã transmuteť:qꝛ potest vtrũqꝫ.

¶ Cũ dclauit ꝙ trãsmutatio fit ex ↄrijs: aut eoꝝ q̃ sũt iter ↄria:q̃ ẽt sũt ↄria:ꝛ dclauit ꝙ ↄria hñt ȝᵐ subꝫ:ꝛ ẽ mã ↄiũcti: vult dclare q̊t sũt modi ↄrietatis q̃ sunt in trãsmutatiõib⁹. ¶ Et.d.ꝙ trãsmutatiões sũt.iiij. aut in suba:ꝛ dť gñõ ꝛ corruptio simplr:aut in q̃litate passiua:ꝛ dť alteratio:aut in q̃titate:ꝛ dť augmẽtũ ꝛ diminutio:aut in vbi:ꝛ dť trãslatio:neceẽ ẽ vt oẽ qð trãsmutať trãsmuteť ex ↄrijs q̃ sũt in vnoq̃qꝫ istoꝝ modoꝝ.iiij. ¶ Et iã dclatũ ẽ in.5.phy. q̃ sũt modi diuersitatis iter has trãsmutatiões: ꝛ diuersitatẽ q̃ ẽ inter hec ↄria.Cõtrarietas ãt in suba est forma ꝛ ṗuatio:in q̃litate ãt:vt calor.ꝛ frig⁹ in tactu:ꝛ dulce ꝛ amarũ in sapore:ꝛ albũ ꝛ nigruꝫ in visu:ꝛ oĩa ista reducũť ad sensuꝫ tact⁹:vt declaratũ est in lib.ðgene. In q̃titate augmẽtũ ꝛ diminutio. ¶ Et cũ posuit ꝙ h.iiij.sũt modi trãsmutationũ.d.ꝛ neceẽ est vt mã transmuteť: qꝛ põt vtrũqꝫ.i.ꝛ si neceẽ est sic dclatũ ẽ vnũqðqꝫ istorũ ↄrioꝝ hñe mãꝫ sup quã succedũt sibi ↄria: neceẽ est vt nõ sit mã nisi ₰m ꝙ recipit vtrũqꝫ ↄrioꝝ: nõ qꝛ hꝫ alterꝝ ↄrioꝝ in suba:ꝛ vt nõ sit mã: nisi qꝛ trãsmutať ex cõtrario ad ↄtrariũ illo ṗmanente:ꝛ totũ hoc perfecte declaratũ est in physicis.

¶ Mã aũt duplex est ens transmutať oẽ ex potẽtia ente in actu ens: vtputa ex potẽtia albo in actu albũ:silr aũt in augmẽto ꝛ decremẽto:quare nõ solũ ₰m accidẽs cõtingit fieri ex nõ ente: sꝫ ex ente fiunt oĩa. potẽtia qdẽ ente.ex nõ ente vero actu.

¶ Et qꝛ ens est duob⁹ modis oẽ transmutabile transmutať ex eo qð est ens in potentia ad illud qð est ens in actu. V.gr̃a.ex albo in potẽtia ad albũ in actu: ꝛ silr in gñõne ꝛ corruptione: ergo nõ tñ est poĩe vt sit accñtaliter: ex nõ ente: sꝫ ex ente.i.vt sint oĩa ex ente in potentia: ꝛ nõ ente in actu.

¶ Cũ declarauit ꝙ ṗnª sunt sube ↄrioꝝ: vult declarare cuiusmodi eẽ sit eẽ mãe:ꝛ ꝑponiť huic ꝙ ens diuidiť in potẽtia ꝛ actu in oĩbus ꝑdicamẽtis.ꝛ Alex. dixit ꝙ hoc declaratũ est in tractatu.9. in q̃ loquiť de po° ꝛ actu: ꝛ itẽdebat ꝑ hoc ꝙ in hoc tractatu demõstrat potẽtiã eẽ ꝑcedẽtẽ ad actũ:ꝛ.d.ipolia ↄtingẽtia ad negãtes potẽtiã eẽ:ꝛ ponẽtes eã cũ actu: ꝛ hoc nõ fec in illo tractatu nisi ad ↄfirmãdũ:potẽtiã.n.eẽ nõ idiget demrõne. ¶ Et cũ posuit ꝙ iueniť ens duob⁹ modis: aut potẽtia:aut in actu. d.ꝙ trãsmutatio est ex potentia ad ens in actu in oĩ spẽ trãsmutatiõis. U.g.ꝙ trãsmutatio ad albũ est ex albo in po° ad albũ in actu: ꝛ trãsmutatio ad illã subaꝫ est ex illa suba in po°: ꝛ silr corruptũ est ex illo qð est in potentia corruptũ:ꝛ hoc intẽdebat cũ dixit:ꝛ silr in gñõne ꝛ corruptiõe:ꝛ intẽdebat ꝙ oẽ trãsmutabile fit ex illo qð est in po° in illo mõ ꝑdicamẽti. ¶ Et qꝛ hoc ignorauerũt antiq errauerũt in gñõne:ꝛ dixerũt:ꝙ nulla gñõ est oĩo:sꝫ entia fuerũt ꝑcedẽtia in eẽ in actu: sꝫ reputanť ꝑp sensũ eẽ gñãta:ꝛ nõ sunt in rei veritate:sꝫ exeũt abinuicẽ:ꝛ vnus eoꝝ q̃ hoc opinati sunt. est sic Anaxa. ꝛ mouit eos ad hoc credẽdũ ꝙ ens nõ fit ex nõ ente. nõ eẽ.n. nõ trãsferť in eẽ:neqꝫ ẽt ex ente:qꝛ illud qð fit:tũc eẽt pri⁹ ens q̃ꝫ eẽt. ¶ Et cũ posuit ꝙ gñõ fit ex ente in po

Com. 7

5. physic. 10.

2. de gñõe. 6. ꝛ. 7.

Ṗrio phy. 50. ꝛ. 59.

Com. 8

Potẽtiã eẽ ñ idiget demõstratiõe.

Uid ð ph. 38.

Nõ expõ Alex. ₰t hãc veritatẽ.

Cã formaľ finalis ꝛ mouẽs sunt idẽ subto. Ad. 10. me.cõ.7.

tentia vt declaratū est in p̊ phy. d. ḡ nō ẏ pole ē ⁊c. ⁊ innuit p hoc modū q̄ dissoluit qōnē dictā in p̊ physi. de gnōne. Dictū ē.n. illic q̄ si gnō ē: aut ē ex nō eē: aut ex eē. si ex nō eē. ḡ nō eē trāsfert in eē. si ex eē ꝯtingit vt ens fit ens añq̄ sit. ⁊ dissoluit hāc qōnē in illo tractatu. dicēdo q̄ gnō fit ex nō ente accñtalr: q2 est ex ente potētialr. s. mā cui accidit ꝑuatio: q̄ est ens simplr: ⁊ ēt ē ex nō ente in actu accñtalr. Accidit.n. māe ex q̄ est gnō eēntialr q̄ fuit nō ens in actu: ⁊ ens in po°. Facit igit hic rememorationē de eo qd̄ declaratū est illic q̄ gnābile nō gñat ex ente accñtalr: s3 ēt eēntialr. s. ex ente in potētia. i. q̄ nō sufficit dicēti in solone isti° qōnis q̄ gnābile ipole est q̄ generet ex nō eē: dicere q̄ gñat ex nō eē eēntialr: s3 accñtalr: s3 o3 ēt dicere ei cū hoc q̄ gñat ex ente essentialr. s. ex ente in po°. ¶ Et Alex. dixit q̄ nō cōpleuit smonē in hoc loco de mā: qm̄ trāsmisit nos ad pbicā. ¶ Et h̄ demrat ip̄3 videre q̄ smo i ꝓbādo p̊ᵐᵒ mā3 eē ē nāl ꝯ̄rio Auic.

Priō ph. 71 mouet q̄stio. soluit ibidē 74. ⁊ 75.

Priuatio ē ens simplr nō ē ph. 76

Cōtra Auic. vide ꝯ. viii. phi physi. ⁊ 22. scdi ph.

¶ Et hoc est Anaxagore vnū. Dignius enī est q̄3 simul oia: ⁊ Empedoclis mistura: ⁊ Anaximādri: vel vt Democrit°: aut nobis erāt oia potētia. actu vero minime.

¶ Et hoc est vnū qd̄ Anaxagoras ignorauit Et est melius q̄3 q̄ oia sint insimul: ⁊ est ēt mistio Empedoclis ⁊ hoc Anaximādri: ⁊ sicut Democritus: oia fuerunt nobis in potentia: in actu aūt nō: quousq3 numerent ad misceri cū materia.

9 ¶ Uult declarare q̄ oēs antiq̄ cū voluerūt dissoluere illā qōnē de gnōne speculabant nā3 māe debilr: ⁊ nō potuerūt scire veritatē illi° māe: s3 tñ oēs intēdebāt 2. q̄si veritas iduceret eos ad illā. ¶ Et dixit. ⁊ hoc est vnū ⁊c. i. ⁊ istā nā3 q̄ d̄clarata ē eē reputabat Anaxa. eē mistură suā. Mā.n. assilat mistiōi: q2 res admiste ꝓpinq̄ sūt vt sint in po°: s3 tñ insil̄ sūt in actu: ⁊ iō. d. ⁊ est meli° q̄ oia sint insil. i. ⁊ ponere q̄ mā ē in po° oia in dissolone illi° qōnis meli° ē q̄3 dicere q̄ oia existūt in actu in mistiōe insil. Nō.n. pōt euadere p pōnē mistiōis ex hoc q̄ gnō fit ex ente in actu: ⁊ sic remanet qd̄ destruet gnōnē. ¶ D. d. ⁊ ē ēt mistio Empe. i. ⁊ ista mā ē quā Empe. ispiciebat: cū posuit q̄ mūdus ē admistus aliqñ p amicitiā: ⁊ aliqñ segregat° p litē. D. d. ⁊ hoc Anaximādri. i. ⁊ qd̄ ponebat iste hō h3 aliā siliudinē cū mā. Ponebat.n. q̄ eltū oiu3 rerū ē infinitū ⁊ mediū iter aerē ⁊ ignē: aut iter aquā ⁊ aerē sic aliqs faciebat. Isti.n. ispiciebāt potētiā existētē in mā. Et iō posuerūt ip̄m mediū iter ea q̄ sūt entia in actu: ⁊ inspiciebāt ēt nā3 māe: cū posuerūt ip̄3 ifinitū ne gnō sceet. eē.n. ei° in po° oia ē cā ꝓp quā gnō nō abscindit. ¶ D. d. ⁊ sic. d. Demo. oia fuerūt nobis in po°: in actu āt nō. i. ⁊ de ꝓpingorib° istis i aspiciēdo mā3 fuit Democrit° cū. d. ptes.n. eē idiuisibiles q̄ sūt apud ip̄sum eltū oiu3. D.n. q̄ iste fuerūt in po° oia añq̄ cōgiunarent adiuicē: ⁊ q̄ nūq̄ fuerūt in actu. ¶ D. Alex. ⁊ forte iste smo quez. d. oia fuerūt nobis in po°: in actu āt nō: nō ē tot° Democriti: s3 smo Democriti ē: oia fuerunt nobis in potētia. i. eterna q̄ assilant māe in hac intētiōe: ⁊ erit smo ei°: oia sunt in potētia: in actu aūt nō: ꝓpri° Ari. ⁊ q2 correxit smonē Democriti. dicēdo ⁊ Demo. q. d. q̄ partes indiuisibiles semp fuerūt eterne hn̄ inspexit nām māe: ⁊ maxime eē eius in potētia oia facta ex eis nō in actu. ¶ D. d. quousq3 iueniant

3. De ꝓpigoribus i aspiciēdo mām fuit Democ. op° ē ph. cō. 79. de Ꝑsone.

4.

admiste cū mā. i. ⁊ nā veritatis: iduxit oēs antiquos vicinari māe. ¶ Et. d. hoc: q2 fuit testimoniū sup hoc qd̄ probauit de mā. Nullus.n. sciuit mām in rei veritate an̄ ip̄sius: s3 inspiciebāt ip̄sa3 a longe.

Null° sciuit mā3 an̄ Ari. s3 ispiciebāt eā a lōge. 38. p̊ ph. cō. 70.

¶ Quare mā3 habuerūt: oia ꝗ̄ mā3 habēt q̄cūq3 transmutant: s3 aliā ⁊ sempiternorū. Quecūq3 nō generabilia. mobilia aūt latione: verū nō gnābilē hn̄t: s3 vñ ⁊ quo.

¶ Et oia q̄ trāsmutant habēt mā3: s3 diuersa3. Oia igit eterna. s. oia q̄ sunt ingnābilia: ⁊ mouent sm translationē habēt mā3: s3 nō gnātā: s3 ex vbi: aut ad vbi.

¶ Et si oia q̄ transmutant habēt mā3 sicut diximus: s3 nāe māerū diuersant sm modos nāe trāsmutationis: mā aūt gnābiliu3 est in potētia. trāslatoꝝ aūt est in actu cū trāslatū sit aliqd in actu: ⁊ iō qd̄ ex trāslatis fuerit nō gnābile: neq3 corruptibile: non habebit mām quā h3 gnābile ⁊ corruptibile: ⁊ est q̄ est in po°: ⁊. q. d. ⁊ oia eterna q̄ sunt nō gnābilia: s3 mouent motu sm translationē habēt mām: s3 nō habēt mām generabiliū: s3 mām coꝝ q̄ mouent de vbi in vbi. ¶ Et ex hoc videt corp° celeste nō hr̄e potētiā diuisibilē3 sm diuisionē corpis. s. formā mālē si ita eēt: eēt in eo mā q̄ est in potētia: ⁊ iam declaratū est q̄ nullū eternum habet potentiā vt corrumpat: ⁊ in p̊ celi ⁊ mundi. Auic. aūt errauit in hoc cū. d. q̄ mā q̄ est in potentia existit in oībus corporibus.

10. Nāe māeꝝ diuersantur s3 modos nāe trāsmutationis. 3 de3. 5. ph. i. c. 8. ⁊ p̊ ph. 63. vn ē 3. 6 a. c. 5. in p̊ hᵐ digressionis.

Corp° celeste si h3 mā3. 3 ꝯ. s. 36. 41 48. ⁊ 49. et p̊ ce. cō. 5. 20 22. 95. ⁊ i. 2 ce. 3. 15 31. 32 36. 38. 61. ⁊ p̊ ph. 63. ⁊ 73. ⁊. 8. met. cō. 12. ⁊. 9. met. cōmen. 17.

¶ Dubitabit aūt aliqs ex quali nō ente est generatio. Tripl̄r.n. ens. Si itaq3 est aliquid potētia: attamen nō ex quocūq3: s3 alterū ex altero: neq3 sufficiēs: q2 simul res oēs. differunt.n. mā: qm̄ quare infinita facta sunt: sed nō vnū. Intellect°.n. vn°. Quare si mā vna. illō factū est actu cui° mā erat potētia.

¶ Et dubitandū est in hoc ⁊ d̄ōm ex quo nō ente fit gnō. Non ens.n. tripl̄r dicit. Si igit fuerit in potētia: s3 nō ex qual3 potētia: s3 alteru3 ex altero. Et nō sufficit etiā vt oia sint insimul: q2 differūt in mā: ⁊ si nō qua de cā sunt infinita nō vnū. Intelligētia.n. vna est: si aūt mā etiā fuerit vna: ⁊ illud erit in actu: quod materie fuit in potentia.

¶ Uult narrare q̄ q̄uis mā p̄ma sit vna tñ multa est in potētia ⁊ habilitate ⁊ q̄ quodlibet ens cu3 mā cōi h3 nām ꝓpriā: ⁊ icepit ponere qōnē quā dissoluit: ⁊ ē q̄ ens ñ fit ex ēte: s3 ex nō ēte. ¶ Et. d. ⁊ si aliqs posuerit q̄ gnātio fit ex non ente h3 dubitare ⁊ dicere ex q̄ nō ente fit gnātio. Nō ens.n. dicit tripliciter. ¶ Et itendit quoꝝ vnū est nō ens simplr qd̄ nō h3 eē neq3 imaginationē. ¶ Scd̄3 est nō eē qd̄ ē in mā. s. ꝑuatio formaꝝ. ¶ Tertiū ē ens in potētia. Ens enī in potētia dr̄ nō ens. s. nō ens in actu. ¶ Et cu3 posuit h̄ tria: icepit breuiter ponere intētionē q̄ dissoluit qō. ⁊. d. si igit fuerit in potētia ⁊c. i. ⁊ si qd̄ dissoluit ponendo q̄ ens fit ex nō ente in actu ⁊ ente in potētia. nō.n. qdlibet ens fit ex q̄libet potētia. sed vnūqdq3 entiū fit ex eo qd̄ est in potētia illud qd̄ fit. i. ex potētia ꝓpria ita q̄ numerus potentiarum sit sicut nūerus specierum entium generabilium. ¶ Et. d. h̄ quia opinatur q̄

11. Mā est vna tñ ē multa pō ⁊ habilitate. vide p̊ te ge. ꝯ. 22. ⁊ i. cō. 29. ⁊. 4. ph. i. c. 84.

2

Nūer° pōt ē sic nūer° specierū entiū generabiliū.

Prīa mā p̄ bz pōz ad recipiēdū formas elmtoꝝ cis mediātib⁹ ad formas mixtoꝝ. 10.3.ce.c.67

prima mā est vnū fm subm ꝛ multa fm habilitatez. p̄mo.n.bz habilitates ad recipiendum p̄mas ꝫrietates.s.formas oium q̄tuoꝛ elntoꝝ. Scdo vo bz potentias cōsimiliū partiū mediātib⁹ formis q̄tuoꝛ elntorum: ꝛ iste potētie diuersant̄ fm diuersitatē mixtiōis q̄tuoꝛ elntoꝝ ita ꝙ ex h̄ diuersant̄ forme gnābiliuz.

3 ⁋ Et qꝛ antiqui fm positionē suā in mā non possunt dare cām in multitudine entiū ex mā.d. ꝛ nō sufficit ēt ꝙ oia fuerint simul.i.ꝛ iō nō sufficit in dādo cāz multitudinis entiū dicere ꝙ ea ex qbus fit gnātio fuerūt ēt insil' in actu: neqꝫ entia in potētia cum potētie nō fuerint multe. ꝛ ista qō cōsequit̄ Anaxagorā dicentē mixturā ꝛ oēs antiquos: cōtingit.n.eis vt qlibet fiat ex quolz: eo ꝙ nō sunt mãe ppinqua ppriē vnicuiqꝫ enti: album igit̄ nō fit ex nō albo qō est nigrū: sz ex qlibet nō albo. U.g. ex linea. Nō album.n.dr̄ de linea ꝛ silr cōtingit Democrito ꝛ Empedocli: cū elnta distinguant̄ apud ipm ex vno qō fecit amicitiā apud corruptionē mūdi.

4. ⁋ Et cū.d. ꝙ nō sufficit in positiōe eius ex quo est gnātio dicere ꝙ ea ex qb⁹ fit gnātio fuerūt entia ante gnātionē. dedit cām in h̄.ꝛ.d. nā sūt diuersa fm mām ꝛc̄.i.ꝛ sermo Anaxagore ppriē nō sufficit qꝛ multitudo entium pueniꝫ ex multitudie mãe aut forme agētis: ꝛ si nō q̄ de cā diuersant̄ entia in infinitum diuersitate īfinita ꝛ nō sūt vnū cū agēs est vnuz apud ipm qō ē itelligētia: ꝛ intēdebat cū mā sit vna ꝛ agens sit vnū. Nec̄e est vt nō sit multitudo: multitudo eni ē aut ex multitudine mãe: aut ex multitudine agētis si fuerit posse: vt forme diuerse hēant eādez mām aut ex multitudine duarū cārū.

Multitudo ētiū pueīt ex multitudine mãe aut forme agētl. vid. 7. me.cō.28.

5 ⁋ D.d. si autē mā fuerit vna ꝛc̄. si aūt mā fuerit vna ꝛ generās vnū ꝛ potētia vna: tunc illud qō fit erit vnū: subm.n.cum fuerit vnū: ꝛ potētia existēs in eo fuerit vna ꝛ agens vnū: tūc nulla erit cā multitudinis. Cap. II.

Cū sbz fuerit vnū ꝛ pō existēs i eo fuerit vna ꝛ agens vnū: tūc nulla erit cā multitudinis.

TRes vero sunt cāe: ꝛ tria principia: duo qdē ꝫrictates. Cui⁹ h̄ quidem rō ꝛ spēs. Illud vo priuatio. Tertiuz vo materia.

⁋ Postea qō non fit mā nec spēs. Dico aūt vltima oē nāqꝫ trāsmutat aliqd ꝛ ab aliquo: ꝛ in qd a quo quidē primo mouēte: cui⁹ vo mā: in qō vo spēs in infinitū ergo sunt si non solum es fit rotundum. Sed ꝛ ipsum rotundū: aut es: necesse est itaqꝫ stare.

⁋ Cāe igit̄ sūt tres ꝛ principia tria: quorum duo sunt cōtraria: quoꝝ vnū est forma: ꝛ alteruz priuatio: ꝛ tertiū mā: ꝛ post ista neqꝫ mā fit: neqꝫ forma: sed illa duo alia. Omne .n. qō trāsmutat̄: trāsmutat̄ ex aliquo in aliquod. Illud āt a quo trāsmutat̄ est motoꝛ: transmutabile aūt est mā. Illud aūt ad quod transmutat̄ est forma: ꝛ pcessus in infinitū: si cuprū nō tm̄ fuerit rotundū: h̄ etiā cuprū: ꝛ rotūdū necesse est vt p̄cedāt.

12. Cum declauit i p̄n° isti⁹ tractat⁹ ꝙ ipse nō q̄rit nisi p̄n° ꝛ elnta subē: ꝛ posuit ꝙ subē sē tres: mobil' ꝛ imobilis: ꝛ mobil' diuidit̄ i duo: i eterna ꝛ n̄ eterna: ꝛ fecit rememoratiōnē de eo qō declaratuz est in scia nāli: ꝛ ēt in tractatib⁹ p̄cedētib⁹: ꝛ declarauit q̄tū cōprehēderūt antiq de p̄n° nāli: ꝛ ꝙ nullus eoꝝ dixit in hoc fmonē ꝫuenientē gnōni ꝛ corruptioni: ꝛ h̄ qō dicūt ꝙ p̄n° sunt ꝫria: nō sufficit: ꝛ ꝙ nec̄iuz est dicere i hz eē: ꝛ ꝙ nullus eoꝝ dixit fmonē rectū: vn̄ nō potuerūt dissoluere qōnē dictā in dissolutiōe gnōnis neqꝫ potuerūt reddere cām ppter quā gnābilia sunt multa: mā aūt sit vnū: ꝛ agēs silr: ꝛ cū oia ista fuerint declarata ab eo. ⁋ Dixit. ꝙ cāe sunt tres ꝛc̄. D. d. ꝙ forma nō generat̄: neqꝫ mā: sz illō qō ꝫgregat̄ ex eis. Oē.n. trāsmutabile ab aliquo: ꝛ ad aliqd: ꝛ ex aliquo trāsmutat̄: illud aūt a quo trāsmutat̄ est motoꝛ: ꝛ illō ex quo trāsmutat̄ est mā: ꝛ illud ad qō trāsmutat̄ est forma ᵃ. Si igit̄ for⁹ gnāret̄ eēt ꝫposita ex mā ꝛ forma: qꝛ transmutaret̄ ab aliquo: ꝛ ex aliq: ꝛ ad aliqd: ꝛ forma tūc haberet formā: ꝛ ꝫtinget sic in ista vt hēret eēntiā: ꝛ sic in infinitū. Forma igit̄ in eo ꝙ est forma nō generat̄: ꝛ sic est de mā si eēt gnāta eēt cōposita: ꝛ sic iueniret̄ ex parte mãe spēs infinita in ꝫposito: aut gnō eēt ex nihilo: ꝛ hoc est declaratū in tractatib⁹ p̄cedentib⁹ isti⁹ scie. ⁋ D.d. ꝛ pcessus est in infinitū.i. forme ꝛ mãe.i. ꝙ si fuerint gnābiles ꝫtingit vt in eodez sint forme ꝛ mãe infinite. D.d. si cuprū tm̄ nō fuerit rotūdū.i. necesse est vt forme ꝛ mãe sint infinite: si posuerim⁹ ꝙ gnātū nō est cōpositū tm̄: sz ēt forma ꝛ mā. U.g. ꝙ gnātū nō est cuprū rotūdū: sz rotūditas ꝛ cuprū: qm̄ si ita fuerit: cōtinget vt an̄ rotūditatē sit rotūditas: ꝛ recipiēs rotūditatē: ꝛ silr cupruz indiget recipiente ꝛ forma. ⁋ Et hoc qō dixit nō est īpole in cōpositis materijs ꝛ in cupro: sed est īpole in p° mā ꝛ in simplicib⁹ formis: ꝛ accepit cuprū rotūdū loco cōpositi: ꝛ cuprū loco mãe: ꝛ rotundū loco forme. ⁋ D.d. sz rotūdū etiā ꝛ cuprū necesse est vt p̄cedāt.i. sz forma ꝛ mā necesse est vt p̄cedāt cōpositū: aut intēdit: sz si posuerimus formā eē gnābilē: ꝛ māz eē generabilē sicut est compositū ex eis: necesse est vt p̄cedant eas forma ꝛ mā. U.g. ꝙ si rotūdū fuerit gnābile necesse est vt sit compositū ex rotūdo ꝛ cupro.

Expositio. Nec forma nec mā gnāt: sed qō cōgregat̄ ex eis. Jd.7 me.25.26.ꝛ 27.31. Uide op⁹ p̄ ph. 2. 60. de mā.

a Si for⁹ gnāret̄ eēt ꝫposita ex mā ꝛ forma. Jd. 7. meta.cō.26. ꝛ.27.

Documentū Uide p̄ phy. tex.cō.82.

⁋ Postea qꝛ quecunqꝫ ex vniuoco fit suba. Nam ꝛ q̄ nā sunt subē ꝛ alia: aut.n. arte: aut nā sunt: aut fortuna: aut casu. Ars igit̄ principiū est in alio. Natura āt principiū in ipso. Homo nāqꝫ hominē generat: relique vero cause horum priuationes.

⁋ Et est ista: qꝛ vnūqdqꝫ subarū fit ex eo qō est ꝫueniēs ei in nā. Naturalia.n. sūt subē: ꝛ illa alia residua: aut sunt artificialr̄: aut naturaliter: aut casu. Ars igit̄ principiū est in altero: natura vero est principiū p se. Homo eniꝫ generat hominē: cause aūt residue sunt priuationes alteroꝝ istoꝝ.

13. ⁋ Cū declarauit p̄n° subē gnābilis ꝛ corruptibilis existētia in ea.s. formā ꝛ māz: vult ēt declarare p̄n° agentia ad veniēdū ad p̄° p̄n°: ꝛ incepit facere rememorationē de eo qō declaratū est in tractatib⁹ subē: ꝛ dixit: ꝙ vnaquęqꝫ subaꝝ fit ex eo qō cōuenit ei in noīe: vt hō ex hoīe: ꝛ equus ex equo. ⁋ Et dixit Alexā. ꝙ dꝫ hō cōiūgere huic ꝛ querere de aialib⁹ gnātis a putrefactiōe qō sint gnāta ꝫueniēte in noīe. Ista.n. vidētur gnārī nā nō voluntarie: aut casu: neqꝫ ēt mulus fit ex ꝫueniēte ei cū nō generet̄ a mulo. ⁋ Qō aūt con-

Alex. qōnē de genitis ex putredine: et de mulo qō fiat a nō sili.

iungit est qd ponit maiores dubitatiões: qm cũ. d. q ea q̃ sunt fm nãm sunt ex ɔueniẽtib⁹: addit in suo sermone q ⁊ illa alia residua aut erũt artificialr: aut nãliter: aut casu. Reputat .n. q iste sermo non est q tm̃ sube sint ex ɔueniẽtib⁹: sz ⁊ oĩa alia q̃ fiunt ex nõ suba sũt ẽt ex ɔueniẽtib⁹. ¶ Ea aũt q̃ fiũt artificialr pole est vt sit verũ: cũ ars est forma illi⁹ qd fit quã facit artifex in mã. sic. d. in fmõe pcedẽti q rõ cuiusl3 ẽ for⁹.

7. meta. 23.

In eis ãt q̃ sũt casu quoz agẽs nõ est terminatũ quõ ẽ intelligẽdũ q ista fiũt ex ɔueniẽtib⁹. ¶ Et forte cũ .d. in istis dicit. neq3 q sũt: neq3 q fiũt a sili. qm cuz. d. de reb⁹ q̃ fiũt nãlr: ⁊ q̃ artificialr. sequit post ⁊. d. cãe ãt residue sũt puatiões istoz: ⁊ puatiões nõ sũt gnões fm pmã intẽtionẽ: sz fm errorẽ ex accñtib⁹ positis: qm neq3 in artificijs ẽt ea q̃ fiũt fm errorẽ fiũt in rei veritate. i. q ẽ credendũ q Ari. opinabat q ea q̃ fiũt casu fiũt ex ɔueniẽtib⁹: cũ nõ sit rectũ vocare ea gnãta. sz puatiões gnãbiliũ: sũt. n. in nã sic ea q̃ fiũt in artificio errores: ⁊ sic ista nõ est rectũ vt vocent gnãbilia artificialia: ita illa q̃ fiũt casu in reb⁹ nãlib⁹: ⁊ B intẽdebat cũ. d. cãe ãt residue sũt puatiões istorũ. D. d. Alex. iã locut⁹ fuit de hoc multũ in tractatu. 7. ⁊ declarauit quõ sit vnaquequ rerũ q̃ fiũt ex ɔueniẽtib⁹: ⁊ ẽt locut⁹ fuit Arist. de reb⁹ q̃ fiũt ex putrefactiõe in physicis: qm ista q̃uis nõ sint ex cõueniẽtib⁹ simplr: tñ sũt ex aliq̃ opatiõe: calor. n. extrĩs in substãtijs ẽ cã i gnõne hoz. ¶ D. ẽt. ⁊ qd intelligebãt p suũ fmonẽ ex ɔueniẽtib⁹: ita est q q̃ fiũt nãlr: nãlr fiũt: ⁊ q nullũ eorũ q̃ fiũt nãlr: fiũt ab artificio: sz ex nã: ⁊ silr artificialia ex artificio: ⁊ silr cãlia: nullũ. n. istoz fit ex nã: aut artificio: ⁊ q oĩa ista declata sũt hic. D. d. artificiũ ãt est pn̈ p se. i. q ars est pn̈ mouẽs in alte; in eo qd ẽ alterũ. Nã ãt est mouẽs aliqd p se. i. qr existit in re p se nõ accñtalr: ⁊ hoc declaratũ est in. 2. phy; ⁊ cũ nõ dixit in hoc fmõe ea q̃ fiũt volũtarie. D. Alex. q pole ẽ ordinare ea q̃ fiũt volũtarie: ẽt cũ eis q̃ gnãnt fm artem. Volũtas. n. est ẽt pn̈ in altez. ¶ D. Alex. ⁊ cũ dixit hoc. d. post: hõ. n. gnãt hominẽ: ⁊ iste fmo sigt q nõ intẽdebat p hoc qd. d. de eis q̃ gnãnt q̃ fiũt ex conueniẽtib⁹ nisi pmã ĩtẽtionẽ intẽtionũ ɔueniẽtiũ. Oĩa .n. q̃ sunt nãlr: aut artificialr non hñt dispõnẽ talem. Inueniunt. n. p se: aut p casum: cũ vocat ea q̃ sunt hõ puata nõ gnãta. ¶ Et intẽdit Alex. p hũc fmonẽ q ea de quib⁹. d. Arist. q ea q̃ sũt ex ɔueniẽtib⁹: ⁊ ex arte fm pmã intẽtionẽ. Oĩa. n. q̃ fiũt a nã ⁊ artificio sũt talia: cũ iã pscrutat⁹ est de casu in alio loco: ⁊ ipse dat rõnẽ ex hoc q Arist. nõ vocat ista gnãta. D. Alex. ⁊ forte fiũt casu ⁊ p se aĩalia q̃ gnãnt ex putrefactione: qm ãt ea q̃ fiũt ex ɔueniẽtib⁹. Iã declaratũ ẽ ex pmis tractatib⁹: qm vo mulus fit ex ɔueniẽte declaratum est in pmis tractatib⁹. fit. n. ex asino ⁊ equa: ⁊ sũt ea q̃ sũt vna intẽtio: ⁊ hñt vnũ nomẽ positũ. i. q intẽtio cõueniẽs ex q̃ fit mulus est nã cõis asino ⁊ eque. ¶ Et hoc qd. d. Alex. in expõne isti⁹ loci ẽ totũ bonũ: sz nõ videt ex verbis Arist. q ponit pter subas aliq̃ gnãri ex ɔueniẽtib⁹ sic ipse dic̃ q appet ex fmõe ei⁹: qm cũ .d. ⁊ illa alia residua nõ rñdẽt ad illud qd. d. q fiunt ex ɔueniẽtib⁹: sz est pn̈ fmõis ⁊ suũ appositũ est: aut artificialr: aut nãlr: aut casu. ⁊ in alia trãslatiõe ab ea quã exposuit Alex. accidit aut artificialr. ⁊ fm hoc. q. d. q gnãbilia q̃ sũt sube sũt ea q̃ fiũt ex ɔueniẽtib⁹: illa ãt alia fiũt nãlr: aut casu: ⁊ fm hoc nõ accidit dubitatio in hoc fmõe: ⁊ idẽ declauit in tractatu. 7. ¶ Et inuenim⁹ hũc fmonẽ copulari in alia trãslatiõe cũ eo qd dictũ ẽ pri⁹ hic sic. D. d. nec ẽ vt hoc sit post hoc:

Secõ ph. 83 et. 84.

Alia expositio Alex.

Expõ Auerroys 3 pmã expõnẽ alex.

7. meta. 32.

oĩa. n. suba fit ex ɔueniente in noĩe ⁊ diffõne: ea aũt q̃ fiũt nã sunt sube: alia aũt aut sunt nãlr aut p se. ¶ Et reputo q B qd accidit in trãslatiõe Alex. ⁊ illa alia residua: qm sũt aut casu: aut p se. s. B q addidit hãc pticulã: qm: qr fm B q. d. ⁊ illa alia residua: rñdendũ ad B qd. d. ex ɔueniẽtib⁹. ¶ Et B inuenim⁹ ex trãslatione Ioãnis sicut. d. ⁊ cũ pcessus fuerit in ĩfinitũ si cupreũ nõ fuerit tñ rotũdũ: sed rotũdũ aut cupreũ: nec ẽ est vt stet: deinde post B: qm vnaq̃q3 subaz fit ex ɔueniente in noĩe: ⁊ ea q̃ in nã sube: ⁊ illa alia residua: qm fiunt: aut artificialr: aut nãlr: aut casu: aut p se: ⁊ B facit existimare q oĩa sunt ex cõueniẽtib⁹ fm q. d. Alex. ⁊ qd plus ponit dubitationẽ in B est: qr ponit in eis ea que fiũt artificialr. Iam. n. d. Arist. q ea q̃ fiũt artificialiter sunt ex ɔueniẽtib⁹: sed vr̃ mihi q intẽdebat p alia residua alia accñtia pter subaz. ⁊ iõ posuit inter ea q̃ fiunt accñtaliter. ¶ Et fm B sube q̃ fiũt ex putrefactiõe collocant in eis q̃ fiũt ex ɔueniẽtib⁹ nõ in eis q̃ fiũt ex casu. Ea. n. q̃ fiũt ex casu nõ hñt ordinẽ: nz sunt spẽs ĩtẽte a nã. Iste ãt vñr eẽ spẽs a nã: sz tñ diminuũtur a spẽb⁹ gñatis a pr̃e ⁊ mr̃e. ¶ Et plura eoz fiunt in tpib⁹ dterminatis. nihil ẽ igit in istis dicere q fiunt casu. B aũt qd. d. q Aristo. d. ista in physicis errauit p obliuionẽ: ⁊ forte. d. ea in tractatu 2°. ⁊ iste tractat⁹ est diminut⁹ in q̃busdã locis fm q puenit ad nos. ¶ Et cũ diximus q illud qd gñat ex putrefactione gñat ex ɔueniẽte: nõ volum⁹ dicere q gñat ex calore innato tñ: sic. d. Alex. fm alterã suaz expõnũ: sz est dicere q putrefactio ex q̃ gñat est sic semẽ in aĩalib⁹ gñantib⁹ .s. qr sic in seminib⁹ ẽ v̄tus gnãtiua spẽi hñtis illud semẽ quã Arist. assimilauit artificio: ita v̄t⁹ q̃ ẽ i putrefactiõe ppa alicui⁹ aĩalis ẽ silis artificio qd ẽ in semine: ⁊ cũ ea q̃ fiũt ex artificio fiũt ex cõueniente: nec ẽ ẽ vt ea q̃ fiũt ex v̄tute q̃ ẽ in putrefactiõe ppa alicuius aĩalis fiãt a ɔueniẽte. ¶ Et nulla dña ẽ iter v̄tutẽ q̃ ẽ in putrefactiõe q̃ assimilat artificio: ⁊ eã que est in semine: sz ea q̃ ẽ in semie fuit ex hñte semẽ ⁊ sole: illa ãt q̃ ẽ ex putrefactiõe a sole tñ. ⁊ iõ. d. Arist. q hõ generat ab hoĩe ⁊ sole: ⁊ iõ nullo mõ indigem⁹ ponere formas quas existimauit Themi. ponere ex necẽitate in aĩalib⁹ que fiunt ex putrefactiõe.

Prima rõ. Ea q̃ fiũt casu ñ hñt ordinẽ: nz sũ spẽs ĩtẽte a nã. vid idẽ. s. cõ. 18. ⁊ 7. me. cõ. 31.

Secõa ratio.

Vide. 2. physicoz. 83.

Quõ gñta p putredinẽ fiunt a ɔueniẽti.

Dña iter v̄tutẽ putredinalẽ ⁊ fẽia.

2. phys. 26.

¶ Sube aũt tres sunt: mã qdẽ hoc aliqd substantiam apparere. Nam quecunq3 sunt tactu ⁊ nõ connascentia mã ⁊ subm: nã vero hoc aliqd in q̃ẽm habitus qdã. Amplius tertia q̃ est ex his singularis vt Sor. ⁊ Callias. In quibusdã igr̃ hec nõ est pter compositã subaz vt spẽs dom⁹: si nõ est arsnec est generatio nec corruptio horũ. Sz alio modo sunt: ⁊ nõ sunt: vt domus q̃ sine mã: ⁊ sanitas: ⁊ omne quod fm artem. sed siquidẽ in eis que sunt materia.

¶ Sube ãt sunt tres. Vna est mã: ⁊ hoc est fm q videt. Qm̃ illud est fm cõtactũ: ⁊ nõ est fm ordinẽ ⁊ mã ⁊ subz. nã aũt ẽ hoc: ⁊ etiã est tertiũ istoruz qd est vniuscuiusq3 vt Sor. ⁊ Callie. Qm̃ in vnoquoq3 intẽtio hõ rei nõ est nisi suba composita: vt forma domus. Nisi ars esset nõ esset gnãtio ⁊ corruptio istoz: nisi alio mõ sint entia: ⁊ nõ entia

sine materia & sanitate. Et omne quod est per artificium: sed est per causam in eo qđ est per naturam.

14 ¶ Cum dixit. pncipia substātie sensibilis quorū pncipia sunt substantie: intendit dicere in hoc caplo quot sūt substātie: & ipse facit rememorationē de eo quod declaratū ē in tractatib⁹ subē: & i scia nālī: & declat φ sīt tres mā & for: & illđ qđ ex eis ɔgregaī: vt vniat ex h ad cogñcēdū pᵐ forᵐ & pᵐ finē. ¶ D. Alex. & p Ari. d.đ mā hūc sṁonē. Una āt ē mā & ē sz φ vř: ēt i h sṁoē ē difficltas: & itētio ē: qꝛ subē sīt tres. Una igiř earū ē mā: & h ēqñ recipit formā & adunaī: qꝛ tūc ē cū forª. Forª.n.ē i actu: & vř illic. illa āt p se nō vř. ¶ D. aut erit itētio sic: & ē qꝛ mā ē h sz φ vř: qm mā p se & i rei vitate ñ ē h: sz reputař eē h: qm i q̄lz iueniř mā: & h sīt q̄ sīt subti. ¶ Intētio āt pᵉ expōnis Alex. ē qꝛ mā ē illa q̄ vř: aut sentiř pp forᵐ: & dz dicere φ mā ē illa q̄ vř sz φ ē h loco ei⁹ qđ. d. φ ē h sz φ vř. ¶ Intētio vo zᵉ expōnis ē φ mā ē h i sensu. i. φ sensus ñ ɔpħedit dřias iter ipas: & h sz itellectū: & iđ antiq reputauerūt subas rerū eē mās eoꝝ: & φ forᵉ ñ sīt subē. Forᵉ.n. sīt isensibiles: sz itelligibiles: & hz 3ᵃᵐ & 4ᵃᵐ expōnē q̄s nos p⁹ dicem⁹. ¶ D. Alex. & h qđ. d. pᵉ: qm illđ qđ ē sz tactū & ñ ē sz ordinē ē mā & subz: addidit ipsuz ei qđ. d. & ē sz φ vř: inq̄tū dṁrat φ mā vř h i reb⁹ i q̄bus existit: cū fuerint ɔtingētes se adiuicē: & adhuc ñ ordiate: aut ɔposite sic ē res gnāta: & ē illđ qđ ɔponiř ex eis: ista.n. reputaī eē mā ei⁹ qđ fit ex ea sz φ h gd: sī.n. ɔtigerēt se adiuicē nisi eēnt h i actu: & sz hūc modū lapides & lateres sīt mā dom⁹: & ligna & tabule mā nauis. ¶ Sz forte itēdebat cū. d. φ h igiř ē h sz φ vř dṁrare φ mā q̄ vř ē h. mā āt q̄ vř ē mā ppinq̄. h āt ē i re. ¶ Et forte. d. sm φ vř ad dclandū māe nāz. Qđ.n. d.đ ea i alio loco φ ipa mā ē cognita sz silītudinē ɔuenit huic qđ. d. mđ sz φ vř. ibim⁹.n. ad itelligendū nāz ei⁹ ex reb⁹ q̄ vlr: & forte h ē illđ qđ dclauit p exēplū cū. d. qm illđ qđ ē sz tactū ñ sz ordinē ē mā & sbz: qm si i reb⁹ q̄ vlr. s. ɔpositis fuerit aliqđ ñ sz ordinē: vt i domo mā vř vicia reb⁹: ex qb⁹ fit dom⁹: lapides.n. & lateres hñt talē dispōnē & pportionē sic mā hz i aliis reb⁹. & forte. d. h in loco ei⁹ qđ diceret φ est aliq̄ suba. h igiř sīt vba Alex. ¶ Intētio āt pmi sṁōis ē: qꝛ cū. d. φ mā reputaī eē h sz sensū dclauit qñ existiaī: &. d. & h erit cū māe rei ex qb⁹ ɔponiř fuerit ɔtigētes se adiuicē: sic dispō lapidū & laterū i domo. Dom⁹.n. ñ reputaī eē nisi lapides & lateres: cū.n. māe rei fuerint admixte: tūc ñ reputanř eē illa res: & sm h itēdebat cū. d. p ordinē mixtionē & ɔfirmat hāc expōnē: illud qđ iueniř i alia tāslatiōe. ¶ Intētio āt 3ᵉ expōnis quā. d. sup h φ mā ē h sz φ vř: qꝛ itēdebat māz ppinquā: & q. d. & mā ppinq̄ rei ē mā hui⁹ rei visibil: & sm h erit itētio sṁōis ei⁹: qm qđ ē sz tactū ñ sz ordinē ē mā & sbz: qꝛ māe ppiq̄ sīt ille q̄ tāgūt se adiuicē. Que.n. admisceř & adunaī ñ sz māz ppiquā. v.g. qꝛ caro & os & man⁹ ex qb⁹ man⁹ ɔpōiř ex mā ppiq̄ man⁹: & sīt ɔtigētia se adiuicē. iiij. āt elmta q̄ sīt mixta adiuicez sīt māe remote. ¶ Intētio āt 4ᵉ expōnis ē qđ. d. in phy. i. φ pᵃ mā ñ itelligiř nisi sz ɔpationē. s. illā cᵉ ɔpatio ad oīa entia i actu ē sic ɔpatio māe sēsibil ad illđ cᵉ ē mā: vt ɔpatio ligni ad nauē. & sz h erit itētio ei⁹ qđ. d. φ mā ē h sz φ vř. i. φ pᵃ mā ñ itelligiř eē mā h⁹ rei: nisi sm mās q̄ vlr. Māe.n. ɔtigētes ñ aduate faciūt itelligere hāc itētionē. ¶ Et oīa ista q̄ iste dix nihil faciūt nos acqrere q̄ añ ñ sciuim⁹ đ mā. Si igiř potuerim⁹ exponere hūc sṁonē tali mđ q̄ potuerim⁹ scire rē nouā de mā: & ɔuēiētē lře erit aliqđ. ¶ Et vř mihi φ itēdebat dare dřiā iter nāz māe i eē: & nāz forᵉ vlis & marie illi⁹ qđ ē gen⁹. Reputaī.n. φ pᵃ mā qꝛ ē cōis hz nāz rei vlr pdicabil đ plib⁹. Uñ qdā existimāt pᵃᵐ māz eē corp⁹. ¶ Et si ita eēt hřet formā: & ñ ē vna sz nūex: sz sz formā: sz iā dcm ē i aliis locl ipaz eē vnā sz nūex. ¶ Demrān igiř q̄ūo vnū nuō pt iueiri i plib⁹. h qdē ñ itellr i eo qđ ē i actu: i eo āt qđ ē i po dře ē qđ ē vnū i nuō: & cōe plib⁹: & ñ hz dřias qb⁹ differt in singulis idiuiduis adiuicē: & qꝛ dře idiuisibiles absunt & carēt formis qb⁹ iueiř plulitas i nuō dřiř eē vnū: et qꝛ carēt forᵃ q̄ res dř eē vna nuō pñr eē cōes reb⁹ plibus i nuō: ñ qꝛ hñt forᵃᵐ cōez sic ē i gnē: sz igiř φ carēt dřiis formaꝝ idiuidualiū ē vna nuō: ñ qꝛ hēat formā idiuidualē q̄ sit vna nuō: & sz h ēt φ caret forᵃ in actu idiuiduali ē cōis plib⁹ reb⁹. Forᵉ.n. cōes i qb⁹ inueniūtur vlia sīt entia i po: & scire iđ aliqđ sz φ ē vle ē scire i po. Cōitas igiř q̄ itelligiř i formis cōib⁹ hz eē ex aiaz i po. Ista āt cōitas q̄ itelligiř i mā ē pura puatio cū ñ itelligaī nisi sz ablationē formaꝝ idiuidualiū ab ea. Mā igiř ñ hz eē ex aiaz sz hūc itellectū. s. qꝛ ē cōis oībus gnābilib⁹ & corruptibilib⁹ cū ñ itelligaī sic nisi sz puatōez: & cū ita sit: illđ igiř q̄ūo dřr a ñ eē: & ē aliqđ ens ex aiaz ē: qꝛ ē sbz idiuidui sēsibil qđ vř: ñ illđ qđ itelligiř ex ea: & h ē pfecta imagiatio māe: & h nunq̄ d. Ari. i aliq̄ loco sz iueiř ex ei⁹ vbis. Si igiř iste sṁo ē ɔueniēs huic expōni: tē iste sṁo faē itelligere φ eē ē eē māe: & ē ppri⁹ huic scie: & ñ đ scia nāli: & null⁹ pt intelligere eē māe i rei vitate nisi sic. & cū ispexeris vba Ari. videb φ h expō ñ remota ē ab eis pl⁹ ill. iiij. expōnib⁹: & est multo melior eis. ¶ Et sm h erit itētio ei⁹ qđ dix. ē h sz φ vř. i. & ē illa cᵉ eē ñ ē nisi sz φ sentiř. i. pp illđ q̄ fit sensibil: & h ē forª. Mā.n. ñ ē sensibil p se: sz p aliđ. i. p formā: & ñ hz eē nisi qꝛ sentiř p aliđ ñ p se. ē.n. ens p illđ qđ sentiř: & qꝛ eē māe ē eē in ɔpatiōe ad h eē q̄ sentiř: & ē forª. d. qm qđ ē sm tactū &c. i. & cū qđ suū eē ē p illud qđ sentiř ē: qꝛ eē cᵉ nā ē i cōtactu: & cōtinuatiōe cū alio vt pficiaī p ipz: ñ cᵉ nā ē in ordie intellecto ab eo: & ēt forª itellibil ē mā & sbz. Ista.n. nā qꝛ ñ hz formā ñ hz itētionē itellectā ab ea. & fuit suuz eē i ɔpatiōe ad formā: & q. itēdebat dṁrare φ sua nā ē in ɔpatiōe: & φ ñ hz nāz ppaz: & accepit ɔtactū loco cōpatiōis. Dē.n. cui⁹ eē est p cōtactū & p cōtinuationem cū alio nō p nām intellectaz ab ea qua fit ens p se est mā. ¶ Et forte itēdit intētionē manifestiorez oibus pdictis sm verba: & est φ mā est illud ad qđ inuitur sm sensuz. Forma.n. nō cōprehendiř sm sensum: sz sm suā actionē: & iđ nō cōprehendiř nisi ab intellectu: &. d. qđ aūt est sm cōtactuz nō sm ordinē est subm & mā. i. & iđ elemēta sunt ea q̄ tangunt se nō sm ordinē qui fit a rebus tangibilib⁹. & intēdebat p ordinem formā. & iste sermo sm intellectū istuz est ppri⁹ materiis ppinquis. ¶ Et. d. sm ɔtactū nō mixtionē qꝛ hoc est cōe elemētis admixtis & nō admixtis. s. qꝛ admixta p tangunt se, deinde admiscenř. ¶ Et cū. d. hoc incepit dicere formā &. d. & in tactu nō est hoc ad quod est aliquid habitū in esse. i. & scđa substantia est natura ad quā transmutatur substantia que in materia: & est habitus. s. forma. ¶ D. d. & etiaz tertia &c. i. & tertia substantia composita ex istis que est vnumqđ q3 indiuiduorum. ¶ D. d. quoniam in qualibet re intentio huius rei non est aliud a substantia composita vt forma domus nisi ars. id est. manifestū est φ intētio rei que existit in ea in actu & est forma eius nō est

[Marginal notes, left column:] Prima expō Alexan. — Scđa expō eiusdē. — Sūma pme expōnis. — Sūma scđe expōnis. — Tertia expō — Quarta expō — Expō pme expōnis alc. — Expō tertie. — Expō q̄rte. — Expō Auerrois.

[Marginal notes, right column:] Intellect⁹ p pōnis quarte mā ē vna nuō & plib⁹ cōis — Unde colligit p formā re eē vnā numero. vđ cōsilit. z. đ a. z. 7. et. 8. et. 7. me. cō. 49. & 65. 6. phy. Cōitas q̄ intelligiř i formis cōib⁹ hz eē ex aiaz in pōa. Idez p me. 45. & 7. me. 57. vide hic z. 4. & h cōme. 18. — Auer. applicat suam expōnē textui. — Idē p phy. 69. & p ca. de sba orb. & 4. phy. cōme. 16. — Alia expō cōmētatoris. Forma ñ ɔpre hēdiř sz sensū: sz sz suā actionē. op⁹ z. de a. z. 63.

Forma arti in aia e alia ab ea q̄ e ex aiam. vid. s. co. 23.

non est separata a mā q̄ ē in eo nisi i artificijs. Forma.n. eius qd fit ē in aia: ⁊ ē aliud ab eo qd ē ex aiaz. ❡ Et h ē manifesti⁹ in alia trāslatiōe. Dicit.n. loco isti⁹ smōis: qm intētio isti⁹ est q nō ē ex subam ₒpositā. Et cū idu xit hūc sermonē q̄si pponēdo ipm ad pscrutandū vtx fora abstracta inueniat aut nō. d. nō cēt ēt gnatio aut corruptio. i. sed fore artificiales nō hnt gnationē neq corruptionē cū sint accntia. ❡ Et h ēt inuenit mani festius in alia trāslatiōe. ❡ D. d. neq ēt inuenit i istis gnatio ⁊ corruptio: ⁊. d. h ne aliqs dicat q sic fore arti ficialiū inuenitur i alio a mā cox: forte sic ē de foris nālib⁹: s3 quocūq3 sint fore artificiales nō sūt abstra cte: qz aut sūt in aia: aut in mā. ❡ D. d. nisi alio mō sint entia ⁊ nō entia dom⁹ sine mā ⁊ sanitate ⁊c. i. sed forte aliqs q̄ret vtx sit posse vt aliq̄ formax sit abstracta: ⁊ manifestū est q nō de artificialib⁹: de nālib⁹ aūt du bium ē: de artificialib⁹ aūt nō est dubiū: qz fora dom⁹: aut ē in laterib⁹: aut in aia edificatoris: ⁊ silr fora sani tatis: aut ē in aia medici: aut i hūorib⁹. ❡ Et inuenit in alia trāslatiōe post h qd. d. neq inuenit in istis ge neratio ⁊ corruptio sic: s3 dom⁹ q̄ est sine mā: ⁊ sanitas: ⁊ intendit: s3 dom⁹ q̄ est sine mā: ⁊ sanitas q̄ ē in aliquo sine mā: est in aliq̄ mā. s. aia: ⁊ forte intēdit: s3 domus ⁊ alie artificialiū forax sūt eaq̄ sunt possa inueniri in mā alia a mā in q̄ existūt in rei veritate. ❡ D. d. Aris. in hac trāslatiōe: ⁊ oē qd ē s3 artē ⁊ alio mō aut nō nisi que sūt fm nām. i. ⁊ iō querēdū est vtx sit posse inue nire aliquod abstractū in formis artificialib⁹: aut nō nisi in formis naturalibus.

Idē. z. ph. co. 13.

Forma sani tatis aut ē in aia medici: aut in humo rib⁹. Idē. 7. met co. 23. ⁊ hic. s. co. 36.

❡ Quapropter non male Plato ait: qz spēs sunt quecūq3 nā: si q̄dē sunt spēs alie hox: vt ignis caro: caput. oia eni3 materia sunt ⁊ eis que maxīe sunt substantie vltime.

❡ Et ideo nō fecerūt male illi qui posuerunt formas: qz ista si fuerūt alio mō sūt oia que existūt fm naturā: sed ex istis ignis: caro: os: caput: oia sunt mā: ⁊ h suba ē illd qd est ma ius valde: ⁊ illd postremū ⁊ indiuisibile.

15 ❡ D. Alexan. innuit in h sermōe Plato. nō dixit hn fe cerūt: sed. d. nō male: ⁊ iste sermo erit manifestior si le gatur ita: ⁊ iō nō male fecerūt ponētes foras si habent esse aliquo mō affirmādo oē qd ex eis fit per naturā. ❡ D. ⁊ pōt intelligi sic: ⁊ iō nō male fecerūt ponentes formā istox oia q̄ sunt fm nā3 si fora h3 cē aliquo mō d. ⁊ erit manifestior iste sermo si mutauerint hāc pti culā ens ab hac pticula forme: ⁊ fuerit posita cu3 hac particula sunt: ita q sic legat: ⁊ iō nō male fecerūt po nentes foras: q ista sunt oia q̄ sunt fm nām: si fore hnt esse. ❡ Et oēs iste expōnes reducūtur in duas. Quax vna ē q intēdebat q nō male fecerūt ponentes foras abstractas formax rex nāliū: qz nō posuerūt istas for mas rex artificialiū si aliq̄ mō cē hnt fore abstracte. ❡ Aut intēdit q iō nō male fecerūt: dicētes q forme rex nāliū sīt abstracte: cū si dixerit h i foris artificia lib⁹. Duo.n. hi smōes pping sīt. s. dīc q for⁹ nāles sensi biles hnt foras abstractas qd. d. Pla. aut dīc q forme nāles sūt fore abstracte ⁊ pscrutatio de h. i. vtx ē aliq̄ fora abstracta ē pscrutatio nāl' sic ipe p⁹ fac: pscrutatio vo de h. vtx fore abstracte sunt alie a foris sensibilib⁹ que sūt fore rex sensibiliū nō est nālis cū nāliter desi derat: sed ē pscrutatio necessaria fm q aliquis. d. ⁊ h fm aliquā rationē. ❡ D. d. sed ex his ignis caro os ca put: oia mēbra: sunt intelligenda: ex h fm Alexā. duo

Prīa expō Alexādri.

Scda expō eiusdem.

Sūma istax expositionū.

Prīa expō Alexandri.

quox vnū est q hō non appet in oībus formis nālib⁹: sed quedā forme nāles vīr nō separi a mā: vt forma ignis: ⁊ ossis: ⁊ capitis: ⁊ carnis. ❡ Et. q. d. fm hāc expo sitionē: sed qd fuerit ex istis formis sicut ignis ⁊ caro ⁊ os hnt oēm mām: ⁊ impossē ē vt sit abstractū ab eis. ❡ Et pōt intelligi ēt q impossē est credere in oib⁹ for mis h: qz forax rex nāluim q̄dā sunt forme rex q̄ sūt mā aliox vt ignis ⁊ aliox elntox q̄ sunt māe aliox: ⁊ silr carnis ⁊ ossis q̄ sunt māe capitis: ⁊ h māifestius ē fm h qd. d. oia mēbra. ❡ D. d. de suba ē illd qd ē ma⁹ valde: ⁊ illud postremū ⁊ indiuisibile. Intelligēda ēt sunt fm Alex. duo. intēdit.n. p illud qd est magis suba: cōpositū ex mā ⁊ forma: ⁊ per postremū ⁊ indiuisibile mām: ⁊. q. d. ⁊ suba ₒgregata dignior ē vt sit suba q̄ po strema suba q̄ est cōis oib⁹: ⁊ est corpus. ❡ Aut inten debat p subam que ē maioris subalitatis subam ₒposi tam ex elntis: ⁊ p postremū elnta: ⁊ fz h erūt oia ista. s. forme ⁊ mā cox mā postreme sube. D. Alex. ⁊ h inue nitur manifestius in alia scriptura sic: ⁊ iō nō male fe cerūt ponētes foras: qz sunt oia q̄ sunt fm nām si fore sunt aliquo mō: s3 istox. Ignis eni ⁊ caro ⁊ os ⁊ caput oia sunt postrema ei⁹ qd est dignius vt sit ens. d. Alex. ⁊ non intēdebat p subam postremā h mām: dico ego: ⁊. d. h vt reputo: qz Aristo. nō fecit hic cōparationem nisi inter substātias q̄ sunt in actu.

Scda expō eiusdem.

Ibi vt fm Alex. ₒposi tum ē nobi liorē sbas q̄ formam.

❡ Mouētes quidē igit cāe velut prius facte existētes: q̄ aūt vt rō sil'. Qn eni sanat hō etiā sanitas ē: ⁊ figura eree spe sil': ⁊ erea spa.

❡ Et cāe mouētes sūt qz pcedūt tm̄: hoc aūt quasi vniuersalia sunt insimul. si eni hō est sa nus: tunc sanitas ⁊ hō sunt insimul. ⁊ figura spere cupree ⁊ spera cupri sunt insimul.

16 ❡ Cum declarauit cās esse duas: mām. s. ⁊ foram: vult distinguere inter eas ⁊ cām mouētem ⁊ agētem: dicē do q cā agens differt a fora: qz agens ⁊ mouēs pcedit illud qd agit ⁊ mouet ab eo. formalis aūt ⁊ mālis ē cū gnōne. ❡ Et h intēdebat cū. d. ea aūt q̄ sūt vt r sunt in simul. cause aūt p quas res fit ens ⁊ vnū sūt cū eo qd p ipsas fit totū insil: cū talē dispositionē hēant in cōgre gato: sicut partes in toto. ❡ D. dedit exēplū: ⁊. d. si eni hō est sanus ⁊c. i. q sanitas nō pcedit hoiem sanū cum sanitas i sano ē q̄si fora. san⁹ aūt ncēe ē vt pcedat sanita tē: ⁊ silr figura spe q̄ ē. q. fora spe nō pcedat sperā.

Hic vt dicē mās pcedere formas: cui⁹ opp^m. vid. 9. metha. 15.

❡ Si aūt aliqd manet posterius pscrutādu3 est. In qbusdā.n. nihil phibet: vt si ē aia tale nō ois s3 intellectus: oē nāq3 ipossē forsan.

❡ Si aūt aliqd rex in postremo q̄rendu3 est de hoc. In qbusdā.n. nō est impossē. V. g. si anima ē talis dispositiōis nō tota: s3 intelle ctus. Tota enim forte impossibile.

17 ❡ D. Alex. q̄rēdū ē si aliq̄ istax forax remanet postq̄ ₒpositū corrūpit. d. narrauit vn̄ veniat ad hāc qōne3: qm qz aia hois est fora eius: ⁊ intellectus ē aliq̄ fora: ⁊ virtus aie remanet postq̄ hō corrūpit: posse ē vt aliq̄ forma mālis remaneat postq̄ cōpositū corrūpit: sed nō tota aia remāeat. Quedā.n. vtutes aie n hnt cē nisi cū mā: vt cibabilis ⁊ sensibil' ⁊ imagiatiua ⁊ dsideratiua. Neq ēt iste itellect⁹ q ē vt⁹ aie: ⁊ existiat q ē po ei⁹: posse ē vt remāeat. Intlls.n. quē. d. illd aia. s. q remāet. s. intlls adept⁹ nō est intellectus iste neq est pars aie neq ē ēt fora mālis vt declaratū ē illic. ❡ Et. d. forte

q demõstratio sup h nõ est istius artis: s3 libri de aia.
¶ Et h qd.d. Alex. est sua opinio de intellectu.s. q nul
lus intellectus remanet nisi adeptus intellect⁹. Intel
lectus aũt in habitu ⁊ mãlis corrũpit apd ipm: ⁊ hunc
intẽdebat cũ.d. neq3 ẽt iste itellect⁹ q vtus aie reputat
esse ps ei⁹ poss̃e ẽ vt remaneat: ⁊ iõ.d. q itellect⁹ quẽ.d.
in lib. de aia remanere.s. adept⁹ nõ est iste.s. q ẽ habit⁹
aie neq3 pars ei⁹. ¶ Sed nõ ẽ talis snia Theophrasti
neq3 alioꝝ peripatheticoꝝ neq3 Themistij: sed repu
tabãt plẽs eoꝝ q intellectus mãlis remanet: ⁊ q itel
ligẽtia agẽs abstracta ẽ.q. forã in itellectu mãli: ⁊ ꝯpo
sitũ ex mã ⁊ forã: ⁊ q ipsa creat intellecta vno mõ ⁊ re
cipit ea alio mõ. Agit.n. eas inq̃tum ẽ forma: ⁊ recipit
eas fm intellectũ mãlẽ. ¶ Nos aũt iã ꝑscrutati sum⁹
de istis duab⁹ opinionib⁹ in lib. de aia: ⁊ dixim⁹ q itel
ligẽtia agẽs ẽ q̃si forã in intellectu mãli: ⁊ q ipsa agit
intellecta: ⁊ recipit ea fm intellectũ mãlẽ: ⁊ q intelle
ctus mãlis nõ est generabilis ⁊ corruptibilis: ⁊ decla
rauimus illic q h ẽ scia Aris. ⁊ q intellect⁹ in habitu
hab3 ptẽ gñabilẽ ⁊ ptẽ corruptibilẽ. Illud aũt qd cor
rũpit est actio ei⁹ in se. aũt nõ corrũpit: ⁊ qd ex extri
seco intrat nos. ¶ Si eni esset gñabilis ꝯsequeret trans
mutationẽ vt declaratũ ẽ supra in tractatib⁹ subẽ.s. cũ
declarauit q si aliqd fieret sine trãsmutatiõe: tũc ali
quid fieret ex nihilo: ⁊ iõ intellectus de intelligentia
agẽte ⁊ eius loco ⁊ ꝓsperitate ex ipsa q̃ ẽ potẽtia ẽ q̃si
locus istius itellect⁹ nõ q̃si mã. ¶ Et si actio itellect⁹
fm q copulat cũ intellectu mãli eẽt nõ gñabilis: tũc
actio ei⁹ eẽt suba ei⁹: ⁊ nõ hẽret necẽitatẽ in hac actiõe
vt copularet cũ itellectu mãli: s3 cũ fuerit copulat⁹ cũ
intellectu mãli erit actio ei⁹ fm q copulat cũ eo actio
alia a suba ei⁹: ⁊ fuit aliqd qd agit suba ⁊ ẽ alij nõ sibi:
⁊ iõ poss̃e est vt aliqd eternũ intelligat aliqd gñabile ⁊
corruptibile. Si igit iste intellect⁹ denudet apud pfe
ctionẽ humanam a po⁹ necẽ est vt destruat ab eo hec
actio q̃ est alia ab eo: ⁊ tũc aut nõ intelligem⁹ oino per
hũc intellectum: aut intelligem⁹ fm q actio ei⁹ ẽ suba
eius: ⁊ imposs̃e ẽ vt in aliq̃ hora nõ intelligam⁹ p ipsũ.
Relinqtur igit cũ iste intellectus fuerit denudatus a
potentia: vt intelligamus per ipsu3 fm q actio ẽ suba
eius: ⁊ est vltima prosperitas.

Com. 5. ter-tij de aia. Et com. 20.

¶ Palam itaq3 q non op3 propter hoc esse
ideas. Homo eni3 hoiem generat. Qui vo
singulis singulariter aliquẽ. Similr aũt ⁊ in
artib⁹. Medicinalis eni ars rõ sanitat est.

¶ Manifestum ẽ igit q nullo mõ indigem⁹
ꝓpter hoc vt forme sint. Hõ.n. gñat hoiem
qd est vnũ: vnde hõ ex hoibus: ⁊ fm h in ar
tificijs. Ars eni medicine est rõ sanitatis.

¶ Cum declarauit q cãꝝ quedã sunt agẽtes ⁊ sunt pce
dẽtes ad esse: ⁊ q̃dã sunt ptes rei: ⁊ sunt cũ ea.d. q ma
nifestũ est q nihil cogit nos dicere forãs Platõis: qm̃
cum illud qd fiet fiat ex ꝯueniẽti in noie nulla ẽ indi
gentia vt forẽ sint. hõ eni gñatur ex hoie: ⁊ equ⁹ ex eq̃:
⁊ vnũ ex vno: ⁊ pticulare ex pticulari: nõ pticulare ex
vli: sicut.d. dicẽs forãs eẽ: ita.n. ẽ de nã sic de arte. Ars
eni agẽs sanitatẽ est forã sanitatis exñs in aia medici:
⁊ sicut artifex cũ agit nõ indiget exẽplari ad qd respi
ciat cũ agit: cũ illud qd h3 de forã illi⁹ qd fit sufficiat ei
in actiõe: ita ẽ de nã agẽte.s. qd nõ agit nisi fm qd hab3
formã illius q fit: ⁊ iõ necẽ est vt ꝯueniẽs fiat ex ꝯue
nienti. ¶ Themistius aũt.d. hũc sermonẽ eẽ sufficiẽtẽ
sed.d. ipm oblitũ fuisse aialia q̃ fiũt ex nõ silib⁹. Uespe

Digressio in q̃ ꝓ idearũ ẽ vba Themistij ꝯ Aristo. negãtẽ ideas.

eni vĩr fieri ex corpib⁹ equoꝝ mortuoꝝ: ⁊ apes ex cor
porib⁹ vaccaꝝ mortuaꝝ: ⁊ rane ex putrefactiõe aq̃: ⁊
musciliones ex vino corrupto: nã.n. nõ facit ista ex si
milibus in forã: ⁊ nos hñ scim⁹ q in spmate ⁊ semine
cuiusl3 aialis ⁊ plãte sunt ꝓportiões ꝓpe: ⁊ rõnes qb⁹
ea q̃ gñant ex eis fiũt aialia ꝓpa: ita q ex spmate hois
nõ fit equ⁹: neq3 eq hõ: neq3 ex semie alicui⁹ plãte alia
plãta. v.g. sunt rñdẽtia istis ꝓportiõib⁹ in eis ex qbus
gñantur ista aialia nisi i nã fuerit posite pri⁹ ꝓportio
nes habiles ad faciẽdũ q̃cũq3 spẽm poss̃3 in spẽb⁹ ani
malis cũ iuenerit nã3 ꝯueniẽtẽ vt aliqd aial fiat ex ea.
¶ D. ⁊ nõ decipiat te vilitas aialium taliũ. Et cogita
q maius mix ẽ de scia opantis aliqd de luto q̃ de scia
eius in faciẽdo aliqd ex auro: ⁊ si tu hñ cõsideraueris
de aialib⁹ maiorib⁹ istis inuenies q ꝓcessus nãe i eis
est talis ꝓcessus. Necẽ.n. ẽ vt ꝓportiões ⁊ forẽ ei⁹ sint
in nã fm q̃s fac id qd fac. Hõ.n. q̃uis generet ab hoie:
tñ pr nihil facit i ꝯpositiõe ei⁹: qd ẽ iposs̃e vt sit melior:
sed fit talis dispõnis p illd qd positũ ẽ in nã cuiuslib3
sbaꝝ ex ꝓportiõib⁹ ⁊ formis. Ars aũt nihil facit i cor
pore nisi in extremitatib⁹ tñ. nã vo in ipo corpe toto:
⁊ nõ est mix: q̃uis nã nõ intelligat aliqd o hẽ: ⁊ tñ fac
hoc in educẽdo aliquã intẽtionẽ: ⁊ h demõstrat q ali
quid rememorat ipsam de cãis nobiliorib⁹: vt aia q̃ ẽ
in terra: de q̃ Plato.d. q fit ex dijs scdis: ⁊ Aris. ex sole
⁊ orbe declini: ⁊ iõ facit illd qd facit iducẽdo se paula
tim ad intẽtionẽ quã agit: ⁊ ipa nõ intelligit intẽtiões:
sicut videm⁹ hoies loq̃ntes futura: ⁊ nihil intelligunt
de eo qd dicũt: ⁊ vĩr necẽ ẽ vt in nã sint ꝓportiões ⁊ for
me: cũ in gñatiõe rei indigeat suo silĩ: sed oia q̃ gñant
nõ hñt sile ex q̃ gñant: s3 cũ indiguerim⁹ aliq̃ forã: tũc
aliq̃ actio ẽ: ⁊ sciem⁹ q nõ fit p ipsa3 solã: ⁊ sic fiet ipsa
forma.q. eẽt latens in aliq̃ re: ⁊ in rei vitate latet in nã
gñante: hec igit fuit vba Themistij. ¶ Et appet q iste
nõ intelligit quõ fit gñatio: ⁊ qd est dicere q gñatũ fit
a ꝯueniẽti in diffõne ⁊ suba: cũ eni intellexit q gñatu3
fit de nouo a ꝯueniẽti.i. q creat forãm ei⁹ ⁊ ponit ea3
in mã.q. eẽt aliud in mã: fuit necẽ apd ipm vt in reb⁹
nãlib⁹ sint forẽ creãtes aialia: ⁊ plãtas: ⁊ gñata ex pu
trefactiõe.s. forme dãtes aiato creatiõe3 ⁊ lineationẽ
⁊ aiam: ⁊ ꝯtingit in istis formis si agẽs fuerit ꝯueniẽs
vt sint ale: aut abstracte: aut nõ abstracte: s3 si fuerint
nõ abstracte: ⁊ fuerint in instrũs ꝓprijs: ⁊ in istis forĩs
generãtib⁹ formas aialiũ gñatoꝝ ex putrefactiõe non
appet: neq3 subiecta ꝓpria sunt abstracta: vt aliqs di
cat q sint nõ abstracte: ⁊ nõ hñt o instrũs nisi pñ⁹.s. ca
lorẽ aialem: ⁊ si ista fuerit: hõ erũt facte. A quo igitur
fiũt tales forẽ: ⁊ oẽ factũ a conueniẽte fit: ⁊ iõ putat q
iste sermo coget formas dicere eẽ. ¶ Et h nõ tñ ꝯtin
git in aialib⁹ q̃ fiunt ex putrefactiõe: sed in seminibus.
Cũ.n. dixerim⁹ q necẽ ẽ i semib⁹ vt sint vtutes ⁊ forẽ
siles reb⁹ artificialib⁹ q̃ agũt ea q̃ hñt semia: ⁊ posueri
mus eas fcãs: ꝯtiget.n. vt hẽant alias forãs a qb⁹ fiãt:
necẽ ẽ q̃pp forãs abstractas eẽ. ¶ Unde qdã dicũt q
oẽs forẽ subales fiũt a forã abstracta extrĩseca q̃ dr a
qbusdã dator forãꝝ: ⁊ dñt q h ẽ itelligẽtia agẽs: ⁊ rõci
nãtur sup h q vtutes actiue sũt q̃ttuor q̃litates: calor:
frig⁹: hũidũ: siccũ: ⁊ q nihil ẽ i mã agẽs: nisi ista q̃ agũt
sua silia: forẽ aũt subales nõ agũt i qbusdã. Ignis.n. cũ
fecerit aliũ ignẽ sile3 sibi ex corpe quo: tc forã subalis
q̃ ẽ i eo. v.g. leuitas nõ agit i illo corpe q̃ui qd fec ignis
aliã leuitatẽ sile3 sibi cũ apte fuerit dcm̃ i lib. ꝑigene
seos q nulla ẽ i igne vtus nisi calor. ¶ Et cũ ita sit cũ
forã ignis sit i corpe cõbusto ab alio igne: necẽ ẽ q h
fiat altero duoꝝ modoꝝ: aut vt forã ignis sit in corpe

Nota de pro-phetis.

Reprobatio Themistij.

Opio Avi-cẽne ponẽt colcodeã seu datorẽ forãꝝ

combustio ꝯnis factionē caloris ignei i eo: sicut actiōq consequūtur formas: ⁊ hoc ē incōueniēs: ⁊ ꝯtingit fm̄ h̄ vt fiat forma ex nō forma: ⁊ h̄ nō dicūt in aīa ⁊ in oīb⁹ formis subalib⁹: ⁊ dicūt ꝙ nō videm⁹ aīam fieri ex aīa: s3 ex nō aīa. Si igit̄ factio fit ex ꝯuenienti necē ē aīaꝫ abstractā esse ex q̄ fuit iste aīe. Et hoc iā apte. d. Themis. in suo lib. de aīa cū locutus fuit de intellectu: sicut. d. h̄ cū. d. ꝙ ista aīa ē illa quā Plato. d. fieri a dijs secūdis: ⁊ Arist. a sole ⁊ orbe declivi. ¶ Et ista qōe qō est valde difficilis. Et nos dicem⁹ in hoc fm̄ nr̄m posse ⁊ fm̄ ꝓpositiōes q̄s habem⁹ de s̄nia ipsius Arist. q̄ est vt dicit Alexā. minoris dubitatiōis oīum s̄niaꝝ: ⁊ magis ꝯueniens vt sit vera. ¶ Dicam⁹ igit̄ ꝙ oēs dicētes agēs aliqđ eē ⁊ gn̄ationeꝫ eē vl'r sunt bipartiti: ⁊ valde ꝯtrarij: ⁊ hn̄t medios: ⁊ qdā eoꝝ sunt dicētes latitationē: ꝯtrarij eoꝝ sunt dicētes creationē. ¶ Dicētes. n. latitationeꝫ dn̄t ꝙ qōlꝫ ē i q̄lꝫ: ⁊ ꝙ gn̄ō ē exit⁹ reꝝ abinuicē: ⁊ ꝙ agēs nō est nisi extrahēs ⁊ distinguēs eas abinuicē. Qm̄ āt agēs apud istos nō ē nisi mouēs manifestū ē. ¶ Dicētes aūt creationē dicūt ꝙ agēs creat totū ens de nouo ex nihilo: qđ nō h3 necē ad h̄ vt sit mā in quā agat: sed creat totū: ⁊ hec ē opinio loquētium in nr̄a lege: ⁊ lege xp̄ianoꝝ: de q̄ Joānes xp̄ianus opinat̄ ꝙ possibilitas nō est nisi in agēte: vt Alpharabius narrauit de entibus trāsmutatis. ¶ Opiniōes aūt medie ⁊ inter istas duas vidētur reduci in duas: q̄ꝝ vna diuidit̄ in duas ⁊ sunt tres: iste qdē tres ꝯueniūt in hoc ꝙ ponūt generationē esse trāsmutationē i sub̄a: ⁊ ꝙ nihil gn̄atur ex nihilo. s. ꝙ necēium ē in gn̄atiōe subm̄ eē: ⁊ ꝙ gn̄atū nō fit nisi ab eo qđ ē sui gn̄is in forma. Una āt istaꝝ opinionū ē ꝙ agēs creat formā ⁊ ponit eā i mā: ⁊ istoꝝ qdā dicūt ꝙ illud agēs nō est in mā oīno: ⁊ vocāt ip3 datorem formaꝝ: ⁊ Auicē. ē de illis. ¶ Quidā dicūt ꝙ illđ agēs inuenit̄ duob⁹ modis: aut abstractū a mā aut nō. Illud aūt qđ ē nō abstractū apud eos est sicut ignis q facit ignē: ⁊ hō gn̄at hoiēꝫ. Abstractiuo ē illđ qđ gn̄at aīalia ⁊ plātas q̄ fiūt nō a simili: ⁊ h̄ ē s̄nia Themistij: ⁊ forte Alpharabij fm̄ ꝙ appet ex suis v̄bis in duab⁹ philosophijs: q̄uis dubitet in ponēdo h̄ agēs i aīalib⁹ gn̄atis a pr̄e ⁊ matre. ¶ Tertia aūt ē opinio Arist. ⁊ ē ꝙ agēs nō facit nisi ꝯpositū ex mā ⁊ forma: ⁊ h̄ fit mouēdo mām ⁊ trāsmutādo eā donec extrahat đ ea illđ qđ est de potētia in ea: ad illā formam in actu. Et i ista opione est q̄dam similitudo dicētis ꝙ agēs nō agit nisi ordinando segregata: ⁊ ē s̄nia Empedoclis: ⁊ nos dimisim⁹ hanc s̄niam de agēte cū dicim⁹ s̄nias hoium: sed agens apud Aris. nō est ꝯgregās inter duo in rei veritate: sed extrahēs illud qđ ē i potētia ad actū: ⁊ q. ꝯgregat inter potētiam ⁊ actū. s. inter mām ⁊ formā fm̄ ꝙ extrahit potentiam ad actū nō destruēdo subm̄ recipiēs potētiā: ⁊ tunc efficiūtur in cōposito duo. s. mā ⁊ forma. ¶ Et ēt assimilat̄ creatiōi: q̄ ex̄ trahit illud qđ ē in potētia fit in actu: sed differt a creatiōe: q: nō ꝯuenit ꝑ formā ex nō forma: ⁊ sil'r assimilat̄ latitatiōi aliq̄tulū: ⁊ oēs dicentes creationē: aut latētiā: aut cōgregationē ⁊ segregationē: h̄ intēdebāt ⁊ nō potuerūt pertingere ad illud. ¶ Intētio igit̄ sermōis Aris. ꝙ ꝯueniēs fit a ꝯueniēte aut ꝓpe ꝯueniētēꝫ: nō ē ꝙ ꝯueniēs agit per se ⁊ ꝑ suaꝫ formā sibi ꝯuenientis: sed ē dicere ꝙ extrahit formaꝫ sibi conuenientis ex potētia in actū: ⁊ nō ē agēs q: adducit in illā mām aliqđ extrinsecū: ⁊ sic ē in hoc đ sub̄a sicut in alijs accn̄tib⁹. Calidū. n. nō inducit i corpus calidū calorē extrinsecū: sed facit calidū in potētia eē calidū in actu: ⁊ sic est de magnitudie ꝯnte gn̄ationē. s. ꝙ magnitudo cū fuerit transmutata apud gn̄ationē ex q̄titate in q̄titatē aliā ⁊ nō trāsmutabit̄ ex q̄titate aduenīente ex extrinseco: ⁊ simil'r mot⁹ localis nō ē veniēs ab extrinseco a motore: ⁊ iđ nō ē necē vt agēs oīno sit cōueniēs fm̄ oēs modos. Generās igit̄ aīaꝫ nō est dicere ꝙ ponit aīam in mā: s3 q: extrahit illud qđ ē aīa potētia ad esse aīam in actu. Unde ignis generatur a motu sicut ab igne ⁊ intētio ꝓportionū ⁊ formaꝝ existētium in gn̄antib⁹ aīalia ē: q: extrahūt ꝓportiones ⁊ formas q̄ sunt in mā ex potētia in actū: ⁊ oē extrahens aliquid ex potētia in actu necesse ē vt in eo sit aliquo mō illud qđ extrahit: nō ꝙ sit ipm̄ ēt fm̄ oēs modos. Uirtutes igit̄ q̄ sunt in seminibus q̄ faciunt aīata non sunt aīate in actu sed in potētia: sicut dom⁹ que ē i aīa edificatoris est domus in potētia nō in actu. ¶ Et iđ Arist. fecit assimilationē de istis v̄tutib⁹ ad v̄tutes artificiales: ⁊ d. in lib. de aīalibus ꝙ iste virtutes diuine sunt cū hēant potētiaꝫ dādi vitā: ⁊ sunt sil'es v̄tutibus que dicūtur intelligētie: q: adducūt ad fineꝫ: ⁊ q: ista semina nō faciūt h̄ nisi per calorē qui ē in eis: ⁊ calor ignis nō facit nisi calefactionē aut desiccationē nō figuram neq3 formam aīatam. ¶ Et. d. Arist. in lib. de aīalibus: ꝙ iste calor nō ē ignis neq3 igneus. Ignis. n. corrumpit aīalia: nō gn̄at. Iste aūt calor generat: ⁊ iđ v̄r sil'is calori artificiali quē ars mēsurat ad aliquam operationē: ⁊ iste calor h3 formā qua ꝯseruatur in sua mēsura: ⁊ ista forma nō ē anima in actu: sed in potētia: ⁊ ē quam Aristo. assimilat arti ⁊ intellectui: ⁊ iđ vocat calorē istum calorē anime nō animatū: ⁊ iste calor est in seminibus: ⁊ fit ab hn̄te semē ⁊ a sole. Unde Arist. dicit ꝙ hō gn̄atur ex hoīe ⁊ sole: ⁊ factus ē ille calor ex terra ⁊ aq̄ ex calore solis admixto cū calore aliaꝝ stellarum. Et iđ sol ⁊ alie stelle sunt p̄cipiūꝫ vite cuiusl3 viui in nā. Calor igit̄ solis ⁊ stellaꝝ diffusus in aqua ⁊ terra generat aīalia ex putrefactiōe nata: ⁊ vl'r oīa q̄ fiunt ex nō semine: nō ꝙ illic sit aīa in actu inuenta in orbe decliui ⁊ a sole sicut narrat Themisti⁹: ⁊ oīa ista declarata sunt in lib. de animalib⁹: ergo calores generati ex caloribus stellaꝝ generantes quālib3 speciem specieꝝ animaliū hn̄t mēsuras ꝓprias illi⁹ caloris ex quantitatib⁹ motuū stellaꝝ: ⁊ dispositiōib⁹ eaꝝ adinuicē in ꝓpinq̄tate ⁊ remotiōe. ¶ Et ista mēsura ꝓuenit ab arte diuina intellectuali q̄ est similis vni forme vnius artis p̄cipalis sub qua sunt artes plures: fm̄ h̄ igit̄ est intelligendū ꝙ natura facit aliqđ ꝑfecte: ⁊ ordinate q̄uis nō intelligat. q. esset rememorata ex v̄tutibus agētib⁹ nobilioib⁹ ea que dicūtur intelligētie. ¶ Iste aūt ꝓportiōes ⁊ virtutes que fiunt in cl'itis a motibus solis ⁊ aliaꝝ stellarum sunt he quas reputat Plato esse formas: ⁊ eas intēdit: sed longe inspiciebat eas: quapp̄. d. formas esse. ¶ Arist. aūt sustentat̄ super h̄. s. ꝙ agēs nō inuenit formā creādo eā: qm̄ si creasset eam: tūc aliqđ fieret ex nihilo: ⁊ iđ forma apud ipsum non habet generationē neq3 corruptionē nisi accidentaliter. s. per generationē ⁊ corruptionē cōpositi: ⁊ cū homo cōseruauerit hoc fundamentū nullus error accidet ei. ¶ Imaginatio super creatiōes formaꝝ induxit hoies dicere formas esse ⁊ datorē eē formaꝝ: ⁊ induxit loquētes triū legiūque hodie quidē sunt dicere aliquid fieri ex nihilo: ⁊ cū loquētes nr̄e legis opiabant̄ ꝙ agens agit creādo formā ex nihilo: ⁊ nullū hō agēs viderūt h̄: dixerunt vnū agens oīa entia sine medio: ⁊ ꝙ actio istius agentis transit in vno instāti in actiōes ꝯtrarias ⁊ ꝯueniētes ⁊ infinitas: ita ꝙ negāt ignē cōburere ⁊ aquā hūectare: ⁊ dicūt oīa ista indigere creatiōe. S3 corp⁹ nō creat corp⁹: neq3 fac' v̄eire i corpe aliquā dispo-

Sña Arist. ē minoris dubitatiōis oium sniaꝝ ⁊ magis ꝯueniēs vt sit vera. Iđ z. celi. cō. 1.

Opio Anaxagore.

Opio xp̄ianoꝝ ⁊ saracenoꝝ ⁊ iudeorum.

Opiniōes medie q̄ sūt tres.

Opio Auicēne đ q̄ dre ip3 i. 9. met. sue. cap. 4.

Opio Themistij.

Opio Aris.

Agēs apud Aris. nō ē cōgregās inter duo i rei v̄itate: s3 extrahēs illđ qđ ē i potētia ad actū vide cō. 15. 8. metaphy.

Uide. z. celi. cō. 42.

Uirtutes q̄ s̄t in semib⁹ nō s̄t actu aīate. vide idē3. 7. met. cō. 31.

Dr̄ia iter calorē eliualeꝫ ⁊ celestē: p q̄ vide. z. đ generatiōe aīaliuꝫ. cap. 3. ⁊ z. cap. đ sb̄a orbis. ⁊ 4. celi. p. 32. S3 vide opp̄m in p̄ canticoꝝ. cō. 15.

Calor solis ⁊ stellarum diffusus i aq̄ ⁊ terra gn̄at aīalia ex putrefactiōe nata: ⁊ vl'r oīa q̄ fiūt ex non semine.

Nā ꝑfecte ⁊ ordinate operat̄: q̄uis nō intelligat rememorata ab intelligentia nō errante.

R đ ⁊ fundamentū opinionis Aris.

Cōtra leges

Uide consimile. 9. met. cō. 7.

fitiõe: adeo q dicũt q hõ nõ mouet lapidẽ expellẽdo nõ ẽ mouẽs: sʒ illõ agẽs creat motũ: ⁊ negauerũt pp̃ h potentiã esse: ⁊ error istoꝝ est manifest⁹. ¶ Istis ẽt hoibus accidit mirabile. Dicũt eni q agẽs nõ põt priuare aliqd: actio eni agẽtis nõ est nisi in inueniẽdo nõ in priuãdo. Considera igit̃ quõ reputãt h eẽ impoẽ q agẽs transmutet ens ex eẽ in nõ eẽ: ⁊ nõ reputãt esse impoẽ ex nõ eẽ aliqd eẽ. ¶ Si igit̃ aliqs dixerit quõ agẽs facit priuatiões. ¶ Dicem⁹ sicut facit inuenire ⁊ est exhibere illud qd est in po⁹ in actũ. Generatũ enĩʒ in actu est corruptũ in po⁹: ⁊ ois po⁹ nõ exit in actum nisi pp̃ter exhibens qd est in actu. Si igit̃ po⁹ nõ eẽt ens nõ eẽt agẽs oino: ⁊ si agẽs nõ eẽt: nihil eẽt h oino in actu. ¶ Et iõ dicit̃ q oẽs pportiões ⁊ forme sunt in po⁹ in prima mã ⁊ in actu i pmo motore: ⁊ assimilat̃ aliquo mõ eẽ eius qd fit in oia artificia. Reuertamur igitur ad nostrum locum.

Dubium. Solo.

Oẽs pportiões ⁊ forẽ sũt i potẽtia in pma mã ⁊ in actu i pmo motore.

¶ Cause aũt ⁊ principia alia alioꝝ sunt: vt est aut vt nõ. Si qs dicat vlr ⁊ sm pportionẽʒ eadẽ oium. Dubitabit aũt vtiqʒ aliqs vtrũʒ altera aut eadẽ sint principia ⁊ elĩta subarũʒ ⁊ eoꝝ que sunt ad aliqd: ⁊ cuiuslʒ cathegoriaꝝ silr: sʒ inconueniẽs si eadẽ oium. Ex eisdem eni erũt q̃ ad aliqd: ⁊ suba. Quõ igitur hoc erit: nã extra subaʒ ⁊ alia pdicamẽta nihil est cõe. Prius aũt est elĩtũʒ q̃ʒ quoꝝ est elĩtum. At vo neqʒ suba elĩtum est hoꝝ q̃ ad aliquid nec hoꝝ aliqd substãtie.

¶ Et principia sunt reꝝ diuersaꝝ ⁊ cãe: ⁊ sũt sicut hõ dʒ dicere vlr oia eadẽ pportionalr: ⁊ dʒ hõ dubitare vtꝝ mã ⁊ elĩta subaꝝ ⁊ relationũ ⁊ oium pdicamẽtoꝝ sint silr eadẽ: sʒ est incõueniens si pricipia sint eadẽ: suba aũt ⁊ relatio erũt ex eisdẽ. ex eo q h non erit ens. Qm̃ inuenit̃ ex̃ subam ⁊ illa alia aliqd vlẽ ⁊ elĩtum q̃ʒ illud qd ẽ elĩtũ eis: ⁊ ẽt neqʒ suba est elĩtũ reꝝ relatiuaꝝ: neqʒ iste ẽt sube.

¶ Ista qõ iam inducta est i pñ⁹ istius artis: ⁊ mõ iterat eam ad dissoluẽdum eã: ⁊ est qõ. Utꝝ pñ⁹ ⁊ elĩta decẽ predicamẽtoꝝ sint eadẽ aut diuersa: ⁊ pmo ponit sm quẽ modũ sũt eadẽ. ¶ Et. d. q cãe ⁊ pricipia pdicamẽtoꝝ q̃uis sint reꝝ diuersaꝝ: hñ põt hõ ponere ea eadẽ sm pportionalitatẽ: ⁊ qꝛ h nõ appet nisi cũ fuerit declaratũ q nõ sunt eadẽ simplr: neqʒ diuersa simplr: incepit declarare h: ⁊. d. ⁊ dʒ hõ dubitare ⁊c̃. i. ⁊ sũt eadẽ sm pportionalitatẽ nõ sm diffõnẽʒ: qꝛ hõ dʒ dubitare vtꝝ elĩta sube sint elĩta relatiõis ⁊ alioꝝ aut nõ: sed est icõueniẽs vt sint eadẽ. Tũc eni suba ⁊ relatio erũt sub eodẽ gñe. ¶ Et. d. pp̃ie relationẽ: qꝛ ẽ debilioris esse alijs pdicamẽtis: ita q quidã reputauerũt ipsam esse ex secũdis intellectis. ¶ D. incepit dicere impoẽ cõns hãc positionẽ: ⁊. d. ex eo q nõ erit h ens: qm̃ inuenitur ex̃ subam ⁊c̃. i. ⁊ seqtur ex positione eoꝝ sub vno gñe vt sit nã vlis alia a quolʒ decẽ predicamẽtoꝝ: ⁊ ẽ nã cõis: ⁊ qꝛ aliqs põt dicere q ⁊ si ista nã nõ fuerit decem pdicamenta poẽ est vt sit vnũ eoꝝ. s. suba cũ existimatũ est q suba est pñ⁹ ⁊ elĩtum alioꝝ. ¶ Et cum oia existãt in suba: ⁊ suba añcedat ea in diffõne ⁊ alijs modis. d. ⁊ suba nõ est elĩtũʒ reꝝ relatiuaꝝ: neqʒ etiã iste sube. i. ⁊ impoẽ ẽ ponere q suba sit elĩtũ relationis ⁊ alioꝝ: ⁊ tacuit impoẽ: qm̃ manifestũ ẽ. Manifestum est. n. q elĩta sube sũt sube: ⁊ elĩta relationis relatio: ⁊ si suba eẽt elĩtum relatiõis ⁊ alioꝝ cõtingeret vt oia essent suba. Oẽ eni cuius elĩtum ẽ suba ẽ suba: ⁊ silr ẽ impoẽ ponere vnũ alioꝝ eẽ elĩtum oium. v.g. relationẽ. ¶ Contingeret. n. oia esse relatiua: ⁊ contingeret vt in aliqua hora dissolueret̃ suba in relatiõeʒ aut relatio in substãtiam: ⁊ hoc ɔtingit in genere quod est materia non in eo quod forma.

Relatio est debilioris eẽ alijs pdicamentis.

Idẽ. z. h oia cõ. z.

¶ Amplius quõ ɔtingit esse elĩta oiuʒ eadẽ. Nullũ enĩʒ possibile eẽ elĩtoꝝ cũ ex elĩtis cõposito idẽ. Ut ei qd est ba. b. aut. a.

¶ Et ẽt quõ ẽ possibile vt oia elĩta sint eadẽ. Nullũ enim elĩtoꝝ possibile est vt sit: ⁊ illõ qd est cõpositum ex elemẽtis vnum. v.g. vt a. sit. b. quoddam.

¶ Manifestũ est ex isto sermõe q elemẽta decẽ predicamentoꝝ impoẽ est vt sint eadẽ: ɔtingit. n. vt elĩtã ⁊ cõpositũ ex elĩto sint idẽ. ¶ Et Alex. d. q ista rõ est pbabilis: nõ. n. ɔtingit ex nã illius cui⁹ est elĩtũ vt sit cũ eo idẽ. elĩtum. n. cũ eo cui⁹ ẽ elĩtum est eiusdẽ nãe: sed tñ elĩtum in illa nã est simplex: ⁊ elĩtatũ cõpositũ. hoc igit̃ nõ ɔtingit nisi ponẽdo elĩtum esse vnũ illoꝝ ⁊ esse elĩtum oium: tũc. n. ɔtingit vt elĩtũ ⁊ elĩtatum sint idẽ: ⁊ hoc nõ videt̃ ex suis vbis: ⁊ iõ. d. Alex. forte intẽdebat q si elĩtum oiuʒ pdicamẽtoꝝ fuerit aliqd ens aliõ a pdicamẽtis: necẽ ẽ vt hẽat ẽt elĩtũ. Oẽ eni habẽs elĩtum: aut igit̃ illõ elĩtum hẽbit elĩtũ: aut elementum ⁊ elĩtatũ erũt idẽ. ¶ Et h qd. d. Alex. ẽ etiã probabile: nõ eni ɔtingit vt qdlibʒ sit ex elĩto: nisi ponatur q oẽ ens aut ẽ elĩtũ aut ex elĩto: ⁊ q oẽ ens in actu necesse est vt sit ex elĩtis. Si igit̃ oia elĩta sunt i actu ɔtinget vt oẽ elĩtũ hẽat elĩtũʒ. ⁊ h aut pcedat in infinitũ: aut elĩtũʒ ⁊ elemẽtatũ erũt idẽ: ⁊ h dissoluet̃ ponẽdo q eoꝝ q̃ sunt in actu q̃dam hñt elĩta in actu ⁊ quedã in potẽtia: ⁊ h dispositio est corpoꝝ simpliciũ que sũt elĩta ɔpositoꝝ. ¶ Themisti⁹ aũt aliter exposuit dicẽdo q si decẽ pdicamẽta hẽant elĩtũ vnũ aliõ ab eis: necesse est aut vt sit extrinsecũ ab eis. i. predicatum de eis: aut intrinsecũ in eis. i. q oia predicãtur de ea. Si extrinsecũ: ɔtingit vt aliqd pcedat subaʒ ⁊ alia predicamẽta. Si aũt intrinsecũ cõtinget vt cõpositũʒ predicet̃ de simplici ex quo cõponit̃: ⁊ tũc res pdicat̃ de suo elemẽto. Quapp̃ erũt idẽ hoc modo: ita q vere predicabit̃ syllaba de ɔsonãte ⁊ nõ cõsonãte que sunt clausula syllabe: vtrũqʒ eoꝝ est pars syllabe: ⁊ hoc intendebat cũ. d. ⁊. a. erit qddã. b. i. v.g. q. a. nõ est consonans: ⁊ similr est de dictionib⁹ cum syllabis. ¶ Et inuenimus Alexã. post exponere hũc sermonẽ post hãc expositionẽ: ⁊ in quadaʒ scriptura inuenimus q̃ sic: ⁊ etiã quomodo est possibile dicere eadẽ esse elemẽta oium. i. cum hoc nomẽ ens demõstret eis elementũ indignã naturã cõem: ⁊ demonstrat vnũquodqʒ eoꝝ: ergo ipsa sunt vera elementa.

20

Expõ Alex.

Themistij expositio.

¶ Nec ẽt itellectualiũ elĩtoꝝ vt vnũ aut ens. Insunt. n. ea singulis ɔpositoꝝ: nihil igit̃ erit eoꝝ nec suba nec ad aliqd: sed necessariũ est principia propinqua esse diuersa.

¶ Neqʒ etiã ex elemẽtis intellectis vt de vno aut de ente. Hec eni duo existũt i oi ɔposito: ⁊ nullũ eoꝝ ẽ suba aut relatio: sʒ nec ẽtiam.

21 ¶ Cum declarauit q impossibile est vt decẽ predicamẽta habeant vnũ elementum sensibile: vult declarare q neq3 etiã erit ex intellectis vlib⁹ vnũ ⁊ ens.i.q nõ põt aliquis dicere q vnũ ⁊ ens sunt gña ⁊ elmta istoꝝ: ⁊ q sũt extrinseca ab eis: ⁊ hoc intẽdebat cũ.d. neq3 ẽt ex elementis ⁊c. ¶ D.d.hec.n.duo exsistũt in oĩ cõposito. Et Alex.exposuit hũc sermonẽ duob⁹ modis sic. Ens.n.⁊ vnũ demõstrat simplicia sicut cõposita. si igit̃ elm est vnũ ⁊ ens: tũc simplex nõ est magis elmtum cõpositi q̃ compositũ simplicis. vtrũq3 eni est vnũ ⁊ ens. ¶ Aut sic. Cõtingit eni vt cõpositũ ⁊ simplex sit idẽ cũ h̃ nomen vnũ eodẽ mõ dicatur de eis. ¶ D.d.⁊ nullũ eoꝝ est suba aut relatio: sed necẽium: ⁊ Alex.d. q opz cõiungere istũ sermonẽ ad illud qd̃ dixit prius.s.⁊ ẽt quõ est posse dicere eadẽ eẽ elmta oium: nullũ.n.elmtoꝝ ⁊c.i.d. qm̃ h̃ qd̃ dicit nullũ eni eoꝝ est suba aut relatio cõsequit̃ hũc sermonẽ: qm̃ sermo ei⁹ est de elmtis: ⁊.d. ⁊ intendit p hoc q dixit. nullũ eni eoꝝ ẽ suba aut relatio: sed necessariũ q si vnũ ⁊ ens fuerit elm sube ⁊ relationis. elmtum aũt nõ est idẽ cũ suo elmtato: tũc suba ⁊ relatio ⁊ alia p̃dicamenta nõ erũt vnũ neq3 ens: ⁊ si nullũ eoꝝ fuerit aut vnũ aut ens: nullũ eoꝝ erit: neq3 suba neq3 relatio: neq3 alia. Qd̃ eni est nõ ens nõ est: s3 necẽiũ ẽ: vt h̃ nomẽ vnũ dicat̃ de oib⁹. ¶ Dixit: ⁊ posse est vt hoc q.d. nullũ eni eoꝝ est sube aut relatio: sicut de vno ⁊ de ente: si aliq̃s dixerit q aliqd̃ istoꝝ duoꝝ ẽ elmtum cõpositoꝝ: hec eni duo indigẽt ad h̃ vt nõ sint eadẽ cũ eis q̃ fiũt ex eis: vt nõ sint in aliq̃ istoꝝ generꝝ: sed vnũqd̃q3 istoꝝ generꝝ est vnũ ⁊ ens: ⁊ iõ neq3 vnũ erit talis dispositiõis sicut vnũ qd̃ est in istis neq3 ens: sed est impossibile: vt vnũ ⁊ ens sint extrinseca a decẽ generibus: sed necẽ est q si aliqd̃ fuerit ens ⁊ vnum vt sit in istis: qm̃ si elmtata sunt sba ⁊ q̃titas ⁊ qualitas aut aliud alioꝝ. elmta aũt sũt alia: tũc nullũ istoꝝ erit ens: neq3 suba: neq3 q̃titas: neq3 q̃litas: neq3 aliqd̃ alioꝝ: sed h̃ est necessariũ. necesse ẽ.n. vt elmta sint ex entib⁹. Si igit̃ aliqd̃ istoꝝ fuerit ens ⁊ vnũ necẽ est vt intret sub vno p̃dicamẽtoꝝ: hec sũt v̾ba Alexã. ¶ Et abbreuiatio eius qd̃.d. in hoc caplõ ⁊ in p̃dicto est q si decẽ predicamẽta cõicent in aliquo qd̃ est elmtũ eoꝝ. v.g. i vno ⁊ in ente. Unũ aũt ⁊ ens nõ dicitur nisi de decem predicamẽtis: necesse ẽ vt elmta sint hic predicamẽta: ⁊ hoc ẽ incõueniẽs. cõtinget eni vt elmtum ⁊ cõpositum sint idẽ. ¶ Et ẽt vnũ ⁊ ens sunt ex reb⁹ vlib⁹: ⁊ q̃ non habẽt eẽ extra aiam ⁊ vliter vnũ ⁊ ens nõ demõstrat quodlib3 cõpositoꝝ: s3 decẽ p̃dicamẽtoꝝ. Qdlib3 igit̃ predicamẽtoꝝ est nõ ens. De quo.n. ens dicit̃ nõ ens: ⁊ sic nulla erit sba aut q̃titas aut qualitas: sed necẽ ẽ vt sint: ergo vnũ ⁊ ens nõ sunt vna nã cõis alia ab eis.

Prima expõ Alexan.

Secda expõ eiusdem. Prima expõ super vno ⁊ nullũ.

Secda expõ super idem.

Abbreuiatio expõnis Alexandri.

Jdẽ.10.met. cõ.6. Ens ⁊ vnum nõ sunt vna nã cõis alia a decẽ p̃dicamẽtis. Jdem sup̃.cõ.19.⁊ 20.⁊.10.me. cõ.8.

frigidus

¶ Nõ sunt igit̃ oium eadẽ elmta. Aut igit̃ dicimus est quidẽ vt est: est aũt vt nõ: puta forsan sensibiliũ corpoꝝ: vt qdem spẽs calidũ ⁊ alio mõ factũ priuatio. Materia v̾o q potentia h̃ primũ p̃m se. Suba v̾o ⁊ h̃ ⁊ que ex his quoꝝ sũt principia. h̃ aũt siqdẽ ex calõ ⁊ frigido fit vnũ vt caro: ⁊ os: alterꝝ necẽ ẽ ab illis esse qd̃ factũ est. Hoꝝ igit̃ eadem elmta ⁊ principia. Alioꝝ v̾o alia. Oium aũt ita qdem dicere nõ est s3 ꝓportionalr̃: queadmodũ si quis dicat q principia sunt tria: spẽs: priuatio: ⁊ mã: s3 hoꝝ vnũqdq3 alterꝝ: circa genus vnũqdq3: vt in colore albũ nigrũ: supficies i genere distinctiõis tẽporũ: vt tenebre lumẽ: aer. Et his autem dies nox.

¶ Elementa igit̃ oium nõ sunt eadem: ⁊ sunt sicut dicim⁹ eadẽ vno mõ: ⁊ nõ sũt alio mõ: vt elmta corpoꝝ. Qd̃ aũt est sicut forma calidum: alio aũt mõ frigidũ priuatio. Mã aũt illud qd̃ est in potẽtia hec duo primũ per se. Suba v̾o est ipsa: ⁊ que sunt ex ipsis: quoꝝ sunt hec principia: ⁊ si aliqd̃ fit vnum ex calido ⁊ frigido: vt caro ⁊ os. Qd̃ eni fit necẽ ẽ sit aliud ab eis. Jstoꝝ aũt hec sũt elmta ⁊ principia. Alioꝝ aũt alia: vt aũt dicat̃ sic in oib⁹ nõ ẽ eis: s3 oz eq̃re cõparationẽ: vt si aliq̃s diceret q principia sunt tria.s.forma: priuatio: ⁊ materia: sed qd̃libet istoꝝ est diversum in vnoquoq3 generꝝ in colore albũ: nigrũ: supficiem: planiciem: obscuritas: lumen: aer: ⁊ ex istis dies ⁊ nox.

22 ¶ Cũ induxit impossibilia cõtingẽtia si p̃n⁹ decẽ p̃dicamentoꝝ fuerint eadẽ nã.d. elmta igit̃ oium nõ sunt eadem.i. iã igit̃ declaratũ ẽ q elmta decẽ p̃dicamẽtoꝝ non sunt eadẽ: ita q h̃ nomẽ ens dicat̃ de eis vniuoce. ¶ Et cũ declarauit q impossibile ẽ q elmta eoꝝ sint eadẽ simplr̃: ⁊ ẽt fuit manifestũ p se q p̃n⁹ eoꝝ nõ sunt diuersa simpliciter: s3 q2 p̃dicamẽta accñtium cõstituunt̃ p subam: ⁊ qd̃dam eoꝝ añcedit qd̃dã. dedit tertiũ modũ verꝝ: ⁊ ẽ q2 p̃n⁹ eoꝝ sunt eadẽ ꝓportionalr̃. ¶ Et.d. ⁊ sunt sicut diximus eadẽ vno mõ: alio mõ nõ sũt.i. ⁊ cũ nõ sunt eadem simplr̃ neq3 diuersa simplr̃: necẽ ẽ vt sint eadem vno mõ ⁊ diuersa alio. ¶ D. dedit exẽplũ ad declarandum q̃ elmta sunt subaꝝ q̃ dñr ꝓportionalr̃ in oib⁹ p̃dicamẽtis: ⁊.d. vt elmta corpoꝝ ⁊c.i.v.g. q p̃n⁹ i suba declaratũ ẽ q sunt tria duo cõ̃ria: ⁊ subm: vt vnum cõ̃rioꝝ ẽ quasi forma ⁊ habitus: ⁊ aliud q̃si p̾uatio: q̃ aũt est q̃si forma ẽ sicut color q ẽ forma quorũdã elmtoꝝ.s. ignis ⁊ aeris. Jllud v̾o qd̃ est q̃si p̾uatio ẽ sicut frigidum qd̃ ẽ forma terre ⁊ aque. Subm aũt ẽ illud qd̃ ẽ in po⁹ hec duo cõ̃ria p̃mo ⁊ per se. ¶ Et Alex.d. q h̃ posuit p̾uationem aliquo mõ sub suba: cũ frigidũ ẽ illud qd̃ caret calore: ⁊ frigiditas in corpib⁹ frigidis facit subam eoꝝ. Quapp̃ sunt in eis sube cõ̃rio reb⁹ in quib⁹ sunt accidẽtia.s.q frigiditas ⁊ caliditas nõ sunt sube in reb⁹ quaꝝ spẽs nõ faciũt caliditas ⁊ frigiditas: s3 alie virtutes vt aia ab aiatis. ¶ D.d. suba v̾o est illa ⁊ q̃ sũt ex istis q̃ꝝ ista sunt p̃n⁹.i. ⁊ cũ ista sint p̃n⁹ sube: ⁊ p̃n⁹ sube sũt sube. necesse ẽ vt suba dicat̃ de istis reb⁹.s.d̃ cõ̃rarijs: ⁊ mã: ⁊ de cõpositis ex eis quoꝝ ista tria sunt p̃n⁹. ¶ D.d. ⁊ si aliqd̃ fit vnum ex calido ⁊ frigido: vt caro ⁊ os.i. ⁊ si alie sube fiunt ex istis corpib⁹ simplicib⁹: necẽ ẽ vt forme eaꝝ sint alie a formis istoꝝ. Generatum.n. aliud oz esse ab eo ex quo generat̃: q2 h3 aliã formã. ¶ Et itendebat demõstrare q principia ꝓpinq̃ in oib⁹ substantijs nõ sũt eadẽ: s3 forme [a] simpliciũ alie sũt a formis cõpositoꝝ: ⁊ mãe eoꝝ ꝓpinque alie a materijs istoꝝ: sed tñ eedẽ sũt ꝓportionalr̃. Jn simplicibus [b] aũt sũt p̃ria mã ⁊ for⁹ cõ̃rie subales: ⁊ in cõposito ex simplicib⁹ v̾tus q̃ ẽ in simplicib⁹ ad recipiẽdũ formas cõpositas ex formis finalib⁹ ⁊ istis formis. s3 igit̃ modũ posse ẽ dicere q p̃n⁹ subaꝝ sensibiliũ sũt eadẽ: ⁊ q2 ẽt inuenit̃ i aliis p̃dicamẽt i qd̃ assimilat̃ istis p̃ncipijs q̃ sũt i suba: s3 nõ sint

Frigiditas s̾m Alex. facit sbas i corporib⁹ frigidis. Jdem p̃ phy.52.⁊.5. phy.cõ.10.⁊ 9.met.cõ.5.

a Forme simpliciũ sũt alie a formis cõpositoꝝ. vid̃ idem 7.met.cõ.60. ⁊.1.me.cõ.12. ⁊ p̃ de gñatiõe 64.⁊.3.celi. 67.

b Hinc sũt cõtra ponentes adeꝝ formaꝝ s̾m numerũ p̃dicamẽtoꝝ qddi tatiuoꝝ multiplicari. Jd̃ 4.celi.22.

Dicunt [illegible] forme elementorum [illegible] quarto sunt radices [illegible] et [illegible] caliditatis et frigiditatis

eadē. ¶ D. Istorū aūt h̄ sūt elīnta ⁊ pn̄ aliorū nō alia .s. substātiarū aūt ista que dixim⁹ sunt elīnta ⁊ pncipia. Aliorū aūt pter subas hn̄t alia elīnta sibi sīlia. ¶ D.d. qd aūt sic dicat̄ de oib⁹ ⁊c̄.i.qd aūt dicat̄ de oib⁹.s.q̄ h̄ tria q̄ sūt in suba sunt pn̄ aliorū pdicamētorū .s.ppinq̄ non est sic sed hn̄t ista pn̄ sm̄ cōparationē ⁊ pportionem.i.q̄ in vnoquoq; pdicamētorū accītū inueniūt̄ principia: quorū pportio ad illa ē sicut pportio principiorū sube ad subam nō q̄ hēant illā eandē materiā. ¶ D. dedit exēplū quō est ista cōparatio vlis in oib⁹: ⁊ d. vt si aliqs dixerit q̄ pn̄ sūt tria ⁊c̄.i. ⁊ dicere est q̄ principia sunt eadē pportionalr̄: vt diceni⁹ q̄ forma ⁊ mā ⁊ piuatio sunt pn̄ decē pdicamētorū: sed q̄ in suba differunt ab eis q̄ sunt cuiuslz pdicamēti: ⁊ silr ea que sunt vniuscuiusq; pdicamēti differūt ab alijs. ¶ D.d. exēplū istorū pncipiorū in q̄litate: ⁊ d. in colore albū ⁊ nigrū ⁊c̄.i.v.g. q̄ pn̄ colorū sm̄ formā ⁊ piuatiōē sunt albū ⁊ nigrū: sm̄ aūt mām recipientē est supficies q̄ ē in po⁹ oēs colores ⁊ pncipia noctis ⁊ diei sm̄ formā ⁊ priuationē sunt lux ⁊ obscuritas: sm̄ aūt mām recipientem est aer q̄ ē in po⁹ luminosus ⁊ obscurus. ¶ Et intelligēdū est h̄ in pncipijs ppinqs: in remotis vō posse est vt pn̄ substātie sint principia oium.

Principia ppinq decē pdicamētorū nō sūt eadē: sed remota pūt eadē eē.

¶ Qm̄ aūt nō solū q̄ insunt cāe: h̄ eorū que ex: vtputa mouēs: palā q̄ alterū principiū ⁊ elementū: cāe vō ambo ⁊ in hoc dr̄ primū: qd vō aut mouēs aut sistens principiū ē q̄dā. Quare elīnta sm̄ analogiā tria. Cause aūt ⁊ principia quattuor: aliud vō in alio ⁊ prima cā. Quare mouēs aliud alij. sanitas infirmitas corpus mouēs medicatiua: spēs inordinatio talis laceres mouēs edificatoria: ⁊ i ea diuiditur principium.

[manuscript margin:] diuidetur principium

¶ Et q̄ cāe nō tm̄ sunt in eis q̄ fiūt: h̄ ea q̄ sūt extrinsecus: manifestū est q̄ principiū ⁊ elīn diuersa sunt: qd aūt mouet aut sistit ē q̄si aliqd principiū. Elīnta igit̄ sm̄ cōparatiōis eq̄litatem q̄ est sm̄ cōueniētiā sunt tria. Cāe aūt ⁊ principia sunt q̄ttuor ⁊ aliud alij est cā. prīa etiā sm̄ q̄ ē mouēs aliud: sanitas ⁊ ifirmitas corpus qd mouet medicinā. Forma eni nō ordinat̄: sic illud qd mouet artē edificatorij.

23 ¶ Cum locutus fuerit de pncipijs q̄ sunt ptes rei.s. forma ⁊ mā vult loq̄ de extrinseco.s. motore. ¶ Et.d. ⁊ q̄ cāe nō sunt ⁊c̄.i. ⁊ q̄ cāe nō oēs sunt ptes rei cōposite: sed ēt sunt alie cāe ex extrinseco q̄rū vna est mouens: ⁊ hoc nomē pn̄ⁿ dignius est cōuenire motori: ⁊ elīntum conuenire intrinsecis: manifestū est q̄ elīn ⁊ pn̄ⁿ differunt inter se. ¶ Et.d. h̄ [a] q̄ cā dr̄ de oib⁹: pn̄ⁿ autē de extrinsecis: elīntū vō de intrinsecis. ¶ Et iō.d. in physicis q̄ dispositio scie in oibus artibus hn̄tibus pn̄ ⁊ cās ⁊ elīnta: q̄ itēdebat per pn̄ cās mouētes [b] ⁊ p cās illud qd est cōe illis quattuor: ⁊ p elīnta ea q̄ sunt in re. Et q̄ agēs pprīū est motori: agēs eni est mouens ⁊ faciēs passiōes: vt declaratū [c] est in li. perigeneseos: mouens aūt pprie nullā facit passionē: quapp oēs agēs ē mouēs: sz nō oē mouēs ē agēs. ¶ D. q̄ āt mouet ⁊c̄.i. q̄ si de mouēte ⁊ elemēto dicitur pncipia: qm̄ pncipiū proprie dicit̄ de motore. ¶ Et in alia trāslatiōe inuenimus loco huius: manifestū est q̄ principiū ⁊ elīntū sunt alia ⁊ cāe vtriusq;.i. manifestū est q̄ pncipiū differt ab elīnto: ⁊ q̄ hoc nomē cā dicit̄ de vtroq; ⁊ inuenitur loco eius qd.d. qd aūt mouet ⁊c̄. sic ⁊ pncipium diuidit̄ in duo: sicut illud qd mouet ⁊ cōstituit q̄ aliqd pricipiū. ¶ Et in tertia trāslatiōe: ⁊ dr̄ pncipiū i istis: qd aūt mouet est principiū: ⁊ manifestū est q̄ intēdebat demōstrare per hūc smōnē q̄ hoc nomē pncipiū cōe ē eis. ¶ D.d. elīnta sm̄ vō q̄litatē ⁊c̄. ⁊ in alia trāslatione. Cause aūt ⁊ pncipia sunt q̄ttuor sed aliud alij: ⁊ prima cā est quasi motor alius alij sicut sanitas ⁊ infirmitas ⁊ corpus ⁊ medicina qd mouet q̄uis sit sine ordine sicut ista sanitas illud qd mouet edificationē. Et iam declaratum est q̄ principia ⁊ cause sunt q̄ttuor: ⁊ illud qd est pncipiū ⁊ finis est aliud ab eo cuius ē pncipium ⁊ qd mouens est aliud ab eo qd mouetur ab eo. ¶ D. dedit exēplū cause extrinsece: ⁊ d. sanitas infirmitas corpus qd mouet medicina.i. ⁊ exēplū cāe que est alia a causato est medicina q̄ mouet ad sanitatem: aut ad firmitatē. Medicina eni alia ē a sanitate ⁊ ab infirmitate: ⁊ q̄ forma sanitatis nō est i aia medici in materia: sicut est forma sanitatis: iō forma sanitatis q̄ est in aia medici nō facit sanitatis actionem: q̄m si ita esset: tūc medicus essz sanus. ¶ D. ⁊ si sine ordine ista sanitas mouens edificationē.i. q̄ si sanitas mouēs nō habz ordinationē sanitatis que est in corpe: neq; forma edificatiōis habz ordinē forme dom⁹.i. q̄ forma sanitatis que est in anima nō habz actionē sanitatis: sicut habz formā sanitatis q̄ est in corpe: ⁊ hoc intēdebat cū.d. in hac trāslatiōe forma nō ordinat̄ sicut illud qd mouet artem edificatiōis.i. q̄ forma q̄ ē in anima sine ordine.i. sine actiōe eius qd est extra aiam vt forma edificationis que mouet ad formā edificati q̄z nō habet actionem forme domus.

Forma sanitatis q̄ est in aia medici q̄ ē i mā: q̄ nō faceret sanitatis actionē.

¶ Qm̄ aūt mouēs i physicis quidē hō in his aūt q̄ a mēte spēs ⁊ cōtrariū. Modo quodā tres vtiq; erūt cāe: sic aūt quattuor: nā sanitas aliqualiter ars medicinalis: ⁊ dom⁹ spēs edificatoria: ⁊ homo hominem generat. Adhuc preter h̄ vt primū oium idē mouēs oia.

¶ Mouens aūt in reb⁹ nālibus: hō hoīs: i eis aūt que sunt ex cognitione forma. est aūt suū cōtrariū: quapp ⁊ cause aliquo mō sūt tres: sicut ⁊ quattuor: medicina. n. est aliquo mō sanitas: ⁊ ars edificādi forma domus: ⁊ hō generat hominem: ⁊ etiā qd est extrinsecus ab istis quod est principiū oium.

24 ¶ Cum declarauit causas esse quattuor: vult declarare q̄ aliquo modo reducūtur in tres. ¶ Et dicit q̄ cum quidlibet non fit nisi ex sibi conuenienti: vt homo generat hominē in reb⁹ naturalibus: ⁊ forma artificialis facit aliā formam sibi similē aut cōtraria in rebus artificialibus: manifestū est q̄ cause reducūtur i tres: cum agens ⁊ finis idem sint forma. Medicina enim aliquo modo est sanitas: ⁊ forma dom⁹: aliquo modo est domus ⁊ semen hominis homo: ⁊ q̄ dispositio vltimi mouētis oia aliquo modo est sicut dispositio mouentis propinqui: ⁊ primum mouens mouet ad oēs formas manifestū est q̄ forma [a] primi mouētis aliquo modo est omnes forme: ⁊ hoc intendebat cum.d. ⁊ ēt illud qd ē extrinsecū ab istis qd ē pmū. ¶ Alex. aūt.d. q̄ addidit h̄ ad demōstrādū aliud pnⁿ eē extrin-

Principiū dignius dr̄ de motore ⁊ elīz de cāis intrinsecis. Idē. 5. meta. cō. 4. ⁊ 8 phy. cō. 8.

a Expō dicta in com. ⁊ tex. 8 prime phy.

b Cōtradicē sibi d cā hic. ⁊ 8 ph. cō. 8.

c 8 d gñatōe tex. cō. 45. ⁊ 3 phy. cō. 3.

a Forma primi mouētis aliquo mō est oēs forme. vide idē. 8. cō. 18. in fine.

Alex. expō.

scaꝫ amotis ꝛ cōe oib⁹ mouētibus: hoc eni pncipium fm ꝙ est cōe ꝛ remotū nō ē necessariū vt sit ꝯueniēs: ꝛ q̄ ēt primus motor sicut declaratū ē nō mouet nisi ad perfectionē: ꝛ qḋ est sic nō est neċe vt sit ꝯueniēs. ¶ Et veritas est ꝙ primū pnᵐ nō dꝫ esse ꝯueniēs fm modū quo est pnᵐ ꝓpriū: ꝛ dꝫ eē ꝯueniēs aliq̄ mō vlī. ¶ Et Themistius .d. ꝙ .d. pmū motorē ad inueniēdū ꝙ est aliud ab istis mouētib⁹ ꝓpinqs: ꝛ qḋ illud ē q̄situm in h sermōe: ꝛ ita vr̄ mihi. ¶ Et Alex. d. ꝙ dicere ꝯueniēs nō verificat̄ nisi in causis agētib⁹ ꝓpinquis ꝛ essentialr̄ nō calr̄. s. in eis q̄ sunt ex cāis agētib⁹ q̄ fiūt ꝓpter aliq̄d: ꝛ iā pdixit ꝙ aīalia q̄ fiūt ex putrefactiōe sunt apḋ ipm istius gnīs: ꝛ in sermōe eius ē qḋ q̄ per se est perscrutanda. ¶ D. ꝛ dubitandū est in hac ꝓpositiōe dicēte ꝙ ꝯueniēs fit eēntialr̄ ex ꝯueniēte: q̄ i corrigia nihil est tale q̄le illḋ qḋ relinquitur ab ea in dorso: ꝛ est sile sermoni ꝙ in serra nō est signū abscissiōis q̄ ē in ligno. talia aūt sunt instr̄a nō cāe agētes: ꝛ sermo ei⁹ non est nisi in cāis agētib⁹: ꝛ iō .d. ꝙ abscissio quā facit serra est in aīa serrātis: ꝛ dolor quē facit corrigia est in anima patiētis. ¶ D. igit̄ ꝙ ista ꝓpō verificat̄ trib⁹ conditiōib⁹. s. vt sit in agēte nō instrō: ꝛ in ꝓpinquo nō remoto: ꝛ in agente essentialr̄ nō accn̄taliter.

Themistij expositio.

Documentū. Quot conditiones requirūt vt dicat̄ ꝓpositio famosa ꝙ ꝯueniēs fit a ꝯueniēti. vid. ē. z. celi cō. 4z. ꝛ 7. meta. cō. z1.

¶ Quā aūt sunt hec quidē separabilia. illa aūt inseparabilia: ille subē: ꝛ ꝑꝑ hoc oium cause h: q̄ sine substantijs nō sunt passiōes ꝛ mot⁹. Deinde hoc erit oia anima forsan ꝛ corpus aut intellectus: ꝛ appetitus ꝛ corpus.

¶ Et q̄ quedā res sunt abstracte ꝛ q̄dā non abstracte: ꝛ ille sunt subē: ꝛ ꝑꝑ h inueniunt̄ iste cāe. preter. n. sbas nō inueniūtur passiōes eoꝝ neqꝫ mot⁹: ꝛ post h erūt ista. aīa forte ꝛ corp⁹ aut intellect⁹ aut d̄siderīū in corpe.

25 ¶ Cum declarauit ꝙ poſe est dicere cās predicamentoꝝ esse easdē ꝓportionalr̄: vult declarare ꝙ suba aliq̄ mō est cā oium. Mā eni q̄ est in suba est mā oium pdicamentoꝝ: ꝛ cā eoꝝ: Jcia. n. silr̄ q̄ fiūt in suba sūt cāe cōtrarioꝝ alioꝝ pdicamētoꝝ: ꝛ h iā declaratū ē i tractatib⁹ subē: ꝛ h facit rememorationē. ¶ Et intēdit p abstracta subas q̄ sunt subiecta .ix. pdicamētoꝝ: ꝛ p non abstracta .ix. pdicamēta. q̄si diceret: q̄ predicamētoꝝ quedā sunt abstracta: ꝛ q̄dā non: abstracta sunt subē: ꝛ nō abstracta accn̄tia subē: ꝛ h declaratū ē. Declaratū est eni ꝙ suba accipit̄ in diffōne eoꝝ ꝛ nō ecōuerso: vñ suba vr̄ cā eoꝝ. ¶ D. d. cām: ꝛ .d. ꝛ ꝑꝑ h ꝛc̄. i. ꝛ q̄ accidentia nō sepantur a suba vidētur sube cāe eoꝝ: nullū eniꝫ accn̄s existit extra subaꝫ. Sunt. n. in rei veritate passiones ꝛ motus subaꝝ: ꝛ h intēdebat cū .d. q̄ extra subas nō inueniūtur passiōes ꝛ motus eaꝝ. i. q̄ ista nō sunt nisi dispōnes sube nō sui ipsoꝝ. ¶ Et hoc intendebat in scda trāslatiōe cū .d. ꝛ ꝑꝑ hāc cām cāe oium sunt ista: q̄ passiōes ꝛ motus nō sunt ex̄ subas. i. ꝛ ꝑꝑ h qḋ diximꝰ cāe oium sunt sube: q̄ passiōes ꝛ mot⁹ ipoſe est eē ex̄ subas. ¶ Et sciēdū est ꝙ sube sunt duob⁹ modis: modus vn⁹ in quo impoſe ē fugere accn̄tia: ꝛ ali⁹ sine aliquo accn̄te. primus aūt est sensibile: scḋs autēꝫ intelligibile. ¶ D. d. ꝛ post h erūt ista aīa ꝛc̄. ꝛ .d. h: q̄ subaꝝ quedā sunt naturales ꝛ q̄dā animate. aīate aūt vident̄ esse principia substātiaꝝ nālium: ꝛ .q. d. ꝛ post hunc sermonē dicamus: ꝙ pncipia oiuꝫ substantiaꝝ ꝛ forte est aīa ꝛ corpus aut intellect⁹ ex aīa ꝛ desideriū tm̄: ꝛ innuit corpa celestia: q̄ eni sūt pncipia aīatoꝝ ꝛ

Documētū. Sube sūt duobus modis: vn⁹ sine accidente: ali⁹ cū accidentib⁹.

non animatoꝝ fuit necesse vt essent animata: ꝛ vt pncipia eoꝝ sint corpus ꝛ aīa. ¶ Et .d. forte q̄ adhuc nō est perfecte declaratū. ¶ Alexā. aūt .d. ꝙ cuꝫ narrauit cās substātie que ē cā oium ꝯiungit huic corpus ꝛ animam: aut q̄ ista sunt cāe aīaliuꝫ: aut q̄ opinat̄ ꝙ hec duo ꝓprie sunt sube abstracte: ꝛ iō nō .d. materie neqꝫ nām: q̄ iste sunt substātie nō abstracte: ꝛ iō .d. forte: q̄ quidā existimauerūt aīam esse abstractā: que aīa apḋ ipm nō est abstracta: sed pma forma ē abstracta: ꝛ intendit p oia ista corpa celestia. ¶ D. ꝛ silr̄ intendit per intellectū primū mouēs corpa celestia: ꝛ per desiderium aīam que ē in corpib⁹ celestib⁹: ꝛ vtrūqꝫ istoꝝ est alteri ꝓpinquū. ¶ Et vr̄ appet ex hoc sermone ꝙ cū .d. ꝙ substātia ē pncipiū alioꝝ entiū .d. ꝙ principiū substantie ē anima ꝛ corpus aut intellectus ꝛ desiderium ꝛ corpus: ꝛ dimisit formas naturales ꝛ primam materiam cum videātur esse causate a substantijs animatis: q̄ substantie animate sunt priores eis in esse. ¶ Aut q̄ nō sūt sbstātie in actu: sic aīa ꝛ corpus.

Prima forma tm̄ ē abstracta apud Alexan.

¶ Amplius aūt in alio mō ꝓportionalr̄ principia eadē: vt actus ꝛ potētia: ſꝫ ꝛ hec alia q̄ alijs ꝛ aliter. In q̄busdā quidē. n. idē q̄nqꝫ ē actu: q̄nqꝫ potētia vt vinūꝫ aut caro aut hō. Cadūt aūt ꝛ hec in dictas cās. Actus q̄dem eni spēs si sit sepabilis: ꝛ qḋ ex ambob⁹. priuatio vō vt tenebre aut laborās: potētia aūt mā: hoc eni est qḋ pōt fieri ambo. Aliter aūt actu ꝛ pōtē differūt: quoꝝ nō est eadeꝫ mā: quoꝝ non est eadē sed altera. Queadmodū hoīs cā elīta ignis ꝛ terra: vt mā ꝛ spēs ꝓpria: ꝛ si quid aliud ex̄ vt pr̄: ꝛ preter h sol ꝛ obliquus circulus. Neqꝫ mā etiā neqꝫ spēs neqꝫ priuatio neqꝫ forma ſꝫ mouentia.

¶ Et ēt alio mō principia ꝓportionaliter sūt eadē: vt potētia ꝛ actus: ſꝫ hec sūt reꝝ diuersaꝝ diuersa ꝛ modis diuersis. In quibꝫ eni inuenit̄ idē q̄nqꝫ in actu q̄nqꝫ in potentia: vt vinū aut caro aut hō. Cadūt ista ēt in causis predictis. forma. n. est i actu cū fuerit abstracta: ꝛ qḋ est ex vtroqꝫ est priuatio ꝛ obscuritas: aut infirmus: ꝛ in potētia mā: ꝛ hoc ē poſe vt recipit vtrūqꝫ. Et alio mō diuersum in actu ꝛ in potentia: in qua nō est mā vna: ꝛ cui⁹ forma nō est eadē ſꝫ diuersa: vt sunt elemēta cāe hoīs. s. ignis ꝛ terra: sicut mā ꝛ forma: ꝓpria ēt aliud ex extrinseco: vt pr̄ ꝛ extra ista sol ꝛ orbis dclinis: cū nō sit mā neqꝫ forma neqꝫ priuatio neqꝫ eq̄le i spē ēt: ſꝫ motor in alia trāslatiōe loco istius capli dr̄ ēt idē.

¶ Cum declarauit ꝙ poſe est dicere ꝙ oīa pdicamēta hnt easdē cās fm ꝓportionalitatē: ꝛ sūt cāe q̄s hnt de forma ꝛ mā ꝛ priuatiōe: vult ēt declarare ꝙ h ēt hnt de actu ꝛ potētia: ita ꝙ pnᵃ oium sūt actu ꝛ potētia: ꝛ ꝙ h etiā reducitur ad formā ꝛ ad mām. ¶ Et .d. ꝛ ēt alio modo ꝛc̄. i. ꝛ etiā possumus dicere ꝙ pncipia oiuꝫ pdicamentoꝝ sunt eadē ꝓportionaliter alio modo a predicto: sicut dicimus de materia ꝛ forma ꝛ priuatione.

¶ D.d.sȝ hec duo sunt rerū diuersarū diuersa a modis diuersis.i.sȝ po^a ⁊ actus sm q̄ inueniunt̄ i reb^9 diuersis sūt diuersa:⁊ hñt respectū ad entis mōis diuersis: idest q: po^a ⁊ actus q̄ sunt pn^{ta} sube sunt alie a potētia ⁊ actu q̄ sunt pn^a q̄litatis:⁊ sic de alijs:hec aūt sunt pn^a oīuȝ:q: q̄dlibȝ est aliq̄ñ in po^a ⁊ aliq̄ñ in actu:⁊ h̄ intēdebat cū.d.In quolȝ.n.īuenit̄ idē ⁊c.i.⁊ h̄ duo sūt vl'ia oīb^9:q: q̄dlȝ ens aliq̄ñ est in po^a aliq̄ñ in actu.v.g.vl'e q̄ñ est in actu q̄ñq; in po^a:⁊ sil'r caro ⁊ hō. ¶ D.d.⁊ cadunt ista in cāis p̄dictis ⁊c.i.actus.n.reducit̄ ad forāȝ que est abstracta:aut ad illō qō ꝯgregat̄ ex mā ⁊ for^a ⁊ priuatiōe;vt obscuritas q̄ est in aere ex p̄uatiōe lucis: ⁊ infirmitas q̄ est in corpe ex p̄uatiōe sanitat̄.¶ D.d. ⁊ in po^a mā:⁊ h̄ pole est vt sit vtrūq;.i.po^a aūt reducit̄ ad māȝ:de q̄ est pole vt fiat ꝯgregatū ex ea ⁊ ex for^a.s. cōpositū.po^a eni q̄ ē in mā est sup indiuiduū cōpositū ex ea ⁊ ex forā.¶ D.d.⁊ alio mō est diuersū i actu ⁊c.i. ⁊ ēt ꝯq̄tiꝰ diuersant̄ abinuicē sm potētiā ⁊ actuȝ ꝑꝑ suam diuersitatē in mā ⁊ forā alio mō ab eo sm queȝ diuersant̄ passiua.¶ D.d.vt elnta ⁊c.i.v.g.ꝙ mā hōis sunt q̄ttuor elnta ⁊ motor ꝑpinquus pr̄:⁊ remotus sol ⁊ orbis decliuis:mā aūt hōis ⁊ pris:⁊ forā eoꝝ sunt eadem:sol aūt ⁊ orbis decliuis nō.¶ Et intēdebat q̄ñ ꝑ hoc declarare ꝙ sicut actiua diuersant̄ in po^a ⁊ actu ꝑ diuersitatē forāꝝ ⁊ māꝝ eoꝝ:ita ēt actiua differunt a passiuis in po^a ⁊ actu ꝑ diuersitatē materieꝝ ⁊ forāꝝ eoꝝ:⁊ q: cāe actiuaꝝ differūt a causis passiuaꝝ.s.q̄ sūt partes rei.D.⁊ sol ⁊ orbis cū nō sunt ⁊c.i.cū nō sūt forā hōis neq; mā eius:⁊.d.neq; eq̄lis in sp̄ē:q: motor propinquus est equalis in specie.s.pater.

¶ Adhuc aūt videre opȝ ꝙ hoc q̄dē est vl'r dicere.hoc aūt nō.oīum.n.prima principia qō actu primū h̄ ⁊ aliud qō potētia.Illa q̄dem igit̄ q̄ vl'ia nō sunt.principiū.n.singularū singulare.hō quidē hōis vl'r:ȝ non est nullius. Uerū pelleus Achillis.tui vo pr̄ ⁊ h^9 syllabe.ba.b.⁊.a.siue totaliter siue ꝑticulariter. Deinde iā q̄ sbāꝝ.alia aūt alioꝝ cāe ⁊ elnta sicut dictū ē eoꝝ q̄ nō in eodē gñe coloꝝ ⁊ sonoꝝ ⁊ subāꝝ ⁊ q̄ntatꝰ:ꝑterq̄ ꝑportionalr ⁊ eoꝝ q̄ sunt in eadē sp̄ē diuersa nō sp̄ē:ȝ q: singularū aliud tua mā ⁊ sp̄ēs ⁊ mouēs ⁊ i eg. vniuersali autem rōne eadē.

¶ Et ēt ꝯsiderandū est ꝙ quedā sunt q̄ possumus dicere vl'r:q̄dā q̄ possum^9 dicere ꝑticulariter.⁊ prima principia hñt nām q̄ ē i actu. hoc est prius.⁊ aliud in potentia:⁊ illa vl'ia nō sunt:q̄ñ qō est indiuidui ē isti^9 indiuidui. Hō.n.est hōis vl'r:ȝ nullus.Chilus neq; filius:⁊ tō te pr̄ tuus.a.⁊ hoc.b.ad hoc.b.vl'r aūt.b.ad.b.simpl'r:forme eni subāꝝ alie sūt cāe alioꝝ.Et elnta sicut dictū ē ea q̄ nō sunt i eodē gñe ex colorib^9 ⁊ ꝯrijs ⁊ substantijs ⁊ quātitate.preterea q̄ ꝯueniūt:⁊ q̄ sunt in eadem forma:⁊ differunt sm formas:ȝ quolibet singularium est aliud:⁊ materia ⁊ forma est illud quod mouet quāuis non sunt idem vniuersaliter.

¶ Dicto ꝙ principia sunt eadē ꝑportionalr in oīb^9 p̄dicamētis:vult declarare ꝙ p̄ncipia duob^9 modis hñt respectū ad res vl'r ⁊ ꝑticulariter:⁊ demōstrare ꝙ verus respectus est ꝑticularis:cū vl'ia nō hñt eē ex aiam. ¶ Et.d.⁊ ēt ꝯsiderādum ⁊c.i.⁊ sciendū in hac ꝯsideratione ꝙ iste cāe vāde sunt in suis causatis vl'r ⁊ ꝑticulariter.v.g.ꝙ sanguis mēstruus ē mā hōis:⁊ ꝙ hō gñat hoiem:⁊ possumus ēt dicere ꝙ Sor.gñat Platonē:⁊ ꝙ sanguis istius mulieris est materia isti^9 indiuidui. ¶ D.demōstrauit ꝙ verus modus est ꝑticularis:⁊.d. ⁊ prima p̄ncipia hñt nām ⁊c.i.⁊ principia principalia sunt ea quoꝝ sube est aliqō ens in actu extra aiaȝ alia aūt sunt ea que sunt in potētia particularia:⁊ primum precedit h̄.¶ Et iste ꝑcessus est sicut.d.Alex.in esse non in intellectu.Vl'ia aūt sūt priora in intellectu ꝑticularib^9 que cū auferūtur:auferantur ꝑticularia.Vñ existimātur vl'ia rō eē sube.¶ D.d.post ⁊ illa vl'ia nō sunt ⁊c.i.⁊ principia vl'ia nō existūt ex aiam:ȝ indiuiduale hoc.hoc.n.indiuiduū ab alio idiuiduo gñatur: hō eni vl'e non gñatur ab hoie vl'i.¶ D.d.hō.n.est hominis vl'r ⁊c.i.dr̄ eni vl'r ꝙ hō gñat hoiem:ȝ nullū vl'r gñat aut gñatur.ȝ Sor.Plato.⁊ te tu^9 pr̄:⁊ hoc.b.ad hoc.b.q̄uis dicat̄ ꝙ.b.simpl'r gñat.b.simpl'r.¶ Et ꝙ residuū est de h̄ caplo inueni diminutū in expositiōe Alex.⁊ est.for^e eni subāꝝ alie ⁊c.i.⁊ cū ꝯsiderande fuerit cause ⁊ causata vl'r inuenient̄ forme subāꝝ diuerse in gñe esse cāe reꝝ diuersaꝝ in gñe:⁊ elnta diuersa in genere reꝝ diuersaꝝ in gñe:vt cause reꝝ q̄ sunt in diuersis generibus:vt cause elntoꝝ ⁊ ꝯrarioꝝ:⁊ aliaꝝ subāꝝ que sunt diuerse in gñe.¶ Et.d.hoc:q: cāe aut erunt ꝯuenietes in specie ⁊ diuerse i numero vt causa Sor.⁊ Platonis:aut ꝯuenietes in genere ⁊ diuerse in specie.vt cā hōis ⁊ equi:aut ꝯuenietes in gñe quod est vnum ꝑportionaliter:⁊ diuerse in vo genere sicut cāe substantiaꝝ differunt a causis quātitatis ⁊ qualitatis. ¶ Et in alia trāslatione:⁊ post hoc q: actiōes substātiaꝝ sunt alie cāe alioꝝ:⁊ elemēta alioꝝ:sicut dictum est de eis que non sunt in eodē genere coloꝝ ꝯrariaꝝ substātiaꝝ quātitatis.¶ Et hoc qō.d.preterea q̄ ꝯueniant ⁊ ea q̄ sunt in eadē for^a:⁊ differūt sm formas.d. ipsum ad extrahendū ex substantijs substātias quaꝝ cause sunt diuerse in genere:⁊ sunt in eodem genere:⁊ sunt ea quoꝝ cause sunt diuerse in specie:⁊ sunt i eodē genere.Cause eni istoꝝ sunt eedē in forma gñali ⁊ diuerse i forma speciali.¶ Et intēdit ꝑ hoc qō.d.i eadē forma formā gñalem.¶ Et intendit ꝑ h̄ ꝙ.d.⁊ differunt sm formas:formas specialissimas:⁊ intēdebat ꝙ cāe substantiaꝝ ⁊ substātie que differūt quedā differunt sm genus modo ꝑpinquo diuersitati causarum decē predicamētoꝝ:⁊ nō dicunt̄ esse eedē ꝑportionaliter:⁊ nisi ea que sunt conuenietia in eodē genere ⁊ in eadē forma.Iste eniȝ sunt ꝯuenientes in forma generali ⁊ diuerse in forma speciali.¶ D.d.sed qōlibet singulare aliō.i.sȝ ea q̄ꝝ cāe eedē sūt i sp̄ē sūt ēt diuersa in nūero:⁊ sūt singularia indiuidua.qōlibȝ.n.istoꝝ aliō est a suo cōpari in nūero.¶ Et ex h̄ intelligit̄ aliq̄ eē cōuenietia in suis cāis in sp̄ē.¶ D.d.⁊ mā ⁊ forā ⁊ qō mouet ⁊c.i.⁊ cū dicamus ꝙ mā ⁊ forā ⁊ motor sūt pn^a oīuȝ reꝝ nō sunt eadē:eadē sūt sm ōe vl'i ⁊ i alia trāslatione est:mā.n.tua ⁊ sanitas ⁊ qō mouet h̄ in sermone vl'i sunt pn^a oīum entiū:q̄ñ q̄uis cū dicant̄ esse pn^a nō eisdeȝ modis:sed diuersis tñ eadē sunt oībus reb^9 vl'r ⁊ ꝑportionaliter:⁊ quasi dicat:q̄ñ q̄uis nō sint eadē sm naturam:tamē sunt eadem sermōe vniuersali per quem describitur principiū ⁊ causa.

Nō q̄ūo act^9 ⁊ potētia sūt p̄ncipia oīuȝ p̄dicamentorum.

ꝑ̄ua est

genita

Documētū.

Illa nō habēt eē ex aīa. Idē.8. mete.cō.4.⁊ 21.⁊ 14.Idē.3. met.cō.20.⁊ ꝑ met.cō.6. 26.⁊.27. Idē.2.de aīa cō.60.⁊ ꝑ de aīa.7.8.⁊.3. de aīa.cō 18. Idē.10.met. cō.6.Eidē h̄.2.sequēti. Idē.7.met. cō.46.

a Singlia i esse ꝑcedunt vl'ia:sed vl'ia ꝑcedūt singularia in intellectu.vide ꝑ de aīa.t.2.8.

¶ Querere vero q̃ principia aut elīta subarū ⁊ ad aliqd ⁊ q̃litatū utrū eadē aut diuersa. Palā q: multipl'r dictoꝝ sūt vniuscuiusq;. diuersoꝝ vero non eadē ꝫ altera p̄terq̃ sic. ⁊ sic oīum qdē eadē aut eo q̄ ꝓportionat. q: mā spēs priuatio mouēs. ⁊ sic subaꝝ cāe vt cāe oīum: q: destruunt destructis. Amplius q̄ primum endelechia q̄licui altera prima q̄cunq; ɜria q̄ que nec vt gnāa dicunt. nec vt multipl'r dicunt ⁊ adhuc māe.

¶ Qm̄ aūt q̄ō nr̄a q̄ sunt p̄cipia ⁊ elīa subē relationis ⁊ q̄ītitatis utrū sint eadē aut diuersa. Manifestū est q̄ sunt q̄ dicunt multis modis in quolibꝫ: ⁊ cū diuidant nō sunt eadē ꝫ diuersa: p̄ter illud q̄ð ē sic in oib⁹ ēt: sic aūt sunt eadē fm̄ eq̄litatē cōparatiōis forma mouēs: ⁊ sic etiā cause subaꝝ sicut filia corū oīum que auferunt cū ita auferunt: ⁊ primū ēt in pfectiōe: ⁊ sic aliud prima oia q̄ sunt ɜria: qm̄ ista nō sic̄ genera dicunt neq; multis modis: ⁊ etiā mā coꝝ.

28 ¶ Cum q̄siuit p̄ncipia p̄dicamētoꝝ an sint eadē aut diuersa: ⁊ declarauit modū quo sūt eadē ⁊ q̄ sūt diuersa. Amplius ⁊ q̄ p̄ncipia subē sūt aliqual'r sic̄ p̄n⁹ alioꝝ p̄dicamētoꝝ: vult colligere hec dicēdo. Questio aūt nostra utꝝ p̄n⁹ subē sint eadē aut diuersa: manifestū est q̄ sunt diuersa: cū multipl'r dicat hoc nomen p̄n^m de vnoquoq; istoꝝ: sed tn̄ nō est intelligēdū ex h̄ q̄ fm̄ equocationē purā dicat: ⁊ hoc intēdebat cum. d. multis modis. ¶ Et in scda trāslatiōe. d. manifestū est q̄ dicat multis modis vlib⁹: ⁊ addidit vniuersalibus cū sit talis dispō significationū nominū. s. q̄ significēt intētiōes vles in q̄sitis. De particulari enim nō fit demōstratio: q̄uis ipm tn̄ sit ens in rei veritate. ¶ Deide cōfirmauit hoc: ⁊. d. ⁊ cū diuidat ⁊c. i. et apparet q̄ cū hoc nomē p̄ncipiū diuidat. s. in formā ⁊ p̄uationē ⁊ mām ⁊ mouēs nō videbitur significare idē in quolibet coꝝ sed diuersum. Forma. n. in suba differt a se in alijs predicamētis: ⁊ sil'r p̄uatio ⁊ mā ⁊ mouēs: ⁊ q: nō perfecte differūt. s. q: nō pura equocatione dicunt hec p̄ncipia de eis. d. preter hoc q̄ sunt oīum ⁊c. i. p̄ter hoc q̄ vident eadē fm̄ cōparationē ⁊ respectū. U. g. q̄ respectus forme substātie ad subam est sicut respect⁹ forme q̄litatis ad qualitatē: ⁊ quātitatis ad quātitatē: q̄uis nō idem significet forma in vnoquoq; coꝝ: ⁊ sil'r de p̄uatiōe ⁊ mā ⁊ motore. Ista igit principia de eis dicunt in respectu. ¶ Et puto q̄ sermo eius fuit diminutus cū. d. mouēs: debebat igitur dicere forma p̄uatio: mā mouēs. d. ⁊ sic cāe substātiarū ⁊c. i. ⁊ ēt cause subarū vident esse cause causarū alioꝝ p̄dicamētoꝝ similiū causis substātiaꝝ: ⁊ signū eius est q̄ cū cause subarū auferent: auferent cause alioꝝ p̄dicamētoꝝ: ⁊ sil'r de forma ⁊ p̄uatiōe que est in suba ⁊ in mouēte. ⁊ hoc intēdebat cū. d. in scda trāslatiōe: ⁊ iste modus q est in substātijs est quasi cause oīum: q: corrūpunt cū illa destruunt. i. ⁊ fm̄ istū modum possum⁹ dicere q̄ cause subē sunt cāe oīum p̄dicamentoꝝ: ⁊ hoc est q̄ð intēdebat declarare de p̄ma mā. cū. n. declaratū fuerit q̄ cause subē sunt cāe oīum entiū: ⁊ fuerit declaratū q̄ sunt cause generꝫ subē corruptibiliū ⁊ incorruptibiliū: tunc declarabunt cause vltime entiū in eo q̄ sunt entia: ⁊ hoc itēdebat declarare in hoc tractatu. ⁊ iō p̄scrutatus est p̄mo de p̄ncipijs subē. ¶ D. d. ⁊ ēt p̄mū in pfectiōe ⁊ intēdit p p̄mū in perfectiōe cām ꝓpinquā qua res pficit in esse: ⁊ est cā agēs cāe que est ei ꝓpinq̄: ⁊ intēdit q̄ ēt ista cā dicit de oibus proportional'r. ¶ D. d. ⁊ sic aliud ⁊ p̄ma oia q̄ sunt ɜria. i. ⁊ alio mō dr̄ de eis q̄ ɜria p̄cedunt oia. i. q̄ sunt p̄ncipia oīum alio mō ab eo fꝫ quē dr̄r genera quoꝝ noīa sunt vniuoca ⁊ ab ea fm̄ quē dr̄r noīa equiuoca. i. q̄ cū dicim⁹ q̄ p̄ncipia oīū sūt ɜria duo ⁊ mā nō est dictū equiuoce nec vniuoce: sed fm̄ assimilationē. ¶ Et hoc. q. manifesti⁹ est in alia translatiōe q̄ talis est: ⁊ ēt p̄mū in pfectiōe ⁊ alio mō p̄ma oibus ɜrijs que nō dr̄r sicut genera neq; multis modis: sed eadē. ¶ Et Alex. dixit: q̄ forte intellexit per hoc q̄ð dixit: ⁊ ista nō sicut genera dr̄r neq; multis modis cās idiuiduales q̄ sunt vere cause cātoꝝ indiuidualiū q̄ sunt vere causata. i. q̄ ista differūt in numero ⁊ nō in genere neq; in specie. Cause. n. coꝝ q̄ differūt in genere differūt in gn̄e: ⁊ q̄ in spē in spē: ⁊ q̄ in nūero in nūero. Et fm̄ h̄ intēdebat cū dixit: ⁊ alio modo p̄ma omnia cōtraria. prioritas. n. idiuidualis alia est a prioritate vniuersali.

Cause coꝝ q̄ diuē gn̄e differunt gn̄e: ⁊ q̄ spē spē: ⁊ q̄ nūō nūō.

De p̄ticulari nō est demōstratio. Jō. 7. m. 53. Solū p̄ticulare ē ens i rei veritate. Jō. 8. 2. p̄cedēti. Jō 2. de gn̄one. cōmē. 59.

Cap. III.

Que qdem principia sensibiliū ⁊ quot ⁊ q̄uo eadē ⁊ q̄uo altera dictū est. ¶ Qm̄ aūt erant tres subē: due qdē que physice ⁊ vna que imobilis: de hac dōm est: q: necesse ē esse sempiternā aliquā subaꝫ imobilē. Nā subē prime entiū. Et si oēs corruptibiles oia corruptibilia. Sed ipoſſe motuꝫ aut fieri aut corrumpi. Semp. n. erat: nec tp̄s: nec. n. ipoſſe pri⁹ ⁊ posteri⁹ esse: cūꝫ nō sit tp̄s: ⁊ mot⁹. q̄ sic est cōtinu⁹ vt tp̄s: aut. n. idē: aut mot⁹ est aliqua passio: motus aūt nō est cōtinu⁹: nisi qui fm̄ locū: ⁊ h⁹ qui circulo.

¶ Que aūt sunt principia sensibiliū ⁊ quot ⁊ q̄uo sūt eadē ⁊ diuersa dictū est. Et q: subē sunt tres quarū due sunt nāles: ⁊ vna ē imobilis: loquēdū est de ista: narrandū est q̄ necesse est aliquā subam eternā nō mobilē ēē. subē. n. p̄cedunt oia entia. Si igit oēs subē fuerint corrupte oia entia erūt corrupta: ꝫ ipoſſe est vt mot⁹ fiat aut corrūpat: sp enim fuit: neq; tp̄s ēt: cūꝫ sit ipoſſe pri⁹ ⁊ posteri⁹ esse: si tp̄s nō fuerit: mot⁹ igit fꝫ hūc modū cōtinu⁹ est: sicut tp̄s: aut. n. erit idē: aut passio motus: sed motus cōtinu⁹ nō inenit nisi in loco: ⁊ ex istis circularis.

29 Per h̄ q̄ð dixit. q̄ sunt p̄ncipia sensibiliū: innuit māīn ⁊ formā. ⁊ p̄uationē ⁊ motorē: ⁊ q̄ sūt tria vno mō ⁊ q̄tuor alio mō: ⁊ per h̄ q̄ð dixit: et q̄uo innuit illud q̄ð p̄dixit: q̄ sunt eadē per assimilationē ⁊ diuersa fm̄ nām. Cōsiderandū aūt est. vtrū h̄ intēdebat per sensibilia de quorū p̄ncipijs loquebat ge

nerabilia ⁊ corruptibilia tñ aut ēt eterna. ¶ Alexā. aūt dixit ꝙ q̄uis ſmo eius pdictus ſit de ſubſtātijs nō eternis tñ de vtraq3 ſuba loquitur.ſ.eterna ⁊ nō eterna. In ſuba.n.eterna inueniunt etiā cāe q̄ p ſimilitudine dr̄r cū cauſis generabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹. Inueniunt.n.in ea potētia cu3 mouet in loco: ſed in potētia in vbi nō eſt potētia in ſubam. ¶ D.d. B enī qō inuenit in vbi ſile eſt ꝯrietati. Aliqñ.n.eſt in vbi in potētia.aliqñ in actu. Et ſignū hui⁹ eſt.q2 Ariſt.poſuit diuiſionē in B ſermone in ſuba3 mobilē ⁊ imobilem:ita ꝙ dixit:⁊ q2 ſube ſunt tres:quarū due ſūt nāles ⁊c̄.i.ſed B qō dixit:⁊ narrandū ꝙ neceſſe ē aliquā ſubam eternā ⁊ nō mobilē:eſt ſignum ꝙ poſuit hanc ſubam eſſe in diuiſiōe potētie:vbi dixit:⁊ vna eſt ỉmobilis:niſi poſuerit B in diuiſiōe ſm ꝙ oēs antiq opinabant.ſ.B eſſe ſuba3 imobilē. Sile enī huic fecit in pmo iſtius tractatus:⁊ illud ſup qō debem⁹ ſuſtētari in imaginatiōe eſt ꝙ ſuba eſt duob⁹ modis: mō eterno ⁊ nō eterno vt declaratū eſt in ſcia nāli. Et ꝙ ſua intētio in B tractatu eſt pſcrutari de ſuba q̄ eſt pncipiū ſube eterne:cū declarata ſint pncipia ſube gn̄abilis ⁊ corruptibilis in nālib⁹:ſed q2 ſmo ei⁹ in hac ſcia eſt de pncipijs ſube ſimplr̄:neceſſe fuit exponere cōſiderationē bipartitam.ſ.in pncipijs ſube nō eterne:⁊ pncipijs ſube eterne.⁊ iō diuiſit hūc tractatū pmo in duo. Quoꝝ pmū eſt de pncipijs ſube nō eterne:q̄ hn̄t cōicationē cū eterna:⁊ poſuit B de nālib⁹. Scðm aūt eſt de pncipijs eterne ,pprijs:⁊ q2 principia ſube ſunt ſube:neceſſe fuit log de ſuba q̄ eſt pncipiū eterne ſubſtātie mobilis:⁊ declarauit eā eſſe imobilē ⁊ eternā. Sed tñ Ariſt.voluit ponere doctrinā manifeſtiore3 ⁊ magis ſimplicē:fecit.n.ſic̄ hoīes ponūt ſuba3 imobilē eē pncipiū mobilis. D.icepit declarare hāc ſubſtantiā eſſe ,ppōnib⁹ vtriuſq3 ſcie. ¶ Et.d. ſube.n.pcedūt oīa entia.i. vt declaratū eſt ptea. D.d.ſi igit oēs ſube fuerint corrupte oīa entia erūt corrupta.i. ꝙ cū poſuerim⁹ ꝙ cauſe oīum entiū ſunt ſube:⁊ ꝙ ſube ſūt gn̄abiles ⁊ corruptibiles: cōtinget neceſſario vt oīa entia ſint gn̄abilia ⁊ corruptibilia. Oē.n.cuius cā eſt gn̄abilis ⁊ corruptibilis eſt generabile ⁊ corruptibile. ¶ Et enim poſuit ꝙ ſi oēs ſube fuerint gn̄abiles ⁊ corruptibiles:oīa entia erūt generabilia ⁊ corruptibilia deſtruxit ꝯñs:⁊.d. ſed eſt ipoſſe ꝙ mot⁹ fiat aut corrūpat.i. ſ3 ē ipoſſe vt oīa entia ſint generata poſtq̄ nihil fuit oīno ⁊ corrupta:ita ꝙ nihil erit: ipoſſibile enim eſt itelligere motū factū poſtq̄ nullus mot⁹ fuit:aut corruptū:ita ꝙ motus erit. ¶ Deide.d.ſemper enim eſt.i. vt declaratū eſt in nālib⁹. D.d.neq3 ēt tpꝰ.i.neq3 etiā tpꝰ eſt ex entib⁹ talib⁹.ſ. q̄ pñt imaginari generata aut corrupta poſtq̄ fuit tpus ⁊ poſtq̄ nō erit tpꝰ. ¶ D.d.cām in hoc.⁊.d. cū ipoſſe eſt pꝰs ⁊ poſterius eſſe ſi tpꝰ nō fuerit.i. cū ipoſſe eſt itelligere generatū ⁊ corruptū: niſi intelligat pꝰs ⁊ poſteri⁹ q̄ ipoſſibilia ſunt imaginari niſi cu3 pterito ⁊ futuro q̄ ſunt ptes tēporis:factū enī eſt illud qō eſt poſt nō eē ⁊ cui⁹ nō eſſe eſt ante ſuu3 eſſe:ſed ante ⁊ poſt ſūt dr̄e tēporis. Si igit tpꝰ ponat eſſe factu3:neceſſe eſt fieri in tpe:quapp tpꝰ erit ante tpꝰ.⁊ ſic in infinitū. ¶ D.d.⁊ motus ſm hūc modū cōtinuus ⁊c̄.i.⁊ cum tpꝰ eſt cōtinuū ⁊ eternū ⁊ vnū:neceſſe eſt vt motus eternus ſit ꝯtinu⁹ ⁊ vnus. [a] Tēpus enī ⁊ motus aut ſunt idē: aut tpꝰ eſt aliq̄ paſſio ei⁹. [b] Sine.n.tpe ipoſſe eſt imaginari motū. D.d.nō inuenit mot⁹ cōtinu⁹ niſi in loco ⁊ ex iſtis circularis.i.⁊ ipoſſe eſt vt iſte mot⁹ ſit niſi localis ⁊ circularis vt declaratū eſt in phyſicis.

In ſba eterna inueniunt cāe q̄ p ſilitudinē dr̄r cū cāis gn̄abilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹.

Idē.2.ph⁹.

Subaз eternā eē ðclari pot ppōnib⁹ cōib⁹ vtriuſq3 ſcie. oppoſitū regre i.2. vlt.pmi pp.

Dē cui⁹ cā ē gn̄abil' ⁊ corruptibil' ē generabile ⁊ cōruptibile.

[a] Tpꝰ ⁊ mot⁹ aut ſūt idē. aut tpꝰ ē aliq̄ paſſio mot⁹. ꝯſſe.8. phy. 2.10. vide p hoc dari⁹.4 ph.2.98.⁊.i. cō.101.

[b] Sine tpe ipoſſe ē imaginari motū vide oppo.4 ph.2.97.

¶ At vero ſi fuerit motiuū aut effectiuu3 nō operās aut aliqd nō erit mot⁹: cōtingit enī3 potētiā hn̄s nō agere: nihil ergo pdeſt nec ſi faciam⁹ ſubas ſempiternas queadmodū q ſpēs: ſi nō aliq̄ potēs inerit principiū trāſmutari: nō ergo neq3 ipa ſufficiēs. neq3 alia ſuba pter ſpēs. na3 ſi nō egerit nō erit mot⁹: adhuc neq3 ſi aget ſuba aut ipſi⁹ potētia nō: eſſe. o3 igit principiū eē tale cui⁹ ſuba actus. Amplius igitur tales o3 eē ſubas ſine mā. Sempiternas.n.eſſe o3: ſi ⁊ aliqd aliō ſempiternu3 actu. Igit q̄uis dubitatio. Videt enī agens qdā oē poſſe: pōt vero nō oē agere. q̄re prius eſſe potētia. At vero ſi B: nihil erit entiū: cōtingit.n.quidē poſſe eſſe: nōdū vero eē. Et ēt ſicut dicūt theologi q ex nocte generāt: aut vt phyſici erāt ſil' res oēs dicunt idē ipoſſe. Quō.n.mouebunt ſi nō fuerat actu aliqua cā. Nō.n.mā ipa ſeipa3 mouebit: ſed thectonica: nec mēſtrua: nec terra: ſed ſemina ⁊ genitura. Propter qō faciūt quidā ſp actū vt Leucippus ⁊ Plato: ſemp.n. dicūt eē motū: ſed quare ⁊ qm̄ non dicūt: nec ſic: nec cām: nihil.n. vt ꝯtigit mouet: ſed o3 quidem aliqd ſp exiſtere: queadmodū nūc nā quidē ſic: vi vero aut ab itellectu: aut alio ſic: deinde qualis prior: differt enim inaptibile quodcūq3.

¶ Sed ſi fuerit ſuba mouēs aut agens: ⁊ nihil agit nō erit motio. Poſſibile eſt.n. vt illud qō eſt in potētia nō agat ⁊ ſi nō: nihil pdeſt ponere ſubas eternas: aut dicētes formas: niſi in eis ſit principiū qō pōt trāſmutare: ſed hoc nō ſufficit neq3 aliud extra formā: ſi.n. ſit: ſi motus nō fuerit neq3 ſi egerit ⁊ ſuba eius fuerit in potētia. nō enī erit motio eterna: qm̄ qō eſt in potētia poſſibile eſt vt nō ſit ens. Neceſſe eſt igit tale principiu3 ſit ſuba que eſt actio. ⁊ ēt o3 vt iſte ſube ſint exiſtentes extra mām: cu3 neceſſe eſt vt ſint eterne: ſi ēt aliud fuerit eternū actio ē q̄uis hic ſit qō. Exiſtimandū eſt.n. ꝙ oē agēs h3 potētiā qua pōt: ⁊ nō oē qō pōt p potētiam agit: vñ potentia videt prior. ſed tñ quāuis ſit ſic. nullum quidē entiū erit ens: cū ſit poſſibile vt ſit ⁊ nō ſit ens: quāuis ſm loquentes videmus generātes mundū ex nocte dicūt: ⁊ nāles dicentes ꝙ oēs fuerūt ſil'. Impoſſibile eſt enim vt ſint eadem oībus: ⁊ ſi nō quō mouet: ſed nō hn̄t in actu cā3. Mā enim ſuba carpentarij ipoſſibile eſt vt moueatur per ſe: ſ3 carpētarietas: neq3 ſanguis

Inde ſumit pmū pn^m eē actū purū.

Inde ſumit mā3 nullam hēe de ſe actualitatē.

menstru⁹ neq3 terra: sed semina ꝛ sperma: ꝛ ideo quidam ponūt separationē vt Plato ꝛ Leucippus. dicūt.n. motū etiā aliqd. sed querit quare nō dicūt cām nihil eni mouetur: sed oꝫ vt semp sit aliqd sicut mō est: aut nāliter: aut violente: aut ex alio: ꝛ post qui est primus. multū.n. differt.

30 ¶ Dixit Arist. sed si fuerit suba ꝛc. i. ꝙ cū mot⁹ etern⁹ sit ꝛ ois motus hꝫ motorē. vt determinatū ē: necesse est vt iste motus hēat motorē qui est actio pura sine aliqua potētia. i. qꝛ in nulla hora est motor in potentia. Si.n. nō fuerit actio pura: sed cū potētia: aliq̄ hora erit in qua nō erit motio ab ea. ¶ D. dedit cām: ꝛ d. possibile enim est ꝛc. i. qꝛ ois motor cuius substātie admiscet potētia possibile est vt in aliq̄ hora nō moueat: nō.n. mouet nisi per aliū motorē extrahentem ipm ex potentia in actu q est ipossibilis vt nō sit presens. D.d. ꝛ si nō nihil ꝓdest cū posuerim⁹ ꝛc. i. declaratū est igit subam eē eternā ꝛ sp mouentē: ꝛ iō nihil ꝓdest ponere subam eternā in qua nō sit pn̄ mouēdi: vt dicūt dicētes formas. ¶ D.d. sed hoc nō sufficit neq3 aliud. i. nō.n. sufficit ponere pncipiū mobilium formas neq3 aliud extrinsecū a formis: cū mot⁹ non auferat ab ablatiōe illius. ꝛ h̄ intēdebat cū dixit si nō sit motus: i. si nō esset mot⁹ ꝛ nō fuerit. i. si non fuerit positū aliqd tale. i. aliqd qd si nō esset nō eēt mot⁹ ¶ D.d. neq3 si egerit ꝛ suba eius fuerit potentia. i. ꝛ nō sufficit ad hoc ponere aliquid qd si nō fuerit tale nō erit motus: sed ēt si nō fuerit tale. i. ꝙ si auferat. auferat motus ꝛ suba eius nō erit in potētia: sꝫ vtrūq3 necessariū est in eo. i. qd cū auferat: auferat mot⁹ ꝛ ꝙ sube nō admisceat potētia. ¶ Alexander aūt dixit ꝙ necesse est tertiū esse cū hoc vt sit eternū ꝛ mouens in actu. s. vt sit illud ad qd sm desideriū mouet corp⁹ qd est nobilissimū corporū. s. celeste. Illud aūt ad qd sm desideriū mouet h̄ corpus nō est hō neq3 aliqd entiū q̄ sunt hic: cū nobilius nō desiderio tēdat in vilius. ¶ D. dedit cāꝫ in hoc: ꝛ dixit. nō.n. erit motio eterna. i. si in suba huius motoris fuerit suba q̄ est in potentia. s. in mā. ¶ D.d. post eni est vt qd ē in potentia nō sit ens. ꝛ hoc qd dixit est si fuerit in potētia suba: possibile est vt non sit ens simplr. i. qꝛ corrūpet in aliqua hora. ¶ Et hoc qdem determinatū ē in naturalib⁹. ꝙ oē cuius sube admiscet potētia est gn̄abile ꝛ corruptibile: ꝛ si fuerit in potētia motor in loco possibile est vt nō moueat. Vn̄ necesse est vt isti motori nō admisceat potētia oīno. neq3 in suba neq3 in loco: neq3 in alio modoꝝ potētie. ꝛ h̄ intēdebat cum dixit: necesse est igit vt talis suba sit actio: qꝛ cā potētie in reb⁹ in qbus est potētia est mā: vt dictū ē in naturalib⁹. ¶ Et.d. ꝛ oꝫ etiā vt iste sube sint extites ꝛc. idest. ꝛ qꝛ iste sube sunt mouētes sine aliq̄ potētia: necesse est vt sint sine oi mā cū necesse ē vt sint eterne: oē eni eternū est actio pura: ꝛ oē qd est actio pura nō hꝫ potētiā. ¶ D. qm̄uis hic sit questio ꝛc. i. ꝛ si isti sermones dicāt vt actio sit ante potētiaꝫ: est tn̄ h̄ q̄stio. Existimatū eni est ꝙ potētia ē ante actū: qꝛ existimatū est ꝙ oē agēs fuit in potētia: ꝛ nō oē qd est in potētia aget: vn̄ ꝛ potētia videt prior actu. ¶ D.d. sꝫ qm̄uis ita sit nullū entiuꝫ ꝛc. i. ꝛ h̄ est possibile qm̄ si motor ois ꝛ agens hrēt potētiā mouendi ꝛ agendi. possibile esset vt in aliq̄ hora nihil esset. ꝛ tūc possibile eēt qdlibet esse ꝛ nō eē: qm̄ si possibile est vt ꝑus motor nō sit vt nō moueat: possibile erit vt nihil sit oīno: qd est ipossibile vt dictuꝫ est ꝑus: vbi locutus est ꝙ act⁹ est ante potētiā. ¶ D.d. sꝫ sm ꝙ loquētes in diuinis ꝛc. idest. nisi esset verū ꝙ loquētes in diuinis ꝛ naturis dicūt. s. ꝙ oia facta fuerunt ex se sine motore vt dicētes mundū generari ex obscuritate. ꝛ vt ponētes cāꝫ generatiōis oium mām aut vnū elm̄tū q̄tuor aut partes infinitas: qd est ipossibile. s. vt aliqd moueat sine motore. ¶ V.g. ꝙ lignū qd est subm carpētarij ipossibile est vt moueat per se absq3 carpētario: ꝛ similr sanguis mēstru⁹ ipossibile ē vt ab eo fiat hō nisi moueat a spmate: neq3 terra planta nisi moueat a semine. ¶ D.d. ꝛ iō ponūt qdā ꝛc. i. ꝛ cū qdā perceperunt ꝙ nihil mouet nisi ante sit mot⁹: posuerūt motuꝫ an generationē mūdi: nulla.n. dr̄ia est iter ponētē mām esse mobilē ex se ꝛ ponētē ꝙ oēs cāe fuerūt in gete: ꝛ qd demū icepērūt moueri: ꝛ iō posuerūt isti an generationē mūdi motū eternum. vt Plato dixit: ꝙ ꝑus fuit motus inordinat⁹. deide de⁹ induxit eū ad ordinē. Et sicut dicūt dicētes partes eē idiuisibiles ō motus in vacuo. ¶ D.d. q dicūt ꝙ oia fuerūt insil. ¶ Et Alexāder dixit: ꝙ nō inuit Anaxagorā. Iste.n. ponit cām agentē. s. itellectū: sed qꝛ isti cōtingit ꝙ cū aliqd icepērit mouere: vt sit ꝑus in potētia mouēs: deinde in actu sine motore: in nullo differūt ab eis q nō perceperūt cām esse mouentē: ꝛ h̄ modo nō est remotū vt Anaxagoras sit de eis: vt ois generās mūdū siue cōcesserit cām esse mouētē aut nō. ¶ Et forte dixit de his q nō receperūt cāꝫ mouentē in suba: qꝛ oia apud eos fuerūt insil: qꝛ cū illic nō fuerit gn̄atio: nō erit illic aliqd in potētia: ꝛ aliqd in actu: sed oia in actu insimul semp: cū ipossibile ē vt oia sint ꝑnata vt aliqd sit qn̄q3 ens. ꝛ qn̄q3 nō ens. Et qꝛ Plato Leucipp⁹ ꝛ Democrit⁹ dicebāt motū eē ante gn̄ationem mūdi. Leucipp⁹ aūt motū spacij in vacuo: necē est eis dicere qs mot⁹ est iste mot⁹ etern⁹. Impole.n. est motuꝫ eternū eē nisi circularē ꝛ necē est eis dicere ēt q̄re est semp. ¶ Et dixit vt mihi vr̄ ꝙ illi dicūt motū aliqd esse: qꝛ aliq antiquoꝝ ordinabāt motū in non ente. ꝛ in istis ēt cōtingit ponere motū violētū eē eternū et priorem nāli: ꝛ h̄ manifestū ē in smone platonis q vocat eū motū inordinatū. ¶ Deide.d. nihil eni mouetur ꝛc. i. ipossibile eniꝫ ponere aliqd moueri si nō ponat aliquis modoꝝ motuū q sunt h̄: ꝛ aliqs modorū mouentiū: motus.n. qui sunt h̄ aut sūt nālr aut violēter: ꝛ motor etiā aut est motor ꝑus: aut qꝛ ab alio mouet. i. ꝙ necesse est dicētib⁹ motū esse ante gn̄ationē mūdi: dicere quis modus fuerit motuū: ꝛ qs modus fuerit mouentiū: ꝛ vtrū fuerit motor vn⁹ aut plures: qd nō fecerūt neq3 pn̄t facere: sed cōtingit dicēti motum inordinatum esse dicere motū violentū esse ante naturaleꝫ: qd est valde incōueniens: ꝛ ipossibile: et hoc intendebat cum.d. ꝛ post qui est ꝑmus: multum enim differunt dicere ꝙ motus naturalis est ꝑmus: aut ꝙ motus violentus.

¶ At vero nec platonē possibile dicere ꝙ existimat aliqn̄ principiū esse ꝙ ipm seipꝫ mouet: posteri⁹.n. ꝛ sil' cū celo aia vt ait.

¶ Neq3 etiā possibile est platoni dicere cuꝫ multotiēs existimabat ꝙ principiū est illud quod mouet se. Anima.n. sicut dixit est in postremo cum celo.

31. ¶ Quia aliquis defendēdo Platonem pōt dicere ꝙ

Ois motor cuius sbe admiscet potentia pole est vt i aliq hora ñ moueat. Jo 8. ph. 4. t. 8. t. 15. co.

Nobili⁹ desiderio nō tendit in vili⁹.

Oē cui⁹ sbe admiscet pō est gn̄abile ꝛ corruptibile.

Cā pōe i reb⁹ i qb⁹ ē pō est mā.

Oē eternū ē actio pura. Jo. l. 35. 41. t. 44 Jo. 9 me. c. 17. ꝛ z ce. 33 t. 34. op⁹. 3 de aia cō. 5. i solone tertie qōnis t. 2. 14.

Aliq ordinabāt motū in nō ente.

ea que mouebanť eterne ante mundū erāt pncipia que se mouebant:cum Plato opinabať aliqd moue re se. D.respondendo pp hoc q nō pōt dicere h. Aia eni apud ipm est mouēs se:sed apud ipm aia nō fuit: nisi post cū gnātione celi. Apud.n.illuz motū eternū nō ordinatū non fuit anima apud ipsum.

¶ Potentiā qdē igiť existimare priorē actu est qdem vt bene:est autē vt nō bn̄. Dictū ē aūt in qbuscūqz hꝰ qō. Q: aūt actꝰ priꝰ testa tur Anaxagoras. Intellectꝰ.n.actꝰ ꝛ Em pedocles amicitiā ꝛ litē: ꝛ sp dicētes ī malē cē vt Plato ꝛ leucippꝰ. Quare nō fuit infi nito tpe chaos:aū nox:sed eadez sp:aut pe riodo:aut aliter:si prior est actꝰ potētia.

¶ Qm̄ aūt potētia est prior actu in existima tiōe quodāmō recta: ꝛ quodāmō nō recta: dictuz est qūo. Qm̄ ħo actꝰ est prior testať Anaxagoras. Intellectꝰ eni est actꝰ: ꝛ etiaz Empedocles qui ponit amicitiā ꝛ litem: ꝛ etiā ponētes motū esse semp vt Leucippꝰ. Fouea.n. ꝛ nox sunt īfinita sed eadez semp sunt: aut ꝭm reciprocationem: aut alio mō: si actus est prior potentia.

32 ¶ Cū declarauit actū esse priorē ptāte ppter h q mo tori motus nulla potētia admisceť oino: facit nūc re memorationē istius qōnis in tractatu pmo. ¶ Et.d. qm̄ aūt ꝛc.i.iam pdiximꝰ modū ꝭm quē possibile est dicere potētiā piorē esse actu: ꝛ modū ꝭm quē nō. de terminatū eni est in alijs q potētia pcedit tpe indi uiduū generatū. Actꝰ aūt pcedit simplr potētiā: cum nihil exeat de potētia in actuz nisi per aliqd in actu. Unde ppō dicens q oē qd est in actu pus fuit in po tētia nō est ūa: si ita esset tūc potētia pcederet actum simplr: ꝛ si ita esset: tūc res mouerenť ex se sine moto re: ꝛ iō dixit: qm̄ aūt actus est pior testať Anaxa.i.qm̄ aūt est pior potētia silr testať ois ponēs cām mouētē: vt Anaxa. ponens intellectū facientē generationē. ꝛ Empedocles faciēs litē ꝛ amicitiaz: ꝛ etiā testať po nens motū semp eternū: qz ponit actionē eternaz. et Leucippus. ¶ D.d. fouea aūt ꝛ nox ꝛc.i. ꝛ cū dclara tum est q actus pcedit potētiā: si ēt fuerit ex nocte ꝛ fouea: xū fouea ꝛ nox nō dicunť eē fixe tpe īfinito: sz necesse ē vt gnātio ꝛ corruptio eoꝝ sit reciproca: aut in toto vt. D. Empe. de toto mundo q qn̄qz generať qn̄qz corrumpiť: aut ꝭm partes: sicut est de gnātiōe ꝛ corruptōe elementoꝝ: ꝛ h intēdebat cū.d. aut alio modo. ¶ Et ideo videť q si quedā fuerint pmanen tia in specie ꝛ de eis alia pmanētia in nūero q̄ sūt cāe permanētie illoꝝ in spē: necesse est vt potētia pcedat indiuiduū ꝭm tps: ꝛ q actus pcedat potētiā simplr: ꝛ qd h cōuertiť q si necesse fuerit vt actus precedat potentiā simplr: ꝛ potentia generatū ꝭm tps necesse erit vt entia sint duobus modis. modo remanēte in numero: ꝛ modo remanēte in specie.

¶ Textus nouꝰ correspōdens huic veteri nō īueniť.

¶ Si igiť idem est semp ꝛ circulariter neces se est vt agat sic per se ꝛ sic per alterū: celuz igitur primum eternum.

33. ¶ Dixit Alexāder q facit h rememoratōez breuiter de eo qd dcm̄ est in libro de gnātiōe ꝛ corruptiōe.i.q si gnātio est sp: necesse est aliqd moueri sp ꝛ est corpꝰ qd circulariter mouetur: ꝛ si: īpossibile est q gnātio et corruptio sint sp: ꝛ si nō cōsumeť mā. ꝛ tūc necesse est vt corrūpens sp sit aliud a generāte sp. aut idē faciat duas diuersitates duabꝰ dispōnibꝰ diuersis: imo ne cesse est aliqd eternū vnū esse qd sit cā actionis eter ne qz nō agit nisi vnā actionē ꝛ aliqd eternū qd agat actiōes diuersas: vt ab eo semper sint acta diuersa. ꝛ hec est dispō pmi celi in suo motu diurno. Eternitas eni actionis puenit ex eo q ipse facit vnā actionem semp. Que aūt faciūt actiōes diuersas sūt que mouē tur in orbibꝰ decliuibꝰ: ꝛ maximꝰ eoꝝ est sol. Remo tus eni ꝛ ppinquꝰ facit ɜria. Uerbi grā. q cū fuerit remotus erit cā corruptiōis pluriū entiū ꝛ cū fuerit ppinquus erit cā gnātiōis pluriū: ꝛ aliqn̄ remotꝰ ge nerat aliq̄ ꝛ ppinquꝰ generat alia. ¶ Et oīa ista in nuit mirabiliter ꝛ breuiter per hoc qd dixit. Si igiť idem ꝛc.i. si igiť necesse est motum vnū ꝛ cōtinuum eternum esse vt agat per se vnam actionē cōtinuā: et vt agat per aliud actiones diuersas vt semp sint due actiones ꝛ nihil est tale nisi celum necesse est vt celū sit eternum. ꝛ in alia translatiōe.

¶ Itaqz periodo sp oz aliqd manere sp silr agēs: si aūt debeat fore generatio ꝛ corru ptio: aliud oz agens esse aliter ꝛ aliter. Ne cesse est igiť qdē sic ꝭz se agere: sic ꝭz aliud: aut ergo ꝭm alteꝝ: aut ꝭm primuz: necē igiť ꝭm h: cū.n. illud ipsiqz cā ꝛ illi: dignꝰ ergo primū. Et.n. cā illud ipsiꝰ sp silr: ꝛ ipsiꝰ aliter alterū: eius aūt qd est sp aliter: palaz q am bo. Ergo si sic se hz motus: qd ergo alia oz querere principia. Qm̄ aūt ita cōtingit: ꝛ si nō sic ex nocte: erūt simul oīa ꝛ ex nō ente: sol uenť vtiqz h: ꝛ est aliqd semp motū motu incessabili. Hec aūt que circulo: ꝛ h nō rōne solum sed opere palā. Quare sempiternuz erit vtiqz primū celum.

¶ Si igiť idez sp fuerit circulariter: oz aliqd semp esse pmanēs: qd agat vnā actionē cō similez: ꝛ si gnātio ꝛ corruptio sit: oz aliqd esse qd agat multis modis. Ergo necesse ē vt agat per se ꝭm hūc modū: ꝛ alio mō ꝭm aliū modū. Et necesse est vt illud sit aut alio mō: aut primo mō: ꝛ illud ē cā suiipsiꝰ: aut alterius. Primū igť est meliꝰ. Illud.n. fuit cā vt sp sit ꝭm eandē dispōnē cōsimilez. Cā aūt vt sint plures modi iaz fuit alia. Semp aūt est ꝛ plures modi vtrūqz ꝛ manifestuz est q motus nō sunt sic. Qūo igiť querēda sunt principia: ꝛ si nō ꝭm hūc modū: ꝭz ħo aliū modū possibile est vt oia sint ex nocte. Et vt etiā sint insimul: ꝛ nō ex ente etiā: ista igiť nō deficiūt. Aliqd.n. semp moueť mo tu nō quiescenti.s. qz ꝭm circulationē: ꝛ hoc manifestū non tantuz potestate sed ꝛ actu: primū igitur celum est eternum.

Propō di cēs q oē qd ē i actu pus fuit in pō nō ē ūa. vide.9. m.t.c.13. ꝛ 3. de anima t.c.o. 20.t.37.

In pmanēti bus i spē pō precedit tpe actu i pmanē tibꝰ ꝭz nūcq est econtra.

Uide idē. 2. d gnā. t.c.56

34. ¶ Per h qȯ dixit:⁊ ſi idē ⁊c̄.i.⁊ ſi igiꝭ eſt h vna actio eterna cōſilis:⁊ eſt motus circularis: opꝫ vt illud qȯ agit ipſam ſit circulare ⁊ vnū. ſicut eſt de orbe q mouetur motu diurno:⁊ iſta vna actio eſt cā cōtinuationis ⁊ permanētie tranſmutatiōis.ſ.ꝙ iſta actio eſt cā ꝙ trāſmutatio nō deficit ⁊ ꝙ oīa ſunt ſp̄ inſil' que nō cōſequunt̄ ſe adinuicē niſi ꝑꝑ iſtū motorē qȯ igitur dat iſte orbis p̄mo ⁊ per ſe eſt cōtinuatio ⁊ eternitas. ¶ D.d.⁊ ſi generatio ⁊ corruptio eſt ⁊c̄.i.⁊ ſi hic fuerint due actiōes ɔ̄rie vt gn̄atio ⁊ corruptio eterne et ſm̄ reciprocationē:opꝫ vt illud circulare quod facit has duas actiōes cōtrarias moueat̄ duobus modis oppoſitis in loco aut plurib' ſicut eſt de ſeptē planetis:⁊ plus qȯ appet de actiōib' iſtoꝝ eſt ſol:⁊ iō antiqui vocabāt iſtū orbē vite. ¶ D.d.neceſſe eſt igitur vt agat per ſe ⁊c̄.neceſſe eſt igiꝭ vt hoc corpus vnum qȯ circulariter mouet̄ ⁊ ɔtinue p̄mo ⁊ per ſe agat cōtinuationē ⁊ eternitatē:per aliud aūt ⁊ ſcḋo gn̄ationem ⁊ corruptionē eternas. ¶ D.d.⁊ neceſſe eſt vt illud ſit aut alio mȯ aut p̄mo.i.neceſſe ē igiꝭ vt ſit ali' modus actionis alꝭ:⁊ p̄mus p̄mo. ¶ Et in alia tranſlatiōe:igiꝭ aut per aliud aut ꝑ p̄mū neċe ē vt ɔtinuetur.i.actio.i.diuerſa ſit per aliud a p̄mo: eternitas āt neċe eſt vt ſit ex p̄mo. ¶ D.d.⁊ illud ēt eſt cā ſuiipſi' ⁊ alterius.i.⁊ erit p̄mū cā ſuiipſi' ⁊ alioꝝ. Et intelligendū eſt ꝑ p̄mū:p̄mū celū aut totū celū aut octauā ſperā. ¶ D.d.p̄mū igiꝭ eſt meli' ⁊c̄.i. p̄mū igiꝭ eſt pfectioris actiōis ⁊ melioris. Primū.n.fecit ea q̄ ſunt diuerſaꝝ actionū eternaꝝ:⁊ ɔtinua: ⁊ illud qȯ eſt poſt p̄mū eſt cā actionū diuerſaꝝ. ¶ D.d.qȯ aūt ſp̄ fuit et plures modi vtrūqꝫ.i.ꝙ p̄mū ⁊ ſcḋm cōgregata ſunt cā ꝙ actiones ſunt eterne ⁊ plures:eterne aūt ꝓpter p̄mū:diuerſe aūt ꝑꝑ illud qȯ eſt poſt p̄mū. ¶ Deinde dixit:⁊ hoc eſt manifeſtū:qm̄ motus nō ſūt ſic. ideſt. ⁊ manifeſtū eſt ꝙ mot' apparētes nō cōueniūt p̄ncipꝭs que poſuerūt alꝭ. ¶ Aut itēdit ꝙ eſt manifeſtū ꝙ mot' cōſequētes illa p̄ncipia q̄ dicebāt antiq non ſūt ſic iſti mot'. ¶ D.d.qūo igiꝭ ſūt q̄rēda p̄n' ⁊ ſi nō ſm̄ hūc modū.i.qūo igiꝭ poſſe eſt ponere alia p̄n' cōuenientia ei qȯ appet:ſꝫ ſi h fuerit ipoſſe ſm̄ hūc mōm poſſibile ē vt ponat̄. ¶ D.d.ſm̄ aūt aliū modū poſſe eſt vt oīa ſint ex nocte ⁊c̄.i.⁊ cū p̄n' fuerit poſita alio mȯ ab iſto poſſibile ē vt oīa ſint ex nocte:ſicut.d.Dinodes faciēs leges:⁊ ꝙ entia ſunt ſubito inuenta inſil: ⁊ ex nō ente oīa. ¶ D.d.iſta igiꝭ nō deſiſtūt ⁊c̄.i.iſta igiꝭ gn̄abilia ⁊ corruptibilia nō deficiūt in aliq̄ hora generari.Eſt.n.corp' qȯ mouet̄ motu nūq̄ deficiēte:⁊ hoc nō inuenit̄ niſi in corpe circulari in eo ꝙ ē circulare. ¶ D.d.⁊ hoc declarat̄ nō tm̄ poteſtate ſed ēt actu .i.nō tm̄ rōne ſꝫ ſenſu.Appꝫ eni motū talē eē.ſ.q nūq̄ deficit nec deficiet: ⁊ qȯ ſemꝑ eſt circularis: ⁊ ꝙ alꝭ motus reducunt̄ ad ipm̄. ¶ D.d.p̄mū igiꝭ celum eſt eternū.i.ex oīb' igiꝭ appet ꝙ p̄mū celū eſt eternū: ⁊ ꝙ per ipm̄ pficiunt̄ alꝭ mot' corpoꝝ celeſtiū. ¶ Et in alia trāſlatiōe:⁊ hoc nō appet ſermone tm̄:ſed operatione:⁊ intendit per ſmonē diffinitionē ⁊ per operationem illud quod apparet ſenſu.

¶ Eſt igitur aliquid: ⁊ qȯ mouet. Quoniā aūt ꝙ mouetur:⁊ mouens. Mediū igiꝭ eſt aliquid qȯ non motū mouet ſempiternū: ⁊ ſubſtantia: ⁊ actu ens.

¶ Eſt igiꝭ quidē qȯ mouet cū nō mouet̄: ⁊ qꝛ etiā eſt motū: ⁊ etiā eſt motor: ⁊ mediū: aliqȯ eſt mouens cum nō mouet̄.

35. ¶ Dixit Alexāder iſta eſt rō ꝙ aliqȯ mouēs non mouet̄: ⁊ eſt dicta breuiter.Et rememoratio ei' qȯ dem̄ in vltimo phyſicoꝝ. ¶ Et eſt fundata ſuꝑ duas ꝓpōnes.quaꝝ vna eſt ꝙ oē cōpoſitū ex duob' quoꝝ alterū pōt eē per ſe:poſſe erit ēt alterū eſſe per ſe:niſi ɔpoſitio ſit ſube ⁊ accn̄tis.U.g.ꝙ idromel qꝛ cōponit̄ ex aq̄ ⁊ melle.⁊ mel inuenit̄ per ſe: neceſſe eſt q̄ vt aqua inueniat̄ per ſe. ¶ Et qꝛ iuenim' aliqȯ motū ⁊ mouens q̄ſi cōpoſitū ex mouēte ⁊ moto: ⁊ inuenim' aliqȯ motū per ſe ⁊ nō mouēs: manifeſtū eſt ꝙ eſt neċe aliqȯ mouēs eſſe ⁊ nō motū:hoc igiꝭ mouēs imune eſt a potētia:⁊ in nulla mā̄ exiſtit. ¶ Et.d.inenit̄ igiꝭ aliqȯ mouēs cū nō mouet̄.i.inuenit̄ igitur aliqȯ mouens ⁊ nō motū.Sunt eni tria in itellectu:motū vltimū ⁊ mouēs p̄mū:⁊ mediū.ſ.mouēs ⁊ motū.Quaꝑꝑ neceſſe ē vt p̄mū mouēs nō moueat̄ oīo.Mediū.n. erit nō p̄mū ſi mouebit̄. ¶ Aut ſi dicam' ꝙ ſi extremū vltimū.ſ.motū tm̄ inuenit̄ ſimplex tm̄ neceſſe ē vt ſuū oppoſitū inueniat̄ ſimplex. De.n. cōpoſitū ex duob' oppoſitis quoꝝ alteꝝ inenit̄ per ſe de neceſſitate:⁊ reliquū. ¶ Scḋm igiꝭ has duas intētiōes itelligiꝭ apud me hec rō:ſed ſm̄ p̄mā magis vident̄ vba eius.ſcḋa aūt eſt Alex.⁊ oꝫ cōditiōare ꝙ cōpoſitū ſit ex duob' extremis oppoſitis:tūc eni ꝓpō erit manifeſtior:⁊ nulla cōditiōe idiget:niſi vt vnū eoꝝ nō ſit accn̄s in reliquo:vt.d.Alex.Pōt eni dicere ꝙ cū alterum extremoꝝ ⁊ mediū fuerit ⁊ reliquū extremorū erit.pōt etiā dicere ꝙ cū duo extrema ⁊ mediū fuerint:neceſſe ē vt alterū extremoꝝ nō ſit mediū.ſ.ꝙ ſi vnū extremū fuerit mobile tm̄ nō motor:neċe eſt vt reliquū extremū ſit motor non mobile:ex his appet ꝙ p̄mus motor nō eſt neċio mot'. ¶ Et in alia tranſlatiōe.eſt igiꝭ aliqȯ mouēs ēt:qꝛ ē motū ēt ⁊ mouēs. eſt igiꝭ mediū.eſt igiꝭ aliqd mouēs nō motū eternū ſuba ⁊ act':⁊ ex hoc ꝙ accepit mediū:videm' ꝙ ſuſtētatus eſt in hac ꝓpōne ſuper duo extrema oppoſita. Cū.n.alterū duoꝝ extremorū ſeparatū fuerit a medio:neceſſe ē vt reliquū ſeparet̄ ab alio: intētio.n.ei' qȯ dixit in hac trāſlatiōe eſt ꝙ cū eſt mouens ⁊ motum neceſſe eſt vt mediū ſit:⁊ cū ſit mediū ⁊ alterū extremoꝝ:neceſſe eſt vt ſit reliquū extremū.

8.ph.37. Abbreuiatā dē ꝓpoſitionē ex duob' q̄ alteꝝ p̄t eē p ſe.poſſe erit ēt alteꝝ eē p ſe niſi ſit cōpō ſbe ⁊ accn̄tis vide idē.8.ph.cō.37.

Tex.expō p'

Mouēs p̄mū īmune ē a pōte ⁊ nulla exiſtit mā.36 8.ph.70.79 ⁊ i lib. de ſba orb p toti.

Expō ſcḋa.

Expōnēs cōparatio.

¶ Mouet aūt ſicut appetibile ⁊ intelligibile.hec enī ſola mouent nō mota. Hoꝝ aūt prima eadē. Concupiſcibile quidē.n.ipſū apparens: volūtabile aūt ipſū primū exiſtēs bonū. Appetimus qꝛ videt̄ magis q̄ṁ vꝫ:qꝛ appetitus principiū:eſt intelligētia.

Solet ſepe adduci.

¶ Et mouet ſicut mouet deſideratū ⁊ intellectum cū non mouet̄. Et principia iſtoꝝ eadē ſunt: ⁊ deſideratū eſt ſenſus q diſtinguit ⁊ primū affectatū qȯ eſt ſenſus ⁊ deſideratum magis:qꝛ exiſtimat̄ ꝓpꝛie eē maius: ⁊ nō exiſtimat̄ qȯ deſideramus.

36. ¶ Et cū p̄' mouēs mouet ⁊ nō mouet̄:neqꝫ ſꝫ accn̄s: neqꝫ ſꝫ ſeipꝫ ſic mouet̄ aīa q̄ ē in corpe: neċe ē vt iſte motor moueat quēadmōm ƀſideratū ē ⁊ affectatū:⁊ mouet nos:q̄re actio vꝫ eē bonū. ¶ Et qꝛ modi deſiderabiliū mouētū ſūt apud nos alꝭ a modis itelligibiliū q̄ mouēt nos: adeo ꝙ iſte due motōes ɔ̄riant̄ ſibiq̄ [illegible] deſideratū differt a motiōe in

Modi deſiderabiliū mouētū apud nos ſūt alꝭ a modis itelligibiliū q̄ mouēt nos.

a In corpo/ribus celestibus. idē ē deside/ratū ⁊ itellī. Jo p̄.c.o ſb̄a orb ⁊.z.cuiuſo

b Corpa ce/leſtia nō ſen/tiūt q̄ ſētus dati ſt aīali/bus ad ſalutē. Jdē z.ca.o ſb̄a or. ⁊ 3.6 aia.60.⁊.6t. c.z.de aīa. cō.vlt.

c Corpa ce/leſtia ſt aiata ⁊ non hñt de virtutibus aīe nī ſi itellꝫ ⁊ vtu tē dſideratiuā. Jdē p̄ ce. 90.⁊.2. de 39 ⁊.61. ⁊.z. de aia.15.⁊.31 ⁊ z.cap.de ſb̄a orb ac.4.

d Diuꝰ ſūt a nālī ſorās eē abſtractas ⁊ eas eē itellſen tes. Jdē p̄ ō aia.ꝛ.z.⁊ ꝛ. 61. ſcdi ō ce. ⁊ mū. vlt.ca. de ſb̄a orb.

e Balneū i aīa mouet vt agēs ⁊ vt eſt ex aīam mo/uet vt finis.

alterꝫ itellecti. ❡ Et vr̄ de iſtis pncipijs q̄ ſunt in corporibus a celeſtibus: q̄ deſideratū in eis idem eſt cum intellecto. Deſideratū enim apud nos differt ab itellecto: q̄ potētia qua cōprehēdiť deſideratuꝫ differt ab ea qua cōprehēdiť intellectū. Deſideratū enī cōprehendiť ſenſu: ⁊ eſt voluptatū: intellectū aūt itellectu ⁊ ē cuiꝰ actio videť bona. b Corpa igiť celeſtia: q̄ nō ſentiūt: ſenſus aūt nō ē in aīalibus: niſi ad ſaluteꝫ: ideo deſideratū ab eis nō differt ab itellectū. Intellectum enī mouēs ab eo qd̄ eſt bonū ē in ſiľ voluptuoſum. hoc igiť ē dicere q̄ voluptuoſum ⁊ itellectuꝫ eſt idē i eis. ❡ Et ex h̄ q̄deꝫ appet hñ hec corpa c eē aiata ⁊ q̄ nō hñt de virtutibꝰ aīe niſi intellectū ⁊ virtutē deſideratiuā q̄ mouet loco. ❡ Et h̄ declarabiť ex his. Dictū ē.n. d in octauo phyſicoꝝ. qm̄ mouēs hec corpora celeſtia in nulla exiſtit mā: ⁊ q̄ ē forma abſtracta. ❡ Applꝰ in libro de aīa formas abſtractas eē intellectas: quapp hoc mouēs ē intellectꝰ: ⁊ ē mouens: q̄ agit motū: ⁊ q̄ ē finis motꝰ. ❡ Hec aūt differūt in nobis. ſ. illud qd̄ mouet nos in loco ſm q̄ eſt agēs: ⁊ q̄ mouet nos in loco ſm q̄ ē finis. ⁊ hꝫ duplx eſſe in aīa ⁊ extra aīam. Qd̄ aūt eſt in aīa eſt agēs motum. Scdm vō qd̄ ē extra aiam eſt mouēs ſm fineꝫ. ❡ V.g. e qm̄ balneū duplicē hꝫ formā in aīa ⁊ extra aīam ⁊ pp illam formā q̄ eſt in aīa deſideramꝰ aliaꝫ formā q̄ eſt extra aīam. forma igiť q̄ ē balnei in q̄tū eſt in aīa eſt agēs deſideriū ⁊ motū. ſcdm aūt q̄ ē extra aīam eſt finis motꝰ nō agens. ❡ Si q̄dē igiť forma balnei nō eēt in mā: tūc moueret: ⁊ ſm agēs ⁊ ſm finē ſine aliq̄ motiōe cōtingēte. Et ſic ē itelligēdū de mouētibus corpa celeſtia. ſcdꝫ aūt q̄ ſunt fines eorū mouenť ab illis ſm deſideriū. ❡ Quereť aūt aliq̄s ſi illud qd̄ imaginať ex illis formis eſt eē illoruꝫ corporū: quid igiť indigeret motu. ſi igiť forma arce q̄ ē in aīa artificis eēt eſſe arce nō moueref ad agēdam arcam. ❡ Dicamꝰ igiť q̄ nō mouenť niſi q̄ intelligunt ex ſe q̄ pfectio eſt ſub̄a eoꝝ in motu: ſicut facit illud qd̄ moueť ad cōſeruandā ſuā ſanitatē: q̄ ſcit q̄ ſua ſanitas nō cōſeruať niſi motu. ❡ Et ē intelligūt q̄ motus eoꝝ eſt cā exitus eius qd̄ ē in potētia in illis formis abſtractis ad actum. ſ. ad formas mālēs. Iſte enim forme forte vidētur hēre duplex eſſe. ſ. in actu. ſ. materiale eē qd̄ habēt: ⁊ eē in potētia. ſ. eſſe qd̄ habēt in illa forma. ❡ Et dico potētia quēadmodū dicimus q̄ forme artificiales habēt eē in actu in mā ⁊ in potētia in aīa artificis. Unde he forme videtur habere duplex eē abſtractū ⁊ materiale. a ❡ Et hoc quidē eſt q̄ faciētes formas volunt dicere: ſꝫ nō pueniūt ad ipꝫ. ❡ Sꝫ tamē motus earū nō eſt pp exitū iſtarum formarū a potētia in actu nō ita q̄ illud eſt pfectio p̄ma eoꝝ: ſed ita q̄ illud ē cōſequēs p̄mā pfectionē eorum. ❡ V.g. q̄ qui exercitať ad cōſeruandum ſanitatē p aliā opationē alicuius artis: p̄mo intēdit ad cōſeruanduꝫ ſanitatē ſuam. ſcdo aūt intēdit illam opationē. ❡ D.o. ⁊ dſideriū ē ſenſus qui diſtinguit ⁊ p̄mū affectatū ē ſenſus. i. qm̄ deſideriū in aīalibus eſt pp ſenſum qui diſtinguit ⁊ cōprehēdit voluptuoſum ⁊ hoc dſideratū ē appetitus: volūtas aūt eſt pp intellectū. ❡ D.o. ⁊ p̄mo affectatū eſt bonū ⁊ deſideriū. i. qd̄ p̄mo eſt affectatū eſt bonū ſimplr: verſus qd̄ mouenť corpora ſimplr. ❡ Et pōt intelligi q̄ primo affectatū apud intellectū in eo q̄ eſt itellectꝰ eſt bonū: ⁊ ideo dicit: ⁊ deſideratū: q̄ eſtimať ꝑprie eſſe maius: ⁊ nō eſtimať: q̄ deſideramꝰ. i. ⁊ eē quāto magis aliqd̄ exiſtimať [illegible] maius bonū: tāto deſiderium erit maius. Deſideriū enī eſt pp exiſtimationē eius qd̄ eſt aliq̄d eē bonū. ❡ Et nō exiſtimauimꝰ aliquid eē bonū pp qd̄ deſiderauimꝰ ipm. nec̄e eſt vt illud qd̄ eſt in ſe maius bonū ſit maius deſideratum. ❡ Et intēdebat q̄ ſi motor corpoꝝ celeſtiū ē magis bonus oībus neceſſe ē vt ſit deſideratꝰ magis bonis oībꝰ. ⁊ intēdebat cū.d. ⁊ nō exiſtimať: q̄ deſideramꝰ: diſtinguere inter deſideriū itellectꝰ ⁊ ſenſus. In quo enī appetitꝰ ſenſus dñať ſup intellectū: reputať deſideratū eſſe bonūꝫ: q̄ eſt deſiderabile: ⁊ oīa iſta.d. ad declarandū q̄ corpora celeſtia cū hñt appetitum pp intellectū. Intellectus aūt maius bonū ipſo appetit: cōtingit neceſſario q̄ corpora celeſtia appetūt in h̄ motu aliquod magis bonū ipſis: ⁊ cum illa ſunt nobiliſſima corpora ſenſibiliū ⁊ meliora: neceſſe eſt q̄ illud bonū qd̄ appetunt ſit nobiliſſimū entiū ⁊ maxime qd̄ appetit totū celū in motu diurno.

Deſideriū ē pp exiſtiatōeꝫ eiꝰ qd̄ eſt aliq̄d eē bonū.

Intellꝰ maius bonū ipſo appetit.

❡ Intellectus autē ab intelligibili mouetur. Intelligibilis aūt altera coelementatio ſm ſe: ⁊ huius cā ſub̄a prima: ⁊ huius que ſimpliciter: ⁊ ſm actū. Eſt aūt vnum ⁊ ſimplr nō idem. Unū eniꝫ metꝝ ſignificat: ſimplex aūt q̄liter hñs ipm. At vō ⁊ qd̄ bonū et qd̄ ꝑpter ipſum eligibile in eadem coelementatione: ⁊ optimū ſemper aut proportionale qd̄ primuꝫ. Qꝛ autem eſt qd̄ cuius gratia in immobilibus diuiſio oſtendit: eſt eni alicui qd̄ cuius gratia: quorum hoc quidem eſt: hoc vero non eſt. Mouet aūteꝫ vt amatū: motu vero alia mouentur.

❡ Principium aūt eſt imaginatio per intellectuꝫ. Intellectus vero eſt ex intellecto: ⁊ intellecta ſunt allaſtogia vltima per ſe: ⁊ ſingulariter: ⁊ ex iſtis ſub̄a eſt prima: ⁊ ex hoc ſimplex qd̄ eſt in actu: vnum aūt ⁊ ſimplex nō ſunt idem: hoc enim ſignificat menſurā: ſimplex autem ſignificat q̄nomō: ⁊ etiaꝫ illud qd̄ eligitur per ſe in vnitate elementoꝝ: ⁊ eſt valde nobile cū primo acquiriť. Quoniam auteꝫ in nō mobilibus inueniť ꝑpter quid hec demōſtrat diuiſio: ꝑpter q̄d enim inueniť alicui ⁊ huic. Et hoc quidē ex eis ē ens: hoc aūt nō ens. Mouet igiť ſicut amatum pp motū aūt mouet illa alia.

❡ Cū declarauit p̄mū motorē eſſe eternū in ſub̄a p̄ncipiū ſine mā: ⁊ motoreꝫ abſq; qd̄ moueť: ⁊ qd̄ mouet ſicut deſideratū ⁊ voluptuoſuꝫ. Principiū aūt cuiuſlibet motionis eſt ex aliquo: ⁊ ad aliq̄d: vult narrare p̄ncipiū iſtius motiōis in moto q̄d eſt ⁊ q̄d ē illud ad qd̄ eſt motꝰ. ❡ Et.d. p̄ncipiū aūt ē imaginatio p itellectū. i. p̄ncipiū aūt iſtius motꝰ exn̄tis in corpore celeſti eſt imaginatio per itellectū. ❡ Et.d. hoc ad dmōſtrandū q̄ p̄ncipiū iſtius motꝰ nō eſt phantaſia neq; ſenſus: ſed imaginatio per intellectū ⁊ deſideriū: ⁊ q̄ h̄ corpus mouet in loco eſt ab imaginatiōe in actu: ⁊ q̄ imaginatio per intellectū q̄ eſt actio itellectꝰ ē ipſe intellectus: intellectꝰ aūt eſt ipm intellectū: vt dictū eſt in libro de aīa. ❡ D.d. intellectꝰ vō ex itellecto. i.

37

Jdē.8.14.⁊ 7.hꝰ.23. Forme mālēs actu hñt eē i mā pō drī ſūt in p̄ motore. oppoſitū. vō ſup̄.ꝛ.16. a Jō.8.ꝛ.16.

Intelligētie p̄ma itētiōe ñ agūt pp infe riora ſꝫ ꝑſe cuitiue. Uide idē.z. ce.cō. 17.⁊.21.

Principium motꝰ celi nō ē fantaſia neq; ſēſus. ſꝫ imaginatio p intellectū ⁊ deſideriū. Jō.ꝛ.p̄cedēti ⁊ q̄ ibi

essentia aūt ꝛ suba intellectus est ex itellecto: ꝛ quia intellecta sunt pluriū rerū incepit demōstrare ꝙ intellectū est illud itellectū qḋ mouet totū celū motu diurno qui est maxim⁹ ꝛ velocissim⁹ motuū: ꝛ.d. itellecta aūt sunt allastogia alia vltima ꝛč.i. ℂ Et Alex. d. ꝙ ex B intelligēdo sunt multa: quoꝝ vnū ē ꝙ vna allastogia per se est intellecta de gn̄e allastogie quaꝫ posuerūt pythagorici cum querebāt de pncipijs: qm̄ cū posuerūt ꝫria esse pncipia oīuꝫ entiū ordinauerūt ꝫria decē que ponebant pncipia: ꝛ ordinauerūt pmū sub gn̄e qḋ est bonū: ꝛ vltimū in malo: ꝛ q̄ ex istis sūt intellecta per se sunt allastogia boni: q̄ aūt mali p accidēs sunt intellecta.s. per puationē bono. ꝛ.q.d. ꝛ B intellectū collocaẽ sub gn̄e boni.i.est bonū: qꝛ bonū est intellectū per se. ℂ D. ꝛ forte est rememoratio de allastogia quā.d. in diuisiōe eliꝛtoꝝ: ꝛ logẽ ex istis de ꝫrijs q̄ sunt in vnoquoqꝫ generꝫ q̄ sunt pncipia transmutationis oīum trāsmutabiliū quoꝝ vnū ē q̄si forma: ꝛ aliud q̄si puatio. Allastogia aūt q̄ est q̄si forma est intellecta per se: q̄ aūt est q̄si puatio ē itellecta: sꝫ nō per se. puatio.n. nō itelligiẽ nisi in respectu sui habitus q est forma. ꝛ.q.d. ꝙ intellectuꝫ ē de gn̄e forme q̄ est habitus nō q̄ est forma. ꝛ.q.d. ꝙ B itellectū ē de gn̄e forme q̄ est habitus nō q̄ est puatio: cū habit⁹ intelligiẽ per se. ℂ Uel aliter: ꝛ est ꝙ intēdit p allastogiam vltimas formas pfectas qb⁹ puatio nō admiscẽ. ꝛ.q.d. ꝙ B intellectū est ordinatū in intellectis qbus nō admisceẽ puatio: nō in ꝫdictorijs qb⁹ admiscẽ puatio. ℂ Aut intēdebat per allastogiā vltimaꝫ formā nō mām. hoc.n. pn̄ᵐ nō intelligiẽ per se: sꝫ per assimilationē: forma aūt itelligiẽ per se: ꝛ.q.d. ꝙ B intellectū est ordinatū in intellectis formaꝝ nō in itellectis māe. Allastogia eni q̄ est forma ē p se ꝛ simplr: intellecta aūt materieꝝ decē entiū sūt p assimilationē. ꝛ iō dixit post ꝛ ex istis suba est pma. ꝛ hoc magis sonat ex suis vbis. ꝛ.q.d. ꝛ B intellectū est collocatuꝫ in intellectis formaꝝ q̄ intelligunẽ per se ꝛ nō p assimilationē: ꝛ sunt intellecta māe: ꝛ collocanẽ de B genere in spē formaꝝ subaliū: ꝛ ex istis in eis q̄ sūt simplices. Formarū.n. q̄dā sunt subales q̄dā nō: subaliū aūt q̄dā māles: ꝛ q̄dam nō. in quo gn̄e collocaẽ B primū intellectū: ꝛ B itēdebat: cuꝫ dixit: simplex ꝛ qḋ in actu: intēdebat.n. per simplex formā cui nō admiscetur mā. Cōpositū.n. est oē cui potentia admisceẽ: ꝛ qꝛ potētia per aliud itelligiẽ actus aūt per se: magis intelligiẽ illud cui nulla potētia admiscetur. ℂ D.d. ꝛ vnū ꝛ simplex nō sunt idē ꝛč.i. qm̄ vnū qḋ dr̄ de cōtinuo nō significat idē ꝛ simplr absolute. vnūꝫ.n. qḋ dr̄ de cōtinuo significat aliqḋ qḋ est multū in potentia ꝛ vnū in actu. Cōtinuū.n. diuisibile est: simplex āt absolute indiuisibile significat potētia ꝛ actu. Et vltr simplex ꝛ vnum duplr dicunẽ aut absolute aut in cōparatione. Absolutū aūt vtriusqꝫ est illud cui nō admisceẽ mā: neqꝫ est idiuisibile olo: ꝛ fecit B dr̄aꝫ inter vnū ꝛ simplex: qꝛ famosior itētio quā significat B nomē vnū ē illud qḋ dr̄ de cōtinuo: ꝛ famosior intentio quā significat B nomē simplex est simplex absolutū: ꝛ pp B timuit ne accideret error in B nōe simplex pp hoc nomē vnū famosuꝫ dū vnū ponaẽ p altero. ℂ D.d. ꝛ ēt illud qḋ diligiẽ pp se in vnitate elementoꝝ istoꝝ est nobile valde.i. ꝛ ēt illud qḋ diligiẽ pp se ꝛ desideraẽ inter hec pncipia abstracta quoꝝ vnūqḋqꝫ est aliqd vnū simplex. ꝛ elītū corporis qḋ mouet: est illḋ qḋ ē ex eis in fine nobilitatis ꝛ simplicitatis ꝛ vnitatis. ℂ Et intendit per hunc sermoneꝫ distinguere inter pmū pncipiū ꝛ alia pncipia abstracta. Alia eni videnẽ esse electa ꝛ desiderata pp alia.s. pn⁹ alioꝝ motuū celestiū pter motū diurnū. qḋ autē hūc motū facit vr̄ eē electū per se cū vitus ipꝫ moueẽ oē motu velociori ꝛ maiori motib⁹ pprijs vnicuiqꝫ coꝝ. est.n. electū per se ꝛ amatū oīb⁹: tale āt ē pfectū.s. finē. ℂ D.d. cū acquiriẽ pmo.i. cū illud qḋ ē valde nobile est illud qḋ acqriẽ p se: ꝛ oīa que acqrunẽ pp ipm acqrunẽ. D.d. qm̄ aūt in nō mobilib⁹ nō īueniūtur pp hoc qḋ demōstrat diuisio. ℂ Et Alex. d. qḋ dixit B ne aliqs existimet ꝙ itēdit pfectionē q̄ ē accn̄s in pfecto. Perfectionū.n. pp q̄s moueẽ pfectū q̄daꝫ sunt q̄litates qbus pficiẽ illud qḋ moueẽ: vt illḋ qḋ moueẽ pp sanitatē: ꝛ q̄dā sunt sube extrīsece a re que moueẽ ad eas: vt assimileẽ eis: vt īueniunẽ oēs actiones seruoꝝ: qm̄ sunt erga gnā intentionū dn̄i sui. igiẽ dn̄r eē pp dn̄m: ꝛ sīlr oīa entia cū B p pn⁹. ℂ D.d. pp qd eniꝫ īueniẽ alicui ꝛ huic.i. pp qd.n. qḋ nō ē extrīs p se inueniẽ: vt bonitas in aīa ꝛ sanitas in corpe: qḋ aūt est extrīs p se est hui⁹ hoc idē.i. extrīs p se. D.d. ꝛ bonuꝫ qdē est hoc ens hoc aūt nō.i. illḋ aūt qḋ ē suba ex his duob⁹ finib⁹ ē ens p se: vt rector hoīb⁹ ciuitatis. Alr⁹ āt modus ē nō ens p se. sed in alio. ℂ D.d. mouet igiẽ sicut amatū pp motū aūt mouet ista alia.i. B aūt pᵐ mouēs mouet pmū motū ab eo sicut mouet amatuꝫ pmū amās absqꝫ ꝙ amatū moueaẽ. Ea aūt q̄ sūt sub pmo moto mouēẽ mediāte isto pmo. ℂ Et intēdit p pmū motū: corp⁹ celeste: ꝛ p alia mota ea q̄ sūt sub p° corpe.s. alias speras. ꝛ ea q sūt in gnatiōe ꝛ corruptione. pmū.n. celū moueẽ ab isto motore fm desideriū vt assimileẽ ei fm suū posse: sicut amatum moueẽ vt assimileẽ suo amato. ℂ Alia āt corpa celestia mouētur fꝫ desideriuꝫ ad motū pmi corpis: ꝛ iō planete hn̄t motū duplicē: ea aūt q̄ sunt sub istis mouēẽ mediātib⁹ istis motib⁹: gnātioneꝫ aūt ꝛ corruptionē faciūt mot⁹ oppositi duplices: cōtinuationē vō vn⁹ motus etern⁹. Et ex B vr̄ deū habere curā circa oīa entia. ℂ Dicētes aūt ꝙ de⁹ sollicit⁹ ē circa vnūqḋqꝫ idiuiduū: aliqliter est verꝫ: ꝛ aliqliter nō: qꝛ nullū indiuiduum hꝫ dispōnem ppriā: nisi illa dispō inueniaẽ in aliquo mō illius spēi: ꝛ hoc igiẽ mō: veruꝫ est deū sollicitari circa indiuidua: sollicitudo aūt circa indiuiduum. tali modo: ꝙ nullus habeat cōicationē cū eo: B non est fas bonitati diuine.

ℂ Si qdeꝫ igiẽ aliqd moueẽ contingit ꝛ alr hr̄e. Quare latio q̄ pria ꝛ act⁹ ē fm ꝙ moueẽ: ex hac aūt cōtingit alr hr̄e fm locū. ꝛ si nō fm subaꝫ. Qm̄ āt ē qdē mouēs ipꝫ imobile ens actu ens: B nō ꝫtingit alr se hr̄e nullaten⁹. Latio eni pria mutationū: hui⁹ aūt q̄ circulo: hac aūt mouet hoc. Ex necessitate igiẽ est ens ꝛ necessitas hn̄ trāsit principiū. Nā necessariū totiens hoc qdē vr̄ qḋ pter ipetū: illud vō sine quo nō bene: hoc aūt nō cōtingit alr: hoc simplr. Ex tali igiẽ principio dependet celum ꝛ natura.

ℂ Si igitur aliqd moueẽ possibile ē vt sit diuersaꝝ dispositionū. Igiẽ si allatio ꝛ prima actio q̄ moueẽ fuerit possibile est vt loc⁹ sit diuersis dispōnib⁹. ꝛ ꝙ in suba nō est diuersitas: ꝛ qꝛ illud qḋ mouet ipm est mobile:

Prīa expō

Scđa.

Tertia.

Quarta.

Ex B pꝫ deū mouē effectiue.

Perfectio duplex.

Prīmū celū mouet a B motore fꝫ desideriū vt assimileẽ ei fꝫ suū posse sicut amatū mouetur vt assimileẽ suo amato.

Quō deꝰ sollicitudine habeat circa indiuidua.

cũ est ens in actu ĩpossibile est oĩno vt sit ƺ aliã dispõnẽ: ⁊ allatio ẽ pzima trãsmutatio nũ: ⁊ est q̃ est ƺm circularitatẽ: ⁊ h̃ ẽ motoz istoꝝ. De necessitate igiť inuenit̃ principiũ etiã ꝙ de necessitate sit principiũ. necessitas aũt dicit̃ ƺm hos modos. Quedam igiť est violente: q2 est extra nãm: ⁊ quedã ĩpossibile ẽ: vt sit simpľr alio mõ q̃z sic. Celũ igiť ⁊ nã ꝯtinua sunt sicut per principiũ.

38 ❡ Uult declarare modũ colligatiõis entiũ transmutabilium cũ pma suba est. n. in hoc magna qd iã pdicta. s. quo eternũ est pncipiuz gnãbilis ⁊ corruptibil. ❡ Et. d. si igiť aliquid mouet̃ possibile ẽ vt sit diuersaruz dispõnũ: ⁊ hec ꝓpositio est vꝰa in modis trãsmutationũ: qd. n. transmutat̃ in suba inuenit̃ diuersarũ dispõnuz in suba: ⁊ silr in qualitate ⁊ in loco. ❡ D. d. si igiť allatio ⁊c̃. i. si igiť motus transmutatiõis quo mouet̃ pmũ motuz fuerit: possibile est vt h̃ motũ habeat diuersitatẽ in loco nõ habẽdo diuersitatẽ i substantia. s. ꝙ possibile est inuenire aliqd eternũ nõ trãsmutabile in suba: ⁊ transmutabile in loco: ⁊ est quasi mediũ inter pmũ in quo nulla transmutatio est: ⁊ inter transmutabilia in substantijs suis: ⁊ h̃ intẽdebat cum. d. ⁊ q2 illud qd mouet ipm est nõ motũ: vt sit in actu: possibile est vt sit ƺm aliam dispõnez. i. ꝙ illud qd mouet pmũ motuz cum sit nõ motũ ꝙ est actꝰ purus sine aliqua potẽtia: ĩpossibile est vt habeat aliaz dispõnẽ ab ea quã hꝫ. ❡ D. d. ⁊ translatio ẽ pma trãsmutationũ ⁊c̃. i. ⁊ translatio est pmꝰ motuũ: sicut dictum est in nã libꝰ: ⁊ ex istis circularis. D. d. ⁊ h̃ ẽ motoz istoꝝ. i. ⁊ pmus motoz mouet istuz motũ tñ sine medio. ❡ D. d. ex necessitate igiť ⁊c̃. i. declaratuz est igiť ꝙ necesse est tale pncipium esse de necessitate. D. d. ⁊ necessitas dicit̃ ƺ hos modos. i. duobꝰ modis quoꝝ vnus est violẽte ⁊ est illud qd est extrinsecũ a nã rei: ⁊ dicit̃ etiam de eo qd est ĩpõle: vt in aliq̃ hora sit circa suuz esse. ⁊ hoc intellexit cũ dixit: hoc ẽ de necessitate pncipiũ. ❡ D. d. in alia translatiõe: cuꝫ tali pncipio ꝯtinuũ ẽ celũ ⁊ nã sicut in nobis bona dispõ paruo tpe. i. iam igiť declaratũ est ꝙ celũ ⁊ nãlia cõtinuant̃ cuꝫ pmo qd est intellectꝰ qui est in fine gaudij ⁊ voluptatis sicut nostra dispõ in cõtinuatiõe cuꝫ intellectu qui est pncipiũ paruo tpe. ❡ D. d. ista igiť dispõ in illo est semꝑ: nobis vꝰo est ĩpossibile. i. sed cõtinuatio celi cum hoc pncipio semꝑ ẽ: nostra aũt ꝯtinuatio cum pncipio qd est in nobis ĩpossibile ẽ vt sit semꝑ: illud aũt qd cõtinuatur de nobis est gnãbile ⁊ corruptibile. in corpore vꝰo celesti ẽ eternũ. ❡ Et ex h̃ quidẽ apparet bene ꝙ Aris. opinat̃ ꝙ forma hoiuz in eo ꝙ sunt hoies nõ est nisi per cõtinuationẽ coruz cum itellectu qui declarat̃ in libro de aĩa: eẽ pncipiũ agẽs ⁊ mouẽs nos: Intelligentie. n. abstracte: in eo ꝙ sunt abstracte debẽt esse pncipia eoꝝ quoꝝ sunt pncipia duobꝰ modis ƺm ꝙ sunt mouẽtes: ⁊ ƺm ꝙ sũt finis. Intelligẽtia. n. agẽs inq̃tũ est abstracta ⁊ ẽ pncipium nobis: necesse est vt moueat nos ƺm ꝙ amatũ amãs: ⁊ si omnis motꝰ necesse est vt cõtinuetur cum eo quo fit ƺm finem: necesse est vt in postremo continuetur cum hoc intellectu abstracto: ita ꝙ erimus dependentes a tali principio a quo celuz dependet: quamuis hoc sit in nobis modico tempore: sicut dixit Aristoteles.

Necẽitas dupľr dr. vĩd 5. m. ca. d necẽio

Digressio q̃ ondit itellm eẽ formã hoĩs i eo ꝙ ho. vi de opp. 3. de aĩa. c. 5. ⁊ c. 2. 6 aĩa. 7. ⁊ c. 11. 2. Intelligẽtie abstracte inq̃ñ sũt abstracte debent eẽ pnª eoꝝ q̃rũ sũ pnª duobꝰ modis ƺm ꝙ sũt mouẽtes ⁊ ƺ ꝙ sũt fines. Idez 8. 36. ⁊ 1. 44. ⁊ p̃ ca. de sbã orbis ⁊ 2.

❡ Deductio aũt q̃lis optima paruo tpe nobis: sic. n. semꝑ illud ẽ nobis qdẽ ĩpossibile. Qm ⁊ delectatio huiꝰ: ⁊ ꝓp h̃ vigilatio sensus ⁊ intelligibilia et delectabilissimũ: spẽs vo et memozie ꝓp hoc. Intelligibilia autẽ q̃ ƺm se eius qd ƺm se optimũ: et q̃ maxime eius qd marie. Seipm aũt itelligit itellectꝰ ƺm trãsumptionẽ intelligibilis. Intelligibilis aũt sit attingẽs et intelligẽs: q̃re idẽ itellectus et intelligibile: susceptibile. n. intelligibile: et substãtie intelligẽdũ ẽ actualiter hñs. Quare illud magis isto qd videt̃ itellectus diuinũ hr̃e et speculatio delectabilissimuꝫ et optimuꝫ. Si igiť sic hñ habꝫ vt nos q̃nq3. Deus semꝑ mirabilis: si aũt magis adhuc mirabilius habꝫ aliquis. Et vita aũt vtiq3 existit: eteñi intellectꝰ actus vita: illud autez ipse actꝰ ẽ: actus aũt qd ƺm se illiꝰ vita optima ⁊ sempiterna. Dicimꝰ aũt deũ aĩal esse sempitnũ optimuꝫ. Quare vita et duratio ꝯtinua et etña existit do: hoc. n. dus.

Deus ẽ aĩal optimũ sempiternũ ⁊ durano ꝯtinua ⁊ eterna existit deo.

❡ Uoluptas. n. ẽ actio illius ẽt: et iõ vigilia et sensus et intellectꝰ sũt voluptuosa. Spẽs aũt et rememozatio sũt ꝓp ista. Intelligẽ aũt qd ẽ ꝑ se illius qd ẽ nobiliꝰ ꝑ se: et qd ẽ magis est illud qd ẽ maiꝰ. Et qd itelligit se: est intellectꝰ ꝑ acq̃sitionẽ intellecti: sic. n. itellim q̃ñ intelligit. Intellectus igiť ⁊ itellectũ idẽ. Recipiẽs. n. intellectũ ⁊ substantiã eius est intellectꝰ: ⁊ nõ intelligit̃ nisi cuꝫ hꝫ. Existimatur igiť ꝙ intellectus ẽ illud diuinũ magis q̃z hoc. Desideratio aũt est aliquid valde nobile ⁊ voluptuosum. Si igiť deꝰ semper est sicut nos in aliqua hora hoc est mirum: ⁊ si magis: magis est mirũ: est quidez sic: et est vita: q2 actio intellectus est vita: et illud est intellectus per se: et hꝫ vitã nobilẽ et semꝑ eternã. Deus igiť est vnus eternus in fine nobilitatis. ergo est vita: et ẽ cõtinuũ eternum: hoc quidẽ est deus.

39 ❡ Dixit Aristo. voluptas. n. est actio ⁊c̃. i. pmi pncipij. ❡ D. dedit cãz: ⁊ dixit: ⁊ iõ vigilia ⁊c̃. i. q2 cã voluptatis est cõprehẽsio: ⁊. q. d. ⁊ delectatur: q2 cõprehẽdit. ❡ Et signũ ꝙ cõprehẽsio est cã voluptatis: est q2 vigilia ⁊ sensus ⁊ intellectꝰ sunt in nobis voluptuosi. ❡ D. d. spẽs aũt ⁊c̃. i. spẽs autez ⁊ rememozatio q̃uis sint voluptuose: tñ sunt in rebꝰ nõ existibꝰ in actu: et sunt voluptuosi: q2 sperans imaginat̃ ea eẽ cõprehẽsa in actu. ⁊ silr mẽozãs: ⁊ inuit ꝙ ꝯphẽsio voluptuosa nõ ẽ nisi illiꝰ qd ẽ in actu: nõ in poª: ⁊ ꝙ dsideriũ pcedẽs ꝯphensionẽ ocm magis vꝰ doloz q̃z voluptas. ❡ D. itellectꝰ aũt ꝑ se eiꝰ qd ẽ nobiliꝰ ꝑ se. i. ⁊ qd itelligit ꝑ se nõ ẽ ꝑ aliud ẽ nobiliꝰ eo ꝙ intelligit ꝑ itellm existẽtẽ in eo. ❡ D. d. ⁊ qd ẽ magis ẽ illiꝰ qd ẽ magis. i. ꝙ voluptas que ẽ maioz ẽ illiꝰ qd ẽ maioris itellectꝰ.

Cã voluptatis ẽ ꝯphensio.

¶ D.d.z qd itelligit se est intellect' p acquisitionem itellecti.i.qd itelligit se delectaf p se:z h est vez delectans z tale est itellect'. Lu.n.acqsiuit intellectu z intellexit ipsum itelliget se qn ipsuz no est nisi itellectu qd itelligit:intellect' igif est illud qd delectaf per se. ¶ D.d.fit.n.itellectu qn admiscef z itelligit.i.z intellectus in nobis no itelligit se donec admisceaf cu itellecto z imaginef z itelligat ipm in actu:non qn est in potetia anteq itelligat ipm itellectu:qz itellectu cuz intelligif fiet ide cu eo.s.itellectu. ¶ Et intedebat p h distinguere iter voluptate q est in itellectu q qnqz est in potetia qnqz in actu:z q est semp in actu:z h est q no est in ma. ¶ D d.itellect' igif z itellectum sunt ide zc.i.itellect' aut z itellectu fiunt ide cu itellexerit qz recipies z receptu de itellecto vtruqz est itellectus z ideo itellect' z itellectu z itelliges reducunf i vnu: z no differunt nisi sm respectu dispositionu. Intellectus.n.inqtu itelligit itellectu dicif itellect' z inqtu itelligit p se dicif q itellect' p se e ipse itellect' e contrio illi qd itelligit p aliud:z inqtu qde intellect' est illud qd itelligif:df q itellect' est res itellecta. ¶ .D.d.intellect' igif ille diuin' est maior isto.i.z cu itellectus in nobis qnqz est potetia:qnqz actus:ille aute itellectus diuin' semp est actus.maifestu est nobiliore esse isto itellectu q est in nobis. ¶ D.d.desideratu aut est aliqd valde z nobile.i.z maifestu est q itelligere per itellectu q est in nobis est valde voluptuosuz z nobilius oibus rebus exitibus in nobis. ¶ D.d.si igitur deus zc.i.z ideo videmus q si voluptas dei p copre hensione suupsius est eqlis voluptati qua nos habemus tn itellectus in nobis ppreheedit se:z cu denudatur a potetia:hoc aut in nobis paruo tpe existit: i deo aute semp valde est mirabile:z si illa voluptas q semper est in eo est multo magis nobilius q in nobis est magis z magis mirabile. ¶ Et Alex.d.q n e itelligedu p voluptate: voluptate psequete passioez q oppoif tristicie. Uoluptas aut q est in itellectu no est passio. neqz hz oppositu:cu ista pprehesio no opponaf ignorantie. Uoluptas.n.ita cosequif coprehensione:sicut vmbra corpus. Si igif aliq coprehesio est que nullu oppositu hz z nunq est in potetia: tuc coprehedenti nunq accidit dolor p defectu pphesionis. ¶ D.d.z habet vita qz actio itellect' est vita.i.z dicif de eo vita. h.n.nome.s.vita no dicif de coprehesioe z cu actio itellect' est coprehesio:g actio itellect' est vita. ¶ D.d.z itellect' p se z hz vita nobile.i.z cu itellect' e vnus z cu actio eius est vita illud igif qd itelliges est:qz intelligit se no qz intelligit aliud illud est viuu qd hz vitam in fine nobilitatis z ideo vita z sciētia pprie dnr de eo. ¶ Est igif vnus deus sapies z h psentauerunt antiq trinitate ee in deo in suba:z voluerunt euadere p h z dicere qz fuit trin' z vnus deus:z nesciuerut euadere:qz cu suba fuerit numerata:pgregatu erit vnum p vna intetione addita cogregato. ¶ Et.d.Alex.z h similiter cotingit loquetib' in lege mauroz ponentibus has dispositioes additas essentie. Quapp cotingit eis vt sit vnus p vna intetione additam essentie z dispositioibus. ¶ Et vtriqz dispōni dubitaf accidere copositio:z omne copositu est nouu nisi dicat aliqua coponi p se:z si aliqua essent q pponerent p se: tuc exirent de potetia in actu p se z mouerenf sine motore p se. ¶ Et sic est intelligedu cu dicim' ipsum esse vnu z habete vita.s.ide in subiectu:z duo sm modu: non qz significat ide oib' modis:sicut significat noia synonyma:neqz sicut significat noia.s.neqz sicut pricipale z sumptu:qz sumptu significat illud qd significat pricipale z magis. Uita.n.significat aliqd n i sbto: viuu autem significat aliquid in subiecto.s.formam in materia:z habitu in subiecto:he igif sunt dispositioes significationu nominu in eis q sunt forma in materia. ¶ In eis aut q sut forma no in ma dispositio z dispositum reducunf ad vnuz in esse:z duo in cosideratione. Ista.n.essentia cu fuerit accepta sz q posita z fuerit disposita aliqua dispositioe tuc dispositio z dispositum vnu erit in pdicatioe:z duo in intentioe:qz predicatu differt a subiecto:sed tn no sicut pdicatum differt a subiecto in ppositioibus cathegoricis substantialibus. Dispositio.n.ide est z dispositu:sicut in reb' abstractis:sed in potetia duo qn intellect' diuisit vnu ab altero:itellect'.n.natus est diuidere adunata i esse in ea ex qbus coponunf: quis no diuidanf in esse sicut diuidit materia a forma:z forma a composito ex materia z forma. h igif est dispositio itellectus in rebus copositis ex materia z forma:cu disponit copositum p forma: aut cum disposuit habete forma p formam. intelligif.n.vtraqz esse adunata aliquo modo z differentia aliquo modo. U.g.qz cu disposuit hominez p ronabilitate intelligit q subm ronabilitatis z ratioabilitas ide sunt in adunatioe:z intelligit q differens ex eis est aliud a delato. Lu aute fuerit coside rata dispositio z dispositu in eis q no sunt in ma tunc reducunf ad vna itetione oibus modis:z nullus modus erit quo pdicatu distinguaf a subiecto:z dispositio extra itellectu.s.in essentia rei. Sed cu itellectus copōit aliqua ppositione ex dispositioe z disposito in talibus rebus:tunc no itelligit ex eis noia synonyma ita q ppositio fit sm nome no sm intetione: sed itelligit ea esse differetia sm assimulatione.s.q in talib' accipit duo:quoz pportio adinuice alterius ad alteruz est sicut pportio pdicati ad subm: z ex eis pponit ppositione cathegoricam:z nulla itelligit differentia inter ea esse omnino nisi sm acceptione.s.qz ide accipit dispositu z dispositione. Intellectus.n.no pot itelligere ide his duob' modis sm similitudine ad propositione cathegorica in rebus copositis:sicut intelligit multa sm similitudine:z si intellectus no accepisset in istis dispositione z dispositu no posset itelligere naturas eorum neqz declarare eas.z magna differentia est inter ea que differunt in esse z intellectu:z que differunt in intellectu tantum. ¶ Multiplicitas igitur in deo non est nisi in intellectu differetia no i ee. Sed Alexan.d. q non est intelligedum per h quod dicimus non intellectus intelligit se sm alteratione. videmus enim virtutem visibilem videre se in speculo:z cuz hoc possibile est dicere in eo:magis est possibile in intellectu. ¶ D.d.deus igitur est vnus zc.i. z sm hoc q sonat hoc nomen est vnum eternum valde nobile:z declaratu est rone aliqd tale esse: z est illud qd mouet oe:hoc igif est deus.

¶ Quicunqz aute putat vt pythagorici z leucippus optimu z nobilissimum no in principio esse:quare z plantarum et animalium principia cause sunt. Bonuz vero et perfectum in his non recte existimat. Na sperma ex alteris est prioribus perfectis.et primuz non est sperma sed perfectu: vt prior e hoiez dicat aliqs esse spermate. No.n.q ex h fit: h alterum ex quo sperma.

Intellectum cu intelligit se idem cum intellectu.

Uide h qllo df itellm esse re intellecta.

Uoluptas ita psegt pphensione sic vmbra cosequif corpus.

Digressio.

Pe pposita e nouu.qd o intellcu agete z multu/gd de oibz z intelligens?

Quo differut abstracta z pcreta in reb' malib' z quo in abstracta a ma.

In abstract a ma dispo z dispositu sut vnum in ee z duo in pside ratioe.

h Intellect' nat' e dider ea q sl aduata i ee sic z h undit mam a foma. Op' vide de ma p ph 69. z 4. ph.c.16.

Multiplicitas attributoru i deo e h ronem h ee.

¶ Oēs aūt q̄ extiabāt extimationē Pythagorici ⁊ Leucippi: ⁊ q̄ bonū ⁊ nobile nō est i p̄rīo: q̄z cāc plātar̄ ⁊ aīaliū sūt principia: ⁊ q̄ bonū ⁊ pfectū sūt in eis q̄ sūt ex istis nō vex̄ reputāt. Semīa sē ex alijs p̄cedētib⁹ pfectī: primū aūt nō ē semen: s̄ aliqd pfectū. V.g. q̄ boiez opz eē añ spmā nō aliō qd̄ fit ex h̄ s̄ aliud ex quo fit semen.

40 ¶ D. Arist. ⁊ antiq̄ dicētes q̄ pfectio non ē in p̄ncipijs: sed i eis q̄ sūt ex p̄ncipijs: aīalia.n. ⁊ plāte pfectiora sūt p̄ncipijs. s. semīb⁹ ⁊ spmate nō vē dicūt. sēia.n. fiūt ex reb⁹ pfectis gnāntib⁹ semīa. ¶ V.g. q̄ sēmē bois fit ex boie. semīa igit̄ nō sūt p̄n⁹: sed ē p̄n^m illud a q̄ gnātur: ⁊ ē i pfectiōe sīc gnātū si fuerit de spēb⁹ gnātis ex sīlib⁹: aut pfecti⁹ si fuerit ex nō gnātis ex suis sīlibus. P̄rin^m.n. cor̄ q̄ nō gnāt̄ ex sīli ē sol ⁊ orb̄ declinis ⁊ cor̄ q̄ gnānt̄ ex sīli nō tm̄ ē p̄n^m sīle i spē: s̄ ⁊ cū sole ⁊ orbe decliui. Vñ⁹ Arist. d. hō generat boiez ⁊ sol.

[Principiū cor̄ q̄ ñ gnānt̄ ex sīli ē sol ⁊ orbis declinis. Vide h̄ 13 ... me tha 31. ⁊ 4. phy. h. 46. ⁊ 47. cō.]

¶ Quod qdē igit̄ est sūba alia sēpiterna ⁊ imobil' sepata a sēsibilib⁹: māifestū ē ex dcis: onsuz ē āt. ⁊ q̄z nō ɔtingit h̄re hāc sūbaz magnitudinē nullā. Vex̄ sine pte idiuisibilis ē: mouet.n. p ifinitū tps ⁊ nō h̄et potētiā ifinitā finitū. Qm̄ aūt ois magnitudo finita est aut ifinita: finitā qdē pp̄ qd̄ h̄ vtiq̄ nō hēbit magnitudinē. Infinitā v̄o nō q̄z totalit̄ nulla ē ifinita magnitudo. At v̄o q̄z ipassibilis ⁊ alterabilis. Oēs eni alij mot⁹ posteriores sunt eo q̄ est s̄m locū: hec qdē igit̄ māifesta q̄z hunc modum habent.

[a Scdo phy. t. c. 26.]

[Nulla ē magnitudo infinita.]

¶ Qm̄ aūt aliā sūbaz eternā non mobilē abstractā a sēsibilib⁹ eē māifestū ē h̄ mō: ⁊ iam d̄claratū ē hāc sūbaz h̄re magnitudinē aliq̄z eē: s̄ neq̄z ptē neq̄z diuisionē h̄z: mouet eni in tpe ifinito. Nullū aūt finitū h̄z potētiā ifinitā: ois igit̄ magnitudo aut finita aut infinita: ⁊ iō nō erit i magnitudīe finita neq̄z ifinita: q̄z magnitudo ifinita ē nlla: ⁊ māifestū ē q̄ nō patit̄ neq̄z trāsmutat̄. Oēs.n. mot⁹ p⁹ locales sūt: h̄ igit̄ māifesta sūt eē talia.

41 ¶ Facit rememorationē de h̄ qd̄ declaratū est p̄us. s. sūbam eternā eē nō mobilē ⁊ abstractā ab oibus materijs. ¶ Et. d. ⁊ iā declaratū ē hāc sūbaz ⁊c. i. ⁊ iaz declaratū est in nālib⁹ q̄ ipole ē vt iste motor sit potentia in corpe: neq̄z corp⁹: q̄m nō h̄z ptē: neq̄z diuisibile est: neq̄z eēntialr̄: neq̄z accñtalr̄: oē aūt corp⁹ h̄z ptes ⁊ ē diuisibile. ¶ D. dedis cām in h̄ ⁊ d. mouet.n. i tpe ifinito: quapp̄ d̄z h̄re potētiā ifinitā. D. d. ⁊ nullū finitū h̄z potētiā ifinitā. i. ⁊ necesse ē vt hñs potētiā ifinitā nō sit corp⁹: q̄z p̄mus motor h̄z potētiā ifinitā: ⁊ oē corp⁹ aut po⁹ in corpe ē finitū: g̃ in scd̄a figura p̄mus motor nō est corp⁹ neq̄z po⁹ in corpe. ¶ Et q̄z neċe ē vt oē corp⁹ hēat potētiā: q̄z oē corp⁹ est finitū ⁊ potentie corpales sūt diuisibiles s̄m diuisionē ei⁹. D. d. ois igit̄ magnitudo aut ifinita aut finita. i. ⁊ neċe ē vt ois potētia sit finita in corpe: si.n. nō: aut g̃ i corpe finito: aut ifinito: sed corp⁹ ifinitū ipole est eē: ⁊ si i corpe finito fuerit potētia ifinita: ɔtinget corp⁹ illud moueri in instāti: vt declaratū ē i octauo phy. ¶ Et h̄ itēdebat cū d. pp̄ h̄ igit̄ nō erit in magnitudīe finita ⁊c. i. cā aūt pp̄ quā potētia ifinita nō ē in corpe: ē q̄z in corpe infinito nō ē: q̄z corp⁹ ifinitū nō ē. i corpe aūt finito nō est: q̄z diuidit̄ p diuisionē finiti: ⁊ qd̄ diuidit̄ p diuisionē finiti ē finitū. ¶ Joānes grāmatic⁹ mouit magnam q̄ōnē difficilē p̄ipatheticor̄. D.n. si oē corp⁹ h̄z potentiā finitā ⁊ celū est corp⁹: g̃ h̄z finitā potētiā ⁊ oē finitū est corruptibile: g̃ celū est corruptibile. ¶ Si igit̄ aliq̄s dixerit q̄ p̄uatio corruptiōis ē acq̄sita in celo ā potētia eterna abstracta: cōtinget vt aliqd possibilis corruptibilis sit eternū. Qm̄ aūt est ipole: h̄ declaratū ē in fine p̄mi celi ⁊ mūdi. ¶ Dicam⁹ igit̄ nos q̄ mirū est de h̄ qd̄. d. q̄ oē corp⁹ h̄re potētiā finitā est vex̄. Potētia.n. multiplr̄ dr̄: est.n. po⁹ in sūbaz alteratiōe ⁊ vbi: ⁊ iā declaratū est q̄ de istis vtutib⁹ nulla existit i corpe celesti nisi po⁹ in loco. ista igit̄ ꝓpositio non est cōis oī corpi nisi cū p potētiā itelligat̄ potētia i vbi. s. cū dicim⁹ q̄ oē corp⁹ h̄z potētiā finitā. Cū.n. dicimus oēs potētias in corpe eē finitas ē vex̄: q̄cūq̄z potētia fuerit: ⁊ cū dicim⁹ q̄cunq̄z potentia fuerit in corpe est finita: ē vex̄: sed non cōsegt̄ ex h̄ q̄ oē corp⁹ hēat oēm potētiā: q̄z corp⁹ celeste nō h̄z potētiā nisi tm̄ i vbi. Si igit̄ potētia q̄ mouet̄ h̄ motu eterno fuerit in eo: aut est finita aut ifinita. si ifinita: ɔtiget moueri in istāti. si finita pole ē qescere. qd̄ iprobatū ē: g̃ nō mouet̄ per potētiā exñtē i eo: imo p potētiā nō in subiecto oino.

[Digressio i q̄ iducit qd̄ Joannes grāmaticus ɔ p̄ipatheticos. p q̄ vide c. 79. 8. ph. ⁊ i fine lib. i d̄ sb̄a orb.]

[Averrois. Solutio.]

[Po⁹ multiplicit̄ dr̄. Vide h̄ ph. 63. ⁊ 9. me. c. 4. ⁊ 12. ⁊ h̄. i. c. 10. ⁊ 2. ⁊ vltimo ca. de sb̄a orb.]

¶ Sed aliq̄s q̄ret si mouet̄ a potētia cui⁹ actio ē infinita: neċe est vt moueat ipm nō i tpe: sicut ɔtiget cū fuerit exñs i eo. ¶ Et dissolutio ē q̄ iste mot⁹ ɔponit̄: vt declaratū ē ex duob⁹ motorib⁹: q̄x vn⁹ ē finite motionis: ⁊ est aīa exñs in eo: ⁊ alter ē ifinite motiōis: ⁊ est potētia q̄ nō est i mā. Scd̄m igit̄ q̄ mouet̄ a potētia finita mouet̄ i tpe: cū dicere finitatē ē h̄re ꝓportionē terminatā ad motā rē: ⁊ i sua sūba ē eterna: quēadmodū ei⁹ subiectū ē eternū. s. q̄ i neutro cor̄ ē possibilitas i sūba ⁊ tm̄ ē possibilitas i subiecto cor̄ i recipiendo motūin eis. aūt nō nisi in neutro tm̄. Et p diuersitatē isti⁹ ꝓportiōis in corpib⁹ celestib⁹. s. q̄ ē inter corpora cor̄ ⁊ aīas diuersant̄ i velocitate ⁊ tarditate: ⁊ i h̄ in q̄ ɔueniūt: q̄z mouent̄ a po⁹ nō in mā h̄it⁹ eternitatē mot⁹: ⁊ ɔtinuitatē mot⁹. Et ex h̄ mō ēt vex̄ est dicere corp⁹ celeste h̄re potētiā finitā. ¶ Et hec ē itētio ei⁹ qd̄. d. Aris. eē in celo: q̄m si in p̄mo celo essent plures stelle: aut tardiores: aut tardi⁹ mouerēt̄: aut oino nō: nō q̄z lassitudo accidat ei: sed pp̄ defectū ꝓportiōis q̄ est iter motorē in eis ⁊ motū. Motor. p. nō mouet nisi q̄z potētia ei⁹ est maior potētia moti: ⁊ quāto magis fuerit tāto mai⁹ potētia ei⁹: ⁊ cū potētia motoris non supabūdauerit nō poterit mouere ipm: ⁊ si modicuz supabūdauerit mouebit tardi⁹: i corpe qdē celesti nō est potētia: vt corrūpat̄: q̄z nō h̄z ɔ̄riūm: est igr̄ remanēs p se ⁊ p suā sūbaz: ^b mot⁹ āt ipole ē vt sit remanēs p suā sūbaz cū hēat ɔ̄riū. s. q̄etē s̄m igit̄ pmanētiā motus ops nos pōere aliaz intētionē remanētē i se ⁊ ɔ̄rio pmanētie q̄ ē i sūba: ^c nē i celo possibilitas: nisi vt qescat: sed h̄ iā ꝓbatū est eē ipole: g̃ neċe ē vt h̄ sit pp̄ motorē i q̄ nulla potētia ē oino neq̄z eēntialr̄ neq̄z accñtaliter: sed tale nō est i mā. Et iō. d. ^d Arist. q̄ nō est timēdū celū qescere in aliq̄ hora: ⁊ nō. d. corrumpi. Corruptio.n. nō est in eo possibilis sicut quies. ¶ Et ideo non est verū dicere aliqd possibile esse ex se. Eternuz aūt ⁊ necessariū ex alioxo q̄ necessarior̄ qd̄dā est necessariū p se ⁊ quoddā p aliud: nō est nisi in motu celi

[Dubiū.]

[Solutio. Mot⁹ celi cōponit̄ ex duplici motore.]

[Scdo ce. 71.]

[In corpe celesti nō ē potētia vt corrūpat̄ q̄z nō h̄z ɔ̄riū. Idē p̄ celi c. 20. ⁊ 4 ibi.]

[b Mot⁹ ipole ē vt sit remanēs s̄m suaz sūbaz cū hēat ɔ̄riūm.]

[c Nō ē i celo possibilitas vt qescat. Vide oppositū. 6. phy. 15. ⁊ 7. phy. cō. 2.]

[d Nono me. t. c. 17.]

+ Et quãto maior fuerit pōa motoris tãto velocius mouebit

[illegible]

tm. Ut aūt aliqd sit posle ī sua suba ⁊ p aliud sit necīū in eē ipole est. Impole.n.est vt idem sit pole in eē ex sua suba: ⁊ recipiat ex alio necessariū esse nisi esset possibile vt nā eius trāsmutaret. Motus autē possibile est vt ⁊ necīus ex alio sit possibilis ex se: ⁊ cā in h̄ ē q̄ esse h̄z ex alio.s.a motore. Si igit̄ mot⁹ iste fuerit eternus necesse est vt fiat ex motore nō moto oīno neqȝ eēntialiter neqȝ accītalr. Permanētia igit̄ mot⁹ est ex alio: suba aūt ex se: ⁊ iō ipole est iuenire subaȝ: possibilē ex se necessariū ex alio: qđ ē pole i motu. ¶ Ois igit̄ potētia mouēs existēs in corpe necīo mouet accītaliter ⁊ nō eēntialiter: ⁊ oē motū accītaliter aut eēntialiter pole est vt qescat ex se ⁊ est motū ab alio. Si igit̄ est aliq̄ potētia in corpe q̄ pole est qescere a motiōe in aliq̄ hora necīo mouet a motore i q̄ nulla potētia est oīno: neqȝ eēntialr: neqȝ accītalr: sic ē de corpore celesti. ¶ Hec igit̄ ē itētio ei⁹ qđ.d. Arist. q̄ ois potētia i corpe ē finita.i. q̄ actio ei⁹ pole ē vt sit finita in q̄ aūt ex corpib⁹ ē in po⁰ ad eē: necīe ē vt trāsmutet̄ ei⁹ suba. Et ipole ē vt acqrat pmanētiā ⁊ eternitatem ex alio: nisi suba ei⁹ trāsmutet̄: in quo v̄o ex corpibus est potētia tm̄ in vbi: pole est dicere hanc potētiā esse possibilē ex se: necessariū ex alio. ¶ Et ēt qm̄ corpus celeste ex se mouet̄: ⁊ oē qđ ex se mouet̄ pole ē vt qescat ex se: ⁊ dicere est motū ex se h̄ oē qđ p desideriū ⁊ voluptatē mouet̄: sed iā declaratū ē: qm̄ corp⁹ celeste qescere ipole est. Quapp eternitas mot⁹ ei⁹ ē pp motorē in q̄ nulla po⁰ existit ad aliquē modū trāsmutatiōis: neqȝ eēntialr neqȝ accītalr. Motor igit̄ corporis celestis ē po⁰ nō mālis necīo: iō q̄rendū est q̄ oē h̄ns motū in loco eternū: necīe est vt sit substātia eterna. Si v̄o suba eterna sit: nō erit necessariū vt motus eius in vbi sit eternus: sed si motus eius in vbi fuerit eternus necesse est vt mot⁹ eius sit a motore non corporeo: neqȝ potētia in corpore: neqȝ eterno neqȝ nō eterno. hoc quidē est valde difficile ⁊ clausum: ⁊ ideo iste locus fuit lapsus sapientū. Cū enim declaratū est hoc corpus eē eternū: pole est existiare q̄ nō idiget i h̄ esse pōere principiū aliud nobili⁹ eo. Existimatū ē enim q̄ cū dicim⁹: ois potētia in corpore est finita: nō est ve℞ nisi in corpib⁹ mālib⁹ gnābilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹. Si aūt aliqđ eternū ē in sua suba: existimatū erit q̄ necīe est potētiā ei⁹ manētē esse eterne motiōis: ⁊ in h̄ loco errauerūt zabij ⁊ sapiētes co℞. ¶ Et Arist. sustētat⁹ ē in h̄ sup duas ppōnes: q̄rū vna est q̄ ois po⁰ i mā finita ē: scd̄a āt ē q̄ actio ifinita nō fit ex po⁰ finita. Unū puenit q̄ faciēs motū ifinitum ē potētia nō in mā. Et ipse laborabat i declaratiōe ista duarū proportionū in octauo physico℞. ¶ Et ɔ̄dicētes huic dicūt. q̄ ppō dicēs q̄ si in stellis sunt po⁰ finite: tūc non eēt v̄a nisi stelle eēnt cōposite ex mā ⁊ forma: ⁊ dicūt q̄ pole est vt sint i eis po⁰ finite ⁊ vt sint ifinite actionis. Dīt.n. q̄ finitas actiōis ⁊ motiōis nō accidit nisi p alteratiōnē motoris a moto. Quapp accidit ei fessitudo. Qđ autē nō alterat̄ in sua suba: neqȝ accidit ei fessitudo nō ē ipole vt agat actōēȝ ifinitā. ¶ Themistius aūt in h̄ loco.d. q̄ nō rectū dic̄ dicēs solē ⁊ alias stellas esse finitas ⁊ h̄re potētias ifinitas. Potētia.n. q̄ est i stellis q̄ est ifinita nō est nālis in eis: neqȝ h̄z q̄ sūt corpa. sed aut pēdet a pma cā: aut ex aīa existēte in eis ab illa potētia q̄ nō ē corp⁹. Prima.n.cā est q̄ reuoluit eos i tpe ifinito: qm̄ si h̄rent illud qđ h̄nt i po⁰ vt corp⁹ ⁊ magnitudo h̄nt ⁊ nō eēnt semp i actu: tunc necīū eēt eis laborare ⁊ iassari. Corpa.n. stella℞ quia existit i eis aliqd i po⁰ f̄m h̄ potētie co℞ sūt finite: in

qlibet enī hora existūt i alio loco. Qnqȝ igit̄ sūt h̄ qn̄qȝ illic: ⁊ ista loca sūt.q. v̄tia mot⁹ ⁊ ipole ē in aliquo existe i po⁰ cū post puenerit ad actū quē intēdit vt nō sit ei vltimū ⁊ extremū. Cā aūt i q̄ nulla po⁰ existit: s̄ sp̄ est in actu ⁊ nūq̄ diuersat̄ in aliq̄ hora post aliam. Quō igit̄ pole est imaginari magnitudineȝ ⁊ corpus vt ista alia i q̄bus sp̄ existit po⁰: siue corruptibilia sint siue nō: ⁊ v̄lr si actio singularis p se pole est remanere in ifinitū cū eternitate tpis. Actus v̄o q exit ab eo q ē in potētia est ɔ̄dimētū illi⁹ qđ est in po⁰: ⁊ ipole est in tali actu ipm̄ pmanere in ifinitū: cū p̄cedat ipsuȝ po⁰. Quapp necīe est vt potētia mouens q̄ est in stellis sit infinita: qm̄ stelle acqrūt hac potētiā nō mō potētiali. Motus aūt co℞ in loco est finit⁹: potētia.n. nō ē in stellis nisi f̄m has dispōnes: hec igit̄ sūt v̄ba Themistij. ¶ Et abbreuiatio ei⁹ est q̄ ois motor i loco motio ei⁹ est ad aliqd in potētia: ⁊ oē qđ mouet ad aliqd qđ ē in po⁰ mot⁹ ei⁹ est finit⁹: cū illud qđ ē i po⁰ necīe ē vt exeat ad actū. oē igit̄ q̄ mouet motu eterno: mot⁹ ei⁹ ē ad aliqd sp̄ in actu: ⁊ qđ est sp̄ in actu nō ē corpus neqȝ in corpe. oē.n. in q̄ ē potētia: aut ē corp⁹: aut po⁰ i corpe. In q̄ igit̄ nō est potētia: neqȝ ē corp⁹ neqȝ potētia in corpe. ¶ Et illud sup qđ Arist. est sustētat⁹ i hac itētiōe est: q̄ ois actio eq̄lis ifinita sp̄ eterna necīo fit a potētia cui⁹ actio ē ifinita cui nulla trāsmutatio accidit pp quā deficiet actio ⁊ ois potētia mouēs i loco in corpe cui accidit trāsmutatio: necesse ē vt ei⁹ actio nō sit sp̄ eterna: q̄ ab alio mouet̄. h̄ igit̄ ē itelligendū de eo qđ est ifinite motiōis i alte℞: ⁊ cū ita sit potētie mouētes q̄ sūt i corpib⁹ sūt duob⁹ modis: aut potētie in corporib⁹ gnābilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹ he igit̄ ipole ē vt sp̄ moueāt se pp trāsmutationē co℞: ⁊ pp trāsmutationē subiecti co℞: ⁊ accidit iō talibus necīo fessitudo: aut potētie mouētes in corpib⁹ eternis: he igitur pole est vt moueāt semp ⁊ vt nō moueāt semp. Possunt.n. nō semp mouere si posuerimus illud ad quod mouet̄.s. pmū motorē receptibilē trāsmutationis cuiuscūqȝ modi. Possunt āt semp mouere qm̄ illud ad qđ mouet̄ fuerit nō trāsmutabile aliq̄ mō trāsmutatiōis: ⁊ h̄ est cū nō fuerit corp⁹ oīno. Si igit̄ motum eternū est: necesse est vt moueat̄ p potētiā existētē i eo a motore cui null⁹ mod⁹ trāsmutatiōis accidit: ⁊ tale in nulla mā existit. ¶ Hec igit̄ ē itētio Arist. cū.d. q̄ ois actio ifinita puēit a potētia ifinita.i. ifinite actionis: h̄ ēt mō pprio magis appet. Corp⁹.n. celeste aiatū est necīo. ¶ Reuertamur igit̄ ad nr̄ūȝ locū. Et.d. Arist. ⁊ ēt māifestū ē q̄ nō patit̄ ⁊c.i. ⁊ māifestū ē ēt q̄ i motore q sp̄ mouet ⁊ eadē dispōne: q̄ nō patit̄ neqȝ alterat̄: qm̄ cū mouet̄ in loco nullū alio℞ motuū recipit: mot⁹.n. in loco p̄cedit oēs mot⁹: ⁊ cū nobiliorē h̄ h̄z: nō h̄z viliorē. Corp⁹.n. celeste q̄ ē nobili⁹ oib⁹ corporib⁹ h̄z nobilissimū motuū.s. localē. Et q̄ iste motor ē nobilior corpe celesti fuit cā pmanētie ei⁹ i nobiliori dispōne.s.i motu. ¶ D.d. hec igit̄ māifesta sūt eē talia: ⁊ inuit oīa q̄ declarauit d h̄ p motore q nō ē i mā.

¶ Utrū aūt vnā ponēdū ē tale subaȝ aut plures: ⁊ q̄ opȝ nō latere: s̄ reminisci: ⁊ alio℞ negatiōes: q̄ pluralitate nihil dixerūt qđ ⁊ planū dicere. Que.n. circa ideas existimatō nullā pscrutationē h̄z pprīā. Numeros q̄deȝ eniȝ dicūt ideas. Sȝ de numeris qn̄qȝ qdē sicut de ifinitis dictū: qn̄qȝ aūt vt vsqȝ ad eadē determiatis. Propter quā cāȝ v̄o

In solo mouētibus h̄z q̄ aliquid ex se pole fiat ab alio necīūm s̄ hoc ē ipole est.

Abbreuiatio huiꝰ The.

De qđ mouet motu eterno mot⁹ ei⁹ ē ad aliqd sp̄ i actu.

Conuertit se ad text⁹ expositionem.

Mot⁹ i loco p̄cedit oēs mot⁹. 3 de. 8. phy. 55. vsqȝ ad cā.

Omnia Themistij.

tanta pluralitas est numeroꝝ nihil diceret studio demonstrato.

¶ Utrum aũt ponẽda est talis sub̃a vna aut plures ⁊ quot sũt: ⁊ non debem⁹ occultare ſmões alioꝝ ꝫ dicere iudicia eoꝝ: nihil enĩ mãifeste dixerũt in multitudĩe. Sñĩa enĩ de exẽplarib⁹ ñ hʒ pscrutatione ppriã oĩno. Dicẽtes.n. exẽplaria dñt ea eẽ numeros: de numeris aũt qñqʒ dñt eos ea eẽ infinitos: ⁊ qñqʒ vsqʒ ad decẽ. Quare aũt mltitudo numeroꝝ ẽ sic: nihil dixerũt dmr̃atiõe.

42 ¶ Cum aũt declarauit vnã subam eternã eẽ nõ in mã oĩno: incepit q̃rere: vtꝝ h̃ sub̃a eẽt vna aut plures: ⁊ si plures quot sũt. Et q2 antiq qdã dicebãt subas eẽ abstractas.s.formas: sed de numero eaꝝ nihil sufficiẽter dixerũt: icepit demõstrare ipõe eoꝝ ad declarãdũ h̃ in illis substãtijs positis. ¶ D.d. nõ debẽt occultare ſmones alioꝝ ⁊c.i. ⁊ opʒ ĩspicientẽ in nr̃o ſmone videre iquãtũ differt a ſmõe alioꝝ. Dicentes.n. subas abstractas eẽ: nihil dixerũt in multitudine. ¶ D.d. sñia aũt est de exẽplarib⁹.i. opinãtes aũt subas eẽ exẽplaria ⁊ formas reꝝ nihil pprie dixerũt de numero eoꝝ ſm q sũt forme: sed si aliqd dixerũt: dixerũt ſʒ q sũt numeri: ⁊ hoc intẽdebat cũ dixit: dicẽtes.n. exẽplaria dicũt ea eẽ numeros.i. q2 inquãtũ sũt numeri dicũt aliquid in multitudĩe eoꝝ. ¶ D.d. opiniões dicẽtiũ numeros formales abstractos in multitudine. Et.d. ⁊ de numeris qñqʒ dicũt ⁊c.i. ⁊ dicẽtes numeros esse formales bipti ti sũt. Quidã dñt eos eẽ ĩfinitos: ⁊ qdã peruẽire ad decẽ. D.d. q̃re vo multitudo ⁊c.i. ⁊ dicẽtes illos eẽ decẽ nihil dixerũt sup h̃ dmr̃atione.

¶ Nobis aũt ex suppositis ⁊ determiatis dicẽdũ. Pricipiũ qdẽ.n. ⁊ primũ entiũ est immobile: ⁊ ſm se ⁊ ſm accñs: mouens vero primũ sempiternũ ⁊ vnũ motũ. Qm̃ autẽ qd̃ mouet̃ necesse est ab aliquo moueri: ⁊ primũ mouẽs imobile eẽ ſʒ se: ⁊ sempiternũ motũ a sẽpiterno moueri: ⁊ vnũ ab vno. Uidem⁹ aũt pter vniuersi simplicẽ lationẽ quã mouere dicim⁹ potẽtiã exñtẽ hic subaʒ ⁊ imobilẽ: alias latiões planetaꝝ sempiternas. Sempiternũ.n. ⁊ istabile circulare corpus. Ostẽsum est aũt ⁊ ĩ physicis de his: necesse ⁊ haꝝ lationũ vnãquãqʒ ab immobili moueri ſm se ⁊ sempiterna. Nã astroꝝ enĩ nã sempiterna sub̃a qdã ens: ⁊ mouẽs sempiternũ ⁊ primũ eo qd̃ mouet̃. Et q prius sub̃a subam eẽ: nec̃e est. Palam itaqʒ q tot subas eẽ nec̃e ẽ nã sẽpiternas ⁊ imobiles ſʒ se: ⁊ sine magnitudĩe pp p̃dictã cãm.

¶ Nos aũt dicim⁹ de substantijs diuinis. Principiũ.n. ⁊ primũ entiũ ñ mouet̃ neqʒ eẽntialr̃ neqʒ accñtalr̃: et mouet et fac̃ primũ motũ eternũ ẽt. Cũ igit̃ motũ nec̃e est vt moueat̃ p aliqd: prim⁹ aũt motor nõ mouet̃ p se: et mot⁹ etern⁹ fit p motorẽ eternũ: et vn⁹ p vnũ et nos videm⁹ q pter motũ toti⁹ simplicẽ qd̃ quo dicim⁹ moueri a sub̃a nõ mobili alios mot⁹ eternos q sũt erraticoꝝ. Corp⁹.n. circulare est eternũ sine gñe: h̃.n. declaratũ ẽ in nãlib⁹. Nec̃e est igit̃ vt vnusqsqʒ istoꝝ motuũ fiat p aliqd qd̃ nõ mouet̃ p se et per subaʒ eternã. Nã.n. stellaꝝ est ẽt eterna. Et cũ motor est etern⁹ ẽt et añ motũ: nec̃e est vt illud qd̃ est añ subaʒ sit ẽt ĩ sub̃a. Mãifestũ est igit̃ q nec̃e est vt sube sint ſʒ numeꝝ illoꝝ et q sube sint eterne nãlr̃ et imobiles p se: et q sint sine magnitudĩe pp cãʒ p̃dictã.

43 ¶ D. nos aũt possum⁹ declarare hũ multitudinẽ istaꝝ substãtiaꝝ ex reb⁹ dictis ⁊ iducere ad viã q̃ quis põt scire numeꝝ eoꝝ. Principiũ aũt illi⁹ est h̃ qd̃ p⁹us declarauim⁹.s. q pmũ ⁊ pm⁹ entiũ est aliqd imobile oĩno: ⁊ q hoc fac̃ pmũ motũ eternũ ⁊ vnũ ⁊ ꝯtinuũ ⁊ diuinũ. ¶ D.d. si igit̃ motor nec̃e est vt moueat̃ ⁊c.i. si igit̃ positũ est nobis q oẽ motũ hʒ motorẽ: ⁊ motum pmũ hʒ motorẽ eternũ q nõ mouet̃ p se: ⁊ oĩs motus etern⁹ hʒ motorẽ eternũ q nõ mouet̃ p se: ⁊ vnũ. nec̃e est.n. vt vnus mot⁹ habeat motorẽ vnũ: ⁊ si nõ tũc nõ esset ꝯtinu⁹ neqʒ vnus. Sed nos videm⁹ in celo plures mot⁹ pter motũ toti⁹ celi quẽ dicim⁹ fieri a pma substãtia imobili.s. mot⁹ stellaꝝ erraticaꝝ: ⁊ manifestum est istos mot⁹ esse eternos: sũt.n. ptes corporis eterni: necesse est igit̃ vt vnusqsqʒ motuũ istoꝝ hẽat motorẽ q nõ moueat̃ p se: ⁊ cui⁹ sub̃a est eterna: nã enĩ stellaꝝ est eterna. ¶ D.d. ⁊ cũ motor est etern⁹ ⁊ ante motũ ⁊c.i. ⁊ cũ motor vniuscuiusqʒ istoꝝ motuũ pot est illis motis: ⁊ illa mota sũt sube: nec̃e est vt oẽs isti motores sint sube. ¶ D.d. mãifestũ est igit̃ q necesse est ⁊c.i. mãifestũ est igit̃ q numer⁹ subaꝝ mouẽtiũ ẽ ſm numerum motuum pp̃ter causas dictas: ⁊ q iste cause sunt eterne p se nãliter: ⁊ nõ mote p se: neqʒ corruptibiles pp̃ter causas p̃dictas.

Nũer⁹ subaꝝ mouẽtiũ ẽ ſʒ nũeꝝ motuũ.

¶ Quot qdẽ igit̃ sint sube et haꝝ q̃ pria et scd̃a ſm ordinẽ eundẽ latiõib⁹ astroꝝ palã. Pluralitatẽ vo lationũ iã ex maxime ppria phia mathẽaticaꝝ sciaꝝ itendẽ opʒ ex astrologia. Hec.n. de sub̃a sensibili qdẽ: sempiterna aũt fac̃ theoriã: alie vo de nulla sub̃a: puta q̃ circa numeros et geometria. Quod qdẽ igit̃ plures sint eoꝝ q̃ ferunt̃ latiões manifestũ est et paꝝ attingẽtib⁹: plurib⁹.n. q̃ vna astroꝝ errãtiũ vnũ q uodqʒ fertur.

Ista mathematicaꝝ sciarũ de sub̃a sensibili ꝯsiderat pter astrologiam.

¶ Qm̃ ãt subas esse. et eaꝝ: hec est pria: h̃ ãt scd̃a ſm ordinẽ motuũ stellaꝝ mãifestũ est. Multitudo ãt motuũ sciẽda a pria est phia mathematicoꝝ. Ista.n. vtit̃ scia de sub̃a sensibili. ꝫ eterna. Illa aũt non vtit̃ scia de sub̃a oĩno: sicẽ numeris et mẽsura oĩno. Qm̃ aũt mot⁹ erraticaꝝ plres sũt: mãifestũ est ex eis ẽt q paꝝ ꝯsiderãt: vnaq̃qʒ.n. stellaꝝ erraticarũ videt̃ moueri plus vno motu.

44 ¶ Idest qm̄ aūt declaratū est ex h̄ sermone subas eternas eē plures vna:ꝛ ꝙ in eis est pma.s.illa q̄ oia mouet ꝛ scd̄a ꝛ tertia s3 ordinē orbiū maīfestū ē. ¶ Qm̄ aūt illa q̄ oia mouet p̄cedit pꝫ:maīfestū ē valde ꝛ p̄cise.oēs.n.istū motū maximū itēdūt:q̄pp p̄oꝛ est oibus nālr ꝛ ēt sm locū:ꝛ ēt sm magnitudinē.s.ꝙ ista suba vr̄ eē p̄oꝛ pp p̄oritatē ei⁹ qḋ mouet ab ea sm locum ꝛ magnitudinē:in multitudie stellaꝝ ꝛ velocitate motus.Et oia ista faciūt eā p̄orē nobilitate ꝛ suba. Quoniā vo ordinatio istoꝝ mouētiū a p̄mo motore opꝫ vt sit sm ordinē stellaꝝ orbiū in loco:maifestū est ēt.p̄oritas.n.in loco eoꝝ ꝛ i magnitudie fac̄ eos p̄ores i nobilitate:sed videm⁹ eos in velocitate mot⁹ ecōuerso.s. illi q sūt ppingores terr̄ sūt velociores:ꝛ h̄ forte puenit pp nobilitatē motoris: ꝛ forte pp puitatē corpis Sol aūt vr̄ pp magnitudinē ei⁹ ꝛ actiōis ei⁹ in entib⁹ ꝛ pp h̄ ꝙ appet ꝙ mot⁹ aliaꝝ erraticaꝝ ordinant̄ s3 motū solis:ꝛ ꝯsequunt̄ ipm hr̄e motorē p̄orē oib⁹ erraticis: sed velocitas q̄ est in istis sic̄ dixim⁹ forte est pp nobilitatē subaꝝ mouētiū:ꝛ forte pp puitatē corpoꝝ.ordinatio gdē eoꝝ adinuicē sm nobilitatē poss̄ est sciri ex dictis ab antiqs hn̄tib⁹ curā de actiōibus eaꝝ in entib⁹. ¶ V.g.qm̄ dāt soli vitā: ꝛ saturno res firmas:ordiatio igit̄ eaꝝ a p̄mo est p̄cisa:ordiatio vero eaꝝ ab inuicē nō est p̄cisa. ¶ Et forte meli⁹ est illḋ qḋ Arist.intēdebat.s.ꝙ ordo eaꝝ sit sm ordinē eoꝝ in loco. ¶ Qꝛ aūt moderni dicūt subaꝫ primā eē p̄orē motore toti⁹:falsuꝫ est:q̄libet.n.suba istaꝝ est pn̄m sube sēsibilis scd̄m motorē ꝛ sm finē. ¶ Et iḋ dicit Aris.ꝙ si aliq̄ sube eēnt nō mouētes eēnt ociose. ¶ Qḋ aūt mouit eos ad h̄ dōm est rō q̄ pōt dissolui a q̄libet exercitato in hac scia:dicūt.n.ꝙ appet ex istis itelligētijs ꝙ q̄dā eaꝝ cōseq̄t̄ quādā:sic̄ causatū cām:p̄ma aūt suba dꝫ eē vna ꝛ simplex in fine:ab vno aūt ꝛ simplici non puenit nisi vnū:ꝛ a motore p̄mi celi puenit aīa p̄mi celi:ꝛ motoꝛ orbis ꝯsequētis:neēe ē igit̄ vt sit nō simplex:hꝫ g̊ cām p̄orē eo. ¶ Iste aūt smo est:imagiabil̄ nō.n.est illic puent⁹ neqꝫ ꝯsecutio neqꝫ actio: ita ꝙ dicam⁹ ꝙ vna actio ꝯseq̄t̄ agētē:tm̄.n.ē illic cā ꝛ causatū sm ꝙ dicim⁹ ꝙ itellectū est cā itelligētis. ¶ Et cū ita sit:nō est ipoſe vt illud qḋ est p se itelligētia ꝛ itellect⁹ sit cā pluriū entiū sm ꝙ ex eo itelligunt̄ multi modi:aliud igit̄ qḋ itelligit motoꝛ corporis celi de p̄mo motore:ꝛ est cā in aīa celi.aliud est ab eo qḋ itelligit ex eo motoꝛ orbis saturni:ꝛ silr ḋ vnoq̄qꝫ eoꝝ.s. ꝙ pfectio vniuscuiusqꝫ eoꝝ est itelligēdo cām p̄mā ꝛ ppriā:ꝛ sm h̄ oēs mot⁹ eoꝝ idē intēdūt.s.ordinē totius:ꝛ sic est itelligēdū de multitudine motuū cuiuslibet stelle.s.ꝙ oēs sūt colligate p motū illi⁹ stelle:ꝛ q̄libet motoꝛ in eis pficit̄ p formā p̄mi motoris ppꝛij illi stelle.Et iḋ motus cuiuslibet stelle earū itēdūt motū ipsi⁹ stelle:ꝛ sic est itelligēdū ꝙ mot⁹ alioꝝ orbiuꝫ intēdūt motū orbis stellati:ꝛ ꝙ pfectio vniuscuiusqꝫ mouētiū vnūq̄dqꝫ eoꝝ.i.orbiū.s.p̄moꝝ pficit̄ p p̄mū motorē oium:ꝛ iḋ oēs intēdūt hūc motuꝫ diurnū q ē p̄mi motoris actio:ꝛ pn̄m aliaꝝ actionū. apparet.n.ꝙ alij mot⁹ ppꝛij sūt pp istū motū ꝛ ꝯsequētes eū:ꝛ adunantes in ordine quē intēdūt ꝛ est pn̄m actionū earū. ¶ Sed q̄ret aliqs.qm̄ si mot⁹ oium orbiū intēdant eādē actionē ꝛ eundē ordinē cōem oibus: necesse est vt habeāt eandē formā itellectā extrinsecā a formis q̄s intēdit vnusq̄sqꝫ p se.s.formis ppꝛijs.erit igit̄ forma q̄si finis addita sup formā ppꝛiā erga quā mouet̄ vnusq̄sqꝫ orbis alioꝝ orbiū. ¶ Dicam⁹ g̊ ꝙ nulla forma est q̄si finis ꝛ cōis ꝛ vlis:nisi illa ex eis q̄ hꝫ actionem cōem:ꝛ hec est dispō forme mouētis p̄mā celum motu diurno:dispositio.n.in iuuamēto corporum celestiū adinuicē in creādo entia q̄ sunt hic ꝛ cōseruando ea:est sicut dispō regētiū bonoꝝ q iuuāt se adinuicēꝫ in regēdo bonā ciuitatē:qm̄ oēs actiōes eoꝝ sunt erga actiōes p̄mi p̄ncipis.ponūt.n.actiōes suas fuientes ꝛ ꝯsequētes actionē p̄mi p̄ncipis.quēadmodū igitur p̄mus p̄nceps in ciuitatibus necesse est vt habeat actionē ppꝛiā q̄ est nobilissima actionū: ꝛ si non:esset ociosus:quā actionē intēdunt p suaꝫ actionē oēs qui sunt sub p̄mo p̄ncipe:quēadmoduꝫ igit̄ necesse est in istis p̄ncipatib⁹ vt prim⁹ p̄ncipat⁹ sit sicut est necesse in actiōibus p̄ncipum vt p̄ma actio sit:ꝛ sic accidit in artificijs q̄ iuuant se adinuicē erga vnuꝫ artificiale ꝛ sunt illa quoꝝ quedam sunt p̄ncipantia alijs:ꝛ omnia reducunt̄ ad vnū artificiū. ¶ V.g.qm̄ plura artificia fuiunt artificijs eq̄tādi.sic igit̄ est itelligēdū de istis corporib⁹ cū suis formis a q̄bus mouent̄ ꝛ de istis formis adinuicē.multū.n.assimilant̄ artificijs q̄ seruiūt sibi adinuicē:ꝛ q̄ intelligūt adinuicē sūt p̄ncipia eoꝝ ex q̄bus accipiunt intellectū ppꝛiū. ¶ V.g.qꝛ artificiū frenificādi accipit sua p̄ncipia ab artifice artis eq̄tandi: ꝛ similr alia artificia seruientia huic artificio. ¶ Dr̄ia aūt inter ista ꝛ artificialia est:qꝛ forme artificij mouētes artifices sūt in materijs:iste autem non. ¶ Mos aūt q iā est inter modernos in dicēdo ꝙ a tali motore puenit talis motoꝛ aut ꝯsequit̄ aut p̄cedit:aut talia v̄ba:nō vere intelligunt̄ de istis p̄ncipijs abstractis.oia.n.ista sunt dispōnes agētiū superficietenus nō vere.ab agēte.n.nihil puenit vt dixim⁹ nisi extrahere illud qḋ est in potētia ad actū:sed illic non est potētia:vnde neqꝫ agēs:tantū eniꝫ est illic intellectus ꝛ itellectū:ꝛ pfectū ꝛ pficiēs:quēadmodū artificia perficiunt̄ ab inuicē in hoc ꝙ accipiūt p̄ncipia ab inuicē:ꝛ oia reducunt̄ ad accipiēdū oia sua principia ab artificio vnū ꝯtinenti ea. ¶ Et iḋ videm⁹ ꝙ sciētia magis ppꝛia p̄mi dei.s. est illud qḋ ꝯtinet̄ sub prima phīa:ꝛ scia ppꝛia ppꝛijs q̄ sunt sub eo est similis sciētijs pticularibus q̄ sunt sub prima phīa. sicut.d. Nicolaus pipatetic⁹ in sua p̄ma phīa. ¶ Et iḋ videm⁹ ꝙ p suā acq̄sitionē isti⁹ scie ab hoie iuenit̄ hō i sua pfectione essendi. ¶ Hoc aūt qḋ Plato.d.in suis v̄bis obscuris:ꝙ creatoꝛ creauit angelos manu:deide p̄cepit eis creare alia mortalia:ꝛ remāsit ipe in q̄ete sine labore nō ē itelligēdū ad lr̄aꝫ. ¶ Et forte existiare h̄ in deo fuit cā sabbati positi in lege filioꝝ israel. ¶ Et h̄ qḋ dixim⁹ de mouētib⁹ oium orbiū:ē ēt i mouētib⁹ q̄ iuuant se adinuicē ad mouēdū q̄libet stellā stellaruꝫ erraticaꝝ.s.ꝙ oēs illic reducunt̄ ad illū p̄mū motorē ꝛ ꝙ oēs intēdūt motū illi⁹ p̄mi motiuis. ¶ Et cuꝫ h̄ declaratū est reuertamur ꝛ dicam⁹ ꝙ cū phus accepit numeꝝ motuū ab astrologo sic̄ p̄ncipia eē a nāli fecit rememorationē de h̄:ꝛ.d.multitudo aūt motuū sciēda est ꝛc̄.i.numer⁹ aūt motuū ꝯsiderād⁹ ē p astrologos. ¶ D.d.cām in h̄ ꝛ.d.ista.n.vtit̄ sua sciētia vel snia ꝛc̄.i.ista aūt ars ppꝛia ē huic sciētiōi iter alias mathematicas:qꝛ ꝯsiderat de subijs eternis sēsibilibus. alie aūt scie mathēatice ꝯsiderant de accīntib⁹:vt ars arithmetica ꝛ geometria. ¶ D.d.qm̄ aūt mot⁹ erraticaꝝ sūt plures ꝛc̄.i.qm̄ ꝯprehēsuꝫ sensu ē ꝙ iste stelle hn̄t plures mot⁹.q.n.aliquātulū igressus ē in mathematica videt ꝙ q̄libet stellaꝝ erraticaꝝ hꝫ plr̄es motus vno. ¶ Et sciēdū ē ꝙ isti mot⁹ quos ponūt astrologi sunt trib⁹ modis:ē.n.mod⁹ cōprehensus a vulgo visu. ¶ Est eni alius mod⁹ cui⁹ mot⁹ nō cōprehendit̄

Ordiatio intelligētiaꝝ a p̄mo ē p̄cisa: s3 ordiatio earū adinuicē nō est p̄cisa.

Digressio ꝯ Auicennā.

Si aliq̄ sbe essent nō mouētes essent ociose.

Solo motiui Auicenne.

Intelligētijs nō ē puēt⁹ nꝫ ꝯsecutio nꝫ actio:s3 tm̄ ē illic cā ꝛ cātū s3 ꝙ itellectū ē cā itelligētis

Dubiū.

Solutio.

Cōtra Aui.

Ab agēte nihil pueīt nisi extrahere illḋ qḋ est in potētia ad actū.

Conuertit se ad textū.

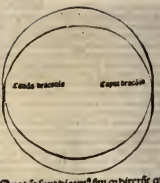
Sola astrologia de mathēaticis ꝯsiderat de sbis.

Documētū.

Moꝰ q̄s ponūt astrologi ī tribus modis.

nisi in instrīs ꝛ ꝯsideratiōibꝰ: ꝛ hoꝝ modoꝝ qdā cō̄phēdunt in lōgissimis tpibꝰ: ꝛ qdā in pūis. ℂ Est ēt tertiꝰ cuiꝰ motꝰ sūt declarat rōne: plures .n. istoꝝ motuū vīr visu simplices. ſm aūt rōnē ꝛ nālia opinādū est illos eē cōpositos ex pluribꝰ vna. V.g. qꝛ stelle erratice vīr qn̄qꝫ velociores ꝛ qn̄qꝫ tardiores: ꝛ modo ꝓgredi ꝛ mō retrogradi: ꝛ h̄ nō pōt esse veꝝ ſm nās corpoꝝ celestiū declaratū ē .n. in nālibꝰ ꝙ oēs motꝰ sūt eq̄les: ꝛ ꝙ ipoſſe ē in eis velocitas ꝛ tarditas: aut ꝓgressus aut retrogradatio. Vn̄ necīuꝫ fuit astrologo ponere astrologiā ex q̄ ꝯsequerent̄ he dispōnes sine aliquo ipoſſ: in nālibꝰ. ℂ Et h̄ duobꝰ modis accidit: aut vt ille motꝰ q̄ qn̄qꝫ vr̄ velocior qn̄qꝫ tardior sit cōpositꝰ ex pluribꝰ motibꝰ: aut vt sint illic orbes ecētrici ꝛ epicicli: vt dicunt moderni mathematici. Propter h̄ igitur dn̄t astrologi de numero motuū ꝛ stellarum: ꝛ multotiēs inueniūt p ꝯsiderationē tēporū motuū stellaꝝ ſꝫ cōputationē inuenīūt eas in locis terminat⁊ zodiaci: ꝛ cū ꝯsiderāt eas istrumētis: inueniūt eas in alijs ab illis locis: ꝛ tūc addūt motū nouūꝫ illi stelle. ℂ Et hoc mō posuit Ptolomeꝰ plures motus lune ꝛ alije stellis: quos nullꝰ de antiqoribꝰ posuit. V.g. motꝰ quē Ptolomeꝰ vocat motū respectiuū lune ꝛ motū poloꝝ epicicloꝝ. Istoꝝ aūt motuū non potuit iste hō facere astrologiā: ꝛ sir̄ hoc qdē apparuit ei ꝙ motꝰ stellaꝝ erraticaꝝ in suis orbibꝰ ecētricis sunt ſꝫ cētra alia a cētris ecētricoꝝ nō potuit ponere astrologiam ſm sua fundamēta: ꝛ omnia ista māifesta sūt parū exercitatis in astrologia.

ℂ Sed quot sunt hec: nūc qdē ꝛ nos q̄ dicūt mathematicoꝝ qdā attētiōis grā dicimꝰ: vt mēte aliq̄ pluralitas determinata suscipiat̄. Reliquum vero hoc quidē querentes opꝫ ipsos illa vero ꝑsuaderi a q̄rentibꝰ siquid videat̄ pter modo dicta ab eo tractātibꝰ: amare quidem vtrosqꝫ: ꝑsuaderi vero actiōibꝰ. Odosius qdē igit̄ solē ꝛ lunā vtriusqꝫ latiōnē in tribꝰ posuit eē speris. Quaꝝ primā ap planoꝝ astroꝝ eē. Scdam āt ſm eū qui zodiaci p mediū. Tertiam aūt ſꝫ obliq̄tū in latitudinē aialiuꝫ. In maiori āt latitudie obliq̄ti ſm quā luna fertur q̄ꝫ ſm sol.

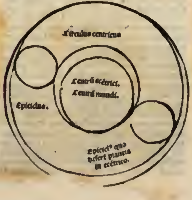
ℂ Quot āt sunt dicamꝰ ſm ꝙ dixerūt quidā mathematicoꝝ: vt aliquo mō imaginamur aliquā multitudinē terminatā: ꝛ q̄d reliquitur q̄rendū est a nobis: aut ab eis qui inquisiuerūt de h̄ aliqd apparuerit ab eo q̄d dictuꝫ est modo: q̄uis sit ꝑscrutandū de duabꝰ sectis ꝛ ꝯcedēdū ſmonē illius q̄ magis ꝑfecte ꝑscrutatus est. Odosius vero ponit motuꝫ vtriusqꝫ solis ꝛ lune in tribus speris. Quaꝝ prima est stellaꝝ non erraticaꝝ. Scd̄a q̄ est in medio signoꝝ. Tertia āt q̄ declinat in latitudinē signoꝝ: ꝛ illa i q̄ magis luna mouet̄ magis d̄clinat i latitudine signoꝝ q̄ꝫ i q̄ existit sol.

ℂ Quia ph̄s accipit ꝓ cōstāti numeꝝ motuū: astrologi aūt diuersi sūt i h̄: fecit rememorationē de h̄: quod fuit magis famosuꝫ in suo tpe: ꝛ ta. ia p̄nꝰ in maiori parte tn̄ sūt famosa cū fere oīa sint fundata .s. in scīuꝫ q̄titatū motuū stellaꝝ q̄d nō pōt ꝑfici in vita humana. Jō nec̄e ē in ꝯsideratiōibꝰ credere ꝯsideratiōibꝰ p̄dcīs. ꝛ tūc v̄ificat̄ q̄titas motuū. Et pp difficultatem istaꝝ reꝝ: ipoſſe ē vti ꝓpōnibꝰ necessarijs: sed famosis in h̄ loco magis vtimur q̄ꝫ necīijs: sed qn̄ in eis nō fuerit diuersitas Si aūt i eis fuerit diuersitas nihil erit sup q̄d sustēet̄. Sed q̄cunqꝫ mō sit meliꝰ est scire sermones hoꝵ in h̄ q̄ꝫ nihil. ℂ Et iō .d. Dicamꝰ ſm ꝙ dixerūt qdā mathematicoꝝ ꝛc. i. d. d. q̄d aūt relinqt̄ q̄rēdū est a nobis ꝑscrutātibꝰ de h̄. i. qm̄ aūt sūt motꝰ additi sup istos quos ꝯputo ꝑscrutāduꝫ ē in alia scīa. ℂ Et cū dixit hoc fecit rememorationē de h̄ q̄d dixerūt mathematici i suo tpe: ꝛ posuit de eis duos homines famosos in hac scīa. Et dixit ꝙ Odosiꝰ pōebat soli ꝛ lune tres orbes. Vnū q̄ mouet̄ ab oriēte ad occidentē in vna die. Scd̄ꝫ ad motū lōgitudinis. Tertiū ad motū latitudinis. Et h̄ est māifestū de eis: qm̄ motus lōgitudinis ꝛ latitudis sūt duo nūerati. ℂ Mathematici aūt huiꝰ tēporis ponūt eundē motuꝫ: ꝛ est motꝰ stelle in suo orbe decliui: pp q̄d accidit ei i respectu zodiaci motꝰ in lōgitudie ꝛ motꝰ latitudie. Q̄d āt sint duo motꝰ a duobꝰ corporibꝰ nō indiget̄: q̄d .n. pōt nā facere vno instro: nō fac̄ duobꝰ: ꝛ ſꝫ h̄ sol nō hēbit nisi duos motꝰ tn̄: ꝛ nisi sit nec̄e pōere tertiū motum propter hoc quod apparet de velocitate ꝛ tarditate. Eccentricuꝫ enim aut epiciclum dicere est extra naturaꝫ: epiciclus aūt ipoſſe est vt sit oio. ℂ Corpꝰ eniꝫ q̄d circulariter mouet̄ n̄ mouet̄ nisi i circuitu cētri totiꝰ

45. Intētio ꝛ cā.

Expō textꝰ.

Q̄d nā n̄ fecit vno istro nō fac̄ duobꝰ. ꝯmēt. i. h̄ so.

eum ipsius faciat centrū: ꝛ si esset motus circularis ex⁊ huc cētrū: ꝯtingeret aliū cētrū ex⁊ huc centrū eēquapropter alia terra ex⁊ istaꝫ est: hoc ipoſe est vt dcm̄ est in nālib⁹. ❡ Et silr forte est de eccentrico quem ponit ꝓtholeme⁹. Si.n. eēnt plura cētra eēnt plura corpa grauia ex⁊ locū terre: ꝛ tūc mediū nō esset vnū ꝛ hr̄et latitudinē ꝛ eēt diuisum: ꝛ oīa ista sunt impossibilia. ❡ Amplu⁹ si essent ecētrici: necē eēt iuenire in corporibus celestib⁹ corpora supflua sine aliq̄ vtilitate nisi ad iplendū locū vacuū: sicut in corpib⁹ aīaliū. Sꝫ nihil de eis q̄ apparēt in motib⁹ stellaꝝ cogit necīo dicere epiciclū eē aut ecētricū. ❡ Et fōte excusāt vtrūqꝫ mot⁹ lenliab: quos pōit Arist. ꝛ sic ꝓtole. d. in suo lib. q dr̄ liber narratiōis: in quo. d. ꝙ Arist. ꝛ antiq ponebāt loco istoꝝ motuū motū giratiōis: ꝛ. d. ꝙ fm̄ h apud eos opꝫ crescere mot⁹ fꝫ numerū. Qui aūt post venerūt inuenerūt viā simpliciorē ista: ꝛ potuerūt ponere ea q̄ apparēt in paucioib⁹ corpib⁹: ꝛ innuit epiciclū ꝛ ecētricū. ꝛ. d. ꝙ ista via est nobilior: qꝛ ꝯcessum est: qm̄ nā nihil facit supflue: ꝛ qm̄ cū poterit mouere aliqd instrīs paucis nō mouebit pluribus. ❡ ꝓtole. aūt ignorauit qd mouit antiquos ponere mot⁹ giratiōis: ꝛ est qm̄ epiciclus ꝛ ecentric⁹ sunt ipossibiles: necesse est igit̄ rursus pscrutari de ista astrologia vera q̄ est sup fundamēta nālia: ꝛ est apud me fundata sup motū eiusdē orbis ꝛ polos diuersos duos aut plures fm̄ ꝙ ꝯuenit apparētib⁹. posē est.n. accidere stellis ex talib⁹ motib⁹ velocitatē ꝛ tarditatē ꝛ ꝓgressuꝫ ꝛ retrogradationē: alios mot⁹ qbus nō potuit ꝓtole. ponere astrologiā: ꝛ apparet ex h ꝓpinqtas ꝛ remotio vt accidit in luna. In iuuētute aūt in ea speraui vt hec pscrutatio ꝯpleret̄ p me: in senectute aūt iā despero: sed forte iste fmo iducet aliquē ad pscrutandū de h. Astrologia.n. hui⁹ tpis nihil est inesse: sed est ꝯueniēs ꝯputatiōi nō esse. ❡ Lune autē inuenerūt antiq post Aris. vnū motū. s. motū dracōis. ꝓtole. aūt inuenit ei in respectu solis q̄rtum motū ꝛ in respectu cētri scdm. Qm̄ reuoluit̄ luna eq̄liter motū qntuꝫ quē vocat motuꝫ respectiuū diametri epicicli: qui nō potuit fm̄ suum fundamētū pōere astrologiā.

Nã nihil agit supflue. 3 de celo. 32. t. 5. de aia. 45. t. phy. 50.

❡ Errātiū vo astroꝝ i q̄tuor cuiusqꝫ spis: q̄rū primā qdē ꝛ scdāꝫ illis eadē eē ꝛ nō eē q̄ ē applanoꝝ: q̄ oēs ē ferēs: ꝛ eā q̄ sub ea ordinata: ꝛ fꝫ eū q p mediū zodiaci lationē hn̄tē cōeꝫ oīuꝫ eē. Tertie vo oīuꝫ eo i circulo polos eē q p media signa trāsit. At q̄rte lationē p obliquū ad mediū circulū hui⁹ eē. Tertie vo eē spe polos alioꝝ qdem ꝓprios: veneris vero ꝛ mercurij eosdem.

❡ Stellaꝝ aūt erraticaꝝ vnaq̄qꝫ est in q̄tuor spis ꝛ earū pria ꝛ scda sūt illa eadē. Illa aūt q̄ nō est erraticaꝝ ꝛ differūt oēs p suū motū ꝛ illa q̄ est ordinata sub ista cui⁹ mot⁹ est in medio signoꝝ cōes sūt oībus. Tertia aūt q̄ est oībus poli ei⁹ sūt in illa q̄ est in medio signoꝝ spa. Mot⁹ aūt q̄rt⁹ mouet̄ ad mediuꝫ istoꝝ: ꝛ poli tertie spe: aliaꝝ qdē stellaꝝ ē ꝓpria: veneris aūt ꝛ mercurij vna.

❡ Cū narrauit ꝙ Odosius ponebat vtriqꝫ soli ꝛ lune tres orbes icepit dicere ꝙ pōebat ēt vnicuiqꝫ erraticarū q̄tuor orbes tres. s. orbes quos posuit soli ꝛ lune ꝛ quartū addidit: ꝛ forte iste q̄rtus est pp ꝓgressuꝫ ꝛ retrogradationē que apparent in istis qnqꝫ stellis. ❡ D. d. ꝛ eaꝝ prima aūt ꝛ scda sūt ille eedē. i. pma āt spa erraticaꝝ ꝛ scda sūt siles pme ꝛ scde sol' ꝛ lune. s. orbis q mouet eas motu diurno: ꝛ orbis ꝓprie stelle q mouet eas ecōuerso. s. ab occidēte in oriētē: q ē in medio orbis signoꝝ. ❡ D. illa aūt q̄ est erraticaꝝ ꝛc. i. pma.n. spa cuiuslibet stelle silis est pme spe toti⁹ celi: q̄ defert oēs orbes ab oriēte i occidētē i vna die. ❡ Deinde dixit: ꝛ q̄ ē ordiata sub ista ꝛc. i. ꝛ scds orbis cōis est oībus q ita trāseūt p mediū zodiaci. i. qꝛ declinus est a pmo orbe. Iste.n. ēt cōis est oīb⁹: cū in h orbe videant̄ moueri. Et qꝛ appet ēt eis latitudo i hoc orbe: posuerūt antiq eis orbē ꝺcliuē ab isto orbe: ꝛ hec erat opīo antiquoꝝ de sole: ꝙ hēbat latitudinē a zodiaco pter latitudinē quā hēbat ex eqnoctiali: ꝛ ideo posuerūt soli tres orbes sic alijs stellis. ꝓtoleme⁹ aūt n̄ posuit soli latitudinē nisi in respectu eqnoctial'. ❡ Deinde dixit: tertia aūt q̄ est cōis oīb⁹ ꝛc. i. ꝛ ista tertia q̄ facit decliationē a medio signoꝝ in oīb⁹ stell'. Deīde dixit: poli.n. ei⁹ sunt in illa q̄ est medij signoꝝ. i. qm̄ cuꝫ posuerūt orbē in q̄ mouet̄ p mediū signoꝝ aliū ab orbe i q̄ mouet̄ obliquū a medio signoꝝ: fuit neccīū vt poli isti⁹ orb sint i circlo zodiaci. Stella.n. cū mouet̄ i orbe cui⁹ maxim⁹ circul⁹ trāsit p zodiacū ꝛ mouet̄ ab orbe cui⁹ poli sūt in h circulo: necīo videbit̄ declinās stella a circulo medio q̄ est in zodiaco. ❡ D. d. motus aūt q̄rtus ꝛc. i. qm̄ iste orbis ē declinās a medio isti⁹ tertij. ❡ D. d. ꝛ ꝙ poli tertie spe ꝛc. i. vt mihi vr̄ intēdit orbes decliues q sunt cōes oībus stellis.

❡ Calippus āt positionē qdē speraꝝ eādem posuit cū Odosio: hoc āt distātiaꝝ ordineꝫ. Pluralitatē vo ei quidē q̄ iouis: ꝛ ei q̄ saturni eādē cū illo dedit. Solis vero ꝛ lune duas existimabat adhuc apponēdas eē speras apparētia siquis ē reddit⁹: reliqs vo planetis singulis vnā. Necesse āt sil' posite oēs apparētia sūt reditiue fm̄ quēlibet errātiuꝫ: alteras speras vna minores eē reuoluētes: et ad idē restituētes: posterioꝝ primā sperā semp iferius ordinari astri: sic.n. solū cōtingit planetaꝝ lationē oīa facere. Qm̄ igit̄ i qbus qdē ipsa ferunt̄ spis: he qdē octo: he āt quiqꝫ et viginti sūt. Haꝝ āt solas non opꝫ resolui i quib⁹ ifime ordiatū ferūt. Que quidē resoluūt eas q̄ sūt primoꝝ duoꝝ sex erūt et q̄ qū eas q̄ sūt posterioꝝ q̄tuor sexdecīꝫ. Omuꝫ itaqꝫ numer⁹ et ferētiū et reuoluētiū ea qnq̄gita qnqꝫ: si āt soli ꝛ lūe n̄ addiderit: qꝛ quos diximꝰ mot⁹ oēs spe erūt septē et q̄dragita. Pluralitas igit̄ speraꝝ tāta sit.

❡ Calippus āt in positiōe qdē stellaꝝ ꝯdicit tertio: i multitudie āt: i ioue qdē et saturno ꝯuenit. In sole āt et luna videt̄ pōere duas speras additas: si aliquis voluerit dare apparentia erraticaꝝ: aut vniuscuiusqꝫ vnam. Necesse igit̄ qm̄ stella nō mouet̄ p suū cor

pus ſ₃ mouet̃ in ſpera: ſi oẽs ↄgregent̃ ſ₃ ꝙ dant apparẽtiã vnaq̃q₃ erraticaꝝ vt ſint alie ſpere pauciores eis q̃ reuoluunt̃ gyratiue ⁊ reuertũt primã ſperã ad ſuũ ſitũ ſup eundez q̃ eſt ſtelle oꝛdiate ſub ea. Hec.n.tãtummo do pñt eẽ mot⁹ oium erraticaꝝ. Spere igit̃ in q̃bus mouent̃ q̃dã ſũt. viij. ⁊ q̃dã. xxv. ⁊ ex iſtis nõ opꝫ in eis gyratiue moueri. Que mouent̃ in eis facilioꝛes eaꝝ tm̃. Que autẽ mouent̃ motu gyratiuo duaꝝ primaꝝ ſunt: ſex: ⁊ q̃tuoꝛ poſtremaꝝ erũt. xvi. Numerus igit̃ oium q̃ mouent̃ ⁊ q̃ mouẽt iſtas motu gyratiuo ſunt quinq̃ginta ⁊ q̃nq₃. Si ãt nullus addat q̃ diximꝰ lune ⁊ ſoli oẽs ſpere erũt q̃dragita ⁊ ſeptẽ. mltitudo ãt motuũ ſit tãta.

47 ¶ Dixit Ariſto. Calippus autẽ ponebat oꝛbes in oꝛdine quẽ ponebat Odoſius. numeꝝ vo oꝛbiũ maioꝛẽ niſi in Ioue ⁊ ſaturno: qꝛ ĩ cõueniebat Odoſio. ¶ Deinde dixit: in ſole aũt ⁊ luna videt̃ ponere ⁊c̃. i. quoniã iſte homo addit ei qđ dixit Odoſius de numero oꝛbium vtriuſq₃ ſolis ⁊ lune duos oꝛbes vt p hec conueniat apparentib⁹ de motib⁹ eoꝛũ. ¶ Et reputo ꝙ addit hoc vt det ex eis cauſas velocitatis ⁊ tarditatis: cũ ſit ipoſſe vt motus eiuſdẽ ſtelle ſit velox ⁊ tardus in ſimul niſi cõpoſitus ex motibus. ¶ Deinde dixit: aliaꝝ autẽ erraticarum vniuſcuiuſq₃ vna. i. addit in numero oꝛbium ſtellarum erraticaꝝ in qualibet ſtella vnum oꝛbem. Ponebat igit̃ quinq₃ oꝛbes vniuſcuiuſq₃ erraticarũ. ¶ Deinde dixit: neceſſe eſt igitur quoniã ſtella nõ mouetur p ſuum coꝛpus: ⁊ ponebat iſtum oꝛbẽ additũ: qꝛ opinabat̃: qꝛ ĩ impoſſe eſt vt ſtella moueat̃ motibus diuerſis ſm̃ ꝙ mouet̃ p ſe ſm̃ ꝙ eſt pars oꝛbis. Deinde dixit: ſi oẽs congregent̃ ⁊c̃. i. ⁊ oẽs cõueniunt in hoc ꝙ omnis ſtella habet de ſperis minus q̃₃ ſpere prime vna. Omnis ſpera ex hoc circulo reuoluit vnãquãq₃ ꝑmarũ ſperarũ ad cõtrariam partẽ ad quã mouent̃ prime ſpere: ita ꝙ ex hoc ſit vt ſtella videat̃ retrograda ad ſuũ primũ locuz zodiaci deinde ꝓgreſſa ⁊ quaſi intẽdit ꝙ ex motibus iſtoꝛuz oꝛbium cõtrarijs ſit vt ſtella videat̃ retrograda ⁊ ꝓgreſſa. ¶ Et ſm̃ ꝙ Alexan. d. ponebãt omni oꝛbi oꝛbium ſtellarũ preter oꝛbẽ ſignoꝛũ oꝛbem q mouet illum oꝛbem ſup vnũ polũ ad partẽ cõtrariã ad quam mouet̃ primus oꝛbis: ⁊ cũ ponebat iſtis oꝛbes mouẽtes ad cõtrariũ. Quintũ q̃dem ſub quarto ⁊ ſup eundem poluz reuoluit̃. Sextũ autẽ ponebãt ſub tertio ⁊ ſuper eundẽ polũ cum eo. Septimũ vero ſub ſecundo ⁊ ſup eundẽ polũ cũ eo: ⁊ dicebant ꝙ h̃ modo motuũ cõpoſitoꝛũ poſſunt cõuenire apparẽtibus. ¶ Et iſta aſtrologia nõ eſt mãifeſta nobis ex hoc ſmõe ſm̃ ꝙ motus iſtarũ ſtellaꝝ q̃ ponunt̃ in hoc tp̃e: ⁊ ſimiliter etiã hoc nõ eſt manifeſtũ quomodo ſiũt motus gyratiui ex iſtis motibus ↄ̃rijs niſi ponant̃ ſup polos diuerſos. Motus enim cõtrarij q ſunt ſuper eoſdem polos ſunt deſtruentes ſe ad inuicẽ. ſ. ꝙ impoſſe eſt ꝙ duo motus cõtrarij ſint ſup eundẽ polũ. Super autẽ polos diuerſos poſſe eſt ⁊ ſimiliter ſuper centra diuerſa. ¶ Niſi aliq̃s dicat ꝙ oꝛbis in quo eſt ſtella cũ poſuerimus ipſum inter duos oꝛbes cũ mouent̃ ad contrariũ. ſ. adinuicez accideret ex h̃ vt oꝛbis in quo eſt ſtella moueat̃ motu gyratiuo: ſed talis motus eſt violentus q nõ accidit coꝛpoꝛibus celeſtib⁹: ideo melius eſt reputare ꝙ motus iſti gyratiui fiant ex motibus cõtrarijs: ⁊ ſuper polos diuerſos: ſecũdũ hoc enim accidit vt ſtella videat̃ aliquãdo velox: ⁊ aliquãdo tarda: ⁊ aliquãdo retrograda: ⁊ aliquãdo progreſſa: ⁊ vt diuerſet̃ ſua latitudo a zodiaco: ponat̃ igit̃ hoc fundamẽtuz. Eſt.n. fundamentũ ex cuiꝰ poſitiõe nõ accidit ĩpoſſe: ⁊ põt cõuenire oĩbus apparẽtibus: ⁊ iſte motus gyratiuus inuenit̃ in celo ſm̃ ↄuenientiã inter motũ diurnũ ⁊ motũ ſtellaꝝ in ſuis oꝛbibus declinib⁹. ſ. ꝙ oẽs aſtrologi ↄueniũt in hoc ꝙ poli oꝛbiũ declinium reuoluunt̃ in motu diurno in circuitu poloꝛũ totiꝰ: ⁊ iſte mot⁹ vt mathematici hiſpãie dicũt: exiſtit in oꝛbe ſtellato: ⁊ vocãt ipm̃ motum proceſſus ⁊ reuerſionis. ¶ D. d. ſpere igit̃ in q̃bus mouent̃ quedã ſunt octo ⁊ quedã vigintiq̃nq₃: ⁊ intẽdit p vigintiq̃nq₃ ſperas p quas mouent̃ ſtelle erratice motu ꝓprio. Iſte.n. homo põebat vnicuiq₃ ſtellaꝝ erraticaꝝ quinq₃ oꝛbes: ⁊ ſtelle erratice ſunt q̃nq₃: erũt igit̃ oꝛbes vigĩtiq̃nq₃. ¶ Et intẽdit p octo oꝛbes q̃tuoꝛ quos addidit ĩ ſole ⁊ luna: ⁊ ſunt ille q̃ mouent oꝛbes eoꝝ primos gyratiue. ſ. oꝛbes quos ponebãt ſoli ⁊ lune: ⁊ q̃tuoꝛ qui reuoluunt oꝛbẽ ſaturni gyratiue. ¶ D. d. ⁊ ex iſtis non opꝫ moueri in eis motu gyratiuo q mouent̃ in eis facilioꝛes eoꝝ. i. ⁊ ex iſtis oꝛbibus q eſt facilis motus: ⁊ eſt vltimus motus oꝛbis in quo ſunt ſtelle nõ habet oꝛbez in quo reuoluat̃ giratiue: ⁊ iđ reuolũẽtia diminuũt̃ a ceteris in vno tm̃. ¶ Et dixit h̃ vt reputo qꝛ ſol ⁊ luna nõ hñt vt apparet retrogradationẽ ⁊ ꝓgreſſionem: ſed tm̃ velocitatẽ ⁊ tarditatẽ. ¶ D. d. que igitur mouent̃ motu gyratiuo ⁊c̃. intendit p ſex primos oꝛbes qui ſunt ſolis ⁊ lune. ſ. differentes nõ reuoluentes: ⁊ intendit p ſexdecim reuoluentes q̃tuoꝛ ſtellas erraticas. Erit igit̃ ſicut dicit numerus oꝛbiuz quinquagintaquinq₃: ⁊ eoꝛũ triginta ⁊ vnum ſunt deferẽtes ⁊ vigintiquattuoꝛ reuoluẽtes. ¶ D. d. ſi aũt nullꝰ aliq̃s addat ⁊c̃. i. ſi autẽ diminuunt̃ q̃ttuoꝛ reuoluentes ſolis ⁊ lune ſm̃ Odoſium: ⁊ q̃tuoꝛ deferẽtes erraticarũ ſm̃ Odoſiũ erit numerus oꝛbium quadragintaſeptem: ⁊ ſm̃ ꝙ apparet ex ſuo ſmone debet eẽ numerus oꝛbiũ ſ₃ Odoſiũ q̃dragintа ⁊ ſex. Addebat.n. in reuoluẽtib⁹ quatuoꝛ quos põebat ſoli ⁊ lune: ⁊ addebat in deferẽtibus erraticaꝝ q̃nq₃.

¶ Quare ⁊ ſubas ⁊ pricipia imobilia ⁊ iſenſibilia tot rõnabile exiſtimare. Neceſſarium igit̃ dimittat̃ foꝛtioꝛib⁹ dicere: ſi aũt nullam poſſe dicere lationẽ nõ oꝛdinatam ad aſtri lationẽ. Ampliꝰ aũt oẽm nãm ⁊ oẽm ſubam ipaſſibilẽ: ⁊ ſm̃ ſe optimũ ſoꝛtitã eẽ finẽ opꝫ exiſtimare. ¶ Nulla erit ꝑter has altera nã: ſ₃ hũc ſubãm numeꝝ eẽ neceſſe ẽ. Si.n. eẽnt alie mouerent̃ vtiq₃ fines exñtis lationis: ſ₃ alias q̃dẽ eẽ latiões ipoſſe ꝑter dictas. Hoc aũt exiſtimare ex latis rõnabile: nã ſi q̃dẽ ferẽs lati gratia natũ eſt ⁊ latio oĩs lati aut alicuius: nulla latio ſui gratia erit: nec alius alicuius latiõis: ſed aſtroꝝ gratia. Nã ſi fuerit latiõis gratia: ꝗ̃ illã alteriꝰ grã opoꝛtebit eẽ. Quare qm̃ nõ eſt poſſe ire i infinitũ: finis erit oĩ latiõis latoꝝ aliq̃d diuoꝝ coꝛpoꝝ ſ₃ celũ.

Oẽs aſtrologi ↄueniũt i h̃ ꝙ poli oꝛbiũ dcliniũ reuoluunt̃ i motu diurno in circuitu poloꝛũ totius.

Motus ↄ̃riũ q ſi ſup eoſdẽ polos ſũt deſtruẽtes ſe ad inuicẽ. Uide ꝑ celi cõ. 32.

Motꝰ gyratiuꝰ ẽ violẽtꝰ. Uide. 7. phy. tx. cõ. 10.

Inde ſumit̃ ꝙ nulla ẽ intelligẽtia q̃ non moueat aliquẽ oꝛbẽ.

¶ Necesse est igitur reputare q principia imobilia τ sensibilia sunt hui⁹ numeri. Qd aũt ẽ necium dimittẽdũ est fortiorib⁹. Si aũt nõ existimãt q mot⁹ oio nõ est conueniẽs motui stelle: τ rõ ẽt dat q existimãdũ est q ois nã τ ois suba in q̃ ps nõ existit: τ ẽ p se inuenit dispõnẽ meliorẽ. Nõ igit erit alia nã oio nisi ista: imo necẽ ẽ q nũs subaꝝ sit iste: qm̃ si alia fuerint: mouebũt igit q̃ sunt pfectio mot⁹: ꝫ ipoſſe est vt alij motus sint a p̃dcis. Et existimãdum ẽ hoc de motis: qm̃ si ois mot⁹ ẽ pp rẽ motã: τ ois motus ẽ p aliquẽ motorẽ: nullus mot⁹ ẽ oio pp se: nꝫ pp aliũ motũ: ꝫ pp stellas. Qm̃ si mot⁹ eẽt pp motũ: necẽ eẽt vt ille sit pp aliũ: τ ipoſſe ẽ vt illd qd ẽ in pfectione sit ifinitũ: τ ois mot⁹ corporis diuini ẽ corpoꝝ q̃ mouent in celo.

48\. ¶ Cum posuit q numerus motuũ aut sunt qnquagintaqꝫ aut q̃draginta τ septẽ: τ iaꝫ declarauit q numerus subaꝝ mouẽtiuꝫ oꝫ eẽ s̃m numeꝝ corpoꝝ celestiũ motoꝝ: dixit q oꝫ existimare q numer⁹ subaruꝫ mouẽtiuꝫ nõ nãliuꝫ: τ numerus subaꝝ sensibiliũ motaꝝ est iste numerus: τ q h̃ sufficit nob in h̃ tpe. Qd aũt est veꝝ τ neciuꝫ dimittẽduꝫ est hñtibus sollicitudinẽ in illa arte. ¶ Et sciẽduꝫ ẽ q numer⁹ motuuꝫ in quo conueniũt moderni ẽ solis qdẽ duo: τ lune qnqꝫ: mercurij aũt septẽ: vniuscuiusqꝫ aũt ceteraꝝ erraticaꝝ octo: orbis aũt stellati duo: mot⁹ diurnus τ motus pcessiõis τ reuersiõis quẽ Ptholomeus existimauit motũ eẽ pfectũ isti⁹ orbis ex oriẽte in occidẽtem: τ sicut est dispõ de erraticis: oẽs igit erũt qnquaginta τ vnus mot⁹. s. augis solis dubitabilis. Iste eni sũt hõ numeri ita q ponant simplices: τ q sit⁹ coꝝ sint illi q̃s posuit Ptholo. Si aũt mot⁹ coꝝ fuerit compositi ex plurib⁹ vno motu: vt in astrologi antiqua fere duplicabat iste numerus. ¶ D.d. si aũt nõ existimat q mot⁹ oino τc. i. si aũt posuerim⁹ q ipoſſe ẽ vt sit corp⁹ celeste qd nõ hꝫ iuuamentuꝫ in motiõe stelle alicui⁹: τ posuerim⁹ q pncipia mouẽtia ipoſſe est vt sint nisi ĩ dispõne meliori: q nõ accidit eis passio mãe: cuꝫ sint entia p se nõ in mã: τ eẽ coꝝ in dispõne meliori est vt sint mouẽtia: necẽ est vt via numerandi ista pncipia sit via ista. s. ex numeratiõe motuũ stellaꝝ. cũ eni posuerimus q nulla suba abstracta est q̃ nõ moueat: q̃ tũc inueniret in dispõne diminuta: τ cũ posuerim⁹ q ois orbis est pp stellã: τ si nõ. eẽt ociosum: manifestũ est q via numerãdi istas subas abstractas est via numerãdi motũ stellaꝝ. ¶ D. cõfirmauit h̃: τ d. qm̃ si essent talia τc. i. qm̃ necẽ est si alie sube sint ab istis substãtijs vt sint corpa mouẽtia celestia alia ab istis corpibus: qm̃ vnaqueqꝫ illaꝝ subarũ est pfectio τ finis mot⁹. ¶ D.d. sed ipoſſe est vt sint alij motus a p̃dictis. i. ꝫ ipoſſe est vt alij mot⁹ sint ab eis q cõprehẽsi sunt: aut pnt cõprehendi: ipoſſe est igit vt sint sube mouẽtes nisi ille q̃ sunt s̃m numeꝝ motuũ. ¶ D.d. τ necẽ est vt hoc sit a motis. i. τ necẽ est vt nõ sint alij mot⁹ a p̃dictis: q̃ nõ sunt alia mota a p̃dictis. ¶ D. icepit declarare h̃: τ d. qm̃ si ois mot⁹ est pp rem motã τc. i. τ necẽ est vt nũerus motuũ sit s̃m numeꝝ reꝝ mouẽtiũ τ motaꝝ: qm̃ si ois mot⁹ est pp eẽ in aliquo motu τ pp aliquem motorẽ: τ nullus motus est pp se neqꝫ pp aliũ motũ: ꝫ ois mot⁹ ẽ pp stellas: necẽ est vt idẽ sit numerus motuũ τ motoꝝ τ mouẽtiũ: τ d. h̃: q̃ forte aliqs põt dicere. forte sũt alij mot⁹ p̃ter istos dictos. ¶ D. icepit declare h̃: τ d. qm̃ si mot⁹ pp aliũ τc. idest. qm̃ si mot⁹ fuerit pp aliũ motũ: contiget vt ille ẽt sit pp aliũ: τ sic ĩ ifinitũ. Sꝫ ipoſſe ẽ vt hñs finẽ τ complemẽtũ sit ifinitũ. Infinitũ eni nõ hꝫ finẽ: necẽ est igit vt ois mot⁹ sit pp corp⁹ diuinũ corpoꝝ q̃ mouent ĩ celo. s. stellaꝝ: τ h̃ cõplet s̃mo Alex. expositus.

¶ Qd aũt vnũ celuꝫ manifestũ. si eni plures eẽnt celi vt hoies: foret pricipiũ qdem circa vnũqdqꝫ spẽ vnũ numero s̃o multa: ꝫ q̃cũqꝫ sunt nũo mlta multã mãm hñt. Una eni τ eadem rõ multoꝝ vt hois. Sor. s̃o vnus. Qd aũt qd qd erat esse non hꝫ mãm primã. Endelechia eni: vnũ igit τ rõne τ numero primũ mouẽs imobile ens: τ motũ g̃ sp τ continue vnũ solũ: vnum g̃ solũ celũ.

¶ Qm̃ aũt celũ est vnũ manifestũ ẽ: q si plures celi fuerit erũt sicut hoies. Si aũt pricipiuꝫ vni⁹ hois est vnuꝫ: τ fuerit nũo vnũ plura: τ aliud nũo multuꝫ: hꝫ mãm. Sermo eniꝫ vn⁹ q est idẽ est ẽt plures nõ s̃mo hois. Socratis aũt vn⁹: qd autẽ est essentia prima nõ hꝫ mãm q̃ est pfectio. Primus igit motor q nõ mouet est vnus rõne τ numero. Motor igit motus cõtinui oꝫ sp vt sit vnus tm̃: ergo vnum celum est tm̃.

¶ Qm̃ aũt vnũ est celũ manifestũ est: τ innuit q mundus ẽ vn⁹ nõ plẽs: qm̃ sic d. si celi eẽnt plẽs: eẽnt sicut idiuidua hoiuꝫ. s. vnũ diffõne τ plẽs nũero: sic hõ q ẽ vn⁹ diffõne τ plẽs s̃m numeꝝ. ¶ Et h̃ itendebat cũ d. si aũt pncipiũ hois vni⁹ τc. i. si aũt plẽs celi eẽnt: cõtingeret vt pncipiũ cuiuslibꝫ celi esset vnũ numero. Erit igit p̃n^m celoꝝ vnũ in spẽ plã ĩ numero. ¶ Et h̃ magis manifestũ est in alia trãslatiõe: τ ẽ. D. enim. τ erit p̃n^m qd est vnũ in spẽ τ plura in nũero. ¶ Et põt itelligi sic: τ erit p̃n^m qd posuim⁹ vnũ in spẽ τ plã ĩ numero. D.d. vnũ in numero plura hñs mãm: τ oẽ qd ẽ vnũ τ plura in numero. i. vnũ in spẽ τ plura in nũero hꝫ mãm: ꝫ iã declatũ est q p̃n^m celi nõ hꝫ mãꝫ. D.d. vnus eni sermo τc. i. ea aũt q̃ sunt vnũ in rõne. i. diffõne sũt plura in nũero: vt hõ q est vn⁹ in nũero τ plã in potẽtia: vt Sortes τ Plato. ¶ D.d. τ qd est p p̃mã eẽntiã nõ hꝫ mãꝫ: q̃ ẽ pfectio. i. τ h̃ fuit ita: q p⁹ eẽntia q̃ signat eẽ rei oꝫ vt nõ hẽat mãꝫ: qm̃ si hñet: mãꝫ hñet aliã eẽntiã: τ sic in ifinitũ. τ iõ necẽ ẽ vt p̃ma for⁹ q̃ pfectio ẽ τ finis non hẽat mãm: erit g̃ simplex. τ oẽ simplex est nõ in mã. ¶ D.d. p̃m⁹ igit motor q nõ mouet est vn⁹ diffõne τ numero. D.d. opꝫ igit vt motus semp motu continuo sit vnũ tm̃. g̃ celũ est vnũ tm̃. i. τ si motor est vn⁹ nũero. g̃ ipꝫ p̃mũ motũ ab eo si mouet motu continuo: ẽ vnuꝫ ẽt nũero. τ si celũ est tale vt declaratũ est. g̃ celũ est vnũ numero. mouet. n. vno motu continuo ab vno motore numero τ diffõne.

¶ Tradita sunt aũt a seniorib⁹ τ antiquis in fabule figura dimissa posteriorib⁹: q̃ dij sũt hi: τ continet diuinã nãm vlem. Reliqua s̃o

S

Marginalia:

Documentũ

Nulla suba abstracta ẽ que n̄ moueat: q̃ tũc inueniret in dispone diminuta.

Impoſſe ẽ vt hñs finẽ τ cõplemẽtũ sit ĩfinitum.

Queciqꝫ sũt nũero multa multaꝫ mãm habent.

49\.

Idẽ p̃ meta. com. 40.

fabulose iã adducta sunt ad psuasionẽ multoꝝ ꝛ ad opoꝛtunitatẽ multoꝝ ad leges ꝛ ꝯferens. Cõfoꝛmes.n. hoib9 hos ꝛ alioꝝ aialiũ quibusdã siles dicũt: ꝛ his altera ꝯña ꝛ dcis silia. A quib9 siquis separãs id accipiens solũ ꝙ primũ deos existimauerũt primas subas esse diue vtiqꝫ eẽ dcm̃ putabit ꝛ scdꝫ verisilitudinẽ: ꝛ sepe inuẽta ad posse vnaqꝗꝫ ꝛ arte ꝛ phia ꝛ iterũ coꝛruptis: ꝛ has opiones illoꝝ q̃si reliq̃s vsqꝫ nũc saluatas eẽ. ℭ Et accepta sunt ab antiquis valde aliq̃ q̃ sunt in posterioꝛib9: sic fabulose: qm̃ ista sũt dij: ꝛ ꝙ de9 ꝯtinet oĩa nãlia. Alia ãt sũt silia fabulis pp vsum legũ: ꝛ illd qd est bonum hoib9: ꝛ iõ dĩt ꝙ ista silia istis sũt quibusdã alijs aialibus ꝛ silia istis nõ cõuenientia dictis. Si igĩ aliquis distinxerit ex istis ꝛ acceperit primuꝫ tm̃: opinabanĩ eni ꝙ prime sube sunt dij: ꝛ ſm ꝗꝫ opꝫ: cum iam dcm̃ sit multotiens in eo ꝙ posse est cuiꝫlibꝫ artificio et phie: et etiam coꝛrũpunĩ: et iste snie coꝛũ remanent vsqꝫ mõ quasi reliquie.

50\. ℭ Cũ Arist. fuerit ꝓm9 q sciuit i suo tpe h ꝓm: vult dare testimoniũ de ſmonib9 antiqs acceptis a chaldeis in qb9 fuit scia pfecta ſm illd qd remanet de ſmoĩb9 eoꝝ est q̃si Apologus. ℭ Et d. ꝛ accepta sunt ab antiquissimis valde. i. ꝛ accepta sunt ab antiqssimis q̃ sũt hodie q̃si apolog9. i. ꝙ coꝛpa celestia sĩ dij: ꝛ ꝙ dij ꝯtinent oĩa nãlia. ℭ D. d. alia ãt ꝛ istis ꝛc. i. alij ãt ſmones ꝛ apologi i coꝛpib9 pter illos q accepti sũt a chaldeis vẽ sũt fabule sine aliq̃ vitate: ꝛ nõ fuerũt scripte nisi ad coꝛrigẽdũ moꝛes hoiũꝫ ad illd qd ẽ bonũ eis. ℭ D. d. ꝛ iõ dĩt ꝙ sunt silia qbusdã alijs anialib9. i. ꝛ isti apologi sũt h qd dĩt ꝙ hec coꝛpa sũt silia modis aialiũ. ℭ Et inuit p h formas celestes q̃s dicũt siles eẽ formis q̃ sunt h: ꝛ ꝙ forme q̃ sũt h sũt obediẽtes illis: sic dĩt astrologi. ℭ D. d. ꝛ alia silia istis ꝛc. i. ꝛ alij apologi nõ ꝯueniẽtes ei qd declatũ ẽ de his ꝓncipijs: nꝫ ſꝫ remotã expõnẽ. ℭ D. d. si igĩ aliqs dixerit ꝛc. i. ꝛ si aliqs hõ exposuerit ſmonẽ eoꝝ: qm̃ itẽdebat per deos ꝓmas subas q̃ sũt ꝓn9 coꝛpoꝝ celestiũ: tũc expõ erit vã: ꝛ tũc apolog9 erit ꝯueniẽs vitati. ℭ Et signũ ei9 ꝙ antiq itẽdebãt p deos illas subas: ꝛ qꝛ iã phia inuenta fuit ꝛ coꝛrupta ifinities: sic alia artificialia. ꝛ h itẽdebat cũ d. cũ iã dcã ẽ mltotiẽs ꝛc. i. ꝛ cũ iã h dcm̃ fuit ꝛ scitũ multotiẽs: cũ h posse est in oĩ artificio ꝛ in phia. Oẽ.n. gnãbile ẽ coꝛruptibile: ꝛ oẽ gnãbile ꝛ coꝛruptibile reciprocaĩ infinities. D. d. ꝛ ꝙ iste scie eoꝝ remãserũt q̃si reliq̃ vsqꝫ mõ: ꝛ iõ opinãdum ẽ ꝙ isti apologi sĩ reliq̃ opionũ eoꝝ q̃ cõrupte sĩ ꝛ dstructe.

Astrologi dicũt ꝙ foꝛe q̃ sunt hic obediunt formis celestibus.

Phia inuẽta fuit ꝛ coꝛrupta ifinities. Jõ ꝓ methe eoꝝ. ꝛ.3. de aia. cõ. 5. Oẽ gñabile est coꝛruptibile: ꝛ oẽ gñabile ꝛ coꝛruptibile reciprocatur infinities.

ℭ Paterna qdẽ opio ꝛ q̃ a primis inq̃tum nob mãifesta solũ. Que ꝟo circa itellꝫ hñt q̃sdã dubitationes. vĩ qdẽ.n. appentiũ diuinissimũ. Q̃uo ꝟo hñs talis erit vtiqꝫ hꝫ q̃ꝫdã difficultatẽ. Nã si non itelligat qdẽ vtiqꝫ erit isigne: ſꝫ hꝫ quẽadmodũ vt sit doꝛmiẽs sine itelligẽtia: h9 ꝟo aliqd pricipal. Nõ.n. est hec sua itelligẽtia ſꝫ potẽtia: nõ vtiqꝫ erit optima suba: p intellire.n. honoꝛabile inest. ℭ Ampli9 aũt si itellẽs sit suba siue itelligentia qd itelligit: aut.n. seipm: aut alteꝝ aliqd: aut idẽ sp: aut aliud. Aut vtrũ dĩt aliqd: aut nihil itellire bonũ: aut ꝯtingẽs: aut inconueniẽs meditari de qbusdã. ℭ Palã ꝗ ꝙ diuinissimũ ꝛ honoꝛabilissimũ itelligit ꝛ nõ trãsmutaĩ. Indigni9.n. trãsmutatio ꝛ mot9 qdẽ iã tale. Primũ qdẽ igĩ si nõ est itelligentia ſꝫ potẽtia rõnabile ẽ laboꝛiosum eẽ ei ꝯtinuationẽ itelligẽtie. ℭ Deide palã qꝛ aliud aliqd erit digni9 q̃ꝫ itellẽs. s. itellectiuũ. Eteni itellire ꝛ itelligẽtia erũt idignissimũ itelligẽti. ℭ Quare fugiẽdũ hec eadẽ. Eteni nõ videre qdẽ q̃dã digni9 q̃ꝫ videre. vt si sit optimuꝫ itelligẽtia/ Seipm ꝗ itelligit siqdẽ ẽ potẽtissimũ et est itelligẽtia itellire. Intelligẽtia vĩ aũt sp ali9 scia: et sensus: et opio: et meditatio ipsi9: aut itercessoꝛie. ℭ Ampli9 si aliud aliqd est itellire et itelligi ſm ꝙ ei ipm hñ in est. Nõ.n. idẽ eẽ itelligẽtie et itellito aut i qbusdã scia res i factiuis qdẽ sine mã. Suba eni et qd qd erat eẽ. in theoꝛicis ꝟo rõnes et itelligẽtia: nõ altero igĩ existẽte eo qd itelligiĩ et itellẽ. Quecũqꝫ nõ mãꝫ hñt idẽ erũt: et itellitiua ei9 qd itellir vna. ℭ Adhuc ãt restat dubitatio si cõpositũ est qd itellir. Trãsmutabiĩ.n. in ptib9 totius: aut idiuisibile oẽ qd nõ hꝫ mãm: vt human9 itellẽs: aut qd qd est cõpositoꝝ hꝫ in aliquo tpe: nõ eni hꝫ ipsum hñ in hoc aut in hoc: ſꝫ in toto quodã quod optimũ et ens aliud aliqd. Sic autẽ hꝫ ipsa suiipsius itelligentia toto eterno.

Non videre q̃dã dignius est q̃ꝫ videre.

Indiuisibile oẽ qd non hꝫ materiam.

ℭ Snia ãt patrũ ꝓcedẽs oĩa est hec: et q̃tuꝫ declaratũ est nob ex illa: et est de itellitu tm̃: et i eo sũt plures dubitatiões: vĩ.n. eẽ ex apparẽtibus vt sit valde diuinũ. Q̃uo aũt est tale valde ẽ difficile: qm̃ si nihil intelligit qd est illd nobile qd ẽ ei. Nõ.n. ẽ ei nisi sic doꝛmiẽti: et si itelligit hꝫ aliũ dñm: qm̃ h itellire nõ ẽ suba ei9: ſꝫ potẽtia i eo. Nõ erit igĩ suba nobilissima: qꝛ nobilitas nõ inest ei: nisi ꝙ itelligit: et ẽt si suba ei9 est itellẽ. Est igiĩ aut suiipsi9: aut alteri9: et si alteri9 qd ẽ illd qd ẽ vnũ: et nõ aliud: aut vtrũ nõ est dĩa oĩno itelligere bonũ: aut qdcũqꝫ: aut posse ẽ vt sit itellẽs in diuersis. Manifestũ est.n. ꝙ ipse itelligit itellẽm valde diuinũ: et valde nobilẽ: et nõ trãsmutaĩ. Trãsmutatio.n. est ad malũ: et qd ẽ tale est aliqs mot9: et p̃o si nõ itelligit ſꝫ est potẽtia: necesse est vt cõsecutio

intelligēdi inducat ei lassitudinē. Et postea manifestū est ꝙ valde nobile erit aliud ab itellctu ⁊ itellcto. Intellcre.n.tūc erit ei⁹ qd hȝ itellcre vili⁹: ⁊ si ita sit opȝ fugere ipm. Non videre.n.q̄daȝ est meli⁹ ⁊ nobili⁹ q̄ȝ videre: nobili⁹ eni nō intelligit. ḡ itelligit se. ⁊ cuȝ sit forti⁹: ⁊ ipse itelligit itellcre: sed ipse videt sp ꝙ alteri⁹ est scia ⁊ nō sensus. Et existimatio ⁊ itellcre suiipsius: aut accn̄talr: aut ēt si itelligere ⁊ passio sunt aliud ⁊ aliud: cū igr̄ erit bonitas: qm̄ eēntia itelligēdi nō est eadeȝ: ⁊ passio sic̄ in quibusdā scia ē scitū: qm̄ in reb⁹ itellectis suba est sine mā: ⁊ qd ē p essentiā. In eēntialib⁹ aūt res ē rō ⁊ itellcs: itellcm eni nō est aliud ab itellcu. Oē igit̄ qd nō hȝ māȝ est idē: itellcre.n. ⁊ passio est ēt ideȝ. Remanet quidē dubitatio si itellcm ē cōpositū: qm̄ si trāsmutet̄ in ptib⁹ toti⁹: aut vt diuidit̄ oē qd nō hȝ mām: vt itellcs humanus: ⁊ qd est ꝯpositus ex bonitate in h̄ est fm̄ hūc modū: ȝ nobile in aliq̄ re est oē: et ē aliud ⁊ hȝ hāc dispōnem itelligere est p se in oī seculo.

SI. ¶ Qꝛ ista qd est nobilissima oīum q̄ sunt de deo.s.scire gd itelligit ⁊ ē desiderata ab oībus nālr̄: ⁊ q̄ꝛ chaldei valde sūt pscrutati de ea: vocauit eā sniaȝ patrū: ⁊ dedit pmo dubitationē de h̄ gd itelligit de⁹. ¶ Et d. Uf.n.ex appentib⁹ qd ē valde diuinū.i. vr̄ eni ꝙ manifestū est ⁊ appens nob ꝙ nec̄e est vt sit nobilissimū oīuȝ entiū: ita ꝙ nihil sit nobili⁹ eo. ¶ D.d. q̄uo aūt ē tale est valde difficile.i. ⁊ qd nō est in h̄ ꝙ de⁹ dȝ eē pfectissimū ⁊ nobilissimū oīum: ȝ qd est q̄uo erit h̄ qd est in fine pfectiōis in se fm̄ ꝙ ē talis dispōnis. ¶ D.d. qm̄ si nihil intelligit ⁊c̄.i. qm̄ nec̄e est si est itellcs vt semp sit fm̄ alteꝝ istoꝝ duoꝝ: aut fm̄ dispōnem in q̄ sciēs nō vtit̄ scia sua aut in qua vtit̄. Si igit̄ fuerit in dispōne in q̄ sciēs nō vtit̄ sua scia: tūc est q̄si dormiēs: ⁊ nō iuenit̄ in eo dispō nobilis: ⁊ h̄ est incōueniēs: ⁊ si est fm̄ dispōnē in q̄ sciēs vtit̄ sua scia: gd igit̄ est illud qd itelligit in illa hora: oȝ gdē vt sit valde nobile in fine: quapp erit aliud ens nobili⁹ isto. Intellcm eniȝ ē pfectio itelligētis: ⁊ h̄ itendebat cū d. ⁊ si itelligit hȝ aliū dn̄m. ¶ D.d. qm̄ suba ei⁹ nō est h̄ itellcre ȝ potentia in eo.i. ⁊ cā in h̄ est: qꝛ si itelligit aliō: tūc suba ei⁹ nō est actio ei⁹: ȝ suba ei⁹ erit potentia q̄ fit ista actio: quapp pficit̄ nec̄io p hāc actionē sicut itellcs pficitur in nobis p illud qd itelligit. ¶ D.d. ḡ nō erit suba nobilissima oīum entiū: qꝛ nobilitas nō est ei nisi qꝛ intelligit.i. ḡ suba ei⁹ nō erit ei nobilissima oīum entiū: qꝛ nobilitas nō est ei nisi qꝛ pficit̄ p aliō qd aliud necesse est vt sit nobili⁹ eo: qꝛ itellcm est pfectio itellcus. ¶ D.d. ⁊ ēt si suba ei⁹ est itellcs ⁊ itellcre est suiipsius aut alteri⁹.i. ⁊ si suba ei⁹ est in h̄ ꝙ intelligat: nec̄e est aut vt itelligat se: aut vt itelligat aliō extra se. ¶ D.d. ⁊ si alterius: gd igit̄ est qd sp est ⁊ nō aliud.i. ⁊ si suū eē sp est in h̄ ꝙ intelligat aliud: gd est igit̄ illud qd sp est vnū per se sine alio: hoc.n. nō est qꝛ est p eē alterius ecōtrario illi qd positū est de pmo pncipio.i. ꝙ pmū pncipiū est illud qd sp est sine h̄ qd indiget altero. ¶ D.d. ⁊ vtrum nō est dr̄ia ⁊c̄.i. ⁊ ꝯtingit vt nulla dr̄ia sit in ponēdo primuȝ pncipiuȝ intelligere: ⁊ iterponēdo itelligere qdcūqȝ sit siue bonū siue malum. ¶ D.d. aut ipossē vt itelligat in diuersis ⁊c̄.i. aut dicamus ꝙ ipossē est vt itellcs eius pficiat̄ p aliud qdcūqȝ sit. Illud eni qd itelligit qdcūqȝ: itellcs ei⁹ ꝯseqt̄ illud qd itelligit.i. qm̄ sp est sub eo in ordie. Sȝ manifestū est ⁊ notū nobis ꝙ itellcs diuinus nec̄e est vt sit valde nobile ⁊ valde pfectuȝ. ¶ Et ēt qd itelligit aliud: trāsmutat̄ in sua suba in aliud: ⁊ oē qd trāsmutat̄ in aliud possē est vt trāsmutet̄ in aliud qd trāsmutat̄ in vilius eo.i. ꝙ cuȝ pmū itelligat gdlibet: necesse est vt trāsmutet̄ in vili⁹. D.d. ⁊ qd ē tale ē aliqs mot⁹.i. ⁊ cuius itellcs ē talis vel talis itellcs.s. exiens de potētia in actū: sic̄ est demrātio itellectuū: itellcs ei⁹ est motus: ⁊ oīs mot⁹ est a motore: quapp pmū patit̄ ⁊ mouet̄ ab alio. ¶ D.d. ⁊ pmo si nō itelligit ⁊c̄.i. ⁊ si transmutet̄ in suo itellcu ex aliq̄ in aliqd.i. qꝛ p̄ꝯ itelligit aliqd ⁊ post aliud sic̄ itelligit itellcs in nob nō subito: nec̄e est vt successio itellectoꝝ faciat ei lassitudinē qn̄ vult itelligere eas ⁊ nūerare eas isiml̄. ¶ Et h̄ nō ꝯtingit nisi cū posuerim⁹ ipm itellcre oīa successiue. Cū āt posuerim⁹ ipm itellcre subito: nō ꝯtingit h̄: ȝ ꝯtingit vt i eo sit lassitudo: ⁊ ꝙ pficiat̄ p vili⁹. ¶ D.d. ⁊ manifestū est ꝙ nobile valde erit aliud ⁊c̄.i. manifestū est ꝙ pncipiū nobilissimū nō acgrit nobilitatē nisi p suam actionē: queādmodū itellcs in eis q itelligūt.s. qm̄ nō acgrūt nobilitatē nisi p actionē itellcs. Si igit̄ pmus itelligit vilia: ꝯtingit vt sua nobilitas sit itelligendo vilia: quapp ⁊ sua actio erit vilissima actio actionuȝ. ¶ D.d. si igit̄ nec̄e est fugere h̄ ⁊c̄.i. si igit̄ oȝ nobile fugere actionē vilē: nec̄e est apud nos nō videre q̄dā eē meli⁹ q̄ȝ videre: ⁊ nō est nec̄e q̄uis videre nobili⁹ est q̄ȝ nō videre vt sit simplex sic: sed in reb⁹ nobilioribus dixit h̄. Sȝ ne aliqs dicat ꝙ ꝯtinget ex h̄ vt primū ignoret plura: ⁊ q.d. rn̄dendo ꝙ ignorare vilia ē melius q̄ȝ scire. ¶ D.d. nobili⁹ igr̄ nō itelligit.s. viliorē: vel sic: nobilioreȝ.n. nō itelligit. D.d. ḡ itellit se.i. ⁊ cū ipossē est ipm itellcre vili⁹ aut nobili⁹ cū nō est nobilius ꝙ itellat. ḡ itellit se. ¶ D.d. cū est forti⁹ ⁊c̄.i. cum sit nobilioris itellcs oīb⁹ reb⁹: ⁊ d. h̄ qꝛ itellcs in nob nō itellit se nisi accn̄talr̄. ¶ D.d. ⁊ est ei: ⁊ ipse itellit itelligere.i. ⁊ itellit suā actionē que ē itellcre: sua.n. suba est sua actio. ¶ D.d. ȝ sp videm⁹ ꝙ alteri⁹ ē scia ⁊ sensus ⁊c̄.i. ȝ videm⁹ cognoscere ⁊ sentire ⁊ existimare ⁊ itellcre eē aliud ab eo cui⁹ sunt.i. ab itellcto cognito ⁊ sensato ⁊ existimato in nob: he.n. actiōes ex istis vtutib⁹ sunt alioꝝ non suiipsoꝝ nisi p accn̄s.s. qꝛ sensus ⁊ existimatio ⁊ itellcs sūt itellecti ⁊ sensati ⁊ existimati nō p se ȝ p accn̄s.i. ꝙ itellcs in nobis non itellit se nisi p accn̄s.s. qꝛ accidit itellcto ꝙ sit forma itellcs: ⁊ similr̄ accidit existimato ꝙ sit existimatio: ⁊ sensato silr̄ ꝙ fuit sensus sentire: ⁊ h̄ fuit qꝛ itellcs nō est in nob itellectū oīb⁹ modis ⁊ magis remotuȝ. h̄ est ꝙ sensus sit sensatū. ¶ D.d. si itellcre ⁊ passio sit aliud ⁊ aliud.i. ꝙ si iste itellcs itelligit aliud: ⁊ tūc erit patiēs ⁊ faciēs ⁊ passio: ex quo igit̄ erit nobilitas in patiēte verum ex passione aut eēntia patiēte aut ex eo a quo fit passio. Ista eni tria sunt ꝯsilia ⁊ dissilia l oī qd itelligit aliō: ⁊ iō sic̄ eēntia itellcs nō est eadē cū itellcre qd ē actio itellcs in nobis: ⁊ itellcto in nob itellcre nō est idē oīb⁹ modis. ⁊ cā in h̄ est qꝛ itellcm in nob est aliud ab itelligēte. In eis āt q̄ sunt nō in mā ꝯtingit vt itellcm ⁊ itellectus ⁊ actio itellcs sint idē. ¶ Et h̄ itendebat cū d. ⁊ sicut in gbusdaȝ reb⁹ scia ⁊c̄.i. ⁊ sicut videmus ꝙ vere possum⁹ dicere ꝙ scia est res scita: ⁊ res scita est

Nobilissima oīuȝ qōnū q̄ sūt de deo est scire gd itelligit.

Intellcm ē pfco itellcnt.

Ignorare vilia ē meli⁹ q̄ȝ scire.

Intellcs i nobis nō itellit se nisi accn̄taliter. Uide .3. de aīa.t.c. 8.

In abstractis a mā idē est itellcm intellcs ⁊ itellectio.

scie q̃ est in mã: sicut de artificio ꝛ artificiali. dicim⁹ eni ꝙ forma artificialis q̃ est in mã: ꝛ q̃ est i aia artificis est eadẽ: q̃to magis dz eẽ in reb⁹ itelligẽtibus q̃bus mã nõ admiscet: ꝛ nõ sunt nisi forma ꝛ eẽntia signãs eẽ rei. ¶ D.d. in reb⁹ aũt eẽntialib⁹ ꝛc. i. reb⁹ aũt speculatiuis diffinitiõ est diffõ ꝛ itellm itells. D.d. intellectũ eni non est aliud ab itellectu. i. itellm igitur in rebus abstractis a mã digni⁹ est vt nõ sit aliud ab itellectu. ¶ D.d. oẽ igit ꝙ nõ hz mãm ꝛc. i. declaratũ est igit ꝙ oẽ carẽs mã: ꝛ itellm ꝛ itells in eo idez est.

3. ¶ Et cũ declarauit ꝙ nihil itelligit extra se: icepit q̃rere vtrũ illud qd̃ itelligit ex se est vnũ simplex aut multa ꝯposita: ꝛ d. relinq̃t aũt dubitatio si itellm est cõpositũ: qr̃ tunc qñ trãsmutat in ptibus tot⁹. i. remanet igit dubitatio in itellecto ab eo vtrũ sit simplex aut cõpositũ ex multis itellectis: sed si fuerit cõpositũ ex multis itellectis: necesse est ipm eẽ diuersarum ptium nõ cõsimiliũ: qr tale multa itelligit: ꝛ qd̃ itelligit multa itelligit aliq̃ extra se: q̃ aliq̃ significat se ipsius. ¶ D.d. ꝛ nõ diuidit oẽ qd̃ hz mãm: vt itellus human⁹ põt itelligi: ꝙ oẽ itellm itells cui⁹ itells non hz mãm: ꝛ est illud qd̃ idẽ est in eo itells ꝛ itellm. impole est vt diuidat sicut est pole vt diuidat in itellu humano: si cã diuisiõis in itellu humano est ꝙ itellz aliquo mõ est aliud ab itellu: qr̃ si itells ꝛ itellm in eo eẽnt vnũ oĩb⁹ modis nõ ꝯtingeret ei vt in intellu ei⁹ eẽnt plura. Cã eni multitudis est alietas iter itellectũ ꝛ rem itellectã in nobis. ¶ Et põt itelligi ꝙ signũ ei⁹ ꝙ oẽ carẽs mã nõ diuidat in eo itells ab intellecto est itells humanus. Uidem⁹. n. ipm liberatũ a mãn se: ꝛ q̃uis nõ sit liberatus simplr itells ꝛ itellectus in eo idẽ est: ꝛ cũ ita sit illud qd̃ est liberatuz a mã simplr itellm ꝛ itells in eo idez est simplr. ¶ D.d. ꝛ ꝙ est cõpositus de bonitate in h̃ est sm hũc modũ. i. ꝛ res cõposite nõ addũt sibi in nobilitate adiuicẽ nisi i paucitate ꝯpõnis ꝛ ppinq̃tate eoꝝ pmo simplici in illo gñe: ꝛ cũ fuerit aliqd̃ gen⁹ itelligentiaꝝ q̃ diuersant adiuicẽ in compõne. i. in alietate itellecti i eis ab itellu nobili⁹ eoꝝ est illud qd̃ est minoris cõpositionis in illo gñe: imo illud ẽ simplex in illo gñe. ¶ D.d. imobile in aliquo est oẽ ꝛ est aliud. i. imo neccẽ est vt nobile i oĩ gñe sit oẽ ꝛ simplex idiuisibile ꝛ singulare ꝛ p se extra ꝯpositũ. s. ꝙ suba ei⁹ nõ est in cõpositione. ¶ U.g. ꝙ calida nõ sp abũdant adiuicẽ nisi in paucitate ꝛ mltitudine caloris. ꝛ iõ calidũ simplr est in quo nõ est cõpositio ignis: cuz nõ admisceat ei aliud corpus pp qd̃ fiat modici caloris: ꝛ sp pmus intellectus neccẽ est vt sit simplex ꝛ vnuz simplr. ¶ D.d. ꝛ sz hãc dispõnẽ itellr̃e est p se in toto seculo. i. ꝛ qr nihil itelligit extra se: cũ sit simplex: tũc cũ itelligit se nõ accidit ei trãsmutatio neq3 lassitudo in oĩ seculo: sicut accidit itellectui in nob: ꝛ sic dz eẽ in aliis itelligẽtiis abstractis. ¶ Sz pmus est simplicior eoꝝ: ꝛ iõ est vn⁹ simplr sine aliq̃ multiplicitate: neq3 pp alietatem itells ꝛ itellecti: neq3 pp multitudinez itellcoꝝ. Multitudo. n. itellectoꝝ in eodẽ itellu: sicut est in itellectu in nob ꝯseq̃t alietatẽ que iuenit in eo. s. alietatẽ intells ꝛ itellecti in nob: qr̃ cuz itellus ꝛ itellm fuerint adunata pfecta adunatiõe: cõtingit vt itellta multa plura q̃ sunt itells illius adunent ꝛ terminant vnũ ꝛ simplex oĩb⁹ modis: qr̃ si remanẽt illa itellecta q̃ sunt in vno itellu plã: ꝛ nõ adunarent cũ eẽntia itells: tũc eẽntia ei⁹ aliud erit ab eis. ¶ Et cũ h̃ ignorauit Themisti⁹ d. ꝙ pole est ꝙ itells itelligat multa itellta subito: h̃. n. ꝯdicit smoni nr̃o cũ diximus ꝙ itelligit se ꝛ nihil aliõ extrinsec⁹. ꝛ ꝙ itells ꝛ itellm in eo sunt idem oĩbus modis. ¶ D. eniz ꝙ itelligit oĩa ex quo itellit se eẽ pn⁹ eoꝝ. ¶ Et oĩa ista sũt ei⁹ q nõ itelligit demrõnes Aristõ tñ h̃ ꝯtingit incõueniens in h̃ loco: ꝛ est vt sit ignorãs ea q̃ sũt h̃. ꝛ iõ dixerũt qdã ꝙ ipse scit oĩa q̃ sũt h̃ scia vli nõ scia pticulari. ¶ Et veritas ẽ ꝙ pmũ scit oĩa sm ꝙ scit se tñ scia ineẽ qd̃ est cã eoꝝ eẽ. U.g. q scit calorẽ ignis tñ n̄ dr̃ nescire nãz caloris exñtis in reliqs calidis: sz iste ẽ ille q scit nãz caloris sm ꝙ est calor. Et silr pmus scit nãm entis in eo ꝙ est ens simplr qd̃ est ipm. ¶ Et iõ h̃ nomẽ scia equoce dr̃ de scia sua ꝛ nã. Sua. n. scia ẽ entis: ens aũt est cã nr̃e scie: scia igit eius nõ dr̃ eẽ vlis neq3 pticularis. Illud. n. cui⁹ scia est vlis scit pticularia q̃ sunt in actu in potẽtia scita: ei⁹ igit scia neccio est scia in potẽtia: cũ vle nõ est nisi scia reꝝ pticulariũ. Et cũ vle est scia in potẽtia ꝛ nulla potẽtia est i scia eius. g̃ scia ei⁹ nõ est vlis. ¶ Et magis manifestuz est qr̃ scia ei⁹ nõ est pticularis. Particularia. n. sũt ifinita ꝛ nõ determinant a scia. ille igit pm⁹ non disponit p sciam q̃ est in nob: nz p ignorãtiaz q̃ est ei opposita: sic nõ disponit p istas illud qd̃ nõ est natũ hr̃e alteꝝ: declaratuz est igit aliqd̃ ens eẽ sciẽs de q̃ nõ erit fas dicere sibi.

¶ Perscrutandum aũt ẽ qualr̃ hz totius nã bonũ ꝛ optimũ: vtrum sepatum qd ꝛ ipm sm se: aut sm ordinẽ: aut vtroq3 modo: sicut exercitus. Eteniz in ordine ipsum bñ ꝛ dux exercitus: ꝛ magis iste. Non. n. iste pp ordinẽ: sz ille pp hunc ẽ. Omnia ṽo coordinata sunt aliqualr̃: sz non silr̃: ꝛ natatilia ꝛ volatilia ꝛ plãte. Et nõ sic se hñt vt non sit alteri ad alterũ nihil: sz est aliqd. Ad vnum quidẽ. n. omnia coordinata sunt: sz queadmodũ in domo liberis nõ licet qd̃ contingit facere: sz omnia vl̃ plura ordinata sunt: seruis ṽo ꝛ bestiis parũ qd̃ ad cõmune: multum ṽo qd̃ cõtingit. Tale nãq3 principium cuiusq3 ipsorum natura est.

¶ Et pscrutemur ẽt q̃uo in nã totius bonuz ꝛ nobile: vtrũ sit aliqd distinctum p se: aut p ordinẽ: aut vtroq3 mõ: vt in exercitu. In ciuitate. n. est bonũ ꝛ in duce exercituuz: ꝛ iste magis. Iste. n. non ẽ pp ordinẽ: sz ille pp istũ: oĩa. n. ordinata sunt isimul aliquo mõ: sz non ordine cõsimili sunt natãtia ꝛ volatilia ꝛ plãte: sz tamẽ non sunt in tali dispõne in qua non cõparant adinuicẽ oĩno: imo aliqd: oĩa. n. ordinata sunt adiuicẽ in respectu alicuius: sz queadmodũ liberi dom⁹ raro licentiant ad faciẽduz qcqd comprehendũt: sz oẽs actiones eoꝝ: aut plures sunt ordinate. Seruiẽtes aũt ꝛ lupi in pauco cõicant illis in actione: ꝛ ps maior actio tñ istoꝝ est quocũq3: quolibz: ꝛ qualibz. Principium enim cuiuslibet est tale sicut natura.

¶ Ista est tertia ps istius tractatus: ꝛ itendit in ea pscrutari vtrũ entia sint p se entia adiuicẽ: ꝛ oĩa sint p-

Impugnatõ

Q̃do itellus diuinus oĩa scit sz Auer.

Hoc nomen scia equiuoce dr̃ de scia dei ꝛ de scia nr̃a. Scia dei nõ est vlis nz particularis. Idẽ lib. destructio destruc. disp. 12. in solone scdi dubij.

Dux exercitus nõ est pp ordinẽ: sz ordo est pp ipsz.

Cũ multitudinis i itellu est alietas inter itellz ꝛ rẽ itellectam in nobis.

Res cõposite nõ addũt i nobilitate sibi adiuicẽ nisi i paucitate ꝯpõnis ꝛ ppinq̃tate eoꝝ pmo simplici in illo genere.

4. Digressio q̃ ostẽdit q̃uo itells pm⁹ est simplicissim⁹ ꝛ tñ vnũ itel ligit.

Opĩa Themist.

pter primū: sicut est de mēbris hōis cū suo principio de quo sit hō: aut nulla ligatio est īter ea: sed eē eoꝝ adinuicē est a casu: ⁊ oīa sunt pp aliqd extrinsecū ab eis: ⁊ qꝛ manifestū est p se ꝙ hꝫ aliqd bonū ⁊ aliquē finē pp quē fiunt: pscrutatus est: vtrū bonū qd est in entibus est extrinsecū ⁊ distinctū ab eis: sed nullū bonuꝫ hꝫ extrīs in ordine. i. qm̄ nō sunt ordinata pp se adinuicē: ordinata eni pp se adiuicē illud bonū qd existit in eis existit in ordine: aut bonū existēs in eis nō est nisi in ordine tm̄: ⁊ nullū bonū hēt distinctum a toto aut est in vtroqꝫ. ¶ V.g. vtrum bonū extrīs in quolꝫ mō modoꝝ bonum existēs in vna ciuitate. s. finis quē itendūt p actiones eoꝝ est aliqd distinctū ⁊ extrinsecū ab eis. V.g. primus princeps aut bonuꝫ qd est in eis nō est nisi pp positatē eoꝝ adiuicē: aut in vtroqꝫ. s. pp primuꝫ principē: ⁊ pp positatē eoꝝ adiuicē. ¶ Et h itendebat cū d. ⁊ pscrutamur ⁊c̄. i. ⁊ pscrutādūꝫ est vtrūꝫ bonū qd est in istis entib9. s. illd pp qd sunt sit extrinsecū ⁊ distinctū ab eis: aut est in ordine eoꝝ adinuiceꝫ scꝫ in eē quoꝝūdam pp quedā: aut est in vtroqꝫ sicut est in exercitu. Bonū. n. existit in exercitu pp ducē in exercitu: ⁊ pp ordinē eius: sꝫ bonū qd est in duce maius est bono qd est in ordine. Ordo eni est pp ducez: sed dux nō est pp ordinē: cū dux sit cā ordinis: sꝫ nō ē ordo cā ducis. ⁊ h itendebat cū d. in ordīe eni est bonum ⁊ in duce exercit9: sꝫ in duce maius. i. bonū eniꝫ existit in vtroqꝫ sꝫ magis in duce. ¶ D.d. cām in h: ⁊ d. iste eni nō est pp ordinē sed ille pp istuꝫ. i. dux nō est pp ordinē: sed ordo pp ducē: ⁊ qꝛ bonū existit in h toto vtroqꝫ mō. s. pp ordinez: ⁊ pp illud ppter qd est ordo. s. primum principiuꝫ: ⁊ oīa que sunt sub primo principio nō equalr habēt ordinē: h eni qdem pfectuꝫ habent ordinē ita ꝙ nihil admiscet eis per accidēs: sicut est de corporibus celestib9: h aūt iuenitur in eis puatio ordinis p accñs: ⁊ sūt ea q̄ sunt sub corpib9 celestibus. ¶ Et h valde sile est ei qd ꝯtinet in vna domo ꝯtinēte seruos ⁊ liberos. Liberi eni nullā actionem faciūt nisi ppter regimētuꝫ dom9: seruiētes aūt multotiēs faciunt actiones non ꝯueniētes regimini dom9. ⁊ iō d. ordinata qdem sunt insimul oīa aliquo mō ⁊c̄. i. ⁊ cū ꝯsiderata fuerint oīa entia q̄ sunt in mūdo inuenient nō eodem ordine sed q̄daꝫ eoꝝ magis in h qbusdā: sicut est de lupis ⁊ aīalibus ⁊ volatilib9 ⁊ plātis. ¶ D.d. sed tn̄ non sunt in tali dispōne ⁊c̄. i. ⁊ cum ꝯsiderant non inuenient carētia ordine oīno. s. in dispōne in qua nullum eoꝝ est p aliqd: imo in eis vī aliqs ordo. ¶ D.d. ⁊ oīa ordinata sunt in respectu alicuius. i. appet eni ꝙ h cōe est oīb9 entib9. s. ꝙ oīa sunt pp vnū: ⁊ ꝙ actiones eoꝝ sunt erga illud vnū: ⁊ ē prima cā: quēadmodū oīa q̄ sunt in domo pp dñꝫ dom9 sunt. ¶ D.d. sed sic liberi dom9 raro nō licētiant ad faciēdum qcqd cōprehēdunt ⁊c̄. i. qm̄ actiōes corporum celestiū in cōicatiōe eoꝝ adiuiceꝫ in ꝯsiōne mūdi: est sicut actio liberoꝝ in ꝯsiōne dom9. Quēadmoduꝫ eni liberi nō licētiant ad faciēduꝫ oīa q̄ appetūt de actionibus: sed oēs actiōes eoꝝ sunt pp iuuamentum eoꝝ adiuicē: ita est de corpibus celestib9. Ea aūt q̄ sunt sub istis de entibus sunt sicut seruiētes ⁊ lupi cōseruantes domus. Quēadmodū enim actiones seruiētium cōicantes cum liberis pauce sunt ⁊ paucio res lupoꝝ: ita sunt in eis que sunt sub corpibus celestibus. ¶ D.d. cām ppter quā modicus est ordo existens in actionibus rerū nālium: ⁊ d. regnum eni cuiuslibet eoꝝ est tale nā. i. ⁊ est ita qm̄ principiū cuiuslꝫ istoꝝ ipoīe est vt hēat nāliter pps. ¶ Et pōt itelligi: qm̄ principium vtriusqꝫ istoꝝ modorum. s. voluntarij ⁊ nālis opꝫ vt hēat talem itentionē accidētis. ¶ Et sciēduꝫ est ꝙ h est snīa Arist. in sollicitudine: ⁊ p ipaꝫ dissoluunt oēs qōnes ꝯtingētes sollicitudinē. Sunt eni qdā q dicunt qm̄ nihil est de quo deus nō habeat sollicitudinē. Dicunt eni ꝙ nō licet sapiēti dimittere aliqd sine sollicitudine: neqꝫ vt faciat malū: ⁊ ꝙ oēs actiōes eiusdē sūt iuste. Et alij q ꝯdixerūt huic sermōi de h qd iuenit qm̄ multa mala sūt: ⁊ dꝫ sapiēs dimittere ea. Isti igit sunt in extremo ꝯdictorio. s. ꝙ nulla sollicitudo est in eo oīno: ⁊ veritas est in h ꝙ sollicitudo est: ⁊ ꝙ si aliqua sunt sine sollicitudine ꝯueniūt ex necītate māe nō ex diminutiōe agētis: ita ꝙ h excitat quosdam ad dicēduꝫ duos deos eē: quoꝝ vnus creat bona: ⁊ alius non bona.

¶ Dico aūt puta ad discerni necē quoqꝫ oībus venire ⁊ alia sunt sic qbus cōicant oīa ad totum. Quecūqꝫ vero ipossibilia ꝯtingūt oīa accidunt aut absurda alr dicētibus. Et q̄lia gratiosius dicētes ⁊ in qb9 minime dubitatiōes oꝫ nō latere. Oēs. n. ex ꝯrijs faciūt oīa: neqꝫ aūt ꝙ omnia: neqꝫ ex cōtrarijs recte: nec in qbuscūqꝫ cōtraria existūt: qm̄ ex contrarijs erūt nō dicunt: ipoīe. n. sunt ꝯtraria adiuicē. Nobis aūt soluit hoc rōnabilr eo ꝙ tertiuꝫ aliqd sit. Alij vero alteꝝ ꝯrioꝝ māiam faciunt: quēadmodū qdē est ineq̄le eq̄li: aut vni multa. Soluit aūt ⁊ hoc eodē modo. Māa eni que vna nulli est contraria.

¶ Et ego dico eis ꝙ oēs cogunt ad diuidenduꝫ iudiciū: ⁊ ꝙ alia eius dispōnis in qbus cōicant oīa in toto. Opꝫ eni nos nō ignorare omnia ipoīa ꝯtingētia ⁊ q̄ impoīa sunt de sermonib9 alioꝝ: ⁊ ꝙ illud qd dixerūt nō derisorie dixerūt: ⁊ in qb9 ē pauca dubitatio. Oēs. n. faciūt oīa ex ꝯtrarijs: sed nō recte faciunt: neqꝫ in oībus neqꝫ in qbus sunt ex cōtrarijs. Cōtraria eni nō patiunt se adiuicē. ¶ Nos aūt dissoluamus hāc qōnē sermonē nēcio ad aliqd tertiū eē. Et si posuerūt alterū ꝯtrarioꝝ eē māiam: sic posuit nō eq̄le eq̄le: ⁊ vnū multitudinis. Hoc eni dissoluam9 tali mō: vna. n. māa nullo mō est ꝯria.

¶ Cum cōpleuit notificare opiōnē suā in istis rebus vult demrare ꝙ sua snīa est a q̄ separant oēs obiectiones: ⁊ dissoluunt oēs qōnes ꝯtingētes antiqs in principio. Cogunt. n. ꝯcedere ꝙ i reb9 volūtarijs q̄ cōicantur in vna actione inueniunt silia his duobus modis actionū: ⁊ cuꝫ h fuerit in reb9 volūtarijs nō est q̄renda alia cā in reb9 nālib9. ¶ Et h intendebat cū d. cogunt eniꝫ oēs ad dicēduꝫ iudiciū ⁊c̄. i. oīs eni q locutus fuit de h coactus fuit iudicare hāc diuersitatem existē in nā: ⁊ distinguere ⁊ determinare eā: ⁊ cū h cōfessus fuit ꝙ tale inuenit in reb9 oībus in oī actione. s. in reb9 volūtarijs: ⁊ q. induxit h mō castigādi: ⁊ cum oporteret eos dissoluere hāc qōnē tali dissolutione ⁊ dicere in principijs toti9 talē sermonē ⁊ nō inducere ipossibilia q̄ induxerūt: cū laborauerūt in dādo princi

Documentū

Vide ꝯsimile supra cō. 37.

Quecūqꝫ sūt sub p̄ pri9 nō eq̄lr hñt ordinē. Cōtrle. 8. phic. t. c. 10. Et p̄ ce. t. c. 100. Et p̄ phy. 81. Et. z. de aīa 34. vide hic supra. 44.

Māa nulli ē ꝯtraria.

z.

z.

3.

plus

pia coꝝ ⁊ cās appentiū in eis: ⁊ iō d. poſt: ⁊ oꝫ nos nō ignorare ⁊c̃. i. ⁊ ideo opꝫ eū qui ſciuerit ſmōcs nr̃os nō ignorare dr̃iam iter ſmones nr̃os ⁊ ſmones alioꝝ cogitādo ipoſſibilia ꝯ̃tria ſermones coꝝ. ¶ D. d. ⁊ ꝙ illud qđ dixerūt nō ridiculoſe ⁊c̃. i. nō ignorare dicūt ꝙ illud qđ dixerūt de h̄ nō ridiculoſe dixerūt: ⁊ ꝙ in opionibus coꝝ nulla opio eſt cui accidat modica dubitatio. ¶ D. icepit dicere opiones coꝝ corruptas de pncipijs: ⁊ d. oēs faciūt oia ex ꝯ̃rijs ⁊c̃. i. error in quo ꝯueniūt oēs eſt: qꝛ faciunt pncipia omniū entiū tm̄ ꝯ̃ria: ⁊ peccāt in duobus. Quoꝝ alteꝝ eſt ꝙ pncipia oium nō ſunt ꝯ̃ria: cū in pncipijs corpoꝝ celeſtium nō eſt ꝯ̃rietas. Et ſcđm eſt: ꝙ ipoſſe eſt ꝙ ſola ꝯtraria ſint pncipia. ¶ D. d. qꝛ ꝯ̃ria non patiunṫ ab inuicem. i. ꝯ̃ria aūt nō ſufficiūt eſſe pncipia gnābiliū: qꝛ ꝯ̃rium nō recipit ſuū ꝯtrarium: cum traſmutatur ens in gnōne ⁊ corruptiōe de ꝯ̃rio ad ꝯtrariū: ⁊ h̄ declaratū eſt pmo phy. hic aūt eſt dcm̄ ad rememorandum. ¶ D. d. nos aūt diſſoluamus ⁊c̃. i. nos aūt iam diſſoluim⁹ hāc qōnem addentes ꝯ̃rijs tertiū. ſ. mām recipiētem ꝯ̃ria ſucceſſiue. D. d. ⁊ ſi poſuerit alteꝝ ꝯ̃trariorū ⁊c̃. i. ⁊ nō pōt euadere ex h̄ alteꝝ ꝯ̃rioꝝ ponēdo q̄ſi mām alteri⁹. Mā. n. oꝫ vt nō ſit ꝯ̃ria alicui: qꝛ ſi eēt nō reciperet illud cuius eſt mā: vt ponētes nō eq̄le mām eē eq̄lis: ⁊ vnū mām multitudinis.

¶ Ampli⁹ oia praui pticipatiōe ſunt eē vnū: nā prauū ipm̄ alteꝝ elitoꝝ. Alij āt nec principia: bonū ⁊ malū: q̄muis in oib⁹ maxie qđ bonū principium. Alij v̄o h̄ qdem recte: qꝛ pricipiū: ſʒ q̄uocūqꝫ bonū principiū nō dīt: vtrū. ſ. vt finis: aut vt mouēs: aut ſpēs. Inconueniēter āt ⁊ Empedocles: amicitiā. n. facit bonū: h̄ āt pricipiū ⁊ vt mouēs. Cōgregat. n. ⁊ vt mā. ps. n. mixture: ſic itaqꝫ ⁊ eidē accidit: vt mām pricipiū eē: ⁊ vt mouēs: ſʒ eē nō idē. Utrū igiṫ amicitia. Incōueniēs āt ⁊ icorruptibilē eē litē. ſʒ ipm̄ āt ē mali nā.

¶ Et āt mēdaciū eſt acq̄ſitū in oib⁹ p̄terq̄ȝ in vno: malū. n. p ſe ē vnū elitoꝝ: alij āt nō dixerūt malū ⁊ bonū eē pricipia: q̄muis in maiori pte i oib⁹ bonū eſt pricipiū. Et qdā coꝝ dīt ꝙ h̄ pricipiū ē bonū: ſʒ nō ſimplr̄ dīt ꝙ bonū ē pricipiū: q̄ſi pfectio: aut q̄ſi mouēs: aut q̄ſi forma: ⁊ Empe. āt diē mō impoſi. Ponit. n. bonū amicitiā: ⁊ h̄ ē pricipiū: qꝛ eſt q̄ſi mouēs: ⁊ qꝛ aggregat ⁊ ē q̄ſi mā: qđ eſt ps admixti: qm̄ eſſe accidit alicui vni: vt hēat pricipiū q̄ſi mām: ⁊ āt q̄ſi mouēs: ſʒ tn̄ eēntia nō eſt vna. ſm̄ qd: eſt igiṫ amicitia: ⁊ ipoſſe eſt āt vt ſit lis q̄ nō corrūpaṫ oino: cuꝫ talis ſit nā mali: ⁊ cū hēat nām mali.

¶ Et d. Ariſto. ⁊ āt mēdacium ⁊c̃. i. ⁊ qdam ponūt oibus duo pncipia: malū. ſ. ⁊ bonum: que ſunt mā ⁊ forma: ⁊ ſi ita ſit tunc maluꝫ exiſtit in oibus preterq̄ȝ in vno. ſ. forma: neceſſe eſt aūt vt oia compoſita ſint mala: qꝛ alterum elementoꝝ eorū qđ eſt mā: eſt maluꝫ. ⁊ hoc itendebat cum d. malū enim per ſe eſt alteruꝫ elemētorum. ¶ D. d. alij autē nō dixerunt bonum ⁊ malū eſſe pncipia. i. alij v̄o nō dixerunt bonū ⁊ malū eſſe pncipia: cum bonū videaṫ eſſe pncipiuꝫ in oibus ⁊ pluribus diſpōnibus. ¶ D. d. ⁊ qdam coꝝ dicūt ꝙ h̄ pncipium eſt bonū: ⁊ qdam antiquoꝝ opinanṫ ꝙ pmum pncipium eſt bonū: ſed nō dixerūt quō eſt pncipium: vtrū ſm̄ fineꝫ: aut ſm̄ formā: aut ſm̄ mouēs: neqꝫ determinauerūt h̄ ſed dixerunt h̄ vlr̄ nō modo determinato. ¶ D. d. ⁊ Empedocles d. āt mō impoſſibili: facit eni bonuꝫ amicitiā: ⁊ malū litem: ⁊ h̄ ſunt pncipia ⁊c̃. i. ⁊ ꝙ d. Empedo. de pncipijs eſt āt ipoſſe: facit. n. pncipium qđ eſt bonum eē amicitiā ⁊ pncipiū qđ eſt malū litem. Sed inq̄ntū amicitia ꝯgregat res eſt pncipium quaſi mouens: ⁊ inq̄ntum eſt ps rei admixte eſt pncipium quaſi elemētuꝫ. Quapp ꝯtingit ei ponere cām mouētem extrinſecaꝫ eē quaſi elemētum rei mote. ſ. vt motum ſit admixtū cum motore. ¶ D. d. qm̄ h̄ accidit alicui vni ⁊c̃. i. ſed ſi accidat alicui vni vt habeat pncipiū quaſi materiā ⁊ elemētuꝫ ⁊ pncipium. q. mouēs. tamē nō eſt poſſe vt eēntia motoris ſit eēntia materie. ſm̄ igiṫ quēadmodum facit his duobus modis amicitiā eſſe pncipium vtrū ſm̄ mouentē aut ſm̄ materiam: ipoſſe enim eſt vt idem ſit cā eiuſdē vtroqꝫ mō. ¶ D. d. ⁊ ipoſſe ē āt vt lis ⁊c̃. i. ⁊ ipoſſe qđ ꝯtingit Empedocli in ſuo ſmone eſt ꝙ lis ſm̄ ꝙ eſt pncipiū nō corrūpeṫ: q̄muis ſit mala ⁊ male nāe: ⁊ violēta. violētuꝫ aūt nō eſt māſiuum.

¶ Anaxagoras āt vt mouēs qđ bonuꝫ pricipiū. Intell's. n. mouet: ſʒ gr̄a alicui⁹ mouet: q̄re alteꝝ excepto vt nos dicim⁹. Nā medicatiua ē ſanitas quodāmō. Incōueniēs aūt ⁊ ꝯ̃rium nō facere bono ⁊ itellectui.

¶ Anaxagoras āt bonū pricipiū dicit eſſe q̄ſi mouēs. Intell's. n. mouet: ſʒ mouet pp aliqd. Dixit igiṫ aliū ſmonē nō ſic dr̄. Medicina. n. eſt aliq̄ mā ſanitatis. Et ipoſſe eſt āt nō ponere ꝯ̃rium boni ⁊ itellectus.

¶ D. Ariſt. Anaxagoras aūt d. ꝙ bonuꝫ eſt pncipium mouēs: cū iaꝫ poſuit qđ itellectus eſt mouēs oia: ſed nō d. qua de cā mouet. oē eniꝫ qđ mouet ppter aliqd mouet: ⁊ illud pp qđ mouet magis eſt bonuꝫ q̄ȝ illud bonum mouēs. ¶ D. igiṫ ſermonē diminutū: qꝛ contingit ei ponere aliud pn̄m: nō ſicut dicim⁹ ꝙ pncipiū mouēs mouet ſm̄ pfectionē ⁊ cōp'emētū: vt videm⁹ medicinā mouere ad ſe. mouet eni ad ſanitatē: ⁊ medicina eſt forma ſanitatis: ſi igiṫ ſanitas nō eēt i ſubo ſicut eſt de pmo pncipio: tūc medicia moueret vtroqꝫ mō. ſ. ſm̄ ꝙ eſt agēs motum ⁊ finis.

¶ Oēs āt ꝯtraria dicētes nō vtunṫ cōtrarijs niſi figure aliqs. Et q̄re h̄ qdē corruptibilia h̄ aūt icorruptibilia nullus dicit. Oia nāqꝫ entia faciūt ex eiſdeꝫ pricipijs. Ampli⁹ autē alij qdē ex nō ente faciūt entia: alij aūt niſi h̄ cogaṫ vnū oia faciūt. Ampli⁹ pp qd ſp erit gnātio: et que eſt cā gnōnis nullus dicit. Et duo principia facientibus aliqd: neēē primū principali⁹ eē: et his q ſpēs: qꝛ aliud principiū pricipalius: pp qd. n. pricipauit et pricipat. Et alijs qdeꝫ neēē ſapie et honoratiſſime ſcie aliqd ꝯtrariū eē: nob aūt nō. Nō eni

Primo ph. tex. cō. 51. vl ca ad. 62.

53

54

52.

Nō ē poſſe vt eēntia motoris ſit eēntia materie.

Violētum nō eſt manſiuū. Idem. 2. celi tex. cō. 18.

55.

Vide ſupra 56. t. 38.

est ꝯtrariū primo nihil. Nā oīa ꝯtraria mām hñt: et potētia est: ꝯtraria āt ignorātia ad cōtrariū nihil: primo vo ꝯtrariū. Ampliꝰ si nō erūt ꝑter sensibilia alia: nō est pricipiū et ordo: et gñatio et celestia: ſꝫ sp̄ principiȷ̄ principiū: vt theologis et physicis oībꝰ. Si autē erūt spēs aut numeri nulliꝰ cāe: si āt non quidem motus. Adhuc quō erit ex nō magnitudinibꝰ magnitudo ⁊ ꝯtinuū: nō eni numerus fac̄ ꝯtinuum nec vt mouēs nec vt spēs. At vo nullum erit ꝯtrioꝝ ⁊ factiuum qđ ⁊ motiuū ꝯtinget vtriqꝫ nō eē. At vo posteriꝰ qdē ipsum facere potētia: nō ergo sempiterna sunt entia: ſꝫ sūt itermediū. Intermediuꝫ igit̄ est aliqd hoꝝ: ⁊ h̄ dictuꝫ ē. Adhuc quō numeri vnū: aut aīa: aūt corpus: ⁊ spēs totalr̄: ⁊ res nihil dicet nullus: nec ꝯtinget dicere si nō: vt nos: dicat ꝙ mouēs fac̄. Dicētes aūt numeꝝ mathematicū: ⁊ sic semper aliā habitā substātiaꝫ ⁊ principia cuiuslibꝫ ꝗ̄ alīȷ̄ incōnexā ipsius vniuersi subam faciunt. Nihil enim alia alīȷ̄ cōfert aut ens: aut non ens: ⁊ principia multa. Entia vo nolūt male disponi: nec bonum pluralitas principatuum: vnus ergo princeps.

¶ Aristo. Stragyrite Metaphysice Liber tertiusdecimus aīs nunq̄ȝ in luce editus.

DE sensibilium qdē suba dictū: que est in methodo qdē phoꝝ de mā: posterius vo de ea que est ſm actū. Qm̄ vo ꝑscrutatio ē vnū est aliq̄ preter subas sensibiles imobilis ⁊ semꝑ aut non ē: ⁊ si ē: que est primuꝫ que abdita sunt speculāduꝫ: vt si qd non bñ dixerunt nō eisdeꝫ rei sumus: ⁊ si qd ꝯsequētic dogma nobis ⁊ illis h̄ seꝑatum: ne aduersum nos graues sumus amabile. Nā si qs h̄ quidē melius dic̄: illa vo nō deteriꝰ. Due vo sunt opiniones de his. nāqꝫ mathematica dñt substātias eē qdem ⁊ numeros ⁊ lineas his cognata: ⁊ iteruꝫ ydeas. Sed qm̄ hi qdē duo hec gnā faciūt ydeas ⁊ mathematicos numeros. Alīȷ̄ vnā nām vtroꝝqꝫ: ⁊ alīȷ̄ qdē mathematicas solum subas eē dicūt. Perscrutādum ē primū quidē de mathematicis nullā addētes eis nām. Et vtruꝫ ydee sint aut nō: ſꝫ q̄ſi mathematicis solū: siue sint: siue nō sint: ⁊ si sunt quō sunt. Deinde post hec seꝑatim de eisipsis simplr̄ ⁊ q̄ȝtuꝫ legis grā: diuulgātur eni multa ab exterioribꝰ rōnibus. Ampliꝰ aūt ad illā opꝫ perscrutationem obuiare plurimā rōnem cum ꝑscrutamur si sube ⁊ principia entium vlr̄ ⁊ ydee sunt. Nā post ydeas hic restat tertia ꝑscrutatio. Necē vo si sunt mathematica: aut in sensibilibꝰ eē ipsa: quēadmodū dñt quidaꝫ: aut seꝑata a sensibilibꝰ. Dicunt aūt ⁊ ita quidā ac si neutralr̄: aut nō sunt: aut alio modo sunt. Quare dubitatio nobis erit nō de eē: ſꝫ de modo. Quō quidē igit̄ in sensibilibus impossibile eē: ⁊ simul ficticia rō. Dictum est qdē ⁊ in dubitabilibꝰ: qꝛ duo solida siml̄ eē impossibilia. Amplius ⁊ qꝛ eiusdē rōnis aliqs potētias ⁊ nās in sensibilibꝰ eē: ⁊ nullam seꝑatā. Hec quidē igitur dcā sunt priꝰ: ſꝫ adhuc palā diuidi qđcūqꝫ corpus. Nam ſm sꝑficiē diuidet̄: ⁊ h̄ ſm lineā: ⁊ ſm pūctum. Quare si punctuꝫ diuidere impossē: ⁊ lineā: ꝙ si hāc ⁊ alia. Quid ergo differūt: aut has eē tales nās: aut ipsas quidē: nō eē aūt in ipsis tales nās: idem eni accidet. Diuisis eniꝫ sensibilibꝰ diuidunt̄: aut neqꝫ sensibiles: aut vo neqꝫ separatas eē nās tales possibile. Si eni erunt solida ꝑter sensibilia seꝑata ab his altera ⁊ priora sensibilibꝰ: palā ⁊ ꝑter sꝑficies alteras necēium est sꝑficies seꝑatas: ⁊ puncta: ⁊ lineas. Eiusdem eni rōnis. Si aūt hic palā ꝑter solidi mathematici sꝑficies: ⁊ lineas alie seꝑate. Priora eniꝫ compositis sunt incōposita. Ei siquidem sensibilibꝰ priora corꝑa non sensibilia eadē rōne ⁊ planoꝝ que in mobilibꝰ solidis eadē sūt. Quare altera hic plana ⁊ linee ab his que simul cū solidis seꝑatis. Hoc qdeꝫ enim cū mathematicis solidis: hec ⁊ priora mathematicis solidis. Iteꝝ ergo hoꝝ paucorum erūt linee quibꝰ prius oportebit alteras lineas: ⁊ puncta eē: ꝓpter eādem rōnē. Et haꝝ in prioribꝰ lineis altera priora puncta quibꝰ non adhuc priora altera. Inconueniēs itaqꝫ fit coaceruatio. Accidit eni solida qdē vnica ꝑter sensibilia: plana aūt triplicia ꝑter sensibilia: ⁊ que in mathematicis solidis: ꝑter ea que in his. linee aūt q̄druplices: pūcta ⁊ q̄ntupla. Quare circa q̄lia horum scie erūt mathematice. Nō enim vtriqꝫ circa ea que in solido mobili plana: ⁊ lineas ⁊ pūcta. Semꝑ eni circa priora scia eadeꝫ. aūt rō ⁊ de numeris. Ampliꝰ que qdeꝫ ⁊ in dubitationibꝰ ꝑtractauimꝰ quō ꝯtingit soluere circa. que eni astrologia est. Simlr̄ āt ꝑter sensibilia: ⁊ circa que geometria eē: ⁊ celuꝫ ⁊ ꝑtes ipsius: quō possibile: aut aliud

Priora cōpositis sūt incōposita.

qđcunq̃ habens motū. Similiter aūt ⁊ ꝑspectiua: ⁊ armonica: erit enim vox visus ꝑter sensibilia ⁊ singlaria. Quare palā q̄ ⁊ aliī sensus ⁊ alia sensibilia. Quid.n. magis hec q̄ȝ illa. Si aūt hec ⁊ alia: erūt siquidem ⁊ sensus. Ampliꝰ scribunt̄ q̄daȝ vlr a mathematicis ꝑter has subas. Erit ergo ⁊ ipsa q̄dam suba alia intermedia separa ab ydeis: ⁊ his q̄ intermedia: q̄ neq̄ȝ numerus: neq̄ȝ pūcta: neq̄ȝ magnitudo neq̄ȝ tps. Si aūt hoc impossibile palā q̄ ⁊ illa impoīe esse separata a sensibilibꝰ. Omnino aūt ɔ̃trium accidit ⁊ numero ɔ̃sueto existimari: si qs ponat sic eē mathematica: vt separatos quosdā numeros necesse eē: pp̄ sic q̄dem ⁊ ipsas priores esse sensibilibꝰ magnitudinibꝰ: ſm veritateȝ aūt posteriores. Imꝑfecta eniȝ magnitudo gnōne q̄dem prior est: suba aūt posterior: vt inanimatū animato. ¶ Ampliꝰ quo ⁊ q̄liter erūt vnū mathematice magnitudines: q̄ q̄dem enim hic: nā aut p̄te anime: aut alio aliquo rōnabili: si āt non multe ⁊ dissoluēt. Illis aūt diuisibilibꝰ ⁊ q̄ntis existētibꝰ que cā essendi vnū ⁊ cōmanēdi. ¶ Ampliꝰ gnōnes manifestāt: primo q̄dem enim ad longitudinem fit: deinde ad latitudinē: vltimo aūt ad ꝓfundū ⁊ finem hȝ. Si igit̄ q̄dem gnōne posteriꝰ suba priꝰ: corpus priꝰ vtiq̄ȝ erit superficie ⁊ lōgitudine: ⁊ sic ꝑfectum ⁊ totū viget: q̄ animatū fit: linea aūt aīata aut planum qūo vtiq̄ȝ erūt: sunt eniȝ nostros vtiq̄ȝ erit axioma. ¶ Ampliꝰ corpus q̄deȝ suba q̄dā: iā enim hȝ aliq̄liter qđ ꝑfectū: linee aūt quo modo sube. Neq̄ȝ enim vt spēs ⁊ forma quedā: vt si forte animal: vt mā: vt corpus. Nihil enim ex lineis: neq̄ȝ ex superficiebus: neq̄ȝ ex pūctis: videre potēs constare. Si aūt erāt suba quedā mālis hoc vtiq̄ȝ videt̄ potētia pati. Rōne q̄dem igit̄ sunt priora: sed non oīa q̄cunq̄ȝ rōne priora ⁊ suba priora. Suba q̄dem eniȝ priora q̄cunq̄ȝ separata in eēndo excedunt. Rōne aūt quoȝ rōnes ex rōnibꝰ: hec aūt non siml' existunt. Si enim sunt passiōes ꝑter subas: puta motū aliq̄d aut albū: albo hoīe: albū priꝰ ſm rōnem: sed nō ſm subam. Non eni contingit separatū: sed semꝑ siml' cū synolo eē. Synolon āt dico hoīem albū. Quare manifestuȝ q̄ neq̄ȝ qđ ex ablatione priꝰ: neq̄ȝ quod ex appōne posteriꝰ. Ex appōne enim albi albū homo dicit̄. Qđ q̄dem igit̄ neq̄ȝ sube magis corporꝫ sunt: neq̄ȝ priora in essendo sensibilibus: sed rōne solū: neq̄ȝ separata alr̄ esse possibile dcm̄ est sufficienter. Qm̄ aūt neq̄ȝ in sensibilibꝰ contingebat ipa eē manifestū. Qđ āt totalr̄ nō sunt: ⁊ pp̄ hoc non simplr̄ sunt. multiplr̄ enim eē dicimꝰ. Sic̄ enim ⁊ vlia in mathematicis non de separatis sūt circa magnitudines ⁊ nūeros: ȝ de his q̄dam non inq̄ntū. i. ⁊ talia q̄lia hēre magnitudinē: aut eē diuisibilia palā q̄ contingit de sensibilibꝰ magnitudinibꝰ esse: ⁊ rōnes: ⁊ demrōnes: nō inq̄ntū aūt sensibiles: ȝ inq̄ntū tales. Sic̄ enim ⁊ inq̄ntū mota solū multe rōnes sūt suꝑ eo qđ q̄d est vnūq̄dq̄ȝ taliū accidentiū ipsis. Et non neēe pp̄ hoc: aut separatū aliq̄d eē motū sensibiliū: aut in his aliq̄ntū nām eē separatā: sic ⁊ de motis erūt rōnes: ⁊ scie: non inq̄ntū mota aūt: ȝ inq̄ntū corpus solū. Et iterū inq̄ntum plana solū: ⁊ inq̄ntū longitudines solū: ⁊ inq̄ntum diuisibilia hn̄tia pōneȝ: ⁊ inq̄ntū diuisibilia solū. Quare q̄m simplr̄ verū non solū sepabilia esse: sed non sepabilia: puta mota eē: ⁊ mathematica: q̄ sunt simplr̄ verū dicere: et talia q̄lia dicunt: sic̄ et alias scias simplr̄ verū dicere: et huiꝰ eē accidētis: puta q̄ albi: ȝ salubre album: hoc aūt est salubris: sed illiꝰ cuiusq̄ȝ vna q̄ȝ si salubre. Salubris si inq̄ntū homo hoīs sic et geometria nō si accidit sensibilia eē quorū est. Non est āt inq̄ntū sensibilia nō sensibiliū erunt mathematice scie. Non tn̄ neq̄ȝ ꝑter hec alioꝫ separatorum. Multa aūt accidunt ſm se rebus inq̄ntūq̄ȝ rebus vnūq̄dq̄ȝ existit taliū: ⁊ inquātū fémininuȝ animal: ⁊ inquātū masculinum ꝓprie passiones sunt: quāuis nō sit aliqđ fémininū neq̄ȝ masculinum separatū animaliū. Quare ⁊ inquātum longitudines solū ⁊ inquātuȝ plana plana. Et q̄ntō vtiq̄ȝ de prioribꝰ rōne ⁊ simplicioribꝰ tāto magis hȝ certū. Hoc aūt simplex ē suꝑ magnitudine magis q̄ȝ cū magnitudine: ⁊ maxime suꝑ motu. Si aūt motū maxime primū: simplicibꝰ eniȝ ⁊ huius q̄ terris. Eadē aūt rō ⁊ de harmonica ⁊ speclatiua: nā.n. inquātū visus: aut inquātū vox speculat̄: ȝ inquātū linee ⁊ numeri: ꝓprie tn̄ hec passiones illoꝫ ⁊ mathematica silr̄. Quare si qs ponēs separata accidentiū speculat̄ aliq̄d de his inquātum talia nulla pp̄ hoc medicatio mētiet̄: sic̄ nec quādo in terra scripsit pedalē: dicat nō pedalē. Non.n. in ꝓpōnibus mēdaciū. Optime aūt vtiq̄ȝ sic cōsiderabit̄ vnūq̄dq̄ȝ si qs qđ nō separatū ponat separans

qđ qdem arithmeticus facit: & geometer. Unū qdē.n.indiuisibile: hō inq̄tū hō ħ: aut post vnū diuisibile. Deide cōsiderauit si qd hoī accidit inq̄tū indiuisibile: ꝫ inq̄ztū soli-dū. Geomet̄ āt nō inq̄ztū hō: nꝫ inquātū in-diuisibilis: ꝫ inq̄ztū solidū. Que.n. vtiqꝫ & si qsq̄ꝫ erit idiuisibile inerāt ipsi palā ꝙ sup his cōtingit ipsi existere posse. Quare pp̄ ħ recte geometre dicūt: & de entib⁹ disputāt: & entia sunt diȷ̄. Dupl̄r.n.sunt: ens ħ qdeꝫ actu: ħ ꝓo mal̄r. Qm̄ āt bonū & malū alteꝝ ħ qdē est semp in pōne: bonū āt & in imobi-lib⁹: dicētes nihil dicē mathematicas scias de bono aut optimo mētiunt̄. Dicunt.n. & demōstrāt maxime: nō.n.si nō noiatū: opa āt & rōnes osīdunt: nō dicunt de ipsis: boni aūt maxime ostēdunt mathematice scie: & q̄ūo mltoꝝ cā videt̄ hic. Dico āt puta ordo & det̄minat̄ palā qđ dicēt vtiqꝫ: & talē cām eam q̄ vt bonū cā modo aliquo: magis aūt voce in aliȷ̄s de ipsis dicemus. De mathe-maticis qdem igit̄: & qđ entia sunt: & q̄liter entia: & q̄ūo non priora: tāta dcā sunt.

De ydeis aūt po.ipaꝫ ꝓm ydeā opi nionē cōsiderādū nihil copulātes ad nūoꝝ nām̄. sed existimabāt a pricipio q primi ydeas dixerūt eē. Accidit aūt q̄ de spēb⁹ opio his q dixerūt p-suasos eē de ꝟitate eracliti rōnib⁹ tāq̄ꝫ oib⁹ sensibilib⁹ sp fluētibus: vt siqdē scia alicui⁹ erit & prudētia alteras opꝫ aliq̄s nās eē p̄ter sensibiles manētes. Nō.n.est fluētiū sciam. Socrate aut circa morales virtutes nego-ciāte: & de his diffinite vl̄r pō. Physicoꝝ qdē.n.ad modicuꝫ Democrit⁹ tetigit solū: & dixerūt aliq̄l̄r calidū & frigidū. Pythago rici autē prius de qbusdā pauca quoruꝫ rō-nes in numeros retulerūt: puta qd est tem-pus: aut iustū: aut nuptie. Ille aūt rōnabil̄r querebāt qd: syllogizare.n. q̄rebat: princi-piuꝫ aūt sylloꝝ ꝙ qd ē: dialectica.n. valida nondū tunc erat: vt possꝫ. & si nō eo ꝙ qd ē ꝯria speculari: & ꝯrioꝝ si eadē scia. Duo.n. sunt q̄ qs vtiqꝫ attribuet socrati iuste indu-ctas rōnes: & diffinire vl̄r: hec.n. sunt am-bo circa principiū scie. Sed Socrates qui-dem vlia non sepabilia fec̄: neqꝫ diffōnes. Hi aūt sepauerūt: & talia entium ydeas ap-pellauerunt. Quare accidit ipsis ferre eadē rōne oium eē ydeas vl̄r dictoꝝ: & sil̄r quē-modū vtiqꝫ si qs numerare volēs in mori-bus qdē existētibus putet nō posse: plura aūt

Socrates circa moralia negociat⁹ ē. Idē ꝓme. ııı.cō.ꝯ.

Socrates ñ posuit vlia separata a singularibus.

faciens numeret: plura eni sunt singularib⁹ sensibilib⁹: vt ē dicere spēs: de qbus q̄rētes cās ex his pcesserūt: ꝓm vnūqđq̄ꝫ eni equo-ce est: & secus subas alioqn vnū est i mult̄: & in his & in ppetuis. Adhuc ꝓm quos mo dos osidit̄: q2 sunt spēs ꝓm nullū vl̄r hoꝝ ex qbusdā: qdē.n.nō neċe fieri syll̄ꝫ. Ex qbus-dam: & vt ꝓo quoꝝ putāt hoꝝ spēs fiūt: ꝓꝫ rōnes.n.eas q̄ ex scientiȷ̄s erunt spēs oium quorūcūq̄ꝫ scie sunt: & ꝓm vnum in mult̄ & negociū: ꝓm aūt itell̄ere aliqd corrupti cor-ruptibiliū. Fātasma.n.aliqđ ei⁹ ꝙ qd. Ad-huc & certissime rōnū he quidē coꝝ q̄ ad ali-quid faciūt ydeas: q̄ꝝ nō & eē ꝓm se genus: ħ aūt tertiū hoium dnt totalr̄: & iterimūt q̄ de spēb⁹ rōnes: q̄ magne volūt eē dicētes spēs ydeas accidit eē ei nō esse. primo dualitatē: ꝫ nūm: & hui⁹ ꝙ ad aliquid: & ꝙ eius ꝙ ꝓm se: & oia q̄cūq̄ꝫ quidē seq̄ntes eas q̄ de spēb⁹ opiones obiecerūt pricipiȷ̄s. Ad ħ ꝓm qui-dē suspicationē ꝓm q̄ztū aiunt eē ydeas erūt spēs aliorūq̄ꝫ multoꝝ. Intelligit.n. vn⁹ non solū circa subas: ꝫ & qui non subaꝝ sunt: & scia nō solū sube erunt. Accidunt āt & alia inuia talia: ꝓm aut necīum & opiones q̄ de ipsis si sunt pricipabiles spēs subaꝝ necīum ydeas eē solum. Nō ꝓm accn̄s pricipant̄: ꝫ oꝫ sic vnāquāq̄ꝫ pricipare inq̄ztū nō đ subo dnr̄. Dico & puta si quid ipō duplo pricipat ħ & ppetuo pricipat: ꝫ ꝓm accn̄s: accidit.n. duplo ppetuū eē. Quare erunt suba spēs. Hec āt hic subam figurāt: & ibi āt quid erat dicere eē: aliquid p̄ter ħ vnum in mult̄: & si quideꝫ eadē spēs ydearum & pricipantium erit aliquid cōe. Quid.n.magis & corrupti-bilib⁹ dualitatibus: & dualitatib⁹ mult̄ qui-dē ppetuis: & dualitas āt vnū & idē q̄ztū in ipa & q̄dā. Si aūt nō eadem spēs equiuoca vtiq̄ꝫ erūt: & sil̄e sic̄ vtiqꝫ: si quis vocet ho-minē calliā & ligнuꝫ nullā cōitatē inspiciens ipoꝝ. Si aūt in aliȷ̄s quidē cōes rōnes con-gruere ponam⁹ spēb⁹ puta ad circulū figurā planum: & reliq̄s ptes rōnes: & ꝙ cuius est apponet̄: ꝯsiderare oꝫ ne vacuum sit hic oi-no. Cuꝫ.n. apponet̄ & medio aūt plano aut oibus. Oia.n.q̄ in suba ydee puta aial & bi-pes. Adhuc puta palaꝫ qđ necesse ipm ali-quid quēadmodum planū numeꝝ quēdaꝫ aut oibus inexistit speciebus vt genus.

Omnium autē maxime dubitabit vtiqꝫ quis ꝯtinuerit spēs: aut ppe-tuis sensibiliū: aut his que fiunt &

corrumpunt. Neqȝ enim motus neqȝ permutationis nulliꝰ sunt cāe ipsis. At ꝟo neqȝ
ad sciam nihil auxiliat̄ q̄ alioꝝ: neqȝ .n. suba
ille hoꝝ in his vtiqȝ eēnt: neqȝ adeē: neqȝ i-
exn̄s p̄cipātibꝰ: sic qdē eni forte cā videbit̄
vtiqȝ eē albū mixtū ens ei ꝙ albū. Sed ille
qdē ꝟmo valde debilis quē Anaxa. qd prio
rū eudoxiꝰ: aut posteriꝰ dicebat dubitans ꝛ
aliȷ̄ qdē. Facile. n. multa colligere ꝛ īpolia
ad talē opionē. ¶ At ꝟo neqȝ ex spēbꝰ sunt
alia ꝟm modoꝝ ꝯsuetoꝝ dici: dicere exterio
ra: ꝛ p̄cipare ipsiꝰ alia. Vaniloquum eiā ꝛ
metaphoras poeticas dicere: qd. n. opatur
ad ydeas respiciēs ꝯtigit q̄ eē ꝛ fieri q̄dcūqȝ
ꝛ nō assimilatum. Quare ꝛ ente Socrate
ꝛ nō ente fiet vtiqȝ q̄le Socrates. Silr̄ aūt
palā: qꝛ ꝛ vtiqȝ erit Socrates ꝑpetuꝰ: erūt
qȝ plura exteriora eiusdem: q̄ꝫ ꝛ spēs: puta
hois aial ꝛ bipes: siml̄ aūt ꝛ autoantropos.
¶ Adhuc nō solū sensibiliū exteriora spēs:
ꝫ ꝛ ipsaꝝ: puta genꝰ eaꝝ que vt genꝰ spēꝝ.
Quare idē erit exēplar ꝛ imago. ¶ Adhuc
videbit̄ vtiqȝ īpoſſe seorsum eē subam: ꝛ cu
ius suba q̄re quo vtiqȝ ydee sube erūt existē
tes seorsum erunt. In fedrone aūt h̄ dr̄ mō
tā q̄ꝫ ꝛ eēndi ꝛ fiēdi cā spēs sint: q̄ꝫuis spēbꝰ
existibꝰ tn̄ nō fit si nō sit mouēs: ꝛ multa fiūt
alia: puta domꝰ ꝛ annulus: quoꝝ non aiunt
esse spēs. Quare palā ꝙ cōtingit ꝛ illa quo-
rum aiūt ydeas eē ꝛ esse et fieri ꝑꝑ tales cās
q̄les ꝛ dicta nunc: sed nō ꝑpter spēs: sed de
ydeis qdem: et h̄ mō et per magis certas et
multa colligere similia cōsiderās.

Quoniā aūt determinatū de his h̄n̄
hȝ itez speclari circa nūos accn̄tia
dicētibꝰ ipsos eē subas separatas: et
entiū cās primas. Necēe aūt siqdē
est nūs nā q̄dā et nō alia est ipsiꝰ: sic aiūt q-
dā: aut eē primū aliqd ipsiꝰ habitū: aut alteꝝ
ens spē vnūqdqȝ: et h̄ aut i vnitatibꝰ ꝯfestiȝ
existit est incōferibilis q̄cūqȝ vnitas cuicūqȝ
vnitati: aut ꝯfestim ꝯtiter oēs: et ꝯferibiles
cuicūqȝ q̄cūqȝ dicūt eē mathematicū nūm.
In machinādo. n. nihil dīt: neqȝ vna vnitas
altera ab altera: vt has qdē cōferibiles: has
āt nō: puta si post vnū p̄ia dualitas: deide
trinitas: et sic vtiqȝ altꝰ numerꝰ. Sūt et ꝯfe-
ribiles q̄ in vnoquoqȝ nūo vnitates: puta in
dualitate prima ipsis: et q̄ in trinitate p̄ia:
et sic itaqȝ in aliȷ̄s numerꝭ. Que āt in duali-
tate ipsa ad eas q̄ in trinitate ipsa et incōferi-
biles. Silr̄ aūt ꝛ in aliȷ̄s q̄ cōiter nūs ꝑꝑ qȝ

ꝛ mathematicus qdem numerat̄ post vnū
duo cū anteriori vno aliud vnū ꝛ tria cum
duobꝰ his aliud vnū: reliquo aūt eodē. Iste
aūt post vnū duo altera sup̄ vno p̄io ꝛ tri-
nitas sup̄ dualitate: sup̄ qȝ ꝛ altꝰ nūs: ꝛ ad-
huc qdē esse numeroꝝ q̄lis q primꝰ dictꝰ est
hȝ ꝛ q̄le mathematici dicūt: tertiū aūt dictū
vltimo. ¶ Adhuc hos aūt sepabiles nūos a
rebꝰ: aut nō sepabiles: ꝫ in sensibilibꝰ: nō sic
aut vt primo cōsiderabamꝰ: ꝫ vt ex numerꝭ
in existibꝰ entia sensibilia: ꝛ hec qdē ipoꝝ eē:
hec āt ois esse. Modi qdē igit̄ ꝟm quos cō
tingit ipsos eē hi sunt ex necītate soli: fere āt
ꝛ dicētes vnū p̄iꝰ eē ꝛ subam ꝛ elemētum
oium: ꝛ ex hoc aliquo alio eē nūm vnuſq̄ſ-
qȝ hoꝝ aliquo mō dixit ꝑter id qȝ oēs vni-
tates ꝯferibiles: ꝛ hoc accidit rōnabilr̄. Nō
eni ꝯtinget adhuc aliū modū esse ꝑter predi
ctos modos. Hi qdē igit̄ ambos aiunt esse
nūos h̄ntem qdē p̄iꝰ ꝛ posteriꝰ: mathema
ticum āt ꝑter ydeas ꝛ sensibilia ꝛ sepabiles
vtrosqȝ. Hi ꝛ mathematicū solū nūm eē p̄i
mū entiū sepatū a sensibilibꝰ: ꝛ pythagorici
āt vnū mathematicū vnitū nō sepatū: ꝫ ex h̄
sensibiles subas ꝯstare aiūt. Totū. n. celum
ꝯstituūt ex numerꝭ: ꝫ monadicis: ꝫ vnitates
existimātur h̄re magnitudinē. Qualr̄ āt p̄i
mū vnū ꝯstet h̄ns magnitudinē dubitare vi
dent̄: aliꝰ āt aliqs primū numerū eoꝝ q spēꝝ
vnū esse: qdā āt ꝛ mathematicū eundē h̄nt
esse. Silr̄ āt ꝛ circa lōgitudines: ꝛ circa pla
na: ꝛ circa solida: hi qdē eni ad que mathe-
matica ꝛ q̄ post ydeas aliter: ꝛ dicentiū hi
qdē que mathematica: ꝛ mathematice dīt
qcūqȝ nō faciūt ydeas nūos: neqȝ esse autē
ydeas. Hi ꝛ mathematica nō mathematica
āt. Neqȝ eni oium: neqȝ āt eē ydeas: hi aūt
mathematica: nō mathematice āt: neqȝ eni
in oi: neqȝ magnitudinē oēm in magnitudi-
nes: neqȝ q̄scunqȝ vnitates dualitateȝ esse.
Monadicos ꝛ nūos esse oēs ponunt exce-
ptis Pythagoricis q̄cūqȝ vnū elmtū ꝛ prin
cipiū aiūt eē entiū. Illi āt h̄ntē magnitudinē
quēadmodū dcm̄ p̄iꝰ. Quot modis qdem
igit̄ cōtingit dici de ipsis: ꝛ ꝙ oēs sunt dicti
modi manifestū ex his. Sunt āt oia qdē im
possibilia: magis āt forte altera alteris.

Primo qdem igit̄ ꝯsiderādūȝ si cō-
feribiles vnitates aut inconferibi-
les: si cōferibiles q̄liter sicut diuisi-
mus. Est qdem eniȝ q̄ꝫlicunqȝ eē
cuicūqȝ vnitati incōferibile: est aūt eas q̄ in

ipsa dualitate ad eas que in ipsa trinitate: ⁊ sic vtiqȝ incóferibiles eé eas q̃ in vnoquoqȝ primo numero adinicé. Siqdē igit oēs ꝯferibiles ⁊ indifferētes vnitates mathematice sit numerꝰ ⁊ vnꝰ solus: ⁊ ydeas nó ꝯtingit esse numeros: q̃lis enim numerꝰ: ⁊ vnꝰ solꝰ erit anteātropos: aut aial: aut aliud q̃ó cūqȝ spēꝝ: ydea qdē enim numeri vniuscuiusqȝ antuantropil vna: ⁊ per se al'aūt vna. Similes āt ⁊ indifferētes ifiniti. Quare nihil magis hec trinitas p̄ se hō: aut quecūqȝ. Si āt nó sunt numeri ydee: neqȝ totalr̄: possibile eni ipsas eē: ex quibꝰ enim erūt principijs ydee. Numerꝰ eni ex vno ⁊ dualitate indeterminata: ⁊ pria: ⁊ elnta dr̄r numeri eē ordinate: neqȝ priores ꝯtingit numeri ipas: neqȝ posteriores: si āt icóferibiles vnitates: ⁊ sic incóferibiles vnitates: ⁊ sic incóferibiles: vt q̃cūqȝ quecūqȝ: nȝ mathematice ꝯtingit eē nūm hūc. Mathematicꝰ qdē.n. ex indifferētibꝰ ⁊ oñsa aduersus ipm: vt i tali cógruūt: neqȝ eūq spēꝝ: neqȝ.n. erit dualitas ex vno ⁊ indeterminata dualitate: deinde q deinceps numeri: vt dr̄ dualitas trinitas q̃ternitas. Simul.n. q̃ in pria dualitate vnitates gnāt̄ super sicut primꝰ dicens ex ineq̃libꝰ: eq̃libꝰ facti eni fiebāt sup alter. Deinde si erit altera vnitas altera prior: ⁊ dualitate ea q̃ ex his erit prior. Cū.n. fuerit aliqd h̄ qdē priꝰ: hoc āt posteriꝰ: ⁊ q̄ ex his h̄ qdē priꝰ: h̄ aūt posteriꝰ: adhuc qdē ipm vnū: deinde alioꝝ est aliqd primū vnū: scd̄ȝ āt post illó: ⁊ iteꝝ tertiū: scd̄m qdē post scd̄m: tertiū aūt post primū. vnū q̃re priores vtiqȝ erūt vnitates q̃m numeri ex qbꝰ copulātur: puta in dualitate: tertia vnitas erit añ tria esse ⁊ in trinitate q̃rta ⁊ q̃nta añ numeros hos. Nullus qdem igit ipsoꝝ hoc mó dixit vnitates incóferibiles. Est āt ꝑm illoꝝ qdem prima: h̄ mó dixit vnitates incóferibiles. Et āt ꝑm illorū qdē principia rónale: ⁊ sic tū ꝑm veritatem impolē: vnitates eni priores ⁊ posteriores rónabile. Siqdem ⁊ prima aliq̃ est vnitas ⁊ vnū primū. Similr̄ āt ⁊ dualitas: siqdeȝ ⁊ dualitas prima est: post primū eniȝ rónabile ⁊ necium ꝑm aliqd esse ⁊ nó ꝑm tertiū: ⁊ si vtiqȝ alia ꝯiter simul aut ambo dicere vnitatē que post vnū primā esse ⁊ secūdā ⁊ dualitatem primā est impolē. Hi āt faciunt vnitatē qdē ⁊ vnū primū: scd̄m āt ⁊ tertiuȝ nó adhuc: manifestū aūt ⁊ q̄ nó ꝯtingit: si incóferibiles oēs vnitates dualitatē eē primā ⁊ trinitatem: ⁊ sic alios numeros: semper eni sūt idifferētes vnitates vnāq̃qȝ ab vnaq̃qȝ necē nūari nūm ꝑm appónē: puta dualitatē ad vnū alio vno apposito ⁊ trinitateȝ alio vno cū duobꝰ apposito ⁊ q̃ternitatē eodē mó. His āt existibꝰ ipolē gnónē eē nūoꝝ: vt gñant ex dualitate ex vno: ps eni fit dualitas trinitatꝭ: ⁊ h̄ q̃ternitatꝭ. Eodem aūt mó accidit ⁊ in habitꝭ: ħ ex dualitate pria: ⁊ indeterminata dualitate fiebat q̃ternitas due dualitates p̄ter ipsaȝ dualitatē. Si āt nó ps erat ipsa dualitas: altera āt aderat vna dualitas: ⁊ dualitas erit ex vno ipso: ⁊ alio vno. Si āt hoc nó polē esse alteꝝ elntū dualitatē indeterminatā. vnitatē enim generat: sed nó dualitatē nó determinatā. Ad h̄ p̄ter ipsam trinitatē ⁊ ipsam dualitatē q̃ho erūt alie trinitates ⁊ dualitates: ⁊ q̃m ex prioribꝰ vnitatibꝰ ⁊ posterioribꝰ cópomunt: oia.n. hec sūt ficticia: ⁊ ipolē eē primā dualitatē: sup ipaȝ trinitatē. Necesse āt q̃m qdem.n. erit vnū: ⁊ ideterminata dualitas elnta: si āt ipossibilia accñtia ⁊ principia eē hoc impolē. Siqdeȝ igitur differētes vnitates q̃lescūqȝ quibuscūqȝ h̄ ⁊ talia altera accidunt ex necessitate. Si āt que qdē in alio differētesqȝ āt in eodē numero idifferētes inuicē sole: ⁊ sic in nullo minores accidūt difficultates: vtputa.n. in denario ipso isunt.x. vnitates: cóponit̄ āt ex his ⁊ ex duobꝰ q̃narijs. Q̃m āt nó qcunqȝ numerus ipse denariꝰ: neqȝ cóponit̄ ex quibuscūqȝ q̃narijs: sicut pȝ nȝ vnitatibꝰ: necē differre vnitates in denario h̄: si.n. nó differāt neqȝ q̃narij differrēt ex qbꝰ est denariꝰ: q̃m differūt ⁊ vnitates differētes. Si autēȝ differūt vtrū nó inerūt quinarij alij: sed solū hi. Duo āt erūt: siue itaqȝ nó inerūt q̃lis erit denariꝰ ex illis. Nó.n. alter denarius in denario preter ipm. At h̄o ⁊ necē nó ex quibuscūqȝ dualitatibꝰ q̃ternitatē cóponi. Etenim indeterminata dualitas: vt aiūt accipiēs determinatā duas dualitates fecit: sumpti eni erāt duo ficticia: adhuc eē p̄ter duas vnitates dualitatē nūm q̃ddā ⁊ trinitatē p̄ter tres vnitates: q̃ho ꝯtingit: aut.n. p̄cipabit altero alteꝝ queādmodū albū hó preter albū: ⁊ hoiem: p̄cipat.n. his: aut q̃n fuerit alteriꝰ alteꝝ dr̄ia q̃daȝ: sic aial: ⁊ bipes. ¶ Adhuc hūc qdē tactu sunt vnū: hoc aūt mixtione: h̄ aūt positione quoꝝ nullū ꝯtingit esse vnitatibꝰ ex qbꝰ dualitas ⁊ trinitas: ħ queādmodum duo hoies non vnū aliqd preter duos

sic necesse ⁊ dualitates: ⁊ nõ qꝛ idiuisibiles dr̃nt ꝓp h: etenī puncta idiuisibilia: ſꝫ tñ ꝑter duo nihil alteꝝ dualitas ipoꝝ. At vo nꝫ h oꝫ latere qd̾ accidit priores ⁊ posteriores ee͂ dualitates: similr̃ aũt ⁊ alios nũos. Que quidẽ.n. in q̃ternitate dualitates sint inuiceꝫ siũ: ſꝫ he his q̃ in octanario priores sunt ⁊ genuerũt: queadmoduꝫ dualitas has: he ipas q̃ternitates: q̃ in octanario ipo. Quare si et prĩa ydualitas ydee et q̃ he ydee q̃dã erunt: eadeꝫ ãt rõ et vnitatibus: q̃ enī in dualitate prima vnitates gñant ipsas q̃tuor q̃ in q̃ternitate. Quare oẽs vnitates ydee fiẽt ⁊ componet ydea ex ydeis. Quare palã ꝙ ⁊ illa quoꝝ ydee ille existũt sube cõposita erũt: velut si aialia dicat qs cõponi si hoꝝ ex aialibꝰ ydee sunt. Totalr̃ ãt facere vnitates differẽtes q̃litercũqꝫ incõueniẽs ⁊ ficticium ꝙ ad suppõnẽ coactũ. Neqꝫ.n. ſm q̃tũ: neqꝫ ſm q̃le videmꝰ differẽtem vnitatem ab vnitate. Neceqꝫ aut eq̃lem ee͂ nũm oẽm q̃dẽ: ſꝫ maxime monadicũ. Quare si neqꝫ amplior nꝫ minor eq̃lis: eq̃lia aũt totalr̃ indifferẽtia eadem putamꝰ in numeris. Si ãt nõ neqꝫ q in h denario dualitates indifferẽtes erũt eq̃les existẽtes. Q̃m̃.n. cãm habebit dr̃e dicẽs idifferẽtes ee͂. ¶ Adhuc si ois vnitas: ⁊ vnitas alia duo: que ãt ex dualitate ipsa ⁊ q̃ ex trinitate ipsa dualitas erũt ex differẽtibꝰ: ⁊ vtrũ prior trinitate aut magis. posterior.n. videẽ priorẽ necũum ee͂: hoc q̃dẽ.n. simul dualitati vnitatẽ: ⁊ nos q̃dẽ existimamꝰ oĩno vnũ: ⁊ vnũ: ⁊ si sint eq̃lia duo ee͂: vt bonũ ⁊ maluꝫ ⁊ hoieꝫ ⁊ equũ: sic ãt dicẽtes neqꝫ vnitates si q̃ nõ est amplꝰ numerus q̃ternitat̃ ipsius. Q̃m̃ qui dualitat̃ mirabile siue est amplior palã ⁊ quo q̃lis inest dualitati q̃re idifferẽs ipsi dualitati: ſꝫ nõ ꝯtingit si primꝰ aliqs nũs ⁊ scd̃s nꝫ erũt ydee nũi. h ipm q̃deꝫ.n. recte dr̃t q differẽtes vnitates significãt esse. Si q̃dẽ ydee erũt: vt dcm̃ est prꝰ: vna.n. spẽs. Unitates ãt si idifferẽtes ⁊ dualitates ⁊ trinitates erũt idifferẽtes: ꝓp qd̾ ⁊ numerari: ⁊ sic vnũ: vnũ duo cũ assũpta tñ existẽte necũ ipsis dicere: nꝫ erit gñãtio erit ex ĩdetẽminata dualitate: nꝫ ydeas ꝯtingit ee͂. Inerit enī altera ydee ĩ altera: ⁊ ois spẽs vnꝰ parũ ꝓp qd̾ ad suppõnẽ q̃dẽ recte dr̃t: oĩno ãt nõ recte: mlta.n. iterimũt: q̃m̃ ⁊ h ipm hẽc q̃dãꝫ dr̃t dubitationẽ: vtrũ q̃n numeramꝰ ⁊ dicimus vnũ duo tria assumẽtes nũamus: aut ſm ptes facimꝰ: aut vtroqꝫ mõ: ꝓp qd̾ ridiculũ hãc in tãtam subam reducere dr̃iam.

Q[uonia]m[Decorated initial]niuꝫ aũt primũ hñ hꝫ determinare q̃ numeri dr̃ia ⁊ vnitas si est. Necẽ ãt ſm q̃tũ aut ſm q̃le differre. hoꝝ aũt nũm vĩ ꝯtingere existẽs: ſꝫ iq̃uãtũ numerus scd̃s: si ãt in quãto dr̃nt vnitates: ⁊ vtiqꝫ nũs a nũo dĩt qua qualis: pluralitate vnitatũ. ¶ Adhuc vtrũ q̃ prime maiores aut miores: ⁊ posteriꝰ ꝯhunẽ: aut eꝯrio: oia.n. hec irrõnabilia. ¶ At vo nꝫ ſꝫ q̃le differre continget: nullã.n. ipsis existere passionẽ: etenī nũis aũt existere q̃le posteriꝰ q̃to. ¶ Adhuc nꝫ vtiqꝫ ab vno h his neqꝫ vtiqꝫ a dualitate: h q̃dẽ.n. non quale: h autẽ quãtuꝫ q̃le. cẽndi.n. multa cẽntia cã ipsiꝰ nã. Si igiẽ hꝫ aliqualr̃ alr̃ dicẽduꝫ in principio maxime hic ⁊ detẽminãdũ de vnitatibꝰ dcã: maxime q̃dẽ: ⁊ qꝛ necẽ existere. Si aũt non q̃ dr̃t ꝙ q̃dẽ igiẽ siq̃dẽ sint iteꝝ ydee: nꝫ conscribiles vnitates oẽs ꝯtingit ee͂ manifestũ: neqꝫ iuicẽ incõscribiles neutro modorum. ¶ At vo vt alij quidã dr̃t de nũis: dĩ hñ. Sũt aũt hi q̃cũqꝫ ydeas q̃dẽ nõ putãt esse: neqꝫ simplr̃: neqꝫ vt nũos aliquos existẽtes: a mathematica aũt ee͂ ⁊ nũos primos entiũ ⁊ principiũ ipsoꝝ ee͂ ipm vnũ. Incõueniẽs enī vnũ q̃dẽ ee͂ aliq̃d primũ numeroꝝ: aut illi aſunt dualitatẽ: ⁊ dualitatũ nõ: nꝫ trinitatũ: eiusdẽ.n. rõnis oia sũt. Siq̃dẽ igiẽ sic hñt q̃ circa nũm ⁊ ponet qs ee͂ mathematicã solũ. Nõ est vnũ pricipiũ: necẽ.n. differre vnũ tale ab alijs vnitatibꝰ. Si aũt hoc ⁊ dualitatẽ quãd iꝫ primã a duabꝰ: silr̃ ãt ⁊ alios modos qui cõiter. si est aũt vnũ principiũ: necẽ magis queadmodũ Plato dixit hẽc q̃ circa numeros ⁊ ee͂ dualitatẽ primã ⁊ trinitatẽ: ⁊ si ꝯscribilẽ ee͂ nũos adiuicẽ: si aũt iteꝝ qs ponat h dcm̃ ẽ: qꝛ ipossibilia mlta accidũt. At vo necẽ: ⁊ sic aũt illo mõ hẽc: q̃re si neutro mõ non vtiqꝫ ꝯtingit nũm ee͂ sepabileꝫ. Manifestum auteꝫ ex his ⁊ qd̾ pessime dĩ tertius modus ee͂ eundẽ numeꝝ cuꝫ q speꝝ ⁊ mathematicũ. Necesse enī in vnã opionẽ ꝯuenire duo peccata: neqꝫ.n. mathematicũ nũm ꝯtingit hoc ee͂ mõ: sed ꝓprias suppositiones supponẽtẽ necẽ ꝓlongare: ⁊ q̃cũqꝫ dicentibꝰ nũm ⁊ spẽs accidũt: ⁊ h necũꝫ dicere. ¶ Pythagoricoꝝ aũt modus siq̃deꝫ minores hꝫ difficultates priꝰ dictis: sic ãt ꝓprias alias facere: q̃dẽ enīꝫ nõ sepabilẽ nũm aufert multa impossibiliũ: corpa aũt ex numeris ee͂ composita: ⁊ numerũ hũc ee͂ ma-

thematicū impossibile ē. Neqꝫ eni indiuisi-
biles magnitudines dicere verꝫ. ¶ Deinde
qꝺ maxime hoc hꝫ modo nō vnitates ma-
gnitudinē hūt: magnitudinē aūt ex indiuisi-
bilib⁹ componi qūo posse. ¶ At vero arith-
meticus qdē numerus monadicus ē: illi aūt
nūm entia dicūt: theorematā āt aptāt cor-
porib⁹ tāquā ex illis exn̄tib⁹ numeris. si igiꝛ
neceē qdem si ē numerus entiū aliqd ſm se
horꝫ eē aliquo dictorꝫ modorꝫ: nullo āt horꝫ
ꝯtingit: manifestū qꝺ non ē numeri aliq̄ ta-
lē non q̄lem cōstituunt sepatū facientes ipm.
¶ Adhuc vtrū vnaq̄qꝫ vnitas ex magno ꝛ
pūo eq̄lis. aut hoc qdem ex pūo: hoc aūt ex
magno. Siqdem: itaqꝫ sic neqꝫ ex omnib⁹
elmē vnūquodqꝫ: neqꝫ idifferētes vnitates.
In hac qdem.n. magnū. In hac aūt pūum
existit ꝯrium nā ens. ¶ Adhuc q̄ qdē in tri-
nitate ipsa q̄lr: vna.n. impar: sed pp hoc for
te ipsum vnū faciūt impari mediū. Si autē
vtraqꝫ vnitatū ex ambobus ē eq̄lis dualitas
qūo erit vna q̄dā exn̄s nā ex pūo ꝛ magno:
aut ꝙ differt ab vnitate: adhuc prior vnitas
dualitate. Interēpta.n. interimiꝛ dualitas:
ydeā ergo ydee ipsam eē priorem: qꝛ exn̄te
ydea ꝛ scām esse priorē ex aliquo igiꝛ. In-
determinata aūt dualitas duo ficticia erāt.
¶ Adhuc neceē, aut infinitū nūm esse: aut fi-
nitū: sepabilē.n. faciūt nūm. Quare nō posse
nō existere alterꝫ horꝫ. Qꝺ qdē igiꝛ infinitus
nō ꝯtingit palā: neqꝫ.n. impar ifinitus ē: nꝫ
par: gn̄atio āt numerorꝫ: aut iparis numeri:
aut paris semp: siqdem.n. vno imparē ca-
dentē impar: sic ꝛ dualitate qdē incidēte ab
vno duplicatus: sic āt imparibus ali⁹ par.
¶ Adhuc si ois ydea alicuius numeri: aut
ydee ꝛ infinitus erit ydea alicui⁹: aut sensibi-
lium: aut alicuius alterius: quāuis neqꝫ ſm
pōnem cōtingit: neqꝫ ſm rōnem. Ordināt
aūt sic ydeas: si āt infinitus vsqꝫ ad q̄ꝫtum:
hoc enim opꝫ dici non solū: qꝛ si ꝛ pp qd:
at nec si vsqꝫ ad denariū numerus: sic qdaꝫ
aiunt: primo qdem cito deficiēt spēs: puta
si ē trinitas p se homo qs erit numerus p se
equus: p se vnusqsqꝫ.n. numerus vsqꝫ ad
denariū. Necesse itaqꝫ eorꝫ q in his nume-
rorꝫ aliud eē. sup.n. ꝛ ydee hi: ꝫ tn̄ deficiet:
aialis.n. spēs: spēs excedūt. Simul āt palā:
qꝛ si sic trinitas p se hō ꝛ alie trinitates: simi-
les.n. q̄ in eisdē numeris. Quare ifiniti erūt
hoies: siqdem ydea vnaqueqꝫ trinitas p se
vnusqsqꝫ. Si āt nō ſm hoies ꝛ si ps q mi-
nor maioris q ex ꝯscribilib⁹ vnitatibus eorꝫ
q̄ in eodē numero. Si āt q̄ternitas hec ydea
alicuius est: puta eq: aut albi homo erat ps
eq si dualitas numerus. Incōueniēs aūt ꝛ
denarij qdē esse ydeā: vndenarij aūt nō nꝫ
seq̄ntiū numerorꝫ. ¶ Adhuc aūt ꝛ sunt ꝛ
fiunt q̄dā ꝛ quorꝫ spēs nō sunt: non ergo eā
spēs illorꝫ sunt. ¶ Adhuc incōueniēs: ꝫ nu-
merus q vsqꝫ ad denariū pfecto exn̄te nu-
mero gn̄ant: si seq̄ntia: puta vacuum ana-
logā impar alia talia: itra denariū. hoc qdeꝫ
eni principiū assignāt: puta motū statio: nꝫ
bonū malū: alia aūt numerus pp qꝺ vnum
impar. Si.n. in trinitate qūo gnarius ipar.
¶ Adhuc magnitudines: ꝛ q̄cūqꝫ talia vs-
qꝫ quātū: puta prima linea indiuisibilis: de-
inde dualitas: deinde ꝛ ista vsum ad dena-
rium. ¶ Adhuc si ē sepabilis nūs dubitabit
vtiqꝫ qs vtrū prius vnū: aut trinitas duali-
tas inq̄ꝫtū: aut vlē pri⁹ ꝛ species numerus:
vnaq̄qꝫ.n. vnitatū ps nūi: vt mā: ꝛ qdē vt
rect⁹ prior acuto: qꝛ determinat⁹ est ꝛ rōne: ē
āt vt acut⁹: qꝛ ps: ꝛ in hūc diuidiꝛ: vt mā q-
dē: itaqꝫ acut⁹ vt elm̄tū ꝛ vnitas pri⁹: vt aūt
ſm spēm ꝛ subam eā q̄ ſm rōnē rect⁹ ꝛ to-
tū: qꝛ ex mā ꝛ spē: ppinquus.n. spēi ꝛ cuius
rō ꝙ ambo: gnōne āt posteri⁹. Qm̄ igiꝛ pri-
cipiū vnū: qꝛ.n. diuisibile aūt: ꝫ indiuisibile
vlē ꝛ ps ꝛ elm̄tū: ꝫ mō alio: h qdē ſm rōnē:
h āt ſm tps. Qualr igiꝛ vnū pricipiū: sic.n.
dcm̄ est: ꝛ rect⁹ acuto: ꝛ h illo vr eē prior: ꝛ
vterqꝫ vn⁹ vtroqꝫ itaqꝫ inō faciūt vnū prici-
piū: est aūt ipossē: h qdē.n. vt spēs ꝛ suba: h
āt vt ps ꝛ mā: ē.n. q̄lr vnū vtrūqꝫ ſm veritatē
qdē potētia si qꝛ nūs vnū aliquid: ꝛ non vt
aceru⁹: ꝫ ali⁹: ꝛ alijs vnitatib⁹ sic aiūt: actu
āt nō est vnitas vtraqꝫ: eā aūt accn̄t peti: qꝛ
si vnū ex mathematicis venabanꝛ ex rōnib⁹
vlib⁹. Quare ex illis qdē vt punctū vnū sine
pōne: queadmodū igiꝛ ꝛ alij qdā ex minio-
entia ꝯposuerunt: ꝛ ē q̄re si vnitas mē nūorꝫ
ꝛ sil' prior dualitate. Iterꝫ āt posterior tāq̄ꝫ
quodā toto: ꝛ vna spē: ꝛ dualitate exn̄te: pp
vlē āt q̄rere ꝙ pdicatū vnū ꝛ sic vt prē dixe-
runt: h āt sil' eidem ipossē existere. Si āt vnū
ipm oꝫ soluꝫ sine pōne eē: nullo eni dr̄: aut
qꝛ pricipiū ꝛ dualitas qdē diuisibilis: vni-
tas āt nō. Silis vtiqꝫ erit tpe vno vnitas: si
āt vnitas ꝛ illō vnitati. Quare ꝛ prior vtiqꝫ
erit vtraqꝫ vnitas q̄ in dualitate dualitate.
Nō aiūt āt gn̄ant dualitatē prio. ¶ Adhuc
si ē dualitas vnū aliqd: ꝛ trinitas ipsa ambo

dualitas: ex quo igit̃ hec dualitas. Dubitabit át qs vtiqꝫ gs ꝛ qm̃ qdē nō est in numeris ꝙ át ꝯñr quartſcũqꝫ nō est itermediũ vnitatũ: puta eaꝝ q̃ in dualitate aut trinitate: vtrũ ꝯñr eē ipſi aut nō: ꝛ vtrũ dualitas prior his q̃ ꝯñr aut vnitati q̃liſcũqꝫ: ſup aũt: ꝛ de poſterioꝛib⁹ gñib⁹ numero accidũt difficultates lineaqꝫ ꝛ plano ꝛ corpore. Hi qdē.n. ꝛ ſpēb⁹ magni ꝛ pui faciũt: puta ex longo qdē ꝛ breui lōgitudines: ex lato aũt ꝛ ſtricto plana: ex pfundo aũt ꝛ humili molles. Hoc át ſpēs magni ꝛ pui. Id aũt ꝙ ſm̃ vnũ principium alĩ alr̃ ponunt taliũ: ꝛ in his át mira ponũt ꝛ ipoſſibilia ꝛ fictiſſima ſub ꝯ̃ria oĩ oib⁹ rōnabilib⁹: abſoluta.n. abinuicē ꝛ ſi nō ꝯñr: ꝛ principia: vt ſit latũ: ꝛ ſtrictũ: ꝛ longum: et breue: ſi aũt h̃ erit planũ linea et ſolidũ planũ. ¶ Adhuc aũt anguli figure: et talia q̃ aſſignabunt: idēqꝫ accidit his q̃ circa numeꝝ. He eniꝫ magnitudis ſunt paſſiōes: ꝫ non ex his magnitudo quēadmodũ: neqꝫ ex recto et flexo longitudo: neqꝫ ex plano et aſpero ſolida: oĩum aũt cōe autē hoꝝ q̃ d̃ qdē in ſpēb⁹ que vt gñis accidit dubitare cuꝫ qs poſuerit vl̃ia: vt ip̃m aial i aialia: hoc.n. nō ſepabili qdē exñte nullā faciet dubitationem: ſepabili aũt ſicut h̃ dicētes aiunt vno et numerus nō facile ſoluere: ſi nō facile ſoluere oꝫ dicere ꝙ ipoſſe: cũ.n. intellexerit qs in dualitate vnũqꝫ et totalr̃ in numero vtrũ ip̃m itelligit aliqd aut alteꝝ. Hi qdē igit̃ magni gñant ex tali mã: alĩ aũt ex pũcto: punctuꝫ aũt ipſis vĩ eē non vnũ: ꝫ velut vnuꝫ et alia mã qualis multitudo: ꝫ nō multitudie: de qb⁹ nihil minus accidit eadē dubitare: ſi qdē.n. mã idē linea et planũ et ſolidũ: ex eiſdem.n. idē ꝛ vnũ erit. Si át plures mãe: ꝛ alia qdē linee: alia át plani: ꝛ alia ſolidi: aut ſequunt̃ inuicē: aut nō. Quare eadē accidũt ꝛ ſic: aut.n. non hēbit planum lineā: aut erit linea. ¶ Adhuc q̃liter qdē ꝯtingit eē ex vno ꝛ multitudine numeꝝ nihil promptũ hñr: q̃litercũqꝫ autē dñt hec accidũt difficilia: q̃ quidē ex his que ex vno ꝛ dualitate indeterminata: hic quidē ex p̃dicato vniuerſali generāt numeꝝ: ꝛ non aliq̃ multitudine: hic át ex aliq̃ multitudine prima: ꝛ dualitatē eniꝫ primā quādam eē multitudinē. Quare differt nihil: vt est dicere: ꝫ dubitationes eedē ſequunt̃ mixtura: aut poſitio: aut gñatio: ꝛ quecũqꝫ alia talia. Maxime autē vtiqꝫ qs inquirit ſi vnaq̃qꝫ: necē át: aut ex vno ipſo eē ꝛ multitudine: aut pte multitudis: multitudinem qdē igit̃ aliq̃ꝫ eē dicere vnitatē impoſſe indiuiſibilē exñtem. Q̃d aũt ex pte alias hꝫ multas difficultates. Indiuiſibileꝫ.n. vnāquāqꝫ neceũm eē ptium: aut multitudinem eē ꝛ vnitatē diuiſibilem: ꝛ non elm̃tum eē vnum ꝛ multitudinũ. Unitas eniꝫ vnaq̃qꝫ nō ex multitudine ex vno adhuc nihil aliud qui h̃ dicit: niſi numeꝝ alteruꝫ. Multitudo enim idiuiſibiliũ est numeꝝ eius. ¶ Adhuc querēdum: ꝛ a ſic dicētib⁹ vtrum ifinitus: exiſtit.n. vt vĩ ꝛ finitati multitudo ex qua finite vnitates: ꝛ vno est: qꝛ alteꝝ ipſa multitudo ꝛ multitudo ifinita. Qualis multitudo elm̃tum est ꝛ vnũ: ſilr̃ autē ꝛ de puncto vtiqꝫ qs queret ꝛ elm̃to: ex quo faciunt magnitudines. Non.n. vnũ ſolũ punctuꝫ est: h̃ alioꝝ ergo punctoꝝ vnũq̃dqꝫ: ex quo non eni ex dimēſione aliq̃ ꝛ puncto ipſo. At hoc neqꝫ ptes indiuiſibiles cōtingit dimēſionis eſſe ptes: quēadmodũ multitudinis ex quibus vnitates. Numerus qdē.n. ex indiuiſibilibus ꝯponit̃: magnitudines aũt non: oĩa itaqꝫ h̃ ꝛ alia talia palā faciunt ꝙ impoſſe eē numeꝝ ꝛ magnitudines ſepabiles. ¶ Adhuc autēꝫ diſſonare modos de numeris ſignum ꝙ res iſte exñtes vere exhibēt turbationem ipſis. Hi quidē.n. mathematica ſolum faciētes p̄ter ſenſibilia: vidētes eam q̃ circa ſpēs difficultatē ꝛ fictionem deſtiterunt ab ydeatico numero ꝛ mathemati. fecerunt. hi aũt ſpēs volentes ſimul ꝛ numeros facere. Non videntes autē ſi prima hec quis ponat quomō erit mathematicus numerus p̄ter ydeaticũ eūdeꝫ ydeaticũ ꝛ mathematicũ fecerũt nũm rōne: qm̃ opere qdē interēptus ē mathematicus: ꝓprias.n. ꝛ nō mathematicas pōnes dñt prima ꝛ pōnes ſpēs eē ꝛ nũos ſpēs ꝛ mathematica eē rōnabilr̃ ſepatũ. Quare oēs accidũt ſm̃ aliqd qdē dicere recte: totalr̃ aũt non recte ꝛ ipſa aũt ꝯfitent̃ nō eadē dicētes ꝫ ꝯ̃ria. Cã autēꝫ qꝛ ſuppōnes ꝛ principia falſa. Difficile aũt ex nō bñtib⁹ dicere bñ: ſm̃ epicharmũ pfecte qdē dcm̃ ꝛ ꝯfeſtim vĩ nō habens: ꝫ de nũis qdē ſufficiētia dubitata ꝛ determinata: magis.n. ex plib⁹ vtiqꝫ adhuc pſuadebit̃ qs pſuaſus ad pſuaderi: aut nō pſuaſus: nihil magis: de primis át pricipĳs: et primis cauſis et elm̃tis q̃cũqꝫ qdē dñt de ſenſibili ſubã determinātes: hec qdē in his q̃ de nã dcã ſũt: hec aũt ſunt methodi q̃ ſunt nunc: quecũqꝫ

autē dicētes esse preter sensibiles alias substātias ꝯñs est speclari dictis. Qm̄ igif dñt qdē esse tales ydeas ꝛ nũos ꝛ horuꝫ elīta: entiū eē elīta: ꝛ prima cōsiderādum de his qd dicūt. Qui qdē igif nũos faciūt soluꝫ: ꝛ hos mathematicos posteri⁹ ꝯsiderādum. Dicentiū aūt ydeas simlʼ ꝛ modū speculaf vtiqꝫ qs ꝛ dubitationē eāqꝫ de his: simlʼ.n. vlr pfectio subas faciūt ydeas: ꝛ itez tm̄ tāq̃ꝫ singulariū: hoc āt qd nō cōtingūt dubitatū est pri⁹. Cā aūt copulare hec in ydee dicētibus ydeas vlr: q2 sensibilib⁹ nō eadē subas faciebāt que qdē igf in sensibilibus singularia fluere putabāt ꝛ manere nullum ipsoꝝ. Uniuersale āt preter hec eē ꝛ alteꝝ aliquid esse. Hec āt in anteriorib⁹ diximus moueri qdē. Socrates pp̄ter diffōnes non tñ separauit qdē a singularibus: ꝛ hoc recte itelligit nō separās: manifestat aūt ex operibus. sine vli quidē.n. nō est accipe sciam. separe autē cā accidentis difficultatū circa ydeas est: hi aūt tanq̃ꝫ necessarium siquidē erunt aliqūe sube p̄ter sensibiles ꝛ fluētes sepabiles esse aliqs qdē nō hēbant: has aūt vlr dcās pcullerūt vt accidat fere easdē nās eē vlēs ꝛ singulares: hec qdēꝫ igif ipsa p scipsam erit q̄dam vtiqꝫ difficultas dictoꝝ.

Si uniuersale non est accipere sciam.

QUod aūt ex dicētib⁹ ydeas hꝫ q̄ꝫdā dubitationē ꝛ nō dicētibus: ꝛ ſm primā in dubitationib⁹: dcm̄ est prius: dicamus nūc: siqs.n. nō ponat subas esse sepatas: ꝛ hoc mō vt dicimus singularia entiū aufert subam: vt volumus dicere. Si qs āt ponat subas sepabiles: qm̄ ponet elīta ꝛ principia ipsaꝝ: siqdē eni singulr ꝛ nō vlr tot erunt entia quot qdē elīta ꝛ non scibilia elīta. Sicut.n. q̄ qd in voce syllabe sube: elīta āt ipsarum elīta subarum. Necesse itaqꝫ b.a. vnū eē ꝛ vnāquāqꝫ syllabaꝝ vna qdē non vlr ꝛ spē eedē: ſꝫ vnaq̄qꝫ numero: ꝛ hoc aliqd ꝛ nō equocum. ¶ Adhuc autē ipm eē vnū vnūqdqꝫ ponūt: si āt sic ꝛ ex qb⁹ sunt nō erūt igf plā a. vno neqꝫ alioꝝ elītoꝝ: ꝛ nulluꝫ ſm eandē rōnē ſm ipsam. Qm̄ aliaꝝ syllabaꝝ eadē ꝛ alia. ¶ At vo si hic nō erūt p̄ter elīta altera entia: ſꝫ solū elīta: adhuc āt vt scibilia elīta: nō.n. vlia scia āt vlium: palā aūt ex demrōnib⁹ ꝛ diffōnib⁹. Nō.n. fit sylls qd hic triāgulus duob⁹ rectis: ſꝫ q̄ ois triāgulus duobus rectis: neqꝫ q̄ hoc hō aial. ¶ At vo si vlia principia: aut ex his sube vlēs: erit non suba prius suba. Ulē quidē eniꝫ non suba. Elemētum āt ꝛ principiū vlē: prius āt elemētum ꝛ principiuꝫ quoꝝ principiū est elemētum: hec itaqꝫ oīa accidūt rōnabilr cum ex elīīs faciūt ydeas p̄ter hñtes antoriros subas ꝛ ydeas vnū aliqd dignificēt eē sepatum. Si aūt nihil prohibꝫ quēadmoduꝫ in vocis elītis simul eē que a. ꝛ que b. ꝛ nīl eē p̄ter mlta que anto. altera ꝛ auro vita erūt gr̄a huius infinite similes simile sciētiam eē vlēm omnē vt necessarium fit entiū prima vlia eē ꝛ nō subas sepatas: hꝫ quidē maxime dubitationē dictoꝝ: qm̄ imo est quideꝫ ꝛ numeri q̄ dr̄: est āt vt non veꝝ. scia enim sicut ꝛ scire duplr: quoꝝ hoc quidē potentia: hoc āt actus. Que potētia: quidē igif vt mā vlis exñs ꝛ indeterminati vlis ꝛ indeterminata est. Que āt actus determinata ꝛ determinati h̄ aliqd existēs huius alicuius: ſꝫ ſm accidens visus vlēm colorē videt: q2 hic color quē videt color est: ꝛ qd speculaf grāmaticus hic alfa alfa. Qm̄ si necē principia vlia ee necē: ꝛ que ex his vlia ꝛ quēadmodum in demrōnibus. Si āt hoc nō erit sepabile nullum: neqꝫ substātia: ſꝫ palā q̄ ē quidē non sciētia vlis: est āt vt non.

Uniuersale non est sba.

¶ Explicit liber. XIII. metaphysice.

¶ Incipit liber quartusdecimus.

DE suba qdē hac dcā sunt: tāta sūt: oēs āt faciūt pricipia ꝯria: sic in physicis: ꝛ circa imobiles subas silr. Si āt oī principio cōtingit aliud pri⁹ eē: ipolē vtiqꝫ erit prinm eē: puta siqs dicat albū prinm eē nō inq̄ꝫtū alteꝝ: ſꝫ inq̄ꝫtū albū eē cū ð sbo: ꝛ alteꝝ atqꝫ ens albū: illð.n. pri⁹ erit. At vo ſm iter oīa ex ꝯrijs vt subto quodā necē igf maxie h̄ existere. Semp igf oīa ꝯria in subto: ꝛ nihil sepabile: ſꝫ sic ꝛ vr nullū suba ꝯriū: vt rō testificaf: nullū igif ꝯrioꝝ pp̄rie prim⁹ oiuꝫ: ſꝫ inq̄ꝫtū alteꝝ ꝯriorū nūm faciūt hi qdē vni: aut eq̄le ineq̄le: q̄si h̄ sit mltitudis nō h̄ āt vni multitudinē: qñaf eni nō in his ex ineq̄litat dualitate magni et pui: hic āt ex mltitudine ab vni⁹ āt suba ambob⁹. Etenī q ineq̄le: et vnū dic elīta ineq̄le: et ex magno et puo dualitatē tāq̄ꝫ vnuꝫ existia ineq̄le et magnū et puū dic et nō determinat qd rōne: nũo āt nō. At vo et pria que elīta vocāt non bñ assignāt hi qdē magnum et puuꝫ dicētes: cū vno tria hec elīta numeroꝝ: duo quidē. vnā autēꝫ formā. hi

autem multū ꝛ paucum: q꞉ magnū ꝛ parvum magnitudini ꝯuenientiora ſm numeꝝ. Hi aūt vīe magis in his excedēs ꝛ excessū: differt aūt hoꝝ nihil: vt est dicere ad q̄dam accidētium: ſꝫ ad logicas soluꝫ difficultates q̄s obseruāt: q꞉ ꝛ episcopi logica ferunt demōstrationes vnitatū eiusdē rōnis est: ꝛ excedēs ꝛ excessum eē principiū: ſꝫ nō magnū ꝛ puum: ꝛ nūm priorē dualitate ex elītis. Uniuersalr enī ambo magis sunt: nūc autē hoc qdē dicit: hi aūt alteꝝ: ꝛ aliud ad vnuꝫ circa ponūt: hi aūt multitudinē ꝛ vnuꝫ. Si aūt sunt quēadmodum volūt entia ex ꝯrijs: vni āt ꝛ nihil ꝯtrariū: aut siqdē pfectio multitudo ineq̄le aūt eq̄li: ꝛ alterū eidē: ꝛ aliud ipsi maxime qdē vnū multitudine circa ponētes habent alicui⁹ oppōnis. Attamē neqꝫ hi sufficiēter eni erit vnū paucū multitudo: qd est.n. paucitati multū: ꝛ pauco opponitur: vnā aūt ꝙ neutrū significat m̄ām: ꝛ in oi est aliqd alteꝝ suppositū: puta in harmonia dyesis: in magnitudine aūt digitus: aut pes: aut aliqd tale. In richmis āt basis: aut similia: silr aūt ꝛ in grauitate pondus aliqͦd determinatū est: in oibus aūt eodē mō. In q̄litatibus q̄le aliqd in q̄titis q̄ꝫ aliqͦd idiuisibile metrū h̄ qdē ſm spēm: h̄ aūt ad sensum: tanq̄ꝫ ſ̄vo existe aliquo vno ſm se suba: ꝛ h̄ ſm rōnem qͦd ꝛ rōnabilr nō est vnū numerus: neqꝫ.n. metrū metra: ſꝫ primū ꝛ metrū vnū: opꝫ aūt semꝑ idē aliqͦd existere oibus metrū: puta si equ⁹ mensura equos: ꝛ si hō hoies: si aūt hō ꝛ equus ꝛ deus aīal: forte ꝛ nūoꝝ ipsoꝝ erit aīal: si aūt hō ꝛ alb⁹ ꝛ ambulās minīe qdē nūs hoꝝ ꝑꝑ eidē oia existere: ꝛ vni ſm nūm tm̄ aūt generū erit nūs q hoꝝ: aut alicuius alteri⁹ talis appellatiōis. Qui aūt ineq̄le ꝛ vnū aliqd dualitatē autē indeterminatā faciētes magni ꝛ p̄ui lōge ab his ꝛ actu magis: qm̄ suba nūs ꝛ magnitudinibus sunt multū ꝛ paucū numeri: ꝛ magnū ꝛ p̄uū magnitudinis: quēadmodū par ꝛ impar: ꝛ planū ꝛ aspeꝝ: ꝛ rectū ꝛ curuū. Adhuc ꝛ cū ipso ꝛ ad aliqd necē eē magnū et p̄uūꝫ ꝛ q̄cūqꝫ talia: ad aliqd aūt oium minime: nā aūt aliqua suba: ac cathegoriaꝝ est et posteri⁹ quali et q̄to et passio q̄daꝫ quāti ad aliqd nūc dcm̄ est: ſꝫ nō m̄ā: aut aliqd alteꝝ et totalr ꝯrium ad aliqd et p̄tibus ipsi⁹ ꝛ spēb⁹. Nihil.n. neqꝫ p̄uū neqꝫ magnū: nꝫ multū: neqꝫ paucuꝫ: neqꝫ totalr: adeo ꝙ nō alteꝝ aliͦd existēs mltū ꝛ paucū: aut magnū: aut ad aliqd est. Signū aūt ꝙ minime suba aliq̄ ꝛ ens aliqͦd ad aliqd solū nō esse gnōnē ipsi⁹: nꝫ corruptionē: neqꝫ motū: quēadmodū ſm q̄titū augmentatio: ꝛ diminutio: ſm q̄le alteratio: ſm locū latio: ſm subam simplr gnātio ꝛ corruptio: ſꝫ nō ſm ad aliqd siue mot⁹: neqꝫ aliqn̄ qdē mai⁹: aliqn̄ aūt minus aut eq̄le est altero moto ſm q̄titū necē: q꞉ vnicuiqꝫ m̄ām eē ꝙ potētia tale. Quare ꝛ sube ad aliqd āt: neqꝫ potētia: nꝫ suba: nꝫ actu: incōueniēs igr̄ magis āt ipoīe sube nō subam facere elītū: ꝛ p̄i⁹: posteri⁹ aūt oēs cathegorie. Adhuc āt elīta nō ponūt de illis quoꝝ elīta. Multū aūt ꝛ paucū seorsuꝫ ꝛ silr predicant de nūo: ꝛ longū ꝛ breue de linea: ꝛ suꝑficies ē: ꝛ lata ꝛ stricta. Si itaqꝫ ꝛ est aliq̄ mltitudo cui⁹ ꝙ qdeꝫ sꝑ paucū puta dualitas: si.n. mltū vnde vtiqꝫ paucū erūt ꝛ vtiqꝫ mltū simplr erūt: puta denari⁹ mltū: ꝛ si hoc nō est pl̄s aut miria: quo mō igr̄ erit iste ex pauco ꝛ mlto nūs: aut enim ambo oportebit ꝑdicari: aut neutrū. Nunc āt alteꝝ soluꝫ ꝑdicat. Simplr āt oꝫ ꝯsiderare vtꝝ poīe ꝑpetua ex elītis ꝯpositi: m̄ām.n. hēbūt. Cōpositū.n. oē qͦd ex elētis. Adhuc nūc necē ex quo est si ꝛ sꝑ est vtiqꝫ si fieret ex hoc fieri: fit āt oē ex potētia ente h̄ ꝙ fit: neqꝫ.n. vtiqꝫ fieret ex ipossibili: neqꝫ erat: poīe āt ꝯtingit et opari et non: et q̄ꝫ maxime semꝑ nūs: aut q꞉ alteri⁹ nūm hñs contingit vtiqꝫ nō eē: sicē et ꝙ vnā diē hñs: et ꝙ quoscūqꝫ ānos. Si āt sic et qͦd tātūdeꝫ ānos: tp̄s cui⁹ est termin⁹ non vtiqꝫ igr̄ erūt ꝑpetua: siqdem nō ꝑpetuū ꝙ ꝯtingit nō esse: quēadmodū in alijs sermonib⁹ accidit pertractuꝫ esse. Si āt est ꝙ dicit nūc verū vlr ꝙ nulla est ꝑpetua suba si nō sit actu elemēta et m̄ā substātie nulli⁹ vtiqꝫ erūt perpetue sube elemēta ex qb⁹ sunt inexistētib⁹. Sunt āt aliq q dualitateꝫ qdeꝫ idetminatā faciūt cū vno elementū. Ineq̄le aūt aspernat rōnabiliter ꝑpter actū impossibilia a quib⁹ tāta solū remota sunt difficultatū q̄ꝫ ꝑꝑ facere ineq̄le: et ad aliquid elementū necīa accidūt dicentib⁹: quecūqꝫ āt super hac opione hic et illis existere necīum: siue ydealem ex ipsis faciāt: siue mathematicū. Multe quidē igr̄ esse euersionis ad has cās: maxime āt dubitare antiqtus: videbatur enim ipsis oia fore vnuꝫ entia ꝑpter ens si nō aliquis soluat ꝛ cōsentanee vacat ꝑmenidis positionē: nō forte h̄ nō esse: non existēs: sed necesse: esse

enim non ens ostēdere: q: sic eniꝫ ex ente ꝛ aliquo alio entia fore: ſꝫ mlta sunt q̄uis primo qdē si est mltiplex. Hoc qdē.n. q: subaꝫ significat: hec āt q: q̄le: h āt q: q̄tuꝫ: ꝛ alias vtiqꝫ cathegorias: q̄le igr entia oīa vnū siue qd nō ens erit vtrū sube: aut passiōes: ꝛ alia silr vtiqꝫ: aut oīa: ꝛ erit vnū ꝙ h ꝛ ꝙ tale: ꝛ ꝙ tm̄ ꝛ alia q̄cūqꝫ vnū aliqd significāt: ſꝫ inconueniēs: magis aūt ipoſe vnā nām quādā factā cām eē entis: ꝛ h qdē h eē: h āt tale: h aūt tm̄: h aūt vbi. Deīde ex q̄li nō ente ꝛ ente entia: multiplr āt.n. ꝛ ꝙ nō ens: q̄m ꝛ ꝙ ens: ꝛ h qdē nō hoīem signāt non eē h: ꝙ āt nō rectū non eē tale: ꝙ aūt nō tributū non eē tm̄: ex q̄li igr ente ꝛ nō ente mlta entia: vult eni vtiqꝫ mēdaciū: ꝛ hāc nāꝫ dicē ꝙ nō ens ex quo ꝛ ente multa entia pp qd ꝛ dicebāt qd cūqꝫ mēdaciū aliqd supponi queadmodū ꝛ geometre pedalē eā eē q̄ nō ē pedalis. Impoſe aūt h sic hr: nꝫ.n. geometre mēdaciū nullū supponūt. Nō.n. in sylloꝑposito: neqꝫ ex sic nō ente entia siūt: neqꝫ corrūpūt: ſꝫ q̄m ꝙ qdē ſm casus nō ens eq̄lr pntis dī. Hoc aūt qd vult mēdaciū dī nō ens ꝛ ꝙ hꝫ pōneꝫ ex h ꝑiatio ē: ꝛ ex nō hoīe: potētia āt hoīe hō: ꝛ ex nō albo: potētia āt albo albus silr siue vnū aliqd fiat siue mlta. Videt aūt qd qualr mlta ens ꝙ ſm subam dī: nūl.n. ꝛ lōgitudines ꝛ corpa ꝑiata sūt. Incōueniēs itaqꝫ q̄lr qdē multa ens ꝙ qdē est q̄rere: q̄lr aūt: aut q̄lia: aut q̄ta nō. Nō.n. vtiqꝫ dualitas īdeterminata cā nꝫ magnū ꝛ puū ei⁹ qd duos albos: aut multos colores: aut humores: aut figuras. Numeri.n. vtiqꝫ ꝛ hoc eēnt: ꝛ h vnitas. At ꝟo si h supuenissent vi dissent vtiqꝫ cām: ꝛ q̄ nullis: idē.n. ꝛ ꝑportione cā. Ipsa.n. ꝑgressio cā ꝛ oppositum q̄rētes enti ꝛ vno ex quo ꝛ his entia ad aliqd ꝛ ineq̄le supponi: qd nꝫ ꝯtrium: nꝫ negatio eoꝝ vna q̄ nō entiū queadmodū ꝛ qd ꝛ q̄le: ꝛ q̄rere oportebat: ꝛ hoc qualr multa q̄ ad aliqd si non vnū. Nunc aūt qualr quidē multe vnitates ꝑter primū vnuꝫ: q̄ritur qualr aūt multa inequalia ꝑter ineq̄le non adhuc q̄uis vtunt ꝛ dicūt magnū ꝛ puum multū ꝛ paucū ex qb⁹ nūs: longū ꝛ breue: ex qbus lōgitudo: latū ꝛ strictū: ex qb⁹ planum: altū ꝛ humile: ex qbus moles: ꝛ adhuc vt vtiqꝫ plures spēs dicūt ei⁹ ꝙ ad aliquid. His itaqꝫ q̄ causa eēndi mlta: necē qdē igitur sicut dicimus supponi potētia ens vnicuiqꝫ hoc aut si quo annūciasſꝫ qui hoc dicit quid qd potētia: hoc ꝛ substātia non ens aut p se q: qd ad aliqd queadmodū dixit qd q̄le q: neqꝫ potētia ē vnuꝫ aut ens nꝫ negatio: negatio vni⁹ neqꝫ entis: ſꝫ nūs aliquid entiū: multū aūt magis queadmoduꝫ dictuꝫ si q̄rebat qualr multa entia non q̄ in eodē ꝑdicamēto q̄rere qualr multe substātie aut multa qualia: ſꝫ qualr mlta entia: hec quidē.n. substātie: hec aūt passione: hec aūt ad aliqd. In alijs quidē igitur ꝑdicamētis hꝫ quādaꝫ ꝛ aliā instantiā qualr multa: pp enim non sepabilia eē eo ꝙ subm multa fiat ꝛ sic qualr multa sunt ꝛ q̄ta: q̄uis opꝫ qdem aliquā eē nām vnicuiqꝫ gn̄i vnitū sepabile ipoſe a substātijs q̄ h aliqd hꝫ q̄dam rōneꝫ qūo mlta ꝙ hic aliqd: si nō aliqd erit ꝛ hoc aliqd ꝛ nō aliqua talis. Hoc aūt est ex illa pte magna dubitatio qualr multe actu sube sꝫ nō vna. At ꝟo ꝛ si non idem est ꝛ h ꝛ ꝙ q̄tum nō dī qualr: ꝛ pp qd multa entia: sꝫ qualr q̄ta mlta: numerus.n. oīs quātum aliqd significat et vnitas si nō metrū q: ꝙ ſm q̄tum indiuisibile: siqdē igit alteꝝ ꝙ quātuꝫ qd qd si dī qd qd et quo neqꝫ quo multa. Si aūt idē mltas sustinet dicēs ꝯtrietates. Firmabit aūt vtiqꝫ speculationē et de numeris: vnū opꝫ accipe fidē ꝙ sunt ydeas: qdem enim ponēti exhibēt quādaꝫ cām entibus siqdeꝫ vnuſqꝫqꝫ numeroꝝ ydea aliq: ydea aūt alijs causa eēndi quocūqꝫ mō. Sit eniꝫ suppositū ipsis hoc: nō putāti aūt h mō pp inexistētes difficultates videre circa ydeas pp hoc nō faciāt numeros: faciēti āt numerum mathematicuꝫ. Vnde opꝫ credere qd est talis numeris: et qdem alijs vtilis: nulli⁹ eni neqꝫ aūt dicēs ipsum eē: ſꝫ vt ipsam qdā dicit ſm se nām existentē: neqꝫ videt ens cā: theoreuma aūt ars metricoꝝ oīa: et de sensibilibus existūt queadmodū dcm̄ est.

Ponētes qdē igitur ydeas eē nūos ipos eē hꝫ exponē vnuſcuiuſqꝫ ꝑter mlta accipe vnū aliqd vnūqdqꝫ temptat qa dicere q̄lr pp qd ē: q̄m imo qūo nꝫ necēia neqꝫ posita h neqꝫ numeꝝ pp hoc eē dixit. ¶ Pythagorici autem videre multas nūoꝝ passiones existētes sensibilibus corpibus esse qdē numeros fecerūt entia. Nō sepabiles aūt ſꝫ ex numeris entia ꝑpter qd eē qa passiōes harmonice existūt et in celo et in multis alijs. ¶ Mathematicū aūt solū dicētibus eē numeꝝ nihil ꝯtingit dicere ſm suppōnes: sed neqꝫ ꝙ non erunt

ipsorum scie dicebat. Non autē dicimus eē
quēadmodū prius ꝛ palā ꝙ nō sunt mathe
matica: nō vtiqȝ separatoꝝ passiōes existerēt
in corpibus. Pythagorici igit̄ fm̄ tale qdē
nulli rei sunt fm̄ facere tn̄ ex nūeris harmo
nica corpa ex nō hn̄tib⁹ grauitatē neqȝ leui-
tatē: hn̄tia grauitatē ꝛ leuitatē nisi sint d̾ alio
celo dicere: ꝛ corpib⁹: ſȝ nō in sensibilib⁹ nō
erūt separabiles aūt faciētes q: in sensibilibus
nō erit axiomata. Uera aūt q̄ dicūt ꝛ psua-
dēt aiam eē q: existimant ꝛ separata eē. Silr̄
aūt ꝛ magnitudines mathematicas. Palā
igit̄ ꝛ ꝯtinu⁹ fmo ꝯtraria dicet ꝛ ꝙ mō du-
bitatū soluit̄ sic dicētib⁹ pp qdē neq̄q̄ȝ in sen
sibilib⁹ exn̄tib⁹ passiōes insunt ipsoꝝ in sensi
bilib⁹. Sunt aūt qdā q ex eē terminos ꝛ ex-
trema pūctū qdē lineę: hūc āt plani: ħ aūt so
lidi putāt eē necē nās tales. Opȝ igr̄ itaqȝ ꝛ
hāc ispicere rōnē ne valde fiat mollis: neqȝ
eni sube sunt extrema ſȝ magis oia hec iteꝝ
qm̄ ꝛ ambulatiōis ꝛ totalr̄ mot⁹ est aliqs.
Hoc igit̄ est ħ aliqd ꝛ suba q̄daȝ: ſȝ incōue-
niēs: qm̄ imo ꝛ si sunt: sensibiliū āt erūt oia:
in his.n. rō: dixit pp qd igit̄ separabilia erunt.
Adhuc āt inqret vtiqȝ aliqs nō valde ꝓm-
ptus exn̄s de nūo qdē oium ꝛ mathemati-
cis nihil ꝯferri iuicē priora posteriorib⁹: nō
exn̄te nūo: nihil minus magnitudines erūt
mathematica solūȝ eē dicētib⁹: ꝛ his nō en-
tibus aia ꝛ corpib⁹ sensibilia. Nō aūt vr̄ nā
incōnexa exn̄s eē apparētib⁹ quēadmodum
praua tragedia: ydeas aūt ponētib⁹ ħ qdem
effugit: faciētib⁹ eni magnitudines ex mā ꝛ
nūo: ex dualitate qdē lōgitudines: ex trinita
te ꝛ eque plana. ex qua trinitate autē solida
aut ex alijs nūis: dr̄t.n. nihil ſȝ hec qdeȝ pri⁹
ydee erūt: aut qs modus ipsoꝝ: ꝛ qd ꝯferūt
entib⁹. Nihil eni sic̄ mathematica neqȝ hoc
ꝯferūt. At vo neqȝ existit qdē de ipsis aliqd
theorema si nō aliquis velit remouere ma-
thematica ꝛ facere ꝓprias q̄sdā opiones āt
nō difficile q̄scūqȝ suppōnes ponētes ꝓlon-
gatas ꝛ ꝯiūgere. Isti quidē igit̄ adsūt adne-
ctātes ydeis mathematica peccāt: primi aūt
duos nūos faciētes: euȝ qui speꝝ ꝛ mathe-
maticū aliū neq̄q̄ȝ neqȝ dixerūt neqȝ hēbūt
vtiqȝ dicere: q̄lr: ꝛ ex quo: neqȝ erit mathe-
maticus. Faciūt.n. ipm̄ itermediū ydea est
ꝛ sensibilē: siquidē.n. ex magno: ꝛ ꝑuo ideȝ
erūt illi qui speꝝ. Ex alio aūt aliquo magno
ꝛ ꝑuo: magnitudies.n. faciūt: si.n. alteꝝ ali-
quid dic̄ pl'a elm̄ta dicet ꝛ si vnum aliud ad

vtriusqȝ principiū cōe: aliud his erit vnum.
Querēdū.n. āt q̄lr ꝛ hec multa: vn̄ ꝛ simul
nūm fieri alr̄: qm̄ ex vno et dualitate ideter-
minata ipoſē fm̄ aliū. Oia āt irrōnabilia et
repugnāt ipsa sibiipsis et rōnabilib⁹: et vr̄ in
ipsis symoydis lōgus fmo: fit.n. lōgus ser-
mo quēadmodū qui fuoꝝ cū nihil sanū di-
cant. Uerū aūt et ipsa elm̄ta magnū et ꝑuūȝ
clamare q̄si recta: nō p̄nt.n. nullo mō gn̄are
nūm nisi qui ab vno duplicatū. Incōueniēs
āt gnōnū facere ꝑpetuis exn̄tib⁹: magis aūt
vnū aliqd ipossibiliū pythagorici quidē igit̄
vtrū nō faciūt aut nō faciūt gnōnē nihil opȝ
dubitare. Manifeste.n. dicūt ꝙ vno ꝯstitu
to: siue ex plano: siue ex colore: siue ex sper-
mate: siue ex qb⁹ dubitās dicere ꝯfestim ꝓ-
piqssimū ifiniti: qa trahebat ꝛ accludebat a
tertio. Sȝ qm̄ mūdū decorāt ꝛ physice vo
lunt dicere iustū ipsos exgrere aliqd de nā.
Ex ea āt q̄ nūc discedere methodo: ea.n. q̄
in mobilib⁹ q̄rim⁹ pricipia q̄re ꝛ nūoꝝ taliū
q̄rendū gnōnē. Imparis qdē igit̄ gnōnē nō
aiūt tanq̄ȝ palā qd paris exn̄te gnōne: pareȝ
aūt primo ex ineq̄lib⁹ qdē ꝯstruūt magno ꝛ
ꝑuo eq̄tis. Necē igit̄ pri⁹ existere ineq̄litatē
ipsis adeq̄ri: si aūt sp erāt eq̄ta: nō vtiqȝ erāt
ineq̄lia: pri⁹.n. ei⁹ ꝙ sp nō ē pri⁹ nihil. Qua-
re manifestū qd nō ꝯtēplādi gr̄a faciūt gnō-
nē nūoꝝ. ¶ Hȝ aūt dubitationē ꝛ hn̄ dubi-
tanti icrepationē qualiter hn̄t ad bonū ꝛ ma
lū elm̄ta ꝛ pricipia: dubitationē qdē hn̄t vtꝝ
aliquid illoꝝ q̄le volum⁹ dicere antheoga-
tio: ꝛ optimā: aut nō: ꝛ ystaro gn̄e: a theo-
logicis quidē.n. vr̄ ꝯfessuȝ eē coꝝ q̄ nūc ali-
quib⁹ qui nō aiūt ſȝ ꝓcedēte entiū nā ꝛ malū
ꝛ bonū appere. Hoc aūt faciūt formidātes
veracē difficultatē: q: accidit dicētib⁹ quēad
modū quidā vnū principiū. Est aūt difficul
tas nō sp assignare pricipio: ꝙ hn̄ tāq̄ȝ exn̄s
ſȝ pp vnū pricipiū: ꝛ pricipiū vt elm̄tū ꝛ nu-
meꝝ ex nūo. Poete aūt antiqui sic simil̄r vt
regnare ꝛ pricipari aiunt nō primos puta:
Necesse aūt celū aut chaos ſȝ iouē: qm̄ imo
his quidē pp ꝑmutari pricipātes entiū accit
talia dicē: qm̄ mixti quidē ipoꝝ: ꝛ eo ꝙ fabu
lose oia dicebāt vt fere si ydes ꝛ alij qdē ꝙ
gn̄auit primū optimū posuerunt ꝛ magi: ꝛ
posterioꝝ āt sapiētū velut Empe. ꝛ Anaxa.
ħ quidē amicitiā elemētuȝ: hoc aūt itellectū
principium faciens. Dicētiuȝ aūt imobiles
subas eē: hi quidē aiunt ipm̄ vnū bonū ipm̄
esse: substātiam tamē vnum ipsius putabāt

esse maxime. Dubitatio quidē igitur vtro-
qꝫ mō opꝫ dicē: mirabile āt si primo ꝛ ppe-
tuo ꝛ p se sufficiētissimo h ipm primū non
tāgit bonū existit p se sufficiētia ꝛ salus. At
vo pp aliud aliqd incorruptibile: qm̄ qꝛ bn̄
hꝫ neqꝫ p se sufficiēs. Quare dicere qdē ta
le pricipiū eē rōnabile verꝫ eē. Hn̄ eē ē h ipm
vnuꝫ: aut si nō hoc elmtuꝫ ꝛ elmtuꝫ nūoꝝ i-
poſe. Accidit enim mlta difficltas: qm̄ qdē
fugiētes dubitauerūt qd vnum qdē ꝯfitētes
principiū primuꝫ ꝛ elmtuꝫ. Numeri āt ma-
thematici. Oēs eni vnitates fiūt qȯ qdē bo
num aliqd ꝛ mlta qdē abundantia bonoꝝ.
Adhuc si spēs numeri spēs ois qȯ qd ē bo-
num aliqȯ: at vo cuiuscūqꝫ vult qs ponat
eē ydeas: siqdē.n. bonoꝝ soluꝫ nō erūt sube
ydee: si āt ꝛ subaꝝ oia aīalia ꝛ plante bona
pticipātia: hec itaqꝫ erunt. Accidūt incōue-
niētia ꝛ ꝯrūꝫ elmtū: siue mltitudo ens: siue
ineqle ꝛ magnū ꝛ puū malū ipm pp qȯ hic
qdē fugiebat bonuꝫ adaptare vni tāq̄ necī-
tas ens. Qm̄ ex ꝯrijs gnō maluꝫ mltitudis
nūm eē: hi āt dnt ineqle mali nūm. Accidit
itaqꝫ oia entia pticipare malo pp vnum.s.
ipm vnuꝫ: ꝛ magna: in pmisto pticipare nu
meros qm̄ magnitudines ꝛ maluꝫ boni re-
gionē eē ꝛ pticipare ꝛ appetere: corruptiuū
eni ꝯrij ꝯriuꝫ: ꝛ si quēadmodū dicebam⁹ ꝙ
mā est: ꝙ pono vnūqȯqꝫ: vt ignis g actu ꝙ
pono ignis malū erit ipꝫ ꝙ pono bonū. hec
itaqꝫ oia accidunt: h qdē: qꝛ primū oē elmtū
faciūt: hec āt qꝛ ꝯria pria: hec vo qꝛ qȯ vnū
pricipiuꝫ: illȯ āt qȯ nūos primas subas in-
sepabilia ꝛ spēs. Si igiť ꝛ nō ponere bonuꝫ
in pricipijs ꝛ ponere sit ipoſē palā ꝙ princi
pia nō assignant recte: neqꝫ prime sube: nō
recte āt existimat: neqꝫ si qs assilat toti⁹ pri-
ma ei ꝙ aīaliuꝫ ꝛ plātaꝝ: qꝛ ex idetermina-
tis: impfectis āt sp pfectiora pp qȯ ꝛ in pri-
mis sic hēe ait: vt neqꝫ ens aliqȯ sit vnū ipꝫ.
Sunt.n. ꝛ hic pfecta principia: ex qb⁹ h: hō
eni hoiem gñat: ꝛ nō est spma primū: incō-
ueniēs āt ꝛ locuꝫ sil'cuꝫ solidis mathemati
cis facere. Locus qdē.n. singlariuꝫ pri⁹ pp
qȯ sepabilia mathematica ꝛ nō alr: ꝛ dice-
re qdē ꝙ alr erit. Qȯ āt ē locus nō oporte-
bat āt dicētes ex elmtis eē entia: ꝛ entiū pria
nūos diuidētes qualr aliqd ex aliquo est sic
dicere qnō nūs ex pricipijs: vtrū mixtione:
ꝫ nō oē miscibile qȯqꝫ sit alteꝝ nō erit sepa-
bile qȯ vnū neqꝫ altera nā: neqꝫ volunt: sed
ꝯpōne sint sillam: ꝫ pōneꝫ: qꝛ necē existere:

ꝛ seorsum intellus itelliget. Unde et mul-
titudinē: hic igř erit nūs vnitas ꝛ mltitudo:
aut vnum ꝛ ineqle: ꝛ qm̄ ex aliqbus eē est
qdē vt in existibus āt vt nō vtroqꝫ mō nūs.
Sic enim vt in existibus nō sunt: nisi quoꝝ
gñatio est: si vt a spmate: ꝫ non poſē idiuisi
bile aliqd abire: ꝫ vt ex ꝯrio nō pmanēte: ꝫ
quecūqꝫ sic sunt ex aliquo alio sunt pmanen
te. Qm̄ igiť vnū hic mltitudini vt ꝯriuꝫ ꝯrij
ponit: hic aūt ineqli tanq̄ eqli vo vtens: vt
ex ꝯrijs erit vtiqꝫ: nūs igiť aliqd alterum ex
quo pmanēte ꝛ altero ē aut factus. Adhuc
cur vtiqꝫ alia qdem q̄cūqꝫ ex ꝯrijs: aut qb⁹
sunt ꝯria corrūpiť: vt ꝛ oino: nūs autē non.
De hoc eni nihil dř eqdē: vt inexnīs corrum
pit ꝯrium: puta lis mixturaꝫ: q̄uis oporte-
bat. Non.n. illi ꝯria: nihil autē determinať:
neqꝫ qualr numeri cā subaꝝ: ꝛ eēndi vtrū:
vt termini: vt pūcta magnitudinū: ꝛ vt eu-
ricoꝛs ordinauit qs nūs: cuius velut: hoc q-
dē hois hoc aūt equi sicut numeros dicētes
in figuris trigonū ꝛ tetragonum sic assilant
supplicationib⁹ formas plantaꝝ: aut qꝛ rō:
aut symphonia numeroꝝ. Silr aūt ꝛ hō ꝛ
alioꝝ vnūqȯqꝫ passiones: itaqꝫ qūo nume-
ri ꝛ calde ꝛ calide ꝙ ꝛ nō numeri suba: ne-
qꝫ forma cā palam: rō.n. suba: numerus ꝛ
mā: puta carnis: aut ossis nūs suba. Sic igi
tur tria ignis: terra autē duo ꝛ semp nūs q-
cūqꝫ fuerit aliquoꝝ erit: aut terre⁹: aut mo-
nadicus: sed substātia tm̄ esse ad tātum fm
mixtionē: hoc aūt nō nūs: ꝫ rō mixtionis nu
meroꝝ corpalium: aut qualiūcunqꝫ. Neqꝫ
igiť in faciēdo cā numeris: neqꝫ totalr nūs:
neqꝫ monadicus: neqꝫ mā: neqꝫ rō ꝛ spēs
reꝝ. At vo neqꝫ vt cuius grā. Dubitabit āt
vtiqꝫ qs ꝛ qd ꝙ bn̄ a numeris eē mixturā:
aut in bn̄ rōnali: aut ipari nūc: ipari.n. nihil
san⁹ter tria vtiqꝫ erit itellim mixtū: ꝫ magis
pderunt vtiqꝫ in nulla rōne exn̄s: aquosuꝫ
aūt qm̄ in numero nō mixtū. Adhuc rōnes
in appōne nūoꝝ sunt q̄ mixtionē nō in nūis:
puta tria ad tria duo: ꝫ n̄ ter duo. Idē.n. oꝫ
gen⁹ in mltiplicatiōib⁹: q̄re oꝫ mēsurari ipo
ꝛ ordineꝫ ab.g. ꝛ ipso d.cum: in quo d.c.
q̄re eodem: oia igiť si erit ignis g.b.ꝫ.g.c. ꝛ
aque numeris. bis tria. Si aūt necē oia nu-
mero pticere necē mlta accidere eadem ꝛ
nūm eundē huic: ꝛ illi vtrū hec igiť cā ꝛ pp
hec res aut imanifestū: puta aliqs nūs solis
lationum: ꝛ iteruꝫ earum q̄ lune ꝛ aīalium
vniuscuiusqꝫ vite ꝛ etatis: quid igiť phibet

quosdam qdam hoꝝ tetragones eē: quosdam aūt cibos hos aut duplos: nihil enim ꝓhibꝫ. Sed necesse in his versari si numero oia pricipabant ↄtingebat φ ydeam sub eodē numero cadere. Quare si aliqbus idē numerus accidit eadem vtiqꝫ erunt inuicem illa eadem spēm numeri habentia: puta solis ꝛ lune eadēꝫ: sed pp quid cā hec. Septē quidem vocales. vij. chorde aut armonie: septē autēꝫ pliades: in. vij. aūt dentes iacilit qdam aūt non: septem autē qui ad thebeas igit̄ q̄ talis numerus natus pp hoc: ꝛ illi fiebat septē: aut plias septēꝫ astroꝝ est: aut his quidem pp portas: aut aliam aliquam cām hanc aūt nos sic numeramus: vrsam autēꝫ duodeciꝫ: hi aūt plures: qm̄ ꝛ symphonias aiunt eē: ꝛ q̄ ille terminus ꝛ hec tria: φ aūt miria erunt vtiqꝫ hic nihil curat̄. etenim qd̄ erit vtiqꝫ vnum signū: si autē q̄ dupluꝫ aliquoꝝ vnūquodqꝫ: aliud aūt non: cā a qbus tribus entibus locis vnū in vno loco supfertur pp hec tria solū sunt: ꝫ nō cum ſm symphonie: hic aūt non adhuc pp. similes itaqꝫ hi ꝛ antiquis honuercis qui puas similitudines vidēt: magnas aūt despiciunt: dicunt aūt quidā φ multa talia: puta medie hec qdem nouem: hec aūt octo ꝛ versus deceꝫ ꝛ septē equinumerus. Veniunt aūt in dextro quidē nouem syllabe. in sinistro aūt octo: ꝛ q̄ equalis distantia in litteris ab a. ad c. ꝛ a. ad acutissimā cuius numerus eq̄lis celi

videre autē oꝫ. ne talia nullus vtiqꝫ dubitet neqꝫ inuenire in ꝑpetuis: qm̄ ꝛ incorruptibilibus sed q̄ noie septēnare: ꝛ his cōtraria ꝛ totalr̄ q̄ in mathematicis: vt quidaꝫ dicunt quidā ꝛ cās faciunt noie vtrū sic ↄsiderantibus diffugere: ſm eni nullꝫ modū determinatoꝝ circa pricipia nullum ipsoꝝ cā est. Illud tn̄ faciunt manifestuꝫ: q̄ φ bene existit: ꝛ coemulationis huius ē eius q̄ boni impar rectuꝫ equalr̄ eq̄le ꝛ potētie quorūdam numeroꝝ. Simul eni hoꝝ ꝛ vnus talis ꝛ alia vtiqꝫ quecūqꝫ colligunt ex mathematicis theorematibus oia habēt virtutem pp qd̄ ꝛ assimilant̄ accn̄tibus. Sunt eni accn̄tia quidem sed ↄuenientia inuicē oia: vnū aūt ei qd̄ ꝓportionale: in vnaquaqꝫ entis cathegoria φ ꝓportionale vt rectū in lōgitudine sic in latitudine homaldu forte in numero impar: in colore autēꝫ albuꝫ. Adhuc nō qui i spēbus numeri causa armonicoꝝ ꝛ talium: differunt eni illi abinuiceꝫ qui equales specie eteni vnitates: quare pp hec spēs non faciunt. Que quidem igit̄ accidūt hec ꝛ adhuc vtiqꝫ plura colligunt̄. Videt̄ aūt argumentum esse multuꝫ pati circa generationem ipsoꝝ: ꝛ nihil firmū posse ↄneceri eius φ nō sepabilia sunt mathematica a sensibilibꝰ: vt qdā dn̄t: neqꝫ hec eē pricipia.

¶ Finis libroruꝫ Methaphysice Aristotelis.

FIN

[illegible] q̄ deus nō e firmus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
lectionis illas q̄ e dicto collectionibus signorum [illegible] q² anno illo . 5 . 1 . 5 . 9 . 5 . andre
duodecimus a magistro Jacobo de mania et ipse cum illo alloquuti fuerat de [illegible]
ut deus movet primus motus [illegible] suas potentias seu virtutes [illegible] ut nō si sic [illegible]
infinita potentia quacumque velocitate data adhuc velocius potest movere ȝ motus finis
si nō [illegible] omnes suas potentias capio sensigno illas potentias [illegible] movet et [illegible] quero ut [illegible]
operatur aliquid ut nō si sic deus illa nō e ponenda [illegible] q² [illegible] nō ponitur illa [illegible]
ȝ ociosa q̄ est [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] q̄ moveat motu naturali ȝ n̄ voluntarie
:

[illegible] argumenta in [illegible] de [illegible] sive de [illegible] [illegible] & [illegible]. Illud dicitur [illegible] cognitu cuius singulare fortius movet [illegible]
singulare maioris virtutis fortius movet sensum quam singulare minoris virtutis [illegible] maior virtute [illegible] cognitu maior [illegible]
[illegible] minori ceteris [illegible] que sunt due agentia [illegible] sic se habentia [illegible] unum in maiori distantia agat [illegible]
nori, In debita approximatione certum est q̄ fortius movebit [illegible] ignis [illegible] a longiori spatio fortius [illegible]
In [illegible] calefaciente in minori & [illegible] [illegible] erunt Equaliter approximata, & [illegible] [illegible] negaret,